

El Nuevo Testamento en el popoloca de San Luís Temalacayuca

Temalacayuca Popoloca New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mateo	4
Marcos.....	40
Lucas	62
Juan.....	99
Hechos	124
Romanos.....	155
1 Corintios.....	169
2 Corintios.....	182
Gálatas	190
Éfesios	195
Filipenses	200
Colosenses.....	204
1 Tesalonicenses	207
2 Tesalonicenses	210
1 Timoteo.....	212
2 Timoteo.....	216
Tito.....	219
Filemón	221
Hebreos.....	222
Santiago	233
1 Pedro.....	237
2 Pedro	241
1 Juan.....	244
2 Juan.....	248
3 Juan.....	249
Judas	250
Apocalipsis.....	252

Mateo

Sen kuachrjenixin ndo Jesús (Lc. 3:23-38)

- 1** Ji'i sen kuachrjenixin ndo Jesucristo. Je'e ndo kuachrjenixin ndo, ndo David ko ndo Abraham.
- ² Ndo Abraham ikjui ndotée ndo Isaac ko ndo Isaac ikjui ndotée ndo Jacob ko je'e ndo ikjui ndotée ndo Judá ko sen kichuu ndo.
- ³ Ko ndo Judá ikjui ndotée ndo Fares ko ndo Zara ko janée sen ikjui jan Tamar. Ndo Fares ikjui ndotée ndo Esrom ko je'e ndo Esrom ndotée ndo Aram.
- ⁴ Ndo Aram ikjui ndotée ndo Aminadab ko je'e ndo ndotée ndo Naasón ko ndo Naasón ikjui ndotée ndo Salmón.
- ⁵ Ndo Salmón ikjui ndo ndotée ndo Booz ko janée ndo jan Rahab. Ndo Booz ikjui ndotée ndo Obed ko janée ndo Obed jan Rut. Ndo Obed ikjui ndo ndotée ndo Isaí.
- ⁶ Ko ndo Rey David, chjen'en ndo Isaí, ko jan Betsabé, jan ikjui janchri'e ndo Urías, ko ndo Rey David, me'e sen ikjui ndotée ko janée ndo Salomón.
- ⁷ Ko ndo Salomón ikjui ndotée ndo Roboam ko je'e ndo ndotée ndo Abías ko je'e ndo Abías ikjui ndotée ndo Asa.
- ⁸ Ndo Asa ikjui ndotée ndo Josafat ko ndo Josafat ikjui ndotée ndo Joram ko ndo Joram ikjui ndotée ndo Uzías.
- ⁹ Ko ndo Uzías ikjui ndotée ndo Jotam ko ndo Jotam ikjui ndotée ndo Acaz ko ndo Acaz ndotée ndo Ezequías.
- ¹⁰ Ndo Ezequías ikjui ndotée ndo Manasés ko ndo Manasés ikjui ndotée ndo Amón ko ndo Amón ikjui ndotée ndo Josías.
- ¹¹ Ko ndo Josías ikjui ndotée ndo Jeconías ko kain xjan kichuu ndo. Sen bake'e nchakon sabikao n̄ sen israelita t̄ajna Babilonia, bikao n̄ sen xranchi sen it̄ji ndo'achjiso ko nti'a juinchenche'e n̄ sen ixr̄a ko juenge'a n̄ sen 'n̄a.
- ¹² Juexinja ti bije'e n̄ sen nti'a t̄ajna me'e, tjume'e ndo Jeconías ikjui ndotée ndo Salatiel ko ndo Salatiel ikjui ndotée ndo Zorobabel.
- ¹³ Ko ndo Zorobabel ikjui ndotée ndo Abiud ko ndo Abiud ikjui ndotée ndo Eliaquim ko ndo Eliaquim ikjui ndotée ndo Azor.

¹⁴ Ko ndo Azor ikjui ndotée ndo Sadoc ko ndo Sadoc ikjui ndotée ndo Aquim ko ndo Aquim ikjui ndotée ndo Eliud.

¹⁵ Ko ndo Eliud ikjui ndotée ndo Eleazar ko ndo Eleazar ikjui ndotée ndo Matán ko ndo Matán ikjui ndotée ndo Jacob.

¹⁶ Ko ndo Jacob ndotée ndo José ko ndo José ndoxi'e jan María ko je'e jan María janée ndo Jesús, ndo Jesús, ndo nchekin'in sen Cristo.

¹⁷ Itenoó sen xranchrjen kuachrjenixin ndo Abraham ko tjume'e konoxin ndo David ko kaxon itenoó sen kuachrjenixin ndo David, ko tjume'e ni t̄ajna Babilonia sabikao n̄ sen israelita t̄ajnée n̄ ko tjume'e íjngo itenoó sen jongí'e, tjume'e jongí'e ndo Cristo.

Xranchi jongí'e ndo Jesucristo (Lc. 2:1-7)

¹⁸ †Ja'in jongí'e ndo Jesucristo: Jan María, jan xrokjui janée ndo Jesús, ó tsijanchia ndo José jan. Ko xratin-tekao'a kichuu sen, ó jiyá jan ichjan ixi juachaxien Espíritue ndo Dio. ¹⁹ Ndo José, ndo tsoñā ndoxi'e jan María, je'e ndo naa xi tsango jian, méxin, imao t̄jaun ndo xrokuintu'e ndo jan ixi t̄jaun'a ndo xrokono'e chujni. ²⁰ Ko ó tsixraxaon ndo jaña, nchakon naa ndo ángel ne'e Ncháina tsikonoxin'en ndo ngaya kotáchrién ndo ko ja'in nichja ndo ángel:

—José, ja'a ti kuachrjenixian ndo David, xrakon'a ixi tsaye'é jan María xranchi janchri'a ixi ichjan xrochóna jan, xjan me'e ixi juachaxien Espíritue ndo Dio tsjongíexin xjan. ²¹ ††Ko jan María sinchejongí'e jan naa xjan xi ko sincheki'ian xjan Jesús; jaña tsin'in xjan ixi je'e xjan tsantsje xjan ijie chóna chujni.

²² Kain ji'i kon'en ixi jaña tsichronga ndo Dio ngajin sen kuanichja chijnie Ndo ó sa'ó. Ja'in tsindachro ndo:

²³ Naa nchrichajan tseyá nchrichan ichjan, ko xrochóna nchrichan naa ichjan, ko je'e xjan ndatsin'in xjan Emanuel. Ji'i xrondachro: ndo Dio steku'una ndo.

²⁴ Hora xingame'e ndo José kuitikaon ndo nge'e ti ndachro ndo ángel ne'e Ncháina ‡ Dio ko kuayé'e ndo jan María xranchi janchri'e ndo. ²⁵ ††Xra kuinte-juakao'a kichuu sen, je'e jan juinchejongí'e jan naa ichjan ko ndo José juinchekin'in ndo xjan Jesús.

† 1:18: Lc. 1:27. †† 1:21: Lc. 1:31. ‡ NCHÁINA Señor, Ncháina Jesús o Ncháina Dio †† 1:25: Lc. 2:21.

Sen nchekuanxin nchanotsé kuitsje'e xa xjan Jesús

2 Tjajna Belén tikinixin'en Judea, nti'a jongíexin ndo Jesús. Nchakon me'e bake'e naa xi rey bak-in'in Herodes, xi me'e bakituan'an nti'a. Nchakon me'e kuij kaxin sen tsango no'e nchekuanxin nchanotsé. Sen me'e kuixin sen ndatsjonxin chjuya. 2 Ko juanchangi sen:

—¿Ti no jii xjan tsijongí'e xjan rey tsetuen'en ni judío? Ixi bikona nchanotsée xjan ndatsjonxin chjuya, ko jui'ina ixi tsajonna juasaya † ngajin xjan.

3 Ko xi rey Herodes kuin'en xa me'e, juinche'a xa juaxrxin ko kaxon kain ni tjajna Jerusalén. 4 Tjume'e xi rey Herodes kuiye'e xa sen taana ícha tetuan'an ko kain ni tjako ley, ko juanchangi'e xa na ixi no xro-jongíexin ndo Cristo. 5 Je'e na juatingíexin na:

—Je'e xjan tsjongíexin xjan tjajna Belén tikinixin'en Judea, jaña tsikjin sen kuanichjixin chijnie ndo Dio ó sa'ó:

6 Ja'a tjajna Belén nunte'e Judá, á je'a ja'a naa tjajna ícha nchíin ngakjen'en ikaxin tjajna ícha ijié, ko nti'i tsachrjixin naa ngisen ícha tsetuan'an, ko je'e ndo tsayakon'en ndo tjajnána Israel.

7 Tjume'e xi Herodes imao kuiye'e xa sen nchekuanxin nchanotsé ko juanchangi xa ngisa konoxin nchanotsé. 8 Ko tjume'e ndachro xa:

—Itjinta Belén, nti'a tjanchangínta ixi ichjan me'e, ko ti no tsinchíinta xjan, nchenónanta ixi jan'an kaxon itsji ngajin xjan tsajon juasaya.

9 Ko sen nchekuanxin nchanotsé kuin'en sen nge'e ichro xi rey ko sakuintekji sen ko nchanotsé bikon sen me'e kuitao'en sen nti'a ko tjume'e kuixin nchanotsé ngata'a ti no jii je'e xjan. 10 Ko sen nchekuanxin nchanotsé tsango ché'e sen ixi bikon sen no bake'e nchanotsé. 11 Ko hora kuixin'in sen nchia ko bikon sen xjan jikao xjan jan María, janée xjan, bake'exin ntatuchi'in sen, kuajon sen juasaya ngajin xjan ko kuantje'e sen ntábaúl tsikika'o sen ko kuajon sen chika oro ko tsjo xraxe ko xroqan mirra. 12 Ko tjume'e koxienxin sen ixi íxrokjan'i sen ti jii xi Rey Herodes. Méxin, kua sen inaa cha'o, sakjui sen tjajnée sen.

Sabinga sen tjajna Egipto

13 Ko nchakon sakuintekji sen nchekuanxin nchanotsé, tjume'e naa ndo ángel ne'e Ncháina konoxin ngaya kotáchrién ndo José ko ndachro ndo ángel:

—Tingatjen, satiko'a ichjan ko janée xjan, satjinta tjajna Egipto. Ko nti'a tinteenta ti xrondachrjanjan jan'an, ixi xi Herodes tjaun xa tsen'en xjan.

14 Tjume'e ndo José kuaya ndo ko sabikao ndo ichjan ko janée xjan, tie me'e kua sen cha'o sakjui sen tjajna Egipto. 15 Nti'a bake'e sen, kuenjan xi Herodes. Jaña kon'en ixi jaña tsichronga sen kuanichjixin ndo Dio: "Tjajna Egipto bake'e chjan'na ko jan'an kuiya'a xjan."

† JUASAYA respeto, honor

Xi Herodes kuetuan'an xa ixi tsen'en ichjan

16 Hora kono'e xi rey Herodes ixi sen nchekuanxin nchanotsé íkjan'i sen xranchi kuetuen'en xa sen, me'e xi Herodes tsango koñao xa ko kuetuan'an xa ixi tsen'en kain xjan xi, xjan xrachóna'i yuu nano ste tjajna Belén ko xjan ste ngande'e tjajna kaxon. Jaña kuetuan'an xa ixi jixraxaon xa nge'e ndachro sen nchekuanxin nchanotsé. 17 Ja'in kon'en ixi ti tsikjin ndo Jeremías, ndo kuanichja chijnie Dio, nchakon tsindachro ndo:

18 Ja'in kuin'en chujni tée naa sen nichjixin tjajna Ramá,

tsango kuyako sen ko tsango tsjanga sen.

Me'e nchri Raquel jitsjangaxin chjen'en nchra.

Ko tjaun'a nchra ixi xrojan ngisen sinchecháxin nchra ixi ó tsikinteken'en chjen'en nchra. Jaña jitaxin xroon.

Kjanxin sen tjajna Egipto

19 Nti'a kuintee sen tjajna Egipto kuenjan xi Herodes ko naa ndo ángel ne'e Ncháina konoxin ndo ngajin ndo José ngaya kotáchrién ndo ko ja'in ndachro ndo:

20 —Tingatjen ko satiko'a ichjan ko janée xjan, ikjanna tjajna Israel ixi ó ndakuen'en ni tjaun xrokóña xjan.

21 Ko tjume'e ndo José kuaya ndo ko sabikao ndo xjan ko janée xjan tjajna Israel. 22 Ko kono'e ndo José ixi xi Arquelao, chjen'en xi Herodes, tetuan'an xa nunte Judea, ti baketuan'an ndotée xa, xronka ndo José ixi xrokjui ndo nti'a. Ko ixi tsichronga ndo Dio ixi kotachrin, méxin sakjui sen nunte tikinixin'en Galilea. 23 ††*Ko tjajna ndatin'in Nazaret, nti'a kuintee sen. Jaña kon'en ixi jaña tsichronga sen kuanichjixin ndo Dio ó sa'ó ko tsindachro sen ixi ndo Jesús xrojuinchekin'in na ndo nazareno.

Ndo Juan Bautista nichja ndo chijnie ndo Dio

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 Nchakon me'e ndo Juan Bautista kuiji ndo ti jii ijna nchese nunte Judea, nti'a nichja ndo chijnie ndo Dio 2 †*ko ja'in nichja ndo:

—Ikjan titikaonnta ndo Dio ixi ó tuinxin tsonoxin juachaxien ndo.

3 Ndo Juan, me'e ndo tsindachro ndo Isaías:

Tée naa sen tuyako ti jii ijna:

"Nchekonchjiannta cha'o tsí'xin Ncháina ko nchenataoxinnta cha'o."

4 Ko manta jitsáa ndo Juan Bautista tsikonchjianxin chjuen kucamello ko naa tjuá jingatoxin ndo. Ko ti bajine ndo jeoxón kuxru'a ko tsjeen kunoa, kuntajie. 5 Ko bakiji chujni Jerusalén ko ni Judea ko kueya chujni tjajna ste ngande'e inda Jordán ko baki'en na ti kuan-dachro ndo. 6 Ko kuachronga na ti ndako'a juinche'e na ngajin ndo Dio ko tjume'e ndo Juan bikitée ndo na ti jii ndajitinga ndatin'in Jordán.

†† 2:23; Mr. 1:24; Lc. 2:39; Jn. 1:45. † 3:2; Mt. 4:17; Mr. 1:15.

⁷ †*Ko bikon ndo Juan ixi kueya xi fariseo ko xi sa-
duceo kuiji xa ixi tjaun nã tsikitée xa kaxon, méxin,
ndachro ndo:

—Ja'anta tsikachrjenixinnta kunchee, ¿ngisen
ntatjunta satsinge'enta juañaue ndo Dio ti ó tuinxin
tsijj? ⁸ Xrokonda ixi nduaxin tsjakonta ixi ó ti jian
rinche'enta ko titikaonnta Ncháina. ^{†9} **Ko xron-
dachro'anta ixi kuachrjenixinnta ndo Abraham ko jaña
sinchejiénta asáanta ixi jan'an ntatjunta ixi ixro ji'i
chao ndo Dio sinchéña ndo chujni tsachrjenixin ndo
Abraham. ¹⁰ †*Ko jacha ó jichón'en jacha xrochrijinxin
nue'e ntayua ixi kain ntãã tajon'a itu jian xrokonda
xrochrijin ntãã ko xroche ntãã. ¹¹ Ko nduaxin tjakonta
ixi juincheni'anta ti ndako'a juinche'enta ko jan'an in-
da bikitéeexinta. Ko ícha tjume'e tsijj inaa ndo ícha tetu-
an'an, ko jan'an tikinixinna'i tsiki'an katée ndo, ko je'e
ndo tsikitéxinnta ndo Espíritue ndo Dio ko xro'i. ¹² Ko
je'e ndo ó jitika'o ndo kachrintue ndo tsjenduaxin ndo
noatrigo ko tsinchexin ndo no ti xineno ko tsake'e ndo
noa ti jii ntane'to ko xineno tsjaaka ndo xineno, ko
xro'i me'e nai'a tsanga xro'i.

Xranchi bikitée ndo Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Ndo Jesús kujxin ndo nunte Galilea ko kuiji ndo ti jii
ndajitinga ndatin'in Jordán ti jii ndo Juan Bautista ixi
tsikitée ndo Jesús. ¹⁴ Ko ndo Juan tjaun'a ndo tsikitée
ndo ndo Jesús ko ja'in ndachro ndo:

—Xrokonda ja'anta tsikiténinta jan'an, ko ja'anta
tji'inta ngajin ixi jan'an tsikitéenta.

¹⁵ Ko ndo Jesús juatingéxinxin ndo:

—Jaña xrokonda sinche'ena jai, ixi jaña tsitikaonna
kain ti kuetuan'an ndo Dio.

Me'e ndo Juan kuitikaon ndo. ¹⁶ Ko ndo Jesús bikitée
ndo, tuinxin xenduaxin ndo inda ko me'e xitje'e ngajni
‡ ko bikon ndo Espíritue ndo Dio xingajin xranchi naa
kuntúá ko bake'e ngata'a ndo. ¹⁷ †*Ko tuinxin kuin'en-
ni naa téé séen kujxin ngajni ko ndachro:

—Ji'in chjan'na tsango tjua'a ko juaxruxin ritjén nga-
jin xjan.

Xixron'anxrée tjaun xa tsakaon xa ndo Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4 †*Tjume'e Espíritue ndo Dio bikao ndo Jesús
ngata'a ijnã nchese ko nti'a Xixron'anxrée tjaun
xa tsakaon xa ndo Jesús. ² Bake'e ndo ijnã, ko yuukan
nchakon ko tiie juinchekatse ñao ndo jinta, méxin
kuen'en ndo jinta. ³ Ko Xixron'anxrée konchijiñe'e xa ti
jii ndo Jesús ixi tjaun xa tsakaon xa ndo, méxin
ndachro xa:

—Siá nduaxin ja'a Chjen'en ndo Dio, ndache ixro
me'e xrokjan xro nutja.

⁴ Ko je'e ndo juatingéxinxin ndo:

—Jitaxin xroon chijnie ndo Dio: “Je'a je'o nutja
tsechónxin chujni. Kaxon kain chijnie ndo Dio, me'e
tsechónxin chujni.”

⁵ Tjume'e Xixron'anxrée bikao xa ndo Jesús tjajna
tsango tjúá, tjajna Jerusalén, ko juinchengajin'in xa
ndo ti ícha nui ngata'a ni'ngo, ⁶ ko ndachro xa:

—Siá nduaxin ja'a Chjen'en ndo Dio, chrinka ti nunte
ixi jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Je'e ndo tsetuen'en ndo sen ángel tikinixin'en ndo
ixi xrotsengia sen
ixi tsontengixin'a tutáa ixro.

⁷ Ko je'e ndo Jesús juatingéxinxin ndo:

—Kaxon ndachro chijnie ndo Dio: “Tsaké'a naa nge'e
ixi tsikuan á chao sinche'e ndo Dio.”

⁸ Ko íjngo nchakon bikao xa ndo Jesús ngata'a ijnã
ícha noi ko juako'e xa ndo kain tjajna jii ngata'a nunte
xasintajni [§] ko kain nge'e ti tjintee chónnda nã. ⁹ Ko
ndachro Xixron'anxrée:

—Kain ji'i xrotjá'a siá ja'a tsake'exian ntatuchi'ian ko
xrochjánãna juasiaa.

¹⁰ Tjume'e je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Satjia ja'a Xixron'anxrée, ixi ndachro xroon chijnie
ndo Dio: “Je'o Ncháa ndo Dio xrokonda xrochje'é ndo
juasaya ko je'o ngajin je'e ndo tsitikaoan.”

¹¹ Ko Xixron'anxrée ngaxiton xa ko tjume'e kuiji kaxin
sen ángel ngajin ndo Jesús ko kuayakon'en sen ndo.

Ndo Jesús juangíxin ndo xrée ndo nunte Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² †*Nchakon ndo Jesús kuin'en ndo ixi ndo Juan
xrxin'in nã ndo ndo'achjiso, je'e ndo ikjan ndo nunte
Galilea. ¹³ †*Ko kuitue'a ndo tjajna Nazaret; sakjui ndo
tjajna Capernaum, tjajna me'e jii ngande'e ndachaon
tjenka nunte Zabulón ko Neftalí. ¹⁴ Ja'in kon'en xranchi
ti tsikjin ndo Isafas chijnie ndo Dio. Ja'in tsindachro
ndo:

¹⁵ Nunte Zabulón ko nunte Neftalí ti jii cha'o
ngande'e ndachaon tuenxin ndajitinga ndatin'in
Jordán,

nunte Galilea ti ste ni chúxin'a ndo Dio.

¹⁶ Chujni tjajna ste naxixe'e bikon nã ijíe xro'i,
ko ni ste ti jii tsa'on ne'e xichononte, ^{§†}
xro'i bingasáñe'e nã.

¹⁷ †*Ko nchakon me'e kuaxi juako ndo Jesús ko
kuandachro ndo:

—Tintu'enta ti ndako'a kuanche'enta ixi juachaxien
ndo Dio jii ngajni ó tjenkanta jii.

Ndo Jesús kuiye'e ndo noó sen kuatse kuchee ti jii ndachaon

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Ndo Jesús jitatsinga ndo ngande'e ndachaon ndat-
in'in Galilea, nti'a bikon ndo yuu sen, sen me'e kichuu
sen, naa ndo ndatin'in Simón ko kuanchekin'in nã ndo
Pedro, ko ndo kichuu ndo ndatin'in ndo Andrés. Je'e
sen stetánka sen nocha'a ngangji inda, ko kuansengi

† 3:7; Mt. 12:34; 23:33. †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Nchá-
ina Dio ‡ 3:9; Jn. 8:33. †† 3:10; Mt. 7:19. †† NGAJNÍ cielo ††† 3:17;
Mt. 12:18; 17:5; Mr. 1:11; Lc. 9:35. ††† 4:1; He. 2:18; 4:15.

§ XASINTAJNI mundo §† 4:12; Mt. 14:3; Mr. 6:17; Lc. 3:19, 20.
§†† 4:13; Jn. 2:12. §† XICHONONTE muerte §†† 4:17; Mt. 3:2.

sen kucheë ixi je'e sen ixra me'e kuanche'e sen. ¹⁹ Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Xrokuiinta rua'naninta ko jan'an sintakuan'annta xronichje'enta chujni me'e tsitikaon na najan'an, ko xrokjui xranchi xrotsénta kucheë.

²⁰ Ko tuinxin kuintu'e sen nocha'a ko rué'e sen ndo.

²¹ Ko kuiji ndo Jesús ícha ndá'a bikon ndo íjngo yuu sen, ko sen me'e kaxon kichuu sen, naa ndo ndatin'in Jacob ko inaa ndo ndatin'in Juan, yui sen chjen'en ndo Zebedeo ko yui sen stekao sen ndotée sen ngaxin'in ntábarco ixi stetjaun sen nocha'a tséxin sen kucheë. Tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo sen. ²² Ko je'e sen tuinxin kuintu'e sen ntábarco ko kuintu'e sen ndotée sen ko rué'e sen ndo Jesús.

Ndo Jesús nchekuen'en ndo kueya chujni (Lc. 6:17-19)

²³ †*Ndo Jesús kuaji ndo nchijí nunte Galilea ko banchekuen'en ndo chujni ngaxin'in ningue ni israelita ngujngu tjanya ti bakiji ndo ko kuanchekuen'en ndo na chijni natjúá ti tetuan'an ndo Dio ko kuanchexruen'en ndo kain ichin ko kain ti tíin na. ²⁴ Ko kain ti ixra jian kuanche'e ndo, me'e kono'e ni ste nunte Siria ko bika'o na kain ni kuachóna ngixe'i ichin ko ni chóna espíritue Xixron'anxrée, ni bakendáa, ko ni jua'i itji, ko ndo Jesús juinchexruen'en ndo na. ²⁵ Ko kueya chujni kuarue'e na ndo Jesús, ni nunte Galilea ko ni tjanya Decápolis ko ni tjanya Jerusalén ko nunte Judea ko ni kuixín tuenxin ndajitinga ndatin'in Jordán.

Ndo Jesús nichja ndo ngata'a ijna

5 Ndo Jesús bikon ndo ixi xejo kueya chujni, me'e kuajin'in ndo ngata'a ijna ko nti'a bake'e ndo nunte. Ko kaxon sen teyuu kuarue'e ndo, konchjiñe'e sen ngajin ndo. ² Tjume'e ndo Jesús kuaxi nichja ndo ko ja'in ndachro ndo:

Sen chaxro tsake'e (Lc. 6:20-23)

³ —Juaxruxin tsake'e sen xraxaon ixi nduaxin xrokonde'e sen ndo Dio ixi sen me'e tsayé'e sen juachaxin tsintee sen ti tetuan'an ndo Dio.

⁴ Juaxruxin tsake'e kain sen stechíin ixi xrojan nge'e ti ndako'a kon'en sen, ko je'e ndo Dio tsajon ndo juachaxin ixi juaxruxin tsintee sen.

⁵ Juaxruxin tsake'e sen nchejié'a aséen ixi je'e sen tsayé'e sen nunte ti ó ndachro ndo Dio tsajon ndo.

⁶ Juaxruxin tsake'e kain sen tjaun xranchi xrojuine o xrokui'i chijnie ndo Dio ixi je'e ndo Dio tsajon ndo ti jian गया aséen sen.

⁷ Juaxruxin tsake'e sen tingijna sen kichuu, jaña ndo Dio kaxon tsikonóe'e ndo sen.

⁸ Juaxruxin tsake'e sen kuitikaon ko juinchetjúá aséen ixi je'e sen nduaxin tsikon sen ndo Dio.

⁹ Juaxruxin tsake'e kain sen stetingijna ixi tsintekte-to'a chujni ko ndo Dio sinchekin'in ndo sen chjen'en ndo.

¹⁰ ††*Juaxruxin tsake'e sen chinga nchekao na ixi titikaon sen nge'e tjaun ndo Dio, me'e je'e sen tikinixin'en sen ngajni ti tetuan'an ndo Dio.

¹¹ ††*Juaxruxin take'é ja'anta ti chinga tuyaku'anta na ko ningakon'annta na ko tjangi'anta na ixi kondanaxin jan'an. ¹² ††*Chá'anta ko juaxruxin take'énta ixi ja'anta tsaye'enta naa nge'e ícha jian jii ngajni. Ixi jaña juinchekao na sen sa'ó, sen kuanichja chijnie ndo Dio.

Ja'anta xranchi xijnta, ko xranchi xro'i tingasáña (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ ††*Xranchi xijnte'e nunte xasintajni me'e ja'anta, ko siá xijnta ijni'a xijnta, ¿xranchi tsojnín xijnta íjn-go?, ko jaña íxro'an tsonda xijnta, tsintji xijnta, ko tsingtjangi na xijnta.

¹⁴ †††*Xro'i tingasáñaxin nunte xasintajni me'e ja'anta. Naa tjanya jii ngata'a naa ijna jua'i tsemá tjanya. ¹⁵ †††*Xro'an ngisen sinchekakiin naa xro'i ko tsake'e sen xro'i ngangí naa chikute. Na'i, xro'i take'e xro'i noi ngata'a naa ntáa ixi sinchengasáña xro'i kain chujni ste nchia. ¹⁶ †*Jaña ja'anta kaxon nchengasáñe'enta kain chujni jii ngandajinnta, me'e tsikon chujni ti jian nche'enta, jaña je'e na tsajon na juasaya ngajin Ndotáina jii ngajni.

Ndo Jesús tjako ndo ley kuetuan'an Ncháina

¹⁷ Ja'anta xraxaon'anta ixi jan'an jui'i ixi sintama'a ley kuajon ndo Moisés ko ti nge'e ndachro ikaxin sen nichja chijnie ndo Dio. Na'i. Jan'an jui'i ixi tsitika'on kain ti kuetuan'an ndo Dio ko sintakuan'annta nge'e xron-dachro chijni me'e. ¹⁸ †*Ko nduaxin xrontatjunta ixi xratsatsinga'i ngajni ko nunte xasintajni, xro'an ley kuetuan'an ndo Dio tsomé'e, ko ní naa letra tsachrjende'a. Na'i, kain ti ndachro chijni, me'e xrokonda tson'en. ¹⁹ Ko ngisen tsitikaon'a ko sinche'a ti ndachro ley kuetuan'an ndo Dio, maski naa ley nchíin tsitikaon'a sen, ko jaña sinchekuen'en sen chujni, kaxon nchion juasie ndo Dio tsayé'e sen ti jii ngajni tetuan'an ndo Dio. Ko siá ndako tsitikaon sen ley kuetuan'an ndo Dio ko jaña sinchekuen'en sen chujni, ijié juasie ndo Dio tsayé'e sen nti'a ti jitetuan'an ndo Dio, ²⁰ Méxin, jan'an ntatjunta xrokonda tsango jian tsitikaonnta ndo Dio ícha ixi ni fariseo ko ni tjako ley kuetuan'an ndo Dio, ko siá sinche'anta ícha jian jua'i tsixin'innta ti tetuan'an ndo Dio.

Ndo Jesús juako ndo kondee juaña (Lc. 12:57-59)

²¹ Ja'anta ó kuin'ennta ti kuituen'en sen sa'ó: "Jua'i naatsónaxónnta ni kichuunta, ixi ngisen sinche'e jaña tsitsingata'a sen ijié." ²² Ko jan'an ndachrjan siá xrojan ngisen xraningakon'en sen sen kichuu, sen me'e

†† 5:10; 1Pe. 3:14. † 5:11; 1Pe. 4:14. †† 5:12; Hch. 7:52.

††† 5:13; Mr. 9:50; Lc. 14:34, 35. †††† 5:14; Jn. 8:12; 9:5. ††††† 5:15; Mr. 4:21; Lc. 8:16; 11:33. § 5:16; 1Pe. 2:12. †† 5:18; Lc. 16:17.

† 4:23; Mt. 9:35; Mr. 1:39.

tsitsingata'a sen ijje. Ko ngisen tsenge'e kichuu teka, sen me'e, ni tetuan'an tsjankata'a na sen ijje. Ko ngisen xronfache sen kichuu ixi tsinchetjáña jaa sen, sen ndachro me'e satsji sen ngangí xro'i kain nchakon. ²³ Méxin siá tsiku'unta naa nge'e tsajonxinnta juasianta ngajin ndo Dio ngaxin'in ni'ngo ko nti'a xrox-raxaonnta ixi xrojan sen kichuunta toña'anta sen, ²⁴ nti'ao tintu'enta nge'e ritikuunta ngata'a altar, ko itjinta, tjaunnta sen ko tjanche'enta sen juatitjáña kon-deexin nge'e kuetonta. Tjume'e ikjannta ko tájonnta ti bikuunta ngajin ndo Dio.

²⁵ Siá xrojan ngisen kuichro ijje kontraanta, cháña tu-inxin tjaunnta sen ko nchekonchjianta ti stetoñaoxinnta ixi xraya'onta cha'o, ko xratjaso'anta ti jii xi nchéña ijje ba tsituan'an xa xi policia xroxraxon'innta xa ndo'achjiso. ²⁶ Ko nduaxin ntatjunta ixi tsachrjexin'anta ndo'achjiso tsengajanta 'na kain ti tasinkanta.

Ndo Jesús juako ndo ijje tama ni chóna inaa nchri o inaa xi

²⁷ Ja'anta kuin'ennta chijni tsikitue'en sen sa'ó ja'in ndachro: "Chonda'inta inaa nchri, nchri je'a nchrinchi'anta o je'a xixi'anta." ²⁸ Ko jan'an ndachrjan ngixe'i naa xi xrotsje'e xa inaa nchri ko tsingakuenxin xa nchra, me'e ó juinche'e xa ti ndako'a ngaya aséen xa.

²⁹ †*Méxin siá ikuan ndatsjonxin jian sintekateya ixi sinche'e ti ndako'a, cháña tantsjengia ko ndá'a tjanka, ixi cháña tsitjáña tu'o cuerpoa ko je'a tsitjáña nchijii ja'a ti jii xro'i nai'a tsanga. ³⁰ ††*Ko siá tjáa ndatsjonxin jian sintekateya ixi sinche'e ti ndako'a, cháña tonchrijan tjáa ko ndá'a tjanka ixi cháña tsitjáña tu'o cuerpoa ko je'a tsitjáña nchijii ja'a ti jii xro'i nai'a tsanga.

Ndo Jesús ko sen tsikute'e (Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ ††*Kaxon kuituen'en sen sa'ó ixi ngisen ítjaun'a janchri'e, chao tsonchjian naa xroon tsintuexin kichuu sen. ³² ††*Ko jan'an ndachrjan ixi ngixe'i xi ítjaun'a nchrinchi'e xa, ko tjaun xa tsintu'e xa nchra, chao, je'o siá nchrinchi'e xa juincheye'e nchra xa ixi inaa xi. Siá na'i, me'e je'e xa xranchi xrojuincheateya xa nchra sinche'e nchra ti ndako'a. Ko xi tsute'e naa nchri, nchri tsikintu'e xixi'e, xi me'e tsama xa ijje kaxon, xranchi naa xi kuejuakao inaa nchri.

Ndo Jesús juako ndo ixi jua'i sincheyani ixi je'e ndo

³³ Kaxon tsikin'ennta ti kuetuen'en sen sa'ó: "Take'anta ndo Dio xranchi nduaxin xrojuinche'enta ti ndachronta ko nche'anta; ja'anta xrokonda sinche'enta ti tsindachronta ngajin Ncháina." ³⁴ ††*Ko jan'an ndachrjan ixi jua'i tsakéenta ndo Dio ko nche'anta ti ndachronta o ngixe'i naa nge'e ti jii ngajni ixi ngajni me'e ntaxitueen ndo Dio, ti tetuanxin ndo. ³⁵ Ko kaxon

† 5:29; Mt. 18:9; Mr. 9:47. †† 5:30; Mt. 18:8; Mr. 9:43. ‡ 5:31; Mt. 19:7; Mr. 10:4. †† 5:32; Mt. 19:9; Mr. 10:11, 12; Lc. 16:18; 1Co. 7:10, 11. ‡† 5:34 a; Stg. 5:12; b; Mt. 23:22.

jua'i tsakéenta nunte xasintajni ko nduaxin'a sinche'enta ixi ngata'a nunte nti'i take'e tutée ndo Dio, ko jua'i xronichjainnta ixi tjajna Jerusalén ixi tjajna me'e tjajnee ndo Dio, ndo Rey tsango tetuan'an. ³⁶ Ko kaxon jua'i tsakéexinnta jáanta ko nduaxin'a sinche'enta ti ndachronta, ixi ja'anta chonda'inta juachaxin xrondachronta ixi naa xrajaanta tsontjúa xra o tsontie xra. ³⁷ Méxin nchakon xrondachronta jaán, jaán tson'en, o siá xrondachronta na'i, na'i tson'en ixi kain ti ícha xronichjanta, me'e nchekateyanta Xixron'anxrée.

Ndo Jesús juako ndo ixi jua'i tsjenge'eni (Lc. 6:29-30)

³⁸ Ó kuin'ennta ixi kuandachro sen sa'ó siá kuan-de'ena iton ikonnta, ja'anta kaxon tande'enta iton ikon na. Ko siá iton kuantsjexin na nenonta, ja'anta kaxon tande'enta iton neno na. ³⁹ Ko jan'an ndachrjan tetoko'inta ni ña'i, ko siá xrojan ni me'e tsande'e na itja na ngaya ikonnta, ndatsjonxin jian, takéenta ti ndatsjonxin ikjon kaxon. ⁴⁰ Siá xrojan ni ña'i tsichro na ijje ixi tjaun na tsantsja'anta na camisaanta, tájonnta kaxon chamaranta. ⁴¹ Ko siá xrojan ni tjaun tsamanta ti iye jitikao na naa kilómetro, ja'anta tiku'unta yuu kilómetro. ⁴² Siá xrojan ni tsjanchaka'a ngajinnta, chje'enta na, ko siá xrojan ngisen tjaun sinchekjennta na xrojan nge'e, tájonnta.

Ndo Jesús juako ndo ixi xrotjue'ena chujni ningakoina (Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ó kuin'ennta kaxon ti kuandachro sen: "Tjue'enta ni tjua'anta ko ningakon'ennta ni ningakon'annta." ⁴⁴ Ko jan'an ntatjunta ixi tjue'enta ni ningakon'annta, ko ndachenta ndo Dio sinchenchaon ††† ndo ni ndako'a nichja'anta, ko tingijnanta ni ningakon'annta, ko ndachenta ndo Dio ixi sinchemé'e ndo ti ndako'a juinta'anta na ko ti chinga nichja na ixi ja'anta ko ti benginta na. ⁴⁵ Me'e ja'anta xrokjannta chjen'en Ndotáina jii ngajni, ndo tetuan'an tsachrje chjiixro ngata'a ni titikaon ndo ko ngata'a ni ña'i, ko kaxon nchekania ndo ichrin ngata'a ni jian nche'e ko ni ndako'a nche'e. ⁴⁶ Siá ja'anta je'o tjue'enta ngisen tjua'anta, ¿nge'e tsjachanta ixi me'e? Ixi ni tjejo tomi ne'e xi tetuan'an jaña nche'e na kaxon. ⁴⁷ Siá je'o jian nichje'enta sen kichuunta, ¿á jian rinche'enta, richronta? Jaña nche'e ni chúxin'a ndo Dio kaxon. ⁴⁸ Méxin tsango jian ko ndako nche'enta kain nge'e xranchi Ndotáanta jii ngajni, jian nche'e je'e ndo ko jian ndo.

Ndo Jesús juako ndo kondee ti jian tsingijnani chujni

6 †††*Tingijna'inta ni xrokonde'e ixi je'o tjaunnta tsikon chujni ti jian rinche'enta. Siá jaña sinche'enta, Ndotáanta jii ngajni tsajon'a ndo nge'e tsjachanta. ² Méxin nchakon tsingijnanta naa ni nóa, ndache'anta ikaxin chujni nge'e juinche'enta. Nche'anta xranchi nche'e ni tjako inaa ikon. Nchakon ste na

††† SINCHENCHAON bendecir ††† 6:1; Mt. 23:5.

ngaya cha'o o ni'ngo, tingijna na ni noa ixi tjaun na tsikon chujni nge'e nche'e na ixi jaña xrondachro chujni ixi tsango jian je'e na. Ko jan'an ndachrjan ixi ni me'e o kuayé'e na ti tikinixin'en na. ³ Ko ja'anta nchakon tsingijnanta naa ni noa, imao nche'enta, ko sen ícha tjentonta tsonoe'a sen. ⁴ Imao tingijnanta ni noa ko ndotánta jii ngajní, ndo tsje'e nge'e nche'enta imao, je'e ndo tsajon ndo nge'e tsjachanta ixi ti jian juinche'enta.

Ndo Jesús juako ndo xranchi xronichjani ngajin ndo Dio
(Lc. 11:2-4)

⁵ †*Ko nchakon ja'anta xronichje'enta ndo Dio, nche'anta xranchi nche'e ni tjako inaa ikon, ni me'e nche'e na juaxruxin siin na nichje'e na ndo Dio ngaxin'in ni'ngo ko gaya cha'o, ixi jaña tsikon chujni nge'e stenche'e na. Ko jan'an ndachrjan ixi ni me'e o chóna na nge'e tikinixin'en na. ⁶ Ko ja'anta nchakon xronichje'enta ndo Dio, tixin'innta ndointa, tije'enta ntachja ko nti'a nichje'enta ndo imao. Ko je'e ndo o jitsje'e ndo nge'e nche'enta imao ko je'e ndo tsajon ndo nge'e jian tsaye'enta.

⁷ Ko nchakon nichje'enta ndo Dio, nichja'inta xraje'o ko xraje'o chijni, xranchi nche'e ni chúxin'a ndo Dio, ixi je'e na xraxaon na ixi siá itsjé xronichja na, me'e tsin'en ndo Dio. ⁸ Ja'anta nichja'inta xranchi nche'e je'e na ixi Ndotánta o no'e ndo nge'e xrokonda'anta maski xratjanche'anta ndo. ⁹ Ja'anta ja'in nichje'enta ndo Dio: Ndotána, ja'anta ritjennta ngajní, tsango tjúá ja'anta.

¹⁰ Jan'anna tja'onna tsji'inta tsetuan'annta ngata'a nunte nti'i ko tson'en xranchi xrondachro ja'anta ngata'a nunte nti'i,

jaña kaxon tson'en ngajní.

¹¹ Tájonnta nutja sinena jai.

¹² Ko ja'anta nchemé'enta kain ti ndako'a junta'ana xranchi jan'anna ntamá'ana gaya aséenana ti ndako'a juinchenana ikaxin chujni.

¹³ Tintue'anta ixi ti ndako'a sinta'ana, ko tájon'anta juachaxin ixi xrojan nge'e sinchenana Xixron'anxrée

ixi ja'anta tituan'annta kain nge'e ko chondanta ijié juachaxin kain nchakon.

Jaña tson'en.

¹⁴ ††*Ko siá ja'anta sinchemé'enta gaya asáanta ti ndako'a junta'anta na, kaxon Ndotánta jii ngajní sinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'enta. ¹⁵ Ko siá ja'anta sinchemé'anta gaya asáanta ti ndako'a junta'anta na, kaxon Ndotánta jii ngajní sinchemé'a ndo ti ndako'a juinche'enta.

Ndo Jesús juako ndo kondee ti sinchekitse ñaoni jinta

¹⁶ Ja'anta nchakon sinchekitse ñaonta jinta, nche'anta xranchi nche'e ni tjako yuu ikon, ixi je'e na juichenchín ikon na, me'e jaña tsikon chujni ixi je'e na

† 6:5: Lc. 18:10-14. †† 6:14: Mr. 11:25, 26.

jinchekitse ñao na jinta. Jan'an nduaxin ntatjunta ixi ni me'e o kuayé'e na ti tikinixin'en na. ¹⁷ Ja'anta nchakon rinchekitse ñaonta jinta, néma ikonnta ko jian tonchjiannta ¹⁸ ixi jaña tsonoe'a chujni ixi ja'anta rinchekitse ñaonta jinta. Je'o Ndotánta jii ngajní tsono'e ndo, ko je'e ndo jitsje'e ndo ti imao rinche'enta, je'e ndo tsajon ndo naa nge'e tsjachanta.

Ngajní jii kain ti nduaxin tjintee
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ †*Tasintja'inta ti tjintee jii ngata'a nunte nti'i, ixi nti'i ti'i kuchji ko itjo kain nge'e, ko xiche'e chao tixin'in xa ndointa ko tsee xa ti tjintee chondanta. ²⁰ Cháña ngajní tasintjanta kain ti tjintee ixi nti'a kuchji xro'an nche'e ba, ko nti'a xro'an nge'e itjo, ko xiche'e jua'i tsee xa. ²¹ Ixi ti no jii ti tsango tjintee chondanta, nti'a tsake'e asáanta kaxon.

Xro'i tingasáña'anta
(Lc. 11:34-36)

²² Tkonnta me'e nchengasáña'anta. Méxin, siá jian ikonnta, jian tsingasáña nchijí ja'anta. ²³ Ko siá ikonnta je'a jian, kaxon nchijí ja'anta naxixe'e tsake'enta. Ko siá xro'i chondanta je'a xro'i jian tingasáña, tsango naxixe'e tsake'enta.

Ndo Dio ko tomi
(Lc. 16:13)

²⁴ Xro'an ngisen jian sinche'e ixra ngajin yuu nchée; xroningakon'en sen naa nchée sen o xrotjue'e sen inaa nchée sen, kaxon tsango jian sinche'e sen ixra ngajin naa nchée sen ko ngajin inaa nchée sen, na'i. Jua'i sinche'eni ixra ngajin ndo Dio ko xrotjue'eni tomi.

Ndo Dio tayakon'en ndo chjen'en ndo
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Jan'an ntatjunta: Ta'inta juachjaon ixi nge'e sintenta o nge'e tsi'inta o nge'e tsaritsiinta. ¿Á ícha tjintee nge'e ti sintenta ixi ti chondanta juachaxin tsarichonnta? Xraxaonnta ixi ícha tjintee asáanta ko ti chondanta juachaxin tsarichonnta ixi ti tsaritsiinta ko ti sintenta.

²⁶ Tsje'enta kuxe, je'e ba tenga'i ba ko tandá'i ba ko tatsin'a ba ti sine ba, ko Ndotána jii ngajní tajon ndo nge'e sine ba. Ko ja'anta ícha tjinteenta ixi naa kuxe.

²⁷ ¿Ko ngixe'i ja'anta ixi tsango taanta juachjaon, á me'e ícha tsojinenta xranchi ngusinixin naa metro?

²⁸ ¿Ko sonda tsango taanta juachjaon ixi nge'e tsaritsiinta? Tsje'enta xranchi tangi itsjo. Itsjo me'e nche'a tsjo ixra ko tjaun'a tsjo manta, ²⁹ ko jan'an ntatjunta ixi xi rey Salomón, xi kuachóna tsango itsjé nge'e, kuit-sa'i xa xranchi itsjo me'e. ³⁰ Ko siá ndo Dio jaña nchekitsáa ndo ika, ka jai jichón, ko ndúya xroche ka gaya itja, ¿xranchi sinchekitsá'inta ndo Dio ja'anta ti chuntia'inta ndo? ³¹ Méxin, ta'inta juachjaon, ko ndachro'anta ixi nge'e sintenta o nge'e tsi'inta o nge'e tsaritsiinta, ³² ixi chujni chúxin'a ndo Dio tsango taa na juachjaon

‡ 6:19: Stg. 5:2, 3.

ixi me'e. Ko Ndotáina jii ngajní, je'e ndo ó no'e ndo nge'e xrokonda'anta. ³³ Sa'ó tjéenta juachaxien ndo Dio ko nche'enta ti jian, ko tjume'e je'e ndo tsajon ndo kain nge'e xrokonda'anta. ³⁴ Ko ta'inta juachjaon nge'e tson'en ndúya ixi nchakon ndúya, nchakon me'e noa'inta nge'e juachjaon tsika'o.

Tjankata'inta ijie ngajin chujni

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 'Tjankata'inta ijie ngajin ikaxin chujni ixi jaña ndo Dio kaxon tsjangata'inta ndo ijie. ² †*Ndo Dio tsjankata'a ndo ijie ngajinnta xranchi ja'anta tsjankata'anta ijie ngajin ikaxin chujni. Ko xranchi sinche'e ja'anta jaña kaxon ndo Dio sinche'e ndo ngajinnta. ³ Ja'anta tikonnta naa xineno jingi ikon sen kichuunta ko tikon'anta naa ntasiji jingi ikonnta. ⁴ Ko siá ja'anta chondanta naa ntasiji jingi ikonnta, ¿xranchi xrondachenta sen kichuunta ixi ja'anta tsantsjengínta xineno jingi ikon sen? ⁵ Ja'anta ti yuu ikonnta nichjakuanta, sa'ó tantsjengínta ntasiji jingi ikonnta ko tjume'e chao tsikonnta tsantsjengínta xineno jingi ikon sen kichuunta.

⁶ Chje'anta kunia kain ti tjuá tikinixin'en ndo Dio ixi ba xrokjan ba ngajinnta ko sina'anta ba ko naat-sóñaxónnta ba. Kaxon chje'anta kuchinga ixro tjintee ndatin'in perla ixi ba tsingatjangi ba ixro.

Tjanchianta ko tjéenta ko tinganta ntachja

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Tjanchianta ko ndo Dio xrotjáanta ndo nge'e tjaunnta. Tjéenta ko tsinchiínta. Tinganta ntachja ko xroxitje'e ntachja. ⁸ Ixi ngisen tjanchia, tayé'e sen, ko ngisen tjée, titja sen, ko ngisen tinga ntachja, xitje'e ntachja.

⁹ ¿Á xrojan ja'anta, xrochje'énta chjan'anta naa ixro sine xjan, siá jitjanchia xjan naa nutja? ¹⁰ Q, ¿xrochje'énta xjan naa kunchee sine xjan, siá juanchia'anta xjan naa kuchee? ¹¹ Ko ja'anta ña'inta, ko no'anta chje'énta chjan'anta nge'e ti jian, Ndotáina jii ngajní ícha jian ndo, ko je'e ndo tsajon ndo nge'e ícha jian tsayé'e sen tjanchia ngajin ndo.

¹² ††*Ja'anta nchekuunta chujni xranchi tjaunnta sinta'anta na ixi jaña kuetuan'an ley ne'e ndo Moisés ko jaña ndachro xroon tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio.

Ntachja tsango ijno

(Lc. 13:24)

¹³ Tixixinnta ntachja ijno. Ixi ntachja ko cha'o tsitjáñaxin chujni, yui me'e tsango iton ko kueya chujni nti'a tixixin na. ¹⁴ Ntachja ko cha'o tixixinni ngajní, me'e tsango ijno ko tsjé'a sen tixixin ntachja me'e.

Ti itu tajon ntāa, me'e tjatsuanxinni ntāa

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Tsje'enta jian ixi kueya ni ndachro ixi je'e na nichja na chijnie ndo Dio ko nduaxin'a. Je'e na tetsáa na

† 7:2: Mr. 4:24. †† 7:12: Lc. 6:31.

xranchi naa kutuchjon, ko ngaya aséen na nche'e na xranchi naa kundanihra tsango jie'e. ¹⁶ Ja'anta jaiko tsichuxinnta na ixi ti nge'e nche'e na, xranchi ntacha'a jua'i tajon ntāa tu uva o tu higo. ¹⁷ Méxin, kain ntāa jian tajon ntāa itu jian, ko ntāa je'a jian tajon ntāa itu xro'an xrée. ¹⁸ Naa ntāa jian, ntāa me'e jua'i tsajon ntāa itu xro'an xrée, ko ntāa je'a jian, ntāa me'e jua'i tsajon ntāa itu jian. ¹⁹ ††Kain ntāa tajon itu xro'an xrée xrokonda xrochrijin ntāa ko xroche ntāa. ²⁰ ††*Ko jaña tsichuxinnta chujni kaxon ixi ti nge'e nche'e chujni.

Kain'a chujni tixin'in ti tetuan'an ndo Dio

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Kain'a ni xrondachro: "Ja'anta, Nchána", tsixin'in na ti tetuan'an ndo Dio. Je'o sen titikaon ti tetuan'an Ndotána jii ngajní, tsixin'in sen nti'a. ²² Nchakon tsijj ti tetuan'an ndo Dio, itsjé sen xrondachro sen: "Nchána, Nchána, jan'anna nichjaxinna nombreanta ko nombreanta kuantsjexinna espíritue Xixron'anxrée ko nombreanta juintaxinna kueya ixra ijie." ²³ Ko tjume'e ndo Jesús xrondache ndo sen: "Jan'an chuxin'anta, ndá'a itjinta, ja'anta ti juinche'anta ti ndako."

Ndo Jesús nichjaxin ndo ixi nchia jita'a itjao

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Méxin ngisen tin'en ko titikaon nge'e ndachrjan, sen me'e ste sen xranchi naa xi xraxaon jian ixi juinchekonchjian xa ndo'a xa ngata'a itjao †. ²⁵ Kuania ichrin, ko koyéé inda tsaaka, ko soji kuji chrinto ngata'a nchia me'e, ko kuitsinga'i nchia ixi ngata'a ixro soji jita'a nchia. ²⁶ Ko ngisen tin'en nge'e ndachrjan ko titikaon'a na sen, sen me'e nche'e sen xranchi naa xi ninta ixi juinchekonchjian ndo'a xa ti jii nchese. ²⁷ Ko tjume'e kuji ichrin ko koyéé inda tsaaka, ko kuji chrinto ngata'a nchia me'e; méxin kuitsinga nchia, ko tsango ijie juachjaon kon'en ixi ngata'a nchese juinchekonchjian xa nchia.

²⁸ ††*Ko hora juexin nichja ndo Jesús, chujni stetin'en ndachro na ixi tsango ijie juachaxin chónnda ndo ko chaxro juako ndo ²⁹ ixi juako ndo xranchi naa ngisen tsango ijie tituan'an ko juako'a ndo xranchi ni tjako ley.

Ndo Jesús juinhexruen'en ndo naa xi chónnda chin lepra

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Hora xingajinxin ndo Jesús ijna, itsjé chujni rué'e na ndo. ² Ko konchjiñe'e naa xi ni'e chónnda xa ichin lepra ko bake'exin ntatuchi'in xa ngajin ndo Jesús ko ndachro xa:

—Nchána, siá tjaunnta chao sinchexruananinta —ichro xa.

³ Ko tjume'e ndo Jesús bake'e itja ndo ngata'a xa ko ndachro ndo:

—Jaán tja'on. Jai tsachrja'a ichin ji'in.

‡ 7:19: Mt. 3:10; Lc. 3:9. †† 7:20: Mt. 12:33. †† itjao tepetate, roca ††† 7:28: Mr. 1:22; Lc. 4:32.

Ko juexin ndachro ndo jaña, je'e xa tuinxin kuachrje'e xa ichin me'e.

⁴ Ko ndo Jesús ndache ndo xa:

—Xro'an ngisen teki'é jí'in. Je'o itjia ngajin xitaana ko tájuan juasiaa xranchi tsiketuan'an ndo Moisés ixi jaña tsono'e xitaana ixi ó koxruan'an.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa chajan

(Lc. 7:1-10)

⁵ Nchakon kuixin'in ndo Jesús tjajna Capernaum, konchjiñe'e naa xi capitán ne'e Roma ko kuinóatée xa, ko ja'in ndachro xa:

⁶ —Nchána, nía jii naa chán nchexrana ko je'e chán níexin chán ichin jua'i tontengini ko tsango tiín chán.

⁷ Me'e ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Jan'an itsji syntaxruan'an chán.

⁸ Ko xi capitán juatingíexin xa:

—Na'i, Nchána, jan'an tikinixinna'i tsixin'innta nía. Ja'anta je'o tetuen'ennta ichin tsachrje ichin, ko je'e chán tsoxrúen'en chán. ⁹ Jan'an kaxon chonda ngisen tetuanna ko kaxon jan'an chonda xi soldado tetuan'an. Nchakon jan'an tetuan'an naa xi soldado ixi itsji xa xrojan no, je'e xa titikaon xa. Ko jan'an tetuan'an inaa xa tsíj xa nda'i, ko je'e xa tíj xa. Ko kaxon tetuan'an xi nchexrana xrojan nge'e sinche'e xa, ko je'e xa nche'e xa ti ndachrjan.

¹⁰ Ko kuin'en ndo Jesús nge'e ndachro xi capitán, tsango juinche'e ndo juaxruxin nge'e chro xa, ko ndache ndo chujni sterué'e:

—Nduaxin xrontatjunta ixi xro'an ngisen nchijí nunte Israel kuín'an ja'in nichja ko tsango chuntia xranchi xi jí'i. ¹¹ †*Jan'an ntatjunta ixi tsíj kueya chujni, ni tsí'xín chjuya ko ni tsí'xín retuya sineka'o nā ndo Abraham ko ndo Isaac ko ndo Jacob ti jii nchia tetuan'an ndo Dio ngajní. ¹² ††*Ko kueya sen tikinixin'en xrobake'e sen nchia ti tetuan'an ndo Dio, sen me'e tsachrjexin sen nti'a, ko nduja tsake'e sen ti naxixe'e ko nti'a xrotsjanga sen ko tsəto neno sen ixi tsango xroxronka sen.

¹³ Tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi capitán:

—Itjia ndúya, ko tson'en xranchi ja'a kuitikaoan.

Ko chán nchexrée xi capitán hora me'e koxruen'en chán.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo jachée ndo Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Ndo Jesús ikjui ndo ndo'a ndo Pedro ko nti'a bikon ndo janchée ndo Pedro jitsinga jan ko tsango yaa jan súa. ¹⁵ Me'e ndo Jesús itsé ndo itja jan ko tuinxin kuachrje'e jan súa, ko jaiko bingatjen jan juinchekonchjian jan nge'e sine sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo kueya sen ni'e

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Ko tiie me'e bikao'e nā ndo Jesús kueya chujni chónda espíritue xi ña'i ko je'e ndo naáko chijni nichja

† 8:11: Lc. 13:29. †† 8:12: Mt. 22:13; 25:30; Lc. 13:28.

ndo ko tuinxin kuachrje'e nā espíritue xi ña'i, ko kaxon juinchexruen'en ndo ikaxin ni ni'e. ¹⁷ Ji'i kon'en ixi jaña tsichronga ndo Isaías chijnie ndo Dio ó sée: "Je'e ndo kuama ndo ichin chondana ko je'e ndo kuama ndo ti tiínna ko ti soji'ana."

Sen tjaun xrorué'e ndo Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Hora bikon ndo Jesús ixi kueya chujni xejo ngandajin ndo, kuetuan'an ndo ixi tsatsingatu'e sen ndalago.

¹⁹ Ko naa xi tjako ley kuetuan'an ndo Dio konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús ko ndachro xa:

—Maestro, jan'an tja'on xrorua'anta ko itsji ti no itsjinta.

²⁰ Ko juatingíexin ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Kutuunta chónda ba itjao † tejuaxin'in ba, ko kuxe chónda ba kakée ba. Ko Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chónda'i xjan ti no tsjokéexin xjan.

²¹ Ko naa sen chrikao ndo, ndachro sen:

—Nchána, chjánanta juachaxin tsjabaja ndotána.

²² Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Tuinxin rua'nāna ja'a. Tintu'é ni tsiken'en tsjabaa kichuu nā.

Ndo Jesús nichje'e ndo chrinto ko inda ko ndabake'enda

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Ndo Jesús kuixin'in ndo ntābarco ko sen teyuu chrikao ndo kaxon kuixin'in sen. ²⁴ Kuania ichrin ko kuíj naa chrinto tsango soji ko ndachaon tsango soji jamangitaon nda. Ko ndo Jesús jijua ndo. ²⁵ Tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús ikjui sen juinchexingame'e sen ndo ko ndachro sen:

—Nchána, tingijnaninta ixi xrojamangi ntābarco.

²⁶ Ko je'e ndo ndachro ndo:

—¿Sonda stexronkanta, ja'anta? ¿Á chuntia'intā ndo Dio?

Tjume'e bingatjen ndo ko kuyakutee ndo chrinto ko ndachaon ko tuinxin ndabake'e nda. ²⁷ Ko sen rué'e ndo ndastetsjeko sen ixi nge'e kon'en, ko ndachro sen:

—¿Ngixe'e xi jí'in?, ixi nichje'e xa chrinto ko

ndachaon ko titikaon nda.

Xi chónda espíritue Xixron'anxrée ste tjajna Gadara

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Hora ndo Jesús kuiji ndo tuenxin ndachaon ti jii nunte Gadara, kuachrje kuíj yuu xi ste ti no xrabaa ni tsiken'en. Xi me'e chónda xa espíritue Xixron'anxrée ko tsango chinga nche'e xa, me'e xronka chujni, méxin tatsinga'i nā ti jii cha'o me'e. ²⁹ Ko xi me'e kuaxi kuyako xa ko ndachro xa:

—¿Sonda nchexronkana, Jesús, Chjen'en ndo Dio? ¿Á ó jui'ia ixi sinchexronkana maski xrati'a nchakon sinchéña ijje ngajinna?

† itjao cueva

³⁰ Tjenka nti'a jii kueya kuchinga steneña ba. ³¹ Ko es-píritue Xixron'anxrée kuinóatée ngajin ndo Jesús ko ndachro:

—Siá tsantsjexianna nti'i, tintunana tsixin'inna kuchinga ste yá'a.

³² Ko ndachro ndo Jesús:

—Chao tixin'ia ngaxin'in kuchinga.

Tjume'e espíritue Xixron'anxrée kuachrxjexin xi me'e ko kuixin'in ngaxin'in kain kuchinga. Ko kain kuchinga chrinka ba ti jii yaso'e, ko kuitsingangi ba inda, ko nti'a kjun'en ba inda. ³³ Ko ni stetsje'e kuchinga xronka na ko sablinga na sakjui na tjajna ko beki'e na chujni nge'e kon'en kuchinga ko nge'e kon'en xi kuachóna espíritue Xixron'anxrée. ³⁴ Ko kain ni tjajna me'e ikjui na ngajin ndo Jesús ko hora bikon na ndo kuinóatée na ngajin ndo ixi satsjixin ndo tjajna nti'a.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tsiken'en tutée
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 Tjume'e ndo Jesús kuixin'in ndo ntabarco ko kuatsinga ndo tuenxin ndalago ko kuji ndo tjajné ndo. ² Ko nti'a kaxin chujni bikao'e na ndo naa xi tsiken'en tutée jitsingata'a xa naa kania. Ko ndo Jesús bikon ndo ixi nduaxin chujni me'e chuntia † na ngajin ndo, méxin nichje'e ndo xi ni'e ko ndachro ndo:

—Chjan'na, take'é juaxruxin, ixi kain ti ndako'a juinche'e, jan'an ndachrxjan ó komé'e já.

³ Tjume'e kaxin ni nchekuen'en chujni chijnie ndo Dio stendachro na ngaya aséen na:

—Xi ji'i nichjangí'e xa ndo Dio.

⁴ Ko ndo Jesús no'e ndo nge'e stexraxaon xa ngaya aséen xa, me'e ndachro ndo:

—¿Sonda ndako'a xraxaonnta ngaya asáanta?

⁵ ¿Nge'e ícha tangi'a xrondachroni: “Ti ndako'a juinche'e ó jintamá'a”, o xrondacheni xi ji'i: “Tingatjen ko tjasían ko tajia”? ⁶ Méxin, sintano'anta ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsango tituan'an xjan ngata'a nunte nti'i ixi sinchemé'e xjan ti ndako'a juinche'e chujni.

Tjume'e ndache ndo xi ni'e:

—Tingatjen, tama kani'a ko satjia ndúya.

⁷ Ko xi tsiken'en tutée bingatjen xa ko sakjui xa ndo'a xa. ⁸ Ko kain ni ste nti'a bikon na naa ixra tsango ijíe kon'en, xronka na ko kuaxi na kuajon na juasaya ngajin ndo Dio ixi tsango ijíe juachaxin tsikajon ndo ngajin chujni ste ngata'a nunte xasintajni.

Ndo Jesús kuiye'e ndo ndo Mateo
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Hora sakuixin ndo Jesús nti'a, tjume'e bikon ndo naa xi ndatin'in Mateo jitayé'e xa tomi ne'e xi tituan'an. Me'e ndachro ndo Jesús:

—Ja'a rua'nana.

Ko je'e xi Mateo bingatjen xa ko rué'e xa ndo Jesús.

¹⁰ ††*Nchakon me'e ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo ikjui sen ndo'a xi Mateo bijine sen, ko nti'a ste ikaxin xi tayé'e tomie xi tituan'an ko ikaxin ni ndako'a

† CHUNTIA tener fe †† 9:10; Lc. 15:1, 2.

nche'e. ¹¹ Ko kaxin xi fariseo bikon xa ndo Jesús ngakjen'en chujni me'e, méxin juanchangi'e xa sen teyuu chrikao ndo Jesús, ko ndachro xa:

—¿Sonda ndo ntakuan'annta nekao ndo ni xenge'e na tomie xi tituan'an ko ni ndako'a nche'e?

¹² Ko ndo Jesús kuin'en ndo nge'e stendachro na, me'e juatingíexin ndo:

—Je'a sen chao ste xrokonde'e xi nchexruan; sen ni'e, me'e sen xrokonde'e xa. ¹³ ††*Itjinta ko tanginta nge'e jitaxin xroon chijnie ndo Dio ti ndachro: “Jan'an tja'on ixi ja'anta tsikonóe'enta chujni; je'a je'o tson'in-ta iko ko xroche jnié ba, me'e tsayá'a.” Ja'in ndachro chijnie ndo Dio. Ixi jan'an jui'a nti'i ixi tsiya'a chujni jian nche'e. Na'i. Jan'an jui'i ixi tsiya'a chujni ndako'a nche'e ko je'e na tsintu'e na ti ndako'a nche'e na.

Kaxin chujni juanchangi na ixi ti nchekatse ñaoni jinta
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Naa nchakon konchjiñe'e sen chrikao ndo Juan Bautista ko juanchangi'e sen ndo Jesús:

—Sonda jan'anna ko ni fariseo nanao ntekatse ñao' na jinta, ko sen chrxiku'unta, ¿sonda na'i?

¹⁵ Tjume'e juatingíexin ndo Jesús:

—Sen tsikiye'e xi tsute'e ko sen ste kiée xa, ¿á chao xrotsjanga sen siá je'e xa xrajíi xa ngajin sen? Ko tsij nchakon satsjikao na xi tsute'e, nchakon me'e tsaxi sinchekatse ñao sen jinta.

¹⁶ Xro'an ngisen tjaon mantée ti tsikichje ko take'e tu'o manta natjúá ixi nchakon tsijma manta tsixe'e ti natjúá ko ícha tsinchje ti ntaxi. ¹⁷ Ko jua'i tsikia ndée tu uva ti nandá tsikoña ixran ngaya naa tjuaxrxan ntaxi ixi xroxruji xran ko tsinchje xran tjuaxrxan ntaxi ko íxro'an tsonda tjuaxrxan ko kaxon tsintji xran. Méxin, xran natjúá xrokonda tsikia xran tjuaxrxan natjúá, jaña yui jian tsonda.

Ndo Jesús juinchexchón ndo naa ichjan ko juinchexruen'en ndo naa nchri
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ko xrajnichja ndo Jesús, kuji naa xi tituen'en sen tjajna judío bake'exin ntatuchi'in xa ngajin ndo ko kuinóatée xa:

—Nchrichajan'na nandákua juexin kuen'en nchrichan. Ko siá suixinnta itsjinta ko tsakée tjáanta ngata'a nchrichan, je'e nchrichan xroxechón nchrichan.

¹⁹ Ko ndo Jesús bingatjen ndo ko sabikao ndo sen kuarue'e ndo. ²⁰ Kaxon konchjiñe'e naa nchri, ó teyuu nano níexin nchra jnié nchra ko imao konchjiñe'e nchra tuenxin ndo Jesús ko itsé nchra ngande'e manta jitsáa ndo. ²¹ Ixi je'e nchra jaña tsixraxaon nchra:

—Maski ngande'e manta jitsáa ndo Jesús xrotse, me'e tsoxranna.

²² Ndo Jesús tuinxin ngatjia ndo ko bikon ndo nchra, ko ndachro ndo:

—Chjan'na, take'é juaxruxin ja'a ixi ti chuntiana me'e juintaxruan'an.

‡ 9:13; Mt. 12:7.

Ko je'e nchra koxruen'en nchra hora me'e.

²³ Ko hora kuiji ndo Jesús ndo'a xi tituen'en ni judío, bikon ndo ixi ó tsikiji ni tanoa ntaxro ixi itsji nã tsijabaa nã nchrichajan. Ko chujni ste nti'a stetsjanga nã.

²⁴ Me'e ndachro ndo Jesús:

—Tachrxjinnta nti'i ixi xjan ji'i tsiken'a xjan; je'o jijua xjan.

Ko je'e nã kuaxi juanoa nã ndo. ²⁵ Ko hora kuachrje chujni ste nti'a, ndo Jesús kuixin'in ndo ko itsé ndo itjáa xjanrichjan tsiken'en ko je'e xjan xechón xjan ko tuinxin bingatjen xjan. ²⁶ Ko tsango ijié ixrã juinche'e ndo Jesús, nchijíi nunte me'e kono'e nã.

Ndo Jesús juinhexruen'en ndo yuu ni tikon'a

²⁷ Tjume'e sajuixin ndo Jesús nti'a ko yuu chujni tikon'a jirué'e nã ndo, ko ja'in stetoyako nã:

—Tikonóa'nananta, ja'anta ti tsikachrxjinnta ndo David.

²⁸ Ko kuixin'in ndo Jesús naa nchia, tjume'e konchjiñe'e ni tikon'a, ko ndo Jesús juanchangi'e ndo nã ko ndachro ndo:

—¿Á titikaonnta ixi jan'an nduaxin sintaxruan'annta?

Ko je'e nã juatingéxin nã:

—Jaán, Nchánana, jan'anna chuntiana ngajinnta.

²⁹ Tjume'e ndo Jesús bake'e ndo itjáa ndo ngata'a ikon nã ko ndachro ndo:

—Ja'anta tsoxruan'annta ixi chuntianta ngajin.

³⁰ Ko tuinxin ó chao bikon nã. Ko ndo Jesús kuetuan'an ndo:

—Xro'an ngisen teki'énta ji'in.

³¹ Ko je'e nã kuachrxjón nã nti'a, tuinxin beki'ena kain chujni kuetan nã ko nchijíi nunte me'e kono'e nã nge'e jian juinche'e ndo Jesús.

Ndo Jesús juinhexruen'en ndo naa xi nosin

³² Ko hora sakjui ni bakikon'a, kaxin chujni bika'o nã naa xi nosin ko chónnda xa espíritue Xixron'anxrée.

³³ Ko hora kuantsje ndo espíritue Xixron'anxrée, xi nosin chao kuaxi nichja xa. Ko kain chujni ste nti'a xronka nã ixi kain nge'e tsango ijié kon'en nti'a ko ndachro nã:

—Xro'an nge'e tsango ijié bakon'en nchijíi nunte Israel xranchi ti kon'en jai.

³⁴ †*Ko ni fariseo stendachro nã:

—Xi ji'i tantsje xa espíritue Xixron'anxrée ixi Xixron'anxrée tsikajon xa juachaxin ngajin xi ji'in.

Ndo Jesús bikonóe'e ndo chujni

³⁵ †*Ndo Jesús kuaji ndo itsjé tãjana, tãjana ijié ko tãjana nchínchin banhekuen'en ndo chujni Israel ngaxin'in ningue nã, ko chronga ndo ti juachaxin jian bikaoxin ndo ti tetuan'an ndo Dio. Ko juinhexruen'en ndo kain chujni kuachónnda ichin ko kain ti tiín nã.

³⁶ †*Ko bikon ndo ixi itsjé chujni kuiji nti'a, ko tsango bikonóe'e ndo nã ixi ichrji nã xranchi kutuchjon chón-

da'i ngisen tsje'e ba. ³⁷ †*Tjume'e ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Tsango itsjé nge'e jii tsandáani, ko kueya'i sen nche'e ixrã ji'i. ³⁸ Méxin tjanche'enta nchée nunte ji'i xroxruan'an ndo itsjé sen nchexrã, sen tsandáa.

Ndo Jesús xruan'an ndo sen teyuu chrikao ndo

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 Ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko chjée ndo sen ijié juachaxin ixi tsantsje sen espíritue Xixron'anxrée jitetuen'en aséen chujni ko sinchexruen'en sen kain ichin chónnda chujni ko kain ti tiín nã.

² Ja'in kuin'in ti teyuu sen kuinche'e ndo Jesús, sen rué'e ndo: sa'ó ndo Simón, ndo juinchekin'in sen Pedro, ko ndo kichuu ndo, ndo Andrés, kao ndo Jacobo ko ndo kichuu ndo ndatin'in Juan, chjen'en ndo Zebedeo. ³ Ko ndo Felipe, ndo Bartolomé, ndo Tomás, ndo Mateo, ndo kuaxenge'e 'nã ti bajanchia xi tetuan'an, ko ndo Jacobo, chjen'en ndo Alfeo, ko ndo Lebeo, ndo tsikake'e nã Tadeo. ⁴ Kaxon ndo Simón, ndo barué'e ni cananista, ko xi Judas Iscariote, xi juincheki ndo Jesús.

Ndo Jesús kuajon ndo ixrã ngajin sen teyuu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo Jesús xruan'an ndo sen teyuu ko ja'in ndache ndo sen:

—Tji'anta ngajin chujni je'a judío ko tixin'anta tãjana Samaria. ⁶ Ja'anta itjinta ngajin chujni bingachrue xranchi kutuchjon, sen tikinixin'en tãjana Israel. ⁷ Itjinta ko nchekuen'ennta chujni ko ja'in nichje'enta nã: "Juachaxien ndo Dio jii ngajni ó tuinxin tsijj."

⁸ Sinchexruen'ennta chujni ni'e ko ni chónnda ichin lep-ra ko nchengatjennta ni tsiken'en, tantsjenta espíritue Xixron'anxrée ko ti juachaxin kuito'annta kaxon nchikj-ton'ennta chujni.

⁹ Tiku'inta tomi chika oro, plata o cobre, ¹⁰ †*ko nchakon tsaanta cha'o tiku'inta nge'e sintenta, ko nge'e taritsiinta, tiku'inta kaxon inaa kate xrochjangan-ganta, ko tiku'inta ntakuto ixi sen nche'e ixrã tikinixin tsayé'e sen ti sine sen.

¹¹ 'Nchakon tsjasonta naa tãjana ijié o naa tãjana nchíin, tjéenta naa ngisen nche'e jian ko nti'a tituan'anta ndo'a sen ti satsjixinjanta nti'a. ¹² Hora tsixin'innta naa ndo'a sen, ja'in tájonnta juajna: "Juaxruxin xrochónnda ngisen jii nchia ji'i." ¹³ Ko sen ndo'a siá nduaxin jian aséen sen tsayé'e sen juaxruxin, ko siá na'i, satiku'unta juaxruxin me'e. ¹⁴ †*Ko siá xrojan ngisen chro'a tsitu'anta ndo'a sen ko chro'a sen tsin'en sen nge'e nichjanta, tachrxjinnta tãjana o nchia me'e ko tontsjenganta tutáanta, jaña tsintji inche ixi jaña tsjakoxinnta ixi je'e nã chro'a nã kuayé'e nã nge'e ichronta. ¹⁵ †*Ko nduaxin ndachrxjan ixi nchakon tsoñã ijié ti tsjexinja kain nge'e, ni tãjana Sodoma ko Gomorra tanto'a tangi tson'en nã xranchi ni tãjana tjaun'a nã kuin'en nã ti ndachronta.

† 9:34; Mt. 10:25; 12:24; Mr. 3:22; Lc. 11:15. †† 9:35; Mt. 4:23; Mr. 1:39; Lc. 4:44. ‡ 9:36; Mr. 6:34.

†† 9:37; Lc. 10:2. ‡‡ 10:10; 1Co. 9:14; 1Ti. 5:18. ††† 10:14; Hch. 13:51. †††† 10:15; Mt. 11:24. § 10:15; Lc. 10:4-12.

Chujni xraningakon'en sen titikaon ndo Cristo

¹⁶ †*Jai jan'an xroxruan'annta xranchi kutuchjon ngakjen'en kundanihra. Méxin jaiko ko jian tsje'enta xranchi kunchee ko kaxon nche'enta xranchi kuntuá, nchejié'a asáanta. ¹⁷ ††*Jian tsje'enta ixi kaxin chujni xrotsénta nã ko tsiku'unta nã ngajin ni tetuan'an, ko ngaxin'in ningue nã, nti'a tsikaonxinnta. ¹⁸ Ko tsikaannta nã ngajin xi tetuan'an ko ngajin xi rey ixi chuntianta ngajin. Ko nti'a xronichjanta ixi titikaonninta, tsin'en ni me'e ko tsin'en kaxon ni chúxin'a ndo Dio. ¹⁹ Ko nchakon tsikaannta nã ti ste xi tetuan'an, ta'inta juachjaon ixi nge'e xronidachronta o nge'e xronichjanta ixi hora me'e ndo Dio tsajon ndo nge'e xronichjanta, ²⁰ ixi je'a ja'anta xronichjanta; Espíritue Ndotáanta xronichjatin ixi ja'anta.

²¹ ††*Chujni kichuu tsajon nã juachxin ixi tsen'en ni kichuu nã ko ndotata tsajon ndo chjen'en ndo ixi tsóña nã xjan. Ko ichjan xraningakon'en xjan sen ndo'a xjan ko tsajon xjan sen ixi tsen'en sen. ²² ††*Ko kaxon itsjé chujni xroningakon'annta ixi chuntianinta. Ko kain sen tsokuaxi'en kain ji'i ti tsjexinja kain nge'e jii ngata'a xasintajni, sen me'e tsayé'e sen juachxin tsechón sen kain nchakon. ²³ Ko nchakon tsengixinnta nã tjajna ji'i, satinganta inaa tjajna. Ko nduaxin xrontatjunta xratsjexin'a satsjinta ngujngu tjajna tikinixin'en Israel, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokjan xjan tsij xjan nti'i.

²⁴ ††*Naa ndo tjako ícha tjintee ndo ixi sen nchekuen'en ndo, ko kaxon sen chóna ni nchexra, ícha tetuan'an je'e sen ixi ni nchexree sen. ²⁵ †††*Ko ngisen jitangi xroxraon sen ixi je'o tjintee sen xranchi ndo nchekuen'en sen, ko ni nchexra xroxraon nã ixi je'o tsituan'an nã xranchi nchee nã. Ixi siá ndotata juinchekin'in nã ndo Xixron'anxree, sen rué'e ndo ícha jaiko sinchekin'in nã sen jaña.

Ngisen chao xroxrakon'ennta

(Lc. 12:2-9)

²⁶ †††*Ja'anta xro'an ngisen xrakon'enta, ixi kain ti jixratja xrokonda tsonoxin, ko kain ti jimá xrokonda tsono'eni nge'e me'e. ²⁷ Ko siá xrontatjunta xrojan nge'e imao, ja'anta séen nichjanta tsin'en kain chujni. Ko siá tseki'anta naa nge'e ngaya ndatsjonnta, ja'anta séen teki'énta chujni. ²⁸ Xrakuen'anta chujni tsóña ntau'eni ixi ni me'e jua'i tsóña nã aséenni. Ja'anta xroxrakon'ennta ngisen chao xroxruan'an asáanta ko ntau'anta ti jiche xro'i.

²⁹ '¿Á tuchji'a yuu kuxechjan ixi naa tomi nchiín? Ko maski tjinte'a ba, ninaa ba ten'a ba siá Ndotáanta Dio tsajon'a Ndo juachxin. ³⁰ Ko kaxon ndo Dio no'e ndo ngijan'in xrajaanta chondanta. ³¹ Méxin, ja'anta xrakon'anta ixi ja'anta ícha tjinteenta ixi kain kuxe.

† 10:16; Lc. 10:3. †† 10:17; Mr. 13:9-11; Lc. 12:11, 12; 21:12-15. ‡ 10:21; Mr. 13:12; Lc. 21:16. †† 10:22 a; Mt. 24:9; Mr. 13:13; Lc. 21:17; b; Mt. 24:13; Mr. 13:13. †† 10:24 a; Lc. 6:40; b; Jn. 13:16; 15:20. ††† 10:25; Mt. 9:34; 12:24; Mr. 3:22; Lc. 11:15. ††† 10:26; Mr. 4:22; Lc. 8:17.

Sen tosue'a ixi je'e sen xronidachro sen ixi titikaon sen ndo Cristo

(Lc. 12:8-9)

³² 'Ko siá ja'anta xronidachronta ixi titikaonninta tsin'en chujni, kaxon jan'an xrontatjan Ndotána jii ngajni ixi nduaxin me'e. ³³ †*Ko ngisen xronidache chujni ixi jan'an chuxin'ana sen, jan'an kaxon xrontatjan Ndotána jii ngajni ixi jan'an chuxin'a sen.

Kondeexin ndo Jesús tse'to nã

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Xraxaon'anta ixi jan'an bikian juaxruxin ngata'a nunte xasintajni. Na'i. Jan'an bikian ti tse'to nã. ³⁵ Kondanaxin jan'an tsinteké'to chujni; xi tse'to xa ngajin ndotée xa, ko nchrichajan tse'to nchrichan ngajin janée nchrichan, nchritakinda tse'to nchra ngajin jachée nchra. ³⁶ Ko sen kichuunta, sen me'e ícha xroningakon'annta sen.

³⁷ 'Ko ngisen ícha tjue'e ndotée o janée, kaxon sen tjue'e ícha xitsi'e o nchrichje'en sen, sen me'e tikinixien'a sen xrorua'na sen. ³⁸ ††*Ko ngisen tsama'i nãcru, ko xrorua'na sen, sen me'e tikinixien'a sen tsin'in sen chujnina. ³⁹ †††*Ngisen tjaun'a tsen'en, sen me'e tsen'en sen, ko ngisen tsen'en ixi jan'an, ngajin sen me'e jan'an tsajon juachxin tsechón sen kain nchakon.

Ngisen tsjacha tsayé'e naa nge'e tsango jian

(Mr. 9:41)

⁴⁰ ††*Ko nchakon xrojan ngisen xronidachro ixi chao tsatsinganta ngaxin'in ndo'a sen, sen me'e xranchi xrokuayé'e sen najan'an, ko siá jan'an tsayé'ena sen kaxon Ndotána Dio, ndo xruan'anna, tsayé'e ndo sen. ⁴¹ Ngisen tsayé'e ngaxin'in ndo'a naa sen nichja chijnie ndo Dio, sen me'e tsayé'e sen naa nge'e tsango jian jii ngajni xranchi ti tsayé'e sen nichja chijnie ndo Dio. Ko ngisen tsayé'e naa chujni jian, chujni ndako nche'e, sen me'e kaxon tsayé'e sen naa nge'e jian jii ngajni xranchi ti tsayé'e sen jian ko ndako nche'e. ⁴² Ko ngisen tsajon nchiín ndakin tsi'i naa chujni titikaonna, jan'an xrotjá'a sen me'e naa nge'e tsango tjintee tsayé'e sen.

Sen bikao chijnie Ndo Juan Bautista

(Lc. 7:18-35)

11 Ndo Jesús juexin ndache ndo sen teyuu chrikao ndo nge'e sinche'e sen, tjume'e sakjui ndo kaxin tjajna bijako ndo chijnie ndo Dio, tjajna tikinixin'en Israel.

² Ndo Juan Bautista jije'e ndo ndo'achjiso, kuin'en ndo ixi ndo Cristo jinchexruen'en ndo chujni ko jinche'e ndo kaxin ixra ícha ijié, méxin ndo Juan xruan'an ndo yuu sen chrikao ndo ixi tsjanchang'i'e sen

§ 10:33; 2Ti. 2:12. †† 10:38; Mt. 16:24; Mr. 8:34; Lc. 9:23. ††† 10:39; Mt. 16:25; Mr. 8:35; Lc. 9:24; 17:33; Jn. 12:25. †† 10:40 a; Lc. 10:16; Jn. 13:20; b; Mr. 9:37; Lc. 9:48.

ndo Jesús. ³ Tjume'e sakjui sen bijanchiangí'e sen ndo ko ndachro sen:

—¿Á suixinnta ngisen ti ndachro ndo Dio xroxru-an'an ndo ngajinna o xrochon'anna inaa sen?

⁴ Ko ja'in juatingéxin ndo Jesús:

—Itjinta ko ndachenta ndo Juan nge'e bikonta ko nge'e kuin'ennta. ⁵ Teki'énta ndo ixi sen tikon'a, ó tikon sen, sen ntarengo ó ichrji sen ko sen kuachóna ichin lepra ó koxruen'en sen, sen ntakuxro, tin'en sen; kaxon sen tsiken'en xechón sen ko sen nóa stetin'en sen chijnie ndo Dio. ⁶ Ndo Dio sintanchaonnta ndo ti nduaxin rua'naninta ko tintuna'ininta.

⁷ Hora sakjui sen xruan'an ndo Juan, ndo Jesús kuaxi ndache ndo chujni ngisen ndo Juan ko ndachro ndo:

—¿Ngisen kuitsje'enta ti jii ijna? ¿Á kuitsje'enta naa xi jixrato'o xranchi naa ntatji tsijato'o chrinto? ⁸ Siá na'i, ¿nge'e kuitsje'enta? ¿Á bikonta naa xi jitsáa jeoxón manta tjintee? Xraxaonnta ixi chujni stetsáa manta tjintee, ni me'e je'o ste na nchiando'a xi rey. ⁹ ¿Ngisen kuitsje'enta tjume'e? ¿Á bikonta naa xi jichrónga chijnie ndo Dio? Jaán nduaxin, ko jan'an ntatjunta ixi ndo Juan ícha tjintee ndo ixi sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ¹⁰ Ji'i ndo xroxruan'an ndo Dio xranchi jichrónga xroon chijnie ndo ó sa'ó:

Jan'an xroxruan'an naa ngisen tsitaon nti'a tsikao sen chijnina,

ko sinchenataonxin sen cha'o.

¹¹ Ko jan'an nduaxin ndachrjan ixi kain sen jongí'e ko bake'e ngataon nunte nti'i, ni naa sen tjinte'a sen xranchi tjintee ndo Juan tikitée chujni. Ko naa sen ícha tjinte'a jii ti tetuan'an ndo Dio, sen me'e ícha tetuan'an sen ixi ndo Juan.

¹² †*Nchakon kuaxi nichja ndo Juan Bautista chijnie ndo Dio, nchakon me'e ko ti jai, tsango tangi stetayé'e sen chijnie ndo Dio ko ti tetuan'an ndo, ko je'o sen xronka'i, sen me'e tsjacha tsayé'e juachaxien ndo Dio.

¹³ Itsjé sen kuanichja chijnie ndo Dio ko kaxon chijni tsiketuan'an ndo Moisés ndachro kain ti xrokon'en ti xrokuija ndo Juan. ¹⁴ †*¿Á tsitikaonnta o na'i?, ixi nchakon tsindachro ndo Dio ixi xroxruan'an ndo ndo Elías, ji'i jinichja ixi ndo Juan tikitée chujni. ¹⁵ Ko ngisen chóna ndatsjon, sen me'e chao tsin'en sen ji'i.

¹⁶ ¿Xranchi tsjako'anta ti nche'e chujni jichón jai? Nche'e na xranchi nche'e kaxin ichjan stesondaon ti jii ntaasin, ko ja'in stetoyako xjan: ¹⁷ "Kuanoana ntaxro ko ja'anta té'anta. Itsjena sóen chujni tsiken'en ko ja'anta tsjanga'inta." ¹⁸ Ixi kuij ndo Juan juine'a ndo ko kui'a ndo ixi juinchekatse ñao ndo jinta, ko ja'anta ndachrona ixi espíritue Xixron'anxrée chóna ndo.

¹⁹ Ko jui'i jan'an, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, juiné ko kui'i, ko ndachrona ixi tsango itsjé iné ko tsango yee ti'i ko tjento ni tjáka tomie xi tetuan'an ko ni ndako'a nche'e. Ko jian xraxaonnta ixi ti ixra jian ton'en me'e tjako ixi ndo Dio tsango no'e ndo.

Tsango tangi tson'en tjajna titikaon'a

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Tjume'e ndo Jesús kuaxi kuyakutee ndo chujni ste nti'a ixi tjajna me'e juinchevruen'en ndo kueya chujni ko ikaxin ixra ijié juinche'e ndo ko chujni me'e kuitikaon'a na ko kuindoxin'a na ti ndako'a kuanche'e na. ²¹ Tjume'e ndachro ndo:

—¡Ja'anta ti stenta tjajna Corazín ko ja'anta ti stenta tjajna Betsaida, tsango tangi tson'annta!, ixi siá xrokoxruen'en kain ni ni'e ko xrokon'en kain ti jian ngajin tjajna Tiro ko tjajna Sidón xranchi ti kon'en nti'i, je'e ni me'e xrokuindoxin na ti ndako'a kuanche'e na ko xrokuitsáa na manta tiie ko xrokuintjíte na ntesok-i'i jaa na ixi jaña xrojuako na nduaxin tjaun na ís-inche'a na ti ndako'a. ²² Méxin nduaxin xrontatjunta ixi nchakon tsoña ijié, ni tjajna Tiro ko ni tjajna Sidón, ícha tangi'a tson'en na xranchi ja'anta. ²³ Ko ja'anta chujni tjajna Capernaum, á xraxaonnta ixi ti jii ngajni tsajíinn-ta. Na'i, ja'anta xroxingajinnta ti ste ni tsiken'en, ixi siá tjajna Sodoma xrokoxruen'en chujni ko xrokon'en kain ti ixra ijié kon'en ngajin tjajnánta, tjajna me'e xraxrobake'e tjajna ngata'a nunte jai. ²⁴ †*Méxin nchakon tsjexin kain nge'e, ndo Dio sinchéña ndo ijié ko ícha tangi tson'annta ja'anta ixi chujni tjajna Sodoma.

Xrokuiinta ngajin, me'e tsjoka'anta

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hora me'e ndo Jesús nichja ndo ngajin Ndotée ndo ko ja'in ndachro ndo:

—Ndotána, tjá'anta juasiana, Nchée ngajni ko nunte xasintajni, ixi ja'anta kuemé'enta chujni tsango no'e ko ni tsango tsikangi xroon, ko juinchevruen'ta kain ji'i ngajin sen nchejié'a aséen. ²⁶ Ndotána, jaña kon'en ixi ja'anta jaña fiaonnta.

²⁷ †*Ko ndache ndo ni ste nti'a:

—Kain nge'e chjana Ndotána ko je'o je'e ndo chuxin-na ndo jan'an, Chjen'en ndo, ko kaxon xro'an ngisen chúxin je'e ndo, je'o Chjen'en ndo, ko jan'an, Chjen'en ndo, nichja'a chujni ixi jaña je'e na tsichuxin na Ndotána. ²⁸ Ja'anta ti richondanta juachjaon ko konchrjenta, Xrokuiinta ngajin jan'an ko jan'an tsajon juaxruxin tsjoka'anta. ²⁹ Titikaonnta ti ndachrjan ko toña'anta ko nchejié'a asáanta xranchi jan'an ntajíé'a aséenna, me'e jaña chao juaxruxin tsinteenta. ³⁰ Ko ti ndachrjan sinche'enta tangi'a ko ixra tajon sinche'enta, ixra me'e tangi'a xra.

Sen chrjikao ndo Jesús kuantsjengí sen trigo nchakon tjoké'e na

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Naa nchakon tjoké'e sen judío, ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuatsinga sen ti jii naa nunte tsikinga noatrigo; sen teyuu chrikao ndo kuen'en sen jinta, méxin kuaxi sen kuantsjengí sen trigo ko juine

† 11:12; Lc. 16:16. †† 11:14; Mt. 17:10-13; Mr. 9:11-13.

‡ 11:24; Mt. 10:15; Lc. 10:12. †† 11:27 a; Jn. 3:35; b; Jn. 1:18; 10:15.

sen noa. ² Ko ni fariseo bikon na nge'e stanche'e sen teyuu chrikao ndo Jesús ko ndachro na:

—¿Á ritsje'e nge'e stanche'e ni chrjiko'a ixi jai nchakon tjoké'eni?, jua'i sinche'e ni jaña.

³ Ko je'e ndo juatingéxin ndo:

—¿Á noa'inta nge'e jitaxin xroon ti juinche'e ndo rey David ko sen chrikao ndo, hora kuen'en sen jinta?

⁴ Kuixin'in sen ndo'a ndo Dio ko juine sen nutja tikinixin'en ndo, ko je'e ndo David ko sen rué'e ndo, je'e sen tikinixin'a sen xrojuine sen nutja me'e; je'o sen taana.

⁵ Kaxon, ¿á bikon'anta xroon tsikjin ndo Moisés ti ndachro ixi ndotaana chao nche'e ndo ixra ngaxin'in ni'ngo nchakon tjoké'eni ko xro'an ijié kuama ndotaana? ⁶ Ko nduaxin xrontatjunta ixi ngisen jinichja'anta jai ícha tetuan'an ixi ni'ngo. ⁷ †*Ko ja'anta tienxin'anta ti ndachro xroon chijnie ndo Dio: “Jan'an ndo Dio tjaun'a tson'inta iko ko tsjaakanta jnié ba tsayá'a jan'an. Jan'an tja'on tsingijnanta ko xrotjue'e kichuunta”, siá xrokuienxinnta chijni ji'i, xrojuankata'inta ijié ngata'a chujni xro'an nge'e sínká. ⁸ Ko Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chónda xjan ijié juachaxin ngata'a nchakon tjoké'eni —ichro ndo Jesús.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tsixema itja

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ndo Jesús sakjuixin ndo nti'a ko tjume'e kuixin'in ndo naa ningue ni judío. ¹⁰ Ko nti'a jii naa xi tsixema naa itja ko nti'a kaxon ste kaxin xi fariseo ko tjaun xa tsjankata'a xa ijié ngajin ndo Jesús, méxin juanchangí'e xa ndo:

—¿Á chao tsoxrúen'en naa sen ni'e nchakon tjoké'eni?

¹¹ ††*Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Á xrojan ja'anta chondanta naa kutuchjon ko iko me'e xrokuitsingaya ba naa tuye nchakon tjoké'eni, á xrokjui'anta ko xrokuantsjenta ba? ¹² Naa chujni ícha tjintee ixi naa kutuchjon. Méxin, chao sinche'eni ti jian maski nchakon tjoké'eni.

¹³ Tjume'e ndache ndo xi ni'e:

—Tinxé tjáa.

Ko je'e xa kuinxe itja xa ko itja xi me'e tuinxin koxruen'en. ¹⁴ Tjume'e xi fariseo kuachrxéxin xa ni'ngo ko stetoñaao xa ko stexraxaon xa xranchi sinche'e xa ixi tsóña xa ndo Jesús.

Ndo Jesús, ndo tsikinche'e ndo Dio

¹⁵ Ndo Jesús kono'e ndo ixi nge'e stexraxaon xi fariseo, me'e sakjuixin ndo nti'a ko kueya chujni rué'e ndo ko juinchexruen'en ndo kain chujni ni'e, ¹⁶ ko kuetuen'en ndo chujni rué'e ndo ixi xrochronga'i na ngisen je'e ndo. ¹⁷ Ja'in kon'en ixi ó sée tsichronga ndo Isaías chijnie ndo Dio:

¹⁸ Ndo kuincha'a, nti'i jii ndo ngajinnta, ndo sinche'e ixra ngajin,

jan'an tsango tjua'a ndo ko je'e ndo tsango nchexruxin'en ndo aséenna,

† 12:7: Mt. 9:13. †† 12:11: Lc. 14:5.

ko jan'an tsakée espírituna ngata'a ndo ixi je'e ndo xrochronga ndo chijnina ngajin kain tjajna jii ngata'a nunte xasintajni, ko chijnina me'e tsóñaxin ijié ngata'a kain chujni tsitikaon'ana.

¹⁹ Tsjakaxin'a ndo ko xro'an ngisen tsuyaku'e ndo, méxin tsien'a na téé ndo ngaya cha'o.

²⁰ Ko ísinchení'e'a ndo sen ó tsikoni'e, ko jua'i naatsóñaxón ndo sen ó jite'en. Na'i.

Je'e ndo sinchesoji ndo aséen sen soji'a ko je'e ndo sinche'e ndo ixra tsija nchakon je'e ndo sinchéña ndo ijié.

²¹ Ko kain chujni nunte xasintajni xrochuntia na ngajin ndo.

Jaña tsichronga ndo Dio ó seno.

Ni fariseo tjangi'e na ndo Jesús

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Kaxin chujni bika'o na naa xi ni'e ixi ndo Jesús sinchexruen'en ndo xa. Xi me'e tikon'a xa ko nichja'i xa ixi chónda xa espíritue Xixron'anxrée. Ko ndo Jesús juinchexruen'en ndo xa ko tuinxin nichja xa ko bikon xa. ²³ Ko kain chujni ste nti'a xronka na ko tjanchangí'e kichuu na:

—¿Á je'a ji'i ndo Jesús, ndo xroxruan'an ndo Dio tsikachrjenixin ndo David?

²⁴ †*Ko kuin'en xi fariseo ixi jaña stenichja na, méxin ndachro xa:

—Xi Jesús ji'i tantsje xa espíritu ña'i ixi chónda xa juachaxien Xixron'anxrée, xi tsango ña'i, xi tetuen'en kain espíritu me'e.

²⁵ Ko je'e ndo no'e ndo nge'e stexraxaon xa, me'e ndachro ndo:

—Xro'an nación jii, ixi je'o na tsintekətoka'o kichuu na, ko siá jaña sinche'e na, nación me'e tsjexin. Ko naa tjajna ti tintekətoka'o kichuu na, kaxon tuinxin ni me'e xrochjeke'e na ko tjajna me'e tsitjáña tjajna. Kaxon naa ndo tata ko chjen'en ndo, siá je'o sen tsintekətoka'o kichuu sen, sen nchia me'e xrochjeke'e sen ko tsitjáña sen. ²⁶ Ko siá Xixron'anxrée je'o xa tsantsje xa naa espíritu tikinixin'en xa jixin'in ngaxin'in naa chujni, je'o xa tsonchjejin xa ti tituan'an xa. ²⁷ Ko ja'anta ndachronta ixi jan'an tantsje espíritu tikinixin'en Xixron'anxrée ixi je'e xa chjana xa juachaxin. Siá nduaxin me'e, ¿ngisen tajon juachaxin ngajin ni rua'anta ixi je'e na tantsje na kaxon espíritue Xixron'anxrée? Ni rua'anta me'e tjakoxin na ixi ja'anta noa'inta nge'e nichjanta. ²⁸ Ko siá jan'an ixi espíritue ndo Dio tantsjexin espíritu tikinixin'en Xixron'anxrée chónda chujni, me'e xrondachro ixi juachaxien ndo Dio ó kujj ti ste ja'anta.

²⁹ Xranchi xrojan chujni tee tjaun tixin'in ndo'a naa xi tsango soji ko tjaun tsee nge'e jii ndo'a xi me'e, ¿á je'a sa'ó xrokonda tsitee xi ndo'a ko tjume'e tsantsje kain nge'e jii ngaxin'in ndo'a xa?

‡ 12:24: Mt. 9:34; 10:25.

³⁰ †*Ngisen titikaon'a najan'an, sen me'e ningakonna sen, ko ngisen tingijna'i ixra nta'a, sen me'e tingakon'en sen. ³¹ Méxin jan'an ntatjunta chao tsomé'e kain ti ndako'a ko ti nichjangí chujni ngajin ndo Dio. Ko ngisen xronichjangí'e Espíritue ndo Dio, sen me'e jua'i tsomé'e ti ndako'a nichja sen. ³² ††*Ko síá xrojan ngisen xronichjangí'e Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsomé'e kain ti nichjangí nā ko ti ndako'a juinche'e nā. Ko ngisen xronichjangí'e Espíritue ndo Dio, nai'a tsomé'e ti ndako'a nichja nā.

Ntāā tajon tu jian ko ntāā tajon tu xro'an xrée
(Lc. 6:43-45)

³³ †*Naa ntāā jian tajon ntāā itu jian ko naa ntāā xro'an xrée kaxon xro'an xrée tu tajon ntāā. Méxin, naa ntāā tajon itu, itu tsichuxixinni ntāā. ³⁴ ††*Ja'anta tsikachrjenixinnta kunchee, ¿mélixin, xranchi xronichjanta ti jian síá ja'anta je'a jiannta? Ixi chujni jian, nichja ti jian ko chujni ndako'a nche'e, nichja ti ndako'a. Ixi ti nichja ro'ani me'e tì'x'in aséenni. ³⁵ Naa chujni jian nichja nge'e ti jian ixi jian aséen. Ko chujni jian'i, ti ndako'a nichja nā, ixi ti ndako'a jiá aséen nā. ³⁶ Ko jan'an ntatjunta ixi tsij nchakon tsjexin kain nge'e, nchakon me'e sinchéña ndo Dio ijiē ngajin chujni tsinichja nge'e ndako'a. ³⁷ Ndo Dio sinchéña ndo ijiē ngajin nguingu chujni, ngisen tsinichja jian, sen me'e tsomé'e ti ndako'a juinche'e sen ko sen ndako'a tsinichja, sen me'e tangi tson'en sen.

Ni ndako'a nche'e, tjaun nā ixi ndo Jesús tsjako ndo naa ixra ijié
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ ††*Tjume'e kaxin xi fariseo ko ni tjako chijnie ndo Dio ndache nā ndo Jesús:

—Ja'anta ti tjakonta, tja'onna tsjako'naninta naa nge'e xrochronga á nduaxin ndo Dio xruan'annta.

³⁹ ††*Ko je'e ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Ja'anta chujni ña'i, ti chuntia'inta ngajin ndo Dio, tjanchianta tsjáko naa nge'e xrochronga á nduaxin ndo Dio xruan'anna ndo, ko jan'an je'o xrontatjunta nge'e kon'en ndo Jonás, ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ⁴⁰ Ndo Jonás bake'e ndo ngaya tse'e naa kuballena níi nchakon ko níi tiie, jaña kaxon Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokonda xrox-rabaa xjan níi nchakon ko níi tiie. ⁴¹ Nchakon tsjexin kain nge'e ko tsoñā ijiē, ni tājna Nínive tsingatjen nā ko tsjangi'anta nā ko ndo Dio tsjankata'anta ndo ijiē, ixi ni me'e, ni tājna Nínive, tuinxin kuindoxin nā ti ndako'a kuanche'e nā nchakon kuin'en nā chijnie ndo Dio tsichronga ndo Jonás. Ko ja'anta tin'ennta chijnina ko tindoxin'anta ti ndako'a nche'enta ko jan'an ícha tjinteena ixi ndo Jonás. ⁴² Kaxon nchri reina tsikí'x'in no Níjin, naa tājna tsango ikjín, kuij nchra kuin'en nchra chijnie kuanichja ndo Salomón, nchri me'e tsjankata'an-

ta nchra ijiē nchakon tsoñā ijiē, ixi ja'anta titikaon'anta ti nichja maski jan'an ícha tjinteena ixi ndo Salomón.

Espíritue Xixron'anxrée ikjan
(Lc. 11:24-26)

⁴³ 'Nchakon tachrxjexin naa chujni naa espíritue Xixron'anxrée ko ichrji ti jii nunte xema ko titja'i inaa chujni no tixin'in ixi tsjoké'e, me'e ndachro: ⁴⁴ "Cháña xrokjanna nía ti kuachrxjexin ko tsixin'in nti'a íjngo." Ko ti ikjan espíritue ña'i nchia me'e, xro'an ngisen jixin'in nchia ko tjúá nchia. ⁴⁵ Tjume'e itji espíritue ña'i ko tikao íjngo yaato espíritue nche'e ixra ngajin Xixron'anxrée ícha ña'i. Ko kain espíritue ña'i tixin'in ngaxin'in chujni me'e, ko chujni me'e ícha chjinga tson'en ixi ti nchakon kuachónnda naakua espíritue ña'i. Jaña tson'en kain chujni ndako'a nche'e jai.

Janée ndo Jesús ko sen kichuu ndo
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ko ndo Jesús xrajnichja ndo ngajin chujni ste nti'a, janée ndo ko sen kichuu ndo kuiji sen ti jii ndo ko stechón'en sen nduja ixi tjaun sen xronichje'e sen ndo.

⁴⁷ Ko naa sen jii nti'a ndache sen ndo Jesús:

—Janáanta ko sen kichuunta stechón'en sen nduja ixi tjaun sen xronichja'anta sen.

⁴⁸ Ko je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Ngisen nduaxin janána ko sen kichian?

⁴⁹ Tjume'e juakoxin itja ndo ngajin sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Sen jii' me'e janána ko sen kichian, ⁵⁰ ixi sen nche'e nge'e tjaun Ndotána jii ngajni, sen me'e janána ko sen kichian.

Ndo Jesús juakoxin ndo chijni tinga ngaya chjaka
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 Nchakon me'e ndo Jesús kuachrxjexin ndo nchia jii ndo, tjume'e sakjui ndo ngande'e ndachaon †† ko nti'a bake'e ndo nunte ixi sinchekuen'en ndo chujni. ² †*Ko tsango kueya chujni konchjiñe'e ixi tjaun nā tsin'en nā nge'e xronichja ndo. Méxin ndo Jesús kuajin'in ndo naa ntābarco ko nti'a bake'e ndo nunte ko chujni kuiji nā ti jii nchese ngande'e inda. ³ Ko kueya chijni beki'e ndo nā ixi jaña tsienxin chujni nge'e xrondachro ti nichja ndo, Ko kuaxi beki ndo naa chijnie ko ndachro ndo:

—Sakjui naa xi bikenga xa, ⁴ ko hora jitenga xa, kaxin noatrigo kuintjij noa ngatja cha'o ko kuij kuxe juine ba noa. ⁵ Ko kaxin noa kuintjij ngakjen'en ixro ti ko'a itsjé inche, ko noa me'e tuinxin kuachrje no ixi tjín'a inche. ⁶ Ko hora kuachrje chjiixro, katrigo me'e xe'nte ka ko xema ka ixi yasoe'a jii nue'e ka. ⁷ Ko kaxin noa kuintjij ngakjen'en ntācha'a ko hora kuangi no, ntācha'a me'e kuintue'a ntācha kuangi no. ⁸ Ko kaxin noa kuintjij noa ti jii inche jian, méxin tsango jian kóña noa. Ko kaxin katrigo kuachónnda naa ciento noa, ko kaxin katrigo kuachónnda níi ti ikán st noa, ko kaxin katrigo kuachón-

† 12:30; Mr. 9:40. †† 12:32; Lc. 12:10. ‡ 12:33; Mt. 7:20; Lc. 6:44. †† 12:34 a; Mt. 3:7; 23:33; Lc. 3:7; b; Mt. 15:18; Lc. 6:45. †† 12:38; Mt. 16:1; Mr. 8:11; Lc. 11:16. ††† 12:39; Mt. 16:4; Mr. 8:12.

††† NDACHAON mar § 13:2; Lc. 5:1-3. †† IKÁN veinte

da ikánte noa. ⁹ Sen chao tin'en, xrokonda tsin'en sen ji'i.

Sonda ndo Jesús nichjaxin ndo chijni

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús konchjiñe'e sen ngajin ndo ko juanchangi'e sen ndo:

—¿Sonda je'o chijni tjakoexinnta chujni?

¹¹ Ko je'e ndo Jesús ja'in juatingíexin ndo:

—Jan'an beki'anta kain chijni jimá kondee ti tetuan'an ndo Dio, ko ngajin ni kaxin xrontatjan'i nā.

¹² †*Ngisen no'e ícha jian chijni ne'e ndo Dio, ndo Dio ícha sinchekuen'en ndo sen. Ko ni tjaun'a tsienxin chijni ti tetuan'an ndo Dio, ndo Dio sinchemé'e ndo ti nchion no'e nā. ¹³ Méxin jan'an ntakuan'ana ixi chijni, ixi ni tikon, jua'i tsichuxin nā ti tikon nā, ko ni tin'en, ti tin'en nā, tsienxin'a nā. ¹⁴ Jaña tson'en ixi nge'e tsichronga ndo Isaías, ndo kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó:

Chujni ji'in maski ícha tsin'en nā,

je'e nā tsienxin'a nā,

ko maski stetsje'e nā,

je'e nā tsikon'a nā.

¹⁵ Ixi aséen chujni ji'i tsango tsikoncha

ko ndatsjon nā jije'e

ko steje'e ikon nā ixi jaña jua'i tsikon nā

ko jua'i tsin'en nā,

méxin, jua'i sintama'a ti ndako'a nche'e nā

ko jua'i syntaxruan'an nā.

¹⁶ ††*Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Ja'anta ti rua'naninta, tsango juaxruxin tinteenta ixi ndo Dio kuajon ndo juachaxin chao tikonnta ko tienxinnta ti nichja. ¹⁷ Ko nduaxin xrontatjunta ixi itsjé sen kuachronga chijnie ndo Dio ko ikaxin chujni tjúá aséen, xrojueñaos sen xrobikon sen ti tikon ja'anta, ko bikon'a sen ko kuien'a sen.

Chronga ndo Jesús xranchi xrondachro ti chijni

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Jai tin'ennta nge'e xrondachro ti xi ikjui bikenga chjaka. ¹⁹ Ngisen tin'en chijni chronga xranchi tetuan'an ndo Dio ko tienxin'a sen ti kuin'en sen, me'e tji Xixron'anxrée nchetjáñajin xa sen, méxin tjáñe'e sen ti kuin'en sen, me'e xrondachro ti noa kuintjé ngande'e cha'o. ²⁰ Ko noa kuitsinga ti jii ixro me'e xrondachro ngisen kuin'en chijni chronga xranchi tetuan'an ndo Dio ko sen me'e juinche'e sen juaxruxin ti kuin'en sen. ²¹ Ko kuienxin'a sen ndako nge'e xrondachro ti chijnie ndo Dio, méxin juaxruxin kuachóna sen tuinxin juexin ixi kují juachjaon kondeexin ti kuitikaon sen ndo Dio, méxin kuachrjendáa sen. ²² Ko noa kuitsinga ti jii ntácha'a me'e xrondachro ngisen tin'en chijnie ndo Dio ko tindoxin'a sen ti ndako'a nche'e sen ko ícha nche'e sen juaxruxin tomi ko kain ti tjintee jii ngata'a nunte. Me'e nche'a sen ti jian. ²³ Ko noa kuitsinga ngata'a inche jian me'e xrondachro ngisen tin'en chi-

† 13:12; Mt. 25:29; Mr. 4:25; Lc. 8:18; 19:26. †† 13:16; Lc. 10:23, 24.

jnie ndo Dio ko tienxin sen ko taxi nche'e sen ti tetuan'an ndo Dio. Sen me'e nche'e sen xranchi kaxin ka-trigo tajon ka nguungu ciento noa ko kaxin ka tajon ka níikán noa ko ikaxin ka tajon ikánte noa.

Ndo Jesús juakoxin ndo chijnie ka ña'i kuangika'o ka noa trigo

²⁴ Tjume'e ndo Jesús juakoxin ndo inaa chijni ndachro ja'in:

—Ti tetuan'an ndo Dio ton'en xranchi naa ngisen kuenga jian nunte'e. ²⁵ Ko hora juexin nchakon, kain sen sakuintejuua sen ko naa xi ningakon'en sen, ikjui xa bikenga xa ngakjen'en trigo naa tsee kaña'i ndatin'in cizaña, ko sakjui xa. ²⁶ Ko nchakon kuachrje ka trigo ko kuaxi kuajon ka tién ka, sen nchexrā bikon sen ixi kaxon ika ña'i tsikangi ka. ²⁷ Ko kuichronga sen ngajin nchée sen ko ndachro sen: "Nchána siá ja'anta kuen-ganta noa trigo, noa jian, ¿ti no tsiki'xin ika ña'i tsikangika'o noa jian?" ²⁸ Ko nchée sen juatingíexin: "Naa xi ningakonna tsijinche'e ñā." Tjume'e sen nchexrā ndachro sen: "¿Á tjaunnta itsjina tsikantsjengina kaña'i?" ²⁹ Ko ndachro nchée sen: "Na'i, ixi hora tsantsjengínta ka ña'i, ba tsantsjengínta ka trigo ixi naxraje'o tsje'e ka. ³⁰ Nchakon xroxejo noa, me'e tsichuxinni noa trigo ko kaña'i. Tintu'enta ka tsangika'o kichuu ka tsija nchakon xroxejo tsee. Me'e tsetuan'an sen nchexrā sa'ó tsjejo sen kaña'i, ko tsjas-intja sen kichuu ka ko tsjaaka sen ka ixi xro'i, ko tjume'e xroxraka noatrigo ko itsji noa ti tsasin'inni noa."

Ndo Jesús juakoxin ndo chijnie tsee mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ndo Jesús juakoxin ndo naa chijni ndachro ja'in:

—Nchijí ti tetuan'an ndo Dio ton'en xranchi naa tsee ntāā mostaza tsikenga naa xi ngata'a nunte'e xa. ³² Ko tsee me'e tsango nchíin tsee ko nchakon tsangi ntāā mostaza, ntāā me'e ntāā ícha ijíe ixi ikaxin ntāā ko kuxe nchéña ba kakée ba ngata'a chaan ntāā.

Ndo Jesús juako ndo chijnie ti nchetja'in chu'u

(Lc. 13:20-21)

³³ Ndo Jesús juakoxin ndo inaa chijni:

—Nchijí ti tetuan'an ndo Dio ton'en xranchi naa nchri itsé nchra nchíin chu'u nchetja'in itsjé chue nutja, ko nchion chu'u me'e nchetsjé chue nutja.

Ndo Jesús juinche'e ndo ti tsindachro naa ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ndo Jesús juinchekuen'en ndo chujni itsjé nge'e ixi bakeki'e ndo nā ixi chijni; ko je'o chijni banchekuenxin ndo nā. ³⁵ Jaña ndo Jesús juinche'e ndo nge'e ndachro naa sen tsichronga chijnie Dio ó sa'ó:

Jan'an xronichja'a chujni ixi chijni ko tseki'a nā nge'e ti jimá kuachóna ndo Dio, ti tsixrangíxixion juinchéña ndo nunte xasintajni.

Kaña'i ko katrigo

³⁶ Juexin nichje'e ndo Jesús chujni ste nti'a, tjume'e kuixin'in ndo nchia, ko konchjiñe'e sen teyuu chrikao ndo ko ndachro sen:

—Ndachjiniinta nge'e xrondachro ti ika ña'i bangika'o ka trigo.

³⁷ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Sen benga noatrigo me'e Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ³⁸ Ko chjaka xrondachro chujni ste ngata'a nunte xasintajni. Ko noatje xrondachro chujni kuayé'e juachaxin tsin'in chjen'en ndo Dio ko tsitikaon ti tetuan'an je'e ndo. Ko ika ña'i me'e chujni nche'e xrée Xixron'anxrée. ³⁹ Ko xi toña'o, xi kuenga kaña'i me'e Xixron'anxrée. Ko ti tsandáani me'e xrondachro nchakon tsoña kain ijié ko tsjexin kain nge'e. Ko sen tsandáa me'e sen ángel ne'e ndo Dio. ⁴⁰ Ko kaxon ti xroxexo kaña'i ko tsixintja kichuu ka ko xroche ka, me'e xrondachro ti tsoña ijié nchakon tsjexin kain nge'e. ⁴¹ Ko Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsetuen'en xjan sen ángel ne'e xjan itsji sen nchijí ti tetuan'an ndo Dio, ko tsejo sen chujni ndako'a nche'e ko ni nchekateya ikaxin chujni sinche'e ti ndako'a. ⁴² Ko sen ángel me'e tsjankaya sen chujni ña'i ti jii xro'i xranchi naa itja; nti'a xrotsjanga chujni me'e ko tse'to neno na. ⁴³ Ko kain sen juinche'e ti jian, sen me'e tsongixin sen xranchi chjiixro ti tetuan'an ndo Dio. Méxin siá chondanta ndatsjonnta, jian tienxinnta ji'in.

Tomi jimá

⁴⁴ Ti jii no tetuanxin ndo Dio ton'en xranchi tomi tsango tjintee jixrabaa. Ko naa ngisen kuitja tomi me'e ko sen me'e ijngo juabaa sen tomi. Ko tsango ché'e sen, méxin sakjui sen kuinchekji sen kain ti chóna sen ko tomi tsjejo sen me'e tse'naxin sen nunte ti no jixrabaa tomi kuitja sen.

Naa ixro tsango tjintee.

⁴⁵ Kaxon ndo Jesús ndachro ndo:

—Ti jii ti tetuanxin Dio kaxon ton'en xranchi naa xi tachríi ixro tsango chaxro. ⁴⁶ Ko nchakon kuitja xa naa ixro tsango tjintee, sakjui xa kuinchekji xa kain ti nge'e tjintee kuachóna xa ko ikjan xa ko kue'na xa ixro me'e.

Ndo Jesús juakoxin ndo ixi naa nocha'a tséxin na kucheé

⁴⁷ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Ti jii ti tetuan'an ndo Dio jii xranchi naa nocha'a, ko sen itsé kucheé tjanka'ngi sen nocha'a me'e ixi xrotsé sen ngixe'i kucheé jingi inda. ⁴⁸ Ko hora kaon nocha'a, tantsjengi sen nocha'a ngande'e inda ko nti'a tsinche'e sen kucheé jian ko tenga sen ba ngayantaxra. Ko kucheé xro'an xrée tjanka sen ba. ⁴⁹ Jaña tson'en nchakon tsjexin kain nge'e ngata'a nunte xasintajni. Itsji sen ángel tsinche'e sen chujni jian ko chu-

jni ndako'a nche'e. ⁵⁰ Ko tsjánkaxin'in sen ni ndako'a nche'e ti jii xro'i nai'a tanga ko nti'a xrotsjanga na ko tse'to neno na ixi tsango ijié juachjaon jii nti'a.

Nge'e natjúa ko nge'e ó ntaxi

⁵¹ Ndo Jesús juanchangi ndo:

—¿Á tienxinnta kain ti rintakuan'annta?

Ko je'e sen juatingfexin sen:

—Jaán, Nchána, tianxina.

⁵² Ko ndachro ndo:

—Kain sen tjako ley ne'e ndo Dio ko taxi tienxin sen nge'e xrondachro ti juachaxin tetuan'an ndo Dio, sen me'e nche'e sen xranchi naa xi chóna itsjé nge'e ngaxin'in naa nchia ijié, ko nti'a tantsjexin xa ti natjúa ko ti ntaxi.

Ndo Jesús ikjui ndo tjajna Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ko hora juexin juincheckuen'en ndo na kaxin chijni, ndo Jesús sakjuixin ndo nti'a, ⁵⁴ ko kuiji ndo tjajné ndo, tjajna Nazaret. Kuaxi ndo juincheckuen'en ndo chujni ngaxin'in ningue ni Israel. Ko chujni me'e xronka na ko stendachro na:

—Xi ji'i, ¿ti no tsikitjaxin xa kain ti nichja xa ko xranchi nche'e xa kain ixra ijié?

⁵⁵ Ko ikaxin na stendachro na:

—¿Á je'a ji'i chjen'en ndo José, ndo tame'e ntáa, ko janée xa jan María ko xi kichuu xa, xi Santiago, José, Simón ko xi Judas?

⁵⁶ Ko tjajna nti'i ste kaxin nchri kichuu xa. ¿Xranchi no'e xa kain ji'in ko xranchi nche'e xa kain ti ixra ijié?

⁵⁷ †*Ko ninaa ni ste nti'a kuitikaon'a na nge'e juako ndo Jesús. Méxin ja'in ndachro ndo:

—Kain tjajna chujni tajon na juasie na ngajin naa ndo chronga chijnie ndo Dio. Ko ni tjajné ndo, na'i, ko kaxon ni ndo'a ndo tjaun'a na tajon na juasie na.

⁵⁸ Ko ixi titikaon'a ni tjajné ndo, méxin tsjé'a chujni juincheckruen'en ndo nti'a.

Xranchi kuen'en ndo Juan bikitée chujni

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 Nchakon me'e xi ndatin'in Herodes Antipas, xi tituen'en nunte Galilea, kuin'en xa ti kuanichja chujni nge'e jian kuanche'e ndo Jesús. ² Ko naa nchakon ndache xa ni nchexrée xa:

—Xi Jesús me'e xi Juan Bautista ko jai tsixechón xa. Méxin chóna xa ijié juachaxin nchexruen'en xa chujni.

³ †*Xi Herodes tsixraxin'in xa ndo Juan, ngaxin'in ndo'a chjiso ko nti'a tsikintee xa ndo ixi chika cadena kondeexin nchri Herodías, nchrinchri'e xi Felipe, xi kichuu xi Herodes ⁴ ixi tsindache ndo xa:

—Ndako'a juinche'e ja'a ixi kuantse'e xi kichuu, Felipe, nchrinchri'e xa, nchri Herodías, ko kuta'a nchra.

⁵ Xi Herodes tjaun xa naaxrokónaxón xa ndo Juan, ko jua'i ixi kuaxrakon'en xa chujni ixi kain ni tjajna me'e

titikaon na ixi je'e ndo Juan me'e naa ngisen nduaxin tjako chijnie ndo Dio. ⁶ Ko nchakon kuitja xa nano, juinchéña xa kiée xa, ko nchrixajo'en xa, nchrichje'en nchri Herodías, chaxro ité nchrichan ko bikon kain ni ikjui kiée xa. Ko tsango juinche'e xa juaxruxin xranchi ité nchrichan, ⁷ méxin ndache xa nchrichan ko nichjaxin xa ngatoxin ndo Dio ixi nduaxin tsajon xa ngajin nchrichan ngixe'i nge'e xrojuanchia nchrichan.

⁸ Ko nchri Herodías juinchekateya nchra nchrichje'en nchra, méxin ja'in ndachro nchrichan:

—Chjánana ngaya naa laato jaa xi Juan tikitée chujni.

⁹ Ko xi rey Herodes tsango koni'e aséen xa ixi ti juanchia nchrichan ixi je'e xa tsindachro xa ixi nduaxin xrokuajon xa ti xrojuanchia nchrichan ko ixi kain ni ste nti'a kuin'en na, méxin kuituan'an xa tson'en xranchi ndachro nchrichan. ¹⁰ Ko kuetuan'an xa ixi tsonchrijin na jaa xi Juan ngaxin'in ndo'achjiso. ¹¹ Ko tjume'e bika'o na jaa xi Juan ngaya naa laato ko kuayé'e nchrichan, ko je'e nchrichan kuajon nchrichan jaa xa ngajin janée nchrichan.

¹² Ko kuin'en sen chrikao ndo Juan ixi jaña tsikon'en, me'e juirue'e sen ndo ko juabaa sen ndo, ko tjume'e kuichronga sen ngajin ndo Jesús nge'e kon'en.

Ndo Jesús kuajon ndo juine na'ó mil chujni

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ko hora kuin'en ndo Jesús ixi jaña tsikon'en ndo Juan, kuixin'in ndo ngaxin'in naa ntábarco ko sakjui ndo ti xro'an chujni jii ixi je'o ndo tjaun ndo tsake'e ndo. Ko kain chujni kuin'en ixi sakjui ndo ko kueya na kuachrxexin na tjajnéé na ko tutée na ruexin na ndo.

¹⁴ Ko hora kuachrxexin ndo Jesús ntábarco, bikon ndo ixi tsango itsjé chujni jii nti'a, bikonóe'e ndo na ko juinchexruen'en ndo kain ni ni'e tsikika'o na. ¹⁵ Ko ó jitondaya nunte ko sen teyuu chrikao ndo Jesús konchjijíe'e sen ngajin ndo, ko ndachro sen:

—Ó jitóndó ko nti'i xro'an nge'e jii sinena. Cháña ndachenta na satsji na naa tjajna tsijée na naa nge'e sine na.

¹⁶ Ko je'e ndo Jesús ja'in juatingéxexin ndo:

—Na'i. Xrokonda'i satsji na. Ja'anta chje'énta na nge'e sine na.

¹⁷ Ko je'e sen juatingéxexin sen:

—Xro'an nge'e chondana, je'o na'ó nutja ko yuu kuchee.

¹⁸ Ko je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Kuaxinta nti'i nge'e chondanta.

¹⁹ Ko kuetuan'an ndo chujni tsjoké'e na ngata'a kayua ko itsé ndo ti na'ó nutja ko ti yuu kuchee ko tsje'e ndo ngajni ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio. Tjume'e konchrinjin ndo nu ko kuajon ndo nu ngajin sen teyuu chrikao ndo ko kao kuchee tsonchjeye'e sen chujni. ²⁰ Ko kain na juine na jian, ko kaon na. Ko juexin juine kain chujni, sen teyuu chrikao ndo Jesús juejo sen ti xe'e, teyuu ntaxra. ²¹ Ko ni juine xranchi na'ó mil je'o chujni xi, ko beki'a sen sen nchri ko ichjan.

Ndo Jesús itji ndo ngataon inda

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Ko tjume'e kuituen'en ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Tajíinta ntábarco ko tatsingato'enta ndachaon. Jan'an tsituna nti'i xrontatjan chujni satsji na ko banchixon xorrua'anta.

²³ Ko juexin chjeke'e chujni, ndo Jesús sakjui ndo naa ijna je'o ndo ixi nti'a xronichje'e ndo ndo Dio. Ko nti'a je'o ndo bake'e ndo ko ó tiie. ²⁴ Ko ntábarco ó kuiji ntáa ngusine ndachaon ko kuaxi binga naa chrinto tsango soji ko inda jijamangitaon nda ko tjaun nda tsonjamangi nda ntábarco, ko ícha jitosoji chrinto.

²⁵ Ko ndúyo xranaxixe'e ndo Jesús konchjijíe'e ndo ti jii ntábarco ko jitixin tutée ndo ngata'a nda. ²⁶ Ko sen teyuu chrikao ndo bikon sen naa ngisen jitixin tutée ngata'a nda ko juatsuan'i sen ndo, méxin tsango xronka sen ko kuyako sen séen:

—iNaa ntacha'an, naa ntacha'an!

²⁷ Ko ndo Jesús tuinxin nichje'e ndo sen:

—Xrakon'anta ixi jan'an jui'i.

²⁸ Ko ndo Pedro juatingéxexin ndo ko ndachro ndo:

—Nchána, siá nduaxin ja'anta, tituan'annta ixi jan'an kaxon tsjixin tutéena ngata'a inda ko tsjaso ti ritjenn-ta.

²⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Xrokuia.

Ko tuinxin ndo Pedro xingajinxin ndo ntábarco ko kuaxi juixin tutée ndo ngata'a nda ti no jii ndo Jesús.

³⁰ Ko chrinto soji juinchexronka ndo Pedro ko jitaxin jitenunte ndo chringi inda ko kuyako ndo:

—Nchána, itingijnaninta!

³¹ Ko ndo Jesús tuinxin koka itja ndo ko itsé ndo ndo Pedro ko ndachro ndo:

—Pedro, ¿sonda tsango nchion chuntiana ko sonda xronka?

³² Ko tjume'e yui sen kuajin'in sen ntábarco ko tuinxin kuixin chrinto. ³³ Ko sen stexin'in ntábarco bake'exin ntatuchi'in sen ngajin ndo Jesús ko ndachro sen:

—iNduaxin Chjen'en ndo Dio ja'anta!

Ndo Jesús juinchexruen'en chujni ni'e nunte Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Tjume'e juexin kuatsingatu'e sen ndachaon ko kuiji sen nunte Genesaret. ³⁵ Ko chujni tjajna me'e kuichúxin na ndo Jesús, ko juincheno'e na kainxin tjajna ste nunte me'e ixi ndo Jesús nti'a jii ndo ko chujni me'e bika'o na kain ni ni'e. ³⁶ Ko kuinóatée ni ni'e ixi maski ngande'e mantée ndo xrotsé na, ko nduaxin kain ni itsé mantée ndo, koxruen'en na.

Ti nchekateya chujni ixi ti ndako'a sinche'e

(Mr. 7:1-23)

15 Tjume'e konchjijíe'e kaxin xi fariseo ko kaxin xi tjako chijnie ndo Dio tsikixin tjajna Jerusalén ko juanchangi'e xa ndo:

²—¿Sonda sen chrjiku'unta nche'a sen nge'e kuanche'e sen tachrí'ina ixi xrokonda sa'ó sinéma itja sen ko tjume'e sine sen?

³ Ko ndo Jesús juanchangi ndo:

—¿Sonda ja'anta rue'énta nge'e kuanche'e nā ko jaña ndá'a tintu'enta nge'e tsiketuan'an ndo Dio? ⁴ Ixi ndo Dio ndachro ndo: “Chonde'enta juasaya ndotánta ko janáanta ko tayakon'ennta sen”, ko “Ngisen ndako'a nichja ngajin ndotée sen ko janée sen, xrokonda tsen'en sen.” ⁵ Ko ja'anta ndachenta chujni ixi chao xronache nā ndotée nā ko janée nā: “Jan'an jua'i tsingijnanta ixi kain nge'e chonda, ó ntatjan ndo Dio ixi je'e ndo tsayé'e ndo.” ⁶ Ko ngixe'i chujni xron-dachro jaña, íxrokonda'i tsingijna ndotée ko janée. Ko ixi ja'anta tjakonta jaña, méxin juinchémé'enta nge'e kuituan'an ndo Dio ko ja'anta nche'enta nge'e tsikitu-an'an sen xranchrjen. ⁷ Ja'anta ti tjako yuu ikonnta. Nduaxin ti tsindachro ndo Isafas, ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó:

⁸ Chujni tjajna jil'i ndachro nā ixi tajon nā juasaya ngajin je'o ixi ro'a nā,

me'e ti nichja nā ko je'a nduaxin,
ko ngaya aséen nā titikaon'a nā.

⁹ Méxin, xro'an tjintee ti chjána nā juasaya ixi je'o tjako nā nge'e tetuan'an chujni.

¹⁰ Ko ndo Jesús kuiye'e ndo chujni ste nti'a ko ndachro ndo:

—Tin'ennta ti ntatjunta ko tienxinnta. ¹¹ Je'a ti ine chujni me'e sinchekítjā aséen. Na'i, ti nichja nā ko ti nichjangí nā me'e ti nchekítjā aséen nā.

¹² Tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús konchjiñe'e sen ngajin ndo ko ndachro sen:

—Xi fariseo koñao xa ixi nge'e ndachronnta.

¹³ Ko ndo Jesús juatingéxin ndo:

—Kain ika, ka benga'i Ndotána jii ngajni, kain ka me'e xrokonda tsachrjengíxin nue'e ka. ¹⁴ †*Ta'inta juachjaon ixi xi fariseo ñā, ntakutsin xa ko ni rué'e xa kaxon ntakutsin nā. Ko siá naa xi ntakutsin tikao inaa xi ntakutsin, yui xa tsitsingaya xa naa tuye.

¹⁵ Ndo Pedro ndache ndo ndo Jesús:

—Ndachijininta nge'e xrondachro chijni jil'i.

¹⁶ Ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Á kaxon ja'anta tienxin'anta? ¹⁷ ¿Á tienxin'anta ixi kain nge'e ti ineni itji ngaya tse'eni ko tjume'e tachrje? ¹⁸ †*Ko ti ndako'a nichja chujni tixin ngaya aséen, ko me'e nchekítjā aséen nā. ¹⁹ Ixi aséen chujni tachrjexin ti jian'i ko kain ti ndako'a xraxaon nā, ti naatsóñaxón naa chujni, ko ti tsekao nā inaa nchri, nchri je'a nchrinchi'e nā, ko je'o xraxaon nā xrochónnda itsjé nchri, ko ti tjaun nā tsee nā, ko ti ncheya nā ko ti tenge'e kichuu nā teka. ²⁰ Kain jil'i me'e nchekítjā aséen chujni, ko maski tsitikaon'a nā ixi sinéma itja nā hora sine nā, je'a me'e tsamaxin nā ijje.

Naa nchri tjajna Canaán chuntia nchra ndo Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo tjajna Jerusalén ko sakjui ndo tjajna Tiro ko tjajna Sidón. ²² Ko naa nchri cananea jii ndo'a nchra no nunte me'e, kuij nchra ngajin ndo Jesús ko séen jitoyako nchra:

—Nchána, Chjen'en ndo David, tikonóananinta ixi xjanchrichjan'na chónnda xjan naa espíritue Xixron'anxrée ko tsango tangi jii xjan.

²³ Ndo Jesús juatengéxin'a ndo. Ko sen teyuu chrikao ndo konchjiñe'e sen ngajin ndo ko ndache sen ndo:

—Nchána, ndachenta nchra satsji nchra ixi tsango tuyako nchra ko jirua'ina nchra.

²⁴ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ndo Dio xruan'anna ndo tsingijna sen tjajnána Israel ixi je'e sen tsingachrue sen xranchi kutuchjon.

²⁵ Ko je'e nchri cananea konchjiñe'e nchra ko bake'exin ntatuchi'in nchra ngajin ndo Jesús, ko ndachro nchra:

—Nchána, itingijnaninta!

²⁶ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ndako'a jii tsantsje'eni chjen'enni nutja ko xrochjéeni kunia sine ba.

²⁷ Ko je'e nchra ndachro nchra:

—Nchána, nduaxin me'e. Ko kaxon kunia ine ba nutja tutu'o tisingaxin ti neta'a nchée ba.

²⁸ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ja'a tsango chuntiana. Tson'en xranchi ja'a tjauan.

Ko hora me'e chjen'en nchra tuinxin koxruen'en xjan.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo itsjé chujni ni'e

²⁹ Ko ndo Jesús sakjuixin ndo nti'a ko kuiji ndo ngande'e ndachaon ndatin'in Galilea. Tjume'e kuiji ndo naa ijnā ko nti'a bake'e ndo nunte. ³⁰ Ko itsjé chujni konchjiñe'e nā ngajin ndo ko bika'o nā chujni ntaren-go ko ni tikon'a ko ni nosin ko chujni ntamango ko ikaxin ni ni'e bake'e nā tjenka tutée ndo Jesús ko je'e ndo juinchexruen'en ndo ni ni'e me'e. ³¹ Ko kain chujni ste nti'a tsango xronka nā ixi bikon nā ixi ni nosin ó chao nichja nā ko ni ntamango chao koxruen'en nā ko ni ntaren-go ó chao itji nā ko ni ntakutsin chao tikon nā. Ko tjume'e kuaxi nā kuajon nā juasie nā ngajin ndo Dio ne'e ni tjajna Israel.

Ndo Jesús kuajon ndo juine noó mil chujni

(Mr. 8:1-10)

³² Tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Tsango tikonó'a'a kain chujni jil'i ixi ó níi nchakon ste nā ngajin ko chónnda'i nā nge'e sine nā. Ko tjaun'a xrontatjan nā satsji nā ndo'a nā bā tsjejeñao nā ixi jin-ta ngatja cha'o.

³³ Ko sen teyuu chrikao ndo juatingéxin sen:

† 15:14; Lc. 6:39. †† 15:18; Mt. 12:34.

—Nti'i ti stena, xro'an ngisen jii, ¿ti no tsanchiana nge'e sine nã ixi tsango kueya nã?

³⁴ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—¿Ngijan'in nutja chondanta?

Ko je'e sen ndachro sen:

—Yãatõ nutja ko kaxin kucheẽ nchínchín.

³⁵ Ko ndo Jesús kuituen'en ndo kain chujni tsjoké'e nã ngata'a nunte. ³⁶ Ko itsé ndo ti yãatõ nutja ko kucheẽ ichjan ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio. Ko kuaxi konchrijin ndo nutja ko chjée ndo sen teyuu chrikao ndo ko je'e sen konchjeya sen nutja ko kucheẽ ngajin chujni ste nti'a. ³⁷ Kain nã juine nã jian ko kaon nã, ko xra xejo yãatõ ntaxra nutja tutu'o ti tsikonchrijin ndo. ³⁸ Ko ni juine nchakon me'e noó mil chujni xi. Ko beki'a sen chujni nchri ko ichjan.

³⁹ Tjume'e ndo Jesús chjée ndo nã juajna ko sakjui nã ko je'e ndo kuajin'in ndo ntãbarco ko sakjui ndo no nunte Magdala.

Xi fariseo ko xi saduceo tjanche'e xa ndo Jesús naa ixrã ijíé

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 ^{†*}Kaxin xi fariseo ko kaxin xi saduceo ikjui xa ngajin ndo Jesús ixi tjaun xa ndako'a xronichja je'e ndo, méxin ndachro xa ixi ndo Jesús xrojuakoxin ndo naa ixrã ijíé, me'e xrokuitikaon xa ixi nduaxin je'e ndo kujxin ndo ixi juachaxien ndo Dio. ² Je'e ndo Jesús juatingíexin ndo ndachro ndo:

—Ó kóndo ko ja'anta tsje'enta ngajni ko ndachronta: "Chaxro sinche'e nchakon ixi játse ngajni." ³ Ko ndúyo tsje'enta ngajni ko ndachronta: "Jai chaxro'a sinche'e nchakon ixi játse ngajni ko tsango jii itjuj tiie." Ja'anta tsango jian tienxinnta ngixranchi sinche'e nchakon, ¿sonda tienxin'anta nge'e ixrã nta'a jan'an ixi jil'in tixin ixi juachaxien ndo Dio? ⁴ ^{††*}Ja'anta ña'inta ko tjanchi-anta naa ixrã ijíé [‡] tson'en tsikonnta. Ko tsikon'anta tson'en ixrã ijíé me'e, je'o tsikonnta xranchi kon'en ndo Jonás, ndo kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó.

Tjume'e ndo Jesús sakjui ndo ko kuintu'e ndo ni ste nti'a.

Ti tjakoxin ni fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Ndo Jesús ko sen teyuu chrikao kuatsingatu'e sen ndachaon ndatin'in Galilea ko sen teyuu chrikao ndo tsitjáñe'e sen nutja. ⁶ ^{††*}Me'e ndachro ndo Jesús:

—Jian tsje'enta nge'e xronachro ti chu'u nchetja'in nutjée xi fariseo ko xi saduceo.

⁷ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús ndache kichuu sen:

—Ja'in ichro ndo ixi tjáñajna nutja.

⁸ Ko ndo Jesús kono'e ndo nge'e stendachro sen, méxin ndachro ndo:

—¿Sonda ndachronta ixi chonda'inta nutja? Ja'anta chuntia'ininta, méxin nichjanta jaña. ⁹ ^{††*}¿Á xraxaon'anta o tienxin'anta ti na'ó nutja chjey'e na'ó mil chujni juine nã ko ngijan'in ntaxra nutja xejo ti tsix-

e'e? ¹⁰ ^{†††*}Ko, ¿á sintaxi'añaonta ixi yãatõ nutja konchjey'e'enta noó mil chujni juine ko ngijan'in ntaxra juejonta ti nutja tsixe'e? ¹¹ ¿Á kuienxin'anta ixi jan'an je'a nutja rindachrjan hora ntatjunta ixi jian tsje'enta nge'e tjako xi fariseo ko xi saduceo?

¹² Tjume'e kuienxin sen teyuu chrikao ndo Jesús ixi je'a kondee chu'u nchetja'in nutja jinichja ndo. Na'i. Je'e ndo jindachro ndo ixi ti nge'e tjako xi fariseo ko xi saduceo me'e jian xrotsje'e sen ixi ti nichja xa ndako'a jii.

Chronga ndo Pedro ixi ndo Jesús me'e ndo Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Hora kuiji ndo Jesús nunte tjjajna Cesarea de Filipino me'e ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—¿Nge'e ndachro ni tjjajna ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni?

¹⁴ ^{†††*}Ko je'e sen ndachro sen:

—Kaxin nã ndachro nã ixi ja'anta ndo Juan batikitée chujni ko ikaxin nã ndachro nã ixi ja'anta ndo Elías ko ste ikaxin nã ndachro nã ixi ja'anta ndo Jeremías o ngixe'i inaa sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

¹⁵ Tjume'e juanchangi ndo Jesús:

—¿Ko ja'anta nge'e chronta, ngisen jan'an?

¹⁶ ^{††*}Ko ndo Simón Pedro juatingíexin ndo ko ndachro ndo:

—Ja'anta ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, ndo jichón.

¹⁷ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Juaxruxin take'é ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás, ixi xro'an chujni juintano'a jil'in. Je'e Ndotána jii ngajni juintano'a. ¹⁸ Ko jan'an sintaki'ian ixro me'e xronachro Pedro, ko ngata'a ixro ijíé jil'in tsakée ningona ko maski tsij juachjaon tsenxin chujni jua'i tsitjáña ningona. ¹⁹ ^{††*}Ko xrotjá'a chika xitjeexin ntachja ti tetuan'an ndo Dio ko ja'a tsayé'e juachaxin chao kain tsintee nti'i ngata'a nunte xasintajni ko ti jii ngajni kaxon jua'i xroxindanga; ko kain nge'e xroxindanga nti'i ngata'a nunte xasintajni, jii juachaxin ixi ngajni chao xroxindanga.

²⁰ Tjume'e ndo Jesús kuetuen'en ndo sen teyuu chrikao ndo ixi tseki'a sen ixi je'e ndo, ndo Cristo.

Ndo Jesús chronga ndo ixi xrokonda tsen'en ndo

(Mr. 8:31—9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nchakon me'e kuaxi ndo Jesús ndache ndo sen teyuu chrikao ndo ixi xrokonda satsji ndo tjjajna Jerusalén ko nti'a xi tetuan'an ni'ngo ko xitaana ko xi tjako ley ne'e ndo Dio tsango sincheni'e xa ndo ko naatsóñaxón xa ndo, ko nchakon nánxin xroxechón ndo. ²² Ko ndo Pedro kuantsjendáa ndo ndo Jesús ko kuaxi kuyakutee ndo ko ndachro ndo:

—Nchána ndo Dio tsajon'a juachaxin tson'en me'e, ko ja'anta xro'an nge'e tson'annta.

²³ Tjume'e ndo Jesús ngatjia ndo ko ndache ndo ndo Pedro:

† 16:1; Mt. 12:38; Lc. 11:16. †† 16:4; Mt. 12:39; Lc. 11:29. ‡ NAA IXRã IJÍÉ milagro †† 16:6; Lc. 12:1. ††† 16:9; Mt. 14:17-21.

††† 16:10; Mt. 15:34-38. †††† 16:14; Mt. 14:1, 2; Mr. 6:14, 15; Lc. 9:7, 8. § 16:16; Jn. 6:68, 69. §† 16:19; Mt. 18:18; Jn. 20:23.

—Ndá'a satjia ja'a, Xixron'anxrée. Tingakonna'ia ti nge'e tsónna ixi ja'a tienxin'a xranchi xraxaon ndo Dio. Ja'a xraxaon xranchi xraxaon chujni.

²⁴ †*Tjume'e ndo Jesús nichje'e ndo sen teyuu chrikao ndo, ko ndachro ndo:

—Siá xrojan ja'anta tjaunnta xrorua'naninta, xrokonda tsintu'enta kain nge'e tjakuenxin asáanta, ko tamanta ntácu ko rua'naninta. ²⁵ ††*Ixi ngisen tjaun'a tsen'en, sen me'e tsen'en sen. Ko ngisen tsen'en ixi kondanaxin jan'an, sen me'e tsitjáña'i sen ko xrochón-da sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ²⁶ Ixi, ¿nge'e tsjacha naa sen siá tsetuen'en sen nchijí nunte xasintajni ko xrochón-da sen itsjé tomi, ko sinchetjáña aséen sen? Ixi tomi me'e jua'i tsjengaxin sen 'nā ixi tsechón aséen sen. ²⁷ †*Ko Chjen'en Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsika'o xjan ijíe juachaxin ko ijíe chjiixro ne'e Ndotée xjan, ndo Dio, ko kaxon tsika'o xjan sen ángel ne'e ndo ko tjume'e tsjenge'e xjan 'nā nguungu chujni ixrā juinche'e ngata'a nunte nti'i. ²⁸ Ko nduaxin ntatjunta ixi kaxinnta ti stenta nti'i xratsen'anta ko tsikonnta xranchi tsij Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsika'o xjan ijíe juachaxin ko tsituan'an xjan nti'i.

Kuindexin xranchi tsje'eni ndo Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Kuatsingaja ikjaon nchakon ndo Jesús sabikao ndo ndo Pedro ko ndo Jacobo ko ndo Juan, ndo kichuu ndo Jacobo; je'o sen ikjui sen naa ijnā tsango noi. ² Nti'a ste sen ko tuinxin bikon sen ixi kuindexin ndo Jesús. Ikon ndo jitóngíxin xranchi chjiixro ko manta jitsáa ndo tjúá manta xranchi naa xro'i tóngíxin. ³ Ko kaxon bikon sen nti'a jii ndo Moisés ko ndo Elías stetjao sen ndo Jesús.

⁴ Tjume'e ndo Pedro ndache ndo ndo Jesús:

—Nchána, chao ndatsojuna nti'i. Ko siá tjaunnta sintáñana ní nchia, naa nchia ja'anta ko naa nchia ndo Moisés ko naa nchia ndo Elías.

⁵ ††*Ko xrajnichja ndo Pedro, naa itjuj tsango jitóngíxin kuitsía sen ko ngakjen'en itjuj me'e kuin'en sen naa téé inaa sen nichja ko ndachro sen ja'in:

—Ji'in chjan'na tsango tjua'a †† ko tsango juaxruxin ritjén ixi ixrā jinche'e je'e xjan. Titikaonnta nge'e nichja xjan.

⁶ Hora kuin'en sen chrikao ndo Jesús, tuinxin bake'exin ntatuchi'in sen ko bake'e ikon sen ngata'a inche ixi tsango xronka sen. ⁷ Tjume'e ndo Jesús konchjiñe'e ndo ngajin sen, bake'e itja ndo ngata'a sen ko ndachro ndo:

—Tingatjennta ko xrakon'anta.

⁸ Ko tuinxin ikjan tsje'e sen ti no jii ndo Jesús ko xro'an ngisen bikon sen jikao ndo.

⁹ Ko hora xingajinxin sen ijnā, ndo Jesús kuetuen'en ndo sen:

—Xro'an ngisen teki'énta nge'e bikonta jai, hasta ti xroxechónjan Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

¹⁰ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús juanchangi'e sen ndo:

—¿Sonda ndachro sen tjako ley kuituan'an ndo Dio, ixi sa'ó tsij ndo Elías ko tjume'e tsij ngisen tsajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon?

¹¹ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Nduaxin me'e, sa'ó tsij ndo Elías ixi je'e ndo sinchekonchjian ndo kain nge'e. ¹² †††*Ko jan'an nduaxin xrontatjunta ixi ndo Elías ó kuji ndo, ko chujni kuichúxin'a nā ndo, méxin chinga juinchekaon nā ndo. Ko jan'an Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, jaña sinchenāna kaxon ko tsango sinchenína nā.

¹³ Me'e sen teyuu chrikao ndo Jesús kuienxin sen ixi je'e ndo jinichja ndo ixi ndo Juan bikitée chujni.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa chjan chón-da naa espíritu ña'i

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Ko naa nchakon kuji sen ti jii tsango itsjé chujni, me'e konchjiñe'e naa xi, xi me'e bake'exin ntatuchi'in xa ngajin ndo Jesús ko ndachro xa:

¹⁵ —Nchána, tikonóe'énta chjan'na ixi je'e xjan chon-da xjan ichin tendaa ko tsango tangi ton'en xjan.

Nanaunka titsinga xjan ngata'a xro'i ko ngangi inda.

¹⁶ Bikian xjan nti'i ko sen chrjiku'unta jua'i juinchexruen'en sen xjan.

¹⁷ Ko ndo Jesús ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Ja'anta chujni ndako'a xraxaon ko titikaon'aninta jan'an. ¿Ti ngisa xrokonda tsake'e ngajinnta?, ko, ¿ti ngisa tsokuaxinna nge'e nche'enta? Kuaxinta xjan nda'i.

¹⁸ Ko tjume'e ndo Jesús kuyakutee ndo espíritu xi ña'i ko tuinxin espíritu me'e kuachrjexin xjan ko ndakoxruen'en xjan.

¹⁹ Tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús ndá'a kuiye'e sen ndo ko juanchangi'e sen ndo:

—¿Sonda jan'anna jua'i kuantsjena espíritu ña'i?

²⁰ †*Me'e ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Ja'anta chuntia'ininta. Ko jan'an nduaxin ntatjunta siá ja'anta je'o xrochuntianinta naanchion xranchi naa tsee ntamostaza tsango nchíin tsee, me'e chao xron-dachenta jnā ji'in: “Ndá'a tjia”; ko jaña xrokon'en ixi ijnā xrokuitikaon jnā. Ko siá nduaxin xrochuntianinta, chao sinche'enta kain ixrā tsetuan'annta. ²¹ Ixi kain espíritu kichuu ñā je'o tachrjexin siá nduaxin xronichja'naninta kain nchakon ko sinchekatse ñaonta jinta.

Íjngo chronga ndo Jesús ixi tsen'en ndo

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Xrasteyáa sen cha'o nunte Galilea, ndo Jesús ndachro ndo ixi je'e ndo Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrotsé nā ndo ko tsikao nā ndo ngajin ni tetuan'an, ²³ ko naatsóñaxón nā ndo. Ko nchakon

† 16:24; Mt. 10:38; Lc. 14:27. †† 16:25; Mt. 10:39; Lc. 17:33; Jn. 12:25. ‡ 16:27 a; Mt. 25:31; b; Ro. 2:6. ††† 17:5; Mt. 3:17; 12:18; Mr. 1:11; Lc. 3:22. ††† 17:5; 2Pe. 1:17, 18. †††† TJUA'A yo te amo

††† 17:12; Mt. 11:14. § 17:20; Mt. 21:21; Mr. 11:23; 1Co. 13:2.

nínxin xrokonda xroxechón ndo. Ko ti ndachro je'e ndo tsango juincheni'e aséen sen teyuu chrikao ndo.

Ndo Jesús juenga ndo 'nā ti juanchia nā kondee ni'ngo

²⁴ Nchakon ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuiji sen tājna Capernaum, ni xenge'e 'nā ne'e ni'ngo kuit-sje'e nā ndo Pedro ko juanchangi'e nā ndo:

—Ndo ntakuan'annta, ¿á tjenga ndo 'nā tomi ne'e ni'ngo?

²⁵ Ko ndo Pedro juatingéxin ndo:

—Jaán, tjenga ndo 'nā.

Ko hora ndo Pedro kuixin'in ndo nchia ti ste kain sen, ndo Jesús sa'ó nichja ndo ko ndachro ndo:

—Ndachijiana, Pedro, xi tetuan'an ngata'a nunte nti'i, ¿ngisen tjanche'e xa ixi xrokonda tsjenga nā 'nā? ¿Á ni tājnéé xa o ni tsiki'xín inaa tājna?

²⁶ Ko ja'in juatingéxin ndo Pedro:

—Ni tsiki'xín inaa tājna.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Sen tājnéé xrokonda'i tsjenga sen 'nā. ²⁷ Ko ixi tjaun'a tsoñao nā, itjia ti jii ndachaon ko tjanka'ngia chika tséxinni kucheé ko kucheé sa'ó xrotsé, tantje'e ro'a ba, ko tsinchia naa tomi ko tomi me'e tjenga 'nā ti tikinixin jan'an ko ja'a.

¿Ngisen ícha tjintee ti jii ngajní?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 ^{†*}Nchakon me'e sen teyuu chrikao ndo Jesús konchjiñe'e sen ngajin ndo ko juanchangi'e sen ndo:

—¿Ngisen ícha tsitee ngajní ti tetuan'an ndo Dio?

² Tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo naa chjan, ko bake'e ndo xjan ngusine ti ste sen, ³ ^{††*}ko ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjunta ixi siá tjaunnta tsixin'innta ti tetuan'an ndo Dio, xrokonda tsindoxinnta ko tsaxi sinche'enta xranchi nche'e naa xjan nchíín. ⁴ Ixi ti tetuan'an ndo Dio, sen ícha tjintee, nchejié'a aséen sen xranchi naa chjan ji'i. ⁵ Ko ngisen xrotjue'e ko tsayé'e sen naa chjan nchíín xranchi xjan ji'i, me'e nduaxin titikaonna sen, ko xrokjui xranchi xrokuaye'ena sen jan'an.

Chujni nchekateya ixi sinche'e nā ndako'a

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Siá xrojan naa xjan nchíín titikaonna jan'an, ko kondeexin xrojan chujni, xjan me'e xrojuinche'e xjan ti ndako'a, ni me'e cháña xrotsé nā naa ixro ijié ti tontsingaxin ko xrokuintee nā ixro tusin nā, ko xrokuitsingangi nā ndachaon ti yaso'e. ⁷ Lastu nunte xasintajni ixi jii nge'e sinchengachrue chujni ixi tsitikaon'a nā chijnie ndo Dio, ko lastu ni sinchekateya chujni ixi sinche'e nā ti ndako'a.

⁸ ^{†*}Méxin siá kondeexin tjáanta o tutáanta, ja'anta sinche'enta ti ndako'a, cháña tonchrijinnta ko ndá'a tjankanta, ixi maski xrochonda'inta naa tjáanta o naa tutáanta tsarichonnta kain nchakon, ko xrochondanta

yui tjáanta ko yui tutáanta ko jaña nchijíinta itsjinta ti jiche xro'i kain nchakon. ⁹ ^{††*}Ko siá ti tsikon ikonnta, kondeexin me'e nche'enta ti ndako'a, cháña tantsjengi ikonnta ko ndá'a tjankanta, ixi maski ntakutsinnta, ja'anta tsarichonnta kain nchakon. Ko yuxin ikonnta xrochondanta, jaña satsjinta ngangí xro'i ko nti'a tsake'enta kain nchakon.

Chijnie naa kutuchjon

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ ^{††*}Ndachro'anta ixi tjinte'a kaxin xjanchínchín ji'in, ixi xjan ji'in, sen ángel ne'e xjan, sen ste ngajní ti jii Ndotána, je'e sen tjanchia sen ixi je'e xjan. ¹¹ Ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, kuij xjan bijée xjan chujni kuitjáña ko sinchemé'e xjan jée sen.

¹² ¿Nge'e chronta? Siá naa xi chóna naa ciento kutuchjon ko siá kuitjáña naa ba, ¿á tsintue'a xa nti'a ti noventa y nueve ba ti jii ijnā ko tjume'e tsijée xa iko kuitjáña? ¹³ Ko siá tsitja xa kutuchjon me'e, á je'a ícha tsake'e xa juaxruxin ixi kuitja xa iko kuitjáña ixi kain iko kuitjáña'i. ¹⁴ Jaña kaxon Ndotána jii ngajní tjaun'a ndo tsitjáña ninaa xjanchíin ji'i.

Xranchi xrotjaña'ananta ti ndako'a juinta'anta naa sen kichuunta

(Lc. 17:3)

¹⁵ ^{††*}Siá naa sen kichuunta xrojan ti ndako'a juinta'anta sen, ja'anta ko sen me'e nichje'e kichuunta ti ja'onta stenta, ixi ti ndako'a juinta'anta sen. Siá kuitikaon sen nge'e ndachronta, ja'anta juachanta naa sen kichuunta. ¹⁶ Ko siá sen me'e kuitikaon'a sen, tiye'enta naa o yuu sen kichuunta ixi sen me'e tsin'en sen nge'e tsjaonta ko nge'e sinchekonchjannnta. ¹⁷ Ko sen ningakon'annta, siá tsitikaon'a sen sen kuiye'enta, tjume'e ndachenta sen ni'ngo, ko siá tsitikaon'a sen kaxon, tjume'e índachro'anta ixi sen me'e kichuunta sen, sen me'e ó ikjan sen xranchi naa chujni tjáka tomie xi Roma ko chúxin'a nā ndo Dio.

¹⁸ ^{†††*}Ko nduaxin ndachrjan ixi siá tsajon'anta juachaxin xroxindanga ijié yama naa chujni nti'i ngata'a nunte xasintajni, kaxon ngajní ti jii ndo Dio, je'e ndo tsajon'a ndo juachaxin tsomé'e ijié me'e, ko kain ti tsajonnta juachaxin ixi tsomé'e ti ndako'a juinta'anta nā nti'i ngata'a nunte xasintajni, kaxon ndo Dio sinchemé'e ndo ijié chóna nā.

¹⁹ 'Kaxon ntatjunta ixi siá yuu ja'anta ngata'a nunte nti'i ndako xronichje'e kichuunta ixi xrojan nge'e tsjanche'enta Ndotána jii ngajní, Ndotána jii ngajní, je'e ndo tsajon ndo nge'e tsjanchianta. ²⁰ Ixi ti no ste yuu o níi sen titikaonna, nti'a tsake'e jan'an ngusine ti ste sen.

²¹ ^{§*}Tjume'e konchjiñe'e ndo Pedro ko juanchangi'e ndo ndo Jesús:

—Nchána, ¿ngijan'in sintama'a ngaya aséenna nge'e ti ndako'a juinchena sen kichian? ¿Á je'o jaña yaato vez?

† 18:1; Lc. 22:24. †† 18:3; Mr. 10:15; Lc. 18:17. ††† 18:8; Mt. 5:30.

†† 18:9; Mt. 5:29. ††† 18:10; Lc. 19:10. †††† 18:15; Lc. 17:3.

†††† 18:18; Mt. 16:19; Jn. 20:23. § 18:21; Lc. 17:3, 4.

²² Me'e juatingíexin ndo Jesús ko ndachro ndo:
—Na'i, je'a je'o yaato. Jan'an ndachrjan níi ti kán ko naa ti te tsumé'e ngaya asáan ti junta'a sen.

Chijnie yuu ni sínká

²³ Ti no tituan'an ndo Dio me'e xranchi naa nunte ijíe tetuan'an naa xi rey ko tjaun xa sinchéñaka'o xa xinchexrée xa cuenta. ²⁴ Ko kuaxi xa nchéña xa cuenta ko hora me'e bika'o nā naa xi tsango itsjé sínká. ²⁵ Ko xi sínká me'e chóna'i xa tomi tsjengaxin xa 'nā ti sínká xa, méxin xi rey kuetuan'an xa ixi tsochji xi sínká ko janchri'e xa ko chjen'en xa ngajin ni te'na chujni ko ti tjintee chóna xa tsochji kaxon xroxengaxin 'nā ti sínká xa. ²⁶ Ko xi sínká bake'exin ntatuchi'in xa ngajin xi rey, ko kuinóatée xa ko ndachro xa: "Chonāninta ko jan'an tsjenga'anta 'nā kain ti tasinka'anta." ²⁷ Ko xi rey bikonóe'e xa xi sínká ko juinchemé'e xa kain ti sínká xi me'e, ko kuituan'an xa tsajanda nā xa ixi ó komé'e ti sínká xa. ²⁸ Ko sakjui xa ko hora me'e kuetan xa inaa xi nchekao xa ixrā, ko xi me'e tsjé'a sínká xa ngajin xi komé'e ti kuasínká xa ngajin xi rey. Ko xi komé'e ti sínká, soji itsé xa tusin xi sinke'e xa ko ndachro xa: "¡Tjéngānana 'nā ti tasinkanāna!" ²⁹ Ko xi nchekao xa xra bake'exin ntatuchi'in xa ngajin xi komé'e ti sínká ko kuinóatée xa: "Tikonóanana ko jan'an tsjenga'a 'nā kain ti tjasínká'a." ³⁰ Ko xi komé'e ti sínká chro'a xa ko kuetuan'an xa ixi tsije'e xi sinke'e xa ngaxin'in ndo'achjiso ko tsachrxjexin'a xa nti'a hasta ti tsjengaja xa 'nā kain ti sínká xa. ³¹ Ko ikaxin xi nchekao xa ixrā bikon xa nge'e juinche'e xi komé'e ti sínká, me'e tsango juincheni'e aséen xa, méxin kuintekji xa ngajin xi rey ko chronga xa nge'e juinche'e xi komé'e ti sínká. ³² Tjume'e xi rey kuetuan'an xa tsixrakua xi komé'e ti sínká ko ja'in ndachro xa: "Ja'a ti kuanche'e xrāna, tsango ña'ia ja'a, ixi jan'an juntamá'a kain ti kuasínká'nāna ixi ja'a kuinóatāa ngajin. ³³ Kaxon ja'a xrobikonué'é xi kuanchekua ixrā xranchi jan'an bikonó'a ja'a." ³⁴ Tjume'e xi rey kuetuan'an xa tsikaon xi ña'i ko tsjengaja xa 'nā kain ti sínká xa. Jaña ichro xi rey ixi tsango koñao xa.

³⁵ Ndo Jesús juexin kueki ndo chijni ji'i, me'e ndachro ndo:

—Jaña kaxon Ndotána jii ngajni sinta'anta ndo ngu-jngu ja'anta siá je'a nduaxin sinchemé'enta ngaya asáanta ti ndako'a junta'anta sen kichuunta.

Ndo Jesús nichja ndo kondee ni tsikute'e ko tintu'e kichuu nā

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

19 Juexin nichja ndo Jesús kain ji'i, tjume'e sakjui ndo nunte Galilea ko kuiji ndo tjajna Judea, nunte jii chjuya ti jii indajitinga ndatin'in Jordán. ² Nti'a kueba chujni rué'e ndo ko itsjé ni ni'e juinhexruen'en ndo.

³ Ko tjume'e kaxin xi fariseo konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús ko juanchangi'e xa ndo ixi tjaun xa ndako'a xrojuatingíexin ndo, ko ja'in ndachro xa:

—¿Á chao jaña naa xi tsintu'e xa nchrinchri'e xa maski nchrinchri'e xa xro'an nge'e ti ndako'a juinche'e nchra?

⁴ Ko ndo Jesús ja'in juatingíexin ndo:

—¿Á kuangi'anta nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio?, ixi "je'e ndo juinchéña ndo kain chujni, xi ko nchri juinchéña ndo." ⁵ Ko kaxon ndachro ndo: "Méxin chujni xi tsintu'e xa ndotée xa ko janée xa ko tsute'e xa nchrinchri'e xa ko yui je'e nā í je'a yuu nā, ixi ó xranchi xrokjui naakua naa chujni." ⁶ Méxin í je'a yuu nā. Na'i. Jai ó xranchi naakua naa chujni, méxin xro'an chujni tsonchjeya ni kute'e, ni chjée ndo Dio juachaxin tsekao kichuu nā.

⁷ †*Ko xi fariseo juanchangi'e xa ndo:

—¿Sonda tjume'e ndo Moisés kuajon ndo juachaxin tsoña naa xroon ko xroon me'e xronichja ixi chao tsintu'e kichuu nā?

⁸ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ndo Moisés kuajon ndo juachaxin tsonchjian xroon xrochjeyaxin xi ko nchri, ni stekao kichuu, ixi chujni tsango icha aséen nako tjaun'a nā tsitikaon nā chijnie ndo Dio. Ko ti nchakon xrangixixión kain nge'e, kuanche'a nā jaña. ⁹ ††Méxin, jan'an ndachrjan siá xrojan ja'anta tjaunnta tsintu'enta janchri'anta ko siá janchri'anta juitéxin'a jan inaa xi, ja'anta jua'i tsintu'enta jan ko chonda'inta juachaxin ixi tsuta'anta inaa nchri. Ko siá sinche'enta jaña, ja'anta tsamanta ijje. Kaxon ngixe'i naa xi tsute'e naa nchri, nchri kuayé'e xroon chjeyaxin chujni, xi me'e tsama xa ijje kaxon.

¹⁰ Tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús ndachro sen:

—Siá ni tintekute'e jaña nche'e nā, cháña tsute'ani.

¹¹ Méxin ndo Jesús ndachro ndo:

—Chijni ji'i kain'a sen tienxin sen chijni. Je'o tienxin sen chjée ndo Dio juachaxin ixi tsute'a sen. ¹² Nduaxin ji'i, kaxin xi jua'i tsute'e xa, ixi ti xratsijongíexión xa jua'i tsute'e xa. Ikaxin xa juincheni'e nā xa, méxin jua'i tsute'e xa, ko jii ikaxin sen tjaun'a sen tsute'e sen ixi tjaun sen sinche'e sen ixrā ngajin ndo Dio, méxin ti rintakuan'annta jai je'o tsienxin sen tjaun sinche'e jaña.

Ndo Jesús juinchenchaon ndo kaxin chjan

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tjume'e bika'o nā kaxin ichjan ixi tjaun nā tsake'e itja ndo Jesús ngata'a xjan ko xronichje'e ndo ndo Dio ixi je'e xjan. Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús kuyakutee sen ni bika'o xjan. ¹⁴ Ko je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Tintu'enta ichjan tsji xjan ngajin ko tingakuen'anta xjan ixi sen sinche'e xranchi nche'e naa ichjan, sen me'e tixinixin'en sen tixin'in sen ngajni ti tetuan'an ndo Dio.

¹⁵ Juexin bake'e itja ndo ngata'a xjan, sakjuixin ndo nti'a.

Naa chán chóna itsjé tomi nichje'e chán ndo Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Naa chajan kuij chán kuitsje'e chán ndo Jesús ko juanchangi'e chán ndo:

† 19:7: Mt. 5:31. †† 19:9: Mt. 5:32; 1Co. 7:10, 11.

—Ja'anta ti nchekuen'ennta chujni tsango jiannta, ¿nge'e xrokonda sinta'a ixi tsayá'a juachaxin tsarichón kain nchakon?

¹⁷ Ko je'e ndo ja'in juatingíexin ndo:

—¿Sonda ndachrua ixi jan'an jianna? Je'o ndo Dio, je'e ndo jian ndo. Ko siá tjuan nduaxin tsarichuan, xrokonda tsitikaoan chijnie ndo Dio.

¹⁸ Ko je'e chán ndachro chán:

—¿Ngixe'e chijni me'e?

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ko'a juachaxin naatsóñaxuan naa chujni, ko'a juachaxin tsixintexian naa nchri chónnda xixi'e, ko'a juachaxin ixi tse'e, jua'i sincheya ixi sincheni'e inaa chujni. ¹⁹ Chónde'e juasaya ndotáa ko janáa, kaxon tjue'é chujni xranchi tjue'e asáan.

²⁰ Ko je'e chán ndachro chán:

—Kain chijni ji'in kuitika'on xrachiona. ¿Nge'e ícha titjáña sinta'a?

²¹ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Siá nduaxin tjuan sinchetjúá asáan, nchekjia kain nge'e tjintee chonda, ko tonchjiye'e sen nóa kain to-mia. Ko me'e xrochónnda ti tjintee jii ngajní. Tjume'e tsji'ia ko xrokjan ja'a naa sen rua'na.

²² Ko kuin'en chán jaña, tsango koni'e aséen chán, sakjui chán ixi tsango itsjé nge'e ti tjintee chónnda chán.

²³ Tjume'e ndo Jesús ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Nduaxin xrontatjunta ixi tsango tangi tsixin'in ngajní ti tetuan'an ndo Dio, naa chujni chónnda itsjé tomi.

²⁴ Ko nduaxin ntatjunta ixi ícha tangi'a tsixin'in naa kucamello ikon naa ntachika, ixi naa chujni chónnda itsjé tomi tixin'in ti tetuan'an ndo Dio.

²⁵ Ko sen teyuu chrikao ndo kuin'en sen nge'e nichja ndo, tsango kuiye'e ñao sen, ko juanchangi'e kichuu sen:

—¿Ngisen tsjacha tsechón kain nchakon tjume'e?

²⁶ Ko ndo Jesús jitsje'e ndo sen, me'e ndachro ndo:

—Chujni jua'i tsechón nā kain nchakon. Je'o ndo Dio tajon ndo juachaxin tsechón chujni.

²⁷ Tjume'e ndo Pedro ndachro ndo:

—Nchána, jan'anna kuintu'ana kain ti kuachondana ko rua'ananta. ¿Jan'anna nge'e tsjachana?

²⁸ †*Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Nduaxin ntatjunta nchakon tsij tsoñā natjúá kain nge'e, nchakon Chjen'en ndo Dio, xjan tsijongí'e xranchi chujni, tsake'e xjan nunte ngata'a ntaxitaon ti tsetuanxin xjan ko tsjako xjan ti ijié juachaxin chonda xjan, tjume'e kaxon ja'anta ti rue'énta xjan xrochondanta teyuu ntaxitaon tsituanxinnta ko sinchéñaxinnta ijié ngajin ti teyuu tjajna ne'e Israel. ²⁹ Ko kain sen kuintu'e ndo'a, ko sen kuintu'e ndo kichuu ko jan kichuu, ndotée o janée, janchri'e o chjen'en o nunte'e ixi kuitikaonna sen ko rua'na sen jan'an, sen me'e tsango itsjé nge'e tsayé'e sen ko kaxon tsechón sen kain nchakon. ³⁰ ††*Ko kueya sen jai tsango tetuan'an

sen, nchakon me'e ítsetuan'i sen. Ko kueya sen tjinte'a jai, nchakon me'e je'e sen ícha tsetuan'an sen.

Ndo Jesús juakoxin ndo kondee sen nche'e ixrā ngataon ijngi

20 'Ngajní tetuanxin ndo Dio me'e tonoxin xranchi naa xi chónnda naa ijngi tsango ijié ko ndúyo kuachrje xa bijée xa kaxin xinchexrā ixi tsikonchrijin xa tu uva. ² Ko kuitja xa xinchexrā ko konchjianka'o kichuu xa ko xroxenge'e xa 'nā naa tomi ndatin'in denario ngujngu nchakon ko tjume'e xruan'an xa xinchexrā ngataon ijngi. ³ Ko kuachrje xa hora nā ne'e nchakon ko bikon xa ikaxin chujni jii ngusine tjajna ko chónnda'i nā ixrā. ⁴ Ko ndache xa nā: "Itjinta tikonchrijinnta tu uva ko jian tsjenga'anta 'nā." Ko je'e nā ikjui nā. ⁵ Tjume'e ngusine nchakon bijée xa ikaxin xinchexrā, ko kaxon ti hora nínxin ne'e nchakon kuachrje xa juée xa xinchexrā. ⁶ Ko kóndo kaxon kuachrje xa hora na'ó, ikjui xa ngusine tjajna ko kuitja xa ikaxin ninchexrā, ni xro'an stenze'e ko ndachro xa: "¿Sonda stenta nti'i nguixin nchakon ko xro'an ixrā stenze'enta?"

⁷ Ko je'e nā ndachro nā: "Íxi xro'an ngisen chjánana ixrā, méxin nti'i stena." Ko je'e xa ndachro xa: "Itjinta nche'enta xrāna ko jian tsjenga'anta 'nā." ⁸ Ko ó kontie ko xi chjakée ndache xa xi tetuen'en xinchexrā: "Tiyé'e xinchexrā ko tjenge'é xa 'nā, tjangíinxian tjenge'é 'nā xi kjui ó kóndo ko tsjexixin xi kjui ndúyo." ⁹ Ko sa'ó konchjiñe'e xi kuixin'in xrā hora na'ó ko ngujngu xa kuayé'e xa naa tomi denario. ¹⁰ Tjume'e konchjiñe'e xi kuaxi xrā ndúyo ko xraxaon xa ixi je'e xa xrojuacha xa ícha itsjé tomi, ko xraje'o kuayé'e xa naakua tomi denario. ¹¹ Ko hora kuayé'e xa tomi, bake'a xa juaxruxin ti juacha xa. ¹² Ko ndachro xa: "Ni kuji ó kóndo naakua hora juinche'e nā xrā ko kaxon xenge'e nā 'nā xraje'o xranchi juacha jan'anna ti juanta'ana ixrā nchijí nchakon ngataon súa." ¹³ Ko xi xrée ja'in juatingíexin xa: "Jan'an ndako rinta'a, joína ixi xrojuenga'anta 'nā naa denario ko jaña kuaye'enta. ¹⁴ Itsenta tomianta ko satjinta. Jan'an tja'on xrotjá'a xi kuji ó kóndo xraje'o xranchi ja'anta. ¹⁵ Jan'an, ¿á chonda'i juachaxin ixi xrotjá'a ngisen tja'on tomina? O, ¿jitochjuya'anta ixi ti jian rinta'a jan'an?" ¹⁶ †*Méxin, ja'in xrondachro chijni ji'in: ni kuji ícha tjume'e, ni me'e ícha sa'ó tsayé'e nā ti jian, ko ni kuji ícha sa'ó, ni me'e ícha tjume'e tsayé'e nā ti jian tsajon ndo Dio ixi itsjé ni tsonchjiñe'e ko kaxon ni tsinche'e ndo.

Íjngo chronga ndo Jesús tsen'en ndo

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Hora sakjui ndo Jesús tjajna Jerusalén, kuachrjendaxin ndo ti ste chujni, je'e ndo ko sen teyuu chrikao ndo ko ndache ndo sen:

¹⁸ —Jai stetajin'ina tjajna Jerusalén ko nti'a xrotsé nā Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko tsajon nā xjan ngajin xitaana tetuan'an ko xi tjako ley ne'e

† 19:28 a: Mt. 25:31; b: Lc. 22:30. †† 19:30: Mt. 20:16; Lc. 13:30.

‡ 20:16: Mt. 19:30; Mr. 10:31; Lc. 13:30.

ndo Dio, ko tsjankata'a nā xjan ijiē ko xrondachro nā tsen'en xjan. ¹⁹ Ko tsajon nā xjan ngajin xi kuixin inaa tjajna ko ni me'e tsjanoa nā xjan ko tsikaon xjan ko tsasintjian nā xjan ko nti'a tsen'en xjan ko nchakon nínxin xroxechón xjan.

Ti juanchia janée ndo Jacobo ko ndo Juan

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Tjume'e janée ndo Jacob ko ndo Juan, chjen'en ndo Zebedeo, je'e jan ko yui chjen'en jan konchjiñe'e sen ngajin ndo Jesús ko bake'exin jan ntatuchi'in jan ngajin ndo Jesús ko kuinóatée jan ngajin ndo. ²¹ Ko ndo Jesús juanchangi ndo:

—¿Nge'e tjauan?

Je'e jan ndachro jan:

—Tja'on ixi nchakon tsake'enta nunte ngata'a ntaxi-taunnta ko tsjakonta ijié juachaxin, tájonnta juachaxin ixi yui chjan'na tsake'e xjan ti tsake'e ja'anta, naa xjan ndatsjonxin jian ko naa xjan ndatsjonxin ikjon.

²² Tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'anta noa'inta nge'e tjanchianta. ¿Á chao ja'anta tsi'inta ti tsango itsjá tsi'i jan'an ko ti itsjá me'e xron-dachro ti chinga sinchenāna ko tsintji jnina ko tsen'en-na?

Tjume'e sen teyuu chrikao ndo ndachro sen:

—Jaán, chao.

²³ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Jaán, nduaxin ja'anta tsango chinga sinta'anta nā xranchi sinchenāna jan'an, ko ti tsake'enta ndatsjonxin jian o ndatsjonxin ikjon, je'o Ndotána tikinixin'en ndo xrondachro ndo ngisen tsayé'e juachaxin me'e.

²⁴ Ko hora kuin'en sen ite chrjikao ndo Jesús, koñao sen ngajin ndo Jacobo ko ndo Juan. ²⁵ †*Tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo kain sen chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Ja'anta no'anta ixi xi tetuan'an tjajna, je'e xa tituen'en xa chujni ko xro'an nge'e nche'e chujni siá xi tituan'an tsajon'a xa juachaxin ko xi tsango tituan'an chujni xrokonda tsitikaon nā nge'e tituan'an xa.

²⁶ †*Ko ja'anta jua'i sinche'enta jaña xranchi nche'e je'e nā. Na'i. Siá xrojan ja'anta tjaunnta tsituan'annta ícha, sa'ó xrokonda tsitikaonnta nge'e tsetuan'annta sen kichuunta. ²⁷ Ko ngixe'i ja'anta ti tjaunnta ícha tsetuan'annta, xrokonda tayakon'ennta sen kichuunta ko xro'an nge'e tsjachanta. ²⁸ Jaña kaxon Chjen'en Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, kui'a xjan ixi chujni sinche'e ixrā ngajin xjan. Na'i. Je'e xjan kuij xjan ixi tayakon'en xjan chujni ko tsen'en xjan ixi jaña tsantsjengí'e xjan ijiē chónnda chujni.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo yuu ni tikon'a

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Ko kuachrxjin sen tjajna Jericó, itsjé chujni rué'e ndo Jesús. ³⁰ Ko yuu ni tikon'a ste nā nunte ngande'e cha'o ko kuin'en nā ixi jitatsinga ndo Jesús, me'e kuaxi kuyako nā:

—Nchána, xjan kuachrxjenixin ndo David, tikonóa'-naninta.

³¹ Ko chujni kuyakutee nā ni tikon'a ixi xrotenko nā ko je'e nā ícha séen kuyako nā:

—Nchána, xjan kuachrxjenixin ndo David, tikonóa'-naninta.

³² Tjume'e ndo Jesús kuixin ndo, ko kuiye'e ndo ni tikon'a ko juanchangi'e ndo nā:

—¿Nge'e tjaunnta sinta'a?

³³ Ko je'e nā juate'e nā:

—Nchána, tja'onna tsikonna.

³⁴ Ko ndo Jesús bikonóe'e ndo nā ko bake'e itja ndo ngata'a ikon nā. Ko tuinxin bikon nā ko kaxon je'e nā rué'e nā ndo.

Ndo Jesús kuixin'in ndo tjajna Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuiji sen ó tjenka tjajna Jerusalén, naa tjajna Betfagé, nti'a jii ijnā ndatin'in Olivo, ko ndo Jesús kuetuen'en ndo yuu sen chrikao ndo, ² ko ndachro ndo:

—Itjinta tjajna ji'a, nti'a tsinchiínta naa kuntajno, kunchri, jichroá ba ko naa kuntajnochjan jikao ba. Tonxindange'enta ba ko tsikuunta yui ba. ³ Ko siá xrojan ngisen tsjanchangi'anta sonda satiku'unta ba, ja'anta ndachronta: “Ncháina xrokonde'e ba ko tsjexin tsonde'e ndo ba, je'e ndo tsituan'an ndo tsikianna ba.”

⁴ Jaña kon'en ixi jaña ó tsikjin naa ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ko ja'in tsindachro ndo:

⁵ Ndachenta chujni tjajna Sión:

“Tsje'enta ndo rey na'anta ó kuij ndo ngajinnta, ko je'e ndo nchejié'a aséen ndo, naa kuntajno jita'a ndo, naa kuntajnochjan, chjen'en naa kuntajno, ko tama.” Jaña jitaxin xroon chijnie ndo Dio ó sa'ó.

⁶ Ko sen chrikao ndo, ikjui sen, juinche'e sen ti kuetuan'an ndo Jesús. ⁷ Ko bika'o sen kuntajno ko chjen'en ba, ko bake'e sen manta jitsáa sen ngata'a ba, tjume'e je'e ndo kueta'a ndo ba. ⁸ Ko tsango itsjé chujni ste nti'a ko kuingo nā manta stetsáa nā ngata'a cha'o ko ikaxin nā konchrxjin nā chaan ntaā yua ko bingó nā ngatja cha'o kaxon. ⁹ Ko kaxin chujni stetaon ko chujni sterué'e nā ndo Jesús ko ja'in stetoyako nā:

—Ijié juachaxin tikinixin'en xjan kuachrxjenixin ndo David. Tsango jian ndo kuixin ixi juachaxien Ndotána jii ngajní. Ijié juachaxin tsayé'e ndo.

¹⁰ Hora kuixin'in ndo Jesús tjajna Jerusalén, kain chujni ste nti'a xronka nā ko ndachro nā:

—¿Ngisen ji'in?

¹¹ Ko itsjé nā ndachro nā:

—Ji'i ndo Jesús chronga chijnie ndo Dio, ndo tjajna Nazaret tikinixin'en nunte Galilea.

Ndo Jesús juinchetjúá ndo ni'ngo

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ko ndo Jesús kuixin'in ndo ningue ndo Dio ko kuantsje ndo kain ni stenchekji ko ni te'na ngaxin'in ni'ngo. Ko konjamangi ndo ntaā jita'a nge'e nchekji nā

† 20:25; Lc. 22:25, 26. †† 20:26; Mt. 23:11; Mr. 9:35; Lc. 22:26.

ko ti tasingixin nā tomi ko ntaxitauen ni nchekji kuntuá. ¹³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'in ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen kuachronga ó sa'ó: "Nchanía, nchia nichjixin chujni ngajin ndo Dio." Jaña ndatin'in nchia, ko ja'anta juinchéñanta nchia tjaue xiche'e.

¹⁴ Ko ngaxin'in ni'ngo konchjiñe'e ni ntakutsin, ni ntarengo ngajin ndo Jesús ko je'e ndo juinchexruen'en ndo nā. ¹⁵ Ko kaxin xitaana tetuan'an ko xi tjako chijnie ndo Dio bikon xa kain ni juinchexruen'en ndo ko nge'e juinche'e ndo ko kuin'en xa kaxin ichjan stetsje xjan ngaxin'in ni'ngo, ko ja'in ichro ti stetsje xjan: "Tjié juachaxin tikinixin'en ndo kuachrjenixin ndo rey David." Ko xi stetin'en tsango koñao xa ¹⁶ ko ja'in ndache xa ndo:

—¿Á ritin'én nge'e stetsje xjan ji'in?

Ko je'e ndo ndachro ndo:

—Jaán, ¿ja'anta á noa'inta nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio? Ko ja'in ndachro xroon:

Ro'a xjan nchínchín ko xjan stetaki bakéenta ti juasaya jian xrotsje xjan.

¹⁷ Tjume'e je'e ndo kuachrjexin ndo tjajna Jerusalén sakjui ndo tjajna Betania ko nti'a joke'e ndo tiie me'e.

Ndo Jesús ko ntāa tajon tu higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ndúyo kua sen cha'o ko ikjan sen tjajna Jerusalén ko ndo Jesús kuen'en ndo jinta. ¹⁹ Ko bikon ndo naa ntāa tu higo ngande'e cha'o ko konchjiñe'e ndo ti jii ntāa, ko xro'an itu kuitja ndo, je'o ika chóna ntāa. Méxin ndache ndo ntāa:

—Kainko nchakon xro'an itu xrochóna.

Ko ntāa tu higo tuinxin xema ntāa. ²⁰ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús bikon sen nge'e kon'en ntāa, me'e xronka sen ko juanchangi'e sen ndo:

—¿Sonda tuinxin xema ntāa tu higo?

²¹ †*Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Nduaxin nstatjunta siá nduaxin xrochuntianta ko xro'an nge'e sinchengachrue asáanta, je'a je'o xranchi kon'en ntāa tu higo, chao sinche'enta. Ja'anta chao xronichje'enta ijnā ji'in ko ja'in xrondachenta jnā: "Satjixian nti'i ko taritsinga'ngia ndachaon", ko jaña tson'en. ²² Ko kain nge'e tjaunnta, siá xronichje'enta ndo Dio ko nduaxin xrochuntianta ngajin ndo, nduaxin tsaye'enta nge'e tsjanchianta.

Ijié juachaxin chóna ndo Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tjume'e ndo Jesús kuixin'in ndo ni'ngo, ko juincheckuen'en ndo chujni, me'e konchjiñe'e kaxin xitaana tetuan'an ko kaxon kaxin xi judío, xi ícha tetuan'an, ko juanchangi'e xa ndo:

—¿Nge'e juachaxin chonda ja'a ixi ja'in nche'e ko ngisen tjáa juachaxin?

²⁴ Ko ja'in juate'e ndo Jesús:

—Kaxon jan'an tsjanchangi'anta naa nge'e ko siá tsjatingíexinnta nge'e tsjanchangi'anta, jan'an kaxon

xrontatjunta ngisen chjána juachaxin. ²⁵ Ndo Juan ti kuikitée chujni, ¿no kujxin juachaxin me'e? ¿Á ngajni o chujni kuituan'an?

Tjume'e jitjakaxin kichuu xa ko stendachro xa:

—Siá xrondachrona ixi ndo Dio tsiketuen'en xi Juan, xrondachro xi ji'i: "¿Sonda kuitikaon'anta ti ndachro xi Juan?" ²⁶ Ko siá xrondachrona ixi chujni, kain ni tjajna tsoñao nā ixi xi Juan ndachro nā nichja xa chijnie ndo Dio.

²⁷ Tjume'e juatingíexin xa:

—Nóna'ina ngisen.

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an kaxon xrontatju'inta ngisen chjána juachaxin rinta'a ji'i.

Ndo Jesús juakoxin ndo chijnie yuu xichájan

²⁸ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—¿Nge'e ndachrona ixi ti tseki'anta? Bake'e naa xi ko xi me'e chóna xa yuu chájé'en xa, ko sa'ó konchjiñe'e xa ngajin naa chájé'en xa ko ndachro xa: "Itjia nche'é ixrā chjaka ti jii ntāa tu uva." ²⁹ Ko juate'e chán: "Na'i, tjaun'a itsji", ichro chán. Ko tjume'e kuindoxin chán ti jixraxaon chán ko kuitikaon chán ti ndachro ndotée chán. ³⁰ Ko tjume'e kuitsje'e xa inaa chájé'en xa ko xraje'o kuetuen'en xa chán itsji chán ngataon ijngi ti jii ntāa tu uva ko juate'e chán: "Jan'an chao itsji", ichro chán. Ko jui'a chán.

³¹ Tjume'e juanchangi ndo Jesús:

—¿Ngixe'e ti yuu chajan kuitikaon chán nge'e kuetuan'an ndotée chán?

Ko je'e sen ndachro sen:

—Chán sa'ó kuituen'en.

Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Ko nduaxin xrontatjunta ixi chujni tjanchia tomi xroxrajon ngajin xi tetuan'an ko nchri chóna kueya xi, ni me'e ícha sa'ó tsixin'in nā ti tetuan'an ndo Dio ko tjume'e ja'anta. ³² ††*Ixi ndo Juan tikitée chujni, kujj ndo ko ja'anta kuitikaon'anta ti chronga ndo, ko ni xenge'e 'nā ko nchri chóna kueya xi, ni me'e kuitikaon nā ti ndachro ndo. Ko ja'anta maski bikonta jaña, kuindoxin'anta ko kuitikaon'anta.

Xi nche'e xrā ña'i

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Ndo Jesús ndachro ndo:

—Tseki'anta inaa chijni. Xranchi naa xi kuenga itsjé ntāa tu uva ngaya chjakée xa. Ko juinchéñe'e xa ntāa tu uva naa korra, ko inge xa ti no tsáñaxin ndée tu uva. Kaxon juincheckonchjian xa naa ntāa ijié ti no xrotsjéxin xa nchijíi jngi'e xa.

'Ko tjume'e juatoya xa nunte me'e ngajin kaxin ni nche'e ixrā ko nchakon xroxexo tu uva je'e nā tsajon nā ti tikinixin'en xa ko tjume'e sakjui xa ikjín. ³⁴ Ko nchakon kuaxi xexo tu uva, xi nunte'e xruan'an xa kaxin ni nchexrée xa tsjirué'e nā tu uva ti tikinixin'en xa.

³⁵ Ko ni kuitu'e ijngi chonda ntāa tu uva, ndako'a

† 21:21; Mt. 17:20; 1Co. 13:2.

†† 21:32; Lc. 3:12; 7:29, 30.

juinche'e nā xixi itsé nā xixi nchexrée xixi nunte'e, naa xa bikaon xa, inaa xa naakóñaxón nā xa, ko inaa xa kuaxi nā xa ixro ko xro'an nge'e kuajon nā. ³⁶ Tjume'e xixi nunte'e xruan'an xa ikaxin xixi nchexrée xa ko xraje'o juinchekao nā ni me'e.

³⁷ 'Ko tjume'e xruan'an xa cháje'en xa xixi xraxaon xa xrochónde'e nā chán juasaya. ³⁸ Ko hora bikon nā cháchjen'en xixi nunte'e, ja'in kuintejao nā: "Chán ñā tsitue'e chán kain nge'e chónda ndotée chán. Cháña naatsóñaxónna chán xixi jaña tsituejina kain nge'e tikinixin'en chán." ³⁹ Tjume'e itsé nā cháchjen'en xixi nunte'e ko kuantsjexin nā chán chjaka ko naakóñaxón nā chán.

⁴⁰ Tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo sen ste nti'a: —Nchakon tsij Nchée chjaka, ¿nge'e sinchekao xa ni nchexra ña'i?

⁴¹ Ko je'e sen juatingéxin sen:

—Nchakon tsij nchée ijngi me'e tsikonóe'a xa ni ña'i ko naatsóñaxón xa nā, ko tsjée xa ikaxin xinchexra tsitue'e chjaka ko ni me'e tsajon nā itu tikinixin'en xa.

⁴² Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á juinchekuanxin'anta xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen kuachronga ó sa'ó?

Ixro chaxro jueña'o'a ni ti'te nchia,
ko jai ixro me'e, ixro ícha tjintee tsiki'texin nchia.
Ko ndo Dio jaña juinchéña ndo,
me'e ti chaxro stetikonna jai.

Jaña ichro chijnie ndo Dio.

⁴³ 'Méxin xrontatjunta juachaxien ndo Dio tsachrja'a ja'anta ko tsayé'e ikaxin chujni juachaxin me'e ko je'e ni me'e jian tsitikaon nā xixi tsajon nā nge'e tikinixin'en Ndo Dio. ⁴⁴ Ko ngisen tsitsingata'a ixro me'e naatsenxón sen, ko siá ixro me'e tsitsingata'a ixro naa chujni, naa tsontsingaxon chujni.

⁴⁵ Ko xitaana tetuan'an ko xi fariseo kuin'en xa chijni juakoxin ndo Jesús, me'e kuienxin xa xixi kondeexin je'e xa ti ndachro ndo. ⁴⁶ Me'e tjaun xa xrotsé xa ndo Jesús xixi tsije'e xa ndo, ko jua'i juinche'e xa xixi ni tjajna ndachro nā xixi je'e ndo Jesús nichja ndo chijnie ndo Dio.

Kia kute'e sen

22 Íjngo ndo Jesús kuaxi juako ndo xixi chijni ko ndachro ndo:

² —Ti no tetuan'an ndo Dio me'e xranchi naa chijni nichja xixi naa ndo rey juinchéña ndo naa kia xixi tsute'e chjen'en ndo. ³ Ko xruan'an ndo xixi nchexrée ndo tsikiye'e xa chujni tsij nā kia; ko ni me'e chro'a nā kujj nā. ⁴ Ko íjngo kuetuen'en ndo xixi nchexrée ndo ko ndachro ndo: "Ndachenta nā xixi ó konchjian ti sine nā, kain iko juntao ó kuen'en ba ko kain nge'e ó chao jii tsintekii nā kia", jaña kuetuan'an ndo rey. ⁵ Ko ni kuiye'e ndo kia kuitikaon'a nā. Naa xixi kuiye'e ndo sakjui xa chjaké'e xa ko inaa xa sakjui xa kuitsje'e xa ixra chónda xa. ⁶ Ko ikaxin nā itsé nā xixi bikao juajné'e ndo rey ko bikaon xa ko naakóñaxón nā xa. ⁷ Tjume'e ndo rey kuin'en ndo nge'e juinchekao nā xixi xruan'an ndo, me'e tsango koña'o ndo ko kuetuen'en ndo xixi sol-

dadoe ndo ko naakóñaxón xixi soldado ni ña'i me'e ko juaaka xa tjajné'e nā. ⁸ Tjume'e ndache ndo ni nchexrée ndo: "Kain nge'e ó konchjian xixi sen tsute'e ko ni kuiya'a tsi'a nā xixi tikinixien'a nā tsij nā kia. ⁹ Méxin, itjinta cha'o tachrxjin chujni tjajna ko ndachenta ngixe'i chujni tsij nā kia." ¹⁰ Ko ni nchexra sakjui nā ko juejo nā itsjé chujni, ni jian ko ni ña'i, ko kia me'e tsango itsjé chujni xejo.

¹¹ 'Hora kuixin'in ndo rey ti ste ni kujj kia, bikon ndo naa xixi jitsá'i manta take'e ni itji kia. ¹² Me'e ndachro ndo: "Ja'a, ¿sonda kuixi'ian nti'i ko tsikake'a manta tet-sáa ni itji kia ngajin sen tsute'e?" Ko xixi me'e xro'an nge'e juatingéxin xa. ¹³ †*Tjume'e ndo rey kuiye'e ndo ni stetaya ti sine chujni ko ndachro ndo: "Itsenta xi ñā ko tinteenta tutée xa ko itja xa ko tjankanta xa nduja ti naxixe'e; nti'a xrotsjanga xa ko tse'to neno xa."

¹⁴ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Ja'in ton'en xixi kueya ni tjaun tixin'in ti tetuan'an ndo Dio ko je'e ndo tsjé'a sen tsinche'e ndo.

Ti tsjengani 'nā ngajin xixi tetuan'an

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Tjume'e xixi fariseo sakuntekji xa ko juao kichuu xa xranchi sinche'e xa xixi ndo Jesús ndako'a xronichja ndo naa nge'e xixi jaña chao tsjankata'a xa ndo ijje.

¹⁶ Méxin xruan'an xa kaxin xixi nchekuen'en xa ko kaxin xixi nchexrée xixi Herodes xixi tsjanchangi'e xa ndo Jesús ja'in:

—Maestro, konónana xixi ja'anta je'o ti nduaxin nichjanta, ko ndako tjakonta chijnie ndo Dio, ko ja'anta ta'inta juachjaon nge'e nichja chujni, xixi ja'anta tsje'enta aséen chujni. ¹⁷ Méxin nge'e chronta, ¿á chao tsjenge'eni 'nā xixi tetuan'an kujj xixi tjajna Roma?

¹⁸ Ko ndo Jesús no'e ndo xixi ndako'a stexraxaon xa, me'e ndachro ndo:

—Ja'anta ndako'a xraxaonnta. ¿Sonda tjaunnta xixi jan'an ndako'a xronichja? ¹⁹ Chjánanta naa tomi xen-gaxin 'nā.

Ko je'e nā kuajon nā naa tomi ndatin'in denario.

²⁰ Tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo xa:

—¿Xranchi ndatin'in ko ngisen ikon jinito tomi ji'i'?

²¹ Ko je'e nā juatingéxin nā:

—Xi César tetuan'an Roma, me'e xixi ikon.

Ko je'e ndo ndachro ndo:

—Chje'énta xixi César nge'e tjanchia xa ko chje'énta ndo Dio nge'e tikinixin'en ndo.

²² Ko kuin'en nā ja'in, me'e xraxaon nā:

—Xi ji'in tsango no'e xa.

Tjume'e sakuintekji nā.

¿Á nduaxin xroxechónni?

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ †*Ko xraje'o nchakon me'e, kuntekii kaxin xixi ndatin'in saduceo, xixi titikaon'a xixi xroxechón chujni, ko juanchangi'e xa ndo Jesús:

²⁴ —Ja'anta ti nchekuen'ennta chujni, nge'e chronta ti tsindachro ndo Moisés xixi siá naa xixi tsen'en xa ko

† 22:13; Mt. 8:12; 25:30; Lc. 13:28. †† 22:23; Hch. 23:8.

tsintue'a xa chjan ngajin janchri'e xa, xi kichuu xa xrokonda tsute'e xa nchrinchri'e xi kuen'en, ko siá xrochónda nã ichjan, ichjan me'e xrokjui xranchi chjen'en xi kuen'en. ²⁵ Bake'e ngakjen'en jan'anna yaãto xi, ko xi me'e kichuu xa. Ko xi sa'ó kute'e xa ko kuen'en xa ko kuichónda'i janchri'e xa ichjan, me'e xi kichuu xa kute'e xa nchrinchri'e xi kuen'en. ²⁶ Ko jaña kon'en xi yuxin, kaxon xi nínxin, ko kain yaãto xa. ²⁷ Ko kain xa kuen'en xa ko kaxon je'e nchra kuen'en nchra. ²⁸ Nchakon xroxechón kain chujni tsiken'en, ¿ngixe'e ti yaãto xa tsoña ndoxi'e nchra ixi kain xa kute'e xa nchra?

²⁹ Tjume'e ndo Jesús juatingéxin ndo:

—Ja'anta, ¿á tsango noa'inta nge'e ichro xroon chijnie ndo Dio ko á chuxin'anta juachaxien ndo? ³⁰ Ixi nchakon xroxechón kain chujni, xro'an ngisen tsute'e nti'a, ko xro'an sen xroxraon ixi tsute'e sen, ixi sen xroxechón tsintee sen xranchi sen ángel ne'e ndo Dio ste ngajní. ³¹ Chijni nichja ixi xroxechón ni tsiken'en, ja'anta, ¿á juinçekuanxin'anta nge'e ndachro chijnie ndo Dio? Ixi je'e ndo ja'in ndachro ndo: ³² “Jan'an ndo Dio, ndo titikaon ndo Abraham ko ndo Isaac ko ndo Jacob.” Ndo Dio je'a ne'e ni tsiken'en. Na'i. Je'e ndo ndo Dio ne'e ni stechón.

³³ Ko ni kuin'en nge'e nichja ndo xraxaon nã ixi je'e ndo tsango no'e ndo ko jian nichja ndo.

Chijnie ndo Dio, chijni ícha tetuan'an

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Kain xi fariseo kono'e xa ixi ndo Jesús jian juatingéxin ndo ngajin xi saduceo ko juinçekita ndo xa, méxin juejo kichuu xi fariseo ³⁵ ko naa xi fariseo, naa xi ícha no'e ko tjako xa chijnie ndo Dio, juanchangi'e xa ndo Jesús ixi tjaun xa ndako'a xrojuatingéxin ndo:

³⁶ —Maestro, ¿ngixe'e chijnie ndo Dio ti ícha tetuan'an?

³⁷ Ndo Jesús ndachro ndo:

—“Ja'anta xrotjue'enta ndo Dio ixi nchijí asáanta ko ti xraxaonxinnta.” ³⁸ Ji'in chijni sa'ó ko ícha tjintee kuetuan'an ndo Dio. ³⁹ Ko chijni yuxin xraje'o ndachro chijni: “Xrotjue'enta ni kichuunta xranchi tjue'enta asáanta.” ⁴⁰ †*Yui chijni ji'in ti kuetuan'an ndo Dio kuachrjenixin kain ti kuetuan'an ndo, ti juako ndo Moisés, ko kain ti juako sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

¿Ngisen kuachrjenixin ndo Cristo?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Ko xra ste kain xi fariseo, ndo Jesús juanchangi'e ndo xa ⁴² ko ja'in juanchangi ndo:

—¿Nge'e xraxaonnta ixi ndo Cristo? ¿Ngisen kuachrjenixin ndo?

Ko je'e xa ndachro xa:

—Ndo Cristo tsikachrjenixin ndo ndo David.

⁴³ Tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Ndo David nichjaxin ndo ixi Espíritue ndo Dio ko ndachro ndo: “Nchána”,

⁴⁴ Me'e ja'in nichja Nchána Dio ngajin Nchána: “Take'énta ndatsjonxin jian ti ritjén jan'an, ko chon'énta ti tsakeja kain ni ningakon'annta ngangí tutáanta.”

⁴⁵ ¿Xranchi ndo Cristo xrokuachrjenixin ndo ndo David ko je'e ndo David ndachro ndo ixi Nchéé ndo ndo Cristo?

⁴⁶ Ko jua'i juate'e ninaa xi ste nti'a ti juanchangi ndo Jesús ko ti hora me'e kuaxi í xro'an nge'e juanchangi'e xa ndo.

Ndo Jesús juangi'e ndo xi tjako ley ko xi fariseo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 Ko kuaxi ndo Jesús nichje'e ndo chujni kao sen teyuu chrikao ndo, ko ja'in ndachro ndo:

² —Xi tjako ley chijnie ndo Dio ko xi fariseo xraxaon xa ixi je'e xa ícha jian no'e xa chijni juako ndo Moisés. ³ Méxin, kain nge'e tsituan'an xa titikaonnta ko nche'enta me'e, ko nche'anta xranchi nche'e je'e xa ixi je'e xa ndachro xa naa nge'e ko je'e xa nche'a xa ti ndachro xa. ⁴ Ixi je'e xa tetuan'an xa ti tsango tangi sinche'e chujni, ko je'e xa titikaon'a xa naa nchichjaon ko tingijna'i xa chujni ixi tsitikaon nã kaxon. ⁵ †*Ko kain ti jian nche'e xa tjaun xa tsikon chujni ko nche'e xa juaxruxin take'e xa nganito ntatjen xa ko ntachaan xa kaxin chajua iton, nti'a tsikjin xa chijnie ndo Dio ko manta tetsáa xa tsikake'e xa kueya chajua ícha jíé ixi ti tetsáa ikaxin chujni. ⁶ Ko nchakon itji xa ni'ngo o xrojan kia tjaun xa ixi chujni jian sinchesaye'e nã xa. ⁷ Ko ngataon ndasin ko ngaya cha'o tjaun xa ixi chujni tsajon nã juajna ko xrochónde'e nã xa juasaya ‡ ko sinçekin'in nã xa xi tjako chijnie ndo Dio.

⁸ Ko ja'anta tjanča'inta ixi chujni xrontatjunta nã sen nchekuen'en chujni ja'anta, ixi ja'anta naakua naa ndo nchekuan'annta me'e ndo Cristo ko kain ja'anta kichuunta. ⁹ Ko xro'an ngisen ndachenta ndotánta ngata'a nunte nti'i ixi naakua naa Ndotánta chondanta, ndo jii ngajní. ¹⁰ Ko ndachro'anta ixi ja'anta ri-taun'enta chujni ixi je'o ndo Cristo me'e ndo jitaon'en chujni. ¹¹ †*Ngisen ícha tjaun tsituan'an, sen me'e xrokonda xrokjan sen chujni nche'e xráanta. ¹² †*Ixi ngisen ícha sinchejíé aséen, sen me'e ícha nunte tsintee sen, ko sen nchejíé'a aséen, sen me'e ícha tsetuan'an sen.

¹³ 'Ko lastu ja'anta ti nchekuen'ennta chujni ko ja'anta fariseo, ti tjako yuu ikonnta, ti tije'enta ntachja ti tetuan'an ndo Dio ixi tsixin'a chujni ko ja'anta tixin'anta ko tintue'anta tixin'in ikaxin chujni tjaun tixin'in.

¹⁴ 'Ko lastu ja'anta ti nchekuen'ennta chujni ko ja'anta chujni fariseo, ti tjako yuu ikonnta, ko tantsje'enta nchri ka'an ndo'a nchra, ko tjaunnta tsikon chujni ixi tsango nichje'enta ndo Dio. Méxin ja'anta ícha tangi tson'annta.

¹⁵ 'Lastu ja'anta ti nchekuen'ennta chujni ko ja'anta chujni fariseo, ti tjako yuu ikonnta, ko tatsinganta ndachaon ko tsango ichrjinta ixi tsjachanta naa chujni

†† 23:5: Mt. 6:1. ‡ JUASAYA respeto, honor †† 23:11: Mt. 20:26, 27; Mr. 9:35; 10:43, 44; Lc. 22:26. †† 23:12: Lc. 14:11; 18:14.

† 22:40: Lc. 10:25-28.

tsitikaon ti tjakonta, ko nchakon juachanta chujni me'e, tsango chinga nchekuen'ennta nã, ko chujni me'e ícha ndako'a nche'e chujni ko chujni me'e ícha tikinixin'en chujni xrochexin xro'i ixi ja'anta.

¹⁶ Lastu ja'anta ixi tjakonta ko ja'anta ndakútsinnta. Ndachro ja'anta nchakon xrojan chujni xrondachro ixi sinche'e xrojan nge'e ko ni'ngo xronichjixin sen ko ndachro ja'anta ixi tjinte'a me'e. Ko siá chika oro jii ngaxin'in ni'ngo xronichjixin sen, ja'anta ndachronta ixi chijni me'e tjintee ko nduaxin xroxenga 'nã. ¹⁷ Tsango ninta ja'anta ko ntakutsinnta. ¿Á tsango tjintee chika oro o á tsango tjintee ni'ngo juinchetjúáxin chika oro? ¹⁸ Kaxon ndachro ja'anta: "Xrojan chujni xrondachro ixi sinche'e xrojan nge'e ko xronichjixin sen altar ko ja'anta ndachronta ixi tjinte'a me'e. Ko siá xrondachro sen ixi sinche'e sen xrojan nge'e ko xronichjixin sen nge'e chjée sen ndo Dio ngata'a altar me'e ti tjintee ichro ja'anta ko me'e xrondachro ixi nduaxin xroxenga 'nã." ¹⁹ Tsango ninta ja'anta ko ntakutsinnta. ¿Á tsango tjintee nge'e xrochje'énta ndo Dio?, o, ¿á ícha tsango tjintee altar ti tontjúáxin nge'e tsajonnta? ²⁰ Ixi ngisen xrondachro ixi sinche'e xrojan nge'e ko xronichjixin sen altar, je'a nichjixin sen je'o altar. Na'i. Kaxon nichjixin sen kain nge'e jii ngata'a nti'a. ²¹ Me'e ngisen xrondachro ixi sinche'e sen xrojan nge'e ko xronichjixin sen ni'ngo, je'a nichjixin sen je'o ni'ngo. Na'i. Kaxon nichjixin sen ndo Dio jii nti'a. ²² †Méxin, ngisen xronichjixin sen ngajní, me'e kaxon nichjixin sen trono ne'e ndo Dio ko ngisen jitetuan'an nti'a.

²³ Lastu ja'anta ti tjakonta ley ko ja'anta chujni fariseo. Ja'anta ndako'a xraxaonnta. Ja'anta chje'énta ndo Dio ti ite nge'e tikinixin tsajonnta ne'e kamenta ko anís ko comino. Ko titikaon'anta ti nge'e tjako ley: ti jian xrokonda sinche'enta ko ti xrokonda tsikonóe'enta sen kichuunta ko ti xrochuntianta ndo Dio. Kain jii' xrokonda sinche'enta ko kaxon ti nge'e tikinixin'en ndo Dio tsajonnta. ²⁴ Ja'anta ntakutsinnta, ti nchekangi'enta kuchjisen nchíin ixi tsinga'inta ba, ko ja'anta tinganta naa kucamello tsango ijié.

²⁵ Lastu ja'anta ti tjakonta ley ko ja'anta chujni fariseo. Ja'anta ndako'a xraxaonnta. Ja'anta tsango nchetjúánta tuenxin vaso ko laato, ko ngaxin'in tsango kitja ixi xraxaonnta xrotsénta nge'e je'a tikinixin'anta. ²⁶ Ja'anta chujni fariseo tsango ntakutsinnta. Sa'ó xronchetjúánta ngaxin'in vaso ko laato ko me'e tson-tjúá tuenxin.

²⁷ ††*Lastu ja'anta ti tjakonta ley ko ja'anta fariseo. Ndako'a xraxaonnta. Ja'anta stenta xranchi naa tuye tsixrabaa chujni, tsango chaxro tsje'e nduja, ko ngaxin'in jikaon nte'e chujni tsiken'en ko kain nge'e tjúá'i. ²⁸ Jaña ja'anta tjaunnta chujni tsikon nã ixi ja'anta tsango jiannta, ko ngaxin'in asáanta ndako'a xraxaonnta ko ña'inta.

²⁹ Lastunta ti tjakonta ley ko ja'anta fariseo. Ja'anta ndako'a xraxaonnta. Ja'anta ti juincheñanta lápida ti tsixrabaa sen kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó ko chaxro nchetsojinnta ixro jita'a tuye ne'e sen tjúá

aséen. ³⁰ Ko ja'anta ndachronta siá xrobake'enta nchakon bake'e sen tachrí'anta xrobingijna'inta sen kóña sen juako chijnie ndo Dio. ³¹ Ko jaña ja'onta ndachronta ixi nduaxin ja'anta tsikachrjexinnta sen kóña sen kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó. ³² Méxin, jai ja'anta tjaunnta sinchejexinnta ti kuanche'e sen tachrí'anta.

³³ ††*Ja'anta ti tsikachrjexinnta kunchee! ¿Xranchi satsinge'enta nchakon xrochexinnta xro'i? ³⁴ Méxin, jan'an xroxruan'an chujni xrochronga chijnie ndo Dio ko chujni tsango no'e ko chujni nduaxin tjako chijnie ndo. Ko ja'anta naatsóñaxónnta sen ko tankanitonta sen ntãcro ko ikaxin sen tson'inta sen ngaxin'in ni'ngo ko tsenginta sen tjajna ko tjajna. ³⁵ Ko méxin, ja'anta tsamanta ijie ti ne'e sen jian kuenxin ngata'a nunte ó sa'ó. Ko tsamanta ijie ixi ti kuaxi kuen'en sen jian xrangíxixin ndo Abel, ndo jian, ko kain sen hasta ti ndo Zacarías, chjen'en ndo Berequías, kóñaxinnta tjenka altar ni'ngo. ³⁶ Ko nduaxin ntatjunta ixi kain ijie me'e tsama chujni jii jai.

Tsjanga ndo Jesús

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Jerusalén, Jerusalén, ja'anta ti ton'innta sen tjako chijnie ndo Dio ko tóñaxinnta ixro sen xruan'an ndo Dio ngajinnta. Jan'an tsango tja'on xrojuejunta xranchi naa kuchika tejo chjen'en ba chringi nene'e ba ko ja'anta tjaun'anta. ³⁸ Ko jai ndo Dio tsintu'anta ndo. ³⁹ Ko jan'an ntatjunta ixi í tsikon'aninta jan'an íjngo tsitjaja nchakon xrondachronta: "Tsango jian ngisen kujj ixi juachaxien Ncháina." †

Ndo Jesús chronga ndo ixi xrojamangi ni'ngo

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Hora kuachrjexin ndo Jesús ni'ngo, konchjiñe'e sen teyuu chrikao ndo ixi tsanchangí'e sen ndo Jesús xranchi tsikonchjian ni'ngo. ² Tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Á stetsje'enta nchijíi tjatu'o jii'in? Ko jan'an nduaxin ntatjunta ixi kain jii'in xrochjejin, ko xro'an ixro tsake'e ngata'a inaa ixro, kain xrochjejin.

Nge'e tson'en nchakon tsjexin kain nge'e

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Tjume'e ikjui sen ti jii ijnã Olivo ko nti'a ndo Jesús bake'e ndo nunte ko sen chrikao ndo konchjiñe'e sen ko ja'in ndachro sen:

—Ndachronta ngisa xrojamangi ni'ngo ko, ¿nge'e tson'en nchakon tsji'inta íjngo, ko nchakon tsjexin kain nge'e jii ngata'a nunte xasintajni?

⁴ Ko ja'in juate'e ndo Jesús:

—Jian tsje'enta ixi xro'an ngisen sintaya'anta. ⁵ Ixi tsijj kueya chujni xronichja nã xranchi jan'an ko ja'in xrondachro nã: "Jan'an ndo Cristo." Ko sincheye'e nã kueya chujni. ⁶ Ko tsin'ennta steteto kaxin tjajna ko kaxon

† 23:33; Mt. 3:7; 12:34; Lc. 3:7. †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

tsin'ennta ixi tsaxi tse'to ikaxin tjajna, ja'anta xrakon'anta ixi kain ji'i xrokonda tson'en ko xra je'a tsjexin kain nge'e ngata'a nunte. ⁷ Naa tjajna tse'to ngajin inaa tjajna ko naa xi tituan'an tse'to xa ngajin inaa xi tituan'an. Ko tsango itsjé chujni tsoni'e na ko tsango tsatse na jinta ko tsango tsontengi nunte ngixe'i tjajna. ⁸ Kain ji'i je'o nandá xrangíxixín ti ijié juachjaon tson'en chujni.

⁹ †*Ko nchakon me'e xrotsénta na ixi tsikaonnta ko kaxinnta naatsóñaxónnta na ko itsjé chujni xroningakon'annta kondanaxin jan'an. ¹⁰ Ko nchakon me'e itsjé sen íxrochuntia'ina sen ko je'o sen tsjangi'e kichuu sen ixi tsango xrochónde'e kichuu sen juaña. ¹¹ Ko kueya xi xrondachro xa ixi je'e xa nichja xa chijnie ndo Dio ko jaña sincheye'e xa kueya chujni. ¹² Ko ixi tsango tsonkueya ni ndako'a nche'e, méxin kaxon sen titikaonna íxrotjue'a kichuu sen. ¹³ ††*Ko kain sen xrochuntiana jan'an ko tsokuaxi'en sen ti chinga sinchekaon na sen, sen me'e tsjacha sen tsechón sen kain nchakon. ¹⁴ Ko chijni ji'i ti tjako jan'an tsono'e kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni, ixi jaña kain tjajna, je'e na tsono'e na ngisen jan'an, tjume'e tsjexin kain nge'e.

¹⁵ Nchakon tsikonnta tsjii xi tsango ndako'a nche'e ko tsake'e xa ngaxin'in ni'ngo tsango tjúá, ji'in ti ó tsichronga ndo Daniel jitaxin chijnie ndo Dio. Méxin ngisen nchekuanxin xroon ji'in xrokonda tsienxin sen. ¹⁶ Nchakon me'e sen ste nunte Judea xrokonda tsinga sen ti jii ijna. ¹⁷ †*Ko ngisen jii ngata'a nchando'a, xrox-ingajin'a sen tsjirué'e sen xrojan nge'e. ¹⁸ Ko sen ste ngataon ijngi, íxrokjan'i sen ixi tsikao sen ti tsetsáa sen. ¹⁹ Ko lastu sen nchri, sen steyá chjen'en ko sen stenckekaki ichjan nchakon me'e. ²⁰ Nichje'enta ndo Dio ixi nchakon tsinge'enta ti chinga tson'en, je'a nchakon tania ichrin o je'a nchakon tjoké'e chujni. ²¹ ††*Ixi tsake'e ijié juachjaon ngata'a chujni, xranchi bake'a xra ti xrangíxixión nunte xasintajni, ko tsoen'a ícha tjume'e. ²² Ndo Dio tsango tjue'e ndo sen kuinche'e ndo, méxin nchakon tsjii ijié juachjaon, tsonchrjen'a juachjaon me'e, ixi siá na'i, kain sen tsen'en sen.

²³ Méxin siá xrojan ngisen xrondachro: "Tsje'enta nti'i jii ndo Cristo", o "Tsje'enta noyá'a jii ndo", titikaon'anta na. ²⁴ Ixi tsonoxin kaxin xi xrondachro xa je'e xa ndo Cristo ko kaxin xa xrondachro xa ixi je'e xa nichja xa chijnie ndo Dio ko tsjako xa ijié juachxaxin ko ijié ixra sinche'e xa, jaña tjaun xa sincheye'e xa chujni tsikinche'e ndo Dio. ²⁵ Ó sa'ó ntatjunta nge'e tson'en. ²⁶ ††*Méxin, siá xrontatjunta na: "Tsje'enta ti jii ntajie, nti'a jii ndo Cristo", tji'anta. O xrondachro na: "Jii ndo ngaxin'in nchia", titikaon'anta. ²⁷ Ixi xranchi tachrxjexin xro'i tóngíxin ndatsjonxin chuya ko ti jii xro'i ti tetaonxin nchakon, jaña tsikon chujni nchakon tsjii Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ²⁸ ††*Ixi ti no jitsinga ti tsiken'en, nti'a xroxexo kuntachrjen.

Nchakon xrokjan Chjen'en ndo Dio

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ ††*Ko tsatsinga ti chinga tson'en chujni, nchakon me'e chjiixro ítsingasáña'i chjiixro ko tsonaxixe'e. Ko nchanitjao ítsajon'a chjixrue, ko nchanotsé tsitsingaxin nchanotsé ngajni ko kain nge'e jii ngajni tsontengi.

³⁰ †*Ko tjume'e tsonoxin ti jii ngajni naa nge'e xrochronga ixi ikjan Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. Ko kain chujni jii ngata'a nunte tsango xroxronka na ixi tsikon na Chjen'en ndo Dio tsjii xjan ngakjen'en itjuu ko tsika'o xjan ijié juachxaxin ixi tsango tituan'an xjan. ³¹ Ko xroxruan'an xjan sen ángel me'e xjan ixi séen tsanoa sen tjao'e sen, me'e xroxexo kain chujnie xjan tsj'xin nganoó lado nunte xasintajni.

³² Tanginta chijnie naa ntāa tu higo: nchakon taxi xechji ntāa, ko tajon ntāa kayua me'e xrondachro ixi ó tsaxi tsjii ichrin. ³³ Jaña nche'e ja'anta kaxon, nchakon tsikonnta tsatsinga kain ji'i, me'e tsono'anta ixi Ncháina ó tuinxin tsjii ndo. ³⁴ Ko nduaxin ntatjunta ixi kain ji'i sa'ó xrokonda tson'en, ko chujni jichón jai xratsen'a na. ³⁵ Ngajni ko nunte xasintajni tsitjáña. Ko chijni nichja jan'an, nai'a tsitjáña chijni.

³⁶ Ko ngiora ko ngixe'e nchakon tsjii ndo xro'an ngisen no'e, ni sen ángel ste ngajni noe'a sen, ni jan'an, Chjen'en ndo Dio, nóna'i. Je'o Ndotána, me'e ndo no'e.

³⁷ Ko xranchi kon'en nchakon bake'e ndo Noé jaña tson'en nchakon tsjii Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ³⁸ Ixi nchakon xra chrete'a chujni inda, je'e na bajine na ko baki'i na, bakute'e na ko bakajon kichuu na ixi tsute'e na, ko kuij nchakon kuixin'in ndo Noé ntābarco, ³⁹ ko kuienxin'a na nge'e xrokon'en, kuija ichrin ko inda sabikao na ko kjun'en na inda. Jaña tson'en nchakon tsjii Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ⁴⁰ Ko xranchi nchakon me'e jaña tsake'e yuu xi ngataon ijngi, naa xa satsikao ndo xa ko í naa xa tsitu'e xa. ⁴¹ Yuu nchri jita'o nchra, naa nchra satsikao ndo nchra ko inaa nchra tsitu'e nchra.

⁴² Jian tsje'enta ixi noa'inta ngiora tsi'i Ncháina. ⁴³ ††*Ja'anta xrokuienxinnta ji'in ixi nchée naa nchia, siá xrokono'e xa ngiora tiie tsjii naa xiche'e ixi tsee xa, je'e nchée nchia xrokuejua'i xa ixi tsintue'a xa xiche'e tsixin'in xa ko tsee xa. ⁴⁴ Méxin, ja'anta tarichrin'anta ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsjii xjan hora ja'anta xraxaon'anta.

Xinchexra titikaon ko xinchexra titikaon'a

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Naa xinchexra, xi jian titikaon, xi me'e tituen'en xa xinchexrée nchée xa ko tsajon xa nge'e sine ni nchexra hora xrokonda sine na. ⁴⁶ Juaxruxin tsake'e xinchexra, xi titikaon, ixi nchakon tsjii nchée xa tsitja ndo xa ixi jinche'e xa nge'e kuituen'en xa. ⁴⁷ Ko nduaxin xinchexra me'e tsayé'e xa ijié juachxaxin tsituan'an xa ngata'a kain ti tjintee chóna nchée xa. ⁴⁸ Ko siá

† 24:9; Mt. 10:22. †† 24:13; Mt. 10:22. ‡ 24:17; Lc. 17:31.
†† 24:21; Ap. 7:14. †† 24:26; Lc. 17:23, 24. ††† 24:28; Lc. 17:37.

††† 24:29 a; Ap. 6:12; b; Ap. 6:13. § 24:30; Ap. 1:7. §† 24:43; Lc. 12:39, 40.

xinchexrā ña'i xroxraxaon xa ixi nchée xa tsonchrjen'en tsij⁴⁹ ko tsaxi xa tsóña xa xinchekao xa xrā ko tjume'e tsaxi xa tsi'ikao ko sinekao xa ni tsikuan,⁵⁰ ko nchakon tsij nchée xi nchexrā ña'i, ngiora ko nchakon ti je'e xa noe'a xa⁵¹ ko nchée xa tsituan'an ixi tsikaon xa ko xroxruan'an xa ti ste kain ni ña'i ko nti'a xrotsjanga xa ko tse'to neno xa ixi tsango xroxronka xa.

Ndo Jesús juakoxin ndo ixi ite nchrichajan

25 ^{†*}Ndo Jesús ndachro ndo:
—Ti tetuan'an ndo Dio tson'en xranchi kon'en ti ite nchrichajan, nchrichan ikjui ti kute'e chujni, ko kain je'e nchrichan itsé nchrichan ti tikia ndaxi'e ko kuachrje nchrichan kuichón'en nchrichan ndo tsute'e.² Na'ó nchrichan me'e tsango jian titikaon nchrichan ko na'ó nchrichan tsango se'e nchrichan.³ Ko nchrichan se'e bikao nchrichan ti no tikia ndaxi'e ko tsikikao'a nchrichan yee ndaxi'e xrochexin xro'i.⁴ Ko nchrichan jian titikaon bikao nchrichan ti no tikia ndaxi'e ko kaxon bikao nchrichan ícha ndaxi'e ixi tsanga'i xroie nchrichan.⁵ Ko konchrjen'en ndo tsute'e, ko je'e nchrichan itja jaa nchrichan ko kuejua nchrichan.⁶ Ko ngusine tiie kuin'en nchrichan nichja kaxin chujni: "Ó kuji ndo tsute'e, tachrjenta ixi ó kuji ndo."⁷ Me'e kain nchrichajan bingatjen nchrichan ko kuaxi bikia nchrichan ndaxi'e.⁸ Ko na'ó nchrichan se'e, juanchia nchrichan ndaxi'e ngajin na'ó nchrichan jian titikaon: "Chjánananta nchíin ndaxi'e ixi jitanga xroinana."⁹ Ko nchrichan jian titikaon ndachro nchrichan: "Na'i, ixi batsitjáña'ina ndaxi'e jan'anna ko ja'anta. Cháña itjinta tike'nanta ndaxi'e ti no nchekji na nda."¹⁰ Ko na'ó nchrichan se'e, nandá kuachrje nchrichan bike'na nchrichan ndaxi'e, ko je'e ndo tsute'e kuji ndo. Ko nchrichan na'ó, jian titikaon, kuixinkao nchrichan ndo tsute'e, ko bije'e ntáchja.¹¹ ^{††*}Ko tjume'e kuji na'ó nchrichan se'e, ko kuaxi ndachro nchrichan: "Ja'anta ti tsuta'anta, tantje'enta ntáchja ixi tsixin'inna."¹² Ko je'e ndo ja'in juatingéxin ndo: "Jan'an nduaxin ntatjunta ixi chuxin'anta."

¹³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Tarichrin'anta ko jian tsje'enta ixi noa'inta ngixe'e nchakon ko ngiora tsij Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

Ndo Jesús juakoxin ndo ixi tomi

¹⁴ ^{†*}Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Ti no tituan'an ndo Dio tson'en xranchi naa xi satsji xa ikjín, me'e kuiye'e xa xinchexrée xa ko bake'e xa ngaya itja xinchexrée xa kain ti tjintee chónnda xa ixi xinchexrée xa sinchenche'e xa tomi xrā.

¹⁵ "Ko naa xinchexrée xa kuayé'e xa na'ó mil tomi, ko inaa xinchexrée xa kuayé'e xa yuu mil tomi, ko xi nínx-in kuayé'e xa naa mil tomi. Ko xi tomie kuajon xa tomi ngajin xinchexrée xa xranchi bikon xa chjakon'en xinchexrée xa. Ko juexin kuajon xa tomi, tjume'e sakjui

xa ikjín.¹⁶ Ko xi kuayé'e na'ó mil tomi juinchenche'e xa tomi xrā ko juacha xa íjngo na'ó mil tomi.¹⁷ Jaña kaxon xi kuayé'e yuu mil tomi juacha xa íjngo yuu mil tomi.

¹⁸ Ko xi kuayé'e naa mil tomi ikjui xa ko juinchéña xa naa tuye ko juabaa xa tomie nchée xa.

¹⁹ "Ko kuatsinga itsjé nano ikjan nchée xinchexrā me'e, ko juinchéñaka'o kichuu xa kuenta.²⁰ Ko sa'ó kuji xi kuayé'e na'ó mil tomi ko chjée xa nchée xa íjngo na'ó mil tomi ti juacha xa ko ndachro xa: "Ja'anta chjánanta na'ó mil tomianta ko jan'an juacha íjngo na'ó mil tomi."²¹ Tjume'e nchée xinchexrā me'e ndachro:

"Chao jian juinche'e ja'a, xinchexráana, ixi jian kuitikaoan. Ti kueya'i tomi tjá'a ko jian juinche'e, ko jai ícha kueya tsaye'é. Take'é juaxruxin ja'a."²² Tjume'e kuji xi kuayé'e yuu mil tomi ko ndachro xa: Yuu mil tomi chjánanta ko nti'i jii íjngo yuu mil tomi juacha.

²³ Tjume'e nchée xa ndachro: "Chao juinche'e ja'a, xinchexráana, ixi ja'a jian kuitikaoan. Ko maski tsjé'a kuayé'e, jian juinchenche'e tomi xrā, ko jai ícha itsjé tsaye'é. Tatsinga ko juaxruxin tsojuna."²⁴ Tjume'e kuji xi kuayé'e naa mil ko ndachro xa: "Nchána jan'an nóna ixi ja'a chujni tsango jintā ixi taye'é nge'e tikinixian'ia ko tjejua ti no benga'ia.²⁵ Méxin, xronkana ko ikjui juabaa tomia, taye'é tomia. Nti'i jii tomi."²⁶ Tjume'e juate'e nchée xinchexrā me'e ko ndachro xa: "Ja'a xinchexrā tsango ña'ia ko tsango sa'a. Siá no'a ixi jan'an tsango jintāna ko tandáa ti no benga'i ko tjejo ti no quintjía tseé,²⁷ cháña xrokuajuan tomia ngajin ninchexrā banco. Nti'a xrojuinchenche'e na tomia xrā, ko nchakon xrojui'i jan'an xrokuaya'a chjen'en tomia."²⁸ Kaxon ja'in ndachro xa: "Tantsje'enta xi ji'in tomi chónnda xa ko chje'enta xi chónnda ite mil tomi²⁹ ^{††*}ixi ngisen chónnda itsjé tomi, je'e sen tsayé'e sen ícha, ko ngisen tsjé'a chónnda, ti tsjé'a chónnda sen kaxon ti me'e tsachrje'e sen.³⁰ ^{††*}Ko xinchexrā ña'i, xi se'e, tjankanta xa nduja ti naxixe'e, nti'a xrotsjanga xa ko tse'to neno xa."

Tsoñe'e ijie chujni ste nunte xasintajni

³¹ ^{††*}Nchakon xrokjan Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsika'o xjan ijie juachaxin ixi tsango tsi-tuan'an xjan ko tsij kain sen ángel ko tjume'e tseta'a xjan ntaxitaon ko xrochónnda xjan ijie juachaxin.³² Ko nti'a xroxexo kain chujni ne'e kain tjajna nunte xasintajni, nti'a tsantsjendexin xjan ngujngu chujni, xranchi nche'e sen tingatjia kutuchjon, tantsjendáa sen kutuchjon ko nango tsake'e kubito.³³ Ko tsake'e xjan kutuchjon ndatsjonxin jian ko kubito ndatsjonxin ikjon.³⁴ Tjume'e ndo rey xronache ndo sen ste ndatsjonxin jian: "Xrokujinta ti juinchenchaonnta Ndotána ixi tsaye'enta ti juantakiton'annta ndo, ti juinchéña ndo nchakon xrangíxixión kónna nunte xasintajni,³⁵ ixi kuen'enna jinta ko ja'anta chjánanta juiné, ko kuen'enna inda ko kuajonnta nge'e kui'i, kuaji xranchi naa chujni kuixin ikjín ko ja'anta kuajonnta ti no jokéna.

³⁶ Ko chonda'i nge'e tsaria ko ja'anta juincheckitsiininta,

† 25:1; Lc. 12:35. †† 25:11; Lc. 13:25. ‡ 25:14; Lc. 19:11-27.

†† 25:29; Mt. 13:12; Mr. 4:25; Lc. 8:18. ‡† 25:30; Mt. 8:12; 22:13; Lc. 13:28. ††† 25:31 a; Mt. 16:27; b; Mt. 19:28.

ko konína ko ja'anta juasotsjenaninta, ko ndo'achjiso bake'é ko juasonta bikitsjenanta." ³⁷ Ko tjume'e sen nche'e jian ndachro sen: "Nchána, ¿ngisa bikona kuen'ennta jinta ko kuajonna nge'e juinenta?, ko, ¿ngisa bikona ixi kuen'ennta inda ko kuajonna nge'e kui'inta? ³⁸ ¿Ko ngisa bikonanta xranchi naa ni kuixín ikjín ko kuajonna ti no joká'anta? ¿Ko ngisa bikona ixi chonda'inta nge'e tsarianta ko jan'anna juintakit-sananta? ³⁹ ¿Ko ngisa bikona koni'anta o bake'enta ndo'achjiso ko juasotsja'ananta?" ⁴⁰ Ko ndo Rey xron-dachro ndo: "Nduaxin ntatjunta nchakon bingijnanta naa sen kichuunta, sen ícha nóa, me'e xranchi xrob-ingijnaninta jan'an."

⁴¹ Tjume'e ndo Rey kaxon xron-dache ndo ni ste ndat-sjonxin ikjon: "Ja'anta ti yamanta ijié, satjixinnta ti ritjén jan'an ko itjinta ti jii xro'i nai'a tsanga jichón'en xrochexin Xixron'anxrée ko kain ni ángel ne'e xa. ⁴² Ixi kuen'enna jinta ko ja'anta kuajon'anta juiné ko kuen'enna inda ko kuajon'anta inda kui'i. ⁴³ Kuaji xranchi naa ni kuixín ikjín ko ja'anta kuajon'anta ti no xrojukéna ko kuachonda'i manta tsaria ko ja'anta xro'an nge'e chjánanta tsaritsa'a, konína ko bake'é ndo'achjiso ko ja'anta juaso'anta tsjenanta." ⁴⁴ Tjume'e je'e nā kaxon xron-dachro nā: "Nchána, ¿ngisa bikona ixi kuen'ennta jinta ko kuen'ennta inda ko tja'inanta, ko xranchi ni kuixín ikjín ko chonda'inta nge'e tsarianta ko ni'anta ko jija'anta ndo'achjiso ko jan'anna bingina'inanta?" ⁴⁵ Tjume'e Ndo Rey ja'in tsjate'e ndo: "Nduaxin ntatjunta ixi siá bingijna'inta naa chujni kichuunta, naa ni ícha nóa, me'e xranchi jan'an xro-juinchenaninta." ⁴⁶ Ko ni ña'i satsji nā ti no tsikaon nā kain nchakon. Ko sen jian nche'e itsji sen ti tsechón sen kain nchakon —jaña chronga ndo Jesús.

Ni ningakon'en ndo Jesús juao nā xranchi naat-sóñaxón nā ndo

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26 Juexin chronga ndo Jesús kain ji'i, tjume'e nich-je'e ndo sen teyuu chrikao ndo, ko ndachro ndo:

² —Ja'anta no'anta ixi titjáña yuu nchakon tsaxi kia pascua ko Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsajon nā xjan ixi tsenito nā xjan ntācru.

³ Tjume'e kain xitaana ícha tetuan'an ko xi tjako ley ne'e ndo Dio ko xi tachrí tetuan'an tjajna judío, jua'o kichuu xa ti ntasien ndo'a xitaana ícha tetuan'an ndatin'in Caifás. ⁴ Ko nti'a juao nā xranchi sincheye'e nā ndo Jesús ko xrotsé nā ndo ixi tjaun nā naatsóñaxón nā ndo. ⁵ Ko kaxon ndachro nā:

—Kain nchakon tsonchrjen'en kia, xro'an nge'e sinchekuuna xi Jesús ixi batsoñao chujni tjajna.

Naa nchri bingamá nchra ndo Jesús inda chaxro xraxe

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ndo Jesús jii ndo tjajna Betania ndo'a ndo Simón, ndo kuachónnda chinlepra. ⁷ †*Me'e konchjiñe'e naa nchri ngajin ndo Jesús, ko bika'o nchra naa xroxrao jítjía inda chaxro xraxe, nda me'e tsango tjintee nda.

† 26:7; Lc. 7:37, 38.

Tjume'e je'e nchra bingamá nchra nda ngata'a jaa ndo. ⁸ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús, hora bikon sen nge'e juinche'e nchra, tsango koñao'e sen nchra ko ndachro sen:

—¿Sonda juinchexienxian inda xraxe ñā? ⁹ Cháña xrokúchji nda ko kueya tomi xrokuajon nā ixi je'e nda ko tomi me'e xrochjeye'e ni nóa.

¹⁰ Ndo Jesús kuin'en ndo nge'e stendache sen nchra, me'e ndachro ndo:

—¿Sonda toñao'enta nchra? Ti juinche'e nchra ngajin, me'e naa ixrā tsango jian. ¹¹ Sen nóa kain nchakon xrochondanta sen, ko jan'an íse'a tsake'e ngajinnta.

¹² Ixi ti bingamána nchra inda chaxro xraxe, me'e xron-dachro juinchekonchjianna nchra ixi xroxrabaana.

¹³ Ko nduaxin ntatjunta ixi nchakon tsin'en chujni chijnina nguixin ngata'a nunte xasintajni, kaxon xrox-raxaon nā ixi je'e nchra bingamána nchra nda chaxro xraxe.

Xi Judas juinchekji xa ndo Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Tjume'e naa xi teyuu chrikao ndo Jesús, ndatin'in xa Judas Iscariote, ikjui xa kuitsje'e xa xitaana ícha tetuan'an ¹⁵ ko ndachro xa:

—¿Ngijan'in xrochjánana ko jan'an tsingijna xrotséna ndo Jesús?

Ko xitaana tetuan'an juenga xa 'nā ngajin xi Judas, ní ite †† tomi chika plata. ¹⁶ Ko nchakon me'e kuaxi xi Judas tjée xa ngiora tsajon xa ndo Jesús ngajin nā.

Ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo juine sen kónkjín me'e

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Nchakon xrangíxixín kia ne'e nutja chonda'i nge'e tjainxin nio, sen teyuu chrikao ndo Jesús konchjiñe'e sen ngajin ndo ko ndachro sen:

—Ndachronta, ¿no tjaunnta tsonchjian sinexinna nutja kia Pascua?

¹⁸ Tjume'e je'e ndo ndachro ndo:

—Itjinta tjajna ijié, ndo'a naa xi ko ja'in ndachenta xa: "Ndachro ndo nchekuannana: Íse'a tsake'e ngata'a nunte xasintajni, méxin nchanduyā tja'on sineki'an sen ntakuan'an ti nutja kia Pascua."

¹⁹ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús juinchekonchjian sen ti sine sen kia Pascua xranchi je'e ndo kuituan'an ndo.

²⁰ Hora kontie ndo Jesús bake'ekao ndo sen teyuu ti jii mesa, ²¹ ko xra stene sen, je'e ndo ndachro ndo:

—Nduaxin xrontatjunta ixi naa ja'anta tsajonninta ngajin ni ningakonna.

²² Ko me'e juincheni'e aséen sen ko nguungu sen teyuu chrikao ndo kuaxi ndachro sen:

—Nchána, ¿á jan'an sinta'a jaña?

²³ Ko je'e ndo juatingíexin ndo:

—Ngisen nekian ngaya latona, me'e sen sinchekjina.

²⁴ Ko nduaxin Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsen'en xjan xranchi nichja xroon chijnie ndo

†† ITE diez

Dio, ko lastu xi sinčekji xjan. Cháña xi me'e xro-jongí'e'a xa ngata'a nunte xasintajni.

²⁵ Ko ndachro xi Judas, xi sinčekji ndo Jesús:

—Ja'anta ti nčekuannaninta, ¿á jan'an sintakjinta? Ko ndachro ndo Jesús:

—Ja'a ndachrua.

²⁶ Ko xrastene sen, ndo Jesús itsé ndo naa nutja ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio. Tjume'e konchrin-jin ndo nio ko konchjeya ndo nio ngajin sen chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Itsenta nutja ko intenta nio, ixi nutja ji'in xranchi xrokjui cuerpona.

²⁷ Tjume'e itsé ndo naa vaso jitjá ndée tu uva ko kua-jon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko chjée ndo sen ko ndachro ndo:

—Tin'innta kainnta ²⁸ ixi ji'in ndée tu uva me'e xrokjui xranchi jnina, jnī konchjianxin ley natjúá, ko tsintji jnī kondeexin itsjé chujni ko jaña tsoMéxin ti ndako'a juinche'e nā. ²⁹ Ko jai ntatjunta ixi ítsi'a ndée tu uva íjn-go, ti tsijija nchakon tsojuna ti jii juachaxin tetuan'an ndo Dio. Ko nchakon me'e tsi'i ndée tu uva natjúá íjn-go.

Ndo Pedro xrondachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ko juexin itsjé sen naa soon, tjume'e sakuintekji sen ijnā Olivo. ³¹ Nti'a ndachro ndo Jesús:

—Tiie jai kain ja'anta íxrochuntia'ininta ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Sintani'a ndo tingatjia kutuchjon ko kutuchjon xrochjeke'e ba." ³² †*Ko nchakon xrochónna tsitao'annta itsjina nunte Galilea.

³³ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Maski kain sen tsintu'anta sen, jan'an na'i.

³⁴ Ko ndo Jesús juatingfexin ndo:

—Nduaxin xrontatjua ja'a tiie jai, xraxrotsjé'a kun-taxichíká níi vez, ja'a xrondachro ixi chuxin'ana.

³⁵ Ko ndachro ndo Pedro:

—Maski naatsóñaxónna nā, jan'an xrondachrjan'i chuxin'anta.

Ko kain sen chrikao ndo jaña ndachro sen kaxon.

Ndo Jesús nichje'e ndo Ndotée ndo ti jii íjngi Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Tjume'e kuiji ndo Jesús ko sen chrikao ndo ti jii naa huerto ndatin'in Getsemaní ko ndache ndo sen:

—Nti'i tinteenta ko jan'an itsji xronichja'a Ndotána.

³⁷ Tjume'e sabikao ndo ndo Pedro ko yui chjen'en ndo Zebedeo ko tsango kuaxi koni'e aséen ndo. ³⁸ Ko ndache ndo sen:

—Tsango jiton'e aséenna xranchi ti xrokue'enna. Ja'anta nti'i tituan'anta ko tarichrin'anta.

³⁹ Ko sakjui ndo ícha kjinxin ko bake'exin ntatuchi'in ndo ko kuisée ndo ti ngata'a inche ko ja'in nichje'e ndo ndotée ndo:

—Ndotána, siá chao, tájonnta juachaxin ixi tsi'a ti tsango itsjá jitjá copa ji'i. Ko ntatjunta ixi tsoen'a

† 26:32; Mt. 28:16.

xranchi jan'an tja'on. Na'i. Ja'anta nche'enta xranchi ja'anta tjaunnta.

⁴⁰ Ko tjume'e ikjan ndo Jesús ti no kuintu'e ndo sen ko je'e sen stejua sen. Ko ja'in ndache ndo ndo Pedro: —¿Á jua'i kuarichonnta naa hora? ⁴¹ Nichje'enta ndo Dio ko tarichrin'anta ixi jaña sinchengachru'e'a Xixron'anxrée asáanta ixi espírituanta tjée ndo Dio ko ntau'anta tjaun'a.

⁴² Tjume'e sakjui ndo íjngo ko ó yuxin kuinóatée ndo ngajin Ndotée ndo, ko ndachro ndo:

—Ndotána, siá xrokonda tsi'i ti itsjá jitjá copa ji'i ko jaña tjaun ja'anta, jan'an tsitika'on.

⁴³ Ko ikjan ndo ti no ste sen ko je'e sen stejua sen ixi tsango chjé'e sen kotachrin. ⁴⁴ Ko sakjui ndo íjngo ko nínxin nichje'e ndo Ndotée ndo ko xraje'o kuinóatée ndo. ⁴⁵ Tjume'e ikjan ndo ti ste sen chrikao ndo ko ndachro ndo:

—¿Á xrarichrinnta ko stetjoka'anta? Ó kuitja hora Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsajon nā xjan ngaya itja chujni ña'i. ⁴⁶ Tingatjennta sachjina ixi ó kuij xi sinčekjina ko jai tsajonna xa.

Xraxin'in nā ndo Jesús ndo'achjiso

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ko xrajnichjao ndo Jesús, kuij xi Judas, naa xi teyuxin chrikao ndo, ko tsango itsjé chujni bika'o xa, ni steyá ntāā ko chika espada, ni me'e tsixrua'an xitaana tsango tetuan'an ko ni tachrīi ne'e tjajna judío. ⁴⁸ Ko xi Judas, xi juinčekji ndo Jesús, ja'in tsindache xa nā:

—Xi tsetoxin jan'an, me'e xi xrotsénta.

⁴⁹ Tjume'e konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á chao ritjennta, ja'anta ti nčekuannaninta?

Ko kuētoxin xa ndo. ⁵⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Nge'e tjauan ja'a, xi tjento jan'an?

Ko tjume'e konchjiñe'e nā itsé nā ndo.

⁵¹ Ko naa sen teyuu chrikao ndo Jesús kuantsje xa chika espada ko konchrinjin xa ndatsjon naa xinhexrée xitaana tetuan'an. ⁵² Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Xraxi'ian chika ñā ngaya tjue'é chika, ixi kain sen tjayaxin chika espada, chika espada tsenxin sen kaxon.

⁵³ ¿Nge'e chrua ja'a, á jua'i tsjáanchá'a Ndotána ko je'e ndo xroxruanna ndo teyuu ejército sen ángel? ⁵⁴ Ko siá xrokuij sen ángel, jaña íxrokuen'a ti nichja xroon chijnie ndo Dio ó seno.

⁵⁵ †*Tjume'e ndo Jesús ndache ndo ni kuij itsé ndo:

—Ja'anta ya'anta ntāā ko chika espada xranchi xrotsénta naa xiche'e. Ngujngu nchakon bake'e ngaxin'in ni'ngo ixi ntakuan'annta ko tsé'aninta. ⁵⁶ Ko kain ji'i jaña xrokonda tson'en, ixi jaña chronga sen tsikjin xroon chijnie ndo Dio ó sa'ó.

Tjume'e kain sen chrikao ndo Jesús sabinga sen ko je'o ndo kuitu'e ndo.

†† 26:55; Lc. 19:47; 21:37.

Bikao na ndo Jesús ngajin ni nchéña ijie
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Tjume'e ni tsé ndo Jesús bikao na ndo ngajin xi-taana ícha tetuan'an ndatin'in Caifás, ko nti'a ste kain ni tjako ley ne'e ndo Dio ko xi tetuan'an ni'ngo. ⁵⁸ Ko ndo Pedro imao jirué'e ndo ko kuiji ndo ti ntasién ndo'a xitaana tetuan'an ko hora kuixin'in ndo nti'a, bake'e ndo tjenka ti ste xi stendáa nti'a ixi tjaun ndo xrotsje'e ndo nge'e tson'en.

⁵⁹ Ko xitaana ícha tetuan'an ko xi tachríi, ni me'e tjaun na tsjankata'a na ndo Jesús ijie maski nduaxin'a ti ndachro na ixi tjaun na naatsóñaxón na ndo. ⁶⁰ Ko xro'an ti ndako'a kuitja na, maski kuiji kueya chujni juangí'e na ndo. Ko ni me'e ncheya na, ko tjume'e kuiji íjngo yuu ni nduaxin'a nichja, ⁶¹ †*ko ndachro na:

—Xi Jesús ji'i kuin'anna ndachro xa: “Jan'an chao tsonchjejin ningue ndo Dio, ko je'o níi nchakon sintakonchjianxin ni'ngo íjngo.”

⁶² Ko xitaana ícha tetuan'an bingatjen xa ko juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿Á tsjatee'a ti nge'e ichro ni tjangi'a?

⁶³ Ko ndo Jesús nichja'i ndo. Ko ndachro xitaana ícha tetuan'an:

—Jan'an tituan'an ixi nombrée ndo Dio, ndo jichón, ixi xrondachijiana, ¿á ja'a ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio?

⁶⁴ Ko ndo Jesús ja'in juatingíexin ndo:

—Ja'a ndachijiana jaña. Ko jan'an kaxon xrontatjua ixi jai tsaxi tsikonnta Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsake'e xjan ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio, ndo tsango tituan'an, ko tsikonnta xjan tsí'xin xjan ngajni ngakjen'en itjuí.

⁶⁵ Ko xitaana ícha tetuan'an, tsango koñao xa ko kuinchje xa manta jitsáa xa ko ndachro xa:

—Xi'i tsango nichjangí'e xa ndo Dio. ¿Nge'e ícha tjaunnta tsin'ennta? Íxrokonda'i xi tangi. Ti kuin'enna nichjangí'e xa ndo Dio, ixi me'ó. ⁶⁶ ¿Nge'e ichro ja'anta?

Ko ni kaxin ja'in juate'e na:

—Xi'i chóna xa ijie, xrokonda tsen'en xa.

⁶⁷ Tjume'e kuaxi na bikitée na ndo ndatée na ngaya ikon ndo ko ikaxin na kuande'e na iton ikon ndo. ⁶⁸ Ko ndachro na:

—Síá nduaxin ja'a ndo Cristo, ndachrua ngisen kuan-da'a iton.

Ndo Pedro ndachro ndo ixi chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ko ndo Pedro jii ndo ti jii ntasién nchia, ko konchjiñe'e naa nchri nche'e ixra nti'a ko ndachro nchra:

—Ja'a kaxon kuajiku'a xi Jesús, xi nunte Galilea.

⁷⁰ Ko kain ni ste nti'a kuin'en na nge'e juate'e ndo Pedro:

—Jan'an chuxin'a xi ña.

⁷¹ Tjume'e ndo Pedro kuachrje ndo nduja ko tjenga ntachja inaa nchri bikon nchra ndo ko ndache nchra kain ni ste nti'a:

—Xi ji'i kaxon chrikao xa xi Jesús ne'e tjajna Nazaret.

⁷² Tjume'e ndo Pedro ndachro ndo íjngo ixi je'e ndo chúxin'a ndo ndo Jesús:

—Ndo Dio no'e ndo ixi jan'an chuxin'a xi ña.

⁷³ Ko nchion tjume'e ni ste nti'a, konchjiñe'e na ti jii ndo Pedro ko ja'in ndachro na:

—Ja'a nduaxin kuajiku'a xi Jesús ixi kaxon nichja xranchi je'e xa.

⁷⁴ Ko ndo Pedro kuaxi bengá na teka ko ndachro ndo:

—Jan'an chúxin'a xi ña.

Ko hora me'e itsje kuntaxichiká. ⁷⁵ Ko ndo Pedro xraxaon ndo ti nichja ndo Jesús: “Ko xraxrotsje'a kuntaxichiká níi vez, ja'a xrondachrua ixi chuxin'ana.” Tjume'e ndo Pedro kuachrje ndo nduja ko tsango tsjanga ndo.

Bikao na ndo Jesús ngajin xi Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Ko ngasáña, kain xitaana tetuan'an ko xi tachríi tetuan'an tjajna judío juao kichuu xa xranchi sinche'e xa ixi naatsóñaxón xa ndo Jesús. ² Ko kuintexin na ndo Jesús ino ko bikao na ndo ngajin xi Poncio Pilato, xi tetuan'an kuixin tjajna Roma.

Kuen'en xi Judas

³ ††*Tjume'e xi Judas, xi tsijinckeki ndo Jesús, bikon xa ixi naatsóñaxón na ndo, me'e juincheni'e aséen xa, ko ikjui xa bijinckekjan xa ti níite tomi chika plata tsikayé'e xa, ti kuajon xitaana tsango tetuan'an ko ni tachríi. ⁴ Ko ndachro xa:

—Jan'an ndako'a junta'a ixi juintakji naa xi tsango jian.

Ko je'e na juate'e na:

—Jan'anna kondana'ina me'e. Ja'a no'a nge'e nche'e.

⁵ Tjume'e xi Judas juanka xa tomi chika plata ngaxin'in ni'ngo ko sakjui xa kuisintjianxin xa ixi ino tusin xa.

⁶ Ko xitaana tetuan'an juejo xa tomi ko ndachro xa:

—Tomi ji'i jua'i tsake'e na tomi ngaya ti tinga ofrenda, ixi tomi ji'in yaa tomi jnié chujni.

⁷ Ko juao na kondee tomi, tjume'e kue'na na naa ijn-gi ndatin'in Nunte xi Nchéña Ichi ixi nti'a tsjabaa na chujni tsikí'xin inaa tjajna. ⁸ Ko nchakon jai jaña tin'in nunte me'e: Nunte Chóna Ijní. ⁹ Jaña kon'en nge'e tsikjin ndo Jeremías, ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó: “Kua na níi ite tomi chika plata, tomi xengaxin 'na ixi xi kuen'en, (ña ti tsindachro ni tjajna Israel tjintee xa), ¹⁰ tomi me'e kuenaxin na nunte ndatin'in xi Nchéña Ichi, ixi jaña kuituanna Ncháina.” ‡

† 26:61; Jn. 2:19.

†† 27:3; Hch. 1:18, 19. ‡ NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

Xi Pilato juanchangi'e xa ndo Jesús

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ndo Jesús jii ndo ngajin xi ícha tetuan'an ko ja'in juanchangi'e xa ndo:

—¿Á ja'a Rey ne'e ni judío?

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'a ndachrua.

¹² Ko kain xitaana tetuan'an ko xi tachríi tetuan'an tjankata'a nā ndo ijiē ko je'e ndo Jesús xro'an nge'e juate'e ndo.

¹³ Tjume'e xi Pilato juanchangi xa:

—¿Á kuin'en kain nge'e ichro nā, juinche'e?

¹⁴ Ko ndo Jesús xro'an nge'e juatingéxin ndo, méxin xi tetuan'an xronka xa ko noe'a xa nge'e sinche'e xa.

Stetoyako nā ixi tsen'en ndo Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

¹⁵ Ko kia Pascua xi tetuan'an nguingu nano bakajanda xa naa xi jixin'in ndo'achjiso, naa xi tjaun chujni tsachrje. ¹⁶ Ko xi jii ngaxin'in ndo'achjiso, naa xi tsango ña'i, ndatin'in Barrabás. ¹⁷ Ko nti'a ste itsjé chujni, tjume'e xi Pilato juanchangi'e xa nā:

—¿Ngisen tjaunnta tsajanda, á xi Barrabás o xi Jesús nchekin'innta Cristo?

¹⁸ Ko xi Pilato no'e xa ixi tsango tochjuye'e nā ngajin ndo Jesús, méxin tjaun nā tsen'en ndo.

¹⁹ Ko xi Pilato jita'a xa xitaon ti no tonchjianxin ijiē ko nchrinchri'e xa tsixrua'an nchra naa juajna ngajin xa:

—Xro'an nge'e nchekua ndo Jesús ixi tsango tjúá aséen ndo ixi nakonkjin tsango chinga kuxinaxin kondee je'e ndo.

²⁰ Ko xitaana tetuan'an ko ni tachríi tetuan'an juinchekatéya nā chujni ixi tsjanche'e nā xi Pilato tsajanda xa xi Barrabás ko naatsóñaxón nā ndo Jesús.

²¹ Ko tjume'e xi Pilato íjngo nichje'e xa kain chujni ste nti'a ko ndachro xa:

—¿Ngisen tjaunnta tsajanda?

Ko je'e nā juatingéxin nā:

—Tajanda xi Barrabás.

²² Tjume'e xi Pilato juanchangi xa:

—¿Nge'e sintakian xi Jesús, xi nchekin'innta Cristo?

Ko kain nā kuyako nā:

—¡Tjankanitua xa ntācru!

²³ Tjume'e xi Pilato ndachro xa:

—¿Me nge'e junta'anta xi ji'in?

Ko je'e nā ícha séen kuyako nā ko ndachro nā:

—¡Tjankanitua xa ntācru!

²⁴ Ko xi Pilato bixon xa ixi chujni ítitikaon'a nā nge'e ichro je'e xa ixi je'e nā ícha kuyako nā, méxin juanchia xa inda ko juné'ma itja xa ko kain me'e stetikon chujni ste nti'a ko ndachro xa:

—Jan'an tsama'i ijiē ti tsen'en xi ji'i, ixi xro'an nge'e sínká xa. Ja'anta ti tsamanta ti tsen'en xa.

²⁵ Ko kain chujni ste nti'a ja'in juatingéxin nā:

—Jan'anna ko chjan'nāna tsamana ijiē ko jnié xi ñā.

²⁶ Ko tjume'e xi Pilato kuantsje xa xi Barrabás ko kuetuan'an xa ixi tsikaon ndo Jesús ko tjume'e tsjankanito nā ndo ntācru.

²⁷ Ko xi soldadoe xi Pilato bikao nā ndo Jesús ti jii ntasien nchia tituanxin nā ko nti'a xejo kain xi soldado.

²⁸ Tjume'e kuantsje'e nā ndo manta jíá ndo ko juincheke'e nā ndo naa manta játsetié. ²⁹ Ko bāke'ē nā ngata'a jaa ndo naa corona tsikonchjianxin ntācha'a ko bāke'ē nā ngaya itja ndo ti ndatsjonxin jian naa ntakuto. Ko tjume'e take'exin ntatuchi'in nā ko tjanoa nā ndo ko ndachro nā:

—Kain nchakon tsake'e, ndo rey tituen'en ni judío.

³⁰ Ko tikitée nā ndatée nā ngaya ikon ndo ko itsé nā ntāá jíá itja ndo, me'e tande'e nā ntāá jaa ndo. ³¹ Ko juexin juano nā, tjume'e kuantsje'e nā ndo manta játsetié ko juinchekitsa nā ndo mantée ndo. Tjume'e bikao nā ndo ixi tsenito nā ndo ntācru.

Kuasintjian nā ndo Jesús ko nti'a kuen'en ndo

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ko hora stetachrjeka'o nā ndo Jesús, nti'a jii naa xi tjajna Cirene, ndatin'in xa Simón, ko kuetuen'en nā xa tsama xa ntācru ti no tsake'e nā ndo Jesús.

³³ Ko ti kuiji nā ti no ndatin'in Gólgota, (me'e xron-dachro Ntajaa ni tsiken'en). ³⁴ Nti'a chjée nā ndo Jesús tsi'i ndo nchíin vinagre tsikintekjanxin xroan tsjá ko je'e ndo tsjexion ndo xroan me'e, ko kui'a ndo.

³⁵ Hora juexin bake'e xi soldado ndo Jesús nganito ntācru, tjume'e sondaonxin xa ixro ixi jaña tsono'e xa ngisen tsjacha tsitue'e manta jíá ndo ixi jaña tson'en xranchi tsinichja sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ko ja'in tsindachro sen: "Chjeye'e nā mantána ko sondaonxin nā ixro ngata'a manta." ³⁶ Tjume'e xi soldado nti'a kuitu'e xa ixi tsendáa xa ndo Jesús. ³⁷ Ko bake'e nā naa ntāá ícha noixin ti jii jaa ndo, nti'a jitaxin nge'e kondeexin kóña nā ndo:

"Ndo Jesús, ndo Rey tikinixin'en ni judío."

³⁸ Kaxon kuenito nā yuu xiche'e nganito ntācru, naa xa ndatsjonxin jian ko í naa xa ndatsjonxin ikjon ti jii je'e ndo. ³⁹ Ko ni stetatsinga nti'a chinga ndache nā ndo ko nchetengi jaa nā, ⁴⁰ †*ko ndachro nā:

—Ja'a ndachrua ixi tsonjamangia ni'ngo ko níko nchakon sinchekonchjian ni'ngo íjngo, cháña xingajinxian ntāá ñā siá nduaxin ja'a Chjen'en ndo Dio.

⁴¹ Kaxon xitaana tetuan'an ko xi tjako ley ko xi fariseo ko ni tetuan'an tjajna, kain nā juanoa nā ndo Jesús, ko stetjao nā:

⁴² —Ikaxin nā bingijna xi ñā ko je'e xa jua'i xingajinxin xa ntācru. Siá je'e xa Rey ne'e ni Israel, ko siá xroxin-gajinxin xa ntācru, me'e tsitika'onna xa. ⁴³ Je'e xa chúntia xa ngajin ndo Dio, je'e ndo tsingijna ndo xa siá nduaxin je'e ndo Dio tjue'e ndo xa ixi je'e xa ndachro xa: "Jan'an Chjen'en ndo Dio."

⁴⁴ Kaxon xiche'e stenito ntācru chinga ndache xa ndo Jesús.

† 27:40: Mt. 26:61; Jn. 2:19.

Kuen'en ndo Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ko xrangusine nchakon ko kuiji hora nínxin konaxixe'e ngata'a nunte xasintajni. ⁴⁶ Ko hora me'e ndo Jesús séen ndachro ndo:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —ji'i xrondachro: Ndotána, Ndotána, ¿sonda jan'on kuintunaninta?

⁴⁷ Ko kaxin ni ste nti'a kuin'en nā nge'e ichro ndo, me'e ndachro nā:

—Ndo kuanichjaxin chijnie ndo Dio, ndo Elías jitiye'e xi Jesús.

⁴⁸ Ko naa xi jii nti'a itsé xa naa manta ko juinchetjao xa vinagre ko bāke'e xa ikon naa ntasé ko chjée xa ndo Jesús xrokui'i ndo.

⁴⁹ Ko ikaxin ni ste nti'a ndachro nā:

—Chon'én, tsikonna á tsijj ndo Elías tsingijna ndo xi Jesús.

⁵⁰ Tjume'e ndo Jesús séen kuyako ndo ijngo, ko me'e juexin kuen'en ndo. ⁵¹ Ko hora me'e kaxon velo jii ngaxin'in ni'ngo ti jingakuenxin luga tsango tjúá, chrinjin ngusinexin xrangixixión noi hasta ti nunte. Ko hora me'e kontengí nunte ko chjenga ixro. ⁵² Ko xitje'e tuye ti xrabaa chujni ko itsjé sen tsikitikaon ndo Dio, sen tjúá aséen, xechón sen. ⁵³ Nchakon xechón ndo Jesús, tjume'e sen xechón, kuij sen tjajna Jerusalén, tjajna tjúá, ko nti'a itsjé chujni bikon ixi je'e sen tsixechón sen.

⁵⁴ Ko xi centurión ko xi soldado jindaa ndo Jesús, bikon xa ixi kontengí nunte ko kain nge'e kon'en, tsango xronka xa, ko ndachro xa:

—Xi ji'i nduaxin Chjen'en ndo Dio.

⁵⁵ †*Ko kjinxin stetsje'e kueya nchri, nchri tsirue'e ndo Jesús tsiki'xin tjajna Galilea, nchri me'e kuayakon'en ndo hora bika'o nā ndo. ⁵⁶ Ngakjen'en ni ste nti'a jii jan María Magdalena ko jan María, janée ndo Jacobo ko ndo José, ko janée chjen'en ndo Zebedeo.

Ndo Jesús xrabaa ndo

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Hora kontie, kuij naa xi chóna tsango itsjé tomi, kujxin tjajna Arimatea, xi me'e ndatin'in xa José. Kaxon xi me'e juinckekuen'en ndo Jesús xa. ⁵⁸ Ko xi José ikjui xa ngajin xi Pilato, bijanchia xa cuerpoe ndo Jesús ko xi kuajin xa ndo Jesús ko kuintsía xa ndo naa manta tjúá.

⁶⁰ Ko bāke'e xa cuerpoe ndo ngaya naa tuye natjúá tsikoña nganito naa itjaō ko kuincheka xa naa ixro ijié bijeexin itjaō ko tjume'e sakjui xa. ⁶¹ Ko nti'a jii jan María Magdalena ko inaa jan María, ste sen nunte ti jii tuye.

Xi soldado jindaa tuye jixrabaa ndo Jesús

⁶² Ko ndúyaxin ti nchakon tjoké'e sen tjajna Israel, xi taana tetuan'an ko xi fariseo kuitsje'e nā xi Pilato ⁶³ †*ko ndachro nā:

—Jan'anna stexraxa'onna ixi xi Jesús, xi kuancheya, ti xra jichón xa ndachro xa: “Nchakon tsen'enna, jan'an xroxechónna nchakon nínxin.” ⁶⁴ Méxin, xruan'an xi soldado tsendáa xa tuye kaníi nchakon, ixi bā tiie tsijj ni bajikao xi Jesús ko tseē nā cuerpoe xa ko tjume'e xron-dache nā chujni tjajna ixi xechón xa. Ko me'e icha tsitikaon nā xi Jesús.

⁶⁵ Tjume'e ndachro xi Pilato:

—Nā ste xi soldado. Ja'anta itjinta ko jian tije'enta tuye ti tsijabaa nā xi Jesús.

⁶⁶ Ko je'e nā ikjui nā ko bāke'e nā naa ixro ijié bijeexin tuye ko bāke'e nā naa seña ngata'a ixro ko nti'a kuintu'e nā kaxin xi soldado ixi tsendáa xa tuye.

Ndo Jesús xechón ndo

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Kuatsinga nchakon tjoké'e sen tjajna judío. Xratingasáña'i nchakon xrangixixín semana, kuij jan María Magdalena ko inaa jan María kuitsje'e sen ti tsixrabaa ndo Jesús. ² Ko hora me'e kontengí nunte ixi naa ndo ángel ne'e ndo Dio xingajinxin ngajni ko je'e ndo kuintjian ndo ixro jijeexin itjaō ko bake'e ndo ngata'a ixro me'e. ³ Ko ndo ángel me'e tóngixin ndo ko manta jiá ndo tsango tjúá xranchi chrinta. ⁴ Ko xi soldado ste nti'a, hora bikon xa ndo ángel, tsango xraanga xa ko tjaun xrokuinteken'en xa ixi tsango xronka xa. ⁵ Ko ndo ángel me'e ja'in nichje'e ndo sen nchri: —Ja'anta sen nchri, xrakon'anta. Jan'an nóna ixi tjéenta ndo Jesús, ndo kuenxin nganito ntacru. ⁶ Ko'a ndo nti'i, ixi je'e ndo ó xechón ndo xranchi chronga ndo ó sa'ó. Xrokuiinta ko tsje'enta ti no bāke'e nā ndo. ⁷ Ko tuinxin satjinta tindachenta sen bajikao ndo ixi je'e ndo ó xechón ndo ko je'e ndo ó sakuitaon ndo tjajna Galilea. Nti'a tsikonnta ndo. Me'e ntano'anta.

⁸ Ko sen nchri kuachrxjin sen ti no tsixrabaa ndo Jesús, ko stexronka sen ko steché'e sen. Tjume'e nteeto sakjui sen kuichronga sen ngajin sen chrikao ndo Jesús. ⁹ Ko je'e ndo Jesús konoxin ndo ko kuajon ndo juajna ngajin sen nchri. Ko je'e sen konchjiñe'e sen ngajin ndo ko joa sen tutée ndo, ko kuajon sen juasie sen. ¹⁰ Tjume'e je'e ndo ndachro ndo:

—Xrakon'anta, ko satjinta tikeki'enta sen kichuuna ko itsji sen tjajna Galilea, nti'a tsikonxin sen.

Ti chronga xi soldado

¹¹ Ko hora sakjui sen nchri, kaxin xi soldado jindaa ti tsixrabaa ndo Jesús sakjui xa tjajna Jerusalén kuichronga xa ngajin xitaana tetuan'an kain nge'e kon'en.

¹² Tjume'e xitaana tetuan'an nichje'e xa xi tetuan'an

† 27:55: Lc. 8:2, 3.

†† 27:63: Mt. 16:21; 17:23; 20:19; Mr. 8:31; 9:31; 10:33, 34; Lc. 9:22; 18:31-33.

tjajna ko juao n̄a ixi xrochjée n̄a kueya tomi xi soldado.

¹³ Ko ndache n̄a xi soldado:

—Ja'anta ndachronta ixi ó tiie me'e itsenta kotachrin ko stechrinnta, me'e kuij̄i ni chrikao xi Jesús, ko kuee n̄a cuerpoe xa, jaña chronta. ¹⁴ Ko siá tsono'e xi tetuan'an nunte Israel, jan'anna xronichja'ana xa ixi tsoñao'a xa ngajinnta.

¹⁵ Ko xi soldado kuayé'e xa tomi ko juinche'e xa xranchi kuituan'an xitaana. Ko ti kon'en nchakon me'e ni tjajna Israel jaña teki n̄a hasta ti nchakon jai.

Ti kuetuan'an ndo Jesús

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ †*Ko ti tenaá sen chrikao ndo Jesús sakjui sen ijn̄a nunte Galilea ixi jaña tsiketuan'an ndo. ¹⁷ Ko hora

bikon sen ndo, kuajon sen juasaya ngajin ndo ko kaxin sen xratitikaon'a sen ixi á je'e ndo o na'i. ¹⁸ Ko ndo Jesús konchjiñe'e ndo ko ndachro ndo:

—Ijié juachaxin chjána ndo Dio ngajni ko ngata'a nunte xasintajni, ¹⁹ ††*méxin, itjinta kain tjajna jii ngata'a nunte xasintajni ko nchekuen'ennta kain chujni chijnina ixi jaña tsitikaonna n̄a kaxon. Ko ni tsitikaon, tikitéenta n̄a ixi juachaxien Ndotána ko nombrée Chjen'en ndo ko Espíritue ndo. ²⁰ Ko nchekuen'ennta sen ixi tsitikaon sen kain nge'e kuetuan'an. Ko jan'an tsake'e ngajinnta kain nchakon hasta tsjexinja nunte xasintajni. Jaña tson'en.

† 28:16: Mt. 26:32; Mr. 14:28. †† 28:19: Hch. 1:8.

Marcos

Nichja ndo Juan Bautista chijnie ndo Dio ngata'a ijna
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ja'in xrangixixín chijni jian ne'e ndo Jesucristo, chjen'en ndo Dio.

²Xranchi jitaxin xroon tsikjin ndo profeta Isaías, ndo tsichronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ko ja'in ndachro xroon:

Jan'an xroxruan'an naa ngisen xrochronga chijnina, ndo me'e tsitao'an nti'a
ixi sinchekonchjian'an ndo cha'o.

³Ko tsin'ennta naa téé sen tsake'e ntajie, ko tsuyako sen ko xronchro:
"Nchekonchjiannta cha'o tsixín'in Ncháina, tantje'enta naa cha'o nao."

⁴Ji'i kon'en nchakon kuij ndo Juan Bautista, bake'e ndo ntajie bikitéé ndo chujni. Juinchequen'en ndo na ixi xrokonda tsindoxin na ti ndako'a kuanche'e na ko xrobikitée na ixi jaña xrokomé'e ijié chónnda na. ⁵Kueya na kuixín na nunte Judea ko tjajna Jerusalén kuij na ti bake'e ndo Juan ixi tsin'en na nge'e ndachro ndo ko chronga na nge'e ndako'a juinche'e na, ko ndo Juan bikitééxin ndo na ndajitinga ndatin'in Jordán.

⁶Mantée ndo Juan tsikoña ixi chjuen kucamello ko tjuá jingatoxin ndo kaxon tsikoña tjue'é iku. Ko bajine ndo kuchjua ko tsjeen kunoa jii ntajie. ⁷Ko ndo Juan juinchequen'en ndo na chijnie ndo Dio ko ndachro ndo:

—Tuenxinna jan'an jiru'é'e naa ngisen chónnda ícha ijié juachaxin ixi najan'an. Ixi jan'an chonda'i juachaxin tsoxindanga'a tjuée katée ndo. ⁸Jan'an bikitééxinta inda ko je'e ndo tsij ndo tsikitéxinnta ndo Espíritue ndo Dio.

Ndo Juan bikitéé ndo ndo Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹Nchakon me'e ndo Jesús kuachrxjixin ndo tjajna Nazaret nunte Galilea ko ndo Juan bikitééxin ndo ndo Jesús ndajitinga ndatin'in Jordán. ¹⁰Ko hora kuachrxjéngixin ndo Jesús inda, tuinxin bikon ndo xitje'e ngajní ko espíritue ndo Dio xingajin xranchi naa kuntúá ko bake'e ngata'a jaa ndo Jesús. ¹¹†*Ko kuin'en na nichja naa téé sen kuixín ngajní, ndachro:

—Ja'a chjan'na ko jan'an tsango tjua'anta. Ko jan'an juaxrxin ritjén ixi ja'a.

Xixron'anxrée tjaun xa xrojuincheye'e xa ndo Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹²Ko tjume'e Espíritue ndo Dio bikao ndo Jesús ngata'a ijna. ¹³Nti'a bake'e ndo Jesús yuu ikán nchakon ko nti'a jii iku jie'e ko Xixron'anxrée tjaun xa xrojuincheye'e xa ndo. Ko tjume'e sen ángel kuij sen kuayakon'en ndo Jesús.

Ndo Jesús tjangíxin ndo nchekuen'en ndo chujni
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴Juexinja xraxin'in na ndo Juan ndo'achjiso, tjume'e ndo Jesús sakjui ndo nunte Galilea ko juinchequen'en ndo na chijni jian xranchi jii ti no tetuan'an ndo Dio.

¹⁵†*Ko ndachro ndo:

—Ó kuij nchakon, tsij juachaxien ndo Dio. Méxin tintu'enta nge'e ndako'a xraxaonnta ko titikaonnta chijni jian.

Ndo Jesús kuiye'e ndo noó sen itsé kucheé
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶Ndo Jesús jitji ndo ngande'e inda nunte Galilea ko bikon ndo ndo Simón ko ndo kichuu ndo Simón ndatin'in Andrés. Je'e sen stetsé sen kucheé ko stetjánka sen nocha'a chringi inda. ¹⁷Ko ndachro ndo Jesús:

—Rua'naninta, ko xrotjá'anta ixra xrotsénta chujni ixi tsitikaonna na.

¹⁸Ko tuinxin kuintu'e sen nocha'a tséxin sen kucheé ko ru'é'e sen ndo Jesús.

¹⁹Ko kijn'a kuiji ndo Jesús ko bikon ndo ndo Jacobo ko ndo kichuu ndo, Juan, chjen'en ndo Zebedeo. Je'e sen ko ndotée sen steyá sen naa ntábarco stenchekonchjian sen nocha'a ti tséxin sen kucheé.

²⁰Ko tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo sen kaxon. Ko tuinxin kuintu'e sen ndotée sen, ndo Zebedeo, ko je'e ndo kuituekao ndo xinchexra ko ntábarco. Ko ndo Jacobo ko ndo Juan ru'é'e sen ndo Jesús.

Naa xi bachónnda espíritue Xixron'anxrée
(Lc. 4:31-37)

²¹Ko tjume'e kuiji sen tjajna Capernaum ko nchakon sábadó, nchakon tjoké'e na, kuixin'in ndo Jesús ningue Israel ko kuaxi ndo juinchequen'en ndo chujni nti'a.

²²†*Ko ni ste nti'a xronka na xranchi tjako ndo ixi chijnie ndo chónnda ijié juachaxin ko je'a xranchi nichja ni tjako ley. ²³Ko ngaxin'in ni'ngo me'e jii naa xi chónnda

† 1:11: Mt. 3:17; 12:18; Mr. 9:7; Lc. 3:22.

†† 1:15: Mt. 3:2. ‡ 1:22: Mt. 7:28, 29.

espíritue Xixron'anxrée ko séen kuyako xa ko ndachro xa:

²⁴ —Tintunana, Jesús tjanya Nazaret. ¿Á jui'ia ixi sinchetjáñana? Jan'an chuxian ko nóna ixi ja'a naa ngisen ícha tjúá tsixrua'an ndo Dio.

²⁵ Ko ndo Jesús kuyakutee ndo espíritue xi ña'i, ko ndachro ndo:

—Tenkua, ko tachrxexian aséen xi ña.

²⁶ Ko espíritue Xixron'anxrée juanka xi me'e nunte ko kuyako xa séen ko kuachrje espíritu me'e. ²⁷ Ko kain na xronka na ko ndache kichuu na:

—¿Ngisen ji'i? ¿Nge'e chijni natjúá nichja xa? Je'e xa chónnda xa ijié juachaxin ko tetuen'en xa espíritue Xixron'anxrée ko titikaon espíritu.

²⁸ Ko nchijí nunte Galilea kono'e na xranchi nchexruen'en ndo Jesús chujni ko xranchi nichja ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo jachée ndo Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Tjume'e ndo Jesús kuachrxexin ndo ni'ngo, ko sakjui ndo ndo'a ndo Simón ko ndo Andrés, ko sabikao ndo ndo Jacobo ko ndo Juan. ³⁰ Ko jachée ndo Simón jitsinga jan, níexin jan súa, ko ndache sen ndo Jesús nge'e chónnda jan. ³¹ Ko ndo Jesús konchjiñe'e ndo ti jitsinga jan ko itsé ndo itja jan ko juinchengatjen ndo jan. Ko tuinxin kuachrje'e jan súa ko kuajon jan juine sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo kueya ni ni'e

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ko ó kuitaon nchakon ko kontie, ko bikao na ni ni'e ko ni chónnda espíritue Xixron'anxrée ti jii ndo Jesús ³³ ko nchijí tjanya xra'o na ngandangi nduja nchia ti jii ndo. ³⁴ Ko ndo Jesús juinchexruen'en ndo kain ni ni'e, ni chónnda ngixe'i ichin ko kuantsje ndo itsjé espíritue Xixron'anxrée. Ko kuintue'a ndo xronichja xa ixi je'e xa no'e xa ngisen je'e ndo.

Ndo Jesús juinchekuen'en ndo ni ste nunte Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Ko nandá jitingasáña kuaya ndo Jesús, kuachrxexin ndo tjanya me'e, sakjui ndo naa nunte xro'an ngisen ste, nti'a xronichje'e ndo ndotée ndo jii ngajní. ³⁶ Ko tjume'e ndo Simón ko sen chrikao ndo juée sen ndo ³⁷ ko hora kuitja sen ndo ndachro sen:

—Kain na stetjéenanta.

³⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Sachjina ikaxin tjanya tjenka nti'i ixi kaxon nti'a xronichja chijni jian, ixi me'ó juixin jan'an.

³⁹ †*Ko jaña nchijí nunte Galilea kuaji ndo kain ni'ngo ko chronga ndo chijnie ndo Dio ko kuantsje ndo espíritue Xixron'anxrée chónnda chujni.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi níexin chinlepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Ko naa xi níexin chinlepra konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús ko bake'exin ntatuchi'in xa ko kuinóatée xa ngajin ndo, ko ndachro xa:

—Siá tjaunnta, chao nchexruannanta.

⁴¹ Ko ndo Jesús bikonóe'e ndo xa ko bake'e ndo itja ndo ngata'a jaa xa ko ndachro ndo:

—Jaán tja'on; toxruan'an.

⁴² Ko jaña ndachro ndo ko tuinxin koxruen'en xa.

⁴³ Ko ndo Jesús kuetuen'en ndo xa ixi satsji xa ko ndachro ndo:

⁴⁴ —Xro'an ngisen teki'é ixi koxruan'an. Itjia ngajin xitaana ixi ó koxruan'an ko tájuan ti tikinixin kuituan'an ndo Moisés, ko jaña tsikon kueya na ixi koxruan'an.

⁴⁵ Ko xi koxruen'en sakjui xa ko kuaxi beki'e xa kain na xranchi koxruen'en xa. Méxin, ndo Jesús imao bakixin'in ndo kain tjanya ko bakitu'e ndo ti xro'an ngisen jii ko itsjé na bajée na ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi jua'i itji

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 Ko kuatsinga ikaxin nchakon ko tjume'e ndo Jesús ikjan ndo tjanya Capernaum. Ko kono'e na ixi bake'e ndo naa nchia nti'a. ² Ko kueya chujni konchjiñe'e ngajin ndo Jesús ko kuitja'i nchia kuixin'in na ko kaxon tsango tsjé chujni jii nduja nchia. Ko ndo Jesús banhekuen'en ndo na chijnie ndo Dio. ³ Ko tjume'e kují noó xi bikao xa naa xi jua'i nchetengi tutée. ⁴ Méxin, jua'i konchjiñe'e xa ti jii ndo Jesús ixi kueya na ste nti'a. Ko kuajin'in xa ngata'a nchia ko konxrato xa ngata'a nchia ko nti'a juinchexingajinxin xa xi ni'e jita'a kania. ⁵ Ko ndo Jesús bikon ndo ixi xi me'e tsango chuntia xa ko ndache ndo xi ni'e:

—Chjan'na, ó tjáñana kain ti ndako'a juinche'e.

⁶ Ko kaxin xi tjako ley ste xa nti'a, stexraxaon xa: ⁷ “¿Sonda jaña nichja xi ji'i? Nichjangí'e xa ndo Dio. Ixi xro'an ngisen sinchemé'e ijie; je'o ndo Dio chao sinchemé'e ndo ijie chónnda chujni”, jaña stexraxaon xa. ⁸ Ko ndo Jesús ó no'e ndo nge'e stexraxaon xa, méxin ndachro ndo:

—¿Sonda jaña xraxaonnta? ⁹ ¿Nge'e ti ícha tangi'a xrontatjan xi ni'e? ¿Á ícha tangi'a xrontatjan xa ixi komé'e ti ndako'a juinche'e xa, o tsingatjen xa ko xrot-sé xa kanie'e xa ko tsaxi tsaji xa? ¹⁰ Méxin, jai tsjako'anta ixi jan'an Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chonda xjan juachaxin ngata'a inche ko tsantsje xjan ijie chónnda chujni.

Ko ndo Jesús ndache ndo xi ni'e:

¹¹ —Jan'an ntatjua tingatjen ko itsé kania'a ko satjia ndúya.

¹² Ko stetsje'e kain na ixi tuinxin bingatjen xi ni'e ko itsé xa kanie'e xa ko kuachrxexin xa nchia, ko sakjui xa. Ko kain ni ste nti'a xronka na ko kaxin na kuajon na juasie na ngajin ndo Dio ko ndachro na:

—Nai'a bikona jaña kon'en.

† 1:39: Mt. 4:23; 9:35.

Ndo Jesús kuiye'e ndo ndo Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Ko tjume'e ndo Jesús sakjui ndo ngande'e inda ko itsjé chujni konchjiñe'e nã ti jii ndo ko je'e ndo juincheken'en ndo nã. ¹⁴ Ko jitatsinga ndo nti'a, bikon ndo ndo Mateo, chjen'en ndo Alfeo, jii ndo ti xengaxin i'nã tomi tayé'e xi tjajna Roma ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Rua'nãna.

Ko ndo Mateo bingatjen ndo ko tuinxin rué'e ndo ndo Jesús.

¹⁵ Ko tjume'e ndo Jesús bake'e ndo ndo'a ndo Mateo, ko kuajon sen nge'e sine ndo. Ko kaxon ste kueya xi xenge'e 'nã ko ikaxin ni chónda ijje ko juinekao nã ndo Jesús ko kao sen teyuu chrikao ndo. ¹⁶ Ko kaxin xi tjako ley ko xi fariseo bikon xa ixi ndo Jesús jinekao ndo kain xi xenge'e 'nã ko ikaxin ni chónda ijje, ko juanchangi'e xa sen teyuu chrikao ndo Jesús, ko ndachro xa:

—¿Sonda xi tjako'anta nekao xa ko tikao xa xi xenge'e 'nã ko ni chónda ijje?

¹⁷ Ko ndo Jesús kuin'en ndo nge'e ndache xa sen teyuu chrikao ndo me'e ndachro ndo:

—Ni nie'a xrokonde'a nã xinhexruan. Je'o ni ni'e xrokonde'e nã xinhexruan. Jui'a jan'an ixi tsiya'a ni ndako nche'e. Jui'i ixi tsiya'a ni chónda ijje.

Juanchangi'e sen ndo Jesús naa nge'e

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Naa nchakon sen chrikao ndo Juan Bautista ko xi fariseo juinchekatse ñao nã jinta nguixin nchakon, ko kujii kaxin nã nichje'e nã ndo Jesús ko ndachro nã:

—¿Sonda ni chrikao ndo Juan ko ni fariseo nchekatsé ñao nã jinta ko ni chrjiko'a ja'a, na'i?

¹⁹ Ko ja'in juatingíexin ndo Jesús:

—¿Á xrojuinchekatsé ñao nã jinta, ni tsikiye'e xi kute'e nchakon tsikii nã kiée xa? Na'i ixi xrustekao nã xa. ²⁰ Ko tsii nchakon xrotsé nã xi tsikute'e, satsikao nã xa, ko tjume'e ni kuiye'e xa sinchekatse ñao nã jinta.

²¹ 'Xro'an ngisen tonchrijin tu'o manta natjúá ko take'e nã ti manta tsitje. Siá jaña sinche'e nã, tsichje manta tsitje ko í xro'an tsonta manta natjúá. ²² Kaxon jua'i tsikia xran vino natjúá ngaya tjuaxran ntaxi, ixi siá jaña tson'en, tsichje tjuaxran me'e, ko ixran ko tjuaxran ndatsitjáña. Méxin, xran natjúá xrokonda tsikia xran naa tjuaxran natjúá, ko jaña kayui nge'e tsitjáña'i.

Konchrinjin sen noatrigo naa nchakon tjoké'e ni judío

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Naa nchakon sábado tjoké'e ni judío, ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuatsinga sen tjenka naa ijngi tsikenga nã noatrigo ko sen teyuu chrikao ndo kuaxi sen konchrinjin sen kaxin itjn trigo. ²⁴ Ko kaxin xi fariseo juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿Sonda sen chrjiko'a stenche'e sen naa ixrã tikinix-in'a sinche'eni nchakon tjoké'eni?

²⁵ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á noa'inta ti ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio chronga xranchi juinche'e ndo David ko sen bikao ndo, naa nchakon kuen'en sen jinta? ²⁶ Méxin, nchakon bake'e xi Abiatar, xitaana tetuan'an, je'e ndo David kuixin'in ndo ndo'a ndo Dio ko juine ndo nutja tikinix-in'en ndo Dio ko kaxon kuajon ndo nio juine kain sen bikao ndo. Ko nutja me'e je'o xitaana chónda xa juachaxin sine xa nio.

²⁷ Kaxon ndachro ndo Jesús:

—Kóña nchakon tjoké'eni ixi xrokonda tsjoké'e chujni, je'a ixi xrokuajonni juasieni ngajin nchakon me'e. ²⁸ Ko jan'an Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chónda juachaxin tsetuan'an nge'e tson'en nchakon tjoké'eni.

Ndo Jesús juinhexruen'en ndo naa xi tsixema itja

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 Ko tjume'e ndo Jesús kuixin'in ndo ndo'a ndo Dio ijngo. Ko nti'a bake'e naa xi tsixema naa itja. ² Ko konchjiñe'e kaxin xi stetsaya xa ndo Jesús ixi tsikon xa á sinchexrjuen'en ndo xi me'e, nchakon tjoké'e nã ixi jaña tsjankata'a xa ndo Jesús ijje. ³ Ko ndo Jesús ndache ndo xi tsixema itja:

—Tingatjen ko take'é ngusine nti'i.

⁴ Ko juanchangi'e ndo Jesús ni ste nti'a, ko ndachro ndo:

—Nchakon tjoké'eni, ¿á chao sinche'eni ti jian, o á chao sinche'eni ti ndako'a? ¿Á chao tsingijnani naa ngisen?, o, ¿á naatsóñaxónni naa chujni?

Ko je'e nã tenko nã. ⁵ Ko ndo Jesús koñao ndo, ko bikon ndo kain ni ste nti'a, me'e koni'e aséen ndo ixi tsango ícha aséen nã. Ko ndache ndo xi ni'e:

—Tinxe tjáa.

Ko je'e xa kuinxe itja xa, ko hora me'e koxruen'en itja xa. ⁶ Ko xi fariseo kuachrxexin xa nti'a ko ikjui xa ti ste ni tjento xi Herodes ko juao kichuu xa xranchi naatsóñaxón xa ndo Jesús.

Kueya nã ste nã ngande'e inda

⁷ Ko ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo sakjui sen ngande'e inda. Ko kueya nã jirué'e nã sen, ni tsikí'xin nunte Galilea ko kaxon nunte Judea ⁸ ko tjajna Jerusalén ko nunte Idumea ko ikaxin nã tsikí'xin nã ton'en inda jitinga ndatin'in Jordán ko kaxon ni tsikí'xin no tjajna Tiro ko tjajna Sidón. Ko kain nã tsikin'en nã ixrã ijje juinche'e ndo Jesús ko kaxon tjaun nã tsikon nã me'e. ⁹ †Tjume'e kuituen'en ndo sen teyuu chrikao ndo ixi nti'ao xrochon'en naa ntãbarco. Ko hora tsango xrokuixintja nã ndo xrokuixin'in ndo ntãbarco ¹⁰ ixi kueya nã tsijinhexruen'en ndo, ko kain ni ni'e kuixintja nã ndo ixi tjaun nã xrotsé nã ndo. ¹¹ Ko kaxin nã chónda nã espíritue Xixron'anxrée ko hora bikon nã ndo Jesús bake'exin nã ntatuchi'in nã ngajin ndo. Ko kuyako espíritue Xixron'anxrée ko ndachro:

—Ja'a chjen'en ndo Dio.

† 3:9: Mr. 4:1; Lc. 5:1-3.

¹² Ko ndo Jesús kuyakutee ndo espíritue Xixron'anxrée ko ndachro ndo ixi xrochronga'i xa ngisen je'e ndo.

Ndo Jesús juée ndo teyuu sen tsajikao ndo
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Tjume'e kuajin'in ndo Jesús naa ijna, ko nti'a kuiye'e ndo sen tjaun ndo xrokuajikao ndo ko konchjiñe'e sen ngajin ndo. ¹⁴ Ko kuinche'e ndo teyuu sen tsajikao ndo ixi tsetuen'en ndo sen satsji sen xrochronga sen chijni jian. ¹⁵ Ko kuajon ndo juachaxin sinchexrjuen'en sen ni ni'e ko tsantsje sen espíritue Xixron'anxrée chónnda na. ¹⁶ Ko sen teyuu kuinche'e ndo ja'in ndatin'in sen: ndo Simón, ndo juinchekin'in ndo Jesús Pedro; ¹⁷ ko ndo Jacobo ko ndo kichuu ndo, ndo Juan, sen me'e chjen'en ndo Zebedeo. Kaxon sen me'e juinchekin'in ndo Jesús Boanerges me'e xron-dachro chjen'en ti Tjateé. ¹⁸ Ko ndo Andrés, ndo Felipe, ndo Bartolomé, ndo Mateo, ndo Tomás, ndo Jacobo, chjen'en ndo Alfeo, ko ndo Tadeo ko inaa ndo Simón, ndo tikinixin naa partido romano ndatin'in cananista, ¹⁹ ko xi Judas Iscariote, xi juinchejki ndo Jesús.

Ndachro na ixi ndo Jesús chónnda ndo juachaxien Xixron'anxrée
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ko tjume'e ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuixin'in sen naa nchia. Ko íjngo kueya na xra'o na nti'a ko jua'i juine ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo. ²¹ Ko kono'e sen ndo'a ndo Jesús ixi nti'a jii ndo ko kuji sen ixi satsikao sen ndo ixi ndachro sen je'e ndo tsinchetjáña jaa ndo.

²² †*Ko kaxon kuji kaxin xi tjako ley tsikí'xin tjajna Jerusalén ko ndachro xa:

—Xi ji'i chónnda xa juachaxien Beelzebú, Xixron'anxrée, xi tetuen'en kain espíritue ña'i, méxin, chao tantsje xa espíritue Xixron'anxrée.

²³ Ko ndo Jesús kuiye'e ndo xi ndachro me'e ko ja'in juakoxin ndo:

—¿Xranchi Xixron'anxrée je'o xa tsantsje xa espíritue xa? ²⁴ Siá naa tjajna, je'o na tsetoka'o kichuu na, jua'i tsintekao kichuu na jian. ²⁵ Ko ni stekao kichuu naakua nchia, siá ningakon'en kichuu na, kaxon jua'i tsekao kichuu na ndako. ²⁶ Ko kaxon jaña siá Xixron'anxrée tsetoka'o xa juachaxin chónnda xa, ndatsitjáña juachaxin me'e.

²⁷ Xro'an ngisen chao tixin'in ndo'a naa xi soji ixi tsee na nge'e chónnda xa. Sa'ó xrokonda xrokuintee na xi soji ixi chao tsee na nge'e chónnda xa.

²⁸ Nduaxin ntatjunta ixi ndo Dio chao sinchem'é ndo kain ijié chónnda chujni ko kain nge'e ndako'a tsinichja na. ²⁹ ††*Ko ngisen xronichja ndako'a ixi Espíritue ndo Dio jua'i tsomé'e ijié me'e, ni xronichja me'e, kain nchakon tsama na ijié.

³⁰ Jaña ichro ndo Jesús ixi ni me'e tsindachro na ixi je'e ndo chónnda ndo espíritue Xixron'anxrée.

Janée ndo Jesús ko xi kichuu ndo
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ko tjume'e janée ndo Jesús ko xi kichuu ndo kuiji sen ti jii ndo Jesús ko nduja nchia ste sen, kuituen'en sen naa xi tsikiye'e xa ndo Jesús. ³² Ko sen ste ngajin ndo Jesús, ndache sen ndo:

—Janáanta ko xi kichuunta ste sen nduja ko nich-ja'anta sen.

³³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Ngisen janána ko ngisen sen kichian?

³⁴ Ko jitsje'e ndo kain ni ste nti'a ko ndachro ndo:

—Sen ji'i me'e sen janána ko sen kichian. ³⁵ Kain sen nche'e nge'e tjaun ndo Dio, sen me'e sen kichian ko janána.

Ndo Jesús juako ndo kondee xi bikenga
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 †*Tjume'e ndo Jesús íjngo juangíxin ndo juinchekuen'en ndo na ngande'e ndalago. Ko nti'a xra'o itsjé chujni ti jii ndo. Ko je'e ndo kuixin'in ndo naa ntábarco jita'a inda, ko nti'a bake'e ndo nunte. Ko kain na kuitu'e na ngande'e inda. ² Ko itsjé nge'e juinchekuen'en ndo na. Ko ndachro ndo:

³ —Tin'ennta ji'i: Naa xi kuikenga tsee, ⁴ ko kaxin tsee kuenga xa kuitsinga tsee ngande'e cha'o. Ko kuji kuxe juine ba tsee. ⁵ Ikaxin tsee kuitsinga tsee ti jii kueya ixro, ti ko'a itsjé inche, ko taka kuachrje ika ixi tjin'a inche, ⁶ ko nchakon kuachrje chjiixro ichján ka ko xema ka ixi yasoe'a jii nue'e ka. ⁷ Ko kaxin tsee kuitsinga tsee ti jii ntácha'a. Ko ntácha'a ícha kuangi ntáa. Me'e xrabaatja ka ko ndakuangi'a ka. ⁸ Ko ícha tsee kuitsinga ngata'a inche jian, me'e tsee chaxro kuangi ka. Ko tsango kueya tsee kuajon ika me'e; naa kuajon ikánte tsee, ko inaa ka kuajon níikán tsee, ko inaa kuajon naa ciento tsee.

⁹ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ngisen tjaun tsin'en, tsin'en sen jian.

Ndo Jesús chronga ndo nge'e xrondachro ti nichja ndo
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ko nchakon kuitu'e ndo Jesús je'o ndo, sen ste tjenka ndo ko sen teyuu chrikao ndo juanchangi'e sen ndo nge'e xrondachro nge'e beki ndo. ¹¹ Ko je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Ndotána tjaun ndo tsienxinnta ti noa'inta ti tetuan'an je'e ndo. Ko ni kaxin tsekiexinni na xranchi tekini naa chijni, ¹² ixi maski tikon na ko tin'en na ko jaña tsienxin'a na ixi tsindoxin'a na ti ndako'a nche'e na, xrokjan'i na ngajin ndo Dio ko jaña je'e ndo tsantsje'a ndo ijié chónnda na.

Ndo Jesús ndachro ndo nge'e xrondachro ti xi benga noatrigo
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Ko tjume'e ndache ndo sen:

† 3:22; Mt. 9:34; 10:25. †† 3:29; Lc. 12:10.

‡ 4:1; Lc. 5:1-3.

—¿Á tienxin'anta xranchi xrondachro nge'e beki'anta? Siá na'i, ¿xranchi tsienxinnta ikaxin nge'e tseki'anta? ¹⁴ Sen kuikenga tsee me'e jii xranchi naa ngisen juincheke'enni chijnie ndo Dio. ¹⁵ Ko kaxin sen me'e xranchi tsee kuitsinga ngande'e cha'o, ixi kuin'en sen chijnie ndo Dio, ko tjume'e kujj Xixron'anxrée ko nchetjáñajin xa sen. ¹⁶ Ikaxin tsee kuitsinga ti jii ixro, me'e sen kuin'en chijnie ndo Dio ko juaxruxin bake'e sen, ¹⁷ ko sé'a kuitikaon sen ixi kujj juachjaon ngata'a sen ko koñao'e nã sen ixi kuitikaon sen chijnie ndo Dio, méxin kuintu'e sen ti kuitikaon sen ndo. ¹⁸ Ko tsee kuitsinga ngakjen'en ntãcha'a me'e sen tin'en chijnie ndo Dio, ¹⁹ ko ícha nche'e sen tjée sen tomi ko ícha rué'e sen ti jii juaxruxin. Kain ji'i tingakon'en ixi tsin'en sen chijnie ndo Dio, ko nche'a sen ti tjaun ndo. ²⁰ Ko tsee kuitsinga ti jii inche jian, sen me'e tayé'e sen chijnie ndo Dio ko titikaon sen kain ti ndachro ndo ko jian nche'e sen ngajin ndo Dio. Sen me'e ste sen xranchi tsee kuajon ikánte tsee, ko ikaxin sen xranchi tsee kuajon níkán tsee, ko ikaxin sen xranchi tsee kuajon naa ciento tsee.

Ndo Jesús juako ndo no take'e naa xro'i tingasáña
(Lc. 8:16-18)

²¹ †*Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—¿Á xrochóndani naa xro'i ko xro'i me'e á tsemáni xro'i ngangí naa ntacajón o tsake'eni xro'i ngangí naa ntã tejuata'ani? Na'i, je'a me'e sinche'eni. Xrokonda nui tsake'eni xro'i me'e ixi chao tsingasáña xro'i. ²² ††*Méxin, xro'an nge'e ti jimá tsonoxin'a ko xro'an nge'e imao tsonoe'a nã xrojan nchakon ixi kain nge'e tsonoxin ixi xro'i. ²³ Ko ngisen tjaun tsin'en, tsin'en sen jian.

²⁴ ††*Ko kaxon ndachro ndo:

—Méxin, ja'anta tin'ennta jian. Xranchi ja'anta tájonnta nge'e ngajin ikaxin nã, jaña ndo Dio xrotjáanta ndo kaxon, ko ícha itsjé xrotjáanta ndo. ²⁵ ††*Ni itsjé chónnda, ndo Dio tsingijina ndo xrochónnda nã ícha. Ko ni xro'an nge'e chónnda, ndo Dio tsantsje'e ndo nã ti nge'e chónnda nã.

Ndo Jesús juako ndo xranchi tsangi tsee

²⁶ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Ti juachaxin tetuanxin ndo Dio jii xranchi naa ngisen tikenga nunte. ²⁷ Ko maski tejuata sen ko taya sen ko tatsinga kaxin nchakon ko kaxin tiie, tsee kuen-ga sen tachrje tsee ko tangi tsee. Ko sen kuenga noe'a sen xranchi kon'en ji'i. ²⁸ Ixi inche je'o nche juinche'e ixrã. Sa'ó tachrje chaan no, ko tjume'e ntée, ko tjume'e ticha ko tóña tsee. ²⁹ Ko nchakon ticha tsee me'e xrokonda xrochrijin tsee.

Ndo Jesús juako ndo chijnie ti tsee mostaza
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

† 4:21; Mt. 5:15; Lc. 11:33. †† 4:22; Mt. 10:26; Lc. 12:2. ‡ 4:24; Mt. 7:2; Lc. 6:38. †† 4:25; Mt. 13:12; 25:29; Lc. 19:26.

—¿Nge'e xrondachro ti juachaxin tetuan'an ndo Dio? ³¹ Naxre'o xranchi naa tsee ndatin'in mostaza tsikenga naa xi jngi'e xa. Ji'i naa tsee ícha nchín ixi kain tsee jii xasintajni. ³² Ko ti tsikinga tsee, tangi ka ko ikjan naa ntã ícha ijié ixi ikaxin ntã jii ngata'a nunte. Ko kaxon chaan ntã tangi ícha noi, ko kuxe tjanga ba ko chao nchéña ba kakée ba chringi tsauen ntã.

Nge'e xrondachro ti juako ndo Jesús
(Mt. 13:34-35)

³³ Jaña ndo Jesús juinchekuen'en ndo kain nã, ko beki ndo kueya nge'e xranchi chao xrokuienxin nã. ³⁴ Ko kainxin nge'e juinchekuen'en ndo nã beki ndo xranchi naa chijni. Ko juexin juinchekuen'en ndo nã, tjume'e ndache ndo sen teyuu chrikao ndo xranchi xrondachro kain ti beki ndo.

Ndo Jesús kuetuen'en ndo chrinto ko inda
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Ko nchakon me'e ó kóndo ndache ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo:

—Tsatsingatu'ena ndalago.

³⁶ Ko tjume'e kuintu'e sen kain ni ste nti'a ko sabikao sen ndo Jesús ngaxin'in ntãbarco ko kaxon ikaxin ntãbarco sakjui ntã. ³⁷ Ko tuinxin kujj naa chrinto soji ko tsango juinchetengi inda ko ntãbarco kuaxi bikia ntã inda ko kuaxi konuntengi ntãbarco. ³⁸ Ko ndo Jesús ndakuejua ndo ícha ndá'a ngaxin'in ntãbarco ko jikjón ndo naa noxra. Ko juinhexingame'e sen ndo, ko ndachro sen:

—¡Maestro! ¿Á ta'inta juachjaon ixi xrokjuina inda?

³⁹ Ko je'e ndo bingatjen ndo, ko kuyakutee ndo chrinto ko inda ko ndachro ndo:

—Tenkua ko ndatake'e.

Ko tuinxin je'e inda ndabake'e inda ko chrinto kaxon.

⁴⁰ Ko ndache ndo je'e sen:

—¿Sonda xrakonnta? ¿Á xrachuntia'antana jan'an?

⁴¹ Ko je'e sen xronka sen ko ndache kichuu sen:

—¿Ngixe'i xi ji'in ixi tituen'en xa chrinto soji ko inda ko kayui titikaon ngajin xa?

**Naa xi jii nunte Gadara chónnda kueya espíritue
Xixron'anxrée**
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 Ko tjume'e kuatsingatu'e sen ndalago, ko kujji sen nunte Gadara. ² Ko ndo Jesús xingajinxin ndo ntãbarco ko tuinxin naa xi konchjiñe'e xa ngajin ndo ko kuixi xa ti jii itjao †† ti tsixrabaa chujni ko chónnda xa espíritue Xixron'anxrée. ³ Xi me'e bake'e xa ti ste itjao ti tsixrabaa chujni tsiken'en, ko xro'an ngisen chao tokuaxin'en itsé xa ko jua'i tsitexin xa nochika. ⁴ Ko itsjé vez bakichruaxin nã tutée xa ko itja xa ixi nochika, ko je'e xa bakonchrindaon xa chika. Ko xro'an ngisen tjacha tjintee xa. ⁵ Bakaji xa tiie ko nchakon ti jii ijnã ko ti tsixrabaa chujni ko nti'a kuyako xa ko ixro tande'e xa ntakuin xa. ⁶ Ko ikjín bikon xa ndo Jesús ko binga xa

†† itjao cueva

konchjiñe'e xa ko bake'exin ntatuchi'in xa ngajin ndo
7 ko séen kuyako xa:

—¿Sonda nchexronkana Jesús, chjen'en ndo Dio jii ngajiní? Jan'an tjaun'a sinchexronkana.

8 Jaña ndachro xa ixi tsindachro ndo Jesús:

—Ja'a espíritu ña'i, tahrjexian xi ña.

9 Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo espíritu me'e:

—¿Xranchi ti'ian?

Ko je'e espíritu me'e ja'in juatingíexin:

—Jan'anna ndatin'inna Legión ixi tsango itsjé jan'anna.

10 Ko kain espíritu Xixron'anxrée kuinóatée ngajin ndo Jesús ixi xroxruan'i ndo espíritu satsji ikjín. 11 Ko tjenja nti'a jii naa ijna steneña itsjé kuchinga. 12 Ko kuinóatée kain espíritu Xixron'anxrée ko ndachro:

—Tituan'an satsjina ti ste kuchinga, ko tájuan juachaxin tsixin'inna ngaxin'in ba.

13 Ko tuinxin ndo Jesús kuajon ndo juachaxin. Ko kain ti espíritu Xixron'anxrée kuachrjexin xi me'e, ko kuixin'in espíritu ngaxin'in kuchinga. Ko kain ko ste nti'a xranchi yuu mil ba. Ko kain ba binga ba ko kuitsingan-gi ba ti yaso'e jii ndalago ko kjun'en ba inda.

14 Ko tjume'e xi stetsje'e kuchinga xrakon xa ko binga xa kuindache xa ni tjajna nge'e kon'en ko kaxon kuindache xa ni ste ngataon ijngi nge'e kon'en. Ko tjume'e itsjé na kuitsje'e na nge'e kon'en nti'a. 15 Ko hora kuiji na ti jii ndo Jesús, bikon na ixi nti'a jii xi kuachóna kain espíritu Xixron'anxrée ko jii xa nunte ko jiá xa manta ko ó ndako xraxaon xa, ko bikon na me'e xronka na. 16 Ko kain ni bikon nge'e kon'en, kueki na xranchi kon'en xi kuachóna espíritu Xixron'anxrée ko nge'e tsikon'en kuchinga. 17 Ko kuaxi na kuinóatée na ngajin ndo Jesús ixi satsjixin ndo nti'a.

18 Ko ndo Jesús kuajin'in ndo ntábarco ko ti xi kuachóna espíritu Xixron'anxrée kuinóatée xa ixi kao xa xrokjui xa. 19 Ko ndo Jesús kuajon'a ndo juachaxin ixi kao xa itsji xa ko ndachro ndo:

—Satjia ko teki'é kain sen ndúya kain nge'e juinche'e ndo Dio ngajian ko xranchi bikonó'a'a ndo.

20 Ko xi me'e sakjui xa ko kuaxi beki'e xa kain ni tjajna tikinixin'en Decápolis kain nge'e juinche'e ndo Jesús ngajin xa. Ko kain ni kuin'en tsango xronka na.

Koxruen'en naa xjanchrichjan ko naa nchri

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Íjngo ndo Jesús kuixin'in ndo ntábarco ko sakjui ndo tuenxin ndalago, ko nti'a kúeya na konchjiñe'e na ngajin ndo ko je'e ndo ndi'ao kuitu'e ndo ngande'e nda. 22 Ko tjume'e kuiji naa xi baketuan'an naa ni'ngo judío, xi me'e ndatin'in xa Jairo. Ko hora bikon xa ndo Jesús, bake'exin ntatuchi'in xa ngajin ndo, 23 ko ja'in kuinóatée xa:

—Xjanchrichjan'na jite'en xjan. Ixudio ichjina nía, takée tjáanta ngata'a xjan ixi tsoxrúen'en xjan.

24 Ko tjume'e ndo Jesús sabikao ndo xa ko tsango itsjé na rué'e na ko kuixintja na ndo Jesús. 25 Ko ngakjen'en kain ni me'e konchjiñe'e naa nchri ni'e, ó teyuu nano níxinxin nchra jnié nchra. 26 Ko je'e nchri me'e

juincheixinxin nchra ngajin xincheixruan kain ti bachóna nchra, ko ninaa xincheixruan jua'i juincheixruen'en xa nchra ko ícha bakoni'e nchra. 27 Ko ó tsikin'en nchra nge'e beki na ti juinche'e ndo Jesús, me'e je'e nchra kuiji nchra ko tuenxin na konchjiñexin nchra ko itsé nchra mantée ndo Jesús 28 ixi ndachro nchra: "Siá je'o xrotse ngande'e mantée ndo, me'e tsoxrúanna." 29 Ko tuinxin kuixin jnié nchra, me'e kono'e nchra ixi ó koxruen'en nchra. 30 Ko ndo Jesús kono'e ndo ixi juachaxien ndo koxruenxin naa ngisen, me'e ngatjia ndo ko juanchangi'e ndo ni ste nti'a:

—¿Ngisen itséna?

31 Ko je'e sen juatingíexin sen ko ndachro sen:

—Maestro, kúeya na jii ngandajinnta ko tonchekanta na, ¿sonda tjanchangínta ngisen itsé mantoanta?

32 Tjume'e bingatjia ndo ko tsje'e ndo nguixin ixi tsono'e ndo ngisen itsé mantée ndo. 33 Ko je'e nchra xronka nchra ko jixranga nchra ixi koxruen'en nchra, ko konchjiñe'e nchra ti jii ndo ko bake'exin ntatuchi'in nchra ngajin ndo ko chronga nchra kain nge'e kon'en nchra. 34 Ko ndachro ndo Jesús:

—Chjan'na, ja'a koxruan'an ixi chuntiana. Jai juaxruxin satjia ixi ó koxruan'an.

35 Ko xrajnichja ndo Jesús, kuiji kaxin ni kuixin ndo'a xi Jairo, xi baketuan'an ni'ngo ko ndache na xa:

—Xjannchrichja'anta ó kuen'en xjan; í chje'anta ndo maestro ixra.

36 Ko je'e ndo Jesús kuin'en ndo nge'e ndachro na, ko ndache ndo xi tetuan'an ni'ngo:

—Xrakon'a ja'a, je'o titikáoanna.

37 Ko kuajon'a ndo juachaxin ixi kain sen itsji sen, je'o ndo Pedro ko ndo Jacobo ko ndo Juan, ndo kichuu ndo Jacobo, me'e sen bikao ndo. 38 Ko hora kuiji sen ndo'a xi tetuan'an ni'ngo, bikon sen ixi stetsjanga na ko staxin na xjan juachjaon ko stetoyako na. 39 Ko kuixin'in ndo Jesús nchia, ko ndachro ndo:

—¿Sonda tuyakonta ko tsjanganta? Je'e xjan tsiken'a xjan; je'o jijua xjan.

40 Ko je'e na juanoa na ndo, méxin kuetuan'an ndo ixi kain na satsji na nduja ko je'o kuituekao ndo ndotée xjan ko janée xjan ko sen níi, sen chrikao ndo, ko je'e sen kuixin'in sen ti jii xjan. 41 Ko ndo Jesús itsé ndo itja xjan ko ngigue'e ndo nichjexin ndo xjan, ko ndachro ndo:

—Talita, cumi —me'e xrondachro: Xjanchrichjan, tingatjen.

42 Ko xjan me'e tuinxin bingatjen xjan ko kuaji xjan ixi xjan me'e kuachóna xjan teyuu nano, ko kain ni jii nti'a tsango xronka na. 43 Ko ndo Jesús kuetuan'an ndo ixi xro'an ngisen tseki'e na nge'e kon'en. Ko kaxon kuetuan'an ndo xrochjée na xjan nge'e sine xjan.

Ndo Jesús bake'e ndo tjajna Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 Ko tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo tjajna nti'a ko sakjui ndo tjajnee ndo tjajna Nazaret ko kaxon rué'e sen teyuu chrikao ndo. 2 Ko kuiji sábado, nchakon tjoké'e na, ko kuaxi ndo juincheixruen'en ndo

nā ngaxin'in ningue ni israelita nti'a. Ko kueya nā kuin'en nā nge'e tjako ndo, me'e xronka nā ko ndachro nā:

—¿No kuitjixin xi ji'i nge'e tjako xa?, ko, ¿ngisen juinchequen'en xa ti nichja xa ko ixrā ijíe nche'e xa?
³ ¿Á je'a ji'i xi carpintero ko janée xa ndatin'in María, ko xi kichuu xa xi Jacobo, ko xi José, ko xi Judas, ko xi Simón? ¿Á stekui'ana nchrikichuu xa nti'i?

Méxin, kuitikaon'a nā nge'e ichro ndo.

⁴ †*Ko ndachro ndo Jesús:

—Kain tājna kain chujni tajon nā juasaya ngajin naa ndo nichja chijnie ndo Dio; ko sen tājnéé ndo, na'i, ko kaxon sen ndo'a ndo tajon'a sen juasaya ngajin ndo.

⁵ Méxin, nti'a xro'an ixrā jian juinche'e ndo, je'o bake'e itja ndo ngata'a jaa kaxin ni ni'e ko juinche-xru-en'en ndo nā. ⁶ Ko tsango xronka ndo ixi kuitikaon'a nā. Ko tjume'e sakjui ndo kaxin tājna nchínchín ste tjenja nti'a ko juinchequen'en ndo nā.

Ndo Jesús xruan'an ndo teyuu sen

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ko tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu sen chrikao ndo ko kuaxi kuetuan'an ndo ixi yuyu sen itsji sen ko kaxon kuajon ndo juachaxin ixi chao tsantsje sen kain espíritue Xixron'anxrée chónnda chujni. ⁸ Ko kuetuen'en ndo sen ixi xro'an nge'e tsikao sen ti tsaa sen cha'o. Je'o naa ntakuto tsjixin sen ko me'ó tsikao sen. Ko tsikau'a sen ti tsinga nge'e ko nge'e sine sen ko tsikau'a sen tomi. ⁹ Ko je'o kate jichjanga sen ko je'o manta jíá sen tsikao sen. ¹⁰ Ko kaxon ndachro ndo:

—Nchakon tsixin'innta naa nchia nti'ao tsitu'anta hasta tsachrjexinjanta tājna me'e. ¹¹ †* †*Ko siá tsjason-ta xrojan tājna ko tsajon'a nā juachaxin tsitu'anta nti'a ko xrochro'a nā tsin'en nā nge'e tjakonta, ja'anta tachrjexinnta tājna me'e ko tontsjenganta inche yaa kateanta, me'e tsjakoxinnta ixi ndako'a juinche'e nā ngajinnta. Ko nduaxin ndachrjan ixi nchakon sinchéña ndo Dio ijíe ngajin chujni, ícha tangi tson'en ni tājna me'e, ixi ni tājna Sodoma ko ni tājna Gomorra.

¹² Ko sakjui sen ko ndache sen nā ixi xrokonda tsindoxin nā nge'e nche'e nā ko tsintu'e nā ti ndako'a nche'e nā. ¹³ †* †*Ko kaxon kuantsje sen itsjé espíritue Xixron'anxrée kuachónnda kaxin nā. Ko ngata'a jaa itsjé ni ni'e bake'e sen ndaxi'e ko jaña koxruen'en nā.

Kuen'en ndo Juan Bautista

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ †* †*Ko xi rey Herodes kuin'en xa kain nge'e jian kuanche'e ndo Jesús ixi kain nā teki nā xranchi ijíe juachaxin chónnda ndo, me'e ndachro xa:

—Ndo Juan Bautista ó tsixechón ndo ixi xraje'o juachaxin chónnda xi ji'i.

¹⁵ Ko kaxin nā ndachro nā:

—Ji'i ndo Elías kuachronga chijnie ndo Dio.

Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Ji'i naa ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

¹⁶ Ko kuin'en xi Herodes ko ndachro xa:

—Ji'in ndo Juan, ndo kuetuan'an konchrinjin nā jaa ndo, ndo me'e ó tsixechón ndo.

¹⁷ †* †*Ko xi Herodes tsiketuan'an xa ixi tsitexin ndo Juan ixi nochika ko tsixraxin'in nā ndo ndo'achjiso ixi jaña tsijanchia nchri Herodías. Je'e nchri Herodías, nchrinchri'e xi Felipe xikichuu xi Herodes, ko je'e xi Herodes kua xa nchri me'e xranchi xrokjui nchrinchri'e je'e xa. ¹⁸ Ko ndo Juan ja'in tsindache ndo xi Herodes: —Xro'an juachaxin jii ixi ja'a xrochónnda nchrinchri'e xi kichuu.

¹⁹ Méxin nchri Herodías tsango koña'o'e nchra ndo Juan ko tjaun nchra xrokóña nchra ndo, ko jua'i juinche'e nchra me'e ²⁰ ixi xi Herodes xrakon'en xa ndo Juan ixi kuano'e xa ixi ndo Juan naa ngisen tsango jian ko tjúá aséen. Méxin, chro'a xa tsajon xa juachaxin ixi je'e nchri tsjaya nchra. Ko maski xi Herodes tienxin'a xa jian kain ti kuandachro ndo Juan, tjaun xa ícha xrokuin'en xa ti nge'e juako ndo. ²¹ Ko nchri Herodías juacha nchra nchakon kiée xi Herodes. Tsikiye'e xa ni tetuan'an tājna ko ni tetuen'en xi soldado ko ikaxin ni tetuan'an nunte Galilea ixi tsjii nā kiée xa. ²² Ko nchrich-je'en nchri Herodías kuixin'in nchrichan ti ste nā, ko ité nchrichan, ko tsango juaxruxin bake'e xi Herodes ko kain ni stenekao xa nti'a. Ko je'e xi Rey Herodes ndache xa nchrichan me'e:

—Tjanchianana nge'e tjaun ko jan'an xrotja'á.

²³ Ko je'e xa nichjixin ngatoxin ndo Dio ixi nduaxin tsajon xa ngixe'i nge'e tsjanchia nchrichan maski ngusine tājna tetuan'an xa. ²⁴ Ko je'e nchrichan kuachrje nchrichan ko ndache nchrichan janée nchrichan:

—¿Nge'e tsjanchia?

Ko janée nchrichan ndachro jan:

—Tjanchia jaa xi Juan Bautista.

²⁵ Ko je'e nchrichajan jaiko ikjan nchrichan ti jii xi rey, ko ndachro nchrichan:

—Jan'an tja'on xrochjánana jaa xi Juan Bautista ngaya naa laato.

²⁶ Ko je'e xi rey tsango koni'e aséen xa ixi jaña juanchia nchrichan ixi tsíndáchro xa ngatoxin ndo Dio tsajon xa kain ti tjanchia nchrichan ko tsikin'en kain ni ste nti'a, méxin, í jua'i xrondachro xa na'i. ²⁷ Ko tuinxin kuetuen'en xa naa xi soldado ixi tsjijikao xa jaa ndo Juan. ²⁸ Ko xi soldado sakjui xa ndo'achjiso ko konchrinjin xa jaa ndo Juan ko juankaya xa naa laato jaa ndo ko chjée xa nchrichajan ko je'e nchrichan biken'en nchrichan janée nchrichan.

²⁹ Ko kuin'en kain sen chrikao ndo Juan ixi jaña tsikon'en, me'e juirue'e sen cuerpoe ndo ko juabaa sen ndo.

Ndo Jesús kuajon ndo nge'e juine na'ó mil chujni xi

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ko tjume'e sen tsixrua'an ndo Jesús ikjan sen ti jii ndo ko beki sen kain ti juinche'e sen ko kain ti nichja sen. ³¹ Ko ndachro ndo Jesús:

† 6:4; Jn. 4:44. †† 6:11; Hch. 13:51. ‡ 6:11; Lc. 10:4-11. †† 6:13; Stg. 5:14. †† 6:14; Mt. 16:14; Mr. 8:28; Lc. 9:19.

††† 6:17; Lc. 3:19, 20.

—Tsachrjendáana sachjina ntajje ti xro'an ngisen ste ko nti'a tsjokajna nchíín.

Jaña ndachro ndo ixi kueya na itji na ko tji na ko ko'a tiempo sine sen. ³² Ko ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo, je'o sen kuixin'in sen naa ntábarco sakjui sen naa nunte xro'an nge'e jii. ³³ Ko kueya na bikon na ixi sakjui sen ko ndo Jesús nti'a kaxon jitji ndo, me'e kuachrjexin na tjañee na ko binga na, méxin sa'ó kuiji na ngande'e ndalago ko nti'a stechón'en na ndo Jesús. ³⁴ †*Ko hora kuachrjexin ndo ntábarco, bikon ndo ixi kueya na jichón'en na nti'a, méxin bikonóe'e ndo na ixi ste na xranchi kutuchjon chónnda'i ngisen tsje'e ba. Ko juangíxin ndo juinchekuen'en ndo na kueya nge'e.

³⁵ Ko ó kóndo ko sen teyuu chrikao ndo Jesús konchijiñe'e sen ngajin ndo, ko ndachro sen:

—Ó kóndo ko xro'an nge'e jii nti'i. ³⁶ Ndachenta na ixi satsji na naa nchia o naa tjañna kjin'a ste, ko tse'na na nge'e sine na ixi xro'an nge'e chónnda na.

³⁷ Ko ndo Jesús juatingéxin ndo:

—Ja'anta tájonnta nge'e sine na.

Ko je'e sen ndachro sen:

¿Á tjaunnta tse'nana yuu ciento denario nutja ixi tsajonna sine na?

³⁸ Ko ndo Jesús juanchangi ndo:

—Titsje'enta ngijan'in nutja chondanta.

Ko kuitsje'e sen ko ndachro sen:

—Jii na'ó nutja ko yuu kucheë.

³⁹ Ko kuetuan'an ndo ixi kain na xrobake'e na nunte ngata'a kayua. ⁴⁰ Ko jaña xrochjeya na tsachrjendáa ngujngu ciento na ko ngujngu cincuenta na. ⁴¹ Ko ndo Jesús kua ndo ti na'ó nutja ko yuu kucheë ko tsje'e ndo ngajni ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio ko konchrinjin ndo nutja ko chjé ndo sen teyuu chrikao ndo ixi tsonchjeya sen sine kain ni ste nti'a; kaxon konchrinjin ndo ti yuu kucheë ko konchjeya sen ixi sine kain na. ⁴² Ko kain na juine na ko konkje'e na. ⁴³ Ko juexin juine na ko sen teyuu chrikao ndo Jesús juejo sen tutu'o nutja ko kucheë tsixe'e ko juinchekaon sen teyuu ntaxra ti nutja ko kucheë. ⁴⁴ Ni juine me'e xranchi na'ó mil xi.

Ndo Jesús itji ndo ngataon ndalago

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Ko tuinxin ndache ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo ixi tixin'in sen ntábarco ko tsatsingatu'e sen ndalago no jii tjañna Betsaida. Ko je'e ndo xrakuitu'e ndo nichje'e ndo kain ni ste nti'a. ⁴⁶ Ko juexin nichje'e ndo na, sakjui ndo naa ijna ixi tsinichje'e ndo ndo Dio. ⁴⁷ Ko ó kóndo ko kontie ko ntábarco me'e kuiji ntáa ngusine ndalago, ko je'e ndo Jesús je'o ndo kuintu'e ndo nunte nti'a. ⁴⁸ Ko bikon ndo ixi tsango tangi tikao sen ntáa ixi tsango soji jitinga chrinto ko me'e rué'e ndo sen. Ko tutée ndo jitxin ndo ngata'a nda ko konchijiñe'e ndo ti ste sen ko juinche'e ndo xranchi xrokuitaon ndo. ⁴⁹ Ko hora bikon sen jitji ndo ngata'a inda, tsango xraxaon sen ixi bikon sen naa chrinto chujni tsiken'en, ko

kuyako sen ⁵⁰ ixi kain sen bikon sen ndo ko ícha xronka sen. Ko je'e ndo nichja ndo, ko ndache ndo sen:

—Xronka'inta, jan'an jui'i.

⁵¹ Ko je'e ndo kuixin'in ndo ntábarco ti ste sen, ko chrinto tuinxin ndabake'e chrinto. Ko je'e sen ícha xronka sen ixi jaña kon'en ⁵² ixi tsikiénxin'a sen ti juinche'e ndo Jesús nchakon kuajon ndo itsjé nutja ixi xracha aséen sen me'e kuitikaon'a sen ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi ni'e nunte

Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ko kuatsingatu'e sen ndalago ko kuiji sen nunte Genesaret ko nti'a kuenchrúa sen ntábarco ngande'e inda. ⁵⁴ Ko tuinxin ti kuachrjexin sen inda, ni ste nti'a kuichúxin na ndo Jesús. ⁵⁵ Ko je'e na kuichronga na nchiji nunte nti'a, méxin kuaxi na bikao na itsjé ni ni'e, ni jitsingata'a kania ko bikao na ti jii ndo Jesús. ⁵⁶ Ko kain ti no ikjui ndo, tjañna nchíín ko tjañna ijié, o गया chjaka me'e bika'o na kain ni ni'e ko bake'e na ngande'e cha'o. Ko ni ni'e tinóatée na ngajin ndo Jesús ixi je'o xrotsé na ngande'e mantée ndo me'e koxruen'en na.

Nge'e nchekitja aséen chujni

(Mt. 15:1-20)

7 Tjume'e kaxin ni fariseo ko kaxin ni bajako chijnie ndo Dio kuixin na tjañna Jerusalén konchijiñe'e na ti jii ndo Jesús. ² Je'e na bikon na ixi kaxin sen chrikao ndo Jesús junéma'i itja sen, jaña juine sen, méxin kuaxi na juankata'a na sen ijié. ³ (Ixi xi fariseo ko kain ni judío kuanéma tja na xranchi kuanche'e ni tachrí'e na, ni xranchrjen, ixi sa'ó banéma na itja na ko tjume'e ine na. ⁴ Ko hora kjanxin na ndasin, sa'ó xrokonda néma na itja na ko tjume'e sine na. Ko kaxon banéma na vaso ko ichi ko cazuela chika ko kuajonta'a na cama, jaña kuanche'e na ko kaxon ikaxin nge'e ixi jaña kuituan'an ni tachrí'e na xranchrjen.) ⁵ Méxin, xi fariseo ko xi tjako chijnie ndo Dio ja'in juanchangi'e xa ndo Jesús: —¿Sonda sen chrjiko'a nche'a sen nge'e kuanche'e sen tachrí'ina xranchrjen ó sa'ó? Sen chrjiko'a ja'a, néma'i sen itja sen hora ine sen.

⁶ Ko juatingéxin ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Nduaxin ti tsindachro ndo profeta Isaías ixi ja'anta ndako'a xraxaonnta, ko ja'in ndachro xroon tsikjin ndo:

Ni tjañna ji'i je'o ro'a na nichjanaxin na ngajin, je'a nduaxin ixi aséen na xraxaon na.

⁷ Méxin, xro'an tjintee juasaya †† tajon na ngajin, ixi je'o tjako na nge'e tetuan'an chujni.

⁸ Ko ja'anta tsikintu'enta nge'e tsiketuan'an ndo Dio ko rue'énta nge'e kuanche'e na, méxin né'manta ichi, ko vaso ti'xinnta, ko kaxon ikaxin nge'e nche'enta.

⁹ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Ja'anta rue'énta nge'e kuanche'e na ko jaña ndá'a tintu'enta nge'e tsiketuan'an ndo Dio. ¹⁰ Ndachro chijnie ndo Dio tsikjin ndo Moisés: "Xrochonde'enta

† 6:34: Mt. 9:36.

†† JUASAYA respeto, honor

juasaya ndotáanta ko janáanta", ko kaxon tsindachro ndo "Ngisen ndako'a nichja ngajin ndotée o janée xrokonda tsen'en sen." ¹¹ Ko ja'anta ndachenta chujni ixi chao xronache na ndotée na ko janée na: "Ndotána, janána, jua'i tsingijnananta ixi kain nge'e chondana me'e kóña corbán", (me'e xronachro ixi kain tomína ó tjá'a ndo Dio). ¹² Ko siá xronachronta jaña, ja'anta ndachronta xrokonda'i tsingijnanta ndotáanta o janáanta. ¹³ Ko jaña titikaon'anta nge'e tsiketuan'an ndo Dio ko ja'anta titikaonnta nge'e kuanche'e na sa'ó. Ko kaxon nche'enta ikaxin nge'e ndako'a.

¹⁴ Ko íjngo kuiye'e ndo Jesús chujni ste nti'a, ko ndachro ndo:

—Tin'ennta kainnta ti ntatjunta ko tienxinnta ji'i.

¹⁵ Je'a ti ineni nchekítja aséenni. Ti tachrxexin aséenni me'e nchekítjani. ¹⁶ Ti tjaunnta tsin'ennta, tin'ennta.

¹⁷ Ko ndo Jesús kuintu'e ndo kain na, ko je'e ndo ko sen teyuu chrikao ndo kuixin'in sen nchia. Ko juanchangi'e sen ndo nge'e xronachro ti juinchekuen'en ndo na. ¹⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á kaxon ja'anta tienxin'anta? ¿Á noa'inta ixi ti nge'e ineni je'a me'e nchekítja aséenni? ¹⁹ Ixi ti ineni tji'a गया aséenni. Me'e satsji गया tse'eni ko tjume'e tachrje.

Me'e xronachro ixi ti nge'e ineni, nchekítja'i aséenni.

²⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ko ti nge'e tachrxexin aséen chujni me'e nchekítja aséen. ²¹ Kain ji'i tachrxexin aséen chujni: ti ndako'a xraxaon na, ti chóna na inaa ngisen je'a janchri'e na o ndoxi'e na, ti tjaun na tsitexin na inaa ngisen, ti naatsóñaxón kichuu na, ²² ti tee na, ti tochjuye'e na nge'e chóna inaa chujni, ti ndako'a nchekao kichuu na, ti ncheya na, ti tsango chjinga nche'e na, ti tochjio na, ti nchejié aséen na, ko ti ndakua'i xraxaon na. ²³ Kain ti ndako'a me'e tachrxexin गया aséen na, ko me'e ti nchekítja aséen chujni.

Naa nchri kuixin ikjín chuntia † nchra ndo Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Ko tjume'e ndo Jesús kuachrxexin ndo nti'a ko sakjui ndo nunte tjajna Tiro ko tjajna Sidón. Ko kuixin'in ndo naa nchia ixi tjaun'a ndo xrokono'e na ixi nti'a jii ndo. Ko jua'i kuemá ndo. ²⁵ Ko tjume'e janée naa nchrichajan, chóna nchrichan espíritue Xixron'anxrée kuin'en jan ixi nti'a jii ndo Jesús, ko tuixin kuiji jan ko bake'exin jan ntatuchi'in jan tutée ndo Jesús. ²⁶ Jan me'e ikjín kuixin jan, nunte Sirofenicia, ko kuinóatée jan ngajin ndo Jesús ixi xrokuantsje ndo espíritue Xixron'anxrée chóna nchrichajen'en jan. ²⁷ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Sa'ó tintu'enta ichjan sine xjan. Ndako'a jii xrokuantsje'eni xjan nutja ko xrochjéeni kunia sine ba.

²⁸ Ko je'e jan juatingéxin jan:

—Nduaxin me'e, Nchána. Ko kunia jingi ba mesa ine ba nutja titu'o ti tintj'ichjan.

²⁹ Ko ndachro ndo Jesús:

—Chao ndachrua. Satjia ixi espíritue Xixron'anxrée ó kuachrxexin nchrichajan'an.

³⁰ Ko hora kuiji jan ndo'a jan, bikon jan ixi nchrichajen'en jan ó jian jitsingata'a xjan ti jijua xjan ixi ó tsikachrje espíritue Xixron'anxrée.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tien'a ko nichja'i

³¹ Ko tjume'e ndo Jesús kuachrxexin ndo tjajna Tiro ko kuatsinga ndo tjajna Sidón ko kaxin tjajna tikinixin nunte Decápolis ko kuiji ndo ti ndalago Galilea. ³² Ko nti'a bikao na naa xi tien'a ko jua'i nichja xa. Ko kuinóatée na ngajin ndo Jesús ixi tsake'e itja ndo ngata'a jaa xa me'e tsoxrueen xa. ³³ Ko tjume'e ndo Jesús kuachrxendaka'o ndo je'e xi tien'a ti xro'an ngisen ste. Ko dedue itja ndo Jesús xraxin'in ndo ndatsjon xi tien'a. Ko kaxon dedue itja ndo bikitée ndo ndatée ndo ko bake'e ndo dedue ngata'a nejen xi nichja'i. ³⁴ Ko tjume'e tsje'e ndo nui ngajni ko kuabaa ndo ko nichje'e ndo xi tien'a, ko ndachro ndo:

—¡Efata! —me'e ngigue'e sen xronachro: ¡Xitje'è!

³⁵ Ko tuixin xitje'e ndatsjon xi tien'a ko kuin'en xa ko koxruen'en nejen xa, ko jian nichja xa. ³⁶ Ko ndo Jesús kuetuan'an ndo ixi xro'an ngisen xrobe'ki nge'e ti kon'en. Ko maski jaña kuetuan'an ndo, je'e na ícha beki na. ³⁷ Ko me'e tsango xronka kain na ko ndachro na:

—Tsango jian kain nge'e nche'e ndo. Ni tien'a, tin'en na ko ni nichja'i, nichja na.

Ndo Jesús kuajon ndo juine noó mil chujni

(Mt. 15:32-39)

8 Ko nchakon me'e kueya na konchjiñe'e na ngajin ndo Jesús. Ko chóna'i na nge'e sine na. Ko ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu chrikao ndo, ko ndachro ndo:

² —Tsango tikonó'a kain ni ste nti'i ixi ó ní nchakon ste na ngajin ko chóna'i na nge'e sine na. ³ Ko siá tsé-tuan'an na satsji na ndo'a na ko xrane'a na, ngatja cha'o tsjejeñao na ixi xrane'a na ixi kaxin na tsango ikjín tsiki'xin na.

⁴ Ko juatingéxin sen chrikao ndo:

—¿No tsj'xin nge'e xrojuine kain ni ji'i ixi xro'an nchia jii nti'i?

⁵ Ko juanchangi'e ndo Jesús:

—¿Ngijan'in nutja chondanta?

Ko je'e sen juatingéxin sen:

—Yáato nutja chondana.

⁶ Ko ndo Jesús kuetuen'en ndo kain na ixi tsake'e na nunte. Ko kua ndo ti yáato nutja ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko konchrinjin ndo nio ko chjée ndo sen teyuu chrikao ndo ixi tsonchjeya sen ngajin kain ni ste nti'a. ⁷ Ko kaxon kaxin kucheé nchínchín chóna sen. Ko ndo Jesús kuajon ndo juasaya ko kuetuan'an ndo tsonchjeya sen kucheé kaxon. ⁸ Ko kain na juine na ko konkje'e na. Ko juejo sen tutu'o nge'e tsix-e'e ko juinchekaon sen yáato ntaxra. ⁹ Ko noó mil na juine na. Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo na ixi satsji

nā. ¹⁰ Ko je'e ndo ko sen teyuu chrikao ndo kuixin'in sen naa ntābarco ko sakjui sen no nunte Dalmanuta.

Xi fariseo tjanchia xa ixi ndo Jesús sinche'e ndo naa ixrā ijíé

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ †*Ko kujj kaxin xi fariseo ko kuaxi xa juao xa ndo Jesús ko juanchia xa ixi xrojuakoxin ndo naa ixrā ijíé †† tsj'xin ngajni ixi tjaun nā tsono'e nā á nduaxin chao sinche'e ndo. ¹² ††*Ko ndo Jesús kuabaa ndo ko ndachro ndo:

—¿Sonda ni jil'i tjanchia nā sinta'a naa nge'e ijíé? Nduaxin ndachrjan ixi xro'an nge'e sinta'a tsikon nā.

¹³ Ko kuintu'e ndo nā nti'a, ko kuixin'in ndo ntābarco ko sakjui ndo tuenxin ndalago.

Nge'e nchetja'in nutjée xi fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ko tjáñe'e sen tsikikao'a sen nge'e sine sen. Naakua nutja chóna sen ngaxin'in ntābarco. ¹⁵ ††*Ko ndo Jesús kuetuen'en ndo sen:

—Jian tsje'enta ixi nge'e nchetja'in nutjée xi fariseo ko nutjée xi Herodes.

¹⁶ Ko sen teyuu chrikao ndo ndache kichuu sen:

—Jaña ichro ndo ixi tsikiko'ina nutja.

¹⁷ Ko je'e ndo no'e ndo nge'e tjao kichuu sen ko ndachro ndo:

—¿Sonda tjao kichuunta ixi chonda'inta nutja? ¿Á noa'inta ko xratiexin'anta? ¿Á icha asáanta méxin titikaon'anta ndo Dio? ¹⁸ ††*¿Á tikonxin'a ikonnta?, ko, ¿á tienxin'a ndatsjonnta? ¿Á sintaxi'añaonta?

¹⁹ Nchakon konchrinjin na'ó nutja juine na'ó mil chujni, ¿ngijan'in ntaxra ti tutu'o nutja xejo?

Ko je'e sen juatingéxin sen:

—Teyuu ntaxra.

²⁰ Ko íjngo ndachro ndo Jesús:

—Ko nchakon konchrinjin yāṭo nutja juine noó mil chujni, ¿ngijan'in ntaxra ti tutu'o nutja xejo?

Ko ndachro sen:

—Yāṭo ntaxra.

²¹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Méxin, ¿á xratiexin'anta?

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tikon'a

²² Ko kuji sen tjajna Betsaida, ko kujj kaxin nā bika'o nā naa xi tikon'a. Ko kuinóatée nā ngajin ndo Jesús ixi xrojuinchexruen'en ndo xa. ²³ Ko ndo Jesús itsé ndo itja je'e xi tikon'a ko kuachrjendaka'o ndo xa ngande'e tjajna. Ko bikitée ndo ndatée ndo ikon xi me'e ko bake'e itja ndo ngata'a xa ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á ó tikuan nchíin?

²⁴ Ko ndachro je'e xi tikon'a:

—Tikōn chujni, ko tikōn nā xranchi naa ntāyua ichrji.

²⁵ Ko ndo Jesús bake'e itja ndo íjngo ngata'a ikon xa. Ko je'e xa tsje'e xa ko koxruen'en xa ko chao bikon xa

kain nge'e. ²⁶ Ko ndo Jesús kuetuan'an ndo ixi satsji xa ndo'a xa, ko ndachro ndo:

—Íkjan'ia tjajna íjngo ko xro'an ngisen teki'é jil'in.

Ndo Pedro ndachro ndo ixi ndo Jesús, ndo Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ko tjume'e ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo sakjui sen tjajna nchíin tjenka tjajna Cesarea de Filipo. Ko ngatja cha'o juanchangi'e ndo Jesús sen chrikao ndo ko ndachro ndo:

—¿Nge'e ichro nā, ngisen jan'an?

²⁸ ††*Ko je'e sen ndachro sen:

—Kaxin nā ndachro nā ixi ja'anta ndo Juan Bautista ko ikaxin nā ndachro nā ixi ja'anta ndo profeta Elías ko ikaxin nā ndachro nā ixi ja'anta naa sen profeta kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

²⁹ ††*Ko tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo sen:

—Ko ja'anta, ¿nge'e ndachronta, ngisen jan'an?

Ko juatingéxin ndo Pedro ko ndachro ndo:

—Ja'anta ndo Cristo tsixrua'an ndo Dio.

³⁰ Ko kuetuan'an ndo Jesús ixi xro'an ngisen tseki'e sen jil'i.

Ndo Jesús ndachro ndo ixi ó tsen'en ndo

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Ko juangíxin ndo Jesús ndache ndo sen ixi je'e ndo chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokonda tsango tangi tson'en ndo ko kain xi tetuan'an ni'n-go ko kain xitaana tetuan'an ko kain ni tjako ley tsoñao'e nā ndo. Ko ni me'e naatsóñaxón nā ndo ko nchakon nínxin xroxechón ndo. ³² Kain jil'i jian chronga ndo. Ko tjume'e ndo Pedro kuantsjendáa ndo ndo Jesús ko kuyakutee ndo ndo. ³³ Ko ngatjia ndo Jesús tsje'e ndo kain sen chrikao ndo ko kuyakutee ndo ndo Pedro, ko ndachro ndo:

—¿Satjixian nti'i, Xixron'anxrée! Ja'a xraxaon'a xranchi xraxaon ndo Dio. Ja'a xraxaon xranchi xraxaon chujni.

³⁴ †*Ko ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko sen tsikonchijíe'e ngajin ndo ko ndachro ndo:

—Siá xrojan ngisen tjaun xrorua'na, xrokonda xrotjáñe'e sen kain nge'e ícha tjaun sen ko xrorua'na sen kain nchakon, maski tangi tson'en sen. ³⁵ ††*Ni tjaun tsitjáña'i, ni me'e nduaxin tsen'en nā; ko ni tsen'en ixi titikaonna nā jan'an ko chijni jian nichja, ni me'e tsechón nā kain nchakon. ³⁶ ¿Nge'e tsjacha naa ngisen xrochóna kain nge'e jii ngata'a nunte nti'i ko ndatsitjáña aséen sen? ³⁷ ¿Ngijan'in tsjenga sen 'nā ixi tsechón sen? ³⁸ Ixi sen tsosue'e ixi titikaonna sen ko kao chijni nichja, stetikon ni ndako'a nche'e ko ni chóna ijíé, kaxon chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsosue'e xjan ko xrondachro xjan ixi chúxin'a xjan sen nchakon tsetuan'an xjan ti jii juachaxin ijíé chóna Ndotée xjan ko kain sen ángel.

9 Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

† 8:11; Mt. 12:38; Lc. 11:16. †† NAA IXRA IJÍÉ milagro † 8:12; Mt. 12:39; Lc. 11:29. †† 8:15; Lc. 12:1. †† 8:18; Mr. 4:12.

††† 8:28; Mr. 6:14, 15; Lc. 9:7, 8. ††† 8:29; Jn. 6:68, 69. § 8:34; Mt. 10:38; Lc. 14:27. §† 8:35; Mt. 10:39; Lc. 17:33; Jn. 12:25.

—Nduaxin rintatjonta ixi kaxin ni ste nti'i xratsen'a nã, tsikonja nã tsij̃ juachaxien ndo Dio.

Ndo Jesús kuindoxin ikon ndo

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² †*Kuatsinga ikjaon nchakon ko tjume'e ndo Jesús sabikao ndo ndo Pedro, ndo Jacobo ko ndo Juan kua-jin'in sen naa ijnã nui. Ko nti'a bikon sen kuindoxin ikon ndo Jesús. ³ Ko manta jía ndo ikjan tsango tjúá, ko ngata'a nunte nti'i xro'an ngisen xrojuinéma manta jaña ixi tsango tjúá bikoni. ⁴ Ko bikon sen nti'a jii ndo Elías ko ndo Moisés stetjao sen ndo Jesús. ⁵ Ko ndo Pedro ndache ndo ndo Jesús:

—Maestro, chao stena nti'i. Sintakonchjianna ní tsa'on; naa tsa'on ja'anta ko naa tsa'on ndo Moisés ko naa tsa'on ndo Elías.

⁶ Jaña ichro ndo ixi kain sen tsango xronka sen, ko ndo Pedro noe'a ndo nge'e nichja ndo. ⁷ †*Ko tuinxin kuj̃ naa itjuj̃ bake'e ngata'a ti ste sen. Ko ngakjen'en itjuj̃ me'e kuin'en sen naa téé naa ngisen nichja:

—Ji'in chjan'na tsango tjua'a. † Tin'ennta nge'e xron-dachro xjan.

⁸ Ko ikjan tsje'e sen ko xro'an ngisen bikon sen; je'o ndo Jesús jii nti'a.

⁹ Ko tjume'e xingajinxin sen ijnã me'e, ko kuetuan'an ndo Jesús ixi tsekíe'a sen ikaxin chujni nge'e bikon sen tsijija nchakon xroxechón je'e ndo chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ¹⁰ Méxin, je'o sen no'e sen ji'i ko beki'a sen nge'e bikon sen ko stetjao sen nge'e xrondachro ti xroxechón ndo ijngo. ¹¹ †*Ko juanchangi'e sen ndo Jesús:

—¿Sonda ndachro ni tjako ley ixi sa'ó xrokui ndo Elías ko tjume'e xrokui ndo Cristo?

¹² Ko ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin tsij̃ ndo Elías sa'ó ko sinchekonchjian ndo kain nge'e. ¿Ko nge'e xrondachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio?, ixi tsango tangi tson'en chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko tsitikaon'a nã xjan. ¹³ Ko ntatjunta ixi nduaxin ó kuj̃ ndo Elías, ko tangi juincheckao nã ndo xranchi je'e nã tjaun nã, jaña jitaxin xroon chijnie ndo Dio ixi jaña tson'en.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa chajan

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Ko hora kjan sen ti kuitu'e kaxin sen chrikao ndo Jesús, bikon sen ixi kueya nã ste nã ngandajin sen. Ko kaxon kaxin ni tjako ley stetjao nã sen. ¹⁵ Ko tuinxin hora bikon nã ndo Jesús kain nã xronka nã, ko binga nã ikjui nã ti jii ndo, ko kuajon nã juajna. ¹⁶ Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo nã ko ndachro ndo:

—¿Nge'e stetjaunnta sen chrijiki'an?

¹⁷ Ko naa xi jingakjen'en ni ste nti'a juatingíexin xa:

—Maestro, nti'i bikian chjan'na chónda xjan espíritue Xixron'anxrée tintue'a xjan nichja xjan. ¹⁸ Ko ti no jii xjan, espíritue Xixron'anxrée itsé xjan ko tjanka xjan nunte, ko tuchrjo tì'xjin ro'a xjan ko ndachro neno xjan

† 9:2: 2Pe. 1:17, 18. †† 9:7: Mt. 3:17; Mr. 1:11; Lc. 3:22. † TJUA'A yo te amo †† 9:11: Mt. 11:14.

ko tsango toncha xjan. Ko jan'an kuinóatáana ngajin sen chrijiku'unta xrokuantsje sen espíritue Xixron'anxrée ko jua'i juinche'e sen.

¹⁹ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Ja'anta titikaon'anta jian ndo Dio. ¿Ti ngisa xrokonda tsake'e ngajinnta? ¿Ngisa chao tsaxinta sinche'enta ixrã? Tikuunantana chán nti'i.

²⁰ Ko bika'o sen chán. Ko hora bikon espíritue Xixron'anxrée ndo Jesús kuaxi kontsjenga espíritue chán, ko juanka espíritue chán ngata'a inche ko jaman-gitaon chán ko kuachrje tuchrjo ro'a chán. ²¹ Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo ndotée chán:

—¿Á ó sée jaña ton'en chán?

Ko ndachro ndotée chán:

—Xranchio chán bakon'en chán jaña. ²² Ko nanaó espíritue Xixron'anxrée tjanka chán ti jii xro'i ko tjanka chán ti jii inda ixi tjaun espíritue naatsóñaxón chán. Ko ixudio tikonóa'nananta ko tingijnananta.

²³ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á chao titikaonnta ndo Dio? Siá titikaonnta ndo Dio, chao tson'en kain nge'e.

²⁴ Ko tuinxin séen nichja ndotée chán, ko ndachro:

—Jan'an titika'on. Tingijnana ixi jaña ícha tsitika'on.

²⁵ Ko tjume'e bikon ndo Jesús ixi kueya nã konchjiñe'e nã. Ko kuyakutee ndo espíritue Xixron'anxrée chónda chán me'e, ko ndachro ndo:

—Ja'a espíritue ti tintue'a nichja nã ko ti tintue'a tin'en nã. Jai jan'an ntatjua tachrjexian chajan ji'i ko tintu'é chán ko íkjan'ia.

²⁶ Ko je'e espíritue Xixron'anxrée kuyako ko kontsjenga espíritue chán íjngo, ko kuachrje espíritue. Ko je'e chán ndako naa ni tsiken'en kuitu'e chán, ko kueya nã ndachro nã ixi ó kuen'en chán. ²⁷ Ko ndo Jesús itsé ndo itja chán ko juinchengatjen ndo chán.

²⁸ Ko ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuixin'in sen naa nchia ko je'e sen juanchangi'e sen ndo:

—¿Sonda jua'i kuantsjena espíritue Xixron'anxrée?

²⁹ Ko ndachro ndo Jesús:

—Espíritue je'o tachrjexin ixi xronichje'enta Ndotána ko sinchekatse ñaonta jinta.

Íjngo ndachro ndo Jesús ixi tsen'en ndo

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Hora sajuixin sen nti'a, kuatsinga sen no nunte Galilea. Ko ndo Jesús tjaun ndo ixi xro'an ngisen tsono'e ste sen nti'a ³¹ ixi tjaun ndo sinchekuen'en ndo sen chrikao ndo. Ko ndache ndo sen:

—Jan'an chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrotséna nã ko tsikaanna nã ngajin ni tituan'an ko naatsóñaxónna nã. Ko nchakon nínxin xroxechónna.

³² Ko je'e sen kuienxin'a sen nge'e ti ndachro ndo ko noe'a sen á chao xrojuanchangi'e sen ndo nge'e xron-dachro ji'i.

¿Ngisen ícha tjintee?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Ko tjume'e kuiji sen tjajna Capernaum; ko hora ste sen nchia nti'a, ndo Jesús juanchangi'e ndo sen:

—¿Nge'e stetjao kichuunta ti steýána cha'o?

³⁴ †*Ko je'e sen tenko sen ixi ngatja cha'o stetjao sen ixi ngisen ícha tjintee. ³⁵ ††*Ko tjume'e ndo Jesús bake'e ndo nunte ko kuiye'e ndo ti teyuu sen chrikao ndo, ko ndache ndo sen:

—Síá xrojan ja'anta tjaunnta ícha tjinteenta, xrokonda sinchenchiin asáanta ko tsingijnanta kain chujni.

³⁶ Ko tjume'e kuiye'e ndo naa chjan ko bake'e ndo xjan ngusine ti ste sen, ko ndachro ndo:

³⁷ †*—Ngisen tjue'e naa ichjan xranchi xjan jii' ixi titikaonna sen, sen me'e kaxon tjue'e sen najan'an, ko sen tjue'e najan'an, tjue'e sen ngisen xruan'anna jui'i.

Ni je'a ningakoína, ni me'e tingijnana na

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ko ndo Juan ndachro ndo:

—Maestro, bikona naa ngisen tantsje espíritue Xixon'anxree ixi juachaxiannta. Ko ntatjanna sen me'e í sinche'a sen jaña ixi je'e sen chrjikui'ana sen.

³⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Tingakuen'anta sen me'e ixi xro'an ngisen, sen nche'e naa ixrā jian ixi juachaxinna, sen me'e jua'i ndako'a xronichja sen ixi jan'an. ⁴⁰ ††*Sen ningakoña'ina, sen me'e chao tsingijnana. ⁴¹ ††*Ko ngisen xrotjáanta naa vaso inda ixi nduaxin titikaonntana, nduaxin ndachrjan ixi tsayé'e sen nge'e jian.

Jian tsje'enta ixi sinche'anta ti ndako'a

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Ko ngisen sinchekateya naa ichjan titikaonna jan'an sinche'e xjan ti ndako'a, ni me'e cháña xrokuin-texin na tusin na naa xrochri ijié ko xrokuitsingangi na ndachaon. ⁴³ ††*Ko siá tjáanta sinchexinnta ti ndako'a, cháña xrokochrijinnta tjáanta ixi cháña naakua tjáanta xrokuixin'innta ti tsehónni kain nchakon ixi xrochondanta yui tjáanta ko saxrokjuinta ti jii xro'i nai'a tsanga, ⁴⁴ ti jii kutsindo ten'a ko ti jiche xro'i tsanga'i. ⁴⁵ Ko kaxon tutáanta xrojuinchexinnta ti ndako'a, xrokochrijinnta tutáanta ixi cháña naakua tutáanta xrokuixixinnta ti tsehónni kain nchakon ixi siá xrochondanta yui tutáanta ko saxrokjuinta ti jii xro'i nai'a tsanga, ⁴⁶ ti jii kutsindo ten'a ko ti jiche xro'i tsanga'i. ⁴⁷ †††*Ko siá ikonnta sinchexinnta ti ndako'a, cháña xrokuantsjengínta ikonnta ixi naakua ikonnta xrochondanta ko jaña xrokuixin'innta ti tetuan'an ndo Dio ti tsehónni kain nchakon ixi yui ikonnta saxrokjuinta ti jiche xro'i nai'a tsanga, ⁴⁸ ti jii kutsindo ten'a ko ti jiche xro'i tanga'i.

⁴⁹ 'Ko kain chujni xrokonda tangi tson'en sen ixi me'e tsingijna sen, xranchi xijnta tingijna tsojnixin nge'e sineni. ⁵⁰ ††*Xijnta jian xijnta. Ko siá xijnta ijin'a xijnta, jua'i tsonda xijnta. Ja'anta xranchi xijnta tinteenta, méxin juaxruxin tsariku'unta kain chujni.

† 9:34; Lc. 22:24. †† 9:35; Mt. 20:26, 27; 23:11; Mr. 10:43, 44; Lc. 22:26. ‡ 9:37; Mt. 10:40; Lc. 10:16; Jn. 13:20. †† 9:40; Mt. 12:30; Lc. 11:23. †† 9:41; Mt. 10:42. ††† 9:43; Mt. 5:30. ††† 9:47; Mt. 5:29. § XRO'I NAI'A TSANGA infierno †† 9:50; Mt. 5:13; Lc. 14:34, 35.

Ndo Jesús ndachro tsintue'a na janchri'e na

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 Tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo tjajna Capernaum, sakjui ndo nunte Judea nangoxin ndajitinga Jordán. Ko kueya na xra'o na ti jii ndo ko je'e ndo juinchekuen'en ndo na ixi me'e kuanche'e ndo.

² Ko kaxin xi fariseo konchjiñe'e xa ngajin ndo ko juanchangi'e xa ndo ixi tjaun xa ndako'a xrojuatingéxin ndo. Ko juanchangi xa á chao tsintu'eni janchri'eni.

³ Ko ndo Jesús juatingéxin ndo, ko ndachro ndo:

—¿Nge'e kuetuan'an ndo Moisés?

⁴ ††*Ko ndachro xa:

—Ndo Moisés kuajon ndo juachaxin ixi tsoña naa xroon tsayé'e nchri ixi chao tsintu'e xa nchra.

⁵ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jaña kuetuan'an ndo Moisés ixi ja'anta ícha asáanta ko titikaon'anta. ⁶ Ko ti xraxrangíxixión juinchéña ndo Dio kain nge'e, juinchéña ndo naa xi ko naa nchri ⁷ ixi xi tsintu'e xa ndotée xa ko janée xa ko tsekao xa janchri'e xa. ⁸ Ko tjume'e yui sen tsoña sen xranchi naakua naa chujni. Méxin, í je'a yuu sen, ó naakua sen jai. ⁹ Ko jaña siá juachaxien ndo Dio ikjan sen naakua chujni, méxin inaa chujni jua'i xrondachro ixi xrochjeya sen.

¹⁰ Ko hora ste sen nchia, sen teyuu chrikao ndo íjngo juanchangi'e sen ndo nge'e xrondachro jii'i. ¹¹ ††*Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Síá naa xi tsintu'e xa janchri'e xa ko xrochóna xa inaa nchri, xi me'e ndako'a jinche'e xa ixi ó tsikute'e xa nchrinchri'e xa. ¹² Ko kaxon siá naa nchri tsintu'e nchra ndoxi'e nchra ko xrochóna nchra inaa xi, kaxon je'e nchra índako'a jinche'e nchra.

Ndo Jesús bake'e ndo itja ndo ngata'a kaxin ichjan

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Kaxin na bika'o na ichjan nchínchín ixi tsake'e ndo Jesús itja ndo ngata'a jaa xjan. Ko sen chrikao ndo Jesús kuyakutee sen ni bika'o ichjan me'e. ¹⁴ Ko bikon ndo Jesús jaña stenche'e sen, méxin, koña ndo ko ndachro ndo:

—Tintu'enta ichjan tsij xjan ngajin ko tingakuen'anta xjan, ixi ti no tetuan'an ndo Dio tsikinixin'en sen nche'e xranchi ichjan. ¹⁵ †††*Ko xrontatjunta ixi ngisen xrokjan'i xranchi naa ichjan nchín jua'i tixin'in sen ti tetuan'an ndo Dio.

¹⁶ Ko tjume'e joa ndo kain ichjan ko bake'e itja ndo ngata'a jaa xjan ko juinchenchaon ndo xjan.

Naa xi chóna kueya ti tjintee nichja xa ngajin ndo Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Ko hora sakjui ndo Jesús, jitinga naa xi kujj xa ko bake'exin xa ntatuchi'in xa ngajin ndo Jesús, ko juanchangi xa:

††† 10:4; Mt. 5:31. †† 10:11; Mt. 5:32; 1Co. 7:10, 11. ††† 10:15; Mt. 18:3.

—Maestro jian ja'a, ¿nge'e sinta'a jan'an xixi tsarichónna kain nchakon?

¹⁸ Ko tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Sonda ndachrua xixi jianna jan'an? Naakua ngisen jian, je'o ndo Dio jian ndo. ¹⁹ Ja'a ó no'a kain ti kuetuan'an ndo Dio: "Ncheye'a nchrinchri'a, tóñai'a chujni, tema'ia, tjangí'e chujni síá jinche'e ti jian, ncheye'a na ko tájuan juasiaa ngajin ndotáa ko janáa."

²⁰ Ko je'e xi me'e ndachro xa:

—Maestro, kain ji'i ó junta'a xranchiona.

²¹ Ko ndo Jesús tsje'e ndo xa ko tsango tjue'e ndo xa. Ko ndachro ndo:

—Xra titjáña naakua nge'e sinche'e. Satjia ko nchekjia kain nge'e chonda ko tonchjeye'e ni nóa tomi me'e. Jaña xrochonda nge'e ícha tjintee ngajní. Ko tjume'e tsji'ia ko rua'nana.

²² Ko kuin'en xa jaña ko tsango kuechíin xa ko sakjui xa, xixi tsango kueya nge'e kuachónna xa.

²³ Ko ndo Jesús tsje'e ndo ni ste nti'a, ko ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Tsango tangi tixin'in ni chónnda itsjé nge'e ti tetuan'an ndo Dio.

²⁴ Ko xronka sen chrikao ndo Jesús xixi jaña ndachro ndo. Ko ndachro ndo íjngo:

—Ni chuntia ti nge'e chónnda, tsango tangi tixin'in na ti tetuan'an ndo Dio. ²⁵ Ícha tangi'a xixi tsatsingatuxin naa ko camello ikon ntachika xixi naa ni chónnda kueya nge'e xrokuixin'in na ti tetuan'an ndo Dio.

²⁶ Ko je'e sen kuin'en sen jaña ko tsango xronka sen. Ko juanchangi'e kichuu sen:

—¿Ngisen chao tixin'in ti tetuan'an ndo Dio?

²⁷ Ko ndo Jesús tsje'e ndo sen, ko ndachro ndo:

—Ti nge'e jua'i sinche'e chujni, ndo Dio chao sinche'e ndo kain nge'e.

²⁸ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Kainna kuintu'ana kain nge'e chondana xixi ru'ananta.

²⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjunta xixi xrojan ngisen tintu'e ndo'a o xi kichuu, o nchri kichuu, o ndotée, o janée, o janchri'e, o chjen'en, o nunte'e, xixi kuitikaonna sen jan'an ko titikaon sen chijni ndachrjan, ³⁰ sen me'e ícha itsjé nge'e tsayé'e sen nti'i ko xrochónnda sen inaa ciento ícha itsjé nge'e. Kueya nchia xrochónnda sen ko tsikon sen itsjé chujni xranchi ni kichuu sen ko xranchi janée sen ko xranchi chjen'en sen ko tsayé'e sen itsjé nunte. Ko maski tangi tson'en sen ngata'a nche nti'i, tjume'e ngajní tsechón sen kain nchakon. ³¹ †*Ko kueya ni tituan'an jai, nchakon tsjexin kain nge'e ítsituan'i na. Ko itsjé ni tjinte'a jai, nchakon me'e ícha tsetuan'an na.

Nínxin chronga ndo Jesús xixi tsen'en ndo

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Tjume'e yaa sen cha'o satji sen tjajna Jerusalén ko ndo Jesús kuitaon ndo nti'a. Ko sen chrikao ndo stexronka sen sterué'e sen. Ko ndo Jesús kuiye'e ndo

† 10:31; Mt. 20:16; Lc. 13:30.

je'o sen teyuu, ko kuaxi ndo ndache ndo sen xranchi tson'en ndo. ³³ Ko ja'in ndachro ndo:

—Jai satsjina tjajna Jerusalén. Ko tjume'e jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrotséna na tsikaanna na ngajin xitaana tetuan'an ko xi tjako ley. Ko ni tetuan'an tsajon na juachaxin xixi tsikaon na. Tjume'e tsikaanna na ngajin ni je'a judío ³⁴ ko je'e na tsjanoana na, tsande'ena itja na ikon, tsikitéena na ndatée na ko naatsóñaxónna na. Ko nchakon nínxin xroxechónna íjngo.

Ndo Jacobo ko ndo Juan tjanchia sen naa nge'e

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Ko tjume'e ndo Jacobo ko ndo Juan, chjen'en ndo Zebedeo, konchjiñe'e sen ngajin ndo Jesús ko ndachro sen:

—Maestro, tjancha'ananta naa nge'e.

³⁶ Ko juanchangi ndo Jesús:

—¿Nge'e tjaunnta?

³⁷ Ko ndachro sen:

—Nchakon tsake'enta ti tetuan'an, tájonnta juachaxin xixi naa jan'anna tsake'ena ndatsjonxin jian ti tsake'enta ja'anta ko inaa jan'anna tsake'ena ndatsjonxin ikjon.

³⁸ †*Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo sen:

—Ja'anta noa'inta nge'e tjanchianta. ¿Á chao tsikixin'annta ti tangi tsónna jan'an?

³⁹ Ko je'e sen juatingéxin sen:

—Jaán chao tsikixinnana.

Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Nduaxin tangi tson'an ja'anta xranchi tangi sinchena na jan'an. ⁴⁰ Ko jan'an jua'i xrontatjunta xixi naa ja'anta tsake'enta ti ndatsjonxin jian ko inaanta tsake'enta ti ndatsjonxin ikjon ti tsake'e jan'an xixi ó sa'ó jitaxin ngisen tsake'e nti'a.

⁴¹ Ko ikaxin sen ite, ‡ sen chrikao ndo Jesús, kuin'en sen xixi jaña tjanchia ndo Jacobo ko ndo Juan ko kuaxi sen koñao sen ngajin sen yuu. ⁴² †*Ko tjume'e kuiye'e ndo Jesús kain sen ko ndache ndo sen:

—Ó no'anta xixi ni tetuan'an xasintajni †† tsango tetuen'en na kain chujni ko kain ni tsango tetuan'an, ni me'e tsango nchejié aséen na ko chjinga nchekao na chujni. ⁴³ ††*Ko ja'anta sinche'anta jaña. Na'i. Síá xrojannta tjaunnta tsituan'annta xrokonda tsingijnanta ni kichuunta. ⁴⁴ Ko xrojannta tjaunnta ícha xrochondanta juachaxin, me'e xrokonda tsitikaonnta nge'e tsituan'annta ikaxin chujni. ⁴⁵ Xixi chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, kui'a xjan xixi chujni sinche'e xra ngajin xjan. Na'i. Je'e xjan kuii xjan xixi sinche'e xjan ixra ngajin chujni ko tsen'en xjan xixi kain chujni tsechón sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo xi Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ko tjume'e kuiji sen tjajna Jericó. Ko ndo Jesús ko sen chrikao ndo ko kueya na kuachrxjexin na tjajna

†† 10:38; Lc. 12:50. ‡ ITE diez †† 10:42; Lc. 22:25, 26. †† XASINTAJNI mundo ††† 10:43; Mt. 23:11; Mr. 9:35; Lc. 22:26.

nti'a. Ko nti'a jii naa xi jua'i tikon ndatin'in xa Bartimeo ko ndotée xa ndatin'in Timeo. Take'e xa ngande'e cha'o ko tjanchiaka'a xa. ⁴⁷ Ko je'e xa kuin'en xa ixi ó jitonchjiñe'e ndo Jesús tjanya Nazaret, ko kuaxi xa kuyako xa ko ndachro xa:

—Jesús, ndo kuachrjenixin ndo David, tikonó'a'nanta.

⁴⁸ Ko kueya nā kuyakutee nā xa ko ndache nā xa xrotenko xa. Ko je'e xa ícha séen kuyako xa ko ndachro xa:

—Ja'anta, ndo kuachrjenixinnta ndo David, tikonó'a'nanta.

⁴⁹ Ko chón'en ndo Jesús ko kuetuen'en ndo nā:

—Tiye'enta xi me'e.

Ko tjume'e kuiye'e nā je'e xi tikon'a ko ndache nā xa:

—Xrakon'a, tingatjen ixi jitiya'a ndo Jesús.

⁵⁰ Ko nango kuintu'e xa ti jitsáa xa ko chrinka xa bingatjen xa ko konchjiñe'e xa ti jii ndo Jesús. ⁵¹ Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo xa:

—¿Nge'e tjauan sinta'a ixi ja'a?

Ko xi tikon'a ndachro xa:

—Maestro, tja'on tsikon.

⁵² Ko ndo Jesús ndache ndo xa:

—Jai chao satjia. Ó koxruan'an ixi chuntiana.

Ko je'e xi tikon'a tuinxin chao bikon xa ko rué'e xa ndo Jesús.

Ndo Jesús kuixin'in ndo tjanya Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Hora jitonchjiñe'e sen tjanya Jerusalén, tjenka tjanya Betfagé ko tjanya Betania tjenka ijnā ndatin'in olivo, ndo Jesús kuetuen'en ndo yuu sen chrikao ndo, ² ko ndachro ndo:

—Itjinta tjanya jii yá'a ko hora tsjasonta nti'a tsinchiínta naa kuntajno jichroá ba ko me'e xra xro'an ngisen teta'a ba. Toxindange'enta ba ko tsikuunta ba.

³ Ko siá xrojan ngisen tsjanchange'anta sonda tonxindange'enta ba, ndachenta sen: “Nchéeni xrokonde'e ndo ba ko tjume'e tsonkjanna ba.”

⁴ Ko je'e sen ikjui sen ko kuitja sen kuntajno jichroá ba tjenja nchia ko konxindange'e sen ba. ⁵ Ko kaxin ni ste nti'a juanchangi nā:

—¿Sonda tonxindange'enta kuntajno ñā?

⁶ Ko je'e sen juatingíexin sen xranchi ndachro ndo Jesús. Ko je'e nā kuajon nā juachaxin tsikao sen ba.

⁷ Ko tjume'e sabikao sen kuntajno me'e ti jii ndo Jesús ko kuake'e sen manta ngata'a ba manta stetsáa sen ko ndo Jesús kueta'a ndo ba. ⁸ Ko kaxon itsjé nā kuantse nā manta stetsáa nā ko bingó nā manta ngaya cha'o ti tsatsinga ndo Jesús. Ko ikaxin nā konchrinjin nā chaan ntayua ko bingó nā ngaya cha'o.

⁹ Ko ni jitaon cha'o ko ni sterué'e kuaxi nā kuyako nā ixi tsango ché'e nā ko ndachro nā:

—Juasaya tayé'e ndo Dio. ¡Tsango jian ngisen jitii ixi juachaxien ndo Dio! ¹⁰ Tsango jian ngisen jitii juachaxien ndo Dio ixi je'e ndo jitika'o ndo juachaxin bakituan'an ndo xrachreina David. Juasie ndo Dio jii ngajní.

¹¹ Ko ndo Jesús kuiji ndo tjanya Jerusalén ko kuixin'in ndo ni'ngo ícha tetuan'an ko tsje'e ndo nguixin ngax-

in'in nti'a. Ko ó kóndo ko ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo sakjui sen tjanya Betania.

Ndo Jesús koñao'e ndo ntāa higo ixi tajon'a ntāa itu

(Mt. 21:18-19)

¹² Tjume'e ndúyaxin kjanxin sen tjanya Betania ko ndo Jesús kuen'en ndo jinta. ¹³ Ko bikon ndo ikjín jii naa ntāa higo chónda kayua ko kuitsje'e ndo á chónda ntāa itu. Ko bikon ndo ixi xro'an tu chónda ntāa, je'o ika ixi je'a nchakuen itu. ¹⁴ Ko ndo Jesús nichje'e ndo ntāa me'e:

—Í xro'an ngisen sine itu tsajuan.

Ko sen teyuu chrikao ndo kuin'en sen jaña ndachro ndo.

Ndo Jesús juinchetjúá ndo ni'ngo

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ko kuiji sen tjanya Jerusalén ko ndo Jesús kuixin'in ndo ni'ngo ko juangíxin ndo kuantse ndo kain ni stenchekji ko kain ni stete'na. Ko juanka ndo mesa tjasingixixin nā tomi ko ntaxitauen ni stenchekji kuntuá, ¹⁶ ko kuintue'a ndo ni ste nti'a tsatsingaka'o nā nge'e ngaxin'in ni'ngo. ¹⁷ Ko juinchekuen'en ndo nā, ko ja'in ndachro ndo:

—Jitaxin xroon chijnie ndo Dio: “Nía ji'i ndatin'in nchia xronichjaxin chujni kain tjanya ngajin jan'an”, ko ja'anta juinchekjannta nchia itjao ne'e xiche'e.

¹⁸ Ko xitaana tetuan'an ko ni tjako ley kuin'en nā ji'i, ko kuaxi xraxaon nā xranchi naatsóñaxón nā ndo Jesús, ko xrakon nā ixi itsjé chujni juinche'e nā juaxruxin ixi nge'e juinchekuen'en ndo nā. ¹⁹ Ko ó kóndo kuachrjexin ndo nti'a ko sakjui ndo.

Tsixema ntāa tajon tu higo

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ko kuatsinga sen ti jii ntāa tajon tu higo ko bikon sen ixi ó tsixema ntāa ixi nue'e ntāa. ²¹ Ko ndo Pedro sintaxiñao ndo ti ndache ndo Jesús ntāa higo ko ndachro ndo:

—Maestro, tsje'enta ntāa tu higo koyakutéenta najna ko jai ó tsixema ntāa.

²² Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Chuntianta ndo Dio. ²³ †*Nduaxin ntatjunta ixi siá xrojan ja'anta xrondachenta ijnā ji'i: “Satjixian nti'i ko titsinga'ngia ndachaon”, ko ixi nchijii asáanta xrochuntianta ngajin ndo Dio ko tson'en ti tjanchiata.

²⁴ Méxin, jaña ntatjunta ixi kain nge'e tsjanche'enta ndo Dio, siá nduaxin xrochuntianta ixi tsaye'enta me'e, jaña tson'en ko nduaxin tsaye'enta. ²⁵ †*Ko hora nichje'enta ndo Dio ko xroxaxaonnta ixi ningakon'enta xrojan ngisen, cháña jian xrotjáña'anta nge'e juinta'anta nā ixi jaña ndotánta jii ngajní kaxon xrotjáñe'e ndo ijje chondanta. ²⁶ Ko siá xrotjáña'inta ijje chónda nā, ndotánta jii ngajní kaxon xrotjáñe'a ndo ti ijje chondanta.

† 11:23; Mt. 17:20; 1Co. 13:2. †† 11:25; Mt. 6:14, 15.

**Tjanchangí'e nā ndo Jesús nge'e juachaxin chón-da
ndo**

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Ko tjume'e ikjan sen tjanya Jerusalén íjngo. Ko ndo Jesús kuaji ndo ngaxin'in ni'ngo, ko konchjiñe'e xi-taana tetuan'an ko xi tjako ley ko xi tetuan'an ni'ngo, ²⁸ ko je'e xa juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿Nge'e juachaxin chonda ixi nche'e ji'i? ¿Ngisen tjáa juachaxin ixi jaña nche'e?

²⁹ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo ko ndachro ndo:

—Kaxon jan'an tsjanchangi'anta naa nge'e, siá tsjatingíexinnta nge'e, xrontatjunta nge'e juachaxin chón-da jan'an. ³⁰ ¿Ngisen xruan'an ndo Juan ixi tsikitée ndo chujni? ¿Á ndo Dio?, o, ¿á chujni? Tjate'enta.

³¹ Ko je'o xa juao kichuu xa:

—Siá xrondachrona ixi ndo Dio tsixrua'an xi Juan, tjume'e tsjanchangi xi ji'i sonda kuitikaon'ana xi Juan. ³² ¿Ko siá xrondachrona ixi chujni tsixrua'an xi Juan, já tsoñao nā?

Ko xrakon'en xa ni tjanya ixi kain nā kuitikaon nā ixi ndo Juan nduaxin kuanichja ndo chijnie ndo Dio. ³³ Ko tjume'e ndache xa ndo Jesús:

—Nóna'ina.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Ko kaxon jan'an xrondachrjan'i ngisen chjána juachaxin ixi nta'a ixra ji'i.

**Ndo Jesús juako ndo xranchi kaxin xi nche'a xa ixra
jian**

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 Tjume'e ndo Jesús ijngo beki ndo naa chijni, ko ndachro ndo:

—Bake'e naa xi, kuenga xa jngi'e xa ntaa tu uva ko juinchéñe'e xa naa korra ko inge xa naa tuye no tsóñaxin xran vino. Kaxon juinchéña xa naa tjatu'o nui, nti'a tsajin'in nā tsendáa nā jngi'e xa.

Tjume'e kuajon xa ijngi ngajin ikaxin nā ixi sinche'e nā ixra ko sakjui xa ikjín. ² Ko kuij nchakon tsaxi tsandáa nā itu, ko je'e xa xruan'an xa naa sen nche'e xrée xa itsji sen tsjanchia sen itu tikinixin'en xa. ³ Ko ni juinche'e ixra ijngi itsé nā sen tsixrua'an xi jngi'e, ko juaya nā ngajin sen, ko xro'an itu chjée nā sen ko bengi nā sen. ⁴ Ko tjume'e xi nunte'e xruan'an xa inaa sen nche'e xrée xa ngajin nā. Ko kuiji sen nti'a ko ni chón-da ijngi kuaxi nā sen ixro ko juincheni'e nā jaa sen ko kuyakutee nā sen. ⁵ Ko tjume'e xi nunte'e xruan'an xa inaa ngisen kuitsje'e nti'a. Ko sen me'e kuiji sen nti'a ko naakóñaxón nā sen me'e. Ko íjngo xruan'an xa ikaxin sen nche'e xrée xa, kuitsje'e sen, ko juaya nā ngajin kaxin sen ko ikaxin sen naakóñaxón nā sen.

⁶ Ko xi nunte'e chón-da xa naakua chjen'en xa, tsango tjue'e xa xjan. Ko xruan'an xa chjen'en xa ikjui xjan kuitsje'e xjan nunte ixi xraxaon xa: "Chjan'na, jaán ícha tsitikaon nā xjan." ⁷ Ko ni chón-da ijngi juao kichuu nā: "Xjan ji'i tsitu'e xjan kain nge'e. Naatsóñaxónna xjan, ko jajina tsituina kain nge'e." ⁸ Ko jaña itsé nā xjan,

naakóñaxón nā xjan ko kuantsjexin nā xjan ngataon ijngi.

⁹ Ko juanchangi ndo Jesús ko ndachro ndo:

—¿Nge'e sinche'e xi nunte'e? Tsij xa ko naatsóñaxón xa ni chón-da nunte'e xa, tjume'e tsajon xa jngi'e xa ngajin inaa ngisen sinche'e ixra.

¹⁰ ¿Á juinchekuanxin'anta ti jitaxin xroon chijnie ndo Dio? Ndachro:

Ixro jueñao'a ni juinchekonchjian tjatu'o, jai xro me'e ikjan xro, ixro ícha tetuan'an.

¹¹ Jaña juinche'e Ncháina ndo Dio, ko ji'i tsango chaxro tikonni.

¹² Ko ni tituan'an tjaun nā xrotsé nā ndo Jesús ixi kuienxin nā ixi kain ti ndachro ndo nichja ndo ixi je'e nā me'e. Ko xro'an nge'e juinche'e nā ixi xrakon'en nā ni tjanya ko kuintu'e nā ndo ko sakjui nā.

Á chao xroxenge'e 'nā ni tituan'an

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Tjume'e xruan'an nā ikaxin ni fariseo ko ni nche'e xrée xi Herodes ixi tsjanchangí'e nā ndo Jesús kaxin nge'e ixi tjaun nā ndako'a tsjatingíexin ndo ko jaña tsjankata'a nā ndo ijje. ¹⁴ Ko kuiji nā ti jii ndo ko ndachro nā:

—Maestro, nónana ixi ja'a nichja ti nduaxin ko ta'ia juachjaon ixi nge'e xroxraxaon chujni ixi nduaxin nchekuen'én nā chijnie ndo Dio. Méxin, ndachijiana, ¿á chao tsjengana 'nā ngajin xi tetuan'an, tomi tjanchia xa, o na'i?

¹⁵ Ko ndo Jesús no'e ndo jian nge'e stexraxaon xa, ko ndachro ndo:

—¿Sonda tjaunnta ndakua'i tsjatengiixin? Tikuunta naa tomi xrotsja'a.

¹⁶ Ko je'e nā chjée nā ndo naa tomi ixi xrotsje'e ndo. Ko juanchangi ndo:

—¿Ngisen ikon jinito tomi ji'i ko ngisen jitaxin tomi? Ko je'e nā juatingíexin nā:

—Xi tetuan'an, xi César.

¹⁷ Ko juate'e ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Chje'énta xi tetuan'an nge'e tikinixin'en xa; ko chje'énta ndo Dio nge'e tikinixin'en ndo.

Ko xrakon xa ixi jaña juate'e ndo Jesús.

Juanchangi nā á nduaxin xroxechón chujni tsiken'en

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ *Ko tjume'e xi saduceo kuitsje'e xa ndo Jesús ixi je'e xa xraxaon xa nduaxin'a xroxechón ni tsiken'en ko ja'in juanchangi'e xa ndo Jesús:

¹⁹ —Maestro, ndo Moisés tsikjin ndo xroon ó sa'ó ndachro siá tsen'en naa xi ko kuintu'e janchri'e xa, ko xro'an ichjan kuachóndaka'o xa janchri'e xa, xi kichuu xi kuen'en xrokonda tsute'e xa nchri ka'an, ko ichjan xrochóndaka'o xa nchrikan'an xrokjan xranchi chjen'en xi kuen'en. ²⁰ Ko bake'e yaato xi kichuu xa. Ko xi sa'ó kute'e xa janchri'e xa. Tjume'e kuen'en xa, ko xro'an ichjan kuachón-da xa. ²¹ Ko tjume'e xi yuxin kute'e xa nchri ka'an, ko kaxon kuen'en xa. Ko xro'an

† 12:18: Hch. 23:8.

ichjan kuichóna xa. Ko tjume'e xi nínxin kute'e xa nchri ka'an ko jaña xraje'o kon'en. ²² Ko jaña kon'en ngajin kain xi yaato. Kain xa ndakuen'en xa ko xro'an ichjan kuintu'e xa. Ko kaxon je'e nchra ndakuen'en nchra. ²³ Méxin, nchakon xroxechón kain chujni tsiken'en, ¿ngisen kuanduá ndoxi'e nchra ixi kain yaato xi kute'e nchra?

²⁴ Ko juate'e ndo Jesús:

—Ndako'a xraxaonnta ixi tienxin'anta nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio ko chuxin'anta juachaxien ndo. ²⁵ Nchakon xroxechón chujni tsiken'en, sen me'e tsute'a sen ko tsajon'a sen chjen'en sen ixi tsute'e xjan ixi chujni tsiken'en xranchi sen ángel tsintee sen ngajni. ²⁶ Ko ti xroxechón chujni tsiken'en, ¿á tsje'anta nge'e ichro xroon tsikjin ndo Moisés ti chronga xranchi nichjxin ndo Dio ti ntaq yua yaa xro'i? Ko ja'in kuin'en ndo Moisés: "Jan'an ndo Dio titikaon ndo Abraham ko ndo Isaac ko ndo Jacob." ²⁷ Méxin, ndo Dio je'a naa ndo Dioe ni tsiken'en. Na'i. Ndo Dio me'e ndo Dioe sen jichón. Ko ja'anta tienxin'anta ko ndako'a xraxaonnta.

Nge'e ícha tjintee kuetuan'an ndo Dio

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Tjume'e kuji naa xi tjako ley ko kuin'en xa xranchi stetjao na ndo Jesús ko kuin'en xa jian juate'e ndo. Ko juanchangi xa ko ndachro xa:

—¿Nge'e ti ícha tjintee tsikituan'an ndo Dio?

²⁹ Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Ti ícha tjintee tsiketuan'an ndo Dio ja'in ndachro: "Tin'ennta kainnta ni Israel ixi Ncháina ^{††} ndo Dio naáko ndo jii ko ko'a inaa ngisen. ³⁰ Ko ixi nichijí asáanta ko ti xraxaonnta xrotjuexinnta ndo Dio." Me'e ti ícha tjintee tsiketuan'an ndo Dio. ³¹ Ko ti chijni yuxin tsiketuan'an ndo Dio ja'in ndachro: "Xrotjue'enta kichuunta xranchi tjue'enta asáanta." Ko'a inaa nge'e ícha tjintee ti tsiketuan'an ndo Dio.

³² Tjume'e juate'e xi tjako ley, ko ndachro xa:

—Ndako ndachrua, Maestro, nduaxin naakua ndo Dio jii ko ko'a inaa ngisen. ³³ Nóna ixi nichijí aséenni ko ixi ti xraxaonni ko ixi nichijí je'eni xrotjuexinni ndo Dio ko xrotjue'eni ni kichuuni xranchi tjue'eni aséenni. Me'e ícha tjintee ixi kain iko xrokóñani xrokuayé'e ndo Dio.

³⁴ ^{†*}Ko bikon ndo Jesús ixi jian juate'e xa, ndachro ndo:

—Ja'a íkjin'a ritjén ti jii juachaxien ndo Dio.

Ko kain na xronka na ko íxro'an ngisen juanchangi'e ndo ícha nge'e.

¿Ngisen kuachrjenixin ndo Cristo?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Tjume'e ndo Jesús bake'e ndo ni'ngo juinchekuen'en ndo chujni. Ko juanchangi ndo ko ndachro ndo:

—¿Sonda ni tjako ley ndachro na ixi ndo Cristo naa xjantié ndo David? ³⁶ Ixi Espíritue ndo Dio bingijna ndo David ko ndachro ndo:

Ndo Dio ndache ndo Nchána:

"Take'é ndatsjonxin jian ti no tituan'an jan'an, tsjexinja tsitjáña kain ni ningakon'an."

³⁷ ¿Xranchi ndo Cristo xrokjui xjantié ndo David?, ko ndo David ndachro ndo ixi ndo Cristo Nchée je'e ndo.

Ko kain chujni juaxruxin bake'e na ti kuin'en na ti beki ndo Jesús.

Ndo Jesús chronga ndo xranchi nche'e ni tjako ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Tjume'e ndo Jesús nichja ndo ko ndachro ndo:

—Tsje'enta xranchi nche'e ni tjako ley ixi je'e na nche'e na juaxruxin ixi steyá na manta ícha jine ko tjaun na ixi kain ni tjajna tsajon na juasie ngajin je'e na nchakon ichrji na ngataon ndasin. ³⁹ Je'e na tjee na ntaxitaon ícha jian tseta'a na ngaxin'in ni'ngo. Ko kaxon nchakon itji na kia tjaun na tsake'e na ti no ícha jian. ⁴⁰ Ko tantsje'e na nchri ka'an ndo'a nchra. Ko tjume'e séen nichje'e na ndo Dio ixi tsin'en chujni nge'e ndachro na ko jaña xroxaxaon chujni ixi je'e na jian na. Ni me'e ícha tangi tson'en na.

Tomi kuajon naa nchri ka'an

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Naa nchakon ndo Jesús bake'e ndo ngaxin'in ni'ngo tjenka ti tingachjian tomi. Ko jitsje'e ndo take'e na tomi ngaya ntaq. Ko ni chóna itsjé tomi kuajon na tsjé tomi. ⁴² Ko kaxon kuji naa nchri ka'an nóa ko kuajon nchra yuu tomi nchínchín, tomi tjinte'a. ⁴³ Ko tjume'e ndo Jesús kuiye'e ndo sen chrikao ndo, ko ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjunta ixi nchri ka'an, nchri nóa ícha tjintee bikon ndo Dio tomi ti kuajon nchra ixi ti kuajon ikaxin na, ⁴⁴ ixi ni kaxin je'o tomi tsixe'e kuajon na. Ko je'e nchri nóa kuajon nchra kain tomi chonda nchra xrojuinexin nchra.

Ndo Jesús chronga ndo tsitjáña ni'ngo

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 Tjume'e nchakon kuachrjexin ndo Jesús ni'ngo ijié, ndachro sen chrikao ndo:

—Maestro, tsango chaxro ixro ko chaxro nchia tsikonchjian.

² Ko juate'e ndo Jesús ko ndachro ndo:

—¿Á tikuan nchia ijié tsikonchjian? Tsiji nchakon ni-naa ixro tsitue'a ngata'a inaa ixro, kain tsitjáña.

Nge'e tson'en ti tsjexixin nunte xasintajni

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ko tjume'e sakjui sen ngata'a ijna Olivo jna jii ngajinxin ^{††} ni'ngo. Nti'a bake'e ndo Jesús, ndo Pedro, ndo Jacobo, ndo Juan, ko ndo Andrés ko juanchangi'e sen ndo, ko ndachro sen:

† NGAJNÍ cielo †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio
‡ 12:34; Lc. 10:25-28.

‡† NGAJINXIN delante de

⁴ —Ndachijinanta ngisa tson'en kain ji'in ko nge'e tsonoxin ixi jaña tsonónana.

⁵ Ko ndo Jesús juate'e ndo ko ndachro ndo:

—Tsje'enta jian ixi xro'an ngisen sintaya'anta.

⁶ Kueya nā tsii nā xrondachro nā ixi je'e nā ndo Cristo. Ko jaña sincheye'e nā kueya chujni.

⁷ Ko nchakon tsin'ennta ixi tseto naa tājna ngajin in-aa tājna ko tsóña kichuu nā, ja'anta xronka'inta ixi xrokonda tson'en me'e. Ko xratsitjána'i xasintajni.

⁸ Naa tājna tsetoka'o inaa tājna ko xi tetuan'an tājna tsinteké'to xa. Ko itsjé no tsontengi nunte ko kueya tājna tsatse nā jinta. Ji'i ti xrangixixín tsii ijié juachjaon.

⁹ †*Ko ja'anta soji take'énta ixi tsiku'unta nā ti jii xi tetuan'an ko ngaxin'in ni'ngo nti'a tsjaya nā ngajinnta. Kaxon tsikaannta nā ti jii xi gobernador ko xi rey ixi chuntianta ngajin jan'an; ko jaña tsjakoxinnta ngajin je'e nā ixi titikaonninta jan'an. ¹⁰ Ko xratsitjána'i xasintajni, xrokonda tsin'en kain tājna chijni jian tsantsje ijié. ¹¹ Hora tsiku'unta nā ti jii xi tetuan'an, ta'inta juachjaon nge'e tsjate'enta. Ja'anta xronichjanta nge'e tsajon ndo Dio nchakon me'e, ixi je'a ja'onta xronichjanta. Espiritue ndo Dio xronichjatin ixi ja'anta. ¹² Kaxin chujni tsikaan nā ni kichuu nā ixi tsóña nā nā. Ko jaña kaxin nā tsikaan nā chjen'en nā ixi tsóña nā xjan ko íkaxin nā xraningakon'en nā ndotée nā ko janée nā ko tsikaan nā nā ixi tsen'en nā. ¹³ ††Kainko ni xasintajni xroningakon'annta nā ixi titikaonninta. Ko sen nduaxin titikaonna jan'an ko tsoguaxi'en sen ti tsijija nchakon tsjexin kain nge'e, sen me'e tsayé'e juachaxin tsechón sen kain nchakon.

¹⁴ *Sen sinchekuanxin xroon chijnie ndo Dio xrokonda tsienxin sen jian ji'i: nchakon tsikonnta tsake'e naa xi tsango ña'i ti no tixinixin'a xrobake'e xa, xranchi tsindachro ndo profeta Daniel, ko ni jii nunte Judea nchakon tsikon nā me'e, satsinga nā ijnā tsikemá nā.

¹⁵ †*Ko ni jii ngata'a nchia íxroxingajin'a nā, tixin'in nā nchia tsantsje nā xrojan nge'e. ¹⁶ Ko ni jii ngataon ijngi íxrokjan'i nā xrotsé nā nge'e tsetsáa nā. ¹⁷ Ko nchakon me'e lastu nchri yaa ichjan ko nchri stenkekaki chjen'en. ¹⁸ Xrojuinche'enta ndo Dio ixi je'a nchakuen ikin xrokon'en ji'i. ¹⁹ ††*Ko nchakon me'e ijié juachjaon tson'en nā, xranchi nai'a tsikon'en ti juangixixín ndo Dio juinchéña ndo xasintajni ko tsoen'a jaña íjngo.

²⁰ Ko siá Ncháina ndo Dio xrokuajon'a ndo juachaxin ixi sé'a tsonchrjen'en ji'i, íxro'an ngisen xrokuechón. Ko tje'e ndo sen tsikinche'e ndo, méxin xro'an itsjé nchakon tsochrje'en ji'i.

²¹ *Ko siá xrojan ngisen xrontatjunta: “Tsje'enta, nti'i jii ndo Cristo”, o xrondachro nā: “Tsje'enta, nda'a jii ndo”, titikaon'anta nā. ²² Ixi tsii kaxin nā xrondachro nā ixi je'e nā ndo Cristo ko kaxon kaxin nā ndako'a tsjako nā ko tsjakoxin nā naa ixrā ijié ixi tjaun nā sincheye'e nā chujni ko kaxon ngajin sen titikaon ndo Dio. ²³ Ko ja'anta tsje'enta jian ixi ó ntatjunta sa'ó nge'e tson'en.

Tsii Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ †*Nchakon tsatsinga juachjaon, chjiixro tsonaxix-e'e, ko nchanitjao ítsingasáña'i. ²⁵ ††*Ko kaxin nchan-otsé tsitsingaxin ngajni ko kain juachaxin jii ngajni xroxranga. ²⁶ ††*Tjume'e tsikonnta tsii Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ngakjen'en itjuj ko tsjako ndo ijié juachaxin chónnda ndo. ²⁷ Ko tsetuen'en ndo sen ángel satsji sen nchijii ngata'a nche ixi tsja'o sen kain sen tsikinche'e ndo Dio.

²⁸ *Xraxaonnta nge'e beki'anta ixi ntāa tu higo. Nchakon tachrje ika chaan ntāa, ó no'anta ixi íse'a tsii nchakon súa, ²⁹ jaña kaxon nchakon tsikonnta jiton'en kain ji'i, me'e ó no'anta ixi ó kuji nchakon tsjexin xasintajni. ³⁰ Méxin, nduaxin ntatjunta ixi kain ji'i sa'ó tson'en, ko xratsen'a ni jii ngata'a nunte. ³¹ Ko ngajni ko xasintajni tsitjána ko chijnina tsitjána'i, nduaxin jaña tson'en.

³² †*Ko nchakon ko hora tson'en ji'i, xro'an ngisen no'e, ni sen ángel jii ngajni ni kaxon Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, noe'a sen nchakon tson'en ji'i. Je'o Ndotána no'e ndo.

³³ *Méxin tsje'enta jian ko xronichje'enta ndo Dio ixi noa'inta ngisa ko ngiora tson'en kain ji'i. ³⁴ ††*Xranchi naa ngisen satsji ikjín, tintu'e sen ndo'a sen, sa'ó tetuan'an sen nguungu ixrā sinche'e ni nche'e xrée sen. Ko kuetaen'en sen naa xi tsendáa xa nchia ko kain nge'e. ³⁵ Méxin, ja'anta tarichrin'anta ixi noa'inta ngisa xrokjan nchée nchia, á naa tsondo o á naa tiie o á ngusine tiie o hora itsjé kuntaxichiká o á tsingasáña, ³⁶ ko banchexin tuinxin tsii sen ndo'a tsitjanta sen stechrin-nta. ³⁷ Ti ntatjunta, jaña kain nā ixi xrotsje'e nā jian xranchi tsake'e nā.

Tjao nā xranchi xrotsé nā ndo Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Xratitjána yuu nchakon tsaxi kia pascua ti sine nā nutja chónnda'i ti tja'in nutja.

Tjume'e xitaana tetuan'an ko ni tjako ley xraxaon nā xranchi sincheya nā ixi xrotsé nā ndo Jesús ko naat-sóñaxón nā ndo. ² Ko ndachro nā:

—Je'a nchakon kia sintu'una ji'i ixi batsoñao kain chujni.

Naa nchri bikitée nchra aceite chaxro xraxe jaa ndo Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ ††*Tjume'e ndo Jesús bake'e ndo tājna Betania ndo'a ndo Simón, ndo kuachónnda chinlepra. Ko hora jine ndo Jesús, tuinxin kuji naa nchri bika'o nchra naa xroxrao jitjiá nda chaxro xraxe tsjo nardo, tsango tjin-tee. Ko nchri me'e kuantje'e nchra xro ko bikitée nchra jaa ndo Jesús nda me'e. ⁴ Ko sen ste nti'a koñao'e sen nchra ko ndachro sen:

† 13:9: Mt. 10:17-20; Lc. 12:11, 12. †† 13:13: Mt. 10:22. ‡ 13:15: Lc. 17:31. †† 13:19: Ap. 7:14.

‡† 13:24: Ap. 6:12. ††† 13:25: Ap. 6:13. ††† 13:26: Ap. 1:7. § 13:32: Mt. 24:36. §† 13:34: Lc. 12:36-38. §†† 14:3: Lc. 7:37, 38.

—¿Sonda juinchexienxin nchra inda chaxro xraxe?
⁵ Cháña xrojuinchekji nchra nda me'e, ixi níi ciento tomi denario, ko tjume'e xrojuinchekitun'en nchra ni nóa.

⁶ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tintu'enta nchra, ¿sonda tuyakutéenta nchra? Je'e nchra juinche'e nchra naa nge'e jian ngajin. ⁷ Ni nóa kain nchakon tsariku'unta nā, ko chao tsingijnanta nā xrojan nchakon. Ko jan'an kain'a nchakon tsake'e ngajinta. ⁸ Ko je'e nchra ó juinche'e nchra nge'e ti xrokonda xrojuinche'e nchra. Sa'ó bingamána nchra xrojan ixi xroxrabaana. ⁹ Nduaxin ndachrjan ixi kain ti no tsin'en nā chijni jian, nchijíi ngata'a nche tsin'en nā kaxon nge'e juinche'e nchri ji'i, ko xroxraxaon nā nchra ixi jaña juinche'e nchra.

Xi Judas juinchekji xa ndo Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Tjume'e xi Judas Iscariote, naa xi teyuu sen chrikao ndo Jesús, kuitsje'e xa xitaana tetuan'an ixi xrochronoga xa xranchi xrotsé nā ndo Jesús. ¹¹ Ko je'e nā bake'e nā juaxruxin ixi kuin'en nā nge'e ndachro xi Judas ko ndachro nā tsajon nā tomi tsayé'e xa. Ko tjume'e kuaxi xraxaon xa xranchi sinche'e xa ixi xrotsé nā ndo Jesús.

Juinekao sen ndo Jesús

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Nchakon xrangixixín kia sine nā nutja chónnda'i ti tja'in nio, nchakon me'e tóña nā kutuchjon sine nā kia pascua. Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús juanchangi'e sen ndo:

—¿Ti no tjaunnta sintakonchjianxinna ti sinena kia pascua?

¹³ Tjume'e kuetuen'en ndo yuu sen chrikao ndo, ko ndachro ndo:

—Ítjinta tjajna Jerusalén ko nti'a tsetannta naa xi yama nchixran jitjiá inda. Rue'énta xa ¹⁴ ti nchia tixin'in xa, ko ndachenta xi ndo'a: “Kuetuan'an ndo nchekuanāna: ¿Ti no jii nchia sinexin ndo kia pascua ko sen teyuu chrikao ndo?” ¹⁵ Ko tjume'e je'e xa tsajon xa naa nchia yuxin jii noi ko nti'a ó jii kain nge'e. Nti'a nchekonchjianxinnta ti sinena.

¹⁶ Tjume'e je'e sen sakjui sen tjajna Jerusalén ko kuitja sen xranchi tsindachro ndo Jesús. Ko nti'a juinchekonchjianxin sen ti sine sen kia pascua.

¹⁷ Tjume'e ó kóndo kuiji ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo. ¹⁸ Ko hora stene sen, ndachro ndo Jesús: —Nduaxin ndachrjan ixi naa ja'anta rineki'an nti'i sinchekjininta.

¹⁹ Ko je'e sen kochíin sen. Ko kuaxi ngujngu sen juanchangi'e sen ndo:

—¿Á jan'an ngisen sinche'e me'e?

²⁰ Ko juate'e ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Xi me'e naa sen teyuu rineki'an ngaya latona.

²¹ Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tson'en xjan xranchi nichja xroon chijnie ndo Dio. Ko lastu xi sinchekji ndo ixi ícha jian xrojongí'e a xi me'e.

²² Ko stene sen, ndo Jesús kua ndo naa nutja, ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio. Ko tjume'e konchrinjin ndo nutja ko konchjeye'e ndo sen. Ko ndachro ndo:

—Intenta, ji'i cuerpona.

²³ Ko kaxon kua ndo naa vaso ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko chjée ndo sen ko kain sen kui'i sen.

²⁴ Tjume'e ndachro ndo:

—Ji'i jnina chronga ixi nduaxin tsaxi tsituan'an naa ley natjúá ícha tjintee, jnina tsintji jni ixi tsitjáñaxin ijie chónnda kain chujni. ²⁵ Nduaxin ndachrjan ixi ítsi'a jan'an ndée tu uva íjngo, hasta ti tsijija nchakon tsojuna ti tetuan'an ndo Dio. Ko nchakon me'e tsi'i ndée tu uva natjúá.

Ndo Jesús chronga ndo ixi ndo Pedro xrondachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ko juexin itsje sen naa soon ngajin ndo Dio, tjume'e sakjui sen ijnā Olivo. ²⁷ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Tiie jai kainnta tsintunaninta ko tson'en xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: “Naatsóñaxón nā sen tingatjia kutuchjon, ko je'e ba xrochjeke'e ba.” ²⁸ †*Ko nchakon xroxechónna, jan'an tsitao'annta cha'o itji nunte Galilea.

²⁹ Ko ndachro ndo Pedro:

—Maski kain sen tsintu'anta sen, jan'an tsintua'inta.

³⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin xrontatjua ixi jai tiie xraje'a yuu xrotsje kuntaxichíká, ja'a níi xrondachrua ixi chuxin'ana.

³¹ Ko séen juate'e ndo Pedro ko ndachro ndo:

—Maski tsen'enna, xrondachrjan'i chuxin'anta. Ko jaña ndachro kain sen.

Ndo Jesús nichja ndo ngajin ndo Dio ti huerto Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Tjume'e kuiji sen naa huerto ndatin'in Getsemaní. Ko kuetuen'en ndo Jesús sen chrikao ndo:

—Tituan'anta nti'i, jan'an itsji xronichja'a ndo Dio.

³³ Tjume'e ndo Jesús sabikao ndo ndo Pedro ko ndo Jacobo ko ndo Juan. Ko kuaxi tsango koni'e aséen ndo xranchi ndaxrokuen'en ndo. ³⁴ Ko ndache ndo sen:

—Tsango koni'e aséenna ixi kain nge'e tsónna. Nti'ó tituan'anta, tarichrin'anta.

³⁵ Ko tjume'e sakjui ndo ícha kjínxin ko bake'exin ndo ntatuchi'in ndo ko kuaxi kuinóatée ndo ngajin ndo Dio ixi xrokuajon ndo Dio juachaxin ixi xrokuatsinga'i ndo juachjaon me'e. ³⁶ Ko ndachro ndo:

—Ja'anta Ndotána. Ja'anta chondanta kain juachaxin ko tjancha'anta ixi tsatsinga'i jan'an juachjaon ji'i. Ko tsoen'a xranchi jan'an tja'on. Na'i, tson'en xranchi ja'anta tjaunnta.

³⁷ Ko tjume'e ikjan ndo ti kuintu'e ndo sen ko kuitja ndo sen stejua sen. Ko ndache ndo ndo Pedro:

—Simón Pedro, ¿á richrian? ¿Á jua'i kuarichuan masiki naa hora? ³⁸ Jai xingama'anta ko nichje'enta ndo Dio

† 14:28; Mt. 28:16.

ixi tsajon'a ndo juachaxin ixi Xixron'anxrée sintaya'anta xa. Espirituanta tjee ndo Dio ko ntau'anta soji'a.

³⁹ Tjume'e sakjui ndo íjngo kuinóatée ndo ngajin ndo Dio. Ko xraje'o nichja ndo. ⁴⁰ Tjume'e ikjan ndo ko kuitja ndo sen stejua sen íjngo ko jua'i tantje'e ikon sen ixi tsango chjee sen kotachrin. Ko noe'a sen nge'e tsjate'e sen. ⁴¹ Ko nínxin sakjui ndo ko ikjan ndo ko ndachro ndo:

—¿Á xrastechrinnta ko stetjoka'anta? Jai ó kuji hora ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsajon na xjan ngajin ni ña'i. ⁴² Tingatjennta sachjina ixi ó jitiñ ngisen sinchekjina.

Itsé na ndo Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Xrajinichja ndo Jesús, tuinxin kuji xi Judas, naa xi teyuu chrikao ndo. Ko kueya na bijikao xa stejá na chika espada ko ntáa. Ni me'e tsixrua'an xitaana tetuan'an ko xi tjako ley ko xi tetuan'an ni'ngo.

⁴⁴ Ko xi Judas, xi juinçekji ndo, tsindachro xa:

—Xi tsetoxin, xi me'e itsenta ko satiku'unta.

⁴⁵ Tjume'e kuji xi Judas ko tuinxin konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús ko ndachro xa:

—Maestro, Maestro.

Ko kuitoxin xa ndo. ⁴⁶ Ko ni kujiikao xa itsé na ndo Jesús, sabikao na ndo.

⁴⁷ Ko naa sen jii nti'a kuantsje chika espada konchrinjin sen ndatsjon naa xi nche'e xree xitaana tetuan'an.

⁴⁸ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Sonda bikuunta chika yao ko ntáa xrotséxinninta xranchi xrokjui naa xiche'e? ⁴⁹ †*Kain nchakon bake'e ngajinnta ti jii ni'ngo juentakuan'annta, ko, ¿sonda tsé'aninta nti'a? Ko xrokonda jaña tson'en xranchi nichja xroon chijnie ndo Dio.

⁵⁰ Ko kain sen chrikao ndo Jesús kuintu'e sen ndo ko sakjui sen.

Naa chajan sabinga chán

⁵¹ Naa chajan kaxon jirué'e chán nti'a, ko je'o naa manta jitsía chán, ko itsé na chán. ⁵² Ko je'o mantée chán tsitsé na ko turuchu chán sabinga chán.

Ndo Jesús konchjiñe'e ndo ti jii ni tetuan'an

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Tjume'e sabikao na ndo Jesús ndo'a xitaana tsango tetuan'an. Nti'a tsixra'o kain xitaana tetuan'an ko ni tachrií tetuan'an ni'ngo ko ni tjako ley. ⁵⁴ Ko ndo Pedro ikjín jiruéexin ndo ko kuji ndo ti ntasién ndo'a xitaana tsango tetuan'an. Nti'a jiche xro'i. Ko xi policía stendajin xa xro'i jixraxru'e xa, ko kaxon ndo Pedro jixraxru'e ndo.

⁵⁵ Ko xi tetuen'en xitaana ko kain xi ícha tetuan'an juée na ngisen xrojuankata'a ijie ngajin ndo Jesús ixi jaña naatsónaxón na ndo. Ko kuitja'i xa ijie ngajin ndo ⁵⁶ ixi itsjé na ndachro na ti nduaxin'a ko tjankata'a na

ndo ijie ko je'a xraje'o nge'e ndachro na. ⁵⁷ Ko bingatjen kaxin ni juankata'a ndo ijie ko ndachro na:

⁵⁸ †*—Jan'anna kuin'an ixi ndachro xi Jesús tsonchjijin xa ni'ngo tsijinçekonchjian chujni, ko nchakon nínxin sinçekonchjian xa ni'ngo íjngo ko je'a chujni sinçekonchjian.

⁵⁹ Maski jaña ndachro na ko je'a xraje'o kuanichja kain na.

⁶⁰ Ko xi tetuen'en xitaana bingatjen xa ti ste kain na ko juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿Á xro'an tsjatengíexian ja'a ti ijie tjankata'a na?

⁶¹ Ko ndo Jesús tenko ndo, xro'an nge'e juate'e ndo. Ko xitaana tetuan'an ndachro xa íjngo:

—¿Á ja'a ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio tsango tjúa?

⁶² Ko ndachro ndo Jesús:

—Jaán, jan'an. Ko naa nchakon ja'anta tsikonnta Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsake'e xjan ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio, ndo chóna ijie juachaxin ko je'e xjan tsj'xin ndo ngajni ngakjen'en itjuj.

⁶³ Ko xitaana tetuan'an kuinchje xa ti jitsáa xa ixi tsango koñao xa ko ndachro xa:

—Íxrokonda'i ixi ikaxin na xrochronga na ti ndakua'i nche'e xi ji'i. ⁶⁴ Ja'anta ó kuin'ennta ixi nichjangí'e xa ndo Dio. ¿Nge'e ndachrona?

Ko kain na juatingíexin na, xrokonda tsen'en ndo.

⁶⁵ Tjume'e ikaxin na kuaxi na bikitée na ndo ndatée na. Ko kuaxi na bje'e na ikon ndo ko kuande'e na ndo itja na ko juanchangi'e na ndo:

—Ndachrua ngisen juaya ngajin.

Tjume'e xi policía kondee ni'ngo kuande'e xa itja xa ngaya ikon ndo Jesús.

Ndo Pedro ndachro ndo ixi chuxin'a ndo ndo Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ko ndo Pedro jii ndo ti jii ndasin. Ko tjume'e kuji naa nchri nche'e ixra ngajin xitaana tetuan'an. ⁶⁷ Ko bikon nchra jixraxru'e ndo Pedro ngande'e xro'i nti'a. Ko jian jitsje'e nchra ndo ko ndachro nchra:

—Ja'a kaxon chrjiko'a xi Jesús kuixin tjajna Nazaret.

⁶⁸ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Na'i. Jan'an chuxin'a xi me'e. Nóna'i nge'e ndachrua.

Tjume'e kuachrxjexin ndo nti'a sakjui ndo nduja. Ko tuinxin itsje naa kuntaxichiká. ⁶⁹ Ko íjngo bikon nchra ndo ko ndache nchra ni ste nti'a:

—Xi me'e naa xi chrikao xi Jesús.

⁷⁰ Ko ndachro ndo Pedro íjngo:

—Na'i.

Ko ícha tjume'e ni ste nti'a ndache na ndo Pedro: —Nduaxin ja'a kaxon tsikjixian tjajna Galilea ixi ja'a nichja xranchi nichja ni tjajna me'e.

⁷¹ Ko ndo Pedro kuaxi ndo bengá ndo teka ko ndachro ndo:

—Chuxin'a xi ndachrona.

⁷² Ko tuinxin ndo Pedro kuin'en ndo yuxin itsje kuntaxichiká. Ko xraxaon ndo xranchi tsindachro ndo

† 14:49; Lc. 19:47; 21:37.

†† 14:58; Jn. 2:19.

Jesús: "Xraje'a yuu xrotsje kuntaxichíká, ja'a nínxin xrondachrua chuxin'ana." Me'e xraxaon ndo ko tsjan-ga ndo ixi ndako'a juinche'e ndo.

Ndo Jesús kuiji ndo ngajin xi Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Tjume'e ó bingasáña ko xitaana tetuan'an kao ni tachríi, ko ni tjako ley ko kain ni tetuan'an ni'ngo, xra'o kain nã juintejao kichuu xa ko juexin itsé nã ndo Jesús sabikao nã ndo ngajin xi Pilato. ² Ko xi Pilato juanchangi'e xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á ja'a Rey tetuan'an ni judío?

Ko ja'in juatingíexin ndo Jesús:

—Ja'a ndachrua.

³ Tjume'e xitaana tetuan'an bankata'a xa ndo ijje.

⁴ Ko xi Pilato juanchangi xa íjngo, ko ndachro xa:

—¿Ja'a, sonda xro'an nge'e tjatengíexian? Itsjé ijje tjankata'a nã.

⁵ Ko ndo Jesús xro'an nge'e juatingíexin ndo. Tjume'e xi Pilato noe'a xa nge'e sinche'e xa.

Ndo Jesús xrokonda tsen'en ndo
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

⁶ Ko kia me'e xi Pilato xrokonda tsajanda xa naa xi jii ngaxin'in ndo'achjiso, ngixe'i xi tsjanchia chujni tjajna.

⁷ Ko ngaxin'in ndo'achjiso jii naa xi ndatin'in Barrabás, ko ikaxin ni ña'i tsikitikaon'a xi tetuan'an ko naat-sikóñaxón xa kaxin chujni. ⁸ Ko kuij kueya nã juanche'e nã xi Pilato ixi xrojuinche'e xa xranchi ton'en kain nano. ⁹ Ko juatingíexin xi Pilato:

—¿Á tjaunnta tsajanda satsji xi Rey tetuen'en ni judío?

¹⁰ Jaña ichro xa ixi je'e xa no'e xa ixi xitaana tetuan'an tochjuye'e xa ngajin ndo Jesús, méxin tsitsé nã ndo. ¹¹ Ko xitaana tetuan'an juinchekatéya xa kain chujni jii nti'a, ko ndache xa nã ixi tsjanchia nã ngajin xi Pilato ixi xrokuajanda xa xi Barrabás. ¹² Tjume'e xi Pilato juanchangi xa, ko ndachro xa:

—Ko xi nchekin'innta Rey tetuen'en ni judío, ¿nge'e tjaunnta tson'en xa?

¹³ Ko je'e nã juatingíexin nã, ko stetoyako nã:

—¡Tjankanítua xa ntãcru!

¹⁴ Ko xi Pilato juanchangi'e xa nã:

—¿Nge'e ndakua'i juinche'e xi ji'in?

Ko ícha séen kuyako nã tjanchia nã:

—¡Tjankanítua xa ntãcru!

¹⁵ Ko xi Pilato tjaun xa sinche'e xa nge'e tjaun nã, ko kuajon xa juachaxin tsajanda nã xi Barrabás ko kuetuan'an xa ixi xrojuaya nã ngajin ndo Jesús ko kuajon xa juachaxin ixi xi soldado satsikao xa ndo Jesús tsenito xa ndo ntãcru. ¹⁶ Tjume'e xi soldado sabikao xa ndo Jesús ngaxin'in ntasién nchatituan'an. Nti'a xejujxin kain xi soldado. ¹⁷ Ko nti'a juincheake'e nã ndo Jesús naa manta jãtsetié ko bake'e nã ngata'a jaa ndo naa corona tsikóñaxin ntãcha'a. ¹⁸ Tjume'e juangíxin kuyako xi soldado, ko ndachro xa:

—Kain nchakon tsechón Rey tituen'en ni judío.

¹⁹ Ko ixi naa ntasé tande'e xa jaa ndo Jesús, ko ndatée xa bikitée xa ndo. Ko bake'exin ntatuchi'in xa ko nchexin xa xranchi xrokuajon xa juasaya † ngajin ndo. ²⁰ Ko juexin juanoa xa ndo kuantsje'e xa ndo manta jãtsetié jiá ndo ko juinchekeya xa ndo mantée ndo íjngo. Ko kuantsjexin xa ndo nti'a sabikao xa ndo ixi tsenito xa ndo ntãcru.

Kuenito xa ndo Jesús ntãcru
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ †*Ko nchakon me'e naa xi tsikí'xin tjajna Cirene, ndatin'in xa Simón, xi ji'in ndotée xi Alejandro ko xi Rufo, xi me'e jiti'xin xa chjaka, ko kuatsinga xa nti'a. Ko xi soldado juinchekama xa xi me'e ntãcru, ntã yama ndo Jesús.

²² Tjume'e sabikao xa ndo Jesús ijnã ndatin'in Gólgota, ko Gólgota xrondachro ngigue'e nã ntajaa chujni.

²³ Ko nti'a chjée nã ndo vino tsijinchentekjan nã xroan mirra xrokui'i ndo Jesús, ko je'e ndo kui'a ndo.

²⁴ Tjume'e xi soldado kuenito xa ndo Jesús nganito ntãcru. Ko juexin ji'i, sondaonxin xa ixro ixi jaña tsono'e xa ngisen tsjacha tsitu'e nguungu manta jiá ndo.

²⁵ Ko ó las nueve ti kuasintjian xa ndo nganito ntãcru.

²⁶ Ko nganito ntã jii ndo Jesús tsikake'e nã naa ntã nchíin tsikjin nã kondeexin ti tsen'en ndo ko ja'in ndachro:

“Xi'i Rey tetuen'en ni judío.”

²⁷ Ko kaxon kuasintjian nã nganito ntãcru yuu xiche'e, naa xi bake'e nã ndatsjonxin jian ti jii ndo Jesús ko inaa xa bake'e nã xa ndatsjonxin ikjon ti jii ndo. ²⁸ Jaña kon'en xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio ti ndachro: “Xranchi naa ni chóna ijje juinchekao nã ndo.”

²⁹ **Ko ni stetatsinga nti'a juanoa nã ndo ko nichjangí'e nã ndo ko tingatjia jaa nã ko ndachro nã:

—Ja'a ndachrua tsonchejia ni'ngo, ko níiko nchakon sinchekonchjianxian ni'ngo íjngo. ³⁰ Siá nduaxin sinche'e me'e, xingajinxian ntãcru.

³¹ Ko xitaana tetuan'an ko xi tjako ley juanoa xa ndo, ko ja'in juao kichuu xa:

—Inaa nã bingijna xi ji'in ko je'e xa jua'i tingijna aséen xa. ³² Siá nduaxin je'e xa ndo Cristo, Rey tetuen'en tjajna Israel, tsikonna xroxingajinxin xa ntãcru ko jaña tsitikaonna xa.

Ko kaxon xi ste nganito ntãcru nichjangí'e xa ndo.

Kuen'en ndo Jesús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tjume'e ngusine nchakon konaxixe'e nchijíi nunte xasintajni ti kuijja hora nínxin kóndo. ³⁴ Ko hora me'e séen ndachro ndo Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —ngigue'e nã xron-dachro: Ndotána, Ndotána, ¿sonda kuintunantana?

³⁵ Ko kaxin ni ste nti'a kuin'en nã nge'e ndachro ndo, me'e ndachro nã:

† JUASAYA respeto, honor †† 15:21; Ro. 16:13. ‡ 15:29; Mr. 14:58; Jn. 2:19.

—Tin'ennta, jitiye'e xa ndo Elías, ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

³⁶ Tjume'e naa xi jii nti'a binga xa kua xa tu'o manta ko juinchetjao xa ixi vinagre, ko ixi naa ntāā ijíé kokaxin xa manta ti jii ro'a ndo Jesús ixi xrokui'i ndo me'e. Ko ndachro xa:

—Xrochon'enna á nduaxin tsij ndo Elías sinchexingajin ndo xa.

³⁷ Ko ndo Jesús séen kuyako ndo ko kuen'en ndo.

³⁸ Ko velo jijeexin ni'ngo kuinchje nui hasta ti nunte.

³⁹ Ko xi capitán romano jindaa xa ti jii ndo Jesús, bikon xa juexin kuen'en ndo ko ndachro xa:

—Nduaxin xi ji'i Chjen'en ndo Dio.

⁴⁰ †*Kaxon nti'a ste kaxin nchri, ikjín stetsjexin nchra, nchri me'e: jan María Magdalena, jan María, janée ndo ndatin'in Jacobo, ndo chjiaxon, ko ndo José. Ko kaxon jan Salomé. ⁴¹ Ko sen nchri me'e rué'e sen ndo Jesús ko kuayakon'en sen ndo nchakon bake'e ndo tājna Galilea ko nti'a jii ikaxin nchra, nchri rué'e ndo ti sakjui ndo tājna Jerusalén.

Xrabaa ndo Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tjume'e ó kóndo nchakon xrangíxixín nchakon tjoké'e nā, ⁴³ kují naa ndo ndatin'in José, tājnéé ndo ndatin'in Arimatea. Ndo me'e kaxon tetuan'an ndo ti tājnéé ni judío. Je'e ndo me'e jichón'en ndo tsij juachaxien ndo Dio ko xrakon'a ndo kuitsje'e ndo xi Pilato ko juanchia ndo satsikao ndo cuerpoe ndo Jesús. ⁴⁴ Ko xi Pilato xronka xa ixi ó juexin tsiken'en ndo Jesús, méxin, kuiye'e xa xi capitán ko juanchangí'e xa xi me'e á nduaxin tsiken'en ndo. ⁴⁵ Ko chronga xi capitán ixi nduaxin ó juexin kuen'en ndo Jesús. Ko kuin'en xi Pilato jaña, ko kuajon xa juachaxin ixi tsikao ndo José cuerpoe ndo Jesús. ⁴⁶ Tjume'e ndo José tsike'-na ndo manta chaxro ko ikjui ndo juinchexingajin ndo cuerpoe ndo Jesús, ko kuintsía ndo ndo Jesús manta. Tjume'e bake'e ndo cuerpoe ndo Jesús ti no tsinge nā ngaxin'in naa itjaō. Ko naa ixro ijíé bijeexin ndo itjaō me'e. ⁴⁷ Ko jan María Magdalena ko jan María, janée ndo José, bikon sen no bake'e nā cuerpoe ndo Jesús.

Xechón ndo Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Tjume'e kuatsinga nchakon tjoké'e nā, jan María Magdalena ko jan María, janée ndo Jacobo, ko jan Salomé kue'na sen xroān chaxro xraxe ixi tsingamá sen cuerpoe ndo Jesús. ² Ko, nchakon xrangíxixín semana sakjui sen ti no tsixrabaa ndo. ³ Ko je'e sen nchri stetjao kichuu sen:

—¿Ngisen tsingijnana tsintjian ixro jijeexin itjaō?

⁴ Ko ti kujii sen nchri bikon sen ixi ixro ijíé jijeexin itjaō †, ó tsikontengi ixro. ⁵ Ko je'e sen nchri kuixin'in sen itjaō me'e, ko bikon sen naa chajan jii chán nunte ndatsjonxin jian ko jiá chán manta jinē ko tjúá, ko je'e sen nchri xronka sen. ⁶ Ko je'e chán ndachro chán:

† 15:40: Lc. 8:2, 3. †† itjaō cueva

—Xronka'inta. ¿Á tjéenta ndo Jesús, ndo tsikí'xin tājna Nazaret, ndo kuenito nā ntācru? Je'e ndo ó xechón ndo, í ko'a ndo nti'i. Tsje'enta ti no bake'e nā ndo.

⁷ **Satjinta, ndachenta sen bajikao ndo ko kao ndo Pedro ixi ndo Jesús sakuitaon ndo nunte Galilea ko nti'a tsikonnta ndo xranchi tsintatjunta ndo.

⁸ Ko sen nchri sajuixin sen ti no tsixrabaa ndo Jesús, stexronka sen ko stexranga sen. Ko xro'an ngisen ndache sen nchri ti nge'e tsikikon sen ixi tsango xronka sen.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin jan María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Nchakon xechón ndo Jesús, nchakon xrangíxixín semana sa'ó konoxin ndo ngajin jan María Magdalena, jan tsikantsjexin ndo yaāto espíritue Xixron'anxrée.

¹⁰ Ko je'e jan sakjui jan, beki'e jan sen chrikao ndo ixi je'e sen jitoni'e aséen sen ko stetsjanga sen. ¹¹ Ko kuin'en sen ixi jaña tsikikon jan ko kuitikaon'a sen ti ndachro jan.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin yuu sen kuachrijkao ndo

(Lc. 24:13-35)

¹² Ko tjume'e yuu sen bikon ndo Jesús, ko jéexin bikon sen ndo. Sen me'e jitji sen cha'o itji chjaka. ¹³ Ko je'e sen kuichronga sen ngajin sen kaxin; ko kaxon je'e sen kuitikaon'a sen.

Ndo Jesús kuetuen'en ndo sen kuajikao ndo, ixra sinche'e sen

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Tjume'e konoxin ndo ngajin sen tenaá kuajikao ndo ti stene sen. Ko nichje'e ndo sen sonda tsikitikaon'a sen nge'e chronga sen tsikikon ndo ixi je'e ndo ó tsixechón ndo. ¹⁵ †**Ko ndache ndo sen:

—Itjinta nchijí nunte xasintajni nchekuen'ennta kain nā chijni jian ixi tsayé'e nā juachaxin tsechón nā kain nchakon. ¹⁶ Sen tsitikaon ko tsikitée, sen me'e tsitjáña'i sen. Ko ni tsitikaon'a, ni me'e tangi tson'en nā. ¹⁷ Ko sen tsitikaonna jan'an, sen me'e chao sinche'e sen naa ixrā jian, ixi tsayé'e sen juachaxin tsantsje sen espíritue Xixron'anxrée chónnda kaxin nā ko kaxon xronichja sen jée ngigua. ¹⁸ Maski kunchee xrotsé sen, xro'an nge'e tson'en sen, ko maski xrokui'i sen xroān yua, tsen'a sen. Kaxon tsake'e itja sen ngata'a jaa ni ni'e ko ni ni'e tsoxruen'en nā.

Ndo Jesús kuajin'in ndo ngajni

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ †**Tjume'e juexin nichja Ncháina Jesús ngajin sen, je'e ndo kuajin'in ndo ngajni. Ko nti'a bake'e ndo ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio. ²⁰ Ko sakjui sen ko juako sen chijni jian, chijni nchemé'e ijie chónnda chujni. Ko Ncháina ††† Jesús bingijna ndo sen ko juachaxien ndo juinchexin sen ixrā jian, ixi jaña tsonoexin chujni ixi nd-

‡ 16:7: Mt. 26:32; Mr. 14:28. †† 16:15: Hch. 1:8. †† 16:19: Hch. 1:9-11. ††† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

uaxin chijnie ndo Dio nchekuen'en sen na. Jaña
tson'en.

Lucas

Xrangíxin xroon ji'i

1 Kueya nā tjaun nā ndako xrokjin nā kain nge'e nduaxin kon'en nchakon bake'e ndo Jesús ngajin-na ²xranchi juinchekuajina sen, sen xrangíxixión bikonxin ikon sen kain nge'e juinche'e ndo Jesús ko kuaxi sen chronga sen ti nichja ndo. ³Jan'an kaxon juanchangi jian kain nge'e tsikon'en xrangíxixión bake'e ndo Jesús. Ko jai xrokjin'annta, Teófilo, kain nge'e xranchi tsikon'en naa ko naa, ⁴ixi tsichuxinnta jian kain nge'e tsijinchekuan'annta sen.

Naa ndo ángel kuij ndo chronga ndo ixi tsjongí'e ndo Juan Bautista

⁵Nchakon bake'e xi Herodes baketuen'en xa nunte Judea, nti'a bake'e naa ndotaana bakin'in Zacarías, kuachrjenixin ndo xitaana bakin'in Abías. Ko janchri'e ndo Zacarías bakin'in jan Elisabet, ndotáchri'e jan kaxon xranchrjen ndotaana Aarón. ⁶Yui sen jian kuanche'e sen xranchi tjaun ndo Dio ko bakitikaon sen kain ti nge'e kuetuan'an ndo. Méxin, xro'an ngisen chao xrondachro ixi je'e sen chónnda sen ijje. ⁷Ko xro'an chjan kuachónnda sen ixi jan Elisabet kuituen'a jan xrochónnda jan chjan, ko je'e sen ó tachríi sen.

⁸Ko tjume'e naa nchakon ndo Zacarías ko xitaana, sen nche'e ixra xranchi je'e ndo, kuetuen'en sen tsajon sen juasie sen ngajin ndo Dio. ⁹Xranchi kuanche'e xitaana nchakon me'e, ndo Zacarías kuayé'e ndo ixra tixin'in ndo ngaxin'in nchia tjúá ndo'a ndo Dio ixi tsjaaka ndo tsjoxraxé. ¹⁰Nchakon juaaka ndo tsjoxraxé ngaxin'in ndo'a ndo Dio, kain ni ste nduja nichje'e nā ndo Dio. ¹¹Ko tuinxin ndo Zacarías bikon ndo naa ndo ángel xruan'an ndo Dio ko siin ndo ángel nangoxin jian tjenka altar ti iche tsjoxraxé. ¹²Hora bikon ndo Zacarías ndo ángel me'e, je'e ndo chrinkaxrakon ndo. ¹³Ko ndo ángel nichja ndo ko ndachro ndo:

—Zacarías xrakon'a, ixi ndo Dio kuin'en ndo nge'e juanchia, méxin, janchri'a Elisabet sinchejongí'e jan naa xjan xi ko ja'a sincheki'ian xjan Juan. ¹⁴Ko ja'a xrochónnda juaxruxin ko kueya nā xroché'e nā ixi tsjongí'e xjan me'e. ¹⁵Ko chjan'an ijje tsake'e xjan ngajinxin ndo Dio. Ko xro'an vino ko ninaa xran tsi'a xjan, ko tsango xrochónnda xjan Espíritue ndo Dio ti xrajijá xjan ngaya tse'e janée xjan. ¹⁶Ko je'e xjan sinchekuen'en xjan ni tjajna Israel, ko kueya nā xrokjan nā tsitikaon nā ndo Dio. ¹⁷Je'e ndo Juan tsitaon ndo tsjendue'e ndo cha'o tsjixin Ncháina, ko xrochónnda ndo xraje'o juachaxin xranchi kuachónnda ndo pro-

feta Elías, ko xronichje'e ndo aséen ndotée ichjan tsoñao'a nā ngajin chjen'en nā, ko kain ni titikaon'a ndo Dio tsono'e nā xranchi tsitikaon nā ndo ko jian sinche'e nā ixi tsji Ncháina Cristo.

¹⁸Ko je'e ndo Zacarías juanchangi'e ndo ndo ángel ko ndachro ndo:

—¿Xranchi tsonóna ixi tson'en ti ndachronta? Ixi jan'an ó tsango tachríina ko kaxon janchri'na ó nachríi jan.

¹⁹Ko je'e ndo ángel juatingíexin ndo:

—Jan'an Gabrielna, ko nta'a kain nge'e tetuan'an ndo Dio. Ko kuetuanna ndo tsji'i ko xrontatjua nge'e jian tson'en. ²⁰Ko ixi kuitikaon'a ti ndachrjan, méxin, tsonosian ko jua'i xronichja xroxetjaja nchakon tson'en me'e.

²¹Ko kain ni stechón'en nduja ndo'a ndo Dio ixi tsachrje ndo Zacarías, stexraxaon nā sonda jitonchrjen'en ndo ngaxin'in ndo'a ndo Dio. ²²Ko hora kuachrje ndo, í jua'i nichja ndo. Ko xraxaon nā ixi xrojan nge'e bikon ndo Zacarías ngaxin'in ndo'a ndo Dio. Ko je'e ndo ixi je'o itja ndo tjakoxin ndo nge'e tjaun ndo ixi nosin ndo.

²³Ko juexin xetja nchakon juinche'e ndo Zacarías ixra ngaxin'in ndo'a ndo Dio, sakjui ndo ndo'e ndo. ²⁴Ko tjume'e jan Elisabet, janchri'e ndo Zacarías, yaa jan chjan. Ko íkuachrxexin'a jan ndo'e jan na'ó nchanitjao, ko jixraxaon jan: ²⁵“Jaña ndo Dio kuajon ndo juachaxin ixi xrochónnda chjan ko ítsjanoa'ina nā jai.”

Ndo ángel chronga ndo ixi tsjongí'e xjan Jesús

²⁶Kuatsinga ikjaon nchanitjao ko ndo Dio xruan'an ndo ndo ángel Gabriel itsji ndo naa tjajnéé tjajna Galilea ndatin'in Nazaret ²⁷†ixi nti'a xronichje'e ndo naa nchrichajan ndatin'in María ko je'e nchrichan xrachuxin'a nchrichan ninaa xi. Je'e nchrichan tsijate'e nchrichan tsute'e nchrichan naa xi ndatin'in José, kuachrjenixin xa ndo rey David.

²⁸Ko ndo ángel me'e kuixin'in ndo ndo'a jan María, ko ndachro ndo:

—¡Jan'an jui'i tjá'anta juajna ixi ndo Dio ícha tjua'anta ndo ko Ncháina Dio jii ngajinnta, ícha jintanchaonta ndo ixi ikaxin nchri!

²⁹Ko xronka je'e nchrichajan ko íkuienxin'a nchrichan nge'e juajna kuajon ndo ángel. ³⁰Ko je'e ndo ángel ndachro ndo:

—María, xrakon'anta, ixi ndo Dio ícha tjua'anta ndo. ³¹††*Ko jai tseyá naa chjan ngaya tseenta ko

† 1:27: Mt. 1:18. †† 1:31: Mt. 1:21.

sinchejongí'enta naa xjan xi ko sinchekin'innta xjan Jesús. ³² Ko je'e xjan tsango tsetuan'an xjan, ko tsin'in xjan chjen'en ndo Dio jii ngajní. Ko je'e Ncháina ndo Dio xrochjée xjan juachaxin tsetuan'an xjan xranchi baketuan'an ndotáchrí'e xjan xranchrjen, ndo David. ³³ Ko je'e xjan tsetuan'an xjan tǵajna Israel kain nchakon ko ti tsetuan'an xjan ítsjexin'a.

³⁴ Ko jan María juanchangi'e jan ndo ángel, ndachro jan:

—ǵXranchi tson'en jii'i, ixi jan'an rikian'i xi?

³⁵ Ko juatingéxin ndo ángel, ndachro ndo:

—Espíritue ndo Dio tsǵi ngajinnta ko juachaxien ndo sinchekitsáanta ndo xranchi naa tsa'on. Ko xjan tsjongí'e xrochónnda'i xjan ijǵe, ko ndatsin'in xjan chjen'en ndo Dio. ³⁶ Ko kaxon jan kichuunta Elisabet yaa jan chjan maski ó nachrǵi jan. Ko jai, nchri bandachro nǵ jua'i xrochónnda chjan, jai ó ikjaon nchanitjao yaa jan xjan. ³⁷ Méxin juachaxien ndo Dio, chao tson'en kain nge'e.

³⁸ Ko ndachro jan María:

—Jan'an nta'a xrée Nchána Dio; méxin jan'an tsitika'on kain nge'e kuetuanna ndo xranchi ja'anta ndachronta.

Ko juexin nichja ndo ángel, sakjui ndo.

Jan María kuitsje'e jan jan Elisabet

³⁹ Kaxon nchakon me'e, jan María nteeto sakjui jan naa tǵajna ngata'a iǵnǵ nunte Judea. ⁴⁰ Ko kuiji jan tǵajna nti'a kuixin'in jan ndo'a ndo Zacarías ko jan Elisabet ko kuajon jan juajna ngajin jan Elisabet. ⁴¹ Hora kuin'en jan Elisabet juajna, xjan yaa jan chrinka xjan ngaya tse'e jan, ko je'e jan Elisabet tsango kuayé'e jan juachaxien Espíritue ndo Dio. ⁴² Ko tǵume'e jan Elisabet séen nichja jan ko ndachro jan:

—Ndo Dio juinchenchaoan ndo ícha ixi ikaxin nchri, ko kaxon juinchenchaon ndo chjan'an. ⁴³ ǵNgisen jan'an ixi jui'a kuitsjena ja'a, janée Nchána? ⁴⁴ Ixi hora kujǵan juajnáa, chrinka chjan'na ngaya tse'e ixi ché'e xjan. ⁴⁵ Ijǵi juaxruxin chonda ixi kuitikaoan nge'e tson'en, xranchi ndachro ndo Dio.

⁴⁶ Ko tǵume'e jan María ndachro jan:

Aséenna tajon juasaya ngajin Ndotána Dio.

⁴⁷ Ko juaxruxin ritǵén ixi ndo Dio kuantsjena ndo ijǵe.

⁴⁸ Ndo Dio xraxaon ndo sinche'e ndo jian ngajǵin, jan'an naa nchri nóa nche'e ixrǵ ngajin ndo. Ko jai tsaxi xrondachijina nǵ ndo Dio juinchechaoan ndo.

⁴⁹ Ndo Dio chónnda ndo kain juachaxin, ko juinche'e ndo ijǵi nge'e ngajǵin ixi je'e ndo tsango tǵjáa ndo.

⁵⁰ Ko je'e ndo kain nchakon tikonóe'e ndo kain ni tajon juasie ngajǵin je'e ndo.

⁵¹ Je'e ndo soji ndo ixi juinche'e ndo kain nge'e ko kuantsje'e ndo juachaxin chónnda kain ni nchejǵi aséen.

⁵² Ko kuantsje'e ndo kain juachaxin chónnda ni tetuan'an

ko juinchejǵi ndo kain ni nóa ixi je'e nǵ xrochónnda nǵ juachaxin.

⁵³ Ko kuajon ndo kain nge'e jian kuayé'e ni chónnda'i ko xro'an nge'e kuajon ndo ngajǵin ngisen kueya chónnda.

⁵⁴ Je'e ndo bingijna ndo ni tǵajna Israel, ni nche'e xrée ndo;

ko bikonóe'e ndo nǵ,

⁵⁵ ixi jaña ndache ndo sen tachrǵi'e nǵ xranchrjen, ndo Abraham ko kain ni tsachrjenixin ndo.

⁵⁶ Ko jan María kuitu'e jan ndo'a jan Elisabet ní nchanitjao, ko tǵume'e ikjan jan ndo'a jan.

Jongí'e ndo Juan Bautista

⁵⁷ Ko kuij nchakon sinchejongí'e jan Elisabet chjen'en jan, ko juinchejongí'e jan naa xjan xi. ⁵⁸ Méxin, ni ste tjenka ndo'a jan ko ni nchando'a jan, ikjui nǵ kuitsje'e nǵ jan ko kuintee nǵ juaxruxin ngajǵin jan ixi kono'e nǵ ixi ndo Dio tsango bikonóe'e ndo jan. ⁵⁹ Kuitja iǵní nchakon, kuij nǵ ixi tsayé'e ichjan chji'e ni judío, ko tǵaun nǵ xrokuin'in xjan Zacarías xranchi tin'in ndotée xjan. ⁶⁰ Ko ndachro janée xjan:

—Na'i. Xrokonda tsin'in xjan Juan.

⁶¹ Ko je'e nǵ juatingéxin nǵ:

—ǵSonda tsin'in xjan jaña? Xro'an sen ndúya tin'in nǵ jaña.

⁶² Tǵume'e itja nǵ juanchangiéxin nǵ ndotée xjan xranchi tǵaun ndo tsin'in xjan. ⁶³ Ko je'e ndo juanchia ndo tu'o ntǵǵ ko ikjin ndo: "Je'e xjan tsin'in xjan Juan." Ko kain ni ste nti'a xronka nǵ. ⁶⁴ Ko tuinxin iǵngo kuaxi nichja ndo Zacarías, ko kuaxi kuajon ndo juasie ndo ngajǵin ndo Dio. ⁶⁵ Kain ni ste tjenka nchando'a sen xronka nǵ, ko kain tǵajna ngata'a iǵnǵ Judea kuin'en nǵ nge'e kon'en. ⁶⁶ Ko kain ni kuin'en nge'e kon'en, xraxaon nǵ ko ndachro nǵ:

—ǵNge'e ixrǵ sinche'e ichjan ñǵ?

Ko nduaxin ndo Dio tsango jii ndo ngajǵin xjan.

Ndo Zacarías itsǵe ndo

⁶⁷ Ko ndotée xjan ndo Zacarías me'e ícha kuayé'e ndo juachaxien Espíritue ndo Dio ko nichja ndo chijnie ndo Dio ko ndachro ndo:

⁶⁸ Juasie Ndotána Dio titikaon ni tǵajna Israel ixi je'e ndo kuij ndo tsingijna ndo tǵajnee ndo.

⁶⁹ Ko je'e ndo xruan'an ndo ngisen ícha soji tsingijna tsachrǵengéxin ijǵe chónnda chujni, naa sen kuachrjenixin ndo David, ngisen juinche'e ixrǵ ngajǵin ndo Dio.

⁷⁰ Jaña nichja ndo Dio nichjixin ndo sen chronga chijnie ndo Dio ó sa'ó

⁷¹ ndache ndo sen ixi tsingijna ndo tsantsje'e ndo juachaxin kain ni ningakoǵina.

⁷² Ko tsikonóe'e ndo sen tachrǵi'ina kuintee sa'ó, ko xraxaon ndo ti juao ndo sen tǵajnee ndo ó sa'ó.

⁷³ Ko jii' tsindache ndo Dio ndo tachrǵi'ina xranchrjen, ndo Abraham

⁷⁴ ixi tsingijnana ndo ixi tsitua'i xi ningakoǵina,

ko chao sinche'ena ixra ngajin ndo Dio ko xrox-rakon'ana,

⁷⁵ ixi ícha tjuá tsake'e aséeina ko jian tsitikaonna chijnie ndo Dio,

ko tsojuna ngajin ndo Dio kain nchakon.

⁷⁶ Ko ja'a, chjan'na, ja'a xrokjan naa ngisen xronichja chijnie ndo Dio jii noi,

ko ja'a sa'ó tsitaon'en Ncháina, †

ko ja'a sinchenataonxian chaoé ndo,

⁷⁷ ixi tsono'e ni tajnée ndo ixi sinchemé'e ndo kain ijie chóna na

ko tsajon ndo juachaxin tsitjáña'i na.

⁷⁸ Ixi je'e Ndotáina Dio tsango tjaunna ndo ko tsango tikonó'ina ndo,

ko je'e ndo tsajon ndo xro'i tsingasáñaina kain nchakon,

⁷⁹ ko tsajon ndo xro'i tsingasáñaxin kain ni jii ti tsango naxixe'e.

Ko je'e ndo tsake'e ndo tutéina ngata'a cha'o tajon juaxruxin.

⁸⁰ Ko je'e xjan bangi xjan ko konsoji aséen xjan. Ko bake'e xjan ngataon ijngi ti xro'an ngisen ste, xetjaja nchakon konoxin xjan ngajin ni tjanya Israel.

Jongí'e xjan Jesús

(Mt. 1:18-25)

2 Nchakon me'e bake'e naa xi ícha baketuan'an ko bakin'in xa Augusto César, ko je'e xa kuetuan'an xa ixi tsixintaxin kain na ixi tsono'e xa ngijan'in chujni chóna kain tjanya. ² Méxin, ti sa'ó kuixintaxin chujni xi Cirenio baketuan'an xa nunte Siria. ³ Ko kuetuen'en na kain na satsji na tjanya tikinixin'en na ixi nti'a tsixintaxin na. ⁴ Méxin, ndo José kuachrjexin ndo tjanya Nazaret tikinixin'en Galilea, ko sakjui ndo tjanya Belén nunte Judea ti tsijongíexin ndo David, ixi ndo José kuachrjenixin ndo ndo tachrí'e ndo xranchrjen, ndo David. ⁵ Méxin sakjui ndo José tjanya Belén, je'e ndo ko janchri'e ndo jan María. Ko je'e jan María ó yaa jan ichjan. ⁶ Ko nchakon jii sen tjanya Belén, kuitja nchakon tsjongí'e chjen'en jan María. ⁷ Ko nti'a kuixin'in sen naa nchia ti tejua iko ixi kuitja'i sen nchia no tsitu'e sen. Méxin, nti'a jongíexin chjen'en jan María, xjan sa'ó, ko je'e jan kuintsia jan xjan manta ko baxe'e jan xjan ngaya ti nexin iko.

Sen ángel ko ni stendáa kutuchjon

⁸ Tiie me'e tjenka tjanya Belén kaxin na stendáa na kutuchjoen na ngataon ijngi. ⁹ Me'e tuinxin konoxin naa ndo ángel xruan'an ndo Dio, ko bika'o ndo chjixrué ndo Dio juinchengasáña nguixin ngandajin na; ko je'e na tsango xronka na. ¹⁰ Ko je'e ndo ángel ndache ndo na:

—Xrakon'anta ixi jan'an bikian juajna jian, méxin, xrochondanta juaxruxin ko kain ni tjanya kaxon. ¹¹ Tjajnee ndo David jai jongíexin naa chjan, xjan me'e sinchemé'e xjan kain ijie chóna chujni, ko je'e xjan

Ncháina Cristo. ¹² Itjinta tjanya, nti'a tsinchíinta xjan jitsjía xjan manta ko jii xjan ti no nexin iko.

¹³ Xrajii ndo ángel, tuinxin konoxin ícha kueya sen ángel kuixin sen ngajni, †† ko itsje sen ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio jii ngajni, ko ndachro sen:

¹⁴ ¡Juasie ndo Dio jii ngajni ixi tsango chóna ndo juachaxin!

Ko juaxruxin tsintee kain ni ste ngata'a nunte, kain ni titikaon ndo.

¹⁵ Ko tjume'e kain sen ángel sakjui sen ngajni, ko ni stetsje'e kutuchjoen ndache kichuu na:

—Ichjina tjanya Belén, tsitsje'ena nge'e kon'en nti'a xranchi ndachro ndo ángel xruan'an ndo Dio.

¹⁶ Ko nteeto sakjui na bikitsje'e na jan María ko ndo José, ko ichjan jii xjan ti tejua iko. ¹⁷ Hora bikon na xjan, beki na kain ti ndachro ndo ángel kondee je'e xjan

¹⁸ ko tsango xronka kain chujni kuin'en ti ndachro na.

¹⁹ Ko je'e jan María jixraxaon jan ngaya aséen jan kain nge'e kon'en. ²⁰ Ni stetsje'e kutuchjoen ikjan na ti kuin-tu'e na kué na, ko kuajon na juasaya ngajin ndo Dio ixi kain nge'e kuin'en na ko bikon na, kain nge'e kon'en xranchi ndachro ndo ángel.

Ndotée xjan Jesús bikao sen xjan tjanya Jerusalén

²¹ ††Nchakon kuitja xjan Jesús ijni nchakon, chjee sen xjan chji'e ni tajnée xjan ko juinchekin'in sen xjan Jesús, xranchi kuetuan'an ndo ángel ngajin jan María nchakon xrayá'i jan xjan.

²² Kuitja nchakon chao jii jan María xranchi tsiketuan'an ley tsikjin ndo Moisés, ko tjume'e je'e jan ko ndo José sabikao sen xjan tjanya Jerusalén ixi ndo Dio sinchenaon †† ndo xjan. ²³ Ko jaña juinche'e sen xranchi jitaxin xroon kuituan'an ndo Dio: "Kain xjan xi, xjan kóna sa'ó, tikinixin'en xjan ndo Dio." ²⁴ Méxin, jan María ko ndo José sakjui sen ndo'a ndo Dio ixi bikao sen iko tsen'en nti'a xranchi jitaxin xroon tsituan'an ndo Dio tson'en, méxin xrokuajon sen yuu kuntuá na-jni o yuu kuxenta.

²⁵ Nchakon me'e tjanya Jerusalén bake'e naa ndo tachrú ndatin'in Simeón. Je'e ndo tsango jian ndo, ko bakajon ndo juasaya ngajin ndo Dio, ko chón'en ndo xroxruan'an ndo Dio ngisen tsingijna tjanya Israel. Méxin Espíritue ndo Dio jii ngajin ndo Simeón ²⁶ ko Espíritue ndo Dio juincheno'e ndo Simeón ixi xratsen'a ndo tsikonja ndo ndo Cristo, ndo xroxruan'an ndo Dio. ²⁷ Ko tjume'e Espíritue ndo Dio juinchexraxaon ndo Simeón xrokjui ndo ndo'a ndo Dio. Ko nchakon me'e kuu jan María ko ndo José bikao sen xjan Jesús ngaxin'in ndo'a ndo Dio ixi kuitikaon sen xranchi tsiketuan'an ley. ²⁸ Ko tjume'e ndo Simeón joa ndo xjan Jesús ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko ndachro ndo: ²⁹ Jai, Ncháina, ó kuitja ti ndachrona.

Jai chao tájonnta juachaxin juaxruxin tsen'en na,

³⁰ ixi ó bikon ngisen kuu tsantsje kain ijie chondana,

³¹ ko ja'anta tsixruan'annta xjan

ko kain tjanya tsichuxin na xjan.

† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

†† NGAJNI cielo ‡ 2:21: Lc. 1:31. †† SINCHENCHAON bendecir

³² Je'e xjan xro'i tsingasáña ngajin kain tjajna, ni je'a tjajna Israel,

ko tsajon na juasaya ngajin tjajnánta Israel ixi nti'a konoxin xjan Jesús.

³³ Ko ndo José ko jan María, janée xjan Jesús, xronka sen ixi jaña ndachro ndo Simeón xranchi sinche'e xjan Jesús. ³⁴ Ko tjume'e ndo Simeón juinchenchaon ndo sen ko nichje'e ndo jan María, janée xjan ko ndachro ndo:

—Chjan'an me'e tsika'o itsjé nge'e tangi tsikonni. Méxin, kueya ni tjajna Israel, kaxin na tsitikaon'a na ko ikaxin na tsitikaon na chijnie xjan ko jian tsake'e na.

³⁵ Ko jaña tsonoxin xranchi xraxaon nguingu aséen na. Ko kain nge'e tson'en sintani'a xranchi naa chika yao tsatsingatu'u asáan ja'a, María.

³⁶ Ko kaxon nti'a bake'e naa janachri profeta, nichja jan chijnie ndo Dio ko ndatin'in jan Ana. Ndotée jan bakin'in ndo Fanuel, ko je'e ndo, ndo tachri'e ndo xranchrjen, ndo Aser. Je'e jan Ana ó tsango nachri jan, ko xranchrchájan jan tsikute'e jan ko bekao jan ndoxi'e jan je'o yaato nano. ³⁷ Ko jai ó ka'an jan ko noókán ko noó nano chónnda jan. Ko tachrxexin'a jan ni'ngo ndo'a ndo Dio; ko ndi'ao bake'e jan tiie ko nchakon bakajon jan juasaya ngajin ndo Dio; ko kaxin nchakon bajine'a jan ixi nichje'e jan ndo Dio. ³⁸ Ko nchakon me'e jan Ana konchijiñe'e jan ko juangíxin jan kuajon jan juasie jan ngajin ndo Dio, ko kuaxi jan nichja jan ixi xjan Jesús, nichje'e jan kain ni stehón'en nchakon xroxruan'an ndo Dio ngisen tsingijna ni tjajna Jerusalén.

Ndotée xjan Jesús kjanka'o sen xjan tjajna Nazaret

³⁹ †*Nchakon juexin juinche'e jan María ko ndo José kain nge'e ndachro chijnie ndo Dio, ikjan sen tjajnee sen Nazaret, nunte Galilea. ⁴⁰ Ko xjan Jesús ícha bangi xjan, ko ícha konsoji xjan, ko ícha no'e xjan jian kain nge'e ixi ndo Dio bakajon ndo juachaxin ngajin xjan.

Kuitja sen xjan Jesús ngaxin'in ni'ngo

⁴¹ Ndo José ko jan María, janée xjan Jesús, bakji sen tjajna Jerusalén kain nano ixi tsake'e sen nti'a ti kia pascua. ⁴² Ko nchakon kuitja xjan Jesús teyuu nano, je'e sen ko je'e xjan sakjui sen tjajna Jerusalén xranchi kuituen'en sen ixi kia pascua. ⁴³ Nchakon juexin kia pascua, kua sen cha'o itji tjajnee sen. Ko xjan Jesús tsikitu'e xjan nti'a tjajna Jerusalén, ko ndo José ko jan María, janée xjan, konoe'a sen tsikitu'e xjan. ⁴⁴ Je'e sen xraxaon sen ixi xjan Jesús jitji xjan ngakjen'en sen kaxin, ko sakjui sen nichji naa nchakon. Ko tjume'e juée sen xjan ngajin ni kichuu sen ko ni chúxin sen. ⁴⁵ Ko kuitja'i sen xjan, méxin ikjan sen tjajna Jerusalén ko juée sen xjan nti'a. ⁴⁶ Ko nchakon ninxin kuitja sen xjan ngaxin'in ni'ngo ndo'a ndo Dio. Nti'a jii xjan nunte ngusine kain sen tjako chijnie ndo Dio ko jitin'en xjan ti ndachro sen, ko jitjan Chiangí'e xjan sen. ⁴⁷ Ko kain chujni jitin'en ti ndachro xjan, xronka na ixi tsango jian

no'e xjan ko jian tjate'e xjan kain nge'e tjanchangí'e sen xjan. ⁴⁸ Ko xronka ndo José ko janée xjan hora bikon sen ti jii xjan ngusine sen no'e. Ko janée xjan ndachro jan:

—Chjan'na, ¿sonda jaña juinche'e? Ndotáa ko jan'an yaana juachjaon chrjijtjéena ja'a.

⁴⁹ Ko juatingíexin xjan Jesús:

—¿Sonda tjéeninta? ¿Á noa'inta ixi jan'an xrokonda sinta'a xrée Ndotána?

⁵⁰ Ko je'e sen kuienxin'a sen nge'e ndachro xjan.

⁵¹ Ko tjume'e sabikao sen xjan Jesús tjajnee sen, tjajna Nazaret, ko xjan Jesús bakitikaon xjan sen. Ko jan María, janée xjan, ngaya aséen jan xraxaon jan kain nge'e kon'en. ⁵² Ko ícha bangi xjan ko ícha kono'e xjan, ko ijié juachaxin kuajon ndo Dio ngajin xjan, ko kain na tsango tjue'e na xjan.

Ndo Juan bake'e ndo ngata'a jna

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Ó chónnda tena'ó nano baketuan'an xi Tiberio César, ko xi Poncio Pilato baketuan'an xa nunte Judea, ko xi Herodes baketuan'an xa nunte Galilea, ko xi kichuu xi Herodes ndatin'in Felipe baketuan'an xa nunte Iturea ko nunte Traconite, ko xi Lisaniás baketuan'an xa nunte Abilinia. ² Ko xi Anás ko xi Caifás xitaana ícha tetuan'an. Nchakon me'e ndo Dio, nichje'e ndo ndo Juan, chjen'en ndo Zacarías, xjan bake'e ntajie. ³ Ko ndo Juan ikjui ndo kain tjajna ngande'e inda jitinga ndatin'in Jordán ko ndache ndo kain na ixi xrokonda tsintu'e na ti ndako'a nche'e na ko tsikitée na ixi ndo Dio jaña sinchemé'e ndo kain ijié chónnda na. ⁴ Jaña jitaxin xroon tsikjin ndo profeta Isaías ndachro:

Naa tée sen nichja ntajie tuyako ko ndachro:

“Nchekonchjiannta cha'o tsaji Ncháina, tantje'enta naa cha'o nao itji.

⁵ Ko kain tsaaka tsingachjian inche, ko kain jna ko kain ngande'e jna, jian tsonataunxin; ko kain cha'o nango itji, xroxendue'e cha'o ko kain cha'o nataonxin'a, tsonataunxin cha'o.

⁶ Méxin, kain ni ste ngata'a nunte nti'i tsono'e na ngisen xruan'an ndo Dio, tsantsje ndo ijié chónnda chujni.”

⁷ †*Nchakon me'e kueya na bakonchijiñe'e na ixi ndo Juan tsikitée ndo na, ko je'e ndo ndache ndo na:

—ija'anta tsikachrjenixinnta kunchee! ¿Ngisen ntatjunta satsinge'enta juañaue ndo Dio ti ó tuinxin tsij? ⁸ †*Xrokonda tsindoxinnta ti ndako'a nche'enta ko jian titikaonnta ti tetuan'an ndo Dio. Ko Ndachro'anta: “Jan'anna ícha jianna ixi kuachrjenixinna ndo Abraham.” Ko jan'an nduaxin ntatjunta ixi ndo Dio chao sinchéña ndo ixro ji'i xrokjan xjantié ndo Abraham. ⁹ †*Méxin, ó jichón'en chika jacha xrochrijinxin ntāa, nue'e ntāa xrochrijinxin ntāa. Méxin kain ntāa tajon'a itu cháña tsjánka na ntāa ko tsaa ntāa xro'i.

¹⁰ Ko tjume'e juanchangi'e na ndo Juan ko ndachro na:

† 2:39: Mt. 2:23.

†† 3:7: Mt. 12:34; 23:33. ‡ 3:8: Jn. 8:33. †† 3:9: Mt. 7:19.

—¿Nge'e xrokonda sinta'ana?

¹¹ Ko juatingéxin ndo Juan ko ndachro ndo:

—Ngisen chónnda yuu manta xrochjée sen naa manta ni xro'an nge'e chónnda. Ko ngisen chónnda nge'e sine xrochjée sen ni chónnda'i.

¹² †*Ko konchjiñe'e kaxin ni xenge'e i'nā tomi tjanchia xi tetuan'an ko kaxon tjaun nā tsikitée nā, méxin, juanchangi'e nā ndo Juan:

—Maestro, ¿nge'e xrokonda sinta'ana jan'anna?

¹³ Ko je'e ndo ndachro ndo:

—Je'o tjanchianta ti nduaxin sínká nā.

¹⁴ Ko kaxon kaxin xisoldado juanchangi'e xa ndo Juan:

—Kaxon jan'anna, ¿nge'e sinta'ana?

Ko je'e ndo juatingéxin ndo:

—Tantsje'anta chujni nge'e chónnda nā, ko nchexronka'inta nā ixi nge'e juinche'a nā, ko take'énta juaxruxin ixi je'o tomi tjachanta.

¹⁵ Kain ni ste nti'a tjao nā ixi je'e ndo Juan á ndo Cristo ndo. ¹⁶ Ko ndo Juan ndache ndo kain nā:

—Jan'an nduaxin ntatjunta ixi jan'an tikitéxinnta in-da, ko tsij naa ngisen tsikitéxinnta ndo ixi Espíritue ndo Dio ko xro'i. Ko je'e ndo ícha ijíé juachaxin chónnda ndo ixi juachaxin chonda jan'an. Jan'an tikinixinna'i tsoxindanga'a tjuée katée ndo. ¹⁷ Ko je'e ndo ó bika'o ndo naa kachrintu ixi tsjenduaxin ndo noatrigo ixi tsachrjekje'en xineno. Tsjatsi'in ndo kain noatrigo ti tikinixin tsji'in no, ko kain xineno tsjánka ndo ti xro'i jua'i tsanga.

¹⁸ Jaña ndachro ndo Juan ko ndache ndo nā ikaxin nge'e ko chronga ndo chijni jian. ¹⁹ ††*Ko kaxon kuyakutee ndo Juan xi Herodes, xi tetuan'an, ixi jikao xa nchri Herodías, nchrinchri'e xikichuu xa, xi ndatin'in Felipe, ko kaxon ndo Juan koñao ndo ngajin xi Herodes ixi ícha nge'e ndako'a juinche'e xa. ²⁰ Ko xi Herodes kuitikaon'a xa, ko ícha chinga juinche'e xa ko kaxon bije'e xa ndo Juan ndo'achjiso.

Bikitée ndo Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ko nchakon xrajitikitée ndo Juan kueya nā, kaxon kujj ndo Jesús bikitée ndo. Ko hora jinichja ndo Jesús ngajin ndo Dio xitje'e ngajni ²² †*ko Espíritue ndo Dio xingajin xranchi naa kuntúá ko bake'e ba ngata'a jaa ndo Jesús ko kuin'enni nichja naa ngisen jii ngajni ndachro:

—Ja'a chjan'na ko tsango tjua'a. †† Ko jan'an ritjén juaxruxin ngajian.

Kain ndotáchri'e xranchrjen ndo Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo Jesús kuachónnda ndo xranchi ikánte nano nchakon ti juangixin ndo xrée ndo.

Ko kain nā xraxaon nā ixi je'e ndo Jesús chjen'en ndo José.

Ko ndo José chjen'en ndo Elí,

²⁴ ko ndo Elí chjen'en ndo Matat, ko ndo Matat chjen'en ndo Leví, ko ndo Leví chjen'en ndo Melqui, ko ndo Melqui chjen'en ndo Jana, ko ndo Jana chjen'en ndo José.

²⁵ Ko ndo José chjen'en ndo Matatías, ko ndo Matatías chjen'en ndo Amós, ko ndo Amós chjen'en ndo Nahum, ko ndo Nahum chjen'en ndo Esli, ko ndo Esli chjen'en ndo Nagai, ²⁶ ko ndo Nagai chjen'en ndo Maat, ko ndo Maat chjen'en ndo Matatías, ko ndo Matatías chjen'en ndo Semei, ko ndo Semei chjen'en ndo José, ko ndo José chjen'en ndo Judá.

²⁷ Ko ndo Judá chjen'en ndo Juana, ko ndo Juana chjen'en ndo Resa, ko ndo Resa chjen'en ndo Zorobabel, ko ndo Zorobabel chjen'en ndo Salatiel, ko ndo Salatiel chjen'en ndo Neri.

²⁸ Ko ndo Neri chjen'en ndo Melqui, ko ndo Melqui chjen'en ndo Adi, ko ndo Adi chjen'en ndo Cosam, ko ndo Cosam chjen'en ndo Elmodam, ko ndo Elmodam chjen'en ndo Er.

²⁹ Ko ndo Er chjen'en ndo Josué, ko ndo Josué chjen'en ndo Eliezer, ko ndo Eliezer chjen'en ndo Jorim, ko ndo Jorim chjen'en ndo Matat.

³⁰ Ndo Matat chjen'en ndo Leví, ko ndo Leví chjen'en ndo Simeón, ko ndo Simeón chjen'en ndo Judá, ko ndo Judá chjen'en ndo José, ko ndo José chjen'en ndo Jonán, ko ndo Jonán chjen'en ndo Eliaquim.

³¹ Ndo Eliaquim chjen'en ndo Melea, ko ndo Melea chjen'en ndo Mainán, ko ndo Mainán chjen'en ndo Matata, ko ndo Matata chjen'en ndo Natán.

³² Ndo Natán chjen'en ndo David, ko ndo David chjen'en ndo Isaí, ko ndo Isaí chjen'en ndo Obed, ko ndo Obed chjen'en ndo Booz, ko ndo Booz chjen'en ndo Salmón, ko ndo Salmón chjen'en ndo Naasón.

³³ Ndo Naasón chjen'en ndo Aminadab, ko ndo Aminadab chjen'en ndo Aram, ko ndo Aram chjen'en ndo Esrom, ko ndo Esrom chjen'en ndo Fares, ko ndo Fares chjen'en ndo Judá.

³⁴ Ko ndo Judá chjen'en ndo Jacob, ko ndo Jacob chjen'en ndo Isaac, ko ndo Isaac chjen'en ndo Abraham, ko ndo Abraham chjen'en ndo Taré, ko ndo Taré chjen'en ndo Nacor.

³⁵ Ndo Nacor chjen'en ndo Serug, ko ndo Serug chjen'en ndo Ragao, ko ndo Ragao chjen'en ndo Peleg,

† 3:12: Lc. 7:29. †† 3:19: Mt. 14:3, 4; Mr. 6:17, 18. ‡ 3:22: Mt. 3:17; Mr. 1:11; Lc. 9:35. †† TJUA'A yo te amo

ko ndotée ndo Peleg me'e ndo Heber,
 ko ndo Heber chjen'en ndo Sala.
³⁶ Ndo Sala chjen'en ndo Cainán,
 ko ndo Cainán chjen'en ndo Arfaxad,
 ko ndo Arfaxad chjen'en ndo Sem,
 ko ndo Sem chjen'en ndo Noé,
 ko ndo Noé chjen'en ndo Lamec.
³⁷ Ndo Lamec chjen'en ndo Matusalén,
 ko ndo Matusalén chjen'en ndo Enoc,
 ko ndo Enoc chjen'en ndo Jared,
 ko ndo Jared chjen'en ndo Mahalaleel,
 ko ndo Mahalaleel chjen'en ndo Cainán.
³⁸ Ndo Cainán chjen'en ndo Enós,
 ko ndo Enós chjen'en ndo Set,
 ko ndo Set chjen'en ndo Adán,
 ko ndo Adán chjen'en ndo Dio.

Xixron'anxrée tjaun xa xrojuincheye'e xa ndo Jesús
 (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 Ndo Jesús tsango chónnda ndo juachaxien Espíritue ndo Dio, ko tjume'e kjanxin ndo ti jii inda jitinga ndatin'in Jordán. Ko Espíritue ndo Dio bikao ndo ntajie. ² Nti'a bake'e ndo yuu ikán nchakon, ko kain nchakon me'e juine'a ndo, ko tjume'e kuen'en ndo jinta ko Xixron'anxrée tjaun xa xrojuincheye'e xa ndo. ³ Ko je'e Xixron'anxrée ndache xa ndo Jesús:
 —Siá nduaxin ja'a chjen'en ndo Dio, ndache ixro ji'i xrokjan ixro nutja.

⁴ Ko juatingíexin ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: “Je'a je'o nutja tsechónxin chujni. Kaxon ixi chijnie ndo Dio tsechónxin na.”

⁵ Ko tjume'e Xixron'anxrée bikao xa ndo Jesús ngata'a naa ijnā ícha nui ko juako'e xa ndo kain tjanya jii ngata'a nunte. ⁶ Ko ndachro Xixron'anxrée:

—Jan'an xrotjá'a juachaxin ko kain ti tjintee chónnda kain tjanya ixi jan'an kuayá'a kain ji'i, ko chao xrotjá'a kain ji'i ngajin ngisen jan'an tja'on. ⁷ Méxin siá ja'a tsake'exian ntatuchi'ian ko xrochjána juasaya, kain ji'i tsayé'é.

⁸ Ko juatingíexin ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Tingaxintuan satjia, Xixron'anxrée ja'a. Ndachro chijnie ndo Dio: “Tsájuan juasaya ngajin Ncháa ndo Dio, ko je'o ngajin je'e ndo sinche'é ixra.”

⁹ Ko tjume'e Xixron'anxrée bikao xa ndo Jesús tjanya Jerusalén, ko juinчекajin'in xa ndo ti ícha nui ngata'a ni'ngo ko ndachro xa:

—Siá nduaxin ja'a chjen'en ndo Dio, chrinka ti nunte;
¹⁰ ixi ndachro chijnie ndo Dio:

Ndo Dio tsetuen'en ndo sen ángel ixi xrotsengia sen,
¹¹ ko ngaya itja sen tsake'e, ixi tsontengíxin'a tutáa ixro.

¹² Ko ndo Jesús juatingíexin ndo ndachro ndo:

—Kaxon ndachro chijnie ndo Dio: “Tsaké'a naa nge'e ixi tsikuan á chao sinche'e ndo.”

¹³ Ko Xixron'anxrée jua'i juincheye'e xa ndo Jesús, ko je'e xa sajuixin xa ti ndo Jesús kaxin nchakon.

Juangíxin Ndo Jesús juinчекuen'en ndo chujni nunte Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ko tjume'e Ndo Jesús ikjan ndo nunte Galilea ko tsango chónnda ndo juachaxien Espíritue ndo Dio. Ko kain ni nti'a teki nā kain ti juinche'e ndo Jesús. ¹⁵ Ko je'e ndo juinчекuen'en ndo chujni chijnie ndo Dio ngaxin'in ni'ngo ste kain tjanya nti'a, ko kain nā kuajon nā juasaya † ngajin ndo.

Ndo Jesús bake'e ndo tjanya Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Ko tjume'e ndo Jesús sakjui ndo tjanya Nazaret, ti no bangíxin ndo. Ko nchakon sábadó tjoké'e nā, kuixin'in ndo ningue ni israelita ixi jaña kuanche'e ndo. Ko bingatjen ndo Jesús ixi sinчекuanxin ndo ti jitaxin xroon chijnie ndo Dio. ¹⁷ Ko chjée nā ndo xroon tsikjin ndo kuanichjatin chijnie ndo Dio ó sa'ó, ndo Isaías. Ko je'e ndo kuantje'e ndo xroon ko juée ndo ti jitaxin ja'in:

¹⁸ Espíritue ndo Dio jii ngata'ana,
 ko kuayá'a juachaxin xronichja chijnie ndo tsayé'e ni nóa.

Xruan'anna ndo ixi sintaxruan'an ni tangi ste,
 ko tsantsje jíee ni steje'e,
 ko sintaxruan'an ni tikon'a;
 ko tsingijna ni stechrua,

¹⁹ ko xrontatjan nā ixi kuji nchakon tsingijna nā ndo Dio ko tsantsje ndo ijié chónnda nā.

²⁰ Ko tjume'e ndo Jesús bije'e ndo xroon, ko kuajon ndo xroon ngajin xi jinche'e ixra ni'ngo, ko je'e ndo bake'e ndo nunte. Ko kain ni ste nti'a jian stetsje'e nā ndo. ²¹ Ko kuaxi nichja ndo:

—Jai kuitja nchakon ndachro chijnie ndo Dio, chijni kuin'ennta.

²² Ko kain nā stetjao kichuu nā kondee xranchi jian jinichja ndo, ko xraxaon nā tsango chaxro ti nge'e nichja ndo. Ko juanchangi'e kichuu nā:

—¿Á je'a xi ji'i chjen'en ndo José?

²³ Ko ndo Jesús ndache ndo nā:

—Nduaxin xrondachijintana chijni ji'i: “Ja'a xi nchexruan, ja'ua toxruan'an.” Ko kaxon xrondachijintana: “Ti kuin'anna juinche'e tjanya Capernaum, jaña nche'e kaxon nti'i tjanáa.”

²⁴ †*Ko xrajnichja ndo, ko ndachro ndo:

—Nduaxin xrontatjunta xro'an sen profeta nichja chijnie ndo Dio, tsitikaon nā ndo ni tjanée ndo. ²⁵ Ko jan'an nduaxin ntatjunta ixi bake'e itsjé nchri ka'an nunte Israel nchakon bake'e ndo profeta Elías, naa ndo kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó, nchakon me'e kui'a ichrin níi nano kutu'o ko tsango bake'e jinta nchi-jii tjanya nti'a. ²⁶ Ko ndo Dio xruan'i ndo ndo Elías xrokuitsje'e ndo ngixe'i nchri ka'an tjanya Israel. Na'i. Xruan'an ndo ndo Elías itsji ndo ngajin naa nchri ka'an bake'e tjanya Sarepta, tjenka tjanya Sidón ixi tsingijna ndo nchra. ²⁷ Kaxon nunte Israel kuintee kueya chujni

† JUASAYA respeto, honor †† 4:24; Jn. 4:44.

níexin ichin lepra nchakon bake'e ndo profeta Eliseo, ko xruan'i ndo Dio ndo Eliseo ngisen xrokuitsje'e ndo ngixe'i chujni níexin ichin lepra nti'a. Je'o ndo Naamán kujxin tjanya Siria, me'e ndo koxruen'en.

²⁸ Ko kain ni ste ngaxin'in ni'ngo kuin'en nã jaña, ko tsango koñao nã. ²⁹ Bingatjen nã ko kuantsjexin nã ndo Jesús nti'a, ko bikao nã ndo ngande'e tjanya ngata'a ti ijnã ícha nui ixi tjaun nã xrojuinchengandaten nã ndo ijnã me'e. ³⁰ Ko je'e ndo Jesús kuatsinga ndo ngakjen'en nã ko sakjui ndo.

Naa xi bachónda xa espíritue Xixron'anxrée

(Mr. 1:21-28)

³¹ Ko tjume'e ndo Jesús sakjui ndo tjanya Capernaum, naa tjanya tikinixin'en tjanya Galilea ko kain sábadó nchakon tjoké'e nã nchekuen'en ndo ni ste nti'a.

³² †*Ko ni stetin'en juinche'e nã juaxruixin xranchi kuanchekuen'en ndo nã ixi chijnie ndo chónda ijíe juachaxin.

³³ Ko ngaxin'in ni'ngo nti'a jii naa xi chónda espíritue Xixron'anxrée ko séen kuyako xa ko ndachro xa:

³⁴ —Tintunãna, Jesús tjanya Nazaret. ¿Á jui'ia ixi sinchetjáñana? Jan'an chuxian ixi ja'a naa ngisen ícha tjúá xruan'an ndo Dio.

³⁵ Tjume'e ndo Jesús kuyakutee ndo espíritue Xixron'anxrée, ko ndachro ndo:

—¡Tenkua, ko tachrjexian xi ñã!

Tjume'e je'e espíritue Xixron'anxrée juanka xi me'e nunte ngatoxin ikon kain ni ste nti'a. Ko tjume'e kuachrje espíritue Xixron'anxrée ko juinchenie'a xa xi me'e. ³⁶ Kainko nã xronka nã, ko ndache kichuu nã:

—¿Nge'e chijni jian nichja ndo Jesús? Ixi je'e ndo chónda ndo ijíe juachaxin ko tetuen'en ndo espíritue Xixron'anxrée ko titikaon, tachrje ko satji espíritu.

³⁷ Ko kain tjanya nti'a binga chijni xranchi nchexruen'en ndo Jesús kain nã ko xranchi nichja ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo jachée ndo Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo ni'ngo ko sakjui ndo ndo'a ndo Simón Pedro. Ko jachée ndo Pedro tsango níexin jan súa. Méxin, kuinóatée sen ngajin ndo Jesús ixi sinchexruen'en ndo jan. ³⁹ Ko ndo Jesús kuisée ndo ti jitsinga jan, ko kuyakutee ndo súa ko je'e súa kuachrje súa. Ko tuinxin bingatjen jan ko kuajon jan juine sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo kueya ni ni'e

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ko kuitaon nchakon, kain ni chónda ni ni'e, níexin nã ngixe'i ichin, bikao nã nã ti jii ndo Jesús; ko je'e ndo bake'e ndo itja ndo ngata'a nguingu nã, ko koxruen'en kain nã. ⁴¹ Ko itsjé ni ni'e kuantsjexin ndo espíritue Xixron'anxrée ko hora tachrje espíritu tuyako ko ndachro:

—Ja'a chjen'en ndo Dio.

Ko ndo Jesús kuyakutee ndo espíritue Xixron'anxrée ko kuintue'a ndo xronichja xa ixi je'e xa no'e xa ixi je'e ndo Jesús, ndo Cristo.

Ndo Jesús juinchekuen'en ndo ni ste nunte Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Ko ó bingasáña je'e ndo Jesús kuachrjexin ndo tjanya me'e, ko sakjui ndo nunte xro'an chujni ste. Ko je'e nã juée nã ndo ko ikjui nã ti no jii ndo. Ko tingakon'en nã ndo ixi tjaun'a nã satsji ndo inaa tjanya. ⁴³ A je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an xrokonda itsji ikaxin tjanya ixi xrontatjan nã xranchi tsayé'e nã ti tetuan'an ndo Dio ixi me'e juixin jan'an.

⁴⁴ Ko jaña kuaji ndo Jesús kain ni'ngo tikinixin'en nunte Galilea ko ndache ndo nã chijnie ndo Dio.

Kueya kucheë itsé sen

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 †*Naa nchakon ndo Jesús jii ndo ngande'e ndalago ndatin'in Genesaret ko kueya nã kuixintja kichuu nã ixi tjaun nã tsin'en nã chijnie ndo Dio. ² Ko bikon ndo jii ngande'e inda yuu ntábarco tsikintu'e ni itsé kucheë ko je'e nã stenéma nã nocha'a tséxin nã ba. ³ Ko je'e ndo bajin'in ndo naa ntábarcoe naa xi ndatin'in Simón, ko ndo Jesús ndache ndo xa ixi tsoncheka xa ntãá ícha ngusine inda. Ko bake'e ndo nunte ngata'a ntábarco ko kuaxi ndo juinchekuen'en ndo kain ni ste nti'a. ⁴ Ko juexin juinchekuen'en ndo nã, tjume'e ndache ndo xi Simón:

—Tiku'a ntábarco ti ícha yaso'e inda, ko tjankanta nocha'a chringi inda ixi xrotsénta kucheë.

⁵ †*Ko ndo Simón juatingíexin ndo:

—Maestro, nguixin tiie stenta'ana ixrã ko xro'an kucheë itséna. Ko siá ja'anta ndachronta, jaña sinta'ana.

⁶ †*Ko je'e sen kuitikaon sen nge'e ichro ndo Jesús. Ko tsango kueya kucheë bingachjian nocha'a ko jitaxin jichrindaon no. ⁷ Ko tjakaxin kichuu sen steyá inaa ntábarco ixi tsonchjiñe'e sen tsingijna kichuu sen. Ko kuij sen ko juinchekaon sen yui ntábarco ko je'e ntãá kuechjen'en ntãá ko ó xrojamangi ntãá ixi kueya kuma ntãá. ⁸ Ko bikon ndo Simón Pedro nge'e kon'en, bake'exin ndo ntatuchi'in ndo ko ndachro ndo:

—Tingaxintuan, Nchána Jesús, ixi jan'an tjúá'i aséena.

⁹ Méxin, ndo Simón ko sen ste ngajin ndo xronka sen ixi kueya kucheë itsé sen. ¹⁰ Kaxon xronka ndo Jacobo ko ndo Juan, chjen'en ndo Zebedeo, sen me'e tingijna ndo Simón nche'e sen ixrã. Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Xronka'ia, sa'ó kuatse kucheë ko jai tsaxia xronichje'e chujni kondeena jan'an.

¹¹ Ko bikao sen ntábarco ngande'e inda. Ko kuintu'e sen ntãá ko kain nge'e kuachónda sen ko sakjui sen rué'e sen ndo Jesús.

† 4:32: Mt. 7:28, 29.

†† 5:1: Mt. 13:1, 2; Mr. 3:9, 10; 4:1. ‡ 5:5: Jn. 21:3. †† 5:6: Jn. 21:6.

**Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi níexin ichin lep-
ra**
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Naa nchakon bake'e ndo Jesús naa tjanya, kuij naa xi níexin xa ichin lepra. Ko bikon xa ndo Jesús, méxin, konchjiñe'e xa ko bake'exin ntatuchi'in xa ko kuiséya xa ngata'a nunte ko kuinóatée xa ko ndachro xa:

—Ja'anta nchexruannanta siá jaña tjaunnta.

¹³ Ko ndo Jesús bake'e ndo itja ndo ngata'a xa ko ndachro ndo:

—Jaán tja'on; syntaxruan'an.

Ko tuinxin koxruen'en xa. ¹⁴ Ko je'e ndo kuetuan'an ndo ngajin xa:

—Xro'an ngisen teki'é ixi ó koxruan'an. Itjia ngajin xi taana ixi ó koxruan'an ko tájuan ti tikinixin kuituan'an ndo Moisés ko jaña tsikon kueya nā ixi koxruan'an.

¹⁵ Ko kono'e kain tjanya chijnie ndo Jesús, ko kueya nā konchjiñe'e nā ngajin ndo ixi tsin'en nā nge'e ndachro ndo, ko sinchexrjuen'en ndo chin'en nā. ¹⁶ Ko je'e ndo Jesús bakachrjendáa ndo nanaó ti xro'an chujni jii ixi kuanichje'e ndo ndotée ndo jii ngajín.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi jua'i itji
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Naa nchakon ndo Jesús juinchekuen'en ndo chujni ko nti'a ste kaxin xi fariseo ko kaxin xi tjako ley, tsiki'x-in xa kain tjanya nunte Galilea ko nunte Judea ko tjanya Jerusalén. Ko ndo Jesús juako ndo juachaxien ndo Dio ixi juinchexruen'en ndo itsjé chujni ni'e. ¹⁸ Nchakon me'e kuij kaxin nā bika'o nā naa xi jitsingata'a kania, xi me'e jua'i nchetengi tutée xa. Ko tjaun nā xrokuixin'in nā kao xi ni'e ngaxin'in nchia ixi xrobake'e nā xa ngajin ndo Jesús. ¹⁹ Ko jua'i kuixin'in nā ixi kueya nā ste nā ngaxin'in nchia. Ko tjume'e bajin'in nā ngata'a nchia ko konxrato xa ngata'a nchia, ko nti'a juinchexingajinxin nā xi ni'e jíá kania ngusine kain ni ste tjenka ndo Jesús. ²⁰ Ko ndo Jesús bikon ndo ixi chujni me'e tsango chuntia nā ko ndache ndo xi ni'e:

—Jan'an ó juintemá'a kain ti ndako'a juinche'e.

²¹ Ko tjume'e kain xi tjako ley ko xi fariseo kuaxi xraxaon xa: “¿Ngisen xi jii'i, ixi ndako'a nichja xa ko nichjangí'e xa ndo Dio? Ixi xro'an chujni tsantsje ijie; je'o ndo Dio chao tsantsje ndo ijie chóna nā.”

²² Ko ndo Jesús ó no'e ndo nge'e stexraxaon xa, méxin, ndachro ndo:

—¿Sonda jaña xraxaonnta? ²³ ¿Nge'e ícha tangi'a xrontatjan xi ni'e? ¿Á ícha tangi'a xrontatjan xa ixi ó komé'e ti ndako'a juinche'e xa?, o, ¿á tsingatjen xa ko tsajixin xa tutée xa? ²⁴ Méxin, jai tsjako'anta ixi jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chonda juachaxin ngata'a nunte tsantsje ijie chóna chujni.

Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi ni'e:

—Jan'an ntatjua ja'a tingatjen ko itsé kania'a ko sat-sjia ndúya.

²⁵ Ko tuinxin bingatjen xi jua'i itji ko stetsje'e kain nā, ko itsé xa kanie'e xa ti baketa'a xa ko sakjui xa ndo'a xa ko jitajon xa juasaya ngajin ndo Dio. ²⁶ Ko kain ni ste

nti'a xronka nā ko kaxon kuajon nā juasaya ngajin ndo Dio, ko xrakon nā stendachro nā:

—Jai bikona naa nge'e ícha jíé juinche'e ndo Dio.

Ndo Jesús kuiye'e ndo ndo Mateo
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Ko tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo nchia, ko bikon ndo naa xi xenge'e i'nā ndatin'in Mateo, jii xa ti xengaxin i'nā ko ndo Jesús ndache ndo xa:

—Xrokuia, ichjina.

²⁸ Ko xi Mateo, bingatjen xa ko kuintu'e xa kain nge'e, ko rué'e xa ndo Jesús.

²⁹ Ko tjume'e xi Mateo bake'e xa naa kia ijié ndo'a xa ixi tsajon xa juasie xa ngajin ndo Jesús. Ko kaxon ste kueya xi xenge'e i'nā ko ikaxin chujni chóna ijie ko juinekao nā ndo Jesús. ³⁰ †*Ko itsjé xi fariseo ko xi tjako ley kuaxi xa nichjangí'e xa ti ni chrikao ndo Jesús, ko ndachro xa:

—¿Sonda rinteku'unta ko tiku'unta xi xenge'e i'nā ko ni chóna ijie?

³¹ Ko juatingíexin ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Ngisen nie'a xrokonde'a xinchexruan; ni ni'e ícha xrokonde'e nā xa. ³² Jui'a ixi tsiya'a ni jian. Jui'i ixi tsiya'a ni chóna ijie, ko tsitikaon nā ndo Dio.

Sonda sen chrjikaio ndo Juan nchekatseñao sen jinta
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ko tjume'e je'e nā juanchangi'e nā ndo Jesús ko ndachro nā:

—Sen chrikao ndo Juan ko xi fariseo ne'a sen nchakon nichja sen ngajin ndo Dio ko, ¿sonda sen chrjiko'a ja'a kain nchakon ine sen ko ti'i sen?

³⁴ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á xrojuine'a ni tsikiye'e xi kute'e, ni kuij kiée xa? Já jaán ixi xrastekao nā xa. ³⁵ Ko tsii naa nchakon satsikao nā xi tsikute'e, ko tjume'e je'e sen sine'a sen.

³⁶ Kaxon juako ndo naa nge'e, ko ndachro ndo:

—Xro'an ngisen tonchrijin tu'o manta natjúá ko tjaun ti tsikichje manta ntaxi. Siá jaña sinche'e nā, tsitjáña manta natjúá; ko kaxon manta natjúá ndako'a tsikonni manta ti manta ntaxi. ³⁷ Kaxon jua'i tsikia xran vino natjúá tjuaxran ntaxi, ixi tsichje tjuaxran, ko ixran ko tjuaxran ndatsitjáña. ³⁸ Méxin, xran natjúá xrokonda tsikia xran tjuaxran natjúá, ko jaña kayui tsitjáña'i. ³⁹ Ko kaxon xro'an ngisen tsi'i xran ntaxi, ko tjume'e tsi'i nā xran natjúá, ixi xrondachro nā: “Ícha jian xran ntaxi.”

Sen chrikao ndo Jesús tonchrijin sen trigo
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Naa nchakon sábado tjoké'e ni judío, ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuatsinga sen tjenka kaxin ijngi tsikenga nā trigo, ko sen teyuu chrikao ndo konchrijin sen kaxin tjin trigo, ko konte'nga sen trigo ixi itja sen ko juine sen. ² Ko kaxin xi fariseo juanchangi xa ndachro xa:

† 5:30: Lc. 15:1, 2.

—¿Sonda stanche'enta ti tikinixin'a sinche'eni nchakon tjoké'eni?

³ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á juinchekuanxin'anta nge'e ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio, xranchi juinche'e ndo David ko kain xi bikao ndo naa nchakon tsango kuen'en sen jinta?

⁴ Ndo David kuixin'in ndo ndo'a ndo Dio ko itsé ndo nutja ti tikinixin'en ndo Dio ko juine ndo nio, ko kaxon kuajon ndo nio juine kain xi bikao ndo. Ko nutja me'e je'o xitaana chónnda xa juachaxin sine xa nio.

⁵ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chónnda ndo juachaxin tsetuen'en ndo xranchi tson'en nchakon tjoké'eni.

Naa xi jua'i nchetengi itja xa

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Inaa sábadó nchakon tjoké'e ni judío, kuixin'in ndo Jesús ningue ndo Dio ko kuaxi ndo juinchekuen'en ndo na chijnie ndo Dio. Ko nti'a jii naa xi jua'i nchetengi itja xa ti jian. ⁷ Ko xi tjako ley ko xi fariseo stetsjaya xa ndo Jesús ixi tjaun xa tsikon xa á sinchexrjuen'en ndo xi me'e nchakon sábadó tjoké'e na, ixi jaña tsjankata'a xa ndo Jesús ijje. ⁸ Ko ndo Jesús ó no'e ndo nge'e stexraxaon aséen xa, méxin, ndache ndo xi ni'e itja:

—Tingatjen ko take'é ngusine nti'i.

Ko tjume'e bingatjen xi me'e ko bake'e xa ngusine ti ste kain na. ⁹ Ko je'e ndo Jesús ndache ndo ikaxin na:

—Jan'an tsjanchangi'anta, ¿nge'e chao sinche'eni nchakon tjoké'eni, á sinche'eni jian o sinche'eni ndako'a? ¿Á tsingijnani chujni o á tsóñani chujni?

¹⁰ Ko tjume'e ndo Jesús tsje'e ndo kain ni ste nti'a ko ndache ndo xi ni'e:

—Tinxe tjáa.

Ko je'e xa kuinxe itja xa, ko hora me'e koxruen'en itja xa. ¹¹ Ko ikaxin na tsango koñao na ko stetjao kichuu na xranchi xrotsé na ndo Jesús.

Ndo Jesús kuinche'e ndo teyuu sen tsajikao ndo

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ikaxin nchakon tjume'e ndo Jesús ikjui ndo ti jii naa ijna ixi nti'a xronichjexin ndo ndo Dio, ko nchijí tiie juao ndo ndotée ndo. ¹³ Ko ti bingasáña nichje'e ndo sen rué'e ndo, ko kuinche'e ndo teyuu sen, sen me'e ikjan apóstol tsajikao ndo. ¹⁴ Ko sen me'e ja'in ndatin'in sen: ndo Simón, me'e ndo Jesús juinchekin'in ndo Pedro; ko xikichuu ndo ndatin'in Andrés; ndo Jacobo, ndo Juan, ndo Felipe ndo Bartolomé, ¹⁵ ndo Mateo, ndo Tomás, ndo Jacobo, chjen'en ndo Alfeo, ndo Simón, banchekin'in na Zelote, ¹⁶ ndo Judas chjen'en ndo Jacobo ko ndo Judas Iscariote, ndo juinchekji ndo Jesús.

Ndo Jesús juinchekuen'en ndo kueya na chijnie ndo

Dio

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ko ndo Jesús ko ti teyuu sen xingajinxin sen ngata'a jna ko kuji sen ngataon naa ijngi, ko nti'a ste ikaxin sen rué'e ndo. Ko kaxon kueya na konchjiñe'e na, kuixin na kueya tjajna nunte Judea ko tjajna Jerusalén ko nguixin ngande'e ndalago ti jii tjajna Tiro ko tjajna Sidón. Kain na kuji na ixi tsin'en na ti nichja ndo Jesús ko tsoxruxin na ichin chónnda na. ¹⁸ Ko ni chónnda espíritue Xixron'anxrée kaxon koxruen'en na. ¹⁹ Ko kain na tjaun na xrotsé na ndo Jesús ixi no'e na juachaxin tachrxexin je'e ndo chao sinchexrjuen'en kain na.

Juaxruxin ko juachjaon

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ko tjume'e ndo Jesús xendua ndo tsje'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Juaxruxin tsake'enta ti nóanta ixi tsaye'enta juachaxin tsixin'innta ti tetuan'an ndo Dio. ²¹ Juaxruxin tsake'enta ti jai chonda'inta nge'e sintenta, ko tjume'e xrochondanta ti jian.

'Juaxruxin tsake'enta ti jai tsjanganta, ixi tjume'e xrocha'anta.

²² †*Juaxruxin tsake'enta ti jai ningakon'annta na ko tsjanoanta na, chinga xrontatjunta na, ko xrondachro na ixi ña'inta ixi titikaonntana jan'an, Chjen'en Ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ²³ ††*Nchakon tson'en kain juachjaon me'e, tsango juaxruxin ko chaxro tsake'enta, ixi tsaye'enta naa nge'e ícha jian jii ngajni. Jaña juinche'e sen tachrí'anta ngajin sen kuachronga chijnie ndo Dio.

²⁴ 'Lastunta ja'anta ti kueya chondanta ixi ó juexin ti juaxruxin bake'enta.

²⁵ 'Lastunta ti chondanta kueya nge'e sintenta ixi tsji nchakon tsatsenta jinta.

'Ko lastunta ti jai tjanonta ko chá'anta ixi tsji nchakon xrotsjanganta ixi tsaye'enta ijje juachjaon.

²⁶ 'Lastunta ja'anta ixi jai kain chujni chaxro nichja'anta na ixi jaña kaxon kuanichje'e ni tachrí'anta chujni ndako'a bajako chijnie ndo Dio.

Xrokonda xrotjaunnta ngisen ningakon'annta

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ko ja'anta ti tin'ennta ti ntatjunta: Tjue'enta ngisen tjaun'anta, ko nche'enta jian ngajin ni ningakon'annta. ²⁸ Tjanche'enta ndo Dio ixi chaxro tsintee ngisen chinga nichja'anta, ko tjanche'enta ndo Dio ixi ni ndako'a nche'e ngajinnta. ²⁹ Siá xrojan ngisen tsande'e na tja na ikonnta, tintu'enta tsande'e na naa nango. Ko siá xrojan ngisen tsantsja'anta chamaranta, kaxon tájonnta camisáanta. ³⁰ Ko siá xrojan ngisen tsjancha'anta nge'e chondanta, tájonnta; ko siá xrojan nge'e tsantsja'anta na, íncheniaxin'anta. ³¹ †*Ja'anta

† 6:22; 1Pe. 4:14. †† 6:23; Hch. 7:52. ‡ 6:31; Mt. 7:12.

nche'enta ngajin nā xranchi tjaunnta sinche'e nā ngajinnta.

³² Siá ja'anta je'o tjue'enta ngisen chaxro nichja'anta, ndo Dio nche'a ndo juaxruxin me'e, ixi kain ni chúxin'a ndo Dio ko ni ndako'a nche'e, jaña nche'e nā. ³³ Ko siá je'o nche'enta ti jian ngajin ngisen nche'e jian ngajinnta, ndo Dio nche'a ndo juaxruxin me'e, ixi kain ni chúxin'a ndo Dio jaña nche'e nā kaxon. ³⁴ Ko siá nchekjenn-ta nā xrojan nge'e chondanta je'o ngajin ngisen chao xrokjan'annta nge'e juincheckjennta, ndo Dio nche'a ndo juaxruxin me'e ixi kaxon ni chúxin'a ndo Dio nchekjen kichuu nā xrojan nge'e ko jaña tjaun nā xrokjen'en nā kaxon. ³⁵ Ko ja'anta xrotjue'enta ngisen ningakon'annta, ko sinche'enta jian ngajin ni tjaun'anta. Kaxon sincheckjennta nā naa nge'e, ko xro'an nge'e xrochon'énnta tsaye'enta. Jaña ja'anta tsaye'enta naa nge'e jian ixi ja'anta xrokjannta chjen'en ndo Dio jii ngajni, ixi je'e ndo Dio kaxon jaña nche'e ndo, tajon ndo kueya nge'e ngajin ni tajon'a juasaya ko ni ndako'a nche'e. ³⁶ Tikonóe'énta chujni, xranchi Ndotáina jii ngajni tikonóe'e ndo chujni.

Tjankata'inta ijié inaa chujni

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tjankata'inta ijié ngajin nā, me'e kaxon ndo Dio tsjangata'inta ndo ijié ngajinnta. Nche'anta ixi tangi tson'en naa chujni ko jaña kaxon ndo Dio tsetuan'i ndo ixi tangi tson'annta. Tjáña'anta nge'e ndako'a juinta'anta nā, jaña kaxon ndo Dio xrotjáñe'e ndo ti ndako'a juinche'enta. ³⁸ Ko tájonnta nge'e xrokonde'e ikaxin nā, ko ndo Dio xrotjáanta ndo kain ti xrokonda'anta. Ko sinchekaon ndo costáanta jian, tsonteto costa jian, tsontsjenga ndo ko jian xrokaon ixi ícha xrotjáanta ndo. Méxin siá juaxruxin kuajonnta, jaña tsaye'enta kaxon.

³⁹ †*Ko ndo Jesús kaxon juako ndo ja'in:

—¿Á chao naa ngisen tikon'a xrotsé'e itja inaa ni tikon'a? ¿Á je'a tsandatjen yui nā ngaya tuye?

⁴⁰ †*Méxin, naa ngisen rué'e, je'a ícha no'e sen ixi ti ndo nchekuen'en sen. Ko nchakon tsitja sen jian, me'e tsake'e sen xranchi ndo juincheckuen'en sen.

⁴¹ ¿Sonda tsje'enta xineno jii nganggi ikon sen kichuunta ko tsje'anta ntā ti chónnda ikonnta? ⁴² Siá tikon'anta ntā jii nganggi ikonnta, ¿sonda xrondachenta sen kichuunta: "Chon'én tsantsjengi xineno jii nganggi ikuan"? ¿Ko ja'anta ndako'a xraxaonnta! Cháña sa'ó tantsjenginta ntā jii nganggi ikonnta, ko jaña chao tsikonnta jian tsantsjengínta xineno jii nganggi ikon sen kichuunta.

Ntā tajon tu tatsuanxinni ntā ixi itu tsajon ntā

(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Ko xro'an ntā jian tsajon naa itu xro'an xrée, ko ntā xro'an xrée jua'i tsajon ntā naa itu jian.

⁴⁴ †*Nanaá ntā tatsuanxinni ntā ixi itu tajon ntā. Ixi ntācha'a jua'i tsajon ntā tu higo, ko kachá'a jua'i

tsajon ka tu uva. ⁴⁵ †*Ni jian nichja nā nge'e jian jii ngaya aséen nā; ko ni ña'i ndako'a nichja nā ixi nichja nā ti chónnda nā ngaya aséen nā. Ixi kain nge'e chónnda nā ngaya aséen nā me'e nichja ro'a nā.

Nchia kui'te ngata'a itja ko nchia kui'te ngata'a nchese

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Ko ja'anta, ¿sonda ndachronta ixi jan'an Ncháanta ko titikaon'anta nge'e tetuan'annta? ⁴⁷ Kain chujni tonchjiñe'e nā ngajin jan'an, ko tin'en nā ti ntatjan nā ko titikaon nā, ⁴⁸ ni me'e ste nā xranchi naa xi tsi-jincheckonchjian naa nchia ko sa'ó inge xa ixi ngata'a itja tsi'te xa nchia. Ko nchakon koyeé inda, ko soji kuincheka'o inda nchia me'e, ko xro'an kon'en nchia ixi soji jii nchia ngata'a itja. ⁴⁹ Ko ni tin'en ti ndachrjan ko titikaon'a nā, ni me'e ste nā xranchi naa xi juincheckonchjian naa nchia ngata'a nchese. Ko nchakon koyeé inda, ko soji kuincheka'o inda nchia me'e, jamangi. Ko jaña chjenjin nchia me'e.

Ndo Jesús juinhexruen'en ndo xi nchexrée capitán romano

(Mt. 8:5-13)

7 Ko juexin nichja ndo Jesús, ikjan ndo tjajna Capernaum. ² Nti'a bake'e naa xi capitán romano bachónnda xa naa xi nchexrā ko tsango tjaun xa xi me'e. Ko je'e xi nchexrā ni'e xa ko ó jite'en xa. ³ Ko xi capitán kuin'en xa nichja nā nge'e jian juinche'e ndo Jesús, ko tjume'e xro'an xa kaxin ni judío tetuan'an tsi-jée nā ndo Jesús, tsinóatée nā ixi xrokujj ndo ko xrojuinhexruen'en ndo xi nchexrée xi capitán. ⁴ Ko je'e nā konchjiñe'e nā ngajin ndo Jesús ko kuaxi kuinóatée nā ngajin ndo ko ndachro nā:

—Tsango jian xi capitán ko ja'anta chao xrobingjianta xa, ⁵ ixi je'e xa tjaun xa tjajnanāna, tjajnée ni judío, ko kuetuan'an xa konchjian ningonāna.

⁶ Ko ndo Jesús ikjui ndo ko ó jitonchjiñe'e sen ndo'a xi capitán, ko tjume'e xi capitán kuetuan'an xa ngajin kaxin nā itsji nā tsindache nā ndo Jesús:

—Xi capitán tjaun'a xa xrotjáanta xa ixrā, ko ndachro xa ixi tikinixin'a xa tsixin'innta ndo'a xa ⁷ ko kaxon tikinixin'a tsij xa xronichja'anta xa. Méxin, je'o tájonnta juachaxin ixi xi nchexrée xa tsoxruen'en xa. ⁸ Je'e xa kaxon xrokonda tsitikaon xa ngisen tetuen'en xa, ko kaxon chónnda xa juachaxin tetuan'an xa ngajin kain xisoldadoe xa. Ko nchakon tetuen'en xa naa xisoldadoe xa satsji xa, je'e xa itji xa. Ko nchakon tetuan'an xa ixi tsij naa xi soldado je'e xa tij xa. Ko nchakon tetuen'en xa naa xi nchexrā, je'e xa titikaon xa.

⁹ Ko kuin'en ndo Jesús, ko xronka ndo ixi jaña ndachro xa, ko je'e ndo konkjan tsje'e ndo ti sen sterué'e ndo, ko ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjunta, xro'an ni israelita kuitja chuntiana xranchi xi capitán jii'i.

† 6:39: Mt. 15:14. †† 6:40: Mt. 10:24, 25; Jn. 13:16; 15:20. ‡ 6:44: Mt. 12:33.

‡† 6:45: Mt. 12:34.

¹⁰ Ko tǵume'e ni nche'e ixra ngajin xi capitán ikjan na nchia, ko bikon na xi ni'e ko ó tsikoxruen'en xa ko ixro'an ichin chónða xa.

Ndo Jesús nchexechón ndo xitsi'e naa nchri ka'an

¹¹ Ko tǵume'e ndo Jesús sakjui ndo naa tǵajna ndatin'in Naín, bikao ndo sen teyuu chrikao ndo ko kueya ni konchjiñe'e ngajin ndo. ¹² Ko nchakon kuiji sen ngande'e tǵajna me'e, ndo Jesús bikon ndo jitika'o na naa chujni tsiken'en xroxraaa, chán me'e naa chjen'en naa nchri ka'an, naakua xjan me'e bachónða nchra. Ko tsango itsjé ni tǵajna jitikao na nchra tsixraaa chán. ¹³ Hora bikon ndo Jesús nchri me'e, bikonóe'e ndo nchra ko ndachro ndo:

—Ítsjanga'ia.

¹⁴ Ko tǵume'e ndo Jesús konchjiñe'e ndo ko bake'e ndo itja ndo ngata'a ntǵa jiá chán, ko ni jitikao ntǵa chón'en na. Ko ndo Jesús ndache ndo chán tsiken'en:

—Jan'an ntatjua: ¡Chajan tingatjen!

¹⁵ Ko tǵume'e chán tsiken'en xendua chán ko bake'e chán ko juangíxin chán nichja chán, ko jaña ndo Jesús kuajon ndo chán ngajin janée chán. ¹⁶ Ko nchakon bikon na jaña kon'en, kain na tsango xronka na ko juangíxin na kuajon na juasie na ngajin ndo Dio ko ndachro na:

—Ndo Dio xruan'an ndo naa ndo nichja chijnie ndo, ndo me'e tsango chónða ndo juachaxin.

Ko kaxon ndachro na:

—Ndo Dio kuij ndo tsingijna ndo tǵajnée ndo.

¹⁷ Ko nguixin nunte Judea ko kain tǵajna jii ngandajin nunte Judea kono'e na nge'e jian juinche'e ndo Jesús.

Sen xruan'an ndo Juan

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Sen chrikao ndo Juan beki'e sen ndo kain nge'e juinche'e ndo Jesús ko tǵume'e kuiye'e ndo yuu sen chrikao ndo, ¹⁹ ko xruan'an ndo sen tsitsje'e sen ndo Jesús tsjanchangí'e sen ndo á je'e ndo ngisen tsij, o á xrochon'en sen tsij inaa ngisen. ²⁰ Ko sen xruan'an ndo Juan konchjiñe'e sen ngajin ndo Jesús, ko ndachro sen:

—Ndo Juan xruan'anna ndo tsjanchangi'ananta á ja'anta ndo Cristo tsij, o xraxrochon'anna inaa ngisen tsij.

²¹ Ko nchakon kuiji sen, ndo Jesús juinhexruen'en ndo tsango itsjé ni chónða ichin, ko kuantsje ndo espíritu Xixron'anxrée chónða kaxin na, ko kaxon juinhexruen'en ndo itsjé ni tikon'a. ²² Méxin, ndo Jesús ndache ndo sen xruan'an ndo Juan:

—Ítjinta, tindachenta ndo Juan ti bikonta ko ti kuin'ennta: ni tikon'a, chao tikon na, ko ni ntarengo chao ichrji na, ko ni kuachónða ichin lepra, jai ixro'an ichin chónða na, ko ni bakien'a, chao tin'en na, ko ni kuen'en, jai xechón na, ko ni nóa kuin'en na chijni jian ixi tsachrje ijie chónða na. ²³ Ko sen xrotjáñe'a xrochuntiana, sen me'e juaxruxin tsintee sen.

²⁴ Nchakon sakjui sen tsixrua'an ndo Juan, ndo Jesús kuaxi ndo ndache ndo kain ni kuitu'e nti'a kondee ndo Juan, ko ndachro ndo:

—Nchakon ikjuinta ntajie kuitsje'enta ndo Juan, xranchi xraxaonnta xrobikonnta ndo? ¿Á bikonta ndo xranchi naa ntatji tǵatu'o chrinto? ²⁵ ¿Na'i, nge'e xrobikonnta? ¿Á xrobikonnta naa xi jiá manta tsango tjintee? ¡Na'i, je'a me'e! Ja'anta ó no'anta ixi ngisen jiá manta tjintee ko chónða itsjé nge'e, ni me'e ste na ndo'a naa xi rey tetuan'an. ²⁶ Méxin, ¿nge'e kuitsje'enta? ¿Á xrobikonnta naa ngisen chronga chijnie ndo Dio? ¡Jaán, nduaxin me'e, ko xi me'e ícha chónða juachaxin ixi sen banichja chijnie ndo Dio sa'ó! ²⁷ Ndo Juan me'e ngisen kuij xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio sa'ó:

Jan'an xroxruan'an naa ngisen xrochronga chijnina ko je'e ndo sinchenataonxin ndo cha'o, ko sinchekonchjian ndo cha'o ngajinnta.

²⁸ Jan'an rintatjonta ixi kain ni kuij sa'ó chronga chijnie ndo Dio, xro'an ngisen kuachónða juachaxin xranchi juachaxin chónða ndo Juan Bautista. Ko maski, ngisen chónða'i itsjé juachaxin ti tetuan'an ndo Dio, ícha ijie sen ixi ndo Juan.

²⁹ †*Nchakon kuin'en na ji'i, kain na ko kain xi xenge'e i'na tsikikite ndo Juan kuitikaon na ixi ndo Dio tsango jian ndo. ³⁰ Ko xi fariseo ko xi tǵako ley chro'a xa ixi ndo Juan xrobikitée ndo xa, tǵaun'a xa ti ndo Dio xrobingijna ndo xa. ³¹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Xranchi tsjakoxin chujni ste jai? ¿Ste na xranchi tsjakoxinni ti nche'e chujni? ³² Ste na xranchi ichjan nchínchín take'e xjan nunte sondaon xjan ngataon ndasin ko tuyaku'e kichuu xjan ko ndachro xjan: "Jan'anna kuanoana ntaxro ko ja'anta té'anta, jan'anna itsjena soon ti chónðani juachjaon ko ja'anta tsjanga'inta." ³³ Ko kuij ndo Juan Bautista, ko juine'a ndo nutja ko kui'a ndo xran vino, ko ja'anta ndachronta ixi je'e ndo chónða ndo naa espíritu Xixron'anxrée. ³⁴ Ko tǵume'e jui'i jan'an, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko iné ko ti'í, ko ja'anta ndachronta ixi jan'an tsango iné ko tsango ti'í ko tǵjento kain ni ndako'a nche'e ko kain xi xenge'e i'na. ³⁵ Ko ti tsango no'e ndo Dio me'e tjakoxin chjen'en ndo Dio.

Ndo Jesús jii ndo ndo'a naa xi fariseo tin'in Simón

³⁶ Naa xi fariseo ndache xa ndo Jesús itsji ndo ndo'a xa sinekao ndo xa. Ko ndo Jesús ikjui ndo nti'a ko bake'e ndo ti jii mesa. ³⁷ †*Ko tǵajna me'e jii naa nchri, nchri me'e tsango kueya ijie kuachónða nchra. Ko kono'e nchra ixi ndo Jesús kuij ndo sine ndo ndo'a xi fariseo me'e, ko je'e nchra ikjui nchra nti'a ko bikao nchra naa xroxrao jichre inda chaxro xaxe tjintee. ³⁸ Ko konchjiñe'e nchra ti jii tutée ndo Jesús ko bake'exin nchra ntatuchi'in nchra ko tsjanga nchra. Méxin, kuintj ndakon nchra tutée ndo Jesús, ko tǵume'e xrajaa nchra juinhexemaxin nchra tutée ndo, ko kuitoxin nchra tutée ndo, ko tǵume'e bingamá nchra inda chaxro xaxe tutée ndo. ³⁹ Ko bikon xi fariseo tsikiye'e ndo Jesús, ko je'e xa xraxaon xa: "Á nduaxin ndo ji'i naa ndo chronga chijnie ndo Dio, síá nduaxin me'e, je'e ndo xrokono'e ndo ngisen jinéma ixi

† 7:29; Mt. 21:32; Lc. 3:12. †† 7:37; Mt. 26:7; Mr. 14:3; Jn. 12:3.

ndakon tutée ndo, ko ngisen nchri ji'i; xrokono'e ndo ixi nchri ji'i tsango ndako'a nche'e nchra." ⁴⁰ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi fariseo:

—Simón, jan'an xrontatjua naa nge'e.

Ko xi fariseo juate'e xa:

—Ndachijiana, Maestro.

⁴¹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Bake'e yuu xi sínká tomi ngajin naa xi tjatuya tomi. Naa xi sínká na'ó ciento tomi, ko naa xi sínká tu'o ciento tomi. ⁴² Ko jua'i kuintejuenga xa 'na. Ko xi tjatuya tomi juinchemé'e xa ti sínká kayui xi me'e.

Ndachro ndo Jesús:

—Jai ndachijiana ja'a, ¿ngixe'e xi ícha tjue'e xi tjatuya tomi?

⁴³ Ko juate'e xi Simón ndachro xa:

—Jan'an xraxa'on ixi xi ícha bikonóe'e xa, xi sínká ícha tomi.

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jaán, nduaxin.

⁴⁴ Ko ndo Jesús tsje'e ndo nchri me'e ko ndache ndo xi Simón:

—Tsje'é nchri ji'i. Jan'an kuixin'in ndúya ko chjá-na'iana inda tsijmaxin tutéena; ko nchri ji'i juinéma nchra tutéena ixi ndakon nchra, ko juinchexemaxin nchra xrajaa nchra. ⁴⁵ Ja'a kuitoxin'ana ti jui'i ndúya, ko je'e nchra, xrakuixi'in ndúya jititoxin nchra tutéena.

⁴⁶ Ja'a bake'a ndaxi'e ngata'a jáana; ko je'e nchra bake'e nchra inda chaxro xraxe tutéena. ⁴⁷ Méxin, jan'an ntatjua ixi ti kueya sínká nchra ó komé'e, ko méxin, ícha tjaunna nchra; ko ngisen sinka'i ijie, kaxon je'a ícha tjaunna na.

⁴⁸ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo nchri me'e:

—Kain ti ndako'a juinche'e ó komé'e.

⁴⁹ Ko kain na tsikonchjiñe'e ti jii ndo Jesús tjenka mesa kuaxi na ndache kichuu na:

—¿Ngisen ji'i, ixi nchemé'e xa ti ijie chónnda na?

⁵⁰ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Ja'a chuntiana ko kuitikaonna, méxin ijie kuachonda komé'e ijie; méxin, jai juaxruxin satjia.

Nchri bakingijina ndo Jesús

8 Ko tjume'e, ndo Jesús kuaji ndo itsjé tjauna ijié ko itsjé tjauna nchíin kuachronga ndo ixi kuji juachaxien ndo Dio. Ko chrikao ndo sen teyuu kuinche'e ndo. ² †*Ko kaxon nti'a sterué'e kaxin nchri tsikantsje'e ndo espíritue Xixron'anxrée kuachónnda nchra ko tsikantsje ndo kain ichin kuachónnda nchra. Ko naa nchri me'e ndatin'in María Magdalena, nchri me'e kuantsjexin ndo yaatō espíritue Xixron'anxrée. ³ Ko kaxon nti'a bake'e nchri Juana, janchri'e naa xi ndatin'in Chuza, xi me'e kuanche'e xa xrée xi Herodes; ko kaxon nti'a bake'e nchri Susana ko ikaxin nchri bakingijina nchra ndo Jesús ko kuajon nchra nge'e juine sen.

Ndo Jesús tjako ndo xranchi naa xi bikenga trigo ngataon ijngi

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ko xejo kueya na, kui'xin na kueya tjauna ko konchjiñe'e na ngajin ndo Jesús. Me'e je'e ndo beki ndo naa chijni:

⁵ —Naa xi bikenga tsee, ko kaxin tsee kuitsinga ngande'e cha'o. Ko kuatsinga chujni ko ngatjangi na tsee. Ko kuji kuxe juine ba tsee. ⁶ Ko kaxin tsee kuitsinga ngakjen'en ixro ko kuachrje ka, ko bangi'a ka ixi xro'an itjao †† ko inche chónnda nue'e ka. ⁷ Ko kaxin tsee kuitsinga ti jii ntacha'a. Ko ntacha'a ícha bangi ntāa. Me'e xrabaatja ka ko bangi'a tsee. ⁸ Ko ícha tsee kuitsinga ngata'a inche jian, me'e bangi ka ko itsjé tsee kuajon ka, xranchi naa ciento tsee kuajon nguungu ka.

Jaña nichja ndo Jesús, ko tjume'e seen ndachro ndo:

—Ngisen chao tin'en, tsin'en sen jian.

Ndo Jesús chronga ndo sonda juako ndo chijni

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús juanchangi sen:

—¿Nge'e xrondachro chijni juako ndo?

¹⁰ Ko je'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'anta kuaye'enta juachaxin tsienxinnta ti noa'inta, ti tetuan'an ndo Dio. Ko chujni kaxin, na'i. Méxin, jan'an nichjaxin naa chijni, ixi maski tsikon na ko tsin'en na, tsienxin'a na.

Ndo Jesús ndachro ndo nge'e xrondachro ti binga tsee

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Ko ji'i xrondachro chijni ntatjunta: Ti tsee me'e chijnie ndo Dio. ¹² Tsee kuitsinga ngande'e cha'o me'e xrondachro ngisen tin'en chijnie ndo Dio. Ko Xixron'anxrée nchetjáñajin xa na ko titikaon'a na, méxin, tsitjáña na. ¹³ Tsee kuitsinga ti jii ixro me'e xrondachro ngisen kuin'en chijnie ndo Dio ko bake'e na juaxruxin, ko sé'a kuitikaon na ixi kuji juachjaon ko ngaxiton na. ¹⁴ Tsee kuitsinga ngata'a ntacha'a me'e xrondachro ngisen tin'en chijnie ndo Dio ko hora satji na tjáñe'e na nge'e kuin'en na ixi yaa na juachjauen tomi ko ícha tjue'e na ti juaxruxin, ko nche'a na ti tjaun ndo Dio. ¹⁵ Ko tsee kuitsinga ti inche indá xrondachro ngisen tayé'e chijnie ndo Dio ngaxin'in aséen na ko titikaon na ti ndachro ndo ko soji tjintee na.

Ndo Jesús juako ndo no tsake'e xro'i

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ †*Xro'an ngisen tsjaaka naa xro'i ko tsake'e na xro'i chringi naa ichi o chringi ntāa tejuata'a na. Xrokonda tsake'e na xro'i noi ixi kain ni tixin'in nchia chao tsikon na ti tingasáña. ¹⁷ ††*Xro'an nge'e jimá tsonoxin'a, ko xro'an nge'e imao tsonoa'ani inaa nchakon ixi kain nge'e tsonoxin ixi xro'i.

† 8:2: Mt. 27:55, 56; Mr. 15:40, 41; Lc. 23:49.

†† itjao humedad ‡ 8:16: Mt. 5:15; Lc. 11:33. †† 8:17: Mt. 10:26; Lc. 12:2.

¹⁸ †*Méxin, ja'anta tin'ennta jian; ngisen ó no'e naa nchíin, ndo Dio tsingijna ndo tsono'e sen ícha, ko ti ngisen xro'an no'e, ti jixraxaon nā ixi no'e nā kaxon me'e tsachrje'e nā.

Janée ndo Jesús ko xi kichuu ndo

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tjume'e janée ndo Jesús ko kaxin xi kichuu ndo kuiji sen ti jii ndo Jesús, ko jua'i konchjiñe'e sen ixi tsango itsjé chujni ste nti'a. ²⁰ Ko tjume'e naa xi kuin-dache xa ndo Jesús:

—Janáanta ko xi kichuunta ste sen nduja, ko nich-ja'anta sen.

²¹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Sen tin'en chijnie ndo Dio ko titikaon, sen me'e janána ko sen kichian.

Ndo Jesús ícha tituan'an ndo

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Naa nchakon ndo Jesús kuajin'in ndo naa ntābarco ko ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Tsatsingato'ena ndalago.

Ko tjume'e sakjui sen. ²³ Ko jitji sen ngataon inda, ko je'e ndo kuejua ndo. Ko tuinxin kuiji naa chrinto soji ko ntābarco stejá sen kuaxi bikia ntāā inda ko tjaun ntāā xrojамangi ntāā. ²⁴ Ko konchjiñe'e sen ti jii ndo ko juinchexingame'e sen ndo ko ndache sen ndo:

—¡Maestro, Maestro! ¡Tsen'enna ixi xrojамangi ntāā stejána ko xrokjoinna inda!

Ko je'e ndo bingatjen ndo ko kuyakutee ndo chrinto ko inda ko tuinxin ndabake'e nda. ²⁵ Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—¿Sonda chuntia'intana?

Ko je'e sen xronka sen ko ndastetsjeko sen ko stendache kichuu sen:

—¿Ngisen ji'i ixi tetuen'en ndo chrinto soji ko inda, ko je'e inda ko chrinto titikaon?

Naa xi jii nunte Gadara

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Tjume'e kuiji sen nunte ndatin'in Gadara ti jii tuenxin ndalago ngajinxin nunte Galilea. ²⁷ Ko ndo Jesús xingajinxin ndo ntābarco ko tuinxin naa xi kuachrjexin tjajna nti'a konchjiñe'e xa ngajin ndo Jesús. Ko xi me'e tsango sée kuachónnda xa espíritue Xixron'anxrée. Ko xro'an manta jiá xa, ko je'a nchia bake'e xa; bake'e xa ngakjen'en itjaq ti bajabaa nā ni tsiken'en. ²⁸ Hora bikon xa ndo Jesús, bake'exin xa ntatuchi'in xa ngajin ndo ko kuyako xa ko ndachro xa: —Jesús, chjen'en ndo Dio, ¿sonda nchexronkana? Tjanča'ana xro'an nchenana.

²⁹ Jaña ndachro xa ixi ndo Jesús tsiketuen'en ndo espíritue Xixron'anxrée tsachrjexin xa xi me'e. Ko ó sée espíritue Xixron'anxrée baketuen'en xa xi me'e ko bakichruaxin nā tutée xa ko itja xa ixi nochika, ko je'e xa bakonchrindaon xa nochika ko espíritue Xixron'anxrée

banchekinga xa chrika'a ijnā ti xro'an chujni ste. ³⁰ Ko tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo xi me'e:

—¿Xranchi ti'ian?

Ko je'e xi ndachro xa:

—Jan'anna ndatin'inna Legión.

Jaña ndachro xa ixi tsango itsjé espíritue Xixron'anxrée bake'e ngaxin'in aséen xa. ³¹ Ko kain espíritue Xixron'anxrée juanche'e ndo Jesús ixi xroxru-an'a ndo satsji espíritu ti tuye yaso'e. ³² Ko ijnā nti'a steneña itsjé kuchinga, ko kain espíritue Xixron'anxrée juanchia ngajin ndo Jesús ixi je'e ndo tsajon ndo juachaxin tixin'in kain espíritu me'e ngaxin'in kuchinga. Ko ndo Jesús kuajon ndo juachaxin. ³³ Ko kain espíritue Xixron'anxrée kuachrjexin xi me'e ko kuixin'in ngaxin'in kuchinga. Ko kain kuchinga binga ba ko kuitsingangi ba ti yaso'e jii ndalago ko kjun'en ba inda.

³⁴ Ko kain xi stetsje'e xa kuchinga, bikon xa jaña kon'en ba, ko je'e xa tsango xronka xa ko binga xa kuindache xa ni tjajna nge'e kon'en ko kaxon kuin-dache xa ni ste ngataon ijngi. ³⁵ Ko kain ni me'e kuiji nā kuitsje'e nā nge'e kon'en nti'a. Ko hora kuiji nā ti jii ndo Jesús, bikon nā nti'a jii xi kuachrjexin kain espíritue Xixron'anxrée. Jii xa tjenka tutée ndo Jesús, ko ó jiá xa manta, ko ndako xraxaon xa, ko kain nā xronka nā. ³⁶ Ko kain nā bikon nā nge'e kon'en nti'a ko chronga nā xranchi koxruen'en xi bachónnda espíritue Xixron'anxrée. ³⁷ Méxin, kain ni nunte Gadara juanche'e nā ndo Jesús ixi satsjixin ndo nti'a, ixi je'e na tsango xronka nā. Méxin, ndo Jesús kuajin'in ndo ntābarco ko sakjui ndo. ³⁸ Ko xi kuachrjexin kain espíritue Xixron'anxrée kuinóatée xa ixi xrokuajon ndo juachaxin tsikao ndo xa. Ko ndo Jesús kuetuen'en ndo xa tsitu'e xa, ko ndachro ndo:

³⁹ —Ikjan ndúya, ko teki'é nā kain nge'e juinche'e ndo Dio ngajian.

Ko xi me'e sakjui xa ko beki'e xa kain nā nguixin tjaj-na ti juinche'e ndo Jesús ngajin xa.

Koxruen'en naa xjan nchrichjan ndo ko naa nchri

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Nchakon ikjan ndo Jesús tuenxin ndalago, kain ni ste nti'a tsango ché'e nā ixi kuiji ndo Jesús, ixi kain nā stechón'en nā ndo. ⁴¹ Ko tjume'e kuiji naa xi ndatin'in Jairo, xi me'e baketuan'an xa ni'ngo judío nti'a. Bake'exin xa ntatuchi'in xa ngajin ndo Jesús ko kuinóatée xa ngajin ndo ixi xrokjui ndo ndo'a xa ⁴² ixi xjanrichje'en xa, xjan naakuaxon chónnda xa, chónnda xjan teyuu nano ko jite'en xjan. Ko tjume'e ndo Jesús sakjui ndo ndo'a xi Jairo ko tsango itsjé nā rué'e nā ndo ko kuixintja nā ndo Jesús.

⁴³ Ko ngakjen'en kain chujni me'e nti'a konchjiñe'e naa nchri bani'e nchra, teyuu nano níexin nchra jnié nchra, ko juinchexienxin nchra kain ti bachónnda nchra ngajin xi nchexruan, ko ninaa xinchexruan jua'i juinchexruen'en nchra. ⁴⁴ Nchri me'e konchjiñe'e nchra tuenxin ndo Jesús ko itsé nchra ngande'e mantoe ndo ko tuinxin kuíxin jnié nchra.

⁴⁵ Ko ndo Jesús juanchangi ndo:

† 8:18: Mt. 25:29; Lc. 19:26.

—¿Ngisen itséna?

Ko kain nā ndachro nā ixi xro'an ngisen itsé ndo. Méxin, ndo Pedro ko kain sen jitikao ndo ndachro sen:

—Maestro, kueya nā ste nā ngandajian ko sinteeto nā, méxin, ¿sonda tjanchangia ngisen itsé?

⁴⁶ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Xrojan ngisen itséna, ixi konóna juachaxin kuachrxjinna ixi koxruenxin naa ngisen.

⁴⁷ Ko nchri me'e bikon nchra kono'e ndo Jesús, ko konchjiñe'e nchra ti jii ndo ko jixranga nchra ko xrakon nchra, ko bake'exin ntatuchi'in nchra tutée ndo Jesús. Ko ngatoxin † ikon kain ni ste nti'a ndachro nchra xranchi itsé nchra mantoe ndo Jesús ko xranchi tuinxin koxruen'en nchra. ⁴⁸ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Ja'a koxruan'an ixi chuntiana. Jai juaxruxin satjia.

⁴⁹ Xrajinichja ndo Jesús, kuij naa ngisen kuixin ndo'a xi Jairo, xi baketuan'an ni'ngo nti'a; ko ndache nā xa:

—Chjan'an ó kuen'en xjan; ítajon'a ixrā ngajin ndo maestro.

⁵⁰ Ko tjume'e kuin'en ndo Jesús, ko ndache ndo xi Jairo:

—Xronka'ia; je'o titikáoanna, chjan'an tsoxrueen'en xjan.

⁵¹ Ko ti kuiji sen ndo'a xi Jairo, ndo Jesús kuachrxjendaka'o ndo, ndo Pedro ko ndo Jacobo, ko ndo Juan, kuixin'in sen nchia ko kao ndotée ko janée xjanchrichjan. ⁵² Ko kain ni ste nti'a stetsjanga nā ko yaxin nā xjan juachjaon. Ko ndo Jesús ndache ndo nā:

—Tsjangainta; xjanchrichjan tsiken'a xjan; je'o jijua xjan.

⁵³ Ko je'e nā juanoa nā ndo Jesús, ixi kain nā no'e nā kuen'en xjan. ⁵⁴ Ko tjume'e ndo Jesús itsé ndo itja xjan ko séen ndachro ndo:

—Ja'a xjanchrichjan, tingatjen.

⁵⁵ Ko je'e xjan xechón xjan íjngo, ko tuinxin bingatjen xjan. Ko ndo Jesús kuetuan'an ndo xrochjée sen xjan sine xjan. ⁵⁶ Ko janée xjan ko ndotée xjan tsango xrakon sen, ko ndo Jesús kuetuen'en ndo nā ixi xro'an ngisen tseki'e nā jaña kon'en.

Ndo Jesús xruan'an ndo teyuu sen chrikao ndo ixi itsji sen xrochronga sen chijnie ndo Dio

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Ko tjume'e ndo Jesús kuetuan'an ndo tsonchjiñe'e sen teyuu chrikao ndo, ko kuajon ndo juachaxin ixi chao tsantsje sen kain espíritue Xixron'anxrée chóna nā, ko sinchexrjuen'en sen ni ni'e. ² Ko kuetuan'an ndo satsji sen sinchekuen'en sen nā kondee juachaxin tetuan'an ndo Dio ko sinchexrjuen'en sen ni ni'e. ³ Ko ndachro ndo:

—Xro'an nge'e tiku'unta ti tsaanta cha'o, tiku'intá ntakuto, tiku'intá puxa, nutja, tomi ko tiku'intá yuu manta, je'o manta rianta. ⁴ Ko nchakon tsjasonta xrojan nchia tsixin'innta ko tsitu'anta nti'a tsijija nchakon satsjixinnta tjajna me'e. ⁵ †† *Siá tsjasonta xrojan tjajna ko tsajon'a nā juachaxin tsinteenta nti'a, ja'anta

tachrxjinnta tjajna me'e, ko tontsjenganta inche yaa tutáanta, me'e tsjakoxinnta ixi ndo Dio tsjankata'a ndo ijje ngajin ni tjajna me'e.

⁶ Ko tjume'e sakjui sen kain tjajna nchínchín, ko ndache sen nā chijni jian xranchi ndo Dio tsantsje ijje chóna nā ko juinchexruen'en sen ni ni'e.

Kuen'en ndo Juan Bautista

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ †† Xi Herodes, xi kuetuan'an nti'a, kono'e xa kain nge'e jian banche'e ndo Jesús, ko je'e xa tsango xronka xa, noe'a xa nge'e xraxaon xa ixi kaxin nā ndachro nā ixi ó tsixechón xi Juan Bautista. ⁸ Ko ikaxin nā ndachro nā ixi ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ndo Elías, konoxin íjngo, ko ikaxin nā ndachro nā ixi inaa ndo kuachronga chijnie ndo Dio kuij ícha sa'ó, ko jai xechón ndo íjngo. ⁹ Ko ndachro xi Herodes:

—Jan'an kuetuan'an chrinjin jaa xi Juan; méxin, ¿ngisen xi ji'i ixi kuin'an tsango itsjé nge'e jian nche'e xa?

Ko xi Herodes tsango tjaun xa xrokuitsje'e xa ndo Jesús.

Ndo Jesús kuajon ndo nge'e juine na'ó mil xi

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ko tjume'e ikjan sen xruan'an ndo Jesús ko beki'e sen ndo kain ti juinche'e sen. Ko tjume'e ndo Jesús sabikao ndo sen ti xro'an ngisen ste, tjenka tjajna Betsaida. ¹¹ Ko hora kono'e nā no jii ndo ko je'e nā rué'e nā ndo, ko ndo Jesús kuajon ndo juachaxin kuitu'e nā nti'a. Ko chronga ndo kondee juachaxin tetuan'an ndo Dio ko juinchexruen'en ndo kain ni ni'e.

¹² Ko ó kóndo, konchjiñe'e sen teyuu chrikao ndo, ko ndachro sen:

—Ndachenta kain nā ixi satsji nā kaxin tjajna tjenka nti'i, tse'na nā ti sine nā ko tsjoké'e nā ixi nti'i xro'an nge'e jii.

¹³ Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Ja'anta tájonnta nge'e sine nā.

Ko je'e sen ndachro sen:

—Xro'an nge'e chondana, je'o chondana na'ó nutja ko yuu kucheé, ¿á tjaunnta ixi tsike'nana nge'e sine kain nā?

¹⁴ Ixi kain ni me'e, je'o ni xi xranchi na'ó mil chujni.

Ko ndache ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo:

—Ndachenta nā tsintee nā nunte, nguingu yuukante nā.

¹⁵ Ko jaña juinche'e sen ko kuintee nā nunte kain nā.

¹⁶ Ko tjume'e ndo Jesús kua ndo na'ó nutja ko yuu kucheé ko tsje'e ndo ngajni, ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio. Ko konchrijin ndo nutja ko kucheé ko chjée ndo sen teyuu chrikao ndo. Ko je'e sen konchjeya sen nutja ko kucheé, kuayé'e kain ni ste nti'a.

¹⁷ Ko kain nā juine nā ko kaon nā jian, ko juexin juine kain nā, sen teyuu chrikao ndo Jesús juejo sen teyuu ntaxra tutu'o nutja tsixe'e.

† NGATOXIN delante de †† 9:5: Hch. 13:51. ‡ 9:5: Lc. 10:4-11.

†† 9:7: Mt. 16:14; Mr. 8:28; Lc. 9:19.

Ndo Pedro ndachro ndo ixi ndo Jesús ndo Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Naa nchakon ndo Jesús tsikachrjendáa ndo ko kuinichje'e ndo ndo Dio, ko jikao ndo sen teyuu chrikao ndo, ko je'e ndo juanchangi'e ndo sen:

—¿Nge'e ndachro chujni, ngisen jan'an?

¹⁹ †*Ko je'e sen ndachro sen:

—Kaxin nā ndachro nā ixi ja'anta ndo Juan Bautista; ko ikaxin nā ndachro nā ixi ja'anta ndo profeta Elías; ko ícha nā ndachro nā ixi ja'anta naa sen profeta tsix-echón.

²⁰ ††*Ko tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo sen:

—Ko ja'anta, ¿nge'e ndachrona, ngisen jan'an?

Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Ja'anta ndo Cristo, chjen'en ndo Dio.

Ndo Jesús ndachro ndo ixi je'e ndo tsen'en ndo

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30—9:1)

²¹ Ko ndo Jesús tsango kuetuen'en ndo sen ixi xro'an chujni xronache sen ngisen je'e ndo. ²² Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo sen:

—Jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokonda tsango tangi sinchena nā, ko kain xi tetuan'an ni'ngo, ko kain xitaana tetuan'an ko kain xi tjako ley, tsoñaona nā. Ko naatsóñaxónna nā, ko nchakon nínxin xroxechónna íjngo.

²³ †*Juexin ndachro ndo ji'i, ndache ndo kain ni ste nti'a:

—Síá xrojan ngisen xrorua'na, xrokonda tsintu'e sen ti ícha tjue'e sen ko xrorua'na sen kain nchakon, maski tangi tson'en sen. ²⁴ ††*Ko ni tjaun xro'an tson'en, sinchetjáña aséen nā; ko ngisen tsen'en ixi titikaonna sen, sen me'e tsechón sen kain nchakon. ²⁵ ¿Nge'e tsjacha nā síá xrochóna nā kain nge'e jii ngata'a nunte ko sinchetjáña nā aséen nā? ²⁶ Méxin, ngisen tosue'e ixi titikaonna sen ko chijni nichja, kaxon jan'an, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xron-dachrjan ixi chúxin'a sen nchakon tsikian ijíe juachaxin ko chjiixro chóna Ndotána ko kain ángel ne'e ndo.

²⁷ Nduaxin ntatjunta ixi kaxin ni ste nti'i jai, xratsen'a nā tsikonja nā juachaxien ndo Dio.

Kuindoxin xranchi tsje'e ndo Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Kuatsinga ijní nchakon ti ndachro ndo Jesús kain ji'i, ko tjume'e je'e ndo kuajin'in ndo naa ijnā ixi xronichje'e ndo ndo Dio ko bikao ndo ndo Pedro ko ndo Jacobo ko ndo Juan. ²⁹ Ko hora jinichje'e ndo Jesús ndo Dio, ngayakon ndo Jesús kuindoxin ko ti jitsáa ndo ikjan xranchi chjiixro ixi tsango tóngíxin. ³⁰ Ko tjume'e konoxin yuu sen stetjao ndo Jesús, ko sen me'e ndo Moisés ko ndo Elías. ³¹ Ko nguixin ngandajin ti ste sen tsango chaxro bingasáña ko stetjao sen xranchi tson'en ndo Jesús ko xranchi tsen'en ndo tjajna Jerusalén. ³² Ko maski ndo Pedro ko sen stekao ndo

tsango chjée sen kotachrin, je'e sen stetsje'e sen ko bikon sen juachaxin chóna ndo Jesús, ko bikon sen sen yuu jikao ndo. ³³ Ko hora saxrokjui sen, ndo Pedro ndache ndo ndo Jesús:

—Maestro, jian stena nti'i. Sintáñana níi tsa'on nchíin; naa tsa'on ja'anta, ko naa tsa'on ndo Moisés, ko naa tsa'on ndo Elías.

Ko ndo Pedro noe'a ndo nge'e ndachro ndo. ³⁴ Ko xrajnichja ndo kuji naa itjuí kuitsía sen ko xrakon sen ixi kuitu'e sen ngakjen'en itjuí. ³⁵ ††*Ko tjume'e ngakjen'en itjuí me'e kuin'en sen naa ngisen ndachro:

—Ji'i chjan'na tsango tjua'a. Tin'ennta ti ndachro xjan.

³⁶ Juexin nichja ndo Dio, bikon sen ndo Jesús je'o ndo jii ndo nti'a. Ko je'e sen tenko sen, ko xro'an ngisen beki'e sen nge'e bikon sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa chajan

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ndúyaxin ti xingajinxin sen ijnā, tsango itsjé nā jichón'en nā ndo Jesús ngatja cha'o. ³⁸ Ko naa xii ngakjen'en ni me'e nichja xa ko ndache xa ndo Jesús:

—Maestro, tinóatána ixi tikitsje'enta chjan'na ixi naakua xjan chonda ko ni'e xjan. ³⁹ Chóna xjan es-píritue Xixron'anxrée ko itsé xa xjan ko nchekoyako xa xjan, ko titsinga xjan ko tuchrjo tí'xin ro'a xjan. Tsango ncheni'e xa xjan ko tsango chrjen tajanda xa xjan.

⁴⁰ Jan'an ó kuinóatána ngajin sen chrjiku'unta ixi xrokuantsje sen espíritu, ko jua'i kuantsje sen.

⁴¹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'anta chuntia'intana ko titikaon'anta! ¿Ti ngisa xrokonda tsake'e ngajinnta ko sintakuan'annta? Tiku-unta chán nti'i.

⁴² Ti konchjiñe'e chán ti jii ndo Jesús, espíritue Xixron'anxrée me'e juinchekuendaa chán, ko juanka chán ngata'a nunte. Ko ndo Jesús kuyakutee ndo es-píritu, ko me'e kuachrje espíritu ña'i ko koxruen'en chán ko ndo Jesús kuajon ndo chán ngajin ndotée chán. ⁴³ Ko kain ni ste nti'a tsango xronka nā ixi bikon nā juachaxin ijíe chóna ndo Dio.

Ndo Jesús íjngo chronga ndo tsen'en ndo

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kain nā xrastexronka nā ixi ixrā ijíe juinche'e ndo Jesús, ko tjume'e je'e ndo ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

⁴⁴ —Tin'ennta jian ti xrontatjunta, ko tjáña'inta. Chujni xrotséna nā jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsikaanna nā ti jii xi ña'i.

⁴⁵ Ko je'e sen kuienxin'a sen nge'e ndachro ndo, ixi xrakuajon'a ndo Dio juachaxin xrokuienxin sen. Ko je'e sen xrakon sen ko í juanchangié'a sen ndo nge'e xron-dachro ti ndachro ndo.

† 9:19; Mt. 14:1, 2; Mr. 6:14, 15; Lc. 9:7, 8. †† 9:20; Jn. 6:68, 69.
‡ 9:23; Mt. 10:38; Lc. 14:27. †† 9:24; Mt. 10:39; Lc. 17:33; Jn. 12:25.

‡‡ 9:35; Mt. 3:17; 12:18; Mr. 1:11; Lc. 3:22. ††† 9:35; 2Pe. 1:17, 18.

¿Ngisen ícha tetuan'an?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ †*Ko tjume'e sen teyuu chrikao ndo Jesús, juangíx-in sen juao kichuu sen ixi ngisen ti je'e sen ícha tetuan'an. ⁴⁷ Ko ndo Jesús kono'e ndo nge'e xraxaon sen. Ko tjume'e joa ndo naa chjan ko bake'e ndo xjan tjenka ndo, ⁴⁸ ††*ko ndache ndo sen:

—Ngisen tsayé'e ichjan jil'i ixi titikaonna sen; sen me'e tayé'e sen jan'an kaxon. Ko ngisen tsayé'ena jan'an, kaxon tsayé'e ngisen xruan'anna. Méxin, ngisen ícha tjin-te'a ngakjen'ennta, sen me'e ícha tjin-tee sen ti tetuan'an ndo Dio.

Chujni je'a ningakoína, ni me'e tsingijnana ixra ntu'una

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ko tjume'e ndo Juan ndache ndo ndo Jesús:

—Maestro, jan'anna bikona naa xi ixi juachaxiannta jítantsje xa espíritue Xixron'anxrée; ko jan'anna ntatjanna xa ixi ísinche'a xa jaña, ixi je'e xa chrjiko'iana xa.

⁵⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tingakuen'anta ni me'e, ixi ni ningakona'ina, je'e na tsingijnanta na.

Ndo Jesús kuyakutee ndo ndo Jacobo ko ndo Juan

⁵¹ Ko tjume'e konchjiñe'e nchakon satsji ndo Jesús nio ti jii ndotée ndo, ko xraxaon ndo itsji ndo tjanya Jerusalén. ⁵² Je'e ndo xruan'an ndo kaxin sen kuitaonx-in sen cha'o sa'ó, ko sen me'e ikjui sen naa tjanya nunte Samaria bijée sen naa nchia ti tsjoké'e ndo Jesús ko kao je'e sen. ⁵³ Ko ni samaritano jua'i kuajon na juachaxin nti'a ixi ó no'e na ixi ndo Jesús satji ndo tjanya Jerusalén. ⁵⁴ Hora kono'e ndo Jacobo ko ndo Juan ixi ni samaritano jua'i tsajon na juachaxin, je'e sen ndache sen ndo Jesús:

—¿Nchána, á tjaunnta ixi tsjanchiana xroxingajinxin xro'i ngajni sinchetjáña kain ni me'e xranchi juinche'e ndo profeta Elías ó sa'ó?

⁵⁵ Ko tjume'e ndo Jesús ngatjia tsje'e ndo sen, ko kuyakutee ndo sen, ko ndachro ndo:

—Ja'anta noa'inta ngixe'e espíritu chondanta. ⁵⁶ Ixi jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, jui'a ixi sintatjáña chujni. Na'i. Jan'an jui'i ixi tsantsjen ijie chónnda na ixi tsechón na kain nchakon.

Ko tjume'e sakjui sen inaa tjanya.

Ngisen tjaun xrorué'e ndo Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nchakon stetji sen ngatja cha'o, naa xi ndache xa ndo Jesús:

—Jan'an tja'on xrorua'anta nguixin ti no satsjinta.

⁵⁸ Ko ndo Jesús ndache ndo xi me'e:

—Kain kutuunta chónnda ba tjaue tixin'in ba, ko kain kuxe chónnda ba kakée ba, ko jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, chonda'i ti no tsarichrin.

† 9:46; Lc. 22:24. †† 9:48; Mt. 10:40; Lc. 10:16; Jn. 13:20.

⁵⁹ Ko íjngo ndo Jesús ndache ndo xi me'e:

—Ja'a rua'nana.

Ko xi me'e juate'e xa ndachro xa:

—Tájonnta juachaxin tsijabaja ndotána.

⁶⁰ Ko juatingíexin ndo Jesús ndachro ndo:

—Tintu'enta chujni tsiken'en tsjabaa kichuu na; ko ja'anta itjia ko ndachenta chujni xranchi jii juachaxin tetuan'an ndo Dio.

⁶¹ Ko tjume'e inaa xi ndache xa ndo Jesús:

—Jan'an tja'on xrorua'anta; tintunanta xrontatjan sen nía.

⁶² Ko ndachro ndo Jesús:

—Ngisen teka ninge, ko ikjan sen tsje'e sen, sen me'e jua'i sinche'e ixra ti tetuan'an ndo Dio.

Ndo Jesús xruan'an ndo setenta chujni

10 Tjume'e ndo Jesús kuinche'e ndo níkán ko te chujni, ko je'e ndo xruan'an ndo sen, yuyu sen, tsitaon sen satsji sen kain tjanya ko nguixin ti no tjaun ndo xrokjui ndo. ² †*Ko ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjunta, ícha tsikoña noa jai, ko sen sinche'e ixra tsjé'a sen. Méxin tinóatáanta ngajin nche'e nunte xroxruan'an ndo itsjé sen sinche'e ixra.

³ ††*Satjinta ixi jan'an xruan'annta itsjinta xranchi kutchjon ngakjen'en kundanaxra. ⁴ Tiku'inta bolsa, tomi, kate ko xro'an ngisen chje'énta juajna ngatja cha'o.

⁵ Ti tsjasonta naa nchia, sa'ó tájonnta juajna ko ndachronta: "Juaxruxin tsake'e ni ste nchia jil'i." ⁶ Ko siá xrojan ni nchia tikinxin tsayé'e na juaxruxin, me'e ícha juaxruxin tsayé'e na xranchi ndachronta; ko siá na'i, juaxruxin me'e xrokjan ngajinnta. ⁷ ††*Ti tsjasonta naa tjanya, tituan'anta je'o naakua nchia ko intenta ko tin'innta ti xrotjáanta ni nchia me'e, ixi ngisen nche'e ixra tikinxin xroxenge'e na i'na. Ko tji'anta naa ko inaa nchia. ⁸ Ti tsjasonta naa tjanya ko ni ste nti'a jian tsiya'anta na, intenta kain nge'e xrotjáanta na.

⁹ Nchexrue'ennta ni ni'e ste tjanya me'e, ko ndachenta na: "Í kjin'a jiti juachaxin tsetuan'an ndo Dio." ¹⁰ ††*Ko siá tsjasonta naa tjanya ko tsaya'inta na jian, ja'anta tachrjenta cha'o ko ndachronta: ¹¹ †††*Inche tjañanta itsé tuténa, tontsjengana ixi tsjakoxinna ixi ja'anta ko jan'anna chonda'ina nge'e xrotsje'ena ixi ja'anta kuitikaon'anta ndo. Ko tono'anta ixi juachaxin tetuanx-in ndo Dio ó kjin'a jii juachaxin." ¹² ††*Jan'an ntatjunta nchakon tsjexin nunte xasintajni ícha tangi tson'en ni tjanya me'e ixi nge'e kon'en ni tjanya Sodoma ó sée.

Kaxin tjanya kuitikaon'a

(Mt. 11:20-24)

¹³ ††*Tsango tangi tson'annta ja'anta ni tjanya Corazín! ††*Ko tsango tangi tson'annta ja'anta, ni tjanya Betsaida! Ixi siá ti ijié nge'e junta'a ngajinnta nti'i xrokon'en ngajin ni tjanya Tiro ko tjanya Sidón, ni me'e ó sée xrokuindoxin na ti ndako'a juinche'e na ko xrotsjanga na. Ko xrokueyá na manta tiie ko xrobake'e na ntesok-

† 10:2; Mt. 9:37, 38. †† 10:3; Mt. 10:16. ††† 10:7; 1Co. 9:14; 1Ti. 5:18. †††† 10:10; Hch. 13:51. ††††† 10:11; Mt. 10:7-14; Mr. 6:8-11; Lc. 9:3-5. § 10:12 a; Mt. 11:24; b; Mt. 10:15.

i'i ngata'a jaa nā. ¹⁴ Méxin nchakon tsjexin nunte nti'i, ícha tangi tson'annta ja'anta ixi ti tson'en ni tjajna Tiro ko tjajna Sidón. ¹⁵ Ko ja'anta tjajna Capernaum, ¿á xraxaonnta itsjinta ti jii ndo Dio? Na'i, je'a jaña tson'en, ja'anta xroxingajinnta ti jii xro'i xrochexin chujni titikaon'a.

¹⁶ †*Ko ndachro ndo Jesús:

—Ngisen tsitikaon ti xrondachro ja'anta, kaxon tsitikaonna nā jan'an. Ko ngisen tsitikaon'a ti xron-dachronta, kaxon tsitikaon'ana nā. Ko chujni tsitikaon'a nā jan'an, kaxon tsitikaon'a nā ngisen xru-an'anna jui'i.

Ikjan sen setenta

¹⁷ Tjume'e ikjan sen níkán ko te chujni ko tsango juaxruxin ste sen, ko ndachro sen:

—Ncháanana, kain espíritue Xixron'anxrée titikaonna hora nichjana ixi juachaxiannta.

¹⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Jaán, jan'an bikon xranchi xingajinxin Xixron'anxrée ngajní xranchi naa tóngíxin. ¹⁹ Jan'an tjá'anta juachaxin tsingatjanginta kunchee ko kulantajoon, ko tsixinte'anta ti ña'i, ko xro'an nge'e tson'annata. ²⁰ Ko take'anta juaxruxin ixi espíritue Xixron'anxrée titikaon ngajinnta. Ícha juaxruxin tinteenta ixi xranchi tin'innta ó jitaxin ngajní.

Ndo Jesús nichja ndo ngajin ndotée ndo jii ngajni (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ko hora me'e Espíritue ndo Dio kuajon ngajin ndo Jesús juaxruxin ko ché'e ndo nichje'e ndo ndotée ndo jii ngajni ko ndachro ndo:

—Tajon juasaya ngajin ja'anta Ndotána, Nchée nunte ko ngajni, ixi kuajonnta juachaxin ixi ngisen noe'a xrokuienxin nā nge'e kondee ngajni ko juinchenoe'anta ni tsango no'e ko ni tsango tienxin. Jaña, juinche'e ja'anta Ndotána ixi jaña tjaunnta.

²² †*Ko nichje'e ndo sen nti'a ko ndachro ndo:

—Ndotána chjána juachaxin ixi tetuan'an kain nge'e. Xro'an ngisen no'e ngisen chjen'en je'e ndo. Je'o Ndotána chúxin ndo ngisen chjen'en ndo. Ko xro'an ngisen chúxin ngisen je'e ndo, je'o chjen'en ndo, ko jan'an tincha'a ngisen tjaun xrochuxin Ndotána.

²³ Ko tjume'e ndo Jesús tsje'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko je'o sen ndache ndo sen:

—Juaxruxin ste ni bikonxin ixi ikon nge'e bikon ja'anta. ²⁴ Ntatjunta ixi itsjé sen kuanichja sen chijnie ndo Dio ko itsjé sen rey tjaun sen xrobikon sen ti bikonta, ko bikon'a sen. Ko tjaun sen xrokuin'en sen xranchi ritin'ennta jai, ko kuien'a sen.

Ndo Jesús tjako ndo ti junche'e xi tjajna Samaria

²⁵ †*Ko tjume'e naa xi tjako ley tjajna Israel bingatjen xa nichje'e xa ndo Jesús ixi tjaun xa tsono'e xa á nduaxin no'e ndo Jesús, ko juanchangi xa ndachro xa:

† 10:16: Mt. 10:40; Mr. 9:37; Lc. 9:48; Jn. 13:20. †† 10:22 a: Jn. 3:35; b: Jn. 10:15. ‡ 10:25: Mt. 22:35-40; Mr. 12:28-34.

—Maestro, ¿inge'e sinta'a jan'an ixi tsarichón kain nchakon?

²⁶ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Nge'e jitaxin chijnie ndo Dio? ¿Nge'e tienxian?

²⁷ Ko je'e xa ndachro xa:

—Ley ndachro: “Tjue'enta Ncháanta ndo Dio ixi nchi-jii asáanta, ko nchijii ja'anta ko nchijii ti xraxaonxinnta; ko tjue'enta ni kichuunta xranchi tjue'enta asáanta.”

²⁸ Ko tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Chao ndachrua. Siá ja'a sinche'e ji'i, tsechón asáan kain nchakon.

²⁹ Ko xi tjako ley tjaun xa xrojuakoxin xa ixi ícha jian no'e xa, méxin ndache xa ndo Jesús íjngo:

—¿Ngisen ni kichuuna?

³⁰ Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Naa xi kuixin xa tjajna Jerusalén jitji xa tjajna Jericó, ko ngatja cha'o bingakon'en xa kaxin xiche'e, ko kue'e nā xa kain nge'e chóna xa ko kain ti jitsáa xa, ko juaya nā ngajin xa, xranaáxrokóñaxón nā xa. Ko tjume'e sakjui nā. ³¹ Ko tjume'e naa xitaana judío jitji xa xraje'o cha'o, ko bikon xa jitsinga xi me'e, ko xitaana konchjino xa ko sakjui xa. ³² Ko kaxon no nti'a jitsinga naa xi levita, ko bikon xa xi jitsinga, ko kaxon konchjino xa. ³³ Ko kaxon nti'a jitji naa xi kuixin nunte Samaria, ko bikon xa jitsinga xi judío, ko je'e xa bikonóe'e xa xi me'e. ³⁴ Ko konchjiñe'e xa tjenka xa, ko juinchesruen'en xa ixi aceite ko vino kain ti no tsikoni'e xa, ko kuetsía xa jian ti no tsikoni'e. Ko tjume'e juinчекeta'a xa xi kuntajnoé xa ko sabikao xa xi ni'e naa nchia tjokéexin nā, ko nti'a je'e xa kuayakon'en xa xi ni'e. ³⁵ Ko nchakon sakjui xa, kuantsje xa yuu tomi ko juenga xa i'nā ngajin xi ndo'a, ko ndachro xa: “Tayakon'én xi ji'i, ko siá sinchexienxian ícha tomi ixi je'e xa, jan'an tsjenga'a 'nā nchakon xrojjanna.” ³⁶ Méxin ndachijiana, ¿ngisen ti ní xi ji'i nduaxin tjue'e xa xi juincheni'e xiche'e?

³⁷ Ko xi tjako ley ndachro xa:

—Xi bikonóe'e xi ni'e.

Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Méxin ja'a kaxon itjia ko nche'e jaña.

Ndo Jesús ikjui ndo ndo'a jan Marta ko jan María

³⁸ †*Tjume'e ndo Jesús sakjui ndo, ko kuiji ndo naa tjajna nchíin. Nti'a jii naa jan ndatin'in Marta ko kuajon jan juachaxin kuitu'e ndo ndo'a jan. ³⁹ Ko je'e jan Marta chóna jan naa jan kichuu jan ndatin'in María. Ko je'e jan María bake'e jan tjenka tutée ndo Jesús stetinen jan nge'e jindachro ndo. ⁴⁰ Ko jan Marta tsango xraxaon jan sinchekonchjian jan nge'e sine sen ko chóna jan itsjé xrā, méxin konchjiñe'e jan ngajin ndo Jesús ko ndachro jan:

—¿Nchána, á xraxaon'a ixi jan kichuuna tintuna jan jan'on rinta'a kain ixrā? Ndache jan tsingijnana jan.

⁴¹ Ko ndo Jesús ndache ndo jan Marta:

—Marta, Marta, ja'anta tsango yaanta juachjaon ixi kain ixrā chondanta, ⁴² ko jii naakua nge'e tsango tjin-

†† 10:38: Jn. 11:1.

tee. Ko jan María kuitja jan nge'e ícha jian, ko xro'an ngisen tsantsje'e jan ji'i.

Ndo Jesús juako ndo xranchi xronichje'eni ndo Dio
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 Naa nchakon ndo Jesús jinichje'e ndo ndotée ndo, ndo Dio, ko juexin nichja ndo, tjume'e naa sen chrikao ndo ndachro sen:

—Nchána, nchekuannaninta xranchi xronichja'ana ndo Dio xranchi ndo Juan juako'e ndo chujnie ndo.

² Ko ndachro ndo Jesús:

—Nchakon nichje'enta ndo Dio, ndachronta:

Ndotáina Dio ritjennta ngajní,
tsango tjúá ja'anta.

Ja'anta tetuan'annta ngajinna.

Nche'enta xranchi tjaunnta ngata'a nunte nti'i,
xranchi nche'enta ngajní.

³ Ko ja'anta tájonnta nutja sinena kain nchakon.

⁴ Ko nchemé'enta kain ti ndako'a nta'ana,
xranchi jan'anna tjáñanana ti ndako'a juinchenana na.

Tájon'anta juachaxin ngajin Xixron'anxrée ixi sinche'e xa tsitexinna ti ndako'a.

⁵ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Take'kona ixi naa ja'anta chondanta naa xi tjentonta, ko ngusine tiie xrokjuinta ndo'a xa ko xrondachenta xa: “Amigo, nchekjenna níi nutja, ⁶ ixi kuji naa xi chúxin, kuixin xa ikjín, ko kuji xa nía ko jan'an xro'an chonda xrotjá'a xa.” ⁷ Ko siá tsjate'e xi jii ngaxin'in nchia xrondachro xa: “Chjánai'ana ixra; ó jije'e nchia ko chjan'na ko jan'an ó tsintechrina; jua'i tsaya xrotjá'a nge'e.” ⁸ Ko ntatjunta siá chro'a xa tsaya xa xrotjáanta xa nge'e tjaunnta maski tjentonta xa, tsaya xa xrotjáanta xa kain nge'e xrokonda'anta ixi itjaun'a xa ícha xrokuiye'enta xa. ⁹ Méxin, jan'an ntatjunta: Tjanchianta ko ndo Dio tsajon ndo; tjéenta nge'e ko tsinchínta; tinganta ntáchja, ko tsantje'e ndo. ¹⁰ Ixi ngisen tjanchia nge'e, tsayé'e sen; ko ngisen tjée, sen me'e tsitja sen; ko ngisen tinga ntáchja, xitje'e ntáchja.

¹¹ ¿Á xrojan ja'anta chondanta chjan'anta ko tjanchia xjan nutja, á xrochje'enta xjan naa ixro? Ó, ¿tjanchia xjan kuche'e ko xrochje'enta xjan naa kunchee? ¹² ¿Ó tjanchia xjan joja ko xrochje'enta xjan naa kuntanchia? ¹³ Méxin, siá ja'anta maski jian'inta no'anta chje'énta chjan'anta nge'e jian, ícha Ndotáina ndo Dio jii ngajní tsajon ndo Espíritue ndo ngajin sen tsjanche'e ndo!

Ndachro na ixi ndo Jesús chónnda ndo juachaxien
Xixron'anxrée

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Naa nchakon ndo Jesús kuantsje ndo naa espíritue Xixron'anxrée tsjinchenosin naa xi. Ko hora kuachrje espíritue Xixron'anxrée, je'e xi chao nichja xa. Tjume'e kueya ni ste nti'a xronka na ixi jaña juinche'e ndo Jesús. ¹⁵ †*Ko kaxin na ndachro na:

† 11:15: Mt. 9:34; 10:25.

—Xi ji'in tantsje xa espíritue Xixron'anxrée ixi chónnda xa juachaxien Beelzebú, me'e Xixron'anxrée, xi tetuen'en kain espíritue ña'i.

¹⁶ †*Ko ikaxin na tjaunna na xrotsje'e na á nduaxin no'e ndo Jesús, méxin juanche'e na ndo xrojuinche'e ndo naa ixra ijié ixi juachaxien ndo Dio jii ngajní. ¹⁷ Ko je'e ndo no'e ndo nge'e stexraxaon na, ko ndachro ndo:

—Xrojan tjajna je'a naxraje'o xraxaon ni tjajna me'e ko tē'tō kichuu na, ndatsitjáña, ko ni ste naa nchia, siá je'a naxraje'o xraxaon na, kaxon jua'i tsintee na.

¹⁸ Jaña kaxon, siá Xixron'anxrée tē'tōka'o xa ni kichuu xa, tsitjáña juachaxin chónnda xa. Ja'in ndachrjan, ixi ja'anta ndachronta ixi jan'an tantsjexin espíritue Xixron'anxrée ixi juachaxien xa. ¹⁹ Ko siá jaña xrokjui, ¿ngisen chjée ni chrijiku'u ja'anta juachaxin tsantsje na espíritue ña'i? Méxin, je'e na xrondachro na ndako'a jii nge'e stexraxaonnta. ²⁰ Ko siá jan'an tantsjexin espíritue Xixron'anxrée juachaxien ndo Dio, me'e xrondachro ixi ti tetuan'an ndo Dio ó kuji ngajinnta.

²¹ †Nchakon naa xi tsanga yaa xa ntatjo ko jindaa xa ndo'a xa, xro'an nge'e tsitjáña. ²² Ko nchakon tji inaa xi ícha tsanga ko tē'tōka'o xa xi nchée nchia ko tsjacha xa, ko tsantsje'e xa kain chika yama xi ndo'a, ko sat-sjikao xa kain nge'e chónnda xi ndo'a ko tsonchjeya ngajin ni chúxin xa.

²³ †*Ngisen titikaon'ana jan'an, ni me'e ningakonna; ko ngisen tingijna'i ixra nta'a, ni me'e tingakon'enna.

Naa espíritue Xixron'anxrée íjngo ikjan

(Mt. 12:43-45)

²⁴ †Ko naa espíritue Xixron'anxrée kuachrjexin aséen naa chujni, satji ti jii nunte xema tijée no tsjoké'e. Ko kuitja'i ti no tsjokéexin, je'e espíritue jixraxaon: “Jan'an xrokjanna nía ti kuachrjexin.” ²⁵ Ko nchakon ikjan espíritue Xixron'anxrée, tjume'e tixin'in aséen chujni ti kuachrjexin, ixi bikon xa ni me'e ste na xranchi naa nchia tsikajon na ko chaxro tsje'e. ²⁶ Ko tjume'e espíritue Xixron'anxrée tirué'e yato espíritue ícha ña'i, ko kain espíritue tixin'in ngaxin'in aséen ni me'e. Ko tjume'e ícha tangi ton'en na ixi sa'ó.

Ngisen nduaxin juaxruxin jii

²⁷ Ko ndo Jesús jinichja ndo kain ji'i, ko tjume'e naa nchri ste ngakjen'en na nti'a, nichja nchra ndachro nchra séen:

—¡Tsango juaxruxin jii nchri jintajongí'a ko juin-takangia!

²⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ícha juaxruxin tsintee chujni tin'en nge'e ndachro ndo Dio ko titikaon!

†† 11:16: Mt. 12:38; 16:1; Mr. 8:11. ‡ 11:23: Mr. 9:40.

Ni ndako'a xraxaon juanchia na naa nge'e ijie

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ †*Tjume'e itsjé na konkueya na ngandajin ndo Jesús, ko je'e ndo juangixin nichja ndo ko ndachro ndo:

—Kain ni ste jai, je'e na ña'i na ko tjanchia na tsikon na naa nge'e ijie; ko xro'an nge'e sinta'a; je'o nge'e kon'en ndo profeta Jonás, ndo kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó. ³⁰ Xranchi konoxin ndo Jonás ngajin ni kuin-tee tjajna Nínive ixi xrokuienxin na, jaña kaxon konoxinna jan'an, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ixi tsikon kain ni jii jai. ³¹ Nchakon tsoña ijie kain ni ste jai, nchri reina tsikí'xin naa nunte ícha níjin tsingatjen nchra ko tsjankata'a nchra ijie ni ste jai ixi nchri reina me'e tsikí'xin tsango ikjín ixi xrokuin'en nchra ti juako ndo Salomón. Ko jai nti'i ritjén jan'an ngajinnta ko ícha chonda juachaxin ixi juachaxin kuachóna ndo Salomón. ³² Ko ni kuintee tjajna Nínive kaxon tsingatjen na nchakon tsoña ijie ngajin kain chujni, ko tsjankata'a na ijie ni ste jai ixi kain ni tjajna Nínive kuindoxin na ko kuintu'e na ijie kuachóna na nchakon kuin'en na chijnie ndo Dio tsichronga ndo Jonás ó sée. Ko jai nti'i ritjén jan'an ngajinnta ko ícha chonda juachaxin ixi juachaxin kuachóna ndo Jonás.

Ikonni, me'e xro'i tingasáña cuerpoeni

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ †*Xro'an ngisen tjaaka naa xro'i ko tsemá sen xro'i me'e, ko kaxon take'a na xro'i ngaxin'in naa ntaa. Noi take'e na xro'i ixi kain ni tixin'in nchia tsikon na ti tingasáña. ³⁴ Jaña ikonni xranchi naa xro'i tingasáña cuerpoeni. Méxin, siá jian ikonnta, kaxon nguixin cuerpoanta tingasáña. Ko siá na'i, jian'a ikonnta, kaxon nguixin cuerpoanta naxixe'e jii. ³⁵ Tsje'enta jian ixi á chao jii xro'i chondanta, á je'a ti naxixe'e stenta. ³⁶ Méxin, siá nchijí cuerpoanta chóna ti tingasáña, ko je'a tu'o chóna naxixe'e, jaña nchijínta jian tingasáña xranchi xrochondanta naa xro'i chaxro tingasáña.

Ndo Jesús tuyakuté ndo xi fariseo ko xi tjako ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Ndo Jesús juexin ndachro ndo kain jii, tjume'e naa xi fariseo kuinóatée xa ngajin ndo Jesús ixi itsji ndo ndo'a xa sineka'o xa ndo. Tjume'e ikjui ndo Jesús ndo'a xa ko kuixin'in ndo ko bake'e ndo ti jii mesa. ³⁸ Ko je'e xi fariseo xrakon xa ixi bikon xa ixi ndo Jesús bake'e ndo juine ndo ko konti'a ndo inda itja ndo xranchi kuanche'e kain ni judío. ³⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'anta xi fariseo nchetjúanta tuenxin vaso ko laato, ko ti ngaya asáanta jikaon kain ti chjuya'anta ko ña'inta. ⁴⁰ ¡Ja'anta nintanta! ¿Á noa'inta ixi ngisen juinchekonchjian cuerpo, kaxon juinchekonchjian ngaxin'in cuerpo? ⁴¹ Siá ixi nchijí asáanta chje'énta ni

nóa nge'e chondanta, kaxon jaña nchijí asáanta tson-tjúá.

⁴² †Tsango tangi tson'annta ja'anta fariseonta! Ixi ja'anta chje'énta ndo Dio ti texin parte ka menta ko kain kaxroan, ika ko itu ineni ko nche'anta nge'e jian xrojuinche'enta ko tjao'anta ndo Dio, méxin chao xrochje'énta ndo Dio nge'e chondanta ko kaxon xrotjáña'inta sinche'enta kain nge'e jian.

⁴³ †Tsango tangi tson'annta, ja'anta fariseonta! Ja'anta tjaunnta tsaye'enta xitaon ícha chaxro ngaxin'in ni'ngo, ko tjaunnta ixi kain na xrotjáanta juajna ngatja cha'o.

⁴⁴ †Tsango tangi tson'annta ja'anta xratjakonta ley ko ja'anta fariseonta ixi ja'anta nche'anta xranchi ndachronta! Ixi ja'anta xranchi tuye tsixrabaa ni tsiken stenta ko tikon'a na tuye me'e ko ta'tu na tuye ko noe'a na ixi nti'a tsixrabaa chujni.

⁴⁵ Ko tjume'e naa xi tjako ley ndache xa ndo Jesús:

—Maestro, ti ndachronta jaña, xranchi jan'anna tuyakuténtana.

⁴⁶ Ko ndachro ndo Jesús:

—¡Kaxon ja'anta tsango tangi tson'annta, ja'anta xro tjakonta ley! Ixi ja'anta tetuen'ennta na sinche'e na nge'e tsango tangi ko jua'i sinche'e na me'e. Ko ja'anta tingijna'inta na sinche'e na kain ti tetuan'annta.

⁴⁷ †Tsango tangi tson'annta xi ja'anta nchekonchjiannta tjatu'o tsango chaxro ngata'a ti jixrabaa kain sen profeta tsichronga chijnie ndo Dio sa'ó, ko me'e ni ndotáchri'anta xranchrjen tsikoña na sen! ⁴⁸ Ko jaña ja'anta tjakonta ixi chao ti tsijinche'e ndotáchri'anta xranchrjen sa'ó, ixi je'e na tsikoña na sen profeta ko jai ja'anta nchekonchjiannta tjatu'o chaxro ngata'a ti jixrabaa sen me'e.

⁴⁹ †Ko ndo Dio tsango jian no'e ndo, méxin, ndachro ndo: "Xroxruan'annta ngisen xrochronga chijnina ko ngisen tsjako ngajinnta, ko ja'anta naatsóñaxónnta sen ko ikaxin sen chinga sinchekuunta sen." ⁵⁰ Méxin, ndo Dio tsjankata'a ndo ijie ngajin ni jii jai ixi kain sen profeta kuinteken'en ko kuintj'jnié sen, ti xra xrangí-xión konchjian nunte ko ti nchakon jai; ⁵¹ xranchakon kuen'en ndo Abel ko hasta ti kuen'en ndo Zacarías, ndo kóñaxin na ngusine ti jii altar ko ni'ngo. Méxin, ntatjunta, ndo Dio tsjankata'a ndo ijie ngajin ni ste jai ixi xranchi kuen'en kain sen sa'ó.

⁵² †Tsango tangi tson'annta ja'anta xro tjakonta ley! Ixi ja'anta chondanta xroon jitaxin kain ti tetuan'an ndo Dio ko ja'anta tjaun'anta titikaonnta, ko tingijna'inta ni tjaun tsitikaon.

⁵³ Juexin ndachro ndo Jesús kain jii, tjume'e xi tjako ley ko xi fariseo tsango koña xa ngajin ndo Jesús, ko tjume'e juanchangi'e xa ndo Jesús tsango itsjé nge'e, ⁵⁴ ixi xrobikon xa siá je'e ndo xronichja ndo naa nge'e ndako'a ixi chao xrobankata'a xa ijie ngajin ndo.

Ndo Jesús ndachro ndo nge'e tson'en ni fariseo

12 †*Tjume'e xejo kueya na, tsango kueya na ste-tateyá kichuu na. Ko je'e ndo Jesús kuaxi nichja

† 11:29: Mt. 16:4; Mr. 8:12. †† 11:33: Mt. 5:15; Mr. 4:21; Lc. 8:16.

‡ 12:1: Mt. 16:6; Mr. 8:15.

ndo sa'ó ngajin sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Nche'anta xranchi nche'e xi fariseo, ixi ndachro xa ko nichja xa jian ko ti ndachro xa, nche'a xa. ² †*Ixi xro'an nge'e nche'e chujni tsemá, kain nge'e ti nche'e chujni ti jimá, kain me'e naa nchakon tsonoxin. ³ Méxin, kain ti imao tsinichjanta, tsij nchakon tsonoxin; ko kain ti tsinichjanta imao ngaxin'in nchia, tsajin'in na nchia tsuyako na tsin'en kain chujni.

Ngisen xroxrakon'enni

(Mt. 10:28-31)

⁴ Jan'an ntatjunta ixi tjento kichuuna, xrakuen'anta ngisen naatóñaxón cuerpoeni ixi me'ó chao sinche'e na. ⁵ Jan'an xrontatjunta ngisen xroxrakon'ennta: xrakon'ennta ndo nduaxin tsantsja'anta asáanta ko chónnda ndo juachaxin xroxruan'annta ndo ti xro'i xrochexin kain ni ndako'a nche'e. Je'o ngajin je'e ndo xroxrankana.

⁶ ¿Á tuchji'a na'ó kuxechjan ixi yuu tomi nchínchín? Ko je'e ndo Dio tjáñe'a ndo ninaa ba. ⁷ Ko ngujngu ja'anta Ndotáina Dio je'e ndo no'e ndo ngijan'in xrajaanta chondanta; je'e ndo beki ndo naa ko naa ka. Méxin, ja'anta xrakon'anta, ixi ja'anta ícha tjinteenta ixi kueya kuxechjan.

Ngisen tsosue'a xrondachro chuxinna ngatoxin ikon chujni

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Jan'an ntatjunta ixi kain sen xrondachro chuxinna ngatoxin ikon chujni, kaxon jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrontatjan kain sen angéel ndo Dio ixi jan'an kaxon chuxin sen. ⁹ Ko ni xrondachro chuxin'ana na ngatoxin ikon chujni, jan'an kaxon xrondachrjan ngajin sen angéel kondee ndo Dio ixi chúxin'a sen kaxon.

¹⁰ †*Ko xrojan ni xronichja ndako'a kondee najan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrachao tsomé'e jée ni me'e; ko ni xronichja ndako'a kondee espíritue ndo Dio, ni me'e tsango tangi tson'en na ko tsomé'a jéena na.

¹¹ †*Ko nchakon tsiku'unta na ngajin ni ste ni'ngo, o ngajin xi sinchéña ijié, o naa xi tetuan'an, ta'inta juachjaon ixi nge'e tsjatingíexinnta o nge'e xrondachronta, ¹² ixi Espíritue ndo Dio sintakuan'annta ko xrondachro nge'e tsjatingíexinnta.

Ti ndakua'i xraxaon naa ni chónnda tomi

¹³ Tjume'e naa xi jii ngakjen'en kueya na ndache xa ndo Jesús:

—Nchána, ndache xi kichian xrochjana xa ngusinexin ti kuintu'e sen nía.

¹⁴ Ko je'e ndo Jesús ndache ndo xa:

—¿Ngisen ndachro ixi jan'an sintaña ijié ngajinnta ko tsonchjeya'anta ti kuintu'e ni ndúinta?

¹⁵ Ko kaxon ndache ndo kain ni stetin'en:

—Ko xroxraxaon'anta ixi xrochondanta itsjé nge'e ko itsjé tomi. Ixi je'a ti itsjé xrochondanta, me'e xrotjáanta juaxruxin.

¹⁶ Ko kaxon ndo Jesús beki'e ndo na naa chijni:

—Bake'e naa xi kuachónnda xa itsjé nge'e. Ko chjakée xa kónña kueya trigo, méxin, kueya juatsi'in xa. ¹⁷ Ko je'e xa jixraxaon xa: “¿Nge'e sinta'a ixi íko'a no tsen-gachjian kain trigo juaka?” ¹⁸ Ko ndachro xa: “Ó nóna nge'e sinta'a. Tsonjamangi kain nchia nchín ko sintaña kaxin nchia ícha ijié ko nti'a tsjatsiin kain trigo kónña.” ¹⁹ Ko xrontatjan aséenna: “Kueya nge'e kuatsían ko chonda itsjé nge'e tsarichonxian itsjé nano. Inte ko ti'ia, tjoka'a ko take'é juaxruxin.” ²⁰ Ko je'e ndo Dio ndache ndo xa: “Ja'a ndako'a xraxaon ko tienxin'a, ixi tiie jai tsen'én ko tsitjáña asáan ko, ¿ngisen tsonde'e kain ti kuatsían?” ²¹ Ko jaña tson'en kain ni ícha tjaun xrochónnda tomi ko kain nge'e jii ngata'a nunte ko xro'an nge'e chónnda na ngajin ndo Dio.

Ndo Dio tayakon'en ndo kain chjen'en ndo

(Mt. 6:25-34)

²² Ko tjume'e ndache ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo:

—Jan'an ntatjunta ta'inta juachjaon ixi nge'e sintenta ko nge'e tsaritsiinta. ²³ Ícha tjintee ti tsechónni ixi nge'e sineni, ko cuerpoeni ícha tjintee ixi manta tsetsáani. ²⁴ Tsje'enta xranchi jii kunta'a. Tenga'i ba ko xro'an noa tatsi'in ba, ko chónnda'i ba no tsechjianxin no, ko ndo Dio tajon ndo nge'e ine ba. ¿Á je'a ícha tjinteenta ja'anta ixi kuxe? ²⁵ Maski ja'anta, ícha taanta juachjaon, jua'i tsarichonnta ícha nchakon.

²⁶ “Sía jua'i nche'enta nge'e ícha tangi'a, ¿sonda yaanta juachjaon ixi ti ícha tangi?”

²⁷ “Tsje'enta xranchi tangi itsjo, tsjo me'e nche'a tsjo ixra ni tjaun'a tsjo manta. Ko jan'an ntatjunta ixi ndo rey Salomón, maski ícha chaxro kuetsaa ndo, kuetsa'i ndo xranchi naa itsjo me'e. ²⁸ Sía ndo Dio nchekitsáa ndo ika, maski jai jichón ka ngataon ijngi ko ndúya ó xroche ka, ko á je'a ícha chaxro sinchekitsáanta ndo ja'anta ti chuntia'inta ndo. ²⁹ Méxin, ja'anta ta'inta juachjaon ixi nge'e sintenta o nge'e tsi'inta. ³⁰ Ixi ngisen chúxin'a ndo Dio ícha tjaun na xrochónnda na kain nge'e. Ko ja'anta chondanta Ndotáanta jii ngajni, ko je'e ndo ó no'e ndo kain nge'e xrokonda'anta. ³¹ Ko ja'anta cháña sa'ó tjéenta ti tetuan'an ndo Dio, ko je'e ndo tsajon ndo kain nge'e xrokonda'anta.

Tsango tjintee nge'e xrochondana ngajni

(Mt. 6:19-21)

³² “Kutuchjonna xrakon'anta. Maski kueya'inta, Ndotáanta jii ngajni, tjaun ndo tsake'enta ngajin ndo.

³³ Nchekjinta ti chondanta ko chje'enta tomi ni nóa; ko tjume'e nchekonchjiannta puxa tichje'a, ixi jaña xrochondanta ti ícha tjintee ngajni, ko me'e kain nchakon tsake'e ko tsjexin'a. Ixi nti'a jua'i tixin'in xiche'e ko ti'a kuchij. ³⁴ Ixi ti no tsake'enta ti tjintee chondanta, nti'a tsake'e asáanta kaxon.

† 12:2: Mr. 4:22; Lc. 8:17. †† 12:10: Mt. 12:32; Mr. 3:29. ‡ 12:11: Mt. 10:19, 20; Mr. 13:11; Lc. 21:14, 15.

Xrotjá'inta kotachrin, tsarichonnta

³⁵ †*Kainko nchakon jian xrotsje'enta ko nchekanga'inta xro'i jii ngaya asáanta. ³⁶ ††*Ja'anta take'enta xranchi naa xi nche'e ixrā, xi jichón'en xa xrokjan nchée xa, ndo tsj'xin ti tsikute'e nā. Ixi hora tsj' nchée xa ko tseyā ndo, je'e xa tuinxin tsantje'e xa ntāchja tix-in'in ndo. ³⁷ Tsango juaxruxin tsintee kain ngisen nche'e ixrā nchakon xrokjan nchée nā ko tsitja ndo nā stehón nā, tsikejua'i nā. Ko jan'an ntatjunta, ixi je'e ndo tsajon ndo juachaxin tsake'e nā ti jii ntachaon ‡ ko tsajon ndo nge'e sine nā. ³⁸ Ijé juaxruxin tsintee nā maski tsj' ndo ngusine tiie o tsingasáñaja ixi stehón'en nā ndo ko tsikejua'i nā. ³⁹ ††*Ko tienxinnta ji'i: siá xi nchée naa nchia xrokono'e xa nge'e hora tsj' xiche'e, je'e xa xrokuejua'i xa hora me'e, ko xrokuintue'a xa tsee xiche'e ndo'a xa. ⁴⁰ Ja'anta kaxon tarichrin'anta; ixi jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsji'i naa nchakon ko ja'anta noa'inta ngixe'e nchakon ko ngixe'i hora tsji'i.

Yuu xi nche'e xrā, naa xi jian, ko naa xiña'i

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ko tjume'e ndo Pedro juanchangi'e ndo ndo Jesús: —Ncháina Jesús, ti ndachronta ji'i, ¿á tsienxin kain nā o jan'onna tsianxinna?

⁴² Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Naa xi jian tetuan'an ni nche'e ixrā, me'e xron-dachro ixi je'e xa xrotsje'e xa nchia ko tsajon xa sine kain ni ste nchia me'e. ⁴³ Chaxro tsono'e aséen xi me'e nchakon tsj' nchée xa ko tsichuexin xa ixi jinche'e xa ti kuituen'en xa. ⁴⁴ Jan'an ntatjunta ixi ndo tetuen'en nchia tsake'e ndo xi kuitikaon ixi je'e xa tsetuan'an xa kain ixrā ko kain nge'e chónnda ndo ndo'a. ⁴⁵ Ko siá xi sinche'e kain ixrā me'e xroxraxaon xa ixi nchée xa tsonchrjen'en tsj' ndo, ko tsaā xa ndako'a sinchekao xa ni nchexrā, ni nchri ko ni xi tituen'en xa, ko je'e xa take'e xa sine xa ko tsi'i xa ko xrokoan xa, ⁴⁶ ko nchakon ko hora xraxaon'a xa tsj' nchée xa, ndo tetuen'en nchia, tjume'e je'e ndo tsoñao ndo ngajin xa ko tsikaon xa ko tsengi ndo xa. Xranchi tson'en xi me'e, jaña tson'en kain ni titikaon'a ndo Dio.

⁴⁷ Xi nche'e ixrā, siá no'e xa nge'e tjaun nchée xa sinche'e xa ko je'e xa titikaon'a xa ti kuituen'en xa, xi me'e tsanga tsikaon xa. ⁴⁸ Ko xi noe'a ixi ti ndako'a jinche'e xa, xi me'e ícha tsikaon'a xa. Méxin, ngisen ícha kueya kuayé'e, sen me'e ícha kueya xrokonda tsajon sen. Ko sen ícha kueya no'e, sen me'e ícha kueya xroxranche'e sen.

Je'a naxraje'o xraxaon nā kondee ti juako ndo Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Jan'an jui'i ixi sintakakiin xro'i ngata'a nunte nti'i. ¡Ko jan'an ó tja'on xrojuāā xro'i jai! ⁵⁰ ††*Xrokonda nge'e tsango tangi sinchena nā, ko jai jiton'i'e aséenna

† 12:35: Mt. 25:1-13. †† 12:36: Mr. 13:34-36. ‡ NTACHAON mesa
†† 12:39: Mt. 24:43, 44. †† 12:50: Mr. 10:38.

tsijija nchakon tson'en me'e. ⁵¹ Siá ja'anta xraxaonnta ixi jan'an bikian juaxruxin ngata'a nunte nti'i, ntatjunta na'i. Méxin jée xroxraxaon nguungunta. ⁵² Ixi nchakon xrangíxixin jai ko kaxin nchakon tsj', na'ó ni ste naa nchia, ni me'e xrochjeya nā. Níi nā tsoñao'e nā ni yuu ko ni yuu tsoñao'e nā ni níi. ⁵³ Ko ndotata xraningakon'en ndo chjen'en ndo, ko ichjan xraningakon'en xjan ndotée xjan. Ko janáana xraningakon'en jan nchrichje'en jan, ko nchrichje'en jan xraningakon'en xjan janée xjan. Jancha'a xraningakon'en jan nchritakinde'e jan ko nchritakinda xraningakon'en nchra jachée nchra.

Ngajni tjakoxin xranchi tson'en nchakon tsj'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Ndo Jesús kaxon ndache ndo nā:

—Ko nchakon tikonnta tsonchjian itjuj ti no tetaonx-in nchakon, ja'anta ndachronta ixi ó tsj' chrin, ko jaña ton'en. ⁵⁵ Ko nchakon chrinto t'j'xin no níjin, ja'anta ndachronta tsania súa, ko jaña ton'en. ⁵⁶ ¡Ja'anta ndako'a xraxaonnta! Ja'anta ó no'anta ko chuxinnta nge'e ton'en ngajni ko ngataon ijngi, ko ja'anta noa'in-ta ko tienxin'anta nge'e jiton'en nchakon stenta.

Tetokui'anta ni kichuunta

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Sonda nchekonchjian'inta ja'onta ti nchekuu kichuunta? ⁵⁸ Siá xrojan ngisen tsjankata'anta ijie ko xrokonda itsjinta ngajin xi nchekonchjian ijie, cháña naa tjaoxon kichuunta ti xrayáanta cha'o ko xratja-so'anta ti jii xi tetuan'an. Ixi siá tsjasonta nti'a, xi nchéña ijie xroxruxin'innata xa ndo'achjiso. ⁵⁹ Ko jan'an ntatjunta ixi tsachrxjin'anta nti'a tsjengajanta kain to-mi chondanta.

Xrokonda tsindoxin nā ko sinche'e nā ti jian

13 Nchakon me'e konchjiñe'e kaxin nā ngajin ndo Jesús ko beki'e nā ndo xranchi juinche'e xi Pilato ixi tsiketuan'an xa kuen'en kaxin xi tsik'j'xin nunte Galilea. Ko jnié xa tsikintji ti no chexin jnié iko ti baka-jonxin nā juasaya ngajin ndo Dio. ² Ko ndo Jesús juat-ingéxin ndo:

—¿Á xraxaonnta ixi je'e xa ícha kueya ijie sínká xa ixi kain ni tjajnéé xa ni Galilea, méxin jaña kon'en xa?

³ Jan'an ntatjunta ixi na'i. Ko siá ja'anta tsindoxin'anta xranchi nche'enta ko xranchi xraxaonnta, kainnta jaña tsinteken'ennta kaxon. ⁴ O, ¿á xraxaonnta kaxon ni itejni kuen'en, ni xratja torre Siloé? ¿Á ni me'e ícha ijie kuachónnda nā ixi ikaxin ni bake'e tjajna Jerusalén?

⁵ Jan'an ntatjunta na'i. Ko siá ja'anta tsitikaon'anta ti tetuan'an ndo Dio, ja'anta jaña tsinteken'ennta kaxon.

Ntāā tu higo tajon'a ntāā itu

⁶ Tjume'e ndo Jesús beki'e ndo sen:

—Naa xi kuachónnda xa naa ntāā tu higo ngataon ijn-gi. Ko ikjui xa kuitsje'e xa ntāā á chónnda ntāā itu, ko xro'an itu kuitja xa. ⁷ Ko tjume'e ndache xa xi tsje'e

jngi'e xa: "Ó chónnda níi nano titsja'a ntāa jii ko xro'an itu titja. Méxin cháña tonchrijian ntāa, xruenxon jita'a ntāa ngata'a nunte'na." ⁸ Ko xi tsje'e ijngi ndachro xa: "Ja'anta, tintu'enta ntāa nano jii; jan'an sintandá inche tutée ntāa ko tsjánka'a ntāa xineno tsitjo. ⁹ Ko xrot-sje'ena á tsajon ntāa itu. Ko siá na'i, me'e ché xrochrijin ntāa."

Ndo Jesús nchexruen'en ndo naa nchri jisée

¹⁰ Naa nchakon tjoké'e ni judío, ndo Jesús juinchequen'en ndo na chijnie ndo Dio ngaxin'in naa nchando'e ndo Dio. ¹¹ Ko nti'a jii naa nchri ni'e itejní nano. Espíritue Xixron'anxrée tsijatu'o nchra, méxin jisée nchra, ko jua'i xendua nchra. ¹² Ndo Jesús bikon ndo nchra, ko kuiye'e ndo nchra ko ndachro ndo:

—Ja'a nchri jai kuachrje ichin kuachonda.

¹³ Ko tjume'e je'e ndo bake'e ndo itja ndo ngata'a nchra, ko tuinxin je'e nchra xendua nchra ko kuaxi nchra kuajon nchra juasaya ngajin ndo Dio. ¹⁴ Ko xi tetuan'an ni'ngo koña xa ixi ndo Jesús juinchequen'en ndo nchra nchakon tjoké'e na. Méxin je'e xa ndache xa kain ni ste nti'a:

—Jii ikjaon nchakon tikinixin tson'en ixra; nchakon me'e tsji'inta tsoxruan'annta, ko jai nchakon tjoké'eni tikinixin'a tson'en jii.

¹⁵ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo xa:

—Ncheye'a asáanta. ¿Á toxindange'anta kuxinta'anta o kuntajnoanta ko tiku'unta ba tsi'i ba inda nchakon tjoké'eni? ¹⁶ Ko nchri jii' xjantié ndo Abraham, Xixron'anxrée tsikintexin xa nchra ixi ichin tejní nano ko, ¿á tikinixin'a tsoxrueen'en nchra nchakon tjoké'eni?

¹⁷ Jaña ndachro ndo Jesús, méxin kaxin na ningakon'en na ndo ixi juinchesue'e ndo na; ko ni ste nti'a tsango juaxruxin ste na ixi bikon na tsango nge'e ijié juinche'e ndo.

Ndo Jesús juako ndo kondee naa tsee mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—¿Xranchi jii ti tetuan'an ndo Dio? ¹⁹ Me'e jii ndako naa tsee mostaza. Naa xi bengá tsee me'e jngi'e xa. Ko bangi ka ko kóña naa ntāa ijié ko kuxe juinchéña ba kakée ba ngata'a chaan ntāa me'e.

Ndo Jesús juako ndo kondee ti tja'in nutja

(Mt. 13:33)

²⁰ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—¿Nge'e chao tsikonxinni ti tetuan'an ndo Dio?

²¹ Me'e xranchi ti nchetja'in nutja níi medida ikuen tsisé naa nchri ko jaña juan'in chu'u.

Ntāchja ijno

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Sakjui ndo Jesús no tjaña Jerusalén, ko kuatsinga ndo itsjé tjaña ijié ko tjaña nchín ko juinchequen'en ndo na chijnie ndo Dio. ²³ Ko bake'e naa xi juanchangi'e xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á kain'a chujni xrochónnda juachaxin tsechón kain nchakon?

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

²⁴ —Xakon'annta tsixixinnta ixi ntāchja ijno, ixi ntatjunta itsjé na tjaun na tixin'in na nti'a ko jua'i tixin'in na. ²⁵ Ko tjume'e ndo ndo'a tsingatjen ndo ko tsi-je'e ndo ntāchja ko ja'anta tsitu'anta nduja, tsinganta ntāchja ko xrondachronta: "Tantje'enta ntāchja." Ko je'e ndo xrondachro ndo: "Jan'an nóna'i no juixin ja'anta." ²⁶ Ko tjume'e ja'anta tsjangixinnta xrondachronta: "Jan'anna kui'ina ko juinena ngajinnta, ko ja'anta juinchequannanta chijnie ndo Dio ngatja cha'o tjañanana." ²⁷ Ko je'e ndo xrondachro ndo: "Jan'an ó ntatjunta nóna'i no juixinnta. Satjixinnta ti ritjén jan'an, ja'anta ndako'a nche'enta." ²⁸ † ††*Nti'a ja'anta xrotsjanganta ko tseto nenonta nchakon tsikonnta ndo Abraham, ko ndo Isaac, ko ndo Jacob, ko kain sen profeta bake'e sa'ó, ste sen ngajni ti tetuan'an ndo Dio, ko ja'anta tsake'enta nduja. ²⁹ Ixi tsj'xin chujni kain nunte; chuya, retuya, ku'e ko no níjin ko tsake'e na sine na ti tetuan'an ndo Dio. ³⁰ †*Méxin itsjé na jai xro'an juachaxin chónnda na, ko je'e ni me'e ícha ijié juachaxin xrochonda na; ko kaxin na jai tsango ijié juachaxin chónnda na, ko ni me'e íxro'an juachaxin xrochónnda na.

Ndo Jesús tsjanga ndo ixi tjaña Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Nchakon me'e ikjui kaxin xi fariseo ko ndache xa ndo Jesús:

—Satjixinnta nti'i, ixi xi rey Herodes tjaun xa naat-sóñaxónnta xa.

³² Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Satjinta ko ndachenta xi me'e, xi ndako'a nche'e: "Jai ko ndúya xratsantsje espíritu Xixron'anxrée chónnda chujni, ko sintaxruan'an ni ni'e, ko nínxin nchakon ó sintajexin xrāna." ³³ Ko xrokonda xratsaji jan'an jai ko ndúya ko tjenki, ixi kain sen profeta chronga chijnie ndo Dio xrokonda tsenxin sen tjaña Jerusalén.

³⁴ †Ja'anta tjaña Jerusalén, ja'anta tóñanta kain sen chronga chijnie ndo Dio ko taxinta ixro sen xruan'an ndo Dio kuji xrobingijnanta! ¡Jan'an nanaunka fia'on xroxra'unta xranchi naa kuchika tja'o ba chjen'en ba ngangí nine'e ba, ko ja'anta chro'anta! ³⁵ Méxin xrokono'anta ixi nchianduinta je'o ncha tsitu'e ncha; ko xrontatjunta í tsikon'antana tsija nchakon ja'anta xrondachronta: "Tsango jian ngisen kuixin juachaxien ndo Dio."

Ndo Jesús juinchequen'en ndo naa xi tsikatjuya

14 Naa sábadó nchakon tjoké'e na, ndo Jesús ikjui ndo ndo'a naa xi fariseo tetuan'an, ko nti'a chjée na ndo juine ndo. Ko nti'a ste ícha xi fariseo stet-sjaya xa ndo Jesús. ² Kaxon nti'a jii naa xi tsikatjuya xa. ³ Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo xi tjako chijnie ndo Dio ko xi fariseo:

† 13:28; Mt. 22:13; 25:30. †† 13:28; Mt. 8:11, 12. ‡ 13:30; Mt. 19:30; 20:16; Mr. 10:31.

—¿Á jii juachaxin sinchexruen'enni naa ni ni'e nchakon tjoké'eni?

⁴ Ko je'e xa tenko xa. Tjume'e ndo Jesús itsé ndo itja xi ni'e, ko juinchexruen'en ndo xa ko ndache ndo xa chao satsji xa. ⁵ †*Tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi fariseo:

—¿Ngixe'e ja'anta, síá naa kuntajnoanta o naa kuxinta'anta tsitsingaya ba naa tuye, á tsantsje'anta ba maski nchakon tjoké'eni?

⁶ Ko xi fariseo jua'i juatingíexin xa nge'e ndachro ndo Jesús.

Chujni tsikiye'e na tsii na kiée ni tute'e

⁷ Ndo Jesús jitsje'e ndo ixi kain ni konchjiñe'e ti kiée na, juée na ntaxitaon jian jii ti mesé ni tsikute'e, ko tjume'e je'e ndo ndachro ndo:

⁸ —Nchakon itsjinta naa kiée ni tsute'e, tjé'anta ntaxitaon jii ícha tjenka ni tsikute'e, ixi nchéxin tsii naa ngisen ícha tetuan'an ko ni me'e xrokonda tsake'e na nti'a. ⁹ Ko ngisen kuiya'anta ikjuinta kia xrontatjunta na: "Tingatjenxinnta ti ntaxitaon rita'anta ixi ña tsake'e naa ngisen ji'i." Ko tjume'e ja'anta tsingatjennta ko tsake'enta ti ntaxitaon jii ícha no ndá'a ko tsosua'anta.

¹⁰ Méxin naa ngisen xrondachro tsji'inta naa kiée na, ja'anta cháña take'énta ntaxitaon ícha no ndá'a, ixi jaña ni ntatjunta jui'inta kia xrontatjunta na: "Ja'anta tatsinganta ti ntaxitaon jii ícha tjenka ni kute'e." Jaña ja'anta tsaye'enta ícha juasaya ngajinxin †† kain ni ste nti'a. ¹¹ ††Ixi ni ícha sinchejié aséen, ni me'e tjinte'a na ko tsayé'a na juachaxin tsetuan'an na; ko ngisen nchejié'a aséen, sen me'e ícha tsayé'e sen juachaxin tsetuan'an sen.

¹² Ko ndo Jesús ndache ndo xi tsikiye'e ndo tsii ndo kiée xa:

—Ja'anta nchakon sinchéñanta naa kia, tiye'anta chujni tjentonta, sen ndointa, sen kichuunta, sen ste tjenka ndointa chóna itsjé tomi, ixi sen me'e chao sinchéña sen inaa kia ko tsiya'anta sen itsjinta sinteku'unta sen, ko jaña je'e sen sinchekjan sen ti juine sen ndointa. ¹³ Méxin, nchakon ja'anta sinchéñanta naa kia, tiye'enta ni nóa, ni jua'i itji, ni jua'i tontengi je'o, ko ni ntakutsin. ¹⁴ Ko jaña ícha juaxruxin xrochondanta asáanta, ixi maski ni me'e jua'i tsjenga'anta na 'na. Nchakon xroxechón kain ni jian juinche'e, ndo Dio tsjenga'anta ndo 'na nge'e jian juinche'enta ngajin ni nóa.

Ndo Jesús juakoxin ndo xranchi kon'en naa kia ijié

¹⁵ Kuin'en naa xi jii tjenka mesa ko ndache xa ndo Jesús:

—Tsango juaxruxin tsake'e ni sine ti tsake'e kia ti tetuan'an ndo Dio.

¹⁶ Ko ndo Jesús ndache ndo xi me'e:

—Naa xi bake'e xa naa kia ijié, ko kuiye'e xa itsjé na tsii na sine na. ¹⁷ Ko kuii hora sine na, ko xi me'e xru-

an'an xa naa xi nchexrée xa tsjirué'e xa kain ni ndache xa tsii ixi ó chao jii kain nge'e. ¹⁸ Ko kain ni me'e kuaxi na ndache na xi kuetuan'an xa kueya ko ndachro na ixi jua'i tsii na. Xi sa'ó ndachro xa: "Jan'an kue'na naa nunte, ko xrokonda tsitsja'a nunte; toña'anta ixi tsji'a." ¹⁹ Ko ndachro inaa xa: "Jan'an kue'na na'ó yuntee kuxinta, ko xrokonda xrotsja'a á chao nche'e ba ixra; méxin, ndachrjan toña'anta ixi tsji'a." ²⁰ Ko inaa xa ndachro xa: "Jan'an nandá kuténa, méxin, jua'i itsji." ²¹ Ko xi nchexra ikjan xa ngajin xi tsixrua'an xa tsjirué'e xa na ko chronga xa kain ji'i. Ko je'e xa kuin'en xa nge'e tsichro ni xrokui sine, ko koña' xa ko ndache xa xi nchexrée xa: "Jaiko itjia kain cha'o ko kain ndasin chóna tjajna ji'i, ko tikua nti'i kain ni nóa ko ni jua'i itji, ko ni jua'i tontengi je'o, ko ni tikon'a." ²² Tjume'e je'e xi nchexra ndachro xa: "Ó juinta'a xranchi kuetuannanta, ko xrajii no tsintee ícha chujni." ²³ Ko tjume'e je'e xi tetuan'an ndache xa xi nchexra: "Itjia kain cha'o ko kain cha'o tatu'ka ngande'e tjajna, ko nchekateya na tsii na, ixi jaña xrokaon nía. ²⁴ Jan'an ndachrjan tjaun'a tixin'in ninaa ni kuiya'a ícha sa'ó tsii na sine na."

Tangi rué'eni ndo Jesucristo

²⁵ Tsango itsjé na rué'e na ndo Jesús ko je'e ndo ngatjia ndo ko ndache ndo na:

²⁶ ††—Síá xrojan ja'anta tjaunnta xroruénanta, xrokonda ícha xrotjaunninta jan'an ixi ndotánta, o janáanta, o janchri'anta, o chjan'anta, o nchrikichuunta o xi kichuunta, ko kaxon je'a ícha xrotjue'enta asáanta. Ko síá ícha xrotjaunnta jan'an, chao xrokjannta sen chujnina. ²⁷ ††Ko ngisen tsatsinga'i juachjaon tsatsinga jan'an ti tsen'en na nganito ntacru, ni me'e jua'i xrokjan na sen chujnina. ²⁸ Síá xrojannta tjaunnta sinchekonchjiannta naa tjatu'o tsango noi, á tsake'anta sa'ó xroxraonnta ngijan'in tomi xrokonda tsonchjianxin tjatu'o me'e?, ko, á chondanta kain tomi xrokonda tsjexixin tsonchjian tjatu'o? ²⁹ Ixi síá na'i, je'o kuitenta ixro tseta'a tjatu'o ko juexin tomi, ko í juexin'a juinchekonchjiannta tjatu'o me'e, ko kain ni tsikon tsjanoanta na ixi juexin'a kuitenta tjatu'o. ³⁰ Ko ni me'e xrondachro na: "Xi ji'i juangíxin xa juinchekonchjian xa tjatuée xa ko jue'a xa kuite xa tjatu'o." ³¹ O naa xi rey xrokonda itsji xa ko tseto xa ngajin inaa xi rey, á je'a sa'ó xroxraon xa ixi á chao ixi ite mil xi soldado chóna xa, tseto xa ngajin xi rey chóna ikán mil xi soldado? ³² Xi rey me'e xraon xa ixi jua'i tsjacha xa ngajin xi rey ti kueya xi soldado chóna xa, méxin xroxruan'an xa kaxin na tsikao na juajna ngajin xi rey chóna kueya xi soldado ixi xrajii xa ikjin, ko jaña tseto'a xa. ³³ Jaña, ja'anta kaxon síá tsintue'anta kain ti chondanta, jua'i xrokjannta chujnina.

† 14:5; Mt. 12:11. †† NGAJINXIN delante de ‡ 14:11; Mt. 23:12; Lc. 18:14.

†† 14:26; Mt. 10:37. ‡ 14:27; Mt. 10:38; 16:24; Mr. 8:34; Lc. 9:23.

Nchakon xíjnta tojní'a xíjnta

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Xíjnta tsango jian xíjnta tojníxin ti ineni ko nchakon sinchejní'a xíjnta, znge'e tsojníxin ti sineni? ³⁵ Méxin nchakon tsojní'a xíjnta ninge'o tsonda xíjnta, tsintjini xíjnta ixi íxro'anxrée xíjnta. Ngisen tin'en, tsin'en sen jian.

Juako ndo Jesús naa chijni kondee naa kutuchjon tsik-itjáña

(Mt. 18:10-14)

15 †*Konchjiñe'e xi xenge'e i'nā tomi ti tjanchia xi tetuan'an, ko kaxon kueya ni ndako'a nche'e konchjiñe'e nā ngajin ndo Jesús ixi tsin'en nā ti ndachro ndo. ² Tjume'e xi fariseo ko xi tjako chijni kuetuan'an ndo Dio nichjangí'e nā ndo Jesús, ko ndachro nā:

—Xi Jesús tjento xa kain ni ndako'a nche'e ko nekao xa nā.

³ Méxin ndo Jesús juako ndo naa chijni ngajin nā:

⁴ —Ngixe'e ja'anta, chondanta naa ciento kutuchjon, ko sinchetjáñanta naa ba, z'á tsintue'anta ko noventa y nueve ngataon ijngi ko itsjinta tsijéenta iko kuitjáña ko tsinchíjanta ba? ⁵ Ko nchakon tsinchíinta ba, ja'anta tsake'enta juaxruxin ko tsamanta ba ngata'a ntachaannta, ⁶ ko nchakon tsjasonta ndointa, tsiye'enta ni tjentonta ko kain ni ste tjenka ndointa ko xron-dachenta nā: “Jai tsojuna juaxruxin ixi ó kuitja kutuchjonna, iko kuitjáña.” ⁷ Jan'an ntatjunta, xraje'o jaña Ndotáina jii ngajni ko kain sen ángel tsango ché'e sen ixi naa ngisen ndako'a juinche'e ó titikaon sen chijnie ndo Dio ixi ni noventa y nueve jian nche'e, íxrokonda'i tsindoxin nā.

Ndo Jesús juako ndo naa chijni kondee naa nchri

⁸ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Naa nchri chónnda nchra ite tomi ko juinchetjáña nchra naa tomi, je'e nchra sinchekakiin nchra xro'i ixi tsjée nchra tomi juinchetjáña nchra ko tsajon nchra nguixin ngaxin'in nchia tsitjaja nchra tomi juinchetjáña nchra. ⁹ Ko hora tsitja nchra tomi, tsiye'e nchra kain nchri tjento nchra ko kain ni ste tjenka ndo'a nchra ko xron-dache nchra kain nā: “Tújuna juaxruxin ixi ó kuitja tomi juintatjáña.” ¹⁰ Jan'an ntatjunta kaxon ngajni kain sen ángel ne'e ndo Dio ste sen juaxruxin nchakon naa ngisen ndako'a juinche'e tindoxin sen ko ikjan sen ngajin ndo Dio ko titikaon sen chijnie ndo.

Ndo Jesús juako ndo kondee naa chajan

¹¹ Ko kaxon ndachro ndo Jesús:

—Naa xi kuachónnda xa yuu chajan. ¹² Ko chán yuxin ndache chán ndotée chán: “Tata, chjánanta tomi ko nge'e tikinixin tsayá'a jan'an.” Ko tjume'e je'e ndo konchjeya ndo yui cháje'en ndo ti tikinixin'en chán. ¹³ Tsjé'a nchakon kuatsinga, je'e chán juinchejki chán ti

kuayé'e chán ko juejo chán kain tomi, ko tjume'e sakjui chán inaa tjajna ikjín ko juinche'e chán kain ti ndako'a, ko juinchexienxin chán kain tomi kuayé'e chán. ¹⁴ Ko jue'e chán juinchexienxin chán kain tomi, ko tjume'e kuji nchakon kain ni tjajna me'e tsango kuatse nā jinta ko je'e chán tsango tangi kuatsinga chán kaxon. ¹⁵ Ko tjume'e ikjui chán bijanchia chán ixrā ngajin naa xi tjajna nti'a. Ko xi me'e kotuen'en xa chán itsji chán ngataon jngi'e xa xrotsje'e chán kuchinga. ¹⁶ Ko je'e chán tsango baken'en chán jinta, ixi xro'an nge'e jii sineni ko tjaun chán xrojuine chán tjaja bajine kuchinga. ¹⁷ Méxin bake'e chán xraxaon chán ko ndachro chán: “¡Itsje ni nchexrā ste nā ndo'a ndotána! ¡Ko je'e nā chónnda nā itsje nge'e sine nā, ko jan'an nti'i jiteenxinna jinta! ¹⁸ Tsingatjen ko satsji ti jii ndotána ko xrontatjan ndo: Tata, jan'an juinta'a ti ndako'a ngajin ndo Dio jii ngajni ko ngajinnta kaxon. ¹⁹ Ítikinixin'a tsin'inna chja'annta; je'o xrojjanna xranchi naa xi nchexráanta, naa xi xro'an tjintee.” ²⁰ Tjume'e kua chán cha'o ikjan chán ndo'a ndotée chán. Ko xrakjín jii-tiji chán, ndotée chán bikon ndo chán ko bikonóe'e ndo chán ko binga ndo ti no jiti chán ko joa ndo chán ko kuətoxin ndo chán. ²¹ Ko tjume'e je'e chán ndache chán ndotée chán: “Tata, jan'an juinta'a ti ndako'a ngajin ndo Dio jii ngajni ko ngajinnta kaxon. Méxin, ítikinixin'a tsin'inna chjan'anta.” ²² Ko je'e ndotée chán ndache ndo ni nchexrée ndo: “Taka tikuunta manta ícha jian ko tjintee ko nchekitsáanta chjan'na; ko kaxon tsikuunta kuchaningo tseyá itja xjan, ko take'énta xjan kate ícha tjintee. ²³ ¡Tsiikuunta kuxinta ícha ntao ko to'inta ba sintena ko sinchéñana kia! ²⁴ Ixi chjan'na jii' xranchi xrokuen'en xjan ko jai xechón xjan. Je'e xjan kuitjáña xjan ko jai ikjan xjan. Nchéñana kia ko tújuna juaxruxin.”

²⁵ 'Ko chán sa'ó ngataon ijngi jinche'e chán ixrā. Ko hora ikjan chán konchjiñe'e chán nchia, kuin'en chán jii soon ko steté nā. ²⁶ Me'e kuiye'e chán naa xi nchexrā ko juanchangi'e chán xa: “¿Sonda jii kia?” ²⁷ Ko xi nchexrā me'e ndachro xa: “Ikjan chán kichuunta, ko ndotánta kuetuan'an ndo kuen'en kuxinta ícha ntao ixi ikjan chán ko xro'an nge'e tsikon'en chán.” ²⁸ Ko chán sa'ó tsango koñao chán, ko chro'a chán tixin'in chán nchia. Ko je'e ndotée chán kuachrje ndo ko juinchet-sen'en ndo ñao chán ixi tixin'in chán nchia. ²⁹ Ko je'e chán ndache chán ndotée chán: “Ja'anta no'anta ngijjan'in nano rinta'a ixrā ngajinnta ko nai'a nichjangí'anta, ko ja'anta ninaa kubitochjan chjána'inta xrojuinek-i'an xi tjento. ³⁰ Ko jai kuji chjan'anta jii'i, xjan ndako'a juinchexienxin kain tomi ko kain nge'e chje'énta xjan, juinchexienxin xjan kain tomi kuayé'e xjan ngajin nchri ndako'a nche'e, ko ja'anta kon'inta kuxinta ícha ntao ko juinchéñe'enta xjan kia.” ³¹ Tjume'e je'e ndo ndache ndo chán sa'ó: “Chjan'na, ja'a kain nchakon ritjén ngajin, ko kain ti chonda jan'an, ja'a tikinixin'an. ³² Ko jai xrokonda tsojuna juaxruxin ko sinchéñana kia ixi xjan kichuua xrokjui xranchi ó kuen'en xjan, ko jai xechón xjan ko je'e xjan kuitjáña xjan, ko jai kuichuee xjan.”

† 15:1: Lc. 5:29, 30.

Ndo Jesús juako ndo naa chijni kondée naa xi nche'a jian

16 Ndo Jesús beki'e ndo sen teyuu chrikao ndo: —Bake'e naa xi chónđa itsjé tomi, ko xi me'e kuachónđa xa naa xi bakeki kain tomi ko kain nge'e kuachónđa xa. Ko naa nchakon ikjui kaxin nã kuin-dache nã xi tomie ixi xi nchexrée xa tsango nchexienx-in xa tomi ko nge'e bake'e ngaya itja xa. ² Ko tjume'e xi tomie kuiye'e xa xi nchexrée xa ko ndache kichuu xa: “¿Á nduaxin nche'e xranchi bekinãna jan'an, nchexienxinkua tomina ko nge'e chonda jan'an? Jai ndachijiana nge'e juinche'e ixi kain nge'e bakée ngaya tjáa ko tomi bake'kia ixi ja'a ísinche'a ixrã ngajin.” ³ Ko tjume'e xi bakeki tomi bake'e xa xraxaon xa: “¿Nge'e sinta'a jai ixi je'e nchána tsantsjena xa ixrã? Jan'an íso-jí'ina sinta'a ixrã ngataon ijngi, ko tsosua'na tsjan-chaka'a. ⁴ Ó nóna nge'e sinta'a nchakon i xrochonda ixrã ixi ni sinke'e nchána tsiya'na nã ndo'a nã.” ⁵ Ko tjume'e kuiye'e xa nguingu ni sinke'e xi nchée xa. Ko je'e xa juanchangi'e xa xi kuij sa'ó: “Ja'a, ¿ngijan'in tasinka ngajin nchána?” ⁶ Ko je'e xa juatingéxin xa: “Jan'an tasinka cien barril tikia ndaxi'e ko tasinka ndaxi'e me'e.” Ko je'e xi teki tomi ndachro xa: “Ítsé xroon ti jitaxin ti tasinka ko nchéñana tuinxin inaa xroon xrondachro je'o tasinka cincuenta ntãbarril.” ⁷ Tjume'e xi teki tomi juanchangi'e xa inaa xi sínká: “Ja'a, ¿ngijan'in tasinka?” Xi me'e juatingéxin xa: “Cien costa noatrigo.” Ko tjume'e je'e xi teki tomi ndachro xa: “Ítsé xroon ti jitaxin nge'e tasinka ko tasintaxian je'o tasinka noó ikán † costa.” ⁸ Tjume'e xi tomie kono'e xa nge'e juinche'e xi nchexrée xa, xi teki tomi, ko ndachro xa ixi xi jí'i jaiko xraxaon xa nge'e sinche'e xa ixi kain ni ngata'a nunte, ni chúxin'a chijnie ndo Dio, ícha ña'i nã ixi tsingijna nã ni naxraje'o ndakua'i nche'e xranchi je'e nã ko sen titikaon chijnie ndo Dio, na'i. ⁹ Jan'an ntatjunta chijni jí'i: tonda'anta kain tomi ko kain nge'e richondanta ngata'a nunte nti'i, ko tomi me'e tsjachaxinnta chujni tsjentonta, ixi nchakon tsjexin kain nge'e ko kain tomi, ja'anta tsaye'enta nchia jii ngajni tsarixi'inta kain nchakon.

¹⁰ Ngisen tayakon'en ti kueya'i chónđa sen, kaxon chao tayakon'en sen ti kueya xrochónđa sen, ko ngisen jua'i tayakon'en ti kueya'i, kaxon jua'i tayakon'en sen ti kueya. ¹¹ Méxin siá jua'i xrotsje'enta jian tomi ko kain nge'e jii ngata'a nunte nti'i, ¿ngisen tsake'e ngaya tjáanta tomi nduaxin tjintee? ¹² Ko siá jua'i xrotsje'enta jian tomie inaa chujni, ¿ngisen xrotjá'anta tomi nduaxin tikinxin'annta?

¹³ ††*Ni nchexrã jua'i xrochónđa nã yuu sen tituen'en nã, ixi xraningakon'en nã naa xi tituen'en nã ko xrotjue'e nã inaa xa, o chaxro tsitikaon nã ngajin naa xa ko xronichjangi'e nã xi yuxin. Jaña kaxon jua'i sinche'e nã ixrã ngajin ndo Dio ko kaxon ícha xrotjue'e nã tomi. ¹⁴ Ko xi fariseo tsango tjue'e xa tomi, méxin juanoa xa ndo Jesús ixi nge'e ndachro ndo. ¹⁵ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'anta tjaunnta tsono'e nã ixi jian ja'anta ko je'a nduaxin me'e, ixi ndo Dio chúxin ndo asáanta. Méxin nge'e tsango tjue'e chujni, ndo Dio nche'a ndo juaxruxin.

Ícha jian tsitikaonni chijnie ndo Dio

¹⁶ †*Chijni kuayé'e ndo Moisés ko kain ti tsindachro kain sen profeta me'e chijnie ndo Dio. Chijni me'e baketuan'an ko kuachronga kain sen nche'e xrée Ndo Dio kuijija nchakon kuij ndo Juan, ndo bikitée nã. Ko jan'an tjá'anta chijni jian chronga xranchi jii ngajni ti tetua'an Ndo Dio. Méxin kain ni kuayé'e chijni jí'i tsango nche'e nã nge'e ixi tixin'in nã ti no tetuan'an ndo Dio. ¹⁷ ††*Ko jan'an ntatjunta ixi ícha tangi'a tsitjáña ngajni ko nunte nti'i ixi tsitjáña naa letrée chijnie Ndo Dio.

Ndo Jesús juako ndo ixi chujni tsikute'e jua'i tsintu'e kichuu nã

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ †*Siá naa xi tsikute'e naa nchri ko tsij nchakon tsintu'e xa janchri'e xa ko tsute'e xa inaa nchri, xi me'e ndakua'i jinche'e xa ixi kuitikaon'a xa ley kuetuan'an ndo Dio. Kaxon, xi tsute'e naa nchri tsikintu'e ndoxi'e nchra, xi me'e kaxon ndakua'i jinche'e xa.

Xi chónđa itsjé tomi ko xi Lázaro, xi nóa

¹⁹ Bake'e naa xi chónđa itsjé tomi ko teya xa manta tjintee, ko kain nchakon take'e xa kia. ²⁰ Ko nduja ndo'a xi me'e bake'e naa xi nóa bakin'in Lázaro; xi me'e tsango ni'e xa, ko nchijii ntau'e xa jirenga. ²¹ Ko kunia tonchjiñe'e ba tuni ba ntau'e xi nóa. Ko je'e xa tjaun xa sine xa kain ti tsixe'e ine xi chónđa itsjé tomi. ²² Ko tjume'e naa nchakon xi nóa kuen'en xa ko sen ángel sabikao sen xa ti juaxruxin ti jii ndo Abraham, ti jii kain sen jian. Ko kaxon xi chónđa itsjé tomi kuen'en xa ko juabaa nã xa. ²³ Ko xi kuachónđa itsjé tomi kaxon ikjui xa ti ste ni tsiken'en ko tsango tangi ste nã nti'a. Je'e xa tsje'e xa noi ko ikjín bikon xa ti jii ndo Abraham ko xi Lázaro. ²⁴ Tjume'e kuyako xa ko ndachro xa: “Tata Abraham, tikonóananta, ko xruan'annta xi Lázaro sinchetjao xa dedue xa ixi inda ko tsij xa sinchetjao xa nejen ixi tsango tangi ritjén chringi xro'i nti'i.” ²⁵ Ko ndo Abraham ndache ndo xa: “Chjan'na, xraxaon ixi tsango jian bake'e ngata'a nunte, ko tsango kueya nge'e chaxro kuachonda, ko xi Lázaro tsango tangi bake'e xa nti'a. Ko jai je'e xa nti'i jii xa juaxruxin ko ja'a tangi ritjén ti jii xroi. ²⁶ Ko kaxon jii naa yaso'e tsango ijie ngusine ti ste jan'anna ko ja'anta. Méxin sen ste nti'i maski xrotjaun sen xrokjui sen tsingijnanta sen, jua'i itsji sen; ko ni ste nti'a jua'i tsij nã nti'i ti ste jan'anna.” ²⁷ Tjume'e ndachro xi kuachónđa itsjé tomi: “Tata Abraham, jan'an tinóatána, xruan'annta xi Lázaro itsji xa ndo'a ndotána ²⁸ ixi nti'a ste na'ó xi kichian, ko jan'an tja'on sincheno'e sen xa chijnie ndo

† IKÁN veinte †† 16:13: Mt. 6:24.

‡ 16:16: Mt. 11:12, 13. †† 16:17: Mt. 5:18. †† 16:18: Mt. 5:32; 1Co. 7:10, 11.

Dio, ko jaña jian tsitikaon xa, ko je'e xa tsi'a xa nti'i ti jii xro'i." ²⁹ Ko ndachro ndo Abraham: "Xi kichuua chónnda xa xroon ti jitaxin tsikjin ndo Moisés, chijnie Ndo Dio ko ti tsinichja kain sen profeta. Sinchekuanxin xa ko tsitikaon xa xroon me'e." ³⁰ Ko xi kuachónnda itsjé tomi ndachro xa: "Na'i, tata Abraham, tsitikaon'a xa. Cháña xruan'annta naa ngisen ó ndakuen'en xronichje'e sen xa, me'e tsitikaon xa ko tsindoxin xa." ³¹ Tjume'e ndachro ndo Abraham: "Siá tjaun'a nā tsitikaon nā chijnie Ndo Dio tsikayé'e ndo Moisés jitaxin xroon ko ti tsichronga kain sen profeta, maski tsikon nā naa chujni ndakuen'en ko xroxechón chujni, tsitikaon'a nā kaxon."

Nge'e nchekateyanta ixi sinche'enta ti ndako'a

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Ndo Jesús ndache ndo sen teyuu chrikao ndo: —Itsjé nge'e jii nchekateyani ixi sinche'e ni ti ndako'a, ko, ícha tangi tson'en ngisen kondeexin sinche'eni ti ndako'a! ² Ni me'e xrokuite'e tusin nā naa ixro ijíe ti tontsingaxin ko xrokuitsingangi nā ndachaon ixi jaña ísinche'a nā ixi naa chjan xranoe'a xrojuinche'e xjan ti ndako'a. ³ †*Taanta juachjaon ixi ja'anta sinche'anta ti ndako'a, ko siá naa ni kichuunta sinche'e ti ndako'a ngajinnta, tuyakutéenta nā; ko siá ísinche'a nā ti ndako'a ngajinnta, ja'anta tjáña'anta nge'e junta'anta nā. ⁴ Maski yaátō ndakua'i sinta'anta nā naa nchakon, ko yaátō xrondachro nā tjáña'anta nge'e junta'anta nā, xrokonda yaátō xrotjáña'anta ja'anta kaxon nge'e junta'anta nā.

Ti chúntiani Ndo Dio me'e nche'e ícha soji tsinteeni

⁵ Sen kuajikao ndo Jesús ndache sen Ndo:

—Tingijnaninta ixi ícha xrochuntiana ngajinnta.

⁶ Ko je'e Ndo Jesús ndachro ndo:

—Siá ja'anta xrochuntianta ndo Dio naa nchinchjaon xranchi naa tsee ka mostaza, ja'anta xrondachenta naa ntayua: "Ja'a tachrjengíxian inche nti'i, ko xenga ngangí ndachaon", ko ntā me'e tsitikaon ntā.

Nge'e xrokonda sinche'e naa xi nchexrā

⁷ Siá naa ja'anta, chondanta naa xi nchexrā ko xi me'e tsikikao xa ngataon ijngi yunta o kuitsje'e xa kutchjoanta, ko ikjan xa tondó, zá xrojan ja'anta xrondachenta xa: "Xrokuia take'é sinte"? ⁸ Na'i, ja'anta xrondachenta xi nchexrā me'e: "Xakon'an nchéñanana sine, ko tikia sine ko tsi'i, ko tjume'e take'é sinte ja'a." ⁹ Ko, zá kaxon tájonnta juasaya ngajin xi nchexrā ixi kuitikaon xa nge'e kuituen'ennta xa? ¹⁰ Jaña kaxon ja'anta, ti tsjexin sinche'enta kain ti kuetuan'annta ndo Dio, xrondachrona: "Jan'anna xi nchexrā xro'an tundana; ixi je'o junta'ana ixrā tikinixinnana sinta'ana."

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo ite xi kuachónnda chinlepra

¹¹ Ndo Jesús tingakitji ndo tjajna Jerusalén, kuatsinga ndo itsjé tjajna tikinixin'en nunte Samaria ko nunte Galilea. ¹² Ko tjume'e kuiji ndo tjenka naa tjajna, ko tjajna me'e kuachrxexin ite †† xi níxexin chinlepra. Ko konchjiñe'a xa tjenka ndo, ikjón kuíxi xa. ¹³ Ko xi ni'e me'e kuyako xa ndache xa ndo:

—¡Jesús, Maestro, tikonóa'nananta!

¹⁴ Ko hora bikon ndo Jesús xi ni'e ndachro ndo:

—Itjinta ko tjakonta ngajin xi taana tjako ley.

Ko xranchi stetji xi ni'e, kuachrje chin'en xa ko koxruen'en xa. ¹⁵ Ko naa xi ni'e me'e, bikon xa ixi koxruen'en xa, ikjan xa ko kuajon xa juasaya ngajin ndo Dio.

¹⁶ Bake'exin xa ntatuchi'in xa ngajin ndo Jesús, ko kuisée xa ngata'a nche, kuajon xa juasaya ngajin ndo. Ko xi me'e, xi tjajna Samaria. ¹⁷ Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—¿Á je'a ite xi koxruenxin ichin lepra? ¿No ste xi kaxin? ¹⁸ ¿Á je'o xi ji'i, xi kuixin ikjín, ikjan xa chjée xa juasaya ndo Dio?

¹⁹ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi me'e:

—Tingatjen ko satjia; ixi nduaxin chuntia ‡ ndo Dio, méxin koxruan'an.

Tsij nchakon tsitian'an Ndo Dio

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ko tjume'e xi fariseo juanchangi'e xa ndo Jesús, ngisa tsij nchakon tsetuan'an ndo Dio, ko ndo Jesús juatingíxexin ndo:

—Nchakon tsij ti tsetuan'an ndo Dio, ni chúxin'a ndo jua'i tsikon nā ti tetuan'an ndo. ²¹ Jua'i xrondachro nā: "Nti'i jii", o "no ji'a jii", ixi ti tetuan'an Ndo Dio jii ngaya aséen ni titikaon.

²² Ko tjume'e ndache ndo sen teyuu chrikao ndo:

—Tsij nchakon xrotjaunnta tsikonnta, maski naakua nchakon, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ixi kain juachaxien xjan, ko ítsikon'anta. ²³ Ko xrontatjunta nā ixi nti'i jii ndo o no jia'a jii ndo, ko ja'anta tji'anta ko rue'anta nā. ²⁴ Xranchi tikonni tóngíxexin ko tsingasáña nchijí ngajni, jaña tson'en nchakon xrokjanna jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ²⁵ Ko xrokonda tsango tangi tsónna ko ni jii jai tsitikaon'a nā ko xrotjaun'ana nā jan'an. ²⁶ Méxin xranchi kon'en nchakon bake'e ndo Noé, jaña tson'en kaxon nchakon xrokjanna jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ²⁷ Ixi nchakon bake'e ndo Noé, kain nā bajine nā ko baki'i nā ko bakute'e nā ko bakajon nā chjen'en nā tsute'e xjan. Ko ti kuitja nchakon kuixin'in ndo Noé ntābarco ko kuania ichrin, kain nā kuitu'e nā nduja ko kuen'en nā. ²⁸ Jaña kon'en kaxon nchakon bake'e ndo Lot, ni me'e bajine nā ko baki'i nā, bake'na nā ko banchekji nā, bakenga nā ko banchekonchjian nā nchia. ²⁹ Ko nchakon kuachrxexin ndo Lot tjajna Sodoma, kuaniaxin

† 17:3: Mt. 18:15.

†† ITE diez ‡ CHUNTIA tener fe

ngajní xro'i ko ndagaa azufre, ko me'e kuenxin kain nã. ³⁰Jaña tson'en nchakon xrokjanna jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

³¹†*Ko nchakon me'e xrojan ngisen jii ngata'a ndo'a, ko xrojan nge'e kuintu'e nã ngaxin'in nchia, xroxingajin'a nã xrotsé nã nge'e jii ngaxin'in nchia. Ko siá xrojan ngisen jii ngataon ijngi, cháña xrokjan'ina nã ndo'a nã. ³²Xraxaonnta xranchi kon'en janchri'e ndo Lot.

³³††Ni ícha tjaun chaxro tsake'e ngata'a nunte nti'i, ni me'e tsitjáña nã, ko ngisen tsjée ixi titikaon sen chijnie ndo Dio, sen me'e sinchetjáña'i sen aséen sen.

³⁴Jan'an ntatjunta ixi tiie me'e, ti yuu ngisen stejua ngata'a naa kania, naa nã tsajin'in nã ngajní ko inaa nã tsitu'e nã. ³⁵Kaxon, siá jii yuu nchri steta'o nchra, naa nchra tsajin'in nchra ngajní ko naa nchra tsitu'e nchra. ³⁶Yuu xi jinche'e xa ixrã ngataon ijngi, naa xa tsajin'in xa ngajní ko naa xa tsitu'e xa.

³⁷Ko tjume'e chujni kuin'en ji'i, juanchangi'e nã ndo Jesús ko ndachro nã:

—¿Tinó tsoenxin ti rindachronta?

Ko ndo Jesús juatingéxin ndo:

—Ti jii cuerpoe ti tsiken'en, nti'a tjangataon kuntachrjen.

Ndo Jesús juako ndo kondee nchri ka'an tjanchia nchra ijie

18 Ndo Jesús juinchekuen'en ndo sen teyuu chrikao ndo ixi kain nchakon xronichje'e sen ndo Dio ko tsonchrjen'a sen sinche'e sen me'e. ²Méxin ja'in nichja ndo:

—Bake'e naa xi juez, kuachónde'a xa juasaya ndo Dio, ko chónde'a xa juasaya ngajin chujni. ³Ko tjajna me'e bake'e kaxon naa nchri ka'an, nchri me'e nanaó bakji nchra ngajin xi juez ña'i ixi tjanchia nchra tsoñe'e nchra ijie ngajin naa xi baketoka'o nchra. ⁴Tsango kueya vez ikjui nchra kuitsje'e nchra xi juez me'e ixi sinchéña xa ijie, ko je'e xa juinche'a xa nchra kuenta, ko tjume'e xraxaon xi juez me'e: "Maski jan'an chonda'i juasaya ndo Dio ko chonda'i juasaya chujni, ⁵ixi nchri ka'an ji'i nanaó tji nchra tjanchia nchra ijie ko tsango tajondaxin nchra ixrã, jan'an cháña sintaña ijie ngajin nchra ixi jaña ítsi'a nchra ícha."

⁶Ko ndachro ndo Jesús:

—Jaña ndachro xi juez ña'i. ⁷Méxin, ¿á je'a ndo Dio ícha tsingijna ndo kain sen kuinche'e ndo ti tinóatée sen ngajin ndo tiie, nchakon? ¿Á tsonchrjen'en ndo tsjate'e ndo? ⁸Jan'an ndachrjan ixi je'e ndo tuinxin tsingijna ndo sen. Ko nchakon xrokjanna jan'an, Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ¿á xrat-sitja ngisen ngata'a nunte nti'i xrochuntia ngajin jan'an?

† 17:31: Mt. 24:17, 18; Mr. 13:15, 16. †† 17:33: Mt. 10:39; 16:25; Mr. 8:35; Lc. 9:24; Jn. 12:25.

Ndo Jesús beki ndo naa chijni kondee xi fariseo ko xi tjáka tomi

⁹Ko tjume'e ndo Jesús beki ndo inaa chijni ngajin kaxin ni xraxaon ixi je'e nã tsango jian nã, ko batjaun'a nã ni kaxin. Ko ndachro ndo:

¹⁰—Yuu xi ikjui xa ni'ngo kuinichje'e xa ndo Dio. Naa xi fariseo, ko naa xi tjáka tomie tjajna Roma. ¹¹Ko xi fariseo me'e siin xa, jinichje'e xa ndo Dio ja'in: "Ndotána Dio, juasianta ixi jan'an chonda'i ijie xranchi xiche'e, xiña'i, ko xi ncheye'e janchri'e ko xranchi xi tjáka tomi ji'i. ¹²Jan'an ntakatsa'a aséenna yuu nchakon ngujngu semana, ko tantsjendáa tomi ti tjacha ngujngu semana tikinixin'en Ndo Dio." ¹³Ko xi tjáka tomi siin xa nchion ikjín ko jiséya xa nunte, tjendua'i ikon xa noi, ko tande'e xa ntakuin xa ko ndachro xa: "¡Ndotána Dio, tikonóananinta ixi chonda ijie!"

¹⁴†*Ko jan'an ndachrjan ixi xi tjáka tomi, ícha jian ikjan xa ndo'a xa ixi ndo Dio juinchemé'e ndo kain jée xa, ko xi fariseo na'i. Méxin ngisen ícha tojié, ícha tjin-te'a nã ngajin ndo Dio. Ko ngisen tojié'a, Ndo Dio ícha xrotjue'e ndo sen.

Ndo Jesús juinchenchaon ndo ichjan

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵Kaxon itsjé nã bikao nã chjen'en nã ti jii ndo Jesús ixi je'e ndo tsake'e ndo itja ndo ngata'a jaa xjan. Ko sen teyuu chrikao ndo, kuaxi sen kuyakutee sen ni bikao chjen'en. ¹⁶Ko ndo Jesús kuiye'e ndo sen ko ndachro ndo:

—Tintu'enta ichjan tsji xjan ngajin, ko tingakuen'anta xjan. Ixi ngisen tayé'e ti tetuan'an ndo Dio, sen me'e, ikjan sen xranchi naa ichjan. ¹⁷Nduaxin xrontatjunta ngisen xrokjan'i xranchi naa chjan, jua'i tsayé'e sen ti tetuan'an ndo Dio.

Naa xi tsango tetuan'an juao xa Ndo Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Naa xi tetuan'an ningue ni judío juanchangi'e xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—Maestro, jian ja'anta, ndachronta, ¿inge'e sinta'a ixi tsjacha tsarichón kain nchakon?

¹⁹Ko tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Sonda ndachijiana ixi jianna? Xro'an ngisen jian, je'o Ndo Dio jian ndo. ²⁰Ó no'a chijnie ndo Dio: "Xro-chonda'ia inaa nchri, tóñai'a chujni, tema'ia, je'a xruenxon tjankata'a ijie inaa chujni, ko chónde'e juasaya ndotáa ko janáa."

²¹Ko je'e xa ndachro xa:

—Kain ñã ó junta'a, xranchiona.

²²Ko kuin'en ndo Jesús nge'e ichro xa, ko je'e ndo juatingéxin ndo:

—Xratitjáña naa nge'e sinche'e. Nchekjia kain nge'e chonda ko tonchjeye'é ni nóa tomi me'e, ko xrochónnda nge'e ícha tjintee ngajní. Ko tjume'e tsji'ia rua'nãna.

‡ 18:14: Mt. 23:12; Lc. 14:11.

²³ Ko xi me'e kuin'en xa nge'e ichro ndo ko tsango kuechíin xa ixi itsjé nge'e tjintee chónnda xa. ²⁴ Ko ti bikon ndo Jesús ixi tsango kuechíin xa, ndachro ndo: —¡Tangi tixin'in naa ngisen chónnda itsjé tomi ti tetuan'an Ndo Dio! ²⁵ Ícha tangi'a tixin'in naa kucamello ikon naa ntachika ixi naa ngisen chónnda itsjé tomi tixin'in ti tetuan'an ndo Dio.

²⁶ Ko ni kuin'en ji'i ndachro na:

—¿Ngisen chao tixin'in ti tetuan'an ndo Dio tjume'e?

²⁷ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Nge'e jua'i sinche'e chujni, Ndo Dio chao sinche'e ndo.

²⁸ Ndo Pedro ndache ndo ndo Jesús:

—Nchána, jan'anna kuintu'ana kain ti kuachondana ko rua'ananta.

²⁹ Ko ndo Jesús juatingéxin Ndo:

—Jan'an nduaxin ntajtunta ixi ngisen kuintu'e ndo'a, ndotée, ko janée, xjan kichuu, o janchri'e, chjen'en ixi kondeexin chijnie Ndo Dio ko nge'e tetuan'an ndo, ³⁰ sen me'e ícha itsjé nge'e tsayé'e sen jai ti jichón sen ngata'a nunte nti'i, ko kaxon tsayé'e sen nchakon tsij ti tsechónni kain nchakon.

Ndo Jesús íjngo ndachro ndo tsen'en ndo

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Ndo Jesús kuiye'e ndo sen teyuu chrikao ndo ko ndachro ndo:

—Jai satsjina tjajna Jerusalén. Ko nti'a tsoenxin kain ti tsikjin sen profeta ó sa'ó xranchi sinchekaona, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ³² Ko ni me'e tsajon na xjan ngajin ni je'a tjajna judío ko ni me'e tsjanoana xjan, ko chinga xronache na xjan, ko tsikitéena na xjan ndatée na. ³³ Tsaxi na xjan ntaa ko iton ko naatsóñaxón na xjan. Ko nchakon nínxin xroxechón xjan.

³⁴ Ko sen teyuu chrikao ndo Jesús kuienxin'a sen ti nichja ndo, ixi jua'i xrokuienxin sen.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo tjajna Jericó naa xi jua'i tikon

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ko nchakon ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo kuiji sen tjenka tjajna Jericó, ko ngande'e cha'o bake'e naa xi jua'i tikon ko jitjanchiaka'a xa. ³⁶ Ko je'e ti xi tikon'a kuin'en xa ixi jitatsinga itsjé na, méxin juanchangi xa nge'e jiton'en. ³⁷ Ko ndache na xa ixi ndo Jesús tjajna Nazaret jitatsinga ndo nti'a. ³⁸ Ko tjume'e je'e xa séen kuyako xa:

—¡Jesús, kuachrjenixinnta ndo David, tikonóananinta!

³⁹ Ko ni stetaon nti'a koñao'e na xa ko ndachro na ixi xrotenko xa ko je'e xa ícha séen kuyako xa:

—¡Ja'anta kuachrjenixinnta ndo David, tikonóananinta!

⁴⁰ Ko tjume'e ndo Jesús chón'en ndo ko kuetuan'an ndo ixi tsika'o na xi tikon'a. Ko bika'o na xa ti jii ndo, ko tjume'e je'e ndo Jesús juanchangi'e ndo xa:

⁴¹ —¿Nge'e tjauan sinta'a ixi ja'a?

Ko xi tikon'a juatingéxin xa:

—Nchána, jan'an tja'on tsikon.

⁴² Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¡Chao tsikuan!, ixi chuntia me'e koxruan'an.

⁴³ Hora me'e xi jua'i bakikon chao bikon xa, ko rué'e xa ndo Jesús, ko jitajon xa juasaya ngajin ndo Dio. Ko kain ni bikon nge'e juinche'e Ndo Jesús kaxon kuajon na juasaya ngajin ndo Dio.

Ndo Jesús ko xi Zaqueo

19 Ko Ndo Jesús kuiji ndo tjajna Jericó ko kuixin'in ndo tjajna me'e. ² Ko nti'a bake'e naa xi chónnda itsjé tomi ndatin'in xa Zaqueo. Xi me'e tetuen'en xa xi tjejo tomie xi tetuan'an tjajna Roma. ³ Ko je'e xa tjaun xa tsikon xa ndo Jesús. Ko jua'i tikon xa ndo ixi tsango itsjé na jii na nti'a, ko je'e xi Zaqueo jing'a xa. ⁴ Méxin binga xa kuitaon xa ko kuajin'in xa naa ntaa ndatin'in sicómoro, ti no tsatsinga ndo Jesús. ⁵ Ko hora kuatsinga ndo Jesús, tsje'e ndo noi ti jii xi Zaqueo ko ndachro ndo:

—Zaqueo, jaiko xingajian ixi jai xrokonda tsituna ndúya.

⁶ Tjume'e xi Zaqueo jaiko xingajin xa, ko tsango juaxruxin bake'e xa ixi ndo Jesús tsitu'e ndo ndo'a xa.

⁷ Ko kain na bikon na, ko kuaxi na nichja na ixi sonda ndo Jesús itsji ndo tsikitu'e ndo ndo'a naa xiña'i. ⁸ Ko tjume'e xi Zaqueo ndache xa ndo Jesús:

—Nchána, jai xrotjá'a ni nóa ngusinexin kain nge'e chonda, ko siá xrojan ngisen juintaya'a ko kue'é tomie na, jan'an tsonkjan'an na noóxin ícha ti kuantsja'a na.

⁹ Ko ndo Jesús ndache ndo xi Zaqueo:

—Jai ndo Dio tsantsje ndo jée ni ste nchia nti'i, ixi kaxon xi ji'i kuachrjenixin xa ndo Abraham. ¹⁰ †Méxin, jan'an chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, jui'i bijée ngisen tsikitjáña ko tsantsje ijie chónnda sen.

Ndo Jesús tjako ndo chijnie tomi

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Ko ndajitin'en na nge'e jindachro ndo Jesús ko beki ndo naa chijni juakoxin ndo, ixi ó kuiji ndo tjenka tjajna Jerusalén, ko ixi je'e na xraxaon na ixi ndo Dio ó tsaxi ndo tsetuan'an ndo ngata'a nunte nti'i. ¹² Méxin ndachro ndo:

—Bake'e naa xi, xi me'e chjen'en kaxin ni tetuan'an ko sakjui xa ikjín inaa nunte ixi nti'a je'e xa xrokjan xa rey, ko tjume'e xrokjan xa tjajnée xa. ¹³ Ko ó xrokuachrjexin xa tjajnée xa, méxin kuiye'e xa ite xi nchexrée xa ko chjée xa xi nchexra kaxin tomi ngujngu xa, ko ndachro xa: “Nchejinche'enta tomi ji'i ixra xrokjanjan jan'an.” ¹⁴ Ko ni tjajnée xi me'e ningakon'en na xa, méxin xruan'an na kaxin ni xronachro: “Tjaun'ana xi ji'i xrokjan xa rey tsetuannana.” ¹⁵ Ko tjume'e, juexin kuayé'e xa juachaxin ikjan xa rey, ko nchakon ikjan xa tjajnée xa kuetuan'an xa tsij ni nchexrée xa, ni chjeye'e tomi, ixi tjaun xa tsono'e xa ngijan'in juacha tomi kuajon xa ngajin ngujngu na. ¹⁶ Xi ícha tuinxin konchijíe'e

† 19:10: Mt. 18:11.

ndachro xa: “Nchána, tomi chjánana juacha íjngo ite tomi xranchi chjánana.”¹⁷ Ko je'e xi rey ndachro xa: “Chao; jian juinche'e ixra, ixi jian juinchejinche'e ti kueya'i tjá'a, méxin jai xrotjá'a juachaxin tsituan'an ite tjajna.”¹⁸ Tjume'e konchjiñe'e inaa xi nchexra ko ndachro xa: “Nchána, ti tomi chjánana juacha tomi íjngo na'ó tomi xranchi chjánana.”¹⁹ Xraje'o jaña ndachro xi rey xranchi ndache xa xi sa'ó kuij: “Jan'an xrotjá'a juachaxin tsetuan'an na'ó tjajna.”²⁰ Ko tjume'e konchjiñe'e inaa xi nchexrée xa ko ndachro xa: “Nti'i jii tomia chjánana. Jan'an kuatsiin tomi ngaya naa panito²¹ ixi jan'an xronkana ixi ja'a naa xi tsango ntue'e, ko tatsian nge'e je'a na'a, ko tatsian ti no bengá'ia.”²² Tjume'e xi rey ndachro xa: “Ja'a je'a naa xi nchexra jian, ixi ti ndachrua ja'ua kuama ijje. Siá ó no'a ixi jan'an tsango ntuena, ixi tjá'o ti no xro'an nge'e bakée, ko tatsiin ti no bengá'i,²³ ¿sonda bikan'ia tomi naa nchia nchejinchexina tomi ixra ixi jaña nchakon xrojui'i xrokuaya tomi na ko juacha tomi?”²⁴ Ko ndache xi Rey ni ste nti'a: “Tantsje'enta xi jii tomi kuayé'e xa ko tájonnta tomi ngajin xi chónnda ite tomi.”²⁵ Ko je'e na ndachro na: “Nchána, ¿sonda tsayé'e je'e xa siá ó chónnda xa ite tomi?”²⁶ †*Ko xi Rey ndachro xa: “Jan'an ntatjunta, ngisen chónnda itsjé, sen me'e ícha tsayé'e sen, ko ni xro'an chónnda ko maski ti nchíin chónnda na tsachrje'e na.”²⁷ ††*Ko kain ni ningakonna, ni tjaun'ana ixi jan'an xrokuaya'a juachaxin tsetuan'an ngata'a nunte nti'i, tikuunta na nti'i ixi tsikon xranchi tsen'en na.”

Ndo Jesús kuixin'in ndo tjajna Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Juexin ndachro ndo Jesús kain jii, íjngo kua ndo cha'o itji tjajna Jerusalén.²⁹ Ko tjume'e kuiji sen tjenka tjajna Betfagé ko tjajna Betania, tjenka ijna ndatin'in Olivo, je'e ndo kuetuen'en ndo yuu sen chrikao ndo³⁰ ko ndache ndo sen:

—Itjinta nchia ste no yá'a, ko ti tsjasonta nti'a tsinchiinta naa kuntajno jichroá ba nti'a ko xroxro'an ngisen teta'a ba. Tonxindange'enta ba ko tikuunta ba nti'i.³¹ Ko siá xrojan ngisen tsjanchangi'anta ko xron-dachro na: “¿Sonda tonxindange'enta kuntajnona?”, ja'anta tjtingíexinnta: “Nchánana xrokonde'e ndo ba.”

³² Ko sen xruan'an ndo ikjui sen ko kuitja sen kuntajno xranchi ndachro ndo.³³ Ko stetoxindange'e sen kuntajno me'e, kuij ni kuntajnoé ko ndachro na:

—¿Sonda tonxindange'enta kuntajnona?

³⁴ Ko je'e sen juatingéxin sen:

—Ixi Nchánana xrokonde'e ndo ba.

³⁵ Ko tjume'e bika'o sen ba ti no jii ndo Jesús, ko bake'e sen ti tetsáa sen ngata'a ba ko juincheckita'a sen ndo kuntajno.³⁶ Ko ti jitatsinga ndo, bingó na ti tetsáa na ngatja cha'o ti jitatsinga ndo Jesús.³⁷ Ko stonchjiñe'e sen ti xingajinxinni ijna Olivo, tsango itsjé na sterué'e na ndo Jesús ko ché'e na, méxin séen kuyako na stetajon na juasaya ngajin ndo Dio ixi tsan-

go itsjé nge'e jian bikon na juinche'e ndo Jesús.³⁸ Ko séen ndachro na:

—¡Itsjé juachaxin chónnda ndo Rey, ndo jitji tsixrua'an ndo Dio! ¡Chaxro ko ijje juaxruxin tsake'e ngajni ko ijje juasaya tsayé'e ndo Dio!

³⁹ Tjume'e kaxin xi fariseo ste xa ngakjen'en ni nti'a ndachro xa:

—Maestro, tetuen'én chujnia xrotenko na.

⁴⁰ Je'e ndo Jesús juatingéxin ndo ko ndachro ndo:

—Jan'an ntatjunta ixi siá xrotenko chujnina, ixro tsaxi ixro xronichja ixro.

⁴¹ Ti kuiji ndo Jesús tjajna Jerusalén, bikon ndo tjajna, je'e ndo tsjangaxin ndo tjajna me'e,⁴² ko ndachro ndo:

—¡Siá nchakon jai ja'a xrokuichuxianna, xrokuaye'é ijje juaxruxin! Ko jai ja'a tienxin'a ixi jije'e ikuan.⁴³ Ko tsji nchakon tangi ngajian ixi tsji kaxin tjajna xroningakon'an ko tsija'a na ko tsingakon'an na nguix-in ngandajian, ko tse'to na ngajian.⁴⁴ Ko tsjacha na tsóña na, ja'a ko kain chjan'an, ko kain tjatu'o ndúya tsonchjejin na, tsintue'a na ninaa ixro ngata'a inaa ixro. Ixi ja'a kuichuxin'a nchakon kuij ndo Dio ngajian.

Ndo Jesús juinchetjúá ndo ni'ngo Jerusalén

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Nchakon kuixin'in ndo Jesús ngaxin'in ni'ngo ijje jii tjajna Jerusalén, kuaxi ndo kuantsje ndo kain ni stenchekji ko ni stete'na nti'a.⁴⁶ Ko ndachro ndo:

—Chijnie ndo Dio ndachro: “Nía ndatin'in nchia nichjanaxinna sen”, ko ja'anta juincheckjannta ncha ndo'e xiche'e.

⁴⁷ †*Kain nchakon bake'e ndo Jesús ngaxin'in ni'ngo me'e, ko banchekuen'en ndo chujni chijnie ndo Dio. Ko xitaana baketuan'an, ko kain xi tjako ley, ko kain xi baketuan'an tjajna me'e jitjee na xranchi tsóña na ndo Jesús.⁴⁸ Ko kuitja'i na xranchi tsóña na ndo Jesús ixi kain na stetin'en na nge'e jichro ndo.

Juachaxin chónnda Ndo Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 Naa nchakon ndo Jesús juincheckuen'en ndo na ngaxin'in ni'ngo ijje, xranchi ndo Dio tsantsje ndo ijje chónnda na. Hora me'e kuiji kaxin xitaana, xi ícha tetuan'an, ko xi tjako ley, ko kaxon kaxin xi tetuan'an.² Ko ndache xa ndo Jesús:

—Ndachijiana ngisen tjáa juachaxin ixi jaña nche'e o, ¿ngisen tjáa juachaxin jii'i?

³ Ko ndo Jesús juatingéxin ndo ko ndachro ndo:

—Kaxon jan'an tsjanchangi'anta naa nge'e ko tjtingíexinnta.⁴ ¿Ngisen xruan'an ndo Juan, ndo bikitee chujni? ¿Á ndo Dio o chujni?

⁵ Ko kuaxi xa tjakaxin kichuu xa ko ndachro xa:

—¿Nge'e tsjtingíexinna? Siá xron-dachrona ixi ndo Dio tsixrua'an xi Juan, xi Jesús xron-dachro xa: “¿Sonda kuitikaon'anta xa tjume'e?”⁶ Ko siá xron-dachrona ixi chujni xruan'an xa, kain ni ste nti'i tsoñao na ko tsaxinna na ixro, ixi no'e na ixi xi Juan naa ndo profeta.

⁷ Méxin je'e xa juatingéxin xa:

† 19:26: Mt. 13:12; Mr. 4:25; Lc. 8:18. †† 19:27: Mt. 25:14-30.

‡ 19:47: Lc. 21:37.

—Nóna'ina ngisen xruan'an xi Juan.

⁸ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Kaxon jan'an xrontatju'inta ngisen chjána juachax-in nta'a ji'i.

Ndo Jesús juako ndo naa chijni kondee xi nchexrā ña'i
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ndo Jesús kuaxi ndo nichja ndo chijni ji'i ko ndachro ndo:

—Bake'e naa xi bengā tu uva nunte'e xa, ko tjume'e kuajon xa nunte ngajin inaa xi sinche'e xa ixrā ko sakjui xa kaxin nano. ¹⁰ Ko kujj nchakon xroxexo itu me'e, xruan'an xi nunte'e naa xi nchexrée xa ixi xrokuayé'e xa itu tikinixin'en xi nunte'e. Ko je'e xi kuayé'e nunte xro'an nge'e kuajon xa, ko juaya xa ngajin xi xrokuayé'e itu ko bengi kichuu xa. ¹¹ Tjume'e xruan'an xi nunte'e inaa xi nchexrée xa. Ko kaxon jaña juinchekao nā xa, juaya nā ngajin xa ko kuyakutee kichuu xa, ko xro'an nge'e kuayé'e xa. ¹² Ko tjume'e xi nunte'e xruan'an xa inaa xi nchexrée xa. Ko kaxon xi me'e xraje'o juinchekaon nā xa ko bengi nā xa.

¹³ Ko tjume'e xi nunte'e ndachro xa: “¿Nge'e sinta'a? Xroxruan'an chjan'na, xjan tsango tjua'a. Ko siá tsikon nā chjan'na tsitikaon nā ko tsajon nā juasaya † ngajin xjan.” ¹⁴ Ko je'e xi kua nunte, bikon xa chjen'en xi nunte'e, ndache xa xi kaxin xi nche'e ixrā: “Xjan ji'i tsayé'e xjan nunte'e ndotée xjan, méxin naatsóñaxón nā xjan ixi tsintueina kain nge'e tikinixin'en xjan.” ¹⁵ Ko tjume'e kuantsjexin nā xjan ngata'a nunte ko naakóñaxón nā xjan.

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Nge'e sinche'e xi nunte'e ngajin ni nchexrā ña'i?

¹⁶ Je'e xa itsji xa ko naatsóñaxón xa xi kua nunte, ko tsajon xa nunte'e xa ngajin ikaxin nā.

Hora kuin'en nā ji'i, ndachro nā:

—Ndo Dio tsajon'a juachaxin tson'en ji'!

¹⁷ Ko ndo Jesús jitsje'e ndo nā ko ndachro ndo:

—Méxin, ¿nge'e xrondachro xroon chijnie ndo Dio ti jitaxin ja'in?

Ixro jueña'o'a ni nchekonchjian nchia, ixro me'e ikjan ixro ícha tjintee.

¹⁸ Ko ngisen tsitsingata'a ixro ji'i, ni me'e tsaki kain nte'e nā. Ko siá ixro tsitsingata'a ixro ngata'a naa ngisen, ni me'e xrokjan nā xranchi inche.

Ti xroxenge'e xi tetuan'an
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Ko tjume'e kain xitaana baketuan'an ko xi tjako ley tjaun xa xrotsé xa ndo Jesús ixi kuienxin xa contre xa nichja ndo. Ko jua'i itsé xa ndo ixi xrakon'en xa ni tjajna. ²⁰ Méxin xruan'an xa kaxin xi xrotsjaya xa ndo Jesús ko xi me'e sinche'e xa xranchi ngisen tsango jian ko nduaxin'a, xi me'e stechón'en xa ixi nchéxin tsin'en xa xronichja ndo Jesús naa nge'e ndakua'i ixi jaña tsjangí'e xa ndo ngajin xi tetuan'an. ²¹ Méxin juanchangi xi stetsjaya ndo Jesús:

—Maestro, nónana ixi kain ti nichjanta ko ti tjakonta me'e ti nduaxin ko ti tjaun ndo Dio, ko ja'anta tinche'anta kaxion chujni, ixi ja'anta tjue'enta kain nā. ²² Ko jai ndachijinnta: ¿á chao tsjengana 'nā ngajin xi tetuan'an, o á na'i?

²³ Ko ndo Jesús kono'e ndo ixi ndako'a stexraxaon xa, méxin ndachro ndo:

—¿Sonda tjaunnta sincheyananta? ²⁴ Tjako'nanta naa tomi. ¿Ngisen ikon jinito nti'i, ko nge'e jitaxin?

Ko je'e xa juatingíexin xa ko ndachro xa:

—Ikon xi César.

²⁵ Méxin ndachro ndo Jesús:

—Chje'énta xi César ti tikinixin'en xa, ko chje'énta ndo Dio ti tikinixin'en ndo tsayé'e ndo.

²⁶ Ko juacha'i xa sinchenichja xa ndo Jesús ninaa nge'e ndako'a ngatoxin ni tjajna jitin'en. Ko je'e xa juinche'e xa juaxruxin xranchi juatingíexin ndo, méxin tenko xa.

Xranchi xroxechón chujni
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ †*Ko tjume'e kuiji kaxin xi saduceo kuitsje'e xa ndo Jesús. Ko xi saduceo me'e titikaon'a xa ixi xroxechón chujni tsiken'en. Méxin ndache xa ndo Jesús:

²⁸ —Maestro, ndo Moisés tsikjin ndo xroon ndachro siá naa xi tsikute'e, ko ndakuen'en xa ko xro'an ichjan kuachónda xa ngajin janchri'e xa, xi kichuu xi kuen'en xrokonda tsute'e xa ngajin nchri ka'an me'e, ko xrochónda xa ichjan, ko xjan me'e xrokjan xjan xranchi chjen'en xi kuen'en. ²⁹ Bake'e yaatō xi, xi me'e kichuu xa. Ko xi sa'ó kute'e xa janchri'e xa ko ndakuen'en xa ko xro'an ichjan kuachónda xa ngajin janchri'e xa.

³⁰ Ko xi yuxin kute'e xa nchri ka'an, ko kaxon ndakuen'en xa ko xro'an ichjan kuachónda xa ngajin nchra. ³¹ Ko tjume'e xi nínxin kute'e xa nchri ka'an me'e, ko xraje'o ndakuen'en xa. Ko jaña kon'en kain ti yaatō xa. Kain xa kuen'en xa ko xro'an chjan kuachónda xa ngajin nchra. ³² Ko tjume'e je'e nchra kuen'en nchra kaxon. ³³ Méxin nchakon xroxechónni, ¿ngixe'i ti yaatō xi kuen'en xrokjan xixi'e nchra, ixi kain yaatō xa, kute'e xa nchri me'e?

³⁴ Tjume'e juatingíexin ndo Jesús:

—Nti'i ngata'a nunte, xi ko nchri tute'e nā. ³⁵ Ko ni tsikinixin satsji ngajni xroxechón nā, nti'a tsute'a nā. ³⁶ Ixi nti'a ítsen'a chujni, nchakon me'e chujni xrokjan sen xranchi sen ángel, ko ni me'e xrokjan nā chjen'en ndo Dio ixi ndo Dio juinchechón ndo nā. ³⁷ Ko kaxon ndo Moisés juako ndo kondee ti xroxechón chujni, ikjin ndo ti jitaxin xranchi naa ntāā kjuáa xro'i ko che'a ntāā, nti'a ndachro ndo Moisés ixi ndo Dio me'e ndo Dio titikaon ndo Abraham, ndo Isaac, ko ndo Jacob. ³⁸ Ko ndo Dio je'a ndo Dio ne'e chujni ndatsiken'en. Ndo Dio, ndo Dio ne'e chujni stechón, ixi je'e ndo tikon ndo kain nā jichón nā.

³⁹ Ko kaxin xi tjako ley ndachro xa:

—Maestro jian ndachrona.

⁴⁰ Ko xronka xa ko íxro'an nge'e juanchangi'e xa ndo.

† JUASAYA respeto, honor

†† 20:27: Hch. 23:8.

Ngisen kuachrjenixin Ndo Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Á nduaxin ndachro chujni ixi ndo Cristo kuachrjenixin ndo ndo David? ⁴² Ndo David tsikjin ndo xroon Salmos ko ndachro ndo:

Nchána ndo Dio ndache ndo Nchána:

“Take'é tjenkana ndatsjonxin jian,

⁴³ tsake'ejan ni ningakon'an chringi tutáa.”

⁴⁴ Ko siá ndo David ndache ndo ndo Mesías Nchána, ¿sonda tjume'e ndo Cristo xrokjan chjen'en ndo David?

Ndo Jesús tjangi'e ndo xi tjako ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Kain nā stetin'en nā ti nichja ndo Jesús ngajin sen teyuu chrikao ndo:

⁴⁶ —Tsje'enta jian xranchi nche'e xi tjako ley ko nche'anta xranchi je'e xa, je'e xa nche'e xa juaxruxin take'e xa manta jine, ko tjaun xa tsajon nā juajna ngajin xa ngataon ndasin, ko take'e xa ícha tjenka ngaxin'in ni'ngo, ko nchakon itji xa kia tjaun xa tsake'e xa ti xitaon ícha jian. ⁴⁷ Ko ixi juancheya xa tantsje'e xa nchri ka'an ndo'a nchra ko tjume'e nchexion xa, sée nichje'e xa ndo Dio. Xi me'e ícha tangi tson'en xa nchakon sinchéña ndo Dio ijié.

Tomi kuajon naa nchri ka'an

(Mr. 12:41-44)

21 Ndo Jesús jii ndo ngaxin'in ni'ngo ijié ko jitsje'e ndo ixi itsjé ni chóna kueya tomi ko kueya nge'e, kuij nā ko bake'e nā tomi ngaya ntā tin-gachjian tomi. ² Ko bikon ndo Jesús kuij naa nchri ka'an ko nóa nchra, nchri me'e bake'e nchra yuu tomi nchínchín, tomi tjinte'a. ³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an nduaxin ntatjunta ixi nchri ka'an nóa, ícha tjintee tomi bake'e nchra ixi ti kuajon ikaxin nā, ⁴ ixi je'e nā kuajon nā ti nge'e xe'e chóna nā, ko je'e nchri nóa kuajon nchra kain tomi xrojuinixin nchra.

Ndo Jesús ndachro ndo ixi xrochjejin ni'ngo

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Kaxin nā stetjao nā ixi ni'ngo ijié tsango chaxro ixro tsiki'texin ni'ngo, ko chaxro jitsje'e nge'e tsikajon nā ngajin ndo Dio. Ko ndo Jesús ndachro ndo:

⁶ —Tsij nchakon kain nge'e tikonnta tsitjáña, kain xrochjejin ko ninaa ixro tsitu'e ngata'a inaa ixro.

Nge'e tson'en nchakon tsitjáña nunte xasintajni

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Juanchangi'e nā ndo Jesús:

—Maestro, ¿ngisa tson'en jii'i? ¿Ko nge'e tsjakoxin ixi jaña tson'en?

⁸ Ndo Jesús ndachro ndo:

—Tsje'enta jian ixi xro'an ngisen sintaya'anta. Ixi tsij kueya nā xrondachro nā ixi je'e nā ndo Cristo nā, ko

xrondachro nā: “Ó tsitjáña nunte.” Ja'anta titikaon'anta ti ndachro ni me'e ko rue'anta nā. ⁹ Nchakon tsin'enna ixi stetóña kichuu naa tjajna ko inaa tjajna, ko kaxon kaxin tjajna steteto nā, xronka'inta ixi kain jii'i sa'ó xrokonda tson'en ko xratsitjáña'i nunte.

¹⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo ikaxin nge'e:

—Tseto naa tjajna ko inaa tjajna, naa xi tetuan'an naa tjajna ngajin inaa xi tetuan'an inaa tjajna. ¹¹ Ko itsjé no tsanga tsontengi nunte, ko tsango tsatse nā jinta ngata'a nunte, ko kaxon tsango itsjé ichin tsij ngata'a nā, ko tsango chinga nge'e tsikonni ngajni ko tsango sinchexronkana.

¹² 'Ko kain jii'i xratsuen'a, ixi sa'ó tsenginta nā, ko ndako'a sinta'anta nā ko xroxruxin'innta nā ndo'achjiso ko tsingakjinnta nā ngajin ni tituan'an ni'ngo ko tsikaannta nā ngajin xi tetuan'an, kondanaxin jan'an. ¹³ Ko kain jii'i sinta'anta nā, ko jaña ja'anta chao xrondachronta ixi titikaonntana jan'an. ¹⁴ †*Ja'anta ta'inta juachjaon ko xraxaon'anta xranchi tsjat-ingíexinnta ti nge'e tsjanchangi'anta nā. ¹⁵ Ixi jan'an xrontatjunta nge'e tsjate'enta, chijni jian tsaye'enta, ko ninaa ni ningakon'annta jua'i tsjatingíexin nā. ¹⁶ Ko kaxon ndotáanta, janáanta o xi kichuunta o ngixe'i inaa ni ndointa, tsajon nā juachaxin naatsóñaxónnta nā.

¹⁷ Ko kain ngisen xroningakon'annta ixi titikaonntana.

¹⁸ Ko maski jaña tson'en, ninaa xraxaanta tsitjáña'i.

¹⁹ Soji tinteenta, me'e jaña tsjachanta tsarichonnta kain nchakon.

²⁰ 'Ko nchakon tsikonnta ixi tjajna Jerusalén tsixindajin xi soldado, ja'anta tson'anta ixi íse'a xrochjejin nchijii tjajna me'e. ²¹ Tjume'e ni jii nunte Judea xrokonda tsingana satsji nā ngata'a jnā. Ko ni ste tjajna Jerusalén kaxon xrokonda satsjixin nā nti'a ko ni ste ngataon ijngi íxrokjan'i nā tjajna. ²² Ixi kain nchakon me'e tsango tsikaon ni titikaon'a, ko ijié juachjaon tsake'e, xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio. ²³ †Lastu kain nchri jii ichjan nchakon me'e, ko nchri chóna ichjan stetaki! Ixi tsango ijié juachjaon tsake'e nchijii ngata'a nunte, ixi tsango tsikaon ko tangi tson'en ni tjajna me'e. ²⁴ Ko kaxin sen sóñaxin nā sen ixi chika espada ko kaxin sen xrotsé nā sen satsikao nā sen ndo'achjiso inaa tjajna. Ko ni chúxin'a ndo Dio tsingatangji nā tjajnée ndo, tjajna Jerusalén, tsitjaja nchakon xrokjan chjen'en ndo Dio.

Tsij chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ †*†Tjume'e tsonoxin nge'e tson'en chjiixro ko nchanitjao ko nchanotsé. Ko ngata'a nunte xasintajni † kain tjajna tsaa nā juachjaon, ko xroxranka nā ixi tsanga tsontengi ko xroxruin ndachaon. ²⁶ Tsango xroxronka nā ko tsontye'e nā kondeexin xraxaon nā nge'e tson'en ngata'a nunte, ko kaxon kondeexin kain nge'e jii ngajni tsontengi. ²⁷ †*†Ko tjume'e tsikon nā ndo Jesús, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsij ndo ngata'a naa itjuj ko tsika'o ndo ijié juachaxin tset-

† 21:14: Lc. 12:11, 12. †† 21:25: Ap. 6:12, 13. ‡ XASINTAJNI munda †† 21:27: Ap. 1:7.

uan'an ndo ko kaxon tsango ijíe chjiixro tsika'o ndo.
²⁸ Ko nchakon xroxrangíxin tson'en kain jii', take'énta juaxruxin, ko tsikonnta ixi ndo Cristo ó kuuí ndo tsantsjen ndo ijíe chondanta.

²⁹ Ko ndachro ndo Jesús inaa chijni:

—Tsje'enta xranchi jii ntaa tajon itu higo ko ikaxin ntaa. ³⁰ Nchakon tsikonnta jixechji ntaa, me'e no'anta ixi ó tsaxi sinche'e súa. ³¹ Jaña kaxon nchakon tsikonnta ixi tsaxi tson'en ngajni kain jii', tsono'anta ixi tuinxin tsij ti tsetuan'an ndo Dio ngata'a nunte.

³² Jan'an nduaxin ntatjunta ixi sa'ó tson'en kain jii', ko xratsen'a chujni jii jai ngata'a nunte. ³³ Ngajni ko nunte xasintajni tsatsinga, ko ti nichja jan'an tsatsinga'i, nduaxin tson'en.

³⁴ Tsje'enta xranchi take'énta; xraxaon'anta ixi je'o xrotjaunna sintenta, xrokoannta ko ti ícha tajon juaxruxin ngata'a nunte nti'i ko ixi kondeexin me'e tsonoan'inta ó kuuí nchakon tsiji'i. ³⁵ Ixi nchakon me'e tson'en xranchi take'e naa nocha'a itsé kulano, jaña tson'en ngajin kain ni ste ngata'a nunte. ³⁶ Méxin tsejua'i asáanta, ko jian tantje'e ikonnta, ko kain nchakon nichje'enta ndo Dio ixi jaña chao tsatsinganta juachjaon tsij, ko jaña chao tsonchjiífe'enta ngajin chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

³⁷ †*Taanchakon ndo Jesús banchekuen'en ndo na chijnie ndo Dio ngaxin'in ni'ngo ko tiie bakitu'e ndo ti ijnā ndatin'in Olivo. ³⁸ Ko kain ni tjauna, ndúyo bakonchjiífe'e na ti jii ni'ngo ixi tjaun na tsin'en na ti ndachro ndo Jesús.

Imao juao na xranchi xrotsé na ndo Jesús
 (Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

22 Ó jitonchjiífe'e nchakon xrangíxin kia ti sine na nutja chónnda'i ti tja'in nio, ko kia me'e ndatin'in Pascua. ² Kaxin xitaana xi tetuan'an ko xi tjako ley stexraxaon xa xranchi tsóña xa ndo Jesús ixi ste xrakon'en xa ni tjaúnée xa.

³ Ko Xixron'anxrée kuixin'in aséen xi Judas kaxon ndatin'in Iscariote. Xi me'e naa xi teyuu sen bajikao ndo Jesús. ⁴ Ko xi Judas ikjui xa ngajin xitaana, xi tetuan'an, ko xi stendáa ni'ngo ko kuintejao xa xranchi tsingijna xa xrotsé na ndo Jesús. ⁵ Ko xi ste ni'ngo tsango bake'e xa juaxruxin ko juao xa ixi xrochjée na xi Judas tomi ixi tsingijna xa. ⁶ Ko xi Judas kutuexin xa ko jichón'en xa xrochronga xa ngiora chao xrotsé na ndo Jesús nchakon xro'an ngisen jii.

Sen teyuu juinekao sen ndo Jesús
 (Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Ko kuuí nchakon kia pascua sine sen nutja chónnda'i ti tja'in nio, ko nchakon me'e xrokonda tson'en naa kutuchjon sine sen. ⁸ Ko ndo Jesús xruan'an ndo ndo Pedro ko ndo Juan ko ndachro ndo:

—Itjinta nchekonchjiannta ti sintena kia Pascua.

⁹ Ko je'e sen juanchangi'e sen ndo Jesús:

—¿Tino tjaunnta tsonchjian ti sintena?

¹⁰ Je'e ndo ndachro ndo:

† 21:37; Lc. 19:47.

—Hora tsixin'innta tjauna ijíe, tsetannta naa xi yama xa naa nchixrén inda. Rue'énta xa ti nchia tixin'in xa.
¹¹ Ko ndachenta xi ndo'a: “Ndo nchekuannana ndachro ndo: ¿Ti no jii nchia sinexinna, jan'an ko sen teyuu tajikia'an, jai kia Pascua?” ¹² Ko je'e xi ndo'a tsjako'anta xa naa nchia ijíe, nchia yuxin jii ngata'a noi, ko nchia me'e ó chónnda nchia kain nge'e. Nti'a nchekonchjianx-innta ti sintena.

¹³ Ko je'e sen sakjui sen ko kuitja sen kain nge'e xranchi ndachro je'e ndo. Ko nti'a juinchekonchjian sen ti sinekao sen ndo Jesús kia Pascua.

¹⁴ Ko kuitja hora sine sen, ndo Jesús ko ti sen teyuu chrikao ndo kuiji sen nti'a ko bake'e sen ti jii ntachaon.
¹⁵ Tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—jJan'an tsango jueña'o sinekuu kichuuna kia Pascua ti xratsen'ana! ¹⁶ Ixi jan'an ntatjunta í sine'a kia jii' tsija nchakon tsetuan'an ndo Dio.

¹⁷ Ko tjume'e itsé ndo naa copa jitjiá vino ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio, ko ndachro ndo:

—Tin'innta ti jitjiá copa ko tonchjeye'e kichuunta.

¹⁸ Jan'an ntatjunta ixi tsj'a vino tsija nchakon ti tsetuan'an ndo Dio.

¹⁹ Ko tjume'e itsé ndo nutja ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio, ko konchrijin ndo nio ko konchjeye'e ndo sen ko ndachro ndo:

—Jii' cuerpona tsájon tson'en ixi ja'anta. Nche'enta ja'in, me'e xraxaonxinnintana jan'an.

²⁰ Ko juexin juine sen nutja kaxon kuajon ndo copa jitjiá vino ko ndachro ndo:

—Ti jitjiá copa jii' xrondachro nge'e natjúá tsixintaxin ixi jnina tsintji ixi ja'anta.

²¹ 'Ko xi sinchekjina nti'i jii xa, rinekí'an xa ngata'a ntachaon. ²² Méxin chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokonda tson'en xjan xranchi jitaxin xroon, ko, ícha tangi tson'en xi sinchekji xjan!

²³ Ko tjume'e sen teyuu chrikao ndo kuaxi sen juakaxin kichuu sen ixi ngisen sinche'e me'e.

Ngisen ícha tjintee

²⁴ †*Ko tjume'e juakaxin kichuu sen ixi ngakjen'en sen, ngisen ícha tjintee. ²⁵ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Kaxin xi chúxin'a ndo Dio tsango tetuan'an xa ngajin ni tjaúnée xa, ko xi tituan'an ndachro xa ixi tsango jian xa ko tingijna xa tjaúnée xa. ²⁶ †*†*Ko ja'anta nche'anta jaña. Ixi ngisen ícha tjintee, ícha tsitikaon sen xranchi naa chajan, ko chujni ícha tetuan'an, me'e sinche'e ixra xranchi naa xi nchexra. ²⁷ †*Méxin, ¿ngisen ícha tetuan'an, á sen take'e sine, o sen tajon sine ngajin ni jii ntachaon? Ngisen sine ti jii ntachaon, ni me'e ícha tetuan'an na, ko jan'an ritjén ngajin ja'anta xranchi naa ni nchexra.

²⁸ 'Ko ja'anta bake'enta ngajin jan'an kain nchakon ko bikonta kain nge'e tangi kuatsinga. ²⁹ Méxin jan'an tjá'anta juachaxin tsetuan'annta xranchi juachaxin kuayá'á chjána Ndotána, ³⁰ †*†*ko ja'anta sintenta ko

†† 22:24; Mt. 18:1; Mr. 9:34; Lc. 9:46. † 22:26; Mt. 23:11; Mr. 9:35.

†† 22:26; Mt. 20:25-27; Mr. 10:42-44. ††† 22:27; Jn. 13:12-15.

††† 22:30; Mt. 19:28.

tsi'inta ti jii ntachaon tsétuan'an; tsake'enta nti'a tsetuan'annta ko sinchéñanta ijie ngajin teyuu tjanya kuachrjenixin ndo Israel.

Ndo Jesús chronga ndo nge'e sinche'e ndo Pedro
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Kaxon ndachro ndo Jesús:

—Simón, Simón, Xixron'anxrée juanchia xa juachaxin tsontsjenga xa xranchi noa trigo. ³² Ko jan'an kuinóatána ngajin Ndotána ixi ja'a nduaxin xrochuntiana. Ko nchakon xrokjan tsitikaonna, tingijna sen kichuua ixi kaxon tsitikaon sen ko soji tsintee sen.

³³ Ko ndo Simón ndachro ndo:

—Ncháina, jan'an xrorua'anta ti no tsiku'unta nā ko siá tsija'anta kaxon jan'an, ko siá ja'anta tsen'ennta, kaxon jan'an tsen'ena.

³⁴ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Pedro, jan'an ntatjua ixi jai xraxrotsje'a kuntaxichiká, ja'a xrondachrua níi vez chuxin'ana.

Kuij hora tangi sinchekaon nā ndo Jesús

³⁵ †*Tjume'e ndo Jesús juanchangi'e ndo sen chrikao ndo:

—Nchakon xruan'annta, bikon'inta puxa, nge'e tsinga tomi, ko kate ko, zá xrojan nge'e xrokonda'anta?

Ko je'e sen juatingíexin sen:

—Na'i, xro'an nge'e.

³⁶ Ko tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Ko jai je'a jaña tson'en; ngisen chónnda tomi, tsama sen tomie sen, ko kaxon puxa tsengachjian sen nge'e sine sen; ko ngisen chónnda'i espada sinchekji sen noxrée sen ko tse'na sen chika. ³⁷ Jan'an nduaxin ntatjunta ixi xrokonda tangi tsónna xranchi ndachro chijnie ndo Dio: "Xranchi naa xi ndako'a nche'e, bikona ndo." Méxin kain ti jitaxin xroon ixi jan'an, xrokonda jaña tson'en.

³⁸ Tjume'e sen chrikao ndo ndachro sen:

—Ncháina nti'i jii yuu chika espada.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Ó chao, í nichja'inta ícha.

Ndo Jesús nichja ndo ngajin ndotée ndo

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Tjume'e ndo Jesús kuachrjexin ndo tjanya Jerusalén ko sakjui ndo ti jii ijnā ndatin'in olivo xranchi kuanche'e ndo, ko sen chrikao ndo rué'e sen ndo.

⁴⁰ Ko hora kuiji sen nti'a, ndachro ndo:

—Ja'anta nichje'enta ndo Dio ixi tsingijnanta ndo ixi xro'an ijie tsamanta.

⁴¹ Ko tjume'e ndo Jesús kuachrjendáa ndo kjínxin xranchi ti tjankani naa ixro, ko nti'a bake'exin ndo ntatuchi'in ndo ko nichje'e ndo ndotée ndo, ndo Dio.

⁴² Ko ndachro ndo:

—Ndotána, siá tjaunnta, tsatsinga kain nge'e tangi tsónna ko tsoen'a xranchi jan'an tja'on, tson'en xranchi tjaun ja'anta.

⁴³ Ko tjume'e konoxin naa ndo ángel kuixin ngajni ixi sinchesoji ndo aséen ndo Jesús. ⁴⁴ Ko ixi tangi jiton'en aséen ndo Jesús, ícha soji nichje'e ndo ndotée ndo ko bakintji ndachjién ndo ngata'a nche xranchi ndua gota ijni.

⁴⁵ Hora juexin nichje'e ndo Jesús ndotée ndo, ko bingatjen ndo kuitsje'e ndo ti jii sen kuajikao ndo, kuitja ndo sen stejua sen ixi ijié juachjaon chónnda aséen sen.

⁴⁶ Méxin ndachro ndo:

—¿Sonda stechrinnta? Xingama'anta, ko nichje'enta ndo Dio ixi tsingijnanta ndo sinche'anta nge'e ndako'a.

Itsé nā ndo Jesús tsije'e nā ndo

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Xrajnichja ndo Jesús, kuij kueya nā ko jitaon xi Judas, xi me'e naa xi teyuu sen bajikao ndo. Ko konchijiñe'e xi me'e ngajin ndo Jesús ko kuitoxin xa ndo. ⁴⁸ Ko tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi Judas:

—Judas, zá ixi kuitoxiana me'e xrondachro sinchekjiana, jan'an chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni?

⁴⁹ Ko sen chrikao ndo Jesús, bikon sen nge'e jiton'en me'e juanchangi'e sen ndo:

—Ncháina, †† zá tsjayana ngajin ni ji'i ixi chika espada?

⁵⁰ Ko naa sen chrikao ndo Jesús juincheni'e sen naa xi nchexrée xitaana, xi ícha tetuan'an, naa chrinjinxon ndatsjon xa ti jian. ⁵¹ Ko ndo Jesús ndache ndo sen chrikao ndo:

—Ó chao, tintu'enta xa.

Ko tjume'e ndo Jesús itsé ndo ndatsjon xi me'e, ko juinchexruen'en ndo xa. ⁵² Tjume'e ndo Jesús ndache ndo xi tetuen'en xitaana, ko xi tetuen'en ni'ngo ko ikaxin sen tetuan'an, xi kuij itsé xa ndo Jesús:

—¿Sonda bikuunta ntāā ko espada xrotséxinninta xranchi jan'an xrokjui naa xiche'e? ⁵³ ††Kain nchakon bake'e ngajinnta ngaxin'in ni'ngo, ko xro'an juinche'enta. Ko jai oránta ixi tsitikaonnta xi tetuen'en ti naxixe'e.

Ndo Pedro xrondachro ndo ixi chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ko tjume'e itsé nā ndo Jesús, ko sabikao nā ndo ndo'a xitaana, xi ícha tetuan'an. Ko ndo Pedro kjínxin jirué'e ndo. ⁵⁵ Ko juaaka nā xro'i ngusine ntasien nchia me'e ko kuendajin nā xro'i. Ko kaxon ndo Pedro bake'e ndo ngakjen'en nā nti'a. ⁵⁶ Tjume'e naa nchri nche'e ixrā nchia ngajin xitaana, ti bikon nchra ndo Pedro nti'a ti jii xro'i, ndachro nchra:

—Kaxon xi ji'i chrikao xa xi Jesús.

⁵⁷ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Na'i, chuxin'a xi me'e.

⁵⁸ Ko tjume'e kuij inaa xi ko bikon xa ndo Pedro ko ndachro xa:

—Ja'a kaxon naa xi tajikao xi Jesús.

† 22:35: Mt. 10:9, 10; Mr. 6:8, 9; Lc. 9:3; 10:4.

†† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio † 22:53: Lc. 19:47; 21:37.

Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Na'i, nduaxin'a me'e.

⁵⁹ Kuatsinga xranchi naa hora ko tjume'e ndachro in-aa xi:

—Nduaxin xi ji'i chrikao xa xi Jesús, ixi kaxon je'e xa xi nunte Galilea.

⁶⁰ Ko ndachro ndo Pedro:

—Nóna'i nge'e ndachronta.

Ko xrajnichja ndo itsje naa kuntaxichíká. ⁶¹ Ko tjume'e je'e ndo Jesús konkjan ndo tsje'e ndo ndo Pedro, ko ndo Pedro xraxaon ndo ixi jaña tsindachro ndo Jesús: "Xraxrotsje'a kuntaxichíká ja'a xrondachrua níi vez chuxin'ana." ⁶² Ko tjume'e ndo Pedro kuachrje ndo nduja ko tsango tsjanga ndo.

Tjanao nā ndo Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ko xi soldado ti stendáa xa ndo Jesús juaya xa ngajin ndo ko juanoa xa ndo. ⁶⁴ Ko bije'e xa ikon ndo ko tande'e xa iton ngaya ikon ndo ko tjanchangi xa:

—¡Ndachrua ngisen kóña!

⁶⁵ Ko tsango chinga ndache xa ndo, ko kuyakutee xa ndo.

Ndo Jesús jii ndo ngajin xi tetuan'an ni'ngo

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ko ndúyaxin xra'o kain xi tetuan'an ni'ngo, ko xi taana tetuan'an, ko kain xi tjako ley ko bikao xa ndo Jesús ti ste xi tetuan'an nti'a ko ndachro xa:

⁶⁷ —Ndachijiana, ¿á ja'a ndo Cristo?

Ko je'e ndo ndachro ndo:

—Síá jaán xrondachrjan, ja'anta tsitikaon'anta. ⁶⁸ Ko síá tsjanchangi'anta naa nge'e, ja'anta tsjatengíexin'anta, ko tsajanda'intana satsji. ⁶⁹ Ko jan'an, chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrajai tsake'e ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio chóna kain juachaxin.

⁷⁰ Ko tjume'e kain xi ste nti'a juanchangi'e xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á ja'a nduaxin chjen'en ndo Dio tjume'e?

Ko ndo Jesús juatingíexin ndo:

—Jaán, ja'anta ó ndachronta.

⁷¹ Ko tjume'e ndachro xa:

—Íxrokonda'i xronichja ikaxin nā. Jan'anna ó kuin'anna nge'e nichja xi ji'i.

Ndo Jesús jii ndo ngajin xi Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 Tjume'e kain xa bingatjen xa ko sabikao xa ndo Jesús ngajin xi Pilato. ² Ko nti'a kuaxi juankata'a xa ijiē ngajin ndo Jesús, ko ndachro xa:

—Jan'anna kuitjáa xi ji'i juinchexronka xa ni tjananana. Ko ndachro xa ixi xrokonda'i tsjengana i'nā ngajin xi tetuan'an Roma, ko kaxon ndachro xa ixi je'e xa ndo Cristo, ko je'e xa naa rey tetuan'an.

³ Ko tjume'e xi Pilato juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿Á ja'a Rey tituen'en ni judío?

Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'a ndachrua.

⁴ Ko tjume'e xi Pilato ndache xa xitaana tetuan'an ko ni bikao ndo Jesús:

—Xro'an ijiē titja jan'an ngajin xi ji'i.

⁵ Ko kain ni ste nti'a ícha séen kuyako nā ko ndachro nā:

—Je'e xa juincheye'e xa kain ni tjananana ixi jée tjako xa. Ko kuaxi juako xa nunte Galilea, ko jai ó nti'i tjanya Judea tjako xa.

Bikao nā ndo Jesús ngajin xi Herodes

⁶ Ko kono'e xi Pilato ji'i, ko juanchangi xa á ndo Jesús kujin ndo nunte Galilea. ⁷ Ko ndachro nā ixi nti'a tikinixin'en ndo, me'e xi Pilato kuetuan'an xa ixi satsikao nā ndo Jesús ngajin xi Herodes ixi xi me'e tituan'an nunte Galilea, ko nchakon me'e xi Herodes tsikij xa tjanya Jerusalén. ⁸ Ko ti bikon xi Herodes ndo Jesús, tsango bake'e xa juaxruxin ixi ó sée tjaun xa xrokuichuxin xa ndo ixi tsikin'en xa nge'e jian kuanche'e ndo, ko tjaun xa xrobikon xa naa ixrā ijié † xrojuinche'e ndo Jesús. ⁹ Ko xi Herodes juanchangi'e xa ndo Jesús itsje nge'e ko je'e ndo xro'an nge'e juatingíexin ndo. ¹⁰ Ko kaxon nti'a konchjiñe'e itsje xitaana tetuan'an ko itsje xi tjako ley ko tsango kueya ijiē tjankata'a xa ndo Jesús. ¹¹ Ko tjume'e xi Herodes ko kain xi soldadoe xa kuaxi xa chinga juinchekao xa ndo Jesús, ko juanoa xa ndo, ko tjume'e juinchekitsa xa ndo manta tetsáa xi rey. Tjume'e xi Herodes kuetuan'an xa satsjikao nā ndo Jesús ngajin xi Pilato íjngo. ¹² Nchakon me'e xi Pilato ko xi Herodes kuaxi tjento kichuu xa ixi seno kuaningakon'en kichuu xa.

Xi tetuan'an ndachro xa tsen'en ndo Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Tjume'e xi Pilato kuiye'e xa xitaana tetuan'an ko kain ni tetuen'en ni judío, ko ni tjanya, ¹⁴ ko ndache xa nā:

—Ja'anta bikuunta xi ji'i, ko ndachronta ixi nchexronka xa ni tjanya, ko ja'anta kuin'ennta nge'e juanchangi'a xa, ko jan'an kuitja'i ijiē ngajin xa, xranchi ja'anta ndachronta. ¹⁵ Kaxon xi Herodes kuitja'i xa ijiē ngajin xa, méxin íjngo xruan'an xa xi ji'i nti'i. Ko ó bikonta ixi xro'an ijiē chóna xa tsikinixin tsen'en xa. ¹⁶ Ko tsetuan'an tsikaon xa, ko tjume'e tsajon juachaxin satsji xa.

¹⁷ Ko kia me'e, xi Pilato xrokonda tsajanda xa naa xi jixin'in ndo'achjiso. ¹⁸ Ko kain nā kuaxi nā kuyako nā:

—¡Tajanda'ia xi ji'i! ¡Tja'onna tsajanda xi Barrabás satsji xa!

¹⁹ Ko xi Barrabás jixin'in xa ndo'achjiso ixi juinchexronka xa ni tjanya Jerusalén ko naakóñaxón xa chujni. ²⁰ Ko xi Pilato íjngo ndachro xa tsajanda xa ndo Jesús. ²¹ Ko je'e nā ícha séen kuyako nā:

—¡Tjankanitua xa ntācru! ¡Tjankanitua xa ntācru!

²² Nínxin juanchangi xi Pilato:

† NAA IXRA IJIÉ milagro

—¿Nge'e ndako'a juinche'e xi ji'i? Jan'an titja'i ijie tsikinixin tsenxin xa. Jan'an tsetuan'an tsikaon xa, ko tjume'e tsajanda xa satsji xa.

²³ Ko je'e nā ícha séen kuyako nā ko ndache nā xi Pilato tsjankanito xa ndo Jesús ntācru. Séen kuyako nā ko kaxon kuyako kain xi taana, xi tetuan'an, ko juacha nā nge'e tjaun nā. ²⁴ Méxin xi Pilato juinche'e xa xranchi tjanchia nā.

²⁵ Ko kuajanda xa xi Barrabás xranchi tjaun nā, xi bake'e ngaxin'in ndo'achjiso, xi juinchexronka ni tjajna ko naatsikóñaxón xa chujni. Ko xi Pilato kuajon xa ndo Jesús ixi sinchekao nā ndo xranchi tjaun nā.

Juankanito nā ndo Jesús ntācru

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Hora jitikao nā ndo Jesús ixi tsjankanito nā ndo ntācru, itsé nā naa xi tjajna Cirene ndatin'in xa Simón. Xi me'e nandá tsikl'xin xa chjakée xa ko juinchekama nā xa ntācru ko jirué'e xa ndo Jesús. ²⁷ Ko jirué'e kueya ni tjajna, ko kaxon jirué'e itsjé nchri stetsjanga nchra ko stetoyako nchra ixi yaa nchra juachjaon ixi ndo Jesús. ²⁸ Ko ndo Jesús ngatjia ndo tsje'e ndo nchra ko ndachro ndo:

—Ja'anta nchri tjajna Jerusalén, tsjangaxin'antana. Ja'anta tsjangaxinnta chjan'anta ko ja'anta. ²⁹ Ixi tsji nchakon xrondache kichuunta: “Tsango chaxro nchri jua'i kuachóna ichjan, nchri xro'an ichjan juinchejongí'e, ko juinchekaki'a nchra ichjan.”

³⁰ †*Tjume'e tsaxi nā xrondache nā ijnā “Xrabortjaninta”; ko xronichje'e nā itjaō ko xrondachro nā “Nchekemáninta.” ³¹ Siá ntayua jaña stenchekao nā ntāā, ¿nge'e sinchekao nā ntāā xema?

³² Ko kaxon bikao nā yuu xiche'e, xi me'e kaxon tsjankanito nā xa ntācru tjenja ndo Jesús. ³³ Ko kuiji nā ijnā ndatin'in Ntajaa Chujni, ko nti'a juankanito nā ndo Jesús ntācru ko kao kayui xiche'e, naa xi bake'e nā xa ndatsjonxin jian ti jii ndo Jesús, ko inaa xa bake'e nā xa ndatsjonxin kjon. ³⁴ Ko ndo Jesús ndache ndo ndotée ndo:

—Ndotána, tjáña'anta ti ndako'a stenchena nā ixi je'e ndo noe'a nā nge'e stenge'e nā.

Ko xi soldado sondaonxin xa ixro ixi tsono'e xa ngisen tsjacha manta jiá ndo Jesús. ³⁵ Ko kueya ni tjajna nti'a stetsje'e nā, ko kaxon xi tetuan'an ko kain xa tjanoa xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—Ikaxin nā bingijna xi ji'i, ko jai jua'i je'o xa tingijna xa aséen xa. Siá nduaxin je'e xa ndo Cristo tsixrua'an ndo Dio, chao xrobingijna aséen xa.

³⁶ Ko kaxon xi soldado tjanoa xa ndo Jesús; ko tjoké'e xa ndo vino tsikonsán xrokui'i ndo. ³⁷ Ko ndachro xa:

—Siá ja'a ndo Rey tetuan'an ni judío, ja'ua xingajinxian ntāā me'e.

³⁸ Ko nu ti ntāā tsikake'e nā ndo Jesús tsikake'e nā naa ntāā nchín ko tsikjin nā téé griego, ko latín, ko hebreo ko ja'in ndachro:

“Xi ji'i Rey tetuen'en ni judío.”

³⁹ Ko naa xiche'e ti yuu xi jitjjan nti'a, nichjangí'e xa ndo Jesús ko ndachro xa:

—Siá nduaxin ja'a ndo Mesías, xingajinxian ntāā me'e ko nchexingajianna jan'anna kaxon.

⁴⁰ Ko inaa xiche'e jitjjan nango kuyakutee kichuu xa:

—Ja'a, ¿á xrakuen'a ndo Dio? Jajna stetjianna nti'i ko chinga stenchejnana. ⁴¹ Ixi jaña tikinixinna ixi ndako'a juintu'una. Ko xi ji'i xro'an nge'e ndako'a juinche'e xa ko nti'i jitjjan xa. ⁴² Ko xi me'e ndache xa ndo Jesús:

—Ja'anta Jesús, xraxaonninta nchakon tsjangixinnta tsetuan'annta.

⁴³ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Nduaxin ntatjua ixi jai tsake'e ngajin ti chaxro jii ngajní.

Kuen'en ndo Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Ko konaxixe'e ngata'a nunte xrangíxixión ngusine nchakon, ko kuiji hora nínxin. ⁴⁵ Ko chjiixro konaxixe'e, ko manta jijeexin ti ícha tjúá ndo'a ndo Dio chrinjintonga manta. ⁴⁶ Ko ndo Jesús séen ndachro ndo:

—Ndotána, ngaya tjáanta takée aséenna.

Ko jaña jinichja ndo, ndakuen'en ndo.

⁴⁷ Ko hora bikon xi tituen'en xi soldado romano nge'e kon'en, je'e xa kuajon xa juasie xa ngajin ndo Dio ko ndachro xa:

—Xi ji'i tjúá xa ko nduaxin xro'an nge'e sínká xa.

⁴⁸ Ko kain ni ste nti'a, bikon nā nge'e kon'en, ko sakuintekji nā ko stexronka nā ko tande'e itja nā ntakuin nā. ⁴⁹ †*Ko kain ni chúxin ndo Jesús, ko kaxon nchri rué'e ndo tsikl'xin nchra tjajna Galilea, ikjín ste nā stenchexroan nā kain nge'e kon'en.

Xrabaa ndo Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Ko bake'e naa xi tsango jian, ndatin'in xa José ko tjajnéé xa tjajna Arimatea tikinixin'en Judea. Xi me'e kaxon xi tetuan'an tjajnéé ni judío. ⁵¹ Je'e xi me'e jichón'en xa kaxon ngisen xroxruan'an ndo Dio tsetuan'an ngata'a nunte. Ko je'e xa bake'a xa juaxruxin ti nge'e juinche'e ikaxin ni tetuan'an. ⁵² Méxin, je'e xa kuitsje'e xa xi Pilato ko juanchia xa juachaxin ixi satsikao xa cuerpoe ndo Jesús. ⁵³ Ko juinchexingajin xa cuerpoe ndo Jesús ko kuintsía xa ndo naa manta natjúá tsango tjintee, ko bikao nā ndo ti tsinge nā ngaxin'in naa itjaō natjúá ti xraxro'an ngisen xrabaa. Nti'a bake'e nā cuerpoe ndo Jesús.

⁵⁴ Kain ji'i kon'en kóndo viernes ti taxi nchekonchjian nā ixi tsjoké'e nā nchakon sábadó.

⁵⁵ Ko sen nchri rué'e ndo Jesús kuixjín nunte Galilea, konchjiñe'e nchra ko bikon nchra ti no tsikake'e nā cuerpoe ndo Jesús. ⁵⁶ Ko ikjan nchra ndo'a nchra sinchekonchjian nchra inda chaxro xraxe ko xroān tsjimá cuerpoe ndo.

Ko nchakon sábadó joke'e nchra, xranchi tsikitue'en kain ni judío.

† 23:30: Ap. 6:16.

†† 23:49: Lc. 8:2, 3.

Xechón ndo Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 Ndúyo domingo, nchakon xrangíxixín semana, ikjan nchra ti tsixrabaa ndo Jesús, ko jitikao nchra inda chaxro xraxe tsjinchekonchjian nchra ko sabikao kichuu nchra. ² Ko kuiji nchra nti'a ko bikon nchra ixi ixro tsikijeexin itjaq ti no bake'e na cuerpoe ndo Jesús nango jii ixro. ³ Ko kuixin'in nchra itjaq ko í kuitja'i nchra cuerpoe ndo.

⁴ Tjume'e tsango xronka nchra ixi noe'a nchra nge'e kon'en. Ko tuinxin bikon nchra yuu xi ste tjenka nchra ko tóngixín manta steyá xa. ⁵ Ko tsango xronka nchra ko kuisée nchra nunte, ko xi me'e ndachro xa:

—¿Sonda tjéenta naa sen jichón ngakjen'en sen tsiken'en? ⁶ †*Je'e ndo í ko'a ndo nti'i; xechón ndo. Sintaxiñaonta nge'e ntatjunta ndo nchakon bakaji ndo nunte Galilea. ⁷ Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ndachro ndo ixi xrokonda xrotsé na ndo ni tsango ña'i ko tsóña na ndo ko tsenito na ndo ntacru ko nchakon nínxin xroxechón ndo.

⁸ Ko je'e nchra xraxaon nchra nge'e tsindachro ndo Jesús ⁹ ko ikjan nchra ko beki nchra nge'e kon'en ngajin sen tenaá chrikao ndo ko ngajin ikaxin na xaxon.

¹⁰ Ko nchri bikao juajna ndatin'in nchra María Magdalena, nchri Juana ko inaa nchri ndatin'in María, janée ndo Jacobo, ko ikaxin nchri ste ngajin nchra. ¹¹ Ko sen chrikao ndo Jesús kuitikaon'a sen nge'e ichro nchra ixi xraxaon sen jée nge'e stenichja nchra.

¹² Ko ndo Pedro kuachrxexin ndo nchia ko binga ndo kuitsje'e ndo ti no tsixrabaa ndo Jesús. Ko tsje'e ndo ngaxin'in itjaq ^{††} ko bikon ndo ixi xro'an nge'e jii nti'a, je'o manta kuitsía cuerpoe ndo Jesús jii nango. Tjume'e ikjan ndo nchia ko tsango xronka ndo ixi nge'e kon'en.

Nge'e kon'en cha'o Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Xraje'o nchakon me'e, yuu sen chrikao ndo Jesús stetji sen cha'o itji tjajna ndatin'in Emaús, tjajna me'e jii xranchi tenaá kilómetro kjínxin ti jii tjajna Jerusalén.

¹⁴ Ko stetjao sen kondee kain nge'e juinchekao na ndo Jesús. ¹⁵ Ko stenichja sen, ndo Jesús konchjiñe'e ndo tjenka sen ko jitikao ndo sen ngatja cha'o. ¹⁶ Ko maski bikon sen ndo Jesús jua'i kuichúxin sen ndo. ¹⁷ Ko ndo Jesús juanchangi ndo:

—Ja'anta, ¿nge'e stetjaunnta ti ya'anta cha'o? ¿Ko sonda tsango ni'e asáanta?

¹⁸ Ko naa sen ndatin'in Cleofas juatingéxin:

—¿Ja'ua ja'a jui'a tjajna Jerusalén ko noa'ia nge'e kon'en nchakon jii'i?

¹⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Nge'e kon'en nti'a?

Ko je'e sen juatingéxin sen:

—¿Á noa'ia nge'e kon'en ndo Jesús, ndo tjajna Nazaret, naa ndo profeta kuachronga chijnie ndo Dio?

† 24:6; Mt. 16:21; 17:22, 23; 20:18, 19; Mr. 8:31; 9:31; 10:33, 34; Lc. 9:22; 18:31-33. †† itjaq cueva

Kain nge'e nichja ndo ko ti juinche'e ndo juako ndo ijié juachaxien ndo Dio, ko ni bikon kain jii'i juinche'e na juaxruxin. ²⁰ Ko xi taana xi tetuan'an ko xi tetuan'an tjajnanana kuajon xa ndo Jesús ngajin xi Pilato ixi tsake'e ndo xa nganito ntacru. ²¹ Ko jan'anna xraxa'on-na ixi je'e ndo Jesús xrokuantsjengí'e ndo ti tetuan'an ni romano ngajin tjajnanana Israel. Ko jai ó chónnda níi nchakon kuen'en ndo. ²² Ko kaxin nchri barué'e ndo Jesús juinchexronkana nchra ixi ndúyo kuitsje'e nchra ti no tsixrabaa ndo Jesús, ²³ ko kuitja'i nchra cuerpoe ndo, ko ikjan nchra nchia ko bekinana nchra ixi yuu sen ángel konoxin sen ngajin nchra ko chronga sen ixi ndo Jesús jichón ndo. ²⁴ Ko kaxin sen kichianna ikjui sen kuitsje'e sen ti no tsixrabaa ndo ko kuitja sen xranchi ndachro je'e nchra, ko kaxon bikon'a sen ndo.

²⁵ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—¿Sonda tienxin'anta, ko tsango indao titikaonnta kain ti nge'e ndachro sen profeta kuij sa'ó! ²⁶ ¿Á je'a ixi tsango tangi xrokron'en ndo Cristo sa'ó ko tjume'e xrokuayé'e ndo itsjé juasaya ngajiní?

²⁷ Ko tjume'e juangixin ndo juinchekuen'en ndo sen nge'e jitaxin xroon chijnie ndo Dio ti ndachro nge'e xrokron'en je'e ndo Cristo. Ko juangíxixín ndo ti no tsikjin ndo Moisés ko kain sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó.

²⁸ Ko kuiji sen tjajna, ko ndo Jesús juinche'e ndo xranchi saxrokjui ndo ícha ikjín. ²⁹ Ko je'e sen kuinóatée sen tsitu'e ndo ngajin sen:

—Tituan'anta ngajinna ixi ó kontie.

Ko ndo Jesús kuixin'in ndo nchia ko kuitu'e ndo ngajin sen. ³⁰ Ko kuintee sen ti mesa ko ndo Jesús itsé ndo nutja ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio, ko tjume'e konchrinjin ndo nio ko kuajon ndo nio ngajin sen.

³¹ Ko hora me'e, xitje'e ikon sen ko kuichúxin sen ndo Jesús ko je'e ndo sajuixin ndo ti ste sen. ³² Ko je'e sen ndache kichuu sen:

—¿Á je'a aséejna tsango chaxro kono'e ti steyá'ana cha'o ko je'e ndo jinichjajna ndo nge'e xrondachro chijnie ndo Dio?

³³ Ko í chuen'a sen ícha; tuinxin kua sen cha'o ko ikjan sen tjajna Jerusalén. Nti'a kuixin'in sen nchia ti ste sen tenaá apóstol chrikao ndo Jesús ko ikaxin sen ste nti'a. ³⁴ Ko sen ste ngaxin'in nchia chronga sen:

—Ndo Jesús nduaxin xechón ndo, ixi konoxin ndo ngajin ndo Simón Pedro.

³⁵ Tjume'e sen yuu kuixín tjajna Emaús chronga sen nge'e kon'en ngatja cha'o, ko xranchi kuichúxin sen ndo Jesús ti konchrinjin ndo nutja ko konchjeya ndo nio.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen chrikao ndo

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ko xra stetjao sen nge'e kon'en, je'e ndo Jesús bake'e ndo ngusine ti ste sen ko ndachro ndo:

—¿Á chao stenta?

³⁷ Ko je'e sen ícha xronka sen ixi xraxaon sen ti stesje'e sen naa espíritue ni tsiken'en. ³⁸ Ko je'e ndo Jesús ndache ndo sen:

—¿Sonda tsango stexronkanta ko sonda xratitikaon'anta ngaya asáanta? ³⁹ Tsje'enta tjáana ko tutéena ixi nduaxin jan'an. Itseninta ko tsje'enta; ixi naa espíritue ni tsiken'en chóna'i ntao ko intaa xranchi tikonnta chonda jan'an.

⁴⁰ Jaña ndachro ndo, ko juako ndo itja ndo ko tutée ndo. ⁴¹ Ko je'e sen xratitikaon'a sen nge'e stesje'e sen ixi tsango juaxruxin ste sen ko xrastexronka sen; méxin, je'e ndo ndachro ndo:

—¿Á chondanta nge'e sineni?

⁴² Ko je'e sen chjée sen ndo tu'o kuchee tsichjánta'a xro'i ko tu'o katje chóna tsjeen kuchji'i. ⁴³ Ko je'e ndo itsé ndo nge'e kuajon sen ko juine ndo ko je'e sen stesje'e sen. ⁴⁴ Ko tjume'e ndachro ndo:

—Nchakon bake'e ngajinnta ntatjunta kain nge'e xrojuinchenā nā xranchi tsikjin ndo Moisés ko tsikjin sen profeta ko ti jitaxin xroon Salmo.

⁴⁵ Ko tjume'e je'e ndo kuajon ndo juachaxin ixi tsienxin sen ti jitaxin xroon chijnie ndo Dio, ⁴⁶ ko ndachro ndo:

—Ja'in jitaxin ixi ndo Cristo xrokonda tsen'en ndo ko nchakon nínxin xroxechón ndo. ⁴⁷ Ko juachaxien ndo ko nombrée ndo xrokonda xronichja nā tsin'en kain ni tjajna xasintajni ixi jaña xrokjan nā tsitikaon nā ndo Dio, ko tsomé'e kain ti ndako'a nche'e nā. Xroxrangí-xión tsin'en ni tjajna Jerusalén. ⁴⁸ Ko ja'anta ti bikonta kain ji'i xrokonda xronichjanta ti nge'e bikonta. ⁴⁹ †*Ko jan'an xroxruan'annta ti nge'e ndachro Ndotána. Ja'anta tituan'anta nti'i tjajna Jerusalén tsayéjanta ijié juachaxin tsj'xin ngajni ko me'e Espíritue ndo Dio.

Ndo Jesús sakjui ndo ngajni

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ †*Ko kuachrjexin sen tjajna me'e ko ndo Jesús bikao ndo sen tjajna Betania. Nti'a juatsi'in itja ndo ko juinchenchaon ndo sen. ⁵¹ Ko xrajinchenchaon ndo sen, je'e ndo kuachrjendáa ndo, ko kuaxi kuajin'in ndo ngajni. ⁵² Ko je'e sen kuajon sen juasaya ngajin ndo Jesús. Ko tjume'e ikjan sen tjajna Jerusalén, ko tsango ijié juaxruxin chóna aséen sen. ⁵³ Ko kain nchakon bake'e sen ngaxin'in ndo'a ndo Dio ko tajon sen juasaya ngajin ndo.

† 24:49: Hch. 1:4. †† 24:50: Hch. 1:9-11.

Juan

Ngisen chronga xranchi jii ndo Dio kuii nti'i nunte xasintajni

1 Ti xrangixixín xrako'a nunte xasintajni ó jii chijni ko chijni me'e ndo Cristo, ko je'e ndo bakekao ndo ndo Dio ko je'e ndo ndo Dio ndo. ² Ti xrangixixín bakekao ndo ndo Dio, ³ ko ixi je'e ndo Cristo, ndo Dio juinchéña ndo kain nge'e jii. Ko ninaa nge'e jii xrokuake'a síá xrakuajon'a ndo juachaxien ndo xrobake'e. ⁴ Je'e ndo kuajon ndo juachaxin jichón kain nge'e ko je'e ndo naa xro'i tingasáña ngajin chujni. ⁵ Ko xro'i me'e tingasáña ti naxixe'e ko ti naxixe'e jua'i nchekanga xro'i.

⁶ †*Bake'e naa ngisen tsixrua'an ndo Dio, ndo me'e ndatin'in ndo Juan ⁷ ixi xrochronga ndo kondee xro'i me'e ixi kain chujni tsitikaon na xro'i ixi nge'e xron-dachro ndo. ⁸ Ko ndo Juan je'a je'e ndo xro'i me'e. Je'e ndo je'o xrochronga ndo kondee xro'i. ⁹ Xro'i nduaxin xro'i tingasáña kain chujni ó jitií xro'i nunte xasintajni.

¹⁰ Chijni jian, ndo Cristo, ó jii ndo nunte xasintajni, ko maski ndo juinchéña ndo nunte, chujni ste nunte xasintajni kuichúxin'a na ndo. ¹¹ Kuii ndo ngajin ni judío, ni tjajnéé ndo, ko kuayé'a na ndo. ¹² Ko ikaxin sen kuayé'e sen ndo ko kuitikaon sen ndo, kuajon ndo juachaxin ngajin sen ixi xrokjan sen chjen'en ndo Dio. ¹³ Sen me'e je'a xranchi tjongí'e naa chjen'en naa chujni jaña tjongí'e sen. Na'i. Ó chjen'en ndo Dio je'e sen.

¹⁴ Ko chijni, ndo Cristo, je'e ndo ikjan ndo chujni ko bake'e ndo ngajinna ko tjaunna ndo ko ti nduaxin ndachro ndo. Ko ó bikona juachaxien ndo, juachaxien chjen'en Ndotáina Dio, xjan naakuaxon.

¹⁵ Ndo Juan nichja ndo ixi ndo Cristo ko ndachro ndo: —Ji'i ngisen ntatjunta nchakon ndachrjan, tjume'e tsij inaa ngisen ícha tetuan'an, ixi ó sa'ó jii ndo ixi nanjan'an.

¹⁶ Kainna ó kuaye'ena juachaxin tjintee tajon ndo, ko nchenchaonna ndo kain nchakon. ¹⁷ Ley kuetuan'an ndo Dio juinchenoína ndo Moisés, ko ti tjue'e ndo chujni ko ti nduaxin me'e t'ixin ixi ndo Jesucristo. ¹⁸ Xro'an ngisen bikon ndo Dio. Je'o chjen'en ndo, xjan naakuaxon, xjan jiníi Ndotée ko je'e xjan juinchenoína xjan xranchi jii Ndo Dio.

Ndo Juan nichja ndo kondee ndo Jesús

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Kaxin ni judío, ni tjajna Jerusalén, xruan'an na xi-taana ko xi tjako ley ngajin ndo Juan ixi tsjanchang'i'e na ndo:

—¿Ngisen ja'a?

²⁰ Ko je'e ndo ndako juatingíexin ndo:

—Je'a ndo Cristo najan'an.

²¹ Tjume'e íjngo juanchangi'e xa ndo:

—¿Ngisen ja'a tjume'e? ¿Á ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ndo Elías?

Ko ndo Juan ndachro ndo:

—Je'a je'e ndo jan'an.

Tjume'e juanchangi'e xa ndo:

—¿Á ja'a ndo xrochronga chijnie ndo Dio, ndo xrokuii?

Ko juatingíexin ndo:

—Na'i.

²² Méxin, ndache xa ndo:

—¿Ngisen ja'a tjume'e? Xrokonda tsiki'anna chijni ngajin ngisen xruan'anna. ¿Nge'e chao xron-dachrua ngisen ja'a?

²³ Juatengíexin ndo Juan:

—Jan'an naa ngisen nichja séen jii ntajie ndachro: “Tantje'enta naa cha'o nao itji ixi Ncháina tsij” —ti ndachro ndo Juan me'e tsindachro ndo profeta Isaías.

²⁴ Ko chujni tsikjin tsijao ndo Juan, xi fariseo tsixrua'an chujni ²⁵ ko juanchangi'e na ndo:

—Síá je'a ja'a ndo Cristo, ko je'a ndo profeta Elías, ko kaxon je'a ndo profeta stechón'en na, ¿sonda tikitée na tjume'e?

²⁶ Ndo Juan ndache ndo na:

—Jan'an tikitéexin na inda, ko ngakjen'en ja'anta jii naa ngisen chuxin'anta. ²⁷ Tuenxin najan'an jitií ndo ko ícha tetuan'an ndo ixi jan'an. Ko tikinixin'a tsoxindanga'a tjuée katée ndo.

²⁸ Kain ji'i kon'en tjajna Betábara ndatsjonxin ti inda-jitinga ndatin'in Jordán ti no jii ndo Juan jitikitée ndo chujni.

Ndo Jesús xranchi naa kutuchjon ne'e ndo Dio

²⁹ Ndúyaxin ndo Juan bikon ndo ndo Jesús jii-tonchjiñe'e ndo tjenja ndo ko ndachro ndo:

—Tsje'enta nti'i jitií ndo xranchi naa Kutuchjoen ndo Dio, ndo tantsje jíee ni nunte xasintajni. ³⁰ Nchakon ndachrjan jitií naa ngisen tuenxin najan'an, ngisen ícha tetuan'an ixi ó sa'ó jii je'e ndo, me'e nichja ixi je'e

† 1:6: Mt. 3:1; Mr. 1:4; Lc. 3:1, 2.

ndo. ³¹ Jan'an kaxon kuichuxin'a ndo. Ko jan'an bakik-itéexin nã ixi inda ixi jaña ni tjajna Israel xrokuichuxin nã ndo.

³² Kaxon ndachro ndo Juan:

—Jan'an bikon Espiritue ndo Dio xingajinxin ngajní xranchi naa kuntúá ko bake'e ngata'a ndo. ³³ Ko xranóna'i ngisen je'e ndo. Ko ngisen xruan'anna tsikitée chujni ixi inda, ndo me'e ndachijina ndo: “Nchakon tsikuan Espiritue ndo Dio xroxingajinxin ngajní ko tsij ngata'a naa ngisen, ndo me'e tsikitée ndo nã ixi Espiritue ndo Dio.” ³⁴ Jan'an ó bikon ndo ko chrja'nga ixi je'e ndo Chjen'en ndo Dio.

Ndo Jesús kuinche'e ndo sen bajikao ndo

³⁵ Ndúyaxin ndo Juan jii ndo nti'a ijngo ko kao yuu sen chrjikao ndo, ³⁶ ko hora bikon ndo Juan kuatsinga ndo Jesús, ndachro ndo:

—Tsje'enta, je'e ndo Kutuchjoen ndo Dio.

³⁷ Kayui sen rué'e ndo Juan kuin'en sen nge'e ndachro ndo ko rué'e sen ndo Jesús. ³⁸ Méxin, ndo Jesús ngatjia ndo tsje'e ndo ko bikon ndo jiru'é'e sen ndo ko ndachro ndo:

—¿Nge'e tjéenta?

Je'e sen ndachro sen:

—Maestro, ¿no jii ndúya?

³⁹ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Xrokuinta tsje'enta.

Méxin, ikjui sen ko bikon sen ti no bakitu'e ndo ko kuatsinga sen nguixin nchakon me'e ngajin ndo ixi ó kóndo xranchi las cuatro.

⁴⁰ Naa sen yuu tsikin'en nge'e ndachro ndo Juan ko tsirue'e ndo Jesús, ndo me'e ndatin'in Andrés, ndo kichuu ndo Simón Pedro. ⁴¹ Ndo Andrés tuinxin ikjui ndo bijée ndo ndo kichuu ndo, ndo Simón, ko ndachro ndo:

—Kuitjána ndo Mesías. Mesías xrondachro Cristo.

⁴² Tjume'e ndo Andrés bikao ndo ndo Simón ti no jii ndo Jesús. Ko hora bikon ndo Jesús sen, ndachro ndo:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás. Ko jai ndatsi'ian Cefas. Ko Cefas xrondachro Pedro.

Ndo Jesús tiye'e ndo ndo Felipe ko ndo Natanael

⁴³ Ndúyaxin ndo Jesús tjaun ndo xrokjui ndo nunte Galilea ko kuetan ndo ndo Felipe, ko ndache ndo ndo:

—Ruanãna.

⁴⁴ Ko ndo Felipe, ndo tjajna Betsaida, nti'a kaxon tjanée ndo Andrés ko ndo Pedro. ⁴⁵ Ko ndo Felipe ikjui ndo bijée ndo ndo Natanael ko ndachro ndo:

—Ó bikona ndo xrokuji xranchi tsikjin ndo Moisés ti xroon ley ko kaxon ngisen tsikjin sen profeta. Ji'i ndo Jesús, chjen'en ndo José, ndo tjajna Nazaret.

⁴⁶ Ndachro ndo Natanael:

—¿Á ko chao xrokuachrje naa nge'e jian tjajna Nazaret?

Juatengéxin ndo Felipe:

—Xrokuia tsje'é.

⁴⁷ Ko hora bikon ndo Jesús jitonchjiñe'e ndo

Natanael, ndachro ndo:

—Nti'i jitij naa ndo nduaxin israelita ko xro'an juancheya jii ngajin ndo.

⁴⁸ Méxin, juanchangi ndo Natanael ngajin ndo Jesús:

—¿Xranchi chuxianna?

Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an bikuan ti xratiya'ia ndo Felipe hora bake'e chringi ntã tajon tuhigo.

⁴⁹ Méxin, ndachro ndo Natanael:

—Maestro, ja'a Chjen'en ndo Dio, ndo Rey tetuan'an tjajna Israel.

⁵⁰ Juatengéxin ndo Jesús:

—¿Á kuitikaonna ixi je'o ntatjua bikuan chringi ntã tajon tuhigo? Tjume'e tsikuan ícha ijié nge'e ixi ti nge'e bikuan jai.

⁵¹ Kaxon ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ntatjunta ixi tsikonnta xroxitje'e ngajni ko sen angéel ndo Dio stetajin'in sen ko stexinganjin sen ngata'a Chjen'en ndo Dio, xjan jong'e xranchi chujni.

Tjajna Caná nunte Galilea kute'e nã

2 Nii nchakon tjume'e bake'e naa kia kute'e nã tjajna Caná nunte Galilea. Janée ndo Jesús jii jan nti'a.

² Ni bake'e kia nichje'e nã ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo xrokuji sen kia me'e kaxon. ³ Tjume'e tsikanga xranvino ko janée ndo Jesús ndache jan ndo:

—Í chóna'i nã xranvino.

⁴ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Nchri, ¿sonda ndachijiana me'e? Xratiji'a nchakon sinta'a naa ixrã ijié. †

⁵ Ko je'e jan ndache jan ni stetonchjeya nge'e:

—Nche'enta kain nge'e xrontatjunta ndo.

⁶ Ko nti'a jii ikjaon ichi tsikoña ixro, jitjá inda, me'e tunde'e ni judío nchakon tijma nã, nchakon tantsje nã jíe nã. Ko ngujngu ichi me'e titja tikia xranchi ochenta o ciento litro inda. ⁷ Ndo Jesús ndache ndo sen jitonchjeya nge'e:

—Nchechrénda inda ichi ji'i.

Ko juinche'chré nã ichi inda. ⁸ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Tantsjenta nchíin inda ko tiku'unta inda ngajin xi tetuan'an kia.

Ko jaña juinche'e nã. ⁹ Ko xi tetuan'an kia kui'i xa nchíin inda ko ó tsikjan inda xranvino ko noe'a xa no kuixin xran. Je'o ni tochjeya nge'e no'e nã ixi je'e nã tsikantsje nã inda. Méxin, xi tetuan'an kia kuiye'e xa xi kute'e. ¹⁰ Ko ndache xa xi kute'e:

—Kain nã sa'ó tajon nã xran ícha jian ko hora ni kujj kia ó kui'i nã yee xran, me'e tajonni xran ngixeko. Ko ja'a tsikatsian xran jian hasta jai.

¹¹ Nge'e tsijinche'e ndo Jesús tjajna Caná nunte Galilea, ñã sa'ó nge'e juinche'e ndo ixi tsjako ndo juachaxien ndo, ko sen teyuu chrikao ndo kuitikaon sen ndo.

† NAA IXRã IJIÉ milagro

¹² †*Ko kuatsinga ji'i, ikjui ndo t'ajna Capernaum, ko janée ndo ko xikichuu ndo ko sen teyuu chrikao ndo, ko nti'a bake'e sen kaxin nchakon.

Ndo Jesús nchetjúá ndo ni'ngo ijié
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Ó tsji nchakon kia Pascua ne'e ni judío, ndo Jesús sakjui ndo t'ajna Jerusalén. ¹⁴ Ko nti'a ngaxin'in ni'ngo jjié kuitja ndo ni nchekji kuxinta, kutuchjon, kuntúá, ko ni ste nunte jitasingixin nā tomie chujni. ¹⁵ Ko hora bikon ndo Jesús ji'i, juinchéña ndo naa cuarta, ko bengixin ndo nā nti'a ko kao kutuchjoen nā ko kuxinte'e nā. Ko kuintjé ndo ngata'a nche tomie ni bakasingixin ko ndá'a banka ndo mesé nā. ¹⁶ Ko je'e ndo ndache ndo ni nchekji kuntúá:

—¡Tantsjexinnta kain nge'e nti'! Nchéña'inta ndo'a Ndotána xranchi naa ndasin.

¹⁷ Méxin, sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen nge'e ti ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Tsango chjána juaño nge'e ndako'a ton'en ngaxin'in ndointa."

¹⁸ Méxin ni judío juanchangi'e nā ndo:

—¿Nge'e tjakoxian ixi chao sinche'e kain ji'i?

¹⁹ ††*Ko juatingéxixi ndo Jesús:

—Tonchjéjinnta ni'ngo ji'i ko nínxin nchakon sintakonchjian ni'ngo íjngo.

²⁰ Ko ni judío ndache nā ndo:

—Yuukan ko ikjaon nano konchjianxin ni'ngo ji'i, ko, ¿á ja'a nínxin nchakon sinchekonchjianxin ni'ngo íjngo?

²¹ Ko ti ni'ngo nichja ndo Jesús me'e cuerpoe ndo.

²² Méxin, nchakon xechón ndo Jesús, sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen ti nge'e tsichronga ndo, ko kuitikaon sen xroen ndo Dio ko chijni tsindache ndo sen.

Ndo Jesús chúxin ndo nge'e xraxaon kain chujni

²³ Nchakon ndo Jesús bake'e ndo t'ajna Jerusalén kia Pascua, itsjé nā kuitikaon nā ndo nchakon bikon nā nge'e jian juinche'e ndo. ²⁴ Ko ndo Jesús kuachúntia'i ndo nā ixi chúxin ndo nge'e xraxaon kain nā, ²⁵ ko baxrokonde'a ndo ixi naa chujni xrobeki'e ndo nge'e juinche'e inaa chujni ixi je'e ndo no'e ndo nge'e xraxaon nā ngaya aséen nā.

Ndo Jesús ko xi Nicodemo

3 Bake'e naa xi Fariseo ndatin'in xa Nicodemo, xi me'e tetuen'en xa ngajin ni judío. ² Xi ji'i kuji xa ngajin ndo Jesús naa tiie ko ndachro xa:

—Maestro, nónana ixi ndo Dio xruan'an ndo ixi sinchekuannāna, ixi xro'an ngisen xrojuinche'e nge'e jian nche'e ja'a siá ndo Dio xrobake'a ndo ngajian.

³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an ntatjua ixi ngisen tjongí'e a íjngo jua'i tsikon sen ti tetuan'an ndo Dio.

⁴ Juanchangi xi Nicodemo:

—¿Xranchi tsjongí'e naa xi íjngo siá ó ntaxi xa? ¿Xranchi chao íjngo tsixin'in xa tse'e janée xa ko tsjongí'e xa íjngo?

⁵ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjua: ixi ngisen tsjongéxixi a inda ko Espíritue ndo Dio jua'i tsixin'in sen ti tetuan'an ndo Dio. ⁶ Chujni tjongéxixi ndotée ko janée xra je'o chujni sen, ko sen tjongéxixi Espíritue ndo Dio, sen me'e tayé'e sen Espíritue ndo. ⁷ Xronka'ia ixi nge'e ntatjua ixi xrokonda tsjongí'e kain chujni íjngo. ⁸ Chrinto itji chrinto no tjaun chrinto. Ko ja'a tin'en xroin chrinto ko noa'ia no itji chrinto ko no t'j'xin chrinto. Ko jaña sen tjongéxixi Espíritue ndo Dio.

⁹ Ko je'e xi Nicodemo juanchangi xa:

—¿Xranchi tson'en ji'i?

¹⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'a nchekuen'én chujni Israel, ¿á tienxin'a ti ntatjua? ¹¹ Jan'an nduaxin ntatjua ti nónana nichjana ko ti bikona tekina, ko ja'anta titikaon'anta ti nge'e ndachrjanna. ¹² Teki'anta nge'e tson'en ngata'a nunte nti'i ko titikaon'anta ko, ¿xranchi tsitikaonnta siá xrontatjunta nge'e tson'en ngajni? ¹³ Xro'an ngisen kuajin'in ngajni, je'o Chjen'en Ndo Dio, xjan jongí'e xranchi Chujni, je'e xjan bake'e xjan ngajni ko kuixin xjan nti'a. ¹⁴ Xranchi juinche'e ndo Moisés nchakon bake'e sen ntajie, nti'a kuasintjian ndo naa kunchee chika ixi xrotsje'e sen ba ko jaña tsen'a sen; méxin, jaña tson'en tsasintjian nā Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ¹⁵ ko jaña kain sen tsitikaon ndo Jesús tsen'a aséen sen, tsechón sen kain nchakon.

¹⁶ 'Ndotána Dio tsango tje'e ndo kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni, † méxin xruan'an ndo chjen'en ndo, xjan naakuaxon, ixi kain sen tsitikaon xjan tsitjáña'i aséen sen ko je'e sen tsechón sen kain nchakon. ¹⁷ Ko ndo Dio xruan'i ndo chjen'en ndo ngata'a nunte xasintajni ixi tsjankata'a xjan ijié ngajin nā. Na'i, je'e xjan tsantsje xjan ijié chóna nā ko jaña tsitjáña'i nā. ¹⁸ Ngisen tsitikaon chjen'en ndo Dio tsjankata'a ndo sen ijié. Ko ni tsitikaon'a, ó juankata'a ndo ijié ngajin nā ixi kuitikaon'a nā chjen'en ndo Dio, xjan naakuaxon. ¹⁹ Méxin, ni titikaon'a ó juexin juankata'a ndo nā ijié, ixi kuji ngisen juinchengasáñe'e chujni jii ngata'a nunte xasintajni ko je'e chujni juinche'a juaxruxin ixi ícha rué'e nā ti naxixe'e ixi ndako'a nche'e nā.

²⁰ 'Kain ni ndako'a nche'e, ningakon'en nā xro'i tingasáña ko tonchjiñe'a nā tjenka xro'i ixi tjaun'a nā tsonoxin ti ndako'a stenche'e nā. ²¹ Ko sen nche'e jian tonchjiñe'e sen tjenka xro'i tingasáña ixi chao tsikon chujni kain nge'e stenche'e sen xranchi tjaun ndo Dio.

Ndo Juan chronga ndo íjngo kondée ndo Jesús

²² Tjume'e ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo sakjui sen nunte Judea. Nti'a kuatsinga ndo kaxin nchakon bikitée ndo chujni. ²³ Xaxon ndo Juan bake'e ndo t'ajna Enón tjenka t'ajna Salim ko nti'a bikitée ndo chujni ixi

† 2:12; Mt. 4:13. †† 2:19; Mt. 26:61; 27:40; Mr. 14:58; 15:29.

‡ XASINTAJNI mundo

nti'a jii yee inda. Ko chujni bakij nā batikitée nā. ²⁴ ††Ji'i kon'en ti xratijé'a nā ndo Juan ndo'achjiso.

²⁵ Méxin, kaxin chujni, sen chrikao ndo Juan ko ni judío kuaxi nichja nā xranchi xrotjúáxin chujni. ²⁶ Ko sen chrikao ndo Juan kuintekji sen ngajin ndo ko chronga sen ngajin ndo:

—Maestro, ndo bake'e ngajinnta tuenxin ndarío Jordán, ndo kondee bekinananta, jai kao ndo tikitée ndo chujni ko itsjé nā rué'e nā ndo.

²⁷ Ko ndachro ndo Juan:

—Xro'an ngisen xrojuinche'e naa ixrā siá ndo Dio xrokuajon'a ndo juachaxin. ²⁸ ††Ja'anta kuin'ennta nchakon ndachrjan ixi jan'an je'a ndo Cristo. Je'o naa ngisen kuitao'en ndo cha'o ixi xrochrjanga tsij ndo. ²⁹ Nchakon tute'e chujni, xi tute'e tsayé'e xa janchri'e xa. Ko tjume'e sen chúxin xa take'e sen juaxruxin ixi jitin'en sen nge'e jinichja xa. Ko kaxon jan'an juaxruxin ritjén ixi kueya chujni jitonchjiñe'e ngajin ndo Jesús. ³⁰ Je'e ndo xrokonda ícha tsetuan'an ndo ko jan'an ína'i.

Ngisen kuixin ngajni

³¹ 'Ndo kuixin ngajni tetuen'en kain chujni. Ko chujni nunte xasintajni chronga nge'e jii nunte xasintajni. Ko ndo kuixin ngajni tetuen'en ndo kain nge'e. ³² Je'e ndo nichja ndo nge'e tsikikon ndo ko nge'e tsikin'en ndo. Ko xro'an chujni titikaon nā nge'e ndachro ndo. ³³ Ko siá xrojan ngisen titikaon nge'e ndachro ndo, jaña tjako sen ixi nduaxin nge'e nichja ndo Dio, ³⁴ ixi ndo xruan'an ndo Dio nichja ndo chijnie ndo Dio, ixi je'e ndo kuayé'e ndo kain juachaxien Espíritue ndo Dio. ³⁵ ††Ndotáina Dio tjue'e ndo Chjen'en ndo, ko jaña tsikajon ndo kain juachaxin ixi tsetuen'en xjan kain nge'e. ³⁶ Ngisen tsitikaon Chjen'en ndo Dio xrochóna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. Ko ngisen tjaun'a tsitikaon Chjen'en ndo xrochóna'i sen juachaxin me'e, ixi ndo Dio tsajon ndo juachaxin tangi tson'en sen.

Ndo Jesús juao ndo naa nchri samaritana

4 Tjume'e ni fariseo kono'e nā ixi ícha itsjé chujni rué'e ndo Jesús ko ícha itsjé chujni bikitée ndo ixi ndo Juan. ² Ko je'a ndo Jesús tikitée ndo nā. Sen chrikao ndo, sen me'e bikitée chujni. ³ Hora kono'e ndo Jesús ixi jaña tsikin'en ni fariseo, kuachrjexin ndo nunte Judea ko íjngo ikjan ndo nunte Galilea.

⁴ Ko hora kuachrjexin ndo nti'a xrokonda tsatsinga ndo nunte Samaria. ⁵ Ko kuiji ndo naa tjajna Sicar nunte Samaria, tjenka nunte tsikajon ndo Jacob kuayé'e chjen'en ndo, ndo José. ⁶ Nti'a jii naa pozo tjiá inda kuachóna ndo Jacob. Ko ndo Jesús kuiji ndo nti'a ko tsango konchrje ndo ixi tsango ikjín tsikjixin ndo, méxin bake'e ndo nunte tjenka pozo. Hora me'e xranchi ngusine nchakon. ⁷ Ko tuinxin kuiji naa nchri

† 3:24; Mt. 14:3; Mr. 6:17; Lc. 3:19, 20. †† 3:28; Jn. 1:20. ‡ 3:35; Mt. 11:27; Lc. 10:22.

tjajna Samaria, kuiji nchra ti pozo me'e ixi tsantsje nchra inda. Ko ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Chjánana nchín inda tsi'i.

⁸ Ko sen teyuu chrikao ndo satsikintekji sen tjajna tjenka nti'a bike'na sen nge'e sinekao sen ndo.

⁹ Ko nchri samaritana juatingéxin nchra:

—¿Sonda ja'a naa chujni judío tjanchianana inda ixi jan'an naa nchri samaritanana?

(Jaña ichro nchra ixi ni judío tjento'a nā ni samaritano.) ¹⁰ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Siá xrokono'a nge'e tajon ndo Dio ko xrochuxian ngisen jitjanchia'a inda, ja'a xrojuanchanana inda ko jan'an xrotjá'a inda jichón.

¹¹ Ko je'e nchra juate'e nchra:

—Ja'a chondai'a nge'e tsantsjexian inda ko pozo tsango yaso'e pozo, ¿no xrochjánaxianna inda jichón?

¹² Ndo Jacob, ndo kuachrjenixinna, ndo me'e kuitunana ndo pozo ji'i, ko je'e ndo baki'i ndo inda ko chjen'en ndo ko kain kuée ndo kaxon. ¿Á ja'a, á ícha tjintee ixi je'e ndo?

¹³ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Kain ni ti'i inda ji'i, íjngo tsen'en nā inda. ¹⁴ Ko sen tsi'i inda tajon jan'an, nai'a tsinteken'en sen inda. Ixi inda tajon jan'an tsoñā xranchi inda jitachrjexin ngaya aséen sen ko ji'i tajon juachaxin tsechón sen kain nchakon.

¹⁵ Ko ndachro nchra:

—Chjánana inda me'e, ixi tsen'ana inda íjngo ko íxrokjan'ina tsantsje inda nti'i.

¹⁶ Ko ndachro ndo Jesús:

—Itjia tiye'é ndoxi'a ko tjume'e tsiji'a nti'i íjngo.

¹⁷ Ko je'e nchra ndachro nchra:

—Chonda'i xixi'na.

Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ndachrua ixi chonda'ia xixi'a. ¹⁸ Ixi kua-chonda na'ó xixi'a, ko xi chonda jai je'a xixi'a. Nduaxin ndachrua ixi chonda'ia xixi'a.

¹⁹ Ko kuin'en nchra ji'i ko ndachro nchra:

—Nóna ixi ja'a naa ngisen chronga chijnie ndo Dio.

²⁰ Sen kuachrjenixinna, kuaxraxaonxin sen ndo Dio íjngā nti'i. Ko ja'anta, ni judíonta ndachronta ixi xrokonda xroxraonxinna ndo Dio ni'ngo ijié jii tjajna Jerusalén.

²¹ Ko ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Titikáoanna ixi tsij nchakon xrokonda'i xroxraonxinnta Ndotáina Dio íjngā nti'i ko xroxraonxin'anta ndo tjajna Jerusalén. ²² Ja'anta chujni samaritanonta noa'inta ngisen xraxaonnta. Ko jan'an naa chujni judío chuxinna ngisen xraxa'onna. Méxin, ndo tantsje íjje chóna chujni, ndo me'e tsikachrjexin ndo ni judío. ²³ Ko jitiji nchakon ko jai nchakon me'e, ixi sen nduaxin tjaun sen tsajon sen juasaya ngajin Ndotáina Dio, xrokonda ixi nchijí aséen sen xroxraonxin sen Ndo. Ko Ndo Dio tsake'e ndo juaxruxin ixi jaña xroxraon sen ndo. ²⁴ Ndo Dio espíritu ndo, ko sen xraxaon ndo xrokonda xroxraonxin sen ndo ixi aséen sen.

²⁵ Ko ndachro nchra:

—Jan'an nóna ixi tsijí ndo Mesías, ndo Cristo. Ko nchakon tsijí ndo sinchekuannana ndo kain nge'e.

²⁶ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Ndo me'e najan'an, ndo ritjáoa jai.

²⁷ Xrastetjao sen ja'in, sen teyuu chrikao ndo kuiji sen, ko xronka sen ixi bikon sen jinichje'e ndo naa nchri, ko xro'an ngisen juanchangi'e ndo nge'e tjaun nchra, o sonda jinichje'e ndo nchra. ²⁸ Tjume'e je'e nchra bake'e nchra nchixran nunte ko sakjui nchra tjauna beki'e nchra kain chujni:

²⁹ —Ichjina, tsikonnta naa ndo chronga kain nge'e junta'a. ¿Á je'a ndo Cristo ndo me'e?

³⁰ Tjume'e chujni kuachrxexin na tjauna kuitsje'e na ndo Jesús. ³¹ Xratijí'a na, sen teyuu chrikao ndo tinóatée sen ngajin ndo, ndachro sen:

—Maestro, inte nge'e.

³² Ko ndachro ndo:

—Jan'an chóna nge'e iné ko ja'anta chuxin'anta me'e.

³³ Ko sen teyuu chrikao ndo kuaxi sen juanchangi'e kichuu sen:

—¿Á xrojan chujni biken'en ndo nge'e juine ndo?

³⁴ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ti iné jan'an me'e ixra sinta'a ti tsiketuan'an ngisen xruan'anna, ko xrokonda sintajexin ixra.

³⁵ Ja'anta ndachronta: "Xratitjáña noó nchanitjao tsandáanta noatrigo." Ko jan'an ntatjunta: Tsje'enta no tsikinga ixi o kuicha noa ko o chao tsandáni. ³⁶ Sen tandáa, xenge'e sen 'na. Ko nge'e tandáa sen me'e chujni, ko chujni me'e tsehón kain nchakon. Ko sen tenga ko sen tandáa xre'ó juaxruxin take'e sen. ³⁷ Ko nduaxin nge'e ndachro sen: "Naa sen tenga, ko inaa sen tsandáa." ³⁸ Méxin, jan'an xruan'annta ixi tsandáanta naa nunte tsikenga'inta. Inaa sen tsi-jinche'e ixra ko ja'anta tsjachanta tsasiinnta nge'e benga sen.

³⁹ Ko itsjé ni tjauna samaritano ni ikjui nchra kuin-dache nchra, kuitikaon na ndo Jesús ixi chronga nchra: "Ndo ji'i chronga ndo kain nge'e junta'a sa'ó." ⁴⁰ Ko hora kuin'en na nge'e juinche'e ndo, kuiji na ngajin ndo ko kuinóatée na ngajin ndo ixi tsitu'e ndo nti'a ngajin na. Ko nti'a kuitu'e ndo yuu nchakon. ⁴¹ Ko ícha kueya na kuitikaon na ndo ixi kuin'en na nge'e nichja ndo. ⁴² Ko ndache na nchra:

—Jai titika'onna, ko ixi je'a je'o nge'e ndachijiana. Kaxon ixi jai jan'anna kuitikaonna ixi kuin'anna nge'e nichja ndo ko nóna ixi je'e ndo nduaxin ndo Cristo ndo, ndo sinchemé'e jée kain chujni.

Ndo Jesús ko chjen'en xi nche'e ixra gobierno

⁴³ Yuu nchakon tjume'e, ndo Jesús kuachrxexin ndo nunte Samaria ko sakjui ndo no nunte Galilea.

⁴⁴ †*Xranchi tsindachro ndo Jesús, ninaa ndo chronga chijnye ndo Dio, ni tjaínée ndo xrochónde'e na ndo juasaya. ⁴⁵ ††*Nchakon kuiji ndo nunte Galilea, ni nti'a kuayé'e na ndo ko kuajon na juasaya ngajin ndo ixi

† 4:44: Mt. 13:57; Mr. 6:4; Lc. 4:24. †† 4:45: Jn. 2:23.

kaxon tsikjin na kia Pascua tjauna Jerusalén, ko bikon na nge'e juinche'e ndo kia nti'a.

⁴⁶ †*Tjume'e ikjan ndo Jesús tjauna Caná nunte Galilea, ti no tsijinchejkan ndo inda ixran vino. Nti'a bake'e naa xi tituan'an xrée gobierno. Ko kuachóna xi naa chjan ni'e tjauna Capernaum. ⁴⁷ Ko hora tsikin'en xa tsikixin ndo Jesús nunte Judea ko kuiji ndo nunte Galilea, rué'e xa ndo ko kuinóatée xa ngajin ndo ixi itsji ndo ndo'a xa ko sinchexrjuen'en ndo chjen'en xa, ixi o jite'en xjan. ⁴⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ja'anta, titikaon'anta siá tsikon'anta naa nge'e jian sinta'a.

⁴⁹ Ko kuinóatée xi nche'e xrée gobierno ko ndachro xa:

—Taka ichjina ixi chjan'na o jite'en xjan.

⁵⁰ Ko juate'e ndo Jesús:

—Ikjan ndúya ixi chjan'an chao jii xjan jai.

Ko xi me'e kuitikaon xa nge'e ti ndachro ndo Jesús, ko sakjui xa. ⁵¹ Ko ikjan xa ndo'a xa, ni nche'e xrée xa kuachrje na biketan na xa ngatja cha'o, ko ndache na xa:

—Chajan'an o jian jii chán.

⁵² Ko juanchangi'e xa na ngixe'e hora kuaxi koxru-en'en chán. Ko chronga na:

—Jnajna xranchi hora naa kóndo kuachrje'e chán súa.

⁵³ Ko jaña kono'e ndotée chán ixi hora ña tsindachro ndo Jesús ixi chjen'en xa o jian jii chán. Ko je'e xa ko kain ni ndo'a xa kuitikaon na ndo Jesús.

⁵⁴ Ji'i yuxin nge'e jian juinche'e ndo Jesús nchakon kuxin ndo nunte Judea, ikjan ndo nunte Galilea.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi

5 Tjume'e ni judío bake'e na naa kia ko ndo Jesús ikjan ndo tjauna Jerusalén íjngo. ² Nti'a tjenka ntachja ndatin'in Ntache'e Kutuchjon jii naa pila inda ngigua hebreo ndatin'in Betesda. Ko ngande'e pila me'e jii na'ó tjatu'o nchínchín tsiki'te na. ³ Nti'a stetsinga kueya ni ni'e, ni tikon'a, ni jua'i itji ko ni jua'i nchetengi tutée. Stechón'en na tsontengi inda ⁴ ixi je'a nanaunka xingajin naa ndo ángel tjenka pila me'e ko nchetengi ndo inda. Ko ni sa'ó tiji nti'a ko tjingi na inda toxruenxin na ixi ngixe'i ichin bachóna na. ⁵ Nti'a jii naa xi ni'e, o ní ite ko ijní nano ni'e xa. ⁶ Ko hora bikon ndo Jesús jitsinga xa, kono'e ndo ixi o sée ni'e xa, ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á tjaun tsoxruan'an?

⁷ Ko xi ni'e juatingéxin xa:

—Chonda'i ngisen tsingijnana tsjingi inda hora tontengi inda. Ko hora tja'on tsjingi nda, inaa ngisen ícha taka tjingi nda.

⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tingatjen, tatsían kania'a, ko taja.

⁹ Ko tuinxin koxruen'en xa, ko juatsi'in xa kanie'e xa ko chao ikjui xa. Ko me'e kon'en nchakon tjoké'e ni judío. ¹⁰ Tjume'e ni judío ndache na xi koxruen'en:

‡ 4:46: Jn. 2:1-11.

—Jai nchakon tjoké'eni ko xro'an juachaxin jii tsama kania'a.

¹¹ Ko ndachro xa:

—Xi juinchexruanna ndachijina xa tatsían kania'a ko taja.

¹² Ko juanchangi'e na xa:

—¿Ngisen kuetuan'an tsatsian kania'a ko ndachro tsajia?

¹³ Ko xi tsikoxruen'en noe'a xa ngisen juinchexruen'en xa ixi nti'a jii kueya na, ko ndo Jesús ikonoxin'a ndo chriken'en na nti'a. ¹⁴ Tjume'e ndo Jesús kuetan ndo xa ngaxin'in ni'ngo ijié ko ndache ndo xa:

—Tsje'é jai ó koxruan'an ko ínche'a ti ndako'a, ba ícha tangi tson'an.

¹⁵ Tjume'e sakjui xa, ko ndache xa ni judío ixi ndo Jesús juinchexruen'en ndo xa. ¹⁶ Méxin ni judío kuaxi na rué'e na ndo Jesús ko tjaun na tsóña na ndo ixi kuanche'e ndo kain ji'i nchakon tjoké'e na. ¹⁷ Ko ndo Jesús ndache ndo na:

—Ndotána kain nchakon nche'e ndo ixra, ko jan'an kaxon jaña nta'a ixra.

¹⁸ Méxin, jaña ni judío ícha tjaun na tsóña na ndo Jesús ixi titikaon'a ndo nchakon tjoké'e na ko ixi kaxon ndachro ndo ixi je'e ndo ko ndo Dio naxraje'o sen, ko ndachro ndo ndotée ndo, ndo Dio.

Juachaxin chónnda Chjen'en ndo Dio

¹⁹ Tjume'e ndo Jesús ndache ndo na:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi Chjen'en ndo Dio jua'i sinche'e ndo naa nge'e je'o je'e ndo. Je'o nche'e ndo nge'e tikon ndo nche'e Ndotée ndo. Kain nge'e nche'e ndotée ndo kao chjen'en ndo nche'e xjan jaña. ²⁰ Ko Ndotána tjue'e ndo Chjen'en ndo, ko tjako'e ndo chjen'en ndo kain nge'e nche'e ndo, ko xratsjako ndo nge'e ícha ijié ko ja'anta xroxronkanta ixi tsikonnta me'e. ²¹ Xranchi Ndotána nchexechón ndo ni tsiken'en ko tajon ndo juachaxin tsechón na íjngo. Jaña kaxon Chjen'en ndo chao tsajon xjan juachaxin tsechón kain ni tjaun je'e xjan. ²² Ko Ndotána xruan'an ngisen tjankata'a ndo ijié ixi kuajon ndo juachaxin ngajin chjen'en ndo, ²³ ixi kain na tsajon na juasaya ngajin chjen'en ndo xranchi juasaya tayé'e Ndotána. Ngisen tajon'a juasaya ngajin chjen'en ndo kaxon tajon'a sen juasaya ngajin Ndotée ndo, ndo xruan'an ndo Cristo.

²⁴ 'Nduaxin nge'e ntatjunta: Ngisen tin'en nge'e ntatjunta ko titikaon Ndo xruan'anna, chónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon ko tangi'a tson'en sen, ixi ó kuatsinga ti tsen'en sen ko jai tsechón sen kain nchakon. ²⁵ Nduaxin ntatjunta ixi ó tsij hora, ko jai hora me'e, ni tsiken'en tsin'en na xronichja Chjen'en ndo Dio. Ko sen tsitikaon ndo tsechón sen. ²⁶ Ixi Ndotána chao tsajon ndo juachaxin tsechón na ko kaxon tsikajon ndo juachaxin ngajin Chjen'en ndo sinche'e xjan jaña, ²⁷ ko kaxon tsikajon ndo juachaxin ngajin Chjen'en ndo sinchéña xjan ijié ixi je'e xjan Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

²⁸ Xrakon'anta ixi ti nge'e ntatjunta. Ixi tsiji hora ti kain ni tsiken'en, tsin'en na xronichja xjan. ²⁹ Ko tsachrxjin

na ti no stexrabaa na. Ko ni ndako juinche'e, xroxechón na ixi tsechón na kain nchakon. Ko ni ndako'a juinche'e xroxechón na ko tangi tsikaon na ti tsoñe'e na ijié.

Juachaxin chónnda ndo Jesús

³⁰ 'Jan'an jua'i sinta'a naa nge'e jan'on. Jan'an ntáña ijié xranchi tituanna. Ko ijié ntáña, ndako ntáña ijié ko nta'i nge'e tja'on jan'an. Na'i. Nta'a nge'e tjaun Ndotána, ndo xruan'anna. ³¹ Ko siá jan'on nichjaxin ixi najan'an, ti ndachrjan tjinte'a. ³² Ko jii inaa ngisen nichjaxinna ko nge'e ndachro sen me'e ixi najan'an, tjintee. ³³ †*Ja'anta xruan'annta ngisen ikjui juanchangi'e ndo Juan, ko nge'e juatingéxin ndo ixi najan'an, nduaxin me'e. ³⁴ Ko jan'an chuntia'i nge'e xrondachro xrojan ngisen ixi jan'an. Ko je'o ndachrjan ji'i ixi ja'anta xrochondanta juachaxin tsechonnta kain nchakon. ³⁵ Ndo Juan bake'e ndo xranchi naa xro'i jiche ko tin-gasáña, ko ja'anta juaxruxin bake'enta ixi xro'i me'e, maski tsjé'a nchakon.

³⁶ 'Ko jan'an chónnda naa nge'e ícha tjintee tjakoxin ixi najan'an, ixi nge'e tsindachro ndo Juan. Ixra nta'a jan'an, ixra naxre'o tituanna Ndotána sinta'a, na tjakoxin ixi nduaxin Ndotána tsixruan'anna ndo.

³⁷ ††*Kaxon Ndotána, ndo xruan'anna, tjakoxin ndo ixi najan'an. Ko ja'anta nai'a kuin'ennta nichja ndo ko nai'a bikonta ndo. ³⁸ Ko chijnie ndo xra je'a jii ngaya asáanta ixi ja'anta xratsitikaon'anta ngisen Ndotána, ndo tsixruan'anna. ³⁹ Ja'anta jian nchekuanxinnta xroon chijnie ndo Dio ixi chon'énta tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon. Ko xroon me'e nichja ixi najan'an. ⁴⁰ Ko ja'anta tjaun'anta tonchjiñe'enta tjenkana ixi tsaye'enta juachaxin me'e.

⁴¹ 'Jan'an tayé'a juasaya tajon chujni. ⁴² Ko jan'an chuxinnta ko nóna ixi tjaun'anta ndo Dio. ⁴³ Jan'an jui'i ixi Ndotána xruan'anna ndo ko ja'anta titikaon'antana. Ko siá tji naa ngisen je'o nichja nge'e chónnda ngaya aséen na, ni me'e titikaonnta. ⁴⁴ ¿Xranchi tsitikaonnta, siá tsaye'enta juasaya tajon chujni, ko tjé'anta ti nge'e jian tji'xin ngajin ndo Dio, ndo naáko Dio?

⁴⁵ Xraxaon'anta ixi jan'an tsjankata'anta ijié ngajinxin Ndotána. Na'i. Ndo tsjankata'anta ijié me'e ndo Moisés ixi chuntianta ngajin ndo. ⁴⁶ Ixi siá xrokuitikaonnta nge'e tsindachro ndo Moisés, kaxon xrokuitikaonnta ixi ndo Moisés ikjin ndo ixi najan'an. ⁴⁷ Ko siá tsitikaon'anta nge'e tsikjin ndo, ¿xranchi tsitikaonnta nge'e ntatjunta?

Ndo Jesús kuajon ndo nge'e juine na'ó mil chujni

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 Tjume'e sakjui ndo Jesús kuantu ndo ndachaon Galilea, inda me'e ndatin'in Tiberias kaxon. ² Ko kueya chujni rué'e na ixi bikon na ixra ijié juinche'e ndo ti juinchexruen'en ndo ni ni'e. ³ Ko ndo Jesús kuajin'in ndo naa ijnā ko nti'a bake'e ndo nunte kao sen teyuu chrikao ndo. ⁴ Ko ó jitonchjiñe'e nchakon tsij kia

pascua, kiée ni judío. ⁵ Ko bikon ndo Jesús ixi kueya chujni kuajin'in nā n̄a, jirué'e nā ndo ko juanchangi'e ndo ndo Felipe:

—¿No tse'nana nge'e sine kain chujni?

⁶ Jaña ndachro ndo ixi tsin'en ndo nge'e xichro ndo Felipe ixi ndo Jesús ó no'e ndo nge'e sinche'e ndo. ⁷ Ko juate'e ndo Felipe, ndachro ndo:

—Maski doscientos tomi xrochondana xrokuenaxin-na nutja xraxrokuitja'i xrojuine ngujngu chujni tu'o nutja.

⁸ Ko ndo Andrés, naa sen chrikao ndo Jesús, ndosaué ndo Simón Pedro, ndachro ndo:

⁹ —Nti'i jii naa chjan chóna xjan na'ó nutja tsikoña noa cebada ko chóna xjan yuu kucheē. ¿Á tsitja ji'i, ixi kueya chujni jii?

¹⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tetuen'enta nā tsake'e nā nunte.

Ti jii kayua nti'a, bake'e nā nunte, xranchi na'ó mil chujni xi. ¹¹ Ko ndo Jesús kua ndo nutja ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio, ko tjume'e kuajon ndo nio ngajin sen teyuu chrikao ndo. Ko je'e sen konchjeya sen nio, kuayé'e kain ni ste nti'a. Jaña kaxon konchjeya sen kucheē. Ko kain nā juine nā kain ti tjaun nā.

¹² Juexin juine nā, tjume'e kuetuen'en ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo, ndachro ndo:

—Tja'onta nge'e tsixe'e ixi xro'an nge'e tsitjáña.

¹³ Ko jaña juinche'e sen ko juinchekaon sen teyuu ntaxra nutja tutu'o ti na'ó nutja tsikoña noa cebada tsijinchehe'e nā hora juexin juine nā. ¹⁴ Ko ni juine nutja bikon nā ti ixrā ijié juinche'e ndo Jesús ko ndachro nā:

—Ndo me'e nduaxin ndo tsixrua'an ndo Dio tsij nunte xasintajni.

¹⁵ Ko ndo Jesús kono'e ndo ixi tjaun nā xraxrobikao nā ndo xrojuinchéña nā ndo rey ixi xrokuetuan'an ndo. Ko je'e ndo tjaun'a ndo ji'i ko je'o ndo sakjui ndo ntajie ínggo, ko nti'a bake'e ndo.

Ndo Jesús itji ndo ngataon inda

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tjume'e ó kóndo sen teyuu chrikao ndo Jesús xingajinxin sen ijnā sakjui sen ngande'e inda, ¹⁷ ko kuajin'in sen naa ntábarco ko kuaxi sen kuantu sen inda satsji sen tjaña Capernaum. Ó naxixe'e ko xrakjan'i ndo Jesús. ¹⁸ Tjume'e kuaxi kuij chrinto soji ko kuaxi jamangitaon inda. ¹⁹ Ko chao sakjui sen xranchi na'ó o ikjaon kilómetro ko tuinxin bikon sen ndo Jesús, jitonchjiñe'e ndo tjenja ntábarco, xranchi yaa ndo cha'o jitji ndo ngataon inda. Jaña bikon sen ko tsango xronka sen. ²⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an jui'i. Xronka'inta.

²¹ Ko tsango juaxruxin kuintee sen ixi kuajin'in ndo ntábarco. Ko tuinxin kuij sen ti no xrokuij sen.

Chujni tjée nā ndo Jesús

²² Ko nchakon ndúyaxin, ni kuitu'e ti ndachaon † kono'e nā ixi naakuaxon ntábarco bake'e nti'a, ko no'e nā ixi ndo Jesús tsikikao'a sen ndo ixi bikon nā ixi je'o

sen teyuu chrikao ndo, satsikji sen. ²³ Ko tjume'e kuij kaxin ntábarco tixin tjaña Tiberias tjenja ti no juinexin nā nutja, ti kuajonxin ndo Jesús juasie ndo ngajin ndo Dio. ²⁴ Ko nchakon bikon nā ixi ko'a ndo Jesús ko kaxon ko'a sen teyuu chrikao ndo, tjume'e je'e nā kuajin'in nā ntábarco ko sakjui nā tjaña Capernaum ko bi-jée nā ndo Jesús.

Ncháina Jesús, je'e ndo xranchi nutja tajon juachaxin stechón chujni

²⁵ Tjume'e kuij nā tuenxin inda ko bikon nā ndo Jesús ko juanchangi'e nā ndo:

—Maestro, ¿ngisa jui'ia nti'i?

²⁶ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ó nóna ixi ja'anta tjéenta nā ixi juintenta nutja ko kaonnta, ko je'a ixi kuienxinnta ti ixrā ijié juinta'a.

²⁷ Ta'inta juachjaon ixi nge'e sintenta taka tsjexin.

Nche'enta ixrā ixi nge'e ti sintenta tsjexin'a ixi tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon. Me'e tajon Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ixi Ndotée ndo tjako ndo ixi Chjen'en ndo chóna xjan juachaxin.

²⁸ Ko juanchangi'e nā ndo:

—¿Xranchi sinta'ana ixi tsitika'onna xranchi tjaun ndo Dio?

²⁹ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ndo Dio tjaun ndo ixi tsitikaonnta ngisen tsixrua'an ndo.

³⁰ Ko juanchangi'e nā ndo:

—¿Nge'e tjakoxian ixi tsikonna ko chao tsitika'onna? ¿Nge'e ixrā nche'e? ³¹ Sen tsikachrjenixinna sa'ó juine sen maná ikjan nutja nchakon bake'e sen ntajie, méxin, jaña chijnie ndo Dio tsikjin nā ndachro: "Kuajon ndo nge'e juine nā, me'e nutja kuixin ngajni."

³² Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta, je'a ndo Moisés kuajon maná ikjan nutja xingajinxin ngajni. Ndotána tajon ndo nutja nduaxin, nutja xingajinxin ngajni. ³³ Nutja tajon ndo Dio, me'e ndo xingajinxin ngajni ko je'e ndo chjée ndo chujni nunte xasintajni juachaxin tsechón nā kain nchakon.

³⁴ Ko ndachro nā:

—Ncháina, kain nchakon chjánana nutja me'e.

³⁵ Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an me'e nutja tajon juachaxin tsechón chujni. Sen tonchjiñe'e ngajin jan'an ítsen'a sen jinta, ko sen tsitikaonna, ítsen'a sen inda. ³⁶ Ko xranchi ntatjunta sa'ó, maski ó bikontana, xratitikaon'anta. ³⁷ Ko kain chujni chjána Ndotána tsonchjiñe'e nā ngajin. Ko kain ni tonchjiñe'e ngajin, jan'an tsengí'a nā satsji nā.

³⁸ Jan'an juixin ngajni ko je'a nge'e tja'on sinta'a. Jui'i ixi sinta'a ixrā tjaun ndo tsixruan'anna. ³⁹ Ko Ndotána tsixruan'anna, me'e tjaun ndo ixi xro'an chujni chjána ndo tsitjáña, ixi tjaun ndo jan'an sintaxechón kain nā nchakon tsjexin. ⁴⁰ Ngisen tsixruan'anna tjaun ixi kain ni tsikon jan'an, Chjen'en ndo Dio, ko tsitikaonna nā, ni me'e tsayé'e nā juachaxin tsechón nā kain

nchakon. Tjume'e jan'an sintaxechón n̄ nchakon tsjexixin.

⁴¹ Ko ni judío juangíxin n̄ ndako'a nichje'e n̄ ndo Jesús ixi tsindachro ndo je'e ndo nutja xingajinxin ngajní. ⁴² Ko ndachro n̄:

—¿Á je'a xi'i xi Jesús, ndotée xa ndatin'in José? Chuxinna ndotée ko janée xa. ¿Méxin, sonda ndachro xa ixi ngajní tsixingajinxin xa?

⁴³ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ínichjangi'anta. ⁴⁴ Xro'an chujni xrokochjiñe'e ti ritjén jan'an siá xrokuajon'a juachaxin Ndotána. Ko sen tonchjiñe'e ti ritjén, jan'an sintaxechón sen nchakon tsjexixin. ⁴⁵ Sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó tsikjin sen xron ndachro: "Ndo Dio sinchekuen'en ndo kain chujni." Méxin kain sen tsikin'en ti nichja Ndotána ko juinchekuen'en ndo sen jitonchjiñe'e sen ti ritjén jan'an.

⁴⁶ Xro'an chujni tsikikon Ndotána. Je'o ngisen kuixin ti jii ndo Dio tsikikon ndo. ⁴⁷ Nduaxin nge'e ndachrjan ixi sen titikaonna ó chónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ⁴⁸ Jan'an nutja tajon juachaxin tsechón chujni. ⁴⁹ Chujni kuachrjenixinta sa'ó juine n̄ maná ikjan nutja, nchakon bake'e n̄ ntajie, ko maski juine n̄ tjume'e kuen'en n̄ ko kuitjáña n̄. ⁵⁰ Ko ti nichja jan'an me'e nutja xingajinxin ngajní, ko sen sine nutja me'e tsen'a sen. ⁵¹ Jan'an nutja jichón xingajinxin ngajní. Ko sen sine nutja, tsechón sen kain nchakon. Nutja tsajon jan'an ntau'na me'e, ko jan'an tsajon nutja me'e ixi chujni nunte xasintajni xrochónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon.

⁵² Ko ni judío koñao n̄, tjao kichuu n̄, ndachro n̄:

—¿Xranchi xrokuajon xi'i ntau'e xa xrojuinena?

⁵³ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Jan'an ndachrjan ixi siá sine'anta ntau'e Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko siá tsi'anta jnié xjan, xrochonda'inta juachaxin tsechonnta kain nchakon. ⁵⁴ Ngisen sine ntau'na ko tsi'i jnina, sen me'e xrochónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon ko jan'an sintaxechón sen nchakon tsjexixin. ⁵⁵ Ixi ntau'na nge'e nduaxin sine chujni, ko jnina me'e nduaxin tsi'i chujni. ⁵⁶ Sen ine ntau'na ko ti'i jnina stenii sen jan'an ko jan'an riní je'e sen. ⁵⁷ Ndotána tsixruan'anna ndo jan'an, ndo me'e jichón ndo, ko jan'an richónxin ixi je'e ndo. Ko sen sine ntau'na, sen me'e tsechónxin sen ixi jan'an. ⁵⁸ Méxin, rinichja ixi nutja xingajinxin ngajní, nutja me'e je'a xranchi maná juine ni tsikachrjenixinta sa'ó ixi je'e n̄, maski juine n̄ maná, kuen'en n̄. Ko siá sintenta nutja xingajinxin ngajní, ja'anta tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon.

⁵⁹ Kain ji'i juinchekuen'en ndo ni tsixra'o ni'ngo Israel tjajna Capernaum.

Nge'e chronga ndo Jesús tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon

⁶⁰ Ko nchakon kuin'en n̄ nge'e juinchekuen'en ndo Jesús n̄, tjume'e itsjé sen chrikao ndo ndachro sen:

—Tsango tangi nge'e chronga ndo. ¿Ngisen xrokuitikaon ji'i?

⁶¹ Ko kono'e ndo Jesús ixi jaña ndachro sen kuienx-in'a sen nge'e tsindachro ndo ko juanchangi'e ndo sen:

—¿Á kaxon ja'anta tjaun'anta tsin'ennta ji'i?

⁶² ¿Xranchi xrokochjiñe'e siá tsikonnta ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, satsji xjan íjngo ti no tsiki'xin xjan? ⁶³ Espíritue ndo Dio tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon, ko ntau'e chujni xro'an tjintee. Ko nge'e ntau'anta me'e kondee Espíritue ndo Dio ko chónnda juachaxin tsechónxin chujni. ⁶⁴ Ko kaxinnta xratitikaon'anta.

Jaña ichro ndo ixi xrangíxixín ó no'e ndo ngisen tsitikaon'a ndo ko no'e ndo ngisen sinchekji ndo. ⁶⁵ Méxin, ndachro ndo:

—Jaña ntau'anta ixi xro'an chujni tsonchjiñe'e ti ritjén jan'an siá Ndotána tsajon'a ndo juachaxin.

⁶⁶ Ko juexin ji'i, kueya sen bakajikao ndo Jesús tuinxin kuintu'e sen ndo, rue'a sen ndo. ⁶⁷ Tjume'e juanchangi'e ndo sen teyuu chrikao ndo, ndachro ndo:

—¿Á kaxon ja'anta tjaunnta satsjinta?

⁶⁸ †*Ko juate'e ndo Simón Pedro:

—Ncháina, ¿ti no itsjina? Chijni nichja ja'anta tajon juachaxin tsechónna kain nchakon ^{††69} ko titika'onna ko nónana ixi nduaxin ja'anta ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio jichón.

⁷⁰ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Jan'an kuincha'a kainnta teyuunta, ko naánta nti'i xrokjannta naa chujni ña'i.

⁷¹ Ti ndachro ndo Jesús xronndachro ixi xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón. Xi Judas naa teyuu sen kuinche'e ndo, ko xi me'e sinchekji xa ndo Jesús.

Sen kichuu ndo Jesús kuitikaon'a sen ndo

7 Tjume'e ndo Jesús kuaji ndo nunte Galilea ixi jua'i tsaji ndo nunte Judea ixi ni judío tjaun n̄ naat-sóñaxón n̄ ndo. ² Ko ó kují nchakon kia, kiée ni judío nchéña n̄ kueya nchia nchínchín, ³ ko sen kichuu ndo Jesús ndache sen ndo:

—Titua'ia nti'i. Satjia nunte Judea ixi kaxon sen rua'a nti'a tsikon sen ixr̄a ijié nche'e. ⁴ Ixi siá naa chujni tjaun ixi chujni xrochuxin n̄ sen, sen me'e je'a imao sinche'e sen ixr̄a. Méxin, siá nduaxin nche'e ixr̄a ijié, je'a imao xrojuinche'e me'e. Tsikon kain chujni nunte xasintajni.

⁵ Jaña ndachro sen kichuu ndo Jesús ixi kaxon je'e sen titikaon'a sen ndo. ⁶ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Xratitjá'i hora sinta'a ixr̄a ijié. Ko ja'anta ngixe'i hora chao sinche'enta nge'e. ⁷ Chujni nunte xasintajni jua'i xroningakon'annta n̄. Jan'an tsango ningakonna n̄ ixi jan'an ntau'anta n̄ ixi je'e n̄ je'a jian nge'e nche'e n̄. ⁸ Ja'anta itjinta kia. Jan'an tsji'a ixi xratiji'a orána.

⁹ Jaña ndachro ndo, ko kuitu'e ndo nunte Galilea.

† 6:68; Mt. 16:16; Mr. 8:29; Lc. 9:20. †† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna

Ndo Jesús jii ndo kia

¹⁰ Ko juexin satsikji sen kichuu ndo Jesús, tjume'e je'e ndo kaxon ikjui ndo kia, ko konoxin'a ndo ixi tjaun ndo xro'an ngisen xrobikon ndo. ¹¹ Ko ni judío tjée nā ndo ti kia ko ndachro nā:

—¿No jii xi me'e?

¹² Ko kueya ni ste nti'a stetjao nā kondee ndo Jesús. Kaxin nā ndachro nā: "Jian xi ñā"; ko ikaxin nā ndachro nā: "Je'a jian xa ixi ncheye'e xa chujni."

¹³ Ko xro'an ngisen nichja kondee ndo ícha, ixi xrakon'en nā ni judío.

¹⁴ Tjume'e ó ngusine kia kuixin'in ndo Jesús ni'ngo ijié kojuangíxin ndo juinçekuen'en ndo nā. ¹⁵ Ko ni judío xronka nā, tsje'e nā ndo, ko ndachro nā:

—¿Xranchi tsango no'e xi ji'i kain nge'e ixi xro'an ngisen juako'e xa?

¹⁶ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Nge'e ntakuan'an chujni je'a nge'e tja'on, ti ntakuan'an nā me'e kondee ngisen tsixruan'anna jui'i.

¹⁷ Siá xrojannta tjaunnta tsitikaonnta nge'e tjaun ndo Dio, me'e tsono'anta á nduaxin ixi ndo Dio tjako o á je'o nge'e xraxa'on. ¹⁸ Ko ngisen nichja nge'e tjaun, je'o nichja nā ixi tjaun nā ixi ikaxin nā tsajon nā juasaya ngajin je'e nā. Ko ngisen tjaun ixi ngisen tsixrua'an nā tsayé'e juasaya, ni me'e tjako nge'e nduaxin ko ncheya'i nā.

¹⁹ ¿Á je'a ndo Moisés tjáanta ndo ley chijnie ndo Dio? Ko ninaáanta kuitikaonnta nge'e tsikjin ndo. Méxin, ¿sonda tjaunnta tson'intana?

²⁰ Ko je'e nā juate'e nā:

—Ja'a chonda naa espíritue Xixron'anxrée. ¿Ngisen tjaun tsóñaxion?

²¹ Ko ndachro ndo Jesús:

—Naáko nge'e junta'a nchakon tjoké'e nā ko xronkanta. ²² Ko ndo Moisés tsiketuan'an ndo ixi chjan'anta, xjan xi, tsaa xjan chji'e, (ko je'a ndo Moisés kuaxi ndo juinçekuen'en ndo nā ji'i, sen tsikachrjenix-innta kuaxi sen juinche'e sen). Jaña ja'anta chje'énta xjan chji'e, maski nchakon tjoka'anta. ²³ †*Ja'anta tjaunnta tsitikaonnta nge'e tsiketuan'an ndo Moisés, méxin, chje'énta ichjan chji'e xjan nchakon tjoka'anta, ko, ¿sonda toñaonta ixi jintaxruan'an naa chujni nchakon me'e? ²⁴ Tjankata'inta ijié ixi je'o nge'e tikonxinnta ikonnta. Sa'ó xraxaonnta nge'e jian tjaun ndo Dio.

Ndo Jesús nichja ndo kondee ti no kuixin ndo

²⁵ Tjume'e kaxin ni tjajna Jerusalén kuaxi nā juintejao kichuu nā, ko juanchangi nā:

—¿Á je'a xi ji'i tjée nā tsóña nā xa? ²⁶ Ko jai jinichja xa ngajinxin ikon kain nā ko xro'an ngisen ndachro nge'e. ¿Á titikaon ni tituan'an ixi xi ji'i nduaxin ndo Cristo xa?

²⁷ Ko jaina noina no tsikixin xa. Ko nchakon tsii ndo Cristo, xro'an ngisen tsono'e no tsixin ndo.

²⁸ Ko ndo Jesús juinçekuen'en ndo nā ti ni'ngo ko kuin'en ndo jaña juao nā, ko séen nichja ndo, ndachro ndo:

—Nduaxin chuxinntana, ko no'anta no juixin. Ko je'a jui'i ixi jan'an tja'on. Jan'an jui'i ixi xruan'anna ndo nduaxin nche'e nge'e, ko ja'anta chuxin'anta ndo.

²⁹ Jan'an chuxin ndo ixi nti'a juixin ti jii ndo, ko je'e ndo xruan'anna ndo.

³⁰ Tjume'e tjaun nā xrotsé nā ndo, xroxraxon'in nā ndo ndo'achjiso, ko xro'an ngisen itsé ndo ixi xrakua-jon'a ndo Dio juachaxin sinche'e nā me'e. ³¹ Ko kueya nā kuitikaon nā ndo ko ndachro nā:

—Hora tsii ndo Cristo, ¿á ícha ijié nge'e sinche'e ndo, ixi xi ji'i?

Xroxraxon'in nā ndo Jesús ndo'achjiso

³² Tjume'e ni fariseo kuin'en nā nge'e ndachro nā ixi ndo Jesús, ko je'e nā ko xitaana tetuan'an kuetuen'en nā kaxin ni policía nche'e ixrā ni'ngo xrotsé nā ndo Jesús xroxraxon'in nā ndo ndo'achjiso. ³³ Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Tsake'e ngajinnta kaxin nchakon ko tjume'e xrok-janna ngajin ngisen tsixruan'anna. ³⁴ Ja'anta tsjéentana ko tsinchii'antana ixi jua'i itsjinta ti no tsake'e jan'an.

³⁵ Ko ni judíojuangíxin nā juanchangi'e kichuu nā:

—¿No satsji xa ixi jua'i tsitjana xa? ¿Á tsji xa ngajin ni judío stekjen'en ngajin ni nichja ngigua griego ixi sinçekuen'en xa nā nti'a? ³⁶ ¿Nge'e xrondachro ti ndachro xa ixi tsjéena xa ko tsitja'ina xa ko jua'i itsjina ti no tsake'e xa?

Ndajitinga jichón

³⁷ Nchakon jitjexin kia, me'e nchakon ijié, bingatjen ndo Jesús, ko séen nichja ndo:

—Siá xrojan ngisen kuen'en inda tonchjiñe'enta ngajin jan'an ko tin'innta inda. ³⁸ Xranchi ndachro xroon Chijnie ndo Dio, ngisen titikaonna, sen me'e गया aséen sen tsinga naa ndajitinga jichón.

³⁹ Jaña ndachro ndo Jesús ixi sen titikaon ndo tsayé'e sen Espíritue ndo Dio. Ixi xrati'a Espíritue ndo ko ndo Jesús xrasatji'a ndo ngajni.

Je'a xraje'o xraxaon chujni

⁴⁰ Ko kaxin nā, nchakon kuin'en nā nge'e ndachro ndo Jesús, ndachro nā:

—Á nduaxin xi ji'i xi profeta xrokuji.

⁴¹ Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Xi ji'i ndo Cristo.

Ko ikaxin nā ndachro nā:

—¿Xranchi xrokuixin nunte Galilea ndo Cristo?

⁴² Xroon tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó ndachro ixi ndo Cristo tsachrjexin ndo ni kuachrjenixin ndo rey David ko tsixin ndo tjajna Belén, tjajna bake'e ndo David.

⁴³ Méxin, kain nā je'a naxraje'o xraxaon nā ko chjeya nā kondeexin ndo Jesús. ⁴⁴ Kaxin nā tjaun nā saxro-

bikao n̄a ndo ixi xroxraxin'in n̄a ndo ndo'achjiso ko xro'an ni juinche'e nge'e.

Ni tetuan'an titikaon'a n̄a ndo Jesús

⁴⁵ Tjume'e ni policia kondee ni'ngo ikjan n̄a ti ste ni fariseo ko xitaana tituan'an. Ko je'e n̄a juanchangi'e n̄a ni policia:

—¿Sonda biko'inta xa?

⁴⁶ Ko juate'e ni policia:

—Xro'an ngisen kuanichja xranchi nichja xi me'e.

⁴⁷ Ko ndache ni fariseo ni policia:

—¿Á kaxonnta kuintu'enta juntaya'anta xa? ⁴⁸ ¿Á xrojan n̄a tetuan'an tjanajna o ni fariseo kuitikaon xa?

⁴⁹ Ni titikaon xa, ni me'e chuxin'a n̄a ley ko je'e n̄a tsikaon n̄a.

⁵⁰ †*Xi Nicodemo, xi kuitsje'e ndo Jesús naa tiie ó sa'ó, xi me'e naa ni fariseo, ko ndache xa n̄a:

⁵¹ —Ley tajon'a juachaxin tsjankata'ana naa chujni ijię ti xratien'ani nge'e nichja n̄a ko noe'ani nge'e ijię juinche'e n̄a.

⁵² Ko juate'e n̄a:

—¿Á kaxon ja'a juixian nunte Galilea? Nchekuanxian xroon chijnie ndo Dio ko tsono'a ixi xro'an ngisen kuachronga chijnie ndo Dio tsikl'xin nunte nti'a.

⁵³ Ko ngujngu n̄a chjeya n̄a sakjui n̄a ndo'a n̄a.

8 Ko ndo Jesús sakjui ndo ijn̄a Olivo.

Naa nchri ndako'a juinche'e

² Ndúyaxin kujj ndo Jesús ni'ngo ko chujni tjana kujj n̄a ngajin ndo ko bake'e ndo nunte ko kuaxi ndo juincheken'en ndo n̄a. ³ Tjume'e ni tjako ley ko ni fariseo bika'o n̄a naa nchri tsikitjxin n̄a nchra jijuakao nchra naa xi, ko xi me'e je'a xixi'e nchra. Ko bake'e n̄a nchra ngusine ni ste nti'a. ⁴ Ko ndache n̄a ndo Jesús:

—Maestro, nchri ji'i kuitjxin n̄a nchra jijuakao nchra naa xi, ko xi me'e je'a xixi'e nchra. ⁵ Ko xroon tsikjin ndo Moisés ndachro ixi kain nchri jaña sinche'e tsóñaxin n̄a nchra ixro, ko ja'a, ¿nge'e ndachrua?

⁶ Jaña juanchangi'e n̄a ndo ixi tjaun n̄a ndako'a xrojuatingéxin ndo ixi xrokuitja n̄a nge'e xrobankata'a n̄a ndo ijię. Ko je'e ndo Jesús kuisée ndo ko kuaxi ndo ikjin ndo ngata'a inche ixi dedo itja ndo. ⁷ Ko je'e n̄a ícha tjanchangí'e n̄a ndo. Me'e xendua ndo ko ndache ndo n̄a:

—Ni xro'an ijię chóna, ni me'e sa'ó tsjánka n̄a ixro ko tsóña n̄a nchra.

⁸ Ko íjngo kuisée ndo ko kuaxi ikjin ndo ngata'a inche. ⁹ Ko je'e n̄a kuin'en n̄a nge'e ndachro ndo ko xraxaon n̄a ixi je'e n̄a chóna n̄a ijię kaxon. Méxin, kuaxi n̄a sakjui n̄a, naa ko naa n̄a, xrangixixín ni ícha tachrí hasta ni ícha nchíin. Ko je'e ndo Jesús ko nchri tsikika'o n̄a, yutu je'o sen kuitu'e sen.

¹⁰ Ko tjume'e ndo Jesús xendua ndo ko juanchangi'e ndo nchra:

—Ja'a nchri, ¿no ste ni tangi'a ko ni ndachro ixi chonda ijię ko xrokuen'en? ¿Á ninaa n̄a tjankata'a n̄a ijię?

† 7:50; Jn. 3:1, 2.

¹¹ Ko je'e nchra ndachro nchra:

—Na'i, Ncháina, ninaa n̄a ko'a n̄a.

Ko tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Kaxon jan'an tjankatái'a ijię. Satjia ko ínche'a ícha ti ndako'a juinche'e.

Ndo Jesús xro'i tingasáñaxin nunte xasintajni

¹² †*Tjume'e ndo Jesús nichja ndo íjngo ngajin n̄a ko ndachro ndo:

—Jan'an xro'i tingasáña nunte xasintajni. Sen xrorué-na xrochóna sen xro'i tajon juachaxin tsechón sen kain nchakon ko ítsaji'a sen ti naxixe'e.

¹³ †*Ko ni fariseo ndachro n̄a:

—Ja'ua nichjaxian ixi ja'a, ko ti ndachrua tjinte'a.

¹⁴ Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Nge'e nichjaxin jan'on tjintee ixi nóna no juixin ko nóna no satsji. Ko ja'anta noa'inta no juixin ko no satsji. ¹⁵ Ja'anta nchéñanta ijię xranchi chujni nunte xasintajni nchéña ijię. Ko jan'an xro'an ngisen tjankata'a ijię.

¹⁶ Ko siá jan'an sintaña ijię, ndako ntáña ijię ixi je'a jan'on ntáña ji'i. Ndotána, ndo xruan'anna jui'i, kayuina ntáñana ijię. ¹⁷ Ko ley tsikjin ndo Moisés ndachro siá tsonoxin yuu ni xrochronga á nduaxin jaña tsikon'en, jaña xrokonda tsitikaonni n̄a. ¹⁸ Ko jan'an nichjaxin ixi jan'an ko me'e ó naa ni chronga nge'e, ko kaxon Ndotána, xruan'anna jui'i, je'e ndo nichjaxin ndo ixi najan'an. Me'e ó yuu sen chronga.

¹⁹ Ko juanchangi'e n̄a ndo:

—¿No jii Ndotáa?

Ko juate'e ndo Jesús:

—Ja'anta chuxin'antana ko kaxon chuxin'anta Ndotána. Siá xrokuichuxinntana, kaxon xrokuichuxinnta Ndotána.

²⁰ Jaña ichro ndo Jesús nchakon juako ndo ngaxin'in ni'ngo ijię tjenka ti jii ntáa tjinga tomi tajon n̄a. Ko xro'an chujni itsé ndo ixi ndo Dio xratajon'a ndo juachaxin xrotsé n̄a ndo.

“Jua'i itsjinta ti no satsji jan'an”

²¹ Ndo Jesús íjngo ndache ndo n̄a:

—Jan'an satsji. Ko ja'anta tsjéentana, ko nchakon tsen'ennta xratsamanta ijię chondanta. Ko jua'i itsjinta ti no satsji jan'an.

²² Ko ni judío juao kichuu n̄a ko ndachro n̄a:

—¿Á tsóña xa aséen xa, méxin ndachro xa ixi jua'i itsjina tinó satsji xa?

²³ Ko ndache ndo Jesús n̄a:

—Ja'anta nunte nti'inta. Ko jan'an juixin ngajni. Ja'anta nunte xasintajni ko jan'an je'a nunte xasintajni. ²⁴ Méxin, ndachrjan ixi nchakon tsen'ennta xratsamanta ijię chondanta ixi siá tsitikaon'anta ngisen ndachrjan, ngisen najan'an, nchakon tsen'ennta xraxochondanta ijię.

²⁵ Ko tjume'e juanchangi'e n̄a ndo:

—¿Ngisen ja'a?

Ko juate'e ndo:

†† 8:12; Mt. 5:14; Jn. 9:5. ‡ 8:13; Jn. 5:31.

—Xrangíxixión kuaxi ndachrjan ngisen najan'an. ²⁶ It-sjé nge'e xrondachrjan ko kaxon sintaña ijie ngajinnta. Ko ngisen xruan'anna jui'i chronga ndo nge'e nduaxin. Ko je'o nge'e kuin'an ndachro ndo xruan'anna, me'e ntakuan'an ni nunte xasintajni.

²⁷ Ko je'e nā kuienxin'a nā ti nichja ndo ixi Ndotée ndo jii ngajni. ²⁸ Ko ndachro ndo:

—Nchakon tsjankanitonta ntacru Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsono'anta ixi jan'an nduaxin ngisen ntatjunta ngisen najan'an. Ko tsono'anta ixi je'a jan'on tituan'an ixrā nta'a. Na'i. Je'o nge'e juako'na Ndotána me'e tjako. ²⁹ Ixi ndo xruan'anna jui'i, ndo me'e jii ndo ngajin jan'an. Ndotána kuintu-na'ina ndo jan'on ixi kain nchakon titika'on nge'e tjaun ndo.

³⁰ Nchakon jaña ndachro ndo Jesús kueya nā kuitikaon nā ndo.

Xranchi ste ni ikjan Chjen'en ndo Dio

³¹ Tjume'e ndo Jesús ndache ndo ni judío, ni kuitikaon ndo:

—Síá tsintue'anta ti tjako jan'an, ja'anta nduaxin chujnina. ³² Ko xrochuxinnta ti nduaxin, ko me'e xrotjáanta juachaxin ixi jian tsake'enta ko xro'an ngisen tsantsja'anta juachaxin me'e.

³³ †*Ko juate'e nā:

—Jan'anna kuachrjenixinna ndo Abraham, méxin í jua'i tsituannāna inaa ngisen. ¿Sonda ndachrua ja'a jai, xro'an ngisen tsingakonnāna?

³⁴ Ko ndachro ndo Jesús:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi ngisen nche'e nge'e ndako'a, jua'i tintu'e nā ti ndako'a, ko ijie chón-da nā me'e tantsje'e nā juachaxin. ³⁵ Ixi naa ni nchexra jua'i titu'e nā nchia kain nchakon. Ko naa chjen'en ni ndo'a, tikinixin'en xjan titu'e xjan nchia kain nchakon. ³⁶ Ko nchakon Chjen'en ndo Dio xrotjáanta xjan juachaxin, xro'an nge'e tsingako'annta ko nduaxin chao tsajinta. ³⁷ Ó nóna ixi ja'anta tsikachrjenixinnta ndo Abraham. Ko tjaunnta tsóñantana ixi titikaon'anta nge'e ndachrjan. ³⁸ Jan'an ndachrjan nge'e ó juakona Ndotána. Ko ja'anta titikaonnta nge'e ntatjunta ndotáanta.

³⁹ Ko je'e nā juate'e nā:

—Ndotánāna ndo Abraham.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Síá nduaxin xrokjuinta chjen'en ndo Abraham xrojuinche'enta nge'e juinche'e ndo. ⁴⁰ Ko jan'an ntatjunta nge'e nduaxin, nge'e ndo Dio juako'na ndo, ja'anta tjaunnta tson'intana. Ndo Abraham nai'a juinche'e ndo naa nge'e jaña. ⁴¹ Ja'anta nche'enta xraje'o nge'e nche'e ndotáanta.

Ko ndachro nā:

—Je'a juinchéñamána nā. Na'i. Chondana naakua Ndotánāna me'e ndo Dio.

⁴² Ko ndache ndo Jesús nā:

—Síá nduaxin ndo Dio Ndotáanta me'e xrotjauntana ixi jan'an kaxon kuachrjexin ti jii ndo ko nti'i ritjén. Je'a

jan'on jui'i. Na'i. Ndo Dio xruan'anna. ⁴³ ¿Sonda tienxin'anta nge'e ndachrjan? Titikaon'anta ixi tjaun'anta tsin'ennta nge'e tjako. ⁴⁴ Ja'anta chjen'en Xixron'anxrée ko ja'anta tsikachrjexinnta xa ko tjaunnta tsitikaonnta nge'e tjaun xa. Xixron'anxrée xrangíxixión tóña xa chujni. Ko nai'a nichja xa nge'e nduaxin. Kain nchakon ncheya xa ixi jaña xraxaon xa. Je'e xa tituan'an xa kain juancheya. ⁴⁵ Ko jan'an ndachrjan nge'e nduaxin ko ja'anta titikaon'anta. ⁴⁶ ¿Á xrojannta no'anta naa ijie juinta'a? Síá ndachrjan nge'e nduaxin, ¿sonda titikaon'antana? ⁴⁷ Ngisen titikaon ndo Dio tjaun sen tsin'en sen chijnie ndo. Ko ja'anta titikaon'anta ndo, me'e tjaun'anta tsin'ennta chijnie ndo.

Ndo Cristo sa'ó bake'e ndo ko tjume'e ndo Abraham

⁴⁸ Ko ni judío ndache nā ndo Jesús:

—Nduaxin ndako ndachrjanna ixi ja'a naa chujni samaritano ko chón-da naa espíritue Xixron'anxrée.

⁴⁹ Ko juate'e ndo Jesús:

—Xro'an espíritue Xixron'anxrée chonda. Ixrā nta'a tajonxin juasaya ngajin Ndotána. Ko ja'anta chonda'inta juasaya ngajin jan'an. ⁵⁰ Jan'an tjaun'a xrochjána chujni juasaya. Ko jii naa ngisen tjaun ixi chujni xrochjána juasaya, ko je'e ndo nchéña ndo ijie ngajin kain chujni. ⁵¹ Naa nge'e nduaxin ntatjunta; síá tsitikaonnta nge'e tjako, nai'a tsen'ennta.

⁵² Ko juate'e ni judío:

—Jai nóna ixi nduaxin chonda naa espíritue Xixron'anxrée. Ndo Abraham ko kain sen kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó, kuen'en sen. Ko ja'a ndachrua ixi síá tsitikaonna nge'e tjakoa, tsen'ana. ⁵³ ¿Á ícha tetuan'an ja'a ixi ndotánāna Abraham? Je'e ndo kuen'en ndo ko kaxon kuen'en sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ¿Ngisen ja'a ixi jaña ndachrua?

⁵⁴ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Síá jan'on tsajon juasaya ngajin jan'an, tjinte'a ji'i. Ko Ndotána chjána ndo juasaya ko ja'anta ndachronta ixi je'e ndo, ndo Dio na'anta. ⁵⁵ Ko ja'anta chuxin'anta ndo. Ko jan'an chuxin ndo. Síá xrondachrjan chuxin'a ndo me'e xrojuincheya xranchi ja'anta. Ko jan'an chuxin ndo ko titika'on nge'e tituan'an ndo. ⁵⁶ Ndo Abraham, ndo tsikachrjenixinnta tsango juaxruxin bake'e ndo ixi xrobikon ndo nchakon xrojui'i jan'an. Ko bikon ndo nchakon me'e ko juaxruxin bake'e ndo.

⁵⁷ Ko ni judío ndache nā ndo Jesús:

—Ja'a xrachonda'ia yukante nano, ¿ko sonda ndachrua ixi ó bikuan ndo Abraham?

⁵⁸ Ko juate'e ndo Jesús:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi xrako'a ndo Abraham, ó ritjén jan'an.

⁵⁹ Ko tjume'e kua nā ixro xrobanke'e nā ndo Jesús, ko je'e ndo kuemá ndo, ko kuachrjexin ndo ni'ngo nti'a. Tjume'e kuatsinga ndo ngusine ti ste nā ko sakjui ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tikon'a xa

9 Jitatsinga ndo Jesús naa cha'o ko bikon ndo naa xi nchakon tsijongíexón xa tikon'a xa. ² Ko sen chrikao ndo juanchangi'e sen ndo:

—Maestro, ¿sonda tsijongíexón xa tikon'a xa? ¿Á kondeexin jíee ndotée o janée xa o á jéeó xa?

³ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ji'i je'a jíee xa ko je'a jíee ndotée ko janée xa. Jaña tsikon'en xa ixi ndo Dio tsjako juachaxien ndo.

⁴ Xratáanchakon xrokonda sinta'a ixra tjaun ngisen tsixruan'anna. Ko ó tsji tie ko xro'an ngisen chao sinche'e ixra. ⁵ †*Xraritjén jan'an nti'i nunte xasintajni, jan'an me'e xro'i tingasáñaxin nunte.

⁶ Ko juexin ndachro ndo ji'i, tjume'e kuintjé ndo ndatée ndo nunte ko juinchéña ndo nchíin nchita'o ko bingamá ndo nchita'o me'e ikon xi tikon'a. ⁷ Ko kuetuen'en ndo xa:

—Itjia tuye tjía inda ndatin'in Siloé ko tontia inda ikuan. (Ko Siloé xrondachro ngigue'e na, tsixrua'an.)

Ko sakjui xi tikon'a, konti xa inda ikon xa, ko hora ikjan xa ó chao tikon xa. ⁸ Ko ni ndo'a tjenka ndo'a xa ko ni bakikon ixi tikon'a xa, ndachro na:

—¿Á je'a xi ji'i batjanchiaka'a?

⁹ Ko ikaxin na ndachro na:

—Jaán, je'e xa.

Ko ikaxin na ndachro na:

—Na'i, je'a xa. Je'o tikonni xa xranchi xi me'e.

Ko je'e xa juatingéxín xa:

—Jaán, jan'anna.

¹⁰ Méxin, juanchangi'e na xa:

—¿Xranchi jai chao tikuan?

¹¹ Ko juatingéxín xa:

—Naa ndo ndatin'in Jesús juinchéña ndo nchita'o bingamá ndo ikon ko tjume'e kuetuanna ndo itsji ti jii pila jitjía inda nchekin'in na Siloé ko tsonti inda ikon. Ko ikjui konti inda, ko tuinxin bikon.

¹² Ko juanchangi'e na xa:

—¿No jii xi me'e?

Ko juate'e xa:

—Nóna'i.

Ni fariseo tjanchangi'e na xi batikon'a

¹³ Ko je'e na sabikao na xi batikon'a ngajin ni fariseo. ¹⁴ Ko nchakon tjoké'e na tsjinchekonchjian ndo Jesús nchita'o ko juinchexruen'en ndo xi batikon'a. ¹⁵ Méxin, ni fariseo juanchangi'e na xa íjngo xranchi koxruen'en xa ko chao tikon xa jai. Ko je'e xa ndachro xa:

—Juinchéña ndo chita'o bingamá ndo ikon, ko konti inda ikon, ko jai chao tikon.

¹⁶ Ko kaxin ni fariseo ndachro na:

—Xi juinche'e ji'i, je'a chujnie ndo Dio xa ixi chónnda'i xa juasaya nchakon tjoké'eni.

Ko ikaxin na ndachro na:

—¿Xranchi nche'e xa ixra ijié siá chónnda xa ijié?

Ko jaña je'a xraje'o xraxaon na. ¹⁷ Tjume'e juanchangi'e na xi batikon'a íjngo:

—¿Ja'a nge'e ndachrua ixi xi juintaxruan'an?

Ko je'e xa ndachro xa:

—Jan'an ndachrjan ixi je'e ndo naa ngisen nichja chijnie ndo Dio.

¹⁸ Ko ni judío kuitikaon'a na ixi nduaxin batikon'a xa ko jai chao tikon xa. Méxin, kuiye'e na ndotée ko janée xi tsikoxruen'en, ¹⁹ ko juanchangi'e na sen:

—¿Á ji'i chjan'anta, ja'anta ndachronta ixi ti jongíexón xa tikon'a xa? ¿Ko xranchi jai chao tikon xa?

²⁰ Ko juatingéxín ndotée ko janée xa:

—Nónana ixi xi ji'i chjan'nana ko nónana ixi nchakon jongí'e xa tikon'a xa. ²¹ Ko nóna'i na xranchi tikon xa jai ko nóna'i na ngisen juinchexruen'en xa. Tjan-changi'enta xa, ó jié xa ko je'e xa xrochronga xa xranchi koxruen'en xa.

²² Jaña juatingéxín ndotée ko janée xa ixi xrakon'en na ni judío, ixi je'e na tsindachro na ixi tsantsjexin na ni'ngo chujni titikaon ndo Jesús ndo Cristo. ²³ Méxin, ndachro ndotée ko janée xa: "Tjan-changi'enta xa ixi ó ijié xa."

²⁴ Ko ni judío íjngo kuiye'e na xi batikon'a ko ndache na xa:

—Ndako chronga ngajinxin †† ikon ndo Dio ixi ó nóna ixi xi me'e ndako'a nche'e xa.

²⁵ Ko xi batikon'a juatingéxín xa:

—Nóna'i á chónnda ndo ijié o na'i. Naakua nge'e nóna ixi sa'ó batikon'a ko jai ó tikon.

²⁶ Ko juanchangi'e na xa íjngo:

—¿Xranchi juinche'e xa ixi juinchexruan'an xa?

²⁷ Ko juatingéxín xa:

—Juexin ntatjunta ko titikaon'anta. ¿Sonda tjaunnta íjngo xrondachrjan? ¿Á kaxonnta tjaunnta xrorué'enta ndo?

²⁸ Ko koyaku'e na xa ko ndachro na:

—Ja'a rue'é xi me'e. Ko jan'anna titika'onna nge'e kuetuan'an ndo Moisés. ²⁹ Jan'anna nóna ixi ndo Dio nichje'e ndo ndo Moisés. A xi me'e, nóna'ina no tsikí'x-ín xa.

³⁰ Ko juate'e xa ko ndachro xa:

—Tsango jée ji'i. Ndo me'e juinchexruanna ndo ko chao tikon ko ja'anta noa'inta no tsikí'xin ndo. ³¹ Nóna ixi ndo Dio tien'a ndo nge'e tjanchia chujni chónnda ijié. Je'o tin'en ndo nge'e tjanchia sen titikaon ndo, ko sen titikaon nge'e tjaun ndo. ³² Ko nai'a kuin'anna ixi naa ngisen nchexruen'en naa chujni xratsijongíexión tikon'a. ³³ Ko ndo me'e, siá xrokuixin'a ndo ti jii ndo Dio, xro'an nge'e jian xrojuinche'e ndo.

³⁴ Ko juate'e ni fariseo ko ndachro na:

—Ja'a kueya ijié chonda nchakon jongí'a. Ko jai, ¿á tjaun ixi ja'a tsjako'nana?

Ko bengixin na xa ni'ngo.

† 9:5: Mt. 5:14; Jn. 8:12.

†† NGAJINXIN delante de

Tjaun'a nā tsiexin nā ixi aséen nā

³⁵ Ndo Jesús kono'e ndo ixi jaña juinçekao ni judío xi batikon'a ti bantsjexinna xa ni'ngo. Ko kuetan ndo Jesús xi me'e ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á chuntia Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni?

³⁶ Ko ndachro xa:

—Ncháina, ndachijiana ngisen me'e ixi xrochuntia ndo.

³⁷ Ko juate'e ndo Jesús:

—Ó bikuan ndo. Me'e ndo ritjáoa.

³⁸ Ko xi me'e bake'exin ntatuchi'in xa tutée ndo Jesús, ko ndachro xa:

—Jai chuntia, Ncháina.

³⁹ Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an jui'i nunte xasintajni ixi sinta'a ijię ngajin chujni, ixi ni tikon'a, tsikon nā, ko ni tikon, tsikon'a nā.

⁴⁰ Ko kaxin ni fariseo ste nti'a kuin'en nā jaña ndachro ndo Jesús ko juanchangi'e nā ndo:

—¿Á kaxon jan'anna tikon'ana?

⁴¹ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Ja'anta siá nduaxin xrobikon'anta, xrochonda'inta ijię. Ko nā ndachronta tikonnta, me'e chondanta ijię.

Ndo Jesús teki ndo kondee noó tijexin kutuchjon

10 Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ntatjunta: ni tsixin'a ntächja tijexin kutuchjon, ko tixixin nā nango; ni me'e nche'e nā xranchi naa xiche'e ko naa ni ndako'a nche'e. ² Ko ngisen tixixin ntächja, sen me'e nduaxin sen tsje'e kutuchjon. ³ Ko sen tendáa ntächja tantje'e sen ntächja ixi tixin'in sen nduaxin tsje'e ba, ko kutuchjon chúxin ba tée sen. Ko tiye'e sen nguju kutuchjon ixi xranchi tin'in ba ko tantsjexin sen ba ndo'a ba. ⁴ Ko juexin tachrje kain ba, titaon'en sen ba cha'o ko rué'e ba ixi chúxin ba tée sen. ⁵ Ko rue'a ba inaa ngisen chúxin'a ba; cháña satinga ba ixi chúxin'a ba tée je'e nā.

⁶ Jaña juako ndo Jesús chijni ji'i, ko je'e nā kuienxin'a nā nge'e ndachro ndo.

Ndo Jesús ndo jian tsje'e kutuchjon

⁷ Tjume'e ndachro ndo Jesús íjngo:

—Nduaxin ndachrjan ixi jan'an ntächja me'e tixixin kutuchjon. ⁸ Kain ni kuij ti xrati'a jan'an, ni me'e xiche'e ko ni tee. Ko kutuchjon kuitikaon'a ba nā.

⁹ Jan'an ntächja me'e: siá tixixinnta jan'an, tsitjáña'inta ko xrokjannta xranchi kutuchjonna tsachrxexin ba ti jije'e ba ko tixin'in ba ko titja ba nge'e ine ba.

¹⁰ Ko xiche'e je'o tiji xa ixi tjaun xa tsee xa, ko tsóña xa, ko nchetjáñajin xa kain nge'e. Ko jan'an jui'i ixi tsarichonnta kain nchakon ko xro'an nge'e tsitjáña'anta. ¹¹ Jan'an naa ngisen jian tsje'e kutuchjon, ko sen jian me'e tsenxin sen ixi kutuchjoen. ¹² Ko ngisen je'o nche'e ixrā je'o tjaun nā tsjacha nā; tikon nā jiti naa kundanixra tintu'e nā kutuchjon ko satsji nā ixi je'e nā je'a ngisen nduaxin tsje'e kutuchjon ko je'a ku-

tuchjoen nā. Ko kundanixra xrotsé ba kutuchjon ko ikaxin kutuchjon satsinga ba, xrochjeke'e ba. ¹³ Ko ni me'e satsinga nā ixi je'o tjaun nā tsjenge'e nā nā nā ko ta'i nā juachjaon ixi kutuchjon tsje'e nā.

¹⁴⁻¹⁵ †*Ko jan'an naa sen jian tsje'e kutuchjon. Ko xranchi Ndotána chúxin nā ndo, kaxon jan'an chuxin ndo. Jaña chuxin jan'an kutuchjonna ko je'e ba chúxin-na ba. Ko jan'an tsenxin ixi kutuchjonna. ¹⁶ Kaxon jan'an chonda ikaxin kutuchjon xra je'a nti'i ste ba ko xrokonda tsikian ba. Ko siá je'e ba tsin'en ba ti nichja jan'an, tsoñā naakua no tsintee ba ko naakua ngisen xrotsje'e ba.

¹⁷ 'Ndotána tjaunna ndo ixi maski tsen'én, xrox-echónna íjngo. ¹⁸ Xro'an ngisen tsantsjena ti ríchon, jan'on tajon aséenna tsen'en ixi jaña tja'on. Chonda juachaxin tsajon aséenna ko chonda juachaxin xrox-echónna íjngo. Ji'i kuetuanna Ndotána.

¹⁹ Hora kuin'en ni judío ti ndachro ndo Jesús, kuaxi nā chjeje'e nā íjngo. ²⁰ Kueya nā ndachro nā:

—¿Sonda tin'enna inge'e ndachro xa? Je'e xa chóna xa espíritue Xixron'anxrée ko xraxaon'a xa jian.

²¹ Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Ninaa chujni chóna espíritue ña'i nichja jaña. ¿Á chao naa espíritue Xixron'anxrée xrokuajon juachaxin ixi naa ngisen tikon'a, chao tsikon?

Ni judío kuitikaon'a nā ndo Jesús

²² Ko ó nchakuen ikin, tjajna Jerusalén stanche'e nā kia xraxaonxin nā nchakon juexin tsikoña ni'ngo. ²³ Ko ndo Jesús jiti ndo ti ndasin ndatin'in Salomón, naa ndasin ni'ngo. ²⁴ Ko ni judío kondentájin nā ndo Jesús ko juanchangi'e nā ndo:

—Stechon'anna tsonónana ngisen ja'a. Jai chronga nduaxin á ja'a ndo Cristo.

²⁵ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Ó ntatjunta ko titikaon'anta. Kain ixrā nta'a, juachaxien Ndotána nta'axin ixrā; ko ji'i tjakoxin ngisen jan'an. ²⁶ Ko titikaon'anta ixi je'a kutuchjonna ja'anta xranchi ntatjunta sa'ó. ²⁷ Kutuchjonna chúxin ba taana ko kaxon jan'an chuxin ba ko je'e ba rua'na ba. ²⁸ Jan'an tjá'a ba juachaxin tsechón ba kain nchakon ko nai'a tsitjáña ba ko xro'an ngisen tsantsjexin ba ngaya tjáana. ²⁹ Ndotána chjána ndo ba, ndo ícha tetuan'an ngajin kainna, ko xro'an ngisen tsantsjexin ba itja ndo. ³⁰ Jan'an ko Ndotána naakua ngisenana.

³¹ Ko ni judío íjngo itsé nā ixro xrojuange'e nā ndo.

³² Ko ndachro ndo Jesús:

—Kueya nge'e jian bikonta junta'a ixi juachaxien Ndotána. ¿Sonda tjaunnta tsóñaxinntana ixro ixi juinta'a kain me'e?

³³ Ko juate'e ni judío:

—Je'a ixi kain nge'e jian juinche'e tsaaxianna ixro. Na'i. Ixi nge'e ndako'a ndachrua, ja'a xraje'o xranchi inaa chujni, ko ja'a ndachrua xixian ndo Dio.

³⁴ Ko ndachro ndo Jesús:

† 10:14-15: Mt. 11:27; Lc. 10:22.

—Ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen sa'ó: “Kaxon xranchi ndo Dio ja'anta.”³⁵ Ko noina ixi nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio, jua'i tsitikaon'ana. Ndachro ndo Dio ixi xranchi ndo Dio nguingu chujni kuayé'e chijnie ndo.³⁶ Ko ndo Dio kuinche'ena ko xruan'anna ndo nunte xasintajni, ¿sonda ndachronta ixi jan'an nichjangí'a ndo Dio ixi ndachrjan jan'an Chjen'en ndo?³⁷ Siá jan'an xrojuinta'i ixra nche'e Ndotána, titikaon'antana.³⁸ Ko siá nduaxin nta'a ixra nche'e Ndotána, maski titikaon'antana jan'an, titikaonnta ixra nta'a ixi ña tsitikaonxinnta ixi Ndotána ko jan'an naakuana ko je'e ndo jii ndo ngajin ko jan'an ritjén ngajin ndo.

³⁹ Ko íjngo xrotsé nã ndo Jesús xrobije'e nã ndo ko je'e ndo sakjui ndo.

⁴⁰ †*Ko ndo Jesús ikjan ndo íjngo tuenxin ndarío Jordán ti no bake'e ndo Juan batikitéxin ndo chujni sa'ó.⁴¹ Ko kueya nã rué'e nã ndo ko ndachro nã:

—Nduaxin ndo Juan maski juinche'a ndo itsjé ixra jiié, nduaxin chronga ndo ixi xi jii'i.

⁴² Ko kueya nã jii nti'a kuitikaon nã ndo Jesús.

Kuen'en ndo Lázaro

11 †*Bake'e naa xi ni'e ndatin'in Lázaro, tja née xa Betania, tja née nchri María ko nchri Marta, nchri kichuu xa.² †*Nchri María, nchri kichuu xi Lázaro xi ni'e, nchri me'e nchri bikitée nda chaxro xaxe tutée ndo Jesús ko juinchemaxin nchra tutée ndo ixi xra-jaa nchra.³ Ko kayui nchra, kichuu nchra, xruan'an nchra naa ngisen ndache ndo Jesús:

—Ncháina, xi tjentúa ni'e xa.

⁴ Ko kuin'en ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Ichin chónnda xa je'a tsenxin xa ichin me'e. Na'i. Jii'i tsjako juachaxin jiié chónnda Chjen'en ndo Dio.

⁵ Ko maski ndo Jesús tsango tjue'e ndo nchri Marta, ko kao nchri kichuu nchra ko xi Lázaro,⁶ hora ndache nã ndo ni'e xi Lázaro, xrakuitu'e ndo yuu nchakon ti no jii ndo.⁷ Ko tjume'e ndache ndo sen chrikao ndo:

—Ichjina íjngo nunte Judea.

⁸ Ko juatingíexin sen chrikao ndo:

—Maestro, xrachónnda'i itsjé nchakon, ni judío tjaun nã xrokónaxinna nã ixro. ¿Á íjngo tjaunnta itsjinta nti'a?

⁹ Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á je'a nchakon chónnda teyuu hora? Siá tanchakon ichrjini tontengixin'ani ixro ixi jii xro'i tingasáñaxin nunte xasintajni.¹⁰ Ko siá ichrjini tiie tontengixinni ixi ko'a xro'i.

¹¹ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Xi Lázaro, xi tjentona, jijua xa ko itsji sintaxingama'a xa.

¹² Ko ndachro sen chrikao ndo:

—Ncháina, siá jijua xa, chao xroxruen'en xa.

¹³ Ko ti ndachro ndo Jesús xrondachro ixi tsiken'en xi Lázaro. Ko sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen ixi je'o ndachro ndo jijua xa.¹⁴ Tjume'e ndako chronga ndo Jesús:

—Xi Lázaro tsiken'en xa.¹⁵ Ko juaxruxin ritjén ixi ko'ana nti'a ixi ja'anta tsikonnta ko tsitikaonnta. Ko jai ichjina tsitsje'ena xa.

¹⁶ Tjume'e ndo Tomás, ndo nchekin'in sen xjan kuatsi, ndache ndo sen kaxin:

—Kao jaina ichjina ko tsen'en nã xranchi ndo Jesús.

Ndo Jesús sinchexechón ndo chujni

¹⁷ Nchakon kuiji ndo Jesús nti'a, kono'e ndo ixi xi Lázaro ó chónnda noó nchakon tsixrabaa xa.¹⁸ Tjajna Betania ko tjajna Jerusalén tjenka ste yui tjajna, xranchi yuu kilómetro kutu'o kjinxin ste tjajna.¹⁹ Ko itsjé ni judío ikjui nã kuitsje'e nã nchri Marta ko nchri María, kuinichje'e nã nchra ixi jitoni'e aséen nchra ixi kuen'en xi kichuu nchra.²⁰ Hora kuin'en nchri Marta ixi ó jitií ndo Jesús, kuachrje nchra biketan nchra ndo. Ko nchri María kuitu'e nchra nchia.²¹ Ko nchri Marta ndache nchra ndo Jesús:

—Ncháina, siá ja'a xrobake'e nti'i, xrokuen'a xi saona.²² Ko nóna ixi ndo Dio xrotjáa ndo kain nge'e tsjanche'e ndo.

²³ Ko ndache ndo Jesús nchra:

—Xisaua xroxechón xa íjngo.

²⁴ Nchri Marta ndachro nchra:

—Jan'an nóna xroxechón xa íjngo nchakon xroxechón kain ni tsiken'en, nchakon tsjexixin kain nge'e.

²⁵ Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'anntaxechón chujni ko tajon juachaxin tsechón chujni. Ngisen titikaonna, maski tsen'en sen, xroxechón sen íjngo.²⁶ Ko kain sen xra jichón ko titikaon sen, nai'a tsen'en sen. ¿Á titikáoan jii'i?

²⁷ Je'e nchra ndachro nchra:

—Jaán, Ncháina, jan'an titika'on ixi ja'a ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, ndo xrokuji nunte xasintajni.

Tsjanga ndo Jesús ti tsixrabaa ndo Lázaro

²⁸ Ó juexin ndachro nchri Marta jaña, ko sakjui nchra kuiye'e nchri kichuu nchra, nchri María, ko imao ndache kichuu nchra:

—Ndo Maestro jii ndo nti'i ko tiya'a ndo.

²⁹ Ko kuin'en nchri María, tuinxin bingatjen nchra sakuitsje'e nchra ndo Jesús.³⁰ Ko ndo Jesús xratsikixin'a ndo tjajna, xra jii ndo ti no kuetanxin ndo nchri Marta.³¹ Ko ni judío, ni jinichje'e nchri María stenchecháxin nã nchra, bikon nã ixi taka kuachrjexin nchra nchia, ko rué'e nã nchra ixi xraxaon nã ixi satsji nchra ti no tsixrabaa xisaoe nchra, ko nti'a xrotsjangaxin nchra xa.

³² Tjume'e nchri María kuiji nchra ti jii ndo Jesús, bake'exin ntatuchi'in nchra tutée ndo, ko ndachro nchra:

—Ncháina, siá xrobake'e nti'i xrokuen'a xisaona.

³³ Ko bikon ndo Jesús jitsjanga nchri María ko ni judío kuijikao nchra, me'e tsango juincheni'e ndo.³⁴ Ko juanchangi ndo:

—¿No juabaanta xa?

Ko ndachro nã:

† 10:40: Jn. 1:28. †† 11:1: Lc. 10:38, 39. ‡ 11:2: Jn. 12:3.

—Ncháina, xrokuia tsje'é.

³⁵ Ko tsjanga ndo Jesús. ³⁶ Ko ndachro ni judío:

—Tsje'enta tsango tjue'e ndo xi tsiken'en.

³⁷ Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Je'e xa juinche'e xa ixi chao bikon xi batikon'a. ¿Á jua'i xrokuajon xa juachaxin ixi xrokuen'a xi Lázaro?

Xechón xi Lázaro

³⁸ Ko tsango koni'e aséen ndo Jesús ko konchjiñe'e ndo ti no tsixrabaa xi Lázaro. No tsixrabaa xa naa itjao † me'e ko nduja tsikijeexin nā naa ixro. ³⁹ Ko kuetuan'an ndo Jesús:

—Tintjiannta ixro.

Ko nchri Marta, nchrikichuu xi tsiken'en, ndachro nchra:

—Ncháina, já ó bakaxra ndo ixi chóna xa noó nchakon kuen'en xa.

⁴⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Á ntatju'ia ixi siá tsitikaoan tsikuan naa ixrā ijíe sinche'e ndo Dio ixi juachaxien ndo.

⁴¹ Tjume'e kuintjian nā ixro. Ko ndo Jesús tsje'e ndo ngajní, ko ndachro ndo:

—Ndotána, tajon juasiana ngajinnta ixi ó kuin'ennta nge'e ndachrjan. ⁴² Jan'an nóna ixi kain nchakon tin'ennta nge'e ntatjunta ko jai jaña ntatjunta ixi tsin'en ni ste nti'i ko tsitikaon nā ixi ja'anta xruan'anntana jui'i.

⁴³ Ko juexin ndachro ndo ji'i, séen kuyako ndo:

—¿Lázaro, tachrxexian ñā!

⁴⁴ Ko xi tsiken'en tuinxin kuachrje xa, ko itja xa ko tutée xa jixritexin ixi manta ko ikon xa jisiamá inaa manta. Ko ndachro ndo Jesús:

—Tonxindange'enta xa ko tintu'enta satsji xa.

Xraxaon nā xranchi tsóña nā ndo Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ko kueya ni judío, ni kuijikao nchri María bikon nā nge'e juinche'e ndo Jesús ko kuitikaon nā ndo. ⁴⁶ Ko ikaxin nā kuitsje'e nā ni fariseo, ko beki nā nge'e tsijinche'e ndo Jesús. ⁴⁷ Tjume'e xi fariseo ko xitaana tetuan'an xra'o nā ngajin chujni ícha tetuan'an, ko ndachro xa:

—¿Nge'e sintu'una ixi xi ji'i jinche'e xa itsjé nge'e ijíe?

⁴⁸ Siá tsintu'ena xa, tjume'e kain nā tsitikaon nā xa, ko tsji ni tetuan'an Roma ko tsonchjejin nā ningoina ko sinchetjáña nā tjajnaína.

⁴⁹ Ko naa xi tin'in Caifás, xitaana ícha tetuan'an nano me'e, ndache xa nā:

—Ja'anta xro'an nge'e no'anta ⁵⁰ ko xraxaon'anta ixi ícha jian naakua chujni tsen'en ixi tjajnaína ko je'a kain ni tjajnaína tsitjáña nā.

⁵¹ Ko xi Caifás je'a je'e xi tsixraxaon xa ja'in, Espíritue ndo Dio juincheno'e xa ixi ndo Jesús tsenxin ndo tjajné ni judío ixi je'e xa tetuen'en xa xitaana nano me'e. ⁵² Ko je'a je'o tjajna me'e xrokuenxin ndo. Na'i. Kaxon xrokuenxin ndo ixi xroxra'o kain chjen'en ndo

† itjao cueva

Dio, xjan tsichjeke'e nchijíi nunte xasintajni. ⁵³ Ko hora me'e ni tetuen'en ni judío juangíxin nā xraxaon nā xranchi naatsóñaxón nā ndo Jesús.

⁵⁴ Méxin, nchakon me'e ndo Jesús í bakonoxin'a ndo ngakjen'en ni judío, ko kuachrxexin ndo nunte Judea, sakjui ndo tjenka ijna, ti jii naa tjajna ndatin'in Efraín. Nti'a kuituekao ndo sen teyuu chrikao ndo.

⁵⁵ Xratitjáña xrokui kia Pascua, kié ni judío ko kueya nā kuachrxexin nā tjajné nā sakjui nā tjajna Jerusalén ixi nti'a sintakji nā ixi tsontjúa nā ti xrati'a kia Pascua. ⁵⁶ Nti'a stetjée nā ndo Jesús ko kuiji nā ngaxin'in ni'ngo ijíe ko ndache kichuu nā:

—¿Ja'anta nge'e chronta? ¿Á tsji xa kia o na'i?

⁵⁷ Ko xi fariseo ko xi tetuen'en xitaana kuetuan'an xa ixi siá xrojan ngisen no'e no jii ndo Jesús xrochronga nā ko jaña xrotsé xa ndo ko xroxrxin'in xa ndo ndo'achjiso.

Naa nchri bingamá nchra ndaxi'e chaxro xraxe tutée ndo Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Xratitjáña ikjaon nchakon xrokuij kia pascua, ndo Jesús ikjui ndo tjajna Betania ti jii xi Lázaro. Xi me'e ndo Jesús juinchexechón ndo xa. ² Ko nti'a juine sen naa kónkjín ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Jesús. Nchri Marta juinchekonchjian nchra ti juine sen ko xi Lázaro ko ikaxin sen ste sen stenekao sen ndo Jesús. ³ ††*Tjume'e nchri María bika'o nchra xranchi tu'o litro nda chaxro xraxe tsikoña xroan nardo tsango tjintee tsike'na nchra ko bingamá nchra tutée ndo Jesús, ko ixi xrajée nchra juinchexemaxin nchra tutée ndo, ko nguixin ngaxin'in nchia bakaxraxe xroan me'e. ⁴ Ko xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón, je'e xa naa sen teyuu chrikao ndo Jesús, ko xi me'e sinchekji ndo ícha tjume'e, ndachro xa:

⁵ —¿Sonda konchji'a xroan xraxe? Xrokúchjixín níi ciento tomi denario ixi xrobingijnaxinni ni nóa.

⁶ Ko xi Judas je'a ndachro xa jaña ixi tikonóe'e xa ni nóa. Na'i. Ndachro xa ji'i ixi ché'e xa, ko je'e xa tsje'e xa nge'e tjinga tomi ko kain nchakon tje xa tomi tsixra'o nti'a. ⁷ Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Tintu'enta nchra. Tsikatsi'in nchra xroan xraxe ji'i ixi nchakon xroxrabaana. ⁸ Ni nóa kain nchakon tsariku'unta nā ko jan'an kain'a nchakon xrochondan-tana.

Ni judío tjao nā xranchi tsóña nā ndo Lázaro

⁹ Tjume'e kueya ni judío kono'e nā ixi ndo Jesús jii ndo tjajna Betania, ko sakjui nā nti'a. Je'a je'o xrokuitsje'e nā ndo. Kaxon tjaun nā xrokuitsje'e nā xi Lázaro, xi juinchexechón ndo Jesús. ¹⁰ Tjume'e xitaana tetuan'an jua'o kichuu xa ko xraxaon xa naatóñaxón xa xi Lázaro kaxon ¹¹ ixi kondeexin je'e xa kueya ni judío stetingaxiton nā ngajin xitaana ko jítitikaon nā ndo Jesús.

†† 12:3: Lc. 7:37, 38.

Ndo Jesús tixin'in ndo tjajna Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Kueya nā satsikji nā tjajna Jerusalén kia Pascua. Ko ndúyaxin kono'e nā ixi tsiji ndo Jesús tjajna nti'a. ¹³ Ko konchrinjin nā chaan ntakajne ko kuachrje nā ngatja cha'o kuayé'e nā ndo Jesús, ko séen ndachro nā:

—Juasaya ngajin ndo Dio. Tsango jian ndo kuixin ixi juachaxien Ndotáina jii ngajni. Tsango jian ndo Rey tetuen'en tjajna Israel.

¹⁴ Ko kuitja ndo Jesús naa kuntajno ko kueta'a ndo ba, xranchi jitaxin chijnie ndo Dio:

¹⁵ Xrakon'a ja'a tjajna Jerusalén, tsje'e jitij ndo Rey na'a, jita'a ndo naa kuntajno.

¹⁶ Ko nchakon kon'en jii, sen teyuu chrikao ndo Jesús kuienxin'a sen sonda kon'en. Tjume'e nchakon juexin sakjui ndo Jesús ngajni, xraxaon sen ixi jaña jitaxin xroon tsikjin ni kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó, xranchi tson'en ndo, ko nduaxin jaña kon'en.

¹⁷ Jaña kain ni bake'e ngajin ndo Jesús nchakon kuiye'e ndo xi Lázaro kuachrxexin xa ti no tsixrabaa xa ko xechón xa, ni me'e beki nā nge'e bikon nā. ¹⁸ Méxin, kueya nā bijirue'e nā ndo Jesús ngatja cha'o, ixi ó kono'e nā ixrā ijié tsijinche'e ndo. ¹⁹ Méxin, xi fariseo juao kichuu xa:

—Ó bikonta, jua'i ngakon'en nā, tsje'enta kain nā rué'e nā xa.

Kaxin ni ngigua griego tjée nā ndo Jesús

²⁰ Kaxin ni nichja ngigua griego bake'e nā ngakjen'en ni kuji kia tjajna Jerusalén xroxaxaonxin nā ndo Dio.

²¹ Me'e konchjiñe'e nā ngajin ndo Felipe, ndo tjajna Betsaida, nunte Galilea, ko kuinóatée nā ngajin ndo ko ndachro nā:

—Tja'onna tsikonna ndo Jesús.

²² Ko ndo Felipe kuji ndo kuindache ndo ndo Andrés. Ko tjume'e yui sen kuindache sen ndo Jesús. ²³ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ó kuji hora, ixi Chjen'en ndo Dio, Xjan jongí'e xranchi chujni, satsji ndo tsayé'e ndo juachaxien Ndotée ndo. ²⁴ Ko nduaxin nge'e ntatjunta ixi siá tsitsinga naa noatriga ngata'a inche, ko tsen'a noa, je'o naa noa tsitu'e. Ko siá tsen'en noa, tjume'e tsoña kueya noa ixi jaña tsandáani no. ²⁵ †*Ko ni tjue'e aséen ixi xro'an nge'e sintakon'en nā, ni me'e sinchetjáña nā ti tsechón nā kain nchakon. Ko ngisen ningakon'en aséen maski xrokuen'en sen nti'i nunte xasintajni ixi xrochronga sen chijnie ndo Dio, sen me'e xrochónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ²⁶ Siá xroxan ngisen tjaun sinche'e xrāna, xroruana sen. Ko ti no tsake'e jan'an, nti'a kaxon tsake'e sen nche'e xrāna. Siá xroxan ngisen sinche'e xrāna, Ndotána tsjenge'e ndo sen 'nā.

† 12:25; Mt. 10:39; 16:25; Mr. 8:35; Lc. 9:24; 17:33.

Ndo Jesús chronga ndo tsen'en ndo

²⁷ 'Ko jai tsango toni'e aséenna. ¿Nge'e xrondachrxjan? ¿Á xrondachrxjan: "Ndotána tájon'anta juachaxin nge'e tsónna jai"? Ko ixrā me'e juixin nti'i ixi jaña tsónna. ²⁸ Cháña xrondachrxjan: "Ndotána, tsjakonta juachaxin ijié chonda ngajin chujni nunte nti'i."

Hora me'e kuin'en nā nichja naa tée ngajni ko ndachro:

—Ó juexin juako juachaxinna ko ijngo sinta'a me'e.

²⁹ Ko ni ste nti'a stetin'en nā, méxin, ndachro nā jitjatee ngajni, ko ikaxin nā ndachro nā:

—Naa ndo ángel nichje'e ndo.

³⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tée kuin'ennta, kuixin ngajni ixi tsitikaonntana.

³¹ Ko jai ndo Dio sinchéña ndo ijié ngajin chujni nunte xasintajni, ko jai Xixron'anxree tetuan'an xa nunte xasintajni tsachrxexin xa nti'i. ³² Ko nchakon tsake'e nganito ntacru, kueya nā tsikon nā ko tsitikaonna nā.

³³ Jaña ndachro ndo ixi jichrónga ndo xranchi tsenxin ndo. ³⁴ Ko juate'e ni ste nti'a:

—Kuin'anna ndachro xroon tsikjin sen sa'ó ixi ndo Cristo kain nchakon tsechón ndo ko, ¿sonda ndachrua ja'a ixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, xrokonda tsake'e nā xjan nganito ntacru? ¿Ngisen Chjen'en ndo Dio ikjan xranchi Chujni?

³⁵ Ko ndachro ndo Jesús:

—Xratsake'e xro'i ngajinnta, ko je'o kaxion nchakon. Tajinta ixi xrachondanta xro'i jii ixi sintaxronka'inta ti naxixe'e. Ixi ngisen taji ti naxixe'e tikon'a nā no taji nā.

³⁶ Titikaonnta xro'i tingasáña ixi ngajinnta jii xro'i ixi xrokjannta chujni jian chónnda xro'i.

Ko juexin ndachro ndo Jesús jii, tjume'e sakjui ndo kuemá ndo.

Ni judío titikaon'a nā ndo Jesús

³⁷ Maski ndo Jesús tsijinche'e ndo kueya ixrā ijié ngato ikon nā, kuitikaon'a nā ndo ³⁸ ixi xrokonda jaña tson'en xranchi nge'e tsikjin ndo Isaías sa'ó:

Ncháina, ¿ngisen titikaon nge'e nichjana?

¿Ngisen juincheno'e ndo Dio juachaxien ndo?

³⁹ Méxin, kuitikaon'a nā ndo Jesús ixi kaxon tsikjin ndo Isaías:

⁴⁰ Ndo Dio kuajon ndo juachaxin ixi tsikon'a nā

ko juinchecha ndo aséen nā,

ixi tsikonxin'a nā ikon nā,

ko tsienxin'a nā ixi aséen nā,

ko xrokjan'i nā ngajin ixi sintaxruan'an nā.

⁴¹ Jaña tsichro ndo Isaías sa'ó ixi tsikikon ndo juachaxin ijié chónnda ndo Jesús ko nichja ndo ixi je'e ndo.

⁴² Ko kueya ni judío tetuan'an kuitikaon nā ndo Jesús, ko bachronga'i nā ixi ó kuitikaon nā ndo ixi xrakon'en nā xi fariseo, ixi je'e xa xrokuantsjexin xa nā ningue ni judío. ⁴³ Ixi je'e nā ícha banche'e nā juaxruxin bakayé'e nā juasaya tajon chujni ixi juasaya tajon ndo Dio.

Nge'e ndachro ndo Jesús tsóñexin chujni ijië

⁴⁴ Ko ndo Jesús séen ndachro ndo:

—Ngisen titikaonna, je'a je'o jan'an titikaonna sen, kaxon titikaon sen Ndotána, ndo xruan'anna jui'i. ⁴⁵ Ko ngisen tikonna kaxon tikon sen ndo tsixruan'anna. ⁴⁶ Jan'an xro'i kujii nunte xasintajni ixi sen titikaonna tsake'a sen ti naxixe'e. ⁴⁷ Ko xrojan ngisen tin'en nge'e ndachrjan ko tsitikaon'ana na, je'a jan'an tsjankata'a na ijië. Ixi jan'an jui'a tsjankata'a jieë chujni nunte nti'i. Na'i. Jui'i tsingijna na ixi tsitjáña'i na. ⁴⁸ Ko chujni titikaon'ana ko titikaon'a chijnina ó jii ngisen tsjankata'a na ijië. Chijni nichja me'e chijni sinchéña ijië ngajin na nchakon tsjexixin nunte xasintajni. ⁴⁹ Ixi jan'an nichjaxin'a jan'on. Na'i. Ndotána, ndo tsixruan'anna, kuetuanna nge'e xronichja ko nge'e sintakuan'an chujni. ⁵⁰ Ko nóna ixi ti kuetuan'an Ndotána me'e tajon juachaxin tsehón chujni kain nchakon. Méxin, kain nge'e ndachrjan, Ndotána kuetuanna xronichja.

Ndo Jesús néma ndo tutée sen chrikao ndo

13 Titjáña naa nchakon tsii kia pascua ko ndo Jesús ó no'e ndo kuiji hora satsjixin ndo nunte xasintajni, ko satsji ndo ti Ndotée ndo. Kain nchakon tjue'e ndo sen chujnie ndo ste nunte xasintajni, ko jai ícha tjakoxin ndo ixi tjue'e ndo sen.

² Ko ó kujii hora sine sen tsokjín, ko Xixron'anxrée ó tsixraxin'in xa aséen xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón, sinchekji xa ndo Jesús. ³ Ndo Jesús no'e ndo ixi tsikixin'in ndo ti jii ndo Dio ko ti no xrokjan ndo. Ko no'e ndo ixi Ndotée ndo kuajon ndo juachaxin tsetuen'en ndo kain nge'e. ⁴ Tjume'e bingatjen ndo ti no stene sen ko kuantsje ndo manta jitsáa ndo, ko kua ndo naa manta xemaxinni, ko bingatóxin ndo manta. ⁵ Ko bikia ndo inda ngaya naa tjatu'o, ko kuaxi ndo juné'ma ndo tutée nguungu sen chrikao ndo, ko juinchexemaxin ndo ixi manta jingatoxin ndo.

⁶ Ko hora kuiji ndo ti jii ndo Pedro, ndo Pedro ndachro ndo:

—Nchána, ¿á ja'anta sinémanta tutéena?

⁷ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Jai tienxin'a nge'e rinta'a. Tjume'e tsienxian sonda rinta'a ji'i.

⁸ Ko ndachro ndo Pedro:

—Nai'a sinémanta tutéena.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Síá sinéma'i tutáa, ninge'o tsikinixin'a ngajin.

⁹ Ko juate'e ndo Simón Pedro:

—Na'i, Nchána. Je'a je'o tutéena né'manta. Kaxon né'manta tjáana ko jáana.

¹⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ngisen tsikengi xrokonda'i tsengi sen íjngo. Je'o tutée sen tsijma ixi nchijii sen tjúá sen. Ko ja'anta tjúánta, maski je'a kainnta.

¹¹ Ndachro ndo Jesús je'a kainnta tjúánta, ixi no'e ndo ngisen xrojuinchekji ndo.

¹² †*Juexin juné'ma ndo tutée kain sen, tjume'e itsé ndo mantée ndo, manta jitsáa ndo, ko ikjan ndo bake'e ndo nunte ti no stene sen ko ndachro ndo:

—¿Á tienxinnta nge'e junta'a? ¹³ Ja'anta tiya'nantana ngisen tjako'anta ko Ncháanta, ko ndako ndachronta ixi jan'an ngisen me'e. ¹⁴ Síá jan'an ngisen tjako'anta ko Ncháanta jan'an, ko juné'ma tutáanta, kaxon jaña ja'anta xrojuineme'e kichuunta tutáanta. ¹⁵ Ixi jan'an juako xranchi junta'a, kaxon ja'anta sinche'enta jaña. ¹⁶ ††*Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi ni nche'e ixra, je'a ícha tjintee na ixi ni xrée, ko ninaa ngisen tikao naa juajna, tjinte'a na ícha ixi ni tsixrua'an juajna. ¹⁷ Síá tienxinnta ko síá sinche'enta ji'i, juaxrxin tsake'enta.

¹⁸ 'Je'a ixi kainnta ndachrjan ji'i. Jan'an nóna ngisen kuincha'a. Ko xrokonda tson'en xranchi tsikjin sen sa'ó: "Ngisen neki'an, ni me'e tsingaxiton na ngajin." ¹⁹ Jan'an ntatjunta ixi nchakon tson'en ji'i, ja'anta tsitikaonnta ixi jan'an ngisen ntatjunta ngisen najan'an. ²⁰ †*Naa nge'e nduaxin ntatjunta, ixi ngisen tayé'e naa sen xruan'an jan'an, kaxon jan'an tayé'ena sen, ko ngisen tayé'ena jan'an, tayé'e sen ngisen tsixruan'ana jui'i.

Ndo Jesús chronga ndo ixi xi Judas sinchekji xa ndo

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Ko juexin ndachro ndo Jesús ji'i, tsango koni'e aséen ndo ko ndako ichro ndo:

—Nduaxin ntatjunta ixi naa ja'anta sinchekjintana.

²² Ko sen teyuu chrikao ndo kuaxi tsje'e kichuu sen ixi noe'a sen ngisen sinche'e ti ndachro ndo. ²³ Ko naa ndo chrikao ndo Jesús, ndo me'e ndo Jesús tsango tjue'e ndo, jii ndo nunte tjenka ndo Jesús ti no stene sen. ²⁴ Ko ndo Simón Pedro jinchetengi ndo ndo me'e ixi tjanchangí'e ndo ndo ngisen sinche'e ti ndachro ndo Jesús.

²⁵ Tjume'e je'e ndo konchjiñe'e ndo ti jii ndo Jesús, ko juanchangi ndo:

—Ncháina, ¿ngisen sinche'e me'e?

²⁶ Juate'e ndo Jesús:

—Ngisen xrotjá'a tu'o nutja tsikontjao, me'e je'e xa.

Méxin, juinchetjao ndo tu'o nutja ko kuajon ndo ngajin xi Judas Iscariote, chjen'en ndo Simón. ²⁷ Ko kuayé'e xi Judas nutja, ko tuinxin Xixron'anxrée kuixin'in xa aséen xi Judas. Ko ndo Jesús ndache ndo xa:

—Nge'e sinche'e, jaiko xakon'an nche'e me'e.

²⁸ Ko ninaa sen stene nti'a kuienxin sen sonda jaña ndachro ndo. ²⁹ Kaxin sen xraxaon sen ixi xi Judas tsje'e xa ti titjinga tomi, méxin ndo Jesús kuetuen'en ndo xa ixi tsike'na xa nge'e ixi ó tsii kia, o xrokuajon xa nge'e ngajin ni nóa. ³⁰ Juexin kuayé'e xi Judas nutja, tuinxin kuachrje xa ko ó tiie me'e.

Naa nge'e natjúá kuetuan'an ndo Jesús

³¹ Ko ó juexin satsikji xi Judas, ndachro ndo Jesús:

—Jai tsonoxin juachaxien Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko tsjakoxin ndo juachaxin ijië

† 13:12; Lc. 22:27. †† 13:16; Mt. 10:24; Lc. 6:40; Jn. 15:20.

‡ 13:20; Mt. 10:40; Mr. 9:37; Lc. 9:48; 10:16.

chónnda ndo Dio. ³² Siá Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsjakoxin ndo juachaxin ne'e ndo Dio, ko me'e jaña ndo Dio tsjakoxin ndo juachaxin chónnda Chjen'en ndo, ko tuinxin tson'en me'e. ³³ †*Chjan'na, xranaanchion tsake'e ngajinnta nti'i. Tjéentana ko xranchi ntatjan ni judío, jaña ntatjunta kaxon: Ti no itsji jan'an, jua'i itsjinta. ³⁴ ††*Naa nge'e natjúá tetuan'annta ixi xrotjue'enta kichuunta xranchi jan'an tjua'anta. ³⁵ Ji'i tsjakoxin ngajin kain ni xasintajni ixi ja'anta chujninanta siá xrotjue'enta kichuunta.

Ndo Jesús ndachro ndo nge'e sinche'e ndo Pedro
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tjume'e juanchangi'e ndo Simón Pedro ndo Jesús:
—Nchána, ¿no itsjinta?
Ko juate'e ndo Jesús:
—Ti no satsji, jua'i itsjia jai. Ko tjume'e xroruanana nti'a.
³⁷ Ko ndachro ndo Pedro:
—¿Sonda jua'i xrorua'a jai? Jan'an chao tsenxinna ixi ja'anta.
³⁸ Ko ndo Jesús juate'e ndo:
—¿Á nduaxin tsenxian ixi jan'an? Nduaxin ntatjua xraxrotsje'a kuntaxichíká, níi xrondachrua chuxin'ana.

Ndo Jesús cha'o satsjixinna ti Dio jii ngajni

14 'Ta'inta juachjaon. Titikaonnta ndo Dio, titikaonntana jan'an kaxon. ² Ndo'a Ndotána kueya nchia jii. Ko siá je'a xrobake'e nchia, jan'an xrontatjunta. Méxin, satsji, sintakonchjian no tsake'enta. ³ Ko siá satsji ko sintakonchjian no tsake'enta, tsji'i íjngo, ko tsjirua'anta ixi ti no tsake'e jan'an kaxon ja'anta tsake'enta nti'a. ⁴ Ja'anta no'anta no itsji ko no'anta cha'o.
⁵ Ko juate'e ndo Tomás:
—Ncháina, nóna'ina ti no itsjia. ¿Xranchi xrokonóna cha'o me'e?
⁶ Ko ndachro ndo Jesús:
—Jan'an cha'o ko jan'an chijni nduaxin ko jan'an tsajon juachaxin stechón chujni. Xro'an ngisen itji ti jii Ndotána siá tsjixin'a sen ixi jan'an. ⁷ Siá chuxinntana, kaxon xrochuxinnta Ndotána ko ó chuxinnta ndo jai ko ó bikonta ndo.
⁸ Ko ndachro ndo Felipe:
—Nchána, tjako'nana Ndotáa. Me'ó tja'onna.
⁹ Ko ndo Jesús ndachro ndo:
—Felipe, ó itsjé nchakon ritjén ngajinnta, ¿ko xra-chuxin'ana? Ngisen bikona ó bikon Ndotána kaxon. ¿Sonda ndachrua ja'a ixi tsjako'a Ndotána? ¹⁰ ¿Á titikaon'anta ixi jan'an rinii Ndotata, ko Ndotata jii ndo ngajin? Ti nge'e nichja jan'an je'a ti tja'on nichja. Na'i. Ko Ndotána ndo jii ngajin, je'e ndo nche'e ndo ixra.
¹¹ Titikaonnta ixi jan'an ritjén ngajin Ndotána, ko Ndotána jii ndo ngajin. Maski titikaon'anta ji'i, tsitikaonxinnta ixi ti ixra íjje juanta'a ko nge'e bikonta.
¹² Naa nge'e nduaxin ntatjunta siá nduaxin tsitikaon-

nantana, ti juanta'a kaxon ja'anta chao sinche'enta kain me'e ko kaxon ixra ícha íjje nge'e sinche'enta ixi jan'an satsji ti jii Ndotána. ¹³ Kain nge'e tsjanche'enta Ndotána ixi nombréena, jan'an sinta'a ixi jaña tsjako juachaxien Ndotána. ¹⁴ Siá xrojan nge'e tsjanchaxinnta nombréena, jan'an tsajon.

Ndo Jesús xroxruan'an ndo Espíritue ndo Dio

¹⁵ 'Siá nduaxin tjuananta, titikaonnta nge'e kuetuan'annta. ¹⁶ Ko jan'an tsinóatána ngajin Ndotána ixi xroxruan'an ndo Espíritue ndo ixi tsingijnanta ko tsajon ndo juachaxin tsake'e juaxruxin asáanta ko Espíritue ndo tsake'e ngajinnta kain nchakon, ¹⁷ Espiritu nduaxin. Ti ni nunte xasintajni jua'i tsayé'e na Espiritu ko chúxin'a na Espiritu. Ko ja'anta chuxinnta Espiritu ixi ngajinnta jii ndo ko je'e ndo tsitu'e ndo ngajinnta kain nchakon. ¹⁸ Jan'an tsintua'inta nóanta ko ja'onta; xrokjanna íjngo ixi tsake'e ngajinnta. ¹⁹ Ko ítsjé'a nchakon chujni nunte xasintajni tsikon'anana. Ko ja'anta tsikonntana ixi ja'anta tsarichonnta ixi jan'an rí-chon. ²⁰ Ko nchakon me'e tsono'anta ixi jan'an ko Ndotána naakuana ko ja'anta ko jan'an naakuana kaxon. ²¹ Ngisen no'e ko titikaon nge'e kuetuan'an, sen me'e tjua'na. Ko sen tjua'na, Ndotána kaxon xrotjue'e ndo sen, kaxon jan'an tjua'a † sen ko tsichuxinna sen.
²² Ko xi Judas, je'a xi Iscariote, ndache xa ndo:
—Ncháina, ¿sonda jan'anna xrochuxiana ko ikaxin ni nunte xasintajni, na'i?
²³ Ko juate'e ndo Jesús ndachro ndo:
—Ngisen tjua'na, sen me'e titikaon nge'e tituan'an. Ko Ndotána xrotjue'e ndo sen, ko Ndotána ko jan'an tsji'ina tsinteena ngajin sen. ²⁴ Ko ngisen tjaun'ana, ni me'e titikaon'a na nge'e ndachrjan. Ko nge'e chijni tin'ennta, je'a chijnina. Na'i. Ji'i chijnie Ndotána, ndo xruan'anna jui'i.
²⁵ 'Rintatjunta kain ji'i ixi xraritjén ngajinnta. ²⁶ Ko Espíritue Ndotána, xroxruan'an ndo juachaxin ixi nombréena, ixi tsingijnanta, ko xronichja'anta ndako ko tsjako'anta kain nge'e ko sintaxraonnta kain nge'e ntatjunta.
²⁷ 'Juaxruxin tinto'anta ko juaxruxin tajon ngajinnta. Je'a xranchi juaxruxin tajon ni nunte xasintajni. Na'i. Xrakon'anta ko ta'inta juachjaon. ²⁸ Ó kuin'ennta nge'e ndachrjan, satsji ko xrokjanna íjngo ko tsake'e ngajinnta. Siá nduaxin tjaunnanta, juaxruxin xrobake'enta ixi no'anta satsji ti jii Ndotána ixi ícha tetuan'an je'e ndo ixi najan'an. ²⁹ Sa'ó ntatjunta ji'i ixi nchakon tsikonnta tson'en, tsitikaonnta.
³⁰ 'Ko sé'a xronichjana jai ixi jitji Xixron'anxrée, xi tetuen'en chujni nunte xasintajni. Ko je'e xa xro'an nge'e tetuen'en xa ngajin. ³¹ Ko xrokonda jaña tson'en ixi chujni nunte xasintajni tsono'e na ixi jan'an tjua'a Ndotána ko titika'on nge'e tetuanna ndo. Ko jai tingatjennta sachjinxina nti'i.

† 13:33; Jn. 7:34. †† 13:34; Jn. 15:12, 17; 1Jn. 3:23; 2Jn. 1:5.

‡ TJUA'A yo te amo

Ntaꞗ tajon tu uva ko chaan ntaꞗ

15 'Jan'an me'e xranchi naa viña jichón ko Ndotána xranchi ngisen tayakon'en ntaꞗ. ² Tsonchrijin ndo chaan ntaꞗ tajon'a itu ko tsame'e ndo ntaꞗ ko tayakon'en ndo ntaꞗ ixi ícha itsjé itu tsajon ntaꞗ. ³ Ko ja'anta ó tjúá asáanta ixi chijni tjá'anta. ⁴ Take'énta ngajin xranchi jan'an ritjén ngajinnta. Xranchi chaan ntaꞗ jua'i je'o chaan ntaꞗ tsajon itu siá jitse'a kichuu ntaꞗ, jaña ja'anta kaxon jua'i sinche'enta nge'e siá ste'anta ngajin.

⁵ 'Jan'an ntaꞗ ijié tajon tu uva, ko ja'anta chaan ntaꞗ. Ngisen jitséxin najan'an ko jan'an ngajin sen tsajon sen kueya itu ixi ja'anta jua'i sinche'enta naa nge'e siá ritjén'a ngajinnta. ⁶ Ko ngisen jitseni'a jan'an, ni me'e jii nã xranchi chaan ntaꞗ tjankana ndá'a ixi xroxema ntaꞗ ko tsjaaka nã ntaꞗ.

⁷ 'Ko siá ja'anta steniintana, ko xrotjáña'inta nge'e juntakuan'annta, tjanchianta nge'e tjaunnta ko tsaye'enta. ⁸ Ndotána tayé'e juasaya siá ja'anta tájonnta itsjé itu. Ko jaña tsjakoxinnta ixi titikaonntana. ⁹ Jan'an tsango tjua'anta xranchi Ndotána tjua'na. Tintue'anta ti tjua'anta jan'an. ¹⁰ Siá tsitikaonnta ti kuetuan'annta, tsono'anta ixi tjua'anta xranchi kaxon jan'an titika'on nge'e kuetuanna Ndotána ko nóna ixi je'e ndo tjua'na ndo.

¹¹ 'Jaña nichja'anta ixi tsake'enta juaxruxin ngajin ko juaxruxin tsake'e asáanta. ¹² †*Ti tetuan'annta me'e jii': tjue'enta kichuunta xranchi jan'an tjua'anta. ¹³ Ngisen ícha tjue'e naa ngisen, ba tsen'en sen ixi ngisen tjue'e sen. ¹⁴ Ja'anta chujni tjento siá tsitikaonnta ti tetuan'annta. ¹⁵ Ítiya'inta ni nche'e ixrã, ixi chujni nche'e ixrã noe'a sen nge'e nche'e xi tetuen'en sen. Ko ja'anta chujni tjentona ixi kain nge'e juinchekuanna Ndotána, juntano'anta. ¹⁶ Kuinche'antana ja'anta. Jan'an kuincha'anta ko kuinóatána ngajinnta ixi itsjinta ko tájonnta itsjé itu ko tsitjáña'i tu. Ko jaña Ndotána xrotjá'anta ndo kain nge'e tsjanchiixinnta nombréena. ¹⁷ Jaña tetuan'annta ixi xrotjue'enta kichuunta.

Ningakon'en nã ndo Jesús ko sen titikaon ndo

¹⁸ 'Siá ni nunte xasintajni toñao'anta, no'anta ixi jan'an ningakonna nã sa'ó. ¹⁹ Siá ja'anta xrokjuinta chujni nunte xasintajni, ni nunte xasintajni xrotjua'anta nã ixi xrakichuunta nã. Ko jan'an kuincha'anta ngakjen'en ni nunte xasintajni. Ko méxin, ni nunte xasintajni ningakon'annta nã ixi í je'anta chujni nunte xasintajni. ²⁰ ††*Xraxaonnta nge'e ntatjunta ixi ni naa xi nche'e ixrã tetuan'an ícha ixi xi xrée. Siá ningakonna nã ko rua'na nã, jaña xrorua'anta nã kaxon. Ko siá kuitikaon nã nge'e juntakuan'an nã, me'e kaxon tsitikaonnta nã nge'e tsjako'enta nã. ²¹ Kain jii' sinta'anta nã kondeexin jan'an ixi titikaonntana ko ixi chúxin'a nã ngisen xruan'anna jui'i.

† 15:12: Jn. 13:34; 15:17; 1Jn. 3:23; 2Jn. 1:5. †† 15:20: Mt. 10:24; Lc. 6:40; Jn. 13:16.

²² 'Siá xrojuia nti'i ko xronichja'i ngajin nã, je'e nã xrochónda'i nã ninaa ijié. Ko jai jua'i xrondachro nã ixi noe'a nã ko chónnda'i nã ijié. ²³ Ni ningakonna, ni me'e ningakon'en nã Ndotána kaxon. ²⁴ Je'e nã xrochónnda'i nã ijié siá xrojuinta'i nge'e ti ninaa ngisen juinche'e sa'ó. Ko jai ó bikon nã kain nge'e junta'a, ko maski bikon nã, ningakonna nã ko kaxon ningakon'en nã Ndotána. ²⁵ Ko jaña ton'en ixi xrokonda tson'en nge'e ndachro ley ne'e nã: "Ningakonna nã maski xro'an ijié chonda." ²⁶ Ko nchakon tsij ngisen tsingijina, me'e Espiritue ndo Dio nduaxin, xroxruan'an jan'an ixi juachaxien Ndotána ko je'e ndo xronichjaxinna ndo. ²⁷ Ko ja'anta kaxon xronichjaxinntana ixi ngajin ritjenn-ta xraxangixixión juako'anta.

16 'Kain jii' ntatjunta ixi tsintue'anta nge'e juin-takuan'annta. ² Ni judío tsajon'a nã juachaxin tsixin'innta ni'ngo ko tsiji nchakon ixi ni naatsóñaxónnta xroxraxaon nã ixi ti nche'e nã me'e naa xrée ndo Dio. ³ Jaña sinche'e nã ixi chúxin'a nã Ndotána ko chúxin'a nã najan'an. ⁴ Ko ntatjunta kain jii' ixi nchakon jaña tson'en, xroxraxaonnta ixi ó ntatjunta sa'ó jaña tson'en.

Ixrã nche'e Espiritue ndo Dio

'Ti xrangixixión ntatju'inta jii' ixi bake'e ngajinnta. ⁵ Ko jai satsji ti jii ngisen xruan'anna jui'i. Ko ninaánta tjanchangínta no satsji ⁶ ixi tsango jitonie asáanta ixi ntatjunta kain jii'. ⁷ Nduaxin, cháña satsji ixi ja'anta jian tsake'enta. Ko siá satsji'a tsi'a ngisen tsingijnanta. Ko siá satsji, jan'an xroxruan'an ndo tsij ndo. ⁸ Ko nchakon tsij ndo sinchexraxaon ndo chujni nunte xasintajni ixi chónnda nã ijié, ko jii naa cha'o ndako xrorué'e nã ko ndo Dio sinchéñe'e ndo nã ijié. ⁹ Je'e nã chónnda nã ijié ixi titikaon'a nã ¹⁰ ko tsono'e nã ixi jii naa cha'o jian ko ixi jan'an satsji ti jii Ndotána ko ítsikon'antana, ¹¹ ko tsono'e nã ixi ndo Dio sinchéña ndo ijié ixi ó juexin juinchéña ndo ijié ngajin Xixron'anxrée, xi tituen'en nunte xasintajni.

¹² 'Xrarichonda itsjé nge'e xrontatjunta, ko jai jua'i tsienxinnta. ¹³ Nchakon tsij Espiritue ndo Dio nduaxin, je'e ndo sintakuan'annta ndo kain nge'e nduaxin ixi je'a nge'e tjaun ndo xrontatjunta ndo. Na'i. Xrontatjunta ndo kain nge'e tsin'en ndo ko sintano'anta ndo nge'e tson'en. ¹⁴ Je'e ndo tsajon ndo juasaya ngajin jan'an ixi tsayé'e ndo kain chijnina ko nge'e tikinixinna ko sintano'anta ndo kain jii'. ¹⁵ Kain nge'e chónnda Ndotána na'na kaxon. Méxin, ndachrjan ixi Espiritue ndo Dio tsayé'e ndo nge'e tikinixinna ko tjume'e sintano'anta ndo kain jii'.

Ti toni'e aséenni xrokjan juaxruxin

¹⁶ 'Xra íse'a í tsikon'antana. Ko kaxon íse'a tsikonntana íjngo ixi satsji ti jii Ndotána.

¹⁷ Ko kaxin sen chrikao ndo ndache kichuu sen: —¿Nge'e xrondachro jii' ixi íse'a tsikonna ndo ko kaxon sé'a tsikonna ndo íjngo ixi satsji ndo ti jii Ndotée

ndo? ¹⁸ ¿Inge'e tjaun ndo xrondachro ndo ixi: "íse'a"? Tianxin'ana nge'e ndachro ndo.

¹⁹ Ko kono'e ndo Jesús nge'e tjaun sen tsjanchangí'e sen ndo ko ndache ndo sen:

—Jan'an ntatjunta ixi íse'a ítsikon'antana ko kaxon sé'a tsikonntana íjngo. ¿Á jii'í ritjan Chiangí'e kichuunta?

²⁰ Nduaxin ntatjunta ixi tsango xrotsjanganta ko tsoni'e asáanta, ko ni nunte xasintajni tsake'e na juaxruxin. Ko maski tsango tsoni'e asáanta ko tjume'e xrokjan tsake'enta juaxruxin. ²¹ Hora naa nchri sinchejongí'e nchra chjen'en nchra, tsango tsoni'e aséen nchra ixi ó kuiji hora tsjongí'e xjan. Ko tjexin tjongí'e xjan, tjume'e ísintexi'afñao nchra juachjaon kuatsinga nchra ixi juaxruxin take'e nchra ixi juinchejongí'e nchra naa chjan ngata'a nunte xasintajni. ²² Jaña ja'anta kaxon toni'e asáanta jai. Ko tjume'e tsikonntana íjngo ko tsango tsake'e juaxruxin asáanta ko ninaa chujni tsantsja'anta juaxruxin me'e.

²³ Nchakon me'e xro'an nge'e tsjanchangí'anta. Nduaxin nge'e ntatjunta. Ixi Ndotána xrotjáanta ndo kain nge'e tsjanchaxinnta nombréena. ²⁴ Ja'anta xraxro'an nge'e tjanchiainnta nombréena jai. Ko jai tjanchianta ko tsaye'enta, ko tsango tsake'enta juaxruxin.

Ncháina Jesucristo juacha ndo kuetuan'an ndo nunte xasintajni

²⁵ Ntatjunta jii'í je'o xranchi tekini naa nge'e. Ko tsij nchakon ítsekia'inta jaña ixi ndako xrontatjunta ixi Ndotána. ²⁶ Nchakon me'e tsjanchiainnta nge'e nombréena. Ko ndachrjan'í ixi jan'an xronichjainnta ngajin Ndotána ²⁷ ixi je'e Ndotána tjua'anta ndo. Tjua'anta ndo ixi ja'anta tjuananta jan'an ko ixi titikaonnta ixi jan'an juixin ti jii je'e ndo. ²⁸ Kuachrxexin ti jii Ndotána ixi jui'í nunte xasintajni. Ko jai tintu'a nunte xasintajni ixi satsji ti jii Ndotána íjngo.

²⁹ Tjume'e ndachro sen chrikao ndo:

—Jai ndako ritjakua ko ítjakoxin'a ixi xrojan chijni, ³⁰ jai tienxinna ixi no'a kain nge'e ko xrokonda'í ixi xrojan ngisen tsjanchangí'ana. Méxin, titika'onna ixi ja'a juixian ti jii ndo Dio.

³¹ Ndo Jesús juate'e ndo:

—¿Jai ché kuitikaonnta? ³² Ko tsij nchakon ko jai hora me'e ixi ja'anta xrochjeyanta ko satsjinta ko tsintunantana jan'on. Ko je'a jan'on ritjén ixi Ndotána jii ndo ngajin. ³³ Jii'í ntatjunta ixi kainnta juaxruxin tsake'e asáanta ixi titikaonntana. Ko nti'í nunte xasintajni tsatsinganta juachjaon, ko xronka'inta ixi jan'an ó juacha tetuan'an nunte nti'í.

Ndo Jesús tjanchia ndo ixi sen chrikao ndo

17 Ó juexin ndachro ndo Jesús kain jii'í, tjume'e tsje'e ndo ngajni ko ndachro ndo:

—Ndotána, ó kuiji nchakon. Chje'énta Chjan'anta juachaxin ixi kaxon Chjan'anta xrotjáanta xjan juasaya. ² Ko ja'anta chje'énta Chjan'anta juachaxin ixi tsetuen'en xjan kain chujni ko tsajon xjan juachaxin tsechón sen kain nchakon, kain sen tsichje'enta xjan.

³ Ko juachaxin chóna sen tsechón sen kain nchakon me'e ti xrochuxinnta sen ja'anta, ndo naakua ndo Dio nduaxin jichón, ko kaxon xrochuxin sen ndo Jesucristo, ndo tsixruan'annta ja'anta nunte xasintajni.

⁴ Jan'an tjá'anta juasaya nti'í nunte xasintajni ko juexin junta'a ixra kuetuannanta. ⁵ Ko jai Ndotána, chjánanta juachaxin ijié xranchi kuachonda jan'an nchakon bake'e ngajinnta ti xrako'a nunte xasintajni.

⁶ Ó juinteno'a sen chjánanta, sen nunte xasintajni, sen tsikinche'e ja'anta. Je'e sen chujnianta sen ko ja'anta chjánanta sen ko jan'an ó juintakuan'an sen chijnianta ko kuitikaon sen. ⁷ Ko jai ó no'e sen ixi kain juachaxin chóna jan'an tixin ngajinnta. ⁸ Jui'í ixi juako'a sen chijnianta chjánanta, ko je'e sen kuitikaon sen, ko kuienxin sen ixi nduaxin jan'an juixin ngajinnta, ko kuitikaon sen ixi ja'anta tsixruan'annanta.

⁹ Jan'an tjancha'anta ixi tsingijnanta sen me'e. Je'a tjancha'anta ixi tsingijnanta kain chujni nunte xasintajni. Na'í. Je'o tjancha'anta ixi sen chjánanta ko ixi je'e sen chujnianta sen. ¹⁰ Ko kain nge'e chonda ja'anta, na'na, ko kain nge'e na'na, na'anta kaxon. Ko méxin, je'e sen tsajon sen juasaya ngajin.

¹¹ Jai ítsituna'í nti'í nunte xasintajni. Ko je'e sen xrat-situ'e sen nti'í. Ko jan'an satsji ixi tsake'e ngajinnta. Ndotána jian, tayakon'ennta ixi juachaxiannta sen chjánanta ixi je'e sen naakua tsake'e sen xranchi jan'an ko ja'anta naakua stena. ¹² †Nchakon bake'e ngajin sen nti'í nunte xasintajni, kuayakon'an sen ixi juachaxiannta. Ko ninaa sen kuitjáña'í sen. Je'o naakua naa ngisen kuitjáña, ixi xi me'e ó tsikitjáña xa ixi jaña tson'en xranchi jitaxin xroon tsikjin sen sa'ó.

¹³ Ko jai satsji ti no ritjennta. Ko ixi xraritjén nti'í nunte xasintajni ndachrjan jii'í ixi tsake'e sen juaxruxin xranchi juaxruxin chóna jan'an. ¹⁴ Jan'an juin-takuan'an sen chijnianta, ko jai ni nunte xasintajni ningakon'en na sen ixi je'e sen je'a chujni nunte xasintajni xranchi jan'an kaxon je'a chujni nunte xasintajni. ¹⁵ Tjánchá'ianta ixi tsantsjexinnta sen nunte xasintajni. Na'í. Tjancha'anta ixi tsingijnanta sen ixi Xixron'anxrée sincheye'a xa sen. ¹⁶ Xranchi jan'an je'a chujnie nunte xasintajni, kaxon je'e sen je'a chujni nunte xasintajni sen. ¹⁷ Nchetjúáxinnta sen ixi nge'e nduaxin ixi chijnianta chijni nduaxin. ¹⁸ Xranchi xruan'annanta jui'í nunte xasintajni, jaña jan'an xruan'an sen itsji sen ngakjen'en chujni nunte xasintajni. ¹⁹ Ixi je'e sen totjúáxinna jan'an, ko kaxon je'e sen tsontjúáxin aséen sen ixi chijni nduaxin.

²⁰ Ko je'a je'o tinóatána ixi je'e sen. Na'í. Kaxon tinóatána ixi tsingijnanta sen tsitikaon ícha tjume'e, nchakon tsin'en sen nge'e xronichja je'e sen. ²¹ Tjan-cha'anta ixi kain sen naakua xroxaxaon sen xranchi ja'anta Ndotána ko jan'an naakua stena, ixi kain chujni nunte xasintajni tsitikaon na ixi ja'anta xruan'annanta jui'í. ²² Ó tjá'a sen naxra je'o juachaxin ijié xranchi juachaxin chjánanta ixi naakua xroxaxaon sen xranchi jan'an ko ja'anta naakua stena. ²³ Jan'an ko je'e sen naakuana xranchi ja'anta ko jan'an naakuana kaxon.

† 17:12; Jn. 13:18.

Ko jaña chujni nunte xasintajni tsono'e nã ixi ja'anta xruan'annanta jui'i ko kaxon tjue'enta nã xranchi tjaunnanta jan'an.

²⁴ Ndotána, ja'anta chjánanta sen, ko tja'on ixi tsake'e sen ti no tsake'e jan'an ixi tsikon sen juachaxin ijié chjánanta; ixi fiaonanta ti xrako'a nunte xasintajni. ²⁵ Ndotána, tsango jian ja'anta. Chujni nunte xasintajni chúxin'a nã ngisen ja'anta, ko jan'an ó chuxinnta, ko kain sen chjánanta, kaxon ó no'e sen ixi ja'anta xruan'annanta jui'i. ²⁶ Ó juintano'a sen ngisen ja'anta ko xrasintano'a sen ícha, ixi xranchi ja'anta tjaunntana jaña xrotjue'e kichuu sen ko jan'an tsake'e ngajin sen.

Itsé nã ndo Jesús ko bije'e nã ndo
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 Juexin ndachro ndo Jesús kain ji'i, tjume'e kuachrjenka'o ndo sen chrikao ndo ko sakjui sen kuantu inda Cedrón. Nti'a jii naa ijngi ko nti'a ikjui ndo Jesús ko sen chrikao ndo. ² Kaxon xi Judas, xi juinçekji ndo Jesús, chúxin xa ijngi me'e ixi nti'a itsjé nchakon baxraka sen chrikao ndo Jesús ko kao je'e ndo. ³ Méxin, xi Judas bika'o xa kueya xi soldado ko kaxin xi policía nche'e xrã ni'ngo tsixrua'an xitaana tetuan'an ko xi fariseo. Kujikao nã chika ko xro'i tingasãñaxin. ⁴ Ko ndo Jesús ó no'e ndo kain nge'e xrokon'en ndo, ko konchjiñe'e ndo ngajin nã ko juanchangi'e ndo nã:

—¿Ngisen tjéenta?

⁵ Ko juate'e nã:

—Tjéena xi Jesús, xi tjajna Nazaret.

Ko juate'e ndo Jesús:

—Jan'anna.

Ko xi Judas, xi tsijinçekji ndo, nti'a jikao xa nã. ⁶ Ko hora ndachro ndo Jesús: "Jan'anna", je'e nã xronka nã ko ngaxiton nã kuitsinga nã nunte. ⁷ Ko ijngo ikjan ndo Jesús juanchangi'e ndo nã:

—¿Ngisen tjéenta?

Ko je'e nã ndachro nã:

—Tjéena xi Jesús, xi tjajna Nazaret.

⁸ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ntatjunta jan'an ngisen tjéenta. Ko siá jan'an ngisen tjéenta, tintu'enta satsji sen chrjiki'an.

⁹ Jaña ndachro ndo Jesús ixi xrokonda tson'en ti nge'e tsindachro ndo: "Sen chjána Ndotána, xro'an ngisen tsitjáña." ¹⁰ Ko ndo Simón Pedro kuantsje ndo naa chika espada konchrijinxin ndo ndatsjon naa xi, ndatsjon xa ti jian, xi me'e ndatin'in xa Malco, xinchéxree xitaana tetuan'an. ¹¹ †*Ko ndo Jesús ndache ndo ndo Pedro:

—Xraxi'ian chika espada ñã. Siá Ndotána kuetuan'an ixi tangi tsatsinga, xrokonda tsatsinga jan'an kain ji'i.

Ndo Jesús ikjui ndo ngajin xi tetuen'en xitaana
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Tjume'e xi soldado ko xi tetuen'en xa ko xi policía judío nche'e xrã ni'ngo itsé xa ndo Jesús ko kuintee xa ndo. ¹³ Ko sabikao xa ndo'a xi Anás, a xi Anás xichéé xi Caifás, ngisen nano me'e tituen'en xitaana.

† 18:11; Mt. 26:39; Mr. 14:36; Lc. 22:42.

¹⁴ †*Ko xi Caifás, xraje'o je'e xa tsindache ni judío ixi ícha jian naakua naa chujni xrokuenxin ixi tjajnee nã.

Ndo Pedro ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ndo Simón Pedro ko inaa ndo bakajikao ndo Jesús sterué'e sen ndo. A ndo inaa ó chúxin ndo xitaana tituan'an. Méxin, kaxon kuixin'in ndo no kuixin'in ndo Jesús, ngaxin'in ndasin ndo'a xitaana tituan'an. ¹⁶ Ko ndo Pedro kuitu'e ndo nduja ti ntãchja. Ko ndo chúxin xitaana tituan'an kuachrje ndo ko nichje'e ndo nchri tendáa ntãchja ko kuajon nchra juachaxin kuixin'in ndo Pedro. ¹⁷ Tjume'e nchri tendáa ntãchja juanchangi'e nchra ndo Pedro:

—¿Á kaxon ja'a chriku'a xi ñã?

Ko juate'e ndo Pedro ndachro ndo:

—Na'i, jan'an na'i.

¹⁸ Ko nti'a tsango ikin ko xi nche'e ixrã ko xi policía juaaka xa naa xro'i nti'a ko siin xa stexraxru'e xa. Kaxon ndo Pedro jixraxru'e ndo nti'a.

Xitaana tetuan'an tjanchangi'e xa ndo Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ko xitaana tetuan'an juangíxin xa juanchangi'e xa ndo Jesús ngisen sen chrikao ndo ko nge'e tjako ndo.

²⁰ Ko juate'e ndo Jesús:

—Jan'an nichja ngajinxin ikon kain ni nunte xasintajni, ko bajako ngaxin'in nchia ko ngaxin'in ni'ngo ti no baxra'o kain ni judío. Ko xro'an nge'e ndachrjan imao.

²¹ ¿Sonda tjanchanginãna? Tjanchangi'e ni kuin'en xranchi tjako. Je'e nã no'e nã nge'e ndachrjan.

²² Juexin ndachro ndo Jesús ji'i, tjume'e naa xi policía nche'e xrã ni'ngo, jindaxin xa nti'a, kuande'e xa naa iton ikon ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á jaña tjate'é ngajin xi tituen'en xitaana?

²³ Ko juate'e ndo Jesús:

—Siá ndako'a ndachrjan naa nge'e, ndachijiana nge'e ndako'a ndachrjan, ko siá ndako nge'e ndachrjan, ¿sonda kon'iana?

²⁴ Tjume'e xi Anás xruan'an xa ndo Jesús jixrite'e ndo ngajin xi Caifás, xitaana tetuan'an.

Ndo Pedro ijngo ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ko ndo Pedro xraiiin ndo nti'a jixraxru'e ndo, ndache nã ndo:

—¿Á kaxon ja'a chriku'a xi ñã?

Ko ndo Pedro ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús, méxin, ja'in juate'e ndo:

—Na'i, jan'an na'i.

²⁶ Tjume'e naa xi nche'e xrée xitaana tetuan'an, xi me'e xrakichuu xa xi tsikonchrijin ndo Pedro ndatsjon, juanchangi xa:

—¿Á je'a ja'a bikon riku'a xa ti jii ijngi chóna lahuer-ta?

†† 18:14; Jn. 11:49, 50.

²⁷ Ko ndo Pedro ndachro ndo íjngo je'a ndo. Ko tuinx-in itsje naa kuntaxichíká.

Ndo Jesús ngajin xi Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kuachrxjin na ndo'a xi Caifás, sabikao na ndo Jesús ti nchia ijie tetuanxin xi gobernador. Ko ó kuaxi jitingasáña ko ni judío kuixin'a na nchia me'e ixi jaña xrokuama'i na ijie, ne jua'i sine na kia Pascua.

²⁹ Tjume'e xi Pilato kuachrxjin xa nchia tetuan'an na, juanchangi'e xa na:

—¿Nge'e ijie chóna xi ji'i?

³⁰ Ko je'e na juate'e na:

—Síá je'a ndako'a juinche'e xa, xrobikian'ina xi nti'i.

³¹ Ko ndache xi Pilato na:

—Satiku'unta xa, nchéñe'enta xa ijie xranchi jitaxin ley na'anta.

Ko juate'e ni judío:

—Jan'anna judíona chonda'ina juachaxin naat-sónaxónna naa ngisen.

³² †*Jaña kon'en xranchi tsindachro ndo Jesús xranchi tsen'en ndo. ³³ Tjume'e xi Pilato íjngo kuixin'in xa nchia tetuanxin xa ko kuiye'e xa ndo Jesús ko juanchangi'e xa ndo:

—¿Á ja'a xi Rey tetuen'en ni judío?

³⁴ Ko ndachro ndo Jesús:

—Ti nge'e tjanchanginana, ¿á ja'ua xraxaoan jaña?, o, ¿á ixi inaa na jaña ndachro na?

³⁵ Ko juate'e xi Pilato:

—¿Á jan'an judíona? Ni tjajnáa ko xitaana tetuan'an bikaan na ngajin. ¿Nge'e juinche'e?

³⁶ Ko juate'e ndo Jesús:

—Juachaxin chóna jan'an je'a kuixin nunte xasintajni. Síá xrokui'xin nunte xasintajni, sen chrjiki'an xrojuinche'e sen nge'e ixi xrotsé'ana ni judío ko juachaxin chóna jan'an, je'a juachaxin nunte xasintajni.

³⁷ Ko ndachro xi Pilato:

—Ja'a, ¿á nduaxin naa xi rey?

Ko juate'e ndo Jesús:

—Jaán, jan'an rey xranchi ja'a ndachrua. Jan'an jui'i nunte xasintajni ixi xronichja ti nduaxin. Kain sen titikaon nge'e nduaxin, sen me'e tin'en nge'e tjako.

³⁸ Ko ndachro xi Pilato:

—¿Nge'e nduaxin ndako, ndachrua?

Xi Pilato kuajon xa juachaxin tsen'en ndo Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ko juexin juanchangi xi Pilato ji'i, tjume'e kuachrje xa ko ikjui xa ti ste ni judío, ko ndache xa na:

—Kuitja'i ninaa ijie ngajin xi ji'i. ³⁹ Ko ja'anta ó xrakuan'anta ixi kia pascua tajanda naa chujni jije'e. ¿Á tjaunnta tsajanda xi Rey tetuen'en ni judío?

⁴⁰ Ko kain na kuyako na ndachro na:

—Xi ña na'i. Tajanda xi Barrabás.

Ko xi Barrabás naa xiche'e me'e.

19 Tjume'e xi Pilato kuatuan'an xa ixi tsjaya na ngajin ndo Jesús. ² Ko ni soldado juinchéña na

ixi ntacha'a naa corona ko bake'e na ngata'a jaa ndo Jesús. Ko juinchekeya na ndo naa manta tiie játse. ³ Ko konchjiñe'e na ti jii ndo, ko ndachro na:

—Tsechón ndo rey tetuen'en ni judío.

Ko juanoa na ndo. Ko itja na kuandexin na ikon ndo.

⁴ Ko xi Pilato íjngo kuachrxjin xa nchia tetuanxin xa, ko ndache xa ni tsixra'o nti'a:

—Tsje'enta, tsantsje xa ixi tsienxinnta ixi kuitja'i ninaa nge'e ndako'a juinche'e xa.

⁵ Ko kuachrxjin ndo Jesús nti'a jitikao ndo ngata'a jaa ndo corona tsikoña ntacha'a ko jitsáa ndo manta tiie játse. Ko ndachro xi Pilato:

—Tsje'enta, nti'i jii xa.

⁶ Ko nchakon bikon ni taana tetuan'an ko ni policia ne'e ni'ngo juangixin na kuyako na:

—¡Tjankanitua xa ntacru! ¡Tjankanitua xa ntacru!

Ko ndachro xi Pilato:

—Ja'anta tiku'unta xa ko tankanitonta xa ntacru ixi jan'an kuitja'i ninaa nge'e ndako'a ngajin xa.

⁷ Ko juate'e ni judío:

—Jan'anna chondana naa ley xrokonda tsen'en xa ixi ndachro xa ixi Chjen'en ndo Dio je'e xa.

⁸ Ko nchakon kuin'en xi Pilato ji'i ícha xronka xa.

⁹ Tjume'e íjngo kuixin'in xa nchia tetuanxin xa ko juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿No juixian?

Ko ndo Jesús xro'an nge'e juate'e ndo.

¹⁰ Ko ndachro xi Pilato:

—¿Sonda tjetee'a? ¿Á noa'ia ixi jan'an chonda juachaxin tsetuan'an na tankanitua na ntacru o kaxon chonda juachaxin tsajanda satsjia ko xro'an nge'e tson'an?

¹¹ Ko juate'e ndo Jesús:

—Xro'an juachaxin chóna ja'a síá je'a Ndotána Dio xrotjáa ndo juachaxin. Ko chujni bikaana nti'i ícha ijie chóna na ixi ja'a.

¹² Ko kuin'en xi Pilato ji'i, tjume'e juangixin xa juée xa xranchi xrobajanda xa ndo Jesús. Ko ni judío kuyako na ndachro na:

—Síá tsintu'é satsji xa, ja'a je'a tjentua xi tetuen'en tjajnaina. Ngisen nchéña aséen xranchi naa rey, ni me'e ningakon'en xa xi tituajna. ¹³ Kuin'en xi Pilato ji'i, tjume'e sabikao xa ndo Jesús nduja ko bake'e xa nunte ti no nchéñaxin na ijie ko kaxon nchekin'in na ti kueya ixro ko ngigua aremeo xrondachro Gabatá.

¹⁴ Nchakon me'e naa nchakon sa'ó kia Pascua, ko ó xrochjée ngusine nchakon ko xi Pilato ndache xa ni judío:

—Nti'i jii xi rey tetuan'annta.

¹⁵ Ko je'e na kuyako na ndachro na:

—Tsachrje xa, tsachrje xa. Tankanitua xa ntacru.

Ko xi Pilato ndachro xa:

—¿Á tjaunnta tsjankanito xa ntacru xi rey tituan'annta?

Ko je'e na juate'e na:

—Xro'an xi rey chondana, je'o xi César tituan'an.

¹⁶ Méxin, xi Pilato kuajon xa ndo Jesús ngajin ni judío ko sabikao na ndo tsjankanito na ndo ntacru.

† 18:32; Jn. 3:14; 12:32.

Juankanito na ndo Jesús ntacru
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Jaña ndo Jesús kuachrjexin ndo nti'a yama ndo ntacru ti no tsjankanito na ndo, noxon cha'o itji ti no tin'in ntajaa chujni ko ngigua arameo xrondachro Gólgota. ¹⁸Nti'a juankanito na ndo ntacru, ko kaxon ijngo yuu xi, naa xi bake'e xa ndatsjonxin jian ko inaa xa ndatsjonxin kjon ko ngusine bake'e na ndo Jesús. ¹⁹Ko kuetuan'an xi Pilato xrokjin na ngata'a naa ntāa ko tsake'e na ti noi ntacru ko xrondachro ntāa:

“Ndo Jesús, ndo tjanya Nazaret, me'e ndo Rey tetuen'en ni judío.”

²⁰Ko itsjé ni judío juinchekuanxin na letra tsikoña ixi tjenja tjanya Jerusalén kuenito na ndo Jesús nganito ntacru ko nii téé tjanya tsikjin na, naa téé hebreo, naa téé griego, naa téé latín. ²¹Ko ni taana tetuan'an ni judío ndache na xi Pilato:

—Kjin'a ja'a je'e xa “xi Rey tetuen'en ni judío”; cháña ikjian “Je'e xa ndachro xa ixi je'e xa xi Rey tetuen'en ni judío.”

²²Ko juate'e xi Pilato:

—Ti kuetuan'an xrokjin na ó juexin kóña, ko jaña tsi-tu'e.

²³Tjume'e ni soldado, hora juexin bake'e na ndo Jesús nganito ntacru, kua na mantée ndo Jesús, konchjeya na manta ko noó juinchéña na manta nanaá mantée na. Ko kaxon kua na manta jiné jiá ndo. Manta me'e tsixraun'a manta, naakua manta tsikoña me'e.

²⁴Ko ni soldado juao kichuu na ndachro na:

—Xrochjeya'ina manta ji'i. Ícha jian xrosondaoinna ixro ixi jaña tsonoina ngisen tsjacha manta.

Jaña kon'en xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen sa'ó: “Sondaonxin na ixro ko jaña chjeye'e na mantána.” Jaña juinche'e ni soldado.

²⁵Ko tjenja ntacru ti no jinito ndo Jesús bake'e janée ndo ko jan kichuu jan, jan María, janchri'e ndo Cleofas ko jan María Magdalena. ²⁶Ko nchakon bikon ndo Jesús janée ndo ko tjenja jan jii ndo chrikao ndo, ndo ícha tjue'e ndo, ndache ndo janée ndo:

—Tsje'é nti'i jii chjan'an.

²⁷Ko tjume'e nichje'e ndo Jesús ndo bajikao ndo, ndo jii tjenja jan, ko ndachro ndo:

—Nti'i jii janáa.

Ko ndo me'e kuayé'e ndo jan, sabikao ndo jan ndo'a ndo ko je'e jan ikjan jan xranchi janée ndo.

Kuen'en ndo Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸Ó no'e ndo Jesús ixi kain ixra ó juexin juinche'e ndo ko xrokonda tson'en nge'e jitaxin xroon ko ndachro ndo:

—Kuen'enna inda.

²⁹Ko nti'a jii naa chikute jitjiá xran tsjá ko je'e na juinchetjao na naa tu'o manta kuintsiá na naa ntāa ko bake'e na tjenja ro'a ndo. ³⁰Ko ndo Jesús kui'i ndo xran tsjá ko ndachro ndo:

—Ó juexin junta'a kain nge'e kuituanna.

Tjume'e kuisée jaa ndo ko kuajon ndo espíritu ndo ko ndakuen'en ndo. ³¹Nchakon me'e naa nchakon sa'ó kia Pascua, méxin, ni judío tjaun'a na xrokuitu'e cuerpoe ni tsiken'en nganito ntacru nchakon tjoké'e na, ixi nchakon me'e naa nchakon ijié. Méxin, juanche'e na xi Pilato tsondaki na tutée ni kuen'en nganito ntacru ko satsikaoxin na nti'a cuerpoe ni me'e. ³²Ko ni soldado ikjui na ko kondaki na tutée naa xi ko kao tutée xi yuxin juankanito na ntacru tjenja ndo Jesús. ³³Ko hora kuiji na tjenja ndo Jesús ko bikon na ó tsiken'en ndo, kondaki'a na tutée ndo. ³⁴Ko naa xi soldado kuantje'e xa ndatsjonxin ntakuin ndo Jesús ixi naa chika ko tuinxin chrinka ijni ko inda. ³⁵Méxin, jan'an rikjin xroon ixi bake'é nti'a, bikon ixi jaña kon'en ko ndachrjan ti nduaxin ixi ja'anta kaxon tsitikaonnta. ³⁶Jaña kon'en ji'i ixi tson'en nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen: “Tsondaki'a na ninna nte'e ndo.” ³⁷†*Kaxon ijngo nichja xroon chijnie ndo Dio tsikjin na sa'ó ndachro: “Xrotsje'e na ndo juinchekatsingato'e na chika ndatsjonxin ntakuin ndo.”

Xrabaa ndo Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸Tjume'e ó juexin kon'en kain ji'i, ko ndo José, naa ndo tjanya Arimatea, juanchia ndo ngajin xi Pilato juachaxin ixi tsakinjinxin ndo ntacru cuerpoe ndo Jesús ko satsikao ndo ndo xroxrabaa ndo. Je'e ndo José imao rué'e ndo ndo Jesús ixi xrakon'en ndo ni judío. Tjume'e xi Pilato kuajon xa juachaxin ko sabikao ndo José cuerpoe ndo Jesús. ³⁹†*Kaxon ndo Nicodemo, ndo me'e bikitsje'e ndo Jesús naa tiie, a nchakon xroxrabaa ndo Jesús bika'o ndo níite kilo xroan xraxetkjan xroan mirra ko xroan áloe. ⁴⁰Jaña ndo José ko ndo Nicodemo kuayé'e sen cuerpoe ndo Jesús, juinchekitsa sen ndo naa manta jiné tsikaa xroan xraxetkjan ixi jaña bakitikaon ni judío nchakon tsixrabaa chujni tsiken'en. ⁴¹Ti no juankanito na ndo Jesús ntacru tjenja nti'a jii naa huerto ko nti'a jii naa itjao natjúá xraxro'an chujni tsixrabaa nti'a. ⁴²Nti'a juabaa sen ndo Jesús ixi kjin'a jii itjao ‡ ko íse'a hora xroxrangixin nchakon tjoké'e ni judío.

Xechón ndo Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 Tjume'e nchakon xrangixin semana xra naxix-e'e jan María Magdalena ikjui jan ti no tsixrabaa ndo Jesús, ko bikon jan ixi ixro tsijjeexin na itjao †† ti no tsixrabaa ndo tsijinchetengi na ixro. ²Méxin sabin-ga jan ikjui jan ti no jii ndo Simón Pedro ko ti jii inaa ndo tsikinche'e ndo Jesús, ndo me'e tsango tjue'e ndo ndo Jesús, ko ndachro jan:

—Ó tsikantsje na cuerpoe Ncháina satsikikao na ndo ko nóna'ina ti no tsikake'e na ndo.

³Ndo Pedro ko ndo me'e kuen'en sen jaña, méxin, sakjui sen ti tsixrabaa ndo Jesús. ⁴Yui sen binga sen. Ko ndo naa ícha nteeto binga ndo ixi ndo Pedro, ko

† 19:37: Ap. 1:7. †† 19:39: Jn. 3:1, 2. ‡ itjao cueva †† Itjao cueva

je'e ndo sa'ó kuiji ndo tinó tsixrabaa ndo Jesús.

⁵ Kuisée ndo tsje'e ndo ngaxin'in ti no tsixrabaa ndo Jesús ko bikon ndo manta tsikitsía nã ndo ko kuixin'a ndo nti'a. ⁶ Ko tjume'e kuiji ndo Simón Pedro ko kuixin'in ndo ti no tsixrabaa ndo Jesús ko kaxon bikon ndo manta tsikitsía ndo, ⁷ ko bikon ndo ixi manta tsikitsía jaa ndo Jesús nango tsixratu'u manta, ji'a manta tjenka ti no ste manta kaxin. ⁸ Ko ndo bajikao ndo Jesús, ndo kuiji sa'ó ti no tsixrabaa ndo, kaxon kuixin'in ndo ko bikon ndo nge'e tsikon'en ko kuitikaon ndo. ⁹ Ko xrakuienxin'a sen nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio, ti xrokonda xroxechón ndo Jesús. ¹⁰ Tjume'e sen tsikji tsikitsjexin ti no tsixrabaa ndo Jesús ikjan sen ndo'a sen.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin jan María Magdalena (Mr. 16:9-11)

¹¹ Ko jan María kuitu'e jan ngandangí nduja ti no juabaa nã ndo Jesús jitsjanga jan. Ko jaña jitsjanga jan, kuisée jan tsje'e jan ngaxin'in ti no tsixrabaa ndo, ¹² ko bikon jan yuu sen ángel jiá sen manta tjúá ste sen nunte tinó tsikake'e nã cuerpoe ndo Jesús ko naa ndo ángel jii ndo ti no bake'e jaa ndo Jesús ko inaa ndo jii ndo ti bake'e tutée ndo. ¹³ Tjume'e sen ángel juanchangi sen:

—Nchri, ¿sonda tsjanga?

Ko juate'e jan:

—Satsikikao nã cuerpoe Nchánana, ko nóna'ina no tsikake'e nã ndo.

¹⁴ Juexin ndachro jan ji'i ko konkjan jan tsje'e jan ko bikon jan ixi nti'a jii ndo Jesús, ko juatsuan'i jan ndo.

¹⁵ Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo jan:

—Nchri, ¿sonda tsjanga? ¿Ngisen tjée?

Ko je'e jan xraxaon jan ixi ndo nichje'e jan naa sen tayakon'en huerto nti'a, ko ndachro jan:

—Siá ja'a sabiko'a ndo, ndachijiana no bakée ndo ixi jan'an satsiki'an ndo.

¹⁶ Ko ndo Jesús nichje'e ndo jan ndachro ndo:

—¡María!

Ko tsje'e jan ndo, ko nichjaxin jan ngigua arameo, ndachro jan:

—¡Raboni!

(Ji'i xrondachro Maestro.)

¹⁷ Ko ndachro ndo Jesús:

—Tajandana ixi xrasatji'a ti jii Ndotána. Itjia titsje'é sen kichuuna ko ndache sen ixi sajiin ti jii Ndotána, ndo kaxon Ndotánta, ndo Dio na'na ko kaxon ndo Dio na'anta.

¹⁸ Tjume'e jan María Magdalena sakjuichronga jan ngajin sen kuajikao ndo Jesús, ko ndachro jan ixi tsikikon jan Nchána ko kaxon chronga jan ixi jaña tsindachro ndo.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen kuakuajikao ndo (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Tjume'e kóndo nchakon xrangíxin semana, sen kuajikao ndo Jesús tsixra'o sen ngaxin'in nchia ko jian tsikije'e sen nchia ixi xraon'en sen ni judío. Ko ndo

Jesús kuixin'in ndo ko ngusine je'e sen bake'e ndo, ko nichje'e ndo sen, ndachro ndo:

—¿Á jian stenta?

²⁰ Ko juexin ndachro ndo ji'i, juako ndo itja ndo ko chjiyée ndo. Ko je'e sen bake'e sen juaxruxin ixi bikon sen Nchána. ²¹ Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Juaxruxin stenta. Xranchi Ndotána xruan'anna ndo jui'i nti'i, jaña jan'an xruan'annta.

²² Ko kuanotée ndo ngata'a sen ko ndachro ndo:

—Taye'énta Espíritue ndo Dio. ²³ †*Siá xrotjáña'anta ijié juinche'e xrojan ngisen, jaña kaxon tsomé'e jíee nã. Ko siá xrotjáña'inta ijié juinche'e xrojan ngisen, tsomé'a ijié chóna nã.

Ndo Tomás bikon ndo ixi tsixechón Nchána

²⁴ Tjume'e ndo Tomás, naa sen teyuu sen chrikao ndo Jesús, kaxon nchekin'in sen ndo xjan Kuatsi, ndo me'e ko'a ndo nchakon konoxin ndo Jesús. ²⁵ Méxin sen ikaxin chrikao ndo Jesús ndache sen ndo:

—Ó bikona Nchána.

Ko ndachro ndo Tomás:

—Siá tsikon'a jan'an tinó tsikitu'u nã clavo itja ndo ko xroxruxin'a dedo tjáana nti'a ko ti chjiyée ndo, tsitikaon'a.

²⁶ Tjume'e kuatsinga ijiní nchakon ko xra'o kain sen íjngo ngaxin'in nchia ko kaxon ndo Tomás jikao sen ndo nti'a. Tsikije'e sen jian nchia ko tuinxin bikon sen ndo Jesús ngusine ti ste sen ko nichja ndo ngajin sen ko ndachro ndo:

—¿Á juaxruxin stenta?

²⁷ Ko ndache ndo ndo Tomás:

—Xraxin'ia dedo tjáa ti no tsixrandu'u nã chika clavo tjáana ko xraxin'ia tjáa chiyéna. Ko jaña je'a xrokuitikaon'a ixi nduaxin jan'an.

²⁸ Ko juate'e ndo Tomás:

—¡Ja'a Nchána ko ndo Dio na'na!

²⁹ Ko ndache ndo Jesús ndo Tomás:

—Tomás bikonjana, kuitikaoan. Ko ikaxin sen juaxruxin ste sen, maski bikon'ana sen ko jaña titikaon sen.

Ji'i chronga sonda tsikjin ndo Juan xroon ji'i

³⁰ Ndo Jesús juinche'e ndo itsjé ixrã ijié bikon sen chrikao ndo ko jitaxin'a kain nge'e me'e xroon ji'i. ³¹ Ko nge'e jitaxin xroon ji'i, tsikixintaxin ixi tsitikaonnta ixi ndo Jesús me'e ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, ixi siá tsitikaonnta ndo, xrochondanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen yaatō bakajikao ndo

21 Tjume'e íjngo ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen chrikao ndo ngande'e ndachaon ndatin'in Tiberias. ² Naakua ste sen, ndo Simón Pedro ko ndo Tomás, xi nchekin'in sen xjan Kuatsi, ko ndo Natanael, xi tsikí'xin tjajna Caná nunte Galilea, ko yuu chjen'en

† 20:23; Mt. 16:19; 18:18.

ndo Zebedeo ko íjngo yuu sen bakajikao ndo Jesús.

³ †*Tjume'e ndachro ndo Simón Pedro:

—Satsji xrotse kucheë.

Ko juate'e sen:

—Kaxon jan'anna itsjina.

Ko sakjui sen kuajin'in sen naa ntábarco. Ko xro'an kucheë itsé sen nchijí tiie. ⁴ Ko ó jitingasáña ko tuinxin bikon sen ndo Jesús ngande'e ndachaon, ko juatsuan'i sen ndo. ⁵ Ko juanchangi'e ndo sen:

—Ja'anta, ¿á xraxro'an kucheë itsenta?

Ko juate'e sen, ndachro sen:

—Xraxro'an nge'e.

⁶ ††*Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Tja'nganginta nocha'a nango jian ntábarco ko xrotsénta ba.

Tjume'e jaña juinche'e sen, banka sen nocha'a ko jua'i kuantsjexin sen inda nocha'a ixi kueya kucheë itsé sen. ⁷ Ko ndo ícha tjue'e ndo Jesús ndache ndo ndo Pedro:

—¡Ncháina ji'i!

Ko kuin'en ndo Simón Pedro ixi Ncháina, ko kuéyá ndo mantée ndo, manta jindatexin, ixi tsikantsje ndo manta ko juingi ndo inda. ⁸ Tjume'e sen kaxin bajikao ndo Jesús kuiji sen ngande'e ndachaon bijikao sen ntábarco jitingakjín nocha'a chóna kucheë ixi tsikjin sen xranchi naa ciento metro kjínxin ti no jii ngande'e inda. ⁹ Tjume'e kuiji sen ngande'e inda ko xingajinxin sen ntábarco ko bikon sen xruitja tsiche xro'i ko ngata'a xruitja jii naa kucheë ko nango jii nutja.

¹⁰ Tjume'e ndo Jesús juanchia ndo:

—Tikuunta kaxin kucheë sintenta.

¹¹ Ko ndo Simón Pedro kuajin'in ndo ntábarco bin-gakjin ndo nocha'a jitjinga itsjé kucheë, naa ciento cin-cuenta ko níi ba. Ko maski kueya ba tsitsé sen tsichrindaon'a nocha'a. ¹² Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Xrokuiinta, sintenta.

Tjume'e ninaa sen juanchangi'e sen ndo ngisen je'e ndo ixi ó juatsuan sen ndo. ¹³ Ko konchjiñe'e ndo Jesús ko kua ndo nutja chjée ndo sen ko jaña kuajon ndo kucheë.

¹⁴ Ji'i nínxin konoxin ndo Jesús ti tsixechón ndo.

Ndo Jesús nichja ndo ngajin ndo Simón Pedro

¹⁵ Juexin juine sen juanchangi'e ndo Jesús ndo Simón Pedro:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás, ¿á ícha tjauanna ixi sen ji'i?

Ko juate'e ndo Pedro:

—Jaán, Nchána, ó no'anta ixi tjua'anta.

† 21:3: Lc. 5:5. †† 21:6: Lc. 5:6.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Siá nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna.

¹⁶ Tjume'e yuxin juanchangi ndo Jesús:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás, ¿á tjauanna?

Ko juate'e ndo Pedro:

—Nchána, ja'anta no'anta kain nge'e, jan'an ó no'an-ta jan'an tja'onnta.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Siá nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna.

¹⁷ Tjume'e nínxin juanchangi ndo Jesús:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás, ¿á tjauanna?

Ko koni'e aséen ndo Pedro ixi nínxin juanchangi ndo Jesús á tjaun ndo Pedro ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Nchána, ja'anta ó no'anta kain nge'e. Ja'anta ó no'anta jan'an tjaunnta.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Siá nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna. ¹⁸ Ko naa nge'e nduaxin ntatjua ixi nchakon xrachájan ja'a, ja'ua bakaria mantáa ko bakjia tinó tjaun. Ko nchakon tsotáchría tsinxé tjáa ko inaa ngisen sintekit-saa mantáa ko tsikaan nã ti no tjaun'a itsjia.

¹⁹ Ti ndachro ndo Jesús xrondachro xranchi tsenxin ndo Pedro ko ji'i tachrxexin xranchi tsajon ndo juasaya ngajin ndo Dio. Ko juexin ndachro ndo ji'i, íjngo ndache ndo ndo Pedro:

—Rua'nãna.

Nge'e tson'en xi ícha tjue'e ndo Jesús

²⁰ †*Tjume'e ndo Pedro tsje'e ndo tuenxin ndo ko bikon ndo ixi rué'e ndo ícha tjue'e ndo Jesús, ndo me'e bake'e tjenka ti bake'e ndo Jesús nchakon juine sen ko tsijanchangi'e ndo ndo Jesús ixi ngisen sinchekji ndo.

²¹ Ko ndo Pedro bikon ndo ixi jirué'e ndo me'e ko juanchangi'e ndo ndo Jesús:

—Nchána, ndo ji'i, ¿nge'e tson'en ndo?

²² Ko juate'e ndo Jesús:

—Siá tja'on xratsechón ndo ti nchakon xrokjan jan'an, ja'a nge'e konda'a. Ja'a ruenãna.

²³ Me'e juangíxin juao sen ixi tsen'a ndo me'e. Ko je'a ndachro ndo Jesús ixi xrokuen'a ndo. Na'i. Je'o ndachro ndo ixi siá tjaun ndo xratsechón ndo nchakon xrokjan je'e ndo, nge'e kondee je'e ndo Pedro.

²⁴ Ndo me'e ngisen chronga ixi nduaxin kon'en kain ji'i, ko ikjin ndo xroon ji'i. Ko ó nojna ixi nge'e tsikjin ndo, me'e nduaxin.

²⁵ Xrajíi kueya nge'e juako ndo Jesús kjin'a jan'an. Siá xrokjin naanaa me'e, xrokuitja'i nunte xasintajni xrob-inga kain xroon ti xrokjin. Jaña tson'en.

‡ 21:20: Jn. 13:25.

Hechos

Ndachro ndo Jesús tsij Espíritue ndo Dio

1 [†]Tjua'anta Teófilo, xroon sa'ó ikjín, nti'a ikjin kain nge'e juinchekuajna ndo Jesús ko ixra juinche'e ndo ó sa'ó ² kuijija nchakon sakjui ndo ngajní. Ko ti xrasatji'a ndo kuinche'e ndo sen sinche'e ixra ko Espíritue ndo Dio bingijna ndo kuetuen'en ndo sen ixi tsono'e sen nge'e ixra sinche'e sen. ³ Nchakon juexin kuen'en ndo Jesús, tjume'e konoxin ndo ixi jichón ndo, ko yuu kán nchakon nanaó konoxin ndo ngajin sen. It-sjé nge'e juako ndo ixi tsono'e sen nduaxin jichón ndo ko juinchekuen'en ndo sen ti tituan'an ndo Dio.

⁴ ^{††}Ti xra jii ndo ngajin sen chrikao ndo, je'e ndo ndache ndo sen satsjixin'a sen tjajna Jerusalén. Ja'in ndachro ndo:

—Nti'i chon'énnta tsaye'enta nge'e tsajon Ndotána, ti nge'e nstatjunta ndo sa'ó. ⁵ ^{††}Nduaxin ndo Juan bikitée ndo chujni ixi inda. Ko tsjé'a nchakon ja'anta tsaye'enta Espíritue ndo Dio.

Sakjui ndo Jesús ngajní

⁶ Tjume'e sen chrikao ndo Jesús, juanchangi'e sen ndo:

—Ja'anta Nchánana, ¿á tsajonnta juachaxin jai ixi ni tjajnajna tsetuan'an tjajna íjngo?

⁷ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Na'i. Ja'anta chonda'inta juachaxin tsono'anta ngisa tson'en ji'i. Je'o Ndotána no'e ndo ngixe'e nchakon. ⁸ ^{††}Ko nchakon tsij Espíritue ndo Dio tsaye'enta, me'e xrochondanta juachaxin tsachrjenta ko xrochronganta nge'e ixra junta'a, nguixin tjajna Jerusalén, ko nunte Judea, ko nunte Samaria, ko nchijíi nunte xasintajni.

⁹ ^{††}Ko juexin nichja ndo Jesús ji'i, xrastetsje'e sen ndo, tuinxin je'e ndo kuaxi bajin'in ndo nui, sakjui ndo ko kuintsía ndo naa tjuí ko í bikon'a sen ndo íjngo.

¹⁰ Ko xrastetsje'e sen ti sakjui ndo Jesús ngajní, tuinxin bikon sen yuu xi tjenka ti no ste sen, steyá xa manta tjúá. ¹¹ Ko xi me'e ndachro xa:

—Ja'anta chujni nunte Galilea, ¿sonda stetsje'enta ngajní? Xranchi bikonta sakjui ndo Jesús, jaña xrokjan ndo íjngo.

Ndo tsitu'e ixra banche'e xi Judas

¹² Tjume'e kjanxin sen ijna ndatin'in Olivo ko kuiji sen tjajna Jerusalén. Cha'o me'e kjín'a xranchi naa kilómetro, xranchi jii juachaxin taji ni judío nchakon tjoké'e na. ¹³ ^{†††}Ko kuiji sen tjajna nti'a ko kuajin'in sen ti jii piso noi nchia tsikjen sen ti bake'e sen seno, ndo Pedro, ndo Jacobo, ndo Juan, ndo Andrés, ndo Felipe, ndo Tomás, ndo Bartolomé, ko ndo Mateo. Kaxon ndo Jacobo, ndotée ndo ndatin'in Alfeo, ko ndo Simón, ndo me'e ndo kuarue'e ni Cananista, ko kaxon ndo Judas, ndosaué ndo Jacobo. ¹⁴ Kain sen xra'o sen nti'a xronichje'e sen ndo Dio, ko kaxon jan María, janée ndo, ko sen kichuu ndo ko kaxin nchri. ¹⁵ Ko nchakon me'e, ndo Pedro bingatjen ndo ko bake'exin tutée ndo ngusine ti ste sen titikaon Ncháina Jesús, je'e sen xranchi naa ciento ko kán sen tsixra'o nti'a. Tjume'e ndachro ndo:

¹⁶ —Kichuuna, xrokonda tson'en xranchi nichja xroon chijnie ndo Dio ti tsinichja ndo David ó sa'ó tsichronga Espíritue ndo Dio nge'e sinche'e xi Judas, xi bika'o ni it-sé ndo Jesús. ¹⁷ Je'e xa kaxon kuajiku'una xa ko xraje'o ixra kuayé'e xa. ¹⁸ ^{†††}Tjume'e je'e xa sakjui xa bike'na xa naa nunte ixi tomi juacha xa ixi ti ndako'a juinche'e xa. Ko nti'a juinxin jaa xa, me'e chringa xa ko kuachrje tse'e xa. ¹⁹ Jaña kono'e kain ni tjajna Jerusalén, ko nunte me'e kuin'in ngigue'e na Acéldama, me'e xron-dachro naa nunte ijni. ²⁰ Ja'in jitaxin naa Salmo chijnie ndo Dio:

Je'o ndo'a xa tsitu'e,
ko xro'an ngisen tsake'e nti'a.

Ko kaxon ndachro:

Inaa chujni tsayé'e ixra kuanche'e xa.

²¹ ^{§†}Nti'i ste ni kuajiku'una kain nchakon ti bake'e Ncháina Jesús, ²² xranchakon bikona ndo Juan bikitée ndo ndo Jesús ko ti kuijija nchakon bikona sakjui ndo Jesús ngajní. Méxin, jai xrokonda tsjéena inaa sen tsajiku'una, ixi sen me'e kaxon xronichja sen ixi nduaxin xechón Ncháina Jesús.

²³ Ko tjume'e kuinche'e sen yuu sen, ndo José, ndatin'in ndo kaxon Barsabás ko kaxon Justo, ko inaa ndo ndatin'in Matías. ²⁴ Tjume'e nichje'e sen ndo Dio ko ndachro sen:

—Ncháina, ja'anta chuxinnta aséen kain chujni. Tjako'nananta ngisen kuinche'enta ²⁵ tsayé'e ixra

† 1:1: Lc. 1:1-4. †† 1:4: Lc. 24:49. ‡ 1:5: Mt. 3:11; Mr. 1:8; Lc. 3:16; Jn. 1:33. †† 1:8: Mt. 28:19; Mr. 16:15; Lc. 24:47, 48. †† 1:9: Mr. 16:19; Lc. 24:50, 51.

††† 1:13: Mt. 10:2-4; Mr. 3:16-19; Lc. 6:14-16. ††† 1:18: Mt. 27:3-8. § 1:21 a: Mt. 3:16; Mr. 1:9; Lc. 3:21; b: Mr. 16:19; Lc. 24:51.

xranchi apóstol, ixrā kuintu'e xi Judas, ixi ndako'a juinche'e xa ko sakjui xa ti no tikinixin'en xa.

²⁶ Tjume'e sondaonxin sen ixro ixi jaña tsono'e sen ngixe'e xi tsayé'e ixrā, ko juacha ndo Matías, ko hora me'e kuayé'e ndo ixrā ko bajikao ndo sen tenaá kuinche'e Ncháina Jesús.

Kujj Espíritue ndo Dio

2 Tjume'e kujj kia Pentecostés ko kain sen titikaon ndo Jesús xra'o sen, naakua no ste kain sen. ² Ko tuinxin kuin'en sen naa nge'e séen ndachro kujxin ngajni xranchi naa chrinto soji. Kuixin'in chrinto nguixin ngaxin'in nchia ti ste sen. ³ Ko bikon sen naa nge'e xranchi nejen xro'i. Ko xro'i chjeya ko baketa'a xro'i ngujngu jaa sen. ⁴ Ko kain sen kuayé'e sen Espíritue ndo Dio, ko tjume'e kain sen kuaxi sen nichja sen inaa ngigua ixi Espíritue ndo Dio kuajon xronichja sen.

⁵ Ko nchakon me'e tjajna Jerusalén bake'e ni judío, ni titikaon ndo Dio, tsiki'xin nā nchiji nunte xasintajni. ⁶ Ko kueya nā tsikin'en nā ti chrinto méxin konchijiñe'e nā. Ko noe'a nā nge'e xroxraxaon nā ixi ngujngu nā kuin'en nā nichja sen titikaon ndo Jesús ngujngu ngigue'e nā. ⁷ Méxin, xronka nā, ko xrakon nā ko tjao kichuu nā:

—¿Á je'a kain ni nichja ji'i, ni nunte Galilea? ⁸ ¿Xranchi chao tienxinna nichja nā ngujngu ngigua'ina? ⁹ Nti'i jii ni tsiki'xin tjajna Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ko kaxin ni nunte Africa ícha tjenka tjajna Cirene. Ko kaxon ni romano ste nā nti'i. Kaxin nā judío nā xrajongíexon nā, ko ikaxin nā je'o titikaon nā ndo Dio xranchi ni judío. ¹¹ Kaxon jii ni tsiki'xin Creta, ko Arabia. Ko kainna kuin'anna ngujngu ngigua'ina nichja nā ixrā ijié juinche'e ndo Dio.

¹² Ko xronka nā, noe'a nā nge'e xroxraxaon nā me'e juanchangi'e kichuu nā:

—¿Nge'e xrondachro kain ji'i?

¹³ Ko ikaxin nā juano nā ko ndachro nā:

—Tsikuan kain ni ji'i.

Ndo Pedro ndo nichja ngajin ni ste nti'a

¹⁴ Tjume'e je'e ndo Pedro bingatjen ndo ko kao sen tenaá apóstol ko séen nichja ndo ko ndachro ndo:

—Ja'anta ni judío ko ni ste tjajna Jerusalén. Kainnta stenta nti'i tin'ennta nge'e xronichja. ¹⁵ Sen ste nti'i je'a tsikuan sen xranchi ndachrona, ixi jai xranduyo, nandá las nueve. ¹⁶ Ti stetikonnta me'e tsichronga ndo profeta Joel:

¹⁷ Ndachro ndo Dio: Nchakon tsjexin me'e xroxruan'an Espírituna tsayé'e kain chujni. Ichjan, xjan xi ko xjan nchri, xrochronga xjan chijnina. Ko sen chajan tsikon sen ixrā ijié tsjako jan'an ko sen ó tachrii, tsoxiexin nge'e xrontatjan sen.

¹⁸ Nchakon tson'en kain ji'i, jan'an xroxruan'an Espírituna tsayé'e kain sen nche'e xřana, nchri ko xi, ko je'e sen xrochronga sen chijnina.

¹⁹ Ko jan'an tsjako ixrā ijié tsikonni ngajni,

ko kaxon ngata'a nunte xasintajni tsjako kaxin ixrā ijié:

ijni, xro'i ko i'nchi xranchi itjuj tsikon nā.

²⁰ Chjiixro tsonaxixe'e chjiixro.

Ko nchanitjao tsikonni xranchi ijni.

Jaña tson'en ko tjume'e tsij Ncháina.

Ji'in naa nchakon tsango ijié ko tsango chaxro.

²¹ Ko kain sen tsiye'e Ncháina, sen me'e tsitjáña'i sen, tsechón sen kain nchakon.

²² Ja'anta ni israelita, tin'ennta nge'e xrondachrjan.

Ndo Jesús, ndo tjajna Nazaret, ndo Dio tsixrua'an ndo

ndo ngajinnta ko je'e ndo juinche'e ndo itsjé ixrā ijié

bikonta, me'e juakoxin ndo ixi ndo Dio tsikajon ndo

juachaxin ngajin ndo. Me'e jian no'anta. ²³ †*Maski

jaña bikonta, ja'anta ndakua'i juinchekuunta ndo

xranchi tsixraxaon ndo Dio ó sa'ó. Ko ja'anta kuajonnta

ndo ngajin ni ña'i, ko kuenitonta ndo ntācru. ²⁴ ††*Ko

ndo Dio juinchechón ndo ndo Jesús ko ndo Dio

kuantsje ndo kain juachaxin chóna xichononte; ‡ í

jua'i tsetuan'an xa ngajin ndo. ²⁵ Ko sa'ó ndo rey David

tsichronga ndo ixi ndo Jesús ko ndachro ndo:

Jan'an xraxa'on Ncháina

ko je'e ndo tjenkana jii ndo.

Je'e ndo jii ndo ndatsjonxin jian,

méxin, xro'an nge'e tsónna.

²⁶ Méxin, tsango juaxruxin bake'e aséenna

ko ro'a chaxro itsje,

ixi nóna jan'an maski tsen'enna, xro'an nge'e tsónna.

²⁷ Ixi nóna tsintue'anta aséenna ti no ste ni tsiken'en,

ko tsajon'anta juachaxin ixi xrorenga ntau'na gaya

tuye ixi jan'an jian nta'a xráanta.

²⁸ Ja'anta juako'nanta cha'o tsechónxixini,

ko jan'an juaxruxin tsake'e ti ritjén ja'anta.

²⁹ Kichianna, chjánanta juachaxin xrondachrjan ixi

ndo David, ndo kuachrjenixinna, tsiken'en ndo ko

tsixrabaa ndo. Ko ti no tsixrabaa ndo xra jii nti'i

nchakon stena jai. ³⁰ Ko ndo David, naa ngisen

tsichronga chijnie ndo Dio, ó no'e ndo ixi nduaxin ndo

Dio chronga ixi naa ngisen tsachrjenixin ndo xrokjan

ndo rey, ndo Cristo tsetuan'an xranchi je'e ndo baket-

uan'an ndo. ³¹ Jaña ndo David ó bikon ndo sa'ó, ko

chronga ndo ixi xroxechón ndo Cristo ko ndachro ndo

ixi aséen ndo Cristo tsitue'a ti jii ni tsiken'en ko xroren-

ga'i ntau'e ndo. ³² Méxin, ndo Dio juinchechón ndo

ndo Jesús, ko bikona kainna ko chrongana ixi nduaxin

ji'i. ³³ Jai ndo Dio bikao ndo ndo Jesús ko jii ndo Jesús

ndatsjonxin jian ti jii je'e ndo. Ko kuayé'e ndo Jesús Es-

píritue ndo Dio, ti tsindachro ndo Dio xroxruan'an

ndo, me'e jai xruan'an ndo kuaye'ena. Ko kain ji'in ti

bikonta ko ti kuin'ennta. ³⁴ Nojina ixi ndo David jui'a

ndo ngajni xranchi ndo Jesús, ixi je'e ndo David

ndachro ndo:

Ncháina ‡ Dio ndache Ncháina Jesús:

“Take'é ndatsjonxin jian ti ritjén jan'an,

† 2:23; Mt. 27:35; Mr. 15:24; Lc. 23:33; Jn. 19:18. †† 2:24; Mt.

28:5, 6; Mr. 16:6; Lc. 24:5. ‡ XICHONONTE muerte †† NCHÁINA Señor

Ncháina Jesús o Ncháina Dio

³⁵ tsake'eja kain ni ningakon'an ngang'i tutáa ixi ja'a tsituen'en nã."

³⁶ Méxin, kainnta ni israelita xrokono'anta nduaxin ixi je'e ndo Jesús, ndo juankanitonta ntacru, ndo me'e ndo Dio juinchéña ndo Ncháina, ndo Cristo.

³⁷ Ko kuin'en nã ji'i, tjume'e tsango koni'e aséen nã. Ko juanchangi'e nã ndo Pedro ko sen kaxin kuinche'e ndo Jesús ko ndachro nã:

—Kichianna, jai, ¿inge'e sinta'ana?

³⁸ Tjume'e juate'e ndo Pedro ko ndachro ndo:

—Tintu'enta ti ndako'a nche'enta ko titikaonnta ndo Dio. Ko tjume'e tikitéxinnta nombrée ndo Jesucristo ko ndo Dio sinchemé'e ndo jánta ko tsajon ndo Espíritue ndo tsaye'enta. ³⁹ Ndo Dio tajon ndo Espíritue ndo tsayé'e ja'anta ko chjan'anta ko kaxon kain ni ste ikjín. Je'e ndo tsajon ndo Espíritue ndo ngajin kain sen tsinche'e je'e ndo.

⁴⁰ Jáña ndachro ndo Pedro ko ikaxin nge'e ndachro ndo. Ko nichje'e ndo nã íjngo, ko ndachro ndo:

—Tintu'enta ti ndako'a ixi tsikaon'anta xranchi tsikaon kain ni ndako'a nche'e jai.

⁴¹ Tjume'e kain ni kuitikaon nge'e ndachro ndo, bikitee nã ko ni konchjiñe'e nchakon me'e níi mil nã.

⁴² Kain sen kuitikaon sen nge'e juinchekuen'en sen sen apóstol tsikinche'e ndo Jesús, ko juento kichuu sen, ko juinekao kichuu sen ko kaxon konchrijin sen nutja ixi jáña xroxraon sen ti kuen'en ndo Cristo, ko kain sen nichje'e sen ndo Dio.

Xranchi kuintee sen titikaon Ncháina

⁴³ Ko tjume'e kain chujni xronka nã ixi sen apóstol kuinche'e ndo Jesús juinche'e sen itsjé ixrã ijié. ⁴⁴ †*Ko tjume'e kain sen titikaon ndo Jesús naakua naa nge'e xraon sen ko kain sen tonchjeye'e kichuu sen ti sine sen. ⁴⁵ Ko nchakon kuanhekji sen xrojan nge'e kuachónda sen, tomi me'e chjeye'e nguingu sen chón-da'i. ⁴⁶ Ko nguingu nchakon xra'o sen ni'ngo ko nguingu ndo'a sen, chaxro nekao kichuu sen. Ko konchrijin sen nutja ixi xraon sen ti kuen'en ndo Jesús ko nchejié'a aséen sen. ⁴⁷ Kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio. Ko itsjé chujni tjue'e nã sen. Ko nguingu nchakon Ncháina bakinche'e ikaxin sen ixi itsjé sen tsitikaon sen ko xrochónda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon.

Koxruen'en naa xi jua'i itji

3 Naa nchakon ndo Pedro ko ndo Juan sakjui sen ti jii ni'ngo. Kuiji sen ó kóndo xranchi hora níi, hora me'e nichje'e sen ndo Dio. ² Nti'a jii naa xi jua'i itji xrat-sijongíexión xa. Kain nchakon tikao nã xa ni'ngo ixi tsake'e xa ngandangi nduja ni'ngo ndatin'in Ntáchja Chaxro. Nti'a tjanchiaka'a xa ngajin ni tixin'in ni'ngo. ³ Nchakon bikon xi ni'e ixi ndo Pedro ko ndo Juan xrokuixin'in sen ni'ngo juanchiaka'a xa ngajin sen. ⁴ Tjume'e ndo Pedro ko ndo Juan tsje'e sen xi me'e ko ndachro ndo Pedro:

—Tikonntana.

⁵ Ko xi me'e jian tsje'e xa ixi xrojan nge'e tsajon sen ngajin xa. ⁶ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—Chonda'i chika plata ko oro, ko ti chonda xrotjá'a. Juachaxien ndo Jesucristo, ndo tjanya Nazaret, tingatjen ko itjia.

⁷ Ko ndo Pedro itsé ndo itja xa ti jian ko tjume'e juinchengatjen ndo xa. Ko tuinxin konsoji tutée xa.

⁸ Ko chrinka xa bake'exin tutée xa ko kuaxi xa kuaji xa. Tjume'e je'e sen ko je'e xa kuixin'in sen ngaxin'in ni'ngo ko je'e xa jítji xa ko jichrinka xa ko tajon xa juasaya ngajin ndo Dio. ⁹ Tjume'e kain ni jii tjanya nti'a bikon nã ixi chao itji xa ko tajon xa juasaya ngajin ndo Dio.

¹⁰ Ko xronka nã ixi jáña koxruen'en xa ixi kuichúxin nã xa ixi xi me'e bakake'e xa tjanchiaka'a xa tomi ngandangi nduja ni'ngo ndatin'in Ntáchja Chaxro.

Nichja ndo Pedro ngajin ni jii ngaxin'in ndasin ndatin'in Salomón

¹¹ Xi jua'i bakji tintue'a xa ndo Pedro ko ndo Juan. Tjume'e kain ni ste nti'a xronka nã ikjui nã sakuitsje'e nã ntasien ni'ngo, ndasin Salomón ixi nti'a ste sen ko je'e xa kaxon. ¹² Ko hora bikon ndo Pedro kuij nã, je'e ndo ndache ndo nã:

—Ja'anta ni israelita, ¿sonda xronkanta ko sonda nchexruanninta? ¿Á xraonnta ixi jan'onna chondana ijié juachaxin o tsango titika'onna ndo Dio, méxin koxruen'en xi ji'i? ¹³ Na'i. Ndo Dio, Nchée ndo Abraham, ndo Isaac, ko ndo Jacob, tsango kuajon ndo ijié juachaxin ngajin Chjen'en ndo ndatin'in Jesús. Ko ja'anta kuajonnta xjan ngajin xi Pilato ko je'e xa tjaun xa xrokuajanda xa ndo Jesús ko ja'anta chro'anta. ¹⁴ †*Ko ja'anta xrojuanchianta xrokuajanda xa ndo tjúá aséen. Ko chro'anta. Ko cháña juanchianta kuajanda xa naa xi naatóñaxón chujni. ¹⁵ Ko ja'anta naakóñaxónnta ngisen tajon juachaxin tsechón chujni, me'e ndo Jesús, ko ndo Dio juinchexechón ndo ndo. Jáña bikona jan'anna ko me'e ndachrjanna. ¹⁶ Ko juachaxien ndo Jesús chuntiana, me'e koxruen'en xi jua'i bakaji, xi tikonnta ko chuxinnta. Ko je'e xa nduaxin chuntia xa ko kuitikaon xa, méxin koxruen'en xa. Me'e stetsje'enta jai.

¹⁷ Ko jai kichianna, nónana ixi nchakon ja'anta ko ni tetuan'an kon'inta ndo Jesús, noa'inta nge'e juinche'enta. ¹⁸ Ko jáña juexin kon'en ixi tsindachro ndo Dio tsinichjixin ndo sen tsichronga chijnie ndo ixi ndo Cristo xrokonda tsen'en ndo. ¹⁹ Méxin, tintu'enta ti ndako'a nche'enta ko titikaonnta ndo Dio ko je'e ndo sinchemé'e ndo kain ijié chondanta ko Ncháina Jesús sinchesoji ndo asáanta. ²⁰ Ko tjume'e je'e ndo Dio xroxruan'an ndo ndo Jesucristo, ndo tikinixin'en sinchemé'e jánta. ²¹ Ko jai ndo Jesucristo xrokonda tsitu'e ndo ngajni tsijija nchakon sinchekonchjian ndo Dio kain nge'e xranchi tsichronga ndo jitaxin chijnie ndo ó sa'ó. ²² Ó seno ndo Moisés tsindachro ndo: "Ncháina ndo Dio xroxruan'an ndo naa ngisen tsachrjenixina ko ndo me'e xrochronga chijnie ndo Dio

† 2:44; Hch. 4:32-35.

†† 3:14; Mt. 27:15-23; Mr. 15:6-14; Lc. 23:13-23; Jn. 19:12-15.

xranchi jan'an. Ko ja'anta titikaonnta kain nge'e xron-dachro ndo. ²³ Ko ngisen tsitikaon'a ti xronichja ndo, sen me'e ítsikinixien'a sen tjajna Israel."

²⁴ Xrangixin ndo Samuel ko kain sen tsichronga chijnie ndo Dio: chronga sen kain ti jiton'en jai. ²⁵ Ja'anta tikinixin'annta tsiton'anta ti tsindachro ndo Dio tsinichjixin ndo sen tsichronga chijnie ndo, ko kaxon tsaye'enta naa chijni tjintee ti tsindachro ndo Dio ngajin sen tachrí'anta. Ixi tsindache ndo Abraham ja'in: "Kain ni nunte xasintajni tsonchaonxin nã naa ngisen tsachrjenixinnta." ²⁶ Nchakon ndo Dio juinchehexón ndo Chjen'en ndo sa'ó xruan'annta ndo chjen'en ndo ngajinnta ja'anta ni israelita ixi sintanchaonnta ndo ngujngunta ko tsintu'enta ti ndako'a nche'enta.

Ndo Pedro ko ndo Juan ste sen ngajin ni tetuan'an

4 Ndo Pedro ko ndo Juan xranichje'e sen ni ste nti'a ko tuinxin kuji xitaana ko xi tetuan'an ni'ngo ko xi saduceo. ² Tsango koñao nã ixi ndo Pedro ko ndo Juan stenchekuen'en sen ni tsixra'o nti'a xranchi xroxechón chujni tsiken'en xranchi jaña xechón ndo Jesús. ³ Tjume'e je'e nã itsé nã sen ko sabikao nã sen, xraxin'in nã sen ndo'achjiso. Nti'a kuitu'e sen tiie me'e ixi nchakon me'e ó kóndo. ⁴ Ko kuya nã kuin'en nã chijni juako sen, ko kuitikaon nã. Ko kain xi kuitikaon, na'ó mil xi.

⁵ Ko ndúyaxin xra'o kain ni tetuan'an ni judío ko ni tjako ley ne'e ndo Moisés nti'a tjajna Jerusalén. ⁶ Kaxon nti'a jii xi Anás, me'e xitaana ícha tetuan'an, ko xi Caifás, ko kaxon xi Juan, ko xi Alejandro, ko kain ni kichuu xitaana tetuan'an. ⁷ Tjume'e kuetuan'an xa kuixrakua ndo Pedro ko ndo Juan. Ko bake'e xa sen ngusine ko tjume'e juanchangi'e xa sen:

—¿Ngisen kuajon juachaxin o ngisen nombrée nche'exinnta kain ji'i?

⁸ Ko ndo Pedro tsango chónnda ndo juachaxien Espíritue ndo Dio, juate'e ndo ndachro ndo:

—Ja'anta ni tetuan'an tjajna ko ja'anta xi tachríi tjajna Israel, ⁹ ja'anta tjanchangínta xranchi koxruen'en naa xi ni'e ixi tjaunnta tsono'anta xranchi kon'en ji'in. ¹⁰ Méxin, tin'ennta jian nge'e xrondachrjan ixi kainnta ni tjajna Israel tsono'anta ixi xi jii nti'i koxruen'en xa ixi juachaxien ndo Jesucristo, ndo tjajna Nazaret, ndo kuenitonta ntãcru, ko tjume'e ndo Dio juinchehexón ndo ndo. ¹¹ Ja'anta juinche'enta xranchi ni nchekonchjian nchia kuitikaon'a nã ixro ko tjume'e ikjan xro ícha jian ko tjintee tonsojixin nchijii nchia me'e ndo Jesús me'e ti ixro kuíntuenta ti juinchekonchjiann-ta tjatu'o ko jai ikjan ndo ixro tjintee. ¹² Ixi je'o ndo Jesús chónnda juachaxin sinchemé'e ndo ijié ko je'o je'e ndo tsixrua'an ndo Dio ngata'a xasintajni ixi ko'a inaa ngisen tsitikaon nã ixi tsoomé'e jíee nã.

¹³ Ko xi tetuan'an bikon xa ixi ndo Pedro ko ndo Juan nichja sen ixi nchijii aséen sen ko kono'e xa ixi sen me'e xranchi ngixe'i inaa sen ko je'a ni ícha no'e xroon. Tjume'e xronka xi ixi kuichúxin xa ixi sen me'e tsikajikao ndo Jesús. ¹⁴ Ko xi tsikoxrue'en nti'a stekao sen xa. Méxin, jua'i tsjankata'a xa ijié ngajin sen. ¹⁵ Ko

kuetuan'an xa ixi ndo Pedro ko ndo Juan tsachrje sen nduja ko tjume'e je'o xa kuitu'e xa ngaxin'in nchia juintejaio kichuu xa. ¹⁶ Ko tjume'e ndachro xa:

—¿Nge'e sinchekuuna xi ñã? Ixi kain ni tjajna Jerusalén bikon nã ixi ndo Dio bingijna ndo xi ji'i, me'e koxruen'en xi ni'e ko jua'i xrondachrona ixi nduaxin'a. ¹⁷ Ko ítjaun'ana xronichja xi ji'i ngajin kain nã. Méxin, xrondachena xa íxronichjixin'a xa nombrée ndo Jesús. ¹⁸ Me'e kuiye'e xa sen íjngo ko kuetuen'en xa sen ixi xronichja'i sen ko ítsjako'a sen ixi nombrée ndo Jesús. ¹⁹ Ko tjume'e ndo Pedro ko ndo Juan juate'e sen ko ndachro sen:

—Xraxaon ja'anta, ¿á xrobake'e ndo Dio juaxruxin siá xrokuitika'onna nge'e ndachro ja'anta o xrokuitika'onna nge'e tituan'an je'e ndo? ²⁰ Ko jan'an-na jua'i tsintu'ana xronichjana nge'e bikona ko nge'e kuin'anna.

²¹ Ko tjume'e je'e nã kuyakutee nã sen ko kuintu'e nã sen sakjui sen ixi kuitja'i nã xranchi chao xrobikaon sen ixi kain ni tjajna nti'a tajon nã juasaya ngajin ndo Dio ixi ti nge'e jian juinche'e sen. ²² Ko xi koxruen'en ixi juachaxien ndo Dio, xi me'e chónnda xa ícha ixi yuu kán nano.

Sen titikaon ndo Jesús tjanche'e sen ndo ixi xrox-rakon'a sen

²³ Tjume'e ndo Pedro ko ndo Juan ó tsikajánda nã sen, me'e ikjui sen ti tsixra'o kain sen chúxin sen. Ko chronga sen kain ti kuetuan'an xitaana tetuan'an ko sen tachríi tetuan'an. ²⁴ Ko juexin kuin'en sen, me'e kain sen nichje'e sen ndo Dio ko ndachro sen:

—Ncháina, ja'anta juinchekonchjiannta ngajni ko nunte xasintajni ko ndachaon ko kain nge'e jii. ²⁵ Ja'anta ixi Espíritue ndo Dio nichjixinnta ngajin ndo David, ndo juinche'e ixrã ngajinnta me'e ja'in ndachro ndo: ¿Sonda toñao ko tjakaxin kain ni tjajna chuxin'anta? Xro'an tjintee kain ti xraxaon nã.

²⁶ Sen rey jii nunte xasintajni ko kain ni tjajna naakua xraka nã ningakon'en nã Ncháina Dio ko ndo Cristo.

²⁷ [†]*Nduaxin xi Herodes, ko xi Poncio Pilato, ko ni tsikjixin ikjin, ko ni israelita tsixra'o tjajna nti'i ixi ningakon'en nã Chjan'an ndo Jesús, ndo chónnda'i ijié, me'e ndo kuinche'enta tsóña ndo Mesías. ²⁸ Jaña juinche'e nã nge'e ó sa'ó tsindachrona ixi jaña xrokonda xronkon'en. ²⁹ Ncháina, tsje'enta ti juinchexonka nã sen ko tingijnanta sen nche'e xráanta ixi xrochronga sen chijnianta ko xroxrakon'a sen.

³⁰ Ko ixi juachaxiannta sinchexrjuen'en sen ni ni'e ko sinche'e sen ijié ixrã ixi nombrée chjan'anta, ndo tsango tjúá, ndo Jesús.

³¹ Ko juexin nichje'e sen ndo Dio, bengi nunte ti ste sen. Ko kain sen kuayé'e sen juachaxien Espíritue ndo Dio ko kuaxi sen chronga sen chijnie ndo Dio ko xrakon'a sen.

† 4:27 a: Lc. 23:7-11; b: Mt. 27:1, 2; Mr. 15:1; Lc. 23:1; Jn. 18:28, 29.

Sen titikaon tonchjeye'e kichuu sen ti chónda sen

³² †*Kain sen kuitikaon ndo Jesús naakua nge'e xraxaon sen ko kain sen tonchjeye'e kichuu sen ti chónda sen ko xro'an ngisen ndachro ixi je'e sen tituan'an sen xrojan nge'e. ³³ Sen kuinche'e ndo Jesús ixi juachaxien ndo Dio kuachronga sen ixi xechón Ncháina Jesús ko ndo Dio ícha juinchenchaon ndo sen. ³⁴ Ko xro'an sen nóa bake'e ngakjen'en sen ixi kain sen kuachónda jngi'e ko ndo'a kuanchekji sen ko me'e tika'o sen tomi ³⁵ ko bakajon sen ngajin sen kuinche'e ndo Jesús ko je'e sen bakonchjeya sen ngajin ngujngu sen xrokonde'e. ³⁶ Xranchi juinche'e naa xi levita ndatin'in José. Je'e xa tsiki'xin xa nunte Chipre ko sen kuinche'e ndo Jesús juinchekin'in sen xa Bernabé, me'e xrondachro ngisen tajon juaxruxin. ³⁷ Je'e ndo Bernabé juinchejki ndo naa ijngi kuachónda ndo ko bika'o ndo tomi ngajin sen kuinche'e ndo Jesús.

Ti ndako'a juinche'e xi Ananías ko nchri Safira

5 Ko naa xi ndatin'in Ananías, ko janchri'e xa, Safira, juinchejki sen naa ijngi kuachónda xa. ² Ko xi ji'i kuitu'e xa tu'ya tomi ko tu'ya tomi bikaan xa ngajin sen kuinche'e ndo Jesús xranchi xrokjui kain tomi. Ko janchri'e xa no'e jan kaxon. ³ Méxin, ndo Pedro ndachro ndo:

—Ananías, ¿sonda chje'é juachaxin Xixron'anxrée kuixin'in xa ntakuian ixi xrojuincheye'é Espíritue ndo Dio ko xrokuitua'a tu'ya tomi tsinchejixian nunte? ⁴ ¿Á je'a jngi'a? Ko sía ó juinchejia ijngi, ¿á je'a tomia? ¿Sonda xraxaon juinche'e ja'in? Ja'a juincheye'é ndo Dio, je'a juincheye'é chujni.

⁵ Ko kuin'en xi Ananías ji'i, tuinxin kuitsinga xa ko ndakuen'en xa. Ko kain sen kuin'en ji'i, tsango xronka sen. ⁶ Tjume'e kaxin chajan kuintsía chán manta cuerpoe xi Ananías ko sabikao chán xa, xroxrabaa xa.

⁷ Níi hora tjume'e kuixin'in janchri'e xi Ananías ti ste sen. Ko noe'a nchra nge'e kon'en nti'a. ⁸ Ko ndo Pedro juanchangi'e ndo nchra:

—Ndachijiana, ¿á juinchejixinta ijngi ixi ti tomi ndachronta?

Ko juatingíexin nchra:

—Jaán, jaña kochjixin ijngi.

⁹ Ko ndo Pedro ndachro ndo:

—¿Sonda juintejaonta xrojuincheye'énta Espíritue ndo Dio? Nduja ste chajan bikao ndoxi'a kuixrabaa ndo ko jai ja'a satiko'a chán tsixrabaa kaxon.

¹⁰ Ko tuinxin kue'é nchri Safira nunte tjenka tutée ndo Pedro ko ndakuen'en nchra. Tjume'e kuixin'in chajan nchia ko bikon chán nchra ndatsiken'en nchra ko kuantsje chán nchra, ko bijabaa chán nchra ndatsjonxin nango ti no jixrabaa ndoxi'e nchra. ¹¹ Kain sen ni'ngo ko ikaxin sen kuin'en sen nge'e kon'en, me'e tsango xronka sen.

Itsje' ixra' ijié juinche'e sen ixi juachaxien ndo Dio

¹² Tjume'e sen kuinche'e ndo Jesús juinche'e sen kueya ixra' ijié ngajin ni ste nti'a ixi juachaxien ndo Dio ko kain sen xra'o sen ngaxin'in ndasin ndatin'in Salomón. ¹³ Ninna nā tjaun'a nā xrokonchjiñe'e nā tjenka sen titikaon Ncháina Jesús. Ko chujni tjajna chaxro kuanichja nā ixi je'e sen. ¹⁴ Ko kueya xi ko nchri kaxon kuitikaon nā Ncháina Jesús. ¹⁵ Ko itsje' nā bakantsje nā ni ni'e ko bake'e nā ni ni'e ngatja cha'o, ngata'a camé nā ko kanie'e nā ixi tsatsinga ndo Pedro ko maski je'o tsauen ndo tsatsinga ti ste nā, tsoxrue'en nā. ¹⁶ Itsje' ni ikaxin tjajna nti'a bakii nā tjajna Jerusalén bika'o nā ni ni'e ko ni chónda espíritue xiña'i ko kain nā koxruen'en nā.

Ni toñao barué'e nā sen kuitikaon ndo Jesús

¹⁷ Ko tjume'e xitaana tetuan'an ko xi saduceo tsango kochjuye'e xa ngajin sen kuinche'e ndo Jesús, ¹⁸ ko itsé xa sen xraxin'in xa sen ndo'achjiso. ¹⁹ Tjume'e naa ndo ángel ne'e Ncháina Jesús kuii tiie kuantje'e ndo ntachja ndo'achjiso ko kuantsje ndo sen. Ko ja'in ndache ndo sen:

²⁰ —Itjinta ni'ngo ko nchekuen'ennta kain ni ste nti'a chijni tsechónxin chujni.

²¹ Ko juexin kuin'en sen ji'i, ndúyaxin sakjui sen kuixin'in sen ni'ngo ko juinchekuen'en sen ni ste nti'a.

Ko xitaana tetuan'an ko ni chrikao xa kueya xa ixi xroxra'o ni tetuan'an Israel. Ko kuetuan'an nā ixi tsixrakua sen ste ndo'achjiso, sen kuinche'e Ncháina Jesús. ²² Tjume'e kuiji xi soldado ndo'achjiso ko kuitja'i xa sen ko ikjan xa ²³ ko ndachro xa:

—Juasona nti'a ko bikona jije'e jian ndo'achjiso ko nti'a ste xi jindaa ntachja. Ko kuantjan'ana ndo'achjiso ko kuitja'ina sen jije'e nti'a.

²⁴ Ko kain xi tetuan'an xitaana ko xi tetuen'en xi policía ne'e ni'ngo ko ikaxin xitaana tetuan'an kuin'en xa ji'i ko me'e xraxaon xa ixi nge'e ícha xrokon'en.

²⁵ Ko tuinxin kuiji naa ngisen ndachro:

—Ni xraxin'innta ndo'achjiso ó ste nā ngaxin'in ni'ngo, nti'a stenchekuen'en nā chujni.

²⁶ Ko tjume'e xi tetuen'en xi policía bikao xa xi policie' xa ko jian bika'o xa sen ixi xronka xa ba ni tjajna tsaxi nā xa ixro. ²⁷ Ko hora bika'o xa sen, bake'e xa sen ngajinxin †† xi tetuan'an, ko xitaana tetuan'an ndachro xa:

²⁸ ††—Jan'anna kuajon'ana juachaxin ixi tsjakonta nombrée xi Jesús ko ja'anta kuitikaon'anta ko nchijii tjajna Jerusalén juako'enta nā ko tjaunnta tjankata'an-tana ijié ixi jan'anna kon'ina xi me'e.

²⁹ Tjume'e ndo Pedro ko kaxin sen kuinche'e ndo Jesús ndachro sen:

—Jan'anna xrokonda tsitika'onna ndo Dio sa'ó ko tjume'e tsitika'onna chujni. ³⁰ Ndo Dio, tsikitikaon sen kuachrjenixinna, ndo Dio me'e juinchechón ndo Jesús, ndo kuenitonta ntacru. ³¹ Ko jai bake'e ndo Dio ndo Jesús ngajni ndatsjonxin jian ti jii je'e ndo ko kua-

† 4:32: Hch. 2:44, 45.

†† NGAJINXIN delante de † 5:28: Mt. 27:25.

jon ndo juachaxin ixi je'e ndo tsituan'an ndo ko tsantsje'e ndo n̄a ijie ixi ni t̄ajna Israel xrokjan n̄a xrokuitikaon n̄a ndo Dio, ko me'e xrokuitjáña ijie chón-da n̄a. ³² Ko kaxon jan'anna nichjana kain nge'e bikona ixi juachaxien Espiritue ndo Dio, Espiritu me'e tajon ndo Dio tsayé'e kain sen nduaxin tsitikaon ndo.

³³ Ko xi tetuan'an kuin'en xa kain ji'i ko tjume'e ícha koñao xa ko tjaun xa xrokóña xa sen. ³⁴ Ko tjume'e naa xi fariseo, xi me'e kaxon tituan'an xa, ndatin'in xa Gamaliel. Je'e xa naa xi maestro juinchequen'en xa ley kain ni t̄ajna nti'a ko ni t̄ajna chónde'e n̄a xa juasaya. Bingatjen xa ko ndache xa sen kuinche'e Ncháina ixi tsachrje sen nduja naa nchion. ³⁵ Tjume'e nichje'e xa kain xi tetuan'an ko ndachro xa:

—Ja'anta ni israelita, xraxaonnta nge'e sinchekuunta sen ji'i. ³⁶ Xraxaonnta ixi ó sa'ó bake'e naa xi ndatin'in Teudas ko bandachro xa ixi tsango tituan'an xa. Ko noó ciento n̄a barué'e n̄a xa. Tjume'e íkaxin chujni kóña n̄a xa ko kain ni barué'e xa chjeke'e n̄a ko kuitjáña n̄a ko tjume'e ndajuexin ixr̄a juinche'e xa. ³⁷ Tjume'e nchakon kueki n̄a chujni t̄ajna, kuii inaa xi ndatin'in Judas, naa xi t̄ajna Galilea, ko itsjé n̄a rué'e n̄a xa. Ko tjume'e kaxon kóña n̄a xa ko kain ni barué'e xa juexin n̄a. ³⁸ Méxin, tintu'enta sen ji'i ko tin-gakuen'anta sen. Siá jinche'e sen ixr̄a ne'e chujni, ixr̄a ji'i tsjexin x̄r̄a. ³⁹ Ko siá nduaxin nchekuen'en sen chujni juachaxien ndo Dio, ja'anta jua'i tsingakon'ennta sen. Méxin, tintu'enta sen, siá na'i, ja'anta ritetoku'un-ta ndo Dio.

⁴⁰ Tjume'e kain xi tituan'an kuitikaon xa ko kuiye'e xa sen tsikinche'e ndo Jesús ko kóña n̄a sen ko kuetu-an'an xa ngajin sen ixi íxronichja'i sen ixi nombrée ndo Jesús ko tjume'e kuajanda xa sen, satsji sen. ⁴¹ Tjume'e sen kuinche'e ndo Jesús kuachrxjexin sen ti ste xi tituan'an, ko maski jaña kon'en sen, bake'e sen juaxrxin ixi ndo Dio kuajon ndo juachaxin tangi kon'en sen kondee nombrée ndo Jesús. ⁴² Ko kuintue'a sen ti tjako sen chijnie ndo Jesucristo kain nchakon ngaxin'in ni'ngo ko ngujngu ndo'a chujni.

Juée sen yāat̄o ni tsingijna ixr̄a

6 Nchakon me'e ícha konkueya sen titikaon Ncháina Jesús. Tjume'e sen nichja ngigua griego bajaxin sen ngajin sen nichja ngigua hebreo. Ndachro sen ixi nchri ka'an t̄ajnée sen griego tayé'a nchra itsjé nge'e tonchjeya sen sine nchra ngujngu nchakon.

² Tjume'e sen teyuu kuinche'e ndo Jesús kuiye'e sen kain sen titikaon ndo ko ndachro sen:

—Jaina jua'i tsintu'ena ti nchekuen'enna chujni chijnie ndo Dio ko itsjina tsonchjeyana nge'e sine nchri ka'an. ³ Méxin, ja'anta kichianna tinche'enta yāat̄o xi ste ngakjen'ennta, sen jian chuxinnta ko sen no'e ko sen ícha chón-da Espiritue ndo Dio, sen me'e xrochje'énta ixr̄a ji'i. ⁴ Ko jan'anna xronichja'ana ndo Dio ko tsjakona chijnie ndo.

⁵ Kain sen kuin'en me'e ko naakua naa nge'e xraxaon sen. Ko kuinche'e sen ndo Esteban, ndo tsango chuntia Ncháina ko ícha chón-da ndo Espiritue ndo

Dio, ko kaxon ndo Felipe, ndo Próкуро, ndo Nicanor, ndo Timón, ndo Parmenas ko ndo Nicolás. Je'e ndo me'e ndo t̄ajna Antioquía ko ó sa'ó tsikitikaon ndo xranchi ni judío. ⁶ Ko juexin kuinche'e sen sen sinche'e x̄r̄a me'e, bika'o kichuu sen ti ste sen tsikinche'e Ncháina Jesús. Ko je'e sen nichje'e sen ndo Dio ko bake'e itja sen ngata'a ngujngu sen kuayé'e x̄r̄a me'e.

⁷ Chijnie ndo Dio tsango binga nunte nti'a ko kueya n̄a kuitikaon n̄a Ncháina t̄ajna Jerusalén. Kaxon itsjé xitaana judío kuitikaon xa Ncháina.

Itsé n̄a ndo Esteban

⁸ Ndo Esteban, ndo kuachón-da juachaxin ne'e ndo Dio, kuanche'e ndo itsjé ixr̄a ijie ngajin n̄a. ⁹ Tjume'e kaxin ni tsiki'x̄in ni'ngo judío, ni sa'ó bake'e esclavo, ni me'e tsiki'x̄in n̄a t̄ajna Cirene, ko Alejandría, ko Cilicia, ko nunte Asia, ni me'e juakaxin n̄a ngajin ndo Esteban. ¹⁰ Ko jua'i juacha n̄a ixi Espiritue ndo Dio kuanichjixin ndo Esteban. ¹¹ Tjume'e je'e n̄a juenge'e n̄a 'na ikaxin n̄a ixi xrondachro n̄a kuin'en n̄a nichjangí'e ndo Esteban ndo Moisés ko ndo Dio. ¹² Me'e tsango koñao kain ni t̄ajna ko xi tetuan'an ni'ngo ko xi tjako ley. Tjume'e itsé n̄a ndo Esteban sabikao n̄a ndo ngajin ni tetuan'an. ¹³ Kaxon juée n̄a ni ncheya ixi ndachro n̄a ndako'a juako ndo Esteban ko ndachro n̄a:

—Xi ji'i tsango nichjangí'e xa ningoina ko ley kuetu-an'an ndo Moisés. ¹⁴ Kein'anna chronga xa ixi xi Jesús, xi t̄ajna Nazaret, sinchetjáña xa ningoina nti'i ko tsindoxin xa nge'e titikaonna ti tsinichja ndo Moisés.

¹⁵ Tjume'e xi tetuan'an ko kain ni ste nti'a stetsje'e n̄a ndo Esteban ko bikon n̄a ixi ikon ndo Esteban ikjan xranchi ikon naa ndo ángel.

Ti juatingíexin ndo Esteban

7 Tjume'e xitaana tetuan'an juanchangi'e xa ndo Esteban ko ndachro xa:

—¿Á nduaxin kain ti ndachro n̄a ixi ja'a?

² Tjume'e je'e ndo juate'e ndo ko ndachro ndo:

—Kichianna xrot̄ajna Israel ko sen tachrii tin'ennta nge'e xrondachrjan. Ndo Dio titika'onna chón-da juachaxin, ndo me'e juako ndo juachaxien ndo ngajin ndo Abraham, ndo kuachrxjenixinna nchakon bake'e ndo t̄ajna Mesopotamia, xrasatji'a ndo nunte Harán. ³ Ndo Dio ndache ndo ndo Abraham: "Tintu'é t̄ajnáa ko kain sen ndúia ko satjia naa nunte tsjako'a."

⁴ Tjume'e ndo Abraham kuachrxjexin ndo nunte Caldea ko sakjui ndo ko bake'e ndo nunte Harán. Ko ó juexin kuen'en ndotée ndo, tjume'e ndo Dio bikao ndo ndo Abraham ti no stenta jai. ⁵ Ko ndo Abraham kuayé'a ndo nitu'o nunte ti no tsake'e tutée ndo. Tjume'e chronga ndo Dio ixi nchakon tsen'en ndo Abraham, nduaxin sen tsachrxjenixin ndo tsayé'e sen nunte ji'i. Maski xrachón-da'i ndo ichjan, jaña ndachro ndo Dio.

⁶ Kaxon tsindachro ndo Dio ixi sen tsachrxjenixin ndo Abraham, sen me'e tseta'a sen jée nunte, ko sinche'exin sen x̄rée n̄a, nti'a chjinga sinchekao n̄a sen ko xroxenge'a sen 'n̄a ko nti'a tsintee sen noó ciento

nano. ⁷ Kaxon ndachro ndo Dio: "Tjume'e jan'an sintañña ijie ngajin ni juincheni'e chjan'an ti no juinchenche'e na xjan xra. Ko tjume'e sintakjan chjan'an ko xrochjiana xjan juasaya nti'i." ⁸ Tjume'e ndo Dio tsijao ndo ndo Abraham ixi kain xjan xi tsachrjenixin ndo tsaa xjan chji'e xjan ne'e sen israelita. Ko jaña nchakon jongi'e chjen'en ndo Abraham, xjan sa'ó, xjan Isaac, ndo Abraham chjée ndo xjan chji'e xjan nchakon kuitja xjan ijní nchakon. Kaxon jaña juinche'e ndo Isaac nchakon kuichónnda chjen'en ndo, xjan Jacob, ko tjume'e ndo Jacob jaña juinche'e ndo ngajin ti teyuu chjen'en ndo. Sen me'e kóna ndotée ti teyuu tjajna Israel.

⁹ Ko chjen'en ndo Jacob, sen kuachrjenixinna ó sa'ó, sen me'e kochjio sen ngajin xjan kichuu sen xjan José, ko juincheckji sen xjan ngajin kaxin xi, ko sabikao na xjan tjajna Egipto, ko ndo Dio bingijna ndo xjan ¹⁰ ko kuantsje ndo ti tangi bake'e ndo. Ko ndo Dio kuajon juachaxin ixi tsango kono'e ndo kain nge'e. Me'e bikon xi Faraón, rey tjajna Egipto, ixra jian juinche'e ndo José, ko kuajon xa juachaxin ixi tsetuan'an ndo José tjajna Egipto ko ndo'a xa.

¹¹ Tjume'e kujj jinta ngata'a tjajna Egipto ko nunte Canaán ko tangi kuintee na ko sen tsikachrjenixinna chónnda'i sen nge'e sine sen. ¹² Ko tsikin'en ndo Jacob ixi tjajna Egipto jitochji noa trigo ko kuetuen'en ndo chjen'en ndo ixi tsintekji xjan nti'a tse'na xjan noa, ko je'e xjan me'e sen tsikachrjenixinna. Ji'i sa'ó ikjui xjan nti'a. ¹³ Tjume'e yuxin ikjan sen nti'a ko ndo José juincheno'e ndo sen ixi je'e ndo ndo kichuu sen. Ko juako'e ndo José xi Faraón kain ndo saóé ndo.

¹⁴ Tjume'e kuetuan'an ndo José ixi tsjiru'e sen ndotée ndo, ndo Jacob, ko kain sen kichuu ndo, xranchi ní ikán ko tena'ó sen. ¹⁵ Jaña kon'en ko ndo Jacob, sakjui ndo bake'e ndo tjajna Egipto ko tjume'e nti'a kuenxin ndo. Ko kaxon sen tsikachrjenixinna nti'a kuenxin sen. ¹⁶ Ko tjume'e kuantsjengí sen nte'e ndo Jacob ko sabikao sen nte'e ndo nunte Siquem, ko nti'a juabaa sen ntā ti naa nunte tsike'na ndo Abraham, tsijincheckji chjen'en xi Hamor tjajna Siquem.

¹⁷ Tjume'e kujj nchakon tson'en nge'e tsindachro ndo Dio tsijao ndo ndo Abraham, ko sen Israel tsango konkueya sen tjajna Egipto. ¹⁸ Tjume'e tuinxin inaa xi rey baketuan'an tjajna Egipto kuachúxin'a xa ndo José. ¹⁹ Ko xi rey me'e juincheye'e xa sen tjajna ko chinga juincheckao xa sen. Kuetuan'an xa ixi chjen'en sen xjan xi nandá tsjongí'e, tsintu'e sen xjan ixi tsinteken'en xjan. ²⁰ Ko tjume'e nchakon tsijongí'e ndo Moisés tsango bake'e juaxrxin ndo Dio ixi xjan me'e. Ko ndotée xjan ko janée xjan kuachónnda sen xjan ndo'a sen ní nchanitjao. ²¹ Tjume'e jua'i tsemá sen xjan ícha, me'e bijánka sen xjan. Ko nchrichje'en xi rey tjajna Egipto kuitja nchra xjan ko sabikao nchra xjan ko juincheckangi nchra xjan xranchi chjen'en nchra. ²² Ko tjume'e ndo Moisés kuangi ndo kain nge'e no'e ni Egipto ko tsango chónnda ndo juachaxin ti nge'e ndachro ndo ko nge'e kuanche'e ndo.

²³ Ko nchakon kuichónnda ndo Moisés yuu ikán nano xraxaon ndo tsitsje'e ndo ni israelita, ni kichuu ndo.

²⁴ Nti'a bikon ndo ixi naa xi tjajna Egipto jitoña xa naa ni kichuu ndo. Me'e bingijna ndo ni kichuu ndo ko naakóñaxón ndo xi Egipto. ²⁵ Xraxaon ndo ixi ni kichuu ndo, ni israelita, xrokono'e na ixi ndo Dio tsixrua'an ndo je'e ndo tsingijna ndo na. Ko je'e na juatsuan'i na ndo. ²⁶ Tjume'e inaa nchakon ndo Moisés bikon ndo ixi yuu ni israelita steteto na. Ko tjaun ndo xrojuike'e ndo ixi íxrokueto'a na. Ko ndachro ndo: "Ja'anta kichuunta, ¿sonda stetetonta?" ²⁷ Tjume'e xi chónnda ijie koñao xa ko kuncheka xa ndo Moisés. Ko ndachro xa: "¿Ngisen kuajon juachaxin ixi ja'a tsituannana ko sinchéña ijie ngajin na? ²⁸ ¿Á tjaun tson'iana xranchi naakóñaxuan xi Egipto najna?" ²⁹ Ko kuin'en ndo Moisés ji'i ko sabinga ndo tjajna Madián ko nti'a bake'e ndo xranchi naa ni tsikí'xin jée nunte. Ko tjume'e nti'a kute'e ndo ko kuachónnda ndo yuu xjan xi.

³⁰ Tjume'e kuatsinga yuu kán nano ko tjenka jna ndatin'in Sinaí bikon ndo naa ndo ángel tjenka naa ntā yaa xro'i. ³¹ Ko ndo Moisés xronka ndo ixi jaña bikon ndo ko konchjiñe'e ndo ixi xrotsje'e ndo ti xro'i ko kuin'en ndo téé Ncháina Dio ndachro: ³² "Jan'an ndo Dio titikaon sen tsikachrjenixin ndo Abraham, ko ndo Isaac, ko ndo Jacob." Ko ndo Moisés kuaxi xraga ndo ko xronka ndo ko tjaun'a ndo xrotsje'e ndo. ³³ Ko ndachro Ncháina: "Tantsje kateá ixi nunte ritingatjanga, nunte tjúá. ³⁴ Jan'an bikon ixi ni tjajna tsango tangi ste na tjajna Egipto ko ó kuñ'an ixi teya na. Ko jai jui'i ixi tsingijna na. Méxin, xroxruan'an ja'a itsjia tjajna Egipto."

³⁵ "Ko ni israelita juanoa na ndo Moisés ko tsindachro na: "¿Ngisen tjaa juachaxin ixi ja'a tsituannana ko sinchéñanana ijie?" Ko ndo Dio xruan'an ndo ndo Moisés ixi tsetuan'an ndo ko tsingijna ndo ni israelita ko ixi juachaxien ndo ángel bikon ndo ngaka'a ntā yaa xro'i. ³⁶ Ndo Moisés kuantsjexin ndo ni tsikachrjenixinna tjajna Egipto. Tsango itsjé ixra ijie juinche'e ndo ko itsjé nge'e juakoxin ndo tjajna Egipto, ko ndachaon tin'in Ndachaon Játse, ko no ntajie kuaji na yuu kán nano. ³⁷ Je'e ndo Moisés ndache ndo ni israelita: "Ndo Dio xroxruan'an naa ngisen xronichja chjnie ndo xranchi xruan'anna ndo jan'an ko ndo me'e tsachrjenixin ndo ni kichuunta. Titikaonnta ndo."

³⁸ Ndo Moisés bake'e ndo ngajin ni israelita nchakon bake'e na ntajie. Ko juao ndo ndo ángel ne'e ndo Dio ijna Sinaí ko ni kuachrjenixinna kuayé'e na chijni tajon juachaxin tsechón chujni, ko chijni me'e kuaye'ena jai.

³⁹ Tjume'e ni kuachrjenixinna kuitikaon'a na ko juanoa na ndo Moisés ko tjaun na jngro xrokjan na tjajna Egipto. ⁴⁰ Ko ndache na ndo Aarón: "Tja'onna xrochondana naa dio tsitaonana nti'a ixi inona'ina nge'e kon'en ndo Moisés, ndo bingijna kuachrxinna tjajna Egipto." ⁴¹ Ko juinchéña na naa kuxintachjan ko naakóñaxón na iko kuajon na kuayé'e kuxintachjan me'e, ko tsango bake'e na juaxrxin ixi bikon na nge'e tsikóñaxin itja chujni. ⁴² Tjume'e ndo Dio kuintu'e ndo

nā ixi tsitikaon nā nchanotsé jii ngajní. † Ji'i tsikjin naa ngisen kuachronga chijnie ndo Dio ko ndachro ja'in: Ja'anta ni Israel, ¿á naakóñaxónnta iko xrokuaya'a ja'an

ti yuu kán nano bake'enta ntajie?

⁴³ Na'i, ja'anta biku'unta iko me'e ti jii ningue xi dio Moloc

ko kaxon biku'unta nchanotsé ne'e xi dio Renfán. Ja'anta juinchekonchjiannta kain ji'i ixi xrochje'énta juasaya xranchi xrokjui ndo dio na'anta.

Méxin, jan'an tsantsjexinnta tjanáanta ko xroxruan'annta tjanya Babilonia ko ícha nta'a.

⁴⁴ Xrabake'e ni kuachrjenixinna ntajie, nti'a chónda nā naa ni'ngo tsikonchjianxin manta ti no jii ley tsiketuan'an ndo Dio. Ji'i juinchéña nā xranchi tsiketuen'en ndo Dio ndo Moisés sinchéña ndo xranchi tsikikon ndo. ⁴⁵ Tjume'e ni tsikachrjenixinna kuayé'e nā ni'ngo manta kuitu'e nā. Tjume'e ni chrikao ndo Josué bikao nā ni'ngo me'e nchakon juacha nā kuayé'e nā nunte'e ikaxin tjanya, ni me'e kuantsjexin ndo Dio. Jaña kon'en kuijija nchakon kuaxi kuetuan'an ndo David. ⁴⁶ Tsango juinchenchaon ndo Dio ndo rey David ko ndo David tjaun ndo sinchekonchjian ndo naa ningue ndo Dio, ndo tsikitikaon ndo Jacob. ⁴⁷ Ko je'e ndo juinchekonchjian'i ndo ni'ngo. Ndo Salomón, chjen'en ndo David, juinchekonchjian ni'ngo me'e. ⁴⁸ Ko ndo Dio jii ngajní ji'a ndo ngaxin'in naa ni'ngo tsikonchjianxin itja chujni. Ndachro naa xi nichja chijnie ndo Dio:

⁴⁹ Jan'an ndo Dio ngajní nti'a tetuanxin ko nunte xasintajni nti'a jita'a tutéena. ¿Ngixe'e nchia sinchekonchjiananta?, o, ¿ti no tsake'e tsjokéena?

⁵⁰ ¿Á je'a tjáana juntañaxin kain nge'e?

⁵¹ 'Ko ja'anta icha asáanta ko titikaon'anta. Ja'anta tin'ennta ko nche'enta xranchi ni chúxin'a ndo Dio. Kain nchakon tetóku'unta Espíritue ndo Dio. Ja'anta nche'enta xranchi ni tsikachrjenixinnta ó sa'ó. ⁵² Ni tsikachrjenixinnta chinga juinchekao nā sen chronga chijnie ndo Dio. Ko naakóñaxón nā sen kuachronga ixi tsii ngisen xrochónda'i ijiē. Ko ó kuji ndo me'e ko ja'anta juinchekjinta ndo ko tjume'e naakóñaxón nā ndo. ⁵³ Ja'anta kuaye'enta ley kuetuan'an ndo Dio, nge'e chronga ndo ángel, ko ja'anta kuitikaon'anta.

Ndakuen'en ndo Esteban

⁵⁴ Ko hora kuin'en nā nge'e ndachro ndo Esteban, tsango koñao nā, ncheketo neno nā ixi koñao'e nā ndo. ⁵⁵ Ko ndo Esteban ícha jichónda ndo juachaxin Espíritue ndo Dio ko tsje'e ndo ngajní ko bikon ndo juachaxien ndo Dio ko kaxon bikon ndo ndo Jesús siin ndo ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio. ⁵⁶ Ko ndachro ndo Esteban:

—Bikon xitje'e ngajní ko nti'a jii Chjen'en ndo Dio, xjan jongl'e xranchi chujni, ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio.

⁵⁷ Ko je'e nā bije'e ndatsjon nā ko séen koyaku'e nā ndo, ⁵⁸ ko sabikao nā ndo ngande'e tjanya ko ixro kóñaxin nā ndo, ko ni tjangi'e ndo Esteban kuantsje nā ti jitsáa nā ko bake'e nā tutéē naa chajan ndatin'in Saulo ixi xrotsje'e chán manta. ⁵⁹ Ko je'e nā yaxin nā ixro ndo Esteban ko je'e ndo tinóatée ndo ngajin Ncháina Jesús ko ja'in ndachro ndo:

—Ncháina Jesús taye'énta aséenna.

⁶⁰ Ko bake'exin ntatuchi'in ndo ko séen nichja ndo:

—Ncháina Jesús, ja'anta tjankata'inta ijiē ngajin ni stetóñana.

Jaña ichro ndo ko ndakuen'en ndo.

Ndo Saulo tjaun ndo tsóña ndo sen titikaon ndo Jesús

8 Ndo Saulo naxraje'o xraxaon ndo xranchi ni kóña ndo Esteban.

Ko nchakon me'e juangíxin nā tóña nā sen titikaon ndo Jesús tjanya Jerusalén ko kain sen titikaon ndo Cristo kuaxi chjeke'e sen sakjui sen nichjii nunte Judea ko nunte Samaria. Ko je'o sen apóstol tsikinche'e ndo Jesús kuitu'e sen Jerusalén. ² Kaxin sen tsango titikaon ndo Dio juabaa sen ndo Esteban ko tsjangaxin sen ndo. ³ †*Ko xi Saulo ningakon'en xa sen titikaon ndo Cristo. Ko kuaxi xa kuixin'in xa nguingu ndo'a sen ko itsé xa sen xi ko sen nchri ko bingakjin xa sen ko xraxin'in xa sen ndo'achjiso.

Juako sen chijnie ndo Cristo nunte Samaria

⁴ Ko sen sajuixin tjanya Jerusalén stetjako sen chijnie ndo Cristo nichjii ti no kuintekji sen. ⁵ Naa ndo ndatin'in Felipe sakjui ndo naa tjanya nunte Samaria ko kuaxi ndo chronga ndo chijnie ndo Cristo. ⁶ Ko tsango tsjé nā xra'o nti'a ko kuin'en nā nge'e ndachro ndo Felipe ixi ó bikon nā ixrā ijié juako ndo. ⁷ Ko itsjé ni chón-da espíritue Xixron'anxrée koxruen'en nā ko espíritue me'e kuyako kuachrjexin je'e chujni me'e. Kueya ni jua'i tingatjen kuaxi nā itji nā ko ni ntarengo chao itji nā kaxon. ⁸ Ko kain ni tjanya ijié tsango juaxruxin bake'e nā.

⁹ Tjanya me'e bake'e naa xi ndatin'in Simón, xi me'e tuso xa ko bancheye'e xa ni nunte Samaria ko je'e xa ndachro xa tsango tetuan'an xa. ¹⁰ Kain nā jian stet-in'en nā, xjanchínchín ko ni tachrii ko ndachro nā:

—Xi ji'i tsango chón-da xa juachaxien ndo Dio.

¹¹ Kain nā bakitikaon nā xa ixi ti ixrā ijié banche'e xa me'e juincheye'e xa nā itsjé nano. ¹² Ko nchakon kuitikaon nā chijni juako ndo Felipe kondee juachaxien ndo Dio ko ndo Jesucristo, tjume'e ni xi ko ni nchri bikitée nā. ¹³ Ko kaxon xi Simón, kuitikaon xa ko bikitée xa ko juangíxin xa rué'e xa ndo Felipe ko tsango kuitekaon xa ixi bikon xa ixrā ijié juako ndo Felipe.

¹⁴ Tjume'e sen apóstol, sen tsikitu'e tjanya Jerusalén, kuin'en sen ixi itsjé ni nunte Samaria ó kuitikaon nā chijnie ndo Dio. Ko tjume'e kuetuen'en sen ndo Pedro ko ndo Juan satsji sen nti'a. ¹⁵ Ko nchakon kuiji sen juanche'e sen ndo Dio ixi ni titikaon ndo Cristo nti'a

† NGAJNÍ cielo

†† 8:3: Hch. 22:4, 5; 26:9-11.

xrokuayé'e nã Espíritue ndo Dio ¹⁶ixi xratayé'a nã Espíritue ndo. Je'o tsikikitexin nã nombrée Ncháina Jesús. ¹⁷Tjume'e ndo Pedro ko ndo Juan bake'e itja sen ngata'a jaa nã ko kuayé'e nã Espíritue ndo Dio.

¹⁸Ko xi Simón bikon xa ixi sen apóstol bake'e itja sen ngata'a jaa ni tsikitikaon ko kuayé'e nã Espíritue ndo Dio, ko tjume'e xi Simón tjaun xa tsajon xa tomi ngajin sen apóstol ¹⁹ko ndachro xa:

—Chjánanta juachaxin ixi xaxon jan'an tsakée tjáana ngata'a jaa chujni ko tsayé'e nã Espíritue ndo Dio.

²⁰Ko ndachro ndo Pedro:

—Ja'a ko tomia xroche ti xro'i tanga'i ixi xraxaoan tse'na juachaxien ndo Dio. ²¹Ja'a jua'i sinche'e ixrã jii' ixi ndo Dio no'e ndo ixi ja'a tjúá'i asáan. ²²Ko tintu'é ti ndako'a nche'e ko tinóatáa ngajin ndo Dio ixi sinchemé'e ndo ijie chonda. ²³O bikona ixi tsango chjuye'e asáan ko kueya ijie chonda.

²⁴Ko tjume'e xi Simón juate'e xa ndachro xa:

—Tjanche'enta Ncháina Jesús ixi ti ndachrona toen'a jii' in ngajin jan'an. ²⁵Tjume'e juexin chronga sen apóstol chijnie ndo Jesús, sakjui sen itsjé tjajna tikinixin'en nunte Samaria ko juinchekuen'en sen nã chijni tajon juachaxin tsechón aséen chujni. Ko tjume'e ikjan sen tjajna Jerusalén.

Ndo Felipe ko xi tsikij'xin tjajna Etiopía

²⁶Tjume'e naa ndo ángel ne'e Ncháina Dio ndache ndo Felipe:

—Tingatjen satjia no níjin, ti jii cha'o xingajinxin chujni tjajna Jerusalén ti tjixin ni tjajna Gaza.

Cha'o jii' i tatsinga no ntajie. ²⁷Ko ndo Felipe bingatjen ndo ko sakjui ndo no cha'o me'e. Nti'a kuetan ndo naa xi tjajna Etiopía. Je'e xa naa xi eunuco ko xi me'e tja'o xa tomie jan Candace, naa jan reina tetuen'en tjajna Etiopía. Je'e xa tsikji xa tjajna Jerusalén, nti'a kua-jon xa juasaya ngajin ndo Dio. ²⁸Tjume'e je'e xa kjanxin xa tjajna Jerusalén ko satsji xa tjajnéa xa ko je'e xa jiyá xa naa carreta me'e jinchekuanxin xa naa xroon tsikjin ndo profeta Isaías, ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ²⁹Ko Espíritue ndo Dio kuetuen'en ndo Felipe:

—Itjia tonchjiñe'e tjenka carreta me'e.

³⁰Ko konchjiñe'e ndo Felipe ti jii carreta, ko kuin'en ndo ixi xi me'e jinchekuanxin xa xroon tsikjin ndo Isaías. Ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á tienxian nge'e rinchekuanxian?

³¹Tjume'e juate'e xa ko ndachro xa:

—¿Xranchi tsianxin siá xro'an ngisen tingijnana tsianxin nge'e jichro xroon jii'?

Ko juanche'e xa ndo Felipe tsajin'in ndo carreta tsake'e ndo tjenka xa.

³²Ko xroon chijnie ndo Dio jinchekuanxin xa, ja'in ndachro:

Sabikao nã ndo xranchi naa kutuchjon tsóña nã.

Xranchi naa kutuchjon tenko ba nchakon kjin'en nã

ba, jaña je'e ndo kaxon xro'an nge'e ndachro ndo ko xro'an nge'e nichja ndo.

³³Juanoa nã ndo ko juincheñe'a nã ndo ijie. Ko sen kuachrjenixin ndo, ¿ngisen tseki jii'?, ixi je'e ndo kuen'en ndo ngata'a nunte nti'.

³⁴Tjume'e xi eunuco juanchangi'e xa ndo Felipe ko ndachro xa:

—Ixudio ndachijiana ngisen kon'en kain jii'in. ¿Á ndo tsikjin xroon jii' in ó á inaa ngisen?

³⁵Tjume'e ndo Felipe kuaxi ndo chronga ndo ti no jinchekuanxin xa ko juako'e ndo xa chijnie ndo Jesús.

³⁶Ko stetatsinga sen ti no jii inda, me'e ndachro xi eunuco:

—Nti' i jii inda. ¿Á jua' i tsikitéexinna nti' i?

³⁷Ko ndachro ndo Felipe:

—Siá nduaxin titikáoon ngaya asáan, chao tsikitée.

Ko je'e xa juate'e xa:

—Titika'on ixi ndo Jesucristo, Chjen'en ndo Dio.

³⁸Ko kuetuan'an xi me'e tsixin carreta ko kayui sen xingajin sen ti jii inda ko ndo Felipe bikitée ndo xa.

³⁹Tjume'e juexin kuachrjexin sen inda, Espíritue ndo Dio sabikao ndo Felipe íjngo. Ko xi bikitée, í bikon'a xa ndo Felipe. Ko tsango juaxruxin kua xa chaoé xa. ⁴⁰Ko ndo Felipe konoxin ndo tjajna Azoto ko bakatsinga ndo ngujngu tjajna ko kuachronga ndo chijnie Ncháina Jesús, jaña juinche'e ndo ko kuiji ndo tjajna Cesarea.

Ndo Saulo kuitekaon ndo ndo Jesús

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

9 Xi Saulo tsango ningakon'en xa sen titikaon Ncháina Jesús ko tjaun xa naatsóñaxón xa sen.

Méxin, sakjui xa bijée xa xitaana tetuan'an ²ko juanchia xa naa xroon chóna juachaxin satsji xa ni'ngo tjajna Damasco tsjée xa sen titikaon chijnie ndo Jesús ixi tsikao xa sen nchri ko sen xi tjajna Jerusalén xroxraxon'in xa sen ndo'achjiso. ³Ko yaa xa cha'o ko ó xrokuiji xa tjajna Damasco, tuinxin kuij naa xro'i kuxin ngajni bingasáña ngandajin xa. ⁴Ko xi Saulo kuitsinga xa nunte, ko kuin'en xa nichja naa ngisen ko ndachro:

—Saulo, Saulo, ¿sonda ningakonñana ko tengiana?

⁵Ko tjume'e xi Saulo juanchangi xa:

—¿Ngisen ja'anta?

Ko tée sen nichja, ndachro:

—Jan'an ndo Jesús, ndo tsango ningakon'én.

⁶Je'e xa xraga xa ko xronka xa, ko ja'in ndachro xa:

—Ja'anta, ¿nge'e tjaunnta sinta'a?

Ko Ncháina Jesús ndachro ndo:

—Tingatjén, tixin'ia tjajna Damasco, ko nti'a tsetuan'an nge'e sinche'e.

⁷Ko tjume'e ni bijikao xi Saulo tsango xronka nã ixi kuin'en nã tée naa ngisen nichja ko xro'an ngisen bikon nã. ⁸Ko bingatjen xi Saulo ko kuantje'e ikon xa ko xro'an nge'e bikon xa. Ko ni tikao xa ngatsé'e nã xa ko sabikao nã xa tjajna Damasco. ⁹Ko nti'a bake'e xa nii nchakon, bikon'a xa ko juine'a xa ko xro'an nge'e kui' i xa.

¹⁰Ko tjajna Damasco bake'e naa ndo titikaon Ncháina Jesús ndatin'in Ananías, ko juachaxin espíritue ndo

Dio tsikikonxin ndo ndo Jesús ja'in kuituan'an ndo Jesús ngajin ndo:

—Ananías.

Ko ndo Ananías juate'e ndo:

—Nti'i ritjén, Nchána.

¹¹ Ko ndachro Ndo Jesús:

—Tingatjén satjia cha'o ndatin'in Nao. Ko tjée ndo'a naa ndo ndatin'in Judas ko nti'a tsinchíia naa xi ndatin'in Saulo tsikí'xin tjjajna Tarso ko je'e xa jinichja'na xa, ¹² ixi je'e xa bikon xa naa xi ndatin'in Ananías tixin'in xa nchia ko tsake'e itja xa ngata'a jaa je'e xi me'e ko chao tsikon xa íjngo.

¹³ Ko ndo Ananías juate'e ndo:

—Nchána, ó kuín'an nge'e ndachro kueya chujni, ixi xi me'e ndako'a nche'e xa ngajin sen titikaon ngajinn-ta, sen ste tjjajna Jerusalén. ¹⁴ Ko jai kuji xa nti'i ixi tsikayé'e xa juachaxien xitaana tetuan'an ixi tsikao xa kain sen titikaonnta.

¹⁵ Ko Nchána Jesús ndachro ndo:

—Itjia ixi jan'an kuincha'a xi me'e ixi tsjako xa chijnina. Sinchekuen'en xa ni ste jée tjjajna ko xi rey ko kaxon ni israelita, ¹⁶ ko jan'an tsjako'a xa ixi tsango tangi tson'en xa ixi tsitikaonna xa.

¹⁷ Tjume'e ndo Ananías sakjui ndo nchia ti jii xi Saulo ko bake'e itja ndo ngata'a jaa xa ko ndachro ndo:

—Ja'a kichian Saulo, Nchána Jesús, ndo bikuan ngatja cha'o, kuetuanna ndo jui'i ixi tsikuan íjngo ko tsaye'é Espíritue ndo.

¹⁸ Ko tuinxin kuintjixin ikon xi Saulo naa nge'e xranchi kjo'e kucheé, ko chao bikon xa íjngo. Ko bingatjen xa ko bikitée xa. ¹⁹ Ko tjume'e juine xa ko chao konsoji xa íjngo. Ko kuitu'e xa kaxin nchakon ngajin sen titikaon Nchána Jesús tjjajna Damasco.

Ndo Saulo juinchkuen'en ndo nã tjjajna Damasco

²⁰ Ko tjume'e juangíxin ndo Saulo juako ndo ngaxin'in ni'ngo Israel ixi ndo Jesús, Chjen'en ndo Dio.

²¹ Kain ni jitin'en tsango xronka nã ko ndachro nã:

—¿Á je'a xi ji'i barué'e ko bakoña kain ni titikaon ndo Jesús tjjajna Jerusalén? ¿Á me'e kuj'xin xa nti'i ixi tsikao xa ni titikaon ndo Jesús ngajin xitaana tetuan'an?

²² Ko ícha xrakon'a xa juako xa ixi nduaxin ndo Jesús ndo Cristo. Ko ni judío bake'e tjjajna Damasco jua'i nichjangí'e nã ndo.

Xi Saulo satinge'e xa ni judío

²³ †*Ko ó kuatsinga itsjé nchakon ko ni judío stexraxaon nã xranchi naatsóñaxón nã xi Saulo. ²⁴ Ko ó kono'e ndo ti stexraxaon nã. Ko tiie ko nchakon stexhón'en nã ngandangi nduja tjjajna ixi tjaun nã naatsóñaxón nã ndo. ²⁵ Ko naa tiie sen titikaon Ncháina Jesús bake'e sen ndo Saulo ngaya naa ntaxra ijié ko tjume'e juinchkengajin sen ntaxra jiá ndo tuenxin tjatu'o jii ngandajin nduja tjjajna. Me'e chao sabinga ndo.

Ndo Saulo sakjui ndo tjjajna Jerusalén

²⁶ Ko nchakon kuiji ndo Saulo tjjajna Jerusalén tjaun ndo xrokui ndo ngajin sen titikaon Ncháina Jesús. Ko kain sen xronka sen ixi kuitikaon'a sen á nduaxin kaxon je'e ndo ó titikaon ndo Ncháina Jesús. ²⁷ Ko tjume'e ndo Bernabé sabikao ndo ndo Saulo ti ste sen apóstol ko chronga ndo ixi ndo Saulo tsikikon ndo Ncháina ngatja cha'o ko Ncháina tsinichje'e ndo ndo. Ko tjjajna Damasco juako ndo Saulo nombrée Ncháina Jesús ko xronka'i ndo. ²⁸ Tjume'e ndo Saulo kuitu'e ndo tjjajna Jerusalén ko chrikao ndo sen apóstol. Ko xrakon'a ndo tjako ndo chijnie Ncháina Jesús. ²⁹ Ko je'e ndo tjaun ndo tsjao ndo ni judío nichja griego ko je'e nã tjaun nã naatsóñaxón nã ndo. ³⁰ Tjume'e sen titikaon ndo Cristo tsikin'en sen nge'e xrokon'en ndo ko sabikao sen ndo tjjajna Cesarea ko kuetuen'en sen ndo satsji ndo tjjajna Tarso.

³¹ Ko tjume'e sen titikaon Ncháina nchijíi nunte Judea, nunte Galilea ko nunte Samaria juaxruxin bake'e sen ko ícha kuitikaon sen ndo Jesús. Kuachón-da sen juasaya ngajin Ncháina ko Espíritue ndo Dio bingijna sen ko ícha konkueya sen.

Xi Eneas koxruen'en xa

³² Tjume'e ndo Pedro kuitsje'e ndo kain sen titikaon Ncháina Jesús. Kaxon sakjui ndo kuitsje'e ndo sen titikaon Ncháina ste tjjajna Lida. ³³ Nti'a kuitja ndo naa xi ndatin'in Eneas. Ijní nano jitsingata'a xa kania ixi tsiken'en yui tutée xa. ³⁴ Ko ndachro ndo Pedro:

—Eneas, ndo Jesucristo sintaxruan'an ndo jai. Tingatjen tatsían kania'a.

Ko tjume'e xi Eneas tuinxin bingatjen xa. ³⁵ Ko kain ni jii tjjajna Lida ko tjjajna Sarón bikon nã ixi koxruen'en xa ko kaxon je'e nã kuitikaon nã Ncháina Jesús.

Xechón nchri Dorcas

³⁶ Ko nchakon me'e bake'e naa nchri tjjajna Jope titikaon nchra Ncháina ko ndatin'in nchra Tabita ko ngigua griego xrondachro Dorcas. Ko je'e nchra jian juinche'e nchra ko bingijna nchra ni nóa. ³⁷ Tjume'e naa nchakon tsango koni'e nchra ko ndakuen'en nchra. Ko juinéma sen cuerpoe nchra ko bake'e sen nchra ti piso yuxin noi. ³⁸ A tjjajna Jope jii tjjajna tjenka tjjajna Lida, nti'a bake'e ndo Pedro. Ko sen titikaon Ncháina no'e sen ixi nti'a jii ndo. Ko tjume'e xruan'an sen yuu sen xrondache sen ndo ixi tuinxin tsji ndo ko tsonchrjen'a ndo.

³⁹ Ko tjume'e sabikao sen ndo Pedro. Ko kuiji sen nti'a ko tuinxin bikao sen ndo ti jii cuerpoe nchri tsiken'en. Nti'a ste kain nchri ka'an tsango tsjanga nchra ko juako nchra kain manta tsijaon nchri Dorcas nchakon xrabakechón nchra. ⁴⁰ Tjume'e kuetuan'an ndo Pedro ixi kain nã tsachrje nã nduja. Ko bake'exin ntatuchi'in ndo ko nichje'e ndo ndo Dio. Ko jitsje'e ndo nchri tsiken'en ko ndachro ndo:

—Tabita, tayá.

† 9:23; 2Co. 11:32, 33.

Ko je'e nchra kuantje'e ikon nchra ko bikon nchra ndo Pedro ko bake'e nchra nunte. ⁴¹ Ko tjume'e itsé ndo itja nchra ko juinchengatjen ndo nchra. Ko kuiye'e ndo kain sen titikaon Ncháina ko kaxon kain nchri ka'an ixi tsikon sen ó tsixechón nchra. ⁴² Tjume'e kain ni jii tjajna Jope kono'e nã nge'e juinche'e ndo Pedro ko itsjé nã kuitikaon nã Ncháina Jesús. ⁴³ Tjume'e ndo Pedro kuitu'e ndo itsjé nchakon tjajna me'e ko bake'e ndo ndo'a ndo Simón, naa ndo kuanchexema tjue'é iko.

Ndo Pedro ko ndo Cornelio

10 Tjajna Cesarea bake'e naa ndo ndatin'in Cornelio. Ndo me'e ndo capitán tetuen'en xi soldado kuixin Italia. ² Tsango jian ndo ko kain sen ndo'a ndo xraxaon nã ndo Dio ko tajon ndo kueya tomi ixi tjaun ndo tsingijna ndo sen judío ko kain nchakon nichje'e ndo ndo Dio. ³ Tjume'e naa nchakon hora nínxin ó kóndo tuinxin bikon ndo naa ndo ángel nche'e ixrã ngajin ndo Dio, ndo me'e kuixin'in ndo ti jii ndo Cornelio ko ndachro ndo:

—Cornelio.

⁴ Ko ndo Cornelio jitsje'e ndo ndo ángel ko xronka ndo ko juanchangi ndo:

—¿Nge'e tjaunnta?

Ko ndachro ndo ángel:

—Ndo Dio bake'e juaxruxin ixi ti nichje'é ndo ko jian nche'e tingijna ni nóa. ⁵ Méxin, tetuen'én naa ngisen satsji tjajna Jope ixi tsikao nã ndo Simón kaxon ndatin'in Pedro. ⁶ Ko ndo me'e jii ndo ndo'a naa xi kaxon ndatin'in xa Simón. Xi me'e kuanchexema tjue'é ko. Ndo'a xa jii tjenka ndachaon. †

⁷ Hora sakjui ndo ángel, ndo nichje'e ndo Cornelio, je'e ndo Cornelio kuiye'e ndo yuu xi nchexrã ko kaxon naa xi soldado xraxaon xa ndo Dio ko jian tjento ndo xa. ⁸ Beki'e ndo xa kain ti bikon ndo ko tjume'e kuetuen'en ndo xa satsji xa tjajna Jope.

⁹ Ngusine nchakon íjngo steyá xa cha'o tjenka tjajna Jope, ko ndo Pedro kuajin'in ndo ngata'a nchia ixi nti'a xronichjexin ndo ndo Dio. ¹⁰ Ko tjume'e tsango kuen'en ndo jinta ko tjaun ndo sine ndo. Nandá stenchekonchjian nã nge'e sine ndo, tuinxin bikon ndo naa nge'e. ¹¹ Bikon ndo ixi xitje'e ngajni ko nti'a xingajinxin naa manta ijié. Jixrite'e kanoó ikon manta. ¹² Ko ngaxin'in manta jitjinga iko chóna noó tutée kao kunchee ko kain iko tjanga. ¹³ Ko tjume'e kuin'en ndo nichja naa ngisen ndachro:

—Pedro, taya, ton'ia iko me'e, ko inte ba.

¹⁴ Ko ndo Pedro juate'e ndo:

—Nchána. Jan'an nai'a ine nge'e tjúá'i.

¹⁵ Ko ndo ángel nichja íjngo ko ndachro ndo:

—Ti ó juinchetjúá ndo Dio, ndachro'a ixi tjúá'i.

¹⁶ Níi kon'en jaña ko tjume'e tuinxin sakjui manta ngajni. ¹⁷ Tjume'e ndo Pedro xraxaxaon ndo nge'e xrondachro ti bikon ndo, tuinxin xi xruan'an ndo Cornelio kuiji xa ngandangi nduja nchia me'e ko tsijan-

changi xa ti no jii ndo'a ndo Simón. ¹⁸ Tjume'e séen juanchangi xa:

—¿Á nti'i jii ndo Simón kaxon ndatin'in Pedro?

¹⁹ Xra jixraxaon ndo Pedro nge'e bikon ndo, ko Espiritue ndo Dio ndachro:

—Tsje'é ó kuji níi sen tjanchangi ixi ja'a. ²⁰ Taya, xingajian ko satiko'a xa ko ta'ia juachjaon, ixi jan'an xruan'an sen ñã ngajian.

²¹ Tjume'e xingajin ndo Pedro ti ste xa ko ndachro ndo:

—Jan'an Pedrona. ¿Inge'e tjéexinntana?

²² Ko juate'e xa:

—Kuetuan'an ndo capitán Cornelio jui'ina nti'i. Je'e ndo naa ni tsango jian ko xraxaon ndo ndo Dio. Kain ni judío chónde'e nã ndo juasaya ko tjue'e nã ndo. Naa ndo ángel tsixrua'an ndo Dio nichje'e ndo ko chronga ndo ángel ixi xrojirua'ananta ixi itsjinta ndo'a ndo ko tsin'en ndo nge'e xrondachrona.

²³ Ko ndo Pedro ndachro ixi chao tsitu'e xa nti'a tiie me'e. Ko ndúyaxin sabikao xa ndo Pedro kaxon kaxin ni titikaon Ncháina ste tjajna Jope.

²⁴ Tjume'e inaa nchakon kuiji sen tjajna Cesarea. Nti'a jichón'en ndo Cornelio ko kaxon kain ni ndo'a ndo ko ni chúxin ndo tsikiye'e ndo. ²⁵ Ko nchakon kuiji ndo Pedro ndo'a ndo Cornelio, tjume'e ndo Cornelio kuachrjexin ndo nchia ko nichje'e kichuu ndo. Ko bake'exin ntatuchi'in ndo Cornelio ngajin ndo Pedro ixi tjaun ndo xrokuajon ndo juasaya ngajin ndo Pedro. ²⁶ Tjume'e ndo Pedro juinchengatjen ndo ndo Cornelio ko ndachro ndo:

—Tingatjen. Takexin'a ntatuchi'ian. Jan'an naa chujni xranchi ja'a.

²⁷ Ko jitjao kichuu sen kuixin'in sen ndo'a ndo Cornelio ko bikon ndo Pedro ixi kueya nã ste nã nti'a. ²⁸ Ko ndachro ndo Pedro:

—Ja'anta no'anta ixi jan'anna xro judíona jua'i tsjenta chujni je'a judío ko chonda'ina juachaxin tsixin'in-na ndo'a ni me'e. Ko je'e ndo Dio juako'na ndo ixi jua'i xrondachrjan tjúá'i ngixe'i chujni. ²⁹ Méxin, nchakon kuiya'nanta, tuinxin jui'i. Tja'on tsonóna sonda kuiya'nantana.

³⁰ Tjume'e juate'e ndo Cornelio ko ndachro ndo:

—Ó kuatsinga noó nchakon, xranchi hora i nti'i ritjén nía rintakatseña'o jinta ko rinichja'a ndo Dio. Ko tuinxin bikon naa ngisen jiyá manta tjúá jitóngixin.

³¹ Ndachro sen me'e: "Cornelio, ó kuin'en ndo Dio nge'e nichje'é ndo ko ó no'e ndo ixi tsango tingijna ni nóa. ³² Méxin, tetuen'én naa ngisen satsji tjajna Jope ixi tsika'o sen ndo Simón kaxon ndatin'in Pedro. Jii ndo ndo'a naa xi kaxon ndatin'in xa Simón chjée xroan tjue'é iko ko tjenka ndachaon jii ndo'a xa", ichro ndo ángel me'e. ³³ Méxin, jaña tuinxin kuituan'an ngisen kuiya'a. Jian juinche'e ixi jui'ia nía. Ko jai ó no'e ndo Dio ixi kain jan'anna tja'onna tsin'anna nge'e kuetuan'an Ncháina Dio xrochronga ngajinna.

† NDACHAON *mar*

Ndo Pedro juinçekuen'en ndo ndo Cornelio chijnie ndo Dio

³⁴ Tjume'e ndachro ndo Pedro:

—Jai ó tianxin ixi ndo Dio xraje'o tjue'e ndo Dio kain chujni, ³⁵ ixi je'e ndo tayé'e ndo kain sen ngixe'i tjajna titikaon ko tajon sen juasaya ngajin ndo. ³⁶ Ndo Dio nichje'e ndo sen tjajna Israel ko kuin'en sen chijni tajon juaxruxin chronga Ncháina Jesucristo. Je'e ndo Nché'e kain chujni. ³⁷ Ja'anta ó no'anta jian kain nge'e tsikon'en nichiji ti ste ni judío xrangixinxín nunte Galilea nchakon ndachro ndo Juan xrokonda tsikitée kain chujni. ³⁸ Ja'anta ó no'anta ixi ndo Dio kuajon ndo juachaxien Espíritue ndo kuayé'e ndo Jesús, ndo tsiki'xin tjajna Nazaret ko ó no'anta kaxon ixi ndo Jesús jian juinche'e ndo ko juinčekruen'en ndo kain ni tangi ste kondeexin Xixron'anxrée. Jaña jian juinche'e ndo Jesús ixi ndo Dio jii ngajin ndo. ³⁹ Tjume'e jan'anna nduaxin bikona kain nge'e juinche'e ndo Jesús nunte Judea ko tjajna Jerusalén. Tjume'e juankanito nã ndo ntacru ko naakóñaxón nã ndo. ⁴⁰ Tjume'e ndo Dio juinčekexón ndo ndo Jesús nchakon nínxin ko kuajon ndo juachaxin bikona ndo íjngo. ⁴¹ Je'a kain chujni bikon nã ndo. Je'o sen kuinche'e ndo Dio ixi tsikon sen nduaxin xechón ndo. Jan'anna juinekianna ndo ko kuikiana ndo nchakon xechón ndo. ⁴² Kuituan'an ndo ixi jan'anna sintakuan'anna ko xrochra'ngana ixi je'e ndo sinchéña ndo ijię ngajin kain chujni, ni stechón ko ni tsiken'en. ⁴³ Kain sen chronga chijnie ndo Dio chronga sen ixi nguingu chujni titikaon ndo Jesús, sen me'e sinchemé'e ndo jée sen.

Ni je'a tjajna judío kuayé'e nã Espíritue ndo Dio

⁴⁴ Xrajnichja ndo Pedro, tjume'e kain ni jitin'en nge'e juako ndo kuayé'e nã Espíritue ndo Dio. ⁴⁵ Tjume'e sen judío tsikika'o ndo Pedro xronka sen ixi ndo Dio kuajon Espíritue ndo, kuayé'e sen je'a judío. ⁴⁶ Méxin, kuin'en sen judío jinichja ndo Cornelio ko sen jikao ndo jée ngigua ko stetajon sen juasaya † ngajin ndo Dio. ⁴⁷ Tjume'e ndachro ndo Pedro:

—Sen ji'i ó kuayé'e sen Espíritue ndo Dio xranchi kuayé'e jaina. Jai ó chao tsikitée sen.

⁴⁸ Tjume'e kuetuan'an ndo Pedro tsikitée kain sen ixi juachaxien ndo Jesucristo. Ko sen bikitée juanchia sen tsitu'e ndo Pedro nti'a kaxin nchakon.

Nichja ndo Pedro ngajin sen Jerusalén

11 Tjume'e sen kuinche'e Ncháina Jesús ko kain sen titikaon Ncháina ste nunte Judea, sen me'e kuin'en sen ixi ni je'a judío ó titikaon nã chijnie ndo Dio. ² Ko nchakon ikjan ndo Pedro tjajna Jerusalén kaxin sen ste nti'a tjaun sen ixi kain sen xrochónnda sen chji'e ni judío, ko tjakaxin sen ndo Pedro. ³ Juanchangi'e sen ndo ko ndachro sen:

—¿Sonda ikjuinta kuitsje'enta ni je'a judío, ko juinekuunta nã?

⁴ Ko ndo Pedro kuaxi chronga ndo kain nge'e tsikon'en ko ndachro ndo:

⁵ —Jan'an bake'e tjajna Jope rinichja'a ndo Dio ko tuinxin bikon naa manta ijię xingajinxin ngajni. Jixrite'e kanoó ikon manta ko kuii manta ti ritjén jan'an.

⁶ Tjume'e tsja'a jian ko bikon ngaya manta jitjinga iko chónnda noó tutée, ko jie'e, kao kunchee ko kain ko tjanga. ⁷ Kaxon kuin'an téee naa ngisen ndachijina: “Pedro, taya ton'ia iko me'e ko inte.” ⁸ Ko juata'a: “Na'i, Ncháina. Nai'a ine jan'an ninaa nge'e tjúá'i.”

⁹ Ko íjngo nichja téee kuixin ngajni ko ndachro: “Ti nge'e juinčeketjúá ndo Dio ndachro'a ja'a ixi tjúá'i.”

¹⁰ Jaña kon'en nínxin. Ko tjume'e kain ji'in ikjan ngajni.

¹¹ Ko tuinxin níi xi kuiji nchia ritjén. Tsiki'xin xa tjajna Cesarea ko tjéena xa. ¹² Ko Espíritue ndo Dio kuetuan-na chao tsiki'an xa ko kaxon biki'an ikjaon sen kichuuna. Kainna kuixi'inna ndo'a naa ndo ndatin'in Cornelio.

¹³ Tjume'e ndo Cornelio chronga ndo ixi bikon ndo naa ndo ángel siin, ja'in nichja: “Tetuen'én ngisen satsji tjajna Jope tsika'o sen naa ndo ndatin'in Simón ko kaxon ndatin'in Pedro. ¹⁴ Je'e ndo xrochronga ndo xranchi ja'anta ko kain sen ndointa xrochondanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.”

¹⁵ Tjume'e jan'an kuaxi nichja'a sen ko tuinxin kuayé'e sen Espíritue ndo Dio xranchi kuayé'e jaina seno. ¹⁶ †† Tjume'e xraxa'on ti kuanichja Ncháina Jesús, ti kuandachro ndo: “Nduaxin ndo Juan je'o inda bikitéexin ndo chujni, ko jai ja'anta tsaye'enta Espíritue ndo Dio.”

¹⁷ Xranchi jan'anna nchakon kuaxi kuitikaonna Ncháina Jesucristo, tjume'e kuajon ndo Dio Espíritue ndo kuaye'ena, jaña jai kuajon ndo Dio Espíritue ndo kuayé'e sen ji'in. ¿Ngisen jan'an ixi xrokitikaon'a nge'e juinche'e ndo Dio?

¹⁸ Tjume'e sen kichuuna, sen ste tjajna Jerusalén, kuin'en sen nge'e tsikon'en ko tenko sen ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio ko ndachro sen:

—Kuajon ndo Dio juachaxin kaxon ngajin ni je'a judío ixi tsayé'e nã juachaxin tsitikaon nã ndo Dio ko xrochónnda nã juachaxin tsechón nã kain nchakon.

Ni'ngo tjajna Antioquía

¹⁹ †† Nchakon naakóñaxón nã ndo Esteban, kuaxi nã ru'é'e nã ko ningakon'en nã sen titikaon Ncháina Jesucristo. Xrokonda sakjui sen nunte Fenicia ko Chipre, ko tjajna Antioquía. Nti'a juinçekuen'en sen je'o ni judío chijni jian. ²⁰ Tjume'e ikaxin sen titikaon Ncháina tsiki'xin sen tjajna Chipre ko kaxin sen tjajna Cirene sakjui sen tjajna Antioquía ko nchakon kuiji sen nti'a juinçekuen'en sen ni je'a judío chijni jian ne'e Ncháina Jesucristo. ²¹ Juachaxien Ncháina Jesús chonda sen; méxin, kueya ni nti'a kuayé'e nã chijni jian ko kuitikaon nã Ncháina Jesucristo.

²² Ko tjume'e sen titikaon Ncháina Jesús tjajna Jerusalén kuin'en sen nge'e tsikon'en tjajna Antioquía ko xruan'an sen ndo Bernabé nti'a. ²³ Ko nchakon kuiji ndo Bernabé bikon ndo xranchi ndo Dio tsango bingij-na ndo ni nti'a kaxon. Ko tsango bake'e juaxruxin aséen ndo. Tjume'e nichje'e ndo nã ixi nichiji aséen nã

† JUASAYA respeto, honor

†† 11:16: Hch. 1:5. ‡ 11:19: Hch. 8:1-4.

tsitikaon n̄ Ncháina ko soji tsake'e n̄. ²⁴ Ixi ndo Bernabé me'e naa ngisen tsango jian aséen ko chóna ndo juachaxien Espíritue ndo Dio ko jian chuntia † ndo ndo Jesús; méxin, kueya n̄ kuitikaon n̄ Ncháina Jesús.

²⁵ Tjume'e ndo Bernabé sakjui ndo tjajna Tarso bijée ndo ndo Saulo. ²⁶ Nchakon kuitja ndo ndo Saulo, sakjui sen tjajna Antioquía. Ko bake'e sen ngajin sen titikaon Ncháina nchijí naa nano ko juinchequen'en sen itsjé chujni. Méxin nti'a xrangíxixín kuiye'e n̄ sen titikaon ndo Cristo: "sen Cristiano."

²⁷ Tjume'e kaxin sen chronga sen chijnie ndo Dio sajuixin sen tjajna Jerusalén ko kuiji sen tjajna Antioquía. ²⁸ ††*Naa ndo ndatin'in Agabo kuíxin ndo ti tsixra'o sen titikaon ndo Jesús ko ixi juachaxien Espíritue ndo Dio chronga ndo ixi tsj̄jinta nchijí nunte nti'a. Ko ti chronga ndo nduaxin kon'en nchakon bake-tuan'an naa xi ndatin'in Claudio. ²⁹ Ko tjume'e sen titikaon Ncháina tjajna Antioquía xraxaon sen ixi je'e sen tsingijna sen sen titikaon ndo Cristo jii nunte Judea. Ko ngujngu sen kuajon sen nge'e kuachóna sen. ³⁰ Jaña xraxaon sen ko kuajon sen tomi sabikao ndo Bernabé ko ndo Saulo xrokuayé'e sen tituan'an ni'ngo nunte Judea.

Kuen'en ndo Jacobo, ko xraxin'in n̄ ndo Pedro ndo ndo'achjiso

12 Nchakon me'e xi rey Herodes kuaxi xa bengi xa sen titikaon ndo Jesús ixi tjaun xa xrotsé xa sen. ² Ko kuetuan'an xa tsenxin ndo Jacobo ixi chika espada, ndo Jacobo me'e ndo kichuu ndo Juan. ³ Ko bikon xi Herodes ixi juinche'e ni judío juaxruxin ixi kuen'en ndo Jacobo, me'e itsé xa ndo Pedro. Ji'i kon'en nchakon kia Pascua ti ine n̄ nutja chóna'i nge'e nchetja'in nio. ⁴ Itsé xi Herodes ndo Pedro ko xraxin'in xa ndo ndo'achjiso. Ko nti'a jii noó grupo xi soldado ko jii noó xi soldado ngujngu grupo. Jixraxaon xi Herodes ixi tsatsingaja kia pascua, tsantsje xa ndo Pedro ixi tsikon nchijí tjajna israelita xranchi tsen'en ndo. ⁵ Xrají ndo Pedro ngaxin'in ndo'achjiso ko jindaa xi soldado ndo, ko kain sen titikaon Ncháina jinichje'e sen ndo Dio ixi tsingijna ndo ndo Pedro.

Ndo Dio bingijna ndo ndo Pedro

⁶ Tiie me'e xraxaon xi Herodes ixi ndúyaxin tsantsje xa ndo Pedro tsjako xa ndo ngajin ni tjajna. Ko ndo Pedro jijua ndo ngusine yuu xi soldado ko jichroaxin ndo yuu chika cadena. Ko ikaxin xa jindaa xa nt̄achja ndo'achjiso. ⁷ Ko tuinxin konoxin naa ndo ángel ne'e Ncháina, ko ngaxin'in ndo'achjiso tsango kongíxin ko bake'e ndo ángel itja ndo chjiyéé ndo Pedro me'e xingame'e ndo. Ko ndachro ndo ángel:

—Taka xingama'a.

Ko tjume'e chika cadena jitséxin itja ndo Pedro kue'e chika nunte. ⁸ Ko kuetuan'an ndo ángel:

—Taritsía ko takée kateá.

Ko kuitikaon ndo Pedro me'e ndachro ndo ángel ijn-go:

—Taritsía noxráa ko ruana'na sachjina.

⁹ Ko tjume'e ndo Pedro rué'e ndo ndo ángel ko noe'a ndo á nduaxin jaña jiton'en o je'o naa nge'e jitikon ndo. ¹⁰ Ko juexin kuatsinga sen ti ste xi sa'ó stendáa ko kuatsinga sen ti ste xi yuxin stendáa. Tjume'e kuiji sen ti jii nt̄achja chika ijié tjenka cha'o. Ko nt̄achja chika je'o nt̄achja xitje'e nt̄achja ko kuachrje sen ko kuatsinga sen naa cha'o ko tuinxin ndo Pedro í bikon'a ndo ndo ángel je'o ndo kuitu'e ndo. ¹¹ Ko tjume'e ndo Pedro kono'e ndo ixi nduaxin kon'en ji'i ko ndachro ndo:

—Ó nóna jai ixi nduaxin Ncháina tsixrua'an naa ndo ángel ixi tsingijana ndo ixi tsóña'ina xi Herodes ko xruan'an nge'e tsónna xranchi tjaun ni judío.

¹² Ko jixraxaon ndo nge'e kon'en ndo, me'e sakjui ndo ndo'a jan María, janée ndo Juan, kaxon nchekin'in sen Marcos. Nti'a tsixra'o itsjé sen titikaon ndo Jesús ko stenichje'e sen ndo Dio. ¹³ Ko binga ndo nt̄achja cha'o ko nichja ndo. Ko naa nchrichajan ndatin'in Rode kuachrje nchrichan kuitsje'e nchrichan ngisen kuij.

¹⁴ Ko hora juatsuan nchrichan nichja ndo Pedro, tjume'e taka'i kuantje'e nchrichan nt̄achja ixi tsango ché'e nchrichan. Ko binga nchrichan sakjuichronga nchrichan ixi ngandangi nduja nchia jii ndo Pedro.

¹⁵ Ko ndachro sen:

—Tsijinchetjáña jáa.

Ko je'e nchrichan ndachro:

—Nduaxin je'e ndo Pedro —ichro nchrichan.

Ko je'e sen ndachro sen:

—Je'a je'e ndo. Je'o espíritue ndo.

¹⁶ Ko ndo Pedro ícha jitinga ndo nt̄achja ko hora kuantje'e sen nt̄achja bikon sen ndo ko xronka sen.

¹⁷ Ko tjume'e juakoxin ndo Pedro itja ndo ixi xrotenko sen ixi chronga ndo xranchi Ncháina kuantsjexin ndo ndo ndo'achjiso. Ko ndachro ndo:

—Teki'énta ndo Jacobo ko kain sen kichuuna nge'e kónna —ichro ndo ko tjume'e sakjui ndo jée tjajna.

¹⁸ Ko ndúyaxin tsango xrakon xi soldado ixi noe'a xa ti no satsikji ndo Pedro. ¹⁹ Ko xi Herodes kuetuen'en xa xi soldado satsijée xa ndo Pedro, ko kuitja'i xa ndo, ko xi Herodes juankata'a xa xi soldado ijié ko kuetuan'an xa ixi tsen'en xi soldado. Ko tjume'e xi Herodes kuachrjexin xa nunte Judea ko sakjui xa tjajna Cesarea ko nti'a bake'e xa.

Kuen'en xi Herodes

²⁰ Xi Herodes ningakon'en xa ni tjajna Tiro ko tjajna Sidón. Ko je'e n̄ juao kichuu n̄ ixi satsijtsje'e n̄ xa. Nti'a jii naa xi ndatin'in Blasto ko kuayakon'en xa ndo'a xi Herodes, ko tjume'e juanche'e n̄ xa xronichjixin xa n̄ ngajin xi tetuan'an. Ko juanchia n̄ ixi tse-tokau'a xi Herodes je'e n̄ ixi tjajnéé xa t̄i'xin nge'e ine n̄. ²¹ Tjume'e xi Herodes ndache xa n̄ ixi xroxra'o n̄ naa nchakon. Ko je'e xa kuéyá xa manta chaxro tsje'e ko tjintee ko kueta'a xa ntaxitaon ne'e chujni tetuan'an. Ko tjume'e kuaxi xa nichje'e xa kain ni tsixra'o nti'a. ²² Ko tjume'e kuaxi n̄ kuyako n̄, ko ndachro n̄:

† CHUNTIA tener fe †† 11:28: Hch. 21:10.

—¡Je'a chujni jinichja! Naa dio jinichja.

²³ Tjume'e tuinxin naa ndo ángel ne'e ndo Dio juincheni'e xi Herodes ixi kuajon'a xa juasaya ngajin ndo Dio. Ko kutsindo juine ngaya tse'e xa ko ndakuen'en xa.

²⁴ Ko itsjé nā kuin'en nā chijnie ndo Dio nguixin nti'a ko konkueya ni kuitikaon Ncháina Jesús.

²⁵ Ko ndo Bernabé ko ndo Saulo ó juinchejexin ixra kuachóna sen tjajna Jerusalén, tjume'e ikjan sen tjajna Antioquía ko sabikao sen ndo Juan, ndo kaxon nchekin'in sen Marcos.

Xruan'an sen ndo Pablo ko ndo Bernabé

13 Ni'ngo Antioquía ste sen nichja chijnie ndo Dio. Sen me'e ndo Bernabé ko ndo Simón, kaxon nchekin'in nā ndo Negro, ndo Lucio, ndo tjajna Cirene, ndo Manaén, naa ndo tsikajikao xi Herodes, xi tetuan'an nunte Galilea, ko ndo Saulo. ² Naa nchakon tsixra'o sen tsajon sen juasaya ngajin ndo Dio, nchakon me'e tsijinchekatse ñao sen jinta. Tjume'e Espíritue ndo Dio ndache ndo sen:

—Tantsjendáanantana ndo Bernabé ko ndo Saulo ixi jan'an ó kuincha'a sen xrotjá'a sen naa ixra sinche'e sen.

³ Ko juexin nichje'e sen ndo Dio ko juinchekatse ñao sen jinta, bake'e itja sen ngata'a jaa sen me'e ko ndachro sen ixi chao satsji sen.

Ndo Pablo ko ndo Bernabé ste sen nunte Chipre

⁴ Ko tjume'e Espíritue ndo Dio xruan'an ndo Bernabé ko ndo Saulo sakjui sen tjajna Seleucia. Ko nti'a kua-jin'in sen naa ntábarco ko sakjui sen nunte Chipre. ⁵ Ko kuiji sen naa tjajna ndatin'in Salamina ngande'e nda, nti'a xingajinxin sen ntábarco ko nti'a juangixin sen juako sen chijnie ndo Dio ningue ni judío. Kaxon bikao sen ndo Juan ixi tsingijina ndo sen. ⁶ Ko tjume'e sakjui sen nchijí nunte Chipre kuijija sen tjajna Pafos. Nti'a kuetan sen naa xi tuso, xi me'e naa xi judío ndatin'in Barjesús. Je'e xa ncheya xa ixi ndachro xa kaxon nichja xa chijnie ndo Dio. ⁷ Ko xi me'e bakekao xa xi tetuan'an ndatin'in Sergio Paulo. Ko je'e xi tetuan'an tsango jian xraxaon xa, me'e kuiye'e xa ndo Bernabé ko ndo Saulo ixi je'e xa tjaun xa tsin'en xa chijnie ndo Dio. ⁸ Tjume'e xi tuso, kaxon ndatin'in xa Elimas, ningakon'en xa sen tjako chijnie ndo Dio ixi tjaun'a xa ixi xi tetuan'an xrochuntia xa ndo Dio. ⁹ Tjume'e ndo Saulo, kaxon nchekin'in nā Pablo, tsango chóna ndo Espíritue ndo Dio. Ko jian tsje'e ndo xi tuso ¹⁰ ko ndachro ndo:

—Ja'a naa chujni ncheya, chjen'en Xixron'anxree ja'a, ningakon'en kain nge'e jian. ¿Sonda nchetjáñajian chujni ixi tjaun'a tsitikaon nā Nchánana Jesús? ¹¹ Jai tangi tson'an. Tsontakutsian ko kaxin nchakon tsikon'a chjiixrué nchakon.

Ko tuinxin xi Elimas í bikon'a xa ko juéé xa naa ngisen tsingatse'e xa ko satsikao nā xa ixi ítikon'a xa.

¹² Tjume'e jaña bikon xi tetuan'an nge'e kon'en ko

kuaxi kuitikaon xa Ncháina ixi bake'e xa juaxruxin ti juako sen ngajin xa.

Ndo Pablo ko ndo Bernabé ste sen nunte Pisidia

¹³ Tjume'e ndo Pablo ko sen chrikao ndo sajuixin sen tjajna Pafos. Kuixin'in sen naa ntábarco sakjui sen ko kuiji sen tjajna Perge nunte Panfilia. Ko ndo Juan Marcos kuintu'e ndo sen ko ikjan ndo tjajna Jerusalén.

¹⁴ Tjume'e sajuixin ndo Pablo ko ndo Bernabé tjajna Perge ko kuiji sen tjajna Antioquía tjenka tjajna Pisidia. Ko nchakon tjoké'e sen kuixin'in sen ningue ni judío ko nti'a bake'e sen. ¹⁵ Ko juexin juinchekuanxin sen xroon jitaxin ley ko nge'e tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, tjume'e ni tetuan'an ni'ngo kuiye'e nā sen tjako ko ndachro nā:

—Kichianna siá chondanta nge'e xrochronganta ixi ícha tsake'ena juaxruxin, ndachronta, jai tsin'anna.

¹⁶ Ko tjume'e ndo Pablo bingatjen ndo ko itja ndo juanchiixin ixi xrotenko sen. Ko ndachro ndo:

—Tin'ennta ja'anta sen israelita ko kaxon tin'ennta ja'anta ti tsikixinnta jée tjajna ko ja'anta sen titikaonn-ta ndo Dio. ¹⁷ Ndo Dio titikaon sen tjajna Israel

kuinche'e ndo sen tachrí'ina. Ko tjume'e ndo Dio kua-jon ndo juachaxin ixi konkueya sen ti xrabake'e sen tjajna Egipto. Xranchi ngisen tsikj'xin inaa tjajna jaña bake'e sen nti'a ko juachaxien ndo Dio bingijina sen kuachrjexin sen nunte Egipto. ¹⁸ Ndo Dio bingijina ndo sen yuu kán nano bake'e sen ntajie nchese. ¹⁹ Ko tjume'e juinchetjáña ndo yaato tjajna ti bake'e nunte Canaán, ixi sen tsikachrjenixinna xrokuayé'e sen nunte me'e. ²⁰ Ko kain nano bake'e sen nti'a xranchi cuatro-ciento cincuenta nano. Ko tjume'e ndo Dio baketuen'en ndo sen ixi kaxin xi bancheña ijie ti kuijija ndo Samuel, naa ndo kuachronga chijnie ndo Dio.

²¹ Tjume'e juanchia sen israelita naa ndo rey tsetuen'en sen. Ko ndo Dio kuinche'e ndo ndo Saúl, kuetuan'an ndo yuu kán nano. Ko ndotée ndo Saúl, ndo Cis, ko kuachrjenixin ndo ndo Benjamín.

²² Tjume'e ndo Dio kuantsje'e ndo ndo Saúl ti ixra rey kuachóna ndo ko ndo David kuayé'e ti xra rey me'e. Ko ndachro ndo Dio: “Ó kuitja ndo David, chjen'en ndo Isaí. Je'e ndo naa ngisen chjána jíe juaxruxin ko titikaon ndo kain nge'e tja'on.” ²³ Ndo Jesús me'e naa chujni kuachrjenixin ndo David ko ndo Dio xruan'an ndo ixi je'e ndo sinchemé'e ndo jée sen israelita xranchi tsindachro ndo. ²⁴ †*Xrati'a ndo Jesús, ndo Juan bajako ndo chijni jian ngajin ni israelita ko ndachro ndo ixi xrokjan nā tsitikaon nā ndo Dio, tjume'e tsik-itée nā. ²⁵ †*Ko ó xrokuiji nchakon xrokuen'en ndo Juan, me'e ndachro ndo: “Jan'an je'a ngisen xraxaon ja'anta ixi tjume'e tsij inaa ngisen ko jan'an chonda'i juachaxin tsoxindanga tjuée katée ndo ixi je'e ndo ícha tetuan'an ndo ixi najan'an.”

²⁶ Ja'anta kichianna tsikachrjenixinnta ndo Abraham tin'ennta, ko kainnta ni tsikj'xin ikjín titikaonn-ta ndo Dio, tin'ennta chijnie ndo ixi sinchemé'e ndo ti ndako'a

† 13:24: Mr. 1:4; Lc. 3:3. †† 13:25 a: Jn. 1:20; b: Mt. 3:11; Mr. 1:7; Lc. 3:16; Jn. 1:27.

juinche'enta. ²⁷ Méxin, ni ste tjajna Jerusalén ko ni tetuan'an nti'a konoe'a nā ngisen ndo Jesús ko kuienxin'a nā nge'e tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó ti juincheckuanxin nā xroon ngaxin'in ni'ngo ngujngu nchakon tjoké'e nā. Jaña je'e nā, nchakon tangi juincheckao nā ndo Jesús, tsijinche'e nā xranchi nichja xroon. ²⁸ †*Ko maski kuitja'i nā xrojan nge'e ndako'a juinche'e ndo Jesús juanche'e nā xi Pilato ixi tsetuan'an xa tsen'en ndo. ²⁹ ††*Ko nchakon juexin kon'en kain ji'i, tjume'e sen kuitikaon ndo Jesús juinchenganjinxin sen cuerpoe ndo ntacru ko juabaa sen ndo. ³⁰ Ko ndo Dio juinhexechón ndo ndo Jesús íjngo. ³¹ †*Ko itsjé nchakon bikon sen ndo Jesús, sen chrikao ndo nchakon kujxin sen nunte Galilea sakjui sen tjajna Jerusalén. Ko jai sen me'e nichja sen xranchi juako ndo Jesús ko nchekuen'en sen itsjé chujni.

³² †Jai jan'anna tjakona chijni jian, nge'e tsikajon ndo Dio kuayé'e sen tsikachrjenixinna ó sa'ó. ³³ Jaña kon'en, jan'anna kuayá'ana xranchi tsindachro ndo Dio tsayé'e sen tsachrjenixin sen bake'e sa'ó. Tjume'e ndo Dio juinhexechón ndo ndo Jesús xranchi nichja xroon Salmo yuxin ko ndachro: "Ja'anta chjan'na, jan'an tjá'anta juachaxin tsarichonnta." ³⁴ Ko tsindachro ndo Dio ixi sinchexechón ndo ndo Jesús ixi cuerpoe ndo xrorenga'i. Jaña chronga xroon chijnie ndo Dio, ndachro: "Jan'an tsajon nge'e jian ngajin ndo David." ³⁵ Ko inaa Salmo ndachro ja'in: "Ja'anta tsintue'anta xrorenga cuerpoe ndo tsango tjúá." ³⁶ Ko ndo David kuitikaon ndo xranchi tsiketuan'an ndo Dio nchakon bake'e ndo ko tjume'e kuen'en ndo ko tsixrabaa ndo, jaña kuaxrabaa ni tsikachrjenixinna ko renga cuerpoe ndo. ³⁷ Ko cuerpoe ndo juinhexechón ndo Dio renga'i. ³⁸ Méxin, kichianna, xrokonda tsono'anta xranchi tsoomé'e jíanta ixi ndo Jesús me'e kuenxin ndo ixi ja'anta. ³⁹ Tjume'e kain sen titikaon ndo Jesús ó juinchetjúá ndo aséen sen ixi ley kuetuan'an ndo Moisés chónnda'i juachaxin tsantsjen jíee sen. ⁴⁰ Tsje'enta jian ixi tsuan'inta xranchi tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó:

⁴¹ Tsje'e ja'anta ti tjanonta ko titikaon'anta. Jai xronkanta ko satinganta ixi nge'e tson'en ixi jan'an ndo Dio tsjáko naa ixrā ijíé †† jai ko ja'anta tsitikaon'anta maski inaa ngisen xrontatjunta.

⁴² Tjume'e ndo Pablo ko sen chrikao ndo kuachrxjexin sen ni'ngo, ko ni je'a judío juanche'e nā ndo ixi xrokjan sen nchakon íjngo tjoké'e nā ixi ícha xrojuincheckuen'en ndo nā. ⁴³ Nchakon juexin sajuixin sen ni'ngo, tjume'e kueya ni judío ko ni je'a judío, ni baktikaon xranchi ni judío ko baxraxaon nā ndo Dio, tsango bake'e nā juaxruxin ixi nge'e juako ndo Pablo ko ndo Bernabé ko rué'e nā sen. Ko je'e sen kuetuan'an sen ixi ícha jian tsitikaon nā ndo Dio ixi je'e ndo tsango tjue'e ndo nā.

⁴⁴ Tjume'e inaa semana nchakon tjoké'e nā, xra'o kain ni jii tjajna nti'a ixi tjaun nā tsin'en nā chijnie ndo Dio. ⁴⁵ Ko bikon ni judío ixi kueya nā tsixra'o nā, ko tsango kochjio nā, tjume'e kaxin nā nichjangí'e nā ndo Pablo. ⁴⁶ Tjume'e ndo Pablo ko ndo Bernabé soji nichja sen ko ndachro sen:

—Xrokonda sa'ó ja'anta ni judíonta xrokuin'ennta chijnie ndo Dio. Ko ja'anta tjaun'anta tsin'ennta nge'e jian tsajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon. Ko jai tsintu'ananta ja'anta ni judíonta ko satsjina sintakuan'anna ni je'a judío. ⁴⁷ Jaña tsiketuan'an Ncháina: Jan'an bakéenta ja'anta xranchi xro'i tsingasáñaxin kain tjajna ixi tsiku'unta chijni tajon juachaxin tsechón chujni nguixin nunte.

⁴⁸ Tjume'e kuin'en ni je'a judío ji'in ko bake'e nā juaxruxin ko ndachro nā ixi jian chijnie Ncháina Jesús.

Tjume'e kuaxi kuitikaon kain ni tikinixin'en xrochónnda juachaxin tsechón kain nchakon. ⁴⁹ Ko jaña xrangíxin juincheckuen'en sen nā chijnie Ncháina nchijíi tjajna nti'a. ⁵⁰ Ko tjume'e ni judío nichje'e nā kaxin nchri nche'e jian ko ngajin xi tetuan'an tjajna nti'a ixi ndachro nā ndako'a nche'e ndo Pablo ko Bernabé ixi tsango toña'o'e nā sen ko bengixin nā sen nti'a. ⁵¹ †*Ko je'e sen kontsjenga sen katée sen, jaña juakoxin sen ixi je'e nā ndako'a xraxaon nā ixi je'e sen. Tjume'e sakjui sen tjajna Iconio. ⁵² Ko sen titikaon Ncháina Jesús tsango bake'e sen juaxruxin ko ícha chónnda sen juachaxien Espíritue ndo Dio.

Ndo Pablo ko ndo Bernabé ste sen tjajna Iconio

14 Tjume'e kuiji ndo Pablo ko ndo Bernabé tjajna Iconio ko kuixin'in sen ningue sen judío ko nti'a juincheckuen'en sen chujni. Ko itsjé sen judío ko sen je'a judío kuitikaon sen. ² Tjume'e kaxin ni judío, ni kuitikaon'a, kuaxi nā kuajon nā chijni ngajin ikaxin ni je'a judío ixi xronichjangí'e nā ndo Pablo ko ndo Bernabé. ³ Ko je'e sen itsjé nchakon kuitu'e sen nti'a ko ícha chuntia sen Ncháina Jesús ko xronka'i sen nichja sen chijnie ndo. Ko juachaxien ndo Jesús ícha bakingijina sen ixi nge'e kuanichja sen xranchi ndo Dio tjue'e ndo chujni, ko kuajon ndo juachaxin sinchexrjuen'en sen chujni ko tsjako sen ijíé ixrā. ⁴ Ko chujni tjajna nti'a je'a xraje'o xraxaon nā. Kaxin nā kuitikaon nā ni judío ko ikaxin nā kuitikaon nā sen kuinche'e Ncháina Jesús. ⁵ Ko tjume'e ni judío ko ni je'a judío xraxaon nā naakua naa nge'e, kao xi tetuan'an, ixi tjaun nā sinchexronka nā sen kuinche'e ndo Jesús ko xrokuaxin nā sen ixro. ⁶ Ko ndo Pablo ko ndo Bernabé kono'e sen nge'e xraxaon nā, me'e sakjui sen tjajna Listra ko tjajna Derbe nunte Licaonia ko nguixin no nti'a ⁷ ko juako sen chijni jian ne'e Ncháina Jesús.

Ni tjajna Listra tjanke'e nā ndo Pablo ixro

⁸ Ko tjajna Listra jii naa xi xratsijongíexión xa jua'i itji xa. ⁹ Xi me'e jii xa nunte ko jitin'en xa nge'e juako ndo

† 13:28: Mt. 27:22, 23; Mr. 15:13, 14; Lc. 23:21-23; Jn. 19:15.

†† 13:29: Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42.

‡ 13:31: Hch. 1:3. †† NAA IXRĀ IJÍÉ milagro

‡‡ 13:51: Mt. 10:14; Mr. 6:11; Lc. 9:5; 10:11.

Pablo. Tjume'e ndo Pablo jian jitsje'e ndo xa ko kono'e ndo ixi je'e xa chuntia xa Ncháina ko chao xrokoxru-en'en xa. ¹⁰ Ko je'e ndo Pablo séen ndache ndo xa:

—Tingatjen, ndako take'é tutáa.

Ko tuinxin bingatjen xa ko chrinka xa, bake'exin xa tutée xa ko chao kuaxi kuaji xa. ¹¹ Tjume'e kain ni tjajna nti'a bikon nā nge'e juinche'e ndo Pablo, ko kuaxi nā kuyako nā ixi ngigue'e ni Licaonia ko ndachro nā:

—Ndo Dio tsikjan chujni tsikj'xin ngajni, steku'una nti'i.

¹² Ko je'e nā juinchekin'in nā ndo Bernabé dio Júpiter ko ndo Pablo dio Mercurio ixi ícha juako ndo chijni.

¹³ Ko xitaana ne'e dio Júpiter chónnda ni'ngo ngande'e tjajna ko bika'o xa kuxinta ko itsjo, ko je'e xa ko kain ni rué'e xa tjaun nā xrokuajon nā juasaya ngajin ndo Pablo ko ndo Bernabé ko tjaun nā xrokóñe'e nā sen kuxinta. ¹⁴ Ko ndo Pablo ko ndo Bernabé kono'e sen nge'e tjaun nā sinche'e nā, me'e kuinche'e sen mantée sen ko juike'e sen ngakjen'en chujni ste nti'a ko kuyako sen ndachro sen:

¹⁵ —¿Sonda nche'enta jii'i? Jan'anna chujnina xranchi ja'anta. Jan'anna jui'ina ixi sintakuan'annta chijnie ndo Dio ko tintu'enta kain nge'e xro'an tjintee ko ikjannta tsitikaonnta ndo Dio, ndo jichón. Je'e ndo juincheña ndo ngajni ko nunte xasintajni † ko ndachaon ko kain nge'e jii ngataon nche. ¹⁶ Sa'ó ndo Dio kuintu'e ndo chujni ixi sinche'e nā xranchi tjaun nā. ¹⁷ Ko ndo Dio juako ndo ixi je'e ndo tetuan'an ndo ixi juincheña ndo kain nge'e jii. Je'e ndo tetuan'an ndo ixi tsij ichrin, me'e tenga nā ko jian toñe'e nā, ko kain nchakon je'e ndo tajon ndo nge'e sine nā, ko je'e ndo tajon ndo juachaxin juaxruxin ste nā.

¹⁸ Maski jaña ichro ndo Pablo ko ndo Bernabé, je'e nā titikaon'a nā ixi tjaun nā tsajon nā juasaya ngajin sen ko xrokóñe'e nā sen kuxinta.

¹⁹ Tjume'e kuij kaxin ni judío kuixin tjajna Antioquía ko tjajna Iconio. Nichje'e nā ni ste nti'a ixi tsintu'e nā ti nge'e tjako ndo Pablo ko ndo Bernabé, méxin kuaxi nā ixro ndo Pablo. Ko xraxaon nā kuen'en ndo, me'e bingakjin nā ndo ngande'e tjajna. ²⁰ Ko tjume'e sen titikaon Ncháina Jesús xra'o sen ngandajin ndo Pablo ko je'e ndo bingatjen ndo ko ikjan ndo tjajna nti'a ijn-go. Ko ndúyaxin sabikao ndo Pablo ndo Bernabé tjajna Derbe.

²¹ Ko ó juexin chronga sen chijni jian ko juacha sen kueya nā kuitikaon nā Ncháina Jesús, tjume'e ikjan sen tjajna Listra ko tjajna Iconio ko tjajna Antioquía. ²² Kain tjajna kuatsinga sen nichje'e sen sen kuitikaon Ndo Jesús ko kuetuan'an sen ixi soji xrochuntia sen Ncháina ko ndachro sen ixi siá tsixin'inni ti tetuan'an ndo Dio, xrokonda tangi tson'enni. ²³ Ko ngujngu ni'ngo kuinche'e sen ngisen tsetuen'en sen ti sen titikaon ndo Jesús ko nichje'e sen ndo Dio ko juinchekatse ñao sen junta ko tjume'e ndache sen Ncháina ixi tsayakon'en ndo sen kuitikaon je'e ndo.

Ndo Pablo ko ndo Bernabé ikjan sen Antioquía

²⁴ Tjume'e kuatsinga sen nunte Pisidia ko kuiji sen nunte Panfilia. ²⁵ Ko tjajna Perge juako sen chijnie Ncháina ko tjume'e sakjui sen tjajna Atalia. ²⁶ Nti'a kuixin'in sen ntābarco ko sakjui sen tjajna Antioquía, tjajna me'e tsinichje'e sen ndo Dio ko tsijanchia sen ixi ndo Dio xrobingijna ndo sen ti ixrā juinche'e sen. ²⁷ Ko nchakon kuiji sen tjajna Antioquía xra'o kain sen titikaon ndo Jesús ko kuaxi chronga ndo Pablo xranchi bingijna ndo Dio ngajin sen ko xranchi kuajon ndo Dio juachaxin sinchekuen'en sen ni je'a judío ixi kaxon xrochuntia nā Ncháina Jesús. ²⁸ Ko ndo Pablo ko ndo Bernabé kuitu'e sen ngajin sen titikaon Ncháina Jesús itsjé nchakon.

Xra'o sen kuitekaon ndo Jesús tjajna Jerusalén

15 Kaxin sen tsikj'xin nunte Judea kuiji sen tjajna Antioquía. Kuaxi sen juinchekuen'en sen sen kichuuna nti'a ixi jua'i tsoomé'e jíee sen siá chónnda'i sen chji'e sen ti tsiketuan'an ndo Moisés. ² Tjume'e ndo Pablo ko ndo Bernabé ko je'e sen judío kuaxi juakaxin kichuu sen. Méxin, juao sen ixi ndo Pablo ko ndo Bernabé ko ikaxin sen xrokuji sen tjajna Jerusalén. Nti'a tsjao sen apóstol ko sen tetuan'an ni'ngo ixi á xrokonda xrochónnda nā chji'e ti tsiketuan'an ndo Moisés.

³ Jaña sen titikaon Ncháina tjajna Antioquía xruan'an sen kichuu sen, ko tjume'e kuatsinga sen nunte Fenicia ko nunte Samaria ko nti'a chronga sen xranchi itsjé sen je'a judío kuayé'e sen chijnie ndo Dio. Ko kain sen kichuuna kuin'en me'e, tsango juaxruxin bake'e sen.

⁴ Tjume'e kuiji ndo Pablo ko ndo Bernabé tjajna Jerusalén ko sen titikaon Ncháina ko sen apóstol ko sen tetuan'an ne'e ni'ngo kuajon sen juachaxin tsintee sen nti'a. Ko chronga sen xranchi ndo Dio tsango bingijna ndo sen. ⁵ Tjume'e ikaxin ni fariseo tsikitikaon Ncháina Jesús bingatjen nā ko ndachro nā:

—Ni je'a judío titikaon nā Ncháina xrokonda tsaa nā chji'e ni judío, ko xrokonda tsitikaon nā nchijí ley tsiketuan'an ndo Moisés.

⁶ Ko tjume'e kain sen apóstol ko sen tetuan'an ni'ngo xra'o sen ko xraxaon sen xranchi tson'en ixi jaña ichro ikaxin sen judío. ⁷ †*Sée juakaxin kichuu sen ko tjume'e bingatjen ndo Pedro ndachro ndo:

—Ja'anta kichuuna, ó no'anta ixi seno ndo Dio kuinchena ndo jan'an ixi tsjako ngajin kain ni je'a judío ixi tsin'en nā chijni jian ne'e ndo Cristo ko kaxon je'e nā tsitikaon nā. ⁸ †*Ndo Dio chúxin ndo aséen chujni, juako ndo ixi kuayé'e ndo ni je'a judío, me'e kuajon ndo Espíritue ndo kuayé'e nā xranchi jaina. ⁹ Ndo Dio tikon ndo kain chujni naxraje'o xranchi jaina. Ko juinchetjúá ndo aséen sen ixi ó chuntia sen Ncháina Jesús. ¹⁰ Méxin, ¿sonda titikaon'anta nge'e juinche'e ndo Dio ko tetuen'ennta nā tsitikaon nā kain ley tangi? Ko jaina ko sen tsikachrjenixinna jua'i kuitikaon sen

† XASINTAJNI mundo

†† 15:7: Hch. 10:1-43. ‡ 15:8: Hch. 10:44; 2:4.

kain ji'i. ¹¹ Ó nojna ixi juasie Ncháina Jesús koméexin jíejna ko kaxon jaña komé'e jíee sen je'a judío, sen kuitikaon.

¹² Ko kain sen tsixra'o tenko sen ko tjume'e kuin'en sen xranchi ndachro ndo Bernabé ko ndo Pablo ixi ndo Dio bingijna ndo sen juinche'e sen itsjé ixrā ijíé, jaña bikon kaxon ni je'a judío. ¹³ Juexin nichja ndo Pablo ko ndo Bernabé, tjume'e kuaxi nichja ndo Jacobo ko ndachro ndo:

—Kichuuna, jian tin'ennta nge'e xrondachrjan.

¹⁴ Ndo Simón Pedro chronga ndo xranchi juako ndo Dio ixi tjue'e ndo ni je'a judío ko xranchi kuinche'e ndo ikaxin nā ixi tsitikaon nā ndo. ¹⁵ Jaña nduaxin chronga xroon tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó:

¹⁶ Jan'an xrokjanna ixi

sintakonchjian ijngo ni'ngo tsichjejin ne'e ndo David ko jan'an tsingijna ixi tsetuan'an naa sen ndo'a ndo David.

¹⁷ Ixi kain nā tsjéena nā

ko kaxon kain ni jée tjajna kuiya'a nā ixi tsitikaon nā jan'an.

¹⁸ Jan'an ndo Dio, ndo ndachro sa'ó tson'en ji'i.

¹⁹ Méxin, ndachrjan jan'an ixi ni je'a judío xrokonda'i tsitikaon nā nchijí ley ixi je'e nā ó kuintu'e nā nge'e kuitikaon nā sa'ó. ²⁰ Méxin, xroxruen'enna nā naa xroon ixi sincheno'ena sine'a nā ntao ti tikinixin'en ídolo ko xrochónda'i nā inaa nchri je'a nchrinchi'e nā ko sine'a nā ntau'e iko tsikintji'a jnié ko sine'a nā jnié ba. ²¹ Méxin, ngujngu tjajna jii ngisen chronga ley tsiketuan'an ndo Moisés ngaxin'in ni'ngo ngujngu nchakon tjoké'e nā.

²² Tjume'e kain sen kuinche'e Ncháina Jesús ko sen tetuan'an ni'ngo ko kaxin sen titikaon Ncháina juao sen ixi kaxin sen satsji sen tjajna Antioquía. Ko sen itsji me'e ndo Judas, ndo nchekin'in sen Barsabás, ko ndo Silas, kayui sen jian titikaon sen, satsikao sen ndo Pablo ko ndo Bernabé. ²³ Ko ja'in ndachro xroon tsikao sen:

"Jan'anna, ni kuinche'e Ncháina Jesús ko ni tetuan'an ni'ngo nti'i nichja'ananta ja'anta kichuuna ni je'a judío, ti stenta tjajna Antioquía ko nunte Siria ko nunte Cilicia, taye'énta juajna. ²⁴ Ó nóna ixi ikaxin sen kichuuna tsikj'xin tjajnanāna maski kuachónda'i sen juachaxin, kuiji sen juantaxronkanta sen ixi xrokonda tsaanta chji'e ni judío ti tsiketuan'an ndo Moisés. ²⁵ Tjume'e juaona ixi kaxin sen ste nti'i tsitsja'anta sen, je'e sen ko ndo Bernabé ko ndo Pablo, sen tsango tjua'ana.

²⁶ Je'e sen tsango tangi juinchekaon nā sen ixi ti titikaon sen Ncháina Jesucristo. ²⁷ Méxin, xroxruan'ananta ndo Judas ko ndo Silas ixi kaxon xronichja'anta sen ko xrochronga sen kain ji'i. ²⁸ Ixi Espíritue Dio jian bingijnana ko ja'in juaona ixi tsitikaon'anta nge'e tsango tangi. Ko nti'i jitaxin nge'e xrokonda tsitikaonnta:

²⁹ Nte'anta iko tikinixin'en ngajin ídolo ko kaxon sinte'anta jnié ba ko nte'anta ntau'e iko tsikintji'a jnié ko kaxon xrochonda'inta inaa nchri je'a nchri'anta. Titikaonnta kain ji'in ko jaña chao tsintenta."

³⁰ Ko tjume'e je'e sen sakjui sen tjajna Antioquía. Ko nchakon kuiji sen nti'a xra'o sen titikaon ndo Jesús ko je'e sen kuajon sen xroon me'e. ³¹ Ko nchakon juinchekuanxin sen kichuuna xroon me'e, tsango juaxruxin bake'e sen ixi nge'e chronga xroon.

³² Tjume'e ndo Judas ko ndo Silas kaxon chronga sen chijnie ndo Dio, ko nichja sen jian ko juaxruxin bake'e sen kichuuna. ³³ Ko nti'a kuintee sen kaxin nchakon, ko nchakon ó satsji sen, kain sen titikaon Ncháina Jesús jian nichje'e kichuu sen ko ikjan sen ti no tsikj'xin sen tjajna Jerusalén ti ste sen kichuu sen. ³⁴ Ko ndo Silas xraxaon ndo ixi nti'ao xrokuitu'e ndo. ³⁵ Ko kaxon ndo Pablo ko ndo Bernabé kuitu'e sen tjajna Antioquía. Je'e sen ko ikaxin sen juako sen ko chronga sen chijnie Ncháina Jesús.

Ndo Pablo sakjui ndo yuxin viaje

³⁶ Tjume'e ndo Pablo nichje'e ndo ndo Bernabé ko ndachro ndo:

—Ichjina titsje'ena sen kichuuna ti kain tjajna juakona chijnie ndo Dio ó sa'ó ixi tsonojna xranchi ste sen nti'a.

³⁷ Ko ndo Bernabé kaxon tjaun ndo xrobikao sen ndo Juan, ndo kaxon nchekin'in sen Marcos. ³⁸ †*Ko ndo Pablo juinche'a ndo juaxruxin ixi xrobikao sen ndo Juan Marcos ixi je'e ndo juinche'a ndo ixrā, ixrā juinche'e sen nunte Panfilia. ³⁹ Méxin, je'a naxraje'o xraxaon sen, méxin chjeya sen. Ndo Bernabé sabikao ndo ndo Juan Marcos ko kuixin'in sen inaa ntābarco sakjui sen nunte Chipre. ⁴⁰ Ko ndo Pablo kuinche'e ndo ndo Silas satsikao ndo, ko sen kichuu sen nti'a juanche'e sen ndo Dio ixi jian tsingijna ndo sen ko jaña sakjui sen. ⁴¹ Tjume'e kuatsinga sen nunte Siria ko nunte Cilicia ko jian nichje'e sen sen titikaon Ncháina ni'ngo nti'a.

Ndo Timoteo sabikao ndo ndo Pablo ko ndo Silas

16 Tjume'e kuiji ndo Pablo tjajna Derbe ko tjajna Listra. Nti'a bake'e inaa ndo titikaon ndo Jesús ndatin'in ndo Timoteo. Janée ndo naa nchri tjajna judío titikaon nchra Ncháina Jesús ko ndotée ndo naa xi tjajna griego. ² Sen kichuuna jii tjajna Listra ko tjajna Iconio nichja sen jian ixi ndo Timoteo. ³ Méxin, ndo Pablo tjaun ndo xrobikao ndo ndo Timoteo. Sa'ó kuetuan'an ndo ixi ndo Timoteo xrokua ndo chji'e ni tjajna judío ixi xroningakuen'a nā ndo kain ni judío ti tjajna xrokjui sen ixi no'e nā ndotée ndo Timoteo naa xi griego. ⁴ Tjume'e kuatsinga sen kain tjajna ko chronga sen nge'e tsiketuan'an sen apóstol ko sen tetuan'an ni'ngo tjajna Jerusalén. ⁵ Sen chuntia Ncháina ícha konsoji sen ko ngujngu nchakon ícha konkueya sen.

Juachaxien espíritue ndo Dio bikon ndo Pablo naa ngisen nunte Macedonia

⁶ Tjume'e Espíritue ndo Dio kuajon'a juachaxin tsjako sen chijnie ndo Dio nunte Asia, me'e kuatsinga sen

† 15:38; Hch. 13:13.

nunte Frigia ko nunte Galacia. ⁷ Ko nchakon kuiji sen nunte Misia xraxaon sen xrokjui sen nunte Bitinia. Ko Espiritue ndo Jesús kuajon'a juachaxin satsji sen nti'a. ⁸ Méxin, xrakuatsingako sen nunte Misia ko kuiji sen tjajna Troas ngande'e ndachaon. ⁹ Ko naa tiie ixi juachaxien espíritue ndo Dio bikon ndo Pablo naa xi nunte Macedonia, siin xa jitinóatée xa ko ndachro xa: "Tatsinga nunte Macedonia ko tingijnana." ¹⁰ Jaña tsikikon ndo Pablo, méxin tuinxin konchjianna ixi satsjina nunte Macedonia ixi jian nónana ixi ndo Dio kuetuan'an ndo nti'a tsjakona chijni jian xranchi tsomé'e jíee nã. [Jan'an ndo Lucas ikjin xroon ji'i sabiki'an sen kaxon.]

Ndo Pablo ko ndo Silas bake'e sen tjajna Filipos

¹¹ Tjume'e nti'a tjajna Troas kuixi'inna inaa ntãbarco ko xrajuikona naa nunte nchiín ngataon inda ndatin'in Samotracia. Ko ndúyaxin juasona tjajna Neápolis.

¹² Nti'a sajuixinna ko juasona tjajna Filipos. Tjajna me'e tetuan'an ni romano, ko tjajna me'e naa tjajna ícha tjintee ixi ikaxin tjajna nunte Macedonia. Nti'a kuin-teena kaxin nchakon. ¹³ Ko nchakon tjok'é ni israelita kuachrjexinna tjajna Filipos ko sakjuina ngande'e ndarío ko nti'a nanaunka xra'o nã nichje'e nã ndo Dio. Me'e nti'a kuinteena nunte ko kuaxina juentakuan'ana kaxin nchri ste nti'a. ¹⁴ Ko nti'a jii naa nchri ndatin'in Lidia tsikj'xin tjajna Tiatira. Je'e nchra nchekji nchra manta chaxro játse tiie. Ko je'e nchra xraxaon nchra ndo Dio ko jitin'en nchra nge'e tjako ndo Pablo ko Ncháina bingijna nchra ixi tsienxin nchra jian chijnie ndo Dio. ¹⁵ Je'e nchra ko kain ni ndo'a nchra bikitée nã. Tjume'e kuinóatée nchra ngajin ndo Pablo ko ndachro nchra:

—Siá titikaonnta ixi nduaxin titika'onna Ncháina, tituan'anta nía nti'i.

Ko kuitunãna nti'a.

¹⁶ Tjume'e inaa nchakon sakjuina ti no nichje'e sen ndo Dio ko kuetanna naa nchrichajan chónnda nchrichan espíritue Xixron'anxrée tonuexin nchrichan kaxin nge'e ko jii naa ngisen tetuen'en nchrichan ko kueya tomi tjacha ni me'e ixi ti chronga nchrichan.

¹⁷ Ko nchrichajan me'e kuaxi nchrichan ru'é nchrichan ndo Pablo ko jan'anna ko tjume'e séen nichja nchrichan:

—Sen ji'i nche'e sen xrée ndo Dio jii ngajni ko tjako sen cha'o tsechónxin chujni.

¹⁸ Jaña juinche'e nchrichan itsjé nchakon. Tjume'e tsango koñao ndo Pablo ko ngatjia ndo nichje'e ndo espíritue Xixron'anxrée chónnda nchrichan, ko ndachro ndo:

—Juachaxien nombrée ndo Jesucristo tetuan'an ixi tsachrjexin nchrichan ji'i.

Tjume'e tuinxin kuachrjexin nchrichan espíritue Xixron'anxrée.

¹⁹ Ko tjume'e ni tetuan'an nchrichan bikon nã nge'e kon'en nchrichan ko kono'e nã ixi ítsjacha'i nã ícha tomi ixi ixrã kuanche'e nchrichan. Méxin koñao nã ko itsé nã ndo Pablo ko ndo Silas ko bingakjina sen ti ste ni

tetuan'an ntaasien tjajna. ²⁰ Ko tjume'e bikona nã nti'a ti jii xi nchéña ijie ko ndachro nã:

—Ni ji'i ni judío tsango nchexronka nã ni tjajnaína ²¹ ko tjako nã nge'e jua'i tsitikaonna ko jua'i sintu'una ixi jan'anna ni romanona.

²² Ko kain ni nti'a koñao'e nã sen. Tjume'e xi nchéña ijie kuetuan'an xa tsantsje'e nã sen manta steyá sen ko tsóña nã sen ixi ntasé. ²³ Ko tsango kóña nã sen, tjume'e xraxin'in nã sen ndo'achjiso ko kuetuan'an nã ngajin xi jindaa ndo'achjiso ixi xrotsje'e xa satsinga'i sen. ²⁴ Ko kuitekaon xa ko xraxin'in xa sen ti ícha yaso'e ndo'achjiso ixi tsachrje'a sen. Ko kuintexin xa tutée sen ixi naa ntã chónnda tuye ixi satsji'a sen.

²⁵ Tjume'e ngusine tiie ndo Pablo ko ndo Silas nichje'e sen ndo Dio ko itsjé sen ngajin ndo Dio. Ko ikaxin ni jii ndo'achjiso kuin'en nã ixi jaña jitsjé sen. ²⁶ Tuinxin kontengí nunte me'e kontsjenga nchijí tjatúee ndo'achjiso ko kain ntãchja xitje'e ko kuitsinga chika cadena ti stetséxin kain ni ste nti'a. ²⁷ Tjume'e xi jindaa ndo'achjiso kuaya xa ko bikon xa ixi tsixitje'e ntãchja, méxin kuantsje xa naa chika espada, ko xroxrantu'u xa chika me'e ntakuin xa ixi ndaxrokuen'en xa ixi xraxaon xa sabinga kain ni jii ngaxin'in ndo'achjiso. ²⁸ Ko ndo Pablo séen kuyako ndo ndachro ndo:

—Na'i, xruan'an nge'e nchekua asáan ixi kaina ste na nti'i.

²⁹ Tjume'e xi jindaa ndo'achjiso juanchia xa naa xro'i ko nteeto kuixin'in xa ko jixranga xa ixi xronka xa ko bake'exin ntatuchi'in xa tutée ndo Pablo ko ndo Silas. ³⁰ Ko tuinxin kuantsjexin xa sen nti'a ko juanchangi'e xa sen:

—¿Nge'e sinta'a ixi tsechón aséenna kain nchakon?

³¹ Ko je'e sen ndachro sen:

—Titikáoan Nchánãna Jesucristo ko jaña tsomé'e jiá ko jíee ni ndúya.

³² Tjume'e juinchekuen'en sen xa ko kao kain ni ste ndo'a xa chijnie Ncháina Jesucristo. ³³ Ko maski naxixe'e, hora me'e sabikao xa sen ko juné'ma xa kain ti no juincheni'e nã sen. Ko tuinxin je'e xa ko kain ni ste ndo'a xa bikitée nã. ³⁴ Ko tjume'e je'e xa sabikao xa sen ndo'a xa íjngo; nti'a kuajon xa nge'e juine sen. Je'e xa ko kain ni ndo'a xa bake'e nã juaxruxin ixi kuitikaon nã ndo Dio.

³⁵ Tjume'e ndúyaxin xi nchéña ijie kuetuen'en xa xi policia tsitsje'e xa xi jindaa ndo'achjiso ixi tsantsje xa ndo Pablo ko ndo Silas. ³⁶ Tjume'e xi jindaa ndo'achjiso ndache xa ndo Pablo nge'e ndachro xipolicia:

—Xi nchéña ijie kuetuan'an xa ixi tsachrjenta.

Juaxruxin satsjinta.

³⁷ Tjume'e ndo Pablo ndache ndo xi policia:

—Jan'anna ni romanona, juaya nã ngajinna ko bikon kueya chujni ko ndachro'a xa nge'e ijie juanta'ana. Ko jaña xraxin'inna xa ndo'achjiso ko jai, ¿á imao tsajandana xa? Na'i. Tsij je'e xa ko je'e xa tsantsjena xa.

³⁸ Tjume'e xipolicia sakjui xa ko ndache xa xi nchéña ijie nge'e ndachro sen ste ngaxin'in ndo'achjiso. Ko tsango xronka xi nchéña ijie ixi kuin'en xa ixi je'e sen romano sen. ³⁹ Tjume'e ikjui xi nchéña ijie ko

kuinóatée xa ngajin ndo Pablo ko ndo Silas ixi tsoñao'a sen ixi nge'e kon'en sen, ko tjume'e kuachrjexin sen nti'a ko juanchia xa ixi satsjixin sen tjajna nti'a. ⁴⁰ Tjume'e ndo Pablo ko ndo Silas, hora kuachrjexin sen ndo'achjiso, kuiji sen ndo'a jan Lidia. Ko nti'a bikon sen sen kichuu sen ko juinchechaxin kichuu sen ko sajuixin sen nti'a.

Kuintee ni tjajna Tesalónica

17 Tjume'e ndo Pablo ko ndo Silas kuatsinga sen tjajna Anfípolis ko tjajna Apolonia ko sakjui sen tjajna Tesalónica. Nti'a jii naa ni'ngo judío. ² Ko tjume'e ndo Pablo sakjui ndo ni'ngo ixi jaña xrakuen'en ndo ko nii semana ngujngu nchakon tjoké'e ni judío juako ndo xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio. ³ Juako ndo ixi ndo Cristo xrokonda xrokuen'en ndo ko tjume'e xroxechón ndo ijngo. Jaña ndachro ndo:

—Ndo Jesús, ndo ntatjunta, me'e ndo Cristo.

⁴ Tjume'e kaxin ni judío kuitikaon na ko rué'e na ndo Pablo ko ndo Silas. Ko kaxon kuitikaon itsjé ni griego, ni ó chóxin ndo Dio, ko kaxon kaxin nchri ícha chúxin na tjajna nti'a, kuitikaon nchra. ⁵ Ko ikaxin ni judío kuitikaon'a na nge'e nichja ndo Pablo ko tsango kochjio na me'e juée na kaxin xi ña'i, xi nai'a nche'e xra ko juinchekateya na ni tjajna. Tjume'e kuixin'in na ndo'a naa xi ndatin'in Jasón ixi chrjijtjée na ndo Pablo ko ndo Silas ko tjaun na tsikaan na sen ti jii ni tetuan'an. ⁶ Ko kuitja'i na sen me'e itsé na xi Jasón ko ikaxin sen titikaon Ncháina ko bingakjin na sen sabikao na sen ti jii xi tetuan'an tjajna nti'a. Ko kuintee na ko kuyako na ko ndachro na:

—Ni ji'i juincheye'e na chujni nchijji nunte ko jai ó kujj na tjajna nti'a. ⁷ Xi Jasón kuajon xa juachaxin ixi kuitu'e na ndo'a xa. Kain ni ji'in titikaon'a na ley tetuan'an xi romano ko ndachro na ixi jii inaa ngisen ícha tetuan'an ndatin'in Jesús.

⁸ Hora kuin'en na ji'in kain ni tsixra'o ko xi tetuan'an tsango koñao na. ⁹ Ko xi Jasón ko sen titikaon Ncháina juenga sen 'na méxin xi tetuan'an kuintu'e xa sakjui sen.

Ndo Pablo ko ndo Silas sakjui sen tjajna Berea

¹⁰ Ko tuinxin tiie me'e sen kichuuna xruan'an sen ndo Pablo ko ndo Silas satsji sen tjajna Berea. Ko nchakon kuiji sen nti'a kuixin'in sen ningue ni judío. ¹¹ Ko ni judío nti'a ícha jian nche'e na ixi ni tjajna Tesalónica. Ko ícha juinche'e na juaxruxin kuin'en na chijnie ndo Dio ko ngujngu nchakon nchekuanxin na xroon chijnie ndo Dio ixi tsono'e na á nduaxin ti juako'e na sen. ¹² Méxin, itsjé ni nti'a kuitikaon na, ko ikaxin nchri griega ícha chúxin na kuitikaon nchra ko kaxon ni xi. ¹³ Ko ni judío tjajna Tesalónica kono'e na ixi ndo Pablo juako ndo chijnie ndo Dio tjajna Berea ko sakjui na nti'a ko juinchekateya na ni nti'a. ¹⁴ Méxin sen kichuuna titikaon Ncháina xruan'an sen ndo Pablo satsji ndo no ngande'e ndachaon. Ko ndo Silas ko ndo Timoteo xrakuitu'e sen tjajna Berea. ¹⁵ Tjume'e kaxin

sen nti'a sabikao sen ndo Pablo tjajna Atenas. Ko ikjan sen tjajnee sen ixi kuetuan'an ndo Pablo xrochronga sen ngajin ndo Silas ko ndo Timoteo ixi jaiko satsji sen ti jii ndo ixi nti'a tsetan sen ndo Pablo.

Ndo Pablo jii ndo tjajna Atenas

¹⁶ Xrajichon'en ndo Pablo ixi tsiji ndo Silas ko ndo Timoteo tjajna Atenas, tsango koni'e aséen ndo ixi bikon ndo nti'a jii kueya ídolo ko chujni tajon juasaya ngajin ídolo me'e. ¹⁷ Ko ni'ngo judío nti'a juako ndo ngajin kaxin ni judío ko ikaxin na chúxin na ndo Dio, ko kain nchakon bake'e ndo ti ntaasin, juako'e ndo ni jii nti'a. ¹⁸ Ko kaxin chujni tikinixin'en chujni ndatin'in epicúreos ko ikaxin ni tikinixin chujni ndatin'in estoicos kuaxi na juao na ndo Pablo. Kaxin na ndachro na:

—¿Nge'e xrondachro ti nichja xi ji'i?

Ko kaxin na ndachro na:

—Jinichja xa ixi inaa dio.

Jaña ichro na ixi juako ndo Pablo chijni jian kondee ndo Jesús ko ndachro ndo ixi ndo Jesús maski kuen'en ndo, xechón ndo ijngo. ¹⁹ Tjume'e sabikao na ndo Pablo naa ijna ndatin'in Areópago. Nti'a nichje'e na ndo ko ndachro na:

—Tja'onna xrondachijiana nge'e natjúá tjakoa ja'a.

²⁰ Itsjé nge'e jée tjakoa, ko tja'onna tsonónana nge'e xrondachro me'e.

²¹ Ko kain ni tjajna Atenas ko ni tsikj'xin jée tjajna ste nti'a, je'o baki'en na ko bakeki na nge'e natjúá kuin'en na.

²² Tjume'e ndo Pablo bake'exin tutée ndo ti ste na nti'a ti Ijna Areópago ko ndachro ndo:

—Ja'anta ni tjajna Atenas tin'ennta. Jan'an tikon ixi ja'anta titikaonnta itsjé dio tsikoña tjatu'o. ²³ Ko hora kuatsinga nti'a jan'an bikon ti no tájonxinnta juasaya ngajin ídoloanta ko bikon naa altar ja'in tsikjinnta: “Nti'i xraxaonxinna naa Dio chuxin'ani.” Méxin, ti Dio xraxaonnta maski xrachuxin'anta, me'e ndo Dio tjako jan'an.

²⁴ †*Ndo Dio me'e juinchéña ndo nunte xasintajni ko kain nge'e jii ngata'a nunte. Je'e ndo me'e Nchée ngajni ko nunte nti'i. Ndo Dio ji'a ndo ngaxin'in naa ni'ngo tsikonchjianxin itja chujni. ²⁵ Ko xrokonde'a ndo ixi xrojan chujni xrobingijna ndo ixi je'e ndo tajon ndo juachaxin tsechón kain chujni ko tajon ndo chrinto ko kain nge'e jii ngata'a nunte.

²⁶ Naakua ngisen kuantsjenixin ndo kain tjajna ixi tsake'e na nguixin ngata'a nunte. Ko kaxon ndachro ndo Dio tinó ko ngisa tsake'e na. ²⁷ Jaña xrokonda tsjéena ndo Dio ixi indao tsiexinna xranchi tsitjana ndo. Ko nduaxin je'e ndo kjin'a jii ndo. ²⁸ Ixi je'e ndo stechónxinna ko tontengina ko tayakuina ndo. Ko tsindachro naa xi tajnánta sa'ó: “Jaña kuachrjenixinna ndo Dio.” ²⁹ Nduaxin jaña kuachrjenixinna ndo Dio, méxin jua'i xroxaxaonna ixi ndo Dio, je'e ndo naa chika oro o naa chika plata o naa ixro xranchi xraxaon ni nchéña ídolo. ³⁰ Sa'ó ndo Dio tjáñe'e ndo ti kuanche'e chujni ixi no'e ndo xrakuachuxin'a na ndo. Ko jai titu-

† 17:24: Hch. 7:48.

an'an Dio ngajin kain chujni jii ngata'a nunte xrokonda tsitikaon na ndo. ³¹ Ndo Dio kuinche'e ndo naa nchakon sinchéña ndo iijé ngajin chujni jii ngata'a nunte ko kuinche'e ndo naa ndo juakoxin kain juachaxin, ndo me'e maski kuen'en ndo, xechón ndo íjngo.

³² Ko nchakon kuin'en na ixi xroxechón chujni tsiken'en, kaxin na juanoa na ndo Pablo. Ko ikaxin na ndachro na:

—Íjngo nchakon tsin'anna nge'e ndachrua.

³³ Tjume'e ndo Pablo sakjui ndo. ³⁴ Ko ikaxin na rué'e na ndo ko kuitikaon na Ncháina. Ko naa xi kuitikaon ndatin'in Dionisio, me'e naa xi kuanchéña iijé ngajin chujni ngata'a ijna Areópago, ko naa nchri kuitikaon nchra ndatin'in nchra Dámaris ko ikaxin na kaxon kuaxi na kuitikaon na Ncháina.

Sakjui ndo Pablo tjajna Corinto

18 Tjume'e ndo Pablo sajuixin ndo tjajna Atenas ko ikjui ndo tjajna Corinto. ² Nti'a kuetan ndo naa xi judío ndatin'in Aquila. Je'e xa xi tjajna nunte Ponto ko sé'a nchakon je'e xa ko janchri'e xa tsikixin sen tjajna Italia ixi xi tetuan'an nti'a, xi Claudio, kuetuan'an xa ixi kain ni judío tsachrxjixin na tjajna Roma. Tjume'e ndo Pablo ikjui ndo kuitsje'e ndo sen me'e. ³ Ko xraje'o ixra kuanche'e sen, ti kuanchéña sen nchia manta. Méxin, nti'ao kuitu'e ndo Pablo ixi xrojuinche'e sen xra. ⁴ Ko kain nchakon tjoké'e ni judío, ndo Pablo bakji ndo ni'ngo nichje'e ndo ni judío ko ni je'a judío ixi tjaun ndo kain na tsitikaon na Ncháina.

⁵ Ko nchakon ndo Silas ko ndo Timoteo kujxin sen nunte Macedonia, tjume'e ndo Pablo í kuanche'a ndo xra, je'o bajako ndo chijnie ndo Dio ixi tsono'e ni judío ixi ndo Jesús me'e ndo Cristo. ⁶ Ko je'e ni judío kuaxi na ningakon'en na ndo Pablo ko tsango nichjangí'e na ndo. Ko je'e ndo kontsjenga ndo manta jitsáa ndo ixi jaña juakoxin ndo je'a juaxruxin jii ndo. Ko ndachro ndo:

—Ja'onta tamanta iijé tsitjáñaxinnta. Jan'an íxro'an iijé tama ixi ó juintano'anta chijni jian, ko ja'anta kuitikaon'anta. Méxin, jai satsji sintakuan'an ni je'a judío.

⁷ Tjume'e kuachrxjixin ndo ni'ngo judío ko sakjui ndo ndo'a naa sen ndatin'in Justo, ndo me'e xraxaon ndo ndo Dio. Ko tjenka ndo'a ndo jii ni'ngo. ⁸ Ko ndo Crispo, ndo tetuan'an ni'ngo judío, ko kain sen ndo'a ndo, kuitikaon sen Ncháina Jesús. Ko kaxon kueya ni tjajna Corinto kuin'en na chijnie ndo Dio ko kuaxi na kuitikaon na Ncháina † Jesús ko bikitée na. ⁹ Tjume'e naa tiie bikon ndo Pablo Ncháina Jesús ko ja'in ndachro ndo Jesús:

—Tjakua hijnina ko xronka'ia. Nai'a tintu'e nichja hijnina ¹⁰ ixi jan'an tjenka ritjén ko xro'an ngisen ndako'a sinta'a ixi jan'an chonda itsjé sen titikaonna tjajna nti'i.

¹¹ Méxin, ndo Pablo kuitu'e ndo naa nano ko tu'o nti'a tjajna Corinto, ko juincheken'en ndo na chijnie ndo Dio.

¹² Nchakon baketuan'an xi Galión nunte Acaya, itsjé ni judío ningakon'en na ndo Pablo ko bikao na ndo ti ste xi tetuan'an. ¹³ Ko ndache na xi tetuan'an:

—Xi ji'i ichrji xa nchekateya xa chujni ixi tjaun xa jée xronichjixin na ndo Dio, je'a xranchi ndachro ley.

¹⁴ Ko ndo Pablo ó tjaun ndo xronichja ndo, ko tuinxin xi Galión ndache xa ni judío:

—Siá nduaxin naa iijé tsango iijé juinche'e xi ji'i, jan'an xrokonda tsin'an nge'e xrondachrona. ¹⁵ Ko ji'i je'o chijni ko nombre ko ley na'anta tətəxinnta. Méxin, ja'onta nchekonchjiannta ji'i ixi jan'an tjaun'a tsjitetxin nge'e tətəxinnta.

¹⁶ Tjume'e kuetuan'an xa ixi satsjixin na nti'a. ¹⁷ Ko ni griego koñao na ko itsé na xi Sóstenes, xi tetuan'an ni'ngo judío, ko nti'a juaya na ngajin xa ko stetsje'e kain xi tetuan'an, ko xi Galión xro'an nge'e ndachro xa.

Ikjan Ndo Pablo tjajna Antioquía

¹⁸ Ndo Pablo xrakuitu'e ndo itsjé nchakon tjajna Corinto ko tjume'e chjée ndo sen juajna sen kichuuna ko kuixin'in ndo naa ntábarco ixi sakjui ndo nunte Siria ko kao jan Priscila ko ndo Aquila. Tjume'e kuiji sen tjajna Cencrea ko nti'a ikjín jaa ndo Pablo ixi juakoxin ndo juinche'e ndo ti nge'e tsindachro ndo. ¹⁹ Nchakon kuiji sen tjajna Éfeso kuintu'e ndo Pablo jan Priscila ko ndo Aquila ko sakjui ndo naa ni'ngo ko juao ndo ni judío tsixra'o nti'a. ²⁰ Ko je'e na kuinóatée na ixi xrokuitu'e ndo nti'a, ko je'e ndo chro'a ndo. ²¹ Méxin, nichje'e ndo na ko ndachro ndo:

—Xrokonda tsake'é tjajna Jerusalén nchakon tsji kia. Ko xrokjanna íjngo xrotsja'anta siá tsituexin ndo Dio.

Tjume'e kuintu'e ndo na ko kuixin'in ndo ntábarco sakujxin ndo tjajna Éfeso. ²² Nchakon kuiji ndo tjajna Cesarea sakjui ndo tjajna Jerusalén ko bikitsje'e ndo sen titikaon Ncháina nti'a. Ko tuinxin bingajin ndo tjajna Antioquía. ²³ Kuatsinga kaxin nchakon, kuachrxjixin ndo nti'a ko bakji ndo kaxin tjajna nunte Galacia ko Frigia ko nichje'e ndo kain sen titikaon Ncháina Jesús ixi juaxruxin tsintee sen.

Ndo Apolos juako ndo ngajin ni tjajna Éfeso

²⁴ Nchakon me'e naa ndo judío ndatin'in Apolos kuiji ndo tjajna Éfeso, ndo me'e tikinixin ndo tjajna Alejandro. Je'e ndo jian tjako ndo ko jian chúxin ndo xroon chijnie ndo Dio. ²⁵ Je'e ndo no'e ndo cha'o ne'e Ncháina ko juaxruxin banichja ndo kondee ndo Jesús maski je'o no'e ndo xranchi batikitée ndo Juan chujni. ²⁶ Ko ndo Apolos juako ndo ti ni'ngo ko xrakon'a ndo. Ko nchakon kuin'en jan Priscila ko ndo Aquila ti juako ndo, tjume'e kuachrxjendaka'o sen ndo ko juincheken'en sen ndo ti nge'e xranoe'a ndo cha'o ne'e ndo Dio. ²⁷ Tjume'e nchakon tjaun ndo Apolos satsji ndo nunte Acaya, sen kichuuna bingijna sen ndo

† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

ko ikjin sen naa xroon ngajin sen titikaon Ncháina ste nti'a ixi xrokuayé'e sen ndo jian. Ko nchakon kuiji ndo nunte Acaya bingijna ndo ngajin sen ixi juasie ndo Dio ó tsikitikaon sen. ²⁸ Ko stetin'en kain chujni, juakoxin ndo ixi ndako'a titikaon ni judío ko juacha ndo juako ndo ixi xroon chijnie ndo Dio chronga ixi nduaxin ndo Jesús ndo Cristo.

Ndo Pablo bake'e ndo tjajna Éfeso

19 Xrabake'e ndo Apolos tjajna Corinto, ndo Pablo bakaji ndo tjajna ste nganito jnā ko tjume'e kuiji ndo tjajna Éfeso ko nti'a kuetan ndo kueya ni titikaon chijnie ndo Dio. ² Ko tjume'e juanchangi'e ndo sen me'e:

—¿Á kuaye'enta Espíritue ndo Dio nchakon kuitikaonnta Ncháina?

Ko je'e sen juate'e sen:

—Na'i, jan'anna xratian'ina á jii Espíritue ndo Dio.

³ Tjume'e juanchangi ndo Pablo:

—¿Ngisen juachaxien bikitéexinta?

Ko je'e sen juate'e sen:

—Xranchi kuachronga ndo Juan, jaña bikitéena.

⁴ †*Ndachro ndo Pablo:

—Ndo Juan kuanchekitée ndo chujni ixi xrokjan nā xrokuitikaon nā ndo Dio ko juako ndo ixi xrokuitikaon nā ngisen tsij tuenxin ndo, ko ndo xrokuji ndo me'e ndo Jesús, ndo Cristo.

⁵ Kuin'en sen ji'i, me'e bikitée sen; ixi juachaxien Ncháina Jesús. ⁶ Tjume'e ndo Pablo bāke'e itja ndo ngata'a jaa sen ko kuiji Espíritue ndo Dio ngajin sen ko kuaxi sen nichja sen jée ngigua ti chúxin'a sen ko nichja sen nge'e kuajon ndo Dio. ⁷ Ko sen xi me'e xranchi teyuu sen.

⁸ Ko nii nchanitjao, ndo Pablo bake'e ndo ni'ngo judío nti'a ko bajako ndo ko baxronka'i ndo. Ko nichje'e ndo sen ko jian banchekuen'en ndo nā xranchi jii juachaxin tetuan'an ndo Dio. ⁹ Ko kaxin nā tsango icha aséen nā ko tjaun'a nā tsitikaon nā Ncháina Jesús ko chaxro'a kuanichja nā ixi chijnie Ncháina ngajin kain chujni. Tjume'e ndo Pablo kuachrjendáa ndo ko sabikao ndo sen titikaon chijnie Ncháina ko kain nchakon bajako ndo ti jii naa escuela ndatin'in Tiran-no. ¹⁰ Jaña bajako ndo yuu nano, ko kain ni bake'e nti'a nunte Asia kuin'en nā chijnie Ncháina Jesús, ni judío ko kaxon ni je'a judío. ¹¹ Ko ndo Dio ícha juinche'e ndo ijíé ixrā ixi ti kuanichja ndo Pablo. ¹² Ko itsjé nā bakikao nā pañuelo ko manta ngajin ndo Pablo ixi tsāke'e itja ndo ko jaña bakikao nā ngajin ni ni'e ko kain ichin chónnda nā kuachrje ichin ko espíritue Xixron'anxrée kuachrje kaxon.

¹³ Ko kaxin ni judío bakaji nā ko tjaun nā tsantsje nā espíritue Xixron'anxrée ko je'e nā je'o ncheye'e nā chujni ixi tjaun nā xronichja nā ixi juachaxien ndo Jesús. Ko bandache nā espíritue Xixron'anxrée:

—Juachaxien ndo Jesús, ndo tjako ndo Pablo, tetuan'anna ja'a espíritue Xixron'anxrée tachrjexian nti'i.

¹⁴ Jaña banche'e yaato chjen'en naa xi judío ndatin'in Esceba, xitaana tetuan'an. ¹⁵ Tjume'e naa nchakon nichje'e nā espíritue Xixron'anxrée. Ko espíritue me'e ndachro:

—Chuxinna ndo Jesús ko nónana ngisen ndo Pablo. Ko ja'a, ¿ngisen ja'a?

¹⁶ Ko jaña xi chónnda espíritue Xixron'anxrée chringanito xa nā ko tsango soji xa juacha xa juincheni'e xa kain nā. Ko turuchu nā kuachrjexin nā nchia ko tsikoni'e nā. ¹⁷ Ko kain ni judío ko ni je'a judío ste nā tjajna Éfeso kuin'en nā nge'e tsikon'en ko tsango xronka nā ko ndachro nā ixi tsango ijíé juachaxien Ncháina Jesús.

¹⁸ Kaxon itsjé ni kuitikaon Ncháina bakiji nā ko kuachronga nā kain ti ixrā ndako'a banche'e nā. ¹⁹ Ixi itsjé nā banche'e xrā tuso, ni me'e bakika'o nā xroon banchekuanxixin nā xrā tuso ko juaaka nā xroon stet-sje'e kain chujni ste nti'a. Ko ti tjintee kain xroon me'e xranchi yuu ikánte mil tomi chika plata. ²⁰ Ko chijnie Ncháina Jesús ícha jitingangi ko tjakoxin ixi nduaxin chónnda chijnie ijíé juachaxin.

²¹ Ko ndo Pablo xraxaon ndo tsitsje'e ndo sen tjajna Jerusalén ko tsatsinga ndo nunte Macedonia ko Acaya. Ko tsjexinja tsake'e ndo tjajna Jerusalén, satsji ndo tjajna Roma. ²² Ko xruan'an ndo yuu sen tingijna ndo satsji sen nunte Macedonia, sen me'e ndo Timoteo ko ndo Erasto, ko je'e ndo Pablo xrakuitu'e ndo nunte Asia kaxin nchakon.

Koñao ni tjajna Éfeso

²³ Ko nchakon me'e itsjé ni tjajna Éfeso koñao nā ixi juaxruxin'a ste nā ixi chijnie Ncháina Jesús. ²⁴ Ixi nti'a jii naa xi ndatin'in Demetrio ko je'e xa banchekonchjian xa ixi chika plata kaxin ni'ngo nchínchín kondee naa nchri diosa ndatin'in Diana, ko kueya tomi bajacha xa ko kaxon ni ché'e xrée xa. ²⁵ Tjume'e jua'o xa ikaxin ni kuanche'e xrā me'e ko ndache xa nā:

—Ja'anta no'anta ixi ti ixrā nche'ena tjachana jian ko jaña juaxruxin stena. ²⁶ Ko xranchi tikonnta ko tin'enna ixi xi Pablo tjako xa ixi ídolo nchéñana je'a dio. Ko jaña ndache xa itsjé chujni ko je'a je'o nti'i tjajna Éfeso, kaxon nguixin nunte Asia. ²⁷ Tsango chaxro'a ji'i ixi xrajna tsitjáña xrā ko kaxon ningue nchri diosa Diana bā tsitjáña, ko ísitikaon'a nā nchra ko tsitjáña juachaxien nchra nguixin nunte Asia ko nchijíi xasintajni.

²⁸ Ko hora kuin'en nā ji'in, tsango koñao nā ko séen kuyako nā:

—Tsechón nchri Diana, santoe ni tjajna Éfeso.

²⁹ Tjume'e tsango koñao kain ni tjajna Éfeso ko ningakon'en nā ndo Gayo ko ndo Aristarco, sen me'e yuu sen tsikí'xin nunte Macedonia. Ko itsé nā sen ko bingakjin nā sen bikao nā sen ngaxin'in ti tóñaxin junta. ³⁰ Tjume'e ndo Pablo tjaun ndo tixin'in ndo nti'a ixi xronichje'e ndo nā, ko sen titikaon Ncháina kuintue'a sen ndo itsji ndo. ³¹ Kaxon ikaxin ni tetuan'an nunte Asia, ni chúxin ndo Pablo, xruen'en nā chujni ixi xron-dache sen ndo Pablo ixi tsixin'a ndo nti'a. ³² Ko tjume'e ni tsixra'o nti'a ndachro nā naa nge'e, ko ikaxin nā jée

† 19:4; Mt. 3:11; Mr. 1:4, 7, 8; Lc. 3:4, 16; Jn. 1:26, 27.

chro n̄a ko koña n̄a ko itsjé n̄a noe'a n̄a sonda xra'o n̄a nti'a. ³³ Ko ikaxin ni judío ndache n̄a naa xi ndatin'in Alejandro nge'e jiton'en ko b̄aḱe'e n̄a xa ngusine ko je'e xa juakoxin itja xa ixi xrotenko n̄a ixi xronichjxin xa ni judío ngajin ni ste nti'a. ³⁴ Ko hora juatsuan n̄a xi Alejandro ixi kaxon xa ni judío xa, kain n̄a kuyako n̄a xranchi yuu hora ko ja'in ndachro n̄a:

—Tsehón nchri Diana, santoe ni t̄ajna Éfeso.

³⁵ Tjume'e xi secretarioe ni t̄ajna nti'a kuetuan'an xa xrotenko n̄a ko ndachro xa:

—Chujni t̄ajna Éfeso tin'ennta. Nchijí nunte xasintajni no'e n̄a ixi ni t̄ajna Éfeso tayakon'en n̄a ningue nchri diosa Diana, tsikoña ixro kuix̄in ngajní. ³⁶ Xro'an ngisen ndachro ixi nduaxin'a ji'in. Méxin, tenkonta, ko xraxaonnta nge'e nche'enta ³⁷ ixi ni bikuunta nti'i nichjangíe'a n̄a ningoina ko nichjangíe'a n̄a santoina Diana. ³⁸ Ko siá xi Demetrio ko ni nchexrée xa tjankata'a n̄a ijie xrojan ngisen jii nti'i, méxin jii ni nchéña ijie, je'e n̄a xrokuin'en n̄a nge'e xrondachro xi Demetrio ko jaña sinchéña n̄a ijie. ³⁹ Ko siá jii inaa nge'e nta'inta juaxruxin, xrokonda xronichjanta nchakon xroxra'o kain n̄a ko nchakon me'e tsoñ̄a ijie. ⁴⁰ Xrokonda'i tsjakaxin kichuuna ko sincheketona chujni ixi b̄a tsjangina xi tetuan'an ixi ndako'a stentu'una.

⁴¹ Ko tjume'e kuetuan'an xi secretario ixi satsji n̄a ko jaña juexin sakjui ni tsixra'o nti'a.

Sakjui ndo Pablo nunte Macedonia ko nunte Grecia

20 Nchakon juexin kain ji'in, tjume'e ndo Pablo kuiye'e ndo kain sen titikaon Ncháina Jesús nti'a ko ndachro ndo kaxin chijni ixi ícha xrochuntia sen Ncháina ko tjume'e sakjui ndo no nunte Macedonia. ² Ko nchijí ti no kuatsinga ndo, chaxro nichje'e ndo sen titikaon Ncháina ixi juaxruxin tsintee sen. Ko tjume'e kuiji ndo nunte Grecia. ³ Nti'a kuitu'e ndo ní nchanitjao ko tjume'e xrokua ndo naa nt̄abarco saxrokjui ndo nunte Siria. Ko kono'e ndo ixi kaxin ni judío ningakon'en n̄a ndo ko xraxaon ndo cháña xrojanxin ndo tutée ndo ko tsatsinga ndo nunte Macedonia. ⁴ Ko sen bikao ndo Pablo, me'e ndo Sópater, ndo t̄ajna Berea, ndo Aristarco, ndo Segundo, ndo t̄ajna Tesalónica, ndo Gayo, ndo t̄ajna Derbe, ndo Timoteo, ko kaxon ndo Tíquico, ko ndo Trófimo, sen nunte Asia. ⁵ Sen kichuuna kuitaon sen nti'a ko chonn̄ana sen t̄ajna Troas. ⁶ Ko juexinja kuatsinga kia ine sen nutja chón̄da'i ti t̄a'in nio, tjume'e kuixi'inna naa nt̄abarco ko kuachrjexinna t̄ajna Filipos ko kuatsinga na'ó nchakon, tjume'e juasona t̄ajna Troas ko nti'a kuetana sen kuitaonxin ko nti'a kuitun̄ana ȳaṭo nchakon.

Ndo Pablo sakjui ndo t̄ajna Troas

⁷ Ko nchakon xrangíxixín semana xra'ona ixi xrochrijin nutja xraxaonxina Ncháina Jesucristo. Ko ndo Pablo nichje'e ndo kain sen titikaon Ncháina Jesús ixi t̄aun ndo saxrokjui ndo ndúyaxin, méxin xrajitjako ndo chjéja ngusine tiie. ⁸ Ko piso noi nchia nti'a xrauxinna ko nti'a steche kueya xro'i. ⁹ Ko nti'a jii naa chajan

ndatin'in chán Eutico, chán me'e bake'e chán nunte ngata'a ventana. Ko ndo Pablo tsango sée nichja ndo, méxin, tsango chjée chán kotachrin. Ko ndatsikejua chán ko kue'e chán nunte ti nínxin piso ko hora kuat-si'in sen chán, ndatsiken'en chán. ¹⁰ Méxin, ndo Pablo xingajin ndo ko kuitsingata'a ndo chán ko joa ndo chán. Ko ndache ndo sen kichuuna:

—Xronka'inta, jichón chán.

¹¹ Tjume'e ndo Pablo ikjan ndo bajin'in ndo ixi tsonchrijin ndo nutja sine sen, xroxraonxin sen Ncháina Jesucristo. Ko nichja ndo bingasáñajan ko tjume'e sakjui ndo. ¹² Ko chán tsike'e nunte sabikao sen chán jichón chán, ko kain sen juaxruxin kuitu'e sen.

Sajuixin ndo Pablo t̄ajna Troas ko kuiji ndo t̄ajna Mileto

¹³ Jan'anna kuitaonxina nti'a ko kuaana naa nt̄abarco ko juasona t̄ajna Asón ixi nti'a tsetanna ndo Pablo ixi ndachro ndo tsjixin ndo tutée ndo. ¹⁴ Nchakon kuetanna ndo t̄ajna Asón, kuixin'in ndo nt̄abarco stetji jan'anna ko sakjuina t̄ajna Mitilene. ¹⁵ Ko kuachrjexin n̄a nti'a, ndúyaxin kuatsingana nunte Quío ko nchakon yuxin juasona t̄ajna Samos ti no tachrje ikaxin nt̄abarco ko tjume'e sakjuina t̄ajna Trogilio ko nti'a jokéñana. Ko kuatsinga naa nchakon juasona t̄ajna Mileto.

¹⁶ Jaña junta'ana ixi ndo Pablo t̄aun'a ndo sée xrobake'e ndo nunte Asia ko t̄aun'a ndo xrokjui ndo t̄ajna Éfeso ixi t̄aun ndo taka tsiji ndo t̄ajna Jerusalén ixi nti'a tsake'e ndo nchakon kia Pentecostés.

Nichje'e ndo Pablo sen tetuan'an ni'ngo t̄ajna Éfeso

¹⁷ Hora bake'e ndo Pablo t̄ajna Mileto kuituan'an ndo ixi tsji sen tetuen'en ni'ngo t̄ajna Éfeso. ¹⁸ Ko nchakon kuiji sen ndachro ndo:

—Ja'anta ó no'anta xranchi kuenta'a nchakon xrangíxixín juaso nunte Asia. ¹⁹ Ó no'anta ixi kain nchakon bake'é ngajinnta ko junta'a ixr̄a ngajin Ncháina Jesucristo ko juntajíe'a aséenna ko tsjanga ixi kueya juachjaon kua ixi ni judío t̄aun n̄a xrojuinchenina n̄a. ²⁰ Ko jan'an kuíntua'i juáko kain nge'e jian xrokonda xrokono'anta. Ko juako'anta ti xra'o kain itsjé chujni ko kaxon ndointa. ²¹ Juintakuan'an kain ni judío ko kain ni je'a judío ixi xrokonda tsintu'e n̄a ti ndako'a nche'e n̄a ko xrochuntia n̄a ndo Dio ko Ncháina Jesucristo. ²² Ko jai satsji t̄ajna Jerusalén ixi Espíritue ndo Dio kotuanna ko nóna'i nge'e tsónna nti'a. ²³ Je'o nóna ixi kain t̄ajna tsatsinga, Espíritue ndo Dio ndachijina ixi ni t̄ajna Jerusalén xroxruxin'inna n̄a ndo'achjiso ko tangi sinchen̄ana. ²⁴ †Ko ta'i juachjaon ixi maski tangi tsónna. Je'o juaxruxin tsake'é ixi sintajexin ti kotuanna Ncháina Jesús ixi tsjako chijnie ndo, xranchi ndo Dio tjue'e ndo chujni.

²⁵ †Ko jai nóna ixi ninaánta, ni juako'anta juachaxien ndo Dio, ítsikon'aninta íjngo. ²⁶ Méxin, jai ntatjunta ixi xro'an ijie chón̄da siá xrojannta ítsitikaon'anta. ²⁷ Ixi ó

† 20:24: 2Ti. 4:7.

juako'anta kain nge'e tjaun ndo Dio, ko ítitjáña'i tsjáko xrojan nge'e. ²⁸ Tsje'enta xranchi jian take'enta ko tsje'enta sen kichuunta, sen ni'ngo, ixi Espíritue Dio tjáanta ndo ixra tayakon'ennta sen ste ningue Ncháina, sen kuenaxin ndo ixi jnié ndo. ²⁹ Ko ó nóna nchakon satsji jan'an, tsji kaxin ni sincheke'to sen ni'ngo xranchi kundanaxra tinchje ba kutuchjon. ³⁰ Ko kaxin na ste na ngakjen'ennta sincheya na ko jaña sen ni'ngo xorrué'e sen na ko ítsitikaon'a sen Ncháina. ³¹ Méxin, tsje'enta, ko xraxaonnta ixi xranchi níi nano jan'an juintakuan'annta tiie ko nchakon ko tsjanga ko kuíntua'i juintakuan'annta ti jian.

³² Ko jai ja'anta kichianna, ngaya itja ndo Dio takéenta ko kaxon tsingijnaxinnta ndo chijnie ndo ixi je'e ndo tjua'anta ndo. Ko je'e ndo tsango chóna ndo juachaxin tsingijnanta ndo ixi tsaye'enta kain nge'e ti tjaun ndo ti xrochjée ndo kain sen chujnie ndo ti tjúá aséen sen. ³³ Jan'an tjaun'a tomie na ni mantée na. ³⁴ Ja'anta no'anta jian ixi jan'an tjáana juinta'axin ixra ko kuenaxin nge'e xrokondana ko kaxon nge'e xrokonde'e sen riki'an. ³⁵ Jaña juako ngajinnta ixi sinche'enta ixra ko tsingijnanta ni xro'an nge'e chóna nge'e. Ko xraxaonnta ti tsindachro Ncháina Jesús: "Ícha juaxruxin take'e sen tajon, ixi sen tayé'e."

³⁶ Ko juexin ndachro ndo Pablo ji'i, bake'exin ntatuchi'in ndo ko nichje'e ndo ndo Dio ko kaxon kain sen. ³⁷ Tjume'e kain sen tsjanga sen, joa sen ndo ko kuitoxin sen ndo. ³⁸ Ko tsango koni'e aséen sen ixi chronga ndo ítsikon'a sen ndo íjngo. Tjume'e bikao sen ndo ti no jii ntábarco ko sakjui ndo.

Sakjui ndo Pablo tjajna Jerusalén

21 Nchakon kuintu'ana sen kichuuna, tjume'e kuixi'inna ntábarco ko sakjuina nunte Cos. Ko ndúyaxin sakjuina tjajna Rodas, ko nti'a sakjuixinna tjajna Pátara. ² Tjajna Pátara kuitjána naa ntábarco satsjixinna no nunte Fenicia ko kuixi'inna ntábarco me'e ko sakjuina. ³ Nchakon kuatsingana nti'a bikona nunte Chipre ko kuatsingana ndatsjonxin ikjon ko xrabikonana nunte Siria. Tjume'e ntábarco sakjui ntáa tjajna Tiro ixi xrokonda xroxingajin nge'e tjinga ntáa ti tjajna me'e, ko nti'a kuixi'inna tjajna. ⁴ Ko kuitjána sen titikaon Ncháina ko nti'a kuitunana ngajin sen yaato nchakon. Ko Espíritue ndo Dio juincheno'e sen ixi xronache sen ndo Pablo satsji'a ndo tjajna Jerusalén. ⁵ Ko juexin kuatsinga ti yaato nchakon me'e, kuachrxexinna nti'a kaina ko kain sen titikaon Ncháina Jesús ko janchri'e sen ko chjen'en sen bikaanxina sen ngande'e tjajna ko ngande'e ndachaon bake'exinna ntatuchi'inna nichja'ana ndo Dio. ⁶ Ko tjá'ana sen juajna ko bajíina ntábarco ko je'e sen ikjan sen ndo'a sen.

⁷ Ko juasona tjajna Tiro ko tjajna Tolemaida. Nti'a tjá'ana juajna sen titikaon Ncháina ko nti'a kuitunana ngajin sen naa nchakon. ⁸ †*Ko ndúyaxin ndo Pablo ko jan'anna sajuixinna nti'a, sakjuina tjajna Cesarea. Nti'a ikjuina ndo'a ndo Felipe, naa ndo tjako chijnie Ncháina

† 21:8: Hch. 6:5; 8:5.

Jesús. Je'e ndo naa sen yaato sen tingijna kuinche'e Ncháina Jesús ko kuitunana ndo'a ndo. ⁹ Ndo Felipe kuachóna ndo noó nchrichajen'en ndo, nchri xratutee'a, nchri me'e tayé'e nchrichan chijnie ndo Dio ti tjaun ndo tsono'e chujnie ndo. ¹⁰ †*Nti'a kuinteena it-sjé nchakon ko tjume'e kuiji naa ndo tayé'e chijnie ndo Dio ko ndo me'e ndatin'in ndo Agabo, ndo nunte Judea. ¹¹ Kuiji ndo kuitsjenana ndo ko itsé ndo tjuá tingatóxin ndo Pablo ko tjuá me'e kuintexin ndo tutée ndo ko itja ndo ko ndachro ndo:

—Espíritue ndo Dio ndachro ixi ni judío ja'in sinchekao na nchée tjuá ji'i ko tsikao na ndo ngajin ni je'a tjajna judío.

¹² Juexin kuin'anna ti ndachro ndo Agabo, tjume'e jan'anna ko ni tjajna Cesarea kuinóatánana ngajin ndo Pablo ixi tsji'a ndo tjajna Jerusalén.

¹³ Ko juatingíexin ndo Pablo:

—¿Sonda ncheni'enta aséenna ixi ritsjanganta? Jan'an je'a je'o xrochon'an tsinteenana, kaxon jan'an tsenxinna kondeexin Ncháina Jesús nti'a tjajna Jerusalén.

¹⁴ Ko jan'anna juacha'ina xrokuitikaonna ndo, méxin kuintu'ana ndo satsji ndo ko ntatjanna ndo:

—Tson'en ti tjaun Ncháina Jesús.

¹⁵ Ko kuatsinga kaxin nchakon xakonnana ko sakjuina tjajna Jerusalén. ¹⁶ Ko biki'ana kaxin sen titikaon Ncháina, sen tjajna Cesarea. Sabiki'anna sen ndo'a naa ndo tjajna Chipre ndatin'in ndo Mnasón. Je'e ndo ó sa'ó titikaon ndo Ncháina Jesús ko kuajon ndo ndo'a ndo kuitunana.

Ndo Pablo kuitsje'e ndo ndo Jacobo

¹⁷ Nchakon juasona tjajna Jerusalén sen kichuuna jian nichja'nana sen. ¹⁸ Ko ndúyaxin biki'ana ndo Pablo bikitsja'ana ndo Jacobo, ndo kichuu Ncháina Jesús, ko kaxon nti'a ste kain sen kichuuna tetuan'an ni'ngo. ¹⁹ Ndo Pablo chjée ndo sen juajna ko beki'e ndo sen kain nge'e juinche'e ndo Dio nchakon juako'e ndo ni je'a judío. ²⁰ Juexin kuin'en sen ji'in, kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio, ko ndache sen ndo Pablo:

—Kichianna, ja'anta ó bikonta ixi jii itsjé mil ni judío ó titikaon na ndo Jesús ko kain na ndachro na ixi xrokonda kaxon tsitikaonna ley kuajon ndo Moisés. ²¹ Ko jai tsikin'en na ixi ja'anta juincheke'ennta ni judío ste tjajna ícha ikjín ixi tsitikaon'a na ti ley juako ndo Moisés ko kaxon ndachenta na ixi xrochjé'a na chji'e ni judío chjen'en na ko xrokonda'i tsitikaon na ti titikaon ni judío. ²² ¿Nge'e sinta'ana ixi tsin'en na ixi ó jui'inta?

²³ Méxin, cháña ja'in nche'enta. Nti'i jii noó sen tjaun sinche'e sen ti ó ndache sen ndo Dio. ²⁴ Tiku'unta sen ko tjenganta 'na kain nge'e xrokonda sinche'e sen ti tontjúá aséen sen ko ti ikjín jaa sen, tjenganta 'na ti tsoxiexin ko jaña tsono'e kain sen kichuuna ixi nduaxin'a kain ti nichja na ti ja'anta nche'enta ko jai tsikon sen ixi ja'anta titikaonnta ley. ²⁵ †*Ko ni je'a judío, ni ó tsikitikaon Ncháina Jesús ó kjin'anna na naa xroon ixi tsa'i na juachjaon ixi kain ji'in. Je'o sine'a na ntao

†† 21:10: Hch. 11:28. ‡ 21:25: Hch. 15:29.

tsikinixin'en ídolo ko sine'a nā ijnī ko ntau'e iko tsikin-tji'a jnié ba, ko xrochónnda'i nā inaa nchri o xi je'a ndox-i'e o janchri'e nā.

Itsé nā ndo Pablo ti ni'ngo

²⁶ Tjume'e ndo Pablo sabikao ndo sen noó ko ndúyaxin juexin kontjúá sen kao je'e ndo. Ko tjume'e kuixin'in ndo ni'ngo ixi xrochronga ndo ixi juexin kontjúá sen ko xrobikao ngujngu sen nge'e tikinixin'en ndo Dio tsayé'e xitaana.

²⁷ Ó xroxetja yaátō nchakon, tjume'e kaxin ni judío tsiki'xin nunte Asia bikon nā ndo Pablo ngaxin'in ni'ngo. Ko tjume'e juinckateya nā kain chujni tjajna ko itsé nā ndo Pablo. ²⁸ Ko stekoyako nā ko ndachro nā:

—Kainnta, ni tjajna Israel, tingijnananta. Xi ji'in ichrji xa nguixin nunte ko tjako xa nge'e je'a jian kondee tjajna, ko titikaon'a xa ley kuetuan'an ndo Moisés, ko titikaon'a xa ningoina. Ko jai tsixraxin'in xa kaxin ni griego ko nchekitjā xa ngaxin'in ni'ngo tjúá.

²⁹ †*Jaña ndachro nā ixi seno tsikikon nā chrikao ndo Pablo ndo Trófimo tjajna Éfeso ko xraxaon nā ixi ndo Pablo tsikikao ndo xa ni'ngo.

³⁰ Ko nchijíi tjajna koñao nā ko kain nā ikjui nā itsé nā ndo Pablo ko bingakjin nā ndo ngandangi nduja ni'ngo ko bije'e nā ntāchja ni'ngo. ³¹ Ko tjaun nā naaxrokóñaxón nā ndo ko naa xi comandante tetuan'an xi soldado romano kuin'en xa ixi nchijíi tjajna Jerusalén stekoñao nā. ³² Tjume'e xi comandante bikao xa xi soldado ko ni tetuen'en xa ko binga nā ikjui nā ti ste kain nā. Ko hora bikon nā ixi ó kuiji xi comandante ko xi soldado kuintu'e nā ndo Pablo, ko í juaya'i nā ngajin ndo. ³³ Ko xi comandante konchjiñe'e xa ko itsé xa ndo Pablo ko kuetuan'an xa ixi tsinteexin nā ndo yuu chika cadena. Ko tjume'e juanchangi'e xa nā ngisen je'e ndo ko nge'e tsijinche'e ndo. ³⁴ Ko chujni tsixra'o nti'a, kaxin nā kuyako nā naa nge'e ko ikaxin nā íjngo nge'e. Ko xi comandante tienxin'a xa sonda jaña stenche'e nā ixi tsango tuyako nā. Tjume'e kuetuan'an xa ixi satsikao xa ndo Pablo ti no jii cuartel. ³⁵ Ko bijikao xa ndo ti tjasoxinni nchia, xrokonda kuama xa ndo Pablo ixi tjaun nā xrojuaya nā ngajin ndo. ³⁶ Ko kain ni sterué'e ja'in stetoyako nā:

—Naatóñaxónnta xa.

Ndo Pablo chronga ndo ngajin nā ixi chónnda'i ndo ijie

³⁷ Ko hora xroxraxin'in nā ndo Pablo ti jii cuartel, juanchangi'e ndo Pablo xi comandante ko ndachro ndo:

—¿Á chao xronichjā ngajinnta?

Ko je'e xa juatingíexin xa ko ndachro xa:

—Ja'a, ¿á no'a nichja ngigua griego? ³⁸ Méxin, ¿á je'a ja'a xi tjajna Egipto, xi juinckateya chujni ko sabikao noó mil ni ña'i ntajje?

³⁹ Tjume'e juate'e ndo Pablo ko ndachro ndo:

—Na'i, jan'an naa xi judío jongínaxin tjajna Tarso, nunte Cilicia. Jan'an juixin naa tjajna tsango tjintee. Ko tjancha'a ixi tintunāna xronichja'a chujni ji'i.

⁴⁰ Tjume'e xi comandante kuajon xa juachaxin ko ndo Pablo bake'exin tutée ndo ti jii ti tajixinni nchia ko itja ndo juakoxin ndo ixi xrotenko nā. Tjume'e kuita nā ko kuaxi ndo nichjexin ndo nā ngigua hebreo ko ndachro ndo:

22 —Ja'anta kichuuna ko sen tachríi, tin'ennta nge'e xrondachrjan ixi jan'an chonda'i ijie.

² Ko kuin'en nā ixi nichja ndo ngigua Hebreo ko ícha tenko nā. Ko ndachro ndo Pablo:

³ †*—Jan'an naa xi judío jongínaxin tjajna Tarso nunte Cilicia. Ko nti'i bangixin tjajna Jerusalén ko juin-takuanxin ngajin ndo Gamaliel ko titika'on kain ti tjako ley tsikitikaon sen xranchrjen. Ixi jan'an ícha juinta'a jian xrée ndo Dio ixi nchijíi aséenna xranchi ja'anta nche'enta jai. ⁴ **Jan'an sa'ó bakengi ko bakoña'uan sen titikaon Ncháina Jesús ko naabakóñaxón sen ko baxraxin'in xi ko nchri ndo'achjiso. ⁵ Ko xitaana tetuan'an ko kain ni tachríi tayakon'en ni'ngo judío no'e nā kain ji'i ixi je'e nā chjána nā xroon tsayé'e sen kichuuna judío ste tjajna Damasco. Tjume'e sakjui nti'a ixi bijée sen titikaon Ncháina ixi xrobikian sen nti'i tjajna Jerusalén ixi tangi xrobikaon sen.

Xranchi kuaxi kuitikaon ndo Pablo Ncháina

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Nchakon juaso tjenka tjajna Damasco xranchi ngusine nchakon tuinxin ngandajinna tsango bingasáña naa xro'i kuixin ngajni. ⁷ Ko kuaritsinga nunte ko tuinxin kuin'an naa téé sen nichja ko ndachro: "Saulo, Saulo, ¿sonda rua'nāna ko sonda ningakonnāna?" ⁸ Ko jan'an juanchangi: "¿Ngisen ja'anta?" Ko juate'e ndo: "Jan'an ndo Jesús tjajna Nazaret, ndo ja'a tengia ko ningakon'én." ⁹ Ko sen biki'an bikon sen xro'i ko xronka sen ko je'e sen tsikien'a sen téé sen nichja. ¹⁰ Ko jan'an juanchangi: "¿Nge'e tjuannta sinta'a?" Ko juate'e ndo ko ndachro ndo: "Taya satjia ko tixin'ia tjajna Damasco ko nti'a xrontatjua kain nge'e sinche'e." ¹¹ Ko kondeexin xro'i me'e í bikon'a, méxin, sen biki'an bingatséna sen ko sabiki'an sen tjajna Damasco.

¹² Nti'a bake'e naa ndo ndatin'in ndo Ananías, ndo me'e jian kuitikaon ndo ley tsikajon ndo Moisés. Ko kain ni judío jii tjajna Damasco tsango chónde'e nā ndo juasaya. ¹³ Ko ndo Ananías kuij ndo kuitsjena ndo ko hora kuiji ndo ndachijina ndo: "Kichian Saulo, taye'e juachaxin ixi íjngo tsikuan." Ko nduaxin tuinxin bikon. ¹⁴ Ko ndachijina ndo: "Ndo Dio kuitikaon sen xrachrjeina kuincha'a ndo ja'a ixi tsono'a nge'e tjaun ndo ko ixi tsikuan ndo tsango jian ko tsin'en ti xronichja ndo. ¹⁵ Ko ja'a xrochronga nge'e nduaxin bikuan ko nge'e kuin'en ngajin kain ni jii ngata'a nunte. ¹⁶ Ko jai í chuen'a ícha. Taya ko tikitéexian nombrée Ncháina Jesucristo ixi me'e tsijmaxin jía."

† 21:29; Hch. 20:4.

†† 22:3; Hch. 5:34-39. ‡ 22:4; Hch. 8:3; 26:9-11.

Ndo Dio tajon ndo ixra ngajin ndo Pablo

¹⁷ Ko nchakon ikjanna tjanya Jerusalén tjume'e ikjui ni'ngo kuinichja'ā ndo Dio ko bikon Ncháina, ¹⁸ ko ja'in ndachijina ndo: "Jaiko tachrjexian tjanya Jerusalén ixi chujni nti'i tsitikaon'a nā chijnina tsjakoja ja'a."

¹⁹ Tjume'e jan'an ndachrjan: "Ncháina, je'e nā no'e nā ixi seno jan'an bakji kain ni'ngo ko kuatse sen titikáoan ja'a ko baxraxin'in sen ndo'achjiso ko bajaya ngajin sen. ²⁰ †*Nchakon naakóñaxón nā ndo Esteban, ndo nche'e xraa, banichja chijnia, jan'an kaxon nti'a bake'é ko ndachrjan ixi chao ndatsen'en ndo ko jan'an tsja'ā mantée ni kóña ndo." ²¹ Ko Ncháina ndachijina ndo íjngo: "Satjia ixi xroxruan'an ikjín sinchekuen'én ni je'a judío."

Ndo Pablo jichón'en ndo nge'e xichro xi comandante

²² Ni tsixra'o je'o kuin'en nā kain ji'i ko tjume'e kuaxi nā kuyako nā:

—Tsen'en xi ji'i, jan'anna tjaun'ana tsechón xa.

²³ Ko ícha stetoyako nā ko stetjánka nā mantée nā ko kaxon stetjánka nā inche. ²⁴ Ko xi comandante kuetuan'an xa ixi xroxraxin'in nā ndo Pablo ngaxin'in cuartel. Ko kuetuan'an xa ixi tsande'e nā ndo ixi jaña tsono'e xa sonda ningakon'en nā ndo. ²⁵ Ko juexin kuintee nā ndo ixi tsjaya nā ngajin ndo, tjume'e ndo Pablo ndache ndo xi capitán jii nti'a:

—¿Á jii juachaxin tsjayanta ngajin naa xi romano, xratóñe'a xa ijje?

²⁶ Ti kuin'en xi capitán ji'i, ikjui xa kuichronga xa ngajin xi comandante ko ndachro xa:

—Tsje'é nge'e sinche'e ixi xi ji'i naa xi romano xa.

²⁷ Tjume'e xi comandante konchjiñe'e xa ngajin ndo Pablo ko juanchangi xa:

—¿Á nduaxin ja'a naa xi romano?

Ko Ndo Pablo juate'e ndo:

—Jaán, nduaxin.

²⁸ Xi comandante ndachro xa:

—Jan'an juenga 'nā itsjé tomi ixi kóñana naa xi romano.

Tjume'e ndachro ndo Pablo:

—Jan'an jonginaxin nti'a.

²⁹ Ko tjume'e ni xrojuaya ngajin ndo Pablo bingaxinton nā ko kaxon xi comandante ixi kuin'en nā ixi ndo Pablo naa xi romano. Ko xronka nā ixi tsixraxin'in nā ndo ndo'achjiso.

Ndo Pablo nichje'e ndo ni tetuan'an ni judío

³⁰ Ko ndúyaxin xi comandante tjaun xa tsono'e xa nge'e ijje juankata'a ni judío ngajin ndo Pablo. Tjume'e koxindanga xa chika cadena jichroaxin ndo ko kuetuan'an xa ixi xroxra'o kain xitaana tetuan'an ko kain xi tetuan'an ni judío, ko tjume'e kuantsje xa ndo Pablo ko bake'e xa ndo ti ste kain nā.

23 Tjume'e ndo Pablo jian tsje'e ndo ni tituan'an ni judío ko ndachro ndo:

—Kichuuna, ndo Dio jitsje'e ndo ixi jian junta'a jan'an kain nchakon.

² Ko xi Ananías, xitaana tituan'an, kuituan'an xa ngajin ni ste tjenka ndo Pablo ixi tsande'e nā itja nā ro'a ndo. ³ †*Ko juate'e ndo Pablo:

—Ndo Dio tsjaya ndo ngajinnta kaxon ixi ndako'a nche'enta. Ja'anta ritjénnta ixi sinchéñanta jje xranchi tituan'an ley. Méxin, ¿sonda titikaon'anta ley ko kuituan'annta bikaonna?

⁴ Tjume'e ni ste nti'a ndachro nā:

—¿Á jaña nichjangí'e xitaana tetuan'an ne'e ndo Dio?

⁵ Ko ndachro ndo Pablo:

—Kichuuna, jan'an nóna'i á xi ji'i ndotaana ícha tetuan'an, ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Xronich-jangíe'a chujni tituen'en tjajnána."

⁶ †*Ko ndo Pablo kono'e ndo ixi kaxin ni jii nti'a ni partidoe xi saduceo, ko ikaxin nā ni partidoe xi fariseo. Ko séen ndachro ndo:

—Kichuuna, jan'an naa ni fariseo ko sen nía kaxon fariseo sen. ¿Sonda ja'anta nchekamaninta ijje ixi jan'an titika'on xroxechón ni tsiken'en?

⁷ Ko juexin ndachro ndo ji'i, tjume'e ni fariseo ko ni saduceo kuaxi juakaxin kichuu nā ko je'a naxraje'o xraxaon nā, méxin chjeya nā. ⁸ †*Ixi ni saduceo ndachro nā xroxechón'a ni tsiken'en ko kaxon ndachro nā xro'an sen ángel jii ko xro'an espíritu. Ko ni fariseo titikaon nā kain me'e. ⁹ Tjume'e kain nā kuintee nā, ko kaxin xi fariseo tjako ley bingatjen xa ko ndachro xa:

—Xi ji'in, jan'anna xro'an nge'e ti ndako'a kuitjana juinche'e xi ji'in. Á nchéxin naa espíritu o naa ángel nichje'e xa.

¹⁰ Ko tsango koña chujni ste nti'a. Méxin xi comandante xronka xa ixi batsoña nā ndo Pablo, ko kuetuan'an xa ixi satsikao xa ndo ti jii cuartel.

¹¹ Ko tiie me'e konoxin Ncháina ngajin ndo Pablo, ko ja'in ndachro ndo:

—Xronka'ia Pablo ixi xranchi juakua chijnina nti'i tjan na Jerusalén, jaña kaxon tsjakoja tjanya Roma.

Juao nā ixi naatsóñaxón nā ndo Pablo

¹² Ndúyaxin kaxin ni judío xraxaon nā xranchi naatsóñaxón nā ndo Pablo. Ko ndachro nā ixi nombrée ndo Dio nduaxin tson'en ji'i ko xro'an nge'e sine nā ko xro'an nge'e tsi'i nā tsjexinja tson'en ti xraxaon nā.

¹³ Ko xranchi yuu ikán † nā xraxaon nā ixi jaña sinche'e nā. ¹⁴ Tjume'e ikjui nā ti ste xitaana tituan'an ko ni tetuan'an ni judío ko ndachro nā:

—Jan'anna juaona ixi nombrée ndo Dio tson'en ji'in, sine'ana ko tsi'ana tsjexinja naatsóñaxónna xi Pablo.

¹⁵ Méxin, ja'anta ko kaxin ni tituen'en ni judío tjanche'enta xi comandante ixi tsika'o xa xi Pablo ndúya ngajinnta, xrondachronta ixi tjaunnta ícha tson'anta kondee je'e xa ko jan'anna xrochon'anna ngatja cha'o ko naatsóñaxónna xa ko itsi'a xa nti'i.

¹⁶ Ko naa chán kuen ndo Pablo tsikin'en chán nge'e tjaun nā sinchekao nā ndo Pablo, méxin ikjui xjan ti

† 22:20: Hch. 7:58.

†† 23:3: Mt. 23:27, 28. ‡ 23:6: Hch. 26:5; Fil. 3:5. †† 23:8: Mt. 22:23; Mr. 12:18; Lc. 20:27. ‡‡ IKÁN veinte

cuartel kuichronga chán nge'e kuin'en chán stetjao n̄a.
 17 Tjume'e ndo Pablo kuiye'e ndo naa xi capitán ko ndachro ndo:

—Tiku'a chán ji'i ngajin xi comandante ixi chónda chán naa nge'e xrochronga chán ngajin xa.

18 Ko xi capitán sabikao xa chán ti jii xi comandante ko ndachro xi capitán:

—Xi Pablo jii ndo'achjiso ndachijina xa ixi tsikian chán ji'in nti'i ixi tjaun chán xrontatjua chán naa nge'e.

19 Tjume'e xi comandante itsé xa itja chán ko kuachrjendaka'o xa chán ko juanchangi xa:

—¿Nge'e tjaun xrondachijiana?

20 Tjume'e ndachro chán:

—Ni judío tjaun n̄a tsjanča'a n̄a ixi ndúya ndúyo tsiku'a ndo Pablo ti ste ni judío tituan'an. Ko xron-dachro n̄a ixi tjaun n̄a tsjančangi'e n̄a ndo Pablo ikaxin nge'e. 21 Titikaon'a ja'a ti ndachro n̄a ixi xranči yuu ikán xi imao xrochon'en xa ngatja cha'o ko nduaxin nombrée ndo Dio sine'a xa ko tsi'a xa nge'e tsjexinja naatsóñaxón xa ndo Pablo. Ko jai stechón'en xa nge'e xichrua ja'a.

22 Ko xi comandante kuetuen'en xa chán xron-dache'a chán ninaa ngisen nge'e chronga chán ngajin xa.

Xro'an n̄a ndo Pablo ngajin xi gobernador Félix

23 Tjume'e xi comandante kuiye'e xa yuu xi capitán ko kuetuan'an xa ixi tsjejo xi capitán yuu ciento chujni tsjixin tutée ko yuu ikán ko n̄i ite xi tseta'a kunxin ko yuu ciento xi tsikao chika lanza, ko satsji xa tjajna Cesarea xranči hora n̄a tiie. 24 Ko kuetuan'an xa sinčekama n̄a kunxin tseta'a ndo Pablo ko ndachro xa ixi xro'an nge'e tson'en ndo ko jian tsiji ndo ti jii xi gobernador Félix. 25 Ko xi comandante ikjin xa naa xroon, ndachro:

26 “Jan'an xi Claudio Lisias xruan'an juajna ngajinnta Félix gobernador. 27 Ni judío nti'i itsé n̄a xi ji'i ko tjaun n̄a naaxrokóñaxón n̄a xa. Ko hora konóna jan'an ixi je'e xa naa xi romano, biki'an xi soldado ko bingijna xa. 28 Ko tja'on tsonóna nge'e ijie chónda xa, méxin, biki'an xa ngajin ni tetuan'an ni judío. 29 Ko konóna ixi tjankata'a n̄a xa ijie ixi ley chónda n̄a. Ko xro'an ijie chónda xa tsikinixin'en ixi naaxrokóñaxón n̄a xa o xroxaxin'in n̄a xa ndo'achjiso. 30 Tjume'e kuin'an ixi ni judío xraxaon n̄a naaxrokóñaxón n̄a xa, méxin xruan'an xa ngajian ko kuetuan'an kain ni me'e itsji n̄a ngajian ko xrontatjua n̄a nge'e ijie chónda xa.”

31 Ko ni soldado juinche'e n̄a xranči kotuen'en n̄a ko sabikao n̄a ndo Pablo tiie me'e tjajna Antípatris. 32 Ko ndúyaxin xi soldado kuixin tutée ikjan xa ti cuartel. Ko xi steta'a kunxin sabikao xa ndo Pablo. 33 Ko nchakon kuiji n̄a tjajna Cesarea kuajon n̄a xroon tsikjin xi gobernador ko kaxon kuajon n̄a ndo Pablo ngajin xa. 34 Ko juexin juinčekuanxin xi gobernador xroon, tjume'e juanchangi xa no tjajné ndo Pablo ko kono'e xa ixi tjajné ndo tjajna Cilicia, 35 ko ndachro xa:

—Tjume'e tsin'an nge'e xrondachrua tsija ni tjankata'a ijie.

Ko kuetuen'en xa ikaxin xi soldado tsikao xa ndo Pablo naa nchia tsijinchéña xi Herodes.

Ndo Pablo nichja ndo ngajin xi Félix

24 Kuatsinga na'ó nchakon, tjume'e xi Ananías, xi-taana tsango tituan'an, kuiji xa tjajna Cesarea. Kaxon bikao xa kaxin ni tetuan'an ni'ngo ko naa xi nchéña ijie ndatin'in Tértulo. Xi me'e nichje'e xa xi gobernador ko tjankata'a xa ijie ngajin ndo Pablo. 2 Nchakon bikao n̄a ndo Pablo, xi Tértulo kuaxi xa bankata'a xa ijie ngajin ndo Pablo ko ndache xa xi Félix:

—Gobernador ixi juasianta tsango juaxruxin stena ko juasiasa ja'anta ixi tsango jian no'anta tituan'annta tjajnanana. 3 Tsango jian ja'anta Félix. Ko juasianta ixi kain nge'e chjánananta. 4 Tjaun'ana sintachrjan'ananta, méxin, tinóatánana ixi nchion tin'ennta nge'e xron-dachrjanna. 5 Xi ji'in jii xa xranči naa ichin tinga nguixin no ko ncheye'e xa ni judío ko ncheketo xa n̄a. Je'e xa tituen'en xa ni titikaon chijnie naa xi tsikixin tjajna Nazaret. 6 Je'e xa kaxon xrojuinčekitja xa ni'ngo ko jan'anna itséna xa ko xrojuintañana ijie ngajin xa xranči tituan'an ley chondana. 7 Ko tjume'e xi comandante Lisias juike'e xa ko kuantsjenana xa xi Pablo. 8 Tjume'e kuetuan'an xi comandante ixi ni tjankata'a ijie ngajin xi Pablo tsii n̄a ngajinnta. Ja'anta chao tjanchangí'enta xi Pablo, me'e tsono'anta jian nge'e ijie chónda xa.

9 Ko ndachro kain ni judío jii nti'a:

—Kain ji'i nduaxin.

10 Tjume'e xi gobernador juakoxin itja xa ixi xronichja ndo Pablo. Ko ndachro ndo Pablo:

—Juaxruxin xrontatjunta ixi xro'an ijie chonda ixi nóna ja'anta nduaxin jian nchéñanta ijie kondee tjajna nti'i ko itsjé nano tituan'annta nti'i. 11 Ja'anta kaxon xrokono'anta ixi nandá chónda teyuu nchakon juaso tjajna Jerusalén ixi nti'a tsajonxin juasaya ngajin ndo Dio. 12 Ko ni tjankata'ana n̄a ijie jai, kuitja'ina n̄a rite-toki'an xrojan chujni, ko nichjangía'i chujni ste ni'ngo ijie ko kaxon ni ste ni'ngo nchíin ko chujni tjajna xro'an nge'e ntatjanna. 13 Ko ni ji'i jua'i xrondachro n̄a ixi jaña juinta'a. 14 Ti nduaxin ndachrjan ixi nta'a ixra ngajin ndo Dio, ndo baktikaon sen tachrí'nana xranči tetuan'an cha'o jian. Ko je'e n̄a ndachro n̄a ixi ndako'a nge'e titika'on. Ko kaxon titika'on kain nge'e jitaxin ley ko titika'on nge'e tsikjin sen kuanichja chijnie ndo Dio ó sa'ó. 15 Kaxon titika'on ndo Dio xranči titikaon je'e n̄a ixi ndo Dio sinchexechón ndo kain ni jian ko kaxon kain ni ña'i. 16 Méxin, taa juachjaon ixi kain nchakon tjúá tsake'e aséenna ngajin ndo Dio ko ngajin chujni.

17 ^{†*}Kuatsinga kaxin nano kuaji jée tjajna, ko jai ikjan-na tjajnana ixi tsajon tomi ngajin ni nóa jii tjajnana ko kaxon tsajon juasaya ngajin ndo Dio. 18 Ko bake'é ngaxin'in ni'ngo, ko tjume'e kaxin ni judío tsikixin nunte Asia kuitjana n̄a nti'a ko hora me'e juexin juin-tatjúá aséenna ko tsjé'a chujni riki'an ko xro'an ngisen kuetoki'an. 19 Ko siá me'e xrojuinta'a, ni me'e xrokuji

† 24:17: Hch. 21:17-28.

na nti'i xrokjuankata'ana na ijię. ²⁰ Ko ni ste nti'i xrochronga na nge'e ijię richonda siá nduaxin xrojan ti ndako'a junta'a. ²¹ †*Anchéxin xrondachro na ixi nchakon bake'e ngajin na séen kuyako ko ndachrjan jan'an: "Jai stenchéñantana ijię ixi titika'on xroxechón ni tsiken'en."

²² Ko juexin kuin'en xi Félix nge'e ichro na, ko je'e xa jian no'e xa nge'e xrondachro chijni tjako ndo Pablo, méxin juinchéña'i xa ijię ngajin ndo Pablo ko ndachro xa:

—Tsija xi comandante Lisias me'e tsjexin tsonóna nge'e ijię tsama xi jii'i.

²³ Ko kuetuen'en xa xi capitán ixi tsendáa xa ndo Pablo ko chao tsaji ndo ko tsayé'e ndo sen chúxin ndo, tsiji sen tsitsje'e sen ndo.

²⁴ Ko kuatsinga kaxin nchakon, bijikao xi Félix janchri'e xa nchri Drusila, nchri me'e naa nchri judía. Ko kuetuan'an xa tsjirué'e na ndo Pablo ixi xrochronga ndo xranchi chao xrochuntia na ndo Jesucristo. ²⁵ Ko ndo Pablo juako ndo xranchi sinche'e na jian ko xranchi tsetuen'en na aséen na ko sinche'a na ti ndako'a ko xranchi tsji nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijię ngajin kain chujni. Ko xi Félix kuin'en xa, me'e xronka xa, ko ndachro xa:

—Jai satjia ko tjume'e tsiya'a naa nchakon ti xro'an ixra xrochondana.

²⁶ Ko xi Félix tjaun xa ixi ndo Pablo xrokuajon ndo tomi ngajin xa; me'e xrokuajanda xa ndo, méxin, nanaó bakiye'e xa ndo. ²⁷ Ko jaña kon'en ko kuatsinga yuu nano, ko xi Félix juinche'e xa nge'e tjaun ni judío, méxin kuintu'e xa ndo Pablo ngaxin'in ndo'achjiso ko tjume'e kuintu'e xa ti ixra kuanche'e xa ko naa xi ndatin'in Porcio Festo kuayé'e xa ixra me'e.

Ndo Pablo jii ndo ngajin xi Festo

25 Xi Festo kuiji xa tjajna Cesarea ixi tsjangixin xa sinche'e xa ixra gobernador ko nchakon nínxin sakjui xa tjajna Jerusalén. ² Ko xitaana tetuan'an ko kaxin ni judío tsango tetuan'an juankata'a na ijię ngajin ndo Pablo. ³ Ko kaxon kuinóatée na xroketuan'an xa xroxjui ndo Pablo tjajna Jerusalén ixi ó tsijao na ixi xroxruan'an na kaxin xi xrochon'en xa ngatja cha'o ko naatsónaxón xa ndo Pablo. ⁴ Ko xi Festo juate'e xa ixi ndo Pablo jii ndo ngaxin'in ndo'achjiso tjajna Cesarea ko kaxon je'e xa tuinxin xrokjan xa tjajna Cesarea. ⁵ Ko ndachro xa:

—Kaxin ja'anta xro ícha tetuan'annta itsjina tjajna Cesarea. Ko siá nduaxin chóna xi Pablo ijię, nti'a sintaña ijię.

⁶ Ko xi Festo bake'e xa tjajna Jerusalén xranchi ijin ó ite nchakon ko tjume'e ikjan xa tjajna Cesarea. Ko ndúyaxin bake'e xa nunte ti nchia tetuanxin xa ko kuetuan'an xa tsika'o na ndo Pablo. ⁷ Ko hora kuixin'in ndo Pablo, ni judío kuixin tjajna Jerusalén konchjiñe'e na ngandajin ndo ko bankata'a na ndo ijię. Ko ti ndachro na nduaxin'a ixi je'o nchekamaxón na ndo ijię. ⁸ Ko nichja ndo Pablo ko ndachro ndo:

† 24:21: Hch. 23:6.

—Xro'an ijię junta'a ngajin ni'ngo Jerusalén ko xro'an nge'e ndachrjan kontree xi emperador ne'e Roma ko jian kuiteka'on ley ne'e sen judío.

⁹ Ko xi Festo tjaun xa jian xrokuitu'e xa ngajin ni judío, méxin, juanchangi'e xa ndo Pablo ko ndachro xa:

—¿Á tjaun tsjia tjajna Jerusalén ixi nti'a sintañaxian ijię?

¹⁰ Ko ndo Pablo juate'e ndo:

—Na'i, jan'an ó ritjén ti tónaxin ijię kondee xi gobier-no romano ko chao nti'ó tsónaxin ijię ko ó no'anta xro'an ijię junta'a ngajin ni judío. ¹¹ Siá nduaxin xrojan nge'e ti ndako'a junta'a tikinixin'en tsen'enna, jan'an xrakon'a ixi tsen'enna. Ko siá nduaxin'a ijię tjankata'antana chujni jii'i, xro'an ngisen chóna juachaxin tsajonna ngajin ni tjankata'ana ijię. Jan'an tjánchíá ixi xi tsango tetuan'an jii tjajna Roma sinchéña xa ijię.

¹² Tjume'e xi Festo juexin juao xa ni tingijna nchéña xa ijię, ja'in ndache xa ndo Pablo:

—Ja'a juanchia ixi xi tsango tituan'an sintaña'a xa ijię. Itjia ngajin xi me'e.

Ndo Pablo jii ndo ngajin xi rey Agripa

¹³ Ko kuatsinga kaxin nchakon, tjume'e xi rey Agripa ko janchri'e xa nchri Berenice kuiji na tjajna Cesarea ixi tsajon na juajna xi Festo. ¹⁴ Ko nti'a bake'e na itsjé nchakon, me'e xi Festo beki'e xa xi rey ixi ndo Pablo ko ndachro xa:

—Nti'i jii naa xi tsikintu'e xi Félix ngaxin'in ndo'achjiso. ¹⁵ Ko nchakon bake'é tjajna Jerusalén xitaana tetuan'an ko ni tetuen'en ni judío kuiji na ngajin ko juankata'a na ijię ngajin xi me'e ko juanchia na tsen'en xa. ¹⁶ Ko jan'an juata'a: "Jajna ni romano jua'i xrondachrjanna ixi tsen'en naa chujni; xrokonda sa'ó chujni me'e tsikon ko tsin'en ni tjankata'a ijię ko chao xrondachro na á nduaxin chóna jię ni me'e. ¹⁷ Ko nchakon kuiji ni judío nti'i, jan'an í chuan'i ícha, tuinxin ndúyaxin ikjui nchia tónaxin ijię ko kuituan'an tsika'o na xi Pablo. ¹⁸ Tjume'e konchjiñe'e ni judío ko xro'an ijię juankata'a na xa xranchi jan'an xraxa'on xron-dachro na. ¹⁹ Je'o bakoña'o'e na xa ixi xranchi bakajon xa juasaya ngajin ndo Dio ko ningakon'en na xa ixi kondeexin naa xi ndatin'in Jesús ó tsiken'en xa ko xi Pablo ndachro xa ixi tsixechón xa." ²⁰ Jan'an nóna'i xranchi xrojuantaña ijię, méxin juanchangi'a xa á tjaun xa itsji xa tjajna Jerusalén ixi nti'a sinchéña na ijię ngajin xa. ²¹ Ko je'e xa juanchia xa ixi xi tsango tetuan'an Roma xrojuinchéñe'e xa ijię. Me'e jan'an kuetuan'an ixi nti'ó tsitu'e xa ngaxin'in ndo'achjiso tsjija nchakon xroxruan'an xa tjajna Roma.

²² Tjume'e xi Agripa ndache xa xi Festo:

—Kaxon jan'an tja'on tsin'an inge'e xrondachro xi me'e.

Ko ndachro xi Festo:

—Ndúya tsin'en nge'e xrondachro xa.

²³ Ko ndúyaxin xi Agripa ko nchrinchri'e xa nchri Berenice kuixin'in na nchia tónaxin ijię ko bikao na xi

soldado tetuan'an ko kaxon kaxin ni tetuan'an tjajna nti'a. Tjume'e kuetuan'an xi Festo ixi tsixrakua ndo Pablo. ²⁴ Tjume'e ndachro xi Festo:

—Ja'anta rey Agripa ko kainnta xrastenta nti'i. Nti'i jii xi ji'i. Tsango itsjé ni judío bankata'a nā xa ijiē tjajna Jerusalén ko kaxon tjajna Cesarea ko séen stetoyako nā tjanchia nā tsen'en xa. ²⁵ Ko xro'an ijiē kuitjá tikinixin'en tsen'en xa. Ko je'e xa juanchia xa ixi xi César sinchéñe'e xa xi ijiē. Méxin, xraxa'on xroxruan'an xa tjajna Roma. ²⁶ Ko jan'an nóna'i nge'e ijiē chóna xa ixi xrokjin xroon tsayé'e xi César, méxin, kuetuan'an bika'o nā xa nti'i ngajin ja'anta rey Agripa ko kainnta ti stenta nti'i, tjanchang'enta xa xranchi kuaxi kon'en ji'i ixi tja'on tsonóna nge'e xrokjin ²⁷ ixi jua'i xroxruan'an naa xi jije'e ndo'achjiso satsji tjajna Roma ko nóna'i nge'e ti ndako'a juinche'e xa.

Ndo Pablo jii ndo ngajin xi rey Agripa

26 Tjume'e xi rey Agripa ndache xa ndo Pablo: —Chao xronichja ixi tsóña'a ijiē.

Tjume'e ndo Pablo juatsin'in tja ndo ko kuaxi nichja ndo, ko ndachro ndo:

² —Juaxruxin ritjén ixi xronichja ngajinnta, rey Agripa, ko xrondachrjan kain ijiē tjankata'ana ni judío. ³ Ko ja'anta jian no'anta ley ko nge'e nche'e ni judío, ko ja'anta no'anta nge'e tjakaxin kichianna. Méxin, tjancha'anta tsin'ennta jian nge'e xrondachrjan.

Ndo Pablo teki ndo xranchi kuanche'e ndo sa'ó

⁴ Kain ni judío ó no'e nā xranchi bake'e seno tjajnána ko tjajna Jerusalén ti xranchiona. ⁵ †*Kaxon no'e nā jian ko chao xrochronga nā ixi xranchiona, jan'an fariseona. Ko ni fariseo ícha titikaon nā ley. ⁶ Ko jai jitoñana ijiē ixi jan'an titika'on nge'e tsindachro ndo Dio tsajon ndo ngajin sen tachri'ina. ⁷ Sen teyuu tjajna tsikachrxexin ndo Israel stehón'en sen ixi tsikon sen ixi tsayé'e sen nge'e tsindachro ndo Dio. Je'e sen tajon sen juasaya ngajin ndo Dio tiie ko nchakon. Jai tin'ennata, rey Agripa, jan'an kaxon richon'an ji'in, ko kondeexin me'e tjankata'a nā ijiē ni judío. ⁸ ¿Á titikaonnta ja'anta ixi ndo Dio sinchexechón ndo chujni tsiken'en?

Ndo Pablo kuaningakon'en ndo ni titikaon Ncháina Jesucristo

⁹ †*Jan'an sa'ó kuaxraxa'on xranchi xrokon'in ni titikaon ndo Jesús, ndo tjajna Nazaret, ¹⁰ ko jaña juintekian chujni tjajna Jerusalén ixi juachaxien xitaana tetuan'an, kuaxraxin'in itsjé ni bakitikaon ndo Jesús ngaxin'in ndo'achjiso. Ko nchakon naabakóñaxón nā sen kaxon jan'an jaña xraxa'on. ¹¹ Ko nanaó bajintani'a sen titikaon Ncháina † ixi í xrokuitikaon'a sen ndo. Kain ji'i kuenta'a nguingu ni'ngo ixi tsango baningakon'an sen, méxin barua'a sen tjajna sabinga sen.

Beki ndo Pablo xranchi kuaxi ndo kuitikaon ndo Ncháina Jesucristo

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Jaña rixraxa'on sakjui tjajna Damasco ixi juachaxien xitaana tituan'an. ¹³ Ko ja'anta rey, tsono'anta ixi ngusine nchakon me'e ngatja cha'o bikon naa xro'i bingasáña nguixin ngandajinna, ko tsango jitóngixin xroi ícha ixi chjiixrué chjiixro. ¹⁴ Ko kainna kuari'ina nunte ko jan'an kuin'an nichja naa ngisen ngigua hebreo ko ja'in ndachijina sen: "Saulo, Saulo, ¿sonda tsango ningakonnana ko ritengiana? Ja'ua rincheni'e asáan xranchi naa kuxinta tjanka tutée ikon chika tikao ntagarocha." ¹⁵ Ko jan'an juanchangi: "¿Ngisen ja'anta?" Ko sen me'e juate'e sen: "Jan'an ndo Jesús, ngisen ja'a ningakon'én ko tengia. ¹⁶ Jai tingatjen, take'exian tutáa ixi jan'an kuajon juachaxin kuin'en nge'e ndachrjan ixi jan'an kuincha'a sinche'e ixrā ngajin ko tsekia nge'e kuin'en ko tjume'e tsikuan nge'e sinta'a jan'an. ¹⁷ Jan'an tsingijina ixi xro'an nge'e sinta'a ni tjajnáa ko ni jée nunte. Ko jai tetuan'an satsjia tsjako'e nā nge'e xrontatjua. ¹⁸ Méxin, tetuan'an satsjia ti ste ni titikaon'a ixi tsakintje'e ikon nā ko ítsaji'a nā cha'o naxixe'e ixi chao me'e xrokjan cha'o tingasáña ko íxrochóna'i Xixron'anxrée juachaxin tsetuen'en xa aséen nā. Ko jai xrochuntiana nā jan'an ko jan'an tsayá'a nā ko sintama'a ijiē chóna nā ko tsayé'e nā juachaxin tsake'e nā ti no tsake'e kain sen titikaonna", ichro Ncháina Jesucristo.

Ndo Pablo titikaon ndo nge'e kuin'en ndo

¹⁹ Méxin, rey Agripa, jan'an kuitika'on nge'e kuin'an ti kuixin ngajni. ²⁰ †*Sa'ó juintakuan'an ni tjajna Damasco ko tjume'e ni tjajna Jerusalén, ko nchijii nunte Judea ko kaxon juintakuan'an ni je'a judío. Juako'a nā ixi tsintu'e nā ti ndako'a nche'e nā ko xrokjan nā tsitikaon nā ndo Dio, ko sinche'e nā ti jian. ²¹ Kondeexin ji'in, ni judío tséxinna nā ngaxin'in ni'ngo ko tjaun nā naatsóñaxónna nā. ²² Ko juasie ndo Dio bingijnana ndo me'e jian ritjén jai, ko xrantakuan'an ni nóa ko ni tetuan'an ko xro'an inaa nge'e nichja, je'o tjako chijni bajako sen profeta ko ndo Moisés. ²³ †*Ndo Cristo, xrokonda xrokuen'en ndo ko xroxechón ndo nchakon nínxin ixi jaña tsjakoxin ndo xranchi tsingasáñaxin ni ste nti'i ko ni ste ikaxin tjajna ixi tsitjáña'i aséen nā.

Nge'e juatingéxin xi Agripa ngajin ndo Pablo

²⁴ Ndo Pablo jaña beki ndo ti kon'en ndo ko tjume'e xi Festo séen kuyako xa:

—Pablo, ja'a tsijinchetjáña jáa ixi tsango nchekuanxian xroon.

²⁵ Ko juatingéxin ndo Pablo:

—Na'i, juintatjáña'i jáana. Festo, nge'e ndachrjan me'e jian ko nduaxin. ²⁶ Nti'i jii xi rey Agripa. Je'e xa chúxin xa jian kain nge'e kon'en. Méxin, chao rinichja ixi je'e xa ó no'e xa kain ji'i ko kain ji'i ti kon'en, je'a

† 26:5: Hch. 23:6; Fil. 3:5. †† 26:9: Hch. 8:3; 22:4, 5. ‡ NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

†† 26:20: Hch. 9:20, 28, 29. †† 26:23: 1Co. 15:20.

imao kon'en. ²⁷ Ja'anta, rey Agripa, ¿á titikaonnta ti bajako ni kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó? Nóna ixi ja'anta titikaonnta nge'e bajako sen.

²⁸ Juate'e xi Agripa ko ndachro xa:

—Bananchichjaon ko jan'an kaxon xrokuitika'on xi Jesús.

²⁹ Tjume'e ndachro ndo Pablo:

—Á bananchichjaon nge'e xrondachrjan o itsjé nge'e, ndo Dio tjaun ndo je'a ja'onta xrokuitikaonnta ndo. Kaxon tjaun ndo ixi kain ni stetin'en nti'i xrokan nā xranchi jan'an titika'on ndo ko je'e nā tsechruaxin'a nā chika cadena xranchi jan'an.

³⁰ Ko juexin nichja ndo Pablo, tjume'e bingatjen xi rey, ko xi gobernador, ko kaxon nchri Berenice, ko kain ni ste nti'a. ³¹ Ko kain nā kuachrje nā ko juintejaon kichuu nā ko ndachro nā:

—Xro'an ijié chóna xi ji'i, tikinixin'a tsen'en xa ko xrobake'a xa ndo'achjiso.

³² Tjume'e xi Agripa ndache xa xi Festo:

—Chao xrokuajandani xa saxrokjui xa síá xrojuanchi-a'i xa ixi xi tsango tituan'an sinchéña xa ijié ngajin xa.

Ndo Pablo xruan'an nā ndo tjajna Roma

27 Tjume'e kuetuan'an nā ixi satsjina nunte Italia. Ko je'e nā ndache nā naa xi capitán ndatin'in Julio ixi tsikao xa ndo Pablo ko ikaxin ni jii ngaxin'in ndo'achjiso. Je'e xa naa xi policía nche'e xra ngajin xi Augusto César. ² Tjume'e kuixi'inna naa ntābarco tsik-i'xin no puerto Adramitio, ko ntābarco me'e ó satsji ntāa ti jii puerto nunte Asia. Kaxon steki'anna xi Aristarco tikinixin'en xa tjajna Tesalónica kondee nunte Macedonia. ³ Ko ndúyaxin juasona puerto tjajna Sidón. Ko xi Julio jian juao xa ndo Pablo ko tjume'e kuajon xa juachaxin ixi tsitsje'e ndo ngisen chúxin ndo nti'a ixi tsingijna sen ndo. ⁴ Ko tjume'e sajuixinna tjajna Sidón ko juasona naa isla ndatin'in Chipre no ndatsjonxin kjon, kondeexin chrinto soji. ⁵ Tjume'e kuatsingataonna ndachaon ko juasona tjenka tjajna Cilicia ko Panfilia ko tjume'e juasona tjajna Mira nunte Licia.

⁶ Ko nti'a xi capitán kuitja xa naa ntābarco tsiki'xin tjajna Alejandría ko ntāa me'e satsji ntāa nunte Italia ko ndachro xa tsixin'inna ntāa ixi satsiki'anna ntāa tjajna me'e. ⁷ Itsjé nchakon yao kuintekjina ko tsango tangi juasona tjenka tjajna Gnido ixi chrinto tintuna'ina itsjina taka, méxin kuatsingana ngandajin isla Creta ko juasona tjenka tjajna Salmón. ⁸ Ko jaña tsango tangi kuatsingana nguixin nunte me'e ko juasona naa tjajna ndatin'in Puerto Jian tjenka tjajna Lasea.

⁹ Ko juinatjána itsjé nchakon, ko jai ícha tangi bajinxinni ntābarco ngata'a ndachaon ixi ó tsii nchakon tonkin. Méxin, ndo Pablo ndache ndo nā:

¹⁰ —Kainnta tin'ennta nge'e xrondachrjan. Tikon ixi tsatsingana itsjé juachjaon síá satsjina ixi sinchetjána ntābarco ko kain nge'e jitinga ntāa ko kaxon jajna.

¹¹ Ko xi capitán tetuan'an ícha kuin'en xa ti ndachro xi teka ntābarco ko nchéé ntāa ko kuitikaon'a xa ti ndachro ndo Pablo. ¹² Ixi puerto me'e je'a jian tsitu'eni

nchakon tonkin, méxin kain nā xraxaon nā ixi ícha jian tsachrxexinna nti'a ixi tjaun nā tsijina tjajna Fenice, naa puerto nunte Creta ti ndatsjonxin chuya ko níjin, ko nti'a xrokuitunana tsatsingaja nchakon tonkin.

Chrinto soji ngata'a ndachaon

¹³ Tjume'e kuaxi binga chrinto kuixin no níjin ko soji'a chrinto, méxin xraxaon nā chao satsjina.

Tjume'e kuachrxexinna nti'a ko juasona ngande'e isla Creta. ¹⁴ Ko tuinxin kuji naa chrinto soji ndatin'in noroéste kuande'e ntābarco. ¹⁵ Ko kuaxi chrinto me'e kuncheka ntābarco ko jua'i sakjuina ixi ti tjaun xi teka ntāa ixi konchekana chrinto. Méxin, kuintu'e xa ntābarco bikao chrinto. ¹⁶ Tjume'e juasona naa isla nchín ndatin'in Clauda ixi nti'a je'a soji jitinga chrinto. Ko tsango tangi juinatjána ntābarco nchínchín jitenixin tuenxin ntābarco ijié. ¹⁷ Ko juexin juasitianna ntābarco nchínchín ngande'e ntābarco ijié ko kuintexinna ino ntābarco ijié ixi xro'an nge'e tson'en ntāa. Ko stexronkana ixi xroké'e nchese ntābarco ti xrojuasona nunte Sirte. Ko juinchexingajin xa manta tikao ntābarco ko kuintu'e xa je'o chrinto satsikao ntāa. ¹⁸ Ko ndúyaxin xra tsanga jitinka chrinto, kuaxi xa kuintjé xa kain nge'e jitikao ntābarco chringi ndachaon. ¹⁹ Ko nchakon níxin tjánana juankaxinna nge'e xrokonde'a ntābarco ngangí ndachaon. ²⁰ Itsjé nchakon kondeexin itjuí bikon'ana chjiixro ko nchanotsé ixi tsango jitinga chrinto ko xraxa'onna xrokunteken'enna.

²¹ Ko kuatsinga itsjé nchakon juine'ana ko ndo Pablo bingatjen ndo ko ndachro ndo:

—Xrokuitikaonnta nge'e ntatjunta ko xrokuachrxexin'ana nunte Creta, ko jaña xrokuen'a kain ji'i. ²² Ko jai ta'inta juachjaon ixi xro'an ngisen tsen'en maski ntābarco tsitjáña ntāa. ²³ Ixi nakonkjin bikon naa ndo ángel tsixrua'an ndo Dio, ndo titika'on ko nta'a xrée. ²⁴ Ko ndo ángel ndachijina ndo: "Xrakon'a Pablo. Xrokonda tsasua ti jii xi César tetuan'an ko kondaxian ja'a, ndo Dio tsingijna ndo kain ni steti ngaya ntābarco, tsen'a nā." ²⁵ Méxin, xrakon'inta ixi jan'an chuntia ndo Dio ko nóna ixi tson'en xranchi ndachro ndo ángel. ²⁶ Xrokonda tsitu'ina naa nunte jii ngusine ndachaon.

²⁷ Juexin kuatsinga yuu semana, tjume'e naa tiie juasona ndachaon ndatin'in Adriático ko nti'i, ndá'a tik-i'anna chrinto. Ko ngusine tiie xi teka ntābarco bikon xa ixi ó stetjasona ti jii inche xema. ²⁸ Ko juaticho'a xa ti yaso'e inda ko xranchi níi ite † ko ikjaon metro yasoexin inda. Tjume'e kjin'a juasona ko íjngo juaticho'a xa ko ikán ko yatō metro yasoexin inda. ²⁹ Ko tsango xronka xa ixi xroké'e ntābarco ixro, méxin banka xa noó chika gancho tuenxin ntābarco ko jaña chon'anna bingasáñajan. ³⁰ Ko xi nche'e ixra ntābarco xraxaon xa xrobinga xa ko kuaxi xa juinchexingajin xa ntābarco nchínchín ngataon inda ko juinchexin xa xranchi xrobanka xa chika gancho chóna ikon ntābarco.

³¹ Tjume'e ndo Pablo ndache ndo xi capitán ko kain xi soldado:

† ITE diez

—Síá xi ste nti'i me'e tsintue'a xa ngaxin'in nt̄abarco, jua'i tsjasona ti jii inche xema.

³² Méxin, xi soldado konchrinjin xa ino jichroaxin nt̄abarco nchínchín ko kuintu'e xa kuitsinga nt̄aa nganggi inda.

³³ Ko jitingasáña ndo Pablo nichje'e ndo kain ni ste nti'a ko ndachro ndo sine n̄a ko kaxon ndachro ndo:

—Ó chónða yuu semana tarichrin'anta ko nte'anta.

³⁴ Tinóatáana ngajinnta intenta ko jaña chao tsinteen-ta ixi jaña xro'an chujni ste nti'i sinchetjáña n̄a ninaa xrajaa n̄a.

³⁵ Juexin ndachro ndo Pablo ji'i, tjume'e itsé ndo naa nutja ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio ko stet-sje'e ni ste nti'a, ko konchrinjin ndo nutja ko kuaxi juine ndo. ³⁶ Tjume'e juaxruxin bake'e kain n̄a ko kuaxi n̄a juine n̄a kaxon. ³⁷ Kain n̄a xraste n̄a ngaxin'in nt̄abarco xranchi yuu ciento, níi ikán ko tekjaon n̄a.

³⁸ Ko juexin juinena tjume'e juankana noa trigo nganggi inda ixi ítsoyé'a nt̄abarco.

Nt̄abarco konunte nt̄aa nganggi inda

³⁹ Ko ó bingasáña, xi tikao nt̄abarco juatsuan'i xa tinó juasona ko bikon xa nche xema. Ko xraxaon xa ixi chao satsikao xa nt̄abarco nti'a. ⁴⁰ Ko konchrinjin xa ino jixritexin chika gancho ko kuintu'a xa chika sakjui chringi nda. Tjume'e juinchendá xa nt̄aa timón tekáxin xa nt̄abarco ko juinchengajin'in xa manta jii ikon nt̄abarco ko chrinto kuncheka nt̄aa ti jii inche xema.

⁴¹ Ko juasona ti tixin yuu ikon inda ko nt̄abarco ké'e nt̄aa nchese. Ko í jua'i kontengí nt̄aa, ko tuenxin nt̄abarco kuaxi kuixrato kondeexin chrinto soji. ⁴² Ko kain xi soldado tjaun xa naaxrokónaxón xa ni steje'e ixi tjaun'a xa saxrokuinga n̄a. ⁴³ Ko xi tetuen'en tjaun'a xa tsen'en ndo Pablo, méxin kuajon'a xa juachaxin jaña xrok'on'en. Ko kuetuan'an xa ixi ngisen chao itsji ngataon inda tsitaon n̄a ti jii inche xema ⁴⁴ ko ngisen noe'a itji ngataon inda, sen me'e tsjixin sen tu'o nt̄abarco. Ko jaña kaina juasona ti jii inche xema ko ninaána xro'an nge'e kónnana.

Ndo Pablo jii ndo isla Malta

28 Nchakon juachana juasona inche xema, konónana ixi isla me'e ndatin'in Malta. ² Ko ni tjajna nti'a tsango jian n̄a ko bingijnana n̄a kaina ko juaaka n̄a naa xro'i ijíe ixi xroxraxron̄ana ixi tsango ikin ko jitan ia ichrin. Tjume'e ndachro n̄a ixi tsonchjiña'ana kaina tjenka xro'i. ³ Tjume'e ndo Pablo jua'o ndo kaxin ni'o tsixema ko bake'e ndo ni'o ngata'a xro'i. Ko tuinxin kuachrje naa kunchee ti jii xro'i ixi jichján ba ko kuitsía ba itja ndo Pablo. ⁴ Tjume'e ni tjajna nti'a bikon n̄a kunchee jitjia'ngi ba itja ndo Pablo ko ndache kichuu n̄a:

—Nduaxin xi ji'i naa xi tóña chujni ko, maski kuen'a xa ti ndachaon, ndo Dio ítjaun'a ndo tsehón xa.

⁵ Ko ndo Pablo kontsjenga itja ndo ngata'a xro'i ixi tsitsinga kunchee me'e ko je'e ndo xro'an nge'e kon'en ndo. ⁶ Ko kain n̄a stechón'en n̄a ixi tsatjuya itja

ndo o tuinxin xrokuen'en ndo ko sée chón'en n̄a ko bikon n̄a xro'an nge'e kon'en ndo. Ko tjume'e kuindoxin nge'e xraxaon n̄a ko kuaxi n̄a ndachro n̄a ixi je'e ndo Pablo naa xi dio.

⁷ Ko tjenka nti'a jii nunte'e naa xi tetuan'an isla ndatin'in Publio. Xi me'e kuajon xa juachaxin kuitun̄ana ndo'a xa ko kuajon xa juinena níi nchakon. ⁸ Ko ndotée xi Publio ni'e ndo, méxin jitsinga ndo ixi chónða ndo súa ko pojo. Ko ndo Pablo kuitsje'e ndo ndo ni'e ko juexin nichje'e ndo ndo Dio, tjume'e bake'e itja ndo ngata'a jaa ndo ni'e ko ndo ni'e koxruen'en ndo. ⁹ Jaña kaxon konchjiñe'e ikaxin ni ni'e jii nti'a ko kain n̄a koxruen'en n̄a. ¹⁰ Tjume'e tsango chónde'e n̄a ndo Pablo juasaya. † Ko nchakon kuaana inaa nt̄abarco sakjuixinna nti'a, kuajon n̄a itsjé nge'e xrokondan̄ana.

Ndo Pablo kuiji ndo tjajna Roma

¹¹ Ko kuatsinga níi nchanitjao bake'ena isla ko tjume'e kuaana naa nt̄abarco tsikitu'e nchakon juinche'e ikin nti'a. Nt̄abarco me'e tsiki'xin tjajna Alejandría ko nganito nt̄abarco me'e tsikatsjéya n̄a ikon xi dio Cástor ko Pólux. ¹² Kuachrjexinna nti'a juasona puerto tjajna Siracusa ko nti'a kuitun̄ana níi nchakon. ¹³ Ko xrastexi'inna nt̄abarco, kuatsingana ngande'e inche ko juasona tjajna Regio. Ko ndúyaxin kuaxi kuiji chrinto níjin, ko nchakon yuxin juasona tjajna Puteoli. ¹⁴ Nti'a kuetanna kaxin sen kichuuna, ko juanchanana sen tsitun̄ana nti'a ko kuitun̄ana naa semana ko tjume'e sakjuina tjajna Roma. ¹⁵ Tjume'e sen kichuuna tjajna Roma ó no'e sen ixi tsjasona, me'e bijiruanaxinna sen ngatja cha'o tjajna Foro Apio ko ikaxin sen kuetanna sen tjajna Níi Tabernas. Nchakon ndo Pablo bikon ndo sen kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko tsango bake'e ndo juaxruxin. ¹⁶ Ko nchakon juasona tjajna Roma, tjume'e xi capitán kuajon xa ni tsije'e bika'o xa ko kuayé'e xi tetuan'an. Ko ndo Pablo inaa nchia nchíin kuintu'e xa ndo ko naa xi soldado tsendáa xa ndo.

Ndo Pablo tjako ndo chijni ngajin ni tjajna Roma

¹⁷ Tjume'e kuatsinga níi nchakon, ndo Pablo kuiye'e ndo kain ni judío tetuan'an jii tjajna Roma. Ko nchakon xra'o kain n̄a, tjume'e ndachro ndo:

—Kichianna, xro'an ti ndako'a junta'a ngajin ni judío ko ningakuan'i nge'e kuanche'e sen tachrí'ina xranchrjen ko maski bijéna n̄a tjajna Jerusalén ti tetuan'an ni romano. ¹⁸ Ko ni me'e kuitja'i n̄a ijíe ngajin, méxin tjaun n̄a xrokuajandana n̄a ixi kuitja'i n̄a ijíe xrokuenxinna jan'an. ¹⁹ ††*Ko ni judío tsango koñao n̄a ko tjankata'ana n̄a ijíe. Méxin, juanchia ixi xi César xrojuinchéña xa ijíe ngajin. Ko jan'an xro'an ijíe tsjankata'a sen tjajnána. ²⁰ Méxin, kuiya'anta ixi tja'on xrobikonnta ko xronichja'anta ixi jan'an titika'on ngisen stechón'en kain ni israelita, méxin jai jixritexin chika cadena.

²¹ Tjume'e ndachro n̄a:

† JUASAYA respeto, honor †† 28:19: Hch. 25:11.

—Jan'anna kuaya'ina ninaa xroon kuixin Judea kondeexin ja'a ko kui'a ninaa ni kichuuna ndachijina na nge'e ndako'a tsijinche'e ja'a. ²² Tja'onna tsin'anna xranchi xraxoan ja'a ixi ó nónana itsjé tjanya tjaun'a na nge'e natjúá tjakoa ja'a.

²³ Tjume'e bake'e na naa nchakon tsin'en na nge'e tjako ndo Pablo ko nchakon me'e xra'o kueya na ti nchia bake'e ndo ko ndúyo xrangixición nichja ndo hasta ti kóndo. Me'e nichja ndo xranchi jii juachaxin tetuan'an ndo Dio. Nichje'e ndo na ixi tsitikaon na ndo Jesús, ko juakoxin ndo ixi ley kuajon ndo Moisés ko ti tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ²⁴ Kaxin na kuitikaon na nge'e ndachro ndo Pablo ko ikaxin na kuitikaon'a na. ²⁵ Ko je'a naáko naa nge'e xraxoan na ko sakuntekji na, ko ndo Pablo ndachro ndo:

—Chao tsinichja Espíritue ndo Dio ngajin sen kuachrjenixinna ó sa'ó ti ndachro ndo profeta Isaías:

²⁶ Itjia nichje'é ni tjanya israelita maski je'e na tin'en na, tienxin'a na,

ko maski stetsje'e na, tikon'a na.

²⁷ Ixi aséen ni tjanya me'e tsikoncha

ko ndatsjon na steje'e

ko steje'e ikon na

ko jua'i tsikonxin na ikon na

ko tsien'a na ndatsjon na

ko tsitikaon'a na ixi aséen na

ko xrokjan'i na ngajin ixi syntaxruan'an na.

²⁸ Méxin, tsono'anta ixi jai ni je'a judío tsayé'e na nge'e tajon ndo Dio ixi tsechón na ko je'e na nduaxin tsin'en na.

²⁹ Jaña ndachro ndo Pablo, ko tjume'e ni judío sakjui na ko stetjakaxin kichuu na.

³⁰ Ko ndo Pablo kuitu'e ndo yuu nano nchia tsikjen ndo ko kuayé'e ndo kain ni itji tikitsje'e ndo. ³¹ Ko

juinchekuen'en ndo na ixi ti tetuan'an ndo Dio ko juako ndo nge'e juinche'e Ncháina Jesucristo ko xro'an ngisen bakoñaao.

Romanos

Ndo Pablo ikjin ndo xroon kuayé'e sen tjajna Roma

1 Jan'an, Pablo, nta'a xrée ndo Jesucristo ikjin xroon ji'i. Ndo Dio kuinchena ndo jan'an ixi sinta'a xrée ndo, ixi tsjako chijni jian, chijni tsingijna chujni tsechón n̄ kain nchakon.

²Jaña tsindachro ndo Dio tson'en ixi jaña jitaxin xroon tsinichjixin sen kuachronga chijnie ndo ó sa'ó. ³Chijni ji'in tikiixin'en Ncháina Jesucristo Chjen'en ndo Dio. Je'e ndo ikjan ndo chujni ko kuachrjenixin ndo sen kuachrjenixin ndo rey David. ⁴Ko juachaxin ijié chónnda Espiritue ndo Dio juinchexechón ndo Jesucristo ti kuen'en ndo me'e juako ixi nduaxin ndo Jesucristo, Chjen'en ndo Dio. ⁵Ixi ndo Jesucristo me'e kuayé'ena juachaxin ixi sintu'una xrée ndo, xronichjana chijnie ndo ngajin kain chujni chúxin'a ndo, chujni ste nchijii nunte xasintajni, ixi tsitikaon n̄ ndo ko xrochuntia n̄ ndo. ⁶Ko ja'anta ni ste tjajna Roma, ndo Dio kuincha'anta ndo ixi tsitikaonnta ndo Jesucristo.

⁷Méxin, ikjin xroon ji'i xruan'annta kainnta xro stenta tjajna Roma. Ndo Dio tjua'anta ndo ko je'e ndo kuincha'anta ndo ixi xrokjannta chjen'en ndo. Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Ndo Pablo tjaun ndo itsji ndo tsitsje'e ndo sen tjajna Roma

⁸Sa'ó tajon juasaya † ngajin ndo Dio ixi juachaxien ndo Jesucristo ixi kain ja'anta ko ixi nguixin no nichja n̄ jian ixi ja'anta tsango chuntianta ndo Dio. ⁹Jan'an nta'a xrée ndo Dio, ixi nchijii aséenna, ko nichja chijnie Chjen'en ndo, ko Ndo Dio jian no'e ndo ixi kain nchakon tjanča'a ndo ixi ja'anta. ¹⁰Ko kaxon kain nchakon tjanča'a ndo tsajon ndo juachaxin ixi chao tsjasotsja'anta. ¹¹Tja'on tsikonnta ko jaña tsingijnanta ixi jian xroxraonnta ko chao tsosojinta ko jaña ícha tsitikaonnta ndo Dio. ¹²Jaña tsingijna kichuuna ko juaxruxin tsojuna ixi naxraje'o chuntiana Ncháina Jesucristo.

¹³††*Kichuuna, tja'on tsono'anta ixi ó chónnda itsjé nchakon tja'on xrojuasótsja'anta ko xrajua'i tjaso. Tja'on tsjaso xronichja chijni jian ngajin chujni ixi tsitikaon n̄ ndo Jesús xranchi kuanichja ikaxin tjajna ti xrachuxin'a n̄ ndo. ¹⁴Xrokonda sintakuan'an ngajin kain n̄, á ni griego o á ni je'a griego, á ni no'e o á ni noe'a. ¹⁵Méxin, tsango tja'on tsjaso tjajna Roma ixi

sintakuan'annta chijni jian, chijni xrotjáanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

Juachaxin chónnda chijni jian

¹⁶†*Jan'an tosuana'i nichja chijnie ndo Dio ixi chijni ji'i chónnda juachaxien ndo, ixi kain ni tsin'en ko tsitikaon, ni me'e tsechón n̄ kain nchakon, sa'ó ni judío ko kaxon ni je'a judío. ¹⁷Ixi chijnie ndo Dio tjakoína xranchi tsomé'e jéina ixi jaina chuntiana ndo Jesucristo. Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ngisen chuntia chijnie ndo Dio tsechón sen kain nchakon."

Kainna chondana ijie

¹⁸Ndo Dio jii ngajni tsango toñao ndo ngajin ni ña'i ko ni ndako'a nche'e, ko kondeexin ti ndako'a nche'e n̄ me'e tingakon'en ixi ikaxin chujni tsono'e chijni nduaxin. ¹⁹Je'e n̄ ó no'e n̄ jian ixi chao xrochúxini ndo Dio ixi je'e ndo juako ndo ngajin n̄ juachaxien ndo ixi juinchéña ndo kain nge'e ngata'a nunte xasintajni. ²⁰Maski tikon'ana ndo Dio, nojna ixi je'e ndo juinchéña ndo kain nge'e ko tikonna kain juachaxien ndo, méxin chao tsichuxinna ndo. Ko ni ndako'a nche'e jua'i xron-dachro n̄ noe'a n̄ nge'e nche'e n̄ ixi je'e n̄ tikonna kain ji'i kaxon. ²¹††*Maski no'e n̄ jii ndo Dio, chónnda n̄ ndo juasaya xranchi tikiixin'en tsayé'e ndo; je'o xraxaon n̄ sinche'e n̄ nge'e ndako'a ko tsikoncha aséen n̄ ko ndako'a xraxaon n̄. ²²Je'e n̄ xraxaon n̄ ixi no'e n̄ kain nge'e ko nduaxin'a; xro'an nge'e no'e n̄. ²³Xrokuajon n̄ juasaya ngajin ndo Dio, ndo ícha tituan'an, ndo jichón kain nchakon, ko nche'a n̄ jaña. Je'o tajon n̄ juasaya ngajin nge'e jichón'a xranchi naa ngisen tsiken'en o xranchi kuxe tjanga, ko iko chónnda noó tutée ko kaxon kunchee.

²⁴Méxin, ndo Dio kuintu'e ndo n̄ sinche'e n̄ nge'e ndako'a tjaun n̄, ti je'o chónnda kichuu n̄ xranchi xi ko xi, ko nchri ko nchri, me'e nche'e nge'e tosuexinni. ²⁵Kuitikaon'a n̄ ndo Dio, ndo nduaxin jichón, ko kuitikaon n̄ juancheya; kuajonna juasaya ngajin nge'e tsijnchéña ndo Dio ko kuajon'a n̄ juasaya ngajin je'e ndo, ndo juinchéña kain nge'e. Je'e ndo tikiixin'en ndo juasaya kain nchakon. Jaña tson'en.

²⁶Méxin, ndo Dio kuintu'e ndo n̄ sinche'e n̄ nge'e ndako'a ti tosuexinni, xranchi nchri ko nchri je'o nchra chónnda kichuu nchra, ko ji'in tjaun'a ndo Dio xrokon'en. ²⁷Kaxon jaña xi chónnda'i nchri ixi je'o xi ko xi chónnda kichuu xa, me'e naa nge'e tosuexinni ko kondeexin me'e tangi ichin xrotsé xa.

† JUASAYA respeto, honor †† 1:13: Hch. 19:21.

‡ 1:16: Mr. 8:38. †† 1:21: Ef. 4:17, 18.

²⁸ Ko je'e nā xraxaon'a nā ndo Dio, méxin je'e ndo kuintu'e ndo nā xraxaon nā kain nge'e ti ndako'a ko sinche'e nā ti ndako'a xraxaon nā. ²⁹ Kueya ti ndako'a nche'e ni me'e. Je'o nge'e ndako'a nche'e nā; tjaun nā xrochónda nā inaa nchri, nchri je'a janchri'e nā, ko tsango ña'i nā, ko tjaun nā je'o xrochónda nā itsjé nge'e, ko méxin chónda nā ijie, ko tsango chjuye'e nā, ko tjaun nā naatsóñaxón nā chujni, ko je'e nā ncheke-to kichuu nā, ko ncheya nā ko nichja nā nge'e nduaxin'a ixi inaa chujni. ³⁰ Nichjangí'e kichuu nā ko ningakon'en nā ndo Dio, ko je'o nā tjaun nā tsituan'an nā, ko nchejié aséen nā, ko xraxaon nā ixi tsango tjintee nā, je'o xraxaon nā xranchi sinche'e nā ti ndako'a ko titikaon'a nā ndotée nā ko janée nā. ³¹ Tjaun'a nā tsienxin nā ko nche'a nā ti ndachro nā xrojuinche'e nā, ko tjue'a kichuu nā, ko tjaun'a nā xrotjáñe'e nā nge'e juinchekao kichuu nā, ko tikonóe'a kichuu nā. ³² Ni me'e no'e nā nge'e tsiketuan'an ndo Dio ko no'e nā ixi ngisen jaña sinche'e tikinixin tsen'en, ko maski jaña no'e nā, xranche'e nā kain me'e ko xratake'e nā juaxruxin ti tikon nā inaa ngisen naxraje'o jaña nche'e.

Ndo Dio jian nchéña ndo ijie ngajin chujni

2 [†]Nchakon tsjankata'anta ijie ngajin inaa chujni, ja'onta tsamanta ijie ixi kaxon ja'anta nche'enta ti ndako'a. ² Ó nojna ixi nchakon ndo Dio nchéña ndo ijie ngajin ngisen sínká naa nge'e, ixi ti nduaxin nchéña ndo ijie. ³ Ko ja'anta, ti tsjankata'anta ijie ngajin ikaxin chujni, ¿á xraxaonnta chao rinche'enta siá naxraje'o ndako'a nche'enta?, ko, ¿á ndo Dio xro'an ijie sinchéña ndo ngajinnta? Ja'anta jua'i satsinge'enta ndo. ⁴ ¿Á xraxaonnta ixi xro'an tjintee ti ndo Dio tsango jian ndo ko taka'i toñao ndo ngajinnta? ¿Á noa'inta ixi ti jian nche'e ndo ngajin chujni, ji'i nche'e ndo ixi tsitikaonnta ndo ko tsintu'enta ti ndako'a? ⁵ Ko siá rinche'enta ti ndako'a ko nchenié'a asáanta ja'onta ritamanta ixi ícha tangi tsintekon'annta. Tsij nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin kain chujni ko je'e ndo tsango tsoñao ndo ko tangi tson'annta, ⁶ ixi je'e ndo tsjenga ndo 'nā ngajin nguingu chujni ti ixrā tsijinche'e nā. ⁷ Ko tsajon ndo juachaxin tsechón nā kain nchakon, ni juée kain juachaxien ndo Dio ko juée nā tsechón nā ti jii je'e ndo, ko ni ndako ko jian juinche'e ixrā. ⁸ Ko tsoñao ndo Dio ngajin ni nchejié aséen ko ni tjaun'a tsitikaon ti ndako tjako ndo. Ni ji'i tangi tsintekon'en nā ixi ícha juaxruxin nche'e nā ti ña'i. ⁹ Tangi tson'en kain ni juinche'e nge'e ña'i, ko ni me'e xrochónda nā itsjé juachjaon, sa'ó ni judío ko kaxon ni je'a judío. ¹⁰ Ko ndo Dio tsajon ndo juachaxin ko juaxruxin ko xrochónde'e ndo juasaya ngajin kain ni kuitikaon ndo, ko sa'ó ni judío ko kaxon ni je'a judío. ¹¹ Ixi ndo Dio je'a je'o tjue'e ndo kaxion chujni ixi kain nā naxraje'o tjintee nā. ¹² Kain chujni chónda ijie, ko maski noe'a nā nge'e tsikjin ndo Moisés, xraje'o tsama nā ijie. Ko chujni kuayé'e ley tsikjin ndo Moisés, ko nche'e nā ti ndako'a, ley me'e tsóñexin nā ijie. ¹³ Je'a je'o ixi tsin'en nā ley, me'e xrokotjúáxin jíee nā. Na'i.

† 2:1; Mt. 7:1; Lc. 6:37.

Xrokonda tsitikaon nā nge'e tituan'an ndo Dio. ¹⁴ Kaxin ni je'a judío, siá jian nche'e nā, maski chúxin'a nā ley tsiketuan'an ndo Dio, je'o nā ndako tituen'en nā aséen nā, ko no'e nā nge'e jian ko nge'e ndakua'i jii. ¹⁵ Ixi nge'e jian nche'e nā, tikonni ixi ngaya aséen nā jitaxin ti tituan'an ley ko aséen nā xraxaonxin nā á chao ste nā o na'i. ¹⁶ Naa nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin kain ti imao juinche'e chujni. Ji'i tson'en ixi juachaxien Ncháina Jesucristo xranchi jitaxin chijni jian tjako jan'an.

Ni judío ko ley tsikjin ndo Moisés

¹⁷ Kaxinnta ndachronta ixi judío ja'anta ko xraxaonnta ixi jian titikaonnta ley kuayé'e ndo Moisés ko nchejié asáanta ixi chujnie ndo Dio ja'anta. ¹⁸ No'anta nge'e tjaun ndo Dio ko ixi ley noaxinnta sinche'enta ti jian. ¹⁹ Ja'anta nchejié asáanta ixi ndachronta ixi chao sinchekuen'ennta ni ndako'a nche'e ko chao tsingatsen'enta nā ixi tsitjáña'i nā ti ichrji nā ti naxixe'e. ²⁰ Ndachronta ixi no'anta sinchekuen'ennta ni noe'a ko tsingijnanta ni tienxin'a ixi ja'anta chondanta ley chronga xranchi xroxaxaon chujni ti nduaxin. ²¹ Ko ja'anta, ¿xranchi sinchekuen'ennta ikaxin chujni, siá ja'anta tangi'anta? ¿Xranchi tsjako'enta chujni tsee'a nā siá ja'anta itsenta ti tikinixian'inta? ²² Ndachronta ixi jua'i xrochónda nā inaa nchri o xi je'a janchri'e o ndoxi'e nā, ko ja'anta, ¿sonda jaña nche'enta? Ndachronta ixi titikaon'anta ídolo, ko, ¿sonda te'enta nge'e tjintee jii ngaxin'in ningue ídolo? ²³ Ja'anta nchejié asáanta ixi chuxinnta ley, ko titikaon'anta nge'e tituan'an ley, ko jaña chonde'anta juasaya ndo Dio. ²⁴ Ndako ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: "Kondeexin ja'anta ni je'a judío nichjangí'e nā ndo Dio."

²⁵ Siá nduaxin xrokuitikaonnta ley kuayé'e ndo Moisés, je'a xruenxon tsikaannta chji'e ndo Dio. Ko titikaon'anta ley, me'e xrokjui xranchi tsikaa'inta chji'e ndo. ²⁶ Ko chujni tsika'i chji'e ndo Dio ko titikaon nā xranchi tituan'an ley, ni me'e xranchi ó tsikaa nā chji'e ndo, maski nduaxin'a chónda nā chji'e ndo. ²⁷ Ko chujni kua'i chji'e ndo ko titikaon ley, ni me'e tsjankata'anta nā ijie ixi ja'anta chuxinnta ley ko kuitikaon'anta, maski chondanta xroon jitaxin ley ko maski tsikaannta chji'e ndo. ²⁸ Ko je'a nduaxin judío ja'anta je'o ixi ó chondanta chji'e ndo cuerpoanta xranchi nche'e kain ni judío. ²⁹ Ni nduaxin judío xrokonda xrochónda nā chji'e ndo ngaya aséen nā, ji'i naa nge'e nche'e Espíritue ndo Dio, ko je'a je'o tsitikaon nā nge'e jitaxin xroon. Ko ni nche'e jaña, nduaxin judío nā, ko ndo Dio jii ndo juaxruxin ixi jaña nche'e nā maski ikaxin nā na'i.

3 ¿Á tjintee ti ndachro nā judío nā? O, ¿á tjintee ti tsikaa nā chji'e ndo Dio? ² Jaán, tjintee me'e ixi ndo Dio kuajon ndo chijnie ndo sa'ó kuayé'e ni judío ixi xrokuitikaon nā. ³ Méxin, siá xrojan je'e nā xrokuitikaon'a nā, ¿á kondeexin me'e, kaxon ndo Dio ísinche'a ndo kain nge'e tsindachro ndo sinche'e ndo ngajin chujni? ⁴ Na'i. Ndo Dio sinche'e ndo kain nge'e tsindachro ndo sinche'e ndo, maski kain nā xrojuincheya nā. Ja'in ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Kain chujni xrondachro nā ixi ja'anta ndo Dio ko nduaxin ndachronta kain nge'e. Méxin, nchakon tsjankata'anta nā ijię, ja'anta tsjachanta.

⁵ Siá ti ndako'a nche'ena, tjakona ixi ndo Dio jian ndo, ¿méxin nge'e xrondachrona? ¿Á chao xron-dachrona ndako'a nche'e ndo Dio ixi tajon ndo juachaxin tangi tsojna? (Jan'an rinichja xranchi nichja ngixe'i naa chujni.) ⁶ Na'i, siá ndo Dio je'a tsango jian xrokjui ndo, ¿xranchi jian xrojuinchéña ndo ijię ngajin kain chujni nunte xasintajni?

⁷ Ko siá kondeexin ti juintaya me'e konoxin ti nduaxin juako ndo Dio, ko jaña itsjé nā ícha xrochónde'e nā ndo juasaya, ¿sonda tsama ijię jan'an kondeexin ti me'e? ⁸ Méxin, ¿á cháña sinche'eni ti ndako'a ixi jaña tsí'xín nge'e jian? Jan'an me'e tjako, ichro kaxin chujni, ko méxin, nchekamana nā ijię, ko ni jaña tjangina, tangi tsintekon'en nā kondeexin jaña ichro nā.

Kainna chondana ijię

⁹ ¿Nge'e xrondachro kain ji'in? Ixi jan'anna judfona, ¿á ícha tjintena ixi ikaxin chujni? Na'i. Ó ndachrjan á judfona o je'a judfona, kainkona chondana ijię.

¹⁰ Ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Xro'an chujni nche'e nge'e jian, kain chujni chónda nā ijię.

¹¹ Xro'an ngisen tienxin, ko xro'an ngisen tjée ndo Dio.

¹² Kainko nā tsingachrue nā, ko kain nā nche'e nā ti ndako'a me'e tsitjáñaxin nā. Xro'an ngisen tjaun sinche'e ti jian, ninaa chujni.

¹³ Tusin nā jii xranchi naa tuye jixrange'e ti tsixrabaa chujni, je'o no'e nā ncheya nā.

Ro'a nā chónda nge'e xranchi ndachikjeen kunchee.

¹⁴ Jeoxón nge'e ndako'a nichja nā, ko ndako naa nge'e itsjá tonon'eni ti nge'e nichja nā.

¹⁵ Tuinxin chjée nā juaña ko tjaun nā naatsónaxón nā chujni.

¹⁶ Ti ndako'a nche'e nā, me'e nchetjáña ikaxin chujni ko tika'o ícha juachjaon,

¹⁷ ko chúxin'a nā cha'o tajon juaxruxin

¹⁸ ko xraxaon'a nā xroxrakon'en nā ndo Dio.

¹⁹ Nojna ixi kain nge'e nichja xroon jitaxin ti tetuan'an ndo Dio, me'e kuetuen'en kain ni kuayé'e ley ixi jaña kain chujni ste nunte xasintajni xrotenko nā ko ndo Dio sinchéña ndo ijię ngajin kainxin chujni. ²⁰ †*Ixi xro'an ngisen tsomé'e jée ixi je'o xrokuitikaon nā nge'e tituan'an ley. Ley je'o nchenoına ixi chondana ijię.

Tsitjáña'ina siá chuntiana ndo Cristo

²¹ Ko je'a ley tsingijnana ixi chao tsomé'e jjeina. Jai konoxin ixi ndo Dio tsingijnana ndo xranchi chao tsomé'e jjeina, ko ji'i jitaxin xroon ti tsiketuan'an ndo Dio ko nge'e kuanichja sen kuachronga chijnie ndo

† 3:20: Gá. 2:16.

Dio ó sa'ó. ²² †*Tsomé'e jjeina ixi chuntiana ndo Jesu-cristo, ixi je'e ndo naxraje'o tikon ndo tjintee kainni.

²³ Ixi kain chujni chónda nā ijię, ko jua'i tsikon nā juachaxin chónda ndo Dio méxin chonda'i nā juachaxin tsake'e nā ti jii ndo Dio. ²⁴ Juasie ndo Dio ixi tsango jian ndo ko sinchemé'e ndo jjeina ixi ndo Cristo Jesús kuen'en ndo kondeexin jjeina. ²⁵ Ndo Dio xruan'an ndo ndo Cristo, ko kuenxin ndo kondeexin jaina, ko xrokonda xrochuntiana ndo; jaña tsomé'e jjeina. Jaña juinche'e ndo Dio koña'o'a ndo maski kueya ti ndako'a juintu'una sa'ó. ²⁶ Jaña juakoxin ndo Dio ixi jian ndo, ko jai xrajichon'en ndo sinchemé'e ndo jjee kain chujni chuntia ndo Jesús.

²⁷ Méxin, ¿á tjintee ti nchejié aséenni? Na'i. Í jua'i sinchejié aséen chujni ngajin ndo Dio, ko je'a ixi kuitikaonna nge'e tetuan'an ley, méxin koméexin jjeina. Na'i. Koméexin jjeina ixi chuntiana Ncháina Jesu-cristo, ²⁸ ko jaina nojna ixi tsoméxin jjeina siá chuntiana ngajin ndo, ko je'a ixi kuitikaonna nge'e kuetuan'an ley.

²⁹ Ndo Dio, ¿á je'o Dio ne'e ni judfó? Na'i, je'e ndo Dio ne'e kain chujni, kaxon ni je'a judfó. ³⁰ †*Ixi naakua ndo Dio jii, ko je'e ndo sinchemé'e ndo jjeina ixi chuntiana ndo ko xrotsje'a ndo á chondana chji'e ndo o na'i.

³¹ Ko siá chuntiana Ncháina Jesucristo, ¿á íxrokuitikaon'ana ley kuetuan'an ndo Dio? Na'i, ícha ndako tsitikaonna ley kuetuan'an ndo.

Nge'e juako ndo Abraham

4 Xraxaonna, ¿á kuitee nge'e juinche'e ndo Abraham, ndo kuachrjenixinna ó sa'ó? ² Siá ti ndako juinche'e ndo Abraham me'e xrokoméexin ixi ti ndako'a juinche'e ndo, juaxruxin xrobake'e ndo ixi me'e, ko chao xrojuinchejié aséen ndo, ko kain me'e tjinte'a ngajin ndo Dio. ³ †*Ko ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: "Ndo Abraham tsango chuntia ndo ngajin ndo Dio, méxin komé'e jjee ndo." ⁴ Ko nojna ixi naa ngisen nche'e ixrā xenge'e sen 'nā, je'a jañaoyayé'e sen tomi. Ixi ixrā juinche'e sen, méxin tjachaxin sen. ⁵ Ko je'a naxraje'o xraxaon ndo Dio. Ndo Dio nchemé'e ndo jjee chujni maski xro'an ixrā juinche'e nā, je'o xrokonda xrochuntia nā ndo. ⁶ Xranchi ndachro ndo David: Juaxruxin tsintee ni komé'e jjee, maski xro'an nge'e jian juinche'e nā, je'o kuitikaon nā ndo Dio. ⁷ Ko ja'in jitaxin xroon chijnie ndo Dio: Juaxruxin tsintee nā ixi ndo Dio juinchemé'e ndo jjee nā,

maski ndako'a juinche'e nā, ko tjáñe'e ndo Dio ijię juinche'e nā.

⁸ Juaxruxin tsintee nā ixi Ncháina juinchemé'e ndo ijię kuachónda nā.

⁹ A juaxruxin ji'i, ¿á je'o ni chónda chji'e ndo tikinixin'en juaxruxin?, o, ¿á kaxon ni chónda'i chji'e ndo? Ko ó ndachrjan ixi ndo Dio juinchemé'e ndo jjee ndo Abraham ixi ndo Abraham chuntia ndo ndo Dio.

¹⁰ Méxin, ¿ngisa juinchemé'e ndo Dio jjee ndo Abraham? ¿Á ti ó tsikaa ndo Abraham chji'e ndo Dio?, o, ¿á

†† 3:22: Gá. 2:16. ‡ 3:30: Gá. 3:20. †† 4:3: Gá. 3:6.

ti xratsika'i ndo chji'e ndo Dio? Sa'ó juinchemé'e ndo Dio jíee ndo Abraham, ko tjume'e ndo Abraham kua ndo chji'e ndo Dio. ¹¹ Ko ndo Abraham tjume'e kua ndo chji'e ndo Dio ixi jaña xrojuako ndo ixi ndo Dio ó juinchemé'e ndo jíee ndo Abraham ixi chuntia ndo ndo Dio. Tjume'e jaña ikjan ndo Abraham ndotée kain sen chuntia † ndo Dio, maski tsika'i sen chji'e ndo. ¹² Ko kaxon ndo Abraham, ndotée kain chujni tsikaa chji'e ndo Dio, siá chuntia sen ndo Dio xranchi chuntia je'e ndo Abraham, nchakon xratsika'i ndo chji'e ndo Dio.

Nge'e tsajon ndo Dio ngajin sen chuntia ndo

¹³ ††*Ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham ixi je'e ndo ko ni tsachrjenixin ndo tsayé'e nā nunte xasintajni. Ko tsayé'e ndo Abraham ji'i je'a ixi kuitikaon ndo ley. Na'i. Ixi chuntia ndo ndo Dio ko ndo Dio juinchemé'e ndo jíee ndo. ¹⁴ ††Méxin, siá ndo Dio xrokuajon ndo nge'e ndachro ndo je'o ngajin ni titikaon ley, méxin xro'an tjintee ti xrochúntiani ndo Dio ko méxin tjinte'a ti nge'e ndachro ndo xrokuajon ndo. ¹⁵ Siá tsitikaon'ani nge'e jitaxin ley, tangi tson'enni. Ko siá xro'an ley xrokuake'e, kaxon xrokuama'i ijie.

¹⁶ ††*Méxin, ti tsindachro ndo Dio tsajon ndo ngajin ndo Abraham ko ngajin kain ni tsachrjenixin ndo, tjintee me'e ko je'o chuntia ndo Abraham ngajin ndo Dio ko xro'an nge'e ícha juanchia ndo Dio. Ko chao tsayé'eni nge'e tsajon ndo Dio ko kaxon ngajin kain sen chuntia ndo, xranchi kuayé'e ndo Abraham ixi chuntia ndo ngajin ndo Dio, ko je'a je'o ni titikaon ley tsayé'e nā. Méxin jaña, ikjan ndo Abraham ndotée kain chujni. ¹⁷ Xranchi jitaxin chijnie ndo Dio: "Jan'an kuajon juachaxin ixi ja'anta xrokjannta ndotée itsjé ni ste nunte xasintajni." Méxin ndo Dio sinche'e ndo nge'e tsindachro ndo ixi ndo Abraham jian kuitikaon ndo. Ndo Dio je'o je'e ndo nchexechón ndo ni tsiken'en, ko tituan'an ndo ixi tsake'e nge'e ko'a.

¹⁸ Maski xro'an ichjan kuachónnda ndo Abraham, je'e ndo kuitikaon ndo ndo Dio, méxin ikjan ndo ndotée kueya chujni xranchi tsindachro ndo Dio ngajin ndo Abraham: "Kueya chujni tsachrjenixin ja'anta." ¹⁹ Maski ndo Abraham ó kuachónnda ndo xranchi naa ciento nano, ko no'e ndo ixi ó taka xrokuen'en ndo, ko janchri'e ndo, jan Sara, ó nachríi jan ko jua'i xrochónnda jan ichjan, je'e ndo chuntia ndo ndo Dio, ²⁰ ko jian no'e ndo ixi ndo Dio xrokuajon ndo nge'e ndachro ndo. Ko tsango chúntia ndo ndo Dio ko bakajon ndo juasaya ngajin ndo Dio. ²¹ Ko no'e ndo Abraham ixi chónnda ndo Dio ijie juachaxin sinche'e ndo kain nge'e ti tsindachro ndo. ²² Méxin, ndo Dio jian bikon ndo nge'e juinche'e ndo Abraham ti chuntia ndo, ko jaña ndo Dio juinchemé'e ndo ijie kuachónnda ndo Abraham.

²³ Ko ti jitaxin xroon ixi ndo Dio juinchemé'e ndo jíee ndo Abraham, je'a je'o jíee ndo; ²⁴ kaxon sinchemé'e ndo jéina ixi tsitikaonna ndo, ndo juinhexechón Ncháina Jesucristo, ²⁵ ko kuajon ndo ndo Jesucristo

kuenxin ndo ixi jaña. Ko xechón ndo íjngo ixi jaña xrokomé'e jéina ko jai íxro'an nge'e sinkana.

Jian tsinteena ixi ndo Dio juinchemé'e ndo jéina

⁵ Komé'e kain jéina ixi chuntiana ndo Cristo ko chao stena ngajin ndo Dio ixi Ncháina †† Jesucristo kuenxin ndo ixi jaña. ² Ixi juasie Ncháina Cristo Jesús, chao tonchjiñe'ena ngajin ndo Dio ixi chuntiana ndo ko je'e ndo tjaunna ndo ko méxin jaña ícha chuntiana. Ko juaxruxin stena ixi stechon'enna tsayé'ena juachaxin ijie chónnda ndo. ³ Ko je'a je'o me'e. Kaxon juaxruxin tsinteena maski tangi stena ngata'a nunte nti'i ixi noi-na kain juachjaon me'e, ícha nchesoji aséeina. ⁴ Ko ti soji tsintee aséeina, me'e jaña jian tsatsingana kain nge'e tangi ixi stechon'enna naa nge'e jian tsii. ⁵ Ko ti jian stechon'enna nduaxin tsii ixi ndo Dio tsango tjaunna ndo ko tsichjajna ndo Espíritue ndo.

⁶ Ko jaña chondana ijie, ko jua'i jajona sinchemé'ena ijie me'e. Ndo Cristo kuen'en ndo ixi kain chujni chónnda jie, kuen'en ndo nchakon ndachro ndo Dio kondeexin ijie chónnda kain chujni. ⁷ Xro'an ngisen teenxin ixi inaa ngisen maski sen me'e jian sen. Maski chao xrokuenxinni ixi inaa ngisen nduaxin juinche'e ti jian. ⁸ Ko ndo Dio juakojna ndo ixi tsango tjuajna ndo; maski chondana ijie, xruan'an ndo ndo Cristo kuenxin ndo ixi jaña. ⁹ Méxin, ndo Dio juinchemé'e ndo jéina ixi ndo Cristo kuenxin ndo ixi jaña. Jai ó noina ixi je'e ndo chjajna ndo juachaxin tsechónna kain nchakon †† ko je'a tangi tsatsingana nchakon tsjexin kain nge'e. ¹⁰ Ixi, maski bakoñao'ena ndo Dio, je'e ndo kuajon ndo juachaxin tsonchjiñe'ena ngajin ndo ixi Chjen'en ndo kuenxin xjan ixi jaña, ko jai noina ixi tsingijna ndo tsechónna kain nchakon ixi jichón chjen'en ndo ko juaxruxin tsonjoku'una xjan. ¹¹ Ko je'a je'o ji'i. Kaxon ndo Dio chjajna ndo juaxruxin ixi chao tonchjiñe'ena ngajin ndo ixi juasie Ncháina Jesucristo.

Xi Adán ko ndo Cristo

¹² Sa'ó naakua naa sen juinche'e ti ndako'a, méxin, chujni nchijii nunte xasintajni kuama nā ijie. Jaña kuii kaxon ti ten'en aséenni, méxin kaina chondana ijie ko kaina tikinixin'enna tsen'en nā. ¹³ Sa'ó ti xrabake'a ley tsiketuan'an ndo Dio, kain chujni nunte xasintajni kuanche'e nā ti ndako'a, ko ixi xro'an ley jii, méxin, jua'i sinchekamani ijie naa ngisen ndako'a juinche'e. ¹⁴ Xra ti bake'e ndo Adán ko kuiji nchakon bake'e ndo Moisés, kuinteken'en aséen chujni kondeexin ijie juinche'e nā. Maski jíee nā je'a ti kuitikaon'a nā xranchi juinche'e ndo Adán, ixi je'e ndo kuitikaon'a ndo nge'e kuetuan'an ndo Dio. Ko ndo Adán juako ndo xranchi xrokuii inaa ndo ícha tjume'e.

¹⁵ Ko ijie juinche'e ndo Adán jua'i xrondachrona naxraje'o ixi ti nge'e jian nchekituina ndo Dio. Ko ixi naakua ngisen kuitikaon'a, kondeexin me'e, kueya nā kuinteken'en nā. Jai juasie ndo Dio, xruan'an ndo

† CHUNTIA tener fe †† 4:13: Gá. 3:29. † 4:14: Gá. 3:18. †† 4:16: Gá. 3:7.

†† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio ††† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna

naakua naa ngisen, ndo Jesucristo, ko ixi je'e ndo komé'e jjeina. Ji'i naa nge'e ícha jian juinchekitojna ndo ixi kueya na tsayé'e na juachaxin tsechón na kain nchakon. ¹⁶ Ijje juinche'e naakua naa ngisen je'a naxraje'o ixi ti juachaxin juinchekitojna ndo Dio, ti tsechónna kain nchakon. Kondeexin ijje ti kuitikaon'a ndo Adán, méxin kuamana ijje ko tikinixianna tsen'enna. Ko jai juasie ndo Dio juinchekitojna ndo juachaxin tsechónna kain nchakon, ko je'e ndo nchemé'e ndo kain ijje chondana maski tikinixian'ina me'e. ¹⁷ Méxin, siá kondeexin ijje juinche'e ndo Adán, tsen'en kain chujni, jai chao xrondachrona ixi naakua naa ngisen, me'e ndo Jesucristo, je'e ndo kontjúáxin ijje kuachondana, méxin chondana juachaxin tsojuna jian ngajin ndo ixi ndo Dio tjuajna ndo, ko xrokonda'i jajna sintu'una naa nge'e ixi tsjachana juachaxin me'e.

¹⁸ Méxin, ixi ijje juinche'e ndo Adán, kain chujni kuama na ijje ko kuinteken'en na. Ko jai ndo Cristo juinchemé'e ndo ijje chónnda kain chujni, ko kuajon ndo juachaxin tsechón na ixi jian ndo ko kuenxin ndo ixi jajna. ¹⁹ Ixi naakua naa ngisen kuitikaon'a, ndo Adán juinche'e me'e, méxin kueya chujni kuama na ijje. Jaña jai, kaxon naakua naa ngisen jian kuitikaon, me'e ndo Cristo, ko ixi je'e ndo tsoMéxin jjeina.

²⁰ Bake'e ley kuetuan'an ndo Dio ko chujni ícha juinche'e na ti ndako'a ko kuama na ijje. Ko maski jaña ícha ijje kuama chujni, ndo Dio ícha bikonó'e ndo na. ²¹ Kondeexin ijje me'e bake'e juachaxin tsen'en chujni. Ko jaña kaxon ndo Dio ícha chónnda ndo juachaxin sinchemé'e ndo jee chujni ko tsajon ndo juachaxin tsechónna kain nchakon ixi Ncháina Jesucristo kuenxin ndo ixi jajna.

Juasie ndo Cristo stechónna kain nchakon

6 Ko jai, ¿á xraxaxaonna sintu'una ti ndako'a ixi jaña ndo Dio ícha tsikonojna ndo? ² Na'i. Jai jajna í chonda'ina nge'e xrotsje'ena ngajin kain ti ndako'a ko kain ijje tamani ixi ó kuintu'ena kain me'e. ³ ¿Á noa'inta ixi nchakon bikitéena ó kuitikaonna ko rué'ena ndo Cristo, ji'i xrokjui kaxon xranchi xrokue'enna xranchi je'e ndo? ⁴ †Nchakon bikitéena, nchakon me'e kuen'enna ko xrabaana xranchi je'e ndo ixi xroxechónna ko xrochondana juachaxin tsechónna kain nchakon ko jian tsajina, xranchi ndo Cristo xechón ndo ixi juachaxin ijje chónnda Ndotée ndo, ndo Dio.

⁵ Siá kuen'enna xranchi kuen'en ndo Cristo, kaxon xroxechónna xranchi xechón je'e ndo. ⁶ Ó nojna ixi sa'ó bakamana ijje, ko nchakon ndo Cristo kuen'en ndo nganito ntacru jaña kuitjáña kain ijje kuachondana, jajna kaxon kuen'enna ko ijje ítituan'i ngajinna. ⁷ Ixi nchakon ten'en naa ngisen íxro'an juachaxin jii tsama sen ijje. ⁸ Ko jajna, siá kuen'enna ixi kuen'en ndo Cristo, nojna ixi xroxechónna kaxon, ko tsonjoku'una ndo kain nchakon. ⁹ Nojna ixi ndo Cristo xechón ndo ko inai'a tsen'en ndo ixi xichononte †† í chónnda'i xa juachaxin ngajin je'e ndo. ¹⁰ Nchakon kuen'en ndo Cristo, kain ijje í chonda'i juachaxin nga-

jin chujni. Ko jai jichón ndo Cristo ko jii ndo ngajin ndo Dio. ¹¹ Jaña kaxon ja'anta xraxaonnta ixi kain ijje íxro'an juachaxin chónnda ngajinnta ixi ó titikaonnta ndo Cristo Jesús ko je'e ndo tjáanta ndo juachaxin tsarichonnta kain nchakon, ko ti jai stechonnta, me'e sinche'enta nge'e tjaun ndo Dio.

¹² Méxin, tintue'anta tsitian'annta ti ndako'a íjngo ko sinchekateya'i cuerpoanta sinche'enta ti ndako'a.

¹³ Tintue'anta cuerpoanta sinche'e ti ndako'a, cháña tájonnta asáanta ngajin ndo Dio xranchi tikinixin sinche'e naa ngisen tsiken'en ko tsixechón íjngo. Tájonnta cuerpoanta ngajin ndo Dio ixi sinche'enta naa íxra jian xranchi tjaun je'e ndo. ¹⁴ Ixi jai ijje íxrochónnda'i juachaxin tsetuan'annta jai ixi í je'a ley tituan'annta. Na'i, ti tjuajna ndo Dio me'e tituan'ann-ta.

Ntu'una xrée ndo Dio

¹⁵ Ko jai, ¿nge'e sintu'una? ¿Á xrasintu'una ti ndako'a, me'e tsamana ijje ixi ítituan'ina ley ko ti tjuajna ndo Dio me'e titujinna? Sintu'ina jaña. ¹⁶ Ja'anta jian no'an-ta ixi, siá titikaonni kain nge'e tituan'an naa ngisen, je'eni ikjanni ni nchexrée sen me'e. Jaña ton'en kaxon, siá titikaonnta ko nche'enta nge'e ndako'a, ja'anta ikjannta ni nche'e xrée ti ndako'a ko ji'i tsenxinni. Ko nchakon tsitikaonnta ndo Dio, je'e ndo xrotjáanta ndo juachaxin tsake'enta ngajin ndo. ¹⁷ Jai juasie ndo Dio, bikonó'a'anta ndo. Sa'ó kuachondanta ijje ko ijje me'e baketuan'anta, ko jai ixi nchijíi asáanta kuitikaonnta nge'e jian kuin'ennta. ¹⁸ Ko jai kuintu'enta ti bakamaxinta ijje ko kuajonnta asáanta ngajin ndo Dio ixi jian nche'enta xrée Ncháina Jesucristo. ¹⁹ Jan'an rinichja xranchi nichja ngixe'i naa chujni ixi ja'anta xratienxin'anta jian nge'e ji'i. Sa'ó kuitikaonnta nge'e ña'i ko bakajonta cuerpoanta ixi kuanche'enta nge'e ndako'a. Ko jai xrokonda tsajonnta cuerpoanta ngajin ndo Dio ixi sinche'enta íxra jian xranchi tjaun je'e ndo.

²⁰ Nchakon ti ña'i batituan'annta kondeexin me'e bakamaxinta ijje, jua'i kuanche'anta nge'e tjaun ndo Dio. ²¹ ¿Ko nge'e juachanta ixi jaña kuanche'enta? Jai kain ti ndako'a juinche'enta, kain me'e, tosuaxinnta ko kain me'e teenxin chujni. ²² Ko jai ó komé'e jfanta ko ítetuan'inta ti ndako'a. Jai xrée ndo Dio nche'enta. Ko ji'i jian tsingijnanta ixi ti tsitikaonnta ndo Dio me'e noaxinnta tsarichonnta kain nchakon. ²³ Siá sinche'enta ti ndako'a, tsamanta ijje, ko ti tsjachanta me'e tsen'ennta. A ndo Dio je'e ndo tajon ndo juachaxin tsechónna kain nchakon siá titika'onna Ncháina Cristo Jesús.

Jai tikinixin'enna ndo Cristo

7 Kichuuna, ja'anta chuxinnta ley ko no'anta ixi ley chónnda juachaxin tsetuen'enni je'o ti xrajichónni. ² Ji'i jii xranchi naa nchri tsikute'e, ley tituan'an ixi je'e nchra tsitikaon nchra xixi'e nchra, ko je'e xa chónnda xa juachaxin tsetuen'en xa nchra ixi xrajichón xa. Ko siá tsij nchakon tsen'en xixi'e nchra, ley me'e ítituan'i nga-

† 6:4. Col. 2:12. †† XICHONONTE muerte

jin nchra. ³ Ko siá je'e nchra satsikao nchra inaa xi ko xrajichón xixi'e nchra, je'e nchra tsama nchra ijię. Ko siá xixi'e nchra tsen'en xa, je'e nchra íxro'an ijię tsama nchra, ko chao xrokjan tsute'e nchra ko íxro'an ijię tsitsingata'a nchra.

⁴ Jaña ja'anta kaxon, kichuuna, ndo Cristo kuenxin ndo ixi jaína, méxin, ley ítetuan'i ngajinna. Jai jaína tikinixin'enna ndo Cristo ixi ndo Dio juinhexechón ndo ndo Cristo, méxin chao sintu'una xrée ndo. ⁵ Ixi nchakon jua'i bakintu'ena ti ndako'a, ley je'o banche'e ixi jaína ícha tjaunna sinche'ena ti ndako'a, ko me'e kujixín ti tsen'enna. ⁶ Ko jai ley í chónnda'i juachaxin tse-tuajinna ixi xranchi ó kuen'enna. Íxro'an nge'e tingakoína ixi sintu'una xrée ndo Dio xranchi naa ngisen natjúá, ixi Espíritue ndo Dio chjajna ndo ko ítsetuan'ina naa ley ntaxi jitaxin xroon.

Xranche'ena ti ndako'a

⁷ ¿Nge'e xrondachrona ixi ji'i? ¿Á xrondachrona ixi ley me'e ndako'a? Na'i. Jan'an xrokonóna'i nge'e xron-dachro ti tamani ijię siá xrobake'a ley xrochronga. Xrokonóna'i nge'e xrondachro ti chjuye'eni siá ley xrondachro'a: "Tuchjuya'inta nge'e chónnda inaa ngisen."⁸ Tjume'e nchakon konóna nge'e jitaxin ley, ti ndako'a ícha kuetuan'an ko ícha tja'on sinta'a kain nge'e ndakua'i. Ko siá xrokuake'a ley, kaxon ko'a ti ña'i nchekateyani sinche'eni ti ndako'a. ⁹ Ko nchakon kuichuxin'a ley, jan'an xro'an juachjaon kuachonda, ko nchakon kuichuxin ley, konóna ixi jan'an tsango yama ijię, ¹⁰ ko kuichuxin'a ndo Dio, ko ley kuajon'a juachaxin tsechón chujni, je'o kuajon juachaxin tsen'eni. ¹¹ Ixi ti konona ley, me'e ti ndako'a juincheyana, méxin kuama ijię ko tikinixin tsen'enna.

¹² Chao xrondachrjan ixi ndo Dio tsikajon ndo ley, ko nge'e tituan'an ndo Dio, jian me'e. ¹³ Ko jua'i xron-dachrona ixi kondeexin ley tsen'enni. Na'i. Tsen'enni kondeexin ijię chónndani ko ti ndako'a nche'eni, ixi ley naa nge'e ndako tituan'an, ko jaña chao tonojna nge'e ndakua'i jii, ko kaxon no'eni ixi tsango ña'ini siá sinche'eni ti ndakua'i.

¹⁴ Jaína nojna ixi ley me'e kuajon ndo Dio. Ko jan'an jua'i tintu'a nge'e tjaun cuerpona; jan'an ícha tja'on sinta'a ti ndakua'i. ¹⁵ †*Jan'an tianxin'a, ixi ti tjaun'a sinta'a me'e nta'a, ko ti tja'on sinta'a, me'e nta'i. ¹⁶ Ko maski nta'a nge'e tjaun'a sinta'a, nóna ixi ley kuajon ndo Dio, jian ley. ¹⁷ Méxin, je'a jan'an nta'a nge'e ndako'a. Na'i, ti nche'e me'e, me'e juachaxien ti ndako'a jii ngaya aséenna. ¹⁸ Jan'an tonóna ixi cuerpona tajon'a juachaxin sinta'a ti jian, ixi maski tja'on sinta'a nge'e jian, jua'i nta'a me'e. ¹⁹ Ko tja'on sinta'a nge'e jian ko jua'i nta'a me'e, ko nta'a nge'e ndako'a ti tjaun'a sinta'a. ²⁰ Ko siá nta'a nge'e tjaun'a, ko je'a jan'an tja'on sinta'a ji'i, kain ji'i nche'e ti ndakua'i jii ngaya aséenna.

²¹ Ko nóna ixi nchakon tja'on sinta'a nge'e jian, je'o nta'a nge'e ndako'a. ²² Ko nóna ixi aséenna tsango take'e juaxruxin ixi ley kuetuan'an ndo Dio. ²³ Ko tonó-

na ixi ti tetuan'an cuerpona, me'e ti ndako'a, ko ji'i te-toka'o ley jian jii ngaya aséenna; ko ti ndako'a tjacha tetuan'an.

²⁴ Lastuna nóana. ¿Ngisen tsingijnana ixi kondeexin ti nche'e cuerpona tsenxinna? ²⁵ Juasie ndo Dio ixi je'e ndo tsingijnana ndo ixi kují Ncháina Jesucristo ko ixi Ncháina tsechónna kain nchakon. Jan'an nóna ixi xrokonda tsitika'on ley kuetuan'an ndo Dio, maski cuerpona tjaun sinche'e ti ndako'a.

Stechónxinna ixi Espíritue ndo Dio

8 Jai sen titikaon ndo Cristo Jesús, íxro'an ijię sínká sen. Je'o tjaun sen tsitikaon sen Espíritue ndo Dio ko nche'a sen ti tjaun cuerpoe sen. ² Ixi ti tetuan'an Espíritue ndo Dio tajon juachaxin tsechónna kain nchakon ixi titika'onna ndo Cristo Jesús. Ko ti ndako'a ko juachaxien xichononte ítituan'i ngajinna ³ ixi ndo Dio juinche'e ndo nge'e jua'i juinche'e ley kuayé'e ndo Moisés ixi jua'i tintu'eni ti ndako'a. Ndo Dio xruan'an ndo Chjen'en ndo ko ikjan xjan xranchi ngixe'i chujni chónnda ijię. Kují ndo kuenxin ndo ixi jífee kain chujni nunte xasintajni, ko kuantsjengí'e ndo ijię xrokuitjáñaxinna. ⁴ Jaña kon'en ixi jaína jian xrokuitikaonna kain ti tetuan'an ley ko xrokuitikaon'ana ti ndachro cuerpojna. Ícha jian xrokuitikaonna Espíritue ndo Dio.

⁵ Ni titikaon nge'e ndako'a tjaun cuerpoe na, ni me'e je'o xraxaon na nge'e jii nunte xasintajni. Ko ni tjaun tsitikaon Espíritue ndo Dio jitjee na nge'e tikinixin'en Espíritue ndo Dio. ⁶ Siá xroxraxaonna je'o nge'e tjaun cuerpojna, tsen'enna. Siá xroxraxaonna nge'e tikinixin'en Espíritue ndo Dio, xrochondana juaxruxin ko juachaxin tsechónna kain nchakon. ⁷ Tjume'e ni tsango take'e juaxruxin ixi ti ndako'a nche'e na, ni me'e ningakon'en na ndo Dio, ixi tjaun'a na ko jua'i titikaon na ti tituan'an ndo. ⁸ Ko ni take'e juaxruxin ixi nche'e na ti ndako'a, ni me'e jua'i sinche'e na naa nge'e tsake'exin juaxruxin ndo Dio.

⁹ Ko ja'anta ítitikaon'anta ti tjaun cuerpoanta. Ja'anta titikaonnta Espíritue ndo Dio, siá nduaxin chondanta Espíritue ndo, ko ngisen chónnda'i Espíritue ndo Cristo, tikinixien'a na ndo. ¹⁰ Siá ndo Cristo jii ngajinnta, maski cuerpoanta ndatsen'en kondeexin ti ndako'a juinche'enta, asáanta tsechón ixi ó chondanta juachaxien ndo Dio ixi je'e ndo bikonóa'anta ndo, ko juinchetjúá ndo asáanta. ¹¹ ††*Ko siá chondanta Espíritue ndo Dio, ndo juinhexechón ndo Cristo, kaxon sinhexechón ndo cuerpoanta tsiken'en, ixi Espíritue ndo Dio jii ngajinnta.

¹² Méxin kichuuna, xrokonda tsitikaonna ti tetuan'an ndo Dio, ko ítsitikaon'ana nge'e tjaun cuerpojna. ¹³ Ko siá sinche'enta nge'e tjaun cuerpoanta, ndatsen'ennta ko ínai'a xrotsechónnta. Ko siá tsitikaonnta Espíritue ndo Dio, tsintu'enta kain nge'e tjaun cuerpoanta, jaña tsarichonnta kain nchakon.

¹⁴ Kain sen titikaon Espíritue ndo Dio ó ikjan sen chjen'en ndo Dio. ¹⁵ ††* ††Ixi Espíritue ndo Dio kuaye'en-

† 7:15: Gá. 5:17.

†† 8:11: 1Co. 3:16. † 8:15: Gá. 4:5-7. †† 8:15: Mr. 14:36; Gá. 4:6.

ta, je'a xranchi ti nge'e ña'i baketuan'anta ó sa'ó ko bantaxronkanta. Na'i. Espíritue ndo Dio chondana me'e juinçekjanna chjen'en ndo. Ko Espíritue ndo tajon juachaxin xrondachrona: "Ndotána, ja'anta." ¹⁶ Espíritue ndo Dio tonuexin aséejina ixi ikjanna chjen'en ndo Dio. ¹⁷ Ko siá ikjanna chjen'en ndo Dio, tikinixianna tsayé'ena nge'e tsajon ndo ti tsindachro ndo ó sa'ó, jaña tikinixinna nge'e tsajon ndo Dio tsayé'e ndo Cristo ko jaina. Siá tsikaonna ko tangi tsatsingana xranchi ndo Cristo kon'en ndo, jaña kaxon tsayé'ena juachaxin xranchi juachaxin tayé'e je'e ndo.

Tsij ijié juachaxin

¹⁸ Ko jai, maski tsatsingana nge'e tangi, xro'an nge'e nche'e me'e, ixi nge'e tsayé'ena tjume'e ícha jian ko ícha tjintee. ¹⁹ Kain nge'e jii ngata'a inche jichón'en ixi ndo Dio tsjakoxin ndo ixi jaina chjen'en ndo. ²⁰ Ixi nunte xasintajni ko kain nge'e jii ndá tsingachrue, ko je'a ixi jaña tjaun. Na'i. Jaña tsiketuan'an ndo Dio. Ko kain nge'e jii ngata'a nunte kaxon jichón'en ²¹ ixi tsayé'e kain nge'e ti chaxro ko tsake'e juaxruxin xranchi ste ni tsikjan chjen'en ndo Dio. ²² Ó nojina ixi kain nge'e juinchéña ndo Dio xra tangi tsikon, xranchi tangi tikon naa nchri, nchri nchejongí'e chjen'en. ²³ *Ko je'a je'o nge'e jii ngata'a nunte xasintajni tangi jii. Kaxon jaina tangi tikonna, jaina ti chondana Espíritue ndo Dio, ixi Espíritue ndo tjakoxin naa nge'e ícha tuinxin tsayé'ena ko ícha tjume'e tsajon ndo Dio. Tangi stetikonna ko stechon'enna nchakon ndo Dio tsingijnana ndo ko xrokjanna chjen'en ndo Dio ko tsayé'ena juachaxin ixi tsen'ana. ²⁴ Ó kuaye'ena juachaxin tsechónna kain nchakon ixi titika'onna ko stechon'enna nge'e xratikon'ana. Siá xrobikonna nge'e stechon'enna íxrokonda'i xrochon'enna ícha. Nge'e ó tikonni íxrokonda'i xrochon'enni ti tikonni. ²⁵ Siá stechon'enna nge'e xratikon'ana, xrokonda xrochon'enna maski tangi stena. ²⁶ Ko jaña kaxon Espíritue ndo Dio tsingijnana nchakon jua'i xrochuntiana ndo Dio. Ixi nóna'ina xranchi xronichje'ena ndo Dio, ko Espíritue ndo nichjaxin ixi jaina, ko jaina jua'i tienxinna xranchi tjanchia Espíritue ndo ixi jaina. ²⁷ Ndo Dio no'e ndo nge'e tonoe aséejina, ko no'e ndo nge'e tjanchia Espíritue ndo, ixi Espíritue ndo tinóatée xranchi tjaun ndo Dio, ko nichjaxin Espíritue ndo ixi jaina, ni titikaon ndo. ²⁸ Ó nojina ixi ndo Dio jian ndo. Maski tangi tatsingana, je'e ndo tsingijnana ndo ixi kain nge'e jian tsachrje ngajin kain ni tjue'e ndo, ni tsikinche'e je'e ndo ixi jaña tjaun ndo. ²⁹ Sen ó sa'ó tsikinche'e ndo, tjaun ndo xrokjan sen xranchi chjen'en ndo, ko xrobikon sen Chjen'en ndo, xjan naakuaxon, ixi xjan me'e ícha sa'ó xjan. ³⁰ Sen tsikinche'e ndo Dio sa'ó, kaxon kuiye'e ndo sen, ko sen kuiye'e ndo, juinchemé'e ndo jée sen, ko sen komé'e jée, chjée ndo sen ijié juachaxin.

³¹ ¿Nge'e xichrona? Siá ndo Dio jii ndo ngajinna, ¿ngisen xrojan nge'e sincheina? ³² Siá ndo Dio kuajon

† 8:23: 2Co. 5:2-4.

ndo chjen'en ndo, xjan naakuaxon, kuenxin xjan ixi kainna, jaña kaxon xrochjaina ndo kain nge'e.

³³ ¿Ngisen xrojuankata'a ijié ngajin sen tsikinche'e ndo Dio siá ndo Dio ó juinchemé'e ndo jée sen? ³⁴ ¿Ngisen xrojuankata'a ijié ngajin sen? Siá ndo Cristo kuenxin ndo ixi je'e sen ko xechón ndo íjngo, ko ndatsjonxin jian jii ndo ngajin ndo Dio, ko jitinóatée ndo ngajin ndo Dio ixi kain jaina. ³⁵ ¿Ngisen xrokuantsjeina ti tjuajina ndo Cristo?, maski chinga xrokoinna, xroningakoinna na, maski tsatsena jinta ko xrochonda'ina manta tsetsána, o maski ijié juachjaon xrochondana, o xrokue'enna. ³⁶ Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: Ixi titikaonnanta chondana juachjaon kainxin nchakon ko xrokue'enna kondeexin me'e, xranchi kutuchjon tóña na ba, jaña tsoina kaxon.

³⁷ Ko maski kain nge'e tangi tsatsingana, nojina ixi ndo Jesucristo tjuajina na ndo ko tsingijnana ndo tsatsingana kain juachjaon. ³⁸ Méxin jian nojina ixi ninaa nge'e tsantsjeina ti tjuajina ndo Dio. Maski ti tsen'enna, o maski ti tsechónna, ni sen ángel, o espíritu ña'i, o maski nge'e jiton'en jai, o nge'e tson'en ícha tjume'e, ³⁹ o nge'e jiton'en ngajni, o nge'e jiton'en ti jii ícha yaso'e nunte xasintajni, o inaa nge'e juinchéña ndo Dio. Ninaa nge'e me'e tsantsjeina ti tjuajina ndo Dio ixi chjajina ndo chjen'en ndo, Ncháina Jesucristo, kuenxin ndo ixi jaina.

Ndo Dio kuinche'e ndo ni tjajna Israel

9 Jan'an titika'on ndo Cristo ko méxin, ndachrjan ti nduaxin. Espíritue ndo Dio nchexraonna ixi kain me'e nduaxin, ko jaña xraxa'on ko ntaya'i. ² Tsango toni'e aséenna ko juaxruxin'a ritjén ³ ixi kondeexin ni kichuuna, ni judío, tja'on ixi tsitikaon na ndo Cristo, maski jan'an xrokuama ijié, siá ji'i xrobingijna na ixi ndo Dio xrojuinchemé'e ndo jée na. ⁴ Je'e na tsikachrjenixin na tjajna Israel ko ndo Dio kuinche'e ndo na xranchi chjen'en ndo, ko jii ndo ngajin na, ko kuajon ndo juachaxien ndo ngajin na ko kuayé'e na ti nge'e tsindachro ndo tsajon ndo ko kaxon kuajon ndo ngajin na ley kuayé'e ndo Moisés, ko juako ndo xranchi xrokuajon na juasaya ngajin ndo, ko chronga ndo nge'e tsayé'e na. ⁵ Ni Israel tsikachrjenixin na ni tsikachrjenixin jaina kaxon, ko kaxon ndo Cristo tsikachrjenixin ndo ni israelita nchakon ikjan ndo chujni. Je'e ndo, ndo Dio ne'e kain nge'e jii, ko tikinixin tsajonna juasaya ngajin ndo kain nchakon. Jaña tson'en.

⁶ Ko rindachrjan'i ixi ndo Dio kuajon'a ndo nge'e tsindachro ndo ngajin ni tjajna Israel. Ixi je'a kain ni tsikachrjenixin ni israelita nduaxin tikinixin'en na tjajna Israel. ⁷ Ko kain'a ni kuachrjenixin ndo Abraham nduaxin ikjan na chjen'en ndo. Ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham: "Ni xrokjan ni kichuua tsachrjenixin na ndo Isaac." ⁸ Ji'i tienxinni ixi xro'an chujni ikjan chjen'en ndo Dio ixi tsikachrjenixin na naa chujni tjintee. Na'i. Je'o ni titikaon nge'e tsindache ndo Dio ndo

Abraham, ni me'e nduaxin tsikachrjenixin nā ndo.

⁹ Ja'in tsindache ndo Dio ndo Abraham: "Tsī nchakon janchri'a, jan Sara, sinchejongí'e jan naa ichjan."

¹⁰ Ko je'a je'o me'e. Kaxon kayui ichjan juinchejongí'e jan Rebeca naakua ndotée xjan, ndo ndatin'in Isaac, ndo tsikachrjexinna jaína. ¹¹ Ko xrajongí'e'a kayui ichjan ko xraxro'an nge'e jian o ndakua'i tsijinche'e xjan, jaña kon'en ixi juako ndo Dio chónnda ndo juachaxin tinche'e ndo ngisen tjaun ndo. ¹² Ixi ndache ndo jan Rebeca: "Xjan sa'ó xrokjan xjan, xjan nchexrée xjan yuxin." ¹³ Kaxon jaña ichro xroon chijnie ndo Dio: "Ícha tjua'a † ndo Jacob, ixi ndo Esaú."

¹⁴ ¿Ko nge'e xichrona? ¿Á xrondachro nā ixi ndo Dio ndakua'i nche'e ndo? Na'i. ¹⁵ Ixi ndo Dio tsindache ndo ndo Moisés: "Xrotjua'a ngisen tja'on xrotjua'a, ko tsikonó'a ngisen tja'on tsikonó'a." ¹⁶ Je'a ixi chujni tjaun o je'a ixi nge'e tsijinche'e chujni, ndo Dio tinche'e ndo ngisen tsikonó'e ndo. ¹⁷ Ndachro xroon chijnie ndo Dio xranchi nichje'e ndo xi rey tjajna Egip-to: "Kuájon juachaxin ixi ja'a ikjan rey jaña tsjako juachaxin chónnda jan'an ixi jaña nchijí nunte xasintajni xrokono'e ngisen jan'an ko xrokuitikaon nā nombréena." ¹⁸ Jaña siá tjaun ndo Dio tsikonó'e ndo xrojan chujni, ni me'e tsikonó'e ndo nā, ko ngisen tjaun ndo sinchecha ndo aséen sen, jaña nche'e ndo kaxon.

¹⁹ Ko xrojan ngisen xrondachro: "¿Sonda tsjankata'a ndo Dio ijiē ngajin chujni siá xro'an ngisen tsjacha xronichjangí'e ti tetuan'an ndo?" ²⁰ Jan'an xrojuata'a: ¿Ngisen ja'anta ixi xronichjangí'enta ndo Dio? Xranchi naa ichi tsikóñaxin inche xronichja xrondache ngisen juinchéña ichi: "¿Sonda jaña juinchéñana?" ²¹ Sen nchéña ichi chónnda sen juachaxin sinchéña sen nge'e tjaun sen. Ko chao sinchéña sen naa ichi tsonda kain nchakon o je'o naa chi tsonde'e sen nchakon jii kia ko chao je'o nchitja'o tsonde'e sen.

²² Jaña kaxon ndo Dio tjaun ndo xrokjuakoxin ndo ti koñao ndo ko ti ijié tetuan'an ndo méxin bikonó'e ndo chujni tikinixin'en xrokuen'en. ²³ Jaña juako ndo ijié juachaxin chónnda ndo ixi je'e ndo bikonóaina ndo, jaña ó tsixraxaon ndo ó sa'ó ixi xrochjijaana ndo. ²⁴ Ko ndo Dio kuinche'e ndo chujni judío ko chujni je'a judío.

²⁵ Jaña ndachro xroon tsikjin ndo Oseas:

Ni tikinixin'a tjajnána, ni me'e xrontatjan ni tjajnána.

Ni tjua'i jan'an, ni me'e xrotjua'a.

²⁶ Ko tjajna tsindache ndo:

"Je'a ni tjajnána",

xrondache ndo nā íjngo:

"Ni tjajnána ja'anta ixi ja'anta chjen'en ndo Dio, ndo jichón."

²⁷ Kaxon ndo Isaías ndachro ndo ixi ni israelita: "Maski ni tsachrjenixin ni Israel, kueya nā xranchi kueya nchese jii ti ndachaon, †† je'o kaxin nā tsjacha nā tsayé'e nā juachaxin tsechón nā kain nchakon ²⁸ ixi tuinxin tson'en nge'e tsindachro Ncháina ndo Dio, sinchéña ndo ijiē ngajin chujni ste nunte xasintajni." ²⁹ Kaxon ndo Isaías tsindachro ndo ó sa'ó:

Ncháina, ndo Dio, chónnda ndo kain juachaxin ixi kuintue'a ndo xrokuitjáña kain ni kuachrjenixin ndo Israel

xranchi kuitjáña kain ni tjajna Sodoma ko kain ni tjajna Gomorra.

Sen judío ko chijni jian

³⁰ ¿Nge'e ícha xrontatjunta sen je'a judío? Jue'a sen ndo Dio ixi xrojuinchemé'e ndo jíee sen, maski je'e ndo juinchemé'e ndo jíee sen ixi je'o chuntia sen ngajin ndo Cristo. ³¹ A ni israelita kuitikaon nā ley ixi xrokoméexin jíee nā, ko jua'i komé'e. ³² ¿Ko sonda jua'i komé'e jíee nā? Ixi xraxaon nā ixi nge'e xrojuinche'e nā, me'e ndo Dio xrojuinchemé'e ndo jíee nā ko xrokuayé'e nā juachaxin, ko je'a ixi xrochuntia nā ndo. Méxin ndo Cristo ikjui ndo xranchi naa ixro kontengíxin nā kondeexin jíee nā. ³³ Jaña chronga xroon chijnie ndo Dio:

Bake'é naa ixro tjajna Jerusalén, ixro tsontengíxin nā ko tse'e nā nunte.

Ko ni titikaon ndo, je'e nā xroxraxaon'a nā ixi je'e ndo tsintu'e ndo nā.

10 Kichuuna, ixi nchijí aséenna, tjancha'a ndo Dio ixi tsjeña'o ixi ni israelita tsayé'e nā juachaxin tsechón nā kain nchakon. ² Jan'an nóna ixi ni israelita tsango tjaun nā sinche'e nā xrojan ixrā ngajin ndo Dio, ko jua'i jian xraxaon nā ixi je'e nā noe'a nā xranchi sinche'e nā ti tjaun ndo Dio. ³ Ko je'e nā titikaon'a nā xranchi ndo Dio chao sinchemé'e ndo jíee nā. Méxin, tjaun nā sinche'e nā inaa nge'e ixi jaña ndo Dio tsayé'e ndo nā ko titikakon'a nā xranchi kuetuan'an ndo Dio sinche'e nā ixi sinchemé'e ndo jíee nā. ⁴ Ko jai ixi ti kuen'en ndo Cristo, ñā juexin juachaxien ley tsoméxin ijiē, ko jai ixi tsitikaonna ndo Cristo me'e sinchemé'e ijiē chondana.

⁵ Ko ti xrokoméexin jíee chujni ixi ley, ndo Moisés ja'in tsikjin ndo: "Ngisen tsitikaon kain ley, ni me'e tsjacha nā tsomé'e jíee nā ko tsechón nā kain nchakon."

⁶ Ko ti sinchemé'e ndo Dio jíee nā ixi chuntia nā ngajin ndo ja'in ndachro xroon: "Ndachro'anta ngaya asáanta: ¿Ngisen saxrokjui ngajni? (Ji'i xrondachro tjaun nā xroxingajin ndo Cristo íjngo.)" ⁷ Ko ndachro'anta kaxon: ¿Ngisen xroxingajin ti ícha yaso'e ti jii chujni tsiken'en?" (Ji'i xrondachro ixi tsjanche'enta ndo Cristo xroxechón ndo íjngo.) ⁸ Ko xroon chijnie ndo Dio ndachro: "Chijnie ndo Dio jii tjenkanta, ngaya ro'anta ko ngaya asáanta." Chijni me'e ndachro ixi xrochuntianta ndo Dio ko me'e tjako'annanta. ⁹ Siá ixi ro'anta xrondachroxinnta ko tsitikaonnta ixi ndo Jesucristo Ncháina, ko siá ixi nchijí asáanta tsitikaonnta ixi ndo Dio juinhexechón ndo Cristo, ja'anta tsarichonnta kain nchakon. ¹⁰ Ixi siá nchijí aséejna tsitikaonna ixi ndo Dio sinchemé'e ndo jíejna, ko siá ro'ana xrondachroxinna ixi chuxinna ndo Jesucristo, je'e ndo tsajon ndo juachaxin tsechónna kain nchakon.

¹¹ Ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ngisen xrochuntia ndo Dio, sen me'e nai'a tsosue'e sen." ¹² Ko ndo Dio tikon ndo naxraje'o kain chujni, á ni judío o á ni je'a

judío. Ncháina, Nchée kain chujni ko tingijna ndo kain ni tjanche'e ndo. ¹³ Kaxon ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Kain ni tiye'e Ncháina tsayé'e n̄ juachaxin tsechón n̄ kain nchakon." ¹⁴ ¿Ko xranchi xronichje'e n̄ ndo Dio siá xrachuxin'a n̄ ndo? ¿Ko xranchi tsichuxin n̄ ndo siá xratién'a n̄ ngisen je'e ndo? ¿Ko xranchi xrokuin'en n̄ siá xro'an ngisen tsjako'e n̄ ngisen je'e ndo? ¹⁵ ¿Ko xranchi tsjako n̄ chijnie ndo siá xro'an ngisen xruan'an n̄ itsji n̄? Xranchi ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: "Juaxruxin tsake'eni nchakon tikonni naa chujni chronga chijnie ndo Dio."

¹⁶ Ko kain'a chujni kuitikaon n̄ chijnie ndo Dio. Jaña ndachro ndo Isaías: "Ncháina, ¿ngisen kuitikaon chijni nichjana?" ¹⁷ Jaña xrokonda tsin'en n̄ chijnie ndo Dio, me'e tsaxi xrochuntia n̄ ndo, ko chijni ti tin'en n̄ me'e chijnie ndo Cristo.

¹⁸ Ko jan'an xraxa'on: ¿Á nai'a kuin'en n̄ chijnie ndo Dio? Jaán, ó kuin'en n̄ chijni. Ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Chijnie ndo Dio kuin'en n̄ nguixin nunte, ko ti nichja ndo nchijí nunte xasintajni.

¹⁹ Ko íjngo jan'an xraxa'on:

¿Á ni israelita xratienxin'a n̄?

Jaán, ó kuienxin n̄,

ixi ó sa'ó ndachro ndo Dio ti tsikjin ndo Moisés:

Jan'an sinta'a ixi ja'anta tsochjuya'anta ngajin kaxin t'ajna tsikincha'i

ko xroningakon'ennta naa t'ajna tjaun'a tienxin.

²⁰ Ko ndachro ndo Isaías naa nge'e ó sa'ó ti tsindachro ndo Dio:

Jan'an kuajon juachaxin xrokuitjana chujni jitje'a n̄ ko jan'an konoxinna ngajin ni juanchangi'a ngisen jan'an.

²¹ Ko chronga ndo Isaías nge'e ndachro ndo Dio ixi ni israelita: "Nchijí nchakon tja'on tsingijna naa t'ajna tienxian'a ko titikaon'a."

Ndo Dio tintue'a ndo ni t'ajna Israel

11 [†]Jai tjanchangi: ¿Ndo Dio á ó kuintu'e ndo ni t'ajna Israel? Na'i, ixi jan'an kaxon israelitana, ko kuachrjenixinna ndo Abraham ko tikinixinna ni ndo'a ndo Benjamín. ² Ixi ó sa'ó tsikinche'e ndo Dio ni israelita xranchi ni t'ajnéé ndo. Ko jai tintue'a ndo n̄. ¿Á noa'inta xranchi nichja xroon chijnie ndo Dio, ti tsindachro ndo profeta Elías, ti tjankata'a ndo ijie ngajin ni Israel? Ko ja'in tsindachro ndo: ³ "Nchána, je'e n̄ naakóñaxón n̄ ni kuachronga chijnianta ko konchjenjin n̄ altar na'anta ko je'o jan'an kuituna ti nichja chijnianta ko kaxon tjaun n̄ naatsóñaxónna n̄." ⁴ Ko ndo Dio juate'e ndo ko ndachro ndo: "Xra ste yaatō mil chujni titikaon n̄ najan'an ko xratakexin'a n̄ ntatuchi'in n̄ ngajin ídolo Baal." ⁵ Kaxon jaña jiton'en jai, kaxin n̄ xratitikaon n̄ ndo Dio, ni tsikinche'e ndo. ⁶ Jian ndo Dio, ko juasie ndo ixi bikonóe'e ndo n̄, ko je'a ixi xrojan ixrā juinche'e n̄ ixi méxin bikonóe'e ndo n̄. Ko siá jaña xrokjui, je'a nduaxin ixi je'e ndo bikonóe'e ndo n̄.

† 11:1; Fil. 3:5.

⁷ Maski itsjé ni israelita jitjee n̄ ndo Dio, ko je'o kaxin n̄ kuitja n̄ ndo, ni je'e ndo tsikinche'e ndo. Ko kaxin n̄ ícha koncha aséen n̄ ko kuitikaon'a n̄. ⁸ Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ndo Dio kuajon'a ndo juachaxin xrokuienxin n̄, ko kaxon jaña xrajiton'en nchakon jai. Kuajon'a ndo juachaxin ixi xrobikon n̄ ko xrokuienxin n̄." ⁹ Kaxon tsikjin ndo David:

Kia nchéña n̄, me'e nchexin n̄ ti ndako'a, ko me'e xrochóna n̄ ijie juachjaon.

¹⁰ Ko xranchi itjuj tseta'a ikon n̄ me'e tsikon'a n̄ ko kondeexin ijie chóna n̄ me'e tangi tson'en n̄ kain nchakon.

Ni je'a judío kaxon tsayé'e n̄ juachaxin tsechón n̄ kain nchakon

¹¹ Ko maski ni judío jua'i juinche'e n̄ nge'e tjaun ndo Dio, je'a xrondachro ixi ndo Dio ó t'jáñe'e ndo ixi je'e n̄. Ko ti kuitikaon'a ni judío, méxin ni je'a judío juacha n̄ kuayé'e n̄ juachaxin tsechón n̄ kain nchakon. Ko ji'i sinche'e ixi ni judío tsochjuye'e n̄ ixi je'e n̄ juacha'i n̄ juachaxin me'e. ¹² Ixi kuitikaon'a ni judío, ndo Dio kuajon ndo juachaxin ngajin ni je'a judío tsitikaon n̄ ndo. Ko nchakon xrokjan ni judío tsitikaon n̄ ndo Cristo, ícha jian ixi ícha itsjé n̄ xrokjan n̄ tsitikaon n̄ ko tsechón n̄ kain nchakon.

¹³ Ti xrondachrjan xrokonda tsin'ennta, ni je'a judío. Ndo Dio xruan'anna ndo sintakuan'annta ni je'a judío, ko ji'i tsango tjintee. ¹⁴ Tja'on ixi ni t'ajnána tsochjuye'e n̄ ixi ja'anta titikaonnta ndo Dio, ko ixi jaña kaxon kaxin n̄ xrokjan n̄ tsayé'e n̄ juachaxin tsechón n̄ kain nchakon. ¹⁵ Ixi kuintu'e ndo Dio ni judío, ni je'a judío kuitja n̄ juachaxien ndo Dio. Ko siá xrokjan ni judío tsitikaon n̄, jaña ni ste xranchi ni tsiken'en jai xroxechón n̄. ¹⁶ Siá xroxrajon naa nutja ó sa'ó tsikoña tsayé'e ndo Dio, kaxon nchijí chu'u tikinixin'en ndo, ko kaxon siá tikinixin'en ndo nue'e naa ntāā, kaxon kain chaan ntāā tikinixin'en ndo.

¹⁷ Ko kaxin ni judío xranchi chaan ntāā olivo, ntāā jian konchrinjin ndo Dio, me'e je'e ndo juinchetsé ndo ikaxin chaan ntāā je'o jitangi no jnā, ntāā me'e xrokjui xranchi ja'anta ni je'a judío, ko ixi jaña kon'en, méxin ja'anta kóñanta ni t'ajnéé ndo Dio, ko jaña kuaye'enta juachaxin tsarichonnta kain nchakon. ¹⁸ Méxin, xraxaon'anta ixi ja'anta ícha tjinteenta ixi ni judío, ni kuitikaon'a ndo Dio. Xraxaonnta ixi ja'anta kuaye'enta juachaxin me'e kondeexin ni judío, ko je'a kondeexin ja'anta.

¹⁹ Nchéxin xraxaonnta ixi ndo Dio kuintu'e ndo ni judío ixi ja'anta xrokjannta ni t'ajnéé ndo. ²⁰ Chao me'e. Ko ndo Dio kuintu'e ndo n̄ ixi je'e n̄ kuitikaon'a n̄ ndo. Ko ja'anta kuaye'enta juachaxin ixi chuntianta ndo. Méxin, nchejié'a asáanta. Cháña titikaonnta ndo. ²¹ Siá ndo Dio bikonóe'a ndo ni judío, jaña kaxon tsikonóa'inta ndo siá ndako'a sinche'enta. ²² Tseje'enta ixi ndo Dio tsango jian ndo, ko kaxon chjée ndo juañao, me'e tsajon ndo juachaxin tangi tsintekon'en chujni titikaon'a. Ko jian ndo ngajinnta, ko jaña sinche'e ndo, siá jian tsitikaonnta ko tsajonnta

juasaya ngajin ndo. Ko siá na'i, je'e ndo nduaxin tsintu'anta ndo. ²³ Ko ni judío, nchakon tsintu'e na nge'e ndako'a kuanche'e na ko tsitikaon na ndo Dio, je'e na xrokjan na ijngo ni tñajnee ndo, ixi je'e ndo chónnda ndo kain juachaxin jaña sinche'e ndo. ²⁴ Méxin, siá ja'anta je'a sa'ó tsikincha'anta ndo Dio ixi xrokjuinta ni tñajnee ndo, ko kuaya'anta ndo maski tikinixin'a xrokjuinta ni tñajnee ndo, ¿xranchi xrokjan'i ni tñajnee ndo, ni nduaxin judío, ni sa'ó tsikinche'e ndo, ni ikjui tñajnee ndo?

Ni Judío tsayé'e na juachaxin tsechón na kain nchakon

²⁵ Kichuuna, xrajii itsjé nge'e tsono'anta ti je'o ndo Dio no'e ndo, ko jai sintano'anta ixi jaña sinchejié'a asáanta, ixi ni judío je'a kain nchakon tsitikaon'a na ndo Jesucristo, ixi tsii nchakon itsjé ni je'a judío tsitikaon na ndo, ko tñume'e kaxon ni judío xrokjan na tsitikaon na ndo. ²⁶ Nchakon jaña tson'en, tñume'e kain ni judío tsayé'e na juachaxin tsechón na kain nchakon ixi xroon chijnie ndo Dio ndachro:

Tsi'xin tñajna Jerusalén naa ngisen tsingijnanta ko tsantsje ndo iijé chónnda sen tsikachrjenixin ndo Jacob.

²⁷ Ji'i juachaxin tsayé'e sen, nchakon sintama'a ti ndako'a juinche'e sen.

²⁸ Jai ni judío titikaon'a na chijni natjúá, méxin, ndo Dio ningakon'en ndo na, ko chao tsajon ndo juachaxin ixi ja'anta, ni je'a judío, tsitikaonnta ndo. Ko jaán, ndo Dio xratjue'e ndo ni judío ixi je'e ndo tsikinche'e ndo sen tachrí'e na. ²⁹ Kain nge'e tajon ndo Dio, ko í chijja'i ndo ijngo ko kaxon í tintue'a ndo ni ó tsikinche'e ndo. ³⁰ Sa'ó ja'anta baktikaon'anta ndo Dio, ko jai ni judío tjaun'a na tsitikaon na ndo, méxin ndo Dio jai tikonó'a ndo ja'anta. ³¹ Ko jaña kaxon, ndo Dio tsikonóe'e ndo ni judío xranchi bikonó'a'anta ndo ja'anta. ³² Ndo Dio kuintu'e ndo ixi kain na xrokuitikaon'a na ndo, ixi jaña tsikonóe'e ndo na kaxon.

³³ Juachaxien ndo Dio tsango ijié ko tsango no'e ndo kain nge'e. Xro'an chujni tienxin xranchi xraxaon ndo Dio, ko xro'an chujni chao xrochronga nge'e tjaun ndo sinche'e ndo. ³⁴ Ndachro xroon chijnie ndo Dio:

“¿Ngisen no'e xranchi xraxaon Ncháina, ko ngisen chao xrojuinçekuen'en ndo nge'e sinche'e ndo?

³⁵ ¿Ngisen xrokuajon nge'e xrokuayé'e ndo Dio ko jaña xrojuinçekonkjan ndo inaa nge'e?” ³⁶ †*Kain nge'e tñ'xin ti jii ndo Dio, ko kain nge'e juinçekonchjian je'e ndo, kain me'e sinche'e ixra ngajin ndo. Ko je'e ndo tikinixin'en ndo juasaya kain nchakon. Jaña tson'en.

Xranchi xrokonda tsintee chjen'en ndo Dio

12 Méxin, kichuuna, ndo Dio tikonó'a'anta ndo, méxin, jan'an tinóatáana ixi nchijii asáanta tjéenta ndo Dio jai, ko tájonnta asáanta ko nchijii ja'anta sinche'enta xra ixi ó tjúá asáanta ko jaña tikinixin tsajonnta juasaya ngajin ndo. ² Ko ínche'anta xranchi nche'e chujni chúxin'a ndo Dio, ni ste nunte xasintajni.

† 11:36: 1Co. 8:6.

†† Cháña tájonnta juachaxin ixi ndo Dio tsindoxin ndo asáanta ko ti xraxaonnta. Ko jaña tsono'anta nge'e tjaun ndo Dio sinche'enta, me'e ti jian ko ti chaxro.

³ Juasie ndo Dio, kuajon ndo ixra nta'a ngajin ndo. Méxin, ntatjunta xroxraon'anta ixi ja'anta ícha tñinteenta. Na'í. Xraxaonnta jian ixi juachaxin tjáanta ndo Dio ixi chuntianta ndo. ⁴ †*Jaña cuerpoína, kueya parte chónnda. Ko ngujngu me'e je'a naxraje'o ixra nche'e. ⁵ Jaña kaxon jaina, maski kueyana, ikjanna naakua cuerpoie ndo Cristo. Jaña naakua xroxraonna ixi ó ikjanna kaina naakua cuerpoie ndo.

⁶ †*Ko ndo Dio kuajon ndo kueya ixra sintu'una, ko kuajon ndo ngajin ngujngu jaina xranchi tjaun je'e ndo. Ko xrokonda jian sinche'ena ti ixra kuajon ndo. Méxin, siá tajon ndo juachaxin ixi xronichjana chijnie ndo, xrokonda sinche'ena ixra me'e xranchi nduaxin chuntiana ndo. ⁷ Siá chjaina ndo Dio ixra ti tsingijnana chujni, xrokonda jian sinche'ena xra me'e. Ko ngisen tsikayé'e juachaxin tsjako, xrokonda ixra me'e sinche'ena sen. ⁸ Ngisen tsikayé'e juachaxin sinchexraon inaa ngisen naa nge'e jian, xrokonda ixi nchijii aséen sen sinche'e sen ixra me'e. Ko ngisen tsikayé'e xra ixi tsajon xrojan nge'e, xrokonda juaxruxin tsajon sen. Ko ngisen tsikayé'e ixra tsetuan'an, jian xrokonda tsetuan'an sen, ko ngisen tsikayé'e xra xrobingijna ngajin ni chónnda'i, xrokonda juaxruxin tsingijna sen.

Xranchi tsintee sen titikaon ndo Cristo

⁹ Ko nchijii asáanta xrotjue'e kichuunta. Tintu'enta kain nge'e ña'i ko xraxaonnta kain nge'e jian. ¹⁰ Tjue'e kichuunta ixi titikaonnta Ncháina Jesús ko chónde'e kichuunta juasaya.

¹¹ Jian nche'enta ixra ko tosa'inta, ko nche'enta ixra ngajin Ncháina ixi nchijii asáanta.

¹² Take'enta juaxruxin ixi ti xrustechon'ennta ti jian tsii, ko chá'anta maski tangi tson'annta, ko tintue'anta nichje'enta ndo Dio.

¹³ Tingijnanta sen titikaon Ncháina siá xro'an nge'e chónnda sen. Taye'enta sen tii ndointa ko tájonnta juachaxin tsitu'e sen ndointa.

¹⁴ †*Tjanche'enta ndo Dio sinchençaon †† ndo ni ndakua'i nta'anta ko tjanche'anta ndo Dio ixi xrojan nge'e ndako'a tson'en na.

¹⁵ Chá'anta ngajin sen ste juaxruxin, ko siá xrojan ngisen yaa juachjaon ko stetsjanga sen, tsjangaku'unta sen.

¹⁶ Juaxruxin tinteeku'unta sen kichuunta ko nchejié'a asáanta ko chaxro tjentonta sen xro'an nge'e chónnda, ko xraxaon'anta ixi ícha no'anta.

¹⁷ Ko siá ndako'a sinta'anta xrojan chujni, tjenge'anta. Cháña nche'enta ti jian ixi jaña tsikon kain na.

¹⁸ Tjéenta ixi nchijii asáanta jian tsinteku'unta kain na.

¹⁹ Kichuuna, ja'onta nchéña'inta iijé ngajin inaa chujni, cháña tintu'enta ixi ndo Dio je'e ndo sinchéña ndo iijé ngajin na, xranchi ndachro xroon chijnie ndo: “Jan'an tikinixinna sintaña iijé ko jan'an xrotjá'a na ti tikinix-

†† XASINTAJNI mundo † 12:4: 1Co. 12:12. †† 12:6: 1Co. 12:4-11. †† 12:14: Mt. 5:44; Lc. 6:28. ††† SINCHENCHAON bendecir

in'en nã." ²⁰ Kaxon ndachro xroon: "Siá ni ningakon'an-nta kuen'en nã jinta, chje'énta nã sine nã, ko siá kuen'en nã inda, chje'énta nã tsi'i nã. Jaña tsosue'e nã ixi ja'anta jian juinche'enta ngajin nã." ²¹ Tintue'anta ixi tsjacha ti ña'i ngajinnta; cháña nche'enta ti jian ixi jaña ti jian tsjacha.

Tsitikaonni ni tituan'an

13 Kain nã xrokonda tsitikaon nã ni tituan'an, ixi juachaxin chónnda nã, ndo Dio tsikajon juachaxin, ixi xro'an ni tituan'an xrobake'e siá je'a ndo Dio xrokuajon juachaxin. ² Chujni titikaon'a ni tituan'an kaxon titikaon'a nã nge'e tsiketuan'an ndo Dio. Ko ni jaña nche'e, tangi tson'en nã. ³ Ko ni tituan'an ste'a nã ixi sinchexronka nã chujni nche'e jian. Na'i, ni nche'e ndako'a. Siá tjaunnta ixi ni tituan'an sintaxronka'inta nã, ndako ko jian nche'enta, ko jaña je'e nã kaxon ndako xronichja'anta nã. ⁴ Ixi ndo Dio kuetuan'an ndo ixrã stenche'e nã ixi jaña ja'anta jian tsinteenta. Ko siá sinche'enta ti ndako'a, xrokonda xroxronkanta ixi je'a xruenxon ste ni tituan'an. Je'e nã chónnda nã juachaxin sintajenganta nã i'nã ixi je'e nã nche'e nã xrée ndo Dio, sinchejengana 'nã ni ndako'a nche'e. ⁵ Méxin, xrokonda tsitikaonnta ni tituan'an, je'a je'o ixi sintajenganta nã 'nã ixi ti ndakua'i juinche'enta. Na'i. Ixi jaña tikinixin tsitikaonnta nã. ⁶ †Kaxon ja'anta tjenganta 'nã ngajin ni tituan'an ixi je'e nã stenche'e nã ixrã tsikajon ndo Dio, ko nche'e nã nge'e tikinixin.

⁷ Kaxon chje'énta nã nge'e tikinixin tsayé'e nã. Sen xroxenge'e 'nã ixi jaña tikinixin, xroxenge'e 'nã, ko ngisen sínká ixi juinche'ki sen xrojan nge'e, tsjenga sen 'nã, ko siá tikinixin tsajonnta juasaya, tájonnta juasaya. ⁸ Kaxon xro'an ngisen tasinke'enta. Je'o ti xrokonda tsasinke'e kichuunta, me'e ti xrotjue'enta kichuunta, ixi ngisen tjaun ko tjue'e ni kichuu, ó kuitikaon sen nge'e kuituan'an ley. ⁹ Ixi ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: "Xrochonda'inta inaa nchri je'a janchri'anta, ko tóna'inta kichuunta, ko temá'inta, ko nichja'inta nge'e nduaxin'a ixi inaa ngisen, ko tochjuya'inta nge'e chónnda inaa chujni." Kain ji'i ko ikaxin nge'e kuituan'an ndo Dio xrondachro naakua naa chijni tsiketuan'an ndo: "Xrotjue'e kichuuna xranchi tjue'ena aséejina." ¹⁰ Chujni tjue'e kichuu, xro'an nge'e ti ndako'a jinchekao inaa chujni. Cháña, tjue'e kichuunta ixi jaña tsitikaonnta jian kain nge'e jitaxin ley.

¹¹ Kain ji'i xrokonda sinche'ena jai ixi ó kujj nchakon xroxingamaína ixi íse'a ó tsijj nchakon tsayé'ena juachaxin tsechónna kain nchakon, ixi tsonchrjen'a ó tsijj kain ji'i je'a xranchi nchakon ti juangixin kuitikaonna. ¹² Jai ó juexin tiie ko íse'a tsingasáña, ko jai xrokonda tsintu'ena ti kuanche'ena ti kuajina ti naxixe'e, ko xrochondana juachaxien Espíritue ndo Dio, me'e tsingijnana tsajina ti tingasáña. ¹³ Xrotsje'ena jian xranchi tsajina ti tingasáña taanchakon. Tsaji'ana kiée chujni ti no tẽ'tõ nã ko ti kuan nã, ko xroxraxaon'ana xrochondana inaa sen je'a janchri'ina o ndoxi'ina, ko

tsinteketõ'ana ngajin inaa chujni ko xrochuya'ina.

¹⁴ Cháña taye'énta juachaxien Ncháina Jesucristo, ko íxraxaon'anta sinche'enta nge'e ti ndakua'i.

Nichja'inta kontree inaa sen kichuunta

14 ††Jian nichje'enta sen xratienxin'a nge'e tetuan'an ndo Dio, ko siá je'a naxraje'o tienxinnta chijnie ndo, tjakaxin'a kichuunta. ² Ste kaxin sen ndachro sen chao sine sen kain nge'e ixi soji titikaon sen, ko ste kaxin sen soji'a sen ixi ti nge'e titikaon sen, méxin ne'a sen ntao. ³ Ko ngisen ine kain nge'e tsjanao'i sen sen ne'a ntao, ko ngisen ne'a ntao, tsjanao'i sen sen ne kain nge'e, ixi ndo Dio nataonxin kuayé'e ndo sen. ⁴ Ixi, ¿ngisen ja'anta ixi xronichjanta kontree naa sen kichuunta, sen nche'e ixrã ngajin inaa ngisen? Siá sen nchexrã me'e, á chao o chao'a juinche'e sen ixrã, nchée sen me'e xrondachro á chao o chao'a jii ti juinche'e sen. Ko jian ixrã sinche'e sen ixi Ncháina chónnda ndo ijié juachaxin tsingijna ndo sen ixi jian sinche'e sen.

⁵ Ko ste kaxin sen xraxaon sen tsango tjintee naa nchakon ko inaa nchakon na'i. Ko ikaxin sen ndachro sen ixi kain nchakon xraje'o nchakon. Méxin, nguungu ja'anta ti jian xroxraxaonnta me'e nche'enta. ⁶ Ngisen xraxaon ixi naa nchakon ícha tjintee, je'e sen jaña xraxaon sen ixi chónde'e sen juasaya Ncháina, ko kaxon sen titikaon'a jaña, kaxon chónde'e sen Ncháina juasaya, maski je'a xraje'o xraxaon'a sen. Kaxon sen ine kain nge'e, ine sen ixi jaña chónde'e sen juasaya Ncháina ko tajon sen juasaya ngajin ndo Dio. Kaxon jaña nche'e sen ne'a ntao, ko kaxon tajon sen juasaya ngajin ndo Dio.

⁷ Ixi ninaa jajna jua'i xrokuechón'ana ni xrokue'enna; kain ji'in ton'en ixi juachaxien Ncháina. ⁸ Siá stechónna o ndatsen'enna, jajna tsajonna juasaya ngajin ndo Dio. Méxin, maski tsen'enna o maski tsechónna, jajna tikinixin'enna ndo Cristo. ⁹ Méxin, ndo Cristo kuen'en ndo ko xechón ndo íjngo ixi tsetuan'an ndo ngajin ni tsiken'en ko ngajin ni stechón.

¹⁰ ††Ko ja'anta, ¿sonda nichjanta kontree inaa sen?, o, ¿sonda chonde'anta juasaya ngajin kain chujni? Kainna xrokonda tsonchjiñe'ena ngajin ndo Cristo ixi sinchéñaina ndo ijié. ¹¹ Ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio:

Jan'an ixi ríchõn, ndachrjãn ixi kain chujni tsakexin nã ntatuchi'in nã ngajin

ko kain chujni xrondachro nã ixi jan'an ndo Dio ne'e nã.

¹² Jaña kainna tsatsingana ngajin ndo Dio ixi sinchéñaina ndo ijié xranchi kuinteena ngata'a nunte nti'i.

Chungíe'a kichuunta

¹³ Méxin, cháña xrochungi'ana kichuuna ko xro'an nge'e ti ndako'a xronichjana ixi inaa ngisen, ixi kondeexin jajna naa sen titikaon Ncháina ba tsama sen ijié o

† 13:6: Mt. 22:21; Mr. 12:17; Lc. 20:25.

†† 14:1: Col. 2:16. ‡ 14:10: 2Co. 5:10.

ítsitikaon'a sen ndo Dio. ¹⁴ Jan'an titika'on Ncháina Jesús, me'e nónaxin ko'a nge'e tjúá'i. Ko siá xrojan ngisen xraxaon ixi naa nge'e ine sen tjúá'i, cháña sine'a sen. ¹⁵ Siá naa sen kichuunta xraxaon sen ixi tjúá'i nge'e intenta ko me'e ncheni'e aséen sen, me'e xrondachro íjtue'anta sen; méxin, ja'anta cháña ínte'anta nge'e ndachro inaa sen ixi tjúá'i ixi jaña sen kuenxin ndo Cristo tsitjáña'i sen. ¹⁶ Ko tintue'anta ixi ndako'a xronichja na ti nge'e jian titikaonnta ixi juachaxin tjáanta ndo Jesucristo. ¹⁷ Ixi juachaxien ndo Dio je'a ti sinena o nge'e tsu'una. Na'i. Juachaxien ndo Dio tituan'an ixi jian tsojuna ko juaxruxin tsintena ixi Espíritue ndo Dio tajon kain ji'i. ¹⁸ Sen jian nche'e ixra ngajin ndo Cristo, sen me'e stenché'e sen nge'e tjaun ndo Dio, ko ikaxin chujni xronichja jian ixi je'e sen.

¹⁹ Méxin, nche'ena kain nge'e tika'o juaxruxin, ixi me'e tsingijna sen kichuuna ko jaña ícha tsitikaon sen Ncháina Jesús. ²⁰ Méxin, tintue'anta tsitjáña ixra juinche'e ndo Dio kondeexin ti sineni, ixi kain nge'e ineni, ó juinchetjúá ndo Dio. Siá xrojan nge'e sineni me'e xroxaxaon inaa sen ixi ndako'a jii ko kondeexin me'e tsitjáña nge'e ó kuitikaon sen, cháña sine'ani. ²¹ Méxin, ícha tjintee sinte'anta ntao ko tsi'anta ixran siá inaa ngisen xroxaxaon ndako'a me'e, ko xro'an nge'e sinche'enta ixi jaña tsama sen kichuunta ijie. ²² Nge'e jian titikaonnta, ja'onta ko ndo Dio no'anta. Ko juaxruxin tsake'e ngisen xraxaon ixi xro'an ijie yama sen kondeexin nge'e nche'e sen. ²³ Ko ngisen ine xrojan nge'e ko jixraxaon sen ixi ndakua'i jii, sen me'e tsama sen ijie, ixi xraxaon sen ndakua'i jii nge'e juinche'e sen. Ixi ti nduaxin'a chúntiani nge'e nche'eni, me'e yamaxinni ijie.

Tingijnanta ixi ícha soji tsitikaon sen kichuunta

15 Jajna siá ícha soji titikaonna Ncháina Jesucristo, xrokonda tsingijnana sen xrasoji'a titikaon ndo, ko sinche'ana je'o ti nchejna juaxruxin. ² Kainna xrokonda sinche'ena ti jian ngajin sen kichuuna, ko jaña tsingijnana sen ixi ícha xrochuntia sen Ncháina Jesucristo. ³ Ixi ndo Cristo juinche'a ndo je'o ti juinche'e ndo juaxruxin. Na'i. Je'e ndo kuitikaon ndo nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Tangi juinchenina ti nichjangí'e na ndo Dio." ⁴ Kain nge'e jitaxin xroon chijnie ndo Dio tsiketaxin ixi jajna xrokonojna nge'e jian, ko xrochon'enna nge'e tsayé'ena, maski tangi tsojna, ixi chijnie ndo Dio chjajna juachaxin ixi xrochondana juaxruxin. ⁵ Ko ndo Dio, me'e ndo tingijnana ko chjajna ndo juaxruxin, tsingijnanta ndo ixi jian tsariku'unta sen kichuunta, ko tsintenta xranchi juako ndo Cristo Jesús. ⁶ Ko kainna naxraje'o xronichje'ena ndo Dio ko tsajonna juasaya † ngajin ndo, Ndotée Ncháina Jesucristo.

Chijni jian tsayé'e ni je'a judío

⁷ Méxin, titikaonnta ko tjue'é kichuunta xranchi ndo Cristo kuaya'anta ndo, ko jaña tsajonnta juasaya nga-

† JUASAYA respeto, honor

jin ndo Dio. ⁸ Jan'an chao xrondachrjan ixi ndo Cristo kujj ndo ixi tsingijna ndo ni judío ixi tson'en nge'e jian tsindache ndo Dio sen tachrí'ana ó sa'ó, ixi jaña tsjako ndo Cristo ixi ndo Dio jian ndo ko nche'e ndo nge'e tsindachro ndo. ⁹ Kaxon kujj ndo ixi ni je'a judío tsajon na juasaya ngajin ndo Dio ixi bikonóe'e ndo na, xranchi chronga xroon chijnie ndo Dio:

Jan'an ko chujni ste jée tjajna tsajonna juasaya ngajin ndo Dio

ko xrotsjena himno ngajin ndo.

¹⁰ Kaxon ndachro chijnie ndo Dio:

Ja'anta ti je'a judíonta, take'énta juaxruxin ngajin kain chujnie ndo Dio.

¹¹ Kaxon íjngo tsindachro xroon chijnie ndo Dio:

Tájonnta juasaya ngajin Ncháina Dio kainnta, maski je'a judíonta,

ko kain chujni xrotsje ngajin ndo Dio.

¹² Kaxon ndo Isaías tsikjin ndo:

Tsachrjenixin ndo Isaí naa ngisen

tsetuen'en kain ni je'a judío,

ko je'e na tsitikaon na ndo Dio,

ko me'e tsechón na kain nchakon.

¹³ Ndo Dio, ndo tsajon juachaxin stechon'ennta, xrotjáanta ndo juaxruxin ko xrocha'anta ixi titikaonnta ndo, ixi juachaxien Espíritue ndo xrochon'énta nge'e tsayé'enta.

¹⁴ Kichuuna, nduaxin nóna ixi ja'anta jiannta ko jian tienxinnta ko no'anta me'e sinchekuen'ennta sen kichuunta. ¹⁵ Ko jaña ikjin xroon ji'i ixi jian tsono'anta nge'e sinche'enta ko xrotjáña'inta. Jaña nta'a ixi ixra ji'i kuituanna ndo Dio sinta'a, ¹⁶ ko kuinchena ndo sinta'a xrée ndo Jesucristo, xronichja chijnie ndo Dio ngajin ni je'a judío. Ixra me'e ti tjako chijni jian ixi tsayé'e na juachaxin tsechón na kain nchakon, ko je'e na xrokjan na xranchi naa nge'e jian tsayé'e ndo Dio ixi Espíritue ndo.

¹⁷ Jan'an naa ngisen titikaon ndo Cristo Jesús, méxin, juaxruxin ritjén ixi nta'a xrée ndo. ¹⁸ Ko jua'i xrondachrjan inaa nge'e. Je'o ndachrjan kondee juachaxin kuajon ndo Cristo kuayá'a ixi xronichja ngajin ni je'a judío chijnie ndo ixi tsitikaon na ndo Dio. Ko ó kuitikaon na ixi chijni juáko ko je'a ixi je'o ti nichja, kaxon ixi nge'e jian junta'a. ¹⁹ Ixi juachaxien Espíritue ndo Dio junta'a itsjé ixra ijie ko jintakuan'an na chijnie ndo Cristo ixi jaña tsechónna kain nchakon. Ko juangíxin juáko tjajna Jerusalén ko kain tjajna tjenka nti'a ko nguixin no Iliria. ²⁰ Ko tja'on tsjako chijni tajon juachaxin ngajin tjajna ti xratien'a na chijnie ndo Cristo, ixi jan'an tjaun'a sinta'a ixra ti no inaa sen ó juinche'e sen ixra. ²¹ Tja'on sinta'a xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Xrokuin'en ni xranai'a tsikin'en chijnie ndo.

Ko xrokuienxin chujni, ni xratienxin'a chijnie ndo.

Ndo Pablo xraxaon ndo itsji ndo tjajna Roma

²² †*Ó itsjé nchakon tja'on xrojuasótsja'anta ko xra-
jua'i tjaso. ²³ Ko jai ó juexin ixra rinta'a nguixin nti'i. Ko

†† 15:22: Ro. 1:13.

ó tsjé nano tja'on xrojuasótsja'anta, ²⁴ méxin, xraxa'on tsjaso nchakon tsatsinga itsji tjajna España. Jua'i tsitu-na itsjé nchakon ngajinnta ko nóna ixi juaxruxin tsake'e ixi tsikonnta, ko tja'on tsingijnaninta nchakon satsjixin nti'a. ²⁵ ††Ko jai satsji tjajna Jerusalén, tsiki'an tomi tsingijnaxin sen kichuuna nti'a. ²⁶ Ixi sen ni'ngo nunte Macedonia ko sen ni'ngo nunte Acaya jua'o sen tomi ixi xroxruan'an sen ngajin sen kichuuna, sen nóa, ste tjajna Jerusalén. ²⁷ †††Je'e sen, sen je'a judío, juaxruxin juinche'e sen jii'i, ixi sen judío titikaon ndo Cristo bingijina ti je'e sen, sen tjajna Macedonia, ixi xrokono'e sen chijnie ndo Dio ó seno. Ko jai kaxon je'e sen bingijina sen ko kuajon sen nge'e chóna sen ixi xrokuayé'e sen judío titikaon Ncháina. ²⁸ Ko nchakon tsajon tomi ngajin sen kichuuna, tjume'e jan'an satsji tjajna España ko no ña tsatsinga tsjasotsja'anta. ²⁹ Nóna ixi nchakon tsjaso nti'a tjajna Roma xrontatjunta kain nge'e jian juinche'e ndo Cristo ngajin.

³⁰ Kichuuna, tinóatáana ixi Ncháina Jesucristo ko Espíritue ndo, ti tajon juachaxin tjue'e kichuuna, tjanche'enta ndo Dio ixi tsingijnana ndo. ³¹ Kaxon tjanche'enta ndo ixi tsingijina ndo ixi xro'an nge'e sinchena ni titikaon'a ndo Dio, ni jii tjajna Judea, ko tomi tika'an sen kichuuna ste tjajna Jerusalén, jian tsayé'e sen tomi. ³² Tjume'e, siá ndo Dio tjaun ndo, juaxruxin tsjaso ti stenta ko juaxruxin tsjokéena nti'a. ³³ Ndo Dio, ndo chjaina juaxruxin, tsake'e ndo ngajin kainnta. Jaña tson'en.

Ndo Pablo xruan'an ndo juajna ngajin sen chúxin ndo

16 Ixudio tingijnanta jan kichuuna Febe. Je'e jan jian nche'e jan xrée ndo Dio ti ni'ngo jii tjajna Cencrea. ² Taye'énta jan ixi juachaxien Ncháina, xranchi tikinixin sinche'e sen kichuuna titikaon Ncháina. Tingijnanta jan ixi xrojan nge'e xrokonde'e jan, ixi je'e jan tsango bingijina jan kueya chujni ko kaxon jan'an bingijnana jan. ³ ††Tájonnta juajna ngajin jan Priscila ko ndo Aquila. Je'e sen ko jan'an junta'ana xrée ndo Cristo. ⁴ Je'e sen xrokuen'en sen ixi bingijnana sen, méxin, tajon juasiana ngajin sen, ko je'a je'o jan'an, kaxon kain sen kichuuna, sen ni'ngo je'a judío. ⁵ Tájonnta juajna kaxon ngajin kain sen kichuuna xra'o ndo'a jan Priscila ko ndo Aquila. Nichje'enta ndo Epéneto, ndo tsango jian tjento, ndo me'e sa'ó juangíxin kuitikaon ndo ndo Cristo nunte Acaya. ⁶ Chje'énta juajna jan María ixi kaxon je'e jan tsango juinche'e jan ixra nti'a ti stenta. ⁷ Kaxon tájonnta juajna ngajin sen tsikixin tjajnána, ndo Andrónico ko kaxon ndo Junias, sen kuariki'an ndo'achjiso. Kain sen kichuuna tsango tjento, sen me'e ó sa'ó kuitikaon sen ndo Cristo ko tjume'e jan'an.

⁸ Kaxon tájonnta juajna ngajin ndo Amplias ixi je'e ndo naa ndo chuxin ko tsango tjua'a, ko titikaon ndo ndo Cristo. ⁹ Tájonnta juajna ngajin ndo Urbano ixi kayuina junta'ana xrée ndo Jesucristo, ko tájonnta juajna ngajin ndo tsango tja'on, ndo Estaquis. ¹⁰ Tájonnta juajna ngajin ndo Apeles. Je'e ndo tsango tangi

kon'en ndo ixi kuitikaon ndo ndo Cristo. Kaxon tájonnta juajna ngajin sen ndo'a ndo Aristóbulo. ¹¹ Kaxon tájonnta juajna ngajin ndo kichuuna Herodión, ko kaxon ngajin kain sen ndo'a ndo Narciso ixi kaxon titikaon sen Ncháina. ¹² Tájonnta juajna ngajin jan Trifena ko jan Trifosa. Je'e sen juinche'e sen xrée Ncháina, ko nichje'enta kaxon jan kichuuna Pérsida, jan tjua'a. Je'e jan juinche'e jan xrée Ncháina Jesucristo. ¹³ †††Kaxon ngajin ndo Rufo tájonnta juajna. Je'e ndo naa ngisen tsikinche'e Ncháina, ko nichje'enta janée ndo ixi kaxon bingijnana jan ko jan'an tja'on jan xranchi janána.

¹⁴ Kaxon nichje'enta ndo Asíncrito ko ndo Flegonte ko ndo Hermes ko ndo Patrobas ko ndo Hermas, ko ikaxin sen kichuuna, sen stekao sen nti'a. ¹⁵ Kaxon tájonnta juajna ngajin ndo Filólogo ko Julia ko Nereo ko jan kichuu ndo ko ndo Olimpas ko kain sen kichuuna titikaon Ncháina stekao sen.

¹⁶ Ko chje'é kichuunta juajna ko tjue'é kichuunta. Kain sen ni'ngo tikinixin'en ndo Cristo xruan'annta sen juajna.

¹⁷ Kichuuna, tinóatáana ngajinnta jian tsje'enta ngisen jitansetsjendaa sen kichuuna titikaon Ncháina. Sen me'e titikaon'a sen jian chijnie ndo Dio kuayé'e ja'anta. Méxin, cháña tjento'anta sen. ¹⁸ Sen jaña nche'e, je'a xrée Ncháina Jesucristo nche'e sen. Je'o nche'e sen nge'e tjaun sen ko ti xraxaon sen, ko chaxro nichje'e sen chujni xranoe'a ko jaña ncheya sen ngajin sen. ¹⁹ Kain chujni no'e ña ixi ja'anta jian titikaonnta Ncháina. Méxin, jan'an ritjén juaxruxin ko tja'on sinche'enta ti jian, ko sinche'anta ti ndako'a.

²⁰ Ndo Dio, ndo tsango tajon ndo juaxruxin, ó tuinxin tsantsje'e ndo Xixron'anxrée ti tituan'an xa. Ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo.

²¹ †††Ndo Timoteo xruan'annta ndo juajna. Je'e ndo ko jan'an xraje'o xra stenta'ana. Kaxon ndo Lucio ko ndo Jasón ko ndo Sosípater, sen tjajnána, xruan'annta sen juajna.

²² Jan'an Tercio, rikjin xroon jii'i ixi ndo Pablo ndachijina ndo nge'e xrokjin, kaxon xruan'annta juajna ixi juachaxien Ncháina.

²³ ††††Ndo Gayo xruan'annta ndo juajna. Je'e ndo kua-jon ndo juachaxin titunana ndo'a ndo, ko kaxon ndo'a ndo stexra'o sen ni'ngo. Ko ndo Erasto xruan'annta ndo juajna. Je'e ndo tja'o ndo tomie tjajna, ko ndo kichuuna ndo Cuarto kaxon xruan'annta ndo juajna.

²⁴ Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo kain ja'anta. Jaña tson'en.

²⁵ Jai tajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi je'e ndo ícha sinchesoji ndo asáanta xranchi nichja chijnie ndo Dio, chijnie me'e jan'an ó juntakuan'annta, ko me'e chijnie ndo Jesucristo. Ko jii'nduaxin, ndo Dio juinchenojna ndo nge'e xrakonoe'a chujni ti xra xrangíxixión nunte xasintajni. ²⁶ Ko jai kainna nojna me'e, ixi jitaxin xroon tsikjin sen profeta xranchi kuetuan'an ndo Dio, ndo jichón kain nchakon. Kain jii'in chujni nchijii nunte xas-

† 15:25: 1Co. 16:1-4. †† 15:27: 1Co. 9:11. ‡ 16:3: Hch. 18:2.

†† 16:13: Mr. 15:21. †† 16:21: Hch. 16:1. ††† 16:23 a: Hch. 19:29; 1Co. 1:14; b: 2Ti. 4:20.

intajni xrochuxin na ko tsitikaon na ko sinche'e na ti ndachro je'e ndo.

²⁷Jii naakua ndo Dio, ndo no'e kain nge'e, ko je'o je'e ndo tikinixin'en ndo kain juasaya ixi juachaxien Nchái-na Jesucristo. Jaña tson'en.

1 Corintios

Ndo Pablo ikjin ndo xroon ngajin sen tjajna Corinto

1 Jan'an, Pablo, ndo Dio kuinche'ena ndo ixi sinta'a ixra ngajin Ncháina Jesucristo. Jan'an ko ndo kichuuna Sóstenes ² †*ikjinna xroon ji'i xruan'anna ngajinnta xro stenta ni'ngo tjajna Corinto ixi titikaonnta Ncháina Jesucristo ko ja'anta tikinixin'ennta ndo Dio. Ndo Dio kuincha'anta ndo ixi tjúá tsake'enta, xranchi sen ste itsjé tjajna ó titikaon Ncháina Jesucristo, Nchéé sen ko Ncháina kaxon. ³ Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Ndo Pablo nichja ndo ngajin ndo Dio

⁴ Kain nchakon tajon juasaya ngajin ndo Dio ixi je'e ndo juntanchaonnta ndo ixi ja'anta titikaonnta Ncháina ^{††} Jesús. ⁵ Ixi titikaonnta Ndo Dio, me'e tjáanta ndo juachaxin ko kain nge'e jian, méxin jian no'anta xranchi xronichjanta ko jian tienxinnta kain nge'e. ⁶ Jaña kuitikaonnta chijni kuin'ennta ne'e ndo Cristo ko jai jian tjakoxinnta ji'i. ⁷ Méxin, ja'anta ó chondanta kain juachaxin tajon Espíritue ndo Dio, íxro'an nge'e titjáña'anta ti xra stechon'ennta xrokjan Ncháina Jesucristo. ⁸ Ko Ncháina Jesucristo tayakon'annta ndo ko tsintue'anta tsitikaonnta ndo tsija nchakon tsjexin kain nge'e. Ko jaña xro'an ngisen tsjankata'anta ijie nchakon xrokjan ndo Jesucristo. ⁹ Ndo Dio nduaxin sinche'e ndo nge'e tsindachro ndo ixi je'e ndo kuincha'anta ndo ixi tsitikaonnta Chjen'en ndo, Jesucristo, Ncháina.

Je'a xraje'o xraxaon sen ni'ngo tjajna Corinto

¹⁰ Kichuuna, tinóatáana ngajinnta ixi juachaxien Ncháina Jesucristo naxraje'o xroxraonnta ko tanchrjenda'i kichuunta; cháña naxraje'o xroxraonnta ko xraje'o nche'enta. ¹¹ Kichuuna, jaña ndachrjan ixi kujn'an nge'e ndachro sen ndo'a ndo Cloé ixi je'a naxraje'o xraxaonnta. ¹² †*Ti rindachrjan ixi kaxinnta ndachronta "jan'an rua'a ndo Pablo", ko ikaxinnta ndachronta rue'énta ndo Apolos ko ikaxinnta ndachronta rue'énta ndo Pedro, ko ikaxinnta ndachronta ixi rue'énta ndo Cristo. ¹³ ¿Á tsichrjijin ndo Cristo? ¿Á je'a naakua ndo Cristo titika'onna? ¿Á jan'an Pablo kuenxinna ixi ja'anta? ¿Á bikitéexinta ixi juachaxinna? ¹⁴ †*Juasie ndo Dio ixi tsjé'a sen bikitée jan'an. Je'o ndo Crispo ko ndo Gayo bikitée. ¹⁵ Ixi jaña ninaán-

† 1:2; Hch. 18:1. †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio
‡ 1:12; Hch. 18:24. †† 1:14 a; Hch. 18:8; b; Hch. 19:29; Ro. 16:23.

ta xrondachro'anta ixi juachaxinna bikitéexinta.

¹⁶ †*Kaxon bikitée ndo Estéfanos ko sen ndo'a ndo. Ko sintaxin'aña'on á bikitée ikaxin sen o na'i. ¹⁷ Ixi ixra chjána ndo Cristo je'a tsikitée chujni. Ixra chjána Ncháina Jesucristo me'e ti xronichja chijni jian tajon juachaxin tsechónni kain nchakon. Tjaun'a xronichja ixi chijni tsango chaxro ixi tjaun'a tsantsja'a ti juachaxin ijie konoxin nchakon kuen'en Ncháina Jesucristo nganito ntacru.

Ndo Cristo chónnda ndo juachaxien ndo Dio

¹⁸ Ti ndachro chijni ixi ndo Cristo kuenxin ndo nganito ntacru, kaxin na xraxaon na tjinte'a ji'i ko ni jaña xraxaon tsitjáña na, ko jaina ti titika'onna me'e nduaxin tsechónna kain nchakon, chijni me'e chónnda kain juachaxin. ¹⁹ Jaña ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen ó sa'ó:

Jan'an ndo Dio sintatjáña nge'e xraxaon ni ícha no'e, ko sintajexin ti ndachro ni tienxin.

²⁰ ¿Nge'e tsonda ti ndachro na tsango no'e na ko nge'e tsonda ti nchekuen'en na ikaxin chujni ko nge'e tsonda ti ndachro na no'e na kondee nunte xasintajni? Ndo Dio tikon ndo kain ji'i tjinte'a ko xro'an xrée.

²¹ Ndo Dio tsango no'e ndo, méxin kuintue'a ndo ixi ti no'e chujni xrokuichuxixin na ndo. Cháña ndo Dio juako ndo ixi chijnie ndo tsichuxixin na ndo, ko chijni me'e tsechónxinni, maski je'e na xraxaon na ixi tjinte'a chijni.

²² Ni judío tjaun na xrobikon na naa ixra tsango jie, ko ni griego tjaun na tsono'e na ícha. ²³ Ko jaina kainna tjakona chijnie ndo Cristo, je'e ndo kuenxin ndo nganito ntacru. Ko ni judío xraxaon na ixi ti titikaon jaina, me'e naa chijni tsosuxinni. Ko ni je'a judío ndachro na ixi nintana ixi jaña titika'onna. ²⁴ Ko sen kuinche'e ndo Dio, maski sen judío o sen griego, kain sen ndachro sen ixi ndo Cristo chónnda ndo ijie juachaxin ko ndo Cristo chronga ndo kain ti jian no'e ndo Dio. ²⁵ Ti xraxaon chujni ixi ndo Dio noe'a ndo ko nduaxin je'e ndo ícha no'e ndo ixi ngixe'i chujni ndachro ixi ícha no'e na. Ko ti xraxaon chujni ixi ndo Dio jie'a juachaxin chónnda ndo, ko ti jie'a juachaxin ichro na me'e ícha ijie ixi kain juachaxin chónnda chujni. ²⁶ Kichuuna, xraxaonnta xranchi kuincha'anta ndo maski tsjé'anta no'anta ícha xranchi tikon ni ste nunte xasintajni. Ko tsjé'a ja'anta ko sen ndointa tjinteenta ngajin tjajna. ²⁷ Ndo Dio kuinche'e ndo kaxin sen noe'a ichro chujni ste nunte xasintajni ixi jaña je'e ndo tjaun

‡‡ 1:16; 1Co. 16:15.

ndo tsosue'e ni ndachro ícha no'e. Ko kaxon kuinche'e ndo kaxin sen tjinte'a ichro chujni ste nunte xasintajni ixi jaña je'e ndo tjaun ndo tsosue'e ni ndachro chóna na ijíe juachaxin. ²⁸ Ndo Dio kuinche'e ndo kaxin sen tituan'i ko ikaxin sen xro'an tjintee ixi je'e ndo tjaun ndo sinchetjáña ndo juachaxin chóna ni xraxaon tsango no'e. ²⁹ Méxin, xro'an ngisen sinchejié aséen ngajin ndo Dio. ³⁰ Ixi juachaxien ndo Dio ja'anta kuitikaonnta ndo Cristo Jesús, ko ti kuitikaonna ndo, me'e nduaxin tjintee, ko ixi juachaxien ndo komé'e ijie kuachondana, ko juachaxien ndo sinchetjúáxin ndo aséeina ko jnié ndo kuenaxinna ndo. ³¹ Méxin, ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ngisen tjaun sinchejié aséen, sinchejié aséen sen ixi je'e sen no'e sen ixi Ncháina chóna ndo ijíe juachaxin."

Ndo Pablo chronga ndo ixi ndo Jesucristo kuen'en ndo nganito ntacru

2 Kichuuna, nchakon juaso nti'a tjajnanta ko juin-takuan'annta nge'e tjaun ndo Dio tsono'anta, ko nichjaxin'a ixi naa chijni tienxin'anta ko tjako'a xranchi naa chujni tsango no'e. ² Je'a me'e junta'a ti bake'e nti'a. Je'o juako'anta ixi ndo Cristo ti kuen'en ndo nganito ntacru. ³ †*Ko ti juaso nti'a juintakuan'annta, je'a xraxra'on ixi tsango nóna. Na'i, jan'an jixrangana xranchi naa ngisen noe'a. ⁴ Ti nichja, nichja'i xranchi naa ngisen tsango no'e. Je'o kuintu'a ixi Espíritue ndo Dio bingijnana nichja ixi sintakuan'anta kain juachaxin chóna ndo Dio, ⁵ ko kuichuntianta ndo Dio ixi juachaxien ndo, ko je'a ixi ti tsango no'e chujni.

Espíritue ndo Dio tjakoína kain nge'e

⁶ Ko nchakon juáko ngajin ni ó jian titikaon Ncháina, jan'an nichja xranchi nichja naa sen tsango chúxin ko no'e chijnie ndo ko ji'i je'a xranchi nge'e no'e ni jii nunte xasintajni, o xranchi nichja ni tetuan'an nunte xasintajni, ixi ti no'e na ó tuinxin tsitjáña. ⁷ Jan'anna juakona jian nge'e kuanoe'a chujni, nge'e tsixraxaon ndo Dio ó sa'ó ti xrako'a nunte xasintajni, ko me'e tjaun ndo tsono'e chujni jai ixi me'e tsjacha na tsechón na kain nchakon. ⁸ Ko xro'an ni tituan'an nunte xasintajni kuienxin na chijni ji'i ti tsixraxaon ndo Dio ixi siá je'e na xrokuienxin na, xrobake'a na nganito ntacru Ncháina Jesucristo, ndo chóna kain juachaxin.

⁹ Ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen ó sa'ó:

Juinchéña ndo nge'e xraxro'an ngisen tikon
ko xraxro'an ngisen tin'en,
ko xraxro'an ngisen xraxaon
ko ji'i tsayé'e sen nduaxin tjue'e ndo Dio.

¹⁰ Ndo Dio juinchenoína ndo kain ji'i ixi chondana Espíritue ndo ixi Espíritue ndo tsje'e kain nge'e ko no'e kain nge'e xraxaon ndo Dio.

¹¹ Xro'an ngisen no'e nge'e xraxaon inaa chujni. Je'o ngujngu chujni no'e nge'e xraxaon. Jaña kaxon xro'an ngisen no'e nge'e xraxaon ndo Dio, je'o Espíritue ndo me'e no'e. ¹² Ko jaina kuayé'ana espíritue chujni nunte

xasintajni. Na'i. Ndo Dio chjajna ndo espíritue ndo ko ixi espíritue ndo me'e nónoxinna kain nge'e jian juinche'e ndo ixi je'e ndo tsango tjuajna ndo.

¹³ Nchakon nichja nge'e juinche'e ndo Dio ixi jaina, je'a nichjana ixi xranchi ó xrokono'e chujni nunte xasintajni. Juachaxien Espíritue ndo Dio nichjaxinna. Ko jaña nichjaxinna sen chóna Espíritue ndo.

¹⁴ Ni chóna'i Espíritue ndo Dio jua'i tsayé'e na nge'e tajon Espíritue ndo ixi xraxaon na chijni ji'in, tsango ninta chijni. Jua'i tsienxin na ji'in ixi chóna'i na Espíritue ndo. ¹⁵ Ko ngisen chóna Espíritue ndo Dio chao tienxin sen kain nge'e ko no'e sen á chao jii o na'i. Ko ni chóna'i Espíritue ndo jua'i xrondachro na á chao tjako sen chóna Espíritue ndo o na'i ixi je'e na tienxin'a na. ¹⁶ Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "¿Ngisen xrokono'e xranchi xraxaon Ncháina Dio? ¿Ngisen chao xrojuinchekuen'en ndo?" Ko jaina chondana juachaxien Espíritue ndo, méxin, xraxaonna xranchi xraxaon ndo Cristo.

Sen nche'e xrée ndo Dio

3 Kichuuna, jua'i nichja'anta xranchi sen ó chóna Espíritue ndo Dio ixi ja'anta xranche'enta xranchi chujni nunte xasintajni. Méxin, xrokonda nichja'anta xranchi sen nandá taxi chuntia ndo Cristo. ² †*Jan'an juako'anta nge'e tangi'a ixi ndako xjan nchínchín stenta, xjan nandá ti'i itsjin ko jua'i ine xjan nio ko xrajua'i tienxinnta jai ³ ixi xranche'enta xranchi nche'e chujni nunte xasintajni. Xratochjuya'anta nge'e nche'e ikaxin sen ko tetoku'u kichuunta. ¿Á je'a me'e xrondachro ixi ja'anta xranche'enta xranchi nche'e ni nunte xasintajni? ⁴ †*Kaxinnta ndachronta ixi rua'naninta jan'an Pablo, ko ikaxinnta ndachronta ixi ruel'énta ndo Apolos. Jaña xraxaonnta xranchi chujni nunte xasintajni.

⁵ ¿Ngisen ndo Pablo ko ngisen ndo Apolos? Jan'anna je'o nta'ana xrée ndo Dio ixi juako'ananta ko kuitikaonnta Ncháina. Ngujnguna je'o junta'ana nge'e kuetuannana ndo Dio. ⁶ †*Jan'an kuenga tsee chijnie ndo Jesucristo, ko ndo Apolos xranchi ngisen tikitée inda tsee, me'e juako ndo xranchi xrochuntianta ndo Dio ko je'o je'e ndo Dio tajon ndo juachaxin tsangi ika, me'e xrondachro ícha tsitikaonnta ndo. ⁷ Méxin, ngisen tenga ko ngisen tikitée inda, je'o juinche'e sen xra; je'o ndo Dio tajon ndo juachaxin tsangi ka. ⁸ Sen tenga ko sen tikitée inda xraje'o tjintee sen, ko ndo Dio tsjenge'e ndo sen 'na ixi ixra juinche'e sen. ⁹ Méxin, jan'an ko ndo Apolos je'o nta'ana xrée ndo Dio, ko ja'anta stenta xranchi naa ijngi tsikinga chijnie ndo Dio, o xranchi naa nchia jinchekochjian ndo. ¹⁰ Ndo Dio jian ndo, méxin, chjána ndo juachaxin ixi jan'an tsake'e xranchi naa xi tetuan'an xranchi sinchekonchjian sen nchia, me'e xrondachro ti bakée ixro sa'ó tsaxi tsite'xin tjatu'o. Tjume'e ikaxin sen kuite sen ícha ixro, ko ngujngu sen xrokonda ndako sinchekonchjian sen nchia, ¹¹ ixi xro'an ngisen tsake'e inaa ixro xrangíxixín nchia ixi ó jii xro sa'ó tsikaxi tsiki'-

† 2:3: Hch. 18:9.

†† 3:2: He. 5:12, 13. ‡ 3:4: 1Co. 1:12. †† 3:6 a: Hch. 18:4-11; b: Hch. 18:24-28.

texin nchia, ko ixro me'e ndo Jesucristo. ¹² Ko tjume'e ngata'a ixro me'e chao tsi'te sen ixi chika oro ko chika plata, ixro chaxro tjintee, ntaā, ka tsixema, o ntaxro, ¹³ ko nchakon tsjexin kain nge'e, ndo Dio tsjako ndo ixrā juinche'e nguungu sen. Ko xro'i tsjakoxin ndo ngix-e'i ixrā juinche'e nguungu chujni. ¹⁴ Ko siá ti juinche'e sen jian, tsjacha sen naa nge'e jian, ¹⁵ ko siá ti xrā juinche'e sen je'a jian, tsitjáña kain xrā me'e, ko je'e sen tsitjáña'i sen, ixi xrokjui xranchi je'e sen xrokinge'e sen xro'i.

¹⁶ †*Kain ja'anta, ¿á noa'inta ixi ja'anta ningue ndo Dio ko Espíritue ndo jii ngaya asáanta? ¹⁷ Ko siá xrojan ngisen tjaun sincheni'e ningue ndo, je'e ndo Dio sinchetjáña ndo ni me'e, ixi ningue ndo Dio tjúá ni'ngo ko ja'anta me'e ni'ngo.

¹⁸ Ja'anta ncheye'anta asáanta. Siá xrojannta ndachronta ngaya asáanta ixi ícha no'anta xranchi chujni ste nunte xasintajni, xrokonda xrokjannta xranchi naa ni noe'a ixi tjume'e xrokjannta xranchi naa ni nduaxin ícha no'e. ¹⁹ Ixi ti nge'e no'e chujni jii nunte xasintajni me'e xro'an tjintee tikon ndo Dio. Ko ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen ó sa'ó: "Ti chujni ícha no'e, ko je'o ti no'e nā me'e tsitjáñaxin nā." ²⁰ Ko kaxon ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ncháina no'e ndo kain nge'e xraxaon ni ndachro ícha no'e ko ti xraxaon nā xro'an tjintee." ²¹ Méxin, nchejié'a asáanta ixi ndachronta jii naa chujni ícha no'e, ixi kain nge'e jii me'e tikinixin'anta, ²² jan'an ndo Pablo, ndo Apolos, ndo Pedro, nunte xasintajni, nge'e jichón, ti tsen'en ni, nge'e jii jai, ko nge'e tson'en ícha tjume'e, kain tikinixin'anta. ²³ Ko ja'anta tikinixin'ennta ndo Cristo ko ndo Cristo tikinixin'en ndo ndo Dio.

Ixrā juinche'e ni kuinche'e Ncháina Jesucristo

4 Ja'anta xrobikonnanta je'o xranchi ngisen nche'e xree ndo Cristo ko kuituannāna ndo tsjakona nge'e xro'an ngisen kuano'e kondee je'e ndo.

² Ko ngisen kuayé'e naa ixrā xrokonda tsjako sen ixi nduaxin chao xrochúntiani ngajin sen. ³ Ko jan'an ta'i juachjaon ixi nge'e xrondachronta ixi jan'an, o chujni nchéña ijie ixi ixrā nta'a ngajin ndo Dio, ko jan'an jua'i tsjankata'a ijie aséenna. ⁴ Ko jan'an xraxaon'a á richonda ijie, ko ntamá'i ijie richonda. Na'i. Je'o Ncháina chóna ndo juachaxin xrondachro ndo á chonda ijie o na'i. ⁵ Méxin, tjankata'inta ijie ngajin xrojan ngisen. Chuenjanta nchakon tsji Ncháina ixi je'e ndo tsjako ndo kain nge'e jimá ti naxixe'e, ko sinchenoxin ndo kain nge'e jii ngaya aséen chujni. Ko nchakon me'e ndo Dio jian xronichja ndo ixi nguungu ixrā juinche'e chujni.

⁶ Kichuuna, jai nichja'anta ixi jian tsake'enta, ko ndachrjan ji'i ixi jan'an ko ndo Apolos tjinte'a jan'anna ixi sinche'enta ko xroxraxaonnta ícha, je'o ti nge'e tsikjin sen ó sa'ó: "Sinche'ani ko xrondachro'ani ícha je'o ti jitaxin xroon chijnie ndo Dio." Ko me'e xro'an ngisen nchejié aséen ixi rué'e sen naa ngisen xraxaon sen ícha no'e, ko me'e xrochónde'a kichuu sen

† 3:16: 1Co. 6:19; 2Co. 6:16.

juasaya. ⁷ ¿Ngisen ntatjunta ixi ja'anta ícha tjinteenta ixi inaa ngisen?, ko, ¿nge'e chondanta ti je'a ndo Dio tsitjáanta ndo? Siá ndo Dio kuajon ndo kain nge'e chondanta, méxin, ¿sonda nchejié asáanta ixi xranchi ja'onta tsijinchiinta ti chondanta ko ti no'anta?

⁸ Ja'anta chondanta kain nge'e tjaunnta ko chondanta kain nge'e xranchi naa xi rey, ko jai nche'enta xranchi itonda'ina ngajinnta. Siá nduaxin ja'anta tituan'anta xranchi naa xi rey, me'e jan'anna kaxon chao tsituan'anna xranchi ja'anta. ⁹ Xraxa'on ixi jan'anna, ngisen kuinche'e ndo Dio, tjinte'ana. Stena xranchi ni jichón'en tsen'en, ko kain chujni nunte xasintajni ko kain sen ángel stetikon ti tangi stetónana. ¹⁰ Ko jan'anna tikon nā jan'anna tsango nintana ixi titika'onna ndo Cristo. Ko ja'anta tikonnanta je'e nā xranchi ni ícha no'e. Jan'anna stena xranchi chujni soji'a, ko ja'anta xranchi chujni tsango soji. Ja'anta chonde'enta nā juasaya, ko ngajin jan'anna, na'i. ¹¹ Jai jan'anna tatséna jinta, ko ten'enna inda, ko chonda'ina nge'e tsaritsa'ana, ko chujni chjinga nchenāna, ko chonda'ina nchia tsinteena. ¹² ††*Tsango tonchrjena ixi tjánāna ntaxinna ixrā. Ko teganana nā teka ko jan'anna tjancha'ana ndo Dio ixi je'e nā. Tengina nā ko jan'anna tjua'ana nā. ¹³ Ko tjangināna nā ko jan'anna jian nichja'ana nā. Nchenāna nā xranchi xrokjuina xinenoe xasintajni, ‡ ko xrajaña jiton'en nchakon jai.

¹⁴ Ikjin ji'i je'a ixi tsosuaxinnta. Na'i. Tja'on sintaxraxa'onnta ixi jian sinche'enta ixi xranchi chjan'na tikonnanta ixi tsango tjua'anta. ¹⁵ Maski xrochondanta te mil ngisen sintakuan'annta chijnie ndo Cristo, chonda'inta itsjé ndotánta. Ko jan'an ikjui xranchi ndotánta nchakon ja'anta kuaye'enta ndo Cristo Jesús ixi juantakuan'annta chijnie ndo Dio ko me'e kuaye'enta juachaxin tsarichonnta kain nchakon. ¹⁶ ††*Méxin, tinóatáana ngajinnta jian tjakonta xranchi jan'an.

¹⁷ Méxin, kuituan'an ndo Timoteo tsiji ndo ngajinnta. Xranchi chjan'na tikon ndo, ko tjua'a ‡ ndo, ixi jian nche'e ndo ixrā ne'e Ncháina. Tsiji ndo sintaxraxaonnta ndo xranchi jan'an nta'a ti kuituan'an ndo Cristo ko kain ji'i tjako nguungu ni'ngo nguixin tinó ichrji. ¹⁸ Ko kaxin ja'anta xraxaonnta ixi je'a nduaxin tsjasotsja'anta, méxin nchejié asáanta. ¹⁹ Ko siá tjaun Ncháina, tuinxin tsjaso ngajinnta. Me'e tsin'an ko tsikon ixi sen nchejié aséen, á nduaxin nche'e sen nge'e nichja sen. ²⁰ Ko juachaxien ndo Dio, je'a je'o nge'e xronichjani. Xrokonda tsjakoni ixi nduaxin chónani juachaxien ndo. ²¹ ¿Xranchi tjaunnta tsjasotsja'anta? ¿Á tsjasokian naa ntasé tsikaonxinnta?, o, ¿á tjaunnta jian ko juaxruxin tsjaso?

Tsoñe'e ijie ngisen ndako'a juinche'e

5 Itsjé chujni no'e nā ixi naa ja'anta chondanta xranchi nchrinchri'anta janajo'annta. Ji'i naa nge'e tsango ndakua'i jii. Ni chúxin'a ndo Dio nche'a nā jaña xranchi ja'anta. ² Ko maski jaña tsikon'en, kain ja'anta tsango nchejié asáanta ko tosua'inta ixi xi jaña

†† 4:12: Hch. 18:3. ‡ XASINTAJNI mundo †† 4:16: 1Co. 11:1; Fil. 3:17. ‡‡ TJUA'A yo te amo

nche'enta, ja'anta ó xrobengixinnta xa ni'ngo. ³ Maski ritjén'a ti ste ja'anta, aséenna nti'a jii ngajinnta, ko ndachrjan ixi xi jaña tsijinche'e ó yama xa ijie. ⁴ Méxin, nchakon stetajonnta juasaya ngajin Ncháina Jesús, xraxaonnta ixi jan'an ritjén ngajinnta, ⁵ ko xi jaña tsi-jinche'e tintu'enta xa ixi Xixron'anxrée sincheni'e ntau'e xa, ko jaña nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo tsitjáña'i aséen xa.

⁶ †*Take'anta juaxruxin ko nchejé'a asáanta ixi ti ndako'a kon'en nti'a. ¿Á noa'inta ixi siá tsake'eni naanchichjaon ti nchetja'in chu'u, kain chu'u tja'in chu'u? ⁷ Méxin, tintu'enta ti ndako'a nche'enta ixi ti ndako'a kon'en me'e xranchi nge'e ti nchetja'in chu'u ko me'e nchexenga kain chu'u. Nche'anta ti ndako'a, me'e ja'anta tsake'enta xranchi naa nutja tsikóñaxin chu'u natjúá, xranchi nutja ineni kia pascua ixi ndo Cristo, kuenxin ndo ixi jaña, kuen'en ndo xranchi naa kutuchjon tóñani kia pascua. ⁸ Siá jian sinche'ena, jai-na stena xranchi nutja jian ineni kia pascua ixi nduaxin xraxaonni ndo Cristo. Xrokonda jian sinche'ena xranchi nutja jian chónnda'i ti nchetja'in chu'u, méxin, ixi nchijí aséejna tsitikaonna ndo Dio ko tsintu'ena kain ti ndako'a.

⁹ Xroon xruan'annta ó sa'ó ntatjunta ixi xrojuento'anta ni ndako'a nche'e, ni chónnda inaa nchri je'a janchri'e. ¹⁰ Ko ndachrjan'i ixi xrojuento'anta kain chujni ste nunte xasintajni, ni ndako'a nche'e, ni chónnda nchri je'a janchri'e, ni tjaun xrochónnda itsjé nge'e, ni tje, ko ni titikaon ídolo. Na'i. Siá xrojuento'anta kain ni jaña nche'e, xrokonda xrokuachrxjinnta nunte xasintajni. ¹¹ Ti ndachrjan jan'an, me'e ti tjento'anta ngisen ndachro ixi titikaon ndo Cristo ko nche'e sen ti ndako'a xranchi ti chónnda sen nchri je'a janchri'e, ti tjaun sen xrochónnda sen itsjé nge'e, ko sen titikaon juancheya, sen kuan, ko sen tje. Sen jaña nche'e ntekui'anta sen. ¹² Tikinixinna'i jan'an sintaña ijie ngajin ni ítji'a ni'ngo. Ko ja'anta xrokonda sinchéñanta ijie ngajin ni kichuuna steku'unta ni'ngo nti'a. ¹³ Ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin chujni xratitikaon'a ndo ko ja'anta xrokonda tenginta xi ndako'a juinche'e.

Jaiona nchéñana ijie ti nge'e juinche'e sen kichuuna

6 Nchakon xrojan ja'anta kuétoku'unta naa sen kichuunta, tjanche'anta inaa ngisen titikaon'a Ncháina sinchéña ijie. Cháña tjanche'enta naa sen ni'ngo, sen titikaon ndo Dio, sinchéña sen ijie ngajin kayuinta. ² ¿Á noa'inta ixi sen titikaon Ncháina Jesús sinchéña sen ijie ngajin kain ni nunte xasintajni? Méxin, siá sinchéñanta ijie ngajin kain chujni, ¿sonda jua'i sinchéñanta ijie ti tangi'a kon'en ngajinnta jai? ³ ¿Á noa'inta ixi kaxon ngajin sen ángel jaña sinchéñana ijie? Méxin, ¿á jua'i xrojuinchéñana ijie ngajin sen kichuuna? ⁴ Méxin, siá xrojan nge'e chao tsonchjanku'unta sen kichuunta, ¿sonda tjaunnta inaa ngisen titikaon'a Ncháina sinchéña ijie ngajinnta? ⁵ Ntatjunta ji'i ixi tja'on tsosua'anta. ¿Á xro'an ngisen jii ni'ngo nti'a xroxaxaon jian ko chao sinchéña ijie nga-

jinnta? ⁶ Ko ja'anta je'a je'o tétoku'u kichuunta, kaxon tjéenta inaa chujni sinchéña ijie ngajinnta, ko ni me'e titikaon'a nā Ncháina Jesucristo.

⁷ Ti tétoku'unta kichuunta me'e ó yamanta ijie. Cháña tokuaxin'anta ti ndakua'i sinta'anta sen ko tsee sen ngajinnta kaxon. ⁸ Ko kaxon ja'anta ndako'a nche'enta siá te'enta ko ndako'a nchekuunta sen kichuunta.

⁹ ¿Á noa'inta ixi ni ndako'a nche'e, tsayé'a nā juachaxin tsechón nā ti jii ndo Dio? Tájon'anta juachaxin ixi sintaya'anta nā. Ni tejuaka'o ngixe'i nchri, ni tajon juasaya ngajin ídolo, ko xi chónnda inaa nchri, nchri je'a janchri'e xa, ko xi tejuakao inaa xi, ¹⁰ xiche'e, ni tjaun xrochónnda itsjé nge'e, ni kuan, ni nichja kon-tree inaa ngisen, ko ni ncheya, kain chujni jaña nche'e, tsayé'a nā juachaxin tsake'e nā ti jii ndo Dio. ¹¹ Kaxinn-ta jaña kuake'enta ó sa'ó. Ko ndo Dio ó juinchemé'e ndo ijie kuachondanta ko juinchetjúá Ndo asáanta ko jai tikinixin'en Ndo ja'anta. Kain ji'i kon'en ixi juachaxien Ncháina Jesucristo ko juachaxien Espíritue ndo Dio.

Tsajonna juasaya ngajin Ndo Dio

¹² †*“Chao sinta'a kain nge'e.” Ko tikinixin'a sinta'a kain nge'e. Ko ndachrjan ixi xro'an nge'e xrotjá'a juachaxin tsituanna. ¹³ Ti ineni ji'in tikinixin'en tse'eni, ko tse'eni tikinixin'en ti sineni. Ko ndo Dio juinchekonchjian ndo kayui ji'i ko kaxon chao tsitjáña kayui. Ko cuerpoína je'a konchjian ixi sinche'e ti ndako'a xranchi ti tsejuakao ngixeko chujni. Cuerpoína konchjian ixi tsajon juasaya ngajin Ncháina ko cuerpoína tikinixin'en Ndo. ¹⁴ Ndo Dio juinhexechón Ncháina Jesucristo, jaña kaxon sinhexechón ndo jaña ixi juachaxien ndo.

¹⁵ ¿Á noa'inta ixi ngujngu cuerpoína tikinixin'en ndo Cristo? ¿Á chao naa chujni tikinixin'en ndo Cristo tsejuakao naa nchri ncheye'e kueya xi? Me'e, ché na'i. ¹⁶ ¿Á noa'inta ixi nchakon naa xi chónnda xa naa nchri chónnda kueya xi, je'e nchra ko je'e xa ikjan nā naakua cuerpo? Ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio: “Kayui nā xrokjan nā naakua chujni.” ¹⁷ Ko jaña kaxon ngisen titikaon Ncháina, je'e sen ko Ncháina ikjan sen xranchi xrokjui naakua chujni.

¹⁸ Méxin, ja'anta xrochonda'inta nchri je'a janchri'anta ixi ngixe'i ti ndako'a xrojuinche'enta, je'a tsango tangi tson'en cuerpoanta. Ko ni chónnda inaa nchri je'a janchri'e, je'o nā ncheni'e nā cuerpoe nā. ¹⁹ †*¿Á noa'inta ixi cuerpoína ningue Espíritue ndo Dio, me'e chjaña ndo? Cuerpoína tikinixin'en ndo Dio ko í je'a jaña tikinixinna cuerpoína. ²⁰ Ndo Dio kuenaxinna ndo ixi naa nge'e tsango tjintee. Méxin, tájonnta juasaya ngajin ndo Dio ixi cuerpoanta ko nchijí asáanta ixi kayui ji'i tikinixin'en ndo Dio.

Chijni kondee sen tsikute'e

7 Ti xroon xruannanta ixi juanchanginanta, ndachrjan cháña tsute'a chujni. ² Ko itsjé nā tjaun'a nā

† 5:6: Gá. 5:9.

†† 6:12: 1Co. 10:23. ‡ 6:19: 1Co. 3:16; 2Co. 6:16.

tsute'e nã ixi jaña chao tsajikao nã itsjé xi o itsjé nchri, méxin, cháña nguungu xi xrochóna xa naa janchri'e xa ko nguungu nchri xrochóna nchra naa ndoxi'e nchra. ³ Xi tsikute'e xrokonda tsejuakao xa je'o janchri'e xa ko jaña kaxon nchri xrokonda tsejuakao nchra je'o ndoxi'e nchra. ⁴ Nchri tsikute'e í je'a je'e nchra tituen'en nchra cuerpoe nchra, ó ndoxi'e nchra tituen'en nchra. Jaña kaxon xi í je'a je'e xa tituen'en xa cuerpoe xa, ó janchri'e xa tituen'en xa. ⁵ Méxin, nchri o xi tsikute'e sinchenaxien'a tsejuakao kichuu sen. Ko siá je'e sen xroxaxaon sen tsakaon'a kichuu sen kaxin nchakon ixi tsjao sen Ncháina, ko tsjexin ji'i, chao xrochóna kichuu sen íjngo, ixi jaña Xixron'anxrée tsakaon'a xa sen ixi sinche'e sen ti ndako'a.

⁶ Ko jaña jian sinche'enta maski ji'i je'a ti kuetuan'an ndo Dio. ⁷ Ko jan'an ndachrjan ixi kainnta xrojuinche'enta xranchi jan'an. Ko Ndo Dio kuajon ndo juachaxin ngajin nguungu chujni, je'a xraje'o sinche'e sen.

⁸ Ko kain chajan xra tutee'a ko sen nchri, sen ka'an, ntatjan sen ixi cháña xrokutee'a sen, xranchi jan'an kutena'i. ⁹ Ko siá tjaun sen xrochóna sen janchri'e sen, cháña tsute'e sen, ko xroxaxaon'a sen inaa nge'e ixi bã sinche'e sen ti ndako'a.

¹⁰ †*Ko ja'anta ti ó tsikuta'anta, tituan'annta ji'i: "Tintue'a kichuunta", ko je'a jan'an tituan'an ji'i, Ncháina tituan'an. ¹¹ Ko siá naa nchri tsintu'e nchra xixi'e nchra, cháña je'o nchra tsake'e nchra, o ícha jian íjngo xronichje'e kichuu sen ko tsintu'e sen juañao ko íjngo tsekao kichuu sen. Ko xi tsintue'a xa janchri'e xa.

¹² Ko sen kaxin: siá naa xi titikaon Ncháina chóna xa janchri'e xa ko je'e nchra titikaon'a nchra Ncháina ko je'e nchra tjaun nchra tsekao nchra xa, je'e xa tsengí'a xa nchra. Ko ji'i jan'an ndachrjan, je'a Ncháina. ¹³ Ko siá naa jan titikaon Ncháina chóna jan xixi'e jan ko titikaon'a xa Ncháina, ko je'e xa tjaun xa tsekao xa jan, je'e jan tsintue'a jan xa. ¹⁴ Siá xixi'e jan titikaon'a xa Ncháina Jesús, ndo Dio chao tsikonóe'e ndo xa, ixi janchri'e xa titikaon jan ndo Dio, ko naa nchri titikaon'a Ncháina kaxon ndo Dio tsikonóe'e ndo nchra, ixi ndoxi'e nchra titikaon ndo ndo Dio. Ko siá xrokjui'a me'e, chjen'en sen xrokuama xjan ijië, ko jai ó tjúá aséen chjen'en sen. ¹⁵ Ko siá naa ni titikaon'a Ncháina, xrokjui xi o nchri, ko tjaun nã tsintu'e nã sen titikaon Ncháina, chao xrochjeya sen, ixi ndo Dio tjaun ndo juaxruxin tsintee ni tsikute'e. ¹⁶ Ja'anta nchri, chao tsingijnanta ndoxi'anta ixi je'e ndo tsitikaon ndo Ncháina. Ko ja'anta xi, chao tsingijnanta janchri'anta ixi tsitikaon nchra Ncháina.

¹⁷ Méxin, nguungu sen tsikute'e ko sen tsikute'a tsintee sen xranchi tsikajon Ncháina juachaxin, xranchi kuintee sen nchakon ndo Dio kuiye'e ndo sen. Ji'i tetuan'an ngajin kain ni'ngo jaña sinche'e sen. ¹⁸ Siá ndo Dio kuiye'e naa xi ó chóna chji'e sen judío, chao jaña tsitu'e xa. Ko siá ndo Dio kuiye'e ndo naa xi xra chóna da'i xa chji'e sen judío, xrokonda'i tsaa xa chji'e sen judío. ¹⁹ Méxin, tjinte'a á chóna chujni chji'e sen judío

† 7:10: Mt. 5:32; 19:9; Mr. 10:11, 12; Lc. 16:18.

o na'i. Ti tsitikaon sen nge'e kuetuan'an Dio me'e ti ícha tjintee. ²⁰ Nguungu chujni xrokonda tsintee sen xranchi kuintee sen nchakon kuaxi kuitikaon sen ndo Dio, ko á chóna o chóna'i sen chji'e sen judío.

²¹ Méxin nchakon ndo Dio kuincha'anta ndo, siá ja'anta ritjennta xranchi naa chujni tsike'na nã ko xro'an juachaxin chondanta, ta'inta juachjaon. Ko siá chao tsachrxjinnta nti'a, tuinxin nche'enta jaña. ²² Ixi ngisen tsikochji ko xro'an juachaxin kuachóna, nchakon Ncháina kuinche'e ndo sen, jai xro'an nge'e sínká ko chóna juachaxin. Ko ngisen chóna juachaxin nchakon kuitikaon sen ndo Dio, ó ikjan sen chujni nche'e xrée ndo Cristo. ²³ Ndo Dio tsango tjintee kuenaxinna ndo jaña. Méxin, tájon'anta juachaxin ixi inaa sen tsituan'annta. ²⁴ Méxin, nguungu ja'anta, xranchi bake'enta nchakon kuincha'anta ndo Dio ixi tsitikaonnta ndo, jaña tinteenta ko tintue'anta ixi inaa nã tsetuan'annta nã.

Chijni kondée sen xratutee'a ko nchrikan'an

²⁵ Ko sen nchri xratutee'a, jan'an xrondachrjan'i ixi Ncháina kuituanna ndo xrojan nge'e. Je'o ntatjunta nge'e xraxa'on jan'an, ko chao tsitikaonnta ti ndachrjan ixi Ncháina je'e ndo tingijnana ndo. ²⁶ Chujni xratutee'a cháña tsute'a sen; xraxa'on ji'i ixi nchakon stena jai, tsango tangi nchakon. ²⁷ Ko siá chondanta nchrinchri'anta tintue'anta nchra. Ko siá chonda'inta nchrinchri'anta, cháña jaña tituan'anta. ²⁸ Ko sen tsute'e chao nche'e sen, ko siá naa nchrichajan tsute'e kaxon xro'an ijië tsama nchrichan ixi sen tsute'e tsatsinga sen itsjé juachjaon, méxin, ndachrjan cháña xrokutee'a sen ixi tjaun'a tsatsinga sen juachjaon.

²⁹ Jaña ndachrjan ixi itsjé'a nchakon titjáña xrokjan Ncháina Jesucristo. Méxin, sen tsikute'e, ícha xrokonda tsitikaon sen Ncháina. ³⁰ Ko sen tsjanga xrojuinche'e sen xranchi xrotsjanga'i sen. Ko sen ste juaxruxin, xrojuinche'e sen xranchi juaxruxin'a ste sen. Ko sen te'na xrojan nge'e, xrojuinche'e sen xranchi tsikinixien'a sen nge'e tsike'na sen. ³¹ Ko sen chóna itsjé nge'e jii nunte xasintajni, sinche'e sen xranchi xro'an nge'e xrochóna sen, ixi kain nge'e jii ngata'a nunte nti'i tsjexin.

³² Tjaun'a jan'an tsaanta juachjaon. Sen tsikute'a ícha tjaun sen sinche'e sen xrée Ncháina ko tjaun sen juaxruxin tsake'e ndo. ³³ Ixi xi tsikute'e ícha tjaun xa ti jii ngata'a nunte xasintajni ixi tjaun xa sinche'e xa ti nche'e nchrichri'e xa juaxroxin. ³⁴ Kaxon jée xraxaon nchri tsikute'e ko nchri tsikute'a ixi nchri tsikute'a ko nchrikan'an ícha tjaun sen sinche'e sen xrée Ncháina ixi tjaun sen tjúá tsake'e aséen sen ko cuerpoe sen. A nchri tsikute'e ícha tjaun nchra nge'e jii nunte xasintajni ixi tjaun nchra sinche'e nchra ti nche'e ndoxi'e nchra juaxroxin.

³⁵ Ntatjunta ji'i ixi tja'on ixi jian tsake'enta, je'a ixi xrokuituan'annta jan'an. Tja'on ixi ja'in tsake'enta ko je'o ngajin Ncháina sinche'enta ixra.

³⁶ Ko siá xrojan ja'anta xraxaonnta ixi cháña xrokute'e naa nchrichajan'annta ixi ó itsjé nano chón-

da nchrichan, chao tsute'e nchrichan, xro'an ijje tsama nchrichan. ³⁷ Ko xrojan ja'anta tjaunnta ixi nchijii asáanta xrokutee'a nchrichaja'annta ko kaxon je'e nchrichan jaña xraxaon nchrichan, chao jaña nche'enta. ³⁸ Méxin, siá tájonnta juachaxin ixi nchrichajan'ann-ta tsute'e nchrichan, chao ji'i. Ko kaxon siá tjaun'a nchrichan tsute'e nchrichan, ícha jian me'e.

³⁹ Ley tituan'an ixi nchri tsikute'e xrokonda tsekao nchra ndoxi'e nchra ti xra jichón xa. Ko siá tsen'en ndoxi'e nchra, chao tsute'e nchra inaa xi tjaun nchra, naa xi titikaon Ncháina xrokute'e nchra. ⁴⁰ Ko ti xraxa'on jan'an, cháña ícha juaxruxin tsake'e nchra siá tsute'a nchra íjngo. Jaña xraxa'on jan'an ixi chonda juachaxien Espíritue ndo Dio.

Ti tajon nā ngajin ídolo

8 Xrontatjunta kondee iko tsen'en ko tajon nā ngajin ídolo. Kainna nojna kondee ji'in. Ko xrokonda tsienxinna ixi ti ícha no'eni me'e nchejé aséejna. Ko ti xrotjue'e kichuuna, me'e ícha nche'e juaxruxin Ncháina Jesús. ² Kaxin nā ndachro nā ixi ícha no'e nā, ko je'a nduaxin ixi xratitjáña tsangi nā. ³ Ko ngisen tjue'e ndo Dio, ndo Dio kaxon ó chúxin ndo sen.

⁴ Ko ti xrojuineni ntao tsikajon nā ngajin ídolo, ó nojna jian ixi ídolo xro'an juachaxin chónnda nti'i nunte xasintajni ixi naakua ndo Dio jii. ⁵ Ste kaxin nā ndachro nā ixi jii kueya dio ngajni ko nunte xasintajni. Ko maski jii itsjé nge'e nchekin'in nā "dio", ⁶ jajna je'o chondana naakua ndo Dio, me'e Ndotáina, ko je'e ndo juinchekonchjian ndo kain nge'e ko jajna stechónna ixi tikinixin'enna ndo. Ko kaxon jii naakua Ncháina, me'e ndo Jesucristo, ko kain nge'e jichón ixi je'e ndo, ko kaxon jajna stechónna ixi juachaxien ndo.

⁷ Ko kain'a sen no'e sen ji'i. Kaxin sen titikaon ndo Cristo, je'e sen bakajon sen juasaya † ngajin ídolo ko xraxaxaon sen ixi ídolo me'e chónnda juachaxin, ko jaña siá ine sen ntao tsikajon nā ngajin ídolo, me'e xraxaon sen ixi kuama sen ijje. ⁸ Ko jajna nojna ixi je'a ti nge'e sintena o ti nge'e sinte'ana tingijna xrochuntiana ndo Dio. ⁹ Maski chao sineni kain nge'e o sine'ani, xrokonda xrotsje'eni ixi ti sintu'una sinchenié'a ikaxin sen kichuuna, sen xratitikaon'a jian. ¹⁰ Méxin, siá xrojan ngisen xratitikaon'a Ncháina jian, tsikon sen ixi ja'anta, xro no'anta jian, sinenta no ti chónnda nā ídolo, kaxon je'e sen xroxaxaon sen ixi chao sine sen nge'e kuayé'e naa ídolo xro'an juachaxin chónnda. ¹¹ Ko jaña kondaxin ja'anta tsitjáña naa sen kichuunta xrasoji'a titikaon sen ndo Cristo, ko je'e ndo kaxon kuenxin ndo ixi je'e sen. ¹² Méxin, siá sincheni'enta aséen sen kichuunta, sen xrasoji'a titikaon Ncháina, ja'anta ritamanta ijje ko titikaon'anta nge'e kuituan'an ndo Cristo. ¹³ Méxin, siá kondeexin ti sineni naa sen kichuuna tsoni'e aséen sen, cháña sine'ani ntao ixi kondeexin jajna, naa sen kichuuna sinche'e sen ti ndako'a.

Ti tikinixin'en sen apóstol

9 Jan'an xro'an inaa ngisen tetuanna ixi jan'an naa apóstol, ngisen Ncháina Jesús tsikinche'e ixi jan'an bikon ndo. Ko ixrā juinta'a, me'e ja'anta kuitikaonnta Ncháina Jesús. ² Ko kaxin nā ndachro nā ixi jan'an je'a apóstolna. Ko ja'anta jian no'anta ixi ja'anta kuitikaonnta Ncháina ixi ixrā juinta'a jan'an, me'e tjakoxin ixi nduaxin Ncháina Jesús kuinche'ena ndo jan'an.

³ Méxin, nchakon xrojan ngisen ndachijina ji'i, jan'an chao ndachrjan: ⁴ Jan'anna tikinixin tsayá'ana nge'e tsajon sen sinena ko tsi'ina. ⁵ Kaxon jan'anna chao xrochondana naa janchri'nana titikaon Ncháina xrokuajik-i'anna xranchi ikaxin sen apóstol tsikinche'e Ncháina Jesús, xranchi ndo Pedro ko sen kichuu ndo Jesús. ⁶ ¿Á xraxaonnta ixi je'o ndo Bernabé ko jan'an, xrokonda sinta'ana ixrā ixi jaña sinena? ⁷ Naa xi soldado je'a sincheja xa inaa ixrā me'e sine xa. ¿Ngisen tjenga nta tu uva ko ne'a sen itu tóña? ¿Ko ngisen chónnda kutuchjon ko ti'a sen itsjin tajon ba? ⁸ Ndachro'anta ixi jan'on jan'an jaña xraxra'on. Na'i, kaxon jaña jitaxin xroon tsikjin ndo Moisés. ⁹ ††*Ja'in ndachro xroon tsikjin ndo: "Take'anta nchisen ro'a kuxinta nchakon tondaki ba katrigo ti tandáanta no." ¿Á je'o ixi kuxinta taaxin ndo Dio juachjaon? ¹⁰ Na'i. Kaxon ixi jajna taa ndo juachjaon. Jaña jitaxin xroon ixi jajna. Méxin, ni chjé nchechji nunte'e ixi tsinga ko ni tondaki katrigo, stechón'en nā tsjatsi'in nā nge'e bengana nā. ¹¹ ††*Ko siá jan'anna bengana chijnie ndo Dio ngaya asáanta, tikinixinnana tsayá'ana nge'e tsajonnta ixi jian tsintee jan'anna. ¹² Ko siá ikaxin sen apóstol tjanchia sen nge'e, jan'anna ícha tikinixinnana tsjanchiana ti xrokondanana.

Ko maski tikinixinnana, tjancha'ina nge'e xrokondanana, tjancha'ina maski tangi stena ixi tjaun'ana me'e tingakon'en ti tsin'ennta chijnie ndo Cristo. ¹³ Ja'anta no'anta ixi ni tjako ni'ngo judío, ni itji ni'ngo tajon nā nge'e xrokonde'e ni tjako. Ko ni nche'e xrā ti jii altar tikinixin'en nā tayé'e nā nge'e tsikajon nā ngajin ndo Dio. ¹⁴ ††*Méxin, jaña kaxon Ncháina kuetuan'an ndo ixi sen nche'e xrée ndo, sen chronga chijnie ndo, ixi ixrā me'e tsachrjenixin ti sine sen. ¹⁵ Ko maski jan'an chao tsjanchia nge'e tikinixinna, nta'i me'e, ko kjin'a xroon ji'i ixi ja'anta xrochjánanta xrojan nge'e xrokondana. Na'i. Maski tsenxinna jinta, tjaun'a tsjancha'anta xrojan nge'e ixi tjaun'a tsachrjena juaxruxin chonda.

¹⁶ Je'a ixi tja'on sintajé aséenna ixi tjako chijnie ndo Dio, chijni tajon juachaxin tsechónni kain nchakon. Na'i. Jan'an nta'a ixrā ixi ndo Dio jaña kotuanna ndo. Lastuna siá xrochrjanga'i chijnie ndo. ¹⁷ Méxin, jan'an chuan'i xroxengana 'nā ixi tjako chijnie ndo Dio, ixi jan'an xranchangina'i á tja'on sinta'a ixrā o na'i. Ndo Dio, je'e ndo kotuanna ndo ko jan'an kuiteka'on. ¹⁸ ¿Méxin, nge'e tsjacha jan'an ixi nichja chijni ji'i? Ko nóna jan'an ixi ti tsjácha me'e richonda juaxruxin ixi

† JUASAYA respeto, honor

†† 9:9: 1Ti. 5:18. ‡ 9:11: Ro. 15:27. †† 9:14: Mt. 10:10; Lc. 10:7.

tjako chijnie ndo Dio, ko xro'an tomi tsjácha; maski tikinixinna tsjácha ixi ixrā rinta'a.

¹⁹ Méxin, maski xro'an ngisen ícha tetuan'an aséenna, nta'a ixrā ixi je'o tja'on tsingijna chujni ixi jaña itsjé nā tsitikaon nā ndo Cristo. ²⁰ Nchakon ritjén ngajin ni judío, jan'an nta'a xranchi nche'e ni judío ixi jaña xrokuitikaon nā ndo Cristo. Ko titika'on ti kuetuan'an ndo Moisés, maski íxrokonda'i xrokuitika'on ley me'e. ²¹ Ko nchakon ritjén ngajin ni titikaon'a ley, jan'an nta'a xranchi je'e nā ixi jaña tsingijna nā tsitikaon nā ndo Cristo ko je'a ixi titikaon'a ley. Na'i jan'an titika'on nge'e kuetuan'an ndo Cristo. ²² Nchakon ritjén ngajin sen nandá taxi titikaon ndo Cristo, jan'an nta'a xranchi je'e sen ixi jaña ícha sen tsitikaon. Jan'an nta'a xranchi ngujngu chujni ixi jaña ikaxin nā tsitikaon nā ndo Cristo. ²³ Kain ji'i nta'a ixi tsienxin nā chijnie ndo Dio ko ixi tja'on tsayá'a kain nge'e jian tsajon ndo.

²⁴ Ja'anta no'anta ixi nchakon tinga itsjé chujni ixi tjaun nā tsjacha nā naa nge'e, je'a kain nā tsjacha nā tsayé'e nā me'e. Jaña kaxon ti titika'onna ndo Cristo, jian sintu'una ixi jaña tsayé'ena nge'e tsitu'ina ndo. ²⁵ Ni tinga, tintu'e nā kain ti tingijna'i nā tsjacha nā ko tayakon'en nā aséen nā ixi tjaun nā xrojuacha nā maski naa nge'e taka tsjexin. Ko jaña ntu'una xrée Ncháina Jesús ixi tsayé'ena naa nge'e nai'a tsjexin. ²⁶ Ko jan'an, nta'a ixrā ixi tsjácha nge'e tsajon ndo Jesús ko nta'a ixrā ixi nóna nge'e nta'a. Ko je'a xruenxon nta'a ji'i. ²⁷ Jan'an tintu'a ixi cuerpona tsituan'an ngajin jan'an, ko tetuan'an aséenna ixi jian tsitika'on ixi tjaun'a sintu'a ti ndako'a ko ixi jan'an ó juako chijnie ndo Dio ngajin ikaxin nā ko nchakon ndo Dio tsajon ndo ti ndachro ndo ngajin chujni, tjaun'a ixi jan'an tsayá'i.

Nge'e tetuan'an ndo Dio kondee ídolo

10 Kichuuna, jan'an tja'on tsono'anta ixi sen kuachrjenixinna, kain sen kuintee sen ngangí naa itjuí bake'e ndo Dio, ko kain sen kuatsingatu'e sen Ndachaon ndatin'in Játse. ² Jaña kain sen kuarue'e ndo Moisés bikitée sen ixi kuintee sen ngangí itjuí ko kuatsingatu'e sen ndachaon † ko jaña kuitikaon sen kain ti kuetuan'an ndo Moisés. ³ Ko kain sen xraje'o juine sen nge'e kujxin ngajni ⁴ ko kain sen naxraje'o kui'i sen nge'e kuajon ndo Dio ixi kui'i sen inda kuachrxjin naa ixro juinchenchaon ndo Dio, ixro me'e ndo Cristo. ⁵ Ko itsjé sen juinche'a sen ti tjaun ndo Dio; méxin, koñaon ndo ko ntajie nchese nti'a kuenxin sen.

⁶ Kain ji'i kon'en ixi juako ngajin jaña ixi jaña tsikakuenxin'ana sinche'ena ti ndako'a xranchi juinche'e je'e sen. ⁷ Méxin, titikaon'anta ídolo xranchi juinche'e kaxin sen, jaña jitaxin xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen kuachronga ó sa'ó: "Kain chujni bake'e sen nunte juine sen ko kui'i sen, tjume'e bingatjen sen ko ité sen ko juinche'e sen ti ndako'a." ⁸ Kaxon xrochonda'ina nchri je'a janchrí'ana xranchi juinche'e kaxin sen ko kondeexin me'e naakua nchakon kuen'en ventitres mil sen. ⁹ Kaxon sintu'ana ixi tsikonna á nduaxin

† NDACHAON *mar*

tsoñaon ndo Dio xranchi juinche'e je'e sen ko kondeexin me'e kuen'en sen ixi kunchee juine'e ba sen. ¹⁰ Ko xronichjangí'ana ndo Dio xranchi je'e sen kuanichjangí'e sen ndo, méxin kuii naa ángel ne'e xichononte † ko naakóñaxón xa sen.

¹¹ Kain ji'i kon'en sen tachrí'ina ixi jaña kaxon jaña xrokono'ina ko ji'i jitaxin xroon ixi tsjako'ina jaña ti ste-na jai ti ó tsjexin tsitjáña nunte xasintajni. ¹² Ko ngisen xraxaon ixi jian jinche'e sen, xrotsje'e sen jian, ixi kain nchakon jaña sinche'e sen. ¹³ Ja'anta ti xrojan nge'e tsango tangi kon'annta, xraxaonnta ixi kain chujni jaña ton'en nā kaxon. Ko ja'anta chuntianta ndo Dio ixi je'e ndo tsintua'inta ndo ixi ja'anta tsatsinganta naa juachjaon tsango tangi ti tsokuaxian'inta. Méxin, nchakon tsji xrojan nge'e tangi ngajinnta, ndo Dio tsingijnanta ndo ko jaña tsjachanta.

¹⁴ Méxin, kichuuna, titikaon'anta ídolo. ¹⁵ Ja'in nichja'anta ixi nóna tienxinnta nge'e rindachrxjan. Ko ja'on-ta take'énta xroxraxaonnta á nduaxin ti ndachrxjan. ¹⁶ † Nchakon intena cena juako Ncháina Jesús ko tajon-na juasaya ngajin ndo, kainna tu'una ti jitjiá copa ko naakua xraxaonna ixi jnié ndo Cristo kuintji ixi jaña. Ko tonchrijinna nutja intena ko jaña xraxaonna ixi je'e ndo kuajon ndo cuerpoe ndo ixi jaña. ¹⁷ Maski kueyana, kainna naakua nutja intena ixi kainna ikjanna naakua cuerpoe ndo Cristo.

¹⁸ Tsje'enta xranchi nche'e ni tjajna Israel, ine nā iko tsikajon nā ngajin ndo Dio me'e xrondachro ixi je'e nā kaxon nekao kichuuna nge'e tsikajon nā ngajin ndo. ¹⁹ Ndachrxjan'i ixi ti ídolo chóna juachxin, ko kaxon ndachrxjan'i ixi ntao tajon nā ngajin ídolo me'e tjintee. Na'i. ²⁰ Ndachrxjan ixi ni titikaon'a ndo Dio tajon nā xrojan nge'e ngajin ídolo ko nduaxin espíritue Xixron'anxrée tayé'e ji'i, je'a ndo Dio. Ko jan'an tjaun'a ixi jaña xrojuinche'enta kaxon ixi tjaun'a kaxon ja'anta tsjitexinnta ngajin espíritue Xixron'anxrée. ²¹ Jua'i tsu'una nge'e ti xraxaonxinna jnié Ncháina Jesús ko kaxon tsu'una nge'e xraxaonxinna espíritue Xixron'anxrée. Ko jua'i sintena nutja xruaxaonxinna cuerpoe Ncháina Jesús ko kaxon sintena nge'e xroxraonxinna espíritue Xixron'anxrée. ²² ¿Á tjaunnta ixi ndo Dio tsoñaon ndo? ¿Á jaña ícha chondana juachxin ixi je'e ndo?

Tsjena nge'e ícha tsingijna sen kichuuna

²³ † Chao sintu'una kain nge'e ko je'a kain nge'e jian. Chao sintu'una xrojan nge'e tjaunna ko je'a kain ti tjaunna tsingijnana ixi ícha sichuxinna ndo Dio.

²⁴ Tjé'anta je'o nge'e ja'onta tjaunnta ixi tsake'enta juaxruxin. Na'i. Kaxon tjéenta nge'e tsingijna ikaxin sen.

²⁵ Chao sintenta kain ntao tochji ngataon ndasin ko xro'an nge'e tjanchangínta, jaña xroxraxaon'anta á ndako o ndakua'i rinche'enta, ²⁶ ixi kain nge'e jii nunte xasintajni, Ncháina Jesús juinchéña ndo.

†† XICHONONTE *muerte* † 10:16: Mt. 26:26-28; Mr. 14:22-24; Lc. 22:19, 20. †† 10:23: 1Co. 6:12.

²⁷ Ko siá xrojan ni titikaon'a Ncháina xrokuiya'anta na ixi xrojuinteku'unta na, ko ja'anta tjaunnta xrokochjiñe'enta, chao sintenta nge'e tjaanta na ko tsjanchangi'anta nge'e kondee ti sintenta ²⁸ Ko siá xrojan ngisen xrondachro ixi ntao sintenta ó tsikajon na ngajin naa ídolo, cháña nte'anta ntao me'e, ixi kondeexin ti nche'enta, ndako'a xroxraxaon na. ²⁹ Ndachrjan jii' ixi tja'on ixi ndako xroxraxaon ni titikaon'a ndo Dio, je'a ixi xrojan ja'anta ndakua'i xroxraxaonnta.

Jan'an nchena'i juaxruxin sinta'i naa nge'e je'o ixi ikaxin sen ndako'a xroxraxaon sen. ³⁰ Siá jan'an tajon juasaya ngajin ndo Dio ixi nge'e siné, ¿sonda ndakua'i xronichja na ixi xrojan nge'e juiné? ³¹ Nchakon intenta ko tin'innta ko nchakon nche'enta ixra, kain jii' nche'enta ixi jaña tsayé'e ndo Dio juasaya. ³² Nche'anta nge'e sincheni'e aséen ikaxin sen, maski sen judío o maski sen je'a judío o sen ningue ndo Dio. ³³ Jan'an tja'on ixi kain ti nta'a xrobake'exin juaxruxin kain chujni, je'a tja'on ixi je'o jan'an xrobake'é juaxruxin. Na'i. Jan'an tja'on ixi jian tsake'e ikaxin chujni ixi tja'on tsitikaon na ndo Dio.

11 †Nche'enta xranchi nta'a jan'an ixi jan'an nta'a xranchi juinche'e ndo Cristo.

Xranchi xrojuinche'eni nchakon xra'oni ni'ngo

² Kichuuna, juasianta ixi kain nchakon xraxaonnnta ko titikaonnta nge'e juintakuan'annta. ³ Ko tja'on tsono'anta ixi ndo Cristo tetuen'en ndo kain xi, ko kain xi tetuen'en xa janchri'e xa, ko kaxon jaña ndo Dio tetuen'en ndo ndo Cristo. ⁴ Ko naa xi ti nichje'e ndo Dio o tjako xa chijnie ndo ko jichjinga xa xronchritjé'e xa, ña xrondachro chóna'i xa juasaya ngajin Ncháina Jesús. ⁵ Ko siá naa nchri jixratja'i jaa nchra ti nichje'e nchra ndo Dio ko ti jitjako nchra chijnie ndo, ña xrondachro ixi chóna'i nchra juasaya ngajin ndoxi'e nchra me'e xrokjui xranchi xrochóna'i nchra xrajaa nchra. ⁶ Ko siá naa nchri tjaun'a nchra xroxratja jaa nchra, cháña xrokjín jaa nchra. Ko siá tsosue'e nchra xrokjín jaa nchra, cháña xroxratja jaa nchra. ⁷ Ko xi xrokonda'i xroxratja jaa xa ixi je'e xa tsixexin xa xranchi ndo Dio ko ngajinxin xa tsikonni juachaxien ndo Dio. Ko naa nchri, ngajin nchra tikonxin juachaxin chóna ndoxi'e nchra. ⁸ Ixi nchakon xraxrangixixión nunte xasintajni, xi kuachrjenixin'a xa naa nchri. Na'i. Nchri kuachrjenixin nchra naa xi. ⁹ Ko kóna'i xi kondeexin nchri. Na'i. Nchri kóna nchra ixi xi xrokonde'e xa ngisen tsekao xa. ¹⁰ Méxin, xrokonda xroxratja jaa nchri ixi jaña xrondachro je'e nchra titikaon nchra ndoxi'e nchra ko jaña sen ángel tsikon sen ixi titikaon nchra. ¹¹ Ko ti titikaonni ndo Cristo xrokonda ixi xi tsingijna xa nchri ko nchri tsingijna nchra xi ixi naxraje'o tjintee sen ngajin ndo Dio. ¹² Ti xrangixixión nchri kuachrjenixin nchra naa xi, jaña jai kaxon xi tjongixexin xa ixi naa nchri. Ko kaina tikinixin'enna ndo Dio.

¹³ Ja'anta nge'e xraxaonnta, ¿á chao naa nchri xroxratja'i jaa nchra xronichje'e nchra ndo Dio? ¹⁴ Tikonni ixi tsosue'eni ixi naa xi tsintu'e xa tsangi xrajaa xa. ¹⁵ Ko

nchri chaxro tikonni nchra chrian xrajaa nchra ixi ndo Dio kuajon ndo xrajaa nchra ixi jaña xroxratja jaa nchra. ¹⁶ Ko siá jii xrojan ngisen titikaon'a jii'i, tsono'anta ixi jan'anna ko kain sen ningue ndo Dio jaña titika'onna.

Ndako'a nche'e sen ti ine sen cena juako Ncháina

¹⁷ Ko jii naa nge'e xrontatjunta ixi ndakua'i nche'enta. Nchakon xejunta ni'ngo naa nge'e jian xrojuinche'enta ko nche'anta me'e. ¹⁸ Sa'ó xrontatjunta ixi jan'an kuin'an nchakon xejunta tetoku'u kichuunta. Ko jan'an tianxin ixi nchéxin jaña jiton'en. ¹⁹ Xrokonda tson'en jaña ixi jaña xrokonoaxinnta ngisen nduaxin titikaon Ncháina ko ngisen na'i. ²⁰ Méxin, siá tjakaxin kichuunta nchakon xejunta sintenta cena juako Ncháina, nduaxin'a nche'enta ti juako Ncháina. ²¹ Ixi nchakon sintenta, kaxinnta chuen'anta ko intenta, méxin kaxinnta xra chundanta jinta ko kaxinnta kuannta. ²² ¿Á chonda'inta nchianduinta? Nti'a xrojuintexinnta ko xrokui'inta nge'e tjaunnta. Siá jaña nche'enta ngaxin'in ni'ngo, me'e xrondachro chonda'inta juasaya ngajin ningue ndo Dio ko me'e tosuexin sen nóa, sen chóna'i nge'e sine. ¿Nge'e tjaunnta xrondachrjan? Chuen'anta ixi xrondachrjan jian stenche'enta. Na'i. Je'a jian nche'enta.

Sintena ixi xraxaxaunxinna Ncháina

²³ Ti juakona Ncháina, me'e ntakuan'annta: Ixi tiie it-sé na ndo, je'e ndo kua ndo nutja ²⁴ ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio ko tjume'e konchrinjin ndo nutja ko ndachro ndo: "Jii' cuerpona tsajon ko tsen'en ixi ja'anta. Nchakon sintenta nio xraxaonntana." ²⁵ Ko juexin juine sen, itsé ndo copa jitjiá ndée tu uva ko ndachro ndo: "Copa jitjiá ndée tu uva jii'i; me'e xrondachro tsóna naa ley natjúá ixi tsintji jnina. Nchakon tsi'inta ndée tu uva jii'i, jan'an xroxraxaonntana." ²⁶ Méxin, nchakon sintenta nutja ko tsi'inta ndée tu uva, me'e xroxraxaonnta ixi kuen'en Ncháina Jesús. Jaña nche'enta tsijija nchakon xrokjan Ncháina.

Xranchi sineni cena juako Ncháina

²⁷ Méxin, siá xrojan ngisen sine nutja ko tsi'i sen ndée tu uva xroxraxaonxin sen Ncháina ko siá ndako'a sinche'e sen me'e, tsama sen ijie ixi chóna'e sen juasaya ngajin cuerpoe ko jnié Ncháina Jesús. ²⁸ Méxin, ngujnguna xrokonda xroxraxaonna sa'ó á ndako o ndakua'i juintu'una ko tjume'e sintena nutja ko tsu'u-na ndée tu uva. ²⁹ Ko ngisen sine ko tsi'i ko nduaxin'a xraxaon sen cuerpoe Ncháina Jesús, ndo Dio sinchekama ndo sen ijie. ³⁰ Ko méxin itsjénta ni'anta ko itsjénta soji'anta ko ikaxin sen ó kuen'en sen. ³¹ Méxin, xrokonda xrotsje'ena jian xranchi jii ngaya aséina nchakon xroxraxaonna ixi je'e ndo ko jaña Ncháina sinchekama'ina ndo ijie. ³² Ko siá ndo Dio tsjankata'ana ndo ijie jai, ko kaxon tangi tsoina ixi jaña tjaun ndo tsjakoina ndo jian sintu'una ixi jaña í tsjankata'ina ndo ijie xranchi chujni nunte xasintajni.

† 11:1; 1Co. 4:16; Fil. 3:17.

³³ Méxin, kichuuna, nchakon xra'onta ixi sintenta ce-na juako Ncháina, chón'en ngujngu kichuunta. ³⁴ Ko siá jii naa sen kuen'en jinta, cháña sa'ó sine sen xrojan nge'e ndo'a sen ixi ndo Dio í tsjankata'i ndo sen ijie nchakon xra'onta.

Ko xra jii íkaxin nge'e xrontatjunta nchakon tsjasots-ja'anta.

Espíritue ndo Dio tajon ixra ngajin ngujngu chujnie

12 Kichuuna, tja'on tsono'anta nge'e ixra tajon Espíritue ndo Dio tayé'e ngujngu chujnie ndo.

² Ja'anta ó no'anta jian ixi nchakon xratitikaon'anta Ncháina Jesús, ja'anta kuarue'enta kaxin ídolo jua'i nichja. ³ Méxin, xrontatjunta ixi ngisen nichjaxin Espíritue ndo Dio, jua'i xronichjangí'e sen ndo Jesús, ko xro'an ngisen chao xrondachro ixi ndo Jesús Nchée sen, siá nichjaxin'a sen ixi Espíritue ndo Dio.

⁴ †Jii kueya ixra tajon Espíritue ndo Dio ko xraje'o Espíritue ndo jitajon kain ixra me'e. ⁵ Ko jii itsjé ixra sinche'eni, ko kain ixra me'e xrée Ncháina. ⁶ Ko jii kueya ixra nche'e ngujngu sen ko xraje'o ndo Dio, ndo tajon juachaxin sinche'eni ixra me'e. ⁷ Ndo Dio tajon juachaxin ngajin ngujngu chujnie ndo ixi sinche'e sen ixra ko ixi juachaxien Espíritue ndo me'e tsingijna sen ikaxin sen kichuu sen. ⁸ Espíritue ndo tajon juachaxin ngajin kaxin sen tsono'e sen chijni tsango jian, ko ngajin ikaxin sen tajon ndo juachaxin tsango jian xronichja sen chijnie ndo. ⁹ Ko Espíritue ndo tajon ngajin ikaxin sen ixi ícha xrochuntia sen ndo Dio ko kaxon ngajin ikaxin sen juachaxin ixi sinchexrjuen'en sen chujni ni'e. ¹⁰ Ko ikaxin sen tayé'e sen juachaxin sinche'e sen kaxin ixra tsango ijie, ko ikaxin sen tayé'e sen juachaxin xrochronga sen nge'e jindachro ndo Dio, ikaxin sen tayé'e juachaxin xrondachro sen nge'e jinichjaxin chujni, á Espiritu jian o espíritu ña'i, ko ikaxin sen tayé'e sen juachaxin xronichja sen itsjé ngigua, ko ikaxin sen tayé'e sen juachaxin xrochronga sen nge'e xrondachro ngigua me'e. ¹¹ Ko xraje'o Espíritue ndo Dio tajon kain ji'in ko je'e ndo tajon ndo juachaxin ti xra sinche'e ngujngu chujnie ndo xranchi je'e ndo tjaun ndo.

Kainna tikinixin'enna ndo Cristo

¹² ††Sen ningue Ndo Cristo ste sen xranchi naa cuerpoe chujni, jaña ste sen ixi chónnda kueya parte. Ko maski kueya parte, naakua cuerpo jii. Jaña ningue ndo Cristo naakua cuerpo kaxon. ¹³ Kainna maski á sen judíona o á je'a sen judíona, o maski sen nchenche'e na ixra ‡ kain nchakon ko xenge'a sen 'na, o á sen tituan'an, kainna naakuaxon Espíritue ndo Dio bikitéexina, ko kainna ikjanna naakua cuerpoe ndo Cristo, ko xranchi naakua chujni, jaña kuaye'ena Espíritue ndo Dio.

¹⁴ Ixi cuerpo je'a naakua parte chónnda. Na'i. Itsjé parte chónnda. ¹⁵ Siá tutéina xrondachro: "Jan'an je'a itjani, méxin jan'an tikinixian'i cuerpo", me'e á je'a xra-

je'o cuerpo kayui, itjani ko tutéeni. ¹⁶ Kaxon siá xron-dachro naa ndatsjonni: "Jan'an je'a ikonni, méxin jan'an tikinixian'i cuerpo", ko je'a nduaxin me'e kaxon. ¹⁷ Siá nchijii cuerpo xrokjui ikonni, ¿xranchi xrokuin'eni? Ko siá nchijii cuerpoe ni xrokjui ndatsjonni, ¿xranchi xrobakaxre'eni? ¹⁸ Méxin, ndo Dio kuituan'an ndo no tsake'e ngujngu parte ne'e cuerpo xranchi tja'on je'e ndo. ¹⁹ Ko siá naa parte xrokjui nchijii cuerpo, í xrokuake'a cuerpo. ²⁰ Ko nduaxin kueya parte chónnda naa cuerpo ko kain parte me'e naakua cuerpo.

²¹ Ikonni jua'i xron-dache itjani: "Xrokondana'ia ja'a", ko kaxon jaani jua'i xron-dache tutéeni: "Xrokondana'ia ja'a." ²² Ti parte xraxaonni ixi tanto'a tjintee, me'e ti ícha xrokonda ²³ ko ikaxin parte ne'e cuerpo xraxaonni tjinte'a ko me'e ti ícha jian tetsáa ko ti parte ícha chaxro'a, me'e ti ícha tatjani. ²⁴ Ko nge'e ti ícha chaxro chondana xrokonda'i xroxratjatin manta. Je'e ndo Dio juinchekonchjian ndo nchijii cuerpoina ko je'e ndo kuajon ndo ti tjintee ngajin parte ícha tjinte'a. ²⁵ Jaña kain parte cuerpoe ni naakua jitséxin kichuu ko jaña tingijna kichuu. ²⁶ Nchakon toni'e naa parte cuerpoe ni, kain ikaxin parte kaxon tíin; ko nchakon tayakon'enni naa parte, nchijii cuerpo take'e juaxruxin.

²⁷ Ko ja'anta ikjannta cuerpoe ndo Cristo ko ngujngunta tikinixin'ennta cuerpoe ndo. ²⁸ ††Ko ndo Dio kuinche'e ndo sen sinche'e xrée ndo ti ni'ngo, sa'ó kuinche'e ndo sen apóstol; tjume'e kuinche'e ndo sen xrochronga nge'e nichja ndo. Nínxin kuajon ndo juachaxin ngajin sen tsjako chijnie ndo, ko kaxon kuajon ndo juachaxin ngajin kaxin sen sinche'e sen kaxin ixra ijie, ko kaxon kuajon ndo juachaxin ngajin ikaxin sen sinchexrjuen'en chujni ni'e, ko kuajon ndo ngajin ikaxin sen juachaxin tsingijna sen ikaxin chujni, kaxon kuajon ndo juachaxin ngajin ikaxin sen tsetuan'an sen ixra ni'ngo, ko kaxon kuajon ndo juachaxin ngajin ikaxin sen xronichjaxin sen inaa ngigua. ²⁹ Kain'a sen kuayé'e sen ixra apóstol, ko kain'a sen kuayé'e sen juachaxin xronichja nge'e ndachro ndo Dio, ko kain'a sen chónnda sen juachaxin tsjako sen chijnie ndo, kain'a sen chónnda sen juachaxin sinche'e sen kaxin ixra ijie, ³⁰ ko kain'a sen chónnda sen juachaxin sinchexrjuen'en sen chujni ni'e, ko kain'a sen chónnda sen juachaxin xronichjaxin sen jée ngigua, kain'a sen chónnda sen juachaxin xrochronga sen nge'e xron-dachro ngigua me'e. ³¹ Tjéenta naa ixra ícha jian xrotjáanta ndo Dio. Ko jai jan'an tsjako'anta naa cha'o ícha jian xrorué'enta.

Xrotjue'e kichuuna

13 Siá xronichja ikaxin ngigua ko xronichja xranchi nichja sen ángel, ko tjaun'a sen kichian, kain me'e xro'an tjintee ko xrokjanna xranchi naa nitjua je'o tonkjan, o naa chika séen tonkjan. ² ††Ko siá xronichja chijnie ndo Dio, ko siá xrokuianxin kain nge'e xra noe'a ikaxin chujni, ko siá xrokonojna kain nge'e, ko ícha xrochuntia ndo Dio ko chao xrontatjan naa ijna: tachrjengíxian nti'i ko satjia nango, maski

† 12:4: Ro. 12:6-8. †† 12:12: Ro. 12:4, 5. ‡ SEN NCHENCHE'E NA IXRA esclavo

†† 12:28: Ef. 4:11. ‡‡ 13:2: Mt. 17:20; 21:21; Mr. 11:23.

jaña sinta'a ko tjaun'a sen kichian, kain ti nta'a xro'an tjintee. ³ Ko siá tsingijna ni nóa ko xrotjá'a nã kain nge'e chonda, ko maski xrokuajon cuerpona xroche, ko tju'a'i sen kichian, xro'an tjintee nge'e nta'a jan'an.

⁴ Ko sen tjue'e sen kichuu toña'o'a sen taka, ko jian aséen sen, ko je'a tochjio sen, nchejié'a aséen sen, ko ndachro'a sen ixi tsango no'e sen, ⁵ je'a ndakua'i nche'e sen ko je'a ña'i sen, je'a taka chjée sen juaña'o, ko tjenge'a sen ti nchekao nã sen, ⁶ ko chée'a sen ti nge'e nche'e ni ndako'a. Je'e sen ste sen juaxruxin nchakon inaa chujni nichja ti nduaxin. ⁷ Siá tjue'e kichuuna maski xrojan nge'e ndako'a sincheina nã, toña'o'ana, ko nduaxin titika'onna ndo Dio, me'e xrochon'enna ixi tsingijnana ndo.

⁸ Ti tjue'e kichuuna nai'a tsjexin. Ko tsjii nchakon ti nichja sen chronga chijnie ndo Dio tsjexin, ko nichja sen ikaxin ngigua tsjexin, ko tsjexin kain ti kuanoe' chujni. ⁹ Ti noina jai ko ti nichjana ixi ndo Dio me'e naa nge'e xrachuxin'ana jian. ¹⁰ Ko nchakon tsjii ti tsango jian, tjume'e tsjexin ti nchíin noina jai.

¹¹ Nchakon xranchiina, kuanichja xranchi xjanchiín, kuaxraxa'on xranchi xjanchiín ko bakianxin xranchi tienxin naa xjanchiín. Ko nchakon ba'ngi kuintu'a kain ti kuant'a xranchi xjanchiín. ¹² Jai tikon'ana jian, tikon-na xranchi tikonni ixi naa xrosenda chóna kitja, ko tjume'e tsjii nchakon chao tsikonna ndo Cristo ixi ikon-na. Ko jai xratitjáña tsichuxinna ndo; ko tsjii nchakon nduaxin xrochuxinna ndo Dio jian xranchi ndo Dio chuxinna ndo jaina. ¹³ Ko jai jii ní nge'e tjintee, me'e ti xrochuntiana ndo Dio, ko ti noina jian ixi je'e ndo xrochjaina ndo ti stchon'enna, ko ti xrotjue'e kichuuna. Ko ti ícha tjintee me'e ti xrotjue'e kichuuna.

Ti nichja nã ikaxin ngigua ko chronga nã chijnie ndo Dio

14 Ícha tjéenta xrotjue'e kichuunta ko ícha jian tjanchianta ixi Espíritue ndo Dio xrotjáanta juachaxin ixi xronichjanta nge'e tjaun ndo. ² Ixi ngisen nichja ikaxin ngigua, ngajin ndo Dio nichja sen ko je'a ngajin chujni, ixi xro'an ngisen tienxin nge'e jinichja sen ixi espíritue ndo Dio nichjaxin sen ti xranoe'a sen. ³ Ko ngisen nichja nge'e jichrónga ndo Dio, me'e xrokonde'e chujni ixi ícha jian sinche'e sen ko jaña tsake'e sen juaxruxin. ⁴ Ko ngisen nichja ikaxin ngigua je'o tsingijna aséen sen ixi ícha tsono'e sen juachaxien ndo Dio. Ko ngisen nichja nge'e tjaun ndo Dio tsono'eni, sen me'e tsingijna ikaxin sen ni'ngo ixi ícha tsono'e sen.

⁵ Jan'an tja'on ixi kainnta xronichjanta ikaxin ngigua tajon espíritue ndo Dio. Ko ícha jian ikaxinnta xrochronganta nge'e tjaun ndo Dio tsono'eni ixi ícha tjintee xrochronga sen nge'e tjaun ndo Dio ixi ti xronichjani ikaxin ngigua. O siá je'e sen kaxon xron-dachro sen nge'e ti nichja sen ixi jaña tsienxin kain sen titikaon ndo Dio. ⁶ Kichuuna, siá jai xrojuasótsja'anta ko xronichjaxin ikaxin ngigua, xruenxon xronichja me'e. Ícha jian xrobingijnanta siá jan'an xronichjaxin naa ngigua tienxinnta, jaña tsono'anta nge'e ndachro

ndo Dio o tsienxinnta naa nge'e xranoa'inta, o xrontatjunta naa nge'e tjaun ndo Dio xrokono'anta, o xrojuako'anta naa nge'e jian.

⁷ Ixi kaxon xranchi tonkjan naa ntaxro ko tonkjan naa arpa, siá xraje'o tonkjan nguungu, jua'i tsichuxinni nge'e soon jitonkjan. ⁸ Ko siá ndako'a xron-dachro tjao, ¿xranchi xronoina xron-dachro satsjina guerra o na'i? ⁹ Jaña ja'anta kaxon, siá nichjanta naa ngigua tienxin'a chujni, ¿xranchi tsono'e sen nge'e nichjanta? Ko siá xro'an ngisen tienxin, ja'anta xranchi chrinto rinich-je'enta. ¹⁰ Jii kueya ngigua nunte xasintajni, ko nguungu ngigua jii chujni tienxin ngigua. ¹¹ Ko siá xrojan ngisen xronichja'na ko xrokuiãnxin'a nge'e nichja sen, sen me'e jan'an xroxraxa'on ixi je'e sen tsikixin sen in-aa tjajna ko kaxon je'e sen xroxraxaon sen ixi jan'an jée tjajna tsijixin. ¹² Méxin, ja'anta ti tsango tjaunnta tsaye'enta naa ixrã tajon Espíritue ndo Dio, tjanchianta kaxin ixrã tsingijna kain sen titikaon ixi jaña ícha jian tsitikaon sen.

¹³ Méxin, ngisen nichja ikaxin ngigua, xrojuanche'e sen ndo Dio ixi tsajon ndo juachaxin tsienxin sen ko xrochronga sen ti nichja sen. ¹⁴ Siá jan'an xronichja'a ndo Dio naa ngigua tajon espíritue ndo, aséenna jinichje'e ndo, ko tianxin'a nge'e rindachrjan. ¹⁵ ¿Nge'e xrojuanta'a tjume'e? Xronichjaxin ndo Dio ixi aséenna ko kaxon xrokuiãnxin nge'e rintatjan ndo, ko xrotsje ngajin ndo ixi aséenna ko kaxon xrokuiãnxin nge'e rit-sje. ¹⁶ Ixi siá xrokuajonnta juasaya ngajin ndo Dio ixi asáanta ko sen stetin'en tsienxin'a sen nge'e rindachenta ndo Dio, jua'i tsajon sen juasaya ixi tienxin'a sen nge'e richronta. ¹⁷ Maski tsango chaxro rinich-je'enta ndo Dio ko tájonnta juasaya ngajin ndo, siá tsienxin'a sen stetin'en, ja'anta tingijna'inta sen ixi ícha tsono'e sen nge'e tikinixin'en ndo Dio. ¹⁸ Jan'an tajon juasaya ngajin ndo Dio ixi jan'an chonda juachaxin xronichja íkaxin ngigua tajon ndo Dio, ngigua tienxin'a ja'anta. ¹⁹ Ko nchakon tsixra'o sen ni'ngo, je'o tja'on xronichja na'ó chijni ti tsienxin sen ixi jaña ikaxin sen jian tsitja sen ixi siá xronichja ite † mil chijni ti inaa ngigua tsienxin'a sen.

²⁰ Kichuuna, xraxaon'anta xranchi ichjan. Ja'anta nche'enta xranchi ichjan ixi ichjan noe'a xjan nge'e xron-dachro ti ndako'a. Ja'anta xraxaonnta xranchi naa sen cha. ²¹ Xroon jitaxin ti kuetuan'an ndo Dio ja'in ndachro: "Jan'an xronichjaxin ngajin ni tjajna Israel ixi ikaxin ngigua ko kaxon xronichjaxin chujni tsikixin in-aa tjajna, ko je'e nã tsitikaon'ana nã." ²² Ti xronichjaxin ikaxin ngigua tienxin'a nã, ni titikaon'a Ncháina me'e tsikon nã ixrã jíe ne'e ndo Dio, ko jii' tingijna'i sen titikaon ndo. Ko chijni chronga naa nge'e juincheno'e ndo Dio, me'e tsingijna ngajin sen titikaon Ncháina Jesús, ko je'a ni titikaon'a ndo. ²³ Tjume'e nchakon xroxejunta ti jii ni'ngo kainnta titikaonnta Ncháina, ko siá kainnta xronichjanta ikaxin ngigua, ko tixin'in naa nã ko tsienxin'a nã nge'e stetin'en nã, o xratitikaon'a nã Ncháina Jesús, xron-dachro nã ixi tsinchetjáña jáanta. ²⁴ Ko siá xrochronganta naa nge'e juintano'anta

† ITE diez

ndo Dio, ko tixin'in naa ni titikaon'a Ncháina, o tixin'in naa ni xratienxin'a, ko tsin'en na nge'e rinichjanta, xroxaxaon na ixi je'e na ndako'a juinche'e na. ²⁵ Ko jaña tsonoxin nge'e imao xraxaon na ngaya aséen na ko tjume'e tsake'exin ntatuchi'in na ko tsajon na juasaya ngajin ndo Dio ko xrondachro na ixi nduaxin ndo Dio jii ngajinnta.

Ndako sintu'una kain nchakon xroxejuna ti ni'ngo

²⁶ Méxin, kichuuna, ¿nge'e xrokon'en? Nchakon xroxra'unta ti jii ni'ngo, itsjenta salmo, ko kaxinnta xrojuinchequen'ennta sen kichuunta, kaxinnta xrochronganta nge'e juntano'anta ndo Dio, kaxinnta xronichjxinnta ikaxin ngigua tienxin'a sen, ko kaxinnta xrochronganta nge'e xrondachro ngigua me'e. Kain ji'i tson'en ixi sen ni'ngo ícha tsitikaon sen ndo Dio. ²⁷ Ko siá xronichjxinnta ikaxin ngigua, je'o yuu o ní sen xronichja ko sa'ó naa sen ko tjume'e inaa sen, ko xrokonda ixi xrojan ngisen tienxin xrochronga sen nge'e xrondachro ti jinichja inaa sen. ²⁸ Ko siá xro'an ngisen jii ni'ngo no'e ko xrochronga nge'e xrondachro nge'e jinichja inaa sen, cháña xronichjxin'a sen ikaxin ngigua nchakon xroxra'unta, ko je'o xronichjxin sen ngaya aséen sen ngajin ndo Dio. ²⁹ Tájonnta juachaxin ixi xronichja yuu o ní sen xrochronga nge'e juincheno'e ndo Dio sen. Tjume'e sen jitin'en xroxaxaon sen á nduaxin chijnie ndo Dio ti stendachro sen jinichja. ³⁰ Ko siá xrojuincheno'e ndo Dio xronichja naa sen jii nti'a, sen sa'ó jinichja xrotenko sen ixi xronichja sen nandá kuayé'e chijnie ndo Dio. ³¹ Chao ngujngu sen xrochronga sen nge'e juincheno'e ndo Dio sen ixi jaña kainnta tsono'anta nge'e jian ko juaxrxin tsake'e asáanta. ³² Ko ngisen kuayé'e juachaxin xronichja nge'e chronga ndo Dio tsono'e sen kichuu sen, kaxon xrokonda je'o xronichja sen ti tikinixión. ³³ Ixi ndo Dio, ndo tajon juaxrxin tsake'e aséenni, tjaun ndo kaxon jian tson'en ngaxin'in ningue ndo.

Xranchi ó kuan'annta nche'enta nchakon xra'onta ngaxin'in ni'ngo, ³⁴ sen nchri xrokonda xronichja'i sen hora ritin'ennta chijnie ndo Dio ixi ko'a juachaxin jaña tson'en; xrokonda tsitikaon sen xranchi tetuan'an ley. ³⁵ Siá tjaun sen nchri tsono'e sen xrojan nge'e, ti tsijija sen ndo'a sen, nti'a chao tsjanhangí'e sen ndoxi'e sen ti tienxin'a sen. Ixi je'a jian xronichja sen ti stetin'ennta chijnie ndo Dio ngaxin'in ni'ngo.

³⁶ Xrokono'anta ixi chijnie ndo Dio xrangíxixín'a chijni ngajinnta ko kaxon je'a ja'onta kuaye'enta chijni ji'i. ³⁷ Méxin, siá jii xrojan ngisen xraxaon ixi je'e sen chronga sen chijnie ndo Dio o xraxaon sen ixi Espíritue ndo Dio tingijna sen, xrokono'e sen ixi ti rikjin me'e naa nge'e tsiketuan'an Ncháina Jesús. ³⁸ Ko ngisen titikaon'a, ja'anta titikaon'anta sen.

³⁹ Méxin, kichuuna, tsango tjéenta ixi xrokuaye'enta juachaxin xronichjanta nge'e tjaun ndo Dio tsono'eni ko kaxon xrondachro'anta ixi jua'i xronichja sen ikaxin ngigua tsikayé'e sen, ⁴⁰ ko kain ti nge'e sinche'enta, ndako ko jian tson'en.

Tsixechón ndo Cristo

15 Kichuuna, jai tja'on syntaxaxaonnta chijni jian juntakuan'annta. Chijni me'e kuaye'enta ko jian rititikaonnta. ² Ko siá tsintue'anta chijni me'e, tsarichonnta kain nchakon. Ko siá na'i, xruenxon kuitikaonnta.

³ Sa'ó, juntakuan'annta nge'e jan'an kuayá'a kaxon: ndo Cristo kuenxin ndo ixi ti ndako'a jintu'una, xranchi ndachro xroon chijnie ndo, ⁴ †*ko juabaa sen ndo ko je'e ndo xechón ndo nchakon nínxin xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio. ⁵ ††*Ko sa'ó konoxin ndo ngajin ndo Pedro, ko tjume'e ngajin sen teyuu kuajikao ndo. ⁶ Tjume'e konoxin ndo ngajin quinientos sen kichuuna tsixra'o sen ko bikon sen ndo. Ko jai itsjé sen me'e xra ste sen, ko ikaxin sen ó tsiken'en sen. ⁷ Tjume'e konoxin ndo ngajin ndo Jacobo, ko tjume'e ngajin kain sen apóstol.

⁸ †*Tjume'e konoxin ndo ngajin, bikon Ncháina Jesús maski jan'an ícha tjume'e kuichúxin ndo, xranchi naa xjan tsikitsingajin. ⁹ ††*Ko jan'an nóna ixi je'a ícha tjin-teena xranchi ikaxin sen tsikinche'e Ncháina ko tikinixinna'i xrondachijina sen apóstol, ixi jan'an kuaningakon'an ko tja'on naaxrokóñaxón sen titikaon Ncháina. ¹⁰ Maski ndako'a junta'a, juasie ndo Dio ixi juachaxien ndo kuindoxin ti xraxa'on, ko je'a xruenxon bikonó'a na ndo, ixi ícha junta'a ixra me'e ndo ixi kain sen apóstol. Ko je'a jan'an junta'a ixra me'e. Na'i. Ndo Dio bingijnana ndo ko chjána ndo juachaxin junta'a xrée ndo. ¹¹ Ko ni jan'an ko ikaxin sen tjinte'ana, ti ícha tjintee me'e ti chijni nichjana ko ti kuitikaonnta.

Xroxechón ni tsiken'en

¹² Ko siá ndachrona ixi ndo Cristo xechón ndo, ¿sonda ndachro kaxinnta ixi xechón'a chujni tsiken'en?

¹³ Siá xroxechón'a sen tsiken'en, ña xrondachro kaxon tsixechón'a ndo Cristo. ¹⁴ Ko siá tsixechón'a ndo Cristo, tjinte'a nge'e nichjana ko nge'e tjakona ko tjinte'a kaxon nge'e chuntianta. ¹⁵ Ko siá nduaxin'a xechón chujni, jaina stencheye'ena chujni, ixi chrongana ixi ndo Dio juinhexechón ndo, ndo Cristo. Siá nduaxin sen tsiken'en xroxechón'a sen ijngo, je'a nduaxin xechón ndo Cristo. ¹⁶ Ko siá xechón'a sen tsiken'en, kaxon ndo Cristo xechón'a ndo. ¹⁷ Ko siá ndo Cristo tsixechón'a ndo, tjinte'a ti chuntianta ndo ko komé'a janta. ¹⁸ Siá nduaxin'a xechón ndo Cristo, kaxon sen kuitikaon ndo, sen kuen'en, kuitjáña sen ko jai nai'a xroxechón sen. ¹⁹ Ko siá chuntiana ndo Cristo ko xraxaonna ixi je'o tsingijnana ndo jai ti stena ngata'a nunte xasintajni, tsango lastuna ixi jaina xroxechón'ana.

²⁰ Ko nduaxin xechón ndo Cristo. Je'e ndo sa'ó xechón ndo ko ji'i nchenoína ixi nduaxin xroxechón sen tsiken'en. ²¹ Ixi naakua xi juangíxin juinche'e ti ndako'a, méxin kain chujni kuama ijié ko kuaxi kuin-teken'en chujni, kaxon jaña naakua xi xechón, méxin

† 15:4: Mt. 12:40; Hch. 2:24-32. †† 15:5 a: Lc. 24:34; b: Mt. 28:16, 17; Mr. 16:14; Lc. 24:36; Jn. 20:19. ‡ 15:8: Hch. 9:3-6. ‡† 15:9: Hch. 8:3.

jaña kaxon chao xroxechón kain sen tsiken'en. ²² Ixi ti ndako'a juinche'e ndo Adán, méxin kain chujni kuaxi kuinteken'en nã. Ko jai, ixi tsitikaonna ndo Cristo, jaña kaxon kaina tsechónna kain nchakon. ²³ Ja'in xrokonda tson'en, sa'ó xechón ndo Cristo, ko tjume'e nchakon xrokjan ndo xroxechón kain sen chuntia ndo. ²⁴ Ko tsij nchakon naatsjexinxón kain nge'e ko ndo Cristo sinchejexin ndo kain ni tetuan'an ko kain espíritu ña'i, ko tsajon ndo kain ti tetuen'en ndo tsayé'e Ndotée ndo, ndo Dio. ²⁵ Ixi xrokonda tsetuan'an ndo Cristo ti tsijija nchakon sinchejexin ndo juachaxin chónnda kain ni ningakon'en ndo. ²⁶ Ko ti tsjexixin tsitjáña, me'e xichononte ko ti ten'en chujni. ²⁷ Ndo Dio kuajon ndo kain juachaxin ngajin ndo Cristo ixi tsetuen'en ndo kain nge'e. Ko ti jaña ndachro xroon chijnie ndo Dio ixi ndo Cristo tsetuen'en ndo kain nge'e, je'a xrondachro ixi tsetuen'en ndo ndo Dio kaxon. Na'i. Ixi ndo Dio chjée ndo Chjen'en ndo, xjan Jesús, kain juachaxin tsetuen'en xjan kain nge'e. ²⁸ Ko tjume'e nchakon tsjexin tsetuen'en ndo Cristo kain nge'e, ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, kaxon tsitikaon ndo Ndotée ndo, ndo tsikajon juachaxin ngajin ndo Cristo. Ko jaña ndo Dio tkinixin'en ndo tsetuen'en ndo kain nge'e.

²⁹ Jii ikaxin nã tikitéexin nã chujni ixi ni tsiken'en, ¿sonda jaña nche'e nã siá titikaon'a nã ixi ni tsiken'en xroxechón nã íjngo?

³⁰ Ko, ¿sonda nguungu nchakon tituexinna ixi naatsoñaxóna nã? ³¹ Méxin, kichuuna, jan'an nóna ixi ngixe'i nchakon naatsoñaxónna nã. Ko nduaxin juaxruixin ritjén ixi ja'anta kaxon titikaonnta Ncháina Jesucristo. ³² Ko nchakon bake'é tjajna Éfeso kuętoki'an chujni ste nti'a ixi je'e nã nche'e nã xranchi iko jie'e, ¿ko nge'e xrojuacha jan'an ti tsen'enna siá nduaxin'a xroxechón ni tsiken'en? Siá nduaxin'a ji'i, cháña nche'ena xranchi ndachro kaxin nã: "Sinena ko tsu'una ixi ndúya ndat-sen'enna."

³³ Tituexin'anta ixi sintaya'anta nã: "Siá xrojuentonta ni ndako'a nche'e, ja'anta sinchetjáñanta kain nge'e jian no'anta." ³⁴ Ikjannta nche'enta ti jian ko ínche'anta ti ndako'a. Kaxinnta xrandako'a titikaonnta ndo Dio ko ndachrjan ji'i ixi jaña tsosua'anta.

Xranchi xroxechón ni tsiken'en

³⁵ Nchéxin xrojan ja'anta tsjanhangínta: "¿Xranchi xroxechón ni tsiken'en ko xranchi tson'en cuerpoe nã?" ³⁶ Naa nge'e ninta ti xranchangi ji'i. Tsee tengani chjaka xrokonda tsen'en tsee ixi jaña tsechón ika. ³⁷ Ti tengani je'a ika tengani. Na'i. Ti tengani naa tsee, á tsee noatrigo o ngixe'i inaa tsee. ³⁸ Ko ndo Dio tajon ndo nguungu nge'e tachrje ko tsóña xranchi tjaun ndo, ko nguungu tsee xrochónnda nguungu kée. ³⁹ Ko je'a kain cuerpo xraje'o. Na'i. Jii cuerpoe chujni, jii cuerpoe iko, jii cuerpoe kuxe, ko jii cuerpoe kucheę. ⁴⁰ Kaxon jaña jii cuerpoe sen ángel ste ngajni ko jii cuerpoe ni ste ngata'a nunte xasintajni. Ko jii cuerpoe sen ángel chaxro tsje'e ko kaxon jii cuerpoe chujni chaxro tsje'e.

† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna

⁴¹ Ti tingasáña chjiixro chaxro, ko chaxro tingasáña nchanitjao ko kaxon nchanotsé tingasáñaxin, ko maski jii itsjé nchanotsé, jéexin tingasáñaxin nguungu nchanotsé. ⁴² Jaña kaxon tson'en nchakon xroxechón ni tsiken'en. Ixi nchakon ten'en nã ko xrabaa nã, renga cuerpoe nã ko nchakon xroxechón nã íjngo, í xroren-ga'i nã ixi tsechón nã kain nchakon. ⁴³ Ni tsixrabaa renga cuerpoe nã, ko nchakon xroxechón nã íjngo, tsayé'e nã naa cuerpo chaxro ko í tsorenga'i. ⁴⁴ Xroxrabaa naa cuerpo renga ko tjume'e xroxechón naa cuerpo renga'i ixi chónnda juachaxien Espiritue ndo Dio. Ko xranchi jii cuerpo renga, jaña kaxon jii cuerpo renga'i, chónnda juachaxien Espiritue ndo Dio.

⁴⁵ Ko xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio: "Xi juinchekonchjian ndo Dio ti xrangixixión me'e ndo Adán, ndo kuayé'e juachaxin tsechón ndo." Ko tjume'e kuji inaa ndo xranchi ndo Adán, ko ndo me'e chónnda espíritu tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon. ⁴⁶ Ko je'a sa'ó kóña cuerpo chónnda juachaxien Espiritue ndo Dio. Na'i. Sa'ó kóña cuerpo renga, ko tjume'e kóña cuerpo chónnda juachaxien Espiritue ndo Dio. ⁴⁷ Ndo kóña sa'ó, kóñaxin ndo ixi inche jii nunte xasintajni. A ndo yuxin ngajni kuixin ndo me'e Ncháina. ⁴⁸ Kain ni jii nunte xasintajni chónnda nã naa cuerpo xranchi ngisen tsikóñaxin inche ti xrangixixión. Ko kain sen jii ngajni chónnda sen cuerpo xranchi cuerpo chónnda ngisen kuixin ngajni. ⁴⁹ Jai jaina stena xranchi ngisen kóñaxin inche, ko tjume'e jaina xrokjanna xranchi ngisen kuixin ngajni.

⁵⁰ Méxin, kichuuna, ndachrjan ixi ti cuerpo chónnda ntao ko ijni jua'i tsake'e ti tetuan'an ndo Dio. Naa nge'e renga jua'i tsayé'e naa nge'e nai'a tsjexin. ⁵¹ ††*Xrontatjunta naa nge'e noal'inta: Kain'ana tsen'en-na ko nduaxin xrontatjunta kaina tsindoxin cuerpoina. ⁵² Tjume'e xranchi xitje'e ko tije'e jmakonna, ti tsjexixin tsen'enna xrondachro tjao, ko kainxin sen tsiken'en kuichuntia Ncháina xroxechón sen íjngo ko inai'a tsen'en sen, ko kaina, ti stechónna, tsindoxin cuerpoina. ⁵³ Ixi xrokonda ti cuerpo renga tsindoxin naa cuerpo nai'a xrorenga, ko cuerpo ten'en tsayé'e juachaxin nai'a tsen'en. ⁵⁴ Ko nchakon cuerpo renga tsindoxin naa cuerpo nai'a xrorenga ko cuerpo ten'en tsayé'e juachaxin nai'a tsen'en, tjume'e tson'en xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio: "Nchakon me'e tsjexin juachaxin kuachónnda ti ten'enni. ⁵⁵ Ja'a ti ton'ia chujni, ¿no jii juachaxian? ¿No kuitu'e ti nchenéxian chujni?" ⁵⁶ Kondeexin ti ndako'a nche'eni, me'e ten'eni. Ko ley kuayé'e sen sa'ó, me'e juankata'ani ijie. ⁵⁷ Ko juasie ndo Dio ixi xruan'an ndo Ncháina Jesucristo ixi juinchemé'e ndo ijie kuachónndani. ⁵⁸ Méxin, kichuuna, tsango tjua'anta. Tintue'anta titikaonnta Ncháina Jesucristo. Kain nchakon ícha xrojuinche'enta xrée Ncháina ixi ó jian no'anta ixi ixra me'e je'a xruenxon nche'eni ixra.

†† 15:51: 1Ts. 4:15-17.

Xejo tomi xroxruen'en sen ni'ngo tjajna Jerusalén

16 †*Ko tomi jua'onta ixi tsingijnanta sen kichuuna titikaon Ncháina, nche'enta xranchi kuetuan'an sen ni'ngo nunte Galacia. ² Ngujngu domingo tantsjendaánta nchíin tomi juachanta nchakon ikujunta ixra ixi jaña íxrokonda'i xroxra'o tomi me'e nchakon tsjasotsja'anta. ³ Ko nchakon tsjaso jan'an, tsetuan'an sen kuinche'e ja'anta ixi satsji sen tjajna Jerusalén, ko xrokjin jan'an naa xroon xrochronga ixi tsija'onta tomi tsayé'e sen kichuuna nti'a. ⁴ Ko siá xrokonda kaxon jan'an itsji.

Nge'e xraxaon ndo Pablo

⁵ †*Nchakon tsjaso ngajinnta xrokonda tsatsinga tjajna Macedonia, ko tjume'e tsjaso tjajna Corinto tsjasotsja'anta. ⁶ Nchéxin tsituna kaxin nchakon ngajinnta, kain nchakon tonkin. Ko jaña chao tsingijnaninta nchakon satsji íjngo tjajna. ⁷ Jai tjaun'a tsjasotsja'anta kaxion nchakon. Na'i. Jan'an tja'on tsituna nti'a ngajinnta itsjé nchakon siá Ncháina tsajon ndo juachaxin. ⁸ †*Ko tsituna kaxin nchakon tjajna Éfeso tsijija kia Pentecostés, ⁹ ixi nti'i chonda juachaxin sinta'a ixrée Ncháina ko xrokonda jian tson'en ixra me'e maski ste kueya ni ningakonna.

¹⁰ †*Ko siá tsiji ndo Timoteo tjajna nti'a, jian nichje'enta ndo ko juaxruxin tariku'unta ndo ixi je'e ndo jian nche'e ndo xrée Ncháina xranchi jan'an. ¹¹ Kainnta jian titikaonnta ndo ko tingijnanta ndo ixi jian tsij ndo tsitsjena ndo jan'an ko kaxon ikaxin sen kichuuna.

¹² Ndo kichuuna Apolos tsango kuinóatáana ngajin ndo ixi xrokuijitsja'anta ndo ko ikaxin sen kichuuna, ko

† 16:1; Ro. 15:25, 26. †† 16:5; Hch. 19:21. ‡ 16:8; Hch. 19:8-10. †† 16:10; 1Co. 4:17.

jua'i tsiji ndo jai. Tsiji ndo nchakon íxro'an ixra xrochónnda ndo.

Juexin nichja ndo Pablo

¹³ Jian xraxaonnta ko nchesoji asáanta. Tintue'anta ti chuntianta Ncháina Jesús, xronka'inta ko tsanga tin-teenta. ¹⁴ Kain xra nche'enta ngajin Ncháina, nche'enta ixi tjue'enta sen kichuunta.

¹⁵ †*Ó no'anta ixi sen ndo'a ndo Estéfnas, je'e sen me'e ó sa'ó kuitikaon sen chijnie ndo Dio nunte Acaya, ko jai je'e sen tingijna sen sen kichuuna, sen titikaon Ncháina. ¹⁶ Tja'on ixi tsitikaonnta sen me'e ko kain sen nche'e ixra ngajin Ncháina xranchi je'e sen. ¹⁷ Tsango chá'na ixi ndo Estéfnas ko ndo Fortunato ko ndo Acaico, kuij sen bingijnana sen ixi ja'anta jua'i bake'enta nti'i. ¹⁸ Ko bake'é juaxruxin ixi jian nichja'na sen ko kaxon ja'anta bake'enta juaxruxin ko sen nche'e xranchi nche'e je'e sen xrokonda tsajonni juasieni ngajin sen.

¹⁹ †*Sen xra'o ni'ngo nunte Asia xruan'annta sen juajna. Kaxon ndo Aquila ko jan Priscila ko sen xra'o ndo'a sen xruan'annta sen juajna ixi juachaxien Ncháina. ²⁰ Kain sen kichuuna xruan'annta sen juajna. Ko ndako nichje'é kichuunta ko tjáanta chjéexin kichuunta juajna.

²¹ Jan'an Pablo xruan'annta juajna ko ixi tjáana ikjin xroon xruan'annta.

²² Ngisen tjaun'a Ncháina Jesucristo tangi tson'en sen. Ko jajna, ndachrona: "¡Ncháina tuinxin tsji'inta!"

²³ Juachaxien Ncháina Jesucristo sintanchaonnta.

²⁴ Tjua'anta kainnta ixi kainna titika'onna ndo Cristo Jesús. Jaña tson'en.

‡‡ 16:15; 1Co. 1:16. ††† 16:19; Hch. 18:2.

2 Corintios

Ndo Pablo kjin ndo xroon ngajin sen tjajna Corinto

1 †*Jan'an, Pablo, apóstol nche'e xrée ndo Dio, kuinchena ndo ixi sinta'a ixra ngajin Ncháina Jesucristo, jan'an ko ndo ndo kichuuna Timoteo ikjinna xroon ji'i, xruan'anna ngajinnta ti stenta ningue ndo Dio tjajna Corinto ko kaxon kain sen kichuuna titikaon Ncháina Jesucristo ste nchijii nunte Acaya. ² Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Ndo Dio tingijnana ndo nchakon tangi tatsingana

³ Juasie ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, tikonóajina ndo ko kain nchakon tingijnana ndo ixi juaxruxin tsintena. ⁴ Je'e ndo tingijnana ndo nchakon tatsingana juachjaon, ixi jaña kaxon tsingijnana ikaxin sen kichuuna, nchakon xrojan juachjaon xrochónnda sen. ⁵ Jan'anna tsango ijíé juachjaon chondana xranchi juachjaon kuichónnda ndo Cristo, ko jaña kaxon ixi je'e ndo jaña chondana juaxruxin. ⁶ Jan'anna tangi stena ixi ja'anta xrobake'enta juaxruxin. Ndo Dio tingijnana ndo ixi jan'anna tsjachana tsingijnananta kaxon, ko jaña ja'anta chao tsatsinganta nge'e tangi tson'annta xranchi ti tangi tatsinga jan'anna. ⁷ Ko nókana ixi nduaxin titikaonnta Ncháina Jesucristo, méxin siá jai tangi chondanta juachjaon xranchi jan'anna, nókana kaxon ndo Dio tsingijnanta ndo xranchi bingijnana ndo jan'anna.

⁸ ††*Kichuuna, tja'onna tsono'anta kain nge'e tangi kuatsingana ti kuinteena nunte Asia. Tsango ijíé juachjaon kuachondana, méxin xraxa'onna ndaxrokuen'enna. ⁹ Jan'anna konónana xranchi ndaxrokuen'enna nti'a. Ti tangi kónana me'e juakonana ixi xrochuntia'ina ngajin jan'onna, xrokonda xrochuntiana ngajin ndo Dio, ndo nchexechón ni tsiken'en. ¹⁰ Je'e ndo bingijnana ndo kuatsingana kain juachjaon ko ngajin je'e ndo chuntiana ko nókana kaxon ixi xratsingijnana ndo. ¹¹ Ja'anta tingijnananta ti nichje'enta ndo Dio ixi je'e ndo tsingijnana ndo. Ko siá itsjé sen xronichje'e sen ndo Dio, jaña kaxon itsjé sen tsajon sen juasaya ngajin ndo ixi je'e ndo kuingijnana ndo.

Sonda jui'a ndo Pablo tjajna Corinto

¹² Juaxruxin stena ixi nókana ndako junta'ana ko xro'an ngisen juntaya'ana, kaxon ndako junta'ana ngajinnta. Ko je'a ixi juachaxinnana junta'ana jaña. Na'i. Juachaxien ndo Dio me'e ti bingijnana junta'ana

† 1:1: Hch. 18:1. †† 1:8: 1Co. 15:32.

jian. ¹³ Jan'anna stekjinna xroon tsaye'enta ko ti ikjinna tangi'a tsienxinnta ko tja'onna ixi tsienxinnta jian ¹⁴ ixi jai ja'anta ó tienxinnta naanchichjaon, ko nchakon xrokjan Ncháina Jesús tsake'enta juaxruxin ixi jan'an-na jian juntakuan'annanta, ko kaxon jan'anna juaxruxin stena ixi ja'anta jian kuitikaonnta.

¹⁵ Jan'an xraxa'on ixi sa'ó xrojuasótsja'anta ixi juaxruxin xrokuenteenta ixi ó yuxin xrobikon kichuuna. ¹⁶ †*Méxin xraxa'on xrojuasótsja'anta nchakon saxrokjui nunte Macedonia ko kaxon nchakon xrokjaninna nti'a. Ko jaña ja'anta xrobingijnantana saxrokjui nunte Judea. ¹⁷ ¿Á xraxaonnta ixi je'a jian xraxa'on nchakon ndachrjan sa'ó ixi xrojuasó nti'a? ¿Á xraxaonnta ixi jan'an nta'a xranchi ngixe'i naa chujni ixi sa'ó ndachrjan xrojuasó ko tjume'e ína'i? ¹⁸ Ndo Dio no'e ixi je'a jaña xraxa'on xrojuinta'a. Nchakon ndachrjan jaán, jaña tson'en, ko nchakon ndachrjan na'i, jaña tson'en kaxon. ¹⁹ ††*Ixi ndo Silvano ko ndo Timoteo ko jan'an juako'ananta chijnie ndo Cristo Jesús, chjen'en ndo Dio, nchakon bake'ena nti'a; ko je'e ndo Cristo ncheya'i ndo; ixi ti ndachro ndo me'e nche'e ndo. ²⁰ Ixi kain nge'e tsichronga ndo Dio sinche'e ndo, ndo Cristo kuitikaon ndo ko jaán nche'e ndo kain. Méxin, nchakon nichjana ngajin ndo Dio ndachrona "Jaña tson'en", ixi juachaxien ndo Cristo Jesús. ²¹ Ndo Dio tingijnana ndo jan'anna ko ja'anta ixi tsitikaonna ndo, ko je'e ndo kuiya'ina ndo ixi tjúá tsintee aséeina, ²² ko me'e juako ndo ixi jaña tikinixin'enna ndo, méxin, baxe'e ndo chji'e ndo ngajin jaña, me'e Espíritue ndo chónnda aséeina ixi jaña tsonoína nduaxin tsayé'ena ti ndachro ndo tsajon ndo.

²³ Siá xrata'i cha'o ixi tjasotsja'anta tjajna Corinto xranchi xraxa'on, ndo Dio no'e ndo ixi je'a ixi tjaun'a tsjaso. Na'i, xrasatji'a ixi tjaun'a sintani'a asáanta ixi tuinxin tjaso. ²⁴ Je'a ixi xroketuan'annta xranchi xrochuntianta Ncháina. Na'i, ixi ó nóna ixi jian chuntianta ndo. Je'o tja'onna ixi tsingijnana ícha tsake'enta juaxruxin.

2 Tjaun'a tsoni'e asáanta, méxin, ndajuaso'a ngajinnta. ² Ixi siá tsoni'e asáanta, ¿tjume'e ngisen xrochjána juaxruxin? ¿Xronkanta ti kondanaxin jan'an koni'e asáanta? ³ Méxin, ikjin xroon xruan'annta ko juaso'a ngajinnta ixi tjaun'a xrojuincheni'enta aséenna. Jan'an tja'on ixi nchakon xrojuasó ja'anta ko jan'anna xrobake'ena juaxruxin. ⁴ Ko nchakon ikjinna xroon xruan'annta, tsango jitoni'e aséenna ko tsjanga kaxon. Ko je'a ikjin xroon ixi kaxon xrokoni'e asáan-

‡ 1:16: Hch. 19:21. †† 1:19: Hch. 18:5.

ta. Na'i, jaña junta'a ixi tja'on xrokono'anta ixi tsango tjua'anta.

Ndo Pablo íxraxaon'a ndo nge'e juinche'e naa xi

⁵ Tjaun'a ícha xronichja ixi xi juincheni'e aséenna, ixi je'e xa je'a jan'on juinchenina xa. Na'i. Kaxon juincheni'e xa aséen kain ja'anta. ⁶ Kueyanta nichje'enta xa ko koyakutéenta xa, ó chao, íxro'an nge'e ndachenta xa. ⁷ Jai ó nchemé'enta ngaya asáanta ti ndako'a juinche'e xa ko tingijnanta xa, ixi bā kondeexin juachjaon me'e tsitjáña aséen xa. ⁸ Tinóatáana ngajinnta, tjako'enta xa ixi nduaxin tjue'enta xa. ⁹ Xroon sa'ó kjin'annta ixi tja'on tsonóna á nduaxin kuitikaonnta nge'e kuetuan'annta. ¹⁰ Ko siá ja'anta tjáña'anta ti ndako'a juinche'e xa, kaxon jan'an ó tjáñaana nge'e juinche'e xa. Méxin, siá xrojan ti ndako'a juinche'e xa, jan'an ó tjáñaana me'e, ixi ja'anta jian tsinteenta. Ko ndo Cristo no'e ndo ixi ndatjáñaana nge'e juinche'e xa. ¹¹ Ko jaña Xixron'anxrée xro'an nge'e sinche'e xa ngajin jaina ixi jaina ó noína xranchi nche'e xa.

Ndo Pablo bake'e ndo tjajna Troas

¹² †*Nchakon ikjui tjajna Troas ixi xrojuako chijnie Ncháina Cristo, konóna ixi je'e ndo kuajon ndo juachaxin xrojuako chijnie ndo nti'a. ¹³ Ko maski jii juachaxin, jii juachjaon ixi kuitja'i ndo kichuuna Tito. Méxin, tuinxin ntatjan sen ste nti'a satji nunte Macedonia ko tjume'e sakjui.

Ndo Pablo tajon ndo juasaya ngajin ndo Dio

¹⁴ Juasie ndo Dio ixi je'e ndo tingijnana ndo ko chondana juachaxien ndo Cristo Jesús. Ko kain ti no tjakona chijnie ndo, ixi ti tjakona xranchi naa nge'e chaxro xraxe. ¹⁵ Ixi kain jaina chaxro xraxena xranchi naa tsjoxraxé tajon ndo Cristo tayé'e ndo Dio ixi jaina tjakona chijni jian ngajin sen chónda juachaxin tsechón kain nchakon ko ngajin ni xratayé'a juachaxin kaxon. ¹⁶ Ngajin ni chónda'i juachaxin tsechón, ti chaxro xraxe me'e xranchi xrokuenxin nā. Ko sen chónda juachaxin tsechón, ti chaxro xraxe me'e xranchi tajon juachaxin tsechón sen. ¿Ngisen chao tsjacha sinche'e ixrā kuetuajna ndo Dio? ¹⁷ Ko jan'anna tjanča'ina tomi ixi tjakona chijnie ndo Dio xranchi nche'e ikaxin nā. Na'i. Jan'anna ixi nchijíi aséenana tjakona chijnie ndo ixi je'e ndo kuinchanana ndo sinta'ana ixrā ngajin ndo Cristo.

Natjúá cha'o tsonchjiñe'eni ngajin ndo Dio

3 Ti ndachrjanna ixi jan'anna jian tjakona, ¿á xraxaonnta ixi jan'anna tsango ntajíe aséenana?, o, ¿á xraxaonnta xrokondanana naa xroon xronichja ixi jian jan'anna?, o, ¿á xrokonda tjanča'ananta naa xroon xrondachro ixi jian nta'ana ixrā, xranchi tjančhia ikaxin nā? ² Na'i, ja'anta xrokjuinta xranchi xroon me'e, jitjaxin ngajin aséenana ko me'e tsichuxin chujni ko tsonoexin chujni ti jian nta'ana. ³ Me'e tsikonxinni ixi

† 2:12: Hch. 20:1.

ja'anta xrokjuinta xranchi naa xroon chrjiki'anna tsikjin Ncháina Jesucristo tsonoexin chujni ixi ixrā jian nta'ana. Ko je'a ixi ndana'ó tsikjinxin ndo xroon me'e. Na'i. Je'e ndo kuajon ndo Espíritue ndo ti jichón kuaye'enta. Ko je'a ngata'a naa xro tsikjin ndo. Na'i. Je'e ndo tsikjin ndo ngaya aséen chujni.

⁴ Ko kain ji'i noína ixi nduaxin titika'onna ndo Dio ko ndo Cristo tingijnana ndo. ⁵ Ko jua'i xrondachrona ixi je'o jaina chao sintu'una naa ixrā. Na'i. Ndo Dio, me'e ndo tingijnana ko chjaina ndo juachaxin, méxin, chao nche'ena xrā kuituan'an ndo. ⁶ Je'e ndo chjaina ndo juachaxin ixi sinche'ena ixrā ngajin ndo ko xrā me'e naa chijni natjúá juinchéña ndo. Ko chijni ji'i je'a naa ley jitaxin. Na'i. Ji'i naa juachaxin kuajon Espíritue ndo Dio. Ixi ley me'e teenxin chujni, ko Espíritue ndo tajon juachaxin stechón chujni kain nchakon.

⁷ Kondeexin ley bakeexin chujni ko ley me'e jitaxin ngata'a naa ixro ko tsango ijíe chjiixro bika'o ley me'e, méxin sen israelita jua'i tsje'e sen ngaya ikon ndo Moisés ixi tsango tóngíxin. Ko ti tóngíxin me'e jitjexin. ⁸ Siá jaña bikon sen chjiixro me'e, jai ícha tóngíxin chijni natjúá kuaye'ena ixi juachaxien Espíritue ndo Dio. ⁹ Ko ley tsango tóngíxin me'e banchekama ijíe tsenxin chujni; jai ícha jian ko ícha chaxro chijni ne'e ndo Dio tsontjúáxin asééina ko tsoomé'e ijíe chondana. ¹⁰ Méxin, ti ijíe juachaxin kuachónnda ley íxro'an tjtítee xranchi ijíe juachaxin chónnda chijni natjúá jai. ¹¹ Siá ley sa'ó kuachónnda ijíe juachaxin ko juachaxin me'e yao juexin, jai ícha chónnda ijíe juachaxin chijni natjúá tsake'e kain nchakon.

¹² Ko jaina stechon'enna nge'e tsjexin'a, méxin, xroxrakon'ana xronichjana kain ji'i. ¹³ Ko nta'ina xranchi juinche'e ndo Moisés, bijeexin ndo naa manta ngaya ikon ndo ixi tsikon'a sen israelita ixi jitjexin ti jítóngíxin. ¹⁴ Ko sen israelita kuienxin'a sen chijni me'e ko hasta ti jai ti xranchekuanxin sen nge'e kuetuen'en sen ó sa'ó, xranchi xrochonda sen manta jijeexin ngaya ikon sen ko tienxin'a sen ti nchekuanxin sen. Ko je'e sen tsienxin sen chijnie ndo Dio je'o siá tsitikaon sen ndo Cristo, me'e tsitjáña manta tsijijeexin ngaya ikon sen. ¹⁵ Ko ti nchakon jai ti nchekuanxin sen xroon tsikjin ndo Moisés tienxin'a sen ixi xrajijexin manta ngaya ikon sen. ¹⁶ Ko nchakon naa ngisen taxi titikaon sen Ncháina Jesús, manta me'e ítsingakuen'a manta. ¹⁷ Ncháina †† Jesús me'e Espíritue ne'e ndo Dio. Ko ti no jii Espíritue ndo Dio, xro'an nge'e tije'e. ¹⁸ Ko kain jaina íxro'an manta jijeexin ikonna; jaina stena xranchi naa xrosenda tóngíxin ixi tjakona juachaxien Ncháina, ko je'e ndo tindoxin ndo ti xraxaonna. Kain ji'i ton'en ixi ixrā nche'e Espíritue ndo Dio ngaya asééina, ko jaña ícha ko ícha stena xranchi jii je'e ndo.

Sen chronga chijnie ndo Cristo

4 Ixi ndo Dio tsango bikonóa'nana ndo ko chjána-na ndo juachaxin sinta'ana xrée ndo; méxin, tonchrje'ana ko ícha nta'ana xrée ndo. ² Xro'an nge'e imao nta'ana, méxin tosuana'ina, ko ntaya'ina chujni

†† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

ko tindoxin'ana chijnie ndo Dio. Ndo Dio jian no'e ndo ixi jan'anna nichjana nge'e nduaxin, méxin chao xrochuntia sen ngajinna. ³ Ko ni tienxin'a chijnie Ncháina ti tjakona, ni me'e tsitjáña nã méxin tienxin'a nã. ⁴ Ko ni me'e tienxin'a nã ixi xiña'i tetuan'an nunte xasintajni tsijije'e xa ikon nã ixi tsiexin'a nã ko tsikon'a nã xranchi tingasáña chijnie ndo Cristo ixi Ndo Cristo naxraje'o xranchi ndo Dio xexi ndo. ⁵ Nchakon tjakona, je'a tjakona ti xraxa'on jan'anna. Jan'anna tjakona ixi tsitikaonnta ndo Jesucristo xranchi Ncháanta, ko jan'anna nta'ana ixra ixi tsingijnananta ixi tjua'ana ndo Jesucristo. ⁶ Ko ndo Dio kuetuan'an ndo ixi xro'i tsingasáñaxin ti naxixe'e, kaxon je'e ndo juinchengasáña ndo ngaya aséeina ixi jaña xrochuxinna juachaxin ijíe chóna ndo Dio, juachaxin tingasáñaxin ngaya ikon Cristo.

Ixi chuntiana Ncháina Jesucristo me'e jian tsojuna

⁷ Ko cuerponana jii xranchi naa ichi tsikóñaxin ncheta'o tjinga nge'e tsango tjintee, ixi jaña tsjakoxinna ijíe juachaxin chjaina ndo Dio ko je'a juachaxinnana. ⁸ Maski xrojan nge'e tangi tsatsingana, tonchrje'ana. Maski xrochondana juachjaon, jan'anna chuntiana ngajin ndo Dio. ⁹ Maski tengina nã, ndo Dio tintuna'ina ndo. Maski itsjé nge'e nchenana nã ixi tjaunna tsjankana nã, jua'i sinchetjáña nã. ¹⁰ Ngixe'i ti no itjina, tjakona ti tangi tatsingana xranchi tangi juinchekao nã Ncháina Jesús ti kuen'en ndo, ko ti titika'onna ndo jai tjakoxinna ixi je'e ndo jichón ndo ngaya aséeina. ¹¹ Ixi jaina ti stechónna, kain nchakon chondana juaxrakon ixi tsen'enna ixi titika'onna ndo Jesús, ko kaxon jaña tsjakoxinna ti ijíe juachaxin chóna ndo. ¹² Méxin, jan'anna steten'enna ko ja'anta xrochondanta juachaxin tsarichonnta.

¹³ Ixi jan'anna xraje'o chuntiana xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen ó sa'ó: "Kuitika'on méxin, nichja", ko kaxon jan'anna kuitikaonna, méxin, nichjana. ¹⁴ Méxin, noina ixi ndo Dio, ndo juinchexechón Ncháina Jesús, kaxon sinchexechónna ndo jaina, ko tjume'e ja'anta ko jan'anna satsiku'una ndo ti tituan'an ndo. ¹⁵ Kain ji'i kon'en ixi jaña jian tsintee ja'anta. Ixi siá ícha kueya sen tsayé'e sen juachaxien ndo Dio, jaña kaxon ícha itsjé sen tsajon sen juasaya † ngajin ndo ixi je'e ndo chóna ndo kain juachaxin.

¹⁶ Méxin, tonchrje'a aséenana maski jitjexin cuerponana, ndo Dio ícha sinchesoji ndo aséenana ngujngu nchakon. ¹⁷ Ko maski tangi tatsingana ngata'a nunte nti'i, ji'i tsonchrjen'a, tuinxin tsatsinga juachjaon ko kondeexin me'e, ndo Dio xrochjaina ndo ijíe juachaxin ti nai'a tsjexin. ¹⁸ Méxin, ta'ina juachjaon ixi nge'e tangi tatsingana nunte xasintajni, ixi kain me'e tuinxin tsatsinga. Ko xraxaonna nge'e xratikon'ana ixi ti tikonan tuinxin tsjexin ko ti nge'e jian xratikon'ana nai'a tsjexin.

Nchia xrochondana ngajni

⁵ Nojna ixi cuerpoína jii xranchi naa nchia, ko cuerpoína me'e tsjexin naa nchakon. Ko ndo Dio juinchekonchjian ndo naa nchia natjúá jii ngajni tsayé'ena, ko nchia me'e nai'a tsjexin nchia ixi je'a itja chujni tsikonchjianxin nchia. ² Ti xrastena nti'i, tsango taabana ixi tjaunna xrochondana cuerpo natjúá jii ngajni. ³ Ko nduaxin xrochondana naa cuerpo natjúá ko jian sinchekitsáana ndo, je'a turuchuna tsintee nti'a. ⁴ Ti xrochondana cuerpoína ji'i, tsango taabana ko toni'e aséeina ko je'a ixi tjaunna tsintu'ena cuerpo ntaxi. Na'i, jaina tjaunna xrochondana naa cuerpo tsen'a ixi tsechónna kain nchakon. ⁵ Ko je'e Ndo Dio juinchéñana ndo ixi tjaun ndo tsayé'ena inaa cuerpo natjúá, méxin kuajon ndo Espíritue ndo kuaye'ena ixi jaña tsonoína ixi nduaxin tsayé'ena nge'e tsajon ndo.

⁶ Méxin jian chuntiana ko juaxruxin tsintee nti'i, maski xrasatsji'ana ngajin Ncháina. ⁷ Ko maski jua'i tikonna ndo, jaina chuntiana ngajin ndo. ⁸ Ko jaña chuntiana ndo, ícha jian xrokuutu'ena cuerpoína ixi saxrokjuina ti jii Ncháina Jesucristo. ⁹ Méxin xrokonda ícha sinche'ena ti tjaun Ncháina, siá xrastena nti'i o na'i, ¹⁰ ††*ixi kainna xrokonda tsonchjiñe'ena ti sinchéñaxin ndo Cristo ijíe ixi jaña ngujnguna tsayé'ena nge'e tikinxinna ixi á jian juinche'ena o na'i ti xrastena ngata'a nunte nti'i.

Chijin tajon juaxruxin tsintee ngajin ndo Dio

¹¹ Ko jaina ó noina ixi xrokonda xrochonde'ena ndo Dio juasaya, méxin ndachena chujni chijnie ndo ixi jaña je'e nã tsitikaon nã ndo kaxon. Ko ndo Dio ó chuxinna ndo ko kaxon ja'anta tja'onna jian tsichuxinninta. ¹² Tjaun'ana ixi xroxaxaon ja'anta ixi tsango jian jan'anna. Na'i. Je'o ndachrjanna ji'i ixi jaña tsake'enta juaxruxin ixi jan'anna jian nta'ana ko jaña xrochondanta nge'e tsjate'enta ngajin ni ndachro tsango jian nche'e nã ko je'a nduaxin. ¹³ Ixi siá ndachro nã tsijinchetjáña janana, jan'anna je'o tja'onna tsajonna juasaya ngajin ndo Dio. Ko siá je'a nduaxin tsijinchetjáña janana, méxin tja'onna tsingijnananta ícha tsitikaonnta. ¹⁴ Ti tsango tjua'ana ndo Cristo, me'e tituen'en aséenana ko nónana jian ixi je'o je'e ndo kuen'en ndo ixi ti ndako'a juinche'e kain chujni, méxin jaina xranchi xrokue'enna kaxon. ¹⁵ Ko ndo Cristo kuenxin ndo ixi jaina, ixi jaina ti xrostechónna ísinche'ana ti tjaunna. Xrokonda sinche'ena nge'e tjaun ndo ixi je'e ndo kuen'en ndo ko xechón ndo ixi jaina xrochondana juachaxin tsechónna kain nchakon. ¹⁶ Jai jaina íxroxaxaon'ana á tjintee o na'i inaa chujni xranchi kuaxraxaonna sa'ó. Ko sa'ó kuachuxinna ndo Cristo xranchi ngixe'i naa chujni, ko jai í je'a jaña chuxinna ndo. ¹⁷ Ixi ngisen titikaon ndo Cristo ikjan sen xranchi naa chujni natjúá ixi kain nge'e juuntu'una sa'ó ó komé'e ko jai kain nge'e ikjan natjúá.

† JUASAYA respeto, honor

†† 5:10. Ro. 14:10.

¹⁸ Kain jii'ndo Dio juinche'e ndo ixi kuajon ndo chjen'en ndo xjan Cristo kuenxin xjan ixi jaina, ko jaña chao tsonchjiñe'ena ti jii ndo ko kaxon chjajina ndo ixra ixi xronichje'ena chujni chijnie ndo ko jaña tsonchjiñe'e icha chujni ngajin ndo. ¹⁹ Ixi ndo Dio xru-an'an ndo ndo Cristo kuenxin ndo ixi jaina, ko jaña komé'e ti ndako'a juinche'e kain chujni ko kotuajina ndo ixi jaina tsjakona chijnie ndo ngajin chujni nunte xasintajni ko jaña chao tsonchjiñe'e na ngajin ndo. ²⁰ Jaina chondana juachaxien ndo Cristo ixi xronichjana chijnie ndo ko je'e ndo tjanča'anta ndo ixi tsitikaonna chijni tjako'annanta. Ko ixi juachaxien ndo Cristo tjanča'ananta tonchjiñe'enta ngajin ndo Dio. ²¹ Ndo Cristo xro'an nge'e ndako'a juinche'e ndo, ko ndo Dio bikon ndo xranči ndo Cristo chónđa ndo ijię, ixi jaña xrokomé'e kain ijię kuachónđa chujni ko jaña ixro'an nge'e sínká na.

6 Jan'anna xro nta'a xrée ndo Dio, tjanča'ananta ixi tjáña'inta ti jian tjáanta ndo ko ti tsango tjua'anta ndo. ² Tsindachro ndo Dio jitaxin chijnie ndo: Nchakon kuinča'anta ja'anta, kuin'an ti juanchianta. Ko nchakon kuajon juachaxin tsechón chujni, nchakon me'e kuingijnanta. Ko nchakon me'e jai, jai nchakon ndo Dio sinchemé'e ndo ti ndako'a nche'e chujni

ko tsajon ndo juachaxin tsechón na kain nchakon. ³ Tjaun'ana ixi xrojan ngisen xrondachro ndakua'i nta'ana xra, méxin, ndakoa nta'ana kain nge'e. ⁴ Kain ixra nta'ana tjakoxinna ixi xrée ndo Dio nta'ana, maski tangi tatsingana ko jan'anna tokuaxinnana, maski itsjé juachjaon tatsingana ko chonda'ina nge'e xrokon-danana, ⁵ †ko kóñana na ko xraxin'inna na ndo'achjiso ko tsango itsjé ixra junta'ana, ko ste kaxin nchakon juine'ana ko kuarichrin'ana. ⁶ Ko maski kain ña juinchenana na, xro'an ngisen xrondachro ixi ndakua'i junta'ana ixi nóñana nge'e nduaxin, taka'i chjánana juaña, ko jian nichja'ana na ixi Espiritue ndo Dio jii ngajinna, ko nduaxin tjua'ana chujni, ⁷ ko ixi juachaxien ndo Dio nichjana chijni nduaxin ne'e ndo, ko nchakon tangi tatsingana, jian nichjana ixi jaña tjakoxinna nta'ana ti jian. ⁸ Kaxin nchakon jian nichja'nana na ko ikaxin nchakon na'i. Kaxin nchakon nichja na kontranana ko ikaxin nchakon na'i. Ko maski nichjana nge'e nduaxin, je'e na ndachro na ixi ntayana. ⁹ Ko maski kaxin nchakon chuxin'ana na ko ikaxin nchakon jian chuxinna na. Ko kaxin nchakon tangi tatsingana ixi tjaun na tsóñana na ko xrastechónna. Tjaya na ngajinna ko xratjacha'i na naatsóñaxónna na. ¹⁰ Maski jitonie' aséenana, jan'anna juaxruxin stena. Xranči ni nóa stena, ko tjá'ana chujni naa chijni tsango tjintee, ko xranči xro'an nge'e xrochondana, ko jan'anna chondana kain nge'e.

¹¹ Kichuuna ti stenta tjajna Corinto, jian nichja'ananta ko ntatjunanta ti nduaxin nge'e jii ngaya aséenana. ¹² Jan'anna tsango tjua'ananta. Ko ja'anta je'a nduaxin tjauannanta. ¹³ Tinóatána ngajinnta, xranči naa ndo-

† 6:5: Hch. 16:23.

tata tinóatée ndo ngajin chjen'en ndo, tjeñauninta xranči jan'an tjua'anta.

Jaina ningue ndo Dio, ndo jichón

¹⁴ Titexin'anta ngajin naa ni titikaon'a Ncháina Jesu-cristo ixi je'a naxraje'o xraxaonna. Me'e jii xranči kuxinta je'a nataonxin nche'e ba ixra nchakon ti'te ba. Ko jaña kaxon je'a naxraje'o naa nge'e jian ko naa nge'e ña'i. Ko je'a xraje'o ti tingasáña ko ti naxixe'e. ¹⁵ Jua'i tsjento ndo Cristo ngajin Xixron'anxrée ko jua'i tsekao kichuu naa ni titikaon ndo Cristo ko naa ni titikaon'a ndo. ¹⁶ ††Jaina ningue ndo Dio, ndo jichón, ko siá ndo Dio jii ngajinna, jua'i tsitikaonna ngajin naa ídolo, jaina tikinixinna ningue ndo Dio ko je'e ndo tsindachro ndo:

Jan'an tsake'é ko tsajiki'an sen,
ko jan'an ndo Dio ne'e sen
ko je'e sen tsikinixin'en sen tjajnána.
¹⁷ Méxin, kaxon jaña tsindachro Ncháina:
Tachrxjinnta ti ste ni titikaon'a na najan'an
ko xro'an nge'e tjúá'i itsenta,
me'e tsake'enta ngajin.
¹⁸ Ko jan'an Ndotánda,
ko ja'anta chjan'na, xjan xi ko xjan nchri,
jaña ndachro Ncháina Dio, ndo chónđa kain juachaxin.

7 Kichuuna tsango tjua'anta, ko noina ixi tsayé'ena naa nge'e tsajon ndo Dio, méxin, xrokonda tjúá xrochondana cuerpojna ko aséejna, ko tsintu'ena kain nge'e sinchekitjana, ko jaña xrochonde'ena ndo Dio juasaya ko tsitikaonna ndo.

Sen kichuuna ste Corinto ó kuindoxin sen

² Taya'nananta ngaya asáanta ixi xro'an ngisen juin-tani'ana, ko xro'an ngisen juntaya'ana. ³ Ndachrjan'i jii ixi sintakamanta ijię. Na'i. Ó sa'ó ntatjunanta ixi tsango tjua'ananta, jai ti xrastechónna hasta tsijija nchakon tsen'enna. ⁴ Tsango chuntia ngajinnta ko tsango stena juaxruxin ixi nge'e nche'enta, ko tsango chá'nana maski tangi stena ngata'a nunte xasintajni. ⁵ ††Xra nchakon juasona nunte Macedonia tjokéna'ina ixi nti'i, nda'a jii chujni ningakonnana ko tsango xronkana. ⁶ Ko ndo Dio, ndo tajon juaxruxin tsake'e aséenna, kuajon ndo juaxruxin bake'e aséenana ixi kujj ndo Tito. ⁷ Ko je'a je'o ixi kujj ndo Tito bake'ena juaxruxin. Na'i. Kaxon ixi konónana ixi juaxruxin bake'e ndo ngajinnta ko ndo Tito ndachijina ndo ixi tsango tjaunnta tsikonnanta ko chronga ndo ixi tsango stechiinta ixi nge'e juinche'enta ko tsango taanta juachjaon ixi jan'an. Hora kuin'an jii, tsango bake'é juaxruxin.

⁸ Ko xroon kjin'annta sa'ó me'e juincheni'e asáanta ko jai ya'i juachjaon. Ko sa'ó jan'an kua juachjaon ixi nge'e kjin'annta ixi konóna ixi nge'e ndachrjan juincheni'e asáanta kaxin nchakon. ⁹ Ko jai ritjén juaxruxin, je'a ixi ja'anta koni'e asáanta. Na'i, juaxruxin ritjén ixi ti koni'e asáanta me'e kuindoxin nge'e

†† 6:16: 1Co. 3:16; 6:19. ‡ 7:5: 2Co. 2:13.

xraxaonnta ko ti kokuaxin'annta ti koni'e asáanta me'e juinchexruxin'en ndo Dio. Méxin, ti kjin'annta xroon, xro'an ti ndako'a junta'anta. ¹⁰ Ixi ti toni'e aséenni xranchi tjaun ndo Dio me'e tindoxin aséenni ko jaña tomé'e ijje chónDani, ko ti ncheni'e aséen chujni kondeexin nge'e jii ngata'a nunte xasintajni me'e tjacha tóña chujni. ¹¹ Ja'anta kukuaxi'annta juachjaon tjáanta ndo Dio, me'e juinche'e ndo juaxruxin ko jai jian stenta ko jian xraxaonnta ixi jan'an xro'an ijje chónDa, me'e ja'anta kuingijnaninta ixi tsango tjaanta juañao ko xronkanta ixi xrojan nge'e xrokon'en. Méxin tjaunnta xrobikonninta ko xrojuinchejenganta 'nā ngisen ndako'a juinche'e ko jaña ja'anta juakoxinnta ixi xro'an ijje chondanta kondee nge'e kon'en. ¹² Nchakon kjin'annta xroon, je'a ixi rixraxa'on ngisen ndako'a juinche'e, ko je'a ixi rixraxa'on ngisen koni'e aséen. Na'i. Jaña junta'a ixi ja'anta xrojuakoxinnta ngajin ndo Dio ixi tsango kuaanta juachjaon ixi jan'anna. ¹³ Ko jaña juinche'enta, méxin, juaxruxin stena.

Ko ícha bake'ena juaxruxin ixi tsango jian bake'e ndo Tito ngajinnta ixi ja'anta bingijnanta ndo. ¹⁴ Jan'an ntatjan ndo Tito ixi juaxruxin stena ixi ja'anta juinche'enta ti jian, méxin tosua'ina kain nge'e ntatjana ndo Tito. Ko kaxon kain nge'e ntatjunanta nduaxin ko jaña stena juaxruxin. ¹⁵ Ndo Tito tsango juaxruxin jii ndo ixi ja'anta tsango kuitikaonnta ndo ko kuaye'enta ndo jian, méxin ícha tjua'anta ndo. ¹⁶ Tsango juaxruxin ritjén ixi nóna chao xrochuntia ngajinnta.

Jian tsingijna kichuuna

8 ¹*Kichuuna, tja'onna tsono'anta xranchi sen titikaon Ncháina nunte Macedonia juako sen xranchi ndo Dio bingijna ndo sen. ² Maski itsjé juachjaon kuatsinga sen, ko maski nóa sen, juaxruxin bake'e sen ko bingijna sen xranchi nduaxin xrochónDa sen itsjé tomi. ³ Jan'an nóna ixi nduaxin kuajon sen ti chónDa sen ko hasta ti chónDa'i sen kuajon sen ixi jaña kuachrjexin aséen sen. ⁴ Ko kuinóatée sen ngajinna ixi tsajonna juachxin tsingijna sen sen titikaon ndo Dio. ⁵ Ko ícha tsango bingijna sen; je'a xranchi jan'anna xraxa'onna; sa'ó kuitikaon sen ixi nchijii aséen sen ngajin Ncháina Jesucristo, ko tjume'e kuitikaon sen ngajinna xranchi tjaun ndo Dio. ⁶ Méxin, kuinóatánana ngajin ndo Tito ixi tsja'o ndo tomi ngajinnta xranchi juangíxin ndo juinche'e ndo ó sa'ó. ⁷ Jian nóna ixi tsango jian nche'enta kain nge'e: jian chuntianta Ncháina Jesucristo, jian nchekuen'ennta sen chijnie ndo Dio, ícha no'anta chijnie ndo, ko tsango chá'anta ko tjaunnta. Ko jai ícha jian tingijnanta sen kichuuna.

⁸ Je'a ritituan'annta sinche'enta ji'i. Na'i. Je'o tja'on tsono'anta xranchi tingijna sen kichuuna ngajin ikaxin sen kichuuna, sen ícha nóa, ixi jaña ja'anta kaxon ícha tsanginta tsingijnanta ko xrotjue'enta sen. ⁹ Ja'anta no'anta ixi Ncháina Jesucristo, je'e ndo kuachónDa ndo kain ti tjintee, ko ixi tsango tjua'anta ndo, méxin, kuji

ndo nunte xasintajni ko ikjan ndo xranchi naa ni nóa ixi jaña ja'anta xrochondanta kain ti tjintee.

¹⁰ Ja'in xrontatjunta nge'e xraxa'on ixi ji'in. Nano kuatsinga ja'anta sa'ó kuaxi kuajonnta, ko tsango juaxruxin bake'enta ixi kuajonnta. ¹¹ Jai xratajonta xranchi juangíxin kuajonnta ó sa'ó; juaxruxin tájonnta ti chondanta. ¹² Síá tjaunnta tsingijnanta sen kichuuna ixi jaña bake'enta ngaya asáanta, ndo Dio take'e ndo juaxruxin síá tájonnta nge'e chondanta ixi ndo Dio tjanča'i ndo nge'e chónDa'i chujni. ¹³ Tjaun'ana ixi tsingijnanta inaa sen ixi ícha xrochonda sen ko ja'anta xrochonda'inta. Jan'anna tja'onna ixi nataonxin xrochondanta. ¹⁴ Jai ja'anta chondanta, méxin chao tsingijnanta sen chónDa'i. Nchéxin tsji nchakon je'e sen xrochónDa sen ko tsingijnanta sen kaxon, ko jaña nataonxin tsingijna kichuuna. ¹⁵ Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Sen jua'o kueya nge'e, xro'an nge'e ti jua'o sen xe'e, ko sen xro'an itsjé jua'o, xro'an nge'e titjáñe'e sen."

Ndo Tito ko sen chrikao ndo

¹⁶ Ko juasie ndo Dio ixi je'e ndo bake'e ndo ngaya aséen ndo Tito yaa ndo juachjaon ixi tsingijnanta ndo xranchi jan'an kaxon yaa juachjaon ixi ja'anta. ¹⁷ Ko je'e ndo bake'e ndo juaxruxin ixi sinche'e ndo ti kuetuan'anna ndo, ko jai je'e ndo tjaun ndo tsiji ndo, tsitsja'anta ndo.

¹⁸ Kaxon ndo Tito tsjikao ndo naa ndo kichuuna, ko kain sen titikaon Ncháina chúxin sen ndo ixi jian juinche'e ndo ixrā ti tjako chijnie ndo Dio. ¹⁹ Ko kain ni'ngo kuinche'e sen ndo ixi kaxon tsiki'anna ndo nchakon tsjasokianna tomi juakana. Kainna xronta'ana ixrā ji'in, titika'onna ko chonda'ana ndo Dio juasaya ko tja'onna tsono'anta ixi nduaxin sinta'ana ji'i. ²⁰ Ko tjaun'ana ixi xrojan ngisen xronichja ixi ndakua'i juinta'ana ixi tomi xraka. ²¹ Ko je'o tja'onna sinta'ana nge'e jian, ixi jaña Ncháina tsake'e ndo juaxruxin ko kaxon jaña tsikon chujni ixi jian nta'ana ixrā.

²² Kaxon xruan'anna inaa ndo kichuuna tsjikao sen. Je'e ndo jian juinche'e ndo itsjé ixrā. Ko jai ícha tjaun ndo tsingijna ndo ixi tsango chuntia [†] ndo ngajinnta. ²³ Xraxaonnta ixi ndo Tito, ndo tjento, tingijnana ndo ixrā nta'ana ngajinnta. Ko sen yuu tsjikao ndo, sen ni'ngo kuinche'e sen ixi tjaun sen tsiji sen ngajinnta ko jaña tsajon sen juasaya ngajin ndo Cristo. ²⁴ Méxin, nche'enta nge'e jian ngajin sen xruan'annta ixi jaña tsikon sen ni'ngo kuinche'e sen ixi nduaxin tjue'é kichuuna ko tsono'e sen ixi nduaxin nge'e nichjana ixi ja'anta.

Tomi xra'o tsingijna sen kichuuna

9 Ti xra'o tomi ixi tsingijnanta sen kichuuna titikaon Ncháina, íxrokonda'i xrokjin'anta ícha, ² ixi sa'ó konóna ixi ja'anta tjaunnta xrobingijnanta sen, méxin chá'na ko ntatjan sen kichuuna ste nunte Macedonia ixi ja'anta, sen nunte Acaya, xra nano ku-

† 8:1: Ro. 15:26.

†† CHUNTIA tener fe

atsinga tjaunnta xrobingijnanta sen nóa. Ko sen kichu-una nunte Macedonia tsango tjaun sen tsingijna sen kaxon ixi ja'anta sa'ó juako'enta sen. ³ Méxin, xruan'an kaxin sen kichuuna tsiji sen ixi tja'on tsikon sen ixi nduaxin ja'anta ó stechon'ennta ixi tsajonnta nge'e tsingijnaxinnta chujni ixi jaña beki'a sen. ⁴ Nchéxin xrojan sen kichuuna nunte Macedonia tjaun sen tsja-sokianna sen ko ja'anta xra tjao'anta tomi. Ko me'e tsosua'nāna ixi sa'ó ndachrjanna ixi ja'anta tsango tjaunnta tsingijnanta ko jan'anna chuntiana ixi jaña sinche'enta. ⁵ Méxin, xraxa'on ícha jian sa'ó xroxruan'an sen kichuuna ngajinnta ixi tsingijnanta sen ti xroxra'o tomi tsindachronnta. Ko jaña tsikonni ixi ja'anta tsango tjaunnta tsingijnanta sen nóa ixi tjue'enta sen ko je'a ixi jan'anna tetuan'anna sinche'enta me'e.

⁶ Xraxaonnta ixi ngisen tajon'a itsjé, kaxon xro'an itsjé tayé'e sen, ko sen tajon kueya, kaxon kueya tayé'e sen. ⁷ Méxin, ngujngu ja'anta tájonnta nge'e xraxaon asáanta, ko sinchení'e'a asáanta nge'e tájonnta ko je'a ixi xrokonda tsajonnta, ixi ndo Dio tjue'e ndo sen juaxruxin tajon xrojan nge'e. ⁸ Ixi jaña Ndo Dio ícha sinchenchaonnta ndo ko tsajon ndo kain nge'e xrokonda'anta ixi jaña kaxon chao tsingijnanta ikaxin chujni. ⁹ Xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio: Sen tonchjeya nge'e chónnda sen ngajin ni nóa, kain nchakon xroxraon chujni ti jian juinche'e sen me'e.

¹⁰ Ixi ndo Dio tajon ndo tsee tengani ko tajon ndo nge'e sineni, ko je'e ndo xrotjáanta ndo kain nge'e xrokonda'anta ko je'e ndo ícha tsajon ndo, me'e xrochondanta itsjé nge'e ko jaña tsingijnanta ni nóa.

¹¹ Ndo Dio xrotjáanta ndo kain nge'e tjintee xrochondanta, jaña ja'anta kaxon chao itsjé nge'e tsajonnta. Ko jan'anna tsiki'anna tomi me'e ko jaña ícha itsjé sen kichuuna tsajon sen juasaya ngajin ndo Dio ixi tomi tsajonnta. ¹² Ixi tomi tsingijnaxinnta sen kichuuna, je'a je'o ixi sen kichuuna xrochónnda sen nge'e xrokonde'e sen. Na'i, kaxon ixi jaña ícha tsajon sen juasaya ngajin ndo Dio. ¹³ Ko kaxon je'e sen ícha tsajon sen juasaya ngajin ndo Dio ixi nge'e kuajonnta ixi jaña tjakonta nduaxin titikaonnta chijnie ndo Cristo. Jaña kaxon ícha ijié juasaya xrochónde'e sen ndo Dio ixi ja'anta bingijnanta sen ko ikaxin chujni. ¹⁴ Ko je'e sen xronichje'e sen ndo Dio ixi ja'anta ixi je'e sen tjua'anta sen ko ixi tikon sen ixi ndo Dio jian tingijna ndo ngajinnta.

¹⁵ Juasie ndo Dio ixi juinchekitojna ndo naa nge'e tsango tjintee, me'e ti tomé'e jíeeni, ko tsikixian'ina tsekina kain ti chjaina ndo.

Juachaxin kuajon ndo Dio ngajin ndo Pablo

10 Jan'an Pablo tinóatáana ngajinnta ixi ndo Cristo, ndo tsango jian ko tsango tjuaina ndo, ste kaxin nā ndachro nā ixi nchakon ritjén ngajinnta je'a ntajíé aséenna, ko nchakon ritjén ikjín, tsango tojiena. ² Méxin, nchakon tsjasotsja'anta tjancha'anta nche'anta ixi tsojiéna ngajin kaxin ni ndachro ixi jan'anna tja'onna tsjachana xrojan nge'e, xranchi nche'e ni nunte xasintajni. ³ Nduaxin jan'anna stena

nti'i nunte xasintajni, ko maski jaña, ntai'ana ti nge'e ndako'a xranchi nche'e ni titikaon'a ndo Dio. ⁴ Ko tjaya'ina ixi chika, chika tjayaxin chujni nunte nti'i. Na'i. Jan'anna nta'ana xrojan nge'e ixi juachaxien ndo Dio, ko juachaxin me'e chao tjankaxinna kain xra nche'e Xixron'anxrée. ⁵ Ko jaña kaxon tjankana ixra nche'e ni tjaun'a ixi íkaxin chujni tsichuxin nā ndo Dio. Ko ixra nta'ana ixi kain ni chónnda ijié tsindoxin nā ti ndakua'i xraxaon nā ko tsitikaon nā ndo Cristo. ⁶ Ko jan'anna tsuyakutéena chujni tsitikaon'a ndo Cristo ixi jaña tsitikaon nā ndo, ko jaña kainnta jian tsitikaonnta kaxon.

⁷ Ja'anta je'o titikaonnta nge'e tikonnta. Ko ngisen xraxaon ixi nduaxin tikinixin ndo Cristo, tsono'e sen ixi kaxon jan'anna tikinixinnana ndo xranchi sen me'e. ⁸ Siá tsango nichja ixi richonda juachaxin tsituan'an, tosuana'i. Ncháina Jesucristo chjána juachaxin me'e ixi jaña ícha xrochuntianta ndo, ko je'a ixi me'e tsitjáñaxinnta. ⁹ Ko ti kjin'annta xroon xruan'annta, tjaun'a xroxraonnta ixi me'e xroxronkanta, ¹⁰ ixi ste kaxin sen ndachro sen ixi ti ikjin xroon tsango toña'o ngajinnta, ko nchakon ritjén ngajinnta xronkana ko kain ti nichja tjinte'a. ¹¹ Ko ngisen jaña nichja, tsono'e sen ixi ti nchakon ikjin xroon xruan'annta ko ritjén'a ngajinnta, jaña kaxon tsjasotsja'anta naxraje'o xronichja'anta xranchi ikjin xroon xruan'annta.

¹² Nai'a xroxra'onna ixi tsango jian nichjana xranchi ste ikaxin nā jaña nche'e nā. Kaxin chujni xraxaon nā ixi je'e nā tsango tjintee nā ko ikaxin nā noe'a nā, ni me'e tsango ninta xraxaon nā. ¹³ Kaxon jua'i sintajíé aséenna ixi nge'e nta'ana. Ndo Dio me'e ndo xrondachro nge'e sinta'ana ko ngajin ja'anta sinta'ana ixra me'e. ¹⁴ Jua'i ntaxruantana ixi ícha tituan'anna, ko chao xrondachrjan ixi jan'an sa'ó juaso ngajinnta ko juako'anta chijnie Ncháina. ¹⁵ Ko jua'i sintaxruanta ixi jan'an junta'a ixra juinche'e inaa ngisen. Jan'anna tja'onna ixi ícha xrochuntianta Ncháina, jaña jan'anna ícha sinta'ana ixra ngajinnta ko je'o ti tsituanāna. ¹⁶ Kaxon tja'onna tsjakona chijnie jian ne'e Ncháina Jesucristo íkaxin tjajna ti xraxro'an ngisen itji tjako ixi jaña xro'an ngisen xrondachro ixi jan'anna ntaxruantana naa xra tsijinche'e inaa ngisen.

¹⁷ Ko siá xrojan ngisen tjaun sinchejié aséen, chao sinchejié aséen sen je'o ixi titikaon sen Ncháina Jesucristo. ¹⁸ Ixi ndo Dio nichja ndo jian ixi naa ngisen ndako juinche'e ko chao'a ixi xrojan ngisen je'o sen sinchejié aséen sen ixi ndachro sen jian nche'e sen.

Ndo Pablo ko sen nduaxin'a apóstol

11 Tja'on tsin'ennta nge'e xrondachrjan maski xronichja xranchi naa sen ninta. ² Ndo Dio nchenóna ixi tsaxinta juachjaon ixi tja'on tsintue'anta ndo Cristo. Jan'an ó ntatjan ndo Cristo ixi tsaya'anta ndo xranchi naa nchrichajan tsixranchia ixi tsute'e ko tjúá aséen ko cuerpoe nchrichan ixi tsij nchakon tsute'e nchrichan ngajin naakua naa ndoxi'e nchrichjan. ³ Ko xronkana ixi xranchi kunchee tsango ña'i juincheye'e ba jan Eva; ko ba jaña sinchekachruenta ba ti xraxaonnta ko ti jian titikaonnta ndo Cristo. ⁴ Ixi

siá tsij xrojan ngisen tjako inaa ndo Cristo, ko inaa espíritu ko inaa chijni ti je'a juako jan'anna, ja'anta tintu'enta ni me'e nche'e nã ti tjaun nã ko me'e ja'anta nta'anta juaxruxin. ⁵ Ko jan'an je'a ícha nuntena ixi ni ndachro apóstol nã, ni nandá kuji, ni ndachro ícha tjin-tee, ni rué'e ja'anta. ⁶ Ko maski je'a ícha jian nichja jan'an, nduaxin ícha nóna chijnie ndo Dio ko ó itsjé vez juako'anta ixi ícha nóna.

⁷ ¿Á ndako'a junta'a jan'an nchakon juako chijnie ndo Dio ngajinnta ko juanchia'i ninaa tomi ngajinnta?, ko juntajié'a aséenna ixi jaña ja'anta ícha xrokuiteenta. ⁸ Ko jan'an kuayá'a tomi chjána sen kichuuna, sen jii ikaxin ni'ngo, ko tomi me'e kondana ixi juin-takuan'an ja'anta. ⁹ †*Ko nchakon bake'e ngajinnta, xrokondana tomi, ko xro'an nge'e juanchia'anta. Ko kain nge'e kondana, sen kichuuna nunte Macedonia chjána sen ixi tjaun'a kuajondaxin ixrã ngajinnta ko jaña jai tsajonndaxin'a xrã ngajinnta. ¹⁰ Ko jian nóna ixi chuxin chijni nduaxin ne'e ndo Cristo, ko xro'an ngisen nchijii nunte Acaya tsantsjena juaxruxin chonda.

¹¹ ¿Sonda ndachrjan ja'in? ¿Á ixi tjaun'anta? Ndo Dio no'e ndo ixi tsango tjua'anta.

¹² Ko xrajaña sinta'a tsanchia'i tomi ngajinnta ixi tjaun'a ixi jaña ni nduaxin'a apóstol sinchejié aséen nã ixi stencheye'e nã chujni ixi je'e nã ndachro nã tikinixin'en nã ndo Cristo ko xraje'o ixrã nche'e nã xranchi jan'anna. ¹³ Ni me'e je'a nduaxin apóstol nã. Je'e nã stencheya nã ixi ndachro nã tikinixien'en nã ndo Cristo. ¹⁴ Ko kain ji'i sinchexronka'ina ixi nojna ixi kaxon Xixron'anxrée ndachro xa ixi je'e xa naa ángel tingasáña ko je'a nduaxin. ¹⁵ Jaña kaxon ni nche'e xrée Xixron'anxrée ncheya nã ixi ndachro nã jian xrã nche'e nã. Ko nchakon tsjexin kain nge'e, tangi tson'en nã ixi ndakua'i juinche'e nã.

Tangi ton'en ndo Pablo ixi ixrã apóstol nche'e ndo

¹⁶ Íjngo ntatjunta: Tjaun'a xrondachronta ixi juin-tatjáña jáana, ko maski jaña xrokon'en, tintunanta xronichja ixi jaña chao sintajié aséenna naa nchiín.

¹⁷ Siá jaña ntajié aséenna naa nchiín, ndachrjan'i ji'i ixi juachaxien Ncháina. Na'i. Jaña jan'an ndachrjan xranchi xrokjui nduaxin xrojuinchetjáña jáana. ¹⁸ Ste itsjé ni nchejié aséen ixi nge'e no'e nã, ¿sonda jua'i kaxon jan'an sintajié aséenna? ¹⁹ Ko ja'anta ndachronta ixi no'anta ko juaxruxin taye'énta ni nduaxin tsi-jinchetjáña jaa. ²⁰ Ko ja'anta tokuaxinnta tituan'annta nã ko ntajinta'anta nã ixrã ko tjenga'inta nã 'nã, tantsja'anta nã nge'e chondanta, ntaya'anta nã, ko tande'e nã itun gaya ikonnta. ²¹ Maski tosua'na jan'an xron-dachrjan ixi jan'anna junta'ina jaña.

Ko ti nchejié aséen nã, jan'an kaxon chao sintajié aséenna, ko ndachrjan ji'i xranchi naa ni tsijinchetjáña jaa. ²² Je'e nã chujni hebreo nã. Kaxon jan'an. Je'e nã chujni israelita nã. Kaxon jan'an. Je'e nã kuachrjenixin nã ndo Abraham. Kaxon jan'an kuachrjenixin ndo Abraham. ²³ †*¿Á je'e nã nche'e nã ixrã ngajin ndo Cristo? Jan'an nduaxin nta'a ixrã ngajin ndo Cristo,

† 11:9: Fil. 4:15-18. †† 11:23: Hch. 16:23.

maski je'a jian jan'an xrondachrjan. Jan'an ícha junta'a ixrã, jan'an ícha bija'na nã ndo'achjiso, jan'an ícha bikaon nã ko itsjé vez ndáxrokon'enna. ²⁴ Na'ó vez ni judío juaya nã ngajin; ikántenã kóñana nã ixi ino.

²⁵ †*Nii vez ni tituan'an tjajna Roma juaya nã ngajin ixi ntasé, naa vez kuaxina nã ixro. Nii vez konunte ntábarco ngangí nda, ntábarco ritiki'an, naa vez naa tiie ko naa nchakon bake'é jan'on ngusine ndachaon.

²⁶ ††*Ikjín no kuaji. Tangi kuatsingatu'a ndajitinga, ko naa nchakon ngakona xiche'e. Kuatsinga itsjé juachjaon ngajin ni tjajnána ko kaxon ni je'a tjajnána, ko kaxon ti bakji tjajna, ntajie ko ndachaon ko kaxon xrokóñana nã, ni nduaxin'a titikaon Ncháina Jesucristo. ²⁷ Tsango junta'a ixrã ko itsjé nge'e tangi kónna. Itsjé tiie kuarichrin'a jian ko itsjé nchakon kuatse jinta, kuen'enna inda ko kuachónnda'i itsjé manta tsaria, méxin tsango bakongína.

²⁸ Ko maski kain ji'i kónna, nai'a tjáña ixi kain ni'ngo ko ngujngu nchakon tsango kua juachjaon ixi kain sen xra'o ni'ngo. ²⁹ Ngisen toni'e, ko, ¿á jan'an tonina'í? Nchakon xrojan ngisen nche'e naa nge'e ti ndakua'i ngajin sen kichuu sen, taa juachjaon ko toña'o. ³⁰ Siá chao sintajié aséenna, sintajié aséenna ixi soji'ana. ³¹ Ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, ngisen tikinixin'en kain juasaya, † no'e ndo ixi nduaxin nge'e ndachrjan. ³² ††*Nchakon bake'é tjajna Damasco, xi baketuen'en nti'a, xi rey Aretas, kuetuan'an xa ixi xrot-séna nã hora tsachrjexin tjajna ko xrobikaana nã ndo'achjiso. ³³ Ko sen kichuuna juankayana sen ngaya naa ntaxrakaxro ko juinchingajinxinna sen ti jii naa ventana jichónnda tjatu'o jii ngandajin tjajna, ko jaña sabinga ko ítsé'ana nã.

Nge'e ijíé bikon ndo Pablo

12 Xro'an nge'e tjachani xronichjani ixi jian je'eni. Maski, xrokonda xronichja ko tseki'anta nge'e

bikon ko nge'e juinchenóna Ncháina Jesucristo.

² Chuxin naa xi titikaon Ncháina ko chónnda tenoó nano ikjui xa ti nínxin ngajni. Nóna'i á cuerpoe xa o aséen xa bikon ko ixi juachaxien espíritu ndo Dio. Je'o ndo Dio no'e nge'e nduaxin kon'en. ³ Ko nóna ixi xi me'e ikjui xa; nóna'i á ixi cuerpoe xa o na'i; je'o ndo Dio no'e ndo. ⁴ Ndo Dio bikao ndo xa ngajni, nti'a kuin'en xa kaxin nge'e tienxin'ani ko xro'an ngisen chónnda juachaxin xronichja me'e. ⁵ Jan'an xrojuintajié aséenna ixi chuxin xi me'e, a kondee nge'e junta'a jan'an, jua'i sintajié aséenna, je'o chao xrondachrjan kondee nge'e tangi kónna. ⁶ Siá xrojuintajié aséenna je'a ixi juin-tatjáña jáana. Na'i. Ixi nduaxin nge'e jian junta'a ko sinta'i me'e ixi tjaun'a xroxraon sen ixi ícha nóna. Na'i. Cháña je'o sintaxraxa'on sen nge'e nta'a ko nge'e tin'en sen ti junta'a.

⁷ Ixi ti bikon, ti juakona ndo Dio, tsango chaxro me'e, méxin tsango xrojuintajéxin aséenna. Ko sinta'i me'e, ixi kuayá'a naa ichin ntau'na ko xinchexrée Xixron'anxrée tsango ncheni'e xa ntau'na ixi jaña sin-

‡ 11:25 a: Hch. 16:22; b: Hch. 14:19. †† 11:26 a: Hch. 9:23; b: Hch. 14:5. †† JUASAYA respeto, honor ††† 11:32: Hch. 9:23-25.

tajié'a aséenna. ⁸ Méxin ó níi juanchia'a Ncháina Jesucristo tsantsjena ndo ichin me'e, ⁹ ko Ncháina ja'in ndachijina ndo: "Xro'an nge'e ícha xrokonda'a; je'o ti tsango tjua'a, ixi ti tsango ijié juachaxin chonda jan'an, ícha tonoxin juachaxin nchakon naa chujni ícha soji'a. Juachaxin chónda jan'an tonoxin nchakon jua'i nche'e naa nge'e ja'ua." Méxin, juaxruxin tsake'é nchakon soji'ana ixi jaña ícha juasaya tsayé'e Ncháina Jesucristo. ¹⁰ Ko méxin, ícha juaxruxin ritjén nchakon soji'ana, nchakon chujni tjakaxin na ngajin, nchakon xro'an nge'e chonda, nchakon tengina na, nchakon yaa juachjaon ixi kondee Ncháina Cristo; nchakon soji'ana, nchakon me'e ícha tonsoji aséenna.

Ndo Pablo taa ndo juachjaon ixi sen kichuuna tjanya Corinto

¹¹ Ndako tsijintatjáña janáa nchín ixi nichja nge'e jian juanta'a. Ja'anta chondanta ijié ixi ja'anta xrokonda jian xronichjanta ixi najan'an. Ko jan'an je'a ícha nuntena ixi xi apóstol kuintekij, xi ja'anta nta'anta juaxruxin rue'énta, maski jan'an xro'an tjinteena. ¹² Ti konchrje'ana juanta'a ixra ngakjen'ennta ko kain ixra ijié ko kain ixra chaxro juanta'a ixi juachaxien ndo Dio ixi jan'an nduaxin naa apóstolna. ¹³ Ko kain ja'anta nge'e ti ícha juintanuntenta ixi ikaxin sen kichuuna jii ikaxin ni'ngo, ixi sen jaán bingijnanana sen. Ko jan'an tjaun'a bingijnaninta ixi tjaun'a xrokuajonntaxin xra ngajinnta. Tjáña'anta ti ndako'a juanta'a ixi juanchia'inta xrobingijnaninta.

¹⁴ Jai ó richon'an ixi tsjasotsja'anta nínxin vez ko jai kaxon tsajonndaxin'a xra ngajinnta ixi jan'an tjé'e tsayá'a tomianta. Na'i. Jan'an tjé'e ja'anta ixi ja'anta ícha tjinteenta. Ixi je'a ichjan tjatsin'in xjan tomi tsayé'e ndotée xjan. Na'i. Ndotata me'e ndo xrokonda tsjatsi'in ndo tomi tsayé'e xjan. ¹⁵ Ko jan'an tsango ijié juaxruxin chonda ixi sintexianxin tomina ixi ja'anta, ko jan'an kaxon, maski ícha taka tsondaxiina, ixi sinta'a ixra ngajinnta ixi jan'an tsango tjua'a asáanta, ko maski jan'an ngujngu nchakon ícha tjua'anta ko ja'anta ícha tjaun'antana.

¹⁶ Ko maski kaxin sen ndachro sen ko titikaon sen ixi jan'an kuajondaxin'a xra ngajinnta ko ikaxin sen me'e kaxon ndachro sen ixi jan'an tsango nóna ntaya me'e imao kuantjsa'anta tomianta. ¹⁷ ¿Á juintaya'anta nchakon xruan'annta xrojan ngisen tingijnana?

¹⁸ Nchakon ntatjan ndo Tito xrokuijtsja'anta ndo, je'e ndo ko inaa ndo kichuuna, ndo Tito, ¿á juintaya'anta ndo? ¿Á nduaxin'a ixi kayui jan'anna xraje'o jian ixra nta'ana ko xraje'o Espíritue ndo Dio nta'axinna xra?

¹⁹ Ja'anta stexraxaonnta ixi jan'anna nichjana ja'in ixi tja'onna ja'anta xroxraxaonnta ixi jian jan'anna, ko je'a nduaxin me'e. Na'i. Jan'anna ja'in nichjana ko ixra rinta'ana jitikon ndo Dio ko Ncháina Cristo, kain me'e nta'ana ixi tja'onna ícha tsitikaonnta Ncháina Cristo ixi tsango tjua'ananta. ²⁰ Jixronkana ixi nchéxin nchakon tsjasotsja'anta, stenche'anta xranchi jan'an tja'on ko kaxon ja'anta já sinta'inta juaxruxin xranchi xronichja

jan'an. Nchéxin stetetoku'u kichuunta, tochjuya'anta nge'e chónda inaa sen kichuunta, stetoñao'e kichuunta, stenchejié asáanta, stetjakaxin kichuunta ko stencheke'to kichuunta. ²¹ Jixronkana ixi nchakon tsjasotsja'anta, jan'an tsango tsosua'na ngajinxin † ndo Dio ko xrotsjanga ixi kondaxin ja'anta ixi xratintue'anta kain ti ndako'a kuanche'enta, ti chondanta nchri je'a janchr'i'anta ko xi je'a ndoxi'anta.

Juexin kuetuan'an ndo Pablo

13 Jai ó nínxin vez tsjasotsja'anta. Xraxaonnta nge'e ndachro chijnie ndo Dio: Kain nge'e tsochjian xrokonda tsake'e yuu o níi sen bikon nge'e kon'en. ² Ó sa'ó ntatjunta ko jai ijngo ntatjunta maski ritjén'a ngajinnta, ja'in tsikjin ngajin sen ndako'a nche'e ko sen kaxin ixi ti nínxin tsjaso jai tsango tsoñao'a sen ndako'a nche'e. ³ Ko nduaxin ja'anta tjaunnta tsono'anta á nduaxin nichja jan'an ixi juachaxien ndo Cristo. Je'e ndo nduaxin tsoñao ndo ko nduaxin sintaña'anta ndo ijié. ⁴ Je'e ndo juako'a ndo juachaxien ndo ti kuen'en ndo nganito ntacru, ko je'e ndo jichón ndo ixi juachaxien ndo Dio, jaña kaxon jaina kuasoji'a aséina, ko jai juasie ndo Dio ixi juachaxien ndo, kainna stechónna ko nta'ana ixra ngajinnta.

⁵ Xraxaonnta, ¿á chao stenta?, ko, ¿á nichjií asáanta chuntianta Ncháina Jesucristo? O, ¿á tonoa'inta ixi ndo Jesucristo jii ndo ngajinnta?, o, ¿á nduaxin'a kuaye'enta ndo ngaya asáanta? ⁶ Ko tja'on tsono'anta ixi nduaxin jan'anna titika'onna Ncháina Jesucristo. ⁷ Tjan-cha'ana ndo Dio ixi xro'an nge'e ndakua'i stenche'enta ko tjaun'ana ixi xrondachrjanna ixi jian juintakuan'ananta. Na'i, jaña ndachrjanna ixi tja'onna sinche'enta ti jian maski xrondachro ikaxin na ixi jan'anna je'a jian juakona. ⁸ Jan'anna xro'an sinta'ana ixi tsomé'e ti nduaxin. Ko kain nge'e sinta'ana me'e ícha tsichuxinnta ti nduaxin. ⁹ Tsango chá'nana ixi ja'anta xraxaonnta ixi jan'anna soji'ana, ko ja'anta tsango sojinta. Ko jan'an-na tjancha'ana ndo Dio ixi ja'anta ngujngu nchakon ícha jian tsitikaonnta ndo. ¹⁰ Méxin, ja'in kjin'annta jai ti ritjén ikjín ixi nchakon tsjasotsja'anta xrokonda'i ícha tsuyakutéenta. Ixi jan'an chonda juachaxin, juachaxin chjána Ncháina, ko juachaxin me'e xrokonda tsingijnaxinnta ixi ícha tsitikaonnta ndo ko je'a ixi sincheni'e asáanta.

¹¹ Jai kichuuna, take'énta juaxruxin, tingijna kichuunta ixi jian tsinteenta, naxraje'o xraxaonnta, tətoku'i'a kichuunta ko ndo Dio, ndo tsango tjaunna ko chjajna juaxruxin, tsake'e ndo ngajinnta. ¹² Chje'é kichuunta juajna ko kainnta chonde'enta kichuunta juasaya.

¹³ Kain sen titikaon Ncháina ste nti'i xruan'annta sen juajna.

¹⁴ Juachaxien Ncháina Jesucristo, ti tjua'anta ndo Dio ko juachaxien Espíritue ndo tsake'e ngaya asáanta kainnta. Jaña tson'en.

† *NGAJINXIN delante de*

Gálatas

Ndo Pablo ikjin ndo xroon kuayé'e ni'ngo nunte Galacia

1 Jan'an, Pablo, Ncháina Jesucristo kuinche'ena ndo nta'a xrée ndo Dio ko je'a chujni nunte nti'i kuinche'ena. Na'i. Jan'an kuinche'ena ndo Jesucristo ko Ndotáina Dio, ndo juinchexechón ndo Jesús. ² Jan'an ko kain sen kichuuna steki'an nti'i xruan'anna juajna ngajin sen ni'ngo nunte Galacia. ³ Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sinchenchaonnta ndo ko juaxruxin tsake'enta. ⁴ Ndo Jesucristo kuenxin ndo ixi jaína ixi xrokuitjáñaxin'ana kondeexin nge'e ña'i jii nunte xasintajni ixi jaña jueñaao Ndotáina Dio. ⁵ Ndotáina Dio tixinixin'en ndo kain juasaya kain nchakon. Jaña tson'en.

Naáko naa chijni nduaxin, tsechonxinni

⁶ Jan'an tsango chonda juachjaon ixi ja'anta taka jitjáña'anta ti kuetuan'an ndo Dio, ndo kuiya'anta ixi tsango tjua'anta ndo Cristo, ko jai ja'anta rirue'enta inaa chijni ti xraxaonnta tsoméxin jíanta. ⁷ Ko je'a nduaxin jii inaa chijni tajon juachaxin tsechónna kain nchakon. Na'i. Jan'an ndachrjan ixi kaxin na tjaun na sintaya'antana ko jaña tsindoxinnta chijni tjintee ne'e ndo Cristo, chijni tajon juachaxin tsechónxinni kain nchakon. ⁸ Ko siá xrojan ngisen o jan'anna o naa sen ángel tsi'xin ngajni sintakuan'annta inaa chijni xron-dachro sen tsachrjengéxin ti ndakua'i juinche'enta, ko je'a xraje'o ti jintakuan'annanta, sen me'e tsitsingata'a sen nchijíi jíee ndo Dio. ⁹ Ko ó sa'ó ndachrjan ko jai íjngo: Siá naa chujni sintakuan'annta naa chijni je'a xraje'o chijni tsachrjengéxin ti jie sinkani, ti ja'anta ó kuaye'enta, ni me'e ndo Dio tsjankata'a ndo na ijje kain nchakon.

¹⁰ Ko jai, zá tja'on jan'an ixi chujni tsitikaon na nge'e nta'a o ndo Dio tsitikaon ndo?, o, zá tja'on ixi chujni sinche'e juaxruxin nge'e nta'a? Siá me'e xrokjuinta'a jan'an, í je'a naa nchexrée ndo Cristo jan'an.

Ndo Dio kuinche'e ndo ndo Pablo

¹¹ Kichuuna, jan'an ntano'anta ixi chijni tajon juachaxin toméexin ti sínká chujni ti jintakuan'annta, chijni me'e je'a naa chujni juinchéña chijni. ¹² Ko jan'an xro'an chujni chjána chijni ko xro'an ngisen juinchekuanna. Na'i, Ndo Jesucristo juinchenóna ndo chijnie ndo.

¹³ †*Ja'anta ó kuin'ennta nge'e junta'a ó seno, ti jan'an batitika'on ley ne'e sen judío, méxin kuarua'á

ko bakon'ín sen bakitikaon chijnie ndo Cristo ko tja'on xrokuitjáña sen. ¹⁴ ††*Ko jan'an nchakon bakitika'on ley ne'e sen judío, jan'an ícha bakitika'on ixi kain sen tja-jnána, sen yaxinki'an nano, ko ícha banta'a nge'e tsiketuan'an sen tachrí'ina xranchren. ¹⁵ ††*Ko nchakon jueñaao ndo Dio, je'e ndo kuinche'ena ndo ti xrariao tse'e janáana ko tsango jueñaona ndo méxin kuiya'na ndo. ¹⁶ Ko je'e ndo Dio juakona ndo Chjen'en ndo ixi jan'an xrojuintekuan'an chijnie xjan ngajin chujni je'a judío. Ko nchakon me'e jan'an xro'an chujni juanchangi'a á sinta'a xrée ndo o na'i. ¹⁷ Ko juí'a ngajin sen sa'ó banche'e ixra xranchi apóstol, sen jii tjajna Jerusalén. Jan'on tuinxin sakjui nunte Arabia, ko tjume'e ikjanna tjajna Damasco.

¹⁸ ††*Ko kuatsinga níi nano, tjume'e sakjui Jerusalén ixi tsichuxin ndo Pedro ko nti'a bake'e tena'ó nchakon. ¹⁹ Ko bikon'a ikaxin sen apóstol; je'o bikon ndo Jacobo, ndo kichuu Ncháina. ²⁰ Ndo Dio jitsje'e ndo ixi nduaxin nge'e ikjin.

²¹ Tjume'e sakjui no tjajna Siria ko tjajna Cilicia. ²² Ko sen kichuuna titikaon Ndo Cristo ste ni'ngo Judea xranai'a chuxinna sen. ²³ Je'o tsikin'en sen ixi ngisen tjaun sa'ó xrokóñaxón sen ko barué'e sen ko tjaun naaxrokuitjáñaxón chijni me'e, jai je'e ndo tjako ndo chijni tajon juachaxin tsechónxinni, ko chronga ndo ixi xrochúntiani Ncháina. ²⁴ Ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio ixi jan'an ó titika'on Ncháina Jesucristo.

Sen sa'ó kuayé'e ixra apóstol kuayé'e sen ndo Pablo

2 ††*Kuatsinga tenoó nano, tjume'e íjngo sakjui tjajna Jerusalén ko sabiki'an ndo Bernabé ko kaxon ndo Tito. ² Jan'an ikjui nti'a ixi ndo Dio juako'na ndo ixi xrokonda itsji tjajna Jerusalén, ko imao juao je'o sen ícha tituan'an, sen tjako chijnie Ncháina ko ntatjan sen nge'e tjako'a sen je'a judío. Jaña nichja ixi tjaun'a xron-dachro sen xruenxon junta'a ixra ko jaña tsikonni ixi naakua naa nge'e tjakona. ³ Ko ndo Tito, ndo chrjik-i'an, je'e ndo tjajna griego ndo, juinchekateya'i sen ndo ixi xrokua ndo chji'e ni judío. ⁴ Maski kaxin sen ndachro ixi kichuuna sen ko je'a nduaxin. Ni me'e imao tsijike'e na ngakjen'en sen kichuuna ixi stesaya na xranchi tajonni juasaya †† ngajin ndo Cristo ko ti tjaun na íjngo xrokjanna tsitikaonna ley. Ni me'e tjaun na xrokua sen kichuuna chji'e ni judío. ⁵ Ko ninaa nchíín kuitikaon'ana sinta'ana ti ndachro na ixi

† 1:13: Hch. 8:3; 22:4, 5; 26:9-11. †† 1:14: Hch. 22:3. † 1:15: Hch. 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18. †† 1:18: Hch. 9:26-30. †† 2:1: Hch. 11:30; 15:2. ††† JUASAYA respeto, honor

tjaun'ana tsintu'enta chijni tajon juachaxin tsechónni kain nchakon.

⁶ Ko sen ni'ngo titaon'en sen kichuuna, xro'an nge'e natjúá juako'na sen. Ko jan'an kondana'i á nduaxin tituan'an sen o na'i ixi jan'an nóna ixi ndo Dio tinche'a ndo kaxion chujni ixi á no'e o á noe'a. ⁷ Ko sen tituan'an, je'e sen kuitikaon sen ixi jan'an kuetuanna ndo Dio sintakuan'an chijni jian ni je'a judío, xranchi kaxon ndo Pedro kuituen'en ndo sinchekuen'en ndo ni judío. ⁸ Ko ndo Dio xruan'an ndo ndo Pedro xranchi apóstol sinchekuen'en ndo sen judío, ko je'e ndo Dio kaxon xruan'anna ndo xranchi apóstol ne'e ni je'a judío.

⁹ Méxin, ndo Jacobo, ndo Pedro ko ndo Juan, sen me'e tituan'an sen kichuuna, kuitikaon sen ixi ndo Dio chjána ndo ijíe juachaxin tsjako chijnie ndo. Ko chjána sen itjáa sen ko juinche'e sen juaxroxin ixi jan'an ko ndo Bernabé itsjina sintakuan'anna ni je'a judío ko je'e sen sinchekuen'en sen ni judío. ¹⁰ Je'o juanchianana sen xrotjáñana'ina ixi tsingijna sen nóa, ko me'e ícha nta'ana, kain nchakon tjingijna sen nóa.

Ndo Pablo kuyakutee ndo ndo Pedro

¹¹ Ko nchakon kuiji ndo Pedro tjajna Antioquía, jan'an kuyakutee ndo ixi je'a jian jinche'e ndo. ¹² Ixi ícha sa'ó banekao ndo ikaxin sen kichuuna, sen je'a judío, ko nchakon kuiji kaxin sen kichuuna xruan'an ndo Jacobo, sen judío, ndo Pedro ó konchjino ndo ko í bajinekao'a ndo sen je'a judío ixi xrakon'en ndo sen kichuuna judío, sen titikaon ixi xrokonda tsaani chji'eni. ¹³ Ko sen kichuuna judío kaxon juinche'e sen xranchi ndo Pedro, ko kaxon ndo Bernabé jaña juinche'e ndo. ¹⁴ Ko nchakon bikon jan'an ixi stenche'a sen xranchi nchekuainana chijni jian ne'e Ncháina, ntatjan ndo Pedro ko stetin'en kain sen ni'ngo: "Ja'a judíoa, ko rinche'e xranchi nche'e ni je'a judío ko kaxon nche'a xranchi sen judío. ¿Xranchi tjauan sinchekateya sen je'a judío sinche'e sen xranchi sen judío?"

Tsechonna siá je'o xrochuntiana ngajin Ncháina

¹⁵ Jaína xra jungíexonna judíona, je'a xranchi ikaxin ni tjajna jii ngata'a xasintajni, ni je'a judío, ni ndako'a nche'e. ¹⁶ †*Ko noina ixi chujni jua'i tsoomé'e jíee nā siá tjau nā sinche'e nā kaxin xra xranchi ndachro ley. Na'i. Je'o tsoomé'e ijíe siá xrochuntiana ndo Jesucristo. Kaxon jaína titika'onna ndo Jesucristo, jaña me'e tsoomé'e jíeina ixi chuntiana ndo Jesucristo ko je'a ixi sinche'ena ixra ndachro ley ixi siá tsitikaonna ley, jua'i tsoomé'e jíee chujni.

¹⁷ Siá tjauinna ixi Ndotáina Dio sinchemé'e ndo jíee na ixi titika'onna ndo Cristo, ko tjume'e tikonni ixi chondana ijíe. A me'e xrondachro ixi ndo Cristo nchekateyana ndo sinche'ena ti ndako'a. Na'i, je'a jaña. ¹⁸ Siá ó kuintu'ena ti tetuan'an ley ko tjume'e ikjan tsitika'onna ley, me'e ché nduaxin tsamana ijíe. ¹⁹ Ko jan'an ixi ti tituan'an ley ndakuen'enna ko jai ley í jua'i tsituanna ixi jai tsaríchon ixi juachaxien ndo Dio.

²⁰ Ixi kuen'enna xranchi kuen'en ndo Cristo nganito ntacru ko jai jan'an í tetuan'i ngaya aséenna. Na'i, jai ndo Cristo tituan'an ndo. Ko jai ti nta'a, nta'a xranchi chujni stechón, ixi chuntia ngajin chjen'en ndo Dio, ndo Cristo, ixi je'e ndo tjua'na ndo ko kutuexin ndo kuen'en ndo ixi jan'an. ²¹ Ko jan'an jua'i xrondachrjan ixi xro'an tjintee juachaxien ndo Dio, ko jan'an titika'on ixi juachaxien ndo Dio bingijnana, ixi siá kondeexin ti tetuan'an ley xrokoméexin ijíe, me'e íxro'an tjintee ti kuen'en ndo Cristo ixi jaína.

Tsitikaonni ley o xrochúntiani ndo Cristo

3 Kichuuna tjajna Gálatas, tsango nintana. ¿Ngisen juintaya'anta ixi í tsitikakon'anta chijni nduaxin? Jan'anna juako'ananta jian xranchi kuenxin ndo Cristo nganito ntacru. ² Tjate'enta, ¿á kuayéexinnta Espíritue ndo Dio ixi kuitikaonnta ley tsiketuan'an ndo Moisés?, o, ¿á kuaye'enta Espiritu ixi kuitikaonnta chijni jian kuin'ennta? ³ ¿Sonda tsango nintana? Siá ó kuitikaonnta chijnie ndo Dio ixi juachaxien Espíritue ndo, ¿sonda jai tjauinna xrochuntianta nge'e xraxaon ja'anta, a me'e sinchemé'e ti ndakua'i juinche'enta? ⁴ ¿Á xro'an juinta'anta ti tangi kon'annta nchakon kuitikaonnta chijni jian ne'e ndo Cristo? Xrokonda xraxaonnta ixi je'a xruenxon. ⁵ Nchakon ndo Dio kuajon ndo Espíritue ndo ko juinche'e ndo itsjé nge'e jian bikonta, ¿sonda jaña juinche'e ndo? Juinche'e ndo ji'i, je'a ixi tsango kuitikaonnta ley. Na'i. Jaña juinche'e ndo ixi chuntianta chijni jian kuin'ennta.

⁶ †*Ndo Abraham chuntia ndo ndo Dio, méxin ndo Dio ndachro ndo jian ndo Abraham. ⁷ †*Méxin, xrokonda tsono'anta ixi sen nduaxin chuntia ndo Dio, sen me'e nduaxin chjen'en ndo Abraham. ⁸ Xroon jitaxin chijnie ndo Dio tsichronga ó seno ixi ndo Dio kaxon xrojuinchemé'e ndo jíee sen, sen je'a judío ixi chuntia sen ndo Dio. Jaña sa'ó ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham: "Kainxin chujni tjajna tsonchaonxin nā ixi ja'a chuntiana." ⁹ Méxin, kain sen chuntia ndo Dio xraje'o tsonchaonxin sen xranchi ndo Abraham ixi chuntia ndo.

¹⁰ Kain sen xraxaon ixi tsooméxin jíee sen ixi tsitikaon sen ley tsikjin ndo Moisés, sen me'e ndo Dio tjankata'a ndo sen ijíe ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Kain ni tsitikaon'a kain nge'e jitaxin ley, ni me'e tsjankata'a ndo Dio ijíe." ¹¹ Méxin, ngisen tjau tsitikaon ley jua'i tomé'e ti ndako'a nche'e sen ngajin ndo Dio ixi nduaxin ndachro xroon jitaxin chijnie ndo Dio: "Sen tsontjúá aséen ixi chuntia †† sen ndo Dio, sen me'e tsechón sen kain nchakon." ¹² Ko ley ndachro'a ixi xrochúntiani ndo Dio. Ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ni titikaon ley ixi ley me'e tsechónxin nā."

¹³ Ndo Cristo kuantsjexinna ndo ti xrobikaonxinna kondee ley. Ndo Cristo kuenito nā ndo ntacru kondeexin jéina. Ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio: "Ndo Dio tsjankata'a ndo ijíe kain ni tenito naa ntāa." ¹⁴ Jaña kon'en ixi ti tsindachro ndo Dio, tsonchaon ndo Abraham, ko kaxon tsjacha ni je'a judío tsonchaon nā ixi

† 2:16 a: Ro. 3:20; b: Ro. 3:22.

†† 3:6: Ro. 4:3. ‡ 3:7: Ro. 4:16. †† CHUNTIA tener fe

je'e nã kuenxin ndo Cristo Jesús. Ko jaña kaina tsayé'ena Espíritue ndo Dio ixi chuntiana ndo ixi jaña tsindachro ndo.

Ley ko nge'e ndachro ndo Dio xrokuayé'e chujni

¹⁵ Kichuuna, ndachrjan naa nge'e xranchi naa chujni. Nchakon naa chujni tsijinckonchjian naa xroon ndachro ngisen tsayé'e kain nge'e chónnda nã, ko xroon me'e siá chónnda firme nã, í jua'i tsumé'e o tsindoxin. ¹⁶ Méxin, ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham ixi tsajon ndo naa nge'e tsayé'e chujni juachaxin tsachrjenixin ndo. Ko xroon chijnie ndo Dio nichja'i ixi kain chujni tsayé'e nã me'e. Na'i. Ndachro ixi naa ndo tsachrjenixin ndo Abraham tsayé'e juachaxin me'e, ko me'e, ndo Cristo. ¹⁷ Ti ndachrjan me'e: Ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham naa nge'e nduaxin tsayé'e ndo, ko ji'i xranchi naa xroon chónnda firme ndo Dio. Ko kuatsinga noó ciento ko ikánte nano ko tjume'e kujj ley ne'e ndo Moisés. Ko ley me'e jua'i sinchemé'e nge'e tsindachro ndo Dio ó sa'ó ko xrondachro'a ixi tjinte'a. ¹⁸ †*Ko siá xrokuitikaonna ley me'e, ixi xrokua-jon ndo Dio nge'e ndachro ndo, me'e í tjinte'a nge'e tsindachro ndo ó sa'ó. Ko ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham ixi nduaxin tsayé'e ndo naa nge'e ixi je'e ndo Abraham chuntia ndo ndo Dio ko me'e xro'an nge'e xroxenka 'nã.

¹⁹ Méxin, ¿nge'e tsonda ley tsikjin ndo Moisés? Ndo Dio tsikajon ndo ley me'e ixi tsonoexin nã ti ndako'a kuanche'e nã. Ji'in tsochrje'en tsija ngisen tsachrjenixin ndo Abraham, naa sen tsikinche'e ndo Dio, ko jaña xroxetja ti tsindachro ndo Dio. Ko ley me'e tsichronga sen ángel ko ndo Moisés je'o tsikjin ndo. ²⁰ Ko xro'an ngisen nichjaxin ndo Dio ngajin ndo Abraham ixi ndo Dio je'o ndo nichje'e ndo ndo Abraham.

Sonda bake'e ley

²¹ Ko, ¿á ley tingakuenxin ti nge'e ndachro ndo Dio tsajon ndo? Na'i. Siá xrobake'e naa ley xrokuajon juachaxin tsechónxinni kain nchakon, ko me'e xrokoméexin jjeina siá xrokuitikaonna nge'e tetuan'an ley me'e. ²² Ko xroon jitaxin chijnie ndo Dio ndachro ixi ti ndako'a nche'e chujni me'e tituan'an ngaya aséen. Ko jaña je'o sen chuntia ndo Jesucristo, sen me'e tsayé'e sen ti ndachro ndo Dio tsajon ndo.

²³ Ko ti xrachonda'ina ndo Cristo, ley baketuaina stechuenjana xrokonoxin ti xrochuntiana Ncháina Jesucristo. ²⁴ Ko ley me'e baketuaina xranchi naa chujni tetuen'en ichjan ti tsija Ncháina Cristo. Ko jaña chuntiana ndo Cristo me'e chao tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio. ²⁵ Ko jai ó kujj ndo Cristo ko jaina chuntiana ndo, méxin ley inai'a tsetuajina.

²⁶ Méxin jai kainnta chuntianta ndo Jesucristo, jai kainnta ó chjen'en ndo Dio ja'anta. ²⁷ Ko kainnta ti bikitéexinta nombre ndo Cristo, jai nche'enta xranchi nche'e je'e ndo. ²⁸ Méxin jai, í tjinte'a á ni judío o ni je'a judío, o á ni nche'e ixrã o á ni tetuan'an o á ni xi o ni

nchri. Kaina chjen'en ndo Diona ixi naakua ndo Cristo tikinixinna. ²⁹ †*Ko ti tikinixin'enna ndo Cristo, me'e nduaxin tsikachrjenixinna ndo Abraham ko tsayé'ena nge'e tsindachro ndo Dio tsajon ndo.

4 Ti tja'on xrondachrjan me'e ji'i. Naa chjan nchakon tsikitu'e xjan nge'e kuachónnda ndotée xjan, xjan me'e xranchi naa ni nche'e ixrã jii xjan, ixi xrachjan xjan, maski nduaxin je'e xjan tituen'en xjan kain nge'e. ² Ste ni tayakon'en xjan ko tayakon'en nã ixrã ne'e xjan tsitjaja nchakon tsindachro ndotée xjan tsayé'e xjan kain nge'e tikinixin'en xjan. ³ Ko jaña bakon'en ngajinna kaxon nchakon xrakuichuxin'ana ndo Cristo, jaina batitikaona kain nge'e tajon nunte xasintajni. ⁴ Ko kuitjaja nchakon tsindachro ndo Dio, xruan'an ndo Chjen'en ndo kujj xjan, jongéxin xjan naa nchri, ko je'e xjan kuitikaon xjan kain nge'e tituan'an ley kuayé'e ndo Moisés. ⁵ †*Jaña kujj xjan ixi sinchemé'e xjan ti ndako'a juintu'una ixi baketuaina ley me'e. Ko jaña ndo Dio kuayeina ndo xranchi chjen'en ndo.

⁶ Méxin, ndo Dio ixi tsjakoxin ndo ixi jaina chjen'en ndo, xruan'an ndo Espíritue Chjen'en ndo, ndo Jesucristo, ixi xrochondana Espiritu ngaya aséeina, ko Espiritu me'e tiyexinna ndo: "Ndotána ja'anta." ⁷ Méxin ja'anta chjen'en ndo Dio, je'a naa xi nche'e xrã tetuan'i ko ja'anta ó chjen'en ndo Dio méxin tikinixin'annta tsaye'enta kain ti chonda ndo Dio ixi titikaonnta ndo Jesucristo.

Ndo Pablo yaa ndo juachjaon ixi sen titikaon Ncháina

⁸ Ja'anta sa'ó kuachuxin'anta ndo Dio, méxin baktikaonta naa dio je'a nduaxin dio. ⁹ Ko jai ó kuichuxinnta ndo Dio, o ícha jian xrondachroni ixi je'e ndo chuxinnta ndo. ¿Xranchi íjngo xrokjannta xroxaxaonnta ti kuanche'enta ko me'e íjngo tsindoxin ti xraxaonnta?, me'e jaña xrokjannta xranchi naa xi nche'e xrã tituen'en nã. ¹⁰ Ja'anta xrotjaunnta titikaonnta nchakon ko nchanitjao ko nano ko kiée nguju ngu nchakon. ¹¹ Jan'an ríaa juachjaon ko rixraxa'on ixi ti juintakuan'annta xro'an konda.

¹² Kichuuna, nche'enta xranchi jan'an jian titika'on Ncháina ixi jan'an jian jui'i ngajinnta ko nta'a xranchi ja'anta ko ti kuanche'enta, xro'an ti me'e juinchenina. ¹³ Ko ja'anta ó no'anta ixi nchakon ntatjunta chijni tajon juachaxin tsechónni, jan'an ria naa chin nchakon me'e. ¹⁴ Ko ichin kuachonda tsango tangi bake'é ko ja'anta kuinduna'ininta. Na'i. Ja'anta jian kuiyananinta xranchi xrokujj naa sen ángel ne'e ndo Dio o xranchi xrokujj ndo Jesucristo. ¹⁵ Ko jai, ¿no jii ti juaxrxin kuachondanta? Ko chao xrondachrjan ixi nchakon me'e ja'anta xrokuantsjengínta naa ikonnta ko xrochjána-nta. ¹⁶ Ko jai, ¿á ikjanna naa xi ningakon'ennta ixi ntatjunta nge'e xrondachro chijni jian?

¹⁷ Ni ntakateyánta tsitikaonnta ley íjngo, je'e nã tsango jian nichja'anta nã. Ko je'a nduaxin me'e ixi je'e nã tjaun nã tsantsjendantana, ko tjume'e ja'anta xrorué'enta nã. ¹⁸ Ko chao tsiye'eni kaxin sen kichuuni

† 3:18: Ro. 4:14.

†† 3:29: Ro. 4:13. ‡ XASINTAJNI mundo †† 4:5: Ro. 8:15-17.

siá je'o sinche'eni ti jian ngajin sen. Ko nduaxin nich-je'enta sen kichuuna kain nchakon; je'a je'o nchakon ritjén jan'an. ¹⁹ Chjan'na, íjngo jinchenína ixi ja'anta xranchi naa nchri jinchejongí'e chjen'en, ko jaña tson'en hasta ti jian tsitikaonnta ndo Cristo ngaya asáanta. ²⁰ Jai tuinxin xrojueña'o xrobake'é ngajinnta ko chaxro xronichja'anta, ko jai nóna'i nge'e ícha xron-dachrjan.

Juakoxin ndo Pablo ixi nchri Agar ko jan Sara

²¹ Ja'anta ti tjaunnta tsitikaonnta ley chronga ndo Moisés, ndachijininta, ¿nge'e ndachro chijnie ndo Dio ixi ndo Abraham? ²² Ko ja'in ndachro ixi ndo Abraham kuichónnda ndo yuu chjan. Naa xjan ngajin nchri nchexra ko naa xjan ngajin janchri'e ndo. ²³ Chjen'en nchri nchexra jongí'e xjan xranchi tjongí'e kain chjan. Ko chjen'en janchri'e ndo jongí'e xjan ixi jaña xrokon'en nge'e tsindachro ndo Dio xrokujon ndo. ²⁴ Chijni ji'i tjako ixi yuu nchri tjakoxin yuu chijni tsindachro ndo Dio. Naa chijni konchjianxin ijna Sinaí; chijni me'e xrondachro ixi nchri Agar, me'e kuachrjenixin sen nche'e xra, sen tituan'i. ²⁵ Ixi nchri Agar xranchi xrokjui ijna Sinaí jii nunte Arabia ko jna ji'i xranchi xrokjui tjajna Jerusalén, ko tjajna me'e kain chujni ste nti'i ko xrokonda titikaon na ley, je'e na ko chjen'en na. ²⁶ Ko tjajna Jerusalén jii ngajni ti no tituan'i ley, me'e tjajnaína. ²⁷ Ko ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Take'é juaxruxin ja'a nchri ti jua'i nchejongí'e ichjan. Tuyakua ixi tsango chá'a ixi ja'a kuichuxin'a ti tangi tiín nchri nchejongí'e ichjan.

Ixi nchri tsikintu'e ndoxi'e, ícha itsjé chjen'en nchra ixi nchri chónnda ndoxi'e.

²⁸ Kichuuna, jaina stena xranchi ndo Isaac ixi kain jaina chjen'en ndo Dio ixi jaña tsindachro ndo tson'en. ²⁹ Ko xranchi sa'ó chjen'en nchri Agar, baningakon'en xjan, xjan jongíexin ixi juachaxien Espíritue ndo Dio, xjan ndatin'in Isaac, chjen'en jan Sara. Ko jaña jiton'en jai. ³⁰ Ko ndachro xroon chijnie ndo Dio tsindachro ndo ndo Abraham: "Tengia nchri nche'e xra, satsji nchra ko kao chjen'en nchra, ixi chjen'en nchra jua'i tsayé'e xjan nge'e tikinixin'en chjen'en jan chónnda ndoxi'e." ³¹ Méxin, kichuuna, jaina je'ana xranchi chjen'en nchri Agar nche'e xra. Na'i. Jaina stena xranchi chjen'en jan Sara chónnda ndoxi'e.

Ndo Cristo juinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'enta

5 Ndo Cristo juinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'e-na ko jai ley í jua'i tetuajina. Méxin, jian titikaonnta ndo Cristo ko tintue'anta ixi ley tsetuan'annta íjngo.

² Tin'ennta, jan'an Pablo, ndachrjan ixi siá xrokuaanta chji'e ni judío, me'e íxro'an xrokuite ti tsitikaonnta ndo Cristo. ³ Tja'on xrondachrjan íjngo ixi siá xrojan chujni tsa chji'e ni judío, ni me'e xrokonda tsitikaon na kaxon kain nge'e tituan'an ley kuayé'e ndo Moisés. ⁴ Ko ja'anta ti xra xraxaonnta ixi siá titikaonnta ley me'e tsoméxin jíanta, ja'anta xranchi ó xrokuintu'enta ndo Cristo ko ti tjua'anta ndo Dio. ⁵ Ko jaina ixi juasie

Espíritue ndo Dio ko ti chuntiana ndo, me'e, nojna ixi tsechónna kain nchakon † ixi ó komé'e jéina. ⁶ Ko siá jaina chuntiana ndo Jesucristo, í tjinte'a siá chondana o chonda'ina chji'e ni judío. Ko ti ícha tjintee, me'e ti xrochuntiana Ncháina Jesucristo, ko ti chuntiana me'e tsingijnana tsinteena jian ko xrotjue'e kichuuna.

⁷ Ja'anta ó jian stetitikaonnta. Ko jai, ¿ngisen juin-takateyanta ixi ísitikaon'anta chijni nduaxin? ⁸ Ji'i je'a nge'e tjaun ndo Dio, ixi je'e ndo kuiya'anta ndo. ⁹ ††Jian xraxaonnta ixi naa nchichjaon ti nchetja'in chu'u, me'e nchetja'in kain chu'u. ¹⁰ Jan'an chuntia ixi Ncháina tsingijnanta ixi tsindoxin'anta nge'e xraxaonnta. Ko ndo Dio tsjankata'a ndo ijié ngajin ngixe'i ni ntekateyanta tsitikaon'anta jian.

¹¹ Kichuuna, siá jan'an xrondachrjan ixi xrokonda xrokuaanta chji'e ni judío, ni judío xroningakona'ina na. Ko kaxon xroningakuen'a na chijni jian juako'anta chronga xranchi kuen'en ndo Cristo nganito ntacru. ¹² Ko ni ntakateyanta tsaanta chji'e ni judío, cháña je'e na naa xrochrijinxón nchijni ne'e na.

¹³ Ja'anta kichuuna, ndo Dio kuincha'anta ndo ixi ítsama'inta ijié. Méxin, nchekateya'i asáanta siche'enta ti ña'i. Cháña tingijnanta ko tjue'enta sen kichuunta.

¹⁴ Ixi kain ti tituan'an ley, me'e xrondachro naakua nge'e tsitikaonnta: "Xrotjue'enta sen kichuunta xranchi tjue'enta asáanta." ¹⁵ Ko siá ja'anta to'in kichuunta ko ningakon'en kichuunta, jian xraxaonnta ixi bas-inchetjáña ngujngu asáanta.

Xranchi titikaonni Espíritue ndo Dio

¹⁶ Jan'an ntatjunta ji'i: Nche'enta xranchi tjaun Espíritue ndo Dio, ko jaña tsitikaon'anta nge'e tjaun cuerpoanta ko sinche'anta ti ña'i. ¹⁷ ††Ixi nge'e ña'i tjaun cuerpoanta sinche'e, tətoka'o Espíritue ndo Dio, ko nge'e tjaun Espíritue ndo Dio sinche'enta tətoka'o nge'e ña'i xraxaonnta. Ko kayui, me'e tintekətə kichuu. Méxin, ja'anta jua'i nche'enta nge'e ti jian. ¹⁸ Ko siá tsitikaonnta ti nge'e tjaun Espíritue ndo Dio, ítsetuan'i ley ngajinnta.

¹⁹ Tuinxin tikonni kain nge'e ña'i nche'e chujni: ti tjaun na xrochónnda na inaa nchri o inaa xi ti je'a tsikute'e na, ko ti sinche'e na ti ña'i, ko xraxaon na ti ndako'a, ²⁰ ko ti chónde'e na juasaya ídolo, ko itji na ngajin ni tuso, ko ningakon'en na inaa chujni, ko tochjio na, ko tuinxin toñaon na, ko tjaun na je'o na xrochónnda na itsjé nge'e, ko nchekateya kichuu na ixi tsachrjendáa na, ²¹ ko chjuye'e na, ko ni naatóñaxón kichuu, ko ni kuan, ko ni tsango xengo, ko ikaxin nge'e nche'e na. Ko ó sa'ó ndachrjan ko jai íjngo ntatjunta ixi ngisen jaña nche'e, sen me'e tsayé'a sen juachaxin tsake'e sen ti no tetuan'an ndo Dio.

²² Ko Espíritue ndo Dio tajon ixi xrotjue'e kichuuna, ko juaxruxin tsojuna, ko tsetə'ana, ko taka'i xrochjaina juañaon, ko jian nichje'e kichuuna, ko tjaunna tsingijnana inaa chujni ko nche'ena kain nge'e ndachrona, ²³ ko nchejié'a aséejina, ko jian tsetuen'en aséejina

† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON *vida eterna* †† 5:9: 1Co. 5:6. ‡ 5:17: Ro. 7:15-23.

sinche'ana ti ndako'a. Siá sinche'ena jaña, xro'an ijie tsamana. ²⁴ Ixi ngisen ó tikinixin'en Ncháina Cristo, í jua'i sinche'e sen nge'e ndachro cuerpo sen ko kain nge'e ti ndako'a xraxaon sen. ²⁵ Ixi siá sinche'ena nge'e tjaun Espíritue ndo Dio, xrokonda tsintu'ena ixi Espíritue ndo Dio tsitaujna nti'a.

²⁶ Xrokonda sinchejié'a aséejna ko sincheña'o'a kichuuna ko tsochjuye'ana ngajin kaxin sen kichuuna.

Tingijna kichuunta

6 Kichuuna, siá tsikonta xrojan ngisen ndako'a jinche'e, ja'anta ti chondanta Espíritue ndo Dio, xrokonda tsingijnanta sen ko jian nichje'enta sen ixi í sinche'a sen ti ndako'a. Ko tsje'enta jian xranchi nche'e ja'anta, nchéxin ja'anta sinche'enta ti ndako'a kaxon. ² Tingijna kichuunta nchakon chondanta xrojan juachjaon, ko jaña tsitikaonnta ti tetuan'an ndo Cristo.

³ Ko siá xrojan ngisen ndachro ixi je'e sen tsango no'e sen ko nduaxin'a, sen me'e je'o sen jincheye'e aséen sen. ⁴ Ngujngu ngisen xrokonda sa'ó xrotsje'e sen á jian jinche'e sen. Ko siá nduaxin chao jinche'e sen, me'e chao xroché'e sen ixi no'e sen ixi jian jinche'e sen, ko xrotsje'a sen xranchi nche'e inaa chujni. ⁵ Ixi ngujngu sen xrokonda sinche'e sen nge'e tikinixin'en sen.

⁶ Ngisen jitangi chijni jian, xrokonda tsingijna sen ngisen juinchequen'en sen, ko tsajon sen nge'e jian chónnda sen.

⁷ Ja'anta ncheye'anta asáanta ixi xro'an ngisen ncheye'e ndo Dio ixi ti tenga chujni, me'e tsandáa sen.

⁸ Ixi siá tenga sen nge'e ña'i xraxaon aséen sen, kaxon tsandáa sen nge'e ti ña'i kuenga sen, ko me'e tsenxin

sen. Ko sen tenga nge'e tjaun Espíritue ndo Dio, tsandáa sen nge'e tajon Espíritue ndo, me'e tsechón sen kain nchakon. ⁹ Méxin, xrokonda tsonchrjen'ana sinche'ena nge'e jian, ko siá nduaxin sinche'ena jaña, tsjachana tsayé'ena nge'e jian. ¹⁰ Méxin xrokonda ngujngu nchakon tsingijnana kain chujni ko ícha jian tsingijnana sen kichuuna, sen chuntia Ncháina Jesucristo.

Ndo Pablo juexin nichja ndo

¹¹ Tsje'enta ixi tsango ijié letra rikjianxinnta tjáana. ¹² Ko ni ntakateyanta ixi tsaanta chji'e ni judío, ni me'e je'o tjaun nã ixi xrondachro chujni ixi jian nche'e nã ko tjaun'a nã tangi tson'en nã kondeexin ti ntãcru kuenito ndo Jesucristo. ¹³ Ko ni tsikaa chji'e, je'e nã nche'a nã kain nge'e tituan'an ley. Ko je'e nã tjaun nã tsaanta chji'e ni judío ixi me'e sinchejiéxin aséen nã ixi juacha nã juinchekatayanta nã tsaanta chji'e. ¹⁴ Ko jan'an ninaa nge'e tjaun'a sintajiéxin aséenna. Jan'an je'o tja'on sintajié aséenna ixi ndo Cristo kuenxin ndo ixi jan'an nganito ntãcru. Ko ixi je'e ndo kuen'en ndo ti ntãcru, méxin, jan'an í xro'an nge'e tja'on kondee nunte xasintajni ixi jan'an kaxon xranchi ó xrokuen'enna. ¹⁵ Ko siá titika'onna ndo Jesucristo, í xro'an tjintee á yaana chji'e o na'i. Ti ícha tjintee, jajna chujni natjúána. ¹⁶ Ko kain sen nche'e jaña tsayé'e sen juaxruxin ko ndo Dio tsikonóe'e ndo sen.

¹⁷ Ko jai tjaun'a ixi xrojan ngisen sincheni'e aséenna ixi jan'an ó tsikoni'e cuerpona me'e chronga ixi jan'an nta'a xrée Ncháina Jesucristo.

¹⁸ Kichuuna, Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo kainnta. Jaña tson'en.

Éfesios

Ndo Pablo ikjin ndo xroon kuayé'e sen ni'ngo tjajna Éfeso

1 †*Jan'an, Pablo, apóstol tikinixinna ndo Jesucristo ixi jaña jueñaño ndo Dio kjin'annta ja'anta titikaonnta ndo Dio ko titikaonnta Ncháina Jesucristo, ja'anta ti stenta ni'ngo tjajna Éfeso. ² Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko tsajon ndo juaxruxin ngajinnta.

Tsayé'ena nge'e jian kondee ndo Cristo

³ Tajonna juasaya ngajin ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, ixi je'e ndo juinche'e ndo ixi titika'onna Ncháina Jesucristo ko kuajon ndo kain nge'e jian kuix-jin ngajni. ⁴ Ndo Dio kuinchajna ndo ixi tsitikaonna ndo Cristo ti xrako'a nunte xasintajni ko juinchemé'e ndo ijië kuachondana ko kontjúá aséejna ixi jaña chao tsake'ena ngajin je'e ndo. ⁵ Tsango tjuajna ndo Dio, méxin kuinchajna ndo me'e xrokjanna chjen'en ndo ixi titika'onna ndo Jesucristo, ko jaña jueñaño ndo Dio. ⁶ Méxin kain nchakon tsajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi ijié juachaxin kuajon ndo ti juinchenchaonna ndo ixi tsitikaonna chjen'en ndo, xjan tsango tjue'e ndo. ⁷ ††*Ndo Dio tsango tjuajna ndo, méxin, kuajon ndo Chjen'en ndo, ndo Jesucristo kuen'en ndo, ko jaña juenga ndo 'nã ti sinkana. ⁸ Ndo Dio tsango tjuajna ndo méxin kuajon ndo juachaxin tsienxinna ko tsonojna kain nge'e jian. ⁹ Ko jai juinchenojna ndo nge'e je'o je'e ndo kuano'e ndo, nge'e tsixraxaon ndo ó sa'ó ixi xrokonoxin ndo Cristo. ¹⁰ Ko kain nge'e ti tsixraxaon ndo me'e tson'en tsitjaja nchakon tsindachro ndo. Ko nchakon me'e ndo Dio tsajon ndo juachaxin ixi ndo Jesucristo tsetuen'en ndo kain nge'e jii ngajni ko nge'e jii nunte nti'i.

¹¹ Ixi nduaxin titika'onna ngajin ndo Cristo, ndo Dio ó sa'ó kuinchajna ndo ixi tsayé'ena nge'e tsajon ndo. Kain jii'jaña tson'en xranchi xraxaon ndo Dio. ¹² Jaña juinche'e ndo ixi kain jajna ti sa'ó kuitikaonna ndo Cristo, tsajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi ijié juachaxin chónnda ndo. ¹³ Ko kaxon ja'anta, ti ó kuin'ennta chijni jian, chijni me'e juinchemé'e jíanta, me'e kuitikaonnta ndo Cristo, méxin ikjannta sen tikinixin'en ndo Dio ixi kuaye'enta Espíritue ndo ko jaña kon'en xranchi tsindachro ndo. ¹⁴ Ti kuaye'ena Espíritue ndo Dio, me'e nduaxin nojna ixi tsayé'ena kain ti ndachro ndo tsajon ndo nchakon naa tsantsjexon ndo kain ti ndako'a nga-

jin sen tikinixin'en ndo. Méxin, je'o je'e ndo tsayé'e ndo juasaya ixi ijié juachaxin chónnda ndo.

Ndo Pablo tjanchia ndo ixi sen titikaon Ncháina

¹⁵ Méxin, ó kuin'an ixi ja'anta tsango chuntianta Ncháina Jesús ko tsango tjue'enta kain sen titikaon ndo Dio ¹⁶ ko jan'an kain nchakon nichja'a ndo Dio ixi ja'anta ko tajon juasaya ngajin ndo. ¹⁷ Kuinóatáana ngajin ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, Ndotáina tsango chónnda ndo kain juachaxin, ixi Espíritue ndo sintanchaonnta ixi jaña tsienxinnta jian chijnie ndo ko ícha xrochuntianta ndo. ¹⁸ Méxin, tjánchá'a ndo Dio ixi jian xroxaxaonnta ixi jaña xrochon'énnta ti ndachro ndo tsajon ndo ixi kuincha'anta ndo ixi tsango tjintee nge'e sinchekiton'en ndo sen tikinixin'en ndo. ¹⁹ Ko kaxon tja'on tsono'anta ixi juachaxien ndo tsango ijié ko me'e jua'i tsjexin. Juachaxin me'e nche'e ixra ngaya aséejna ixi jajna titika'onna ndo. Ji'i xraje'o juachaxin juako ndo Dio ²⁰ nchakon juinchexechón ndo ndo Cristo. Tjume'e kuajon ndo juachaxin tsake'e ndo Cristo ndatsjonxin jian ti jii je'e ndo Dio ngajni. ²¹ Ko kuayé'e ndo juachaxin tsetuen'en ndo kain nge'e ko kain juachaxin jii ngajni ko nunte xasintajni jai ko kain nchakon. ²² †*Ndo Dio kuajon ndo juachaxin ixi ndo Cristo tsetuen'en ndo kain nge'e jii, ko kuajon ndo juachaxin ixi ndo Cristo xranchi xrokjui jáa ni'ngo tsetuen'en ndo kain sen tikinixin'en ningue ndo. ²³ Ixi ni'ngo me'e cuerpoe ndo Cristo, ko je'o je'e ndo tetuen'en ndo kain nge'e ko kain nge'e tikinixin'en ndo.

Kuayena juachaxien ndo Dio ixi tsechónna

2 ††*Ndo Dio kuajon ndo juachaxin tsarichonnta nchakon ja'anta bake'enta xranchi tsiken'ennta ixi kuanche'enta ti ña'i ko ti ndako'a. ² Ko sa'ó jaña kuanche'enta ixi kuarue'enta ti kuanche'e chujni ña'i jii ngata'a xasintajni ko baktikaonta Xixron'anxrée, ichrji ngataon chrinto, xi tetuen'en ikaxin espíritu ña'i nchekateya chujni titikaon'a ndo Dio. ³ Ko kain jajna sa'ó jaña kuanche'ena, ko ti ndako'a nche'e juaxruxin cuerpojna me'e kuanche'ena. Ti ndako'a nche'ena ko ti ndako'a xraxaonna me'e baktikaona, méxin jajna tikinixinna ijié juachjaon tsaana xranchi ni chúxin'a ndo Dio. ⁴ Ko kuen'a jaña ixi Ndo Dio tsango bikonóa'ina ndo ko tsango tjuajna ndo. ⁵ Ko maski jajna ndat-siken'enna kondeexin ti ndako'a juinche'ena, je'e ndo Dio juinchexechónna ndo nganii ndo Cristo ko me'e

† 1:1: Hch. 18:19-21; 19:1. †† 1:7: Col. 1:14.

‡ 1:22: Col. 1:18. †† 2:1: Col. 2:13.

kon'en ixi juasie ndo Dio, me'e kom'é e jfejina. ⁶ Ndo Dio juinchechónna ndo nganii ndo Cristo Jesús ko jaña bāke'ena ndo ti jii ndo Cristo ngajni. ⁷ Jaña juako ndo ixi tsango tjuajna ndo jai ko kain nano tsij ko bingijnana ndo ixi titika'onna ndo Cristo Jesús. ⁸ Ixi juasie ndo Dio juinchekitojna ndo ti tsechónna kain nchakon † ixi chuntiana ndo Cristo. Je'a ixi xrojan nge'e jian juinche'ena. Na'i. Juasie ndo Dio ixi je'e ndo juinchekitojna ndo juachaxin ji'i. ⁹ Je'a ixi naa nge'e jian juinche'ena nti'i, ko jua'i sinchejié aséeina. ¹⁰ Ndo Dio juinchéñana ndo ixi sinche'ena ti jian ixi titika'onna ndo Jesús, jaña kon'en ixi jaña tsixraxaon ndo ó sa'ó.

Juaxruxin tsinteena ixi titika'onna ndo Cristo

¹¹ Méxin, xraxaonnta xranchi bake'enta sa'ó. Ja'anta je'a chujni judíonta, ko ni judío bakaa nā chji'e nā ko ndachro nā ixi ja'anta je'a chjen'en ndo Dio ixi baka'inta chji'e nā. ¹² Sa'ó ja'anta kuachuxin'anta ndo Cristo ko kuajento'anta ni tjajna Israel ko kuachuxin'anta ti ley tsiketuan'an ndo Dio ko ti ndachro ndo tsajon ndo tsayé'e chujni. Ko jaña bake'enta ngata'a nunte xasintajni ko kuachuxin'anta ndo Dio, méxin jua'i chon'énta nge'e tsajon ndo. ¹³ Ko jai steniinta ndo Jesucristo ixi ja'anta sa'ó bake'enta ikjín ixi kuachuxin'anta ndo Dio. Ko jai ixi kuen'en ndo Cristo Jesús, me'e chao konchjiñe'enta ngajin ndo Dio. ¹⁴ Ndo Cristo chjajna ndo juaxruxin ixi sen judío ko chujni je'a judío ikjan sen naakua tjajna ko jai ndo Cristo kuantsje ndo juaño kuachónnda sen, ixi me'e xranchi naa tjatu'o bakingakon'en.

¹⁵ †† Ndo Cristo, ti kuen'en ndo, me'e juinchejexin ndo ti baketuan'an ley xranchi xrokuanteena. Ko ti yuu tjajna juinchéña ndo naakua tjajna natjúá tikinixin'en je'e ndo ko jaña bake'e ndo juaxruxin. ¹⁶ †† Ixi kuenxin ndo Cristo nganito ntācru, me'e juinchejexin ndo juaño kuachónnda yui tjajna, ko bāke'e ndo juaxruxin ngajin je'e sen ko ndo Dio ko jaña yui tjajna kóña xranchi xrokui naakua chujni.

¹⁷ Ndo Cristo kujj ndo ko chronga ndo chijni tajon juaxruxin ngajin ja'anta ti xrachuxin'anta ndo Dio, ko sen judío, sen ste tjenka ndo. ¹⁸ Ko ixi juachaxien ndo Cristo, kaina, sen judío o sen je'a judío, chao tsonchjiñe'ena ngajin Ndotáina Dio ixi xraje'o Espíritue ndo kuaye'ena.

¹⁹ Méxin, ja'anta í je'a chujni tsikj'xin tjajna jii ikjín. Ko jai kaina ikjanna chujni ste naa tjajna tjúá tikinixin'en ndo Dio. ²⁰ Ja'anta stenta xranchi naa nchia tsango ijié jita'a naa ixro ijié ti tsikake'e sen apóstol ko sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. Ko Ncháina †† Jesucristo, je'e ndo nduaxin ixro ícha tjintee kóñaxin nchia me'e. ²¹ Ko Ncháina Cristo je'e ndo nchesoji nchijji nchia, jaña chao ícha tsajin'in nchia xranchi naa ni'ngo tjúá tikinixin'en Ncháina Jesucristo. ²² Jaña ja'anta kaxon ti titikaonnta ndo Cristo, kaxon chao tikinixin'anta

tsoñanta nchia me'e, ko ngaxin'in nchia me'e tsake'e Espíritue ndo Dio.

Ndo Pablo kuayé'e ndo ixrā tsjako ndo ngajin ni je'a judío

3 Jan'an rixin'in ndo'achjiso kondeexin tjako chijnie ndo Cristo Jesús ixi jaña jian tsitikaonnta ndo maski je'a judío ja'anta, ko ritinoatána ngajin ndo Dio ixi ja'anta. ² Ko ja'anta ó jian xrokono'anta ixi juasie ndo Dio kuajon ndo ixrā kuayá'a ixi sintakuan'annta ixi jian tsake'enta. ³ Ndo Dio juinchenóna ndo ti xra xro'an ngisen no'e; me'e ó sa'ó kjin'annta naa nchíin. ⁴ †† Ko siá xrotsje'enta xroon ji'i, tsono'anta xranchi jan'an ó kuianxin nge'e tjaun ndo Cristo, ti xro'an ngisen kuano'e. ⁵ Ndo Dio xruan'an ngisen juincheno'e ndo chijni ji'i, sen kuintee ó sa'ó. Ko jai ixi juachaxien Espíritue ndo, ndo Dio juincheno'e ndo sen apóstol ko sen profeta, sen tjúá aséen. ⁶ Ko sen je'a judío ko sen judío xraje'o tsayé'e sen nge'e tsindachro ndo Dio ko jaña tsóña sen xranchi xrokjui naakua cuerpo, ko kaxon tsikinixin'en sen tsayé'e sen kain nge'e tsindachro ndo Dio tsajon ndo ixi tsitikaon sen chijni jian ne'e ndo Cristo Jesús.

⁷ Ko maski jan'an tikinixinna'i, kuayá'a ixrā ji'in ixi juasie ndo Dio ixi tsango ijié juachaxin chónnda ndo. ⁸ Ko jan'an tjinte'ana xranchi ikaxin sen kuinche'e Ncháina ko juasie ndo Dio chjána ndo ixrā sinta'a ixi sintakuan'an ni je'a judío chijni jian ne'e ndo Jesucristo, ko chijni me'e ícha tjintee ixi ikaxin nge'e. ⁹ Ko kuetuanna ndo sintano'a kain chujni ti sa'ó xro'an ngisen kuano'e ti tsixraxaon ndo Dio, ndo juinchekonchjian kain nge'e jii nunte xasintajni. ¹⁰ Ko jai sen ni'ngo xrokonda tsjako sen ngajin sen ángel ko sen tituan'an ste ngajni ixi ndo Dio tsango no'e ndo kainxin nge'e. ¹¹ Ko Ncháina Jesucristo juinche'e ndo kain nge'e tsindachro ndo Dio ti xrangixixión kain nge'e. ¹² Juasie ndo Cristo kuajon ndo juachaxin chao tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio ko xroxronka'i ixi jajna chuntiana ndo. ¹³ Méxin, tinóatána tsonchrjen'anta tsitikaonnta Ncháina Jesucristo maski kuin'ennta ixi ngaxin'in nduachjiso ritjén, ko ja'anta ícha sinchesoji asáanta.

Ndo Cristo tsango tjuajna ndo

¹⁴ Méxin, jan'an take'exin ntatuchi'in ngajin Ndotée Ncháina Jesucristo, ¹⁵ ndo juinchéña kain nge'e jii ngajni ko nunte xasintajni †† ko je'e ndo tikinixin'en ndo kain chujni. ¹⁶ Tjánchezá'a Ndotáina Dio, ndo chónnda kain juachaxin ko ti tjintee, ixi Espíritue ndo xrotjáaxinnta ndo juachaxin ko sinchesoji ndo asáanta. ¹⁷ Ko ixi chuntia Ncháina Cristo, me'e tsake'e ndo ngaya asáanta ko jaña tsango soji titikaonnta ndo, ko tsango xrotjue'enta kain chujni. ¹⁸ Ko jaña ja'anta ko kain sen kichuunta, sen tjúá aséen, tsienxinnta xranchi tsango ijié ko iton, noi ko yaso'e ti tjuajna ndo Cristo.

¹⁹ Tjánchezá'a ndo Dio ixi ja'anta ícha tsichuxinnta ti

† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna †† 2:15: Col. 2:14.

‡ 2:16: Col. 1:20. †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

‡‡ 3:4: Col. 1:26, 27. ††† XASINTAJNI mundo

tsango ijié tjuajna ndo Dio, ko ji'i jua'i tsienxin chujni. Jaña xrochondana kain juachaxin tsajon ndo Dio.

²⁰ Ndo Dio chónnda ndo kain juachaxin, ko je'e ndo tsajon ndo nge'e tsjanche'ena ndo ko ícha ixi juachaxien ndo nche'e ixra ngaya aséejna. ²¹ Sen tikinixin'en ningue ndo Cristo xrokonda tsajon sen juasaya ngajin ndo Dio kain nchakon. Jaña tson'en.

Kainna steku'u kichuuna ixi Espíritue ndo Dio

4 Ritjén nti'i ngaxin'in ndo'achjiso kondeexin ixra ne'e Ncháina Jesucristo, méxin tinóatáana ngajinta ixi nduaxin tsitikaonnta xranchi tjaun ndo Dio, xranchi xrokonda xrojuinche'e kain sen kuinche'e ndo ixi jaña tikinixin sinche'enta. ² †*Nchejié'anta asáanta ko jian nichje'é kichuunta ko tēto'a ngajin sen kichuunta; tingijna kichuunta, me'e nduaxin xrotjue'é kichuunta. ³ Nduaxin jian tinteku'u kichuunta ko jaña tsitikaonnta Ncháina Jesús ixi Espíritue ndo Dio tsajon juaxruxin tsake'enta. ⁴ Jii naakua ni'ngo ko naakua Espíritue ndo Dio, naakua nge'e tsechónxinni kain nchakon jaña tjaun ndo Dio. ⁵ Jii naakua Ncháina ko naakua nge'e chuntiana ko naakua nombre tsiki'texin chujni. ⁶ Ko jii naakua ndo Dio, Ndotée kain chujni. Je'e ndo tayakon'en ndo kain nge'e ko tetuen'en ndo kain nge'e ko kain chujni ko je'e ndo jii ndo ngajin kain chujni.

⁷ Ko nguunguna chjajna ndo Cristo juachaxin sinche'ena xra xranchi je'e ndo tjaun ndo. ⁸ Jaña jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Nchakon kuajin'in ndo ngajni sabikao ndo ni jichroá ko kuajon ndo juachaxin ngixe'e ixra sinche'e chujni.

⁹ ¿Ko nge'e xrondachro ixi kuajin'in ndo? Xrondachro sa'ó je'e ndo xingajin ndo ti ícha yaso'e. ¹⁰ Ko ndo xingajinxin ngajni xraje'o je'e ndo bajin'in ndo íjngo ti ícha noi ngajni ixi je'e ndo tsetuen'en ndo kain nge'e jii. ¹¹ Je'e ndo kuajon ndo juachaxin ngajin kaxin sen sinche'e xra apóstol ko kaxin sen xrochronga nge'e tjaun ndo Dio, ko kaxin sen xrochronga sen chijni natjúá ne'e ndo Jesucristo ko kaxin sen pastor tsendáa ningue ndo ko ikaxin sen tsjako sen chijnie ndo. ¹² Jaña kuinche'e ndo sen sinche'e ixra, ixi jaña ícha sinchekangi sen ko tsojosi ningue ndo Cristo. ¹³ Ko jaña kainna naakua xrochuntiana Chjen'en ndo Dio ko xrochuxinna ndo ícha jian ixi jaña xrokjanna naa chjen'en ndo ixi ícha chuntiana ndo ko jaña xrochondana juachaxin xranchi ndo Cristo ícha ijié juachaxin chónnda ndo. ¹⁴ Ko jaña jajna ísinche'ana xranchi xjan nchínchín, xjan jaiko tindoxin nge'e xraxaon xranchi chrinto itji nango ko nango, ko méxin titikaon xjan nge'e tjako ikaxin chujni ña'i ncheye'e na xjan ko jaña taxi titikaon xjan kaxin chijni ndako'a jii. ¹⁵ Cháña chaxro xrotjue'e kichuuna ko xronichjana kain nge'e nduaxin, me'e jaña sintu'una xranchi tjaun ndo Cristo ixi je'e ndo nduaxin tetuan'an ndo nchijii ningue ndo. ¹⁶ ††*Ko nduaxin Ndo Cristo tingijnana ndo naxraje'o xroxraonna ko jaña ícha tsojosi ko tsangi ningue ndo ixi ícha xrotjue'e kichuuna.

† 4:2: Col. 3:12, 13. †† 4:16: Col. 2:19.

Ícha tsontjúá aséejna ixi chuntiana ndo Cristo

¹⁷ Ko ixi juachaxien Ncháina Jesucristo tetuan'annta í nche'anta xranchi nche'e ni chúxin'a ndo Dio ixi ni me'e ndako'a xraxaon na. ¹⁸ Ni me'e ndako naxixe'e ichrji na ixi chúxin'a na juachaxin tajon ndo Dio ti tsechónni kain nchakon ixi tsijinchecha aséen na méxin tienxin'a na. ¹⁹ Je'e na ítosue'a na ko je'o tjaun na sinche'e na kain nge'e ña'i ko juaxruxin take'e na sinche'e na kain ti ndako'a. ²⁰ Ko ja'anta je'a ji'i kuitjanta ixi chijnie ndo Cristo, ²¹ siá nduaxin kuin'ennta chijnie ndo ko kuanginta nge'e jian juako ndo. ²² †*Méxin tintu'enta kain nge'e ndako'a kuanche'enta sa'ó ixi me'e naa nge'e ña'i juntaya'anta. ²³ Méxin ja'anta xrokonda tsindoxinta ti xraxaonnta ko tsontjúá kain nge'e jii ngaya asáanta. ²⁴ ††*Ko nche'enta xranchi naa chujni natjúá juinchéña ndo Dio, naa chujni jian ko nduaxin tjúá aséen.

²⁵ Méxin íncheye'a kichuunta. Kainnta ti nduaxin ndache kichuunta ixi kainna naakua cuerpo Ncháina tikinixianna.

²⁶ Siá tsoñao'e kichuunta, tama'anta ijié ixi me'e, ko ti koñaonta tsonchrjen'a nguixin nchakon ²⁷ ko chje'anta juachaxin ixi Xixron'anxrée tsetuen'enni xa asáanta.

²⁸ Ko ngisen sa'ó bakēe, í sinche'a sen jaña. Cháña itja sen sinche'exin sen ixra ixi jaña xrochónnda sen nge'e tsingijnaxin sen xrojan chujni nóa.

²⁹ Tenga'inta teka. Cháña xronichjanta nge'e jian ixi me'e tsingijna kain sen jitin'en. ³⁰ Nchenie'anta Espíritue ndo Dio ixi Espiritu kuayé'eni tjakoxin ixi ja'anta tikinixi'ennta ndo ko nchakon tsji ndo tsaye'enta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

³¹ Tantsjenta kain juañoa jii ngaya asáanta ko ti tuyakutéé kichuunta ko ti nichjangí'enta kichuunta ko í xraxaon'anta ti ña'i. ³² ††*Cháña jian nichje'enta kichuunta ko tikonóe'enta kichuunta ko tjáña'anta xrojan nge'e ndako'a juincheko kichuunta, ixi jaña kaxon ndo Dio tjáñe'e ndo ijié juinche'enta ixi Chjen'en ndo kuenxin xjan ixi ijié kuachónnda kain chujni.

Jian tinteenta xranchi ngisen ichrji ti tingasáña xro'i

5 Ja'anta ó ikjannta chjen'en ndo Dio ko je'e ndo tjua'anta ndo. Méxin, nche'enta xranchi nche'e je'e ndo. ² Ko tjue'enta kichuunta xranchi ndo Cristo tjuajna ndo ko je'e ndo kuenxin ndo ixi jíejna, ko juinchekao na ndo xranchi naa kutuchjon naakóñaxón na ko nchechján na ko ti chaxro xraxe ba me'e tayé'e ndo Dio.

³ Ja'anta ó tikinixin'enta ndo Dio, méxin í xro'an nge'e ña'i xroxraonnta o xronichjanta ixi ngixe'i naa nchri o naa xi ixi kain ji'i ijié ko xro'an nge'e ña'i xroxraonnta ko í tjakuexin'anta ícha itsjé nge'e xrochondanta. ⁴ Ko xro'an chijni ndako'a xrokuachrxjin ro'anta ko nichja'inta ti ninta, ko teki'anta chijni ndako'a ixi ji'i íxrokonda'i xronichja ja'anta. Cháña

‡ 4:22: Col. 3:9. †† 4:24: Col. 3:10. †† 4:32: Col. 3:13.

tájonnta juasianta ngajin ndo Dio. ⁵ Ja'anta ó no'anta ixi ngisen tsejuakao naa nchri je'a janchri'e o naa xi je'a ndoxi'e ko ngisen nche'e nge'e ña'i ko ngisen tjiakuenxin xrochónnda itsjé nge'e, ji'i xrokjui xranchi xrokuitikaon na naa ídolo, ko ni nche'e kain me'e tikiñixien'a na tixin'in na ti tetuan'an ndo Cristo ko ndo Dio. ⁶ Méxin, tintue'anta ixi xrojan ngisen sintaya'anta ixi chijni ninta nichja na ixi kondeexin me'e tsoñaio ndo Dio, méxin tsjankata'a ndo ijié ngajin na ixi titikaon'a na ndo. ⁷ Ko tjento'anta chujni jaña nche'e.

⁸ Ja'anta sa'ó bakajinta ti naxixe'e. Ko jai stenta ti tingasáña ixi titikaonnta Ncháina Jesucristo. Méxin, tjakonta ixi nduaxin stenta ti tingasáña. ⁹ Ixi xro'i tingasáña tsingijnana nche'ena ti jian ngajin chujni ko xronichjana ti nduaxin. ¹⁰ Méxin, nduaxin tanginta sinche'enta nge'e tjaun Ncháina. ¹¹ Ko tjento'anta ti ña'i nche'e ni titikaon'a ndo Dio, ni ste ti naxixe'e. Cháña ndachenta na ixi ndakua'i stenche'e na, ¹² ixi to-sue'eni tekini nge'e imao nche'e ni ña'i. ¹³ Kain nge'e ndako'a tsonoxixin ixi xro'i tsingasáña ixi kondeexin xro'i chao tsono'eni á jian o na'i. ¹⁴ Méxin, ja'in tsikjin sen:

Xingama'anta ja'anta ti xrastechrinnta;
tayanta ja'anta ti stenta ngakjen'en ni tsiken'en
ixi je'e ndo Cristo xranchi xro'i tsingasáña'anta.

¹⁵ Tsje'enta jian xranchi tajinta; nche'anta xranchi chujni ninta; xraxaonnta jian. Nche'enta xranchi naa ngisen jian no'e nge'e nche'e. ¹⁶ †Méxin, chjakon'annta ixi sinche'enta xranchi tjaun Ncháina Jesucristo ixi nchakon stetjina jai steton'en itsjé nge'e ña'i. ¹⁷ Méxin, nche'anta xranchi nche'e chujni ninta. Ja'anta tjéenta ixi tsienxinnta nge'e tjaun Ncháina. ¹⁸ Ko kuan'inta, ixi ixran sinchetjáñanta ko tsonoa'inta nge'e nche'enta. Cháña tájonnta juachaxin ixi Espíritue ndo Dio tsetuan'an asáanta. ¹⁹ ††Ko tsjaoxin kichuunta ixi salmo ko himno, ko ja'in sinche'enta ixi nchijí asáanta ko tsajonnta juasaya ngajin Ncháina Jesucristo. ²⁰ Kainxin nchakon tsajonnta juasaya ngajin Ndotáina Dio ixi juachaxien Ncháina Jesucristo kuaye'enta kain nge'e.

Jian tingijna kichuunta ixi titikaonnta Ncháina

²¹ Xrokuitikaon kichuunta ixi ó titikaonnta Ncháina Jesucristo. ²² †Méxin, nchri ó tsikute'e xrokuitikaon nchra ndoxi'e nchra xranchi xrokuitikaon nchra Ncháina. ²³ Ko chujni xi chónnda janchri'e chónnda xa juachaxin tsetuan'an xa xranchi ndo Cristo tituen'en ndo ni'ngo, ixi je'e ndo jaa ni'ngo, ko je'e ndo tajon ndo juachaxin tsechónni kain nchakon. Jaña ndo Cristo kuenxin ndo ixi sen ni'ngo, ixi sen ni'ngo cuerpoe ndo. ²⁴ Méxin, xranchi sen ni'ngo titikaon sen ndo Cristo, jaña kaxon sen nchri, sen tsikute'e, xrokuitikaon sen ndoxi'e sen nge'e tsetuan'an ndo.

²⁵ ††Ko sen xi xrotjue'e sen janchri'e sen xranchi ndo Cristo tjue'e ndo sen ningue ndo ko kuenxin ndo ixi je'e sen. ²⁶ Ko kuen'en ndo ixi juinchetjúá ndo ningue ndo, me'e jaña juinchetjúá ndo aséen sen ningue ndo

† 5:16: Col. 4:5. †† 5:19: Col. 3:16, 17. ‡ 5:22: Col. 3:18; 1Pe. 3:1. †† 5:25: Col. 3:19; 1Pe. 3:7.

ixi chijnie ndo ko inda bikitéexin sen. ²⁷ Ko jaña tsikon ndo ningue ndo tsango tjúá ko tsango chaxro ko xro'an kitja xrochónnda ko tikiñixin'en je'e ndo. ²⁸ Jaña kaxon sen chónnda janchri'e xrokonda xrotjue'e sen jan xranchi tjue'e sen aséen sen ixi sen tjue'e janchri'e, je'e sen kaxon tjue'e sen aséen sen. ²⁹ Ixi xro'an ngisen ningakon'en cuerpoe sen ko aséen sen. Na'i. Je'e sen tsango tayakon'en sen cuerpoe sen ixi jaña nche'e ndo Cristo ngajin ningue ndo. ³⁰ Ixi jaña ikjanna ningue ndo me'e xranchi xrokjui cuerpoe ndo. ³¹ “Méxin xi xrokonda tsintu'e xa ndotée xa ko janée xa ixi ó kuitja xa janchri'e xa ko jaña xrokjan sen naakua cuerpoe.” ³² Ji'i naa chijni tsango ijié tienxin'a kain chujni ko jan'an ndachrjan ixi jaña tjakoxin ndo Cristo ko ningue ndo. ³³ Ko kaxon xrondachro ixi nguñgu ja'anta xrokonda xrotjue'e janchri'anta xranchi xrojueñaonta asáanta, ko kaxon sen nchri tsikute'e xrokonda tsitikaon sen ndoxi'e sen.

6 ††Ko ichjan, xrokonda tsitikaonnta ndotánta ko janáanta ixi jaña tjaun Ncháina Jesucristo sinche'enta ixi me'e naa nge'e jian. ² Chijni ji'i sa'ó tsiketuan'an ndo Dio ixi chujni tsitikaon chijni tsayé'e sen naa juachaxin tsajon ndo Dio ko chijni ji'i ndachro: “Chonde'enta juasianta ngajin ndotánta ko ngajin janáanta, ³ ixi jaña jian tsinteenta ko itsjé nchakon tsarichonnta ngata'a nunte xasintajni.”

⁴ †††Ko ja'anta ndotata, ncheña'anta chjan'anta. Cháña jian nichje'enta xjan ixi jaña jian sinche'e xjan kaxon ko nchekuen'ennta xjan chijnie Ncháina Jesús. ⁵ †††Ko ja'anta ti nche'enta ixra ngajin ncháanta jii ngata'a nunte, titikaonnta ko chonde'enta juasaya ngajin na xranchi xrojuinche'enta xrée Ncháina Cristo Jesús.

⁶ Ko je'a je'o jian nche'enta hora stetsje'e na ixi jaña xraxaonnta ixi je'e na tsikon na tsango chjakon'annta. Na'i. Ja'anta maski tsikon'a na, jian nche'enta ixra xranchi xrojuinche'enta xrée ndo Cristo, ixi jaña tjaun ndo Dio sinche'enta. ⁷ Ja'anta ixi nchijí asáanta nche'enta ixra xranchi xrojuinche'enta xrée Ncháina Jesucristo, ko je'a xranchi xrokui je'o xrée naa chujni. ⁸ Ko ja'anta ó no'anta ixi Ncháina tsjengaina ndo 'na nguñguna ixi ti ixra jian juinche'ena, maski á sen nchenche'e na ixra ⁹ o na'i.

⁹ †††Ko ja'anta ti tájonnta ixra, jian tetuen'ennta chujni nche'e xráanta ko tuyakuen'anta sen. Xraxaonnta ixi ja'anta ko je'e sen xraje'o titikaonnta Ncháina jii ngajni ixi ndo Dio xraje'o tjue'e ndo kain chujni.

Ti xrokondaina tseto'xinna ngajin espíritu ña'i

¹⁰ Ko jai kichuuna, tonsojinta, ixi juachaxin ijié tajon Ncháina. ¹¹ Ko tjanchianta kain juachaxin tajon ndo Dio nchesoji asáanta ixi jaña soji tsake'enta nchakon Xixron'anxrée tjaun xa sintaya'anta xa. ¹² Ixi jaña je'a tsetoku'una chujni. Na'i. Jaña tsetoku'una espíritu Xixron'anxrée chónnda juachaxin ko ichrji ngata'a chrinto ko ngajni. Xixron'anxrée tituen'en kain espíritu

†† 6:1: Col. 3:20. ††† 6:4: Col. 3:21. ††† 6:5: Col. 3:22-25. § SEN NCHENCHE'E NA IXRA esclavo †† 6:9 a: Col. 4:1; b: Col. 3:25.

ña'i ichrji ngata'a nunte ti naxixe'e. ¹³ Méxin, tjanche'enta kain juachaxien ndo Dio ixi jaña soji tsake'enta nchakon tsetoku'unta ti ña'i, ko nchakon tsjexin tsetoku'unta, ícha soji tsake'e asáanta. ¹⁴ Soji take'énta ko titikaonnta chijnie ndo Dio xranchi naa nge'e tingatóxin xi soldado ti jitikao kain nge'e tsjayaxin xa ko jian sinche'enta, xranchi naa xi soldado jiyá xa chika tsingakuenxin ixi jaña sinchení'e'a nã xa. ¹⁵ Ko jian tanginta ixi xronichjanta chijnie ndo Jesucristo tajon juaxruxin, xranchi xi soldado jian ka'te take'e xa. ¹⁶ Ko ícha soji chuntianta Ncháina Jesucristo xranchi xi soldado tikao xa chika tingakuenxin xa flecha tikao xro'i ne'e Xixron'anxrée. ¹⁷ Ko jian titikaonnta ti juachaxin kuaye'enta ixi tsarichonnta kain nchakon, jaña xranchi chika teya jáa xi soldado ixi tsen'a xa, ko jian nichjanta chijnie ndo Dio, me'e xranchi xrokjui chika espada tajon Espíritue ndo Dio. ¹⁸ Ko tjáña'inta nichje'enta ndo Dio, kain nchakon tinóatáanta ngajin ndo ko tjanche'enta Espíritue ndo ixi tsingijnanta. Ko tonchrje'anta nichje'enta ndo Dio ko tjanchianta ixi tsingijna ndo kain sen titikaon ndo. ¹⁹ Kaxon tjanche'enta ndo Dio ixi tsingijnana ndo, tsake'e ndo

chijnie ndo ngaya ro'a ixi jaña jian xronichja chijnie ndo ko tsin'en chujni nge'e kuanoe'a nã. ²⁰ Ndo Dio chjána ixrã ji'i ixi xronichja chijnie ndo, méxin, ritjén ngaxin'in ndo'achjiso ko tjanche'enta ndo Dio ixi jian xronichja chijnie ndo.

Juexin nichja ndo Pablo

²¹ † †*Ndo Tíquico, ndo kichuuna, je'e ndo jitingijna ndo ixrã rinta'a kondee Ncháina Jesucristo, ko je'e ndo xrochronga ndo xranchi ritjén ko xranchi ti ixrã rinta'a. ²² Méxin, jan'an xruan'an ndo tsitsja'anta ndo ixi xrochronga ndo xranchi stena nti'i ko jaña ícha soji tsitikaonnta.

²³ Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo tsajon sen juaxruxin tsaye'enta kainnta kichuuna ixi ícha xrotjue'e kichuunta ko ícha soji xrochuntianta ndo. ²⁴ Juasie ndo Dio, je'e ndo sinchenaon ‡ ndo kain sen tjue'e Ncháina Jesucristo. Jaña tson'en.

† 6:21: Hch. 20:4; 2Ti. 4:12. †† 6:21: Col. 4:7, 8. ‡ SINCHENCHAON bendecir

Filipenses

Ndo Pablo tsikjin xroon kuayé'e sen ni'ngo Filipenses

1 †*Jan'an, Pablo, ko ndo Timoteo, ngisen nche'e xrée Ncháina Jesucristo, ikjinna xroon ji'i ixi kainnta kichuuna steniinta ndo Cristo Jesús ko stenta tjanya Filipos, ko sen tetuan'an ni'ngo ko sen tingijna ixra ni'ngo nti'a. 2 Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Ndo Pablo tjanche'e ndo ndo Dio ixi sen titikaon ndo Jesús

3 Nchakon xraxa'on ja'anta tajon juasiana ngajin Ndotáina Dio, 4 ko nchakon nichja'a ndo Dio, tsango ché'e aséenna ixi tjanche'a ndo ixi ja'anta 5 ixi xraje'o nche'ena xrée Ncháina, ti nchakon kuaxi kuin'ennta chijnie ndo Dio ko hasta ti jai. 6 Jan'an nóna ixi ndo Diojuangíxin ndo naa ixra jian ngaya asáanta ixi kuitikaonnta ndo, ko jaña sinche'e ndo kain nchakon ti xrokjanjan ndo Jesucristo. 7 Méxin, jian xraxa'on ja'in ixi ja'anta ixi tsango tjua'anta, ko xraje'o kuaye'ena juachaxien ndo Dio. Siá jan'an ritjén ngaxin'in ndo'achjiso o ritjén ti ste ni tetuan'an, nduaxin nichja chijni jian. 8 Ndo Dio no'e ixi tsango tjua'anta kainnta xranchi ndo Cristo tjua'ina ndo. 9 Tjánchá'a ndo Dio tsingijnanta ndo ixi ícha xrotjue'enta ndo ko ícha jian tsono'anta ko tsienxinnta kain nge'e. 10 Jaña tsono'anta nge'e ícha jian sinche'enta nge'e ti jian ko jaña tjúá tsinteenta ixi xro'an ngisen tsjankata'anta iijé nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo. 11 Jian nche'enta ixi jaña tsjakoxinnta ti titikaonnta ndo Jesucristo, ko jaña ja'anta ko kain jaina tsajonna juasaya ngajin ndo Dio.

Ti nche'eni xrée ndo Cristo me'e ícha jian ko ícha tjin-tee

12 Kichuuna, tja'on tsono'anta ixi kain nge'e tangi kuatsinga jan'an me'e bingijna juakoxin ngajin chujni chijni jian tajon juachaxin tsechónni kain nchakon. 13 ††*Jaña kain xi soldado jii nchia tituanxin na ko ikaxin ni ste nti'i no'e na ixi jan'an jija'na ndo'achjiso ixi jan'an chuntia ndo Jesucristo. 14 Nchakon bikon sen kichuuna jija'na, itsjé sen ícha chjée sen juaxruxin chronga sen chijnie ndo Dio ko í xrakon'a sen ko ícha chuntia sen Ncháina.

15 Nduaxin, jii kaxin sen tjako chijnie ndo Cristo ixi tochjuye'e sen kondeexin ixra tjakona chijnie ndo Dio. Ko jii ikaxin sen ixi nduaxin nchijí aséen sen tjako sen chijnie ndo Dio. 16 Ko jii kaxin chujni nichja chijnie ndo

Cristo ixi tjaun na nchejié aséen na ko je'a ixi nduaxin xrokuachrjexin aséen na. Jaña nche'e na ixi tjaun na sincheni'e na aséenna ixi xrajija'na nti'i. 17 Ko ikaxin sen nduaxin stenichja sen chijnie ndo Dio ixi no'e sen ritjén nti'i ixi rindachrjan chijnie ndo me'e nduaxin. 18 Ko maski á nduaxin ixi nchijí aséen sen nichja sen o na'i, jan'an ritjén juaxruxin ixi je'e sen chronga sen chijnie ndo Cristo.

19 Ko nóna ixi jian tsachrje kain ji'i ixi rinichje'enta ndo Dio ixi jan'an ko Espíritue ndo Jesucristo jitingijnana. 20 Jan'an tja'on ixi tsosua'na i nchakon nichja chijnie ndo Dio ixi tja'on jan'an tsjákoxin juachaxin iijé chjána ndo Cristo, maski á ríchon o ndatsiken'enna. 21 Jan'an ríchon ixi juachaxien ndo Cristo, ko siá tsen'enna naa nge'e ícha jian tsjácha. 22 Ko siá xrat-sake'é ngata'a nunte xasintajni, ícha sinta'a xrée Ncháina Jesucristo. Méxin, nóna'i nge'e ícha jian tsincha'a. 23 Méxin, nóna'i nge'e ícha jian tsincha'a ixi tja'on ndaxrokuen'enna ixi jaña xrobake'é ngajin ndo Cristo ko me'e ícha jian. 24 Ko ixi kondaxin ja'anta, cháña tsen'ana ixi jaña chao tsingijnanta. 25 Ko jan'an jitonóna ixi xratsake'é ngajinnta kaxin nchakon, me'e tsingijnanta ixi ícha jian tsono'anta ko juaxruxin tsake'enta ixi ícha xrochuntianta Ncháina Jesucristo. 26 Ko íjngo tsake'e ngajinnta me'e tsake'enta juaxruxin ko jaña tsajonnta juasianta ngajin ndo Jesucristo.

27 Xrokonda tsjakoxinnta ixi jian stenche'enta xranchi nichja chijnie Ncháina Jesucristo. Jaña siá tsjasotsja'anta o na'i, jan'an tja'on tsonóna ixi jian stenche'enta ko jian steku'u kichuunta ko nduaxin stechuntianta chijni tajon juachaxin tsechónni kain nchakon. 28 Ko xrakuen'anta chujni ningakon'annta. Ja'anta soji tinteenta, jaña tsjakonta ixi chujni me'e tsitjáña na, ko jaña tjako kaxon ixi ja'anta tsarichonnta kain nchakon ixi me'e ti tajon ndo Dio. 29 Ixi juachaxien ndo Cristo ja'anta titikaonnta ndo ko je'a je'o titikaonnta ndo. Na'i, kaxon ja'anta juaxruxin tsaye'enta nchakon tangi tson'annta kondeexin ti chuntianta ndo. 30 ††*Ja'anta ko jan'an xraje'o tsango tangi stena ixi stechrongana chijnie ndo Jesucristo. Ja'anta ó bikonta xranchi tsango tangi bake'é ko stetono'anta ixi tangi ritjén jai.

Sintu'una xranchi juinche'e ndo Cristo

2 Méxin, siá ndo Cristo tjingijnanta ndo ko siá ti tjua'anta ndo me'e juaxruxin take'e asáanta ko siá espíritue ndo jii ngajinnta ko siá já tjue'e kichuunta ko tikonó'énta chujni; 2 me'e jan'an tsake'e juaxruxin

† 1:1: Hch. 16:12. †† 1:13: Hch. 28:30.

‡ 1:30: Hch. 16:19-40.

ixi nóna ixi jian steku'u kichuunta ko kainnta tjue'enta kichuunta ixi chondanta espíritue ndo Dio ko naakua xrā sinche'enta. ³ Xro'an nge'e nche'enta ixi tjaunnta tsjachanta xrojan nge'e ko jaña sinchejié asáanta. Na'i. Cháña xraxaonnta ixi ikaxin nā ícha tjintee nā ixi ja'anta. ⁴ Nínaa ja'anta tjé'anta je'o jian xrokuake'enta. Cháña tingijnanta ikaxin chujni tsake'e jian.

⁵ Ja'anta xraxaonnta xranchi xraxaon ndo Cristo Jesús. ⁶ Maski je'e ndo chónnda ndo kain juachaxin xranchi ndo Dio, tjaun'a ndo juachaxin me'e ixi tjaun'a ndo xrobikonni xranchi ndo Dio. ⁷ Ko kuintu'e ndo nge'e kuachónnda ndo, ko kujj ndo nti'i nunte xasintajni xranchi ngixe'i inaa chujni. ⁸ Ko kuake'e ndo xranchi naa xi ko je'e ndo juinchenóa aséen ndo kuitikaon ndo kain nge'e kuetuan'an ndo Dio ko kuen'ien ndo nganito ntācru xranchi naa chujni yama ijje. ⁹ Méxin, ndo Dio tsango ijje juachaxin kuajon ndo ngajin ndo Jesús ko chjée ndo ndo naa nombrée ícha tetuan'an, ti chónnda'i nínaa chujni. ¹⁰ Ko nchakon tsin'en nā nombrée ndo Jesús kain nā tsake'exin nā ntatuchi'in nā, sen ste ngajni ko ni ste nunte xasintajni ko ni ste chringi inche, ¹¹ ko kain nā xrondachro nā ixi ndo Jesucristo me'e Nchéeni ko jaña tsajon nā juasaya † ngajin Ndotáina Dio.

Sen titikaon ndo Cristo xranchi xro'i tingasáña sen

¹² Kichuuna, kain nchakon bake'é ngajinnta kuitikaonninta, ko jai ikjín ritjén, ícha jian titikaonninta ko jian xrotsje'enta xranchi tsake'enta ixi sinchetjáña'inta juachaxin tsarichonnta kain nchakon ko tájonnta juasianta ngajin ndo Dio, ¹³ ixi ndo Dio ntaxraxonnta ndo ko tingijnanta ndo sinche'enta ti jian ixi jaña tjaun ndo.

¹⁴ Kain ji'in xrokonda sinche'enta ko nichjangié'a kichuunta ko tetq'anta, ¹⁵ ko jaña xro'an ngisen xrondachro ixi chondanta ijje o nge'e ndako'a juinche'enta. Jian nche'enta xranchi chjen'en ndo Dio, xjan chónnda'i ijje, maski stenta ngakjen'en chujni ña'i ko ndako'a nche'e. Ja'anta ti nche'enta me'e, tsingasáña xranchi xro'i ngakjen'en chujni ste ti naxixe'e. ¹⁶ Ko tjako'enta nā chijni jian tajon juachaxin tsechónni kain nchakon. Ixi jaña nchakon xrokjan Ncháina Cristo, jan'an tsake'e juaxruxin ixi ja'anta kuitikaonnta ti juintakuan'annta ko nchakon me'e tsonóna ixi jian ixrā juanta'a ko je'a xruenxon. ¹⁷ Ko maski ndaxrokuen'enna ixi ti xrā juanta'a, jan'an juaxruxin tsake'é ixi bingijnanta chuntianta ndo Dio ko ji'i xroxetjixin xranchi naa nge'e tsajonnta tsayé'e ndo ko tja'on ixi ja'anta kaxon tsake'enta juaxruxin xranchi jan'an. ¹⁸ Chá'anta ko juaxruxin take'énta xranchi jan'an.

Ndo Timoteo ko ndo Epafrodito

¹⁹ Ko siá Ncháina tsajon juachaxin, tuinxin xroxruan'anta ndo Timoteo tsjikitsja'anta ndo ixi jaña tsonóna xranchi stenta ko juaxruxin tsake'e tsin'an me'e.

²⁰ Ko xro'an ngisen xraxaon ko taa juachjaon ixi ja'anta

xranchi ndo Timoteo. ²¹ Ixi ikaxin sen je'o tjaun sen jian tsintee sen ko nche'a sen nge'e tjaun ndo Jesucristo. ²² Ko ja'anta ó chuxinnta ndo Timoteo ko bikonta ixi jian nche'e ndo ko tingijnana ndo chronga ndo chijni jian xranchi naa chjan tingijna ndotée xjan. ²³ Tja'on xroxruan'an ndo tsijitsja'anta ndo, je'o tsonóna xranchi tsonchjian kondeexin jija'na. ²⁴ Ko chuntia ngajin Ncháina ixi tuinxin tsjasotsja'anta.

²⁵ Ko kaxon xraxa'on xrokonda xroxruan'anta ndo kichuuna, ndo Epafrodito. Je'e ndo kaxon tingijnana ndo nta'ana xrā ko kayuina tsango tangi bake'ena. Je'e ndo xruan'annta ndo ixi tsingijnana ndo kain nge'e xrokondaína. ²⁶ Tsango tjaun ndo tsikitsja'anta ndo kainnta ko yaa ndo juachjaon ixi kono'e ndo kuin'enna koni'e ndo. ²⁷ Ko nduaxin koni'e ndo ko bananchijaon ndaxrokuen'en ndo ko ndo Dio bikonóe'e ndo. Ko je'a je'o ndo, kaxon jan'an bikonóa'na ndo Dio ixi íxrokua'i ícha juachjaon. ²⁸ Méxin, ícha tja'on xroxruan'an ndo tsijitsja'anta ndo ixi jaña juaxruxin tsake'enta tsikonnta ndo íjngo ko jaña jan'an kaxon tsa'i juachjaon. ²⁹ Juaxruxin taye'énta xranchi naa sen kichuunta titikaon Ncháina, ko tjue'enta ndo xranchi tjue'enta ikaxin sen nche'e xrée Ncháina. ³⁰ Ixi je'e ndo koni'e ndo nchakon jinche'e ndo xrée ndo Cristo ko ixi tsango bingijnana ndo ixi ja'anta ikjín stenta ko jua'i xrob-ingijnaninta ja'anta, ko méxin ndaxrokuen'en ndo.

Nge'e nduaxin tjintee ixi ru'éeni ndo Cristo

3 Jai, kichuuna, take'énta juaxruxin ixi titikaonnta Ncháina Jesús ko jan'an tonchrje'ana xrokjin íjngo ixi ti ikjin jian xrokonda'a ja'anta. ² Tsje'enta jian ixi ste chujni ña'i xranchi xrokjui kunia, tjaun nā tsonchrijin nā ntau'eni ixi jaña tsaani chji'e ni judío. ³ Sen nduaxin chónnda chji'e ndo Dio, sen me'e jajna ixi jajna nduaxin tajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi tingijnana Espíritue ndo, ko tsango chajna ixi jajna tikinixin'enna Ncháina Jesucristo. Méxin, chuntia'ina ti taani chji'e ni judío. ⁴ Jan'an kaxon chao xrochuntia ti taani chji'eni ko ikaxin nge'e, jan'an ícha tikinixinna xrochuntia ji'i ixi ikaxin nā ⁵ ††*ixi jan'an kua chji'e ni judío ti kuachonda ijni nchakon, ko jan'an tjanya israelita ko tsikachrenixin sen tjanya tikinixin'en ndo Benjamín ko kaxon jan'an nduaxin hebreona. Ko jan'an sa'ó kaxon ikjui fariseo ko bakitika'on ley ne'e ni judío. ⁶ †*Ko jan'an tsango bakitika'on ti tjako ni fariseo, méxin kuaningakon'an ni titikaon ndo Cristo ko jan'an tsango bakitika'on ley ko xro'an ngisen xrondachro ixi nduaxin'a juanta'a me'e. ⁷ Kain me'e sa'ó ti bakitika'on jan'an, ndachrjan ixi tsango tjintee. Ko jai ndachrjan íxro'an tjintee kain me'e ixi jai jan'an titika'on ndo Cristo. ⁸ Ko kain nge'e kuanóna ko kuachonda, tikon jai íxro'an nge'e tjintee, ixi ícha tjintee chúxin Ncháina Jesucristo. Kain nge'e kuachonda, kain me'e kuitjáña ko ikjan xineno kondeexin ndo Cristo ixi jai juácha titika'on ndo ⁹ ko chao tsake'é ngajin ndo. Je'a ixi jan'an tsango jianna ixi xrokuitika'on ley ne'e ndo Moisés. Na'i. Ndo Dio

†† 3:5 a: Ro. 11:1; b: Hch. 23:6; 26:5. † 3:6: Hch. 8:3; 22:4; 26:9-11.

† JUASAYA respeto, honor

sinchetjúá ndo aséenna ixi chuntia ndo Cristo. ¹⁰ Ti jan'an tja'on: nduaxin xrochuxin ndo Cristo ko xrochonda juachaxin xranchi nchakon xechón ndo, ko tja'on tangi tsónna xranchi tangi kon'en ndo ko xrokue'enna xranchi kuen'en je'e ndo, ¹¹ ko tjume'e jaña kaxon jan'an chao xroxechónna íjngo.

Ndo Pablo tjaun ndo jian sinchejexin ndo ti jitinga ndo

¹² Ndachrjan'i ixi ó juácha jan'an kain ji'in ko ndachrjan'i ixi ó tsango jianna. Na'i. Jan'an tja'on ícha xrorua'a ndo Cristo Jesús, ixi tsjácha tsjaso ti tjaun ndo ixi je'e ndo kuinche'ena ndo ó sa'ó. ¹³ Kichuuna, jan'an ndachrjan'i ixi ó juácha kain ji'i. Jan'an tja'on xrotjáñaana kain nge'e ó junta'a ko jai xrorua'a ícha nge'e titjáña sinta'a. ¹⁴ Ixi jaña tsjácha sintajexin xraña, ko me'e tsjácha tsayá'a nge'e tsajon ndo Dio jii ngajní ixi je'e ndo ndachro ndo tsayá'a naa nge'e tsajon ndo ixi chuntia ndo Jesucristo.

¹⁵ Ko kaina ti nduaxin chuntiana ndo Jesús xrokonda jaña xroxaxaonna. Ko siá xrojan ja'anta xraxaonna inaa nge'e, ndo Dio sintaxraxaonna ndo ixi jian sinche'enta. ¹⁶ Ko xrokonda kaina jaña xroxaxaonna ko jaña sinche'ena nge'e ó kuangina.

¹⁷ †*Kichuuna, nche'enta xranchi nta'a jan'anna, ko kaxon tsje'enta xranchi nche'e ikaxin sen kichuuna, xranchi jan'anna juntakuan'annta. ¹⁸ Ó itsjé vez ntatjunta ko jai ritsjanga ntatjunta ixi ste kueya na ndachro na ixi tjinte'a ti kuen'en ndo Cristo nganito ntacru. ¹⁹ Ko ni me'e tsji nchakon tsitjáña na ixi je'e na je'o xraxaonna ti sine na ko ti tsitsáa na ko nchejé aséen na ixi ti ndako'a nche'e na ko xraxaon na nge'e jii ngata'a xasintajni. Kain ji'in xrokjui xranchi naa dio ne'e na. ²⁰ Ko kain jaina tikinixinna tsojuna ngajní ko jai stehon'enna Ncháina Jesucristo tsj'xin ndo ngajní, tsajon ndo juachaxin tsechónna nti'a ²¹ ixi je'e ndo tsindoxin ndo cuerpoína ti toni'e ko je'e ndo tsajon ndo naa cuerpo tsango chaxro xranchi chóna je'e ndo. Ko kain ji'i tson'en ixi je'e ndo chóna ndo ijé juachaxin ko tituen'en ndo kain nge'e.

Juaxruxin tinteenta ixi titikaonnta Ncháina Jesucristo

4 Méxin, kichuuna, tsango tjua'anta ko tsango jitiye'e ña'o ixi ja'anta ko juaxruxin ritjén ixi ja'anta xrokjui xranchi naa nge'e tsango tjintee juácha; méxin soji titikaonnta Ncháina Jesucristo.

² Jan'an tinóatáana ngajin jan Evodia ko jan Síntique ixi xraje'o xroxaxaon sen xranchi kichuu sen titikaon Ncháina Jesucristo. ³ Ko ja'anta kichuuna, ti kuingijnanta juinche'ena xra, tja'on tsingijnanta yui jan kichuuna, sen juinche'e ixra kaxon tjako sen chijnie Ncháina Jesucristo, kao ndo Clemente ko ikaxin sen juinche'e ixra ngajin. Ko nombrée sen ó jitaxin xroon ti no staxin nombrée kain sen tsechón kain nchakon.

⁴ Take'enta juaxruxin kain nchakon ixi titikaonnta Ncháina Jesucristo; íjngo ntatjunta, take'enta juaxruxin. ⁵ Ko kain chujni tsikon na ixi ja'anta nduaxin tingij-

nanta chujni, ko jaña xrokonda sinche'enta ixi Ncháina Jesucristo ó tuinxin tsji ndo.

⁶ Méxin, xro'an nge'e taxinta juachjaon. Cháña tjanche'enta ndo Dio nge'e xrokonda'anta ko kaxon tájonnta juasianta ngajin ndo. ⁷ Ko ndo Dio xrotjáanta ndo juaxruxin, ko juaxruxin me'e xro'an chujni tienxin. Juaxruxin me'e tayakon'en asáanta ko tsingijna jian xroxaxaonnta ixi stehuntianta ndo Cristo Jesús.

Xraxaonnta nge'e ti jian

⁸ Méxin, tsjexixin tjanche'anta, kichuuna, xrokonda xroxaxaonnta kain nge'e ti nduaxin, kain nge'e ti tikinixin juasaya, ko kain nge'e ti ndako jii ko kain nge'e jian ko nge'e chaxro ko kain nge'e jian tsayéxin ni juasaya. Kain ji'i xrokonda xroxaxaonnta.

⁹ Xrotjáña'inta kain nge'e juako'anta ko nge'e kuin'ennta nichja ko nge'e kuetuan'annta ko kain ixra bikonta junta'a. Jaña nche'enta ko jaña ndo Dio, ndo tajon juaxruxin, tsake'e ndo ngajinnta.

Tomi kuajon sen filipenses kuayé'e ndo Pablo

¹⁰ Tsango juaxruxin ritjén ixi Ncháina bingijnanta ndo íjngo xraxaonnanta. Ndachrjan'i ixi í xraxaon'antana. Na'i. Je'o jua'i bingijnaninta ó sa'ó. ¹¹ Ko ndachrjan'i ixi xrojan nge'e xrokondana. Jan'an ó juikuana take'é juaxruxin ixi je'o nge'e chonda. ¹² Jan'an ó nóna nge'e xrondachro chóna'ini ninaa nge'e, ko kaxon nóna nge'e xrondachro chónani kueya nge'e. Jan'an ó juikuana á juiné o juine'a jian, o á chonda itsjé nge'e o xro'an nge'e chonda. ¹³ Kain ixra chao sinta'a ixi ndo Cristo tingijnana ndo ko nchesojina ndo. ¹⁴ Ko méxin, jian juinche'enta ixi bingijnaninta, kuajonnta nge'e xrokondana.

¹⁵ Ja'anta ni tjajna Filipos, ó no'anta jian ixi nchakon juangíxin juntakuan'annta chijnie ndo Dio, ko nchakon sajuixin tjajna Macedonia, ja'onta ni ni'ngo Filipos xruan'annta tomi kuayá'a ixi kuinteenta juaxruxin. ¹⁶ ††*Méxin, nchakon bake'é tjajna Tesalónica je'a naakua xruannaninta tomi xra'o ni'ngo bingijnaxinnanta ixi nge'e xrokondana. ¹⁷ Je'a ixi tja'on je'o tsayá'a nge'e xruannaninta. Na'i Jan'an tja'on ixi ícha xrochondanta nge'e tajon ndo Dio. ¹⁸ Ko jan'an kuayá'a kain nge'e tsixruan'annta ko jai ícha chonda. Ko kuayá'a nge'e tsixruan'annta bikao ndo Epafrodito, ko ó jian ritjén. Ti xruannaninta xranchi naa nge'e chaxro xaxe tayé'eni ko ndo Dio nche'e ndo juaxruxin me'e. ¹⁹ Ndotána Dio xrotjáanta ndo kain nge'e titjáña xrochondanta ixi je'e ndo chóna ndo kain nge'e tsango chaxro tsayé'e kain sen titikaon Ncháina Cristo Jesús. ²⁰ Ndotána Dio tsayé'e ndo juasaya tsajon kain chujni kain nchakon. Jaña tson'en.

Juexin nichja ndo Pablo

²¹ Tájonnta juajna ngajin kain sen titikaon ndo Jesucristo ste nti'a. Sen kichuuna steki'an nti'i, xruan'annta sen juajna. ²² Jaña kain sen ste nti'i titikaon ndo Dio ko

† 3:17; 1Co. 4:16; 11:1.

†† 4:16; Hch. 17:1. ‡ 4:16; 2Co. 11:9.

sen kichuuna nche'e xrée xi tetuan'an Roma, xru-
an'annta sen juajna. ²³ Ncháina Jesucristo sintanchaon-
nta ndo kainnta. Jaña tson'en.

Colosenses

Ndo Pablo ikjin ndo ngajin sen tjajna Colosas

1 Jan'an, Pablo, Ncháina Jesucristo kuinche'ena ndo ixi sinta'a xrée ndo, xra apóstol, ixi jaña tjaun ndo Dio, ko kao kuinche'e ndo ndo kichuuna Timoteo, ² ikjin xroon ji'i tsayé'e sen kichuuna tjajna Colosas, sen titikaon ndo Cristo ko tikinixin'en sen ndo Dio. Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjá'anta ndo juaxruxin.

Ndo Pablo tjanchia ixi kain sen titikaon Ncháina

³ Kain nchakon tajonna juasaya † ngajin ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, nchakon nichja'ana ndo tjancha'ana ndo ixi ja'anta ⁴ ixi kuin'anna ixi ja'anta jian chuntianta Ncháina Jesucristo ko tjue'enta kain sen titikaon ndo Dio, ⁵ ixi stchon'ennta tsaye'enta nge'e tsajon ndo Dio ti jii ngajni. Ja'anta jaña stchon'ennta ixi kuin'ennta chijni jian nduaxin ó kuajon ndo Dio. ⁶ Méxin, chijni kuin'ennta, chijni me'e stetin'en kueya chujni nchijí nunte xasintajni, ko jaña ó jitinga ko jitonkueya ni titikaon ixi juachaxin tajon ndo Dio. Jaña kon'en kaxon nchakon kuin'ennta ko kuitikaonnta ixi nduaxin tjua'anta ndo Dio. ⁷ †† Ji'i juako'anta ndo kichuuna Epafras, ndo kuingijnana junta'ana ixra, ko jai jii ndo ngajinnta ko jian nche'e ndo xrée ndo Cristo. ⁸ Je'e ndo bikaonana ndo juajna xranchi tjue'é kichuunta ixi Espíritue ndo Dio tingijnanta.

⁹ Méxin, jan'anna, nchakon kuin'anna xranchi stenta, kain nchakon tjancha'ana ndo Dio tsingijnanta ndo ixi jian tsono'anta nge'e tjaun ndo, ko tjanchiana ixi tsajon ndo juachaxin tsienxinnta kain nge'e tjaun ndo. ¹⁰ Jaña chao tsinteenta xranchi tjaun Ncháina Jesucristo ko jian sinche'enta xrée ndo ko jaña ícha jian xrochuxinnta ndo. ¹¹ Ko tjanchiana ixi je'e ndo sintasojinta ndo asáanta ixi juachaxin ijíé chónnda ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin, ko soji tsake'enta maski tsij juachjaon ngata'anta. ¹² Ko tájonnta juasianta ngajin ndo Ndotáina Dio ixi jian jinche'e ndo xra gaya asáanta, me'e tsayé'ena nge'e ti jii ngajni ti tingasáña, ko ji'i tsajon ndo ngajin kain sen titikaon ndo. ¹³ Je'e ndo kuakintsjexinna ndo ti naxixe'e ko chjajna ndo juachaxin tsinteena ti tetuan'an Chjen'en ndo, xjan ícha tjue'e ndo, ko jai ti naxixe'e ítetuan'i gaya aséejina ¹⁴ †† ixi je'e ndo kuen'en ndo ixi jaina ko kuajon ndo jinié ndo kontjúáxin aséejina.

† JUASAYA respeto, honor †† 1:7: Col. 4:12; Flm. 1:23. ‡ 1:14: Ef. 1:7.

Chondana juaxruxin ixi ndo Cristo kuen'en ndo ixi jaina

¹⁵ Ndo Dio jua'i tikonni ko Chjen'en ndo, je'e xjan juakoxin xjan xranchi jii Ndotée xjan. Ko je'e xjan ó sa'ó bake'e xjan nchakon xrangíxixín konchjian kain nge'e jii. ¹⁶ Ko ndo Dio chjée ndo Chjen'en ndo juachaxin sinchekonchjian xjan kain nge'e jii ngajni ko ngata'a nunte xasintajni, ko kain nge'e tikonni ko ti tikon'ani. Kaxon kain nge'e tetuan'an jii ngata'a chrinto ko kain juachaxin jii ngajni, kain me'e juinchéña ndo ixi ji'i sinche'e ixra ngajin ndo. ¹⁷ Ndo Cristo ó bake'e ndo ti xro'an nge'e jii, ko ixi je'e ndo chjée ndo juachaxin kain nge'e jii ixi chónnda ndo kain juachaxin. ¹⁸ †† Kaxon je'e ndo jaa ningue ndo, ko ningue ndo me'e cuerpoe ndo, ko je'e ndo tetuen'en ndo cuerpoe ndo ixi je'e ndo ícha sa'ó xechón ndo ngakjen'en ni tsiken'en ko méxin je'e ndo tetuen'en ndo kain nge'e. ¹⁹ Méxin, ndo Dio bake'e ndo juaxruxin ko jaña chjée ndo Chjen'en ndo kain juachaxin chónnda je'e ndo. ²⁰ †† Ko kaxon tjaun ndo Dio ixi juachaxien ndo Cristo xrobake'e juaxruxin nunte xasintajni ko nchijí ngajni ixi ti kuenxin ndo Cristo nganito ntacru.

²¹ Sa'ó ja'anta kuachuxin'anta ndo Dio ko baningakon'enta ndo gaya asáanta kondeexin ti ña'i kuaxraonnta ko kuanche'enta. Ko jai juasie ndo Dio kuajon ndo juachaxin ixi juaxruxin tsinteku'unta ndo ixi titikaonnta ndo. ²² Ko ti bikaon cuerpoe ndo Cristo ko kuen'en ndo ixi jaina, jaña kon'en ndo ixi tjaun ndo ja'anta tsontjúá asáanta ko xro'an ijie xrochondanta, jaña tjaun ndo tsake'enta ngajin ndo. ²³ Méxin, xrokonda ícha xrochuntianta Ncháina, ko tsake'enta xranchi naa ntā soji ixi yaso'e jii nue'e ntā, ko tintue'anta ti jian stchon'ennta ixi kuin'ennta chijnie ndo Dio. Chijni me'e stetin'en chujni nchijí nunte xasintajni, ko jan'an Pablo tjako chijni me'e.

Ndo Pablo nche'e ndo xrée ni'ngo

²⁴ Jan'an ritjén juaxruxin maski ritatsinga juachjaon ixi ja'anta, ixi jaña ntaxetaxin ngajin cuerpona ti xranchi tangi kon'en ndo Cristo ixi kain sen ningue ndo, sen ikjan cuerpoe ndo. ²⁵ Ndo Dio kuinche'ena ndo ixi sinta'a ixra ngajin sen ningue ndo, ixi ixra me'e kuetuanna ndo ixi jian tsinteenta ko tjako chijni jian kuajon ndo Dio. ²⁶ Chijni me'e sa'ó ninaa chujni bano'e'a, ko jai ndo Dio juincheno'e ndo kain sen titikaon ndo. ²⁷ Ko ndo Dio tjaun ndo tsono'e sen je'a judío ti

†† 1:18: Ef. 1:22, 23. †† 1:20: Ef. 2:16.

tjintee kuanoe'a sen ó sa'ó, méxin Ndo Dio xruan'an ndo ndo Cristo ixi tsake'e ndo ngajinnta, ko je'e ndo tajon ndo juachaxin ixi tsaye'enta kain juachaxin ijié chónnda ndo.

²⁸ Jan'anna nichjana ngajin kain chujni chijnie ndo Cristo, ko juachaxien ndo Cristo jianntaxaxa'onna chujni ko ntakuan'ana nā ixi tsienxin nā jian. Ko jaña nguingu sen tsitikaon sen ko tsontjúá aséen sen ngajin ndo Cristo. ²⁹ Méxin, jan'an soji nta'a ixrā ixi juachaxin jié chjána ndo Cristo.

2 Tja'on tsono'anta ixi tsango taa juachjaon ixi ja'anta ko sen ste tjajna Laodicea ko kain sen xra chuxin'ana. ² Tja'on ixi tsake'e juaxruxin ngaya aséen sen, ko xraje'o xroxaxaon sen ko xrotjue'e kichuu sen. Jaña tsienxin sen jian ko jaña tsono'e sen nge'e ninaa ngisen kuanoa'a ti xraxaon Ndotáina Dio, me'e ti kuji Ncháina, ndo Jesucristo. ³ Ko je'e ndo no'e ndo kain nge'e no'e ndo Dio, me'e ti ícha tjintee. ⁴ Kain ji'i nratjunta ixi xro'an ngisen sintaya'anta maski chaxro xronichja nā. ⁵ Ko maski ritjén'a ngajinnta, jan'an kain nchakon xraxaonnta ko chjána juaxruxin ixi tsango jian stenta ko nduaxin stehuntianta ndo Cristo.

⁶ Méxin, xranchi kuaye'enta Ncháina Jesucristo, jaña jian nche'enta. ⁷ Xranchi naa ntāā yaso'e jii nue'e ntāā, jaña jian nche'enta ko jian chuntianta ndo Jesucristo xranchi juinçekua'annta sen, ko tájonnta juasianta ngajin ndo Dio kain nchakon.

Ndo Cristo tajon juachaxin ixi natjúá tsojuna

⁸ Jian tsje'enta ixi xro'an ngisen sintaya'anta ixi je'e nā je'o tjako nā ti xraxaon nā ko ti xraxaon chujni nunte xasintajni, ko tjako'a nā ti tjaun ndo Cristo.

⁹ Ixi kain juachaxin chónnda ndo Dio, me'e chónnda ndo Cristo nchakon bake'e ndo nunte xasintajni. ¹⁰ Ja'anta chondanta juachaxien ndo Dio ixi titikaonnta ndo Cristo. Ko je'e ndo tetuen'en ndo kain juachaxin jii ngajni ko nunte xasintajni. ¹¹ Kaxon nchakon kuaxinta kuitikaonnta ndo Cristo, je'e ndo tjáanta ndo naa nge'e tsichuxixinnta ndo, ko me'e je'a itja chujni kónaxin. Na'i. Je'e ndo ixi juinchemé'e ndo ijié kuanche'enta, méxin jai tikinixin'ennta ndo Cristo. ¹² **††**Ja'anta nchakon bikitéenta, kaxon xranchi ja'anta xroxrabaaku'unta ndo Cristo. Ko jaña kaxon xrokjui xranchi xroxechónnta xranchi je'e ndo xechón ndo ixi chuntianta juachaxien ndo Dio ixi ndo Dio juincheckboxón ndo ndo Cristo.

¹³ **††**Ja'anta sa'ó xranchi naa ni tsiken'en jaña bake'enta kondeexin ijié kuachondanta, ko kuachonda'inta chji'e ndo Dio. Ko jai komé'e kain ijié me'e, ko ndo Dio tjáanta juachaxin tsechonnta kain nchakon. ¹⁴ **††**Ndo Dio juinchemé'e ndo kain nge'e tsiketuan'an sa'ó, ti jua'i kuitikaonna, ko je'e ndo kuantsje ndo kain ijié kuachondana ixi ndo Cristo kuen'en ndo nganito ntācru. ¹⁵ Ndo Cristo nchakon kuen'en ndo nganito ntācru juacha ndo ko kuantsje'e ndo Xixron'anxree kain juachaxin kuachónnda xa ti baketuan'an xa, ko jaña juinche'e ndo ixi xrokosue'e xa ko juincheckboxatsin-

† 2:12; Ro. 6:4. †† 2:13; Ef. 2:1-5. ‡ 2:14; Ef. 2:15.

ga ndo kain ti ña'i ngatoxin **††** ikon itsjé nā, ixi xrobikonni íxro'an juachaxin chónnda xa, ko jaña juacha ndo.

¹⁶ **††**Méxin, xro'an ngisen xronichjangí'anta ixi ti nge'e intenta o nge'e tin'innta o á titikaonnta nchakon kia o nchakon nchanitjao natjúá o nchakon tjoké'eni.

¹⁷ Kain nge'e ji'i me'e tsa'on kain nge'e tsij. Ko ti tsij me'e ndo Cristo. ¹⁸ Tintue'anta ixi xrojan ngisen sintaya'anta ixi nche'e nā xranchi xrokjui nā jian nā ko tajon nā juasie nā ngajin sen ángel. Ni me'e ndachro nā ixi kuxienxin nā naa nge'e ijié ko méxin nchejié nā aséen nā ixi nge'e xraxaon nā. ¹⁹ **†††**Ko je'e nā nduaxin'a titikaon nā ndo Cristo ixi je'e ndo jaa ni'ngo ko me'e cuerpoe ndo, ko je'e ndo tayakon'en ndo ni'ngo ko nchesoji ndo sen ni'ngo, ko jaña nche'e ndo ixi naakua xroxaxaonna ixi jaña tjaun ndo Dio.

²⁰ Ja'anta ó kuen'ennta kao ndo Cristo ko kuintu'enta nge'e xraxaon chujni xasintajni. **‡** Méxin, sonda xranche'enta xranchi je'e nā ko titikaonnta nge'e tetuan'an nā? ²¹ Xranchi ndachro nā: "Tsé'anta ji'i, nte'anta me'e ko tséxin'anta tjáanta xrojan nge'e." ²² Kain nge'e tetuan'an nā me'e kondee nge'e tsjexin, ko ji'i naa nge'e je'o xraxaon chujni. ²³ Nge'e titikaon nā nche'e nā xranchi naa nge'e nduaxin ixi nchejié'a aséen nā, ko kaxon ncheni'e nā ntau'e nā, ko ixi ti nche'e nā me'e jua'i tsintu'e nā xroxaxaon nā nge'e ña'i.

3 Méxin, ja'anta ó tsixechónku'unta ndo Cristo. Méxin, tjéenta nge'e jii ngajni ti no jii ndo Cristo ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio. ² Xroxaxaonnta nge'e jii ngajni ko je'a nge'e jii nunte xasintajni. ³ Ixi ja'anta ó kuen'ennta kao ndo Cristo ko jai stehon'ennta xrochondanta juachaxin tsarichonnta ko tsinteenta kain nchakon ngajni ti jii ndo Dio. ⁴ Ixi ndo Cristo chondaxina juachaxin stehónna ko nchakon xrokjan je'e ndo, ja'anta kaxon tsake'enta ngajin ndo ko tsikonnta juachaxin ijié chónnda ndo.

Xranchi konjóna sa'ó ko xranchi stena jai

⁵ Méxin, tintu'enta kain nge'e ndako'a xraxaonnta nti'i nunte xasintajni. Ninaáanta tarichrinko'inta inaa ngisen je'a sen tsikuta'anta, ko nche'anta nge'e ña'i, ko nche'anta ti ndako'a xraxaon asáanta, ko kaxon take'anta juaxruxin ixi xrochondanta kueya nge'e ixi me'e xrokjui kaxon xranchi xrokuitikaonnta naa ídolo. ⁶ Kondeexin ji'i toñaao ndo Dio, ko me'e tji'xin ti tangi ton'enni ixi titikaon'ani nge'e tituan'an ndo. ⁷ Ko kain ji'i kuanche'enta sa'ó. ⁸ Méxin, jai tintu'enta kain nge'e ña'i, ko tintu'enta kain juañaao, ko nge'e ndako'a tjaun asáanta, ko ti nichjangí'enta kichuunta ko nge'e ndako'a tachrjexin ro'anta. ⁹ **§***Ncheye'a kichuunta ixi ó sa'ó jaña kuanche'enta, ko jai ina'i ixi ja'anta ínche'anta nge'e juinche'enta sa'ó. ¹⁰ **§†**Me'e jai ó tsikjannta chujni natjúá ko Ndo Dio tajon ndo juachaxin ixi xrokjannta xranchi je'e ndo, ixi je'e ndo juincheckboxonchjiannnta ndo ko tjaun ndo xrochuxinnta ndo ícha jian. ¹¹ Ítjinte'a á ni judío o á ni griego o á ni tsikaa chji'e o á ni

†† NGATOXIN delante de ‡† 2:16; Ro. 14:1-6. ††† 2:19; Ef. 4:16.

‡†† XASINTAJNI mundo § 3:9; Ef. 4:22. §† 3:10; Ef. 4:24.

tsiki'xin ikjín o á ni no'e o á ni noe'a o á ni tituen'en sinche'e ixrā o á ni tituan'an. Ti ícha tjintee me'e ti titika'onna ndo Cristo ixi je'e ndo tituen'en ndo kain nge'e.

¹² †*Ndo Dio tjua'anta ndo ko tsikincha'anta ndo ixi xrokjannta ni tikinixin'en ndo. Ko ja'anta ó kjannta ni natjúá, méxin, tikonóe'e kichuunta ko jian tinteenta ko nchejié'a asáanta ko taka'i toñaonta. ¹³ ††*Ningakuen'a kichuunta, ko tjáña'anta xrojan nge'e ndako'a juin-ta'anta chujni, ixi ndo Cristo jaña kaxon je'e ndo juinchemé'e ndo ijje juinche'enta, méxin jaña nche'enta kaxon. ¹⁴ Ko ti ícha tjintee ti xrotjue'e kichuunta ko naakua xroxraonnta ixi ñā jian ko ñā nche'e ixi kain nge'e ndako tsake'e. ¹⁵ Ti juaxruxin tajon ndo Cristo tsetuen'en asáanta ixi ñā kuiyaxinnta ndo Dio ixi xrokjannta xranchi naakua cuerpoe ndo ko jaña tsajonnta juasianta ngajin ndo.

¹⁶ †*Chijnie ndo Cristo xroketuen'en asáanta. Méxin, nchekuen'en kichuunta ko nichje'e kichuunta jian ko jian xraonnta. Itsjenta salmo ko himno ko itsjenta ngajin ndo Dio, ko tájonnta juasianta ngajin ndo ngaya asáanta. ¹⁷ Kain ixrā nche'enta ko kain nge'e xrondachronta, kain me'e tjanchiixinnta juachaxien nombrée Ncháina Jesús, ko tájonnta juasianta ngajin Ndotáina Dio ixi titikaonnta ndo Jesucristo.

Tikinixin sinche'e sen ti jian, sen titikaon ndo Cristo

¹⁸ ††*Ja'anta sen nchri tsikuta'anta, tsitikaonnta ndox-i'anta xranchi tikinixin sinche'enta ixi ó titikaonnta Ncháina Jesucristo. ¹⁹ ††*Ja'anta sen xi, xrotjue'enta janchri'anta ko ningakuen'anta jan. ²⁰ †††*Ja'anta chjan, titikaonnta kain nge'e tetuan'an ndotáanta ko janáanta ixi jaña tjau Ncháina Jesucristo. ²¹ †††*Ja'anta ndotée ichjan, ncheña'anta chjan'anta ixi tsonié'a aséen xjan. ²² †*Ja'anta ni nche'e ixrā, titikaonnta ni xrée rinche'enta nti'i nunte xasintajni. Ko je'a je'o nchakon jitsje'e xi xrée. Na'i. Nche'anta me'e. Cháña ixi nchijí asáanta nche'enta ixrā ixi titikaonnta ndo Dio. ²³ Kain ixrā sinche'enta, nche'enta ixrā ixi nchijí asáanta xranchi titikaonnta Ncháina Jesucristo, je'a ixi titikaonnta chujni. ²⁴ Ó no'anta ixi Ncháina Jesucristo sintakiton'annta ndo nge'e chónnda ndo ixi nche'enta xrée ndo, ko je'e ndo nduaxin Ncháina. ²⁵ †*Ko ni nche'e nge'e ñā'i tangi tson'en nā kondeexin ti ñā'i juinche'e nā ixi ndo Dio naxraje'o tikon ndo kain nā, á tituan'an nā o na'i.

⁴ †††*Ja'anta ti chondanta ni nche'e xrā kain nchakon, jian nche'enta ko jian tetuen'ennta ninchexráanta. Xroxraonnta ixi kaxon ja'anta chondanta Ncháanta jii ngajni.

² Tintue'anta nichje'enta ndo Dio ko jian xraonnta ti ó nichje'enta ndo, ko kain nchakon tájonnta juasianta ngajin ndo. ³ Kaxon tjanche'enta ndo Dio

† 3:12; Ef. 4:2. †† 3:13; Ef. 4:32. † 3:16; Ef. 5:19, 20. †† 3:18; Ef. 5:22; 1Pe. 3:1. †† 3:19; Ef. 5:25; 1Pe. 3:7. ††† 3:20; Ef. 6:1. ††† 3:21; Ef. 6:4. § 3:22; Ef. 6:5-8. †† 3:25; Ef. 6:9. ††† 4:1; Ef. 6:9.

tsingijnana ndo ixi tsajon Ncháina Jesucristo juachaxin xronichjana nge'e banoe'a nā kondee ndo Cristo. Kondeexin ji'i jija'na nti'i ndo'achjiso. ⁴ Tjanche'enta ndo Dio ixi tsingijnana ndo ixi jian sintakuan'an nā xranchi tikinixin sinta'ana.

⁵ ††*Jian nichje'enta ni titikaon'a ndo Cristo ko jian nche'enta ixi jaña tsikon ni xratitikaon'a ndo, ko siá chao xronichjanta ngajin nā, nichjanta ixi je'e nā xrochuxin nā ndo. ⁶ Nichje'entana jian kain nchakon ko xraonnta jian xranchi tsjate'enta ixi nge'e tsjanchangi nguungu nā.

Juexin nichja ndo Pablo

⁷ †††*Ndo kichuuna Tíquico, ndo tsango tjue'ena, je'e ndo jian tingijnana ndo xrée Ncháina Jesucristo, ko tsiji ndo xrontatjunta ndo xranchi ritjén jan'an. ⁸ Méxin, xruan'an ndo tsiji ndo ti stenta ixi tson'anta xranchi stena ko kaxon ixi tsake'enta juaxruxin.

⁹ ††*Kaxon xroxruan'an ndo Onésimo, naa ndo kichuuna tjua'a ixi jian nche'e ndo ixrā ngajin Ncháina, ndo me'e ndo tjajnánta kaxon. Kayui sen tsikitsja'anta sen ko tseki'anta sen kain nge'e jiton'en nti'i.

¹⁰ †††*Ndo Aristarco, ndo riki'an ndo'achjiso, xruan'annta ndo juajna ko kaxon ndo Marcos, ndo me'e xrakichuu ndo ndo Bernabé. Ó ntatjunta ixi nchakon tsiji ndo Marcos tsikitsja'anta ndo, taye'énta ndo jian.

¹¹ Kaxon xruan'annta ndo Jesús juajna, je'e ndo kaxon ndatin'in ndo Justo. Je'o je'e sen ji'i, sen judío titikaon Ncháina tingijnana ixrā rinta'a, ti nichjana kondee ti tetuan'an ndo Dio. Ko je'e sen tingijnana sen ixi juaxruxin tsake'e. ¹² †††*Ndo Epafras xruan'annta ndo juajna. Je'e ndo nche'e ndo xrée ndo Cristo xranchi ja'anta. Je'e ndo kain nchakon tinóatée ndo ngajin ndo Dio ixi ndako tsake'enta tsitikaonnta xranchi tjau ndo Dio. ¹³ Jan'an bikon ixi ndo Epafras tsango yaa ndo juachjaon ixi ja'anta ko ixi kain sen ste tjajna Laodicea ko Hierápolis. ¹⁴ †††*Ndo Lucas, ndo nchéña xroān, ndo tjua'a, ¹⁸ xruan'annta ndo juajna ko kaxon ndo Demas.

¹⁵ Tájonnta juajna ngajin sen kichuuna ste tjajna Laodicea ko kaxon ngajin jan Ninfas ko sen xra'o ndo'a jan. ¹⁶ Nchakon tsjexin sinchekuanxinnta xroon ji'i, xruan'annta xroon ngajin sen ste ni'ngo tjajna Laodicea sinchekuanxin sen xroon ko kaxon nchekuanxinnta xroon kuayé'e je'e sen nchakon tsiji xroon ti stenta. ¹⁷ ††*Ndachenta ndo Arquipo ixi tsitikaon ndo jian ixrā tsikajon Ncháina sinche'e ndo.

¹⁸ Jan'an Pablo tjáana kjinxin chijni ji'i, chijni nichja'anta. Xraonnta ixi jan'an ritjén ngaxin'in ndo'achjiso, ko tja'on ixi ndo Dio sintanchaonnta ndo. Jaña tson'en.

§† 4:5; Ef. 5:16. §†† 4:7; Hch. 20:4; 2Ti. 4:12. †† 4:7; Ef. 6:21, 22. §† 4:9; Flm. 1:10-12. §†† 4:10 a; Hch. 19:29; 27:2; Flm. 1:24; b; Hch. 12:12, 25; 13:13; 15:37-39. §§† 4:12; Col. 1:7; Flm. 1:23. §§§ 4:14 a; 2Ti. 4:11; Flm. 1:24; b; 2Ti. 4:10; Flm. 1:24. 18 Tjua'A yo te amo 19 4:17; Flm. 1:2.

1 Tesalonicenses

Ndo Pablo nichje'e ndo sen Tesalónica

1 †*Jan'an, Pablo, ko ndo Silvano ko ndo Timoteo ikjinna xroon ji'i, xruan'anna ngajinnta ja'anta kichuuna stenta ni'ngo tjajna Tesalónica ixi naakua titika'onna Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo. Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Sen Tesalónica chaxro titikaon sen ko jian nche'e sen

² Nanaó tajonna juasianana ngajin ndo Dio ixi kain ja'anta ko xraxa'onnantá. ³ Nchakon nichja'ana Ndotáina Dio xraxa'onnantá ixi jian tjakonta ko nchijí asáanta chuntianta Ncháina Jesús ko rinche'enta xrée ndo Dio ixi ícha tjue'enta ndo ko soji stenta ixi stechon'ennta xrokjan Ncháina †† Jesucristo. ⁴ Kichuuna, ndo Dio tsango tjua'anta ndo ko nónana ixi je'e ndo ó kuincha'anta ndo. ⁵ Nchakon juasona tjajnánta juintakuan'annanta chijni jian tajon juachaxin tsechónni, méxin nge'e nichjana je'a je'o chijni. Na'i. Kaxon ixi juachaxien Espíritue ndo Dio nichjaxinna ko Espíritue ndo Dio juinchenónana ixi chijni nichjana me'e chijni nduaxin. Ó no'anta ixi jian juakoxinna ngajinnta ixi jian tsake'enta.

⁶ †*Ko ja'anta juinche'enta xranchi juinta'a jan'anna ko kaxon juinche'enta xranchi juinche'e Ncháina Jesucristo. Ko nchakon kuin'ennta chijnie ndo Dio, ixi nchijí asáanta kuitikaonnta ndo ko stenta juaxruxin ixi Espíritue ndo Dio bingijnanta maski kueya nge'e tangi kuatsinganta. ⁷ Jaña ja'anta jian juakoxinnta ngajin kain sen titikaon Ncháina nunte Macedonia ko nunte Acaya. ⁸ Ixi ja'anta itsjé chujni kono'e nā chijnie ndo Dio, je'a je'o nunte Macedonia ko nunte Acaya. Na'i. Kaxon kain tjajna stetjenka nti'a kuin'en nā xranchi chuntianta ndo Dio, ko jan'anna íxrokonda'i inaa nge'e xronichjana, ⁹ ixi jai je'e nā chronga nā xranchi juasona tjajnánta, ko kainnta kuajonnta juachaxin kuinteena nti'a ko tjume'e kuintu'enta kain ídolo ixi kuaxinta kuitikaonnta ndo Dio, ndo nduaxin jichón. ¹⁰ Ko kaxon ndachro nā ixi ja'anta stechon'ennta xrokjanxin ngajni Chjen'en ndo Dio, me'e ndo Jesús, ngisen ndo Dio juinhexechón, ko je'e ndo tsingijnana ndo ixi xro'an nge'e tsojna nchakon tsijí ijíé juachjaon xroxruan'an ndo Dio ngataon nunte nti'i.

Ixrā tsijinche'e ndo Pablo tjajna Tesalónica

2 Kichuuna, kainnta no'anta jian ixi je'a xruenxon juasona tjajnánta. ² †*Ó no'anta ixi sa'ó chujni tjajna Filipos chinga juinchenana nā ko nichjanganana nā. Ko maski jaña kon'en, ndo Dio bingijnanana ko íxronka'ina juakona chijnie ndo, chijni tajon juachaxin tsechónna kain nchakon. ³ Je'a naa nge'e ndako'a juakona ko je'a ndako'a nichjana ixi tja'onna xrojuintaya'ana chujni. ⁴ Ndo Dio ndachro ndo ixi jian juinta'ana, me'e chjánana ndo ixrā ixi sintakuan'anna chujni chijnie ndo, chijni tajon juachaxin tsechón nā kain nchakon, méxin, ndako nichjana. Tjaun'ana ixi je'o chujni sinche'e juaxruxin ixrā nta'ana. Na'i. Tja'onna ixi ndo Dio sinche'e ndo juaxruxin, ko je'e ndo no'e ndo kain nge'e xraxaon aséejna. ⁵ Ja'anta ó no'anta ixi nichja'ina chijni ícha chaxro ixi jaña xrojuintaya'ananta ko xrojuachana kueya tomi. Na'i. Ndo Dio no'e ndo juinta'ina jaña. ⁶ Tjé'ana ixi chujni xrochjána nā juasaya, kaxon tjaun'ana ixi ja'anta ko ikaxin nā tsajonnta juasaya ngajinna. Nta'ina jaña, maski chondana juachaxin xrojuanchiana jaña ixi ndo Cristo xruan'anna. ⁷ Jian kuanichja'ananta xranchi naa janána jian tayakon'en jan chjen'en jan. ⁸ Tsango tjua'ananta ko je'a je'o chijnie ndo Dio xrotjá'ananta. Na'i. Kaxon naaxrokuenxónna ixi ja'anta ixi tsango tjua'ananta. ⁹ Kichuuna, xraxaonnta ixi nchakon bake'ena tjajnánta tsango juinta'ana ixrā tiie ko nchakon ixi jaña juachana tomi sinexinna ixi tjaun'ana xrokuajontaxinna ixrā ngajinnta ixi nge'e sinena nchakon nichja'ananta chijnie ndo Dio.

¹⁰ Ja'anta no'anta ko no'e ndo Dio ixi jian kuinteena ngajinnta ja'anta chujni titikaon Ncháina Jesucristo ko xro'an ngisen tsjankata'ana ijíé ixi xrojan nge'e ndako'a juinta'ana. ¹¹ Ja'anta no'anta ixi jian nichja'ananta ixi ícha tsitikaonnta, méxin, nichjana xranchi naa ndotata nichja ngajin chjen'en ndo. ¹² Ko ntatjunanta ixi jian sinche'enta xranchi tjaun ndo Dio sinche'e kain chjen'en ndo ixi kuincha'anta ndo ixi tsaye'enta juachaxien ndo ko tsake'enta ti jii je'e ndo.

¹³ Méxin, kain nchakon tajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi nchakon kuin'ennta chijnie ndo, chijni jian, me'e nichjana ko kuaye'enta chijni xranchi chijnie ndo Dio, je'a xranchi chijnie chujni. Ko ji'i nduaxin chijnie ndo Dio, chijni nche'e ixrā gaya asáanta, ja'anta ti titikaonnta ndo. ¹⁴ †††Kichuuna, nchakon chjinga juinta'anta ni tjajnánta, jaña kon'en xranchi kon'en sen

† 1:1: Hch. 17:1. †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio
‡ 1:6: Hch. 17:5-9.

†† 2:2 a: Hch. 16:19-24; b: Hch. 17:1-9. ††† 2:14: Hch. 17:5.

ningue ndo Dio titikaon Ncháina Cristo Jesús ste nunte Judea, ixi nchakon kuaxi kuitikaon sen ndo, ni judío, ni tjajnee sen, kuaxi na kuaningakon'en na sen ko bengi na sen. ¹⁵ †*Ko ni judío naakóñaxón na Ncháina Jesús ko jaña kaxon naakóñaxón na sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ko jan'anna bengina na. Ko ningakon'en na kain chujni, ko ti nche'e na nche'a ndo Dio juaxruxin. ¹⁶ Méxin, nchakon tja'onna xronichja'ana chujni je'a judío chijnie ndo Dio, chijni tajon juachaxin tsechónni kain nchakon, ni judío kuintuna'ina na tsjakona. Jaña ícha tsama na ijie. Ko jai tangi tson'en na ixi ó tsij juañaue ndo Dio ngata'a na.

Ndo Pablo tjaun ndo saxrokuitsje'e ndo sen tjajna Tesalónica íjngo

¹⁷ Kichuuna, maski sakjuixinna ngajinnta kaxin nchakon ko í bikon'a kichuuna, xraxa'onnantata ngayá aséenana ko tsango tja'onna xrokuitsja'ananta íjngo.

¹⁸ Tja'onna xrojuasótsja'ananta; jan'an Pablo itsje tja'on xrojuasótsja'anta, ko Xixron'anxrée bingako'na xa ko jua'i juasona. ¹⁹ ¿Nge'e stechon'enna ko nge'e stenchexáxinna?, ko, ¿sonda juaxruxin stena? Ja'anta stexin jan'anna juaxruxin nchakon tsij Ncháina Jesucristo ixi kuitikaonnta ndo. ²⁰ Méxin, jan'anna stena juaxruxin ixi ja'anta kuitikaonnta.

³ †*Ko tsango koni'e aséenana ixi jua'i juasona, méxin xraxa'onna cháña kuituna jan'on tjajna Atenas, ² méxin xruan'anna ndo kichuuna Timoteo tsijitsja'anta ndo. Je'e ndo naxraje'o nche'e ndo xrée ndo Dio ko tjako ndo chijnie ndo Cristo. Je'e ndo sintaxraonnta ndo chijnie Ncháina Jesús, me'e soji tsake'e asáanta, ³ ko jaña ninaánta tsonchrjen'a asáanta ixi nge'e tangi stetatsinganta. Ko ó no'anta ixi xrokonda tsatsinganta juachjaon. ⁴ Ko ti xrobake'ena ngajinnta, xrja'ngana ixi kainna xrokonda tsatsingana juachjaon, ko jai jaña stetatsinganta. ⁵ Méxin, jan'an ícha yaa juachjaon ixi ja'anta ko xruan'an ndo Timoteo tsijitsja'anta ndo xranchi stenta, ixi, ¿á xrastechuntianta Ncháina?, ixi jixronkana ba Xixron'anxrée sinchengachruenta xa ko tsintu'enta chijnie Ncháina. Ixi siá jaña xrok'on'en, xruenxon juinta'ana xra ngajinnta.

⁶ †*Ko jai ó kjanxin ndo Timoteo tjajnánta Tesalónica ko ndachro ndo ixi jian stenta ko chuntianta Ncháina, ko tsango tjue'e kichuunta, ko ndachro ndo ixi tsango xraxaonnta ko tjaunnta xrobikonnanta xranchi jan'anna tja'onna tsikonnanta kaxon. ⁷ Méxin, kichuuna, maski tsango tangi stena nti'i, tsango ché'e aséenana ixi kuin'anna ixi xranchijí asáanta chuntianta Ncháina Jesús. ⁸ Ko kuin'anna xranchi stenta, me'e ícha ijie juaxruxin kuayé'e aséenana ixi konónana soji stenta ko titikaonnta Ncháina Jesús. ⁹ ;Ko xranchi tsjen-ga'ana 'na ndo Dio ixi tsango ijie juaxruxin kuayé'e aséenana ixi ja'anta titikaonnta ndo! ¹⁰ Méxin, tiie, nchakon tinóatánana ngajin ndo ixi tuinxin tsajon ndo

juachaxin tsjasotsja'ananta íjngo, ko me'e tsingijnananta ícha xrochuntianta Ncháina.

¹¹ Tjancha'ana ndo Dio, Ndotáina, ko Ncháina Jesucristo ixi tsingijnana ndo tuinxin tsjasotsja'ananta, ¹² ko tjancha'ana Ncháina ixi tsingijnanta ndo ícha xrotjue'e kichuunta ko xrotjue'enta kain chujni xranchi jan'anna tjua'ananta. ¹³ Ko tjancha'ana ndo ixi sintasojinta ndo ixi nchijí asáanta tsitikaonnta ndo ko jaña xro'an ijie xrochondanta ngajin Ndotáina Dio nchakon xrokjan Ncháina Jesús ko tsika'o ndo kain sen tjúa aséen.

Ndo Dio tjaun ndo jian tsinteena

⁴ Jai kichuuna, tinóatánana ko ntaxraxaonnta ixi juachaxien nombrée Ncháina Jesús ixi jian tsinteenta ko tsitikaonnta Ncháina Jesús xranchi juintakuan'annanta ko jaña nche'enta ngujngu nchakon ícha titikaonnta Ncháina.

² Ko ó no'anta kain ti kuetuan'annanta ixi juachaxien Ncháina Jesús. ³ Ko ndo Dio tjaun ndo ixi tjúa tsake'enta ko xrochonda'inta nge'e xrotsje'enta ngajin naa chujni je'a janchri'anta o ndoxi'anta. ⁴ Ko ngujngu ja'anta xrochondanta janchri'anta ko jian tsakeku'u kichuunta ko xrotjue'e kichuunta. ⁵ Je'a xrotjauunta nge'e ndako'a sinche'enta xranchi nche'e chujni chúxin'a ndo Dio. ⁶ Ninaánta xrojuinchekao'a kichuunta ti ndako'a ixi Ncháina sincheni'e ndo chujni jaña nche'e, ó juintaxraonnta sa'ó ji'i. ⁷ Ixi ndo Dio kuiyana'ina ndo ixi ti kitja tsojuna. Na'i. Je'e ndo kueya ndo ixi tjaun ndo tsontjúá aséina ngajin ndo. ⁸ Ko sen titikaon'a nge'e tjakona, je'a titikaon'a sen ngajin naa chujni. Na'i. Je'e sen titikaon'a sen ngajin ndo Dio, ndo kuajon Espiritu chondana.

⁹ Ko ti xrotjue'e kichuuna, íxrokonda'i xrokjinna ícha xroon ixi je'e ndo Dio ó juintakuan'annta ndo xranchi xrotjue'enta kain chujni. ¹⁰ Ja'anta kain nchakon jaña nche'enta, tjue'enta kain sen kichuuna ste nunte Macedonia. Ko tinóatánana ixi ícha xrotjue'enta kain chujni. ¹¹ Xraxaonnta juaxruxin tinteenta. Ko ngujngunta xrokonda sinche'enta ixra ixi tjáanta xranchi kuituan'annta. ¹² Jaña tsikon chujni chúxin'a ndo Dio ixi jian nche'enta, me'e jian xronichja'anta na kaxon ko jaña tsjanchia'inta xrojan nge'e ngajin inaa na.

Nchakon tsij Ncháina Jesucristo

¹³ Kichuuna, tjaun'ana ixi ja'anta tsona'inta nge'e tson'en chujni tsen'en. Tjaun'ana ixi tsoni'e asáanta xranchi ni chuntia'i ndo Dio. ¹⁴ Ko jaina titika'onna ixi kuen'en Ncháina Jesús ko xechón ndo, ko kaxon titika'onna ixi ndo Dio juinchexechón ndo ndo Jesús, ko nchakon xrokjan ndo Jesús, tjume'e sinchexechón ndo Dio kain sen tsiken'en, sen chuntia ndo.

¹⁵ †*Méxin, ntatjunanta xranchi juako'nana Ncháina Jesús ixi siá stechónna nchakon tsij ndo, sa'ó xroxechón sen tsiken'en ko tjume'e jaina satsjina ngajin ndo. ¹⁶ Ncháina Jesús tsixin ndo ngajni ko séen

† 2:15: Hch. 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12.

†† 3:1: Hch. 17:15. ‡ 3:6: Hch. 18:5.

‡† 4:15: 1Co. 15:51, 52.

xronichja ndo ixi ijié juachaxin chónnda ndo, ko séen tsin'enni xronichja ndo ángel tetuan'an, ko kaxon séen tsin'enni xrondachro tjado ne'e ndo Dio. Ko tjume'e kain sen tsiken'en, sen kuitikaon Ncháina Jesucristo, xroxechón sen. ¹⁷ Tjume'e jaína xrastechónna ko kain sen tsixechón, kaina satsjina ngakjen'en tjuí tsutaxinna ndo Jesús. Jaña tsojuna ngajin ndo kain nchakon. ¹⁸ Méxin, chijni ji'i nichjaxinnanta ixi juaxruxin tsinteen-ta.

5 Kichuuna, nchakon tson'en ji'i, íxrokonda'i xrokjinna. ² †*Ja'anta no'anta jian ixi nchakon xrokjan Ncháina, tson'en xranchi naa nchakon noe'ani xrokui naa xiche'e tiie, tsee xa. ³ Nchakon xrondachro na ixi jai juaxruxin ste na ko xro'an nge'e tson'en na, nchakon me'e tsij juachjaon ijié ko ijié juaxrakon. Tson'en xranchi naa nchri yaa ichjan noe'ani ngiora tsoni'e nchra, jaña tson'en chujni, jua'i satsinga na. ⁴ Méxin, ja'anta kichuuna, je'a naxixe'e stenta méxin xroxrakon'anta nchakon tsij Ncháina Jesucristo ixi je'a xranchi xrokui naa xiche'e sintaxronkanta xa. ⁵ Jai ja'anta stenta ti tingasáña. Jaína je'a tiie tikinixinna ko ste'ana ti naxixe'e. ⁶ Méxin, cháña tarichrin'anta xranchi stejua ikaxin na; jaína xrokonda jian xrotsje'ena ko jian xroxaxaonna. ⁷ Ixi, ni tejua, tiie tejua na, ko ni kuan, tiie kuan na. ⁸ ††*Ko jaína stena ngajin ndo Dio, ndo nchengasáña; méxin, xrokonda jian tsojuna ko xrotjue'e kichuuna ko xrochuntiana Ncháina xranchi naa xi soldado teya xa chika ixi tsonié'a ntakuin xa ko take'e xa naa chika tseyá jaa xa ixi xro'an nge'e tson'en xa, jaña jaína xrochon'enna tsij Ncháina tsajon juachaxin tsechónna. ⁹ Ko Ndo Dio je'a kuiya'ina ndo ixi tsikaonna. Na'i. Kuiye'e ndo jaína ixi tsechónna kain nchakon ‡ ixi juasie ndo Jesucristo. ¹⁰ Ndo Jesucristo kuen'en ndo ixi jaína ixi jaña tsojuna ngajin ndo kain nchakon, á stechónna o tsike'enna nchakon xrokjan ndo. ¹¹ Méxin, tingijna ko jian nichje'e kichuunta xranchi ó stenche'enta.

† 5:2: Mt. 24:43; Lc. 12:39; 2Pe. 3:10. †† 5:8: Ef. 6:13-17.

‡ TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna

Ndo Pablo nchexaxaon ndo sen titikaon ndo Cristo

¹² Kichuuna, tinóatánana ixi tsitikaonnta sen stenche'e xrée ndo Dio ngajinnta ko chronga sen chijnie Ncháina Jesús. ¹³ Chonde'enta sen juasaya ko tjue'enta sen ixi ixra jian nche'e sen. Ko ja'anta jian tinteku'u kichuunta.

¹⁴ Kaxon tetuan'annta ixi tuyakutéenta sen se'e, tjaun'a sinche'e xra ko tingijnanta sen stenchin aséen, ko tingijnanta sen soji'a, ko tuyakute'anta chujni.

¹⁵ Jian tsje'enta xro'an ngisen tsjenge'e ngajin sen kichuu ixi ndako'a juinchekao kichuu sen. Cháña jian nche'enta ngajin sen kichuunta ko ngajin kain chujni.

¹⁶ Kain nchakon juaxruxin tinteenta, ¹⁷ ko nichje'enta ndo Dio kain nchakon. ¹⁸ Tájonnta juasianta ngajin ndo Dio maski tangi ritjennta ixi jaña tjaun ndo sinche'enta ixi ja'anta tikinixin'enta Ncháina Cristo Jesús.

¹⁹ Nchekanga'inta juachaxin chónnda Espíritue ndo Dio jii ngajinnta. ²⁰ Nichjangié'anta sen kichuuna; chronga nge'e tjaun ndo Dio. ²¹ Jian tsje'enta nge'e chro sen. Ko siá ti ndachro sen me'e jian, titikaonnta. ²² Tintu'enta kain ti ndako'a.

²³ Ko ndo Dio, ndo tajon kain juaxruxin, je'e ndo sinchetjúá ndo asáanta ko tsingijna ndo asáanta ko cuerpoanta ko tsingijna ndo xrochonda'inta xrojan ijié nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo. ²⁴ Ndo Dio, ndo kuiya'anta, je'e ndo nduaxin nche'e ndo ti ndachro ndo.

Ndo Pablo juexin nichje'e ndo sen

²⁵ Kichuuna, tjanche'enta ndo Dio ixi tsingijnana ndo.

²⁶ Ko tájonnta juajna ngajin kain sen kichuuna nti'a.

²⁷ Tituan'annta ixi juachaxien Ncháina Jesús xron-dachenta sen kichuuna nge'e ichro xroon xruan'annta.

²⁸ Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo. Jaña tson'en.

2 Tesalonicenses

1 †*Jan'an, Pablo, ndo Silvano ko ndo Timoteo xruan'anna xroon ngajinnta ja'anta kichuuna ni'ngo tjajna Tesalónica ti steniinta Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo. ² Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo, sintanchaonnta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin.

Ndo Dio sinchéña ndo ijie ti xrokjan ndo Cristo

³ Kichuuna, kain nchakon xrokonda tsajonna juasiaina ixi ja'anta ngajin ndo Dio. Me'e tikinixin sinta'ana, ixi ja'anta kain nchakon ícha chuntianta Ncháina ko ícha tjue'e kichuunta. ⁴ Méxin jan'anna jian nichjana ixi ja'anta ngajin sen kichuuna, sen ningue ndo Dio, ixi juaxruxin stena ixi ja'anta ícha soji chuntianta Ncháina Jesús, maski stetatsinganta juachjaon ixi jii chujni ningakon'annta. ⁵ Ji'i tjako ixi nduaxin ndo Dio jian nchéña ndo ijie ngajinnta ixi juachjaon stetatsinganta, me'e xrondachro ixi tikinixin tsixin'innta ti tetuan'an ndo Dio.

⁶ Kaxon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin ni ndako'a junta'anta; je'e na tsayé'e na ijie juachjaon. ⁷ Ko ja'anta ti xrastechondanta juachjaon, tsjoka'anta xranchi jan'anna. Jaña tson'en nchakon tsj'xin Ncháina Jesús ngajni ko ngusine xro'i tsonoxin ndo ko tsika'o ndo kain sen ángel, sen chónnda juachxin. ⁸ Tsij ndo Jesucristo ixi sinchéña ndo ijie ngajin kain chujni kuitikaon'a ndo Dio ni ko kuitikaon'a chijni jian nichja Ncháina Jesucristo. ⁹ Chujni ji'i ijie juachjaon ko tangi tsikon na kain nchakon ko nai'a tsjexin ti tsikaon na, ko je'e ndo tsengi ndo na satsji na ntá'a ko ítsikon'a na ti ijie juachxin chónnda ndo. ¹⁰ Jaña tson'en nchakon tsij Ncháina Jesús ixi kain sen tjúá aséen ko kain sen kuitikaon chijnie ndo, sen me'e tsajon sen juasaya †† ngajin ndo ko kao ja'anta ixi kuitikaonnta ti nichjana.

¹¹ Méxin, kain nchakon tjancha'ana ndo Dio ixi jian tsake'enta xranchi tikinixin tsake'e sen kuinche'e ndo; ko tsingijnanta ndo ixi nduaxin tsjachanta sinche'enta kain ixra jian tjaunnta sinche'enta ixi chuntianta ndo. ¹² Jaña ja'anta tsajonnta kain juasaya ngajin Ncháina Jesucristo ko kaxon je'e ndo jian xronichja ndo ixi ja'anta ixi titikaonnta ndo. Jaña tson'en ixi juachxien ndo Dio ko Ncháina Jesucristo ixi tsango jian ndo.

Tsonoxin xi ña'i

2 †*Jai kichuuna, xronichjana ixi nchakon tsij Ncháina Jesucristo ko tsetanna ndo, tinóatánana ngajinnta ² ixi tindoxin'anta chijni jian kuaye'enta ko ó kuitikaonnta, ko tintue'anta ixi ngixeko chujni xron-

dachro ixi ó juexin kuitja nchakon tsij Ncháina Jesús, ko tien'anta ni ndachro ixi kuayé'e na naa xroon xranchi naa xroon xruan'an jan'anna ti xrondachro ixi ó kuj nchakon me'e. ³ Tintue'anta ixi xro'an chujni sintaya'anta jaña, ixi nchakon tsij Ncháina Jesucristo xrokonda sa'ó itsjé chujni tsetoka'o kichuu na xroningakon'en na ndo Dio, ko tsonoxin naa xi tsango ña'i, xi me'e xrokonda tsitjáña xa. ⁴ Xi ji'i, xi ningakon'en kain nge'e ne'e ndo Dio, xroxraxaon xa ixi ícha chónnda xa juachxin ixi ndo Dio ko kain nge'e tikinixin'en ndo, ko xi me'e tsjacha xa tsake'e xa ngaxin'in ningue ndo Dio ko xrondachro xa ixi je'e xa ndo Dio xa.

⁵ ¿Á xraxaon'anta ixi jan'an ó ntatjunta nchakon bake'e ngajinnta ixi jaña xrokon'en? ⁶ Ko jai ja'anta ó no'anta nge'e tingakon'en ixi xrati'a nchakon tsonoxin xi me'e. ⁷ Ko kain ti ña'i ó imao jiton'en. Je'o titjáña satsji ngisen jitingakon'en xa. ⁸ Tjume'e xiña'i tsonoxin xa ko Ncháina Jesús ixi chrinto tsachrxen ro'a ndo tsónaxin ndo xa, ko jaña tsitjáña xa ixi chjiixro ijie tsika'o ndo Jesús tsoenxin ji'i. ⁹ †*Ko xiña'i me'e tsika'o xa ijie juachxin tsajon Xixron'anxrée, ko me'e tsjakoxin xa ixi sinchexrjue'n xa chujni ko ikaxin ixra ijie sinche'e xa, kain ji'i je'a nduaxin, je'o sincheye'e xa chujni. ¹⁰ Ko kain chijni ña'i sincheyexin xa kain chujni tikinixin tsitjáña ixi ni me'e tjaun'a na kuitikaon na chijnie ndo Dio, chijni tingijna tsachrxengí'e na ijie ko tsechón na kain nchakon. ¹¹ Méxin, ndo Dio tsintu'e ndo na tsitikaon na kain nge'e nduaxin'a ko kain juancheya tsin'en na. ¹² Ko jaña tsama na ijie kain ni kuitikaon'a chijni nduaxin ixi ícha juinche'e na juaxruxin kain ti ndako'a tjako Xixron'anxrée.

Sen kuinche'e ndo me'e sen tsechón

¹³ Kichuuna jan'anna kain nchakon xrokonda tsajonna juasianana ixi ja'anta ngajin ndo Dio. Ko Ncháina Jesús tjua'anta ndo ixi ndo Dio kuincha'anta ndo, ixi je'e ndo xraxrangíxixión kuincha'anta ndo ixi xrokomé'e jáanta ko jaña tsarichonnta kain nchakon, ixi juasie Ncháina Jesús ko Espíritue ndo tsingijna tson-tjúá asáanta ixi chuntianta chijnie ndo. ¹⁴ Je'e ndo Dio kuiya'anta ndo ixi xrochondanta juachxin tsarichonnta kain nchakon ixi kuitikaonnta chijnie ndo, chijni juako'ananta. Jaña tsaye'enta juachxin tajon Ncháina Jesucristo.

¹⁵ Méxin, kichuuna, soji take'énta, ko tjáña'inta chijni juentakuan'anntana nchakon bake'ena ngajinnta ko ti

† 1:1: Hch. 17:1. †† JUASAYA respeto, honor ‡ 2:1: 1Ts. 4:15-17.

‡† 2:9: Mt. 24:24.

chronga xroon kjin'annanta. ¹⁶ Ncháina Jesucristo ko Ndotáina Dio jian ndo ixi tjaunna ndo, ko tajon ndo juachaxin ixi juaxruxin tsake'e aséeina ko xrochuntiana ixi kain nchakon tsojuna ngajin ndo. ¹⁷ Ko je'e ndo sinchesoji ndo asáanta ko jaña soji tsake'enta kain nchakon, ko je'e ndo tsajon ndo juachaxin ixi xronichjanta ti nduaxin ko sinche'enta kain ixrā jian.

Tjanche'enta ndo Dio ixi jan'anna

3 Ko jai tjanche'ananta, nichje'enta ndo Dio tsingijnana ndo ixi kain tjanya ngata'a nunte taka tsayé'e nā chijnie Ncháina, ko chujni ji'i jian tsayé'e nā chijni ngaya aséen nā, xranchi kon'en ngajinnta. ² Ko kaxon tjanche'enta ndo Dio ixi tsingijnanana ndo ixi ni ningakon'en chijni jian, tsingakóna'ina nā ixi ste kaxin ni chúntia'i Ncháina Jesucristo. ³ Ko Ncháina nduaxin jian ndo, je'e ndo tsingijnanta ndo ixi soji tsake'enta, ko je'e ndo tsintue'a ndo ixi xiña'i sinta'anta xa xrojan nge'e. ⁴ Ko jan'anna chuntiana ixi Ncháina tsingijnanta ndo ixi stenche'enta ko sinche'enta kain ti jian xranchi kuetuan'annanta. ⁵ Ko Ncháina tsingijnanta ndo xrotjue'enta chujni xranchi je'e ndo juakoxin ndo tjaunna ndo, ko tsingijnanta ndo Cristo ixi soji tsinteenta maski tangi tsatsinganta.

Sen titikaon ndo Cristo xrokonda sinche'e sen ixrā

⁶ Kichuuna, tetuan'ananta ixi juachaxien Ncháina Jesucristo, tjento'anta ikaxin sen kichuuna, sen tjaun'a nche'e ixrā ko nche'a sen xranchi jintakuan'annanta.

⁷ Ja'anta ó no'anta xranchi sinche'enta ti juako'ananta nchakon bake'ena ngajinnta, ixi jan'anna nai'a kuin-tu'ana junta'ana ixrā. ⁸ Ko kain nchakon juengana 'nā ti juinena. Ko junta'ana ixrā tiie, nchakon ixi jaña kua-jondaxin'ana ixrā ngajinnta ixi ti sinena. ⁹ Maski kua-chondana juachaxin xrojuanchia'ananta xrobingijnananta, ko junta'ina jaña. Jan'anna junta'ana ixrā ixi jaña juako'ananta xranchi sinche'enta. ¹⁰ Méxin, nchakon bake'ena ngajinnta kuetuan'annanta ixi: Ngisen tjaun'a sinche'e ixrā, sine'a sen. ¹¹ Ó konónana ixi kaxin ja'anta nche'anta ixrā, ko tjikekonta nge'e ti konda'inta ko nche'anta xra. ¹² Méxin, ni me'e ntatjana nā ixi juachaxien Ncháina Jesucristo ixi xrokonda sinche'e nā ixrā tsjachaxin nā ti sine nā.

¹³ Ko ja'anta, kichuuna, tonchrje'anta nche'enta ti jian. ¹⁴ Ko siá xrojan ngisen titikaon'a nge'e ikjinna ngaya xroon ji'i, tsje'enta jian ngisen me'e, ko tjeto'anta sen ixi jaña tsosue'e sen. ¹⁵ Ko ningakuen'anta sen me'e. Cháña nichje'enta sen xranchi naa sen kichuunta ixi í sinche'a sen jaña.

Juexin nichja ndo Pablo

¹⁶ Ko Ncháina, ndo tajon juaxruxin, je'e ndo tsajon ndo juaxruxin ngajinnta kain nchakon ko je'e ndo tayakon'annta ndo kainnta.

¹⁷ Jan'an Pablo, tjáana kjinxin juajna ji'i. Jaña tsatsuan'xinnta kain xroon ikjin jan'an.

¹⁸ Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo kainnta ixi juachaxien ndo. Jaña tson'en.

1 Timoteo

Ndo Pablo kjin'en ndo ndo Timoteo

1 Jan'an, Pablo, nta'a xrée Ncháina Jesucristo ixi jaña tjaun ndo Dio, ndo tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon, ko ndo Jesucristo, ndo chon'enna tsii íjngo. ²†*Ja'a Timoteo kjin'an xroon ji'i ko xruan'an juajna, ja'a chjan'na, xjan nduaxin chuntia †† Ndotáina Dio ko Ncháina Cristo Jesús. Je'e ndo tsikonó'a'a ndo ko sintanchaoan ndo ko xrotjáa ndo juaxruxin.

Tsii chujni ndako'a tsjako chijnie ndo Dio

³Xranchi kuinóatáana ngajian nchakon sakjui tjanya Macedonia, ja'a titu'a tjanya Éfeso ixi tsetuen'en kaxin ni ste nti'a, ni ndako'a tjako chijnie ndo Dio, ítsjako'a na jaña, ⁴ko tetuen'en na tsitikaon'a na chijni xro'an xrée, chijnie ni bake'e sa'ó. Chijni me'e je'o ncheke'to na ko tjakaxin kichuu na ko xro'an xrée chijni me'e, ixi kain me'e tingijna'i tsichuxin na nge'e tjaun ndo Dio ixi je'e ndo tjaun ndo ícha xrochúntiani ngajin ndo.

⁵Jan'an tetuan'an ji'i ixi kain sen ícha xrotjue'e kichuu sen ixi ti xrotjue'e kichuu sen me'e ícha tson-tjúá aséen sen ko ti jian xraxaon sen ko me'e tsjako ixi nduaxin chuntia sen Ncháina Jesús. ⁶Ko ikaxin sen tjáñe'e sen ixi xrotjue'e kichuu sen, je'o tjakaxin sen ko ji'i tingijna'i sen. ⁷Je'o tjaun sen xrokjan sen xranchi ni tjako ley ko tienxin'a sen me'e, ko tienxin sen nge'e tjako sen xranchi xrokjui chijni jian.

⁸Ko jajna nojna ixi nge'e kuetuan'an ndo Dio me'e jian, siá jajna nduaxin sinchekuen'enna chujni xranchi tjaun je'e ndo. ⁹Ó nojna ixi ley kuetuan'an Ncháina, je'a jii kondeexin ni jian nche'e. Ley kuetuan'an ndo Dio jii ley kondeexin ni ña'i ko ni titikaon'a, ni yama ijie, ni nichjangí'e ndo Dio ko ni titikaon'a ti nichja ndo ko ni naatóñaxón ndotée ko janée ko ikaxin chujni, ¹⁰ko kaxon ni chóna inaa chujni je'a janchri'e ko je'a ndoxi'e, ko xi tejuakao xi, ko nchri tejuakao nchri, ni tee ko ni nchekeji chujni, ko ni ncheya, ko ni nichjaxin ndo Dio ixi je'e na nche'e na ti jian ko nduaxin'a me'e. Méxin ley kuetuan'an ndo Dio jii ley ixi tsingijna kain ni titikaon'a chijni jian. ¹¹Ixi ji'i chijni nduaxin ko jian tajon juachaxin tsechón chujni, ko ji'i ti kuetuanna ndo Dio, ndo tjúá, tsjako'anta.

Nge'e jian juinche'e ndo Dio ngajin ndo Pablo

¹²Tajon juasiana ngajin Ncháina Jesucristo ixi juinch-esojina ndo ko bikon ndo ixi jian titika'on ndo, me'e chjána ndo ixra sinta'a ngajin ndo. ¹³**Maski seno

† 1:2: Hch. 16:1. †† CHUNTIA tener fe ‡ 1:13: Hch. 8:3; 9:4, 5.

kuanichjangí'a ndo ko bakitikaon'a ndo ko bakengi sen titikaon ndo ko chinga banichja kondee je'e ndo, ko maski jaña junta'a, ndo Dio tsango bikonó'a'na ndo ixi nchakon me'e nóna'i nge'e junta'a ko kuichuxin'a ndo. ¹⁴Ko Ncháina Jesús tsango juinchenchaonna ndo ixi kuajon ndo juachaxin tsitika'on ndo, ko jaña chuntia ngajin ndo ko tjua'a †† sen kichuuna ixi titika'on ndo.

¹⁵Ji'i ti nduaxin ko xrokonda ixi kainna tsitikaonna ixi ndo Jesucristo kujii ndo ngata'a nunte ixi tsantsje ndo ijie chóna kain chujni. Ko jan'an ícha ndako'a junta'a.

¹⁶Ko maski jaña junta'a, ndo Dio ícha bikonó'a'na ndo ixi jaña juakoxin Ncháina Jesucristo ixi je'e ndo tsango jian ndo ko kuindoxinna ndo me'e jan'an juakoxin ngajin kain chujni ixi sen tsitikaon ndo xrochóna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ¹⁷Méxin xrokonda tsajonna kain juasiajna ngajin ndo Rey tsake'e kain nchakon, ndo nai'a tsen'en ko chujni jua'i tsikon na ndo. Ko je'o je'e ndo Dio tituan'an ndo, ndo tsango no'e kain nge'e. Jaña tson'en.

¹⁸Timoteo, ja'a chjan'na, ko tetuan'an ixi tsjacha tsetua ngajin ni ndako'a tjako chijni ixi chuntia Ncháina ko jian xraxaon. Ko ja'a sinche'e ti jian xranchi nichja sen kichuuna nchakon kuaye'é xrée Ncháina, sen nichjaxin ixi juachaxien ndo Dio. ¹⁹Ixi kaxin sen ndako'a xraxaon sen, méxin juinchetjáña sen ti jian bakitikaon sen Ncháina. ²⁰Jaña kon'en xi Himeneo ko xi Alejandro, méxin jan'an kuajon xa ngajin Xixron'anxrée ixi tsikaa jaa xa ko tsono'e xa ixi jua'i xronichjangí'eni ndo Dio.

Xranchi xronichje'ena ndo Dio

2 Titikaonnta nge'e tetuan'annta ixi xronichje'enta ndo Dio, ko tinóatáanta ngajin ndo, ko tájonnta juasianta ngajin ndo ixi chao tsintee kain chujni.

²Xrokonda tsjanche'enta ndo Dio ixi tsingijna ndo kain ni tetuan'an ixi jaña ícha jian tsojuna, me'e tsinteke'to'a chujni ko tsitikaonna ndo Dio ko jian sinche'ena.

³Kain ji'i jian ixi jaña tjaun ndo Dio, ndo tajon juachaxin tsechónna kain nchakon. ⁴Ixi je'e ndo tjaun ndo tsechón kain chujni kain nchakon ko tjaun ndo ixi tsono'e na chijnie ndo, chijni nduaxin. ⁵Naakua ndo Dio jii ko naakua ngisen nichjaxin chujni ngajin ndo Dio, me'e ndo Jesucristo, ndo konoxin xranchi chujni ngata'a nunte xasintajni. ⁶Je'e Ncháina Jesucristo kuajon ndo aséen ndo ko kuen'en ndo, me'e jaña juenga ndo 'na jíee chujni. Ji'i kon'en xranchi ti tsindachro ndo

†† TJUA'A yo te amo

Dio. ⁷ *Ndo Dio tjaun ndo tsono'e chujni kain ji'i, méxin kuiya'na ndo ko kuayá'a ixra sintano'a chujni, ni je'a judío, ixi tsitikaon na Ncháina Jesucristo, ko tsono'e na nge'e ti nduaxin. Ko jan'an ti nduaxin nichja ixi titika'on ndo Cristo.

⁸ Tja'on ixi kain sen xi xronichje'e sen ndo Dio ngixe'i ti no ste sen, ko tsjatsi'in itja sen ixi tjúá aséen sen, ko tsjakaxin'a kichuu sen, ni tsoñao'a kichuu sen. ⁹ †*Ko tja'on ixi kain nchri ndako tsintetsáa nchra ko tsake'a nchra manta ntarichi ti ícha sinchexroan ni xi, ko tsite'a jaa nchra ixi tsikonni tsango tsoxruanta kui'te jaa nchra, ko tsake'a nchra ntachika oro o ixro tjintee. ¹⁰ Jaña sinche'e sen nchra ti jian xranchi tikinixin nche'e kain nchri tajon juasie ngajin ndo Dio. ¹¹ Ko nchakon tsin'en sen nchri chijnie ndo Dio xrotenko sen ko tsitikaon sen kain nge'e. ¹² Ko tajon'a jan'an juachaxin ixi sen nchri xronichja sen ti jii kueya chujni ko je'e sen tsetuan'a sen ngajin ndoxi'e sen ko xrokonda xrotenko sen, ¹³ ixi ndo Dio sa'ó juinchéña ndo ndo Adán ko tjume'e jan Eva. ¹⁴ Ko je'a ndo Adán kuitikaon ndo juancheya tsindachro Xixron'anxrée. Je'e jan Eva kuitikaon jan nge'e nichja Xixron'anxrée, me'e kuama jan ijie. ¹⁵ Ko nchri xro'an tson'en nchra siá sinchejongí'e nchra chjen'en nchra ko sinchekangi nchra xjan, ko siá tsitikaon nchra ndo Dio ko siá xrochuntia nchra ndo ko xrotjue'e nchra ndo ko jian xroxraon nchra.

Xrokonda jian sinche'e sen tjaun tsituan'an ni'ngo

3 Nduaxin ji'i: siá xrojan ngisen tjaun ícha tsituan'an sen ni'ngo, jian ixra tjaun sen. ² *Méxin ngisen tjaun sinche'e ixra ji'i ko ícha tsituan'an sen, xrokonda jian tsake'e sen, jaña xro'an chujni xronichjangí'e sen ko tsjankata'i na sen xrojan ijie, ko kaxon xrochónnda sen naakua janchri'e sen, ko jian xroxraon sen nge'e sinche'e sen, jaña chujni jian xronichja na ixi je'e sen, ko jian xronichje'e sen ni tsiji ndo'a sen, ko jian tsono'e sen nge'e sinchekuen'en sen chujni. ³ Ko xrokonda xrokuan'i sen ko tsetokao'a sen chujni. Xrokonda tsingijna sen chujni ko jian xronichje'e sen chujni ko xrotjue'a sen tomi. ⁴ Ko jian tsetuen'en sen ndo'a sen ko tsetuen'en sen chjen'en sen ixi tsitikaon xjan ko xrochónnda xjan juasaya. ⁵ Ixi ngisen noe'a tituan'an ndo'a, xranchi tsituen'en sen sen ningue ndo Dio? ⁶ Ko ngisen tjaun sinche'e ixra ji'i, je'a naa sen nandá kuaxi kuitikaon ndo Dio, ixi ngisen nandá titikaon ndo ba sinchejie aséen sen ko tsama sen ijie xranchi kon'en Xixron'anxrée. ⁷ Kaxon xrokonda jian sinche'e sen ixi jaña chujni chúxin'a chijnie ndo Dio jian xronichja na ixi je'e sen, ko jaña sinche'a sen ti ndako'a tjaun Xixron'anxrée.

Xranchi sinche'e sen chónnda ixra diácono ngaxin'in ni'ngo

⁸ Kaxon sen kuayé'e ixra diácono, xrokonda jian xronichja na ixi je'e sen, ko xrokonda nduaxin sinche'e

sen ti ndachro sen, ko xrokuan'i sen, ko tsayé'a sen tomi ixi tson'en naa ixra ndako'a. ⁹ Jaña kaxon chijni jian kuayé'e sen xrokonda jian tsitikaon sen ko jian xroxraon sen. ¹⁰ Sen tjaun sinche'e ixra diácono sa'ó tsatsinga kaxin nchakon tsjakoxin sen ixi nduaxin jian titikaon sen, ko tjume'e chao sinche'e sen ixra me'e. ¹¹ Jaña kaxon sen nchri xrokonda jian xronichja na ixi je'e sen ko xronichja'i sen ti juancheya ko ti ndachro sen xrokonda nduaxin sinche'e sen. ¹² Sen diácono je'o naa janchri'e sen xrochónnda sen ko jian tsetuen'en sen chjen'en sen ko sen ndo'a sen. ¹³ Ixi sen jian sinche'e ixra, chujni xrochónde'e na sen juasaya ko tsosue'a sen xronichja sen xranchi kuaxi kuitikaon sen Ncháina Jesucristo.

Chijni nduaxin titika'onna

¹⁴ Maski tja'on tuinxin tsjasotsja'a, jai kjin'an xroon ji'i ¹⁵ ixi siá tsonchrjenna, ja'a tsono'a xranchi sinche'e ixra ngajin sen kichuuna, sen tikinixin'en ndo'a ndo Dio, ndo jichón. Sen ni'ngo xrokonda jian tsitikaon sen chijni nduaxin. ¹⁶ Ko ti chijni nduaxin kuaye'ena me'e chijni ícha tjintee ko chujni kuachúxin'a na chijni ji'i ko nduaxin nge'e titika'onna:

Ndo Jesucristo jongí'e ndo nti'i nunte xasintajni † xranchi naa chujni;

Ko Espíritue ndo Dio juakoxin ixi ndo Jesucristo jian ndo.

Ko sen ángel bikon sen ndo

ko kaxon nchiji nunte xasintajni kuin'en na nge'e kuanichja ndo

ko kueya chujni jii ngata'a nunte stetitikaon na ndo.

Ko tjume'e ndo Dio kuayé'e ndo ndo Jesucristo ti jii ngajni.

Ni tsitikaon'a ndo Dio

4 Ndachro Espíritue ndo Dio nchakon tsaxi tsjexin nunte xasintajni, kaxin sen kuitikaon ndo Dio tsachrjendáa sen ixi xrorué'e sen espíritue xi ña'i, xi ncheya, ko tsitikaon sen nge'e tjako xi nche'e xrée Xixron'anxrée. ² Je'e sen tsin'en sen nge'e ndachro chujni ncheya, chujni xraon'a ndako, ni tosue'a nche'e ti ña'i. ³ Ko ni ji'i tsituan'an na ixi tsute'a sen ko sine'a sen kain nge'e ti ineni juinchéña Ndo Dio, ko ti juinchéña ndo Dio chao sine sen titikaon ndo ko chúxin chijni nduaxin, me'e tsajon sen juasaya ngajin ndo. ⁴ Ixi jian kain nge'e juinchéña ndo Dio ko jua'i xron-dachrona je'a jian; ko hora sinena xrokonda tsajonna juasaya ngajin ndo, ⁵ ixi chijnie ndo ko ti nichje'ena ndo, me'e sinchenchaonxin ndo kain nge'e sintena.

Naa sen jian nche'e xrée ndo Jesucristo

⁶ Ko siá ja'in sinchekuen'en sen kichuuna, me'e ja'a naa xi jian nche'é xrée Ncháina Jesucristo, ko kain nchakon tangia chijnie Ncháina ko chuntia ngajin ndo. ⁷ Titikaon'a ngixeko chijni tseki'a na ixi xro'an xrée me'e. Ja'a titikáon Ncháina ko ja'a nche'e nge'e tjaun

† 2:7; 2Ti. 1:11. †† 2:9; 1Pe. 3:3. ‡ 3:2; Tit. 1:6-9.

†† XASINTAJNI mundo

ndo Dio. ⁸ Ko maski chujni tinga o ngixe'i ejercicio nche'e na ixi cuerpoena ixi jaña tingijna tsoníe'a na ko ícha tjintee ti tsitikaonni ndo Dio, ixi ji'i tsingijna ts-jachani jian tsake'eni jai ko ti tsechónni kain nchakon.

⁹ Chijni ji'i, hijni nduaxin ko hijni ji'i xrokonda tsayé'e kain chujni. ¹⁰ Méxin jaína nche'ena xrée ndo Dio maski chinga ncheína chujni ixi titika'onna ko stechon'enna tsij ndo Dio, ndo jichón, ixi je'e ndo nduaxin tsingijna ndo chujni ko jaína ícha ixi jaína titika'onna ndo.

¹¹ Kain ji'i tjakua ko tetuen'én sen sinche'e sen. ¹² Jian nche'e ixi jaña tsjakua ngajin sen titikaon Ncháina Jesús. Ja'a jian tsje'e nge'e nichja, ko chónde'e sen juasaya, † jian tsje'e xranchi tjue'e sen kichuu ko xranchi chuntia ndo Dio, xranchi jian tsajia. Ja'in sinche'e, me'e tsjanoai'a sen maski tsango chajan ja'a. ¹³ Ti xratjaso'a jan'an, ja'a nichja chijnie ndo Dio ixi tsin'en kain chujni ko nchexraoan sen kichuuna xranchi sinche'e sen, ko nchekuen'én sen chijnie ndo Dio. ¹⁴ Nchetjáña'ia juachaxin tjáa ndo Dio nchakon sen tetuan'an ni'ngo bake'e itja sen ngata'a jáa. Me'e kuaye'é ixi juachaxien ndo Dio.

¹⁵ Jian nche'é ixra ji'i ixi jaña kain chujni xrotsje'e na ixi jian rirue'é ndo Jesucristo. ¹⁶ Jian tsje'e xranchi nche'e ko ti nchekuen'én sen kichuuna hijni nduaxin, jian titikáooan, ko siá jaña sinche'é, me'e tsarichuan kain nchakon ja'a ko kaxon kain sen sinchekuen'en.

Xranchi xronichje'ena sen titikaon ndo Cristo

5 Chaxro nichje'é sen tachrii; tuyakute'a sen. Ko ti xrondache sen, nichje'é sen xranchi xronichje'é ndotáa. Ko kain chajan nichje'é chán xranchi naa xjan kichuu. ² Sen nachrii nichje'é sen kaxon xranchi xrokjui janáa. Ko nchrichajan, nichje'é nchrichan xranchi nichje'é naa nchrichan kichuu; kain sen, jian nichje'e sen.

³ Ko tingijna nchri ka'an siá nduaxin xro'an sen ndo'a nchra chónda nchra. ⁴ Ko siá xrojan nchri ka'an chón-da chjen'en nchra o xjantié nchra, je'e sen me'e tikinixin'en sen tsingijna sen nchra ko kaxon xrokonda tayakon'en sen sen ndo'a sen, janée sen o Ndotée sen, ixi kain ji'i nche'e ndo Dio juaxruxin. ⁵ Sen nchri nduaxin ka'an ko je'o sen tsikitu'e sen, ícha xrochuntia sen ndo Dio ko ícha tinóatée sen ngajin ndo ko nichje'e sen ndo tiie, nchakon. ⁶ Ko sen nchri, sen ka'an, ndako'a nche'e, sen nchri me'e xranchi tsiken'en sen jii sen maski jichón sen. ⁷ Tetuen'én kain sen tsitikaon sen ti nchekuen'en sen, ixi jaña xro'an chujni xronichja ndako'a ixi je'e sen. ⁸ Ko siá xrojan ngisen tsingijna'i sen kichuu sen ko sen ndo'a sen, sen me'e tjako sen ixi nduaxin'a titikaon sen ndo Dio ko ícha ña'i sen ixi ni chúxin'a ndo Dio.

⁹ Ko ti tsixintaxin xroon sen nchri, sen ka'an, je'o tsixintaxin sen chónda níi ti ikán †† o ícha nano, ko je'o tsixintaxin sen nchri kuachónnda naakua ndoxi'e.

¹⁰ Kaxon xrokonda tsichuxin na sen nchri, sen ka'an ixi ndako nche'e sen, xranchi tjaun ndo Dio: sen nchri ka'an chaxro juinckekangi sen chjen'en sen ko sen

ka'an jian nichje'e sen kichuu sen ko jian kuiye'e sen ni kuiji ndo'e sen, ko jian bingijna sen sen titikaon ndo Cristo, ko bingijna sen ni ni'e, ko kaxon bingijna sen ngajin ni chónnda juachjaon, ko juinche'e sen kain ixra jian.

¹¹ Ko tasintaxin'anta nchri, sen ka'an, xranchrchájan, ixi ba sinche'e sen juaxruxin tsute'e sen ijngo ko tsintu'e sen ti ndachro sen xrojuinche'e sen ixra ngajin Ncháina Jesucristo. ¹² Kondeexin me'e tsama sen ijié ixi sinchejexin'a sen ixra xrojuinche'e sen ngajin Ncháina. ¹³ Ko kaxon sen nchri, sen ka'an, xranchrchájan chrjiko sen nchia ko nchia, ko se'e sen ko je'a je'o me'e; kaxon teki sen hijni konde'a sen ko tajon ro'a sen ko nichja sen hijni ndako'a. ¹⁴ Méxin tja'on ixi sen nchri, sen ka'an xranchrchájan cháña tsute'e sen ijngo ko xrochónnda sen chjen'en sen ko jian tayakon'en sen ndo'a sen. Ko jaña tsajon'a sen juachaxin ngajin Xiña'i ixi tsjangí'e xa sen. ¹⁵ Ixi kaxin sen nchri, sen ka'an o ngaxiton sen ko sterué'e sen nge'e tjaun Xiña'i.

¹⁶ Siá xrojan sen kichuuna, chónnda sen nchri ka'an, xrokonda tayakon'en sen sen ka'an ixi jaña sen ni'ngo ítsingijna'i sen nchri ka'an me'e, ixi ícha jian tsingijna sen nchri ka'an nduaxin xrokonde'e.

¹⁷ Ko xronichjana jian ixi sen tituan'an ni'ngo ko xrokonda xroxenge'e sen 'na ko ícha jian tson'en ji'i ngajin kain sen nchekuaína ko tjakoína chijnie ndo Dio. ¹⁸ †† Ixi chijnie ndo Dio ndachro: "Take'anta ino ro'a kuxinta nche'e ixra", ko kaxon ndachro: "Sen nche'e ixra tikinixin'en sen xroxenge'e sen 'na."

¹⁹ Tian'a siá xrojan ngisen tjankata'a ijié ngajin sen tetuan'an ni'ngo siá ko'a yuu o níi sen xrochronga nge'e nduaxin kon'en. ²⁰ Ko sen nduaxin chónnda ijié, nichje'é sen ngataoxin ikon kain sen ni'ngo ixi jaña sen ikaxin jian xroxaxaon sen ko ísinche'a sen ti ndako'a.

²¹ Tjanca'a ngajin ikon ndo Dio ko Ncháina Jesucristo ko sen ángel kuinche'e ndo ixi titikáooan kain ji'i ko xraje'o nche'e ngajin kain chujni á chuxian sen o na'i.

²² Ko tinche'a jaña ngisen sinche'e ixra ni'ngo, ícha jian xrotsje'e nge'e tjakoxin sen, ba kaxon ja'a tsama ijié xranchi je'e sen. Ko ja'a tsje'e ixi xro'an ijié tsama.

²³ Ko ja'a nanaó toni'a ixi tíin tsée, ti'a je'o inda.

Cháña ti'ia nchíin xranvino.

²⁴ Jíee kaxin chujni sa'ó tonoxin ti xratóñe'a na ijié. Ko jíee ikaxin sen ícha taka'i tonoxin. ²⁵ Jaña ton'en kaxon kaxin chujni nche'e ixra jian taka tonoxin, ko ikaxin maski jai tonoxin'a, ijngo nchakon xrokonda tonoxin.

6 Ko ngisen nche'e ixra xrokonda tsitikaon sen ngajin ni xrée nche'e sen, ko jaña xro'an ngisen xronichjangí'e nombrée ndo Dio ko xronichjangí'e na hijni nichjana, chijnie ndo Dio. ² Ko sen nche'e ixra ngajin sen titikaon ndo Cristo, tsintue'a sen tsitikaon sen ngajin sen kichuu sen. Ko ícha jian xrojuinche'e sen ixra ixi o no'e sen ixi sen tajon ixra, je'e sen naa sen titikaon Ncháina ko xrotjue'e kichuu sen. Ja'a nchekuen'én sen kain ji'i.

† JUASAYA respeto, honor †† IKÁN veinte

‡ 5:18: Mt. 10:10; Lc. 10:7.

Ixi nge'e titika'onna tsake'exinna juaxruxin

³ Siá xrojan nā tjako nā nge'e ndako'a ko take'a nā juaxruxin ixi chijnie Ncháina Jesucristo ko kaxon nge'e titika'onna, ⁴ ni me'e je'o nchejié aséen ko xro'an nge'e no'e nā. Nichjako nā nge'e ninta, ko ji'i xranchi naa ichin ixi ji'i tì'xìn ti tochjio chujni ko tē'tō nā, ko ti nichjangí'e kichuu nā ko ti tjue'a kichuuna kaxon. ⁵ Chujni jaña nche'e chaxro'a xraxaon nā, kain nchakon tē'tō nā ko noe'a nā ti nduaxin. Xraxaon nā ixi ti tsitikaon nā Ncháina jaña tsjacha nā kueya tomi. Méxin tingaxintuan ngajin chujni jaña xraxaon. ⁶ Ti titika'onna Ncháina Jesucristo tsango tjintee, je'o ixi siá juaxruxin tsake'eni ixi je'o nge'e chónđani. ⁷ Ixi nchakon jaina jongíina, xro'an nge'e bikuuna xasintajni ko kaxon nchakon tsen'en nā, xro'an nge'e sat-siku'una. ⁸ Méxin siá chondana nge'e inena ko chondana manta stetsáana ixi me'ó xrokujuna juaxruxin. ⁹ Ko sen tjaun kueya nge'e xrochónđa, jua'i tsjacha sen tsatsinga sen nge'e tangi, ko me'e nchengachrue sen; ixi kueya nge'e tjaun sen ko je'a jian nge'e xraxaon sen, ko me'e tsj'xìn ti tsitjáñaxin sen. ¹⁰ Ko ti ícha tjue'eni tomi, me'e nue'e kain nge'e ña'i, ko xrojan sen xraxaon sen xrochónđa sen kueya tomi, me'e nchengachrue sen ko titikaon'a sen Ncháina † Jesucristo, me'e tangi tson'en sen.

Nge'e kuetuan'an ndo Pablo ngajin ndo Timoteo

¹¹ Méxin ja'a chujni nche'e xrée ndo Dio, tintu'é kain nge'e ndako'a ko rué'e ti nduaxin ko ixi kain asáan xroxaxaon ndo Dio ko titikáon ndo ko tjue'é ndo ko xrokonda ningakuen'a chujni ko nchejié'a asáan. ¹² Tē-tua ngajin kain nge'e ña'i ixi titika'onna nge'e jian ko ixi nichijí asáan titikáon Ncháina ko jaña tsjacha tsarichuan kain nchakon ixi ndo Dio kuiya'a ndo ko

† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

jian juinche'e nti'i nge'e kuetuan'an ko kuitikaoan Ncháina Jesucristo ko kuin'en ko bikon kueya chujni. ¹³ ††*Ngatoxin ‡ ikon ndo Dio, ndo tajon juachaxin jichón kain nge'e, ko ndo Jesucristo, ndo juako ngajin xi Poncio Pilato ixi titikaon ndo ndo Dio, tjanča'a ¹⁴ ixi tsitikaoan ko tatsían kain nge'e kuetuan'an ndo Dio ko tindoxin'a nge'e no'a, ixi jaña xro'an chujni tsjankata'a ijie tsitjaja nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo. ¹⁵ Tsitjaja nchakon kuinche'e ndo Dio, ndo chónđa juachaxin tetuan'an, ndo Rey tetuen'en kain ni rey ko Nchéé kain chujni, je'e ndo sinche'e ndo kain ji'i. ¹⁶ Je'e ndo Dio nai'a tsen'en ndo ko ti jii ndo tsango tingasáña ko jua'i tsonchjiñe'e ninaa chujni ti jii ndo. Ko xro'an ngisen bikon ndo ko jua'i tsikon sen ndo. Je'e ndo tayé'e ndo kain juasaya ixi je'e ndo chónđa ndo kain juachaxin tetuan'an ndo kain nchakon. Jaña tson'en.

¹⁷ Ko ni chónđa kueya nge'e nti'i nunte xasintajni, ndache nā ixi sinchejié'a aséen nā ko tetuen'en nā ixi xrochúntia'i nā nge'e chónđa nā ixi kain'a nchakon xrochónđa nā ti tjintee. Cháña tsitikaon nā ndo Dio, ndo jichón, ixi je'e ndo tsajon ndo kain nge'e ixi je'e ndo tjaun ndo juaxruxin tsintee nā. ¹⁸ Ndache nā sinche'e nā ti jian ko tsingijna nā ngisen xro'an nge'e chónđa ko tsonchjeya nā nge'e chónđa nā. ¹⁹ Jaña xrochónđa nā nge'e tjintee jii ngajni ko tsjacha nā tsechón nā kain nchakon.

Juexin kuetuan'an ndo Pablo ngajin ndo Timoteo

²⁰ Ja'a Timoteo, tayakon'en ixra tjáa ndo Dio ko tintu'e ko tien'a nge'e nduaxin'a nichja chujni. Ndachro nā ixi ícha no'e nā ko tjinte'a ti no'e nā. ²¹ Jaña xraxaon nā ixi noe'a nā ko tjume'e tsingachrue nā ko í chúntia'a nā ngajin Ncháina Jesucristo. Ndo Dio sintančaoan ndo. Jaña tson'en.

†† 6:13: Jn. 18:37. ‡ NGATOXIN delante de

2 Timoteo

Ndo Pablo nichje'e ndo ndo Timoteo

1 Jan'an, Pablo, ndo kuinche'e ndo Jesucristo ixi sinta'a xrée ndo ixi jaña tjaun ndo Dio, xronichja'a chujni xranchi tsitikaon na ndo Jesucristo ko me'e nai'a tsen'en na, ² †*ikjin xroon ji'i xruan'an kichian Timoteo. Ja'a xranchi xrokjui chjan'na ko tsango tjua'a. Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo sintanchaoan ndo ko tsikonó'a'a ndo ko xrotjáa ndo juaxruxin tsake'é.

Chijni tsintua'a titikaon ndo Timoteo

³ Ti nichja'a ndo Dio tiie nchakon, xraxa'on ixi ja'a ko tajon juasiana ngajin ndo. Ko ixi aséenna tjúá nta'a xrée Ncháina Jesucristo xranchi ixra bajinche'e sen tachrí'ina xranchrjen ó sa'ó. ⁴ Ko xraxa'on jan'an nchakon tsjanga ja'a ixi jan'an, tja'on tsikuan íjngo me'e jaña tsake'e juaxruxin aséenna. ⁵ ††*Ó nóna ixi jian chuntia Ncháina Jesucristo xranchi sa'ó juinche'e janachri'a Loida ko janáa Eunice ti kuitikaon sen Ncháina Jesús, ko nóna ixi kaxon ja'a jaña titikáoan ndo.

⁶ Méxin, jai ntaxraxaoan ixi nchekangia juachaxin tjáa ndo Dio nchakon bakée tjáana ngata'a jáa. ⁷ Ndo Dio kuajon'a ndo Espíritue ndo ixi xroxronkana. Na'i. Kuajon ndo Espíritue ndo ixi xrochondana juachaxin ko xrotjue'ena chujni ko jian xroxraxaonna. ⁸ Méxin to-sua'ia chronga titikáoan Ncháina Jesús ko tosua'ia ixi jan'an jija'na ndo'a chjiso ixi tjako chijnie ndo. To-sua'ia, cháña chon'én ti tangi tson'an ixi tjakoa chijni tingijna chujni tsechón na kain nchakon ixi kuaye'é juachaxin kuajon ndo Dio. ⁹ Ndo Dio kuajon ndo juachaxin tsechónna kain nchakon † ko kuinche'e ndo jaina ixi jian tsojuna. Je'a ixi jian juintu'una me'e tsechónna kain nchakon. Na'i. Ixi juasie ndo Dio kuinche'e ndo jaina tsitikaonna ndo Jesucristo; ti xrako'a nunte xasintajni ó tsixraxaon ndo jaña tson'en ixi tsango tjuaína ndo. ¹⁰ Jai ó juako ndo Dio ixi tjuaína ndo ixi jii ngisen tajon juachaxin tsechónna, ndo Jesucristo. Je'e ndo juinchetjáña ndo juachaxin kuachónna ti tsen'en chujni ixi xechón ndo íjngo. Ixi chijnie ndo konojna xranchi tayé'ena juachaxin tsechónna kain nchakon ko nojna ixi ti tsechónna jua'i tsitjáña.

¹¹ ††*Ndo Dio kuetuanna ndo tsjáko chijnie ndo ko xruan'anna ndo sintakuan'an chijnie ndo chujni ste kain tjajna. ¹² Méxin tangi ritjén ko tosuana'i ixi chuxin jian ngisen titika'on. Nóna chónna ndo juachaxin tsayakonna ndo tsitjaja nchakon xrokjan ndo íjngo.

† 1:2: Hch. 16:1. †† 1:5: Hch. 16:1. ‡ TSECHÓNNA KAIN NCHAKON ví-da eterna †† 1:11: 1Ti. 2:7.

¹³ Xranchi jian juako'a, jaña nche'e kain nge'e jian ko tjue'é kichuuna ixi chuntia Ncháina Cristo Jesús. ¹⁴ Ixi juachaxien Espíritue ndo Dio jii ngajian, tintue'a tsindoxin na chijni tjáa ndo Dio ko jaña tsitjáñai'a.

¹⁵ Ja'a ó no'a ixi kain sen nunte Asia kuintuna sen ko kaxon ndo Figelo ko ndo Hermógenes. ¹⁶ Tjánchá'á Ncháina ixi tsikonóe'e ndo sen ste ndo'a ndo Onesíforo ixi je'e ndo nanaunka bingijnana ndo, ko kosue'a ndo maski jan'an rixin'in ndo'achjiso. ¹⁷ Tjume'e kuiji ndo tjajna Roma ko juéena ndo ti kuitjajana ndo.

¹⁸ Tjánchá'á Ncháina ixi tsikonóe'e ndo ndo Onesíforo nchakon xrokjan ndo, ixi ó no'a jian xranchi bingijnana ndo ti bake'e tjajna Éfeso.

Tsojuna xranchi naa soldado jian kondee ndo Jesucristo

2 Ja'a chjan'na soji take'é ixi juachaxin tjáa ndo Jesucristo ixi titikáoan ndo. ² Ti kuin'en juin-takuan'an kuin'en kueya chujni, ji'i tetuen'én sen jian tsitikaon Ncháina ko jaña tsjako sen ngajin kaxin chujni.

³ Ja'a maski kueya nge'e tangi tsatsinga, soji take'é xranchi naa xi soldado ne'e ndo Jesucristo. ⁴ Xro'an xi soldado tjaun xa sinche'e xa inaa ixra ixi je'e xa tjaun xa sinche'e xa naa ixra jian ixi jaña nchéé xa, ti tetuen'en xa, juaxruxin tsake'e xa. ⁵ Jaña xranchi naa ngisen tinga, jua'i tsayé'e sen nge'e tikinixin tsjacha sen siá tsitikaon'a sen nge'e kuituen'en sen. ⁶ Kaxon xranchi ngisen tenga chjaka xrokonda sinche'e sen ixra ko jaña je'e sen ícha sa'ó tsayé'e sen nge'e kóna ngata'a nunte'e sen. ⁷ Xraxaoan jian kain nge'e ntatjua ko Ncháina tsingijna ndo tsienxian kain nge'e.

⁸ Kain nchakon xraxaoan ndo Jesucristo, je'e ndo xechón ndo ko kuachrjenixin ndo sen ndo'a ndo rey David. Ji'i chijni jian tjako jan'an. ⁹ Ixi tjako chijni jian, méxin tangi ritjén ko xraxin'inna na ndo'a chjiso xranchi naa xi ndako'a nche'e ko chijnie ndo Dio je'a ji-je'e chijni xranchi jan'an. ¹⁰ Ko tokuaxina kain nge'e tangi tatsinga ixi jaña ikaxin sen kuinche'e ndo Dio xrochónna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon ixi tsitikaon sen ndo Jesucristo.

¹¹ Chijni nduaxin ji'i:

Siá jaina kuen'enna xranchi je'e ndo, kaxon tsechónna ko kain nchakon tsojonna ngajin ndo.

¹² †Siá tangi tsojuna xranchi juinchekaon n̄a je'e ndo, kaxon tsayé'ena juachaxin tsojuna ti tetuan'an ndo.

Ko siá xrondachrona chuxin'ana ndo, kaxon je'e ndo xrondachro ndo ixi chuxin'a ndo jaina.

¹³ Maski ítsitikaon'ana ngajin ndo, je'e ndo tsintuna'ina ndo

ixi je'e ndo ncheya'i ndo.

Naa ngisen nche'e ixr̄a jian

¹⁴ Nchexraxaoan sen kain ji'i. Ko ndache sen ngajin ikon Ndo Dio ko tsjakaxin'a kichuu sen ixi ngixe'i chijni ixi tjinte'a me'e; je'o nchetjáñajin chujni tin'en.

¹⁵ Nche'é jian xranchi naa ngisen chónda'i nge'e tso-suexin ngajin ndo Dio ixi ndako tjakoa chijnie ndo.

¹⁶ Nichja'ia ngixeko nge'e ti nichja ngixeko chujni, ixi ni nichja jaña ícha taka tsitjáña n̄a. ¹⁷ Ko ti ndako'a tjako n̄a me'e xranchi naa ichin renga. Jaña kon'en xi Hime-neo ko xi Fileto. ¹⁸ Je'e xa kuintu'e xa chijni jian ixi ndachro xa ó kuatsinga nchakon xechón chujni. Ko jaña ncheya xa ngajin ikaxin sen ó tsikitikaon ndo Cristo. ¹⁹ Ko sen jian titikaon ndo Dio, je'e sen ste sen xranchi naa ixro jua'i tontengi ko chónda sen chji'e ndo Dio, ko chijnie ndo Dio ndachro: "Ncháina chúxin ndo ngisen titikaon ndo", ko kaxon: "Kain sen titikaon ndo Cristo xrokonda tsintu'e sen kain nge'e ti ndako'a."

²⁰ Ko ngaxin'in naa nchia ijíe, chónda n̄a itsjé traste, kaxin tsikóñaxin chika oro ko ikaxin chika plata. Kaxon ikaxin tsikoña ixi nt̄a ko ikaxin tsikoña ixi inche, ko kaxin tunda nchakon jii kia ko ikaxin ngixe'i nchakon tunda. ²¹ Méxin xrokonda tsintu'e sen kain nge'e ndako'a, jaña jaina kaxon xrokonda tsontjúá aséenna, me'e chao sinche'ena xrée Ncháina Jesucristo.

²² Méxin ja'a tintu'é kain ti ndako'a nche'e ikaxin chajan titikaon'a Ncháina. Nche'é kain nge'e jian ko chuntia ndo Cristo ko tjue'é kain chujni ko juaxruxin take'é ngajin kain sen tjúá aséen titikaon Ncháina.

²³ Ja'a nichja'ia chijni xro'an xrée ixi ó no'a chijni me'e ncheketoni. ²⁴ Ixi sen nchexrée Ncháina t̄etokao'a sen sen kichuu sen. Na'i. Jian nche'e sen ngajin kain chujni. Jian sinchekuen'en sen chujni ko xroningakuen'a sen chujni. ²⁵ Jian xronichje'ena chujni titikaon'a ixi jian sinche'e n̄a, xrochon'enna ixi nchéxin ndo Dio tsingijina ndo tsindoxin n̄a ti ndako'a xraxaon n̄a ko jaña xrochuxin n̄a chijni nduaxin. ²⁶ Jaña tsantje'e ikon n̄a ko tsienxin n̄a, me'e satsinge'e n̄a ti tjaun Xixron'anxrée sinche'e n̄a.

Xranchi sinche'e ni nunte xasintajni nchakon tsjexixin

3 Xrokonda tsono'a ixi tsaxi tsj̄i juachjaon nchakon tsjexin nunte xasintajni. ² Tsake'e itsjé chujni, ni titikaon'a Ncháina, je'o xrotjue'e n̄a nge'e tjaun n̄a, ko xrotjue'e n̄a tomi, ko sinchejé n̄a aséen n̄a ko xronich-jangí'e n̄a ndo Dio. Tsitikaon'a n̄a ndotée n̄a ko janée n̄a, ko tsajon'a n̄a juasaya ngajin sen, ko tsajon'a n̄a juasie n̄a ngajin chujni nichja chijnie ndo Dio.

³ Xrotjue'a n̄a ni kichuu n̄a, ko tsikonóe'a n̄a ni kichuu n̄a, ko tsango xronichja n̄a je'a ti nduaxin kondee inaa n̄a, ko jua'i tsetuen'en n̄a aséen n̄a, ko tsango changa n̄a ko tsango ningakon'en n̄a kain nge'e jian. ⁴ Jii chujni jua'i chúntiani ngajin n̄a, ko tosue'a n̄a nge'e nche'e n̄a, ko tsango nchejé aséen n̄a, ko tjue'e n̄a kain nge'e ndachro aséen n̄a ko titikaon'a n̄a ndo Dio. ⁵ Je'e n̄a sinche'e n̄a xranchi sen titikaon ndo Dio ko je'a nduaxin me'e. Titikaon'a n̄a juachaxien ndo Dio.

Méxin ja'a tingaxintuan ngajin ni jaña nche'e. ⁶ Ko ste kaxin n̄a nche'e n̄a juaxruxin tixin'in n̄a ndo'a chujni ko ncheye'e n̄a nchri ninta, nchri yama ijíe, nchri nche'e kain ti ndako'a. ⁷ Kain nchakon tjaun nchra tsangi nchra naa nge'e natjúá, ko nai'a titikaon nchra chijni nduaxin. ⁸ Ko xranchi xi Janes ko xi Jambres batingakon'en xa ndo Moisés, ti baketuan'an ndo, jaña jai ni me'e ningakon'en n̄a chijni nduaxin. Tsango ña'i xraxaon n̄a ko titikaon'a n̄a nge'e ti jian. ⁹ Ko tsjacha'i n̄a sincheya n̄a ixi kain chujni ó tsono'e n̄a ixi ni ña ninta n̄a; jaña kon'en kaxon kayui ni batingakon'en xrée ndo Moisés.

Juexin kuetuan'an ndo Pablo ngajin ndo Timoteo

¹⁰ Méxin ja'a ó kuangia nge'e juentakuan'an. Ó no'a xranchi bake'é ko ó no'a ixr̄a juinta'a. Ó no'a xranchi titika'on Ncháina ko no'a ixi taka'i toña'o ko no'a xranchi tjua'a chujni. Ko no'a ixi maski ningakonna n̄a, kuintua'i xrée Ncháina, ¹¹ ††maski bengina n̄a ko tangi bake'é ko kain nge'e tangi kuatsinga tjajna Antioquía ko Iconio ko Listra ko ó xrokóñana n̄a ko tangi bake'é, ko jaña Ncháina bingijnana ndo kuatsinga kain ji'i.

¹² Kain sen tjaun tsitikaon ndo Cristo Jesús ko tjúá aséen sen, xrokonda tangi tson'en sen kaxon.

¹³ Tjume'e ni ña'i ko ni ncheya, ni me'e ícha ndako'a sinche'e n̄a ko ícha sincheya n̄a ko kaxon chujni sincheya ngajin je'e n̄a.

¹⁴ Ja'a jian xraxaon ko tindoxin'a nge'e juentakuan'an. Ja'a ó chuxian ngisen juentakuan'an.

¹⁵ Xranchioan ó kuano'a xranchi ndachro chijnie ndo Dio, ko me'e noaxian ixi ndo Cristo Jesús tsajon ndo juachaxin tsarichuan kain nchakon. ¹⁶ Kain xroon chijnie ndo Dio tsikóñaxin ixi juachaxien ndo, ko me'e tsondaina ixi tsjakona chijni jian, ko ji'i tsonóñaxinna xranchi xroxraaonna ko jian tsjakona chijni nduaxin, ¹⁷ ixi ngisen titikaon ndo Dio jian tsono'e sen ko jian sinche'e sen kain ixr̄a.

4 Ngatoxin † ikon ndo Dio ko Ncháina Jesucristo, ndo tsj̄i xranchi rey sinchéña ijíe ngajin kain chujni stechón ko chujni tsiken'en, tetuan'an ² ko ntat-sa'añaon tsjakoa chijnie ndo Dio ixi nchijíi asáan, maski á tsin'en n̄a o na'i. Nichje'é n̄a jian ixi tsitikaon n̄a ko nchexraxaon n̄a jian. Chon'én indao tsienxin n̄a ko jian tjakoa chijni. ³ Ixi tsj̄i nchakon ítjaun'a n̄a tsin'en n̄a chijni jian. Tsjée n̄a itsjé ni sinchekuen'en n̄a ko xrondache n̄a ni me'e je'o tsjako n̄a nge'e tjaun n̄a tsin'en n̄a. ⁴ Tsintu'e n̄a chijni nduaxin ko tsitikaon n̄a

† 2:12: Mt. 10:33; Lc. 12:9.

†† 3:11 a: Hch. 13:14-52; b: Hch. 14:1-7; c: Hch. 14:8-20. ‡ NGA-TOXIN delante de

ngixe'i nge'e tseki'e na chujni, ti nduaxin'a. ⁵ Méxin ja'a jian xraxaoan ko soji take'é nchakon tangi sinta'a na. Nchekuen'én na chijnie ndo Dio, ndo tajon juachaxin tsechónna; jian nche'é ixra chonda.

⁶ Ó tsiji nchakon jan'an tangi sinchena na ko ó tuinx-in tsij nchakon tsen'enna jan'an. ⁷ Jan'an juácha ku-atsinga kain juachjaon ko jintajexin xra, ko jian chuntia Ncháina Jesús. ⁸ Ko jai je'o richon'an tsayá'a naa corona ixi jian bake'é nti'i. Ji'i tsajon Ncháina nchakon tsij ndo. Je'e ndo ndako sinchéña ndo ijie. Ko je'a jan'on tsayá'a corona me'e. Na'i, kaxon kain sen tjue'e ndo ko stechón'en sen nchakon tsij ndo.

Ndo Pablo kuetuan'an ndo tsitsje'e sen ndo

⁹ Chjakon'annta ixi taka tsji'inta, tsitsjenaninta, ¹⁰ †ixi xi Demas kuintuna xa ixi ícha tjue'e xa nge'e jii nunte xasintajni ko satsikji xa tjjajna Tesalónica. Ndo Crescente sakjui ndo tjjajna Galacia ko ndo Tito sakjui ndo tjjajna Dalmacia. ¹¹ ††Je'o ndo Lucas riki'an nti'i. Ti-jée ndo Marcos ko tsikua ndo ixi je'e ndo chao tsingijnana ndo ixra chonda nti'i. ¹² ††Ndo Tíquico xruan'an ndo sakjui ndo tjjajna Éfeso. ¹³ ††Nchakon tsji'ia, tsikua manta tsaritsa'a kuintu'a tjjajna Troas ndo'a ndo Carpo ko kaxon librona ko kaxin xroon ícha xrokondana.

¹⁴ ††Xi Alejandro, xi nche'e ixra chika, tsango itsjé nge'e ndako'a juinchena xa. Ko Ncháina tsetuan'an

† 4:10 a: Col. 4:14; Flm. 1:24; b: 2Co. 8:23; Gá. 2:3; Tit. 1:4.
 †† 4:11 a: Col. 4:14; Flm. 1:24; b: Hch. 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Col. 4:10; Flm. 1:24. ‡ 4:12: Hch. 20:4; Ef. 6:21, 22; Col. 4:7, 8.
 †† 4:13: Hch. 20:6. †† 4:14 a: 1Ti. 1:20; b: Ro. 2:6.

ndo tsjenga xa 'na kain nge'e ti ndako'a juinchena xa. ¹⁵ Ja'a jian tsje'é ba xrojan nge'e sinta'a xa, ixi je'e xa tsango ningakon'en xa chijnie ndo Dio tjakona.

¹⁶ Nchakon ikjui ngajin ni nchéña ijie ko ntatjan na ixi jan'an xro'an nge'e ndako'a juinta'a, xro'an ngisen bingijnana. Kain sen kuintuna sen jan'on. Ko jai tjánchá'a ndo Dio ixi tsjankata'i ndo sen ijie ixi jan'on kuintuna sen. ¹⁷ Ko Ncháina bingijnana ndo kuajon ndo juachaxin ixi jian sintakuan'an chujni chijnie ndo tajon juachaxin nai'a tsen'en na. Kaxon kuin'en kain chujni je'a judío. Jaña Ncháina bingijnana ndo ixi juine'ana kujenda. ††¹⁸ Ko Ncháina xratsingijnana ndo ixi xro'an nge'e tsónna. Je'e ndo tsayakonna ndo ko chao tixin'in ti tetuan'an ndo ngajni. Je'e ndo tsayé'e ndo juasaya kain nchakon. Jaña tson'en.

Ndo Pablo juexin nichja ndo

¹⁹ ††Tájuan juajna ngajin jan Priscila ko ndo Aquila ko sen ndo'a ndo Onesíforo. ²⁰ †Ndo Erasto kuitu'e ndo tjjajna Corinto ko ndo Trófimo kuitu'e ndo tjjajna Mileto ixi koni'e ndo. ²¹ Chjakon'an tuinxin tsji'ia ixi xrati'a nchakon tonkin. Ndo Eubulo ko ndo Pudente ko ndo Lino ko jan Claudia ko kain sen kichuuna xruan'an sen juajna.

²² Ncháina Jesucristo tsake'e ngajian, ko ndo Dio sintanchaonnta ndo kainnta. Jaña tson'en.

††† KIJENDA león ††† 4:19 a: Hch. 18:2; b: 2Ti. 1:16, 17. § 4:20 a: Hch. 19:22; Ro. 16:23; b: Hch. 20:4; 21:29.

Tito

Ndo Pablo nichje'e ndo ndo Tito

1 Jan'an, Pablo, nta'a xrée ndo Dio ko ndo Jesucristo kuinche'ena ndo ixi sintakuan'an kain sen kuinche'e ndo Dio ko kaxon ixi xrochuxin sen nge'e chuntiana ko me'e ti chijni nduaxin, ² ko xrochon'en sen ti tsechón sen kain nchakon. Ndo Dio, ndo ncheya'i, tsindachro ndo nduaxin jaña tson'en ti xrako'a nunte xasintajni. ³ Ko nchakon tsindachro ndo Dio ixi jaña tson'en, je'e ndo juinchenoña ndo chijnie ndo ixi ikaxin sen juakoña sen. Ko ndo Dio, ndo nchemé'e jíejna, kuetuan'an ndo ixi sinta'a xrée ndo ko tsjako chijnie ndo. ⁴ †*Kjin'an xroon ji'i, Tito. Jan'an tikuan xranchi chjan'na ixi kayuina chuntiana ndo Jesús. Juasie Ndotáina Dio ko ndo Jesucristo, ndo nchemé'e jíejna, je'e ndo sintanchaoan ndo ko tsikonó'a'a ndo ko xrotjáa ndo juaxruxin.

Ixrā sinche'e ndo Tito tjajna Creta

⁵ Nchakon kuintu'a nunte jii ngusine ndachaon †† ndatin'in Creta ixi xroketuen'én sen jii nti'a xranchi sinche'e sen ko xrojuinchejexian ixrā titjáña ko xron-dachrua ngisen tsetuan'an ngujngu ni'ngo jii tjajna xranchi kuetuan'an jan'an. ⁶ †*Xrokonda ixi ngisen jita'o'en ni'ngo jian sinche'e sen ixi jaña xro'an ngisen tsjankata'a nā sen ijie, ko xrochónnda sen naakua janchri'e sen, ko chjen'en sen xrokonda tsitikaon xjan Ncháina Jesucristo, ko jaña xro'an chujni tsjankata'a xjan ijie ko jian tsitikaon xjan. ⁷ Jaña sen jita'o'en ni'ngo, sen me'e tikinixin'en sen xron-dachro sen xranchi tson'en xrée ndo Dio, xrokonda naa ngisen jian tsake'e ixi jaña tsjankata'i nā sen ijie. Ko sinchejié'a sen aséen sen, ko taka'i xrochjée sen juaña. Ko xrokuan'i sen, ko tseto'a sen ngajin chujni ko sincheya'i sen ixi jaña xrotsé sen tomi tjúá'i. ⁸ Ko jian tsayé'e sen xrojan ngisen tsiji ndo'a sen; xrokonda sinche'e sen ti jian; jian xroxaxaon sen ko ndako sinche'e sen ngajin ngixe'i chujni. Ko nchijí aséen sen tsake'e sen ngajin ndo Dio ko ixi nchijí aséen sen sinche'e sen xrée nchée sen. ⁹ Ko kaxon xrokonda tsintue'a sen chijni jian kuayé'e sen ixi jaña tsjako'e sen ikaxin sen kichuu sen chijni jian, ko kaxon jaña sinchendá sen aséen ni ndachro je'a nduaxin nge'e tjakona.

¹⁰ Ixi jii itsjé ni titikaon'a, ni me'e ste ngakjen'en ni judío, ni nichja xranchi naa ni ninta ko ncheye'e nā

† 1:4: 2Co. 8:23; Gá. 2:3; 2Ti. 4:10. †† NDACHAON mar ‡ 1:6: 1Ti. 3:2-7.

ikaxin chujni. ¹¹ Ni me'e xrokonda tsije'eni ro'a nā ixi nchetjáñajin nā kain sen ste naa nchia ixi je'o tjako nā nge'e nduaxin'a ko je'a jian, ixi jaña tsjacha nā kueya tomi.

¹² Naa xi tjajné sen, tjajna Creta, tsindachro xa: "Kain chujni tjajnána tsango ncheya nā ko tsango jie'e nā ko tsango ine nā ko tsango se'e nā." ¹³ Ti tsindachro xa nduaxin me'e. Méxin, Tito, soji nichje'é sen kichuuna ixi jian xrochuntia sen ndo Dio. ¹⁴ Nichje'é sen ixi tsien'a sen kain nge'e teki ni judío, ko tsitikaon'a sen nge'e tetuan'an ni ningakon'en chijnie ndo Dio, chijni nduaxin.

¹⁵ Ni jian xraxaon, kain nge'e nche'e nā tjúá kaxon. Ko ngisen ndako'a xraxaon, xro'an nge'e jian xraxaon nā ko kain nge'e xraxaon nā, tjúá'i. ¹⁶ Ndachro nā ixi chúxin nā ndo Dio, ko ti nche'e nā, me'e tjakoxinna ixi je'a nduaxin ti nichja nā. Je'e nā tsango ña'i nā ko titikaon'a nā, méxin jua'i nche'e nā naa nge'e jian.

Tsjako ndo Tito chijni jian

2 Kain nge'e tsjako'a xrokonda jian sinchekuen'en sen xranchi jitaxin chijnie ndo Dio. ² Nchekuen'én sen tachri'i ixi xrokuan'i sen, jian sinche'e sen ko jian xronichja sen ngajin kain chujni. Xroxaxaon sen jian, ko jian xrochuntia sen, ko xrotjue'e sen sen kichuu sen ko taka'i xrochjée sen juaña. ³ Ko kaxon jaña janachri jian sinche'e jan ko xronichja'i jan juancheya ko xrokuan'i jan. Jian tsjakoxin jan ixi titikaon jan Ncháina, ⁴ ixi jaña tsjako'e jan nchrichajan xranchi xrotjue'e nchra ndoxi'e nchra ko xranchi xrotjue'e nchra chjen'en nchra, ⁵ ko jian xroxaxaon nchra, ko tjúá aséen nchra tayakon'en nchra ndo'a nchra ko tsingijna nchra kain chujni, ko tsitikaon nchra ndoxi'e nchra ixi jaña xro'an ngijni xronichjang'i'e chijnie ndo Dio titika'onna.

⁶ Kaxon nchexraxaon sen chajan ixi jian sinche'e chán ko jian xroxaxaon chán. ⁷ Ja'a jian nche'e kain nge'e ixi jaña tsjakoxian ngajin kain sen ixi ja'a jian. Ko nchakon tsjako'a, chjente'a ko tjako'a ti nduaxin. ⁸ Nichja nge'e nduaxin ixi xro'an chujni tsjankata'a nā ijie, ko jaña tsosue'e ni ningakon'en chijni, ko xro'an nge'e ti ña'i xron-dachro nā kondee jaina.

⁹ Tetuen'én ni nche'e ixrā ixi tsitikaon nā nchée nā ixi jian sinche'e nā ti kuetuen'en nā ko xronichjang'i'a nā, ¹⁰ ko xrotsé'a nā nge'e je'a ne'e nā. Ko jaña kain nā tsikon nā ixi chijnie ndo Dio tsango chaxro chijni ko tajon ndo juachaxin tsechónni kain nchakon.

¹¹ Ixi ndo Dio juakoja ndo xranchi tjuajna ndo ixi je'e ndo sinchemé'e ndo jfee kain chujni sínká. ¹² Ti tjuajna ndo Dio nchekuaajna ixi tsintu'ena kain ti ndako'a ko kain nge'e ña'i xraxaonna. Ko jian tsake'e-na nunte xasintajni ko ndako xroxraonna ko tsitikaonna ndo Dio. ¹³ Kaxon tjakoja ndo xranchi xrochon'enna nchakon tsijj ndo Dio na'ina, ndo Jesucristo, ndo chóna kain juachaxin ko tajon ndo juachaxin tsehónna kain nchakon. ¹⁴ ††*Je'e ndo kuen'en ndo ixi jaina ixi tjaun ndo tsajon ndo juachaxin tsehónna kain nchakon ixi kuantsje ndo kain ti ndako'a chondana, ko tjume'e tsayé'ena ndo xranchi naa chujnie ndo ko juaxruxin sintu'una kain nge'e tjaun ndo.

¹⁵ Tito, ji'i tjako'é sen ko nchexraxaon sen ko tetuen'én sen ixi juachaxien ndo Dio. Tintue'a ixi xrojan ngisen xronichjangí'a ko tsjanao sen ixi nge'e tjakoa.

Nge'e sinche'e sen titikaon ndo Cristo

3 Nchexraxaon sen tsitikaon sen ni tituan'an, ko tuinxin sinche'e sen kain ixra jian. ² Ko xronichja'i sen ninaa nge'e ti ndako'a ixi sen kichuu sen, ko taka'i tsoñao sen, ko xrotjue'e sen sen kichuu sen ixi jaña tsjakoxin sen nge'e jian chóna sen ngaya aséen sen, ko jian xronichje'e sen kain chujni.

³ Ixi jaina kaxon sa'ó juinche'ena xranchi ni ninta, ko baktikaon'ana ndo Dio. Ndako'a juinche'ena, bakoju-na juaxruxin ixi kain nge'e ña'i banche'ena ko bakochjuyeina, ko baningakoina na, ko jaina kaxon baningakon'ena chujni. ⁴ Tjume'e ndo Dio, ndo tantsjengí'e kain ti ndako'a juinche'ena, juakoja ndo ixi jian ndo ko tjue'e ndo kain chujni. ⁵ Je'e ndo juinchemé'e ndo ti ndako'a kuachondana, je'a ixi jaina xrojan nge'e jian juinche'ena. Na'i, ixi je'e ndo bikonóajna ndo ko juinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'ena ko juinchetjúá ndo aséejna. Jaña jongíexina íjngo ixi Espíritue ndo ko jai natjúá stehónna. ⁶ Ixi

† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna †† 2:14: 1Pe. 2:9.

ndo Jesucristo, ndo juinchemé'e ti ndako'a juinche'ena, méxin ndo Dio kuajon ndo Espíritue ndo. ⁷ Ko juasie ndo, juinchemé'e ndo jéjina ko jaña tsayé'ena juachaxin tsehónna kain nchakon.

⁸ Nduaxin chijni ji'i, ko tja'on ixi tsjakoa kain ji'i ixi kain sen titikaon ndo Dio sinche'e sen kain nge'e jian. Kain ji'i jian ko tingijna kain chujni. ⁹ Ko ndache sen xronichja'i sen xrojan chijni ninta, ko tien'a chijni teki sen ti juinche'e sen tachrí'ina, ko tintue'a sintaketo'xin sen ti ley kuajon ndo Moisés. Ti tjakaxin kichuu sen tjinte'a ko xro'an juachaxin chóna.

¹⁰ Siá kondeexin xrojan ngisen tjaun xrojan sen ni'ngo tsinkaxinton sen, nichje'é sen kondeexin me'e naa o yuu vez ixi ndako sinche'e sen ko siá tsienxin'a sen, ndache sen satsjixin sen ni'ngo, ¹¹ ixi ja'a ó no'a ixi sen jaña nche'e ndako'a xraxaon sen ko ti nche'e sen jaña ícha nchekangi sen ijie chóna sen.

Nge'e kuetuan'an ndo Pablo

¹² ††Nchakon xroxruan'an ndo Artemas ko ndo Tíquico tsiji sen. Chjakon'an tuinxin tsiji'ia tsitsjenana tjaina Nicópolis ixi nti'a tsake'é tsatsingaja nchakon ikin. ¹³ ††*Ja'a jian tingijna ndo Zenas, ndo abogadoe chujni, ko ndo Apolos, ko chje'é sen ti xrokonde'e sen nchakon satsji sen ixi xro'an nge'e tsitjáñe'e sen. ¹⁴ Ko sen kichuuna xrokonda tsitja sen sinche'e sen nge'e jian ko tsingijna sen sen kichuu sen nchakon tsake'e na juachjaon, jaña tsjakoxin sen ixi tjintee nge'e nche'e sen.

Juexin nichja ndo Pablo

¹⁵ Kain sen riki'an nti'i xruan'an sen juajna. Ko ja'a tájuan juajna ngajin kain sen chuntia Ncháina nti'a, kain sen tsango tjuajna. Ndo Dio sintanchaonnta ndo kainnta. Jaña tson'en.

‡ 3:12: Hch. 20:4; Ef. 6:21, 22; Col. 4:7, 8; 2Ti. 4:12. †† 3:13: Hch. 18:24; 1Co. 16:12.

Filemón

Ndo Pablo nichje'e ndo ndo Filemón

1 Jan'an, Pablo, jija'na ndo'achjiso ixi nta'a xrée Ncháina Cristo Jesús, kjin'an xroon ji'i, ko kao ndo kichuuna Timoteo ixi ja'a Filemón tsaye'é xroon. Ja'a ngisen tjua'ana ixi nche'ena xrée ndo Dio. ² †*Kaxon nichja'a kain sen titikaon Ncháina, sen xra'o ndúia ko kao jan kichuuna Apia ko ndo kichuuna ndo Arquipo, ndo nche'e xrée ndo Dio xranchi jajna. ³ Taye'énta juaxruxin tajon Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo ko je'e sen sintanchaonnta sen.

Tjue'e Ndo Filemón chujni ko chuntia ndo ndo Jesús

⁴ Kain nchakon tajon juasiana ngajin ndo Dio, nchakon xraxa'on ixi ja'a hora nichja'a ndo, ⁵ ixi kuin'an xranchi tjue'é ko chuntia Ncháina Jesús ko kaxon kain sen tikinixin'en ndo. ⁶ Tjanča'a ndo Dio ixi ti chuntia ja'a ko jan'anna me'e sinche'e ixi ícha tsienxin-na kain nge'e jian ti kuajon Ncháina Cristo Jesús. ⁷ Kichian, juaxruxin ritjén ixi nóna ixi ja'a tjue'é kain sen ko ixi ja'a me'e juaxruxin ste aséen sen kichuua.

Ndo Pablo nichjixin ndo ndo Onésimo

⁸ Ixi jan'an nta'a xrée ndo Jesucristo chao tsituan'an nge'e xrokonda sinche'e, ⁹ ko ícha jian je'o tinóatáana sinche'e ti ntatjua ixi tjua'a. Jan'an Pablo ó tachríina ko jai rixin'in ndo'achjiso ixi nta'a xrée ndo Cristo Jesús, ¹⁰ ††*ntatsa'añaoan ixi ndo Onésimo, ngisen tja'on xranchi chjan'na jii ngaxin'in ndo'achjiso kaxon.

¹¹ Ó seno, ndo Onésimo xro'an ixra jian juinche'e ndo ngajian. Ko jai nóna ixi kuindoxin ndo ko chao tsingijnana ndo yuina. ¹² Jai xruan'an ndo íjngo, taye'é ndo xranchi xrokjui jan'an. ¹³ Jan'an tja'on cháña xrokuitu'e ndo ngajin xrojuinche'e ndo ixra, ti xrojuinche'e ja'a ti xra ritjén ngaxin'in ndo'achjiso ixi nich-

† 1:2: Col. 4:17. †† 1:10: Col. 4:9.

ja chijnie ndo Dio. ¹⁴ Ko tjaun'a sinta'a nge'e xrojuinta'ia juaxruxin ixi ti jintatsan'an ñaoa tjaun'a sinche'é ixi kuetuan'an. Na'i, tja'on ixi ja'a juaxruxin sinche'é me'e. ¹⁵ Nchéxin ndo Onésimo sajuixin ndo ngajian kaxin nchakon, ixi jai tsitu'e ndo ngajian kain nchakon. ¹⁶ Jai í je'a tsitu'e ndo ngajian xranchi naa chujni xrokonda sinchenche'e ixra. Na'i. Jai xranchi naa chujni jian nche'e ixra, xranchi naa ndo kichuua. Jan'an tsango tjua'a † ndo ko ja'a xrokonda ícha xrotjue'é ndo. Je'a je'o xranchi naa chujni. Na'i, kaxon xranchi naa ndo kichuua ixi kao ndo titikaon ndo Ncháina.

¹⁷ Méxin, siá nduaxin tjentona, taye'é ndo xranchi xrokjui jan'an. ¹⁸ Ko siá xrojan nge'e junta'a ndo o xrojan nge'e sinka'a ndo, jan'an tsjenga'a 'na. ¹⁹ Jan'an Pablo ikjin ji'i ixi tjáana ko jan'an tsjenga'a 'na, maski jan'an chao sintaxraxaoan ixi ja'a tasinkanana jan'an ixi ja'a kuichuxian chijni jian ne'e Ncháina. ²⁰ Kichuuna, nche'é ti jintatsan'an ñaoa ji'i ixi titikáoan Ncháina Jesucristo, ko jaña tsake'e juaxruxin aséenna ixi titika'onna Ncháina.

²¹ Kjin'an xroon ji'i ixi nóna tsitikaoan nge'e kuituan'an ko ja'a ícha sinche'é. ²² Ko kaxon tjée no tsituna ixi chon'an tuinxin tsjaso ixi ja'anta ritjanche'enta ndo Dio.

Juexixin nichja ndo Pablo

²³ ††*Ndo Epafras xruan'an ndo juajna, ndo tjento nti'i ngaxin'in ndo'achjiso ixi nta'ana xrée ndo Cristo Jesús. ²⁴ ††*Ko ndo Marcos ko ndo Aristarco ko ndo Demas ko ndo Lucas, sen tingijnana ixra, kaxon xruan'an sen juajna.

²⁵ Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo. Jaña tson'en.

‡ TJUA'A yo te amo †† 1:23: Col. 1:7; 4:12. †† 1:24 a: Hch. 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Col. 4:10; b: Hch. 19:29; 27:2; Col. 4:10; c: Col. 4:14; 2Ti. 4:10; d: Col. 4:14; 2Ti. 4:11.

Hebreos

Ndo Dio nichja'ina ndo ixi Chjen'en ndo

1 Ó seno ndo Dio nanaó nichje'e ndo sen tachrí'ina xranchrjen ixi sen kuanichjaxin chijnie ndo Dio ko itsjé nge'e juako ndo. ² Ko nchakon tsaxi tsjexixin kain nge'e ndo Dio nichjaxin ndo Chjen'en ndo, xjan Jesucristo. Ndo Dio chjée ndo Jesucristo juachaxin juinchekonchjian ndo kain nge'e jii xasintajni ko ngajní, ko je'e ndo Jesucristo kuayé'e ndo juachaxin ixi tsetuan'an ndo kain nge'e. ³ Ko ndo Jesucristo xraje'o chjiixro chónnda ndo xranchi chjiixro chónnda ndo Dio, ko je'e ndo naxraje'o ndo xranchi ndotée ndo ko ixi juachaxin chonda ndo me'e jichón kain nge'e. Ko ixi ndo Jesucristo kuen'en ndo, méxin juinchemé'e ndo kain jjeina, ko tjume'e bake'e ndo ndatsjonxin jian ti jitetuan'an Ndotée ndo.

Chjen'en ndo Dio ícha tetuan'an ixi sen ángel

⁴ Chjen'en ndo Dio, kuayé'e juachaxin ixi ícha tsetuan'an ndo ixi sen ángel ixi je'e ndo tkinixin'en ndo xrochónnda ndo ícha juachaxin. ⁵ Méxin, ndo Dio ndache'a ndo ninaa sen ángel:

Ja'a Chjan'na,
ko jan'an ndachrjan ixi jan'an Ndotáa.

Ko kaxon ndachro ndo:
Jan'an xrokjanna Ndotáa,
ko ja'a chjan'na.

⁶ Ko nchakon xruan'an ndo Dio chjen'en ndo, xjan naakuaxon, ngata'a nunte xasintajni, ndachro ndo Dio:

Kain sen ángel na'na tsajon sen juasaya ngajin chjan'na.

⁷ Ko ndachro ndo Dio ixi sen ángel:

Sen ángel juntáña jan'an xranchi chrinto, je'e sen,
ko sen nche'e xřana xranchi xro'i tjama, me'e je'e sen.

⁸ Ko ndo Dio ndache ndo Chjen'en ndo:

Ja'a ndo Dio tsetuan'an kain nchakon
ko ja'a jian tsetuan'an.

⁹ Ja'a tjue'e kain ti jian,
ko ningakon'en ti ndako'a jii.

Méxin, ndo Dio kuincha'a ndo ja'a, ndo Dio na'a.
Ícha ijié juaxruxin tjáa ndo
ixi ikaxin sen kuajiku'a.

¹⁰ Kaxon ndachro ndo:

Ja'a Nchána, juinchekonchjian nunte xasintajni † ti
xraxrangíxixión konchjian kain nge'e,

ko kaxon juinchekonchjian ngajní,
kain me'e tjáa juincheñaxian.

¹¹ Kain ji'in tsjexin ko tsontaxi xranchi manta tetsáani,
je'o ja'a tsarichuan kain nchakon.

¹² Kain ji'in xranchi naa manta tetsáani ó tjoké'e ko
ndá'a tjankani,
xranchi chujni tindoxin'en manta jíá,
kain me'e tsjexin.

Je'o ja'a kain nchakon tsarichuan
ixi ja'a tsjexin'a.

¹³ Ndo Dio ndache'a ndo ninaa sen ángel ja'in:

Take'é ndatsjonxin jian ti ritjén jan'an, tsakeja jan'an
ni ningakon'an ngangí tutáa.

¹⁴ Kain sen ángel me'e espíritu tikon'ani nche'e ixřa
ngajin ndo Dio ixi je'e sen kuituen'en sen tsingijna sen
chujni tsitjáña'i aséen ko tsechón kain nchakon.

Nchetjáña'inta juachaxin kuaye'enta

2 Méxin, xrokonda tsienxinna ícha jian chijni
kuaye'ena ixi jaña tsintue'ana cha'o jian. ² Chijnie
ndo Dio tsichronga sen ángel ó sa'ó me'e chijni nduax-
in. Ko sen kuin'en chijni ko kuitikaon'a sen, kuama sen
ijje, ko tangi kon'en sen ixi jaña bikinixin'en sen. ³ Méx-
in, ¿xranchi satsinge'ena nchakon sinchéña ndo Dio
ijje, siá je'e ndo ó juinchemé'e ndo jjeina ko kuajon
ndo juachaxin tsen'ana ko jaına tsintu'ena me'e? Chi-
jni ó sa'ó tsichronga Nchána †† Jesucristo, ko sen
kuin'en chijni chronga sen ixi chijni me'e nduaxin chi-
jni, ko tjume'e jaına kuaye'ena chijni. ⁴ Ko ndo Dio
juako ndo ixi nduaxin chijni me'e ko juinche'e ndo itsjé
ixřa ijié ko chjaına ndo juachaxin tajon Espíritue ndo
ko kain ji'i kon'en xranchi je'e ndo tjaun ndo.

Ndo Jesucristo tajon ndo juachaxin tsechón chujni

⁵ Ndo Dio chjé'a ndo sen ángel juachaxin ixi je'e sen
tsetuan'an sen nunte natjúá, nandá tsij, ti stetjoına jai.

⁶ Xroon chijnie ndo Dio ndachro xroon:

¿Nge'e tjintee chujni, ixi ja'anta Ndotáina Dio tsango
xraxaonnta ixi je'e chujni?

Ko, ¿nge'e tjintee chujni ixi ja'anta tsango taxinta
chujni juachjaon?

⁷ Ko ja'anta juinche'enta kaxin nchakon ixi ícha tjijn-
te'a chujni ixi sen ángel,

ko tjume'e kuajonnta ijié juachaxin ngajin chujni
ko tsetuan'an nřa ngajin kain nge'e juincheñanta.

⁸ Kain nge'e juincheñanta bakéenta ngangí tutée chu-
jni ixi tsetuen'en kain nge'e.

† XASINTAJNI mundo

†† NCHÁINA Señor Nchána Jesús o Nchána Dio

Méxin, chónnda ndo juachaxin tsituan'an ndo ko jai xratikon'ani me'e. ⁹ Ko nojna ixi ndo Jesús, ndo ikjan ícha tjinte'a ixi sen ángel kaxin nchakon, ko ndo Dio ixi tjaunna ndo xruan'an ndo ndo Jesucristo kuen'en ndo kondeexin kain ijię kuachonda jaına ko jai je'e ndo ijię juachaxin chónnda ndo ko kain chujni tsajon na juasaya † ngajin ndo ixi ti tsango tangi kon'en ndo.

¹⁰ Ko kain tikiixin'en ndo Dio ko kain nge'e jii je'e ndo juinchéña ndo, ko je'e ndo tjaun ndo ixi kain chjen'en ndo xrochónnda xjan juachaxin tsintee xjan ti tetuan'an ndo. Méxin, ndo Dio kuajon ndo juachaxin ixi kuen'en ndo Jesús, ixi jaña kuayé'e ndo ícha ijię juachaxin, ko jaña kuantsjengí'e ndo ijię sínká kain chujni. ¹¹ Ko ndo Jesús tsango tjúá ndo, ko je'e ndo nchetjúá ndo aséen sen titikaon ndo, sen me'e ko je'e ndo, xraje'o ndo Dio, Ndotée sen. Méxin, ndo Jesús to-sue'a ndo ndachro ndo ixi sen titikaon ndo, sen kichuu ndo sen me'e. ¹² Ko je'e ndo ndache ndo ndo Dio:

Sintano'a sen kichian ixi ja'anta;
ko kaxon jan'an xrotsje,
tsajon juasiana ngajinnta ngusine ti ste sen kichian.

¹³ Kaxon ndachro ndo Jesús:

Jan'an chuntia ngajin ndo Dio.

Ko íjngo ndachro ndo:

Nti'i ritjén ngajin chjen'en ndo Dio, xjan chjána ndo.

¹⁴ Kain chujni ste ngata'a nunte xasintajni chónnda na ntao ko ijni; jaña ndo Jesús nchakon jongí'e ndo kaxon kuachónnda ndo ntao ko ijni xranchi chujni, me'e chao kuen'en ndo ixi juinchejexin ndo juachaxin kuachónnda Xixron'anxrée, xi tituen'en ti ten'en chujni. ¹⁵ Ko ndo Jesús kuen'en ndo me'e kuantsjengí'e ndo ti kuaxrakon'en chujni ti tsen'en na ixi baxronka na kain nchakon ixi bakintee na xranchi naa ni stechrúa aséen.

¹⁶ Ndo Jesús kui'a ndo ixi tsingijna ndo sen ángel. Je'e ndo kuii ndo ixi tsingijna ndo chujni kuachrjenixin ndo Abraham. ¹⁷ Méxin, je'e ndo Jesús jongí'e ndo xranchi naa chujni, kuitikaon ndo kain nge'e ixi jaña tsingijna ndo sen kichuu ndo, ko jaña ikjan ndo naa taana ícha tetuan'an ngajinxin †† ndo Dio, jaña juacha ndo juenga ndo 'na ti sínká kain chujni ixi kuen'en ndo. ¹⁸ Xranchi ndo Jesús tangi kon'en ndo ko Xixron'anxrée tjaun xa xrojuincheye'e xa ndo ixi xrojuinche'e ndo xrojan nge'e ndako'a, méxin jai nchakon Xixron'anxrée tjaun xa ixi sincheyajna xa jaına ixi sinche'ena ti ndako'a, ndo Jesús chao tsingijnana ndo ixi sinche'ana me'e.

Ndo Jesús ícha tetuan'an ndo ixi ndo Moisés

3 Méxin, kichuuna, ja'anta ti kontjúá asáanta, ja'anta ti kuiya'anta ndo Dio ixi xrokjannta chujnie ndo ko jian tsje'enta ndo Jesús ixi je'e ndo kóna ndo Ndotá-naına ícha tetuan'an; juasiexin je'e ndo, chuntiana ngajin ndo Dio. ² Ndo Jesús tsango kuitikaon ndo ndo Dio, méxin, ndo Dio chjée ndo ndo Jesús naa ixra tsango tjintee, xranchi kaxon ndo Moisés jian kuitikaon ndo ti ixra juinche'e ndo ndo'a ndo Dio. ³ Ko ndo Jesús ícha ijię juachaxin kuayé'e ndo ixi ndo Moisés, xranchi naa sen juinchekonchjian naa nchia, ícha tjintee je'e

† JUASAYA respeto, honor †† NGAJINXIN delante de

sen ixi je'e nchia. ⁴ Ngujngu nchia xrojan chujni juinchekonchjian nchia, ko je'e ndo Dio ixi juachaxien ndo konchjian kain nge'e jii. ⁵ Je'e ndo Moisés tsango jian kuitikaon ndo ko jian ixra juinche'e ndo ngajin ndo Dio. Ko ti ixra juinche'e ndo Moisés me'e chronga nge'e xrojuinche'e ndo Dio ikaxin nano tjume'e. ⁶ Ko ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, tsango tayakon'en ndo ndo'a ndo Dio ko nchia me'e jaına, siá nduaxin tsitikaonna ndo, xroché'e aséejna ko xrochuntiana ixi tsayé'ena ti nge'e tsajon ndo tsijija nchakon tsjexin kain nge'e.

Ti jii ndo Dio, nti'a tsjoké'e tjajnée ndo

⁷ Méxin, ndachro Espíritue ndo Dio jitaxin xroon: Siá jai tsin'ennta nge'e ndachro ndo Dio, ⁸ nchecha'i asáanta xranchi juinche'e sen tachrí'anta ó sa'ó,

sen juincheña ndo Dio ti ntajie nchese.

⁹ Ti ndachro sen tachrí'anta xranchrjen: "Tsikonna á nduaxin ndo Dio chónnda ndo ijię juachaxin o na'i",

ko kuitikaon'a sen ixi je'e ndo naa ndo Dio nduaxin, maski yuukan nano bikon sen ijię nge'e juinche'e ndo.

¹⁰ Méxin, jan'an ndo Dio koña'o ngajin kain sen kuin-tee nchakon me'e,

ko ndachrjan:

"Ja'anta tsango juinchengachroe asáanta, ko kuitikaon'anta chijnina kuetuan'annta."

¹¹ Méxin, nchakon koña'o ngajin sen, xraxa'on: "Tsájon'a juachaxin tsatsinga sen ti jintakonchjian naa tjajna tsjoké'e sen."

¹² Kichuuna, tsje'enta jian, ixi ninaa ja'anta xrochonda'inta naa asáanta ña'i, ko tsachrendáanta ko tsitikaon'anta nge'e tetuan'an ndo Dio, ndo jichón.

¹³ Na'i, cháña nichje'é kichuunta nguungu nchakon, jai ti xrajii juachaxin tsarichonnta, jaña sintaya'inta Xixron'anxrée ixi sinchecha asáanta ko xronich-jangí'enta ndo Dio. ¹⁴ Ko siá soji xrochuntiana kain nchakon xranchi ti xrangíxixión kuaxi kuitikaonna chijnie ndo, me'e tsikinixina tsojuna ngajin ndo Cristo.

¹⁵ Ja'in jindachro chijnie ndo Dio:

Siá jai tsin'ennta ti ndachro ndo Dio, nchecha'i asáanta xranchi juinche'e sen tachrí'anta nchakon juincheña ndo Dio ixi nichjangí'e sen ndo.

¹⁶ Sen me'e ó kuin'en sen tée ndo Dio ko xrajaña nich-jangí sen, kain sen kuantsjexin ndo Moisés nunte Egip-to. ¹⁷ Méxin, koña ndo Dio ngajin sen, yuukan nano, sen me'e kuama sen ijię, méxin, kuinteken'en sen ti ntajie nchese. ¹⁸ Ndo Dio ndache ndo sen me'e: "Ja'anta tikiixian'inta tsixin'innta ti tjajna jintakonchjian ti tsjoké'eni." Sen ndache ndo me'e, sen nichjangí ko kuitikaon'a sen ndo. ¹⁹ Ko nojna nduaxin kuixin'a sen ti tjajna tsjoké'eni ixi kuitikaon'a sen ndo Dio, ndo nduaxin.

4 Méxin, siá ndo Dio xrajitajon ndo juachaxin tsatsingana ti tsjoké'eni ti tetuan'an je'e ndo,

xrokonda jian xrotsje'ena xranchi tsojuna ixi ba xrojan jaina tsixin'ana ti juinchekonchjian ndo Dio tsjoké'eni.

² Kao jaina kuin'enna chijnie ndo, chijni jian xranchi kuin'en sen tachrí'ina, ko je'e sen maski kuin'en sen chijni jian, xro'an konde'e sen chijni ixi chúntia'i sen.

³ Ko jaina ti kuitikaonna chijnie ndo, me'e tsixin'inna tsjokejna nti'a. Ixi ja'in tsindachro ndo Dio:

Ixi juincheñaona sen,
méxin, ndachrjan tsixin'a sen tsjoké'e sen ti ritjén
jan'an.

Jaña ndachro ndo ixi maski ó no'e ndo ixi jaña xro-juinche'e sen ti nchakon xrangixixión kóña kain nge'e ko nunte xasintajni. ⁴ Ja'in nichja xroon chijnie ndo Dio ti joke'e ndo nchakon yatō:

Juexin juinche'e ndo Dio kain xrée ndo,
tjume'e joke'e ndo ti nchakon yatō.

⁵ Ko íjngo ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Tsajon'a juachaxin tixin'in sen tsjoké'e sen ti ritjén
jan'an.

⁶ Ko xratitjaña tsayé'e ikaxin chujni juachaxin tsatsinga sen tsjoké'e sen nti'a. Ixi sen sa'ó kuin'en chijni jian, kuayé'a sen juachaxin kuatsinga sen ti tsjoké'eni ixi kuitikaon'a sen chijnie ndo. ⁷ Méxin, ndo Dio íjngo kua-
jon ndo inaa nchakon, me'e jai, ko chijnie ndo ja'in ndachro ti tsikjin ndo David ícha tjume'e ti ó kuin'enna ícha seno:

Siá jai tsin'ennta chijni tsinichja ndo Dio
nchecha'i asáanta.

⁸ Siá ndo Josué xrokuajon ndo ti xrojuke'e sen israelita, sen tjañée ndo Dio, íxrondachro'a ndo Dio ixi xrokuajon ndo inaa nchakon xrochonda sen juachaxin tsitikaon sen. ⁹ Ko jai xra jii inaa juachaxin tixin'in sen titikaon ndo Dio tsjoké'e sen ti no jii je'e ndo; ¹⁰ ixi sen tsayé'e juachaxin tixin'in sen tsjoké'e sen ti jii ndo Dio, sen me'e ó tsjoké'e sen ti ixra kuanche'e sen, xranchi ndo Dio joke'e ndo ti ixra juinche'e ndo. ¹¹ Méxin xrokonda jaina soji tsitikaonna ndo Dio ko jaña tsayé'ena juachaxin tsixin'inna tsjokejna ti jii ndo, ko sinche'ana xranchi juinche'e sen tachrí'ina, ti kuitikaon'a sen ndo.

¹² Ixi chijnie ndo Dio, jichón chijni ko chónnda chijni ijié juachaxin ko ícha yao chijni ixi chika espada yaoxin yuxin lado, ko tito'o chijni ícha ngaxin'in aséejna ko espíritujna. Ko jian nchaxaxaonni chijni ko nduaxin no'e chijni kain ti nge'e tjaun sinche'e aséejna. ¹³ Xro'an nge'e ti juincheña ndo Dio tsjacha tsemá ngajin ndo, ixi je'e ndo chúxin ndo kain nge'e, ko kain nge'e ti ndako'a nche'e na maski xroxrabaatja, je'e ndo chao tikon ndo, ko ngajin ndo xrokonda xrondachrona kain nge'e sinkana.

Ndo Jesús me'e ndotaana tsango tituan'an

¹⁴ Ndo Jesús, Chjen'en ndo Dio, me'e ndotánajna ícha tetuan'an; je'e ndo kuixin'in ndo ngajni ti jii ndo Dio. Méxin, jaina xrokonda soji tsojuna ko tsintue'ana nge'e ti kuin'enna ko kuitikaonna. ¹⁵ Ko ndotánajna, ndo ícha tetuan'an, chao tsikonóa'ina ndo nchakon Xixron'anxrée tjaun xa sincheyajna xa xranchi tjaun xa

xrojuincheye'e xa ndo Jesús ko je'e ndo juacha ndo ko xro'an ijié kuama ndo. ¹⁶ Méxin, chao tsonchjiñe'ena ti tetuan'an ndo Dio ixi je'e ndo tsango tjuajna ndo, ko tsikonóa'ina ndo ko tsingijnana ndo nchakon xrokondajna xrojan nge'e.

5 Chujni bakayé'e ixra ndotaana ícha tsitian'an, ndo Dio tinche'e ndo sen ngakjen'en sen xi, ixi xronichjaxin ndo ixi je'e sen ngajin ndo Dio. Ixi je'e ndotaana tsikao ndo ti tajon tjañée ndo tsayé'e ndo Dio, kaxon je'e ndotaana tsikao ndo iko, ko iko me'e tsen'en ba ixi jaña tsumé'e ijié chónnda chujni. ² Ko ndotaana me'e kaxon no'e ndo ixi tangi tsitikaonni ndo Dio, méxin je'e ndo chao tsikono'e ndo chujni noe'a ko ndako'a nche'e. ³ Je'e ndotaana kaxon chónnda ndo ijié, méxin, xrokonda tsóña ndo iko tsajon ndo ixi jaña tsumé'e jíee ndo, ko tsóña ndo iko ixi tsuméxin jíee chujni.

⁴ Ko xro'an ngisen je'o sen xrondachro sen ixi je'e sen ndotaana ícha tetuan'an. Na'i, ndo Dio xrokonda tsinche'e ndo sen ko je'e ndo tajon ndo juachaxin ngajin sen, jaña juinche'e ndo nchakon kuinche'e ndo ndo Aarón. ⁵ Jaña ndo Cristo, je'a je'o ndo ndachro ndo ixi je'e ndo ndotaana ícha tetuan'an. Na'i. Ndo Dio kuajon ndo juachaxin me'e, méxin, tsindachro ndo:

Ja'a chjan'na;
ko xrondachrjan jan'an jai jan'an ndotáa.

⁶ Kaxon ja'in jitaxin xroon chijnie ndo Dio:
Ja'a naa ndotaana tsake'e kainxin nchakon,
xranchi bake'e ndo Melquisedec.

⁷ †*Nchakon bake'e ndo Cristo ngata'a nunte xasintajni tsango soji kuinóatée ndo ko kuintjé ndakon ndo ngajin ndo Dio, ndo chónnda ijié juachaxin tsingijna ndo ndo Cristo ixi tsen'a ndo. Je'e ndo Cristo tsango kuitikaon ndo, méxin kuin'en ndo Dio ti juanchia ndo.

⁸ Maski ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, chinga juinchekao na ndo, je'e ndo kuitikaon ndo ndotée ndo.

⁹ Je'e ndo tsango tjuá aséen ndo ko kuitikaon ndo kain nge'e kuituen'en ndo; méxin, je'e ndo chónnda ndo ijié juachaxin ko tsajon ndo juachaxin me'e ngajin sen titikaon ndo ko tsechón sen kain nchakon. ¹⁰ Méxin, ndachro ndo Dio je'e ndo Jesús ndotaana ícha tetuan'an xranchi bake'e ndo Melquisedec.

Tintue'anta chijnie ndo Dio

¹¹ Jan'anna chondana itsjé nge'e sintakuan'annanta ixi chijni ji'i, ko tsango tangi xrontatjunanta ixi ja'anta tsango indao tienxinnta. ¹² †*Ja'anta ó chao xro-juincheken'ennta ikaxin sen ixi ja'anta ó sée no'anta chijni ji'i. Ko jai xrokonda íjngo tsaxi tsokuan'annta chijnie ndo Dio. Ja'anta stenta xranchi naa xjan nchiín ne'a xjan ti ine sen cha, xrokonda tsi'i xjan itsjin. ¹³ Ko sen ti'i itsjin, sen me'e ste sen xranchi naa xjan nandá tsijongí'e, tienxin'a sen chijnie ndo Dio, méxin, jua'i nche'e sen ti jian. ¹⁴ Ko sen tienxin ko no'e nge'e ti jian ko ti ndako'a, sen me'e ó ine sen nge'e ine ti sen ícha.

6 Xrokonda ícha tsonojna chijnie ndo Dio ixi jaña ícha jian sintu'una ko soji tsitikaonna Ncháina. Ko

† 5:7: Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46. †† 5:12: 1Co. 3:2.

je'a je'o sinchekuanxinna ti juinchekuajna sen nchakon nandá kuaye'ena chijnie ndo Cristo ko íxrok-jan'ina xroxraxaonna je'o xranchi tsintu'ena ti ndako'a juintu'una sa'ó ko sinchekuen'a kichuuna íjngo xranchi xrochuntiana ndo Dio, ² ko kaxon ti juinchekuajna sen xranchi tsikitéeni, kaxon xranchi tsake'e itjani ngata'a jaa sen titikaon ndo Dio, xranchi xroxechón sen tsiken'en, ko xranchi tsij nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngata'a kain chujni. ³ Ko chao tjume'e ícha tsjakona chijnie ndo Dio siá je'e ndo tsajon ndo juachaxin.

⁴ Ixi sen ó kuayé'e xro'i tingasáña ko juinche'e sen juaxruxin nge'e kuitun'en sen ti kuajon ndo Dio, ko sen me'e kaxon tsikayé'e sen Espíritue ndo, ⁵ sen ó juinche'e juaxruxin tin'en chijnie ndo Dio, ko no'e sen ixi ijie juachaxin tsake'e nchakon tsij nunte natjúá ⁶ ko siá sen me'e ikjan sen sinche'e sen ti ndako'a, sen me'e í jua'i sinche'eni ixi xrokjan tsitikaon sen ndo Dio ixi xranchi je'e sen íjngo xrokuasintjian sen chjen'en ndo Dio, ndo Jesús, nganito ntaá ko íjngo tsjanao sen ndo. ⁷ Ko sen kuayé'e chijnie ndo, sen me'e ste sen xranchi inche ti'i inda nchakon soji tij ichrin ko chaxro tangi ino ko ika ti tenga chujni ko kueya tsee xejo ixi juinchenchaon ndo Dio nunte me'e. ⁸ Ko siá nunte me'e je'o chá'a tsangi, ti binga nti'a xro'an tjintee, ko chá'a me'e tsayé'e cha juañaue ndo Dio, ko je'o jichón'en cha xroche cha.

Soji titikaonna ndo Dio

⁹ Maski ja'in soji stenichjana, ja'anta kichuuna, nó-nana ixi ja'anta tikinixinnta ndo Dio ixi kuantstjengí'e ndo ijie kuachóna asáanta. ¹⁰ Ixi ndo Dio tsango jian ndo, me'e xrotjáñe'a ndo ti jian stente'enta ko ti tingijnanta sen kichuunta, sen tjúá aséen, jaña tjakoxinnta ixi nduaxin tje'enta ndo Dio. ¹¹ Ko tja'onna ixi ngujngu ja'anta tsjáxoxinnta ixi juaxruxin nche'enta kain me'e, jaña tsjakonta ixi stechon'ennta nge'e ndachro ndo Dio tsajon ndo. ¹² Ko tjaun'ana tsaxi tsosa'anta. Jan'anna tja'onna sinche'enta xranchi sen nduaxin chuntia ndo Dio, ko sen me'e stetayé'e sen nge'e tsindachro ndo Dio tsitun'en sen.

Ti ndachro ndo Dio tsitun'en sen

¹³ Nchakon ndo Dio tsindache ndo ndo Abraham ixi tsajon ndo naa nge'e tsitun'en ndo Abraham méxin je'o je'e ndo Dio tsinichjaxin aséen ndo ixi xro'an ngisen ícha ijie ixi je'e ndo, ko ndachro ndo nduaxin tsajon ndo nge'e ndachro ndo. ¹⁴ Ko ja'in tsindachro ndo Dio: "Nduaxin jan'an sintanchaoan, ko kueya ichjan tsachrjenixian ja'a." ¹⁵ Ko ndo Abraham nduaxin chón'en ndo, me'e kuayé'e ndo ti tsindachro ndo Dio tsitun'en ndo. ¹⁶ Nchakon naa ngisen nichjaxin inaa ngisen ixi nduaxin sinche'e sen ti ndachro sen, xrokonda sen me'e ícha ijie sen o ícha tituan'an sen ixi jaña sincheye'a kichuu sen ko í tsjakaxin'a sen. ¹⁷ Ndo Dio tjaun ndo juako'e ndo chujni ixi je'e ndo nduaxin tsajon ndo ti ndachro ndo, méxin, je'o je'e ndo nichjax-

in aséen ndo, ko ti ndachro ndo xro'an nge'e tsindoxin ixi je'e ndo noe'a ndo ncheya ndo. ¹⁸ Jii yuu nge'e tsinichja ndo Dio me'e jua'i tsindoxin: ti je'o je'e ndo nichjaxin aséen ndo ko ti tsindachro ndo tsitun'en sen titikaon ndo, ko ndo Dio jua'i sincheya ndo; ko me'e ícha sinchesojina ixi xrochuntiana ixi je'e ndo xrochjain na ndo ti tsindachro ndo. ¹⁹ Ko ti stechuntiana ndo, me'e sinchesoji aséeina xranchi chika stechruxin ntabarco, ko xranchi chika me'e jaña jaina chondana nge'e stechruxinna tsatsingatu'e tuenxin velo jii ni'ngo ti jii ngajni, ko me'e nchenoina ixi tsayé'ena ti tsajon ndo Dio. ²⁰ Nti'a kuixin'in ndo Jesús, me'e kuantje'e ndo cha'o tsixin'in jaina, me'e je'e ndo ikjan ndo naa ndotaana ícha tetuan'an, ko je'e ndo ndotaana tsake'e ndo kainxin nchakon xranchi bake'e ndo Melquisedec.

Ndo Jesús naa ndotaana xranchi ndo Melquisedec

7 Ndo Melquisedec naa rey kuetuan'an tjajna Salem ko ndotaana ne'e ndo Dio jii ngajni, kuachrje ndo kuayé'e ndo ndo Abraham nchakon kjanxin ndo Abraham ti kueto'ka'o ndo ikaxin xi rey ko juacha ndo, ko ndotaana Melquisedec juinchenchaon ndo ndo Abraham. ² Jaña kaxon ndo Abraham kuajon ndo ngajin ndo Melquisedec itexin ti kainxin nge'e tsijacha ndo ti ikjui ndo kueto' ndo ko juacha ndo ngajin ikaxin xi rey. Ko nombrée ndo Melquisedec xron-dachro "naa rey tsango jian nchéña ijie"; ko ti rey ne'e tjajna Salem, me'e xron-dachro "naa rey tjaun'a tsetoni." ³ Noe'ani ngisen ikjui ndotée ndo Melquisedec ko ngisen ikjui janée ndo ko ngisen ikjui sen tachrí'e ndo; ko noe'ani ngixe'e nchakon tsijongí'e ndo ko noe'ani nchakon tsiken'en ndo. Méxin, je'e ndo xraje'o ndo xranchi Chjen'en ndo Dio, ko je'e ndo naa ndotaana tsake'e kainxin nchakon.

⁴ Jian tsje'enta ixi ndo Melquisedec ícha baketuan'an ndo, méxin, ndo Abraham, ndo tachrí'ina xranchrjen, tsichjée ndo ndo Melquisedec ti texin ti kain nge'e tsijacha ndo nchakon tsike'to' ndo ngajin ikaxin xi rey ko chujnie xa. ⁵ Ko ley tsikjin ndo Moisés ixi sen taana, sen tsikachrjenixin ndo taana Leví, je'e sen tikinixin'en sen tsayé'e sen ti texin ti kain nge'e chóna chujni, maski kichuu sen, ixi kain sen tsikachrjenixin sen ndo Abraham. ⁶ Ko ndo Melquisedec, maski kuachrjenixin'a ndo ndotaana Leví, kuayé'e ndo ti texin nge'e kuajon ndo Abraham, ko juinchenchaon ndo ndo Abraham, ndo kuitun'en nge'e ti tsindachro ndo Dio. ⁷ Ko kaina noina ixi naa sen ícha ijie ko ícha tetuan'an, me'e sen tikinixin'en sinchenchaon † inaa sen. ⁸ Kain sen taana tayé'e ti itexin nge'e tajon chujni, sen taana me'e chujni jii ngata'a nunte ko xranchi kain chujni, ten'en sen kaxon. Ko xroon chijnie ndo Dio nichja xroon ixi ndo Melquisedec xrajíi ndo xranchi naa sen jichón. ⁹ Ko chao xron-dachroni ixi ndo Leví ko kain sen taana tachrjenixin ndo, sen stetayé'e ti texin nge'e tikinixin'en sen, kaxon je'e sen ó juenga sen 'na ngajin ndo Melquisedec nchakon juenga ndo Abraham 'na ti texin

† SINCHENCHAON *benedicir*

nge'e ngajin ndo Melquisedec ixi je'e sen Leví kuachrjenixin sen ndo Abraham. ¹⁰ Ko chao xron-dachrona ixi Ndotáina Abraham ó jitika'o ndo sen tsachrjenixin ndo ngaxin'in aséen ndo, nchakon kuachrje ndo Melquisedec ko kuetan kichuu sen ko juinchenchaon ndo Melquisedec ndo Abraham.

Ndo Jesús xranchi ndo Melquisedec ndo

¹¹ Chujni tjajna Israel kuayé'e ley juako sen taana levita, sen kuachrjenixin ndo Aarón, ko siá nduaxin ley me'e xrokontjuáxin aséen sen, íxrokonda'i xrokonoxin inaa ndotaana; ndotaana me'e kuachrjenixin'a ndo ndo Aarón, je'e ndo xrobake'e ndo xranchi ndo Melquisedec. ¹² Ixi xranchi kuji inaa ndotaana ícha ijié, jaña xrokonda tsindoxin ley kaxon. ¹³ Ko ti nichja xroon chijnie ndo Dio ixi Ncháina, je'e ndo kuachrjenixin ndo inaa tjajna tikinixin'en tjajna Israel, ko tjajna me'e ni-naa sen juinche'a sen xra nche'e ndotaana. ¹⁴ Ko jaina jian noina ixi Ncháina tsikachrjexin ndo tjajna Judá, ko ndo Moisés tsichronga'i ndo ixi tjajna me'e xrokuachrjenixin naa ndotaana.

¹⁵ Ko ícha jian tienxinna ixi ndotaana natjúá tsji me'e naa ndotaana tonoxin xranchi ndo Melquisedec. ¹⁶ Ko je'e ndo je'a ikjan ndo naa taana xranchi nichja ley ixi xrokonda tsinche'e sen ngisen tsíxin naa sen tsikachrjenixin naa sen tsango jian. Ko je'e ndo Jesús naa ndotaana ícha tetuan'an ixi nai'a tsitjáña ndo.

¹⁷ Ko ja'in nichja ndo Dio ixi Ncháina:

Ja'a naa ndotaana tsake'e kain nchakon, ko xrochonda juachaxin xranchi ndo Melquisedec.

¹⁸ Méxin, ti baketuan'an ley sa'ó, jai ó komé'e ley me'e, ixi ítunda'i ko íxro'an xrée ley me'e. ¹⁹ Ti ley kuajon ndo Moisés jua'i kuindoxin ti ndako'a kuanche'e chujni. Ko jai kuaxi inaa ley ícha jian, ko ley me'e ícha tsingijnana tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio.

²⁰ Ko ndo Dio je'o ndo nichjaxin aséen ndo ixi ndo Jesucristo nduaxin naa ndotaana chóna ijié juachaxin ²¹ ixi kaxin sen kuayé'e sen xrée taana ko ndo Dio nichjaxin'a ndo sen taana. Ko ndotaana ji'i, ndo Cristo, ndo Dio nichjaxin ndo ixi aséen ndo ixi je'e ndo Cristo xrokjui naa ndotaana, xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Ncháina Dio je'e ndo nichjaxin ndo aséen ndo ko ti nichja ndo me'e tsindoxin'a:

Ja'a naa ndotaana tsake'e kainxin nchakon, ko xrochonda juachaxin xranchi ndo Melquisedec.

²² Méxin, ndo Jesús je'e ndo ndachro ndo ixi juachaxin jii jai ícha tjintee ixi juachaxin bake'e sa'ó. ²³ Bake'e kueya sen juinche'e sen ixra taana ko bakinteken'en sen, méxin í jua'i juinche'e sen ixra me'e. ²⁴ Ndo Jesús ti kuayé'e ndo ixra me'e ne'e taana ícha tetuan'an, í jua'i inaa na tsayé'e na ixra me'e ixi je'e ndo tsechón ndo kain nchakon. ²⁵ Je'e ndo chóna ndo ijié juachaxin, ixi chujni tsonchjiñe'e ngajin ndo Dio, je'e ndo Jesús chao tsantsjengí'e ndo ti ndako'a nche'e sen, ixi je'e ndo tsechón ndo kain nchakon ko je'e ndo kain nchakon tinóatée ndo ngajin ndo Dio ixi chujnie ndo.

²⁶ Je'e ndo Jesús ndotaana ícha tetuan'an, me'e ndo xrokondaina ixi tsango tjúa aséen ndo ixi xro'an ijié sínká ndo ko tonchjiñe'a ndo ngajin chujni ndakua'i nche'e, méxin ndo Dio kuajon ndo juachaxin kuajin'in ndo Jesús ngajni ko kuayé'e ndo juachaxin ícha tsetuan'an ndo. ²⁷ Je'e ndo xrokonde'a ndo tsóña ndo iko xranchi ikaxin sen taana, sen xrokonda tsóña sen iko ngujngu nchakon tsooméxin jfee sen ko tjume'e tsóña sen iko tsooméxin jfee chujni tjajnee sen. Ndotánaina je'e ndo je'o naa nchakon kuajon ndo jnié ndo ko kuen'en ndo ixi jaina. ²⁸ Ley kuajon ndo Moisés, ley me'e chronga xranchi bajinche'e sen taana ícha tetuan'an, ko sen taana me'e naa chujni yama ijié xranchi ngixe'i chujni. Ko tjume'e je'o ndo Dio nichjaxin ndo aséen ndo ko ndache ndo Chjen'en ndo ixi je'e xjan xrokjan xjan naa taana ícha tetuan'an ko je'e xjan xro'an ijié chóna xjan ixi tsango jian xjan, ko jaña tsake'e xjan kain nchakon.

Ixi ndo Jesús tji'xin naa juachaxin natjúá

8 Ti ícha tjintee stenichjana ixi ndotánaina, ndo ícha tetuan'an, jii ndo ngajni, ndatsjonxin jian ti tetuan'an ndo Dio, ² ko je'e ndo nche'e ndo ixra ngaxin'in ni'ngo tsijinchekonchjian ndo Dio, ni'ngo nduaxin; je'a ni'ngo juinchekonchjian chujni. ³ Kain ndotaana ícha tetuan'an tsikayé'e ndo ixra ixi tsajon ndo nge'e tsayé'e ndo Dio ko tsóña ndo iko tsooméxin jfee ni tjajnee ndo. Méxin, ndo Jesucristo kaxon xrokonda tsajon ndo xrojan nge'e. ⁴ Siá je'e ndo xrobake'e ndo ngata'a nunte xasintajni, je'e ndo xrojuinche'a ndo xrée naa ndotaana, ixi nti'i ó jii ndotaana tajon nge'e xranchi tsiketuan'an ley kuajon ndo Moisés. ⁵ Sen taana, sen ste nti'i nche'e sen xra ko stetanseya sen xranchi nge'e jiton'en ngajni. Ko noina kaxon ixi me'e kuituen'en ndo Moisés ixi xrojuinchéña ndo ni'ngo manta xranchi ndo Dio tsindachro ndo: "Jian tsje'e kain nge'e xranchi jii ni'ngo juako'a ngata'a ijna." ⁶ Ko ndotánaina, Jesús, ndo ícha tetuan'an, je'e ndo kuayé'e ndo naa ixra ícha jian me'e je'e ndo tinóatée ndo ixi jaina, ko me'e juinchéña ndo naa juachaxin natjúá ko tsajon ndo ícha jian nge'e tsayé'ena.

Juachaxin sa'ó ítunda'i jai

⁷ Siá juachaxin sa'ó nduaxin xrokuindoxin ti ndako'a kuanche'e chujni, íxrokonda'i xrokonoxin juachaxin yuxin. ⁸ Je'e ndo Dio bikon ndo ixi juachaxin sa'ó kuitikaon'a na ko kuindoxin'a ti kuanche'e na, méxin, ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Ncháina Dio ndachro:

Tsji nchakon jan'an tsajon inaa juachaxin natjúá ngajin ni tjajna Israel ko ni tjajna Judá.

⁹ Juachaxin ji'i je'a xranchi juachaxin sa'ó kuajon ngajin sen tachri'anta xranchrjen, nchakon jan'an kuantsjexin sen tjajna Egipto; ko je'e sen kuitikaon'a sen ti juachaxin kuetuan'an sen, méxin, jan'an kuintu'a sen, ichro Ncháina Dio.

¹⁰ Juachaxin sintaña ngajin tjajna Israel ti tsatsingaja kaxin nano, ja'in tson'en, ichro Ncháina Dio: Jan'an sintaxraxa'on sen ley tsitikaon sen, ko xrokjin ley me'e ngaya aséen sen. Jan'an xrokjanna ndo Dio ne'e sen, ko je'e sen, sen tjajnána.

¹¹ Ko íxrokonda'i ixi ikaxin sen sinchekuen'en kichuu sen

xranchi xrochuntia sen Ncháina, ixi nchakon me'e kain ichjan nchínchín ko kain sen ícha icha xrochuxinna sen jan'an.

¹² Ko jan'an sintama'a kain ti ndako'a juinche'e sen ko jan'an íxroxraxaon'a ijie kuachónnda sen.

¹³ Ti ndachro ndo Dio ixi ti juachaxin natjúá me'e xron-dachro ixi juachaxin sa'ó ó jitjexin juachaxin ko íse'a tsitjáña juachaxin me'e.

Ni'ngo jii ngata'a nunte xasintajni

9 Juachaxin sa'ó baketuan'an xranchi xronichje'eni ndo Dio ngaxin'in ni'ngo jii ngata'a nunte xasintajni. ² Ni'ngo manta ja'in konchjian: sa'ó jii luga ndatin'in Luga Tjúá ko nti'a jii lugee chika candelero ko mesa ti no jita'a nutja tsikonchaon tikinixin'en ndo Dio. ³ Tuenxin velo bake'e luga yuxin, ti ndatin'in Luga Tsango Tjúá. ⁴ Nti'a bake'e naa altar tsikonchjianxon jeoxón chika oro ko ngata'a nti'a bachexin tsjoxraxé ko nti'a bake'e kaxon arca ne'e juachaxin ko nchijii arca me'e jitsáa jeoxón chika oro. Nti'a jixin'in naa ichi jichónnda nutja ndatin'in maná kuixín ngajni. Nti'a jii kaxon ntakuto'e ndo Aarón, ntáa tsixechji; ko jii ixrotabla jitaxin ley tsikajon ndo Dio ngajin chujni. ⁵ Ngata'a arca bake'e yuu sen ángel tsikóñaxin chika oro ndatin'in querubin, ko ti ste sen querubin me'e xron-dachro nti'i tetuan'an ndo Dio, ko sen querubin ixi nene'e sen jitabatjaxin sen ntáchja tijexin arca ti bakoméexin jíee sen. Ko jai xrokonda'i tseki'anta ícha kondee jii'i.

⁶ Ko tsikonchjian kain jii'i, ko tjume'e sen taana nanaó tixin'in sen ni'ngo tsikonchjianxin manta, ti luga tjúá ixi tajon sen juasaya ngajin ndo Dio. ⁷ Ko ti luga yuxin, ti ícha tjúá, je'o ndotaana ícha tetuan'an tixin'in nti'a, je'o naa nchakon ngujngu nano; ko nchakon tixin'in ndo xrokonda tsixin'inkao ndo jnié iko, tsoméxin ti ndako'a juinche'e ndo ko tsoméxin ti ndako'a juinche'e ni tjajnée ndo. ⁸ Me'e Espíritue ndo Dio ícha tjúá nchenoína ixi siá xrajii luga tjúá, ko nti'a bakayéexin ndo Dio juasaya, méxin, jua'i xrokuixin'in ngixe'i ngisen ti luga ícha tjúá. ⁹ Kain jii'in je'o jitjakoxin nge'e nojna jai, ixi kain nge'e ti bakajon chujni ko ti iko ten'en chónnda'i juachaxin ixi tsindoxin ko tsontjúá aséen chujni tajon juasaya ngajin ndo. ¹⁰ Ixi jii'i je'o tajon juachaxin nge'e sineni ko tsi'ini o nge'e sinche'ani ixi jaña tsachrje'eni ti ndako'a. Kain jii'i bingijna tsitjaja nchakon ndo Dio kuindoxin ndo kain nge'e ko kuajon ndo naa nge'e ícha jian.

Ndo Cristo kuajon ndo jnié ndo ko kuen'en ndo ixi chujni

¹¹ Ko ndo Cristo ó kuji ndo, ko jai je'e ndo ndotaana ícha tetuan'an ko je'e ndo chónnda ndo nge'e ícha jian ti nandá tsji. Ko ti ni'ngo nche'e ndo ixra, ni'ngo ícha jian ixi ni'ngo me'e je'a konchjianxin itja chujni, ni'ngo me'e tikinixin'a nunte xasintajni. ¹² Ndo Cristo ó kuixin'in ndo ti luga ícha Tjúá, ko íkuajon'a ndo jnié kubito o jnié kuxintachjan. Na'i. Je'e ndo kuajon ndo jnié ndo, naakuaxion naa nchakon kuixin'in ndo nti'a, ixi me'e juenga ndo 'na ko me'e naakuaxon kuantsje ndo ijie kuachónnda chujni, me'e kuayé'e jaina tsechónna kain nchakon. ¹³ Siá nduaxin jnié kuxinta ko jnié kubito ko nteso'e kuxintachjan kunchri, tsichexin ngata'a altar, nteso me'e tsikitée kain chujni tjúá'i, nteso ko jnié iko chónnda juachaxin sinchetjúá je'o cuerpoe na. ¹⁴ Siá me'e chónnda juachaxin, jnié ndo Cristo ícha chónnda juachaxin, ixi juachaxien Espíritue ndo Dio jichón kain nchakon, ndo Cristo kuen'en ndo ixi chujni, ko kuen'en ndo ixi jaña ndo Dio xrokuayé'e ndo ndo Cristo xranchi naa nge'e tayé'e ndo, ko je'e ndo Cristo xro'an ijie chónnda ndo. Méxin, jnié ndo ícha sinchetjúá aséejna ko kain ti ndako'a juintu'una, me'e jai chao sinche'ena ixra ngajin ndo Dio, ndo jichón.

¹⁵ Méxin, ndo Jesucristo, je'e ndo nichjaxinna ndo ixi naa juachaxin natjúá. Ixi je'e ndo Cristo kuen'en ndo ixi chujni, me'e komé'e ti ndako'a juinche'e sen ixi batitikaon'a sen ley sa'ó; ko sen tsikiye'e ndo Dio jai chao tsayé'e sen ti tsindachro ndo tsitun'en sen, naa nge'e nai'a tsjexin. ¹⁶ Méxin, siá jii naa xroon jitaxin ixi xrojan ngisen tsayé'e naa herencia, xroon me'e tsaxi tsitee xroon nchakon tsen'en ngisen ti tsajon herencia me'e. ¹⁷ Xroon xrochjeyaxin herencia, xroon me'e tjin-te'a xroon siá xrajichón ngisen kuituan'an konchjian xroon; je'o nchakon tsenjan sen, me'e tsaxi tsitee xroon. ¹⁸ Méxin, juachaxin xrangixión tsiketuan'an ndo Dio kuaxi kuitee nchakon kuaxi kuintjii jnié iko. ¹⁹ Ndo Moisés tsichronga ndo kain nge'e ti tsindachro ley jitaxin ixrotabla kuin'en kain ni tjajna; ko tjume'e kua ndo chjuen kutuchjon, chjon játse, ko kaxon tu'o ntáa hisopo, ko tjume'e kuataxin jnié kuxintachjan ko jnié kubito ko kuintekjaxin inda, tjume'e kuintjitée ndo xroon jitaxin ley kuituan'an ndo Dio ko kuintjitée ndo kain chujni tjajna. ²⁰ Ko ndo Moisés ndachro ndo: "Ijni jii'i tsjakoxin ti juachaxin kuetuan'an ndo Dio tsitikaonta." ²¹ Ndo Moisés bikitée ndo ijni ni'ngo ko kain nge'e ti tunda ngaxin'in ni'ngo. ²² Ja'in ndachro ley ixi kain nge'e xrokonda tsontjúáxin ixi ijni; ko jua'i tsomé'e ti ndako'a juinche'e chujni siá tsintjii'a jnié iko.

Ti kuen'en ndo Cristo me'e tsoméxin ti ndako'a

²³ Méxin, xrokonda tsen'en iko ixi tsontjúáxin kain nge'e ti jii nti'i ngata'a nunte xasintajni, kain jii'i tjakoxin nge'e jii ngajni; ko ti nge'e jii ngajni xrokonda naa

nge'e ti ícha tjintee tsen'en ixi jnié iko jii ngata'a nunte.

Ti kuen'en ndo Cristo me'e chao tsantsje jíee kain chujni

²⁴ Ixi ndo Cristo kuixin'a ndo ni'ngo tsikonchjianxin itja chujni, ko me'e je'o tjako ixi jii naa ni'ngo ngajni, nduaxin tjintee. Me'e je'e ndo kuixin'in ndo ngajni ko jai jii ndo ti jii ndo Dio ko nti'a jinichjaxin ndo ixi jaina. ²⁵ Ko je'e ndo je'a kuen'en ndo itsjé vez xranchi nche'e Ndotsaana judío, ndo ícha tetuan'an, ixi tixin'in ndo luga tsango tjúá nguungu nano me'e tsajon ndo jnié iko, ijni je'a jnié je'e ndo. ²⁶ Siá jaña xrojuinche'e ndo Cristo xrokonda xrokuen'en ndo itsjé vez ti xrangixión kóña nunte xasintajni. Ko jai ó tuinxin tsjexin nunte xasintajni, me'e ndo Cristo konoxin ndo ko kuen'en ndo naakua vez ixi sinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'e chujni. ²⁷ Méxin, jaña xrokonda tsen'en chujni ste ngata'a nunte naakua vez, ko tjume'e ngajni tsóñexin na ijje ti nge'e juinche'e nguungu chujni. ²⁸ Jaña kaxon ndo Cristo naakua vez kuen'en ndo ixi tsoméxin jíee kueya chujni. Ko tjume'e tsii ndo íjngo, ko nchakon me'e ísinchemé'a ndo ti ndako'a juinche'e chujni. Je'e ndo tsii ndo tsajon ndo juachaxin stechón kain chujni stechón'en xrokjan ndo.

10 Ixi ley kuetuan'an ndo Moisés je'o tjakoxin inaa juachaxin ícha jian tsii, ko ti kuetuan'an ndo me'e, je'o konoxin xranchi naa tsa'on ko jua'i kuantsje ti ndako'a kuachóna chujni. Méxin, nguungu nano bakonchjiñe'e sen ngajin ndo Dio ixi bakajon sen jnié iko tsiken'en. ² Ko siá ley me'e nduaxin xrojuinchemé'e ti ndako'a kuanche'e sen, íxroxaxaon'a sen nge'e ti ña'i juinche'e sen ko íxrokuajon'a sen iko xrokuen'en. ³ Ko ti tóña sen iko nguungu nano je'o nchexaxaon sen ti ndako'a juinche'e sen, ⁴ ixi jnié kuxinta ko jnié kubito jua'i juinchemé'e ti ndako'a juinche'e chujni.

Ti kuen'en ndo Cristo ixi jaina

⁵ Méxin, nchakon ndo Cristo kuij ndo ngata'a nunte xasintajni ndache ndo ndo Dio:

Ja'anta tjaun'anta iko tsen'en
ko tjaun'anta ninaa nge'e tsaye'enta.
Na'i.

Ja'anta juincheñaninta xranchi naa chujni

⁶ ixi ja'anta nta'inta juaxruxin jnié iko ko ikaxin nge'e xrokuajon chujnianta,

ixi me'e xrokoméexin ti ndako'a juinche'e na.

⁷ Méxin, ja'in ndachrjan: "Nti'i ritjén jan'an xranchi nichja xroon jitaxin chijnie ndo Dio

ko jan'an tsitika'on ti tjaun ja'anta, Dio."

⁸ Ndachro ndo Dio sa'ó ixi tjaun'a ndo ko nche'a ndo juaxruxin iko tsen'en ko xro'an nge'e ti jii ngata'a nunte xasintajni tsoméxin ti ndako'a juinche'e chujni, maski jaña kuituan'an ley kuajon ndo Moisés.

⁹ Tjume'e ndachro ndo Cristo: "Nti'i jui'i ixi sinta'a ti ja'anta tjaunnta, Dio." Me'e xrondachro ndá'a tsakéenta ti xrajon jnié iko tsoméxin ti ndako'a ixi jai kuij inaa

ijni ícha tjintee. ¹⁰ Ndo Dio juinchetjúá ndo aséeina ixi ndo Jesucristo kuitikaon ndo xranchi tjaun ndo Dio ko je'e ndo kuen'en ndo ixi jaina naakua naa vez, ko me'e kuitee kain nchakon.

¹¹ Kain ndotaana judío tonchjiñe'e ndo ngajin ndo Dio nguungu nchakon ko tóña ndo iko tsoméxin ti ndako'a juinche'e ni tjajnee ndo, ko ijni me'e chóna'i juachaxin tsoméxin ti ndako'a juinche'e na. ¹² Ko ndo Jesucristo naakua naa vez kuen'en ndo ixi jaina ko tjume'e bake'e ndo ndatsjonxin jian ti jii ndo Dio. ¹³ Ko nti'a jichón'en ndo tsjexinja kain ni ningakon'en ndo tsake'e na ngangituté ndo. ¹⁴ Méxin, jaña naakua naa vez xrajon ndo, xranchi naa nge'e tjintee kuayé'e ndo Dio, ixi jaña ícha juinchejian ndo chujni tikinxin'en ndo. ¹⁵ Ko Espíritue ndo Dio nduaxin nchenoina ji'i, me'e tsindachro ndo:

¹⁶ Jan'an sintaña naa juachaxin ngajin chujnina tsatsingaja nchakon ji'i, ichro Ncháina.

Tsakée chijnina ngayá aséen na,
ko kaxon xrokjin chijni ngayá jaa na.

¹⁷ Ko kaxon ndachro:

Íxroxaxaon'a jan'an ti ndako'a ko ti ña'i juinche'e na.

¹⁸ Jaña siá ó komé'e ti ndako'a juintu'una, íxrokonda'i xroxrajon ícha ijni tsoméxin ti ndako'a juintu'una.

Xrokonda xrochuntiana ngajin ndo Dio

¹⁹ Kichuuna, jai íxro'an nge'e tingakoina, ó chao tsixin'inna ndo'a ndo Dio, nchia ícha Tjúá, juasiexin jnié ndo Jesucristo, ²⁰ ixi je'e ndo kuantje'e ndo naa cha'o natjúá tsayéxinna juachaxin tsechónna kain nchakon; cha'o me'e tsatsingatu'e velo ko me'e xrondachro ixi je'e ndo kuen'en ndo ixi jaina. ²¹ Ndo Jesús, Ndotánajna ícha tetuan'an, je'e ndo tetuan'an ndo ndo'a ndo Dio. ²² Méxin, chao tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio ixi jaina chuntiana ndo ixi je'e ndo ó juinchetjúá ndo aséeina, ko xrokjui xranchi inda tjúá junemáxin ndo cuerpoina, ko me'e aséeina ísinchexaxaon'ana ti ndako'a juintu'una. ²³ Soji chuntiana ko jian tsitikaon-na ixi nduaxin tsayé'ena ti tsajon ndo ixi je'e ndo nduaxin nche'e ndo ti ndachro ndo. ²⁴ Jian tsje'ena xranchi tsingijna kichuuna, xranchi xrotjue'e kichuuna ko je'o ti jian sintu'una. ²⁵ Ko tsintue'ana xroxra'una nchakon xra'oni ti xrotsjeni ngajin ndo Dio xranchi nche'e íkaxin sen. Jaina chaxro xronichje'e kichuuna, ixi ó jitonchjiñe'e nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo.

²⁶ Siá ó kuichuxinna chijni jian ko xrastenche'ena ti ndako'a, ko ó noina ixi xrojuinche'ana me'e, í xro'an nge'e jii tsayé'e ndo Dio ixi sinchemé'e ndo ti ndako'a juintu'una, ²⁷ ko jaña je'o xrochon'enna tsoña ijje, ko xrochena xranchi xroche chujni ningakon'en ndo Dio.

²⁸ Sa'ó siá xrojan ngisen bakitikaon'a ley kuetuan'an ndo Moisés, ko siá jii yuu o ní sen bikon nge'e kon'en, í jua'i tsikonóeni chujni me'e, xrokonda tsen'en chujni.

²⁹ Xraxaonnta xranchi ícha tangi tson'en ni xronichja kontree Chjen'en ndo Dio, ko ni titikaon'a juachaxin chóna jnié xjan. Ni xraxaon jaña kaxon nichjangí'e na Espíritue ndo Dio, ndo tjaunna, ko titikaon'a na jnié ndo Cristo kujxin juachaxin natjúá, ko ijni me'e

juinchetjúáxin ndo Dio aséen sen titikaon chjen'en ndo. ³⁰ Noína ixi tsindachro Ncháina: "Jan'an tikinixinna sintaña ijię, jan'an xrotjá'a nã ti tikinixin'en nã ixi ti ndako'a juinche'e nã." Kaxon tsindachro: "Ncháina sinchéña ndo ijię ngajin ni tjajnéé ndo." ³¹ Tsango tangi tson'enni siá tsitikaon'ani ndo Dio, ndo jichón.

³² Ko ja'anta xraxaonnta xranchi tangi juinta'anta nã nchakon kuaye'enta xro'i tingasáña ne'e ndo Dio, ko soji kuinteenta nchakon me'e. ³³ Kaxin ja'anta tsango chinga ntatjunta nã ko kain ni tjajna bikon nã bikaonta ko kaxinnta jaña juinta'anta nã kaxon. ³⁴ Ko ja'anta bikonóe'enta kaxon kain sen xraxin'in nã ngaxin'in ndo'achjiso, ko tsjangaxin'anta ti kuantsja'anta nã kain nge'e tjintee kuachondanta, ixi no'anta ixi ngajni xrochondanta naa nge'e ícha jian ko nai'a tsjexin. ³⁵ Méxin tintue'anta ti chuntianta Ncháina ixi me'e tsayéxinnta naa nge'e ícha tjintee. ³⁶ Nchakon tsikaonnta ko ti tsuyaku'anta nã, me'e xrokonda soji tsinteenta ko tsitikaonnta ti tjaun ndo Dio, me'e tsaye'enta ti tsindachro ndo. ³⁷ Ixi jaña ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Tuinxin, tsango tuinxin tsii ngisen ndachro xroon xrokjan,

ko ítsonchrjen'a tsii ndo Jesús.

³⁸ Sen chuntiana jan'an ko tjúá aséen sen, me'e sen tsechón kain nchakon;

ko siá xrokjan sen sinche'e sen ti ndako'a, jan'an tsake'a juaxruxin ngajin sen.

³⁹ Ko jaína je'a xranchi chujni ikjan nche'e ti ndako'a ko ni me'e itsji nã ti jii xro'i chexin ni ndako'a nche'e. Jaína tsjachana itsjina ngajin ndo Dio ixi jaína chuntiana ngajin Ncháina.

Ti chúntiani

11 Ti nduaxin chuntiana ndo Dio me'e noína ixi tsayé'ena nge'e stechon'enna, ko nduaxin noína ixi jii nge'e tsayé'ena, maski tikon'ana. ² Ndo Dio jian kuayé'e ndo sen tachri'ina ixi je'e sen nduaxin chuntia sen ngajin ndo.

³ †*Ti chuntiana ngajin ndo Dio me'e noína ixi je'e ndo tsijinchekonchjian ndo nunte xasintajni ko ngajni ko ti tikonni kóñaxin ti tikon'ana.

⁴ Ko ti kuachúntia ndo Abel, me'e kuajon ndo naa nge'e ícha jian kuayé'e ndo Dio, ko ndo Caín, na'i. Ko ndo Dio jian nichja ndo ixi ndo Abel ixi tsango jian kuanche'e ndo, méxin kuayé'e ndo nge'e kuajon ndo Abel, ko maski ó sée kuen'en ndo Abel, ti kuachúntia ndo ndo Dio, me'e xrajnichja jai.

⁵ Ixi ti kuachúntia ndo Enoc ngajin ndo Dio, je'e ndo kuen'a ndo ixi ndo Dio sabikao ndo ndo Enoc ngajni, ko ndakuitja'i nã ndo ixi sakjui ndo ngajni. Xroon chijnie ndo Dio ndachro ixi ndo Enoc nchakon bake'e ndo nti'i tsango kuachúntia ndo, méxin, ndo Dio bake'e ndo juaxruxin. ⁶ Ko ndo Dio take'a ndo juaxruxin ngajinna siá jaína chuntia'ina ngajin ndo ixi siá tsonchjiñe'ena ngajin ndo xrokonda tsitikaonna ixi je'e

ndo nduaxin jii ndo, ko tsajon ndo nge'e tsayé'e sen nduaxin rué'e ndo.

⁷ Ti chuntia ndo Noé ngajin ndo Dio, nchakon ndo Dio ndachro ndo nge'e xrokon'en, ndo Noé maski xratikon'a ndo nge'e me'e, kuitikaon ndo, méxin juinchekonchjian ndo naa ntábarco ixi jaña xrokuitjáña'i sen ndo'a ndo. Ko ixi ti chuntia †† ndo Noé ngajin ndo Dio, je'e ndo kuayé'e ndo nge'e jian tajon ndo Dio ngajin ni nduaxin chuntia ndo, ko ndo Noé nichje'e ndo chujni ko je'e nã kuitikaon'a nã, méxin, kuitjáña nã.

⁸ Ko ti kuachúntia ndo Abraham ngajin ndo Dio, nchakon kuiye'e ndo ndo Abraham, je'e ndo kuitikaon ndo, ko kuachrxjexin ndo tjajnéé ndo ko sakjui ndo ti nunte xrokuajon ndo Dio, maski noe'a ndo no jii nunte me'e. ⁹ Ko ti chuntia ndo Abraham ngajin ndo Dio, méxin, bake'e ndo ti nunte kuajon ndo Dio, ko bake'e ndo nti'a xranchi naa ni tsikj'xin ikjín. Ko ndo'a ndo naa nchia tsikóñaxin manta, ko kaxon jaña bake'e ndo Isaac ko ndo Jacob, ko je'e sen kaxon kuayé'e sen nge'e tsindachro ndo Dio tsajon ndo ngajin sen. ¹⁰ Ko ndo Abraham chón'en ndo naa tjajna tsajon ndo Dio, ko tjajna me'e tsitjáña'i tjajna ixi ndo Dio juinchekonchjian ndo tjajna.

¹¹ Ko jan Sara, janchr'i'e ndo Abraham, kuachúntia jan ndo Dio, ko maski jua'i banchejongi'e jan ichjan, ko je'e ndo Abraham ko jan Sara yui sen ó tachrii sen, je'e sen kuayé'e sen juachaxin ixi je'e jan Sara juinchejongi'e jan naa xjan xi, ixi chuntia jan ti ndachro ndo Dio jaña xrokon'en. ¹² Kaxon ndo Abraham, maski ó tsango tachrii ndo ko ó mero tsen'en ndo, xrabikon ndo ixi tsango kueya chujni tsachrxjexin ndo, ko kain sen ndo'a ndo me'e tsango kueya sen xranchi nchan-otsé jii ngajni o xranchi nchese jii ngande'e ndachaon, ko jua'i tsekini sen.

¹³ Ko kain sen me'e ó kuen'en sen ko íkuayé'a sen ti tsindachro ndo Dio xrokuajon ndo, ko ixi chuntia sen ngajin ndo, maski bikon'a sen ti xrokuajon ndo, je'e sen kuitikaon sen, méxin, ché'e sen ko kuandachro sen ixi nunte xasintajni je'a ndo'a sen ixi nti'i nchion tinteeni xranchi ngisen t'xin ikjín. ¹⁴ Ko sen jaña nichja ixi nduaxin je'a nía sen nti'i ngata'a nunte xasintajni, méxin ndachroxin xrastetjée sen ti no jii tjajnéé sen. ¹⁵ Ko siá tjaun sen xrokjan sen tjajna tsikachrxjexin sen, chao xrokjan sen nti'a íjngo. ¹⁶ Ko na'i. Je'e sen tjaun sen naa tjajna ícha jian, tjajna me'e jii ngajni. Ko ndo Dio tosue'a ndo ixi xrojuinchekin'in sen ndo, ndo Dio ne'e sen, ko je'e ndo ó juinchekonchjian ndo naa tjajna tsayé'e sen.

¹⁷ Ndo Abraham nduaxin chuntia ndo ngajin ndo Dio ko kuayé'e ndo nge'e kuajon ndo Dio, ko ndo Dio tjaun ndo xrokono'e ndo á nduaxin chuntia ndo Abraham ngajin ndo, méxin, ndo Abraham kuajon ndo chjen'en ndo, xjan Isaac, xranchi naa nge'e tsayé'e ndo Dio, maski chjen'en ndo, xjan naakuaxixion kuachónnda ndo, ko maski tsindachro ndo Dio: ¹⁸ "Xjan Isaac tsachrxjexian itsjé chujni." ¹⁹ Ko ndo Abraham

† 11:3: Jn. 1:3.

†† CHUNTIA tener fe

no'e ndo ixi ndo Dio nduaxin chónda ndo ijié juachaxin sinchexechón ndo chujni tsiken'en. Ixi kuachúntia ndo Abraham, méxin ndakuen'a chjen'en ndo ko xranchi íjngo xrokuayé'e ndo xjan Isaac, ko jaña kon'en xranchi xroxechón xjan Isaac.

²⁰ Ko ixi chuntia ndo Isaac ngajin ndo Dio, me'e juinchenchaon ndo kayui chjen'en ndo, xjan Jacob ko xjan Esaú, ixi xrokuayé'e xjan naa nge'e jian tsij kaxin nano tjume'e. ²¹ Ko ndo Jacob chuntia ndo ngajin ndo Dio, méxin, nchakon ó xrokuen'en ndo, xrachao juinchenchaon ndo ngujngu chjen'en ndo José, ko kuajon ndo juasaya ngajin ndo Dio, nchakon me'e ntakuto'e ndo jitosojixin ndo. ²² Ko ixi chuntia ndo José ngajin ndo Dio, nchakon ó xrokuen'en ndo, ndachro ndo ixi tsij naa nchakon sen israelita tsachrxjin sen tjajna Egipto, ko kuetuan'an ndo ixi nchakon satsjixin sen tjajna me'e satsikao sen kain nte'e ndo.

²³ Ndotée ndo Moisés ko janée ndo nduaxin chuntia sen ngajin ndo Dio, méxin, nchakon jongí'e ndo Moisés, je'e sen kuemá sen ndo nii nchanitjao ixi bikon sen ixi je'e ndo naa ichjan tsango chaxro jitsje'e xjan ko xrakuen'a sen nge'e tsiketuan'an xi rey ixi je'e xa tjaun xa xrokuen'en kain xjan xi, xjan israelita. ²⁴ Ixi ti chuntia ndo Moisés ngajin ndo Dio, me'e nchakon ó bangi ndo, chro'a ndo xronache na ndo ixi je'e ndo chjen'en nchrichje'en xi rey ne'e tjajna Egipto. ²⁵ Je'e ndo xraxaon ndo ixi maski chjinga xrojuinckekao na ndo xranchi nckekao na sen tjajnéé ndo, ícha jian me'e ixi xroché'e ndo xrojuinckee ndo ti ndako'a nche'e ni tjajna Egipto. ²⁶ Ko xraxaon ndo ixi ícha tjintee tangi xrokuatsinga ndo xranchi tangi xrokuatsinga ndo Cristo ícha tjume'e ixi xrochónda ndo kain nge'e tjintee jii tjajna Egipto, ixi je'e ndo jichúntia ndo tsayé'e ndo ti tjintee xrokuajon ndo Dio. ²⁷ Ko ixi ti chuntia ndo Moisés, me'e sajuixin ndo tjajna Egipto, ko xronka'i ndo xrokoñao xi rey ngajin ndo. Je'e ndo cháña chuntia ndo ndo Dio, ko jaña juinckee ndo xranchi xrobikon ndo ndo Dio, ndo jua'i tikonna.

²⁸ Ko ixi ti chuntia ndo Moisés, me'e kuaxi juinckee ndo kia pascua, ko kuetuan'an ndo ixi xrobingaxin ntachja ixi ijni, ixi jaña ndo ángel tóña chujni, jua'i naaxrokóñaxón ninaa xjan sa'ó, chjen'en sen israelita. ²⁹ Ko ixi ti chuntia sen israelita ngajin ndo Dio, me'e chao kuatsingatu'e sen Ndachaon † Játse, xranchi xrokjui sen ngata'a inche xema, ko kaxon ni tjajna Egipto tjaun na xrokuatsinga na, ko je'e na kjun'en na inda ko kuen'en na.

³⁰ Ko ixi chuntia sen israelita ngajin ndo Dio me'e jamangi naa tjatu'o ijié jingakuenxin tjajna Jericó, ti je'e sen kuaji sen ngandajin tjatu'o yaato nchakon. ³¹ Ixi nchri Rahab, nchri bikitéexin itsjé xi, je'e nchra kuen'a nchra xranchi kon'en ni kuitikaon'a ndo Dio, ixi je'e nchra juakoxin nchra ixi chuntia nchra ndo Dio nchakon jian kuayé'e nchra sen tjajna Israel, sen tsikij kuitsjáya tjajnéé nchra Jericó.

³² ¿Ko nge'e ícha xrontatjunta? Tsitja'i nchakon ixi tseki'anta ixi ndo Gedeón, ndo Barac, ndo Sansón, ndo

Jefté, ndo David, ndo Samuel, ko sen kuanichjaxin chijnie ndo Dio ó sa'ó. ³³ Je'e sen chuntia sen ngajin ndo Dio, me'e juacha sen kuetuen'en sen ikaxin tjajna ijié, ko jian juinckee sen ijié ngajin chujni me'e, ko kuayé'e sen nge'e tsindachro ndo Dio xrokuajon ndo, ko kuije'e sen ro'a kujenda, †³⁴ ko juinckekanga sen xro'i xrochexin sen, ko juacha sabinga sen ixi tjaun na naaxrokóñaxón na sen ixi chika espada. Ko sen konchrje, chao juinckesoji aséen sen, ko juacha sen juaya sen ixi tsango konsoji sen, ko juacha sen ngajin kain ni kuaningakon'en sen. ³⁵ Ko bake'e kaxin nchri chúntia nchra ndo Dio me'e íjngo kuayé'e nchra sen ndo'a nchra, sen tsiken'en ixi sen me'e xechón sen.

Ko ikaxin sen cháña kuen'en sen ixi je'e sen tjaun'a sen xrokuintu'e sen ti chuntia sen ndo Dio ixi kono'e sen ixi xroxechón sen inaa nchakon ko nti'a ícha jian tsake'e sen. ³⁶ Ikaxin sen kuaxi na sen ntaq, ikaxin sen juanoa na sen, ko ikaxin sen kuinckruaxin na sen nochika ngaxin'in ndo'achjiso. ³⁷ Ikaxin sen ixro kóñaxin na sen, ko ikaxin sen konckrinjindunga na sen ixi chika sierra, ko ikaxin sen kóñaxin na sen chika espada ko ikaxin sen chrikao na sen nti'i, nda'a, ko baketsaa sen ixi tjue'é kutuchjon ko tjue'é kubito ixi tsango nóa sen, juaxruxin'a bake'e sen ixi tsango chinga juinckekao na sen. ³⁸ Ko ni nunte xasintajni tikinixien'a na xrobikon na sen. Je'e sen kuachónda'i sen tjajna, ntajie nti'a bakintee sen ko ijna nti'a bakaji sen, ko ngaxin'in itjaq ‡ ko ngaya yaso'e kóña ndo'a sen. ³⁹ Ko ninaa sen kuayé'a sen ti tsindachro ndo Dio xrokuayé'e sen ko je'e ndo juinckee ndo juaxruxin ixi nduaxin kuitikaon sen ndo, ⁴⁰ ixi ndo Dio ó tsixraxaon ndo tsajon ndo naa nge'e ícha jian ngajin jaina ti xrustechónna ko kain sen chuntia ndo ó seno, sen chinga juinckekaon na, ixi jaña ngujnguna tsayé'ena naa juachaxin natjúá ko jaña tsontjúá aséeina.

Je'o ndo Cristo tsitikaonna

12 Ko jaina noina ixi chondana ngandajinna kueya sen tjakoxin ixi nduaxin kuachúntia sen ndo Dio, sen kuintee seno, méxin nda'a tsintu'ena kain nge'e ti ndako'a tingakoina ko jaña chao tsingana, xrorué'ena ti nge'e chuntiana. ² Me'e jian tsitikaonna Ncháina Jesús ixi je'e ndo tingijnana ndo xrochuntiana ngajin ndo ícha jian, ko je'e ndo tjakoina ndo ixi kosue'a ndo nchakon kuenito na ndo ntacru ko kuen'en ndo ixi je'e ndo no'e ndo, maski chinga xrojuinckekao na ndo, je'e ndo juaxruxin xrobake'e ndo ngajin ndo Dio, ko jai ndatsjonxin jian jii ndo ti tetuan'an ndo Dio.

³ Méxin, xraxaonnta ti juakoina Ncháina Jesús, itsjé chujni chinga juinckekaon na ndo, ni ndako'a nche'e, ko juacha ndo kuatsinga ndo kain ti tangi juinckekao na ndo; méxin, ja'anta tonchrje'anta ko tintue'anta ti chuntiana ndo Dio. ⁴ Ixi jai ja'anta xraritetoku'unta kain ti ndako'a ko xratiji'a nchakon tsen'ennta xranchi kuen'en Ncháina. ⁵ Ja'anta á ó tjáña'anta chijni tjáanta ndo Dio ixi je'e ndo nichja'anta ndo xranchi chjen'en ndo ixi ja'in ndachro xroon chijnie ndo Dio:

† NDACHAON mar

†† KUJENDA león ‡ Itjaq cueva

Chjan'na, ja'anta toñao'anta xranchi nichja'anta Ncháina nge'e sinche'enta, ko tsonié'a asáanta nchakon tuyakutéenta Ncháina. ⁶ Ixi Ncháina tuyakutéé ndo kain sen tjue'e ndo ko tajon ndo juachaxin tangi tatsinga sen tayé'e ndo xranchi chjen'en ndo.

⁷ Tokuaxin'anta nge'e soji nichja'anta ndo Dio ixi je'e ndo nichja'anta ndo xranchi chjen'en ndo. ¿Á xrojan ndotée naa ichjan xrokuyakuté'a ndo xjan nchakon ndakua'i jinche'e xjan? ⁸ Siá ndo Dio tsuyakuté'anta ndo xranchi chjen'en ndo, me'e xrondachro ixi je'a nduaxin chjen'en ndo ja'anta, je'a xjan tsikachrjenixin ndo. ⁹ Jaína ti xranchinchina, Ndotáina bakuyakutéena sen ixi bakitikaon'ana sen, ixi ndako xrojuintu'una nge'e ko jaña batitikaona sen. Méxin, ¿xranchi xrokuitikaon'ana Ndotáina jii ngajní?, † ndo chjaína juachaxin tsechónna kain nchakon. ¹⁰ Sen ndotáina bakuyakutéena sen ixi tjaun sen ndako tsitikaonna nge'e jian baketuaina sen ti xrastena kaxion nchakon nti'i ngata'a nunte xasintajni. Ko ícha Ndo Dio, je'e ndo nduaxin nchekuaína ndo nge'e jian tikinixin sinche'ena ko me'e tsjachana tsontjúá aséeína xranchi je'e ndo tjúá ndo. ¹¹ Ko nduaxin ninaa jaína tjaun'ana tsikaonna kondeexin ti ndakua'i tsijintu'una ko take'ana xraxaonna ixi ti tsikaonna me'e tsingijnana ixi juaxruxin tsintena ko jaña sinche'ena ti jian.

Tsango tangi ton'en chujni titikaon'ani ti nichja ndo Dio

¹² Méxin, ícha nchesoji tjáanta tsikonchrje ko nchesoji ntatuchi'innta ísoji'a, ¹³ ko tjéenta cha'o jian ko nao itji. Me'e tsoxruen'en tutéanta ni'e ko ítsitaon'a tutáanta.

¹⁴ Chaxro ko juaxruxin tinteenta ko jian tjentonta kain chujni, ko nchetjúá asáanta ixi siá sinchetjúá'i asáanta jua'i tsikonnta Ncháina Jesucristo. ¹⁵ Jian tsje'enta ixi kain sen tsayé'e sen ti nchekitun'enni ndo Dio, ixi siá na'i, tson'en xranchi naa ika itsjá, ko siá xrojan sen xrokui'i ti itsjá me'e, tsontsjá aséen sen ko sincheni'e sen ikaxin chujni. ¹⁶ Ninaa ja'anta tsarichriko'inta inaa chujni je'a xixi'anta o je'a nchrinchi'anta, ko tintue'anta ti jian tjáanta ndo Dio ixi jaña juinche'e ndo Esaú, juinhekji ndo juachaxin tikinixin'en ndo ixi je'e ndo xjan sa'ó ndo, ko juasingíxin ndo juachaxin me'e ixi naa laato ndaxrée jma. ¹⁷ Ko ja'anta ó no'anta ixi nchakon ndo Esaú tjaun ndo xrokuayé'e ndo juachaxien ndotée ndo, jua'i kuayé'e ndo juachaxin me'e, maski tsango tsjanga ndo, í jua'i kuindoxin ndo ti juinche'e ndo.

¹⁸ Ja'anta konchjiñe'anta ti ijna bake'e ndo Dio xranchi konchjiñe'e sen israelita, ijna jítjama xro'i ko chao xrotséni ijna me'e, ko konchjiñe'anta ti naxixe'e ko ti no jii ichrin ko chrinto soji. ¹⁹ Ko ja'anta kaxon kuien'anta ndachro itjao, † ko kuien'anta nichja ndo Dio, jaña sen israelita, sen kuin'en nichja ndo Dio, kuinóatée sen ixi íxronichja'i ndo, ²⁰ ixi tjaun'a sen tsin'en sen ti ndachro ndo Dio: "Xrokonda tsen'en

ngisen tsake'e tutée ngata'a ijna. Ji'i xrondachro naat-senxón iko o chujni ixi ntayao o ixro." ²¹ Tsango ijié juaxrakon me'e, méxin, ndo Moisés ndachro ndo: "Jan'an tsango xronkana, méxin rixranga."

²² Ko je'a xranchi konchjiñe'e sen israelita, ja'anta nduaxin konchjiñe'anta ngajin ijna Síón, tjajnéé ndo Dio, ndo jichón kain nchakon, tjajna me'e tjajna Jerusalén jii ngajní, ko nti'a ste itsjé sen ángel, stetajon sen juasaya ngajin ndo Dio, ²³ ko kaxon nti'a ste kain chjen'en ndo Dio, xjan jitaxin xroon jii ngajní. Ja'anta tsikonchjiñe'anta ngajin ndo Dio, ndo nchéña ijié ngajin kain chujni, ko konchjiñe'anta ngajin espíritue sen jian juinche'e, sen ó tjúá aséen, ²⁴ ko tsikonchjiñe'anta ngajin ndo Jesús, ndo nichjaxinna ixi inaa juachaxin natjúá ko jnié ndo, ijni kuintjé kuijmaxinna. Ko ijni me'e ícha jian nichjaxin ijni, je'a xranchi jnié ndo Abel.

²⁵ Méxin, jian tsje'enta ngisen jinichja'anta ko titikaonnta ndo Dio, ixi sen tjajnéé ndo, sen kuitikaon'a nchakon kuyakutee ndo sen ngata'a ijna jua'i sabinge'e sen ndo. Méxin, jaína ícha jua'i satsinge'ena ndo siá sintu'una ti ndako'a ko tsitikaon'ana ndo, ixi je'e ndo jinichjaína ndo ko téé ndo jiti'xin ngajní. ²⁶ Nchakon me'e, nchakon nichja ndo Dio, kontengi nunte. Ko jai ndachro ndo: "Chao íjngo tsontengi nunte ko je'a je'o nunte, kao ngajní tsontengi." ²⁷ Ko ti ndachro ndo "íjngo", tienxinni ixi tsitjáña kain nge'e ti tsikonchjian, kain nge'e ti tontengi, ko je'o tsitu'e kain nge'e ti tontengi'a. ²⁸ Juasie ndo Dio ixi juachaxin chjaína ndo, jua'i tsontengi juachaxin me'e. Ko tsakexinna ntatuchi'inna ko xrokonda tsajonna juasaya ngajin ndo ko xrotjue'ena ndo ngaya aséeína xranchi je'e ndo nche'e ndo juaxruxin, ²⁹ ixi ndo Dio na'ina, xranchi naa xro'i ndo, xro'i tjaaka kain nge'e ko xro'an nge'e titu'e.

Ti jian sinche'ena me'e sinche'e ndo Dio juaxruxin

13 Ngujngu ja'anta tintue'anta ti tjue'enta kichu-unta xranchi xrokonda sinche'e ngujngu chujni titikaon ndo Jesús. ² Chaxro nichje'anta sen tsiji ndointa ko tsitu'e sen nti'a ixi jaña tsijinche'e kaxin sen, noe'a sen ixi kaxin sen ángel tsichjée sen juachaxin tsikitu'e ndo'a sen.

³ Xraxaonnta ixi sen steje'e ndo'achjiso, xranchi ja'anta steku'unta sen nti'a. Xraxaonnta ixi kain sen chinga nchekao na, xranchi ja'anta jaña xrojuinta'anta na kaxon.

⁴ Xraxaonnta ixi ti kuta'anta tsango jian ko tsango tjintee me'e, méxin ncheye'anta ndoxi'anta o janchri'anta, ixi ndo Dio sinchéña ndo ijié ngajin ni ndako'a nche'e, xranchi ni tejuakao ni je'a ndoxi'e o janchri'e.

⁵ Tjue'anta tomi, take'énta juaxruxin ixi je'o ti richondanta; ixi tsindachro ndo Dio: "Jan'an tsintua'inta ko xrotjáñana'i ixi ja'anta." ⁶ Méxin, chao xrondachrona: Nchána, je'e ndo tingijnana ndo, méxin, xro'an nge'e xrakon'ana ixi chujni jua'i sincheninana.

⁷Xraxaonnta ngisen juako'anta ko nichja'anta sen chijnie ndo Dio; take'énta xraxaonnta xranchi jian juinche'e sen ngata'a nunte nti'i ko nche'enta xranchi juaxoxin sen, xranchi je'e sen tsango chuntia sen ndo Dio.

⁸Ndo Jesucristo, je'e ndo xraje'o ndo najna, jai ko kainxin nchakon. ⁹Tintue'anta ixi sintakuan'annta na ikaxin chijni, chijni je'a chijnie ndo Dio ixi je'e na tjakona kaxon ley kondee ti sineni ko me'e xro'an tunda. Cháña nchesoji aséejina ixi ndo Dio tjaunna ndo.

¹⁰Jajna kuaye'ena inaa altar kueta'a nge'e xrajon ngajin ndo Dio ti tsoMéxin nge'e ndako'a juinche'e chujni, ko me'e jua'i kuayé'e sen taana kuanche'e ixra ó sée ngaxin'in nchia tsango tjúá. ¹¹Ko ndotaana ícha tetuan'an ndo bakikao ndo jnié iku ngaxin'in Nchia ícha Tjúá ixi ijni me'e xrajon ixi jaña tsoMé'e ti ndako'a kuanche'e chujni. Ko ntau'e iku me'e kuache ngande'e tjajné na. ¹²Jaña kaxon Ncháina Jesús bikaon ndo kuenxin ndo ngande'e tjajna Jerusalén, ko jnié ndo me'e kuijmaxin ti ndako'a kuanche'e chujni.

¹³Tsachrjena ko rué'ena Ncháina Jesús ngande'e tjajna, ko xranchi kain ti chinga juinchekao na ndo, jaña tsituexinna sinchejna na kaxon. ¹⁴Ixi ngata'a nunte xasintajni nti'i chonda'ina ninaa tjajna tsake'e kainxin nchakon; méxin, stetjéena inaa tjajna, naa tjajna nandá tsij. ¹⁵Ixi juasie Ncháina Jesucristo me'e chao tsajonna juasaya ngajin ndo Dio kainxin nchakon. Ixi juasaya † me'e naa nge'e tayé'e ndo Dio, xrokonda tsajonna juasaya ngajin ndo ixi je'e ndo tsango jian ndo. ¹⁶Tjáña'inta ixi xrokonda sinche'enta ti jian ko tingijnanta chujni chóna'i nge'e. Jaña nche'enta ixi me'e nche'e ndo Dio juaxruxin.

† JUASAYA respeto, honor

¹⁷Titikaonnta sen tituan'an ngaxin'in ni'ngo, ixi je'e sen tayakon'en sen asáanta ko nojna ixi je'e sen xrochronga sen ngajin ndo Dio ti ixra juinche'e sen ngajinnta. Kaxon ncheña'o'anta sen ixi jaña ícha juaxruxin sinche'e sen ixra ti kuetuan'an ndo Dio; jaña ja'anta kaxon juaxruxin tsake'enta.

¹⁸Nichje'enta ndo Dio ixi jan'anna, jian stenta'ana ixra kuituannana ko xro'an nge'e stencheni'e aséena ixi tja'onna sinta'ana jian kain nge'e. ¹⁹Ko jan'an tjanča'anta ixi xronichje'enta ndo Dio ixi tsajon ndo juachaxin tuinxin xrokjanna ngajinnta.

Ndo Dio sintanchaonnta ndo

²⁰Ndo Dio, ndo tajon juaxruxin, ndo ncheketo'a chujni, ndo juinchechón Ncháina Jesucristo, ko je'e ndo Jesucristo, ndo tingatjana xranchi kutuchjon, ko ixi jnié ndo me'e kuitee juachaxin natjúá tsake'e kain nchakon, ²¹je'e ndo sinchetjúá ndo asáanta, me'e jian sinche'enta kain nge'e ko tsitikaonnta ti tjaun je'e ndo; ko je'e ndo sinche'e ndo ngajin jajna ti je'e ndo tjaun ndo ixi juachaxien ndo Jesucristo. Ko kain nchakon ndo Jesucristo tsayé'e ndo juasaya. Jaña tson'en.

²²Kichuuna, tinóatána ixi tsaye'enta kaxion chijni kjin'annta, ko chijni me'e tsingijnanta ixi ícha tsitikaonnta. ²³Ntano'anta ixi ndo kichuuna Timoteo ó kuachrxexin ndo ndo'achjiso. Siá tuinxin tsij ndo tsjasokian ndo nchakon tsjasotsja'anta.

²⁴Tájonnta juajnana ngajin kain sen titaon'anta nti'a ko kain sen tjajna chuntia ndo Jesucristo ko taye'énta juajna xruan'annta sen tjajna Italia.

²⁵Ko Ndo Dio sintanchaonnta ndo. Jaña tson'en.

Santiago

Ndo Santiago tsikjin ndo xroon tsayé'e kain sen tsichjeke'e ngata'a nunte xasintajni

1 †*Jan'an Santiago, nta'a ixra ngajin ndo Dio ko ngajin Ncháina Jesucristo, tjá'anta juajna kain ja'anta ti tsikachrjenixinnta ti teyuu chjen'en ndo Israel ko tsichjeke'enta ngata'a nunte xasintajni.

Ndo Dio tajon ndo ti jian xraxaon chujni

²Ja'anta kichuuna, maski tangi stetatsinganta ngata'a nunte nti'i, ja'anta take'énta juaxruxin. ³Ó no'anta ixi siá xrojan nge'e tangi tintekon'annta, me'e tsono'anta siá nduaxin ja'anta chuntianta Ncháina Jesucristo ko me'e ritanginta ko soji tsinteenta. ⁴Ko chon'énta ixi ti tangi me'e sinche'e ixra ngaya asáanta. Me'e ícha tsontjúá asáanta, ko jian sinche'enta ko xro'an nge'e tsitjáñe'e asáanta. ⁵Ko siá xrojan ja'anta titjáña tsono'anta nge'e ti jian, ja'anta tjanche'enta ndo Dio, ko je'e ndo xrotjáanta ndo tsienxinnta jian, ko je'e ndo tjenge'a ndo nge'e tajon ndo. ⁶Ja'anta nchakon tjanche'enta ndo Dio naa nge'e, chuntianta ixi nduaxin tsaye'enta nge'e juanchianta, ixi ngisen titikaon'a tsayé'e sen xrojan nge'e tjanchia sen, sen me'e ton'en sen xranchi ndachaon toncheka chrinto nango ko nango. ⁷Ixi sen titikaon'a, tsono'e sen ixi Ncháina Jesucristo tsajon'a ndo nge'e juanchia sen ⁸ixi jai xraxaon sen naa nge'e ko ndúya íjngo nge'e xraxaon sen, sen me'e je'a jian nche'e sen.

⁹Sen kichuuna, sen chónnda'i kueya nge'e, sen me'e ícha xroché'e sen ixi ícha tjintee sen ngajin ndo Dio. ¹⁰Sen chónnda kueya nge'e, sen me'e juaxruxin tsake'e sen kaxon nchakon ndo Dio tsajon ndo juachaxin xro'an nge'e xrochónnda sen, ixi kain ni kueya chónnda, ni me'e tson'en na xranchi tsjo'e ika. ¹¹Hora xrochrin'in nchakon ko tsango tsania chjiixro, ika xroxema ka, ko tsjo'e ka xrochjejin tsjo, ko tsitjáña ti chaxro bakikoni ka. Jaña tson'en ni chónnda kueya nge'e ko itsjé tomi, tsen'en na ko tsitjáña kain ti ixra juinche'e na.

Sen chúxin ndo Dio chao tsatsinga sen ti tangi tsij

¹²Juaxruxin tsake'e sen kichuuna nchakon tsij juachjaon ngata'a sen ko soji tsake'e sen, ixi sen me'e tsayé'e sen juachaxin tsechón sen kain nchakon, jaña tsindachro ndo Dio tsayé'e kain sen nduaxin tjue'e ndo. ¹³Nchakon xrojan ja'anta tjaunnta sinche'enta ti ndako'a, ndachro'anta ixi ndo Dio tsikake'e ndo me'e.

Ndo Dio jian ndo ko je'e ndo nche'a ndo ti ndako'a jii, ko ni ña'i chónnda'i juachaxin tsakaon na ndo, ko je'e ndo take'a ndo ngaya aséenni ti ndako'a sinche'eni, ¹⁴ixi nchakon xrojan chujni tjaun na sinche'e na ti ndako'a, je'o na take'e na ngaya aséen na ti ndako'a sinche'e na. ¹⁵Ko ti ña'i xraxaon chujni tjongéxin ti ndako'a, ko ti ndako'a ícha tangi ngaya aséen na, kondeexin me'e teenxin chujni.

¹⁶Jan'an tjua'anta kichuuna, xraxaon'anta ti ndako'a. ¹⁷Kain nge'e jian ko kain nge'e chaxro tayé'ena, kain me'e tixin ngajni ti jii Ndotáina Dio, ndo tsi-jinchekonchjian kain xro'i jii ngajni. Ko je'e ndo, ti ndachro ndo ko ti xraxaon ndo tindoxin'a, ko xro'an tsa'on jii ngajin ndo. ¹⁸Jaña jongéxinna íjngo ixi ti chijni chjaña je'e ndo ixi jaña jueña ndo ko jaña ikjanna xranchi naa nge'e ícha sa'ó juinchéña je'e ndo.

Chujni sinche'e ti ndachro chijnie ndo

¹⁹Méxin, ja'anta kichuuna, kainnta jian tin'ennta ko taka'i xronichjanta ko taka'i tsoñaonta. ²⁰Ixi sen taka toñaao jua'i nche'e sen xranchi tjaun ndo Dio. ²¹Ko xrokonda tintu'enta kain ti ña'i ko ti ndako'a nche'e íkaxin chujni ko ja'anta tsitikaonxinnta ixi nchijni asáanta chijnie ndo Dio kuaye'enta, ixi chijni me'e xrotjáanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

²²Ko xrokonda sinche'enta ti ndachro chijnie ndo Dio. Je'a je'o tsin'ennta ixi siá je'o tsin'ennta ko sinche'anta, ja'onta rincheye'é asáanta. ²³Méxin, sen tin'en chijnie ndo ko nche'a sen ti ndachro chijni, sen me'e nche'e sen xranchi naa chujni jitsjexin xrosenda ikon sen, ²⁴me'e tsje'e sen ikon sen ko hora satji sen, taka tjáñe'e sen xranchi bikon sen ikon sen.

²⁵Ko sen tjáñe'a nge'e kuin'en ko jian jitsje'e sen nge'e ichro chijnie ndo ixi chijni me'e tsingijna sen tsintu'e sen kain nge'e ti ndako'a kuanche'e sen, ko soji tsintee sen, sen me'e juaxruxin tsake'e sen kain nchakon.

²⁶Siá xrojan ngisen ndachro ixi tsango titikaon sen ndo Dio, ko ndako'a nichja sen, sen me'e ncheye'e sen aséen sen, ko xro'an xrée ti ndachro sen titikaon sen. ²⁷Ngisen nduaxin jian titikaon ndo Dio ko xro'an nge'e sínká sen ngajin Ndo, sen me'e xrokonda jaña sinche'e sen: tsingijna sen xjan nóa ko kaxon sen ka'an, sen jitsatsinga juachjaon, ko sinchekitja'i aséen sen ixi kain ti ndako'a jii ngata'a nunte xasintajni.

† 1:1: Mt. 13:55; Mr. 6:3; Hch. 15:13; Gá. 1:19.

Xrokonda xraje'o xrotjue'eni kain chujni

2 Kichianna, ja'anta ti chuntianta Ncháina Jesu-cristo, ndo tayé'e kain juasaya, xrokonda ja'anta xraje'o xrotjue'enta kain chujni ko tinche'anta chujni xrotjue'enta. ² Nchakon xroxra'unta ixi tsajonnta juasaya ngajin ndo Dio ko tsij naa xi, xi chónnda kueya tomi ko jian jitsáa xa ko jiá kuchaningo itja xa, ko hora me'e kaxon tsij naa xi nóa ko chaxro'a jitsáa xa.

³ Ko siá ja'anta chaxro xronichje'enta xi jitsáa jian ko xrondachenta xa: "Nti'i chaxro take'énta", ko xi nóa xronichje'anta xa ndako ixi xrondachenta xa: "Ja'a tjasian o take'é nunte no ndá'a." ⁴ Ja'anta me'e índako'a stenche'enta ixi je'a xraje'o kuiye'enta kayui chujni.

⁵ Ja'anta kichuuna tsango tjua'anta, tin'ennta ji'i: Ndo Dio tsikinche'e ndo sen nóa jii ngata'a nunte nti'i ixi je'e sen ícha tjintee sen ixi chuntia sen ndo Dio, ko sen me'e jai tsayé'e sen juachaxien ndo ko tsij nchakon tsayé'e sen juachaxin tixin'in sen ti tetuan'an je'e ndo ixi jaña tsindachro ndo tsayé'e kain sen tjue'e ndo.

⁶ Ko ja'anta chinga nchekuunta sen nóa ixi tjue'anta sen. Ko ni chónnda itsjé tomi, ni me'e tjenga'i nã nã jian ixra nche'enta ko tingakjinnta nã ngajin xi tetuan'an ixi titikaonnta ndo Dio. ⁷ Ixi ni chónnda kueya tomi, ni me'e ícha chinga nichjangí'e nã ndo Jesús, ndo tituan'an ja'anta.

⁸ Ja'anta siá nduaxin titikaonnta ti tetuan'an ndo Dio xranchi nichja xroon: "Xrokonda xrotjue'enta ni kichuunta xranchi tjue'enta asáanta", me'e jian nche'enta.

⁹ Ko siá je'a xraje'o tjue'enta ni kichuunta ko tinche'enta ngisen tjue'enta, me'e tamanta ijie ko titikaon'anta chijnie ndo Dio. ¹⁰ Siá jii naa sen titikaon kain ti kuetuan'an ndo Dio ko naakua nge'e kuitikaon'a sen, ixi me'ó tama sen ijie ixi nche'a sen kain nge'e kuetuan'an ndo Dio. ¹¹ Ixi je'e ndo Dio ndachro ndo: "Ja'anta sen nchri ko sen xi ti ó tsikuta'anta xrochonda'inta inaa nchri o inaa xi, nchri je'a janchri'anta o xi je'a ndoxi'anta", ko kaxon tsindachro ndo: "Jua'i naatónaxónnta ni kichuunta." Ko siá ja'anta chonda'inta inaa nchri o inaa xi, ko naakónaxónnta naa chujni, me'e ó kuamanta ijie. ¹² Méxin, xrokonda jian nichjanta ko jian nche'enta ixi tsij nchakon sinchéña ndo Dio ijie ngajinnta xranchi nichja chijni chónnda ijie juachaxin sinchemé'e kain ijie. ¹³ Méxin, sen bikonóe'a sen kichuu, sen me'e kaxon nchakon tsoña ijie, ndo Dio tsikonóe'a ndo sen. Ko sen tikonóe'e sen kichuu sen, sen me'e kaxon ndo Dio tsikonóe'e ndo sen nchakon sinchéña ndo ijie.

Ti chuntiana ngajin ndo Dio, xrokonda sinche'ena ti jian

¹⁴ Ja'anta kichuuna, xro'an tjintee siá xrondachronta ixi tsango chuntianta Ndotáina Dio ko tingijna'inta ni kichuunta. Xrokonda nduaxin tsingijnanta ni kichuunta, je'a je'o xronichjanta. Siá sinche'anta jaña, ti ndachronta chuntianta Ncháina, zã me'e tsingijna'inta

tsachrje ijie chondana? ¹⁵ Siá naa sen kichuuna, sen xi o sen nchri, xro'an nge'e chónnda sen tsetsáa sen ko xro'an nge'e chónnda sen sine sen ngujngu nchakon, ¹⁶ ko jaña xrondachena sen: "Itjinta jian ko intenta ko tin'innta ko jian taritsínta", ko siá jaña tajon'ana nge'e xrokonde'e sen, ti nichjana me'e tjinte'a. ¹⁷ Ixi ti xrondachrona chuntiana ndo Dio xrokonda tsingijnana ni kichuuna. Siá sinche'ana jaña, ti ndachrona chuntiana ndo Dio xro'an tjintee.

¹⁸ Ko siá xrojan ngisen ndachro: "Ja'a chuntia ndo Dio, ko jan'an ícha tingijna chujni." Ja'a ndachjijiana xranchi chuntia ndo Dio, ko tingijna'ia chujni xrokonde'e, ko jan'an tsjáko'a xranchi nduaxin chuntia ndo Dio ixi tingijna chujni. ¹⁹ Ja'a titikáoaan ixi je'o naa ndo Dio jii ko jaña jian xraxaoan, ko kaxon espíritu Xixron'anxrée jaña titikaon ko xraga ixi xronka. ²⁰ Ja'a tónãñia ninta, titikáoaan ixi ti chuntiana ndo Dio xrokonda tsingijnana ni kichuuna, ko siá sinche'ana jaña, ti ndachrona chuntiana, tjinte'a. ²¹ Ndotáina Dio ndachro ndo ixi jian juinche'e ndotáchrí'ina Abraham, nchakon kuitikaon ndo, xrokuajon ndo chjen'en ndo, xjan Isaac, xrokuen'en xjan ngata'a ixro xrokuayé'e ndo Dio. ²² Méxin, ja'anta tienxinnta jian ti juakoxin ndo Abraham, je'e ndo chuntia ndo ndo Dio ko kuitikaon ndo ixi xrokuajon ndo chjen'en ndo, ko méxin, ti chuntia ndo ícha tjintee. ²³ Jaña kon'en xranchi jixtaxin xroon chijnie ndo Dio: "Je'e ndo Abraham soji chuntia † ndo ndo Dio, méxin, ndachro ndo Dio ixi kom'e jíee ndo Abraham", méxin ndachro ndo Dio ixi je'e ndo tjento ndo ndo Abraham.

²⁴ Xrokonda jian tsienxinnta ixi ndo Dio tsayé'e ndo chujni ixi ti jian nche'e ko je'a je'o ndachro sen ixi chuntia sen ndo. ²⁵ Jaña kaxon nchri Rahab, maski sa'ó kuachónnda nchra itsjé xi, nchakon kuiji sen israelita tjajnéee nchra, je'e nchra kuajon nchra juachaxin kuitu'e sen ndo'a nchra ko bingijna nchra sen sajuixin sen inaa cha'o ixi tjaun ni tjajnéee nchra naaxrokónaxón nã sen, méxin, ndo Dio jian kuayé'e ndo nge'e juinche'e nchra nchakon je'e nchra bingijna nchra sen. ²⁶ Jaña ti cuerpoe chujni siá chónnda'i aséen, me'e xrondachro ixi ó tsiken'en, ko jaña kaxon siá chuntiana ndo Dio ko tingijna'ina ni kichuuna, ti ndachrona ixi chuntiana ndo Dio, tjinte'a.

Ro'anta ndako xronichja

3 Kichuuna, kueya'i ja'anta tsingakuenxinnta sinchekuen'ennta chujni chijnie ndo Dio ixi siá ndako'a sinchekuen'ennta chujni, me'e ja'anta ícha soji tsónã'anta ijie. ² Kainna ndako'a nichjana, ko siá jii ngisen jian nichje'e sen sen kichuu sen ko xro'an chijnie ndako'a tachrxen ro'a sen, sen me'e ícha tjúá aséen sen ko chao tetuen'en sen nchijii cuerpoe sen. ³ Ji'i jii xranchi naa kunxin, tsake'e nã chika ngaya ro'a ba ixi jaña chao tsitikaon ba ko ndako itsji ba. ⁴ Tsjé'enta kaxon xranchi ste ntãbarco: maski tsango ijie ntãã ko tsango soji chrinto toncheka ntãã, xi teka ntãã chao tituen'en xa ntãã ixi chónnda ntãã naa ntãã nchíin

† CHUNTIA tener fe

tekáxinni ntā. ⁵Jaña nejenni kaxon. Maski tsango nchíin, nchakon nichja tsango nchejié nge'e nichja, ko ti nichja me'e xranchi naa xro'i nchíin nchekakiin nchijí naa ijna. ⁶Jaña nejenni jii xranchi naa xro'i ko hora nichja ti ndako'a, me'e ncheni'e nchijí aséenni ko cuerpoeni. Nge'e ndako'a nichjani me'e tsitjáñaxin kain nge'e jian jii ngaya aséenni, ko tsitjáñaxin kain chujni tin'en nge'e nichjani ixi Xixron'anxrée nchekateya xa ixi ndako'a xronichjani. ⁷Chujni chao sinchesancho kain iko jie'e jii ntajie, ko kain iko tjanga ko kunchee ko iko jingangi ndachaon, † kain iko me'e chao tsetuen'enni ba. ⁸Ko nejenni jua'i tsetuen'enni ixi ti nichja chóna xranchi xrokjui xroanyua tsenxin aséen chujni. ⁹Ro'ana tajonxinna juasaya ngajin Ndotáina Dio ko kaxon ro'ana tengexinna teka chujni, chujni juinchéña ndo Dio xranchi je'e ndo. ¹⁰Kaxon ixi ro'ana tajonxinna juasaya ngajin ndo Dio ko kaxon ro'ana tjankataxinna ijié ngajin ni kichuuna. Kichuuna, nche'anta jaña ixi ndako'a me'e. ¹¹Ti no tachrjetóxin inda, tachrje'a inda tsjen ko kaxon nda tsjá. ¹²Kichuuna, ¿á chao naa ntā tu higo tsajon ntā kaxon tu aceituna o ntā tajon tu uva tsajon ntā kaxon tu higo? Kaxon jua'i ti no tachrjetóxin nda tsjen tachrjexin nda tsjá.

Ti nduaxin xraxaonna jian t̄i'xin ti jii ndo Dio

¹³Siá jii xrojan ngisen ngakjen'ennta, sen tsango no'e ko tienxin jian, sen me'e xrokonda sinche'e sen jian ko xronichja sen jian ko sinchejié'a aséen sen ixi ti tsango jian no'e sen. ¹⁴Ko siá ja'anta tochjuya'anta me'e sinchetsjá asáanta, ko siá ja'onta tjaunnta sinche'enta kain nge'e, me'e sinchejié'a asáanta ixi nge'e ti no'anta ixi me'e xrokjui xranchi xrojuincheyanta ko ndachro'anta ti nduaxin. ¹⁵Siá jaña nche'enta, ti no'anta me'e je'a ndo Dio kuajon, me'e tsijinchiinta ixi chujni jii ngata'a nunte, chujni titikaon'a ndo Dio ko me'e ti tajon Xixron'anxrée. ¹⁶Ti no jii chujni chjuye'e ko ti tjaun je'o tsetuan'an, nti'a jii ti ncheketoni ko kain ti ndako'a. ¹⁷Ko sen jian tsienxin ko jian xraxaon ti me'e t̄i'xin ngajin ndo Dio: sen me'e xrokonda tsjako sen ixi jian aséen sen ko tseto'a sen ko tsingijna sen chujni ko tsitikaon sen ti jian ndachro sen kichuu sen, ko tsikonóe'e sen chujni ko jian sinche'e sen, ko xronichja sen ti nduaxin. ¹⁸Ko sen tjaun tsake'e juaxruxin xrokonda tsingijna sen sen kichuu sen kaxon tsake'e sen juaxruxin, ko jaña tsintee sen juaxruxin xranchi tjaun ndo Dio.

Sen ícha tjaun nge'e jii nunte xasintajni

4 ¿Ti no t̄i'xin ti ncheke'to kichuu tjajna ko ti no t̄i'xin ti t̄etoku'u kichuunta? Kain ji'i tachrjexin ngaya asáanta. ²Ja'anta tsango tjaunnta xrochondanta xrojan nge'e, ko jua'i te'nanta, me'e toñaonta ko tjaunnta naatsóñaxónnta chujni. Tochjuya'anta ixi jua'i chondanta nge'e tjaunnta, méxin, t̄etoku'unta chujni. Ko jua'i taye'énta nge'e tjaunnta ixi ja'anta tjanche'anta

† NDACHAON *mar*

ndo Dio. ³Tjanchianta ko jua'i taye'énta nge'e tjaunnta ixi ndako'a tjanchianta, ko ti tjanchianta tayé'anta ixi je'o tjaunnta sinchecháxin asáanta. ⁴Méxin ja'anta ikjannta chujni titikaon'a ndo Dio. ¿Á noa'i ja'anta ixi siá tsango tjue'enta kain ti ndako'a jii ngata'a nunte xasintajni, † méxin ikjannta xranchi ni ningakon'en ndo Dio? Ngisen tjento nge'e ndako'a ton'en ngata'a nunte, sen me'e jua'i tsjento sen ndo Dio. ⁵Á xraxaonnta ixi ti nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio tjinte'a ixi ja'in ndachro: "Ixi Espíritue ndo Dio kuaye'ena me'e xrondachro ixi je'o ngajin ndo xrochuntiana." ⁶Ndo Dio tsango tingijnana ndo, ko xroon chijnie ndo ndachro: "Ndo Dio ningakon'en ndo kain chujni tsango nchejié aséen, ixi je'e ndo tjue'e ndo kain chujni nchejié'a aséen." ⁷Tintu'enta ndo Dio tsetuan'annta ndo. Titikaon'anta ti ndachro Xixron'anxrée ko je'e xa satsjixin xa ti ste ja'anta. ⁸Tonchjiñe'e ja'anta ngajin ndo Dio, ko kaxon je'e ndo tsonchjiñe'e ndo ngajinnta. Nchetjúá asáanta kain ja'anta ti tjue'enta nge'e ndako'a jii ngata'a nunte ko kaxon tjaunnta xrotjue'enta ndo Dio. ⁹Tsjanganta ko tuyakonta ko ncheni'e asáanta. Ko tindoxinnta ti tjanonta ko jai tsjanganta, ko ti chá'anta jai tsoni'e asáanta. ¹⁰Nchenchíin asáanta ngajin ndo Dio ko je'e ndo jian xronichja ndo ixi ja'anta.

Chungé'anta ni kichuunta

¹¹Kichuuna, nichja'inta kontree sen kichuunta ixi kain sen nichja kontree sen kichuu, xrokjui xranchi xronichja sen kontree chijnie ndo Dio. Ko siá jaña nichja sen ikjan sen xranchi naa xi nchéña ijié, ixi titikaon'a sen ti tetuan'an ndo Dio. ¹²Ixi je'o je'e ndo Dio kuajon ndo ley tsitikaon chujni, ko je'o je'e ndo tikinixin'en ndo sinchéña ndo ijié o tsjankata'a ndo chujni ijié, ko chóna ndo juachaxin sinchemé'e ndo ti ndako'a juinche'e chujni. Méxin, ¿sonda ja'anta nichjanta kontree ni kichuunta?

Noa'inta siá ndúya tsarichónnta

¹³Ja'anta ti ja'in ndachronnta: "Jai o ndúya itsjina tjajna ijié ko nti'a tsojuna nchijí nano ko sintu'una ixra ko tsjachana itsjé tomi." ¹⁴Ko ja'anta noa'inta nge'e tson'en ndúya, á xratsarichónnta o na'i. Jajna stena nti'i ngata'a nunte xranchi naa tjuinunte; tonoxin tjuj naa nchion ko tjume'e titjáña tjuj. ¹⁵Ja'anta xrokonda ja'in xrondachronnta: "Siá Ndotáina Dio tsajon ndo juachaxin tsechónna ndúya, me'e sintu'una ngixe'i ixra." ¹⁶Ko ja'anta hora nichjanta tsango nchejié asáanta, ko ti ndachronnta me'e ndako'a jii. ¹⁷Ixi ti sen no'e nche'e ti jian ko nche'a sen, sen me'e tama sen ijié.

Chijni nchexraxaon chujni chóna itsjé nge'e

5 Tin'ennta ja'anta chujni chóna itsjé tomi ko itsjé nge'e, ja'anta tsjanganta ko tuyakonta ixi tsjii juachjaon sincheni'e asáanta ²**ixi kain ti tjiintee chondanta, tsirenga; ko manta sterianta tsiki'i kuchijí. ³Ko

†† XASINTAJNI mundo † 5:2: Mt. 6:19.

tsiki'ixien kain chika oro ko kain chika plata richondanta, ko ti tsitjo me'e tjakoxin ti ndako'a nche'enta, ko xro'i chexin kain nge'e, jaña tsitjáñaxin ja'anta. Itsjé tomi ko itsjé nge'e kuasintjanta kain nchakon ji'i, ko noa'inta ixi nchakon ji'i ó tsjexin nunte xasintajni. ⁴ Sen juinche'e xráanta nchakon kuandáanta, jitsjangaxin sen tomie sen tasinke'enta sen, ko Ndo Dio, ndo chón-da kain juachaxin, kuin'en ndo ixi sen nche'e ixrā stet-sjangaxin tomie sen. ⁵ Ngata'a nunte nti'i, ja'anta tsango nchexruantanta, ko kain juaxruxin chondanta, ko xranchi iko tjontao, jaña stetjontao ja'anta, ko tuinxin xranchi tsen'en je'e ba, jaña tsen'en ja'anta. ⁶ Ja'anta juankata'anta ijie ko naa kóñaxónnta chujni xro'an ijie chón-da, ko chujni me'e xro'an nge'e juinche'e sen.

Nichje'enta Ndo Dio ko chon'énnta tsjate'e ndo

⁷ Kichuuna, take'énta juaxruxin ixi ó tsij nchakon tsij Ncháina Jesús. Chon'énnta xranchi sen tenga nokéen, je'e sen chón'en sen tsij ichrin tsengaxin sen ko ichrin tsicháxin nge'e benga sen, ixi tsij nchakon tsandáa sen. ⁸ Jaña ja'anta kaxon chon'énnta ko soji tinteenta ixi ó tsij nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo. ⁹ Kichuuna, tjangí'a kichuunta ixi jaña ndo Dio tsjankata'inta ndo ijie ixi je'e ndo, ndo nchéña ijie, ó tuinxin tsij ndo. ¹⁰ Kichuuna, tsje'enta xranchi tangi ko ijie juachjaon kuatsinga sen profeta ko je'e sen juaxruxin bake'e sen, sen kuachón-da juachaxin nichjaxin sen nombrée Ndotáina Dio. ¹¹ Jainá ndachrona ixi je'e sen juaxruxin bake'e sen maski kuatsinga sen ijie juachjaon. Ja'anta ó kuin'ennta xranchi ndo Job bikixi'en ndo kain nge'e kon'en ndo, ko xranchi ndo Dio bingijna ndo ti ó juexin kuatsinga ndo juachjaon ixi Ndotáina Dio tsango tjuajna ndo ko tsango tikonó'ina ndo. ¹² *Kichuuna,

jan'an ntatjunta ndachroxin'anta nombrée ndo Dio jii ngajni ó nunte nti'i ó ngixe'i naa nge'e jii ngata'a nunte ixi nduaxin nge'e ndachronta ixi nchakon xron-dachronta jaán, jaña tson'en, ko nchakon xron-dachronta na'i, jaña tson'en kaxon, ko jaña ndo Dio tsjankata'inta ndo ijie.

¹³ Siá xrojan ja'anta jitioni'e asáanta, nichje'enta ndo Dio. Siá xrojan ja'anta juaxruxin stenta, itsjenta ko tájonnta juasianta ngajin ndo Dio. ¹⁴ †*Siá xrojan ja'anta ni'anta, tiye'enta sen stetaon'annta, sen chón-da sen juachaxin ngaxin'in ni'ngo, ko je'e sen xronichje'e sen ndo Dio ko ixi juachaxien Ncháina Jesús tsake'e sen ndaxi'e ngata'a jaa sen ni'e. ¹⁵ Nchakon nichje'enta ndo Dio ko chuntianta ngajin ndo, me'e sen ni'e tsoxruen'en sen ko je'e ndo Dio sinchekaya ndo sen, ko siá xrojan ijie yama sen, je'e ndo sinchemé'e ndo kain ti sínká sen. ¹⁶ Méxin, ja'anta ndachenta sen kichuunta nge'e ndako'a juinche'enta ixi jaña je'e sen xronichje'e sen ndo Dio, ko je'e ndo sinchexruan'anta ndo. Ixi sen ícha chuntia ndo Dio, je'e sen nichje'e sen ndo ko je'e ndo tin'en ndo nge'e tjanchia sen. ¹⁷ Ndo profeta Elías, bake'e ndo xranchi jaina, ko nchakon juanche'e ndo ndo Dio ixi nichijí aséen ndo ixi xrokui'a ichrin, jaña kon'en ko nduaxin kui'a ichrin ngata'a nunte ní nano ko tu'o. ¹⁸ Ko tjume'e je'e ndo Elías nichje'e ndo ndo Dio íjngo ko ndo Dio xruan'an ndo ichrin ngata'a nunte ko inche kuajon nge'e kuandáa sen. ¹⁹ Kichuuna, siá xrojan ja'anta tsachrjendáanta cha'o jian ko inaa sen sinchekjannta sen, ²⁰ †*tono'anta ixi sen juinчекjan kichuu cha'o jian, sen me'e bingijna sen ixi tsitjáña'i aséen chujni me'e, ko ndo Dio sinchemé'e ndo itsjé ijie kuachón-da sen.

† 5:12: Mt. 5:34-37. †† 5:14: Mr. 6:13. ‡ 5:20: 1Pe. 4:8.

1 Pedro

Ndo Pedro kjin'en ndo xroon sen titikaon Ncháina, sen tsichjeke'e ikaxin tjajna

1 Jan'an, Pedro, ndo Jesucristo kuinche'ena ndo ko xruan'anna ndo sinta'a xrée ndo, me'e ikjin xroon ji'i ko xruan'an xroon ngajinnta ti tsichjeke'enta ikaxin tjajna xranchi nunte Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ko Bitinia. ² Ja'anta, Ndotáina Dio tsikincha'anta ndo ixi jaña tsixraxaon ndo ó sa'ó, ko ixi juachaxien Espíritue ndo tsikincha'anta ndo ixi tsitikaonnta ndo ko jaña tsontjúáxin asáanta ixi jnié ndo Jesucristo. Taye'énta juaxruxin tajon ndo Dio ko je'e ndo sintanchaonnta ndo.

Stechon'enna naa nge'e jian

³ Tajonna juasiajna ngajin ndo Dio, Ndotée Ncháina Jesucristo, ixi tsango tjaunna ndo ko bikonóa'jna ndo me'e jongí'ena íjngo ixi xechón ndo Jesucristo. Ko méxin stechon'enna nge'e jian tsij, ⁴ tsaye'enta nge'e jian tsajon ndo Dio, ti chónnda ndo ngajní, naa nge'e jua'i tsitjáña, ko jua'i tsonkítja, ko jua'i xroxé'nde xranchi itsjo. ⁵ Ko ixi chuntianta Ndo Dio, je'e ndo tayakon'annta ndo ko ixi juachaxien ndo chao tsarichonnta kain nchakon xranchi tsixraxaon ndo ó sa'ó. Kain ji'i tsonoxin nchakon tsjexin nunte xasintajni.

⁶ Méxin, ja'anta tsango juaxruxin stenta maski xrojan nge'e tangi tsatsinganta kaxin nchakon. ⁷ Ixi ti chuntianta Ncháina, me'e xranchi chika oro xrokonda tsatsinga chika chringi xro'i, ixi jaña tsonoxin á nduaxin jian chika o na'i. Méxin, ícha tjintee xrochúntiani Ncháina, ixi chika oro ixi tjexin chika. Ixi siá titikaonnta Ncháina xrokonda tangi tsatsingaxinnta, ko jaña ndo Dio tsikon ndo á bikixi'anta ti tangi, me'e chao tsaye'enta juachaxin ko jian xronichja ndo Jesucristo ixi ja'anta nchakon tsij ndo.

⁸ Ja'anta titikaonnta ndo Jesucristo ko tjue'enta ndo maski tikon'anta ndo ko tsango chá'anta ko jua'i xron-dachronnta ti tsango chaxro juaxruxin me'e chondanta, ⁹ ixi ja'anta ó chondanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon, me'e juachanta ixi chuntianta ndo Dio.

¹⁰ Nchakon ó sa'ó sen kuachronga chijnie ndo Dio juanchangi sen xranchi xrokuechón chujni kain nchakon ko chronga sen ixi ndo Dio xrokuajon ndo juachaxin me'e xrokuaye'enta ixi tjua'anta ndo ko jian ndo. ¹¹ Espíritue ndo Cristo juincheno'e sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó ixi ndo Cristo tangi xrok'on'en ndo, ko tjume'e tsayé'e ndo juachaxin ijié. Ko je'e sen tjaun sen tsono'e sen ngisen me'e ko ngisa xrok'on'en

nge'e ndachro Espíritue ndo Dio. ¹² Ko ndo Dio juincheno'e ndo sen ixi nge'e chronga sen je'a xrok'on'en nchakon bake'e sen. Kain ji'i xrok'on'en nchakon stena jai. Ji'i chijni juako'anta sen bajako chijni jian ixi juachaxin Espíritue ndo Dio kujxin ngajní. Ko kain ji'i sen ángel kaxon tjaun sen xrobikon sen kaxon.

Ndo Dio tjaun ndo ndako tsojuna

¹³ Méxin, jian xraxaonnta nge'e sinche'enta ko jian tsinteenta. Ko ixi tjua'anta ndo Dio, méxin ixi nchijí asáanta chon'énta nge'e tsajon ndo nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo. ¹⁴ Xranchi naa chjan titikaon ndotée, jaña nche'enta, ko ínche'anta xranchi banche'enta sa'ó ti kuachuxin'anta ndo Dio. ¹⁵ Cháña tjúa ko ndako tsinteenta ixi ndo Dio, ndo kuiya'anta, je'e ndo tjúa ndo. ¹⁶ Ixi xroon chijnie ndo Dio ndachro: "Ja'anta tjúa tinteenta xranchi jan'an tjúána."

¹⁷ Siá ndachronnta ixi ndo Dio Ndotáanta, ndo jian nchéña ijie ngajin kain chujni ixi ti nge'e juinche'e na, ja'anta xrokonda tsitikaonnta ndo ko tájonnta juasianta ngajin ndo kain nchakon tsinteenta nti'i nunte xasintajni. ¹⁸ Ndo Dio bingijnanta ndo ixi ítsinte'anta xranchi bake'e sen tsikachrjenixinnta ó sa'ó. Ja'anta no'anta jian nge'e kuenaxinnta ndo, je'a ixi naa nge'e tsjexin xranchi chika oro o chika plata. ¹⁹ Kuenaxinnta ndo ixi jnié ndo Jesucristo, ijni tsango tjintee ko me'e kuayé'e ndo Dio, xranchi xrokjui naa kutuchjon xro'an nge'e xe'e ba ko je'a ni'e ba. ²⁰ Ndo Dio ó sa'ó kuinche'e ndo ndo Cristo ti xrako'a nunte xasintajni. Ko jai konoxin ndo ixi sen chuntia ndo jian tsintee sen. ²¹ Ixi kuen'en ndo Cristo me'e kuitikaonnta ndo Dio, ndo juinchexchón ndo Cristo nchakon kuen'en ndo, ko je'e ndo Dio kuajon ndo ijié juachaxin ngajin ndo Cristo. Ko méxin ja'anta chuntianta ndo Dio ko stechon'enna tsarichonnta kain nchakon.

²² Ko jai ó kuitikaonnta chijni nduaxin ko ixi kuitikaonnta me'e kontjúá asáanta, méxin tjue'enta sen kichuunta ixi espíritue ndo Dio tingijnanta. Ko xrokonda xrotjue'e kichuunta ixi nchijí asáanta. ²³ Ja'anta ó jongí'anta íjngo. Je'a xranchi tjongí'e naa chjen'en chujni ten'en. Ja'anta íjngo jongí'anta ixi kuitikaonnta chijnie ndo Dio, ndo jichón, ko xro'an ngisen sinchetjáña chijni me'e. ²⁴ Ixi ndachro xroon chijnie ndo Dio:

Kain chujni nunte xasintajni xranchi kayua ste na, ko juachaxin chónnda na me'e xranchi tsjo'e ka, ixi ika xema ka ko itsjo chjenjin tsjo, ²⁵ ko chijnie Ncháina nai'a tsitjáña chijni.

Ko chijni me'e tajon juachaxin tsechónni kain nchakon, chijni, me'e ó kuaye'é ja'anta.

2 Méxin, tintu'enta kain nge'e ña'i kuanche'enta, Ndachro'anta juancheya, tjanoa'inta sen kichuunta, tochjuya'inta nge'e chónnda inaa chujni ko nichja'inta kontree chujni. ² Nche'enta xranchi chjan nchínchín nandá tsijongí'e jitayé'e xjan itsjin tsi'i xjan, jaña ja'anta tikakuenxinta tsin'ennta chijnie ndo Dio ixi jaña tsjangixinnta sinche'enta ti jian ixi jaña tsarichonnta kain nchakon, ³ ixi ja'anta ó chuxinnta ixi Ncháina tsango jian ndo.

Ndo Cristo ixro jichón

⁴ Méxin, tonchjiñe'enta ngajin Ncháina Jesús, ixi je'e ndo me'e xranchi naa ixro jichón. Xro me'e kuitikaon'a chujni ko je'e ndo Dio tsikinche'e ndo ixro me'e ixi ícha tjintee ixro. ⁵ Ja'anta xranchi ixro tsonde'e ndo Dio jitonchjianxin ningue ndo, ko ja'anta xrokjannta xranchi ndotaana tjúá aséen ndo ko ixi juachaxien Ncháina Jesucristo tájonnta juasianta ngajin ndo Dio. ⁶ Méxin xroon chijnie ndo Dio ndachro:

Jan'an tsake'é ngajin tjajna Jerusalén xranchi naa ixro tsango jian tsitexin nchia, naa ixro tsango tjintee.

Ko ngisen tsitikaon ixro me'e, nai'a tsosue'e sen. ⁷ Ja'anta ti titikaonnta Ncháina Jesucristo, no'anta ixi je'e ndo xranchi naa ixro tsango tjintee. Ko chujni kuitikaon'a, tson'en ña xranchi jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Xro kuitikaon'a chujni nchekonchjian nchia, ko jai xro me'e tsango tjintee xro.

⁸ Ko kaxon jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Xro me'e tontengixin chujni ko texin ña nunte. Ko kontengixin ña xro me'e ixi kuitikaon'a ña chijnie ndo Dio ko jaña tikinixin tson'en ña.

Sen tjajnee ndo Dio

⁹ †*Ko ja'anta, ndo Dio tsikincha'anta ndo me'e tsikjannta ndotaana sinche'e ixra ngajin ndo Rey, ko ja'anta naa tjajnee ndo, naa tjajna tjúá. Ko ndo Dio kuantsjexinnta ndo ti naxixe'e ko kuajon ndo juachaxin tsixin'innta ti chaxro tingasáña, ko jaña xrochronganta nge'e jian juinche'e ndo Dio. ¹⁰ Ja'anta seno tikinixian'inta tjajnee ndo Dio, ko jai ó tikinixin'annta tjajnee ndo. Seno ndo Dio bikonóa'inta ndo ko jai je'e ndo tsango tikonóa'anta ndo.

Ndako sinche'ena ixi jaña tsjakoxinna xrée ndo Dio

¹¹ Kichuuna, jan'an tsango tjua'anta, ko tinóatáana ngajinnta xranchi naa ngisen kujxin ikjín. Chje'anta asáanta juachaxin xroxraxaon ti ndako'a ko tsikakuenxin nge'e jii nunte xasintajni, ixi ti ndako'a me'e tsetoka'o asáanta. ¹² Jian nche'enta ngajin chujni chúxin'a ndo Dio, maski jai ndako'a nichja ña ixi ja'anta xranchi xrokjuinta naa ni ña'i. Jaña je'e ña tsikon ña ixi jian nche'enta ko jaña tsajon ña juasaya ngajin ndo Dio nchakon je'e ndo sinchéña ndo ijie ngajin chujni.

† 2:9: Tit. 2:14.

¹³ Ja'anta ti titikaonnta ndo Dio, titikaonnta kain ni tetuan'an nguungu tjajna, ko kaxon xi ícha tituan'an tjajnánta, ¹⁴ ko kaxon titikaonnta kain xi tituan'an nguungu tjajna ijie ixi ndo Dio kuinche'e ndo xa ixi je'e xa sinchéña ña ijie ngajin chujni nche'e ti ndako'a ko xronichja xa jian ngajin sen nche'e ti jian. ¹⁵ Ndo Dio tjaun ndo sinche'enta ti jian ixi jaña tsikon kain chujni noe'a ko ni ninta ixi jaña tsjankata'inta ña ijie.

¹⁶ Nche'enta xranchi xrochondanta juachaxin xro'an ngisen xrokuituan'annta, ko ndachro'anta ixi juachaxin me'e chao sinche'enta nge'e ndako'a. Cháña nche'enta xranchi naa sen nchexree ndo Dio. ¹⁷ Jian nichje'enta kain chujni. Tjue'enta sen kichuunta, ko titikaonnta ndo Dio ko titikaonnta ngajin xi tituan'an tjajna.

Nge'e xrokonda sinche'e ni nchexra

¹⁸ Ja'anta ni nchexra, titikaonnta ni xree nche'enta ko nichje'enta ña jian, ko je'a je'o ni jian nichja'anta. Na'i, kaxon titikaonnta ni ña'i. ¹⁹ Ndo Dio nchennaon ndo ngisen titikaon ko tokuaxin'en sen tatsinga sen xrojan juachjaon, maski tikinixien'a sen tsatsinga sen juachjaon me'e. ²⁰ Siá ja'anta nche'enta naa nge'e ndako'a ko kondeexin me'e tikaonnta, ¿á tjintee ti tokuaxin'annta tikaonnta siá tikinixin'annta me'e? Ko siá nche'enta naa nge'e jian ko kondeexin me'e tikaonnta ko tokuaxin'anta, me'e naa nge'e jian tikon ndo Dio.

²¹ Méxin kuiya'anta ndo Dio ixi ndo Cristo tsango tangi kon'en ndo ixi jaina, ko jaña juakoina ndo ixi jaña xrokonda sinche'e jaina.

²² Je'e ndo xro'an ti ndako'a juinche'e ndo ko nai'a juincheya ndo.

²³ Nchakon koyaku'e ña ndo, je'a naxraje'o juatingíexin ndo; ko nchakon chinga juinchekaon ña ndo, je'e ndo juanchia'i ndo ijie tsama ña. Je'e ndo bake'e ndo ngaya itja ndo Dio nge'e jinchekaon ña ndo ixi ndo Dio nduaxin nchéña ndo ijie. ²⁴ Ndo Cristo bikao ndo jéina nchakon kuen'en ndo nganito ntacru ixi jaina íxro'an ti ndako'a xrojuintu'una, ko jian sinche'ena. Je'e ndo tangi juinchekao ña ndo ixi jaña jaina xrokoxruajinna. ²⁵ Ixi jaina kuanche'ena xranchi kutuchjon tsingachrue. Ko jai ó kjanna titika'onnta ndo Cristo, ndo tayakon'en aséina xranchi naa ngisen tayakon'en kutuchjon.

Xranchi sinche'e sen tsikute'e

3 †*Jaña kaxon ja'anta nchri ó tsikuta'anta, titikaonnta ndoxi'anta. Ko siá xrojan je'e xa xraticitikaon'a xa chijnie ndo Dio, tsikon xa ixi ja'anta jian titikaonnta ko íxrokonda'i xrondachenta xa ixi tsitikaon xa; je'o je'e xa tsaxi tsitikaon xa ² ixi tsikon xa nge'e jian ko ndako nche'e ja'anta. ³ †*Ti tonchjian ja'anta je'a je'o ixi tsikonni ti chaxro take'énta, xranchi ti tsi'te jáanta ko tsikakeenta nge'e tsikónaxin chika oro ko manta chaxro ko tsango tjintee. ⁴ Ko ti jian xroxraxaonnta me'e tsixin ngaya asáanta ko ti jian xronich-

†† 3:1: Ef. 5:22; Col. 3:18. ‡ 3:3: 1Ti. 2:9.

janta. Ji'i nai'a tsjexin ixi ndo Dio me'e nche'e ndo juaxruxin. ⁵Jaña kuanche'e kaxin nchri ó seno, kuachúntia nchra ngajin ndo Dio ko kuakitikaon nchra ndoxi'e nchra. ⁶Jaña jan Sara kuitikaon jan ndoxi'e jan, ndo Abraham, ko kuandache jan ndo "Nchána". Ko siá ja'anta jian sinche'enta ko xro'an nge'e xroxrakon'enta, xrokjannta xranchi je'e jan. ⁷**Kaxon ja'anta sen xi, jian tariku'unta janchri'anta. Nichje'enta jan jian ko xraxaonnta ixi ícha soji'a jan xranchi ja'anta. Ixi kaxon ndo Dio chjée ndo jan juachaxin tsechón jan kain nchakon xranchi juachaxin kuajon ndo ngajinnta ixi tjua'anta ndo. Ko siá jaña sinche'enta, ndo Dio tsin'en ndo nge'e tsjanche'enta ndo.

Ti xrokonda sinche'e sen titikaon ndo Cristo

⁸Méxin, xraje'o xroxraxaon kainnta. Tikonóe'é kichu-unta, tjue'é kichuunta, tingijna ko tjento kichuunta ko nchejié'a asáanta. ⁹Ko siá xrojan nge'e ndako'a juin-
ta'anta xrojan ngisen, ncheku'inta nā naxraje'o. Siá koyaku'anta nā, ja'anta tuyakuen'anta nā. Cháña tjanche'enta ndo Dio sinchenchaon ^{††} ndo nā ixi ja'an-
ta no'anta ndo Dio kuiya'anta ndo ixi tsaye'enta naa nge'e jian tsajon ndo. ¹⁰Ixi jitaxin xroon chijnie ndo Dio:

Ngisen xrotjue'e aséen ko tjaun xrochónnda juaxruxin kain nchakon

xrokonda xronichja'i sen ti ndako'a,
ko xronichja'i sen juancheya.

¹¹Tsingaxiton sen ti nge'e ndako'a
ko sinche'e sen nge'e jian,
ko tsjée sen juaxruxin tsintee sen
ko kain nchakon jaña sinche'e sen.

¹²Ixi Ncháina tingijna ndo sen jian nche'e
ko tin'en ndo nge'e nichja sen ngajin ndo,
ko Ncháina tingijna'i ndo ni ndako'a nche'e.

¹³¿Méxin, ngisen sinta'anta naa nge'e ndako'a siá ja'anta kain nchakon nche'enta ti jian? ¹⁴**Ko maski tangi tsatsinganta kondeexin ti jian nche'enta, juaxruxin tinteenta ko xrakuen'anta ninna ngisen ko ta'inta juachjaon. ¹⁵Cháña tájonnta juasaya ^{††} ngajin ndo Cristo ixi je'e ndo Ncháina ndo. Jian tjate'enta nge'e tsjanchangi'anta nā ixi titikaonnta Ncháina. Ko nchejié'a asáanta ko jian nche'enta ngajin nā. ¹⁶Ko jian tjakoxinnta ixi jaña ni ningakon'annta ko ndako'a nichja nā ixi ti jian nche'enta ixi ja'anta titikaonnta ndo Cristo, me'e tsikon nā ko jaña tsosue'e nā. ¹⁷Ixi cháña tangi tsatsinganta kondeexin ti jian nche'enta ko me'e tjaun ndo Dio, ko je'a kondeexin ti ndako'a.

¹⁸Ixi kaxon ndo Cristo je'o naa kuen'en ndo ixi jjeina. Je'e ndo jian ndo ko kuenxin ndo ixi jaína ni ña'i, ixi jaña tsjentona ngajin ndo Dio. Ndo Cristo kuen'en cuerpoe ndo ko Espíritue ndo Dio juinhexechón ndo. ¹⁹Jaña kaxon espíritue ndo juincheno'e kain espíritue tsiken'en ixi je'e ndo xechón ndo, ²⁰espíritue ni me'e kuitikaon'a nchakon bake'e ndo Noé. Ndo Dio chón'en ndo nā ixi xrokuitikaon nā nchakon konchjian ntaa

† 3:7; Ef. 5:25; Col. 3:19. †† SINCHENCHAON bendecir ‡ 3:14; Mt. 5:10. †† JUSAYA respeto, honor

tetaon inda ko je'o ijiní chujni kuitikaon ko sen me'e kuitjáña'i sen nchakon chrite'e nā inda. ²¹Inda me'e xrokjui xranchi ti tikitée chujni ixi jaña tsjacha tsitjáña'i. Ko ti tikitéeni je'a je'o tsijma ntau'eni. Na'i. Me'e xrondachro ixi tsjanche'eni ndo Dio sinchetjúá ndo aséenni ko jaña tsono'eni ixi xro'an ijié chónndani. Ko ti xechón Ncháina Jesucristo me'e tsjachani tsechónni kain nchakon. ²²Je'e ndo Cristo sakjui ndo ngajni ko jii ndo ndatsjonxin ti jian ti jii ndo Dio ko je'e ndo tetuen'en ndo kain sen ángel ko kain ti chónnda juachaxin.

Tsinteena xranchi tjaun ndo Dio

4 Tsango tangi kuatsinga ndo Cristo nchakon bake'e ndo nunte nti'i, jaña ja'anta kaxon xrokonda tsituaxinta tangi tsatsinganta nchakon tsij juachjaon ixi, siá tangi tsatsinganta, jaña tsaxi tsintu'enta ti ndako'a kuanche'enta, ²ko me'e sinche'enta xranchi tjaun ndo Dio, ko í je'a xranchi kuaxraxaonnta sa'ó, xranchi nche'e ni ndako'a xraxaon. ³Ixi ó itsjé nano jaña kuanche'enta. Nchakon me'e ndakua'i kuaxraxaonnta ko kuanche'enta ti ndako'a ko kuancheñanta kia ti bakoannta ko kuaketoku'u chujni ko kuatjue'enta ídolo, ti tjaun'a ndo Dio sinche'enta. ⁴Jai ni chúntia'i ndo Dio toñaon nā ixi ja'anta í chrjiku'anta nā cha'o ña'i ichrji je'e nā. Méxin, chinga nichja nā kontraanta. ⁵Ko je'e nā xrokonda xrochronga kain ti ndako'a juinche'e nā nchakon tsij nā ngajin ngisen jichón'en sinchéña ijié ngajin kain chujni jichón ko ni tsiken'en. ⁶Méxin, ni tsiken'en kaxon kuin'en nā chijni natjúá ixi espíritue nā tsjacha tsechón xranchi tjaun ndo Dio, maski koñe'e nā ijié nchakon kuintee nā nti'i nunte xasintajni xranchi toñe'e ijié kain chujni ndako'a nche'e.

⁷Ó tuinxin tsjexin nunte xasintajni, méxin, jian tinteenta ko nduaxin nichje'enta ndo Dio. ⁸Ko ti ícha tjin-tee me'e xrotjue'é kichuunta. Ko siá tjue'é kichuunta me'e xrotjáña'anta ti ndako'a juincheke kichuunta. ⁹Jian taye'énta sen kichuunta nchakon tsij sen ndointa ko tjakaxin'a kichuunta. ¹⁰Ngujngunta jian tingijnanta sen kichuunta xranchi juachaxin tjáanta ndo Dio ko ndako sinche'enta ixra kuajon ndo Dio. ¹¹Siá xrojan ja'anta xronichjanta chijnie ndo Dio, nichjanta xranchi tjaun ndo Dio. Ko siá xrojan ja'anta tsingijnanta xrojan ngisen, jian tingijnanta sen me'e xranchi juachaxin tjáanta ndo Dio. Ixi kain ixra jian nche'enta, me'e je'e ndo tsayé'e ndo kain juasaya ixi je'e ndo tixinixin'en ndo kain juachaxin, kain nchakon. Jaña tson'en.

Xrokonda tangi tson'en sen titikaon ndo Cristo

¹²Kichuuna, tsango tjua'anta, ko xronka'inta nge'e tangi tsatsinganta ko ndachro'anta sonda jaña jinton'en. ¹³Cháña take'énta juaxruxin maski jaña tangi tsatsinganta ixi jaña tangi kuatsinga ndo Cristo. Méxin jaña juaxruxin tsinteenta nchakon tsikonnta ijié juachaxin chónnda Ncháina nchakon xrokjan ndo.

¹⁴Juaxruxin take'énta nchakon nichjangí'anta nā ixi

titikaonnta ndo Cristo ixi Espíritue ndo Dio chóna kain juachaxin ko tayakon'annta kain nchakon. Je'e na nichjangí'e na Ncháina, a ja'anta tájonnta juasianta ngajin ndo. ¹⁵ Ko siá xrojan ja'anta tangi tson'annta, je'a ixi naakónaxónnta naa chujni o kue'enta xrojan nge'e o xrojan nge'e ndako'a juinche'enta, ko je'a ixi juitexinnta naa nge'e tikinixian'inta. ¹⁶ Ko siá xrojan ja'anta tangi tson'annta ixi titikaonnta ndo Cristo, to-sua'inta. Cháña tájonnta juasianta ngajin ndo Dio.

¹⁷ Ó kuij nchakon tsaxi tsoña ijie ko xrokonda xroxrangixín ngajin sen ikjan chjen'en ndo Dio. Ko siá xroxrangixín tsóna ijie ngajin jaína, zá je'a ícha tangi tson'en chujni titikaon'a chijnie ndo Dio? ¹⁸ Ko siá sen jian nche'e, tsango tangi tsixixin sen ti tetuan'an ndo Dio, ícha tangi tson'en ni ndako'a nche'e ko kuitikaon'a chijnie ndo Dio. ¹⁹ Ko ngisen tangi stet'atsinga xranchi tjaun ndo Dio, sen me'e tsintue'a sen sinche'e sen ti jian ko tsake'e sen aséen sen ngaya tja ndo Dio, ndo juinchéña kain chujni, ixi je'e ndo nduaxin nche'e ndo nge'e ndachro ndo.

Nge'e kuetuen'en sen tetuan'an ni'ngo

5 Ntaxraxa'on sen titaon'en sen ste ni'ngo, ixi jan'an kaxon titaon'an sen ningona xranchi je'e sen, ko kaxon jan'an nóna ko bikon xranchi tangi bake'e ndo Cristo, ko jan'an kaxon tsayá'a juachaxien ndo Dio xranchi juachaxin tsayé'e je'e sen nchakon tsij Ncháina. ² †*Tayakon'ennta jian sen ikjan xranchi kutuchjoen ndo Dio, sen tikinixin'anta tayakon'ennta ixi jii'ixra kuaye'enta. Juaxruxin tingijnanta sen xranchi tjaun ndo Dio, ko je'a ixi xrokonda sinche'enta xra me'e ko je'a ixi tsjachanta tomi. Na'i. Juaxruxin nche'enta xra me'e. ³ Ko nche'anta xranchi ja'anta tikinixin'annta sen titikaon Ncháina. Na'i. Tjue'enta sen jaña tsjakoxinnta ixi ndako rinche'enta. ⁴ Ko nchakon tsij ndo Cristo, ndo nduaxin jian tingatjia kutuchjoen, ja'anta tsaye'enta naa corona chaxro, ko corona me'e nai'a tsjexin.

⁵ Kaxon jaña, ja'anta chajan, titikaonnta sen tituan'annta ngaxin'in ni'ngo. Kainnta jian titikaon kichuunta ko nchejié'a asáanta ixi:

† 5:2: Jn. 21:15-17.

Ndo Dio tjaun'a ndo sen nchejié aséen, ko sen nchejié'a aséen, sen me'e ndo Dio tingijna ndo sen.

⁶ ††*Méxin, nchejié'a asáanta ngajin ndo Dio ixi je'e ndo tsango chóna ndo juachaxin, ko jaña tsij nchakon je'e ndo ijie juachaxin xrotjáanta ndo. ⁷ Ko kain juachjaon chondanta takéenta ngaya itja ndo Dio ixi je'e ndo nduaxin tayakon'annta ndo.

⁸ Jian xraxaonnta ko kain nchakon tsje'enta jian ixi Xixron'anxrée, xi ningakon'annta, ichrji xa xranchi naa kujenda tsango jie'e ko tsango soji tuyako ba ko jitjee ba nge'e chujni sine ba jaña nche'e xi me'e. ⁹ Jian chuntianta Ncháina. Tintue'anta Xixron'anxrée tsjacha xa tsetuan'annta xa, ko jian xraxaonnta ixi kaxon sen kichuunta, sen chuntia Ncháina, ste nguixin nunte xas-intajni tangi stetatsinga sen. ¹⁰ Ko siá ja'anta ó tangi kuatsinganta kaxin nchakon, ndo Dio sinchemé'e ndo ijie chondanta ko ícha tsingijnanta ndo ixi nai'a tsintu'enta ti chuntianta ndo. Je'e ndo kuiya'anta ndo ixi tsariku'unta ndo kain nchakon ti no tetuan'an ndo Jেসুক্রিস্তো. ¹¹ Je'e ndo tikinixin'en ndo tsayé'e ndo kain juasaya ixi chóna ndo juachaxin tsetuan'an ndo kain nchakon. Jaña tson'en.

Juexin nichja ndo Pedro

¹² ††*Juasie ndo Silvano, ndo tikon xranchi ndo kichian, je'e ndo jian bingijnana ndo ikjin xroon jii', maski tsjé'a nge'e ikjin, ko je'o ntaxraxa'onnta ixi ndo Dio, ndo tjáanta ndo kain juachaxin ko jaña juako ndo ixi nduaxin tjua'anta ndo. Ko nai'a tjáña'anta ixi ndo Dio tsango tjua'anta ndo.

¹³ ††*Sen ni'ngo jii tjajna Babilonia, sen kuinche'e ndo Dio kaxon xranchi ja'anta, xruan'annta sen juajna ko kaxon xruan'annta ndo Marcos juajna, ndo tikon xranchi chjan'na.

¹⁴ Jian chje'é kichuunta juajna ko tse'e kichuunta tjáanta. Juaxruxin tinteenta ixi chuntianta ndo Jesu-cristo. Jaña tson'en.

†† 5:6: Mt. 23:12; Lc. 14:11; 18:14. † 5:12: Hch. 15:22, 40. †† 5:13: Hch. 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Col. 4:10; Flm. 1:24.

2 Pedro

Ndo Pedro xruan'an ndo xroon ngajin sen titikaon ndo Cristo

1 Jan'an, Simón Pedro, kuincha'na ndo Dio ixi sinta'a xrée ndo Jesucristo. Ikjin xroon ji'i tsayé'e kain sen titikaon Ncháina, sen titikaon xranchi jan'an na ixi jian ndo Dio ko ndo Jesucristo, ndo nchemé'e jíeina.

² Ndo Dio xrotjáanta ndo juaxruxin ko sintanchaonnta ndo ícha ixi chuxinnta ngisen ndo Dio ko ngisen Ncháina Jesucristo.

Jian tsintee sen titikaon ndo Jesús

³ Ixi juachaxin chónnda Ndo Dio, kuinchajna ndo ko chjajna ndo kain nge'e xrokondajna ixi jaña tsojuna xranchi tjaun je'e ndo. Kain ñā chjajna ndo nchakon kuichuxinna ndo Jesucristo ixi juachaxin ijié chónnda ndo. ⁴ Ko ó chjajna ndo kain nge'e jian ko ti nduaxin tjintee ko kaxon ti ndachro ndo tsayé'ena tjume'e ixi jaña tsake'enta xranchi jii je'e ndo ko tsintu'enta nge'e ndako'a jii ngataon nunte xasintajni.

⁵ Méxin ti chuntianta Ncháina ko chjakon'annta nche'enta ti jian, ko ti chjakon'annta me'e, ícha jian xrochuxinnta ndo Dio. ⁶ Ko ti jian xrochuxinnta ndo Dio, me'e tsinkakon'en sinche'anta kain nge'e ti tjaunnta; ko ti tsinkakon'en me'e sinche'anta nge'e tjaunnta, me'e sintakuan'anta xrochon'énta ko tjaka'i xrotjáanta juaña ko xrochonde'enta juasaya ndo Dio; ⁷ me'e sintakuan'anta xrotjue'enta sen kichuunta ko ti xrotjue'enta sen kichuunta, kaxon ícha xrotjue'enta kain chujni. ⁸ Ko siá jaña sinche'enta, je'a xruenxon chuntianta Ncháina Jesucristo. ⁹ Ko ngisen nche'a kain ji'i, nche'e sen xranchi naa ni tikon'a ixi tjáñe'e sen ixi Ncháina Jesús juinchemé'e ndo kain ijié kuachónnda sen.

¹⁰ Méxin, kichuuna, jian nche'enta ko soji titikaonnta, jaña xrotjáña'inta nge'e kuitikaonnta ko nai'a tsachrendaxinnta cha'o jian. ¹¹ Ko siá jaña sinche'enta, ndo Dio xrotjáanta ndo juachaxin tsixin'innta ti no tituan'an Ncháina Jesucristo, ndo kuenxin ixi jíeina.

¹² Méxin, jan'an tsintua'i sintaxraxa'onnta kain ji'i, maski ó no'anta ko jian titikaonnta nge'e nduaxin juintakuan'anntana. ¹³ Ixi ti xrarichón tixinixinna sintaxraxa'onnta kain ji'i, ¹⁴ ixi Ncháina Jesucristo ó juinchenóna ndo íse'a jii nchakon tsen'enna. ¹⁵ Ko jan'an sintaxraxa'onnta ji'i ixi maski tsen'enna, ja'anta xrotjáña'inta nge'e ntatjunta.

Sen bikon juachaxien ndo Cristo

¹⁶ Nchakon juintakuan'annta juachaxin ijié chónnda Ncháina Jesucristo ko ti ndachrjanna íjngo xrokjan ndo, je'a je'o kuanichjana nge'e bakii ngaya jáanana. Na'i. Jan'anna bikonxina ixi ikonna juachaxin ijié chónnda Ncháina. ¹⁷ †*Bikona ji'i nchakon Ndotáina Dio kua-jon juachaxin ko juasaya ngajin Chjen'en ndo, ko kuin'anna ngajni †† nichjaxin ndo ko ndachro ndo: "Ji'in chjan'na ícha tjua'a. Tsango juaxruxin ritjén ngajin xjan." ¹⁸ Jan'anna kuin'anna jaña ndachro ndo Dio, kuin'anna nichjaxin ndo ngajni nchakon steki'anna Ncháina Jesús ti ijna tjúá.

¹⁹ Ko nónana ixi chijni juako sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, me'e naa chijni nduaxin. Méxin, titikaonnta nge'e kuandachro sen ixi chijni me'e jii xranchi naa xro'i tingasáñaxin ti naxixe'e, tsija nchakon ícha tsingasáña ko tsii chjiixro, jaña tsingasáña asáanta.

²⁰ Ko tjintee tsono'anta ji'i: chijnie ndo Dio jitaxin xroon, jua'i je'o naa chujni tsienxin xranchi tjaun, ²¹ ixi sen kuachronga chijnie ndo Dio nichja'i sen nge'e je'o je'e sen xraxaon sen. Je'e sen tsango kuitikaon sen ndo Dio ko Espíritue ndo bingijna sen kuanichja sen chijnie ndo.

Ni ndakua'i kuachronga chijnie ndo Dio

(Jud. 4-13)

2 Sa'ó bake'e ni ndako'a kuachronga chijnie ndo Dio tjajna Israel, ko jai ste ni jaña nche'e. Je'e na imao sintakuan'annta na nge'e nduaxin'a ko me'e tsitjáñaxin asáanta ixi xrondachro na ixi Ncháina ‡ jua'i sinchemé'e ndo ijié chondana. Ko kondeexin me'e, je'e na naatsitjáñaxónna. ² Kueya na xrorué'e na ti tjako ni me'e ko kondeexin me'e itsjé na ndakua'i xronichja na ti chijni jian kuajon Ncháina. ³ Ni tjako jaña tjaun na xrochónnda na itsjé tomi, ko tsjacha na tomi me'e ixi tsjako na naa chijni nduaxin'a. Ko me'e tsamaxin na ijié ko jaña tsitjáña na.

⁴ Ndo Dio tjáñe'a ndo nge'e ndako'a juinche'e sen ángel ko maski ángel sen xruan'an ndo sen ti naxixe'e, steje'e sen nti'a ko jichroaxin sen chika cadena tsitjaja nchakon sinchéña ndo ijié ngajin sen. ⁵ Ko kaxon tjáñe'a ndo Dio ti ndako'a juinche'e ni kuintee sa'ó nchakon bake'e ndo Noé. Je'e ndo xruan'an ndo naa ichrin soji ko kain na kuinteken'en na. Je'e ndo Noé

† 1:17; Mt. 17:1-5; Mr. 9:2-7; Lc. 9:28-35. †† NGAJNÍ cielo

‡ NCHÁINA Señor Ncháina Jesús o Ncháina Dio

kuanichje'e ndo chujni xranchi jian xrojuinche'e nã, ko je'e ndo ko íjngo yaatõ chujni xro'an nge'e kon'en sen. ⁶ Kaxon ndo Dio juinchetjáña ndo ni tjajna Sodoma ko Gomorra, iche nã ko kao kain nge'e ikjan nteso, ixi jaña tsikon chujni ndakua'i nche'e jai síá tsintue'a nã ti ndako'a nche'e nã. ⁷ Ko ndo Dio bingijna ndo ndo Lot ixi je'e ndo naa ngisen jian ko tsango bakaa ndo juachjaon kondeexin ni tjajna me'e ndako'a kuanche'e nã. ⁸ Ndo Lot jian aséen ndo maski kao ndo bake'e ndo tjajna me'e, ko kain nchakon bakaa ndo juachjaon kondeexin ti ña'i bakikon ndo ko baki'en ndo ti kuanche'e nã. ⁹ Ndo Dio jaña tjakoína ndo tsingijna ndo sen titikaon ndo ixi nchijíi aséen sen, maski kueya nge'e tangi tsatsinga sen. Ko ni ña'i, tangi tsintekon'en nã nchakon sinchéña ndo Dio ijie ngajin nã.

¹⁰ Ko ícha tangi tson'en ni titikaon'a nge'e tituan'an Ncháina Jesús ko nche'e nã nge'e ndako'a xraxaon aséen nã.

Titikaon'a nã ko xrakon'a nã, nichjangí'e nã sen ángel chóna juachaxin. ¹¹ Nchakon sinchéña ndo Dio ijie, sen ángel, maski chóna sen ícha juachaxin ixi ni ndako'a tjako, tsondachro'a sen xrojan nge'e ndako'a ngajin ni me'e.

¹² Ni me'e xranchi iko tienxin'a ba, jaña ste je'e nã ko xranchi iko jaña tsen'en nã kaxon, ixi nichja nã ti tienxin'a nã. ¹³ Juaxruxin tintee nã ixi ti ndakua'i nche'e nã ngujngu nchakon ko méxin tsikaon nã kondeexin ti ndako'a nche'e nã. Ko tosue'eni nge'e ndako'a nche'e nã nchakon nteku'unta nã kia chondanta ixi nti'a nche'e ndako'a nche'e nã ko stetsje'e itsjé chujni. ¹⁴ Ni me'e tikakuenxin nã kain nchri ko tonchrje'a nã nche'e nã ti ndakua'i. Ncheye'e nã ni nandá tjangíxin titikaon ndo Dio ko tjaun nã xrochóna nã kain nge'e ndachro aséen nã.

¹⁵ Kuintu'e nã cha'o jian ko rué'e nã chaoé xi Balaam, chjen'en xi Beor. Je'e xa bake'e xa juaxruxin ixi juacha xa kueya tomi kondeexin ti ña'i kuanche'e xa. ¹⁶ Ko kondeexin ti ndakua'i juinche'e xa, méxin, naa kuntajno, kunchri, nichje'e ba xa xranchi nichja chujni, ko kuyakutee ba xa; méxin, jaña kuintu'e xa nge'e ña'i kuanche'e xa.

¹⁷ Ni ndako'a tjako, ni me'e ste nã xranchi naa tuye yaso'e jitjiá'i inda, ko xranchi itjuí tikao chrinto soji. Ndo Dio tsajon ndo juachaxin tsikaon nã ko tsintee nã ti naxixe'e kain nchakon. ¹⁸ Ko je'e nã nichja nã chijni chaxro ngajin kain chujni ko me'e tjinte'a. Je'e nã tjaun nã xrochóna nã itsjé nchri ko jaña nchekateyana sinche'e chujni ti ndakua'i, chujni nandá tjaun tsintu'e nge'e ndako'a.

¹⁹ Ndachro nã chao sinche'eni nge'e tjaunni, ko je'e nã jua'i tintu'e nã ti ndako'a nche'e nã; ixi ni nche'e naa nge'e ndako'a, ti ndako'a me'e tituan'an aséen nã. ²⁰ Ko ni ó chúxin Ncháina Jesucristo, ndo nchemé'e jíee nã kuintu'e nã nge'e ndako'a jii ngata'a nunte xasintajni. Ko síá tjume'e tsajon nã juachaxin ngajin xi ña'i sincheye'e xa nã íjngo, jaña ti ndako'a ícha tsituan'an ngajin aséen nã. ²¹ Cháña xrokuichuxin'a nã chijni jian juako ndo Dio, ke jai chúxin nã chijni ko tsintu'e nã

nge'e kuetuan'an ndo Dio. ²² Ni ñã nduaxin nche'e nã xranchi ndachro naa chijni seno: "Kunia tonkjan ba ko tjume'e ikjan ba ine ba ti konkjan ba", ko kaxon jii naa chijni ndachro "Kuchinga nandá tsikjengi ba, ikjan ba ngangi nchita'o."

Nchakon tsii Ncháina Jesús

3 Kichuuna tjua'anta, ji'i xroon yuxin ikjin. Ko kayuxin xroon ntatjunta ixi xroxaxaonnta jian ko ti ndako sinche'enta. ² Xraxaonnta nge'e tsichronga sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ko chijni kuetuan'an Ncháina Jesús, ndo juinchemé'e jíeina, chijni me'e juntakuan'annta sen apóstol.

³ †*Xrokonda xrokono'anta ji'i: ixi nchakon tsjexin xasintajni tsii chujni tsjanao nã ti jian kuajon ndo Dio, ko je'o tsitikaon nã kain ti nge'e ña'i xraxaon nã. ⁴ Je'e nã tsjanchangi nã: "Nge'e kon'en ti tsindachro ndo Cristo ixi xrokjan ndo, ixi ó kuen'en sen tachrí'ina, sen bake'e ó sa'ó, ixi naxraje'o jii kain nge'e xranchi xrangíxin nunte xasintajni."

⁵ Ko ni me'e tjaun'a nã tsitikaon nã ixi ti xrangíxixión ndo Dio juinchéña ndo ngajni ko nunte xasintajni, ko je'e ndo je'o kuituan'an ndo ko inche kuachrjengíxin nche inda. ⁶ Ko kaxon inda juinchetjáñaxin ndo kain nge'e bake'e nunte xasintajni †† nchakon me'e. ⁷ Ko ndo Dio ndachro ndo ixi tsiji nchakon ngajni ko nunte xasintajni jii jai, tsitjáña ixi xro'i, kain nge'e xroche nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin kain chujni ko sinchetjáña ndo ni ndakua'i nche'e.

⁸ Méxin, kichuuna, tjáña'inta ixi Ncháina Jesús tikon ndo naa nchakon xranchi mil nano ko mil nano tikon ndo xranchi xrokjui naa nchakon. ⁹ Je'a ixi Ncháina jitonchrjen'en ndo sinche'e ndo nge'e tsindachro ndo, xranchi jaña xraxaon kaxin nã. Na'i. Je'e Ncháina jichón'en ndo ixi xro'an chujni tsitjáña, ixi tjaun ndo kain chujni xrochuntia nã ngajin ndo. ¹⁰ †*Ko nchakon xrokjan Ncháina Jesús, nchakon ninaa jaina xraxaonna tson'en ji'i, xranchi nche'e naa xiche'e tixin'in xa naa nchia tsee xa. Nchakon me'e, naa tsjatexon tsin'enni ko ngajni tsatanka ko xroxronkana, ko kain nge'e jii ngajni xroche ko kain nge'e jii nunte xasintajni ko xasintajni naatsitjáñaxón.

¹¹ Jaña tsitjáña kain nge'e, méxin, ja'anta jian xraxaonnta ko titikaonnta ndo Dio. ¹² Ko chon'énta nchakon tsii ndo Dio ko sinchéña ndo ijie, méxin chjakon'annta nchetjúanta asáanta. Nchakon me'e tsitjáña ngajni ko nchanotsé ko kain nge'e jii noi ixi xro'i tsatangaxin. ¹³ †*†*Ko jaina stechon'enna naa ngajni natjúá ko naa nunte natjúá, xranchi tsindachro ndo Dio tsajon ndo. Nti'a tsango chaxro ko jian tsake'e.

¹⁴ Méxin, kichuuna, ti xrastechon'ennta tsii nchakon tson'en kain me'e, ixi nchijíi asáanta tjéenta ixi jian nge'e sinche'enta, jaña tsikon ndo Dio juaxruxin stenta ko chonda'inta ijie. ¹⁵ Sintaxiñaonta ixi Ncháina jichón'en ndo ixi jaina tsitjáña'ina. Ndo kichuuna Pablo kaxon ikjin ndo ji'i ixi juachaxien ndo Dio kuayé'e ndo.

† 3:3: Jud. 1:18. †† XASINTAJNI mundo ‡ 3:10: Mt. 24:43; Lc. 12:39; 1Ts. 5:2; Ap. 16:15. ††† 3:13: Ap. 21:1.

¹⁶ Kain xroon tsikjin ndo ndachro ja'in, maski jii naa chijni tienxin'ani. Ko me'e, ni noe'a ko tienxin'a na ko soji'a chuntia na Ncháina méxin ndakua'i tjako na, ko jaña kaxon ikaxin chijnie ndo Dio tienxin'a na, méxin je'o na tjée na nge'e tsitjáñaxin aséen na.

¹⁷ Méxin, kichuuna, ó no'anta kain ji'i ko tsje'enta jian xranchi nche'enta ko jaña xro'an chujni ña'i sin-

taya'anta, ko tintue'anta tsitikaonnta ndo Dio. ¹⁸ Ko cháña nche'enta jian, jaña ícha xrochuxinnta Ncháina Jesucristo, ndo nchemé'e ijie chondana, ko je'e ndo tsingijnanta ndo xrotjue'enta kain chujni. Tajonna juasaya ngajin Ncháina jai ko kain nchakon. Jaña tson'en.

1 Juan

Ndo tajon juachaxin ixi nduaxin tsechón chujni kain nchakon

1 †*Jan'anna stekjinna xroon ji'i nichja ti ndo bake'e ó sa'ó ti xraxro'an nge'e bake'e ngata'a nunte xasintajni. Je'e ndo ikjan ndo chijni tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon, ko jan'anna kuin'anna nichja ndo ko bikonxina ndo ikonna. Ko nduaxin bikona ndo ko tséxinna ndo tjánana. ²†*Ko ixi je'e ndo stechónxin chujni, konoxin ndo nunte nti'i. Jan'anna bikona ndo, méxin, jaña nichjana. Ko nteno'ananta chijni ji'i ixi je'e ndo tsechónxin chujni kain nchakon. Je'e ndo bake'e ndo ngajin Ndotáina Dio, ko jai konoxin ndo ngajinna. ³Ntatjunanta ti bikona ko ti kuin'anna, ixi jan'anna ko ja'anta naakua nge'e xroxaxaonna xranchi jan'anna nduaxin steniina ngajin Ndotáina Dio ko ngajin Chjen'en ndo, xjan Jesucristo. ⁴Méxin, jaña ikjinna ji'i, ixi kainna ícha juaxruxin tsojuna.

Ndo Dio xro'i tingasáña

⁵Ji'i chijnie Ncháina Jesucristo juako'nana ndo, me'e chijni tjako'annanta ixi je'e ndo Dio xro'i tingasáña, ko ti no jii je'e ndo je'a naxixe'e. ⁶Siá ndachrona ixi steniina ngajin je'e ndo, ko xrandako'a nche'ena, ncheyana, ko je'a nduaxin nge'e ndachrona. ⁷Ko siá stena ti tingasáña xranchi ndo Dio jii ndo ti tingasáña, me'e naakua nge'e xroxaxaonna, ko jnié Chjen'en ndo, xjan Jesucristo, sinéma kain ijie chondana ko ti ndako'a juintu'una. ⁸Ko siá ndachrona ixi xro'an ijie chondana, jajona ncheye'ena aséejna, ko je'a nduaxin ti ndachrona. ⁹Siá xrondachena ndo Dio kain ti ndako'a juintu'una, nojna ixi je'e ndo tsango jian ndo ko ndako nchéña ndo ijie, méxin sinchemé'e ndo kain jiejna ko sinchetjúá ndo aséejna. ¹⁰Ko siá xron-dachrona xro'an nge'e ti ndako'a juintu'una, jajna tjakoxinna xranchi je'e ndo xrojuincheya ndo, ko me'e xrondachro ixi nduaxin'a kuaye'ena chijnie ndo.

Ndo Jesucristo nichjaxinna ndo

2 Ja'anta chjan'na, rikji'anta chijni ji'i ixi sinche'anta ti ndako'a. Ko siá xrojan ja'anta sinche'anta ti ndako'a, jajna chondana ngisen xronichjaxinna ngajin Ndotáina Dio jii ngajni, ndo me'e ndo Jesucristo, ndo jian ko ndako nchéña ndo ijie. ²Ndo Jesucristo kuen'en ndo ixi sinchemé'e ndo kain ti ndako'a juintu'una ko je'a je'o jiejna sinchemé'e ndo, kaxon jíee kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni.

† 1:1: Jn. 1:1. †† 1:2: Jn. 1:14.

³Siá tsitikaonna ti kuetuan'an ndo Dio, me'e chao xrondachrona ixi chuxinna ndo. ⁴Ko siá xrojan ngisen xrondachro ixi chúxin sen Ndotáina Dio, ko titikaon'a sen nge'e kuetuan'an ndo, sen me'e ncheya sen ko ko'a ti nduaxin ngaya aséen sen. ⁵Ko ngisen titikaon chijni kuetuan'an ndo, sen me'e nduaxin tjaun sen ndo ko chúxin sen ndo. Jaña tsonojna ixi nduaxin steniina ngajin ndo. ⁶Ko sen ndachro ixi nduaxin titikaon sen ndo Dio, xrokonda sinche'e sen xranchi juinche'e ndo Jesucristo nchakon bake'e ndo ngata'a nunte xasintajni.

Chijni natjúá kuetuan'an ndo Dio

⁷*Ja'anta kichuuna, je'a naa chijni natjúá rikjin. Chijni ji'i ja'anta ó kuaye'enta ti xrangíxixión kuin'ennta. Chijni ji'i ó sée tsiketuan'an ndo Dio, chijni ji'i ó tsikin'ennta. ⁸Ko chijni ikjinna me'e xranchi xrokjui naa chijni natjúá. Ko nduaxin ndo Jesucristo juakoxin ndo ji'i ixi tjaunna ndo, ko jaña tjakoxinnta kaxon ixi ó jittatsinga ti naxixe'e ko jai jitingasáña xro'i nduaxin.

⁹Ko siá xrojan sen titikaon sen ndo Jesús ndachro sen ixi ste sen ti jii xro'i, ko xraningakon'en sen sen kichuu sen, sen me'e xraste sen ti naxixe'e. ¹⁰Ko sen tjaun sen kichuu, sen me'e ste sen ti jii xro'i tingasáña, ko xro'an nge'e tontengixin sen. ¹¹Ko sen ningakon'en sen kichuu sen, sen me'e ste sen ko ichrji sen ti naxixe'e, ko noe'a sen no itji sen ixi ti naxixe'e juinchen-takontsin sen.

¹²Ja'anta chjan'na, jan'an ikjin xroon ji'i, ixi juasie ndo Jesucristo ndo Dio juinchemé'e ndo kain ijie kua-chondanta. ¹³Kain ja'anta ndotée chjan, kjin'annta xroon ixi ó kuichuxinnta ngisen bake'e ti xrangíxixión nunte xasintajni. Ko ja'anta xrachájannta kjin'annta xroon ji'i ixi ja'anta juache'enta Xixron'anxrée. Ja'anta chjan'na, kjin'annta xroon ixi ja'anta chuxinnta Ndotáina Dio. ¹⁴Kjin'annta xroon, ja'anta ndotée chjan, ixi ja'anta ó chuxinnta ngisen bake'e ti xrangíxixión nunte xasintajni. Chajan, kjin'annta xroon ixi sojinta ko kuaye'enta chijnie ndo Dio ngaya asáanta ko juache'enta Xixron'anxrée.

¹⁵Tjaun'anta kain nge'e tikonnta jii ngata'a nunte xasintajni. Ko siá xrojan ja'anta ícha tjue'enta ko tikakuenxinta nge'e jii ngata'a nunte xasintajni, me'e xrondachro tjue'anta Ndotáina Dio. ¹⁶Ixi kain nge'e ndako'a ton'en ngata'a nunte xasintajni tixjin'a ti jii Ndotáina Dio jii ngajni. Ji'i kain ti ndako'a nche'e chujni: ti ngixeko nche'e na ti tjaun cuerpoe na, ko tjaun

‡ 2:7: Jn. 13:34.

nā kain nge'e ti chaxro tikon nā, ko ti nchejié aséen nā ixi tjaun nā kain nge'e ti tjintee. ¹⁷ Ko nunte xasintajni ó jitjexin nunte ko kaxon kain ti ndako'a nche'e chujni. Ko ngisen titikaon nge'e tjaun ndo Dio, tsechón sen kain nchakon.

Ti nduaxin ko ti nduaxin'a

¹⁸ Chjan'na ó kuji nchakon tsjexin kain nge'e. Ja'anta ó kuin'ennta ixi ó tsij naa xi ña'i, xi xrondachro ixi je'e xa ndo Cristo xa. Ko jai ó kueya nā ndachro nā ixi je'e nā ndo Cristo, méxin, nónaxinna ixi ó kuji nchakon tsjexin kain nge'e. ¹⁹ Je'e nā kuachrjexin nā ti ste jaina; ko je'a nduaxin tsikitikaon nā Ncháina Jesucristo, ixi siá nduaxin xrokuitikaon nā Ncháina, me'e xrokuitu'e nā nti'i ngajin jaina. Ko jaña kon'en, ixi tsikonxin ikonni ngisen je'a titikaon xranchi jaina.

²⁰ Ko jai ja'anta ndo Cristo ó tjáanta ndo Espiritu tjuá, me'e chuxinnta ti nduaxin. ²¹ Kjin'annta ji'i ixi chuxinnta ti nduaxin, ko je'a chuxin'anta. Ko ó no'anta kaxon ixi xro'an ti juancheya t'ixin ti nduaxin.

²² ¿Ngisen ncheya? Me'e sen ndachro ixi ndo Jesús je'a ndo Cristo tsixrua'an ndo Dio. Me'e xi ña'i ningakon'en xa ndo Cristo ixi titikaon'a xa Ndotáina Dio ko Chjen'en ndo. ²³ Sen titikaon'a Chjen'en ndo Dio kaxon chúxin'a sen Ndotáina Dio, ko ngisen chronga ixi nduaxin ndo Cristo Chjen'en ndo Dio, sen me'e nduaxin chúxin sen Ndotáina Dio. ²⁴ Méxin, ja'anta xrokonda tsjatsiinnta ngaya asáanta chijni kuaye'enta ti xrangíxixión kuitikaonnta. Ko siá ti kuin'ennta, juat-siinta ngaya asáanta, me'e steniinta ngajin Chjen'en ndo Dio ko ngajin je'e ndo. ²⁵ Ko ndachro Ncháina Jesucristo xrochjaina ndo juachaxin tsechónna kain nchakon.

²⁶ Méxin, kjin'annta xroon ji'i ixi ste chujni tjaun sintaya'anta. ²⁷ Ko ja'anta chondanta Espiritu tjuá, tsitjáanta ndo Jesucristo, ko jai ja'anta ó tikinixi'ennta ndo, ko í xrokonda'i ixi xrojan ngisen sintakuan'annta, ixi Espiritue ndo Dio sintakuan'annta kain nge'e, ko kain ti tjako ndo me'e ti nduaxin ko xro'an juancheya jii. Méxin, soji take'énta ngajin Ndo Cristo xranchi juintakuan'annta Espiritue ndo.

²⁸ Jai chjan'na, soji tinteenta ngajin Ncháina Cristo ixi jaña xroxrakon'anta nchakon tsonoxin ndo. Ko je'a tsosua'ina nchakon tsinteena tjenka ndo, nchakon xrokjan ndo íjngo. ²⁹ Ko ja'anta ó no'anta ixi ndo Cristo je'e ndo ndako nchéña ndo ijje. Ko xrokonda tsono'annta ixi kain ngisen titikaon ko ndako nche'e sen, sen me'e chjen'en ndo Dio.

Sen chjen'en ndo Dio

3 ¹*Tsje'enta ixi ndotáina Dio tsango tjuajina ndo, méxin nchekin'inna ndo chjen'en ndo, ko nduaxin jaina chjen'en ndo. Ko kaxin chujni tjaun'anana ixi je'e nā chúxin'a nā ndo Dio. ² Kichuuna, tsango tju'a'anta, ixi jaina ó ikjanna chjen'en ndo Dio, ko xratjako'a ndo Dio xranchi tsojuna nchakon tsjexixin kain nge'e. Ko ó

noina ixi nchakon tsij Ncháina Jesucristo jaina xrokjan-na xranchi je'e ndo, ixi nchakon me'e tsikonna Ndo xranchi jii je'e ndo. ³ Ko kain sen nduaxin jichón'en nchakon tsij ndo, xrokonda tsintu'e sen kain ti ndako'a ko jaña tsontjúá aséen sen xranchi je'e ndo Jesucristo tsango tjuá ndo.

⁴ Kain sen ndako'a nche'e tama sen ijje ko kondeexin ti ndako'a nche'e sen, me'e titikaon'a sen ti tetuan'an ndo Dio. ⁵ ††*Ja'anta ó no'anta ixi ndo Cristo ó kuji ndo ngata'a nunte xasintajni ko me'e kuantsje ndo ijje kuachónnda chujni, ko je'e ndo xro'an ijje sínká ndo.

⁶ Ko kain sen soji stenii ngajin ndo, ínche'a sen ti ndako'a; ko ni ndako'a nche'e xratikon'a nā ndo ko chúxin'a nā ndo. ⁷ Chjan'na, tájon'anta juachaxin ixi xrojan chujni sintaya'anta; ixi ngisen jian nche'e, sen me'e nduaxin jian sen, xranchi je'e ndo Jesucristo nduaxin jian ndo. ⁸ Ko kain ni ndako'a nche'e, ni me'e tikinixin'en nā Xixron'anxrée; ixi Xixron'anxrée chónnda xa ijje ti xraxrangíxixión kóña nunte xasintajni. Méxin, kuji Chjen'en ndo Dio ngata'a nunte xasintajni ixi sinchetjáña xjan kain ixra ndako'a nche'e Xixron'anxrée.

⁹ Ninaa sen ikjan chjen'en ndo Dio ínche'a sen ti ndako'a, ixi Ndo Dio ó kuajon Ndo juachaxin tsechón sen, méxin ínche'a sen ti ndako'a ixi je'e sen ó ikjan sen chjen'en ndo Dio. ¹⁰ Jaña tsonoñaxinna ngisen chjen'en ndo Dio ko ngisen chjen'en Xixron'anxrée, ixi ni ndako'a nche'e ko tjaun'a nā ni kichuu nā, ni me'e je'a chjen'en ndo Dio nā.

Xrotjue'é kichuuna

¹¹ ††*ji'i chijni kuin'ennta ti xrangíxixión kuitikaonnta Ndo Dio, ixi xrotjue'ena sen kichuuna. ¹² Ko sinche'ana xranchi juinche'e xi Caín, xi me'e ndako chjen'en Xixron'anxrée jii xa, ixi kóña xa xi kichuu xa, ndo Abel. ¿Ko sonda kóña xa ndo kichuu xa? Ixi xi Caín kain ti kuanche'e xa ndako'a jii, ko kain ti kuanche'e ndo Abel, me'e chao jii.

¹³ Kichuuna, xronka'inta ixi ni ste ngata'a nunte xasintajni, ni chúxin'a ndo Dio ningakon'annta nā, ¹⁴ ††*ixi jaina ó kuatsingana ti tsen'en aséeina, ko jai jichón aséeina. Jaña nónaxinna ixi nduaxin tjue'ena sen kichuuna ko sen tjue'a sen kichuu, sen me'e xrat-siken'en aséen sen. ¹⁵ Kain sen ningakon'en sen kichuu, sen me'e ikjan sen xranchi naa xi naatóñaxón chujni, ko ja'anta ó no'anta ixi ninaa ni nche'e jaña chónnda'i nā juachaxin tsechón nā kain nchakon. ¹⁶ Ó noina nge'e xrondachro ti xrotjue'e kichuuni, ixi Ncháina Jesucristo kuen'en ndo ixi jaina; ko jaña kaxon xrokonda sintu'u jaina, tsen'enna ixi sen kichuuna. ¹⁷ Naa sen chónnda kueya nge'e ko tikon sen ixi naa sen kichuu sen xro'an nge'e chónnda sen, ko xro'an nge'e tingijnaxin kichuu sen, ¿xranchi xrondachro sen ixi tjue'e sen ndo Dio ngaya aséen sen ko tingijna'i sen, sen kichuu sen? ¹⁸ Chjan'na, ti ndachrona ixi tjue'ena sen kichuuna, xrokonda ixi nduaxin jaña sintu'una, je'a je'o xronichjana.

† 3:1: Jn. 1:12.

†† 3:5: Jn. 1:29. ‡ 3:11: Jn. 13:34. †† 3:14: Jn. 5:24.

Chao tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio

¹⁹ Jaña nduaxin nojna ixi titika'onna ndo Dio, ko no'e aséejna ixi nduaxin steniina ngajin ndo. ²⁰ Ko siá aséejna tjangíina ixi xrojan nge'e ndako'a jintu'una, Ndo Dio ícha no'e nge'e xraxaon aséejna ko nge'e jintu'una. ²¹ Kichuuna, siá tjangia'ina aséejna, me'e chao tsonchjiñe'ena ngajin ndo Dio, ²² ko je'e ndo tsajon ndo kain nge'e tsjanche'ena ndo, ixi titika'onna ti kuetuajna ndo ko nche'ena ti tjaun ndo. ²³ †*Ko ndo Dio tsiketuan'an ndo ixi tsitikaonna Chjen'en ndo, xjan Jesucristo, ko xrotjue'e kichuuna xranchi je'e ndo kuetuan'an ndo. ²⁴ Kain sen titikaon nge'e kuetuan'an ndo Dio, sen me'e stenii sen ngajin ndo, ko je'e ndo jii ndo ti no ste je'e sen. Jaña nojna ixi je'e ndo jii ndo ti no ste jaina ixi chjajna ndo Espíritue ndo.

Espíritue ndo Dio ko espíritue xi ningakon'en ndo Cristo

4 Ja'anta kichuuna, titikaon'anta kaxin ni ndachro ixi je'e nã nichjaxin nã Espíritue ndo Dio. Ja'anta tsje'enta á nduaxin nichjaxin nã Espíritue ndo Dio o na'i. Ixi nti'i ngata'a nunte jii kueya ni ncheya ixi ndachro nã je'e nã nichjaxin nã espíritue ndo Dio ko nduaxin'a me'e. ² Ko ja'anta ja'in tsichuxixinnta ngisen chónnda Espíritue ndo Dio; kain sen ndachro ixi ndo Jesucristo kuij ndo ngata'a nunte xasintajni xranchi naa chujni, sen me'e nduaxin chónnda sen Espíritue ndo Dio. ³ Ko ni ndachro ixi ndo Jesús kui'a ndo xranchi naa chujni, ni me'e chónnda'i nã Espíritue ndo Dio. Ko je'e nã chónnda nã espíritue xi ningakon'en ndo Cristo. Ja'anta ó kuin'ennta ixi espíritue me'e xrokuji ngata'a nunte, ko jai ó kuij espíritue me'e. ⁴ Chjan'na, ja'anta ó chjen'en ndo Dio ntaã, ko ó juache'enta ni ncheya ixi Espíritue ndo Dio jii ngajinnta ícha soji ixi espíritue Xixron'anxrée jii ngata'a nunte xasintajni soji'a. ⁵ Ko ni me'e titikaon'a nã ndo Dio, méxin nichja nã ti ndako'a. Ko chujnie nã naxraje'o nichja nã méxin tienxin kichuu nã. ⁶ Ko jaina tikinixin'enna ndo Dio. Ko sen chúxin ndo Dio tin'en sen nge'e ndachena sen. Ko ni titikaon'a ndo Dio, ni me'e tjaun'a nã tsin'en nã chijnie ndo. Jaña tsichúxinna ngisen chónnda Espíritue ndo Dio ko ni chónnda espíritue juancheya.

Ndo Dio tjue'e ndo chujni

⁷ Kichuuna, tsango tjua'anta, xrokonda xrotjue'e kichuuna, ixi ti tjue'e kichuuni, ti me'e ti'xin ngajin ndo Dio. Ko ngisen tjue'e kichuu, sen me'e chjen'en ndo Dio, ko nduaxin je'e sen chúxin sen ndo Dio. ⁸ Ko ngisen tjue'a ni kichuu, ni me'e chúxin'a nã ndo Dio ixi je'e ndo tsango tjue'e ndo kain chujni. ⁹ Ndo Dio ja'in juakoxin ndo ixi tjuajna ndo, méxin xruan'an ndo Chjen'en ndo, xjan naakuaxon, kuij xjan nti'i nunte xasintajni ixi je'e xjan tsajon xjan juachaxin tsechónna kain nchakon. ¹⁰ Ko ti tjuajna ndo Dio xrondachro ixi je'a jaina tjue'ena ndo Dio; je'e ndo ícha sa'ó tjuajna

† 3:23: Jn. 13:34; 15:12, 17.

ndo, méxin xruan'an ndo Chjen'en ndo kuenxin xjan ixi jaina ko jaña kuantsje xjan ijie chondana. ¹¹ Ja'anta kichuuna, siá ndo Dio ó tjuajna ndo, jaña kaxon xrokonda xrotjue'ena sen kichuuna. ¹² †*Xro'an chujni bikon ndo Dio. Méxin, siá xrotjue'ena ni kichuuna, me'e ndo Dio jii ndo ngaya aséejna, ko me'e nduaxin ícha xrotjue'eni ni kichuuni ngujngu nchakon. ¹³ Ndo Dio kuajon ndo Espíritue ndo chondana, méxin, nó-naxinna ixi soji steniina ngajin ndo Dio ko je'e ndo jii ndo ngajin jaina. ¹⁴ Méxin, jaina bikona ko ndachrona ixi Ndotáina Dio xruan'an ndo Chjen'en ndo ixi sinchemé'e xjan ijie sínká kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni. ¹⁵ Ngisen titikaon ixi ndo Jesús Chjen'en ndo Dio, sen me'e jii sen ngajin ndo Dio ko je'e ndo jii ndo ngajin sen.

¹⁶ Ko jaña nojna ko titika'onna ixi ndo Dio tjuajna ndo. Ko je'e ndo tsango tjue'e ndo chujni, ko ngisen tjue'e ndo Dio ko tjue'e sen kichuu sen, sen me'e stenii sen ngajin ndo Dio ko ndo Dio jii ndo ngajin je'e sen. ¹⁷ Jaña nduaxin jaina ícha jian tjue'ena ndo Dio, ko nchakon sinchéña ndo Dio ijie xroxronka'ina, ixi jaina ti stena ngata'a nunte nti'i tjue'e kichuuna xranchi je'e ndo Jesucristo tjue'e ndo kain chujni. ¹⁸ Ngisen tachrxexin ñao tjue'e ndo Dio, sen me'e xrakon'a sen ixi jian tjue'e sen ndo Dio, me'e satji kain juaxrakon ixi ti nchexronkani me'e jitika'o ijie, ixi sen xrakon xrachuxin'a sen ti jian tjue'eni ndo Dio. ¹⁹ Jaina tjue'ena ndo Dio ixi je'e ndo ícha sa'ó tjaunna ndo. ²⁰ Siá xrojan ngisen ndachro: "Jan'an tjua'a ‡ ndo Dio", ko ningakon'en sen sen kichuu sen, sen me'e ncheya sen. Ixi siá chujni tikon sen ko jua'i tjue'e sen, xranchi xrotjue'e sen Ndotáina Dio, ndo jua'i tikon sen. ²¹ Ndo Jesús kuetuajna ndo ixi ngisen tjue'e ndo Dio kaxon xrokonda xrotjue'e sen, sen kichuu sen.

Ti chúntiani ndo Dio me'e tjache'e kain nge'e

5 Ngisen titikaon ixi ndo Jesucristo chjen'en ndo Dio; sen me'e chjen'en ndo kaxon, ko ngisen tjue'e ndotée xjan kaxon xrokonda xrotjue'e sen chjen'en ndo. ² Siá tjue'ena ndo Dio ko titika'onna ti tetuan'an ndo, me'e nojna ixi kaxon xrotjue'ena kain sen tsikjan chjen'en ndo Dio. ³ †*Ngisen tjue'e ndo Dio xrokonda tsitikaon sen nge'e tituan'an ndo, ko kain chijni kuetuan'an ndo je'a tsango tangi tsitikaonni. ⁴ Ixi kain ngisen ikjan chjen'en ndo Dio tjache'e sen kain xrée xiña'i. Ko ti chúntiani ndo Dio, me'e juinchesoji aséejna ixi tsjache'ena xiña'i jii ngata'a nunte xasintajni. ⁵ Ngisen titikaon ixi ndo Jesús me'e chjen'en ndo Dio, sen me'e tsjache'e sen xrée xiña'i jii ngata'a nunte.

Ti chronga nge'e juinche'e Chjen'en ndo Dio

⁶ Nchakon kuij ndo Jesucristo bikitée ndo ixi inda ko nchakon kuen'en ndo kuintj'nié ndo. Ko je'a je'o inda. Kaxon inda ko ijni. Ko Espíritue ndo Dio ndachro ixi nduaxin jii'i. Ko Espíritue ndo ncheya'i. ⁷ Ko jii ní nge'e

†† 4:12: Jn. 1:18. ‡ TJUA'A yo te amo †† 5:3: Jn. 14:15.

chronga ixi nduaxin: je'e Ndotáina, ko Chjen'en ndo, ko Espíritue ndo. Ji'i ti níi sen chronga, ko ti níi sen me'e naakuaxon je'e sen. ⁸ Ko nti'i ngata'a nunte xasintajni jii níi nge'e chronga, je'e Espíritue ndo, ko inda ko ijnj; ji'i ti níi nge'e chronga ko kaníi ji'i xraje'o nichja. ⁹ Siá jaina titika'onna nge'e chronga chujni, ícha tjintee nge'e nichja ndo Dio ixi chronga ndo inge'e juinche'e Chjen'en ndo. ¹⁰ Ngisen titikaon Chjen'en ndo Dio, sen me'e no'e sen ngaya aséen sen ixi nduaxin ji'i. Ko ngisen titikaon'a ndo Dio, sen me'e nchéña sen ndo xranchi naa ngisen ncheya, ixi titikaon'a sen nge'e chronga ndo Dio ti juinche'e Chjen'en ndo. ¹¹ †*Ko ji'i ti ndachro ndo Dio ixi chjajna ndo juachaxin tsechónna kain nchakon, †† ko juachaxin me'e je'e Chjen'en ndo. ¹² Ngisen titikaon Chjen'en ndo Dio, sen me'e chónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon; ko sen chónnda'i ngaya aséen sen Chjen'en ndo Dio, jua'i tsechón sen kain nchakon.

Juexin ikjin ndo Juan

¹³ Jan'an kjin'annta ji'i ixi ja'anta ó titikaonnta Chjen'en ndo Dio, ixi jaña tsono'anta chondanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

¹⁴ Jajna nojna ko titika'onna ixi siá tsjanche'ena Ndotáina Dio xrojan nge'e ko siá tsjanchiana xranchi

† 5:11; Jn. 3:36. †† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna

je'e ndo tjaun ndo, me'e je'e ndo tsin'en ndo ti tjanche'ena ndo. ¹⁵ Jaña ó nojna ixi ndo Dio jitin'en ndo ti juanche'ena ndo, ko kaxon ó nojna ixi tsayé'ena nge'e juanchiana ngajin ndo.

¹⁶ Ngisen jitsje'e ixi naa sen kichuu sen ndako'a jinche'e sen, ko ijje me'e je'a ti tsenxin chujni, chao tsjanche'e sen ndo Dio sinchemé'e ndo ijje me'e, ko je'e ndo tsajon ndo juachaxin tsechón sen me'e, ixi jii naa ijje tsenxin chujni ko ndachrjan jan'an ixi tsjanche'ani ndo Dio ixi sen me'e. ¹⁷ Kain ti ndakoa nche'e chujni me'e ijje ko jii ijje tsenxin'a chujni.

¹⁸ Ó nojna ixi ngisen titikaon Ndotáina Dio ísinche'a sen ti ndako'a, ixi Chjen'en ndo Dio tingijna sen, ko Xixron'anxrée í sinchení'e'a xa sen.

¹⁹ Ó nojna ixi tikinixin'enna ndo Dio, ko kain nge'e ti ndako'a nche'e chujni jii ngata'a nunte xasintajni me'e ti tetuan'an Xixron'anxrée.

²⁰ Kaxon nojna ixi Chjen'en ndo Dio kuij xjan ngata'a nunte xasintajni ko juinchekuajna xjan xranchi tsichuxinna ndo Dio, ndo nduaxin ko steniina ngajin ngisen nduaxin, me'e je'e ndo Jesucristo, chjen'en ndo Dio. Ji'i Ndo Dio, ndo nduaxin, ko chjajna ndo juachaxin tsechónna kain nchakon. ²¹ Chjan'na, tintu'enta kain dio tjatu'o ixi me'e je'a nduaxin ndo Dio. Jaña tson'en.

2 Juan

¹ Jan'an, ndo tachríi, ikjin xroon ji'i tsayé'e sen kuinche'e ndo Dio, ko nduaxin jan'an tjua'a sen; ko je'a je'o jan'an tjua'a sen, kaxon kain sen ó chúxin chijni nduaxin. ² Tjua'anta ixi ja'anta ó kuaye'enta ko titikaonnta chijni nduaxin, ko kain nchakon xrochon-dana chijni me'e ngaya aséejna. ³ Ndotáina Dio ko Ncháina Jesucristo, Chjen'en ndo Dio, sintanchaonnta ndo, ko tsikonó'a'anta Ndo ko tsingijnanta ndo ixi ícha tsichuxinnta chijni nduaxin ko xrotjáanta ndo juaxruxin ko xrotjua'anta ndo kain nchakon.

⁴ Tsango juaxruxin ritjén ixi bikon kaxinnta stenze'enta, xranchi tsiketuan'an Ndotáina Dio.

⁵ †*Ko jai, kichuuna, tinóatáana ngajinnta ixi xrotjue'é kichuunta ko ti rikji'anta je'a naa chijni natjúá tsaxi tsitikaonnta. Na'i. Ji'i naa chijni ó kuaye'ena ti xrangíxión kuitikaonna ndo Dio. ⁶ Ko ti xrotjue'e kichuuna, me'e xrondachro titika'onna nge'e tsiketuan'an ndo Dio, ko ó sa'ó kuin'enna ti xrotjue'e kichuuna.

Tsje'enta jian ngixe'e chujni ncheya

⁷ Ngata'a nunte nti'i ste kueya chujni ncheya ko titikaon'a na ixi ndo Jesucristo jongí'e ndo ko bake'e

† 1:5; Jn. 13:34; 15:12, 17.

ndo nti'i xranchi naa chujni. Ni jaña ndachro, ningakon'en na ndo ko ncheya na. ⁸ Méxin tsje'enta jian ixi sinchetjáña'inta ti ó juachanta ixi ixra juinche'enta ko jaña chao tsaye'enta nge'e ndachro Ncháina Jesucristo.

⁹ Ko chujni tintu'e nge'e juako ndo Cristo, ni me'e tingachrue na, ko chónnda'i na ndo Dio; ko sen titikaon nge'e juako ndo Cristo, Ndotáina Dio ko Chjen'en ndo ste sen ngajin sen me'e. ¹⁰ Siá xrojan ni me'e tsitsja'antana, ko tjako na naa chijni je'a nduaxin, tájon'anta juachaxin tixin'in na ndointa ko chje'anta na juajna.

¹¹ Ko ngisen xronichje'e ni me'e ko tsajon sen juajna ngajinna, me'e xrondachro ixi kaxon je'e sen tsama ijje xranchi je'e na ixi ti ndako'a tjako na.

Juexin nichja ndo Juan

¹² Jan'an chonda ícha kueya nge'e xrontatjunta, ko tjaun'a xrontatjunta ixi xroon rikjin. Nchakon tsjasotsja'anta me'e xrontatjunta ko jaña ícha juaxruxin tsjojna.

¹³ Sen kichuunta tikinixin'en ni'ngo nti'i, kaxon kuinche'e ndo Dio sen, xruan'annta sen juajna. Jaña tson'en.

3 Juan

1 †*Jan'an ndotáchrí tituen'en sen ni'ngo, ikjin xroon ji'in tsayé'e ndo Gayo, ndo tja'a ixi chuxin chijni nduaxin.

² Kichuuna, tjanča'a ndo Dio ixi je'e ndo sintan-chaoan ndo, ko tsingijna ndo kain ixrā nche'e ko jian tsake'e ko ícha tsitikaoan ndo Dio. ³ Tsango bake'e jan'an juaxruxin nchakon kujj kaxin sen kichuuna ko ndachijina sen ixi tsango jian titikáooan chijni nduaxin.

⁴ Jan'an tsango chjána juaxruxin ixi kujn'an ixi sen tja'on xranchi chjan'na stetitikaon sen chijni nduaxin.

⁵ Kichian, ja'a nduaxin jian rinche'e ixrā ixi tingijna sen kichuuna ko ícha tingijna sen tixin jée tja'na. ⁶ Sen kuingijna ja'a tsikeki'e sen sen kichuuna, sen xra'o ni'ngo, xranchi nduaxin tje'é sen. Ko jai tinóatáana ngajian ixi tingijna sen kain nge'e xrokonde'e sen xranchi tjaun ndo Dio ti tsaa sen cha'o. ⁷ Je'e sen kuachrje sen ixi xrochronga sen chijnie Ncháina ko je'e sen kuayé'a sen nge'e xrokuajon chujni chuxin'a ndo Dio. ⁸ Méxin, jajna xrokonda tsingijnana sen ixi jaña tsingijnana ícha tsjako sen chijni nduaxin.

Ndako'a juinche'e ndo Diótrefes

⁹ Jan'an ikjin naa xroon kuayé'e sen ni'ngo xra'o nti'a. Ko ndo Diótrefes titikaon'a ndo nge'e kuetu-an'an sen ni'ngo ixi je'e ndo tjaun ndo je'o ndo tsetu-

† 1:1: Hch. 19:29; Ro. 16:23; 1Co. 1:14.

an'an ndo. ¹⁰ Méxin, nchakon tsjaso jan'an nti'a tsoñao'a ndo sonda jaña nche'e ndo ko jincheya ndo. Ko je'a je'o me'e nche'e ndo. Kaxon tayé'a ndo sen kichuuna tjako chijnie ndo Cristo; ko toñao'e ndo sen tjaun tsingijna sen ko tajon'a ndo juachaxin tsingijna sen, ko tengixin ndo sen ni'ngo.

¹¹ Kichuuna, nche'a xranchi nche'e chujni nche'e nge'e ndako'a. Cháña nche'e ko tjako nge'e jian. Ixi ngisen nche'e ti jian, sen me'e chujnie ndo Dio sen. Ko chujni nche'e ko tjako nge'e ña'i, chujni me'e chuxin'a ndo Dio.

Jian nche'e ndo Demetrio

¹² Kain sen ndachro ixi jian nche'e ndo Demetrio ko nduaxin me'e. Kaxon jan'anna ndachrjanna jaña ko ja'a no'a ixi jan'anna ntaya'ina.

Juexin nichja ndo Juan

¹³ Chonda itsjé nge'e xrontatjua ko jai tjaun'a xrokjin'a me'e ¹⁴ ixi tja'on tuinxin tsikon kichuuna ko nchakon me'e tsjojna. ¹⁵ Juaxruxin take'é. Kain sen chuxian nti'i xruan'an sen juajna. Tjanča'a kaxon ndache ngujngu sen chuxian nti'a ixi jan'an xruan'an sen juajna.

Judas

1 [†]*Jan'an, Judas, nta'a xrée ndo Jesucristo, ko jan'an ndo kichuu ndo Jacobo, ikjin xroon ji'i tsayé'e kain sen tjue'e ko sen tsikinche'e Ndotáina Dio ixi tsitikaon sen ko kaxon ndo Jesucristo tayakon'en ndo sen.

²Tja'on ixi ndo Dio tsikonó'a'anta ndo ko xrotjáanta ndo juaxruxin ko tsango xrotjua'anta ndo.

Sen ndako'a tjako

(2Pe. 2:1-17)

³Kichuuna, tsango tja'on xrokjin xroon ji'i ixi naakua chondana juachaxin tsechónna kain nchakon. ^{††}Méxin, xrokonda xrokjinna xroon ji'i ixi tinóatáana ngajinnta tintue'anta tsitjáña ti chuntianta Ncháina Jesús. Ji'i juachaxin kuajon ndo Dio ngajin kain sen titikaon ndo ko nai'a tsitjáña juachaxin.

⁴Richonda juachjaon ixi ste kaxin ni ncheya ti no stenta. Ó sa'ó nichja xroon chijnie ndo Dio xranchi tangi tson'en chujni me'e. Je'e na titikaon'a na ndo Jesús, ndo naakua Ncháina, ko ndachro na ixi ndo Dio tjaunna ndo, méxin, chao sintu'una ngixe'i nge'e ndako'a.

⁵Ja'anta maski ó no'anta ji'i, jai tja'on sintaxraxa'onnta íjngo ixi Ncháina ndo Dio kuantsjexin ndo sen tjana Egipto sen israelita, ko tjume'e je'e ndo juinchetjáña ndo sen, sen kuitikaon'a ndo. ⁶Kaxon jaña kon'en sen ángel, sen kuitikaon'a ti kuetuan'an ndo Dio ko kuintu'e sen juachaxin tsikajon ndo Dio tsikayé'e sen, ko kuintu'e sen ti jian kuintee sen ko jai kuetuan'an ndo ixi steje'e sen ti naxixe'e, stechón'en sen tsijija nchakon tsoñe'e sen ijje. ⁷Kaxon jaña kon'en ni tjana Sodoma ko ni tjana Gomorra ko ni tjana tjenka nti'a. Ni me'e juinche'e na xranchi juinche'e sen ángel, kuitikaon'a na kaxon, méxin kuama na ijje ixi juinche'e na ti ndako'a ngajin nchri je'a janchri'e na ko juinche'e na kain ti ndako'a, méxin bikaonxin na ixi. ⁸Ji'i juako xranchi tson'en ni titikaon'a, méxin jaña tson'en ni ña'i, ni ntatjunta ndako'a xraxaon. Ncheni'e na cuerpoe na ko titikaon'a na juachaxien Ncháina ko nichjangí'e na sen ángel chónnda juachaxin tetuan'an.

⁹^{††}Ndo arcángel Miguel kuyakutee ndo Xixron'anxrée ko kuətoka'o ndo xa kondeexin cuerpoe ndo Moisés ixi Xixron'anxrée tjaun xa xrobikao xa cuerpoe ndo. Je'e ndo ángel maski jaña kon'en, kuyakute'a ndo xa. Je'o ndache ndo xa: "Ncháina sinchéña ijje ngajian." ¹⁰Ko ni ncheya nichjangí'e na nge'e tienxin'a na kaxon, ko nche'e na xranchi iko

tienxin'a, ko je'o titikaon na nge'e ndachro aséen na, méxin, ti nge'e nche'e na tsitjáñaxin na.

¹¹¡Lastu na!, nche'e na xranchi juinche'e xi Caín. Tjaun na tsjacha na tomi méxin juinche'e na xranchi nge'e ndako'a juinche'e xi Balaam, ko tsen'en na xranchi kuen'en xi Coré ixi nichjangí'e xa sen tjanée xa. ¹²Tosue'eni ixi ni ji'i itji na kia chaxro chondanta, ti no xraxaonxinnta Ncháina Jesús. Je'e na ine na ko ti'i na ko take'e na juaxruxin maski xro'an juasaya chónnda na. Ste na xranchi kaxin ni tetuan'an; je'o tjaun na tayakon'en na aséen na. Stena xranchi itjuí chónnda'i inda ko nango tikao chrinto tjuí; ko xranchi naa ntaa tajon'a itu maski nchakuen ntaa; naa tsikindecken'enxon na ko naa tsikachrjengíxin nue'e na. ¹³Je'e na ste na xranchi ndachaon jie'e tsixrúji tuchrjo ixi ndako'a nche'e na ko ji'i naa nge'e tosue'eni. Ko ste na xranchi nchanotsé tsingachrue, itji nango ko nango ko tikinixin'en satsji ti naxixe'e.

¹⁴Nchakon bake'e ndo Adán, tjume'e yatuxin ndo me'e kujj ndo Enoc, ndo nichjaxin juachaxien ndo Dio ko ndachro ndo: "Jan'an bikon Ncháina Dio bika'o ndo itsjé mil sen ángel chónnda ndo, ¹⁵ixi sinchéña ndo ijje ngajin kain ni ndako'a juinche'e kondeexin kain nge'e ña'i kuanichjangí'e na ndo." ¹⁶Ni me'e tjaun'a na kain nge'e jiton'en ko ichrji na nichjangí'e kichuu na. Je'o chrjitjée na nge'e je'o je'e na tjaun na. Ti nichja na nchejé aséen na ko jian tjao na kondee chujni ixi tjaun na ni me'e tsingijna na.

Nchexraxaon ndo sen titikaon ndo Cristo

¹⁷Méxin, ja'anta kichuuna, xraxaonnta nge'e kuan-dachro sen kuinche'e Ncháina Jesucristo, ¹⁸^{††}ti kuan-dachro sen ixi nchakon tsjexixin nunte xasintajni tsii ni tsitikaon'a ko xronichjangí'e na nge'e tjaun ndo Dio ko xrotjau na tsitikaon na nge'e ña'i ndachro aséen na. ¹⁹Ni me'e tjaun na sintaketonta na ixi je'o tjaun na sinche'e na nge'e ndako'a jii nunte xasintajni [‡]ixi chónnda'i na Espíritue ndo Dio.

²⁰Méxin, kichuuna, kain nchakon chuntianta ko titikaonnta Ncháina Jesucristo ko xronichjaxinnta ngajin ndo Dio ixi juachaxien Espíritue ndo. ²¹Jaña chuntianta ixi tja'anta ndo Dio ko chon'énnta nchakon xrokjan Ncháina Jesucristo ixi juasie ndo xrochjaina ndo juachaxin tsechónna kain nchakon.

²²Jian tingijnanta ni xratiénxin'a ixi tsienxin na nchakon tsechónni kain nchakon. ²³Tingijnanta ni titikaon'a ixi tsji'a na ti xro'i nai'a tsanga, ^{‡‡}ko

† 1:1: Mt. 13:55; Mr. 6:3. †† TSECHÓNNA KAIN NCHAKON vida eterna
‡ 1:9: Ap. 12:7.

†† 1:18: 2Pe. 3:3. ‡‡ XASINTAJNI mundo

tikonóe'énta ni xrokonde'e tsikonóe'eni ko tsje'enta jian ixi ja'anta sinche'anta ti ndako'a nche'e je'e na.

Juasaya tayé'e ndo Dio

²⁴ Naakua ndo Dio jii ko tsango no'e ndo kain nge'e ko nchemé'e ndo ijie chondana ko chóna ndo juachaxin tsayakuina ndo ixi sinche'ana ti ndako'a, ko

‡‡† XRO'I NAI'A TSANGA *infierno*

nchakon tsjasona ti jii je'e ndo xro'an ijie xrochondana, ko tsango tsojuna juaxruxin ti jii ndo nti'a. ²⁵ Juasie ndo Dio tsango chóna ndo juachaxin tetuan'an ndo ko tsajon ndo juachaxin tsechónna ixi juachaxien Ncháina Jesucristo. Je'e ndo kain nchakon jichón ndo ko chóna ndo kain juachaxin, juachaxin nai'a tsjexin. Jaña tson'en.

Apocalipsis

1 Kain nge'e jitaxin nti'i ndo Dio juincheno'e ndo Ncháina Jesucristo ixi sincheno'e ndo kain sen nche'e xrée ndo ixi kain ji'i xrokonda tuinxin tson'en. Ndo Jesucristo xruan'an ndo naa ndo ángel ixi sincheno'e ndo ndo Juan kain ji'i ixi je'e ndo Juan nche'e ndo xrée ndo Jesucristo. ² Ndo Juan nduaxin chronga ndo nge'e nduaxin tsindachro ndo Dio ko nge'e chronga ndo Jesucristo ko kain nge'e tsikikon ndo xranchi juako ndo Dio.

³ Juaxruxin tsake'e sen sinchekuanxin xroon ji'i ko tsin'en sen chijni chronga nge'e tson'en, ko kaxon juaxruxin tsake'e sen tsitikaon nge'e nichja xroon ixi tuinxin tsii nchakon tson'en ji'i.

Ndo Juan ikjin ndo xroon tsayé'e yaato ni'ngo

⁴ *Jan'an, Juan, ikjin xroon tsayé'e yaato ni'ngo ste nunte Asia. Ndo Dio tjua'anta ndo ko tjáanta ndo juaxruxin. Je'e ndo bake'e ndo ti xraxro'an nge'e jii, ko ndo jai jichón ko ndo xrokjan tsii íjngo. Ko juaxruxin ji'i tajon yaato espíritu jii ti tetuanxin ndo, ⁵ ko kaxon ndo Jesucristo tajon kain juaxruxin ji'i. Je'e ndo nduaxin chronga ndo kain nge'e; je'o je'e ndo sa'ó xechón ndo, ndo ícha tetuan'an ixi kain xi rey ko ni tetuan'an nunte xasintajni. Je'e ndo tsango tjaunna ndo, méxin ixi jnié ndo kuijmaxin kain ijie sinkana. ⁶ ††*Je'e ndo kuajon ndo juachaxin xrokjanna xranchi xitaana ixi sintu'una ixra ngajin Ndotée ndo, Ndotáina Dio. Méxin je'e ndo tsayé'e ndo kain juasaya ko juachaxien ndo tsetuan'an ndo kain nchakon. Jaña tson'en.

⁷ ††*Tsje'enta. Ndo Cristo tsii ndo ngakjen'en itjuj. Ko kain na tsikon na ndo ko kaxon ni ningakon'en ndo, ni naakónaxón ndo ko kain ni tjajna jii nunte xasintajni xrotsjanga na nchakon tsikon na tsii ndo. Jaña tson'en.

⁸ ††*Jan'an ti xrangíxixión ritjén ko jan'an tsake'e ti tsjexixin kain nge'e, xranchi letra Á xrangíxixión kain letra ko letra Zeta tjexixín", jaña ichro Ncháina ndo Dio, ndo tsango tetuan'an. Je'e ndo jichón ndo jai ko ó bake'e ndo sa'ó ko ndo xrokjan tsii íjngo.

Ndo Cristo chónnda ndo kain juachaxin

⁹ Jan'an Juan ndo kichuunta ixi steniina ndo Jesús. Ja'anta ko jan'an xraje'o tangi stetatsingana ko stechon'enna tsojuna ti tetuan'an ndo Jesús. Jan'an bake'e naa nche nchíin ngusine nda, nche ndatin'in Patmos, kondeexin bajako chijnie ndo Dio ko kuanichja chijnie ndo Jesucristo. ¹⁰ Naa nchakon ritájon

† 1:4; Ap. 4:5. †† 1:6; Ap. 5:10. ‡ 1:7 a; Mt. 24:30; Mr. 13:26; Lc. 21:27; 1Ts. 4:17; b; Jn. 19:34, 37; c; Mt. 24:30. †† 1:8; Ap. 22:13.

juasaya ngajin Ncháina, hora me'e kuji juachaxien Espíritue ndo Dio ti ritjén jan'an ko tuenxinna kuin'an naa tée sen, soji xranchi ndachro naa itjao. ^{††1} Ja'in ndachro ndo:

—Jan'an ti xrangíxixión ko ti tsjexixin xranchi letra á xrangíxixión ko letra zeta tsjexixin. Ja'a ikjian xroon ji'i xrochronga kain nge'e tsikuan ixi xroxruen'en yaato ni'ngo ste nunte Asia: ni'ngo tjajna Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ko Laodicea.

¹² Tjume'e ngatjia tsja'a ixi tsikon ngisen jinichja'na ko tuinxin bikon yaato candelero tsikónaxin chika oro. ¹³ Ko ngusine ti yaato candelero bikon naa ngisen jitsje'e xranchi Chjen'en ndo Dio tsjongí'e xranchi chujni. Ko manta jiá ndo, me'e naa manta jine jikaxin ti tutée ndo ko jiteya ndo naa cinturón tsikónaxin chika oro. ¹⁴ Ko xrajaa ndo tjúa xranchi tikonni chjuen kutuchjon ko tjúa xranchi tikonni chrinta ko jmakon ndo tóngíxin xranchi xro'i. ¹⁵ Ko tutée ndo xranchi chika bronce tóngíxin tsikachrxjin naa itja. Ko ti nichja ndo tin'enni séen xranchi xroin yee nda jitinga. ¹⁶ Ko itja ndo ti jian, chónnda ndo yaato nchanotsé. Ko ro'a ndo jitachrxjin naa chika espada kayui yajin yauxin. Ko ngaya ikon ndo tsango tóngíxin xranchi tóngíxin chjixro ngusine nchakon.

¹⁷ ††*Ko hora bikon ndo, xranchi xrokuen'enna, kuaritsinga ti jii tutée ndo. Ko je'e ndo bake'e ndo itja ndo ti jian ngata'ana ko ndachijina ndo:

—Xronka'ia. Jan'an ti xrangíxixión ko ti tsjexixin kain nge'e. ¹⁸ Ko jan'an ríchon. Jan'an kuen'enna, ko jai ríchon íjngo ko jan'an tsarichón kain nchakon. Jaña tson'en. Jan'an tituan'an ngajin juachaxin ti tsen'en chujni ko richonda chika xitjeexin ti jii ni tsiken'en. ¹⁹ Méxin ikjian nge'e bikuan, ko nge'e ritsje'e jai ko nge'e tson'en tjume'e. ²⁰ Ji'i xrondachro ti yaato nchanotsé bikuan ngaya tjáana ti jian ko ti yaato candelero chika oro: Ti yaato nchanotsé me'e sen ángel nichje'e sen ti yaato ni'ngo ko ti yaato candelero me'e xrondachro yaato ni'ngo.

Chijni kuayé'e yaato ni'ngo: Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Éfeso

2 'Ikjian xroon tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo Éfeso: "Ja'in ndachro ndo chónnda yaato nchanotsé ngaya itja ndo ti jian ko ichrji ndo ngakjen'en yaato candelero tsikónaxin chika oro: ² Jan'an nóna kain nge'e nche'enta ko nóna ixi jian nche'enta ixra ko tintue'anta ti titikaonnta, ko juaxrux-

‡† ITJAO trompeta ††† 1:17; Ap. 2:8; 22:13.

in'a stenta ixi chujni ndako'a nche'e. Jan'an ó nóna ixi ja'anta jian tsje'enta á nduaxin chujni ndachro ixi je'e na apóstol na ko je'a nduaxin; ko juakonta ixi ni me'e ncheya na. ³ Kueya nge'e tangi kuatsinganta ixi titikaonntana ko kaxon tsango jian juinche'enta ixra ko tuenxin'a konchrjenta ko ngaxin'a itonnta. ⁴ Ko jii naa nge'e nchena'i juaxruxin: ixi jai tjuana'ininta xranchi sa'ó. ⁵ Sintexiñaonta xranchi kuinteenta sa'ó. Ikjannta titikaonnta ndo Dio íjngo. Tintu'enta ti ndako'a ko nche'enta kain nge'e jian ti kuanche'enta nchakon nandá kuaxi kuitikaonnta, ixi siá sinche'anta me'e, jan'an tsjaso ko nango tsake'e candeleroanta. ⁶ Ko jii naa nge'e nchéna juaxruxin nche'enta me'e ti ningakon'ennta nge'e nche'e ni Nicolaítas ko jan'an kaxon ningakon'an nge'e nche'e na. ⁷ †*Ngisen chao tin'en, tsin'en sen nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin ngujngu ni'ngo: Sen tsjacha tsatsinga kain nge'e tangi ko tsintue'a sen tsitikaonna sen, jan'an xrotjá'a sen juachaxin sine sen itu tajon ntaa tajon juachaxin tsechónni kain nchakon, ntaa me'e jii ntaa ti tetuan'an ndo Dio."

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Esmirna

⁸ †*†Ikjian xroon tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Esmirna: "Ja'in ndachro ngisen jii ti xrangixión ko tsake'e ti tsjexixin kain nge'e, ndo kuen'en ko jai jichón: ⁹ Jan'an chúxin kain nge'e nche'enta ko nóna xranchi tangi stenta ko nóanta maski ja'anta chondanta itsjé nge'e jian ngaya asáanta, ko nóna kaxon ixi chinga nichja na ixi ja'anta, ni ndachro judío na, je'e na xraxaon na judío na ko je'a nduaxin me'e; je'e na tikinixin'en na ningue Xixron'anxrée. ¹⁰ Xronka'inta kondee ti tangi tsatsinganta ixi Xixron'anxrée xroxruxin'in xa kaxin ja'anta ndo'achjiso ixi jaña tsjakoxinnta á nduaxin titikaonntana ko tangi tsatsinganta ite nchakon. Ko tintue'anta ti titikaonntana kain nchakon ti tsenjannta, ko jan'an xrotjá'anta juachaxin tsarichonnta kain nchakon. ¹¹ †*Ngisen chao tin'en, tsin'en sen nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin ngujngu ni'ngo: Ngisen tsjacha tsatsinga kain nge'e tangi ko tsitikaonna, xro'an nge'e tson'en aséen sen ti yuxin tsen'en chujni." †

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Pérgamo

¹² †Ikjian xroon tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Pérgamo: "Ja'in ndachro ngisen chón-da espada kayui yajin yauxin: ¹³ Jan'an chúxin kain nge'e stente'enta ko nóna ixi stenta ti no tetuan'an Xixron'anxrée, ko ja'anta xratitikaonnnta. Ko kuintue'anta chuntiantana maski nti'a kóna na ndo Antipas, ndo jian kuitikaonna jan'an. ¹⁴ Ko jii naa nge'e nchena'i juaxruxin nche'enta. Nti'a tjajna Pérgamo chondanta kaxin ni chro'a tintu'e nge'e juako xi Bal-aam, xi me'e ndache xa xi Balac ixi sinchekateya xa

† 2:7: Ap. 22:2. †† 2:8: Ap. 1:17; 22:13. ‡ 2:11: Ap. 20:14; 21:8.
‡† TI YUXIN TSEN'EN CHUJNI segunda muerte

sen Israelita sine sen nge'e tsikajon na ngajin ídoloe na ko ti tjiakuenxin na nchri. ¹⁵ Ko kaxon chondanta kaxin ni tjaun'a tsintu'e na nge'e tjako ni Nicolaítas, ni ningakon'an jan'an. ¹⁶ Méxin tintu'enta ti ndako'a ko titikaonnta ndo Dio. Ixi tuinxin tsji'i jan'an ti stenta ko tsetokianxin chujni ixi espada tachrjexin ro'a. ¹⁷ ††*Ngisen chao tin'en, tsin'en nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin ngujngu ni'ngo: Ngisen tsjacha tsatsinga kain nge'e tangi ko tsintuna'i sen, sen me'e xrotjá'a sen juachaxin sine sen naa nutja jichjian ko xrotjá'a sen naa ixro tjúá, ko ngata'a xro me'e jitaxin naa nombre natjúá ti chúxin'a ninaa ngisen. Je'o ngisen tsayé'e ixro tsono'e sen xranchi ndatin'in sen."

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Tiatira

¹⁸ †Ikjian xroon nge'e tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Tiatira: "Ja'in ndachro Chjen'en ndo Dio, ngisen chón-da jmakon xranchi xro'i jiche ko tutée ndo tóngíxin xranchi chika sijné jingi xro'i. ¹⁹ Jan'an nóna kain nge'e nche'enta ko nóna ixi tsango tjauunnnta ko tsango chuntianinta ko nóna jian ixra nche'enta. Ko nóna ixi jai ícha nche'enta ixra. ²⁰ Jii kaxin nge'e nchena'i juaxruxin nche'enta ixi ja'anta tájonnta juachaxin tjako nchri Jezabel ko ndachro nchra ixi je'e nchra nichja nchra chijnie ndo Dio, ko nduaxin'a me'e ixi je'e nchra nchekateya nchra sen nche'e ixra ngajin, sine sen ti tsikajon na ngajin ídoloe na ko nchekateya nchra sen tsjiakuenxin sen kaxin nchri. ²¹ Jan'an tjá'a nchra kaxin nchakon ixi tsintu'e nchra ti ndako'a nche'e nchra ko ti chón-da nchra itsjé xi, ko titikaon'a nchra. ²² Ko jai tsajon juachaxin tsanga tsoni'e nchra, tsitsingata'a nchra kania ko tsango tangi tson'en kain sen ndakua'i juinche'e na ti kuejuakao na nchra ko tsachrje'a chin me'e tsintueja sen ti ndakua'i nche'e sen. ²³ Ko chjen'en nchri me'e sintani'a xjan ko tsen'en xjan. Ko kain sen ni'ngo tsono'e sen ixi jan'an chuxin nge'e xraxaon aséen sen. Ko sintajenga sen 'na kondee ngujngu ti ndako'a juinche'e sen. ²⁴ Ko ja'anta ko ikaxin sen ste tjajna Tiatira, ja'anta ti rue'anta ti ndako'a tjako nchra ko tjaun'anta tsono'anta nge'e ndakua'i kondee chijnie Xixron'anxrée, ko ja'anta í xrotjá'inta inaa juachjaon. ²⁵ Ko nge'e ti jian chondanta, tatsiinnta ngaya asáanta ko me'e nche'enta kain nchakon tsjija jan'an. ²⁶ Ko sen tsjacha sinche'e kain nge'e tja'on jan'an kain nchakon ti tsjexinja kain nge'e jii ngata'a nunte xasintajni, xrotjá'a sen juachaxin tsetuen'en sen kain tjajna. ²⁷ Jaña Ndotána chjána ndo juachaxin tsetuan'an, kaxon jaña je'e sen tsetuen'en sen tjajna ko xrochón-da sen naa ntakuto chika tsetuenxin sen tjajna ko xrochjeka tjajna xranchi taki naa ichi tjatu'o jaña tson'en chujni me'e. ²⁸ Ko kaxon xrotjá'a sen nchanotsé tingasáña ndúyo. ²⁹ Ngisen chao tin'en, tsin'en nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin ngujngu ni'ngo."

‡‡ 2:17: Jn. 6:48-50.

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Sardis

3 'Ikjian nge'e tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Sardis: "Ja'in ndachro ndo chón-da yaatō Espíritue ndo Dio ko chón-da yaatō nchanot-sé: Jan'an nóna kain nge'e nche'enta, ko nóna ixi ndachro nā stechonnta ko nduaxin'a me'e ixi ja'anta ó tsikinteken'ennta. ²Xingama'anta ko nche'enta ti jian ti xrachao sinche'enta ixi ritsja'a ti stanche'enta ti ndakua'i jii ngajinxin † ikon Ndotána Dio. ³††Sintex-iñaonta kain nge'e jian kuaye'enta ti kuajon ndo Dio, tindoxinnta kain ti ndako'a kuanche'enta ko titikaonnta kain ti jian. Siá sinche'anta ti jian, tsjaso ngajinnta xranchi naa xiche'e, ixi xi me'e noe'ani ngiora tsii xa. ⁴Ko xraste kaxin sen nti'a tjajna Sardis xranchektja'i sen manta steyá sen, me'e tsetsáa sen manta tjúá ko jan'an tsajiki'an sen ixi jaña tikinixin'en sen. ⁵††Ko sen tsjacha tsatsinga kain nge'e tangi ko tsitikaonna sen, sen me'e tsayé'e sen manta tjúá tsetsáa sen ko sintamá'i xranchi tin'in sen ti xroon jitaxin xranchi tin'in kain sen tsechón kain nchakon ko jan'an xrondachrjan ixi chuxin sen ngajinxin ikon Ndotána ko ngajinxin sen ángel chón-da ndo. ⁶Ngisen chao tin'en, tsin'en sen nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin nguungu ni'ngo."

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Filadelfia

7 'Ikjian nge'e tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Filadelfia: "Ja'in ndachro ndo tjúá, ndo nduaxin, ndo chón-da chika xitjeexin ntachja tikinixin'en ndo rey David. Ixi nchakon tsantje'e ndo ntachja xro'an ngisen tsije'e ntachja, ko nchakon tsije'e ndo ntachja ko xro'an ngisen tsantje'e ntachja: ⁸Jan'an nóna kain nge'e nche'enta, ko ngajinxinnta bakée naa ntachja jixrange'e ko xro'an ngisen chón-da juachaxin tsije'e ntachja. Nóna ixi maski jíe'a juachaxin chondanta, kuitikaonnta kain nge'e tja'on, ko nai'a to-sua'anta ixi chuxinninta. ⁹Jan'an sinta'a ixi ni tsikitikaon Xixron'anxrée ko ndachro nā ixi judío je'e nā ko nduaxin'a me'e, je'e nā tsakexin nā ntatuchi'in nā ngajinxin ja'anta ixi jaña tsikon nā ixi jan'an tsango tjua'anta. ¹⁰Ixi nduaxin kuitikaonnta nge'e kuetuan'annta, jan'an tayakon'annta nchakon tsii juachjaon ngata'a kain chujni ste nunte xasintajni ixi jaña tsikon ndotána Dio á nduaxin tsikitikaon nā chijnie ndo. ¹¹Jan'an tuinxin tsji'i. Tatsiinnta ngaya asáanta chijni kuaye'enta ixi jaña ninaa ngisen tsantsja'inta corona juachanta. ¹²††Sen tsjacha tsatsinga kain ti tangi, sen me'e tsakée sen xranchi ntasiji jingi'e ningue ndo Ndotána Dio ko í nai'a tsachrjexin sen nti'a. Ko jan'an xrokjin ngata'a sen xranchi tin'in ndo Dio ko xranchi tin'in tjajné ndo, tjajna natjúá, tjajna Jerusalén, tsixin ngajni ti jii ndo Dio. Kaxon xrokjin xranchi natjúá tsin'ina jan'an. ¹³Ngisen chao tin'en, tsin'en sen nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin nguungu ni'ngo."

† NGAJINXIN delante de †† 3:3: Mt. 24:43, 44; Lc. 12:39, 40; Ap. 16:15. ‡ 3:5 a: Ap. 20:12; b: Mt. 10:32; Lc. 12:8. †† 3:12: Ap. 21:2.

Chijni kuayé'e sen ni'ngo tjajna Laodicea

14 'Ikjian nge'e tsayé'e ndo ángel jitayakon'en aséen sen ni'ngo tjajna Laodicea: "Ja'in ndachro ndo nduaxin, ndo chronga kain ti nduaxin. Jan'an bake'e ti xrangixixín juinchéña ndo Dio kain nge'e. Ndachrjan ja'in: ¹⁵Jan'an nóna kain nge'e nche'enta. Ko nóna ixi je'a kain ti ndachrjan titikaonntana, je'o kaxion nge'e titikaonnta. Xrokuitikaonnta kain nge'e o cháña xro'an nge'e xrokuitikaonnta. Ja'anta stenta xranchi inda yasondao; cháña xrokjuinta naa nda súa o cháña nda ikin. ¹⁶Ixi kaxion nge'e titikaonnta, me'e ja'anta xranchi naa inda yasondao itjennta, méxin tsantsjexinnta ro'a. ¹⁷Ko ndachronta ixi tsango itsjé nge'e chondanta ko tsango jian stenta ko xro'an nge'e xrokonda'anta. Ko ja'anta noa'inta ixi xro'an juaxruxin chón-da asáanta ko noa'inta ixi turuchu asáanta ko ntakutsinnta. ¹⁸Méxin jan'an ntakateyanta te'nanta ngajin jan'an oro chaxro tsikachrjexin xro'i ixi jaña xrochondanta nge'e nduaxin tjintee ko kaxon manta tjúá tsarianta, ko jaña tsikon'ani ti turuchunta ko te'nanta ngajin jan'an xroan colirio tsintjengi ikonnta ixi jaña chao tsikonnta. ¹⁹††Ixi jan'an toña'o ko tetuan'an tikaon kain sen tjúá'a; méxin tintu'enta kain ti ndako'a ko ikjannta titikaonnta kain nge'e tjaun ndo Dio. ²⁰Nti'i ritjén ngandangi nduja, ritinga ntachja ko riteya. Siá xrojan ngisen jitin'en téena ko tsantje'e sen ntachja, jan'an tixin'in ndo'a sen ko sineki'an sen. ²¹Ko ngisen tsjacha tsatsinga kain nge'e tangi, jan'an xrotjá'a sen juachaxin tsake'e sen ngajin ti ritetuan'an; xranchi jan'an juácha kuatsinga kain nge'e tangi ko Ndotána chjana ndo juachaxin tsake'e ti tetuan'an je'e ndo. ²²Ngisen chao tin'en, tsin'en sen nge'e ndachro Espíritue ndo Dio ngajin nguungu ni'ngo."

Sen tajon juasaya ngajin ndo Dio

4 Tjume'e jan'an bikon jixrange'e naa ntachja jii ngajni. †† Ko ti sen nichja kuin'an sa'ó, nichja sen séen xranchi naa itjao ††, ndo me'e nichja'na ndo ijngo, ko ja'in ndachijina ndo:

—Tajian nti'i ixi tsjako'a kain nge'e tson'en ícha tjume'e.

²Tuinxin kujj juachaxien Espíritue ndo Dio ngajin ko bikon naa trono jii ngajni ko naa ngisen jita'a trono me'e. ³Ko ndo jita'a trono tsango jitóngixin ndo xranchi naa ixro ndatin'in jaspe o xro cornalina. Ko ngandajin trono me bikon naa kunchechá tsango chaxro tóngixin xranchi naa ixro ndatin'in esmeralda. ⁴Ko kaxon ngande'e trono me'e bikon ijngo ikán noó trono ko nti'a jita'a ikán ⁵noó ndo tachrii, ko manta tjúá steyá sen ko corona tsikónñaxin chika oro steta'a jaa sen. ⁵††Ko trono tikinixin'en ndo Dio tin'enni nichja sen, ko tjateé ko tóngixin. Ko ngajinxin trono kaxon jiche yaatō xro'i ko me'e ti yaatō Espíritue ndo Dio.

†† 3:19: He. 12:6. ††† NGAJNÍ cielo ††† itjao Trompeta § IKÁN veinte †† 4:5 a: Ap. 8:5; 11:19; 16:18; b: Ap. 1:4.

⁶ Ko ngajinxin trono bikon xranchi xrokjui naa ndachaon tóngixin xranchi xroxrao.

Tjenka ko ngande'e trono ste noó sen jichón ko chónnda sen me'e itsjé jmakon sen ngajinxin sen ko tuenxin sen. ⁷ Ko ti naa sen jichón tikonni xranchi naa kujenda, ko ti yuxin sen jichón tikonni xranchi naa kuxinta, ko ti nínxin sen jichón tikonni xranchi ikon chujni. Ko ti noóxin sen jichón tikonni xranchi naa kutachikjan jitjanga. ⁸ Ko ti noó sen jichón, ngujngu sen chónnda sen ikjaon nenechaan sen ko stechónnda sen itsjé jmakon sen ngandajin sen ko ngaxin'in sen, ko tiie, nchakon stendachro sen:

Tjúá, tjúá, tjúá ja'anta,
Ncháina ndo Dio, ja'anta chondanta kain juachaxin.
Ja'anta ndo ó ritjennta sa'ó,
ko ríchónnta jai
ko ja'anta xrokjannta tsji'intá íjngo.

⁹ Sen noó sen jichón kain nchakon tajon sen juasaya, ko juasie sen ngajin ndo Dio, ndo jita'a trono, ndo jichón kain nchakon ¹⁰ ko hora jaña nche'e sen noó jichón, sen ikán noó tachrúi take'exin ntatuchi'in sen ngajin ndo Dio ko tajon sen juasaya ngajin ndo jichón kain nchakon, ko tjanka sen corone sen ngajinxin trono ko ndachro sen:

¹¹ Nchána ko ja'anta ndo Dio na'nana,
ja'anta tikinixin'annta tsaye'enta kain juasaya
ko tikinixin'annta xrontatjunanta ja'anta tsango jiannta
ixi kain juachaxin chondanta;
ko ixi ja'anta juinchekochjiannta kain nge'e ixi jaña jueñaonta.

Xroon ko Xjantuchjon

5 Tjume'e bikon ngaya tja ndo ti jian, ndo jita'a trono, jitsé ndo naa xroon tsikjin sen ngaya ko tuenxin ko tsikijeexin xroon ixi yaatō sello. ² Ko bikon naa ndo ángel chónnda juachaxin ko séen tjanchangi ndo ko ndachro ndo:

—¿Ngisen chónnda juachaxin tsintjian sen sello ko tsantje'e xroon?

³ Ninaa ngisen jii ngajní ko nunte xasintajni ko chringi inche jua'i tsantje'e sen xroon ko jua'i tsje'e sen nge'e ndachro xroon. ⁴ Ko jan'an tsango tsjanga ixi kuichue'a ninaa ngisen chónnda juachaxin chao xrokuantje'e xroon o je'o xrobikon sen nge'e ndachro xroon. ⁵ Tjume'e naa sen tachrúi ndachijina:

—Ítsjanga'ia, ixi nti'i jii Kujenda kuachrjenixin tjajna Judá ko kuachrjenixin ndo Rey David. Ndo me'e juacha ko chónnda ndo juachaxin chao tsantje'e ndo ko tsintjian ndo ti yaatō sello chónnda xroon.

⁶ Tjume'e ngajinxin trono ko ti ste noó sen jichón ko ngusine ti ste sen tachrúi, nti'a siin naa ndo xrokjui xranchi Xjantuchjon, † tikonni xranchi naatsikóñaxón na xjan ko chónnda xjan yaatō nte'e xjan ko yaatō jmakon xjan. Me'e xrondachro yaatō Espíritue ndo Dio tsixruan'an ndo itsji nchijí nunte xasintajni. ⁷ Ko Xjantuchjon konchjiñe'e xjan ti jii ndo jita'a trono ko itsé xjan xroon jíá itja ndo ti jian. ⁸ Ko nchakon itsé xjan

xroon me'e, ti noó sen stechón ko sen ikán no sen tachrúi bake'exin ntatuchi'in sen ti jii tutée Xjantuchjon. Ko ngujngu sen chónnda sen naa arpa, ko copa tsikóñaxin chika oro jichre inda chaxro xraxé. Me'e xrondachro kain ti nichje'e sen ndo Dio, kain sen tikinixin'en tjajnéé ndo. ⁹ Ko sen noó jichón ko sen ikán no sen tachrúi itsjé sen naa soon natjúá:

Je'o ja'anta tikinixin'annta tsaye'enta xroon ko tsintjiannta ti sello chónnda libro;
ixi ja'anta naakóñaxónnta na
ko jniánta kuenaxinnta chujni ste kain tjajna, sen nichja kain ngigua, tjajna nchínchín ko tjajna ndua ixi xrokuayé'e ndo Dio sen.

¹⁰ ††*Ja'anta kuajonnta juachaxin ixi xrokjanna rey ko taana sinta'ana ixra ngajin ndo Dio na'nana, ko kaxon kuajonnta juachaxin tsetuan'anna nunte xasintajni.

¹¹ Tjume'e tsja'a ko kuin'an téé itsjé sen ángel ste sen ngande'e trono ko no sen jichón ko ikán no sen tachrúi. Ko ste itsjé millones sen. ¹² Séen itsjé sen: Xjantuchjon, naakóñaxón na xjan, méxin tikinixin xjan tsayé'e xjan kain juachaxin tsetuan'an xjan

ko tsayé'e xjan kain ti tjintee,
ko kain nge'e tsono'e xjan,
kain juachaxin ko kain juasiaína.

¹³ Kaxon kuin'an ixi kain nge'e juinchéña ndo Dio jii ngajní, nunte xasintajni, jii chringi inche ko kain nge'e jii chringi ndachaon ndachro:

Kain ja'anta tájonnta juasaya ngajin ndo jita'a trono ko ngajin Xjantuchjon
ixi tikinixin'en sen kain juachaxin ko kain nge'e jian ko kain juasaya kainxin nchakon.

¹⁴ Ko noó sen stechón ndachro sen:
—Jaña tson'en.

Ko sen ikán no sen tachrúi bake'exin ntatuchi'in sen, kuajon sen juasaya ngajin ngisen jichón kain nchakon.

Yaatō sello

6 Tjume'e bikon ixi Xjantuchjon kuintjian xjan naa sello ti yaatō sello ko kuin'an nichja naa sen noó jichón ko nichja sen séen xranchi tjateé ko ndachro:
—Xrokuia ko tsje'é.

² Ko jan'an ritsja'a ko bikon naa kunxin tjúá. Ko ndo jita'a kunxin me'e jichónnda ndo naa arco ngaya itja ndo ko tsikayé'e ndo naa corona ko je'e ndo juacha ndo ti kue'tō ndo ngajin kain ti ña'i ko jaña sinche'e ndo kain nchakon.

³ Ko Xjantuchjon hora kuintjian xjan sello yuxin, kuin'an ti yuxin sen jichón ndachro sen:
—Xrokuia ko tsje'é.

⁴ Ko kuachrje inaa kunxin játse. Ko ndo jita'a ba kuayé'e ndo juachaxin tsantsje ndo kain juaxruxin jii ngata'a nunte xasintajni ko jaña tsóña kichuu ngujngu chujni, ko kuayé'e ndo naa chika espada yao tsango ijíé.

† XJANTUCHJON Cordero de Dio; Jesús

†† 5:10: Ap. 1:6.

⁵ Ko Xjantuchjon kuintjian xjan ti nínxin sello ko kuñ'an nichja sen nínxin jichón ko ndachro sen: —Xrokuia ko tsje'é.

Ko ritsja'a ko bikon naa kunxin tiie ko ndo jita'a ba jichónnda ndo ngaya itja naa balanza. ⁶ Ko kuñ'an nichja naa sen ngusine ti ste ti noó sen jichón ndachro:

—Je'o naa kilo trigo tsinaxin ixi naa tomi denario ko níi kilo cebada ixi naa tomi denario kaxon. Ko nchetjáña'inta aceite ko vino.

⁷ Ko Xjantuchjon kuintjian xjan ti noóxin sello, tjume'e kuñ'an nichja ti noóxin sen jichón ndachro: —Xrokuia ko tsje'é.

⁸ Ko ritsja'a ko bikon naa kunxin sine ko ti jita'a ba ndatin'in Muerte. Ko tuenxin ti me'e jiru'é e ti tetuan'an ti no xrabaa ni tsiken'en. Ko kayui me'e kuayé'e juachaxin tsetuan'an ti noóxin parte nunte xasintajni ixi tsóña nã chujni ixi chika yao ko tsenxin nã jinta, ko tsenxin nã ichin ko iku jie'e tsóña chujni.

⁹ Ko Xjantuchjon kuintjian ti naoxin sello ko bikon chringi trono aséen sen tsiken'en ixi kuanichja sen chijnie ndo Dio. ¹⁰ Ko séen ndachro sen:

—Ja'anta Ncháina tjuánta ko jiannta ko kain nchakon ndachrona nge'e nduaxin. ¿Ngisa sinchéñanta ijié ngajin ni kóñana, ni ste nunte xasintajni?

¹¹ Ko kuayé'e sen manta tjuá ko kuetuen'en sen ixi xrochon'en sen ikaxin nchakon xroxetjaja sen kichuu sen, sen nche'e xra ngajin ndo Cristo, tsintekenjan sen me'e xranchi kuinteken'en je'e sen.

¹² *Ko bikon Xjantuchjon kuintjian xjan ti ikjaon sello, ko tsango tsanga kontengí nunte. Ko chjiixro konaxixe'e xranchi naa manta tiie. Ko nchanitjao konjátse xranchi ijni. ¹³ Ko nchanotsé jii ngajni kuitsinga ngata'a inche xranchi ntaã tajon tu higo tintjí tuée ntaã, nchakon chrinto tontsjenga ntaã. ¹⁴ †*Ko ngajni kuitjáña xranchi naa xroon xeeya. Ko kain ijna ko nunte nchínchín jii ngusine ndachaon kuindoxin no bake'e. ¹⁵ Ko kain xi rey jii nunte xasintajni, ni tetuan'an, ni chónnda itsjé tomi, xi tetuan'an xi soldado, ni tsango chónnda juachaxin ko kain ni nchenche'e nã ixra ko ni na'i, kuintekema nã ngaxin'in itjao ‡ ko ti ixro ntandoá ste ijna. ¹⁶ ††*Ko ndache nã ijna ko ixro ntandoá:

—Titsingata'aninta ixi jaña tsikon'ana ndo jita'a trono ko Xjantuchjoen ndo Dio tsjankata'ina ijié ixi tsango jitoñao xjan, ¹⁷ ixi ó kuji nchakuen ndo Dio ko Xjantuchjoen ndo sinchéña sen ijié ko, ¿ngisen tsikixin'en tsango ijié juachjaon tson'en?

Sen israelita chónnda sello

7 Tjume'e bikon noó sen ángel stexin tutée sen, ngujngu sen stetsje'e sen ngujngu ti noó lado chónnda nunte xasintajni: ku'e, nijin, retuya ko chjuya, sen me'e stetingakon'en sen chrinto ixi tsonchikau'a chrinto ngata'a inche, ngata'a ndachaon ko ngata'a ntaã yua. ² Ko kaxon bikon inaa ndo ángel kuixin chjuya ko chónnda ndo sellue ndo Dio, ndo jichón kain

† 6:12 a: Ap. 11:13; 16:18; b: Mt. 24:29; Mr. 13:24, 25; Lc. 21:25.
†† 6:14: Ap. 16:20. ‡ Itjao Cueva †† 6:16: Lc. 23:30.

nchakon. Ko ndo ángel me'e séen kuyako ndo ngajin ti noó ángel kuayé'e juachaxin sincheni'e nunte xasintajni ko ndachaon, †† ko ndachro ndo:

—Ncheni'e'anta inche, ndachaon, ko ntaã yua, tsjexinja tsakéena sello ntatjen sen nche'e ixra ngajin ndo Dio.

⁴ Ko kuñ'an ngijan'in sen tsikaa sello, ko sen me'e ciento yuu ikán ko no mil, sen tsikachrjenixin ndo Israel. ⁵ Teyuu mil sen tsikaa sello tsikachrjenixin ndo Judá ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Rubén ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Gad, ⁶ teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Aser, teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Neftalí ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Manasés, ⁷ teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Simeón ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Leví ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Isacar ⁸ ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Zabulón ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo José ko teyuu mil sen tsikachrjenixin ndo Benjamín. Kain sen ji'i tikinixin sen tjajné ndo Dio ko kuayé'e sen sellue ndo.

Kueya chujni stejá manta tjuá

⁹ Tjume'e bikon kueya chujni tikinixin'en nchijí nunte xasintajni, ko xro'an ngisen chao tseki ngijan'in sen me'e. Kainko tjajna ndoa ko kain tjajna nchínchín, kain ngigua stexin sen tutée sen tjenka trono ko ngajin Xjantuchjon †† ko stejá sen manta tjuá ko ngaya itja sen stetsé sen kajne. ¹⁰ Ko kain sen séen stetoyako sen ko ndachro sen:

Ndo Dio chónnda jaina, ndo jita'a ngata'a trono ko kaxon Xjantuchjon, kuajon sen juachaxin tsechónna kain nchakon. ¹¹ Kain sen ángel stexin sen tutée sen ngandajin trono ko ngandajin sen tachrii ko ti noó sen stechón bake'exin ntatuchi'in sen ko kuisée sen ngata'a inche ngajin trono ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Dio ¹² ko ndachro sen:

Jaña tson'en. Tsajonna juasaya ngajin ndo Dio ixi tsango no'e ndo ko tsango tetuan'an ndo ko tikinixin tsajonna juasajina ngajin ndo. Ixi tikinixin xrochonde'ena ndo juasaya ixi tsango chónnda ndo juachaxin ko tsango tituan'an ndo, jaña sintu'una kain nchakon. Jaña tson'en. ¹³ Tjume'e naa sen tachrii juanchangina ko ndachro sen:

—Sen stejá manta tjuá, ¿ngisen ñã?, ko, ¿tinó kuixin sen?

¹⁴ †††*Ko jan'an juata'a:

—Nchána, ja'anta no'anta.

Ko je'e ndo ndachro ndo:

—Sen ji'i tsikixin sen ti jii juachjaon ko tsango tangi kuatsinga sen, sen tsikijmáxin mantée ko tsikotjúáxin aséen sen ixi jnié Xjantuchjon. ¹⁵ Méxin jai ste sen tjen-

†† NDACHAON mar ††† XJANTUCHJON Cordero de Dio; Jesús
††† 7:14: Mt. 24:21; Mr. 13:19.

ka trono ne'e ndo Dio, ko tiie, nchakon stenche'e sen ixra ngaxin'in ningue ndo ko je'e ndo tayakon'en ndo sen ko xro'an nge'e tsintekon'en sen. ¹⁶ Ko je'e sen it-sen'a sen jinta ko tsen'a sen inda ko xrochján'i sen ixi sué nchakon, ko chjiixro sinchechján'i sen kaxon. ¹⁷ Ko Xjantuchjon jii ngusine trono tayakon'en ndo sen xranchi xrokjui kutuchjoen ndo, ko tsajikao ndo sen ti no jitinga inda tajon juachaxin tsechón chujni ko ndo Dio sinchexémá ndo ndakon sen.

Yatuxin sello

8 Tjume'e Xjantuchjon kuintjian yatuxin sello chón-da xroon ko xro'an nge'e kuin'enni ngajni xranchi tu'o hora. ² Tjume'e jan'an bikon yaato sen ángel siin sen ngajinxin ndo Dio ko ngujngu sen kuayé'e sen ngujngu itjao. ³ Ko kuii inaa ndo ángel jitsé ndo naa i'nti tsikónaxin chika oro, kuixin tjenka altar ko kuayé'e ndo itsjé tsjoxraxé tsjaaka ndo ixi ji'i tsikao oración ne'e kain sen tsikjan chjen'en ndo Dio ko tsake'e ngata'a altar tsikónaxin oro ti jii ngajinxin trono. ⁴ Ko nchie tsjoxraxé bajinxin itja ndo ángel ikjui ti jii ndo Dio ko kao oración ne'e chjen'en ndo Dio. ⁵ †*Ko ndo ángel kua ndo i'nti, 'nti me'e juinchekaon ndo ixi xruitja jii ngata'a altar ko juanka ndo i'nti me'e ngata'a nunte xasintajni. Me'e kuin'enni juatee ko kongíxin ko tsango kontengi nunte.

Itjao

⁶ Tjume'e sen yaato ángel, sen chón-da yaato itjao ††, konchjiñe'e sen ixi tsanoa sen itjao me'e.

⁷ Ko ndo ángel sa'ó kuanoa ndo itjao chón-da ndo ko kuaxi kuania ngata'a nunte xasintajni tuni ko xro'i tsik-intekjanxin ijni. Ko iche ti nínxin parte nunte ko ntaa ko iche kain kayua.

⁸ Tjume'e ti yuxin ndo ángel kuanoa ndo itjao chón-da ndo ko naa nge'e xranchi naa ijnā ijie jiche kuitsinga ngangí ndachaon ko nínxin parte ndachaon ikjan ijni. ⁹ Ko kuen'en nínxin parte kain nge'e jii ngangí ndachaon ko kaxon nínxin parte kain ntabarco kuitjáña.

¹⁰ Tjume'e ti nínxin ndo ángel kuanoa ndo itjao chón-da ndo ko naa nchanotsé ijie xingajinxin ngajni jiche nchanotsé xranchi naa xro'i ijie kuitsinga ngata'a nínxin parte ndajitinga ko ti no jitachrjetoxin inda. ¹¹ Ko nchanotsé me'e ndatin'in Itsjá, méxin ti nínxin parte inda kontsjá inda ko kueya chujni kuen'en ixi ti kontsjá inda me'e.

¹² Tjume'e ti noóxin ndo ángel kuanoa ndo itjao chón-da ndo ko ti nínxin parte chjiixro, nínxin parte nchanitjao ko nínxin parte nchanotsé konaxixe'e ko í bingasáña'i. Méxin tingasáña'i chjiixro ko nchanitjao ko nchanotsé nínxin parte nchakon ko tiie.

¹³ Tjume'e bikon ko kuin'an naa kutachikjan jitjanga ba ngusine ngajni ko séen jitoyako ba:

—¡Lastu, lastu, lastu sen ste nunte xasintajni nchakon tsanoa ijngo nii sen ángel tjao'e sen ko ó tsaxi tsanoa sen tjao'e sen jai!

9 Tjume'e ti naoxin ndo ángel kuanoa ndo itjao † chón-da ndo ko jan'an bikon naa nchanotsé kuitsingaxin ngajni ngata'a nunte xasintajni ko nchanotsé me'e kuayé'e chika xitjeexin tuye yaso'e ko naxixe'e. ² Ko nchanotsé me'e kuantje'e tuye yaso'e ko kuachrje i'nchi xranchi i'nchi tachrxjin naa itja ko i'nchi me'e juinchekonaxixe'e chjiixro ko chrinto. ³ Ko kuachrjexin i'nchi me'e kuchjua ko kain ba bingó ba ngata'a nunte ko kuayé'e ba juachaxin xranchi juachaxin chón-da kulantajoon jii nunte xasintajni. ⁴ Kuetuen'en ba ixi sinchenie'a ba kayua jii nunte xasintajni ko ninaa nge'e yua ko ninaa ntayua. Je'o sinchenie'e ba ni chón-da'i sellue ndo Dio ntatjen na. ⁵ Ko kuayé'a ba juachaxin naatsónaxón ba chujni. Je'o sinchenie'e ba na na'ó nchanitjao, ko ti tsonie'e na me'e xranchi tsonie'e ni tsijine'e naa kulantajoon. ⁶ Nchakon me'e chujni tsijine'e ba, xrojueño na xrokuen'en na ko jua'i tsen'en na ixi ti tsen'en chujni satsinge'e na.

⁷ Ko kuchjua me'e ste ba xranchi kunxin tikao na nchakon te'to na, ko ngata'a jaa ba chón-da ba xranchi naa corona chika oro ko ikon ba tikonni xranchi ikon chujni. ⁸ Chón-da ba xraja ba xranchi xraja naa nchri, ko neno ba xranchi neno kujenda. ⁹ Ko je'e ba chón-da ba naa chika tingakuenxin ixi xro'an nge'e tson'en ba. Ko ti xroin nene'e ba tin'enni xranchi xroin itsjé carreta tingakjin itsjé kunxin nchakon itji na tinteke'to na. ¹⁰ Ko ntanee ba chón-da ba chá'a xranchi chón-da kulantajoon ko ixi ché ba sinchenie'e ba chujni nguixin na'ó nchanitjao. ¹¹ Ko xi tetuen'en kuchjua me'e naa ángel tikinixin'en tuye yaso'e ko naxixe'e. Ángel me'e ngigua hebreo ndatin'in Abadón ko ngigua griego ndatin'in Apolión ko ji'i xrondachro sinchetjáña kain nge'e.

¹² Ko me'e juachjaon sa'ó kuatsinga ko xratitjáña ijngo yuu juachjaon ijie.

¹³ Ko ti ikjaon ndo ángel kuanoa ndo itjao chón-da ndo ko kuin'an naa téé sen nichja kuachrjexin ngusine ti noó nte'e altar chika oro ti jii ndo Dio. ¹⁴ Ko ti téé sen nichja me'e ndache ti ikjaon ángel kuanoa itjao chón-da ndo:

—Toxindange'e ti noó sen ángel jixrite'e ngande'e in-da jitinga tsango ijie ndatin'in Eufrates.

¹⁵ Ko xindange'e ti noó sen ángel ixi naatsónaxón sen ti nínxin parte chujni jii nunte xasintajni ixi ndo Dio jaña juinchekonchjian ndo sen ixi sinche'e sen nge'e kuetuen'en sen hora, nchakon, nchanitjao ko nano me'e. ¹⁶ Ko kuin'an ngijan'in ni soldado jita'a kunxin'e na, ni tse'to, me'e doscientos millones ni me'e.

¹⁷ Ko jaña bikon konoxin itsjé kunxin ko ni steta'a ba chón-da na naa chika ntakuin na tingakuenxin ixi xro'an nge'e tson'en na, chika me'e játse chika ko yua xranchi ngajni ko sine. Ko jaa kunxin tikonni xranchi jaa kujenda ko ro'a ba tachrxjin i'nchi ko xro'i ko azufre. ¹⁸ Ko ti nínxin parte chujni kuinteken'en na ixi

† 8:5: Ap. 11:19; 16:18. †† itjao Trompeta

‡ itjao Trompeta

kanii nge'e kuachrjexin ro'a kunxin me'e xro'i, i'nchi ko azufre. ¹⁹ Ko juachaxin chónnda kunxin me'e tachrjexin ro'a ba ko ntané ba. Ko ntané ba jii xranchi kunchee chónnda jaa me'e sincheníexin ba chujni.

²⁰ Ko chujni kuenxin'a ixi i'nchi, xro'i ko azufre, ni me'e kuintue'a na juinche'e na ti ndako'a ko kuintue'a na kuajon na juasaya ngajin Xixron'anxrée ko tsango jueñaon na ídolo tsikóñaxin chika oro, chika plata, chika bronce, ixro ko ntáa, ídolo me'e jua'i tikon, tien'a ko chrji'a. ²¹ Ko ni me'e kaxon kuintue'a na ti ndako'a kuanche'e na, ti naabakóñaxón na chujni ko kuintue'a na kuitikaon na ichin tuso ko ti chónnda na inaa nchri je'a janchri'e na ko ti te'e kichuu na.

Ndo ángel ko naa xroon nchíin

10 Tjume'e bikon inaa ndo ángel tsango chónnda ndo juachaxin xingajinxin ngajni, ndo me'e jitsía ndo naa itjuj ko naa kunchechá jii ngata'a jaa ndo ko ikon ndo tóngixin xranchi chjiixro ko tutée ndo jitsje'e xranchi xro'i jiche. ² Itja ndo jitséxin ndo naa xroon nchíin jixrange'e, ko tutée ndo ti jian bake'e ndo ngata'a ndachaon ko tutée ndo ti ikjon bake'e ndo ngata'a inche. ³ Ko séen kuyako ndo xranchi tojie'e naa kujenda, ko ti juexin kuyako ndo, kuin'enni tée yaato juatee. ⁴ Ko juexin ndachro ti yaato juatee, jan'an ó xrokjin nge'e kuj'an ko tuinxin kuin'an naa sen nichja jii ngajni ko ndachro:

—Tasintaxin'a nge'e ndachro ti yaato juatee, ja'ua tsono'a jii ko xro'an ngisen xron-dache.

⁵ Ko ndo ángel tsikake'e naa tutée ngata'a ndachaon ko naa tutée ndo ngata'a inche juatsi'in ndo itja ndo jian ngajni. ⁶ Ko nichjaxin ndo ixi ndo Dio, ndo jichón kain nchakon, ndo juinchekonchjian ngajni ko nunte xasintajni, ndachaon ko kain nge'e jii ko ndachro ndo ángel:

—Í tsonchrjen'a tson'en kain jii. ⁷ Nchakon xronichja yaatuxin ndo ángel ko tsanoa ndo tjao'e ndo, ó tsikon'en kain ti tsindachro ndo Dio sinche'e ndo, ti xro'an ngisen kuano'e ko sinche'e ndo kain ti tsindache ndo sen nche'e xrée ndo, sen kuachronga chijnie ndo ó sa'ó.

⁸ Ti tée sen ó kuin'an kuixin ngajni, ijngo nichja'na ko ja'in ndachro:

—Itjia ko chijjá xroon nchíin jixrange'e jíá itja ndo ángel kuixin ngata'a ndachaon ko ngata'a inche.

⁹ Tjume'e ikjui ko juanchia'a ndo ángel xroon nchíin ko je'e ndo ndachro ndo:

—Itsé ko inte xron. Ngaya ro'a tsojni xranchi tsjeen kunoa, ko ngaya tsee itsjá tsono'a.

¹⁰ Jan'an itsé xroon nchíin jii ngaya itja ndo ángel ko juiné xron, ko nduaxin ngaya ro'a xe'e xranchi tsjeen kunoa ko ngaya tse'e kontsjá. ¹¹ Ko tuinxin kuituanna:

—Xrokonda xrochrja'ngana ijngo nge'e tson'en, ti nge'e sinche'e ndo Dio ngajin kain tjajna, kain chujni, kain ngigua ko kain xi tetuan'an.

Yuu sen xruan'an ndo Dio xrochronga nge'e tson'en

11 Tjume'e kuayáa naa ntáa tjatichuaxinni ko kuituanna:

—Itjia ko tjatichu'a ningue ndo Dio ko altar ne'e ndo ko tsje'e ngijan'in sen ste nti'a, sen stetajon sen juasie sen ngajin ndo. ² †*Ko tjatichua'ia ntasién ningue ndo Dio ixi nti'a tsayé'e ni je'a tjajné ndo Dio, ixi tsetuen'en na tjajna Jerusalén ko xrochónde'a na juasaya tjajna, níi nano ko tu'o. ³ Jan'an xroxruan'an yuu sen nche'e xrana, tseyá sen manta tiie, xrochronga sen chijnina, chijni nduaxin, níi nano ko tu'o.

⁴ Kayui sen me'e xrochronga chijnina, sen me'e kayui ntáa olivo ko kayui candelero ste ngajin ndo Dio, ndo tetuan'an nunte xasintajni. ⁵ Ko siá xrojan chujni tjaun sincheni'e sen, je'e sen tsantsjexin sen ro'a sen xro'i, xro'i tsjaakaxin sen chujni tjaun sincheni'e sen ko tsen'en na. ⁶ Ko je'e sen xrochónnda sen juachaxin tsi-je'e sen ngajni ixi tsania'i ichrin nchakon xronichja sen chijnie ndo Dio ko xrochónnda sen juachaxin ixi sinchekjan sen inda ijni ko sincheni'e sen inche ixi itsje ichin kain nchakon tjaun sen. ⁷ ††*Tjume'e nchakon tsjexin xrochronga sen chijnina, chijni nduaxin, tjume'e kué Xixron'anxrée tsachrjexin ba tuye yaso'e ko tse'to ba ngajin sen ko tsjacha ba naatsóñaxón ba sen. ⁸ Ko cuerpoe sen tsitsinga ti chaoé tjajna ijié ti tsikoña na Ncháina Jesús nganito ntacru, ko nti'a nchekin'in na Sodoma ko Egipto. ⁹ Ko níi nchakon ko tu'o, kain ni tsixin jée tjajna, ni nichja jée ngigua ko nación tsikonna sen tsiken'en sen jitsinga sen ko tsintue'a na sen xroxrabaa sen. ¹⁰ Ko ni nunte xasintajni juaxruxin tsintee na tsikon na tsiken'en sen, ko sinchéña na kia ko sinchekiton'en kichuu na itsje nge'e ixi juaxruxin ste na ixi tsiken'en sen, sen tsixruan'an ndo Dio, ixi nchakon kuintee je'e sen tsango tangi kuintekatsinga na. ¹¹ Ko kuatsinga kanii nchakon ko tu'o, tjume'e ndo Dio juinchexehón ndo kayui sen kuachronga chijnie ndo, ko bingatjen sen ko ni bikon tsango xronka na. ¹² Ko kayui sen kuin'en sen séen nichja naa ngisen jii ngajni ko ndachro:

—Tajiinta nti'i.

Ko je'e sen kuajin'in sen ngajni, naa itjuj juinchengajin'in sen. Ko kain ni kuaningakon'en sen, bikon na sen. ¹³ †*Ko hora me'e tsango kontengí nunte, ko texin parte tjajna ijié chjenjin ko yaato mil chujni kuinteken'en na. Ko kain ni jichón, ni kuitu'e, tsango xronka na ko kuaxi na kuitikaon na ndo Dio jii ngajni ko kuajon na juasie na ngajin ndo.

¹⁴ Na ti kon'en yuxin juachjaon ko tuinxin tsii juachjaon nínxin.

Itjao yaatuxin

¹⁵ Tjume'e yaatuxin ángel kuanoa ndo itjao † chónnda ndo ko ngajni kuin'enni séen nichja itsje ngisen ndachro:

† 11:2: Lc. 21:24. †† 11:7: Ap. 13:5-7; 17:8. ‡ 11:13: Ap. 6:12; 16:18. †† itjao Trompeta

Kain juachaxien nunte xasintajni tikinixin'en ndo Dio ko ngisen kuinche'e je'e ndo, me'e ndo Cristo, ndo tsetuan'an kain nchakon.

¹⁶ Ko ngujngu sen ikánoó tachrú ste ngata'a ntachaon'en sen ngajinxin ndo Dio kuisée sen ko kuajon sen juasie sen ngajin ndo Dio. ¹⁷ Ko ndachro sen: Ncháina ndo Dio, tsango chondanta kain juachaxin. Ja'anta ti ó sa'ó bake'enta, ti richónnta jai ko ja'anta tsji'inta íjngo.

Juasianta ixi juakonánanta kain juachaxin chondanta ko ó kuaxinta kuetuan'annta nchijíi nunte xasintajni.

¹⁸ Kain chujni ste nunte xasintajni koñao nã, ixi ó kuji nchakon ja'anta sinchéñanta ijië ngajin nã ko ngajin ni tsiken'en.

Ko nchakon me'e tsajonnta nge'e jian ngajin sen juinche'e xráanta, sen kuachronga chijnianta ko ngajin sen titikaonnta,

chujni tsango tituan'an ko chujni na'i.

Ko sinchetjáñanta ni juinchetjáña chujni bake'e nunte xasintajni.

¹⁹ †*Tjume'e xitje'ë ntãchja ningue ndo Dio ti jii ngajni, ko ngaxin'in ni'ngo tikonni ti jitjinga nge'e tsiketuan'an ndo Dio. Ko tsango kongíxin ko tsango juatee ko tsango kontengí nunte ko tsango kuania tuni.

Nchri ko kudragón

12 Tjume'e konoxin ngajni naa nge'e tsango ijié ti chuxin'ani: konoxin naa nchri ko manta jáá nchra tóngíxin xranchi chjiixro ko chringi tutée nchra jii nchanitjao. Ko jaa nchra jita'a naa corona chónnda teyuu nchanotsé. ² Ko je'e nchra yaa nchra ichjan ko tuyako nchra ixi tsango tiín nchra ixi ó sinchejongí'e nchra chjen'en nchra. ³ Kaxon konoxin ngajni naa nge'e ijié ti chuxin'ani: naa kudragón játse ko chónnda ba yaátõ jaa ba ko ite nte'ë ba ko naa corona jita'a ngujngu jaa ba. ⁴ Ko ntanéë ba bingajinxin ba ti nínxin parte kain nchanotsé jii ngajni ko juanka ba nchanotsé ngata'a nunte ko kuíxin ba ngajinxin je'e nchra ixi sine ba chjen'en nchra tuinxin tsjongí'e xjan. ⁵ Ko je'e nchra juinchejongí'e nchra naa xjan xi, xjan me'e tsetuen'en xjan kain tjajna jii nunte xasintajni ixi naa ntakuto chika. Tjume'e kuachrje'e nchra chjen'en nchra, sakjui xjan ngajin ndo Dio ti tetuan'an ndo. ⁶ Tjume'e je'e nchra sabinga nchra ntajie ko nti'a ndo Dio tsijonchjian ndo no xrobake'e nchra ko nti'a tayakon'en ndo nchra níi nano ko tu'o.

⁷ †*Tjume'e kuinteke'to sen ángel ngajni. Ndo ángel Miguel ko sen ángel tetuen'en ndo kuinteke'to sen ngajin kudragón ko ni ángel tetuen'en ba. ⁸ Ko ixi juacha'i ba íxro'an juachaxin chónnda ba tsitu'e ba ngajni. ⁹ †*Méxin kuantsjexin ndo Dio kudragón ngajni, me'e kunchee ntãxi nchekin'in nã Xixron'anxrée. Je'e xa ncheye'e xa chujni ste nunte xasintajni. Je'e xa ko kain ni ángel tetuen'en xa kuitsinga ngata'a nunte.

¹⁰ Tjume'e kuin'ã naa sen séen nichja ngajni ndachro sen:

—Ó kuji juachaxien ndo Dio na'ina tsantsje ndo ijië ko kuji juachaxin tsetuan'an ndo Cristo ixi ó kuachrjexin ngajni Xixron'anxrée tjankata'a ijië ngajin sen kichuuna, tiie, nchakon, je'e xa tankata'a xa ijië ngajin sen, ngajinxin ndo Dio na'ina. ¹¹ Sen kichuuna juacha sen ngajin xi me'e ixi jnié Xjantuchjon †† ko ixi chronga sen chijni kuayé'e sen ko xronka'i sen maski xrokuen'en sen. ¹² Méxin jai juaxruxin tsintee kain sen ste ngajni. Ko lastu sen ste ngata'a nunte xasintajni ko kain ti jichón chringi ndachaon ixi Xixron'anxrée tsango koñao xa ixi xingajinxin xa ngajni ixi ó no'e xa íxro'an itsjé nchakon chónnda xa.

¹³ Ko ti kono'e kudragón ixi ó kuitsinga ba ngata'a inche, kuaxi ba ru'é'e ba nchri tsijinchejongí'e xjan xi.

¹⁴ Ko ndo Dio kuajon ndo yuu nenechaan kutachikjan ngajin nchra ixi chao tsjanga nchra satsing'e nchra kudragón, satsji nchra ntajie ti no tsikasinchjian ndo Dio ko nti'a tayakon'en ndo nchra níi nano ko tu'o.

¹⁵ Ko kudragón tsango yee inda kuantsjexin ro'a ba ko juinchéña ba naa indajitinga ixi jaña tsingakjin inda nchri me'e. ¹⁶ Ko inche bingijna nchra ixi xitje'ë nche, nti'a bikia inda kuachrjexin ro'a kudragón. ¹⁷ Tjume'e tsango koñao kudragón ngajin nchra, méxin ikjui ba kué'tõ ba ngajin ni kichuu nchra, ngajin sen titikaon nge'e tsiketuan'an ndo Dio ko xratitikaon sen chijnie ndo Jesucristo. ¹⁸ Ko ti kudragón chón'en ba ngande'e ndachaon.

Yuu iko jie'e tsango chjinga ste

13 ††*Hora juasin ngande'e ndachaon, bikon kuachrjexin ndachaon naa iku tsango chjinga jii, iku me'e chónnda ba yaátõ jaa ba ko ite nte'e ba, ko ngujngu nte'e ba chónnda naa corona ko ngujngu jaa ba chónnda naa chijni nichjangí'e ndo Dio. ² Iku tsango chjinga jii bikon jii ba xranchi naa kutigre ko tutée ba ste xranchi tutée kuoso ko ro'a ba jii xranchi ro'a kujenda. Ko kudragón kuajon ba kain juachaxien ba ngajin iku tsango chjinga jii. ³ Ko naa jaa iku tsango chjinga tsango tsikoni'e, xraxrokuenxin ba ixi ti tsikoni'e me'e, ko ó tsikoxruen'en ba. Ko kain chujni ste nunte xasintajni tsikikon nã ixi tsikoxruen'en ba, méxin juaxruxin ru'é'e nã ba. ⁴ Ko kuajon nã juasaya ngajin kudragón ixi je'e ba kuajon ba juachaxin ngajin iku tsango chjinga jii, ko kaxon kuajon nã juasaya ngajin iku tsango chjinga jii ko ndachro nã:

—¿Ngisen xrokjui xranchi iku tsango chjinga ko ngisen xrojuacha ngajin ba?

⁵ Ko iku tsango chjinga kuayé'e ba juachaxin xronichjangí'e ba ndo Dio ko kain nchakon tsetuan'an ba yuu kán ko yuu nchanitjao. ⁶ Ko jaña juinche'e ba, nichjangí'e ba ndo Dio ko nichjangí'e ba xranchi tin'in ndo ko ti jii ndo ko kain sen ste ngajin ndo. ⁷ Kaxon tsikayé'e ba juachaxin tsetõka'o ba sen titikaon ndo Dio ko tsjacha ba tsetuen'en ba sen, ko kuayé'e ba juachaxin tsetuen'en ba kain chujni, kain tjajna, kain ngigua ko kain nación. ⁸ Kain ni nunte xasintajni kuajon nã juasaya ngajin iku tsango chjinga jii, kain ni ji-

† 11:19 a: Ap. 8:5; 16:18; b: Ap. 16:21. †† 12:7: Jud. 1:9. ‡ 12:9: Lc. 10:18.

†† XJANTUCHJON Cordero de Dio; Jesús ‡† 13:1: Ap. 17:3, 7-12.

taxin'a xranchi tin'in na ngaya xroon ti jitaxin kain sen tsechón kain nchakon ti xrako'a nunte xasintajni, me'e xroen Xjantuchjon, Xjantuchjon tsikajon ndo Dio kuen'en.

⁹ Ngisen chao tsin'en, xrokonda tsin'en sen. ¹⁰ Ni ti-je'e ndo'achjiso inaa chujni, kaxon je'e na tikinixin tsi-je'e na ko ni naatónaxón naa chujni ixi chika espada, kaxon je'e na chika espada tsenxin na. Ji'i xrondachro ixi sen tñajnee ndo Dio tsikixin'en sen tsatsinga sen kain ti tangi ko tsintue'a sen xrochuntia sen ndo Dio.

¹¹ Tjume'e bikon kuachrjetaon inche inaa iku tsango chjinga jii, chóna ba yuu nte'e ba xranchi nte'e ku-tuchjon ko nichja ba xranchi nichja kudragón. ¹² Iku yuxin tsango chjinga jii chóna ba kain juachaxin xranchi juachaxin kuachóna iku sa'ó ko kuanche'e ba xree iku chjinga jii sa'ó. Nchekateya ba kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni xrokuajon na juasaya ngajin iku tsango chjinga jii sa'ó, iku tsikoxruen'en ti tsikoni'e ba. ¹³ Kaxon juinche'e ba itsje ixra ije xranchi ti xingajinxin ngajni xro'i ngata'a inche ngajinxin ikon kain chujni. ¹⁴ Iku yuxin tsango chjinga jii juincheye'e ba itsje chujni ixi ti ixra ije juinche'e ba ixi tsikayé'e ba juachaxin tsikajon iku sa'ó tsango chjinga jii, ko juincheateya ba chujni ixi sinchéña na naa tjatu'o xrotsje'e xranchi jii iku sa'ó, iku tsikoni'e ixi chika espada ko kuen'a ba. ¹⁵ Ko iku yuxin tsango chjinga jii kuayé'e ba juachaxin ixi tjatu'o tikonni xranchi iku sa'ó tsijinchekonchjian chujni, tsayé'e juachaxin tsechón ixi jaña chao xronichja ba ko chao tsetuan'an ba ixi tsen'en kain ni tsajon'a juasaya ngajin ba. ¹⁶ Kaxon kuetuan'an ba ixi kain chujni xrochóna na naa chji'e na, itja na ti jian o ntajen na, kain chujni, ije ko ichjan, ni chóna tomi, ni nóa ko ni nchejinche'e na ixra, ko ni tetuan'an, kain na xrochóna na chji'e na. ¹⁷ Ko xro'an ngisen chonda juachaxin tse'na o sinchekji siá chóna da'i na chji'e na, ti xrondachro xranchi tin'in iku tsango chjinga jii o númeroe ba. ¹⁸ Ji'i xrokonda ícha xrokuienxinnta. Ngisen tienxin chao xrokono'e sen número chóna iku tsango chjinga jii ko número me'e xrondachro xranchi tin'in chujni, número me'e ikjaon ciento sesenta y seis (666).

Soon xrotsje ciento cuarenta y cuatro mil chujni

14 ¹*Tjume'e jan'an bikon Xjantuchjon jixin tutée xjan ngata'a ijna Sión. Nti'a jikao ndo ciento cuarenta y cuatro mil chujni jitaxin ntajen sen nombrée Xjantuchjon ko nombrée Ndotée ndo. ² Ko kujn'an naa ngisen nichja, tee sen kujxin ngajni, tin'en ni xranchi xroin yee inda jitinga o xranchi seen tñateé, ko xranchi tin'enni ti ste kueya sen, sen stetinga sen arpa. ³ Ko stetsje sen naa soon natjua tjenka trono, ti ste noó sen jichón ko sen ikán ko no tachrri. Xro'an ngisen chóna juachaxin chao xrotsje soon me'e; je'o sen ciento cuarenta y cuatro mil, sen tsikayé'e juachaxin tsechón kain nchakon ti xrabake'e sen nunte xasintajni. ⁴ Sen ji'i ó kuachóna'i sen inaa nchri je'a janchri'e sen ko tsango tjua seen sen, ko

kuarue'e sen Xjantuchjon nguixin ti no bakaji ndo. Sen ji'i kuinche'e ndo Dio sen xranchi naa nge'e sa'ó xrokuayé'e ndo ko Xjantuchjon. ⁵ Je'e sen nai'a juincheya sen ko xro'an nge'e ti ndako'a juinche'e sen, je'e sen tjua seen sen.

Nge'e chronga nii sen ángel

⁶ Tjume'e bikon inaa ndo ángel jitjanga ngusine ngajni jichronga ndo chijni jian, chijni nai'a tsjexin, ti tsin'en kain ni nunte xasintajni ko tsin'en kain nación, kain chujni, kain ngigua ko kain tñajna. ⁷ Ndo ángel me'e seen kuyako ndo ko ndachro ndo:

—Xrakuen'anta ndo Dio ko tájonnta juasaya ngajin ndo ixi ó kujni nchakon sinchéña ndo ije. Tájonnta juasaya ^{††} ngajin ndo, ndo juincheña ngajni ko nunte xasintajni ko ndachaon ko no jitonoxixin inda.

⁸ ^{†*}Tjume'e kujni inaa ndo ángel, ko ndachro ndo:

—Ó kuitjáña, ó kuitjáña tñajna Babilonia, tñajna ije. Ni tñajna me'e juincheateya kain nación xrokui'i na vino, ko tjume'e juinche'e na kain ti ndako'a, ti chóna na inaa nchri je'a janchri'e na.

⁹ Tjume'e konoxin ndo ángel nínxin ko seen nichja ndo:

—Siá xrojan ngisen tsajon juasaya ngajin iku sa'ó tsango chjinga jii ko ngajin tjatu'o tsikachrjeya ba o kaxon siá tsituexin na tsayé'e na chji'e ba ntajen na o itja na, ¹⁰ méxin tsayé'e na kain juañaue ndo Dio ko tsango tangi tson'en na. Tsikaonxin na ngajinxin sen angéel ndo Dio ko ngajinxin Xjantuchjon ixi xro'i ko ixi azufre jiche. ¹¹ I'nchi tachrjexin xro'i nai'a tsjexin 'nchi. Kain nchakon tsajin'in i'nchi ko ni kuitikaon iku sa'ó tsango chjinga jii ko tjatu'o tsikachrjeya ba ko kaxon ni jitaxin ngata'a xranchi tin'in ba, tiie, nchakon jua'i tsjoké'e na. ¹² Méxin nchakon tsii ji'i xrokonda sen titikaon ndo Dio tsikixin'en sen tsatsinga sen kain ti tangi, ko tsintue'a sen xrochuntia sen ndo ko tsitikaon sen nge'e kuetuan'an ndo ko xrokonda tsjako sen ixi chuntia sen ndo Jesús.

¹³ Tjume'e kujn'an naa tee sen nichja kujxin ngajni ko ndachro:

—Ikjian ji'i: "Jai xrangixin juaxruxin tsake'e sen titikaon Ncháina ko tsen'en sen."

Jaán, ndachro Espiritue ndo Dio, ixi je'e sen tsjoké'e sen, ísinche'a sen ixra tangi kuanche'e sen ixi ndo Dio tsjenge'e ndo sen 'na ixi ti jian ixra juinche'e sen.

Xrangixin xroxraka nge'e kóna ngata'a nche

¹⁴ Tjume'e bikon naa itjuj tjua ko nti'a jita'a naa ndo jitsje'e xranchi Chjen'en ndo Dio, xjan jongi'e xranchi chujni, ko naa corona chika oro jita'a jaa ndo ko yaa ndo naa joso tsango yao. ¹⁵ Tjume'e inaa ndo ángel kuachrjexin ndo ni'ngo ko seen nichje'e ndo ngisen jita'a itjuj ko ndachro ndo:

—Tjangixian tonchrijian ixi joso ixi ó kujni nchakon tsandaa ixi ó tsicha nge'e tsikofna nunte xasintajni.

† 14:1: Ap. 7:3.

†† JUASAYA respeto, honor † 14:8: Ap. 18:2.

¹⁶ Ko ndo jita'a itjuj juinçekatsinga ndo joso nguixin nunte xasintajni ko juá'ka ndo nge'e tsikoña.

¹⁷ Tjume'e inaa ndo ángel kuachrjexin ndo ni'ngo jii ngajni ko kaxon tikao ndo naa joso tsango yao. ¹⁸ Ko ti altar kuachrjexin inaa ndo ángel, ndo me'e tetuan'an ndo xro'i ko séen ndache ndo ndo ángel chóna joso yao:

—Tonchrijian ixi joso yao itsjé tu uva tsikoña nunte xasintajni ixi ó tsichje itu.

¹⁹ Ko ndo ángel juinçekatsinga ndo joso ngata'a nunte ko konchrijin ndo tu uva tsikoña nunte ko bengachjian ndo tu ti no tseeneni tu. Ji'i xrondachro, ndo Dio toñao ndo ngajin chujni. ²⁰ †*Ko kuayáa nā tu uva ngande'e tjajna ko ti no kuenexin nā tu kuachrjexin tsango yee ijni, kuiji ijni noi ti jikaxin chika teya ro'a kunxin ko ní ciento kilómetro binga ijni.

Yaaṭo ángel ko yaaṭo ichin tsjexixin tsoníexin chujni

15 Bikon ngajni inaa ixra ijie: yaaṭo ndo ángel chóna ndo juachaxin ngajin yaaṭo ichin tsoníexin chujni nunte xasintajni. Ji'i xrondachro tsango jitoñao ndo Dio. ² Kaxon bikon naa nge'e xranchi naa ndachaon tsikjan xranchi xroxrao tsintekjanxin ixi xro'i. Tjenka nti'a siin sen juacha kuatsinga kain nge'e juinche'e iku tsango chjinga jii ko ti tsikachrjeya xranchi je'e ba ko kaxon número xranchi tin'in ba. Sen me'e siin sen ngata'a ndachaon ko stesé sen arpa tsikajon ndo Dio ngajin sen. ³ Ko itsje sen soon kuantsje ndo Moisés, ngisen juinche'e xree ndo Dio, ko sóen Xjantuchjon, ndachro:

Tsango ijie nge'e nche'enta ko tsango jian kain nge'e tsijinchéñanta. Ja'anta Ncháina ndo Dio, ndo chóna kain juachaxin. Ndako ko nduaxin chao nche'enta kain nge'e. Ja'anta Rey tetuan'annta kain nchakon ngata'a nunte xasintajni.

⁴ ¿Ngisen xroxrakon'a ngajinnta, Ncháina?
¿Ngisen tsajon'a juasaya ngajin ja'anta?
Je'o ja'anta tsango tjúanta.

Kain ni nchijii nunte xasintajni tsajon nā juasaya ngajinnta

ixi bikon nā kain ixra jian tsijinche'enta.

⁵ Tjume'e bikon ngajni ko nti'a xitje'e ni'ngo ti jitinga nge'e tsiketuan'an ndo Dio. ⁶ Ko ni'ngo kuachrjexin yaaṭo ndo ángel tikao sen yaaṭo ichin. Steyá ndo manta tjintee tjúá ko chaxro tóngixin ko steteyá ndo cinta chika oro. ⁷ Naa sen noó stechón kuajon naa copa jitjia vino kuayé'e ngujngu yaaṭo ndo ángel, ko yaaṭo copa me'e xrondachro ti toñao ndo Dio, ndo jichón kain nchakon. ⁸ Ko ngaxin'in ni'ngo kaon i'nchi ti tixin ti ijie juachaxin chóna ndo Dio ko xro'an ngisen chóna juachaxin tsatsinga ngaxin'in ni'ngo tsatsingaja ti yaaṭo ichin tikao ti yaaṭo ndo ángel.

Yaaṭo copa tjinga juañaue ndo Dio

16 Kuin'an naa tee sen nichja tsango séen kuixin ni'ngo, ko ndache sen yaaṭo ndo ángel:

—Itjinta ko tjintjinta ngata'a nunte xasintajni ti jitjia yaaṭo copa juañaue ndo Dio.

² Tjume'e ndo ángel sa'ó kuij ndo ko kuintji ndo ti jitjia copee ndo ngata'a nunte xasintajni ko ngata'a kain chujni chóna chji'e ne'e iku tsango chjinga jii, ko ni bakajon juasaya ngajin ti tjatu'o tsikachrjeya ba, ko ti tjia copa me'e naa ichin ña'i ko tsango ixra chin.

³ Ndo ángel yuxin ikjui ndo ko kuintji ndo ti jitjia copee ndo, ngata'a ndachaon ko ndachaon ikjan inda ijni, xranchi jnie naa ti tsiken'en ko kain nge'e jichón ngangí ndachaon nda kuen'en.

⁴ Ko ndo ángel nínxin kuintji ndo ti jitjia copee ndo ngata'a ndajitinga ko ngata'a ti no jitonoxixin nda ko ikjan nda ijni. ⁵ Tjume'e kuin'an nichja ndo ángel tetuen'en inda ko ndachro ndo:

—Ndo Dio jian ja'anta. Ncháina tsango tjúá ja'anta, ndo Dio, ndo jichón sa'ó ko ndo jichón jai ko ndo jian nchéña ijie, ⁶ ixi ni ningakon'annta kóña nā sen kuachronga chijnianta ko sen tjúá aséen, méxin jai ja'anta tájonnta ijni tsi'i nā ixi kondeexin ti ndako'a juinche'e nā.

⁷ Kaxon kuin'an tee naa sen kuixin altar ko nichja sen:

—Ja'anta nduaxin Ncháina, ndo Dio, ja'anta chondanta kain juachaxin ko jian ko ndako nchéñanta ijie.

⁸ Tjume'e ndo ángel noóxin kuintji ndo nge'e jitjia copee ndo ngata'a chjiixro, ko chjiixro kuayé'e juachaxin sinchechján kain chujni ixi xro'i. ⁹ Kain nā tsango ichján nā ko maski jaña kuintekon'en nā, kuitikaon'a nā ndo Dio ko kuajon'a nā juasaya ngajin ndo; cháña nichjangí'e nā xranchi tin'in ndo, ndo chóna juachaxin ngata'a kain ichin me'e.

¹⁰ Tjume'e ndo ángel na'óxin kuintji ndo ti jitjia copee ndo ngata'a trono ne'e iku tsango chjinga jii. Tjume'e ti no baketuanxin iku tsango chjinga jii, nti'a konaxixe'e. Ko chujni jinetja nā nejen nā ixi tsango tiin nā.

¹¹ Ko ixi tsango tiin nā ko tsango tangi kon'en nā, ni me'e kuintue'a nā ti ndako'a banche'e nā ko ícha nichjangí'e nā ndo Dio, ndo jii ngajni.

¹² Tjume'e ndo ángel inkjaoxin kuintji ndo ti jitjia copee ndo ngata'a ndajitinga ijie ndatin'in Eufates. Ko nda me'e xema inda ixi chao tsintekatsinga xi rey tsixin chjuya.

¹³ Ko bikon ixi ro'a kudragón, ro'a iku tsango chjinga jii ko ro'a xi ndako'a bajako kuachrjexin níi espíritu ña'i tikonni xranchi kurrána. ¹⁴ Espíritu ji'i, espíritu Xixron'anxree kuanche'e ixra ijie. Kuintekachrje espíritu ji'i ixi tsja'o kain xi rey ste nunte xasintajni ixi tse'to xa nchakon ndo Dio sinchéña ndo ijie ngajin kain chujni, ni ste nunte xasintajni. ¹⁵ †*Méxin ndo Dio ndachro ndo: “Jan'an ó tuinxin tsji'i xranchi naa xiche'e. Juaxruxin tsintee sen tejua'i ko steyá mantée sen ko je'a turuchu ste sen, ixi jaña tsosue'a sen ixi tu-

† 14:20: Ap. 19:15.

†† 16:15: Mt. 24:43, 44; Lc. 12:39, 40; Ap. 3:3.

ruchu ste sen." ¹⁶ Ko espíritu ña'i jua'o kain xi rey nunte ndatin'in Armagedón, ngigua Hebreo xron-dachro ji'i.

¹⁷ Tjume'e yaṭuxin ndo ángel kuintjé nge'e jitjía copee ndo ngataon chrinto, ko ngaxin'in ni'ngo jii ngajni kuin'enni naa tée sen nichja tsango séen ndachro:

—Ó juexin kon'en kain nge'e.

¹⁸ †*Ko kongixin ko kuin'enni tsango séen juatee ko tsango kontengí nunte xranchi nai'a bikon chujni kontengí nunte. ¹⁹ Ti tsango soji kontengí nunte níi xitje'e inche tjajna Babilonia ko kain tjajna jíe ste nunte xasintajni chjenjin tjajna. Ko ndo Dio xraxaon ndo ixi xro-juincheni'e ndo ni tjajna Babilonia ko tsango juincheni'e ndo na ixi tsango koñao ndo ngajin na.

²⁰ ††*Ko kain nunte ste ngusine ndachaon ko ijna naakuitjáñaxón. ²¹ ††*Ko ngajni kuaniaxin tuni tsango ndantua, xranchi yuu kán kilo yexin ngujngu tuni. Ko chujni ícha nichjangí'e na ndo Dio ixi jaña kon'en, ixi xratja na tuni.

Tsikaon nchri chónnda itsjé xi

17 Ti yaṭo ndo ángel chónnda yaṭo copa, naa ndo me'e ndachro ndo:

—Xrokuia ko tsjako'a xranchi tsikaon nchri chónnda itsjé xi, nchri jii ngata'a ndachaon. ² Xi rey tetuan'an nunte xasintajni kuejuakao xa nchra, juinche'e xa ti ndako'a ko ni nunte xasintajni koanxin na ixi vino tsikajon nchra ngajin na ko ndakua'i juinche'e na.

³ ††*Tjume'e Espiritue ndo Dio juinchenoxin ndo naa nge'e bikon ko ndo ángel biki'an ndo ntajie ko bikon naa nchri jita'a naa iku játse tsango chjinga jii, ko nchijii ba jitaxin chijni nichjangíexin na ndo Dio ko chónnda ba yaṭo jaa ba ko ite nte'e ba. ⁴ Ko je'e nchra jíá nchra manta tiie játse ko kaxon játse, ko tsikitsojin nchra kueya nge'e tsikóñaxin chika oro ko ixro chaxro tsango tjintee ko kaxon ixro perla. Ko gaya itja nchra jíá naa copa chika oro jichrexin ijie ko ti ndako'a ko kain ti ña'i tsjinche'e nchra. ⁵ Ko ntatjen nchra jitaxin naa chijni xro'an ngisen tienxin ko ja'in jitaxin: "Tjajna ijié ndatin'in Babilonia, me'e xrokjui xranchi janée kain nchri tejuakao itsjé xi ko kain ni nche'e ti ndako'a jii nunte xasintajni." ⁶ Ko bikon ixi je'e nchra tsikoan nchra ixi jnié kain sen titikaon ndo Dio ko sen tsiken'en ixi kuachronga sen ti titikaon sen ndo Jesús. Ti bikon ji'i tsango juinhexronkana. ⁷ Tjume'e naa ndo ángel ndachijina ndo:

—¿Sonda xronka? Jan'an xrontatjua nge'e xron-dachro ti nchri ji'i ko ti iku tsango chjinga jii jita'a nchra chónnda ba yaṭo jaa ba ko ite nte'e ba, ji'i xro'an ngisen no'e. ⁸ †††Iku tsango chjinga jii bikuan ó seno bake'e ba ko jai íko'a ba. Ko iku me'e ó mero tsachrjexin ba tuye yaso'e ko ti naxixe'e ko je'o tsachrje ba ixi ndo Dio sinchetjáña ndo ba. Ko ni ste nunte xasintajni, ni jitaxin'a xranchi tin'in na gaya xroon, xroon ó jitaxin xranchi tin'in sen tsechón kain nchakon, xroon me'e ó jii xroon nchakon xro'an nge'e bake'e ngata'a nunte

xasintajni, je'e ni me'e xroxronka na hora tsikon na ba ijngo iku tsango chjinga jii; iku me'e ó seno bake'e ba, ko jai ko'a ba ko xrokjan tsii ba.

⁹ Ngisen chao tsienxin ji'i xrokonda jian tsienxin sen: Ti yaṭo jaa ba xron-dachro ti yaṭo ijna jita'a nchri chónnda itsjé xi. ¹⁰ Ko kaxon ti yaṭo jaa ba xron-dachro yaṭo xi rey, ko na'ó xi rey me'e ndakuen'en xa ko naa xi rey xrajitetua'an xa ko í naa xi rey xratia'a xa. Ko nchakon tsii xi rey me'e, tsjé'a nchakon tsetuan'an xa. ¹¹ Ko iku tsango chjinga jii ó bake'e ba seno ko jai tikon'ani ba, me'e ti jnixin xi rey; je'e xa tikinixin'en xa ti yaṭo xi rey ko xi me'e tsitjáña xa.

¹² 'Ko ti ite nte'e ba bikuan me'e ite xi rey xratia'a nchakon tsinteketuan'an xa. Ko tjume'e tsintekayé'e xa juachaxin, xranchi naa hora tsetuan'an xa ko kaxon tsetuan'an iku tsango chjinga jii. ¹³ Kain ite xi rey ji'i naakua naa nge'e xron-dachro xa ixi tsajon xa juachaxin ícha tsetuan'an iku tsango chjinga jii. ¹⁴ Kain xi me'e tseto xa ngajin Xjantuchjon ko Xjantuchjon ††† tsjacha xjan ngajin kain xi me'e ixi je'e ndo Nchéé kain chujni ko je'e ndo naa Rey tetuen'en kain xi rey. Ko sen ste ngajin ndo, ndo Dio tsikiye'e ndo sen ko kuinche'e ndo sen, ko sen me'e jian chuntia ††† sen ngajin ndo.

¹⁵ Kaxon ndachijina ndo ángel:

—Ndachaon bikuan, nda jita'a nchri chónnda itsjé xi, me'e xron-dachro kueya tjajna, kueya chujni, kueya nación ko kueya ngigua. ¹⁶ Ko ti ite nte'e iku tsango chjinga jii bikuan ko je'e ba xraningakon'en ba nchri chónnda itsjé xi, tsjánka ba nchra ko sinchetorucho ba nchra ko sine ba ntau'e nchra ko tsjaaka ba nchra ixi xro'i. ¹⁷ Ixi ndo Dio bake'e ndo gaya aséen kain xi rey me'e sinche'e xa ti tjaun je'e ndo, jaña naakua nge'e xron-dachro xa ixi tsajon xa juachaxien xa ngajin iku tsango chjinga jii, ti xroxetjaja nchakon tson'en kain nge'e tsindachro ndo Dio. ¹⁸ Nchri bikuan, me'e tjajna ijié tetuen'en kain xi rey jii nunte xasintajni.

Kuitjáña nchijii tjajna Babilonia

18 Tjume'e bikon inaa ndo ángel xingajinxin ndo ngajni, je'e ndo tsango chónnda ndo juachaxin, ko nunte xasintajni tsango bingasáña ixi tóngixin ndo ángel me'e. ² ††*Ko tsango séen kuyako ndo ángel ko ndachro ndo:

—Kuitjáña, ó kuitjáña tjajna ijié, tjajna Babilonia. Nti'a ikjan ndo'a ni ña'i ko nti'a jii kain espíritu Xixron'anxrée. Nti'a ste kakée iko ña'i, iko tjanga ko tsango tonchi'eni. ³ Kain tjajna koanxin na ko juinchetjáñajin na ixi vino ndakoa juinche'ki nchra, ko kain xi rey nunte xasintajni kuejuakao na nchra juinche'e na ti ndako'a. Kain ni te'na ko nchekji itsjé juacha na me juinchetjáña aséen na.

⁴ Tjume'e kuin'an inaa ngisen nichja téé kujxin ngajni ko ndachro:

—Tachrjexinnta ña ixi ja'anta titikaonntana ixi tsama'inta jfee na ko ja'anta tsikaon'anta ko xro'an nge'e tson'annta xranchi tson'en je'e na. ⁵ Ixi tsango

† 16:18: Ap. 8:5; 11:13, 19. †† 16:20: Ap. 6:14. ‡ 16:21: Ap. 11:19. †† 17:3: Ap. 13:1. †† 17:8: Ap. 11:7.

††† XJANTUCHJON Cordero de Dio; Jesús ††† CHUNTIA tener fe
S ITE diez †† 18:2: Ap. 14:8.

itsjé ti ndakoa juinche'e nchri me'e, ko kuiji ijie me'e ngajní. Kain ti ndako'a kain ña'i kuanche'e nchra, méxin koñao ndo Dio ixi xraxaon ndo kain ji'i. ⁶ Chje'énta nchra xranchi je'e nchra juinche'e nchra ngajin ikaxin na. Kain ti juinche'e nchra yuu tjenje'enta nchra 'na. Ko ti copa juinchekonchjian nchra ixi vino ndakoa, jaña yuu tikie'enta nchra kaxon. ⁷ Je'e nchra tsango juinchejié aséen nchra ixi kuachónnda nchra kain nge'e tjaun nchra, méxin jai ícha ijie juachjaon tsatsinga nchra ko tsango xrotsjanga nchra. Ixi je'e nchra ndache aséen nchra: "Nti'i ritjén xranchi naa nchri tsango tituan'an, ixi je'a kán'ana ko nai'a tsikon ti tangi." ⁸ Méxin naakua nchakon tsijj kain juachjaon ngata'a nchra, ko tangi tson'en nchra, juachjaon ko jinta tsatsinga nchra ko tjume'e xro'i xrochexin nchra ixi Ncháina ijie juachaxin chonda ndo ko sinchéña ndo ijie ngajin nchra.

⁹ Kain xi rey ste nunte xasintajni, xi kuejuakao nchra ko kaxon juinche'e xa ti ndako'a xranchi je'e nchra, chinga tsono'e xa ko xrotsjanga xa ko tsuyako xa ixi tsikon xa i'nchi jitachrje ti jichexin nchra. ¹⁰ Xroxronka xa méxin ikjín tsikonxin xa xranchi jitikaon nchra ko tsuyako xa ko xrondachro xa:

—Lastua ja'a tjajna ijie, tjajna Babilonia, tjajna tsango baketuan'an. Lastua ixi tsango taka kuitjáña juachaxin kuachonda ja'a, ixi naakua hora tsonchrjen'en ti tsjenga 'na ja'a ixi nge'e juinche'e.

¹¹ Ko ni te'na ko ni nchekji xrotsjanga na ko tsuyako na ixi tjajna me'e, ixi xro'an ngisen tse'na na nge'e kuanchekji na, ¹² chika oro, chika plata ko ixro tjintee ko chaxro tsje'e, ixro perla, manta lino tsango chaxro, manta seda játse tiie ko kaxon kain ntaja, ntaja chaxro xraxe ko nge'e tsikóñaxin neno kuelefante, chika ko chika bronce ko ixro mármol. ¹³ Kaxon ntaja canela ko xroan chaxro xraxe, tsjoxraxé, xroan mirra, vino, aceite, kuen jian tsikontsinga, ko noa trigo ko kutama, kutuchjon, kunxin, carreta, ko chujni nchenche'e na xra. ¹⁴ Ko xrondache na tjajna me'e tjajna Babilonia:

—Í chonda'ia kain nge'e tjintee kuachonda ko kain ti icha tjakuenxian, ko juinchetjáña kain ti tjintee kuachonda, ko ínai'a tsinchia.

¹⁵ Kain ni bakena'a nge'e kuachonda, ni juacha itsjé tomi ixi nge'e bake'na na ko nge'e banchekjina ngajin tjajna me'e, ikjín tsikonxin na kain juachjaon tson'en tjajna me'e ko xroxronka na. Xrotsjanga na ko tsuyako na. ¹⁶ Ko ja'in xrondachro na:

—Lastu tjajna ijie. Tjajna bake'e xranchi naa nchri tsikitsá ixi manta lino tsango chaxro, manta játse tiie ko tsikitsojin nchra ixi ntachika oro ko ixro tsango chaxro ko tsango tjintee ko xro perla. ¹⁷ Naakua hora kuitjáña kain nge'e tjintee kuachónnda nchra.

Ko kain ni teka ntabarco, ni bakjixin ntabarco ko ni nche'e ixra ngaya ntaja me'e, ikjin kuixin na. ¹⁸ Ko nchakon bikon na i'nchi kitachrje ti jiche tjajna, kuyako na:

—¿Ngixe'e íjngo tjajna bake'e xranchi tjajna ijie ji'i?

¹⁹ Ko bikitée na nteso ki'i ngata'a jaa na ko tsango juincheni'e na, méxin tsango kuyako na ko tsjanga na ko ndachro na:

—Lastu tjajna ijie tjajna Babilonia. Nti'a chujni kuachónnda ntabarco tsango itsjé tomi juacha na, ixi tjajna me'e itsjé ti tjintee kuachonda tjajna ko jai naakua naa hora ó naajuexinxion kuitjáña kain nge'e.

²⁰ Juaxruxin tinteenta ja'anta ti tjúa asáanta ko sen ste ngajni sen kuarue'e Ndo ko sen kuachronga chijnie ndo Dio ixi je'e ndo ó juankata'a ndo ijie ngajin tjajna me'e, ixi jaña ó kóña'anta ijie.

²¹ Tjume'e naa ndo ángel chónnda ijie juachaxin kua ndo naa ixro tsango ijie xranchi naa xrochri, ko juanka ndo xro chringi ndachaon ko ndachro ndo:

—Jaña naxrajeo tsitjáña tjajna Babilonia, tjajna ijie ko ínai'a tsikon chujni tjajna me'e. ²² Nai'a tsin'enni suen arpa, ko suen ntaxro, suen itjao † ngaya chaoa, ko nai'a tsikonni chujni nche'e xra ngajian ko kaxon nai'a tsin'enni xranchi xroin xrochri nchetsinga ngajian.

²³ Ko ínai'a tsingasáña xro'i ngajian ko nai'a tsin'enni tsute'e chujni nti'a. Ixi ni bakena'a nge'e juinchejia, ni tsango baketuan'an nunte xasintajni ixi itsjé tomi juacha na ko ixi ichin tuso juincheyexin na kain nación.

²⁴ Ko nti'a kuchuexin jnie sen tsiken'en, sen kuachronga chijnie ndo Dio, ko sen tjúa aséen ko sen kuarue'e ndo ko kain ni kuinteken'en kondeexin tjajna ji'i, ni kuintee ngata'a nunte xasintajni.

Itsje sen ngajni

19 Ko kuatsinga ji'i, tjume'e kujn'an nichja kueya chujni ste ngajni ko séen nichja sen, ndachro sen:

¡Juasaya!

Juasie ndo Dio ixi je'e ndo kuajon ndo juachaxin stechónna

ko je'e ndo tsango tetuan'an ndo.

² Ixi je'e ndo tsango jian ndo

ko jian nchéña ndo ijie;

méxin juinchejenga ndo nchri kuejuakao kueya xi ixi tsango ndako'a juinche'e nchra,

ixi je'e nchra juinchekateya nchra itsjé chujni nunte xasintajni,

méxin ndako'a juinche'e na,

ko ndo Dio jai juenge'e ndo

ixi kondeexin nchra kuen'en sen kuanche'e xra ngajin ndo.

³ Ko íjngo ndachro sen:

—¡Juasaya! ¡Juasie ndo Dio! Ixi i'nchi jitachrexin ti jiche nchra nai'a tsjexin tsachrje 'nchi.

⁴ Tjume'e sen ikán no tachrii ko sen noó stechón bake'exin ntatuchi'in sen ko kuisée sen, ko kuajon sen juasaya ngajin ndo ndo Dio ndo jita'a trono ko ndachro sen:

—¡Jaña tson'en! ¡Juasaya ko juasie ndo Dio!

⁵ Tjume'e kujn'an téé naa sen nichja kuixin ti jii trono ko ndachro:

Tájonnta juasaya ngajin Ndotáina Dio,

kain sen nche'e xrée ndo,
kain sen jo'on ko kain ichjan.

Kia ixi tsute'e Xjantuchjon

⁶ Kuin'an xranchi xronichja kueya chujni, xranchi tin'enni xroin ye'e inda jitinga ko xranchi ti séen tjateé jindachro:

—Juasaya! Juasie Ncháina Dio,
ixi ó kuaxi tetuan'an ndo,
ndo chónnda kain juachaxin.

⁷ Juaxruxin tsojuna,
ko xroché'e aséeina
ko chaxro tsajonna juasaya ngajin ndo
ixi ó kuij nchakon tsute'e Xjantuchjon.
Ko jan tsute'e xjan ó tsikonchjan jan.

⁸ Ko je'e jan kuayé'e jan juachaxin tsitsáa jan manta lino chaxro tjúá ko chaxro tóngixin.
Ko manta lino me'e xrondachro ti jian juinche'e sen tikinixin'en ndo Dio.

⁹ †*Tjume'e ndo ángel ndachijina ndo:
—Ikjian ji'i: "Juaxruxin tsintee sen kuayé'e juachaxin tsake'e sen ti kia tsute'e Xjantuchjon."

Ko ja'in ndachro ndo ángel:
—Ji'i ndachro ndo Dio, ko kain ti ndachro ndo me'e nduaxin.

¹⁰ Tjume'e jan'an bake'exin ntatuchi'in tutée ndo ángel ixi tja'on tsajon juasaya ngajin ndo, ko je'e ndo ndachro ndo:

—Nche'a jaña ixi jan'an kaxon nta'a xra ngajin ndo Dio xranchi ja'a, ko xranchi sen kichuua sen kuintue'a kuitikaon chijni jian chronga ndo Jesús. Je'o tájuan juasaya ngajin ndo Dio.

Ixi je'e ndo Jesús, me'e xrondachro ti kuachronga sen kuanichja ó sa'ó chijnie ndo Dio.

Ndo jita'a naa kunxin tjúá

¹¹ Tjume'e jan'an bikon jixrange'e ngajni ko nti'a jii naa kunxin tjúá, ko ndo jita'a ba ndatin'in ndo tsango jian ko Nduaxin, ixi je'e ndo jian nchéña ndo ijié ngajin chujni ko te'to ndo ngajin ti ña'i. ¹² Ikon ndo jitóngixin xranchi xro'i, ko jaa ndo jita'a kueya corona ko nti'a jixtaxin xranchi tin'in ndo ko je'o je'e ndo tienxin ndo me'e. ¹³ Jitsáa ndo naa manta yaa iijnj ko ti xranchi tin'in ndo me'e xrondachro Chjen'en ndo Dio. ¹⁴ Ko sen ángel te'to ste ngajni tikinixin'en ndo, sen me'e stetsáa sen manta lino tjúá ko tsango tjúá manta me'e ko sterué'e sen ndo ko ngujngu sen steta'a sen kunxin tjúá. ¹⁵ †*Ko ro'a ndo jitachrjexin naa chika espada tsango yao, ko chika me'e sincheníexin ndo kain nación ko sincheñexin ndo na ijié ixi naa ntakuto chika, xranchi ngisen tene tu uva ixi tutée sen, ko sincheki'i ndo na juañaue ndo Dio ndo chónnda kain juachaxin. ¹⁶ Ko manta jitsáa ndo jixtaxin:

"Je'e ndo Rey tetuen'en kain xi rey ko je'e ndo Nchéé kain chujni."

¹⁷ Tjume'e bikon naa ndo ángel siin ndo ti jii chjiixro ko séen kuyaku'e ndo kain kuxe jitjanga ngusine ngajni:

—Xrokuiinta ko xra'onta ixi ndo Dio jai tsajon ndo sintenta. ¹⁸ Sintenta ntau'e xi rey, ntau'e xi tituan'an chujni te'to, ntau'e ni jie'e, ntau'e kunxin ko ntau'e ni jita'a ba, ko ntau'e kain chujni, chujni tetuan'an ko chujni nchíin nche'e na xra ko kaxon ntau'e ichjan ko ntau'e ni tsicha.

¹⁹ Tjume'e bikon iku tsango chjinga jii ko xi rey tintek- itua'an nunte xasintajni ko chujnie xa tsixra'o ixi tsintekte'to na ngajin ndo jita'a kunxin ko ngajin chujnie ndo. ²⁰ †*Ko itsé sen iku tsango chjinga jii ko kuintee sen ba ko kaxon xi ndako'a bajako chijnie ndo Dio, ko bancheye'e xa chujni ixi kaxin ixra ijié juinche'e ngajinxin ikon iku tsango chjinga jii, jaña kuancheye'e xa chujni tsikaa chji'e ba, ni kuakajon juasaya ngajin tjatu'o tsikachrjeya ba. Ko iku tsango chjinga jii ko xi ndako'a bajako chijnie ndo Dio ngayui jichón juanka'ngi sen ngangin nda jichexin ixi azufre. ²¹ Ko ikaxin chujni kuenxin na ixi chika espada kuachrjexin ro'a ndo jita'a kunxin, ko kain kuxe, konkje'e ba ixi juine ba ntau'e chujni me'e.

Naa mil nano

²⁰ Tjume'e bikon naa ndo ángel xingajinxin ndo ngajni jitsé ndo chika xitjeexin ntachje'e tuye yaso'e ko naxixe'e ko itja ndo jitjikaoxin ndo naa no chika ijié. ² Ko ndo ángel itsé ndo kudragón ko kaxon ndatin'in ba kunchee ntaxi, me'e Xixron'anxrée, ko kuenchruaxin ndo xa ixi nochika naa mil nano. ³ Ko juankaya ndo xa ngaya tuye yaso'e ko naxixe'e ko bije'e ndo xa ko kaxon bije'e ndo tuye yaso'e ko naxixe'e ko bake'e ndo chji'e ndo ixi jaña ísincheye'a xa kain nación xroxetjaja mil nano. Ko tsatsingaja mil nano, tjume'e xroxindange'e xa ikaxin nchakon.

⁴ Tjume'e bikon kaxin trono ko ngujngu sen steta'a sen trono tikinixin'en sen, sen tsikayé'e sen juachaxin sinchéña ijié. Ko kaxon bikon aséen sen tsikonchrijin na jaa ixi tsichronga sen chijnie ndo Dio, chijni juako ndo Jesús. Sen me'e kuajon'a sen juasaya ngajin iku tsango chjinga jii ko ngajin tjatu'o tsikachrjeya ba ko kaxon tsikintuexin'a sen kuenito chji'e ba ntatjen sen ko itja sen. Ko sen tsichrijin jaa ikjan xechón sen ko kuetuan'an sen kao ndo Cristo naa mil nano. ⁵ Ko ikaxin ni tsiken'en xechón'a na ti tsitjaja mil nano. Ji'i ti sa'ó xrangixión xroxechón chujni. ⁶ Juaxruxin tsake'e sen tjúá aséen, sen sa'ó xroxechón. Ko xichononte í chónnda'i xa juachaxin tsóña xa sen íjngo ixi je'e sen xrokjan sen ndotaana tikinixin'en ndo Dio ko ndo Cristo ko tsetuankao sen ndo naa mil nano.

⁷ Ko ti xroxetjaja mil nano, tjume'e xi Xixron'anxrée xroxindange'e xa íjngo. ⁸ Ko sincheye'e xa chujni ste ngata'a inche. Ko sincheye'e xa tjajna Gog ko tjajna Magog. Ixi nti'a xroxra'o xa ixi sindeke'to xa ko xi tsintekte'to jua'i tsekini xa ixi tsango tsjé xa xranchi nchese chónnda ndachaon. ⁹ Ko tsintekjixin xa nchijni nunte xas-

† 19:9: Mt. 22:2, 3. †† 19:15: Ap. 14:20.

‡ 19:20: Ap. 13:1-18.

intajni ko tsingatjiandajin xa t'jajnéé ndo Dio, t'jajna tsango t'jue'e ndo. Ko t'jume'e ndo Dio xruan'an ndo xro'i tsi'x'in ngajni, jaña xroche kain ni ña'i ko tsitjáña na. ¹⁰ Ko Xixron'anxree, xi juincheye'e chujni, juanka ndo xa ngaya tuye yaso'e ti jii xro'i, xro'i jiche ixi azufre, kaxon nti'a jii iku tsango chjinga jii ko xi ndako'a bajako chijnie ndo Dio ko xro'i me'e nai'a tsjanga xro'i, tiie, nchakon xroche xa.

Tsóña ijie ti trono t'júá ngajin kain chujni

¹¹ Ko bikon naa trono t'júá, tsango ijie ko ndo jita'a trono. Ngajinxin ndo kuitjáña nunte xasintajni ko ngajni ko í xruan'an ngisen bikon. ¹² T'jume'e bikon sen tsiken'en, sen ndoa ko sen nchínchín, stexin tutée sen ngajinxin ndo Dio, ko xitje'e kaxin xroon ko xitje'e inaa xroon jitaxin xranchi tin'in nguungu sen komé'e jíee. Nti'a koñe'e ijie kain sen tsiken'en xranchi jitaxin xroon nge'e ixra juinche'e sen. ¹³ Ko ndachaon konkjan kain sen tsiken'en kuachonda, ko kaxon xichononte † ko ti no stexrabaa chujni tsiken'en konkjan xa chujni ko xra'o chujni ti jii ndo Dio ixi kaxon tsoñe'e na ijie kondeexin kain nge'e juinche'e na. ¹⁴ T'jume'e juachaxin kuachónnda xichononte ko ti no kuixrabaa chujni tsiken'en juanka'ngi ndo Dio ti jiche xro'i, me'e ti xrondachro ti yuxin tsen'en chujni. ††¹⁵ Ko ni jitaxin'a xranchi tin'in na ngaya xroon ti jitaxin sen tsechón kain nchakon, ni me'e juanka'ngi ndo na ti jiche xro'i.

Ngajni natjúá ko nunte natjúá

21 ††T'jume'e bikon naa ngajni ko naa nunte natjúá ixi ngajni ko nunte sa'ó bake'e ó tsikitjáña ko ndachaon íko'a kaxon. ² ††Jan'an Juan bikon naa t'jajna ijie ko t'júá, me'e t'jajna Jerusalén natjúá, xingajinxin ngajni kuix'in ti jii ndo Dio, ko kain sen t'jajna me'e tsikonchjian sen xranchi naa nchrichajan tsute'e, tsango chaxro tsikitsojin nchrichan ixi tsij ndo tsute'e nchrichan. ³ T'jume'e kuin'an séen nichja naa téee sen kuix'in ngajni ko ndachro:

—Ndo Dio jii ndo ti ste chujnie ndo, ko je'e ndo tsekao ndo sen ko je'e sen xrokjan sen t'jajnéé ndo ko je'e ndo ndo Dio tikinixin'en sen. ⁴ Je'e ndo tsoni ndo ndakon sen ko nchakon me'e xruan'an ngisen tsen'en, ko xruan'an ngisen xrotsjanga, ko tsonie'a sen ko xruan'an juachjaon xrochónnda sen ixi kain nge'e kon'en sa'ó ó juexin kuatsinga.

⁵ Ko ndo jita'a trono ndachro ndo:

—Jan'an ntakonchjian kain nge'e natjúá.

Ko kaxon ndachro ndo:

—Ikjian ji'i ixi ji'i chijni nduaxin, chijni chao tsitikaon chujni.

⁶ T'jume'e ndachro ndo:

—Kain nge'e ó juexin kon'en. Jan'an ndo xrangixión kain nge'e ko jan'an ndo tsjexixin kain nge'e, xranchi letra xrangixín letra Á ko letra tjexixín letra Zeta. Ngisen kuen'en inda, jan'an xrotjá'a sen inda tsi'i

sen, ko inda tajon jan'an me'e tsechónxin sen ko xro'an nge'e tsjenga sen 'na. ⁷ Ngisen tsjacha tsindue'a xrochuntiana, jan'an xrotjá'a sen kain ti jian, ko jan'an xrokjanna ndo Dio tikinixin'en sen, ko je'e sen xrokjan sen chjan'na. ⁸ Ko ni xronka, ni titikaon'a, ni ndako'a nche'e, ni naatónaxón chujni, ni chónnda inaa nchri o inaa xi, je'a janchri'e o ndoxi'e, ni tajon juasaya ngajin ídolo, ni tuso ko ni rué'e chin tuso, ni ncheya, kain ni me'e tikinixin'en na itsji na ti jii xro'i jichexin ixi azufre ko nai'a tsjexin. Ji'i xrondachro ti yuxin tsen'en chujni. ††

Jerusalén natjúá

⁹ T'jume'e kuji ndo ángel yatuxin chónnda copa yatuxin jikaon ixi ichin tsjexixin tsikaon chujni ko ja'in ndachro ndo:

—Xrokuia tsjako'a sen tsute'e Xjantuchjon.

¹⁰ T'jume'e bikon ixi Espiritue ndo Dio biki'an naa ntajie ijie ko juako'na ndo t'jajna ijie, t'jajna Jerusalén t'júá xingajinxin ngajni jiti'x'in ti jii ndo Dio. ¹¹ Ko tóngixin t'jajna xranchi chjiixro nchengasáña ndo Dio, tsango tóngixin xranchi naa ixro tsango chaxro, xro jaspe chaxro tikonni xranchi xroxrao. ¹² Ngandajin t'jajna tsikité naa t'jatu'o, tsango noi ko chónnda teyuu ntachja ko nguungu ntachja jii naa ndo ángel ko nti'a jitaxin xranchi tin'in ti teyuu sen tsikachrjenixin ndo Israel. ¹³ Nii ntachja jii ndatsjonxin chjuya ko nii ntachja jii ndatsjonxin ku'e, nii ntachja jii ndatsjonxin retuya ko íjngo nii ntachja jii ndatsjonxin níjin. ¹⁴ Ko ngandajin t'jatu'o tsikité na chónnda teyuu ixro jichroaxin t'jatu'o, ko ngata'a ixro me'e jitaxin xranchi tin'in ti teyuu sen kuajikao Xjantuchjon.

¹⁵ Ko ndo ángel jinichjana chónnda ndo naa ntakuto chika oro, jitjatichua'xin ndo t'jajna, ko ntachje'e t'jajna ko t'jatuée t'jajna. ¹⁶ T'jajna me'e xraje'o tonxin ko jinexin t'jajna, ko ndo ángel juaticho'a ndo t'jajna ixi ntakuto ko chónnda yuu mil ko yuu ciento kilómetro. ¹⁷ Ko juaticho'a ndo t'jatu'o nii kán ko na'ó metro noixin, xranchi jtatichu'a ni nunte xasintajni, jaña juaticho'a ndo ángel.

¹⁸ Ko ixro tsikónaxin t'jatu'o me'e ixro jaspe ko t'jajna tsikónaxin jeoxón chika oro jian, xroxrao tóngixin oro me'e. ¹⁹ Ko ixro tsiki'texin t'jatuée t'jajna me'e tsikitsojin ixi ixro tsango chaxro: ixro jaspe, ixro yuxin zafiro, ixro nínxin ágata ko ixro noóxin esmeralda, ²⁰ ixro na'óxin ixro mármol, ixro kjaunxin ixro cornalina, ko ixro yatuxin crisólito, ixro jnixin ixro berilo, ixro naxin topacio, ko ixro texin crisopraso, ko ixro tenaá jacinto, ko ixro teyuu amatista. ²¹ Ko ti teyuu ntachja me'e teyuu perla kaxon, ko nguungu ntachja tsikónaxin naakua perla. Ko cha'o ijie chónnda t'jajna tsikónaxin jeoxón chika oro, xranchi xroxrao tikontu'uni.

²² Ngaxin'in t'jajna me'e bikon'a ninaa ni'ngo, ixi Ncháina ndo Dio, ndo chónnda kain juachaxin, je'e ndo ko Xjantuchjon je'e sen me'e ni'ngo. ²³ Ko t'jajna xrokonde'a t'jajna chjiixro ko nchanitjao tsingasáñaxin. Ixi nti'a tingasáña ndo Dio ko Xjantuchjon ixi je'e sen

† XICHONONTE muerte †† TI YUXIN TSEN'EN CHUJNI segunda muerte † 21:1: 2Pe. 3:13. †† 21:2: Ap. 3:12.

‡† TI YUXIN TSEN'EN CHUJNI segunda muerte

xro'i tingasáñaxin t'ajna. ²⁴ Ko chujnie kain naci6n, chujni kuayé'e juachaxin tsech6n kain nchakon, tsaji sen ti tingasáña t'ajna me'e, ko sen rey nunte xasintajni tsajon sen ti t'jintee ch6nda sen. ²⁵ Ko ntachje'e t'ajna nai'a tsije'e ntachja taa nchakon, ixi nti'a nai'a tson-tie. ²⁶ Ko kain sen kain naci6n nti'a tsikaan sen nge'e chaxro kuach6nda sen nunte xasintajni. ²⁷ Ko nti'a jua'i tixin'in nge'e t'júá'i ko ti ncheya. Je'6o chao tixin'in sen jitaxin xranchi tin'in ngaya xroon jitaxin kain sen ch6nda juachaxin tsech6n kain nchakon, me'e xroon ch6nda Xjantuchjon.

Inda jitinga tajon juachaxin tsech6nni

22 Tjume'e ndo ángel juako'na ndo naa inda jitinga, nda t'júá, ko nda me'e tajon juachaxin tsech6n chujni. Ko tikonni nda xranchi naa xroxrao, ko kuachrxjin inda ti jii ntachaon'en ndo Dio ko Xjantuchjon. ² Ko ngusine cha'o ijié ch6nda t'ajna ngujngu lado ti jitinga nda t'júá jii ntaja tajon juachaxin tsech6n chujni ko ngujngu nchanitjao tajon ntaja itu, ko chaan ntaja me'e xroan tsoxruenxin chujni kain naci6n. ³ Ko nti'a íxro'an nge'e ti ningakon'en ndo Dio tsake'e. Ko sen nche'e xrée ndo Dio tsajon sen juasie sen ti jii ntachaon'en ndo Dio ko tronoe Xjantuchjon † ti t'ajna nti'a. ⁴ Ko je'e sen tsikon sen ikon ndo Dio ko tsenito ntatjen sen xranchi tin'in ndo. ⁵ Ko nti'a tsake'a tiie ko í xrokonda'i xruie naa foco ko xruie chjiixro tsingasáñaxin ixi Ncháina ndo Dio je'e ndo tsingasáña ndo, ko je'e sen tsetuan'an sen kain nchakon.

Ko ndachro ndo Jesucristo ixi tuinxin tsijí ndo

⁶ Ko ndo ángel ndachijina ndo:
—Chijni ji'i, chijni nduaxin, chijni xrokonda tsitikaonta. Ko je'e Ncháina, †† ndo Dio, ndo nchexraxaon sen nichja chijnie ndo, xruan'an ndo ndo angéel ndo ixi tsjako ndo ngajin sen nche'e xrée ndo Dio, nge'e ó taka tson'en.

⁷ —¡Jan'an tuinxin tsji'í!
Juaxruxin tsake'e sen titikaon chijnie ndo Dio, chijni jitaxin xroon ji'i ko chronga nge'e xrokonda tuinxin tson'en.

⁸ Jan'an, Juan, kujn'an ko bikon ji'i. Ko juexin kujn'an ko bikon, tjume'e bake'exin ntatuchi'in tutée ndo ángel ixi xrokuajon juasaya ngajin ndo ixi je'e ndo juako'na ndo kain nge'e bikon. ⁹ Tjume'e je'e ndo ndachro ndo:

—Nche'a jaña, ixi jan'an kaxon nta'a xrée ndo Dio xranchi ja'a ko xranchi sen kichuua, sen nichja chijnie

† XJANTUCHJON Cordero de Dio; Jesús †† NCHÁINA Señor Ncháina Jesús 6 Ncháina Dio

ndo, ko kain sen nduaxin titikaon ti jitaxin xroon ji'i. Je'6o ndo Dio tikinixin'en ndo tsayé'e ndo juasaya.

¹⁰ Kaxon ndachijina ndo:

—Tema'ia kain ti bikuan ko kuin'en, ti jitaxin xroon ji'i, ixi chijni kuin'en tuinxin tson'en kain ji'i. ¹¹ Tintu'e ni nche'e ti ña'i, ndanche'e ña ti ña'i ko ni ndako'a nche'e, ntanche'e ña ti ndako'a, ko sen nche'e ti jian, sinche'e sen ícha jian, ko sen titikaon xranchi t'jaun ndo Dio, ícha tsitikaon sen.

¹² —Jian tin'ennta, jan'an tuinxin tsji'í ko tsikian kain ti tikinixin tsayé'e ngujngu sen xranchi ixra juinche'e sen. ¹³ ††Jan'an ngisen xrangixín kain nge'e ko ngisen tsjexixin kain nge'e, xranchi letra Á xrangixín ko xranchi letra Zeta xrangixín.

¹⁴ Juaxruxin tsintee sen tsjinemá manta jitsáa sen ixi jaña xroch6nda sen juachaxin tsonchjiñe'e sen ngajin ntaja tajon juachaxin tsech6n chujni, ko kaxon chao tsixixin sen ntachje'e t'ajna t'júá. ¹⁵ Ko nduja tsitu'e chujni ña'i, ti nche'e xranchi kunia, ko kain chujni rué'e ichin tuso, ni ch6nda nchri 6 xi je'a janchri'e 6 ndoxi'e, ni naat6ñax6n chujni, ni tajon juasaya †† ngajin ídolo ko kain ni ncheya.

¹⁶ —Jan'an ndo Jesús xruan'an ndo ángel tikinixinna ixi xrochronga ndo ngajin kain sen ni'ngo kain ji'i. Jan'an kuachrxenixin ndo rey David ko jan'an me'e nchanotsé tingasáña ndúyo.

¹⁷ Espíritue ndo Dio ko sen titikaon Xjantuchjon ndachro sen:

—Xrokuiinta.

Ko sen tsin'en kaxon xrondachro sen:

—Xrokuiinta.

Ko ngisen kuen'en inda tsijí sen ko tsi'í sen inda tajon juachaxin tsech6nni kain nchakon, ko sen tsijí xro'an nge'e tsjenga sen 'na.

¹⁸ Kain sen tin'en chijnie ndo Dio, chijni jitaxin xroon ji'i ko chronga nge'e tson'en, sintano'a sen: Siá xrojan ngisen tsasintaxin inaa nge'e ti jitaxin'a xroon ji'i, ndo Dio sincheni'e ndo sen xranchi jitaxin xroon ji'i. ¹⁹ Ko siá xrojan ngisen tsantsjende'e xrojan chijni jitaxin xroon ji'i, ndo Dio sinchemé'e ndo xranchi tin'in sen jitaxin xroon ch6nda juachaxin tsech6nni kain nchakon ko tsajon'a ndo juachaxin tixin'in sen t'ajna natjúá xranchi jitaxin xroon ji'i.

²⁰ Ko ndo chronga chijni ji'i ndachro ndo:

—Ó tuinxin tsji'í jan'an.

Jaán, jaña tson'en. ¡Tuingin xrokjui'inta, Ncháina Jesús!

²¹ Ncháina Jesucristo sintanchaonnta ndo kainnta. Jaña tson'en.

‡ 22:13 a: Ap. 1:8; b: Ap. 1:17; 2:8. †† JUASAYA respeto, honor